

ព្រះ
ច្បាប់បិណ្ឌបិណ្ឌ

និង

សេចក្តីប្រកាសសេចក្តី

សុត្តន្តបិណ្ឌ

បញ្ជីបណ្ឌិតយ បញ្ជីបណ្ឌិតសក
បញ្ជីបណ្ឌិត

២៤

ស.ស. ២៤០២

ស្ថាប័នជាតិសិក្សាស្រាវជ្រាវ

111, 113, 115

សុត្តន្តបិណ្ឌ

បញ្ជីបណ្ឌិតយ បញ្ជីបណ្ឌិតសក

បញ្ជីបណ្ឌិត

២៤

ស.ស. ២៤០២

ធ្វើមធ្មេនៅថ្ងៃ ១១ កើត ខែមាឃ អដ្ឋស័ក ព.ស ២៥៥០

ប្រវត្តិសាស្ត្រ ទី ២៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៧

ដោយខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ **ហាយ ថ័រឿន**

" ខេត្ត បាត់ដំបង "

បទព្រះបរិសុទ្ធ

បឋម បទព្រះបរិសុទ្ធសុទ្ធិ(១)

[១] ឋិតវេទ សុតិ ។ ឋិតិ សមយំ កករំ វេសា-
លិយំ វិហារិ មហារិទ គ្យងារាសាលាយំ ។ គេម
ទោ យេ ឋមយេន វត្តកោត្តោ បរិព្វាជិតោ ឋិត-
បុណ្ណារិកោ បរិព្វាជិតោ មជ្ជិសុតិ ។ មជ្ជិកោ កករំ
បុព្វញ្ញាសមយំ ចិត្តកោត្តោ មជ្ជិវិហារិយា វេសាលី
ចិត្តកាយ ចារិសិ ។ មជ្ជិកោ កករំ ឋិតិយោសិ
មតិយ្យកោ ទោ ភាវ វេសាលីយំ ចិត្តកាយ ចរិទ្ធិ យទ្ធ-
ណហំ យេន ឋិតបុណ្ណារិកោ បរិព្វាជិតោ យេន
វត្តកោត្តោ បរិព្វាជិតោ គេមុចសន្តិមេយទ្ធិ ។ មជ្ជិកោ
កករំ យេន ឋិតបុណ្ណារិកោ បរិព្វាជិតោ យេន
វត្តកោត្តោ បរិព្វាជិតោ គេមុចសន្តិមិ ។ មនុស្ស ទោ
វត្តកោត្តោ បរិព្វាជិតោ កករំ ទ្ធិ ទ្ធិ គេមុចសន្តិ ទិស្វា(២)

១ ឋ. ពេទ្ធិវេទសុត្តិ កថា វិសុទ្ធិ ។ ២ ឋ. គុណាយ្យ ឡិវិណយោ ។
២ ១. ១ ទិស្វា ។

បទព្រះបរិសុទ្ធ

បទព្រះបរិសុទ្ធសុទ្ធិ ទី ១

[១] ខ្ញុំពុទ្ធស្តេចកយិនិមេ ។ សមិយម្ហយ ព្រះបាទព្រះ
មគ កនិខេកុសិក្កុជាតាសោយោ ឆាមយានីន ទៀបក្រុងវិសា-
លី ។ សមិយនោះ វិទ្ធកុសិក្កុជាតាសោយោ កាស្រីយនេកុសិក្កុជាតា
របស់បរិព្វាជិត ដែលមានដើមស្វាយសម្បូរដើម ។ គ្រាគេ ព្រះ
ពុទ្ធប្រកាស ប្រទ័ស្រ្តប្រដាប់ព្រះគ្រឿងដ៏ដ៏ កុសិក្កុសម្បូរសម្បូរ ស្តេច
ព្រះវេលក្រុងវិសាលី ដើម្បីចំណុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
មនុស្សគាត់ បានប្រទ័ព្រះគ្រឿងដ៏ដ៏នេះ កាស្រីយនេកុសិក្កុ-
ជាតាស្រីក្រុងវិសាលី នៅត្រីកោណកាល ដើម្បីព្រះ គ្រឿងដ៏ដ៏
គ្រឿងដ៏ដ៏នេះបរិព្វាជិតសម្បូរដ៏ដ៏ ឯកាលរបស់បរិព្វាជិតដែល
មានដើមស្វាយសម្បូរដើមស្រទ ។ ព្រះពុទ្ធប្រកាស វេលក្រុង
ព្រះវេលក្រុងវិសាលី ឯកាលរបស់បរិព្វាជិត ដែលមានដើម
ស្វាយសម្បូរដើមស្រទ ។ វេលក្រុងវិសាលី មានប្រាសាទ
បាទព្រះគាត់ កុសិក្កុស្តេចកុសិក្កុជាតា យុវជន ពុទ្ធប្រាសាទ

ភក្កវន្តិ ឯតទេវោច ឯតុ ទោ ភន្ត ភក្កវ ភក្កវន្តិ(២)
 ភន្ត ភក្កវោច ឯតុ ទោ ភន្ត ភក្កវ ភក្កវ ឥមិ ធីយា-
 យមនាសិ យមិមិ ឥនាភមទាយ ឯតុ ភន្ត
 ភក្កវ ឥនាសនំ មញ្ញត្ថិ ។ ឯសិ ភក្កវ
 មញ្ញត្ថ ពសយ ។ ភន្តតោត្ថេ ទោ ធីត្វាដោ
 មញ្ញត្ថិ មិ ពសនំ ភមញ្ញ ឯតុ ឯសិ ។

(៦) ឯតុ ឯសិ ទោ ភន្តតោត្ថេ ធីត្វា-
 ដោ ភក្កវន្តិ ឯតុ ទេវោច សុខមេតិ(២) ភន្ត ភក្ក-
 វោច ភក្កវោច សត្វញ្ញ សត្វទស្សនី អភិសេសិ
 ញ្ញាណទស្សនី មជ្ឈិមនិកាយ មគ្គ ច ថេ តិដ្ឋតោ
 ច សុត្តស្ស ច មាតវស្ស ច សត្វតិ សចិ តិ
 ញ្ញាណទស្សនី មជ្ឈិមនិកាយ មគ្គ ច ថេ តិដ្ឋតោ
 ឯតុ ឯសិ ភក្កវ មញ្ញត្ថ ពសយ ។ ភន្តតោត្ថេ ទោ
 សត្វញ្ញ សត្វទស្សនី អភិសេសិ ញ្ញាណទស្សនី មជ្ឈិមនិកាយ

១ ១ ១១១ ។ ២ ១ ១១១ ។

ភក្កវន្តិ ឯតុ ទេវោច ឯតុ ទោ ភន្ត ភក្កវ ភក្កវន្តិ(២)
 ភន្ត ភក្កវោច ឯតុ ទោ ភន្ត ភក្កវ ភក្កវ ឥមិ ធីយា-
 យមនាសិ យមិមិ ឥនាភមទាយ ឯតុ ភន្ត
 ភក្កវ ឥនាសនំ មញ្ញត្ថិ ។ ឯសិ ភក្កវ
 មញ្ញត្ថ ពសយ ។ ភន្តតោត្ថេ ទោ ធីត្វាដោ
 មញ្ញត្ថិ មិ ពសនំ ភមញ្ញ ឯតុ ឯសិ ។

(៦) សុខមេតិ(២) ភក្កវន្តិ ឯតុ ទេវោច សុខមេតិ(២)
 ភន្ត ភក្កវោច ភក្កវោច សត្វញ្ញ សត្វទស្សនី អភិសេសិ
 ញ្ញាណទស្សនី មជ្ឈិមនិកាយ មគ្គ ច ថេ តិដ្ឋតោ
 ច សុត្តស្ស ច មាតវស្ស ច សត្វតិ សចិ តិ
 ញ្ញាណទស្សនី មជ្ឈិមនិកាយ មគ្គ ច ថេ តិដ្ឋតោ
 ឯតុ ឯសិ ភក្កវ មញ្ញត្ថ ពសយ ។ ភន្តតោត្ថេ ទោ
 សត្វញ្ញ សត្វទស្សនី អភិសេសិ ញ្ញាណទស្សនី មជ្ឈិមនិកាយ

បរិក្ខារវិញ្ញាណុស្ស ធម្មវិញ្ញាណុស្ស អន្តរាម អន្តរាមិក្ខំ

ចរោតោ ច មេ តំដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស ច ជានិកាយស្ស
 ច សតតំ សមិទំ ញ្ញាណុស្សំ បច្ចុប្បិក្ខិក្ខិ
 កាតិ តេ កន្ត កកវោ វុត្តវនិយោ ច ច កកវន្តិ
 អក្កតេន អញ្ញិក្ខិក្ខិ ធម្មស្ស ចាណុស្សំ ព្យាករោន្តិ
 ម ច កោតិ សមាណុស្សោ វាណុកំ កោ កោន្តិ ឃ្លំ
 កេក្ខតិ ។ យេ តេ វច្ឆ ឃីវាហំសុ សមណោ
 កោតមោ សត្វញ្ញ សត្វនស្សរិ អមរិសេសំ ញ្ញាណុ-
 ស្សំ បដិជាយាតិ ចរោតោ ច មេ តំដ្ឋតោ ច
 សុត្តស្ស ច ជានិកាយស្ស ច សតតំ សមិទំ ញ្ញាណុ-
 ស្សំ បច្ចុប្បិក្ខិក្ខិ ច មេ តេ វុត្តវនិយោ អញ្ញ-
 ិក្ខិ ច មច មន្តេ^(១) អសតា អក្កតេនាតិ ។

១ ម. មី ។

បរិក្ខារវិញ្ញាណុស្ស ធម្មវិញ្ញាណុស្ស កាលោបយោកំ យោក្យបិណិក

ឥតមាមសេសសលំថា កាលភពំគតដើក្ខំ បិកទេក្ខំ លក្ខក្ខំ ក្រក្ខក្ខំ
 ញ្ញាណុស្សនៈវិមនំតាំងទៅប្រាកដជារឿយ ។ មិនដាច់ បរិក្ខត្រន្ត
 ជីវិត ជនទាំងនោះ តើឈ្មោះថាអ្នកគោលតាមពាក្យដែលព្រះ
 មានព្រះភាគប្រាស័ហ័យផង មិនឈ្មោះថា កាលបង្កប់ព្រះមានព្រះ
 ភាគដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាអ្នកគោលបង្កប់ទូរហេតុ (ព្រះ
 សត្វញ្ញកោណ) តាមហេតុ (ពាក្យដែលបរាជនទាំងគ្នាបង្កប់យ៉ាងនោះ)
 ផង មួយទៀត វាចានុវច (ពាក្យរបស់ព្រះអង្គនឹងពាក្យដែលអនុលោម
 តាមវចរបស់ព្រះអង្គ) ណាមិច្ចយ ដែលប្រកបដោយហេតុ (តាម
 ហេតុដែលគោរព) នឹងមិនមកកាន់បានដែលអ្នកប្រាជ្ញប្រើដឹងរឿយ
 ទេឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ ជនទាំងឡាយណាគោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណ-
 ោនម ព្រះអង្គជាសត្វញ្ញ ព្រះអង្គជ្រាបខ្លាំងបំផុត ព្រះអង្គប្រែប្រួល
 ញ្ញាណុស្សនៈឥតមានសេសសលំថា កាលភពំគតដើក្ខំ បិកទេក្ខំ
 លក្ខក្ខំ ក្រក្ខក្ខំ ញ្ញាណុស្សនៈវិមនំតាំងប្រាកដជារឿយ ។ មិនដាច់
 ជនទាំងឡាយនោះ មិនមែនគោលតាមពាក្យរបស់វាគតទេ អ្នកទាំង
 នោះ ឈ្មោះថា កាលបង្កប់វាគតដោយពាក្យមិនពិតទេតើ ។

[១] កថំ ព្យាភវហោថា ថេរ មេ អស្ស ធម៌ មិ
 ធិនោ ថេរ កតវតោ អស្សាម ធម៌ កតវច្ឆិ អត្វតេន
 អត្តាធិត្តោយ្យម ធម្មស្ស ចាទុធម្មំ ព្យាភវយ្យាម ធម៌
 ក កោធិ សហធម្មិកោ វាណាទុវាណោ ការយ្ហិ មាធិ
 រាគក្កេយ្យតិ ។ ភេរិវេដោ សមណោ តោតមោតិ ទោ
 វច្ឆ ព្យាភវហោថា វុត្តវាធិ ថេរ មេ អស្ស ធម៌ មិ
 អត្វតេន អត្តាធិត្តោយ្យ ធម្មស្ស ចាទុធម្មំ ព្យាភវយ្យ
 ធម៌ ក កោធិ សហធម្មិកោ វាណាទុវាណោ ការយ្ហិ មាធិ
 រាគក្កេយ្យ ។ រេហិ ហិ វច្ឆ យាវទេវ អាគម្ពាមិ
 រេរេកវិហិតិ បុព្វេវាសិ អនុស្សរាមិ សេយ្យមិធិ
 ឯកប្បិ វាតិ ទ្វេចិ ជាតិយោ ។ ថេ ។ វតិ សាការិ
 សនុទ្ទសិ អនេកវិហិតិ បុព្វេវាសិ អនុស្សរាមិ ។
 រេហិ ហិ វច្ឆ យាវទេវ អាគម្ពាមិ ធិត្វេន ចក្កុចា
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាទុសកេន មន្តេ ចស្សាមិ

[២] បរិក្រព្រាអន្តិមិចំរឹម ចុរយេធិម្មំ កាលេប្បច្ចុដ្ឋវម្តេច
 ទើបរណ្ណេថាជាអ្នកកាលភាសាក្យ របស់ព្រះនាងព្រះភាគផង ជាអ្នក
 មិនកាលបង្កាច់ព្រះនាងព្រះភាគ ដោយពាក្យបំបែកផង រណ្ណេថាជា
 អ្នកកាលប្តេជ្ញាខ្លះហេតុភាមហេតុផង មួយទៀត វាចាទុវាណាមួយ
 ដែលប្រកបដោយហេតុ នឹងមិនបកកាន់ហេតុដែលអ្នកប្រាជ្ញ កប្បិ
 ភិរម្យិលទាន ។ ម្ចាស់វិច្ឆៈ បុគ្គលកាលកាលប្តេជ្ញាថា ព្រះ
 សមណភាគប្រធានខ្លះក្លែង ឆ្លុះ រណ្ណេថាជាអ្នកកាលភាម
 ភាគរបស់ភាគផង មិនរណ្ណេថាកាលបង្កាច់ភាគ ដោយពាក្យ
 មិនភាគផង រណ្ណេថាជាអ្នកកាលប្តេជ្ញាខ្លះហេតុភាមហេតុផង មួយ
 ទៀត វាចាទុវាណាមួយ ដែលប្រកបដោយហេតុ ក៏មិនបកកាន់
 ហេតុ ដែលអ្នកប្រាជ្ញម្យ៉ាងម្យ៉ាងលទាន ។ ម្ចាស់វិច្ឆៈ បើកថាគ
 ចន្តិលើក (ទៅកេជាតិ) ត្រឹមណា ភាគកេលីកបានម្តៅបុព្វេវាស
 ជាច្រើនត្រឹមណោះ ការលើកបាននោះម្តៅម្តង នីលើកបាន ១ ជាតិ
 ខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ ថេ ។ ភាគកេលីកបានម្តៅបុព្វេវាស ជាច្រើន
 ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងទុសដោយប្រការម្តេច្នោះ ។ ម្ចាស់វិច្ឆៈ បើ
 ភាគកេលី (ឃើញពួកសត្វ) ត្រឹមណា ដោយទំព្រចុះនិមិត្ត កន្លង
 ខ្លះចុះ ជាយប់មនុស្សធម្មតា ភាគកេលីឃើញច្បាស់ខ្លះសត្វទាំងឡាយ

ចំណាត់ថ្នាក់សម្បទានប្រវត្តិសាស្ត្រ និងសង្គមវិទ្យា

ក្នុងនាម ឧបបដិបត្តិ ប្រវត្តិសាស្ត្រ ចំណាត់ថ្នាក់ សុវណ្ណ
បុព្វបទ សុភវេទ បុព្វបទ ៗ មេ ៗ យោគប្បដក
សក្ក បដានាមិ ៗ អបិ បិ វច្ឆ អាសវាដិ ទនោ
អយសវំ ទេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ទម្មេ សយំ
អភិញ្ញា សាច្ចេតោ ឧបសម្បជ្ជ វិហារមិ ។ តេវិជ្ជា
សមណោ តោគរោមិ ទោ វច្ឆ ព្យាគារមាណោ វុត្តវាដិ
ទេវ មេ អស្ស ទ ច មី អក្កតេន អញ្ញាចិត្តេយ្យ
ចម្មស្ស ចានុចម្មី ព្យាគារយេយ្យ ឧ ភ គោចិ សហ-
ចម្មតោ វិហារុកិយោ ការញី ហំដិ អាតច្នៃយ្យតិ ។

[៤] បិ វុត្តេ វច្ឆតោត្តោ បរិព្វាដកោ ភតវុត្តិ
ឯកទេវេច អត្ថិ ធុ ទោ កោ តោតម គោចិ ភិបិ
ភិបិសញ្ញាដំដំ (១) អប្បហាយ កាយស កេតា
១ ៥. ចំណាត់ថ្នាក់ ។

បរិព្វាដក ប្រវត្តិសាស្ត្រ និងសង្គមវិទ្យា

ដែលកំពុងត្រូវ ដែលកំពុងរីករាយ ជាសក្កវេទកថយនីធិត្តបរោ
សម្បវេទ មានសម្បវេទក្រត មានគតិវេទ មានគតិក្រត ត្រឹមនោះ
ៗ មេ ៗ គតិគរដំដំព្យាស្សសក្កវេទវិទ្យាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាម
កម្មរបស់ខ្លួន ៗ ហួលវច្ឆៈ ព្រោះភយភត បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ឱ្យ
ទេតោវិមុត្តិ (អរហន្តផលសមាធិ) ឬបញ្ញាវិមុត្តិ (អរហន្តផលបញ្ញា)
ចំណែកសាស្ត្រៈ ព្រោះអស់ទៅនៃភស្តុភារដំដំខ្យាយ ដោយបញ្ញាដំ
ទុក្ខដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រេចទៅ ៗ ហួលវច្ឆៈ
បុគ្គលគោលពោលប្តេជ្ញា ព្រះសមណគោតមទ្រង់ពុទ្ធវិស្វិ ឃ ដូច្នោះ
ល្មោះជាអ្នកកោលតាមការប្រយោជន៍គតិវេទ មិនល្មោះជា កោល
បដិបត្តិគតិវេទដោយតាមមិនគតិវេទ ល្មោះជាអ្នកកោលប្តេជ្ញា ឱ្យ
ហេតុតាមហេតុផល មួយទៀត វេទកថាទណវិមុត្តិ ដែលប្រកបដោយ
ហេតុ ក៏មិនមកកាន់បាន ដែលអ្នកប្រាជ្ញប្រវត្តិសាស្ត្រ ។

[៤] លុះត្រាស់យំនិទេះហើយ វច្ឆតោក្កបរិព្វាដកបានគ្រាបបន្តិទូល
ព្រះមាត្រាព្រះភាសយំនិទេះ បរិព្វាដកតាមនីចំរើម បុគ្គលវិមុត្តិ
ដែលព្រះសាស្ត្រ មិនបានលះបង់ឱ្យភិបិសញ្ញាដំដំ (សេចក្តីគ្រកអារក្ស
សក្កវេទវិហាររបស់គ្រហស្ថ ជាគ្រឿងត្រីវិទ្យ) លុះដល់វិហារវិទ្យា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

បុគ្គលស្សធុត្តភារតិ ។ ធម្មិ ទោ វជ្ជ កោចិ ភិហិ
 ភិហិសញ្ញាជំ អប្បហាយ កាយស្ស ភេតា
 ទុក្ខស្សន្តករោតិ ។ អត្ថិ បទ កោ ភោតម កោចិ
 ភិហិ ភិហិសញ្ញាជំ អប្បហាយ កាយស្ស ភេតា
 សត្វបតោតិ ។ ទ ទោ វជ្ជ ឯកំយេវ សតិ ទ ទ្វេ
 សពាមិ ទ ភិហិ សតាមិ ទ ទត្តាវ សតាមិ ទ បញ្ច
 សតាមិ អដទោ ភិយ្យាវ យេ ភិហិ ភិហិសញ្ញាជំ
 អប្បហាយ កាយស្ស ភេតា សត្វបតាតិ ។ អត្ថិ
 បុ ទោ កោ ភោតម កោចិ អាជីវកោ កាយស្ស
 ភេតា បុគ្គលស្សន្តករោតិ ។ ធម្មិ ទោ វជ្ជ កោចិ
 អាជីវកោ កាយស្ស ភេតា ទុក្ខស្សន្តករោតិ ។
 អត្ថិ បទ កោ ភោតម កោចិ អាជីវកោ
 កាយស្ស ភេតា សត្វបតោតិ ។ វតោ ទោ
 សោ វជ្ជ ឯកនុវតោ កហ្វោ យមហំ អនុស្សាបំ
 យាតិជាតាមិ កត្យំ អាជីវកំ សត្វបតំ អញ្ញក្រ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ទៅហើយ វេទនាធ្វើឲ្យចំបំផុតទុក្ខបាន មានខ្លះវិវាទ ។ ម្នាលវច្ឆៈ
 បុគ្គលនីមួយៗដែលជាគ្រូហេតុ មិនបានលះលើខ្លឹមសញ្ញាជំនះ លុះ
 វិលាតិខ្លះទៅហើយ វេទនាធ្វើឲ្យចំបំផុតទុក្ខបាន មិនមានសោះទេ ។
 ចិត្តត្រូវភោតមដ៏ចំរើន ចុះបុគ្គលនីមួយៗដែលជាគ្រូហេតុ មិនបានលះ
 លើខ្លឹមសញ្ញាជំនះ លុះវេទនាវិលាតិខ្លះទៅ ចូលទៅកាប់ឋានសួគ៌
 មានខ្លះវិវាទ ។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលទាំងឡាយណា ដែលជាគ្រូហេតុ
 មិនបានលះលើខ្លឹមសញ្ញាជំនះទេ លុះវេទនាវិលាតិខ្លះទៅហើយ ចូល
 ទៅកាប់ឋានសួគ៌ មិនមែនមានក្រឹមតែ ១០០, ២០០, ៣០០, ៤០០,
 ៥០០ ទាក់ទេ តាមពិត មានក្រឹមលើសប្រមាណណាស់ ។ ចិត្ត
 ត្រូវភោតមដ៏ចំរើន បុគ្គលនីមួយៗដែលជាអាជីវក លុះវេទនាវិលាតិខ្លះទៅ
 វេទនាធ្វើឲ្យចំបំផុតទុក្ខបាន មានខ្លះវិវាទ ។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលនីមួយ
 ដែលជាអាជីវក លុះវេទនាវិលាតិខ្លះទៅហើយ វេទនាធ្វើឲ្យចំបំផុតទុក្ខបាន
 មិនមានសោះទេ ។ ចិត្តត្រូវភោតមដ៏ចំរើន ចុះបុគ្គលនីមួយៗដែលជា
 អាជីវក លុះវេទនាវិលាតិខ្លះទៅ ចូលទៅកាប់ឋានសួគ៌ មានវិវាទ ។
 ម្នាលវច្ឆៈ កប់អំពីកុក្ខប្បទេរឡើងទៅ ៧០ កប្ប ភយភកនីកោ
 បិទឃើញ ឲ្យអាជីវកណាមួយ ដែលចូលទៅកាប់ឋានសួគ៌ទេ វិវា

បរិច្ឆេទវត្ថុធម្ម ធូប្បវច្ឆរោគស្យង្គំ សុញ្ញស្យាវាណំ

ឯកោ ឬ សោ ជាមិ^(១) កម្មភវិ តិវិយភវិ ។
ឯវី សន្តោ កោ កោតម សុញ្ញំ អនុំ តិញ្ចាយតមិ
អន្តមសោ សត្វមគេយតិ ។ ឯវី^(២) វច្ឆ សុញ្ញំ
អនុំ តិញ្ចាយតមិ អន្តមសោ សត្វមគេយមិ ។
នមមាភិច កកវា អន្តមទោ វច្ឆកោត្តោ បរិញ្ញាដិកោ
កកវា ភាសិតិ អតិចង្គិ ។

ធូប្បវច្ឆរោគស្យង្គំ បឋម^(៣) វិទ្ធិតំ ។

១ ១- ធាសិ ។ ២ ១. សន្តោទេមិ ។ ឯវី សន្តោ ។ ៣ ១. ម. ពេវិច្ឆរោគស្យង្គំ ធាសិ ។

បរិច្ឆេទវត្ថុ ធូប្បវច្ឆរោគស្យង្គំ ការព្រង់ត្រាវាលណ៍សន្ធិបដិវិយធាស្យង្គំ

វិលតិវត្ថុធម្មធម្មយន្តក វិលតិវត្ថុធម្មធម្ម (អ្នកវិលតិវត្ថុធម្មធម្មធម្ម
ធម្មធម្មធម្មធម្ម) វិលតិវត្ថុធម្មធម្ម (អ្នកវិលតិវត្ថុធម្មធម្មធម្ម វិលតិវត្ថុ
ធម្មធម្មធម្មធម្ម) ។ បរិច្ឆេទវត្ថុធម្មធម្មធម្មធម្ម តាមប្រ
ហេតុយ៉ាងនេះខាងហើយ លទ្ធិរបស់វិលតិវត្ថុធម្មធម្មធម្ម ដោយហេតុទៅ
ល្មោះថាស្មុន្យ ចាកគុណវិលតិវត្ថុធម្មធម្មធម្មធម្ម ។ ម្ចាស់វច្ឆ
យ៉ាងហ្នឹងហើយ លទ្ធិរបស់វិលតិវត្ថុធម្មធម្មធម្ម ដោយហេតុទៅ ល្មោះថា
ស្មុន្យចាកគុណវិលតិវត្ថុធម្មធម្មធម្មធម្ម ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
ព្រង់ត្រាស្រែស្រុះនេះហើយ វច្ឆកោត្តបរិញ្ញាដក ក៏មានចិត្តរីករាយ
ក្រេកអរហើយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយ
ប្រការដូច្នោះ ។

ចប់ ធូប្បវច្ឆរោគស្យង្គំ ទី ១ ។

ទុតិយ៍ អង្គវិញ្ញាណតួសុត្តិ

(៥) ឯវច្ឆេ សុតិ ។ ឯកំ សមយំ កកវំ
សាវត្ថុយំ វិហាវតិ លេតវំទេ អនាថមិល្លិកស្ស
កកវេ ។ អថទោ វច្ឆតោត្តោ បរិញ្ញាជិតោ យេន
កកវំ តេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា កកវតា សន្តិ
សង្ខារំ សង្ខារនិយំ តតំ សារណិយំ វិនិសារេត្វា
ឯកមន្តំ និសិទិ ។

(៦) ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ទោ វច្ឆតោត្តោ បរិញ្ញាជិតោ
កកវន្តំ ឯតទារាណំ តិច្ឆំ ទោ កោ តោតម សស្សតោ
លោកោ ឥនមេវ សន្តំ មោយមញ្ញន្តំ ឯវិនិច្ឆ័ កវិ
តោតមោតិ ។ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឯវិនិច្ឆ័ សស្សតោ
លោកោ ឥនមេវ សន្តំ មោយមញ្ញន្តំ ។ តី បទ កោ^(៦)
តោតម អសស្សតោ លោកោ ឥនមេវ សន្តំ មោយ-
មញ្ញន្តំ ឯវិនិច្ឆ័ កវិ តោតមោតិ ។ ន ទោ អហំ វច្ឆ

៖ ឆ. វី ៥ កោ កោ ។

អង្គវិញ្ញាណសូត្រ ទី ២

(៥) ថ្មីបាទស្តាប់បកយ៉ាងនេះ ។ សម័យប្បយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ គង់នៅក្នុងភាគបរិយោះជនវិម របស់អនាថមិល្លិកសេដ្ឋី
ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះនោះ បរិញ្ញាជិតលោកគួ ចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គោលនូវពាក្យព័ត៌មាន
សំណេះសំណាលនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលច្បាប់តប
នឹងពាក្យដែលច្បាប់តបហើយ ក៏កន្ទុយក្នុងទីនិសមន្ទរ ។

(៦) វច្ឆតោត្តបរិញ្ញាជិត លុះអង្គុយក្នុងទីនិសមន្ទរហើយ ទើបចូល
សួរព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បកិក្រព្រះភាគមនីចំរើន ព្រះភាគម
នីចំរើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត
ពាក្យដទៃជាហោយៈ អ្វីច្នៃឬ ។ ម្ចាស់ច្នៃ គថាគត មិនឃើញ
យ៉ាងនេះថា លោកទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាហោយៈ
អ្វីច្នៃឬ ។ បកិក្រព្រះភាគមនីចំរើន ព្រះភាគមនីចំរើន មាន
សេចក្តីឃើញ យ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត
ពាក្យដទៃជាហោយៈ អ្វីច្នៃឬ ។ ម្ចាស់ច្នៃ គថាគត មិនឃើញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កោត

មោឃមញ្ញន្តំ ។ ភិក្ខុ ទោ ភោ ភោតម ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មណា សំនមេវ សទ្ធិំ មោឃមញ្ញន្តំ
 ឃរិទិដ្ឋី ករំ កោតមោតិ ។ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃរិទិដ្ឋី
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា សំនមេវ សទ្ធិំ មោឃ-
 មញ្ញន្តំ ។ ភិ បន ភោ ភោតម ន ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណា សំនមេវ សទ្ធិំ មោឃមញ្ញន្តំ ឃរិទិដ្ឋី ករំ
 កោតមោតិ ។ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃរិទិដ្ឋី ន ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មណា សំនមេវ សទ្ធិំ មោឃមញ្ញន្តំ ។
 ភិក្ខុ ទោ ភោ ភោតម ហោតិ ន ន ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មណា សំនមេវ សទ្ធិំ មោឃមញ្ញន្តំ
 ឃរិទិដ្ឋី ករំ កោតមោតិ ។ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃរិទិដ្ឋី
 ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា
 សំនមេវ សទ្ធិំ មោឃមញ្ញន្តំ ។ ភិ បន ភោ
 ភោតម ទេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណា សំនមេវ សទ្ធិំ មោឃមញ្ញន្តំ ឃរិទិដ្ឋី ករំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កោត

ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វទាំងមុខរំពើបរណៈទៅ
 កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។
 ហ្មឈវច្ឆៈ គថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វទាំងមុខរំពើបរណៈទៅ
 កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាង
 នេះថា សត្វទាំងមុខរំពើបរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ ហ្មឈវច្ឆៈ គថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះ
 ថា សត្វទាំងមុខរំពើបរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វទាំងមុខរំពើបរណៈទៅ
 កើតទៀតទ្វះ មិនកើតទៀតទ្វះ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
 ដូច្នោះទេ ។ ហ្មឈវច្ឆៈ គថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វទាំងមុខ
 រំពើបរណៈទៅ កើតទៀតទ្វះ មិនកើតទៀតទ្វះ នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វទាំងមុខរំពើបរណៈទៅ
 កើតទៀត ក៏មិនបែន មិនកើតទៀត ក៏មិនបែន នេះឯងជាពាក្យពិត

បញ្ជាក់កិច្ចសន្យា អង្គវិញ្ញាណស្រាវជ្រាវ សេចក្តីផ្តើម

លោកលោក ៗ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃីវិធីដ្ឋី ធាវ
លោតិ ន ន លោតិ ភយាភោតា បរម្មណា ឥនោម
សច្ចំ មោយមញ្ញត្តិ ។

[៨] ក៏ច្ប ទោ ភោ ភោតម អសស្សតោ លោកោ
ឥនោម សច្ចំ មោយមញ្ញត្តិ ឃីវិធីដ្ឋី ភវំ ភោតមោតិ ឥតិ
បុដ្ឋោ សមាបោ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃីវិធីដ្ឋី
អសស្សតោ លោកោ ឥនោម សច្ចំ មោយមញ្ញត្តិ វណសំ
។ ភី មន ភោ ភោតម អសស្សតោ លោកោ
ឥនោម សច្ចំ មោយមញ្ញត្តិ ឃីវិធីដ្ឋី ភវំ ភោតមោតិ ឥតិ
បុដ្ឋោ សមាបោ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃីវិធីដ្ឋី អសស្សតោ
លោកោ ឥនោម សច្ចំ មោយមញ្ញត្តិ វណសំ ។

ក៏ច្ប ទោ ភោ ភោតម អន្តវា លោកោ ឥនោម
សច្ចំ មោយមញ្ញត្តិ ឃីវិធីដ្ឋី ភវំ ភោតមោតិ ឥតិ
បុដ្ឋោ សមាបោ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃីវិធីដ្ឋី អន្តវា
លោកោ ឥនោម សច្ចំ មោយមញ្ញត្តិ វណសំ ។

បញ្ជាក់កិច្ចសន្យា អង្គវិញ្ញាណស្រាវជ្រាវ ទំព័រ ១០ ប្រការ

ភាគ្យដទៃជាមោយៈ ដូច្នេះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ ភយាភមិមេឃីញយ៉ាង
នេះថា សុត្តនិប្បវត្តិយលោកោ ៧ ភិក្ខុវិភិក្ខុមិមេឃ មិនភិក្ខុ
ទៀតក៏មិនមែន នេះឯងជាភាគ្យកិច្ច ភាគ្យដទៃជាមោយៈដូច្នេះឬ ។

[៧] ច្បោតាភ្នបរិច្ឆាសក គ្រាបទូលថា កាលខ្ញុំទូលស្សត្រូវអង្គថា
បពិត្រព្រះភោគមជ្ជិមំវេន ព្រះភោគមជ្ជិមំវេនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះ
ថា លោកទៀត នេះឯងជាភាគ្យកិច្ច ភាគ្យដទៃជាមោយៈដូច្នេះឬ
ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ ភយាភមិមេឃីញយ៉ាងនេះថា លោកទៀត
នេះឯងជាភាគ្យកិច្ច ភាគ្យដទៃជាមោយៈ ដូច្នេះឬ ។ កាលខ្ញុំទូល
ស្សត្រូវអង្គយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះភោគមជ្ជិមំវេន ព្រះភោគមជ្ជិមំវេន
មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀត នេះឯងជាភាគ្យកិច្ច
ភាគ្យដទៃជាមោយៈដូច្នេះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ ភយាភម
មិមេឃីញយ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀត នេះឯងជាភាគ្យកិច្ច ភាគ្យ
ដទៃជាមោយៈ ដូច្នេះឬ ។ កាលខ្ញុំទូលស្សត្រូវអង្គថា បពិត្រព្រះ
ភោគមជ្ជិមំវេន ព្រះភោគមជ្ជិមំវេនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោក
មានទីបំបុត នេះឯងជាភាគ្យកិច្ច ភាគ្យដទៃជាមោយៈដូច្នេះឬ ព្រះ
អង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ ភយាភមិមេឃីញយ៉ាងនេះថា លោក
មានទីបំបុត នេះឯងជាភាគ្យកិច្ច ភាគ្យដទៃជាមោយៈ ដូច្នេះឬ ។

សី បទ កោ កោតម អនន្តរំ លោកោ ឥនមេវ
 សន្និ មោយមញ្ញន្តំ ឃីវិនិដ្ឋី កវំ កោតមោតិ ឥតិ
 បុដ្ឋោ សមាបោ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃីវិនិដ្ឋី អនន្តរំ
 លោកោ ឥនមេវ សន្និ មោយមញ្ញន្តំ វនេសិ ។ កំច្ច
 លោ កោ កោតម តំ ជីវិ តំ សវី ឥនមេវ សន្និ
 មោយមញ្ញន្តំ ឃីវិនិដ្ឋី កវំ កោតមោតិ ឥតិ បុដ្ឋោ
 សមាបោ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃីវិនិដ្ឋី តំ ជីវិ តំ សវី
 ឥនមេវ សន្និ មោយមញ្ញន្តំ វនេសិ ។ កំ បទ
 កោ កោតម អញ្ញំ ជីវិ អញ្ញំ សវី ឥនមេវ សន្និ
 មោយមញ្ញន្តំ ឃីវិនិដ្ឋី កវំ កោតមោតិ ឥតិ បុដ្ឋោ
 សមាបោ ន ទោ អហំ វច្ឆ ឃីវិនិដ្ឋី អញ្ញំ
 ជីវិ អញ្ញំ សវី ឥនមេវ សន្និ មោយមញ្ញន្តំ
 វនេសិ ។ កំច្ច ទោ កោ កោតម ហោតិ
 តដាភកោ បរាស្ថាណា ឥនមេវ សន្និ មោយមញ្ញន្តំ
 ឃីវិនិដ្ឋី កវំ កោតមោតិ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាបោ

កាលខ្ញុំទូលសូត្រអង្គថា បពិត្រព្រះភោគមដ៏ចំរើន ព្រះភោគម
 ដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះ
 ឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នោះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់
 វច្ឆៈ គថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះឯងជា
 ពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសូត្រ
 អង្គថា បពិត្រព្រះភោគមដ៏ចំរើន ព្រះភោគមដ៏ចំរើនមានសេចក្តីឃើញ
 យ៉ាងនេះថា មោឃិក មោឃិកៈ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ
 ជាមោឃៈដូច្នោះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆៈ គថាគតមិនមានសេច-
 ក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា មោឃិក មោឃិកៈ នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសូត្រអង្គថា បពិត្រ
 ព្រះភោគមដ៏ចំរើន ព្រះភោគមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា
 ជីវិកដទៃ សវីដទៃ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
 ដូច្នោះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆៈ គថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា
 ជីវិកដទៃ សវីដទៃ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
 ដូច្នោះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសូត្រអង្គថា បពិត្រព្រះភោគមដ៏ចំរើន ព្រះ
 ភោគមដ៏ចំរើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វទាំងមូលអតីតវេលា
 ទៅ តើរកៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះឬ

បរិក្ខារវិញ្ញាណ អង្គវិញ្ញាណសុខ វេទន្តិក

១ ខោ អហំ វច្ឆ ឃីវិទិដ្ឋិ ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណា ឥនមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញាន្តំ វេទសិ ។ កី
 បទ ភោ ភោតម ១ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា
 ឥនមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញាន្តំ ឃីវិទិដ្ឋិ ភវិ ភោតមោតិ
 ឥតិ បុដ្ឋោ សមាណោ ១ ខោ អហំ វច្ឆ ឃីវិទិដ្ឋិ ១
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញាន្តំ
 វេទសិ ។ កី ១ ខោ ភោ ភោតម ហោតិ ១ ១
 ១ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សច្ចំ
 មោយមញ្ញាន្តំ ឃីវិទិដ្ឋិ ភវិ ភោតមោតិ ឥតិ បុដ្ឋោ
 សមាណោ ១ ខោ អហំ វច្ឆ ឃីវិទិដ្ឋិ ហោតិ ១
 ១ ១ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា ឥនមេវ សច្ចំ
 មោយមញ្ញាន្តំ វេទសិ ។ កី បទ ភោ ភោតម
 ១៧ ហោតិ ១ ១ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណា
 ឥនមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញាន្តំ ឃីវិទិដ្ឋិ ភវិ ភោត-
 មោតិ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាណោ ១ ខោ អហំ វច្ឆ

បរិក្ខារវិញ្ញាណ អង្គវិញ្ញាណសុខ វិទ្ធិ ១១ ប្រការ

ព្រះអង្គឆ្លើយថា ខ្មាសវច្ឆៈ គថាគមមិឃេយ្យយ៉ាងនេះថា សត្វទាន
 មុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជា
 មោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលស្មូត្រូវអង្គថា បពិត្រព្រះភាគម
 ដំបំរើន ព្រះភាគមដំបំរើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វទានមុខ
 អំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
 ដូច្នោះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ខ្មាសវច្ឆៈ គថាគមមិឃេយ្យយ៉ាងនេះថា
 សត្វទានមុខអំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យ
 ដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលស្មូត្រូវអង្គថា បពិត្រព្រះ
 ភាគមដំបំរើន ព្រះភាគមដំបំរើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វ
 ទានមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀតនូវ មិនកើតទៀតនូវ នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នោះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ខ្មាសវច្ឆៈ គថាគមមិ
 ឃានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វទានមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត
 នូវ មិនកើតទៀតនូវ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នោះ
 ទេ ។ កាលខ្ញុំទូលស្មូត្រូវអង្គថា បពិត្រព្រះភាគមដំបំរើន ព្រះភា-
 គមដំបំរើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វទានមុខអំពីមរណៈទៅ
 កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យ
 ដទៃជាមោឃៈដូច្នោះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ខ្មាសវច្ឆៈ គថាគមមិ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសាវតំ

ឃីវិទិន្នី ទេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ
បរាច្ឆរណា ឥនមេវ សក្កំ មោយមញ្ញានិ វិនេសិ ។
ធាំ បទ កវិ កោតមោ អាទីទវិ សម្បស្សនាវេនា
ឃីវិ ឥហានិ សទ្ធាសោ ទិដ្ឋិតតានិ អនុបតតោតិ ។

(៨) សស្សតោ លោកោតិ ទោ វច្ឆ ទិដ្ឋិតតមេតិ
ទិដ្ឋិត្តហនំ ទិដ្ឋិត្តន្តារេ(១) ទិដ្ឋិវិស្វកំ ទិដ្ឋិវិច្ឆន្តិ
ទិដ្ឋិសញ្ញាជនំ សទុក្កំ សវិហានំ សឧបាយាសំ
សបរិទ្បាហិ ន ទិគ្ខិណយ ន វិវាទាយ ន ទិវាទាយ
ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោធាយ ន
ទិភ្នានាយ សិវត្តតិ ។ អសស្សតោ លោកោតិ
ទោ វច្ឆ ។ បេ ។ អន្តរំ លោកោតិ ទោ វច្ឆ
។ បេ ។ អន្តរំ លោកោតិ ទោ វច្ឆ ។ បេ ។
តំ ជីវិ តំ សវិវត្តិ ទោ វច្ឆ ។ បេ ។ អញ្ញំ ឃីវិ

១ ១. ទិដ្ឋិត្តារេ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសាវតំ

ឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខរំលឹកវេទនា ទៅ កើតទៀត ក៏មិនមែន
មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យជ្រៅជ្រះនោះ
ដូច្នោះទេ ។ ព្រះភាគមដំបំរើន ត្រង់ឃើញច្បាស់ខ្លះទៅសដូចម្តង
បានជាមិនប្រកាន់ខ្លួនខ្លួនខ្លះនេះ ដោយប្រការចាំឮឯយ៉ាងនេះ ។

(៨) ម្ចាស់វច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា លោកទៀតដូច្នោះឯង ជាសេច-
ក្តីឃើញយ៉ាងព្រៃស្យូក ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងគ្មាយដាច់ស្រយាល ជា
សេចក្តីឃើញយ៉ាងចម្រូងចម្រាស ជាសេចក្តីឃើញយូងយូរ ជាសេចក្តី
ឃើញដែលប្រកបសត្វទុកប្រកបដោយទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីសំបុក
ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្តៅហាយ មិន
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ មិនដើម្បីប្រាសចាកកម្រក មិន
ដើម្បីសេចក្តីលេត មិនដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងប់ មិនដើម្បីសេចក្តីដឹងច្បាស់
មិនដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង មិនដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ សេចក្តី
ឃើញថាលោកមិនទៀតដូច្នោះឯង ។ បេ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ សេចក្តីឃើញ
ថាលោកមានទប់ផុតដូច្នោះឯង ។ បេ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថាលោក
មិនមានទប់ផុតដូច្នោះឯង ។ បេ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថាខានជីវិត
ខានសរីរៈ ដូច្នោះឯង ។ បេ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថាជីវិតជ្រៅ

បរិច្ឆេទវិញ្ញាណ អង្គវិញ្ញាណសុត្តន្ត ទិដ្ឋិដ្ឋកថាសម្ភាសនា

អញ្ញំ សរិរន្តិ ទោ វុច្ច ។ មេ ។ ហោតិ តតាគតោ
 បរម្មរណាតិ ទោ វុច្ច ។ មេ ។ ធម ហោតិ តតាគតោ
 បរម្មរណាតិ ទោ វុច្ច ។ មេ ។ ហោតិ ធម ធម ធម
 ហោតិ តតាគតោ បរម្មរណាតិ ទោ វុច្ច ។ មេ ។
 ទេវ ហោតិ ធម ធម ហោតិ តតាគតោ បរម្មរណាតិ
 ទោ វុច្ច ទិដ្ឋិតតមេតំ ទិដ្ឋិត្តហំ ទិដ្ឋិត្តាណោ
 ទិដ្ឋិត្តសុត្តិ ទិដ្ឋិត្តន្តិ ទិដ្ឋិត្តសញ្ញាណំ សុត្តិ
 សវិណាតំ សុត្តិយាសំ សុត្តិវិញ្ញាណំ ធម ទិដ្ឋិតាយ
 ធម វិភាយ ធម ទិដ្ឋិតាយ ធម ទុបសមាយ ធម
 អភិញ្ញាយ ធម សម្ពោធាយ ធម ទិដ្ឋិតាយ សវិភូតិ ។
 វេទំ ទោ អហំ វុច្ច អាទិទំ សុត្តិស្សមាហោ ឯវិ
 វេទិ សុត្តិសោ ទិដ្ឋិតតាទិ អទុបតតោតិ ។ អត្ថិ
 បទ ភោតោ ភោតមស្ស តិញ្ញិ ទិដ្ឋិតតត្ថិ ។ ទិដ្ឋិតតត្ថិ
 ទោ វុច្ច អបទិតមេតំ តតាគតស្ស ទិដ្ឋិត្តាណំ^(១) វុច្ច

១ ម. ទិដ្ឋិត្តាណំ ។

បរិច្ឆេទវិញ្ញាណ អង្គវិញ្ញាណសុត្តន្ត កង្រែងសំនែងសេចក្តីឃើញយ៉ាងព្រៃស្រួតដើម
 សរិរេវវិញ្ញាណំ ។ មេ ។ ខ្នាលវុច្ចៈ សេចក្តីឃើញថា សត្វមានមុខ
 អំពីមណៈទៅកើតទៀត ដូច្នោះឯង ។ មេ ។ ខ្នាលវុច្ចៈ សេចក្តីឃើញ
 ថា សត្វមានមុខអំពីមណៈទៅមិនកើតទៀតដូច្នោះ ។ មេ ។ ខ្នាលវុច្ចៈ
 សេចក្តីឃើញថា សត្វមានមុខអំពីមណៈទៅកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀត
 ខ្លះដូច្នោះឯង ។ មេ ។ ខ្នាលវុច្ចៈ សេចក្តីឃើញថា សត្វមានមុខអំពី
 មណៈទៅកើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នោះឯង
 ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងព្រៃស្រួត ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងគ្រប់គ្រង
 យោង ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងចម្រើនចម្រាស ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងច្រើន
 រយោង ជាសេចក្តីឃើញដែលប្រកបសត្វទុកប្រកបដោយទុក្ខ ប្រកបដោយ
 សេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីទន្ទឹមទន្ទឹម ប្រកបដោយសេចក្តី
 ក្តៅក្រហាយ មិនប្រតិក្តិទៅ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ មិនដើម្បីប្រាស
 ចាកកម្រក មិនដើម្បីសេចក្តីលក់ មិនដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងប់ មិនដើម្បី
 សេចក្តីដឹងច្បាស់ មិនដើម្បីសេចក្តីក្រាស់ដឹង មិនដើម្បីប្រទេសិក្ខា ។
 ខ្នាលវុច្ចៈ គឺជាធម៌ឃើញច្បាស់នូវទោសដូច្នោះឯង ទើបបានជាមិនប្រកាន់
 នូវទិដ្ឋិចាំងនេះ ដោយប្រការចាំងក្នុងយ៉ាងនេះ ។ ចុះសេចក្តីឃើញបន្តិច
 បន្តួចបស់ព្រះគម្ពីរចំរើនមានទូរវេទ ។ ខ្នាលវុច្ចៈ សេចក្តីឃើញ
 ដូច្នោះឯង គឺជាធម៌ឃើញច្បាស់ ខ្នាលវុច្ចៈ ព្រោះសេចក្តីឃើញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដិសន្ធិសម្ព

តណិកតោ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ
 ឥតិ រូបស្ស អន្តរ្នំមោ ឥតិ វេទនា ឥតិ វេទនាយ
 សមុទយោ ឥតិ វេទនាយ អន្តរ្នំមោ ឥតិ សញ្ញា
 ឥតិ សញ្ញាយ សមុទយោ ឥតិ សញ្ញាយ អន្តរ្នំមោ
 ឥតិ សង្ខារ ឥតិ សង្ខារំ ឥតិ សមុទយោ ឥតិ
 សង្ខារំ អន្តរ្នំមោ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស
 សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អន្តរ្នំមោតិ កស្មា
 តណិកតោ សត្វមត្តិតានំ សត្វមត្តិតានំ (១) សត្វា-
 ហត្តារមមត្តារមាណុសយោមំ ទយោ វិភង្គា ធម្មោ
 តាតា មជិមិស្សត្តា អនុបាសា វិទុត្តាតិ វេទនីតិ ។

[៧] ឃីវិ វិមុត្តចិត្តា បទ ភោ ភោតម ភិក្ខុ
 កុហំ ឧប្បជ្ជតិ (២) ។ ឧប្បជ្ជតិ ទោ វច្ឆ ទ
 ទមតិ ។ ទេទហំ ភោ ភោតម ទ ឧប្បជ្ជ-
 តិ ។ ទ ឧប្បជ្ជតិ ទោ វច្ឆ ទ ទមតិ ។

១ សត្វមត្តិតានំ ។ ២ ម ឧប្បជ្ជតិប្បតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសន្ធិសម្ព

នេះ ភថាគឺឃើញហើយថា រូបដូច្នោះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃ
 រូបដូច្នោះ ហេតុជាគ្រឿងលេត់ទៅនៃរូបដូច្នោះ វេទនាដូច្នោះ ហេតុជា
 គ្រឿងកើតឡើងនៃវេទនាដូច្នោះ ហេតុជាគ្រឿងលេត់ទៅនៃវេទនាដូច្នោះ
 សញ្ញាដូច្នោះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃសញ្ញាដូច្នោះ ហេតុជាគ្រឿង
 លេត់ទៅនៃសញ្ញាដូច្នោះ សង្ខារទាំងឡាយដូច្នោះ ហេតុជាគ្រឿងកើត
 ឡើងនៃសង្ខារទាំងឡាយដូច្នោះ ហេតុជាគ្រឿងលេត់ទៅនៃសង្ខារទាំង
 ឡាយដូច្នោះ វិញ្ញាណដូច្នោះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នោះ
 ហេតុជាគ្រឿងលេត់ទៅនៃវិញ្ញាណដូច្នោះ ព្រោះហេតុនោះ បានជា
 ភថាគឺឃើញថា ភថាគឺឃើញប្រសព្វហើយ ព្រោះមិនប្រកាន់ថា ព្រោះ
 អស់ទៅ ព្រោះប្រាសចាកគម្រោក ព្រោះលេត់ទៅ ព្រោះលះបង់
 ព្រោះរលស់ចោល ដូច្នោះសព្វក៏មើលងាយទាំងក្នុង ដូច្នោះសព្វក៏បង្ហាប
 បង្ហាតទាំងក្នុង នឹងអហត្តារ មមត្តារមាណុសយោទាំងក្នុង (១) ។

[៧] បពិត្រព្រះភាគមជិមិកោ ចុះភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រសព្វ
 ហើយយ៉ាងនេះ នឹងកើតទៀតក្នុងទិវិត ។ ម្ចាស់វិច្ឆ័យ ពាក្យថា កើតទៀត
 ដូច្នោះមិនគួរទេ ។ បពិត្រព្រះភាគមជិមិកោ បើដូច្នោះខានតែមិនកើត
 ទៀតទេឬ ។ ម្ចាស់វិច្ឆ័យ ពាក្យថា មិនកើតទៀតដូច្នោះ ក៏មិនគួរ ។

១ បានឯលំទិន្ធិ គណ្ណា នឹងមាន កំណែ ៣ ។ អដ្ឋកថា ។

បរិបូណ៌កថាសុខ អង្គប្រែប្រួលសុត្តន្ត វិមុត្តប្បញ្ញា

តេជោ កោ តោតម ឧប្បជ្ឈតិ ក ង ច ឧប្បជ្ឈតិ
តីតិ ។ ឧប្បជ្ឈតិ ង ង ង ឧប្បជ្ឈតិ កោ វច្ឆ ង
ឧបេតិ ។ តេជោ កោ តោតម ទេវ ឧប្បជ្ឈតិ ង
ង ឧប្បជ្ឈតិ ។ ទេវ ឧប្បជ្ឈតិ ង ង ឧប្បជ្ឈតិ
កោ វច្ឆ ង ឧបេតិ ។

[១០] ឃី វិមុត្តចិត្តា ចន កោ តោតម ភិក្ខុ
កុហី ឧប្បជ្ឈតិ ឥតិ បុដ្ឋា សមាដោ ឧប្បជ្ឈតិ
វច្ឆ^(១) ង ឧបេតិ វទេសិ ។ តេជោ កោ តោតម
ង ឧប្បជ្ឈតិ ឥតិ បុដ្ឋា សមាដោ ង ឧប្បជ្ឈតិ
កោ វច្ឆ ង ឧបេតិ វទេសិ ។ តេជោ កោ
តោតម ឧប្បជ្ឈតិ ង ង ង ឧប្បជ្ឈតិ ឥតិ បុដ្ឋា
សមាដោ ឧប្បជ្ឈតិ ង ង ង ឧប្បជ្ឈតិ កោ វច្ឆ
ង ឧបេតិ វទេសិ ។ តេជោ កោ តោតម

• ២. ភេ វិ ។

បរិបូណ៌កថា អង្គប្រែប្រួលសុត្តន្ត សុតិវិមុត្តិ

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះមានតែភក្តីទៀតនូវ មិនកើតទៀត
នូវដូច្នោះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា កើតទៀតនូវ មិនកើតទៀតនូវ
ដូច្នោះក៏មិនគួរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះមានតែភក្តី
ទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នោះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា
កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នោះក៏មិនគួរ ។

[១០] កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ចុះភិក្ខុដែលមានចិត្តរួចស្រឡះហើយយ៉ាងនេះ នឹងកើតទៀតក្នុងជីវិត
ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថាកើតទៀតដូច្នោះមិនគួរទេ ។ កាល
ខ្ញុំទូលសួរថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះមានតែមិនកើត
ទៀតទេឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា មិនកើតទៀតដូច្នោះ
ក៏មិនគួរ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
បើដូច្នោះមានតែភក្តីទៀតនូវ មិនកើតទៀតនូវដូច្នោះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា
ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា កើតទៀតនូវ មិនកើតទៀតនូវដូច្នោះក៏មិនគួរ ។
កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះមានតែ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស មជ្ឈិមនិកាយស្ស

ទេវ ឧប្បជ្ឈតិ ធន ធន ឧប្បជ្ឈតិ ឥតិ បុរោ ភសមោ
ទេវ ឧប្បជ្ឈតិ ធន ធន ឧប្បជ្ឈតិ ទោ វច្ឆ ធន ឧបេ-
តិ វិទេសិ ។ ឯត្តាណំ កោ ភោតម អញ្ញាលាមា-
ណាណំ ឯត្ត សម្មាហមាណាណំ ។ យាថិ មេ ឯសា
កោតោ ភោតមស្ស បុរិមេន កថាសល្លាមេន អហុ
មហានបត្តា សាថិ មេ ឯត្តាណំ អន្តរាហិតាតិ ។

[១១] អលង្កា ភេ វច្ឆ អញ្ញាលាយ អលី
សម្មាហាយ កម្ពីរោ ហយិ^(១) វច្ឆ ធនោ ឧត្តសោ
កុរុកុរោតោ សាលោ បណីតោ អកត្តាវចោ ធិបុ-
លោ បណ្ឌិតវេទនិយោ សោ តយោ ធុដ្ឋានោ
អញ្ញាណិដ្ឋិកេន អញ្ញាត្តនិកេន អញ្ញាវចិកេន
អញ្ញានុយោកេន^(២) អញ្ញាត្តាវាយកេន^(៣) ភេនហិ
វច្ឆ និយេវត្ត មជ្ឈិមុត្តស្សាមិ យថា ភេ ឧមេយ្យ
តថា តិ ព្យាករយ្យសិ តិ តិ មញ្ញាសិ វច្ឆ

១ ម. ចាម ។ ២ ឧ. ម. អញ្ញានុយោកេន ។ ៣ ម. អញ្ញាត្ត វាយិកេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយស្ស

កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ព្រោះអង្រែឆ្នើមថា ម្ចាស់វច្ឆៈ
ពាក្យថា កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នោះក៏មិនគួរ ។
បរិក្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គដល់ខ្ញុំសេចក្តីមិនដឹងក្នុងដំណើរនេះ
ដល់ខ្ញុំសេចក្តីរឹងរិះរើក្នុង ក្នុងដំណើរនេះ ។ វេទនាណាមេស្តង្គីដល់ថា
វេទនាណាញាតិសេចក្តីជ្រះថ្លាឲ្យកើតមាន ដោយពាក្យចោមុនរបស់ព្រះ
គោតមដ៏ចំរើន វេទនានេះ វេទនាមេស្តង្គីក៏បាត់អស់ទៅ ។

[១១] ម្ចាស់វច្ឆៈ គួរក៏អ្នកមិនដឹង គួរក៏អ្នករឹងរិះរើក្នុង ម្ចាស់វច្ឆៈ
ព្រោះធម៌នេះជាធម៌ដ៏ជ្រៅ ជាធម៌ដែលបុគ្គលឃើញបានដោយកម្រ ជា
ធម៌ក្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌ដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដ៏ថ្លៃថ្លា មិនជា
ច្រើនប៉ុន្មានវេទនាបាន ជាធម៌ដ៏ល្អិត មានតែអ្នកប្រាជ្ញដ៏បដិសន្ធិបាន លឺ
នោះខ្លួនអ្នកដែលមានចិដ្ឋិដ៏វៃ មានសេចក្តីពញ្ញាចិត្តដ៏វៃ មានសេចក្តីគាប់
ចិត្តដ៏វៃ មានសេចក្តីព្យាយាមក្នុងចិដ្ឋិវៃ មានអាចារ្យក្នុងចិដ្ឋិវៃ វេទនាដ៏ដឹង
បានដោយកម្រ ម្ចាស់វច្ឆៈ បើដូច្នោះ គេជាគន្លឹះត្រឡប់ស្ករក្នុងដំ-
ណើរនេះវិញ ដំណើរនោះគួរដល់អ្នកយ៉ាងណា អ្នកប្បដិសន្ធិស្រាយខ្លួន
ដំណើរនោះយ៉ាងវិញនោះចុះ ម្ចាស់វច្ឆៈ អ្នកសំខាន់ខ្ញុំដំណើរនោះដូចម្តេច

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ អង្គវគ្គពោធិសត្វ អង្គជលតិពុកប្បញ្ញា

សរេ តេ បុរាតា អត្តិ ជលយ្យ ជាឈយ្យសិ ត្វិ
 អយំ មេ បុរាតា អត្តិ ជលតីតិ ។ សរេ មេ
 ហោ តោតម បុរាតា អត្តិ ជលយ្យ ជាឈយ្យហិ
 អយំ មេ បុរាតា អត្តិ ជលតីតិ ។ សរេ មន
 តំ វច្ឆ ឃី បុត្តយ្យ យោ តេ អយំ បុរាតា អត្តិ
 ជលតិ អយំ អត្តិ តិ បដិច្ច ជលតីតិ ឃី បុត្តោ
 ត្វិ វច្ឆ តំ ត្តិ ព្យាគរយ្យសីតិ ។ សរេ មិ តោ តោ-
 តម ឃី បុត្តយ្យ យោ តេ អយំ បុរាតា អត្តិ ជលតិ
 អយំ អត្តិ តិ បដិច្ច ជលតីតិ ឃី បុត្តោ អហិ
 ហោ តោតម ឃី ព្យាគរយ្យ យោ មេ^(១) បុរាតា
 អត្តិ ជលតិ អយំ អត្តិ តិណកដ្ឋបាណនំ បដិច្ច
 ជលតីតិ ។ សរេ វច្ឆ បុរាតា សោ អត្តិ មិច្ឆាយេយ្យ
 ជាឈយ្យសិ ត្វិ អយំ មេ បុរាតា អត្តិ មិច្ឆតោតិ ។
 សរេ មេ ហោ តោតម បុរាតា សោ អត្តិ មិច្ឆាយេយ្យ
 ជាឈយ្យហិ អយំ មេ បុរាតា អត្តិ មិច្ឆតោតិ ។

១ ១. យោ មេ អយំ ។

បរិព្វាណវគ្គ អង្គវគ្គពោធិសូត្រ ស្តវភិក្ខុការិយោនិវាសនិក្ខេប

បើភ្នំនេះក្នុងវិចារបុរាណ អ្នកប្រើជំនិច ភ្នំនេះនេះក្នុងវិចារ
 បុរាណអញដែរ ។ បតិគ្រប្រះភាគមដំបែន បើភ្នំនេះក្នុងវិចារ
 បុរាណ ខ្ញុំប្រើជំនិច ភ្នំនេះនេះ ក្នុងវិចារបុរាណអញ ។ ខ្ញុំល
 វច្ឆៈ បើគេសួរអ្នកយ៉ាងនេះថា ភ្នំនេះនេះ ក្នុងវិចារបុរាណ ភ្នំ
 នេះនេះ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ខ្ញុំលវច្ឆៈ បើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកប្រើដោះ
 ស្រាយដូចម្តេច ។ បតិគ្រប្រះភាគមដំបែន បើគេសួរខ្ញុំយ៉ាងនេះថា
 ភ្នំនេះនេះក្នុងវិចារបុរាណ ភ្នំនេះនេះ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី បតិគ្រ
 ប្រះភាគមដំបែន បើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំប្រើដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា
 ភ្នំនេះនេះក្នុងវិចារបុរាណ ភ្នំនេះនេះភ្នំនេះ ព្រោះអាស្រ័យខ្ញុំ
 កំញមតិស្មើនឹងទស ។ ខ្ញុំលវច្ឆៈ បើភ្នំនេះនេះលក់ទៅក្នុងវិចារ
 បុរាណ (អ្នក) អ្នកប្រើជំនិច ភ្នំនេះនេះលក់ហើយក្នុងវិចារបុរាណអញ
 ដែរ ។ បតិគ្រប្រះភាគមដំបែន បើភ្នំនេះនេះលក់ទៅក្នុងវិចារ
 បុរាណ ខ្ញុំប្រើជំនិច ភ្នំនេះនេះលក់ហើយ ក្នុងវិចារបុរាណអញ ។

លុត្តប្បវគ្គ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្ហាសកំ

សាវេ មន តំ វុច្ឆ ឃី បុត្តេយ្យ យោ ទេ អយំ
បុត្តោ អន្តិ មិទ្ធិតោ សោ អន្តិ ឥតោ កតមិ
មិសំ កតោ បុត្តមិ ក អន្តិមិ ក ទត្តិ ក
នត្ថិណំ កតំ ឃី បុត្តោ ត្វិ វុច្ឆ តំ ភិ
ត្យាតវយ្យាសីតិ ។ ឯ ឧបេតិ កោ កោតម យ ភិ
សោ កោ កោតម អន្តិ តិណាតដ្ឋាបាមំ មដិច្ច
ដលតិ(៦) តស្ស ច មរិយាធាតា អញ្ញស្ស ច
អនុបហារា អនាហារោ មិទ្ធិតោត្រូវ សន្និ កត្តតិ ។

(១៦) ឃី មេវ ទោ វុច្ឆ យេន រូបេន តថាគតិ
បញ្ញាបយមាតោ បញ្ញាបេយ្យ តំ រូបំ តថាគតស្ស
បហំមិ ឧច្ឆិច្ចម្មលំ តាលាវត្តកតំ អនាវត្តតិ(៧) ភាយតិ
អនុប្បនធម្មំ រូបសន្និវិទុតោ ទោ វុច្ឆ តថាគតោ ត-
ត្តិកោ អប្បមេយ្យោ ឧប្បវិយោតាម្ពោ ។ សេយ្យថាបិ
មហាសន្នុទ្ធា ឧប្បជ្ជតិ ឯ ឧបេតិ ច ឧប្បជ្ជ-
តិ ឯ ឧបេតិ ឧប្បជ្ជតិ ត ច ច ឧប្បជ្ជតិ
ឯ ឧបេតិ ទេវ ឧប្បជ្ជតិ ឯ ច ឧប្បជ្ជតិ

៦ ១. អណិ ។ ២ ១. អណាទេតិ ។

លុត្តប្បវគ្គ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្ហាសកំ

ម្ចាស់វច្ឆៈ ចុះបើគេស្មោះយ៉ាងនេះថា ភ្នំនិរោ ដែលរលត់ហើយក្នុងដី
ចំពោះមុខអ្នក ភ្នំនិរោទៅដំបូងទៅហើយ ទៅកាន់ទិសណា កាន់
កើតឬកាន់លិច កាន់ជើងឬកាន់ក្បួន ម្ចាស់វច្ឆៈ បើគេស្មោះយ៉ាងនេះក៏
អ្នកស្ម័គ្រដោះស្រាយដូចម្តេច ។ បតិគ្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មិនគួរនឹង
ដោះស្រាយបានទេ បតិគ្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដូរកថាភ្នំនិរោ ទេ
ព្រោះគាស្រ័យនូវកិញ្ញមតិស្ម័គ្រនឹងទសណា ដល់នូវកិរិយាឯកថា លេតំ
ទៅមិនមានភាហារដូច្នោះ ព្រោះអស់ទៅនៃកិញ្ញមតិស្ម័គ្រនឹងទសនាទេផង
ព្រោះមិនមានកិរិយាដំបូងទៅដំបូងនូវត្រូវទេផង ។

(១៦) ម្ចាស់វច្ឆៈ បុគ្គលកាលបញ្ញត្តិសត្វ តប្បិបញ្ញត្តិ
ដោយប្រណា រូបនារកថាគត លះបង់ហើយ កាត់ប្រសិទ្ធភាពហើយ
ធ្វើឱ្យដូចជាគ្នាគត់បុគ្គលហើយ ដល់នូវកិរិយាមិនមាន ជាប្រធានកិរិយា
មិនកើតឡើងទៅទៀតជាធម្មតា ម្ចាស់វច្ឆៈ តថាគតច្រស្រឡះហើយ
ពាក្យចំណែកនៃរូប ជាអ្នកទ្រាំ (ដោយគុណ) មានប្រមាណមិនបាន
ដែលបុគ្គលស្តាប់ស្តង់បានដោយកម្រយ៉ាងនេះឯង ។ ដូចមហាសមុទ្រ
នឹងថា កើតទៀតក៏មិនគួរ ថា មិនកើតទៀតទេក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតចុះ
មិនកើតទៀតចុះក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន

ន ឧបេតិ ។ យាយ វេទនាយ តថាគតំ បញ្ញាប-
 យនាវោ មញ្ញាបេយ្យ សា វេយោ តថាគតស្ស
 មហីជា ឧច្ឆ័ន្ទម្ពលា កាលាវត្ថុកេតា អនកាវត្ថុតា
 កាយតិ អនុប្បារទធម្មា វេទនាសង្ខារិកុត្តោ ខោ វគ្គ
 តថាគតោ កម្ពីរោ អប្បមេយ្យោ ធុប្បវិយាតាឡោ ។
 សេយ្យជាបិ មហាសមុទ្ពោ ឧប្បជ្ឈតីតិ ន ឧបេតិ ន
 ឧប្បជ្ឈតីតិ ន ឧបេតិ ឧប្បជ្ឈតិ ច ន ច ឧប្បជ្ឈតីតិ
 ន ឧបេតិ ខេវ ឧប្បជ្ឈតិ ន ន ឧប្បជ្ឈតីតិ ន ឧបេតិ ។
 យាយ សញ្ញាយ តថាគតំ បញ្ញាបយនាវោ មញ្ញា-
 បេយ្យ សា សញ្ញា តថាគតស្ស មហីជា ឧច្ឆ័ន្ទម្ពលា កា-
 លាវត្ថុកេតា អនកាវត្ថុតា កាយតិ អនុប្បារទធម្មា សញ្ញា
 សង្ខារិកុត្តោ ខោ វគ្គ តថាគតោ កម្ពីរោ អប្បមេយ្យោ
 ធុប្បវិយាតាឡោ ។ សេយ្យជាបិ មហាសមុទ្ពោ ឧប្បជ្ឈ-
 តីតិ ន ឧបេតិ ន ឧប្បជ្ឈតីតិ ន ឧបេតិ ឧប្បជ្ឈតិ ច

តិមិនគួរ ។ បុគ្គលកាលបញ្ញត្តិទូរសត្វ គប្បីបញ្ញត្តិដោយវេទនាណ
 វេទនាទោះ តថាគតលរបង់ហើយ កាត់បូសចោលហើយ ធ្វើឲ្យដូច
 ជាគោតក់បុគ្គលហើយ ដល់នូវកិរិយាមិនមាន ជាវេទនាមានកិរិយាមិន
 កើតទៀតក៏ទៅជាធម្មតា ម្ចាស់វច្ឆៈ តថាគតប្រស្រទ្បះហើយ ចាក
 ចំណែកនៃវេទនា ជាអ្នកជ្រៅមានប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គលស្តាប់
 ស្តង់បានដោយកម្រ ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹងជា កើតទៀតក៏មិនគួរ
 ជាមិនកើតទៀតក៏មិនគួរ ជាកើតទៀតទ្បះ មិនកើតទៀតទ្បះក៏មិនគួរ ជា
 កើតទៀតក៏មិនវេទនា មិនកើតទៀតក៏មិនវេទនាក៏មិនគួរ ។ បុគ្គលកាល
 បញ្ញត្តិទូរសត្វ គប្បីបញ្ញត្តិដោយសញ្ញាណ សញ្ញាទោះតថាគតលរ-
 បង់ហើយ កាត់បូសចោលហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាគោតក់បុគ្គលហើយ ដល់
 នូវកិរិយាមិនមាន ជាសញ្ញាមានកិរិយាមិនកើតទៀតក៏ទៅជាធម្មតា ម្ចាស់
 វច្ឆៈ តថាគតប្រស្រទ្បះហើយចាកចំណែកនៃសញ្ញា ជាអ្នកជ្រៅមាន
 ប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គលស្តាប់ស្តង់បានដោយកម្រ ។ ដូចមហា-
 សមុទ្រ នឹងជា កើតទៀតក៏មិនគួរ ជាមិនកើតទៀតក៏មិនគួរ ជាកើត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កន្ត

ន ច ឧប្បជ្ជតិ ធន ឧបេតិ ទេវ ឧប្បជ្ជតិ ធន
 ន ឧប្បជ្ជតិ ធន ឧបេតិ ។ យេហិ សង្ការេហិ
 តតាភតិ បញ្ញាបយមាទោ បញ្ញាបេយ្យេ តេ សង្ការ
 តតាភតស្ស មហំនា ឧច្ឆិទ្ធស្តលា តាលាវត្ថុកតា
 អនកាវត្ថុតា អាយតី អនុប្បាទទម្មំ សង្ការសង្ការិមុត្តោ
 ទោ វច្ឆ តតាភតោ កម្ពីរោ អប្បមេយ្យោ ទុប្បវិយោ-
 កាឡោ ។ សេយ្យជាមិ មហាសមុទ្ទោ ឧប្បជ្ជតិ ធន
 ឧបេតិ ធន ឧប្បជ្ជតិ ធន ឧបេតិ ឧប្បជ្ជតិ ច ធន ច
 ឧប្បជ្ជតិ ធន ឧបេតិ ទេវ ឧប្បជ្ជតិ ធន ធន ឧប្បជ្ជតិ
 ធន ឧបេតិ ។ យេន វិញ្ញាលោ ធន តតាភតិ
 បញ្ញាបយមាទោ បញ្ញាបេយ្យេ តំ វិញ្ញាលំ តតាភតស្ស
 មហំនំ ឧច្ឆិទ្ធស្តលំ តាលាវត្ថុកតំ អនកាវត្ថុតំ
 អាយតី អនុប្បាទទម្មំ វិញ្ញាលាសង្ការិមុត្តោ ទោ វច្ឆ
 តតាភតោ កម្ពីរោ អប្បមេយ្យោ ទុប្បវិយោកាឡោ ។
 សេយ្យជាមិ មហាសមុទ្ទោ ឧប្បជ្ជតិ ធន ឧបេតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

ទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះក៏មិនគួរ ថាកើតទៀតក៏មិនមែន ថាមិនកើត
 ទៀតក៏មិនមែនក៏មិនគួរ ។ បុគ្គលកាលបញ្ញាកន្លៃសត្វ គប្បីបញ្ញាកដោយ
 សង្ការចំនីឡាយណា សង្ការចំនីឡាយនោះ គឺជាគុណរបស់ហើយ
 កាន់បូសរបាលហើយ ធ្វើឱ្យដូចជាគោកកំបុតហើយ ដល់ខ្ញុំកិរិយាមិន
 មាន ជាសង្ការមានកិរិយាមិនកើតទៀតទៅជាធម្មតា ម្ចាស់ច្នៃ; គឺជាគ
 រូបស្រឡះហើយ ចាកចំណែកនៃសង្ការ ជាអ្នកជ្រៅមានប្រមាណមិន
 បាន ដែលបុគ្គលស្តាប់ស្តង់បានដោយកម្រ ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹង
 ថា កើតទៀតក៏មិនគួរ ថាមិនកើតទៀតក៏មិនគួរ ថាកើតទៀតខ្លះ មិន
 កើតទៀតខ្លះក៏មិនគួរ ថា កើតទៀតក៏មិនមែន ថា មិនកើតទៀតក៏មិន
 មែនក៏មិនគួរ ។ បុគ្គលកាលបញ្ញាកន្លៃសត្វ គប្បីបញ្ញាកដោយវិញ្ញាណ
 ណា វិញ្ញាណនោះ គឺជាគុណ របស់ហើយ កាន់បូសរបាលហើយ
 ធ្វើឱ្យដូចជាគោកកំបុតហើយ ដល់ខ្ញុំកិរិយាមិនមាន ជាវិញ្ញាណមាន
 កិរិយាមិនកើតទៀតទៅជាធម្មតា ម្ចាស់ច្នៃ; គឺជាគុណស្រឡះហើយ
 ចាកចំណែកនៃវិញ្ញាណ ជាអ្នកជ្រៅមានប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គល
 ស្តាប់ស្តង់បានដោយកម្រ ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹងថាកើតទៀតក៏មិនគួរ

បញ្ជីពាក្យសុំ អង្គវិញ្ញាណសុំ អង្គសេវាសាសនា

ន ឧប្បជ្ជតិ ឆ ឧបេតិ ឧប្បជ្ជតិ ច ឆ ឆ ឧប្បជ្ជតិ
ន ឧបេតិ នេវ ឧប្បជ្ជតិ ច ឆ ឧប្បជ្ជតិ ឆ
ឧបេតិ ។

[១៣] ឃី វុត្តេ វច្ឆតោត្តោ បរិច្ចាជិតោ កកវង្គិ
ឯតណេច សេយ្យជាមិ ភោ ភោតម ភោមស្ស វា
ឯតមស្ស វា អវិទូរេ មហាសាលវុត្តោ តស្ស
អង្គតោ សាទាបលាសិ បលុដ្ឋេយ្យ តធបប្បដិកា
បលុដ្ឋេយ្យិ ដេតុ បលុដ្ឋេយ្យេ សោ អបរេន សម-
យេន អបតតសាទាបលាសោ អបតតត្ថធបប្បដិកា
អបតតដេតុកោ សុទ្ធេ សារេ^(១) បតិដ្ឋិតោ ឃីវេវេ^(២)
ភោភោ ភោតមស្ស ចាវចំ អបតតសាទាបលាសិ
អបតតត្ថធបប្បដិកំ អបតតដេតុកំ សុទ្ធេ^(៣) សារេ
បតិដ្ឋិតិ អភិក្ខុដ្ឋិ ភោ ភោតម អភិក្ខុដ្ឋិ
ភោ ភោតម សេយ្យជាមិ ភោ ភោតម

១ ឧ. សុត្តេ អស្ស ណប ។ ២ ឧ. ឃីវេវេ ៥១ ។ ៣ ឧ. សុទ្ធេ ។

បញ្ជីពាក្យសុំ អង្គវិញ្ញាណសុំ អង្គសេវាសាសនា

ថា បិណេតិទៀតកិមិទត្ថ ថា កើតទៀតខ្លះ បិណេតិទៀតខ្លះ កិមិទត្ថ
ថា កើតទៀតកិមិទមន បិណេតិទៀតកិមិទមន កិមិទត្ថ ។

[១៣] លុះព្រះមានព្រះភាគ ក្រាស់យ៉ាងនេះហើយ វិញ្ញាណ

បិញ្ញាណ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
ភោតមដ៏ចំរើន ដើមកំនត់កំនត់ (ដុះនៅ) ក្នុងទីជិតវិស្វកក្កិ ឱតមក្កិ មែក
ឱតស្លឹកវែងដើមកំនត់កំនត់នោះ កិរិយាសទៅដោយការមិនទៀង សំបកឱត
ក្រុមចាំទ្រយកិរិយាសទៅ ស្រាយកិរិយាសទៅ សម័យទាតិក្រាយ
មក ដើមកំនត់កំនត់នោះ ក៏ប្រាសចាកមែកឱតស្លឹក ប្រាសចាកសំបកឱត
ក្រុម ប្រាសចាកស្រាយ បិតនៅតែទ្វីបដ៏ស្អាត យ៉ាងណាមិញ ឯ
ពាក្យថាប្រធាន (ធម្មវិន័យ) ចេសព្រះភោតមដ៏ចំរើន ក៏ប្រាសចាកមែក
ឱតស្លឹក ប្រាសចាកសំបកឱតក្រុម ប្រាសចាកស្រាយ បិតនៅ
ចំពោះទ្វីបដ៏ស្អាតយ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រះភោតមដ៏ចំរើន ពីពេលពេល
បពិត្រព្រះភោតមដ៏ចំរើន ពីពេលពេល បពិត្រព្រះភោតមដ៏ចំរើន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ចំក្កុដ្ឋិតំ វា ឧត្តុដ្ឋយ្យ បដិច្ចដ្ឋិ វា វិវេយ្យ
ឪឡុស្ស វា មត្តំ អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា
តេលឃ្យន្នោតំ ជារេយ្យ ឧត្តមន្តោ រូតាធិ ឧត្តុដ្ឋិតំ
ឯវមេវ ភោតា ភោតមេធិ អនេតមរិយាយេធិ ឧទ្ធ
បកាសិភោ ឯសាហំ ភកវន្តិ ភោតបំ សរណំ
កប្បាមិ ឧទ្ធកុ ភិក្កុសធឿកុ ឧទាសកំ មិ ភរិ
ភោតមោ ជារេតុ អដ្ឋតត្តេ ចាណុបេតិ សរណន្តន្តិ ។

អង្គវច្ឆោត្តសុត្តំ ទុក្ខំ ធិតិកំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ធម៌វិវេលព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយ ព្រង្រប្រកាសាយិយ ដោយអនេកហិយោយ
យំនិទេ ដូចជាបុគ្គលថ្នាក់ទៀតនូវក្នុងវិវេលថ្នាក់ ឬបើកម្លាំងក្នុងវិវេលកំបាំង
កុំនោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវវិវេលមនុស្សឆ្លើងផ្លូវ កុំនោះសោត ដូចគេប្រោល
ប្រចំបក្កន៍ទំនងីកដោយភិកថា មនុស្សអ្នកមានភ្នែក(ភ្នំ) វិវេលបានឃើញ
ច្រពាំងឡាយដូច្នោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់ខ្ញុំព្រះភាគមមានព្រះភាគ
ព្រមទាំងព្រះធម៌ ទាំងព្រះភិក្កុសធឿកុជាទំនងវិវេល សូមព្រះភាគមជ្ឈិ
មនិកាយ ចំពុកម្លាំងខ្ញុំព្រះអង្គជាទុណសក អ្នកដល់ខ្ញុំសរណគមវេស្សិ
ដោយជីវិត ក្នុងកាលមានវិវេលជាដើមរៀងទៅ ។

ចប់ អង្គវច្ឆោត្តសុត្ត ទី ២ ។

តតិយំ មហាវិប្បត្តោស្កុត្តំ

[១៤] ឯវម្មេ សុតិ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
រាជគមោ វិហាតិ វេជ្ជវេទេ កលទ្ធកងិវាថេ ។
អថទោ វច្ឆតោត្តោ ថវិញ្ញាជកោ យេន កកវា
កេទុមសន្តមិ ឧបសន្តមិថា កកវតា សន្តិ សម្មោទិ
សម្មោទិយំ កដិ សារណិយំ វិតិសារេត្វា ឯកមន្តិ
ទិសិទិ ។ ឯកមន្តិ ទិសិទ្ធោ ទោ វច្ឆតោត្តោ
ថវិញ្ញាជកោ កកវន្តិ ឯកទរោត ទិយវត្តាហំ កោតា
កោតមេន សហកមិ សាទុ មេ កវិ កោតោ
សន្តិក្កេន កុសលាកុសលំ នេសេត្វតិ ។
សន្តិក្កេនមិ ទោ តេ អហំ វច្ឆ កុសលាកុសលំ
នេសេយ្យិ វិត្តារេនមិ ទោ តេ អហំ វច្ឆ
កុសលាកុសលំ នេសេយ្យិ អថច តេ អហំ
វច្ឆ សន្តិក្កេន កុសលាកុសលំ នេសេស្សាមិ

មហាវិប្បត្តោស្កុត្ត ទី ៣

[១៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ គង់នៅក្នុងក្រុងវេជ្ជវេទ ជាភស្តុតាងរបស់ស្ថាន ទៀបក្រុង
រាជគ្រឹះ ។ លំដាប់នោះ វច្ឆតោត្តបិណ្ឌជក បានចូលទៅគាល់ព្រះ
មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គាល់ពាក្យរាត់ទាក់សំណេះ
សំណាលនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលត្រូវកែកាយនឹងពាក្យ
គួរលើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ វច្ឆតោត្តបិណ្ឌជក លុះ
អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះ
ថា ខ្ញុំព្រះអង្គចាប់និយាយជាមួយនឹងព្រះភាគមជ្ជិមំរែន អស់កាលជា
យូរអង្វែងមកហើយ សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស សូមព្រះភាគមជ្ជិមំរែន
សំដែងកុសលធម៌នឹងអកុសលធម៌ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដោយសេចក្តីសង្ឃឹមចុះ ។
ម្ចាស់វច្ឆៈ គឺជាគតនឹងសំដែងកុសលធម៌នឹងអកុសលធម៌ ដល់អ្នកដោយ
សេចក្តីសង្ឃឹមបាន ម្ចាស់វច្ឆៈ គឺជាគត នឹងសំដែងកុសលធម៌នឹង
អកុសលធម៌ ដល់អ្នកដោយសេចក្តីពិស្តារក៏បាន ម្ចាស់វច្ឆៈ បើម្ចាស់
គឺជាគតនឹងសំដែងកុសលធម៌នឹងអកុសលធម៌ដល់អ្នកដោយសេចក្តីសង្ឃឹម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសក

តំ សុណាហិ សាទុកំ មទសិករោហិ កាសិស្សា-
បិទំ ។ ឃី ភោតិ ទោ វុទ្ធាតោត្តោ បរិច្ឆាជិតោ
កកវតោ ចច្ចុស្សសិ ។

(១៩) អកកា ឯតទភោត លោកោ ទោ វុទ្ធ
អកុសលំ អលោកោ ទោ វុទ្ធ (១) កុសលំ ធានោ
ទោ វុទ្ធ អកុសលំ អធានោ ទោ វុទ្ធ (២) កុសលំ
មោហោ ទោ វុទ្ធ អកុសលំ អមោហោ ទោ វុទ្ធ (៣)
កុសលំ ភីតិ ទោ វុទ្ធ ភីមេ កាយោ ធម្មា
វកុសលា កាយោ ធម្មា កុសលា ។ ចាណាតិ-
ចាតោ ទោ វុទ្ធ អកុសលំ ចាណាតិចាតា វេមណិ
កុសលំ អទិញ្ញាណំ ទោ វុទ្ធ អកុសលំ អទិញ្ញា-
ណា វេមណិ កុសលំ កាមេសុមិច្ឆាចារោ ទោ
វុទ្ធ អកុសលំ កាមេសុមិច្ឆាចារោ វេមណិ កុសលំ
វុសារិដោ ទោ វុទ្ធ អកុសលំ វុសារិដា វេមណិ
កុសលំ ចិសុណា វិចា ទោ វុទ្ធ អកុសលំ ចិសុ-
ណាយ វិចាយ វេមណិ កុសលំ វុសារិចា ទោ
វុទ្ធ អកុសលំ វុសារិចាយ វិចាយ វេមណិ កុសលំ
ស.ស. ១.១. រោ វុទ្ធិ ១ វិស្សិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក

ចូរអនុយកចិត្តបុគ្គលកំស្តាប់ធម៌នោះដោយប្រពៃចុះ គេជាអនិច្ចរិត ។
វុទ្ធាតុបិទ្ធាដិក គឺជាទទួលបានពុទ្ធិភា របស់ព្រះមានព្រះភាគជា
បរិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[១៩] ព្រះមានព្រះភាគស្រាប់ហើយនេះជា ម្ចាស់វុទ្ធ លោកៈ
ជាអកុសល ម្ចាស់វុទ្ធ វេលោកៈជាកុសល ម្ចាស់វុទ្ធ មោហៈជា
អកុសល ម្ចាស់វុទ្ធ អមោហៈជាកុសល ម្ចាស់វុទ្ធ មោហៈជាអកុសល
ម្ចាស់វុទ្ធ អមោហៈជាកុសល ម្ចាស់វុទ្ធ ធម៌ព័ទ្ធិអម្បាលនេះ ជា
អកុសល ឬ ជាកុសល ឬ ដោយប្រគំផ្សេងៗ ម្ចាស់វុទ្ធ បាណា-
តិបាត ជាកុសល ការវៀរចាកបាណាតិបាត ជាកុសល ម្ចាស់វុទ្ធ
វេទិញ្ញាណ ជាកុសល ការវៀរចាកវេទិញ្ញាណ ជាកុសល ម្ចាស់វុទ្ធ
កាមេសុមិច្ឆាចារ ជាកុសល ការវៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ជាកុសល
ម្ចាស់វុទ្ធ វុសារិចា ជាកុសល ការវៀរចាកវុសារិចា ជាកុសល ម្ចាស់
វុទ្ធ ចិសុណាវិចា ជាកុសល ការវៀរចាកចិសុណាវិចា ជាកុសល
ម្ចាស់វុទ្ធ វុសារិចាយ ជាកុសល ការវៀរចាកវុសារិចាយ ជាកុសល

បរិប្បទានវគ្គស្ស មហាវគ្គបិណ្ណស្ស ទស ធម្មា

សម្មប្បធានោ ទោ វុទ្ធ អកុសលំ សម្មប្បធានោ
 វេរមណំ កុសលំ អភិជ្ឈា ទោ វុទ្ធ អកុសលំ
 អនភិជ្ឈា កុសលំ ឡាហនោ ទោ វុទ្ធ អកុសលំ
 អព្យាហនោ កុសលំ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ទោ វុទ្ធ អកុសលំ
 សម្មាធិដ្ឋិ កុសលំ ភតិ ទោ វុទ្ធ ឥមេ ធមស
 ធម្មា អកុសលា ធមស ធម្មា កុសលា ។ យកោ
 ទោ វុទ្ធ ភិក្ខុនោ គណ្ណា មហិទា ហោតិ ឧត្តិទ្ធម្ភុណ
 កាលាវត្តកតា អនកាវត្តតា អាយតិ អនុប្បនធម្មា
 ហោតិ សោ (១) ភិក្ខុ អរហំ ទិណាសវេ វុសិតវ
 កាតករណីយោ ឧបិសាវាវោ អនុបត្តសនោ
 ចរិក្ខុណាវសក្ខោនោ សម្មនត្តា វិមុត្តោតិ ។

១ ១. ម. សោ ហោតិ ។

បរិប្បទានវគ្គ មហាវគ្គបិណ្ណស្ស ធម៌ ១០ ប្រការ

ម្ចាស់វុទ្ធៈ សម្មប្បធានោ ជាអកុសល ការវៀរចាតសម្មប្បធានោ ជាអកុសល
 ម្ចាស់វុទ្ធៈ អភិជ្ឈា ជាអកុសល អនភិជ្ឈា ជាអកុសល ម្ចាស់វុទ្ធៈ ឡាហនោ
 ជាអកុសល កាលិមព្យាហនោ ជាអកុសល ម្ចាស់វុទ្ធៈ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ជាអកុសល
 សម្មាធិដ្ឋិ ជាអកុសល ម្ចាស់វុទ្ធៈ ធម៌ចំពឹងអម្បាលានេ ជាអកុសល ១០ ជា
 កុសល ១០ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្ចាស់វុទ្ធៈ កាលបើភិក្ខុបានលះ
 បដិកណ្ណា បានផ្គង់ផ្គង់ឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើវត្តសម្រាប់ភិក្ខុ
 ទៀតឲ្យអស់លើស ដូចជាដើមឆ្នាំដែលគេសាស្ត្របែលរលើស ឲ្យ
 លែងដុះទៅទៀតហើយ បានធ្វើឲ្យលើសមានបែបភាពទៅទៀតហើយ
 ឲ្យជាធម៌លើសមានកំណើតទៅទៀតហើយ ភិក្ខុនាមឈ្មោះថា
 ជាព្រះអរហន្តទិណាស្រព មានព្រហ្មចរិយាធម៌បានទៅទៀតហើយ មាន
 កិច្ចដែលគួរធ្វើស្រេចហើយ មានការងារកំចុះហើយ មានប្រយោជន៍
 របស់ខ្លួនដែលសព្វស្រេចហើយ មានសំយោជន៍ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភព
 អស់ហើយ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ដោយប្រវត ជាអ្នកបានចិត្តផុតស្រឡះ
 ចាកចំលើស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក់

[១២] ធិដ្ឋតុ ភវី កោតមោ អត្ថិ បទ កោតោ
 កោតមស្ស ឯកភិក្ខុ^(១) សាវតោ អាសវាជំ ទយា
 អជាសវី ទេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិទិ ។
 ឆ ទោ វជ្ជ ឯកំយេវ សតំ ឆ ទ្វេ សតានិ ឆ
 តិណិ សតានិ ឆ ចត្តាវិ សតានិ ឆ បញ្ច
 សតានិ អថទោ វជ្ជ ភិយ្យោ^(២) វ យេ ភិក្ខុ មម
 សាវតោ អាសវាជំ ទយា អជាសវី ទេតោវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិទិ ។ ធិដ្ឋតុ ភវី កោតមោ
 ធិដ្ឋតុ ភិក្ខុ អត្ថិ បទ កោតោ កោតមស្ស
 ឯកភិក្ខុធិដ្ឋ សាវតោ អាសវាជំ ទយា អជាសវី
 ទេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិទិ ។ ឆ ទោ
 វជ្ជ ឯកំយេវ សតំ ឆ ទ្វេ សតានិ ឆ តិណិ
 សតានិ ឆ ចត្តាវិ សតានិ ឆ បញ្ច សតានិ

១ ឧ. ម. ឯកភិក្ខុ ។ ២ ឧ. ម. អថទោ ភិយ្យោ កិ ធិ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

[១២] វិចារគាត្តបរិព្វាជិត គ្រាបបង្កំទូលថា ព្រះនាគមជ័ចំរើន លើក
 ទុកចុះ ចុះភិក្ខុមួយរូបជាសាវ័ករបស់ព្រះនាគមជ័ចំរើន បានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ឲ្យចេះភាវិមុត្តិ ឲ្យបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានកាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 កាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេច
 សម្រាន្តនៅដោយវិយាបថទាំង ៤ មានដែរឬទេ ។ ម្ចាស់វិចារៈ មិនមែនមាន
 ត្រឹមតែ ១០០,២០០,៣០០,៤០០,៥០០ ទេ ម្ចាស់វិចារៈ ភាគភិក្ខុ មាន
 ច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកភិក្ខុជាសាវ័ករបស់នាគម ធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ឲ្យចេះភាវិមុត្តិ ឲ្យបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានកាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 កាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេច
 សម្រាន្តនៅដោយវិយាបថទាំង ៤ ។ ព្រះនាគមជ័ចំរើន លើកទុកចុះ
 ទាំងពួកភិក្ខុលើកទុកចុះ ចុះភិក្ខុមួយរូបដែលជាសាវ័ករបស់ព្រះនាគម
 ជ័ចំរើន បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ឲ្យចេះភាវិមុត្តិ ឲ្យបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានកា-
 សវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃកាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួន
 ឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយវិយាបថទាំង ៤ មានដែរឬ
 ទេ ។ ម្ចាស់វិចារៈ មិនមែនមានត្រឹមតែ ១០០,២០០,៣០០,៤០០,៥០០ ទេ

បរិច្ឆេទវិញ្ញាបនបត្រ បណ្ឌិតសភាសុខាភិបាលកម្ពុជា

អថេរ កិរិយា វ យោ ភិក្ខុវិយោ មម
សាវតា អាសវាជំ ឧយោ អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ
បញ្ញាវិមុត្តិ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សម្មិកក្ខា
ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តីតំ ។

(១៧) តិដ្ឋតុ កវិ កោតោ តិដ្ឋន្ត ភិក្ខុ
តិដ្ឋន្ត ភិក្ខុវិយោ អត្ថំ បទ កោតោ តោតមស្ស
ឯកុចាសតោបិ សាវតោ ភិហំ ឱនាតវសយោ
សត្រញ្ញាវិ (១) បញ្ញន្តំ ឱវត្តាភិយោនិ សញ្ញាជនាជំ
បរិក្ខយោ ឱបថាភិកោ តតុ បរិចិញ្ចយំ អនាវត្តិធម្មា
តស្មា លោកាតិ ។ ន ទោ វច្ឆ ឯតិយេវ សតិ
ន វច្ឆ សតានិ ន តំណំ សតានិ ន ចត្តាវិ
សតានិ ន បញ្ច សតានិ អថេរា កិរិយា វ យោ
ឧចាសកា មម សាវតា ភិហំ ឱនាតវសយោ
សត្រញ្ញាវិទោ បញ្ញន្តំ ឱវត្តាភិយោនិ សញ្ញាជ-
នាជំ បរិក្ខយោ ឱបថាភិកោ តតុ បរិចិញ្ចយំ ទោ
អនាវត្តិធម្មា តស្មា លោកាតិ ។ តិដ្ឋតុ កវិ
កោតោ តិដ្ឋន្ត ភិក្ខុ តិដ្ឋន្ត ភិក្ខុវិយោ តិដ្ឋន្ត

១១. ឃ. ព្រហ្មចារី ។

បរិច្ឆេទវិញ្ញាបនបត្រ បណ្ឌិតសភាសុខាភិបាលកម្ពុជា

ភាមភិក មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកភិក្ខុដែលជាសាវ័ក
របស់គងតត បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ខ្លះចោលភិក្ខុ ខ្លះបញ្ញាវិមុត្តិដែល
មិនមានកាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃកាសវៈ ចំណែកយ ដោយបញ្ញាវិមុត្តិ
ដោយខ្លួនឯងក៏មិនច្បាស់ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយវិវិយាបថចំណី ២ ។

(១៧) ព្រះគោតមដ៏ចំរើន លើកទុកចុះ ចំណីពួកភិក្ខុភិក្ខុវិយោលើក

ទុកដែរ បុគ្គលាស្ត្រជាទុកសកម្មាតំ ដែលជាសាវ័ករបស់ព្រះគោតម
ដ៏ចំរើន ស្បៀកដណ្តប់ស ជាសត្រញ្ញាវិបុគ្គល ជាឧបបាតិកៈតំណើត
គឺបរិចិញ្ញាភិក្ខុវិយោ មិនបានគ្រឿងបំបាត់លោកាតាជាធម្មតា ព្រោះ
អស់ទៅនៃសំយោជនៈដាច់លោកាតាព្រមទ័ មានដែរទេ ។ ម្ចាស់ច្នះ
មិនមែនមានត្រឹមតែ ១០០, ២០០, ៣០០, ៤០០, ៥០០, ៦០០, ៧០០, ៨០០, ៩០០ ភាមភិក
មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកគ្រូហស្ត ដែលជាទុកសក ជា
សាវ័ករបស់គងតត ស្បៀកដណ្តប់ស ជាសត្រញ្ញាវិបុគ្គល ជាឧប-
បាតិកៈតំណើតគឺបរិចិញ្ញាភិក្ខុវិយោ មិនបានគ្រឿងបំបាត់លោកាតាជា
ធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈដែលដាច់លោកាតាព្រមទ័ ។
ព្រះគោតមដ៏ចំរើន សូមលើកទុកចុះ ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុវិ កិរិយាទុកចុះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បដិមបទ្កោសភៈ

ឧបាសកា ភិមី ឱនាតវសនា សព្វហ្មចារិយោ
 អត្ថិ បទ កោតោ កោតមស្ស ឯកុបាសកោមិ
 សាវកោ ភិមី ឱនាតវសនោ កាមកោតិ សាស-
 នករោ ឱវាធម្មជំគរោ តិច្ឆាវិចិកិច្ឆា វិភកតមិ-
 កោដោ វេសារជ្ជឃ្មត្តោ អបរាប្បត្ថយោ សន្តុ សាសនេ
 វិហារតិចិ ។ ន ចោ វច្ឆ ឯតំយេវ សតិ ន
 ទ្វេ សតានិ ន តិណិ សតានិ ន ចត្តាវិ សតានិ
 ន បញ្ច សតានិ អថទោ ភិយេន វ យេ ឧបាសកា
 អម សាវកា ភិមី ឱនាតវសនា កាមកោ-
 តិយោ សាសនករោ ឱវាធម្មជំគរោ តិច្ឆាវិចិកិច្ឆា
 វិភកតមិកោដោ វេសារជ្ជឃ្មត្តោ អបរាប្បត្ថយោ សន្តុ
 សាសនេ វិហារជ្ជិចិ ។ តិច្ឆតុ ករំ កោតោ តិច្ឆតុ ភិក្ខុ
 ភិច្ឆតុ ភិក្ខុនិយោ តិច្ឆតុ ឧបាសកា ភិមី ឱនាតវសនា
 សព្វហ្មចារិយោ តិច្ឆតុ ឧបាសកា ភិមី ឱនាតវសនា
 កាមកោតិយោ អត្ថិ បទ កោតោ កោតមស្ស ឯកុ-
 បាសកោមិ សាវកា ភិមី ឱនាតវសនា សព្វហ្មចារិយោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បដិមបទ្កោសភៈ

ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសកស្យៀកដ្ឋានបំស ជាសព្វហ្មចារិយុក្កលតិ
 លើកទុកដៃ ចុះគ្រហស្ថជាឧបាសកម្នាក់ ដែលជាសាវករបស់ព្រះគោតម
 ដ៏ចំរើន ស្យៀកដ្ឋានបំស ជាអ្នកបរិភោគតាម តែជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យ
 ប្រៀបប្រដៅ ធ្វើតាមទេវទ គ្រប់គុណសេចក្តីសន្សំយ ច្រាសចាកសេចក្តី
 កោលថាអ្វី ។ ដល់ខ្ញុំភាពជាអ្នកភ្ញៀវក្លា មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុង
 សាសនារបស់ព្រះសាស្តា មានដៃប្រទេ ។ ម្ចាស់ចេះ មិនមែនមានគ្រឹម
 ងៃ ១០០, ២០០, ៣០០, ៤០០, ៥០០ ទេ តាមពិត មានច្រើន
 លើសប្រមាណណាស់ ពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសក ជាសាវករបស់
 គោតម ស្យៀកដ្ឋានបំសនៅបរិភោគតាម តែជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀប
 ប្រដៅ ធ្វើតាមទេវទ គ្រប់គុណសេចក្តីសន្សំយ ច្រាសចាកសេចក្តីកោល
 ថាអ្វី ។ ដល់ខ្ញុំភាពជាអ្នកភ្ញៀវក្លា មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនា
 របស់ព្រះសាស្តា ។ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន សូមលើកទុកចុះ ពួកភិក្ខុភិក្ខុនីភិ
 លើកទុកចុះ ពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសកស្យៀកដ្ឋានបំស ជាសព្វហ្ម-
 ចារិយុក្កលតិលើកទុកចុះ ទាំងពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសកស្យៀកដ្ឋានបំស
 នៅបរិភោគតាមលើកទុកដៃ ចុះគ្រហស្ថជាឧបាសកម្នាក់ ដែល
 ជាសាវករបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ស្យៀកដ្ឋានបំស ជាសព្វហ្មចារិយោ

បញ្ជីឈ្មោះបុគ្គលិក មហាវិទ្យាល័យ ខេត្តកោះកុង

បញ្ជី ឡានតិយ៉ាដំ សញ្ញាជនជាតិ បរិក្ខេប
 ឡានតិយ៉ា គតុ បរិក្ខេបយ៉ាដំ អនាវត្តិធម្មា ភស្តុ
 លោកាតិ ។ ១ ទោ វច្ឆ ឯកិយេវ សតិ ១
 ១២ សតាដិ ១ ភិណ្ឌ សតាដិ ១ ចត្តាវិ សតាដិ
 ១ បក្ស សតាដិ អថ ទោ កិយេវ វ យា ឧបាសិកា
 មម សាវិកា តិហិ ឧបាសិកា សព្វប្បញ្ញាវិធីយោ
 បញ្ជី ឡានតិយ៉ាដំ សញ្ញាជនជាតិ បរិក្ខេប
 ឡានតិយ៉ា គតុ បរិក្ខេបយ៉ាដំ អនាវត្តិធម្មា ភស្តុ
 លោកាតិ ។ តិដ្ឋតុ ភវិ កោតមោ តិដ្ឋតុ ភិក្ខុ តិដ្ឋតុ
 ភិក្ខុដិយោ តិដ្ឋតុ ឧបាសិកា តិហិ ឧបាសិកា
 សព្វប្បញ្ញាវិធី តិដ្ឋតុ ឧបាសិកា តិហិ ឧបាសិកា
 កាមរោតិយោ តិដ្ឋតុ ឧបាសិកា តិហិ ឧបាសិកា
 សព្វប្បញ្ញាវិធីយោ អត្ថិ បទ កោតោ កោតមស្ស
 ឯកុបាសិកាបិ សាវិកា តិហិ ឧបាសិកា កាម-
 រោតិយោ សាសនករា ឧបាសិកា ភិក្ខុវិច-
 ិត្តា វិភតកមិកាថា វេសាវដ្ឋប្បត្តា អចារ្យចូយា

បញ្ជីឈ្មោះបុគ្គលិក មហាវិទ្យាល័យ ខេត្តកោះកុង

ជាឧបបាតិកៈកំណើតនឹងបរិក្ខេបយ៉ាដំនោះ មិនត្រូវបំភ្លឺលោកនោះ
 ជាឧបបាតិក ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ដែលជាចំណែកនាងព្រាម ៨
 មានដេរុទេ ។ ម្ចាស់ចុះ មិនមែនមានគ្រឹមតែ ១០០, ២០០, ៣០០,
 ៤០០, ៥០០ ទេ តាមពិត នាងច្រើនលើសប្រមាណណាស់ គ្រហស្ថ
 ដែលជាឧបបាតិក ជាសាវិកាបេសកជាគត ស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វប្ប-
 ញ្ញាវិធី ជាឧបបាតិកៈកំណើតនឹងបរិក្ខេបយ៉ាដំនោះ មិនត្រូវបំភ្លឺលោក
 នោះជាឧបបាតិក ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈជាចំណែកនាងព្រាម ៨ ។
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សូមលើកទុកចុះ ពួកភិក្ខុភិក្ខុនិកិលីតទុកចុះ ពួក
 គ្រហស្ថដែលជាឧបបាតិកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វប្បញ្ញាវិធីលើក
 ទុកចុះ ពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបបាតិកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាអ្នកបរិភោគ
 កាមរោតិយោ ទុកចុះ ទាំងពួកគ្រហស្ថជាឧបបាតិកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាស-
 ព្វប្បញ្ញាវិធីលើកទុកដរ ចុះគ្រហស្ថជាឧបបាតិកម្នាក់ ដែលជាសាវិកា
 បេសកព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ស្ងៀកដណ្តប់សនៅបរិភោគកាម ជាអ្នកធ្វើកាម
 ពាក្យប្រៀនប្រដៅ ជាអ្នកធ្វើកាមទុក គ្រប់គ្រងសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាក
 សេចក្តីស្នើសុំ ដល់ស្តីកាលជាអ្នករៀន មិនធ្វើស្តាប់បុគ្គលដទៃ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

សត្តុ សាសនេ វិហារតីតិ ។ ច ទោ វច្ឆ ឯតំយេវ
សតិ ធន ទ្រេ សតានិ ធន តិណិ សតានិ ធន ចត្តារិ
សតានិ ធន បញ្ច សតានិ អដំទោ កិយេរា វ យោ
ឧបាសិកា មម សាវិកា គិដ្ឋំ ឱនាតវសនា
កាមភោគិនិយោ សាសនេកា ឱវនប្បដិកា
តិណ្ណវិចិត្តិញ វិភត្តកដិកាថា វេសារជ្ជប្បត្តា អម-
រយ្យទ្ធកាយ សត្តុ សាសនេ វិហារតីតិ ។

[១៨] សនេ ហិ ភោ តោតម ឥមំ ធម្មំ ភវិយេវ
តោតមោ អារាជកោ អភវិស្ស ទោ ច ទោ ភិក្ខុ
អារាជកោ អភវិស្ស ឯវមិទំ ព្រហ្មនវិយំ អបវិប្បិ អ-
ភវិស្ស តេនទ្កេន យស្មា ច ទោ ភោ តោតម ឥមំ
ធម្មំ ភវិញេវ តោតមោ អារាជកោ ភិក្ខុ ច អារាជកោ
ឯវមិទំ ព្រហ្មនវិយំ បវិប្បិ តេនទ្កេន ។ សនេ ហិ
ភោ តោតម ឥមំ ធម្មំ ភវិញេវ តោតមោ អារាជកោ
អភវិស្ស ភិក្ខុ ច អារាជកោ អភវិស្សិស្ស
ទោ ច ទោ ភិក្ខុនិយោ អារាជកោ អភវិស្ស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា មានដៃវប្បទេ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ មិនមែនមាន
ក្រើមតែ ១០០, ២០០, ៣០០, ៤០០, ៥០០ ទេ តាមពិត មាន
ច្រើនលើសច្រមោលណាស់ ពួកគ្រូហេតុ ដែលជាឧបាសិកា ជាសាវិកា
របស់គេជាគត ស្ងៀកដល្ហប់ស ខៅហិកោកាម ជាអ្នកធ្វើភាមតាម
ប្រៀបច្រដៅ ធ្វើភាមទេវា ប្រាសចាកសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាក
សេចក្តីជឿជឿស្រប់ ដល់ខ្លួនពួកជាអ្នកភ្ញៀវ មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ
ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ។

[១៨] វច្ឆតាភ្នំបរិប្បាដក ក្រាចបង្កំទូលថា បរិក្រព្រះភាគមដី
ចំរើន ប្រសិនបើព្រះភាគមដីចំរើន នឹងចំពេញធម៌នេះ តែមួយអង្គ
៦៨ ចំរើនកតាវិញកិកុ មិនបានចំពេញ (ធម៌នេះ) ផងទេ កាលបើ
យ៉ាងនេះ ព្រហ្មនវិយធម៌នេះ នឹងមិនបានបិប្បណិដាយអង្គនោះ បរិក្រ
ព្រះភាគមដីចំរើន លុះតែព្រះភាគមដីចំរើន បានចំពេញធម៌នេះ ទាំង
ពួកកិកុកុកុបានចំពេញ (ធម៌នេះ) ដែរ កាលបើយ៉ាងនេះ ទើបព្រហ្មនវិយ-
ធម៌នេះ បិប្បណិដាយអង្គនោះបាន ។ បរិក្រព្រះភាគមដីចំរើន
ប្រសិនបើព្រះភាគមដីចំរើន នឹងចំពេញធម៌នេះ តែមួយព្រះអង្គ៦៨
ចំរើនកតាវិញកិកុកុកុបានចំពេញដែរ តែពួកកិកុកុមិនបានចំពេញផងទេ

ឃុំព្រះវិហារ មហាវិថី ភ្នំពេញ

ឃុំព្រះវិហារ មហាវិថី ភ្នំពេញ ភ្នំពេញ ភ្នំពេញ
យស្ថា ៥ ខោ កោ កោតម ឥដ្ឋ ធម្ម ភវញ្ញាវ
កោតមោ អាណនកា ភិក្ខុ ៥ អាណនកា ភិក្ខុនិយោ
៥ អាណនកា ឃុំព្រះវិហារ មហាវិថី ភ្នំពេញ ១

(១៧) ស ៥ ហ៍ កោ កោតម ឥដ្ឋ ធម្ម
ភវញ្ញាវ កោតមោ អាណនកា មហាវិថី ភិក្ខុ ៥
អាណនកា មហាវិថី ភិក្ខុនិយោ ៥ អាណនកា
មហាវិថី ខោ ៥ ខោ ឧបាសកា តិប្បិ
ឧបាសកា សម្រេចហើយ អាណនកា មហាវិថី
ឃុំព្រះវិហារ មហាវិថី ភ្នំពេញ យស្ថា
៥ ខោ កោ កោតម ឥដ្ឋ ធម្ម ភវញ្ញាវ កោតមោ
អាណនកា ភិក្ខុ ៥ អាណនកា ភិក្ខុនិយោ ៥
អាណនកា ឧបាសកា ៥ តិប្បិ ឧបាសកា
សម្រេចហើយ អាណនកា ឃុំព្រះវិហារ មហាវិថី

ឃុំព្រះវិហារ មហាវិថី ភ្នំពេញ

កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រះបាទជ័យវរ្ម័ន ក៏នឹងមិនបានបរិច្ចាគដោយអង្គ
នោះ បពិត្រព្រះនាគមជ័យវរ្ម័ន លុះត្រូវព្រះនាគមជ័យវរ្ម័ន បានបំពេញ
និមន្ត ទាំងពួកក៏បានបំពេញ ទាំងពួកក៏បានបំពេញ កាលបើ
យ៉ាងនេះ ព្រះបាទជ័យវរ្ម័ន ទើបបរិច្ចាគដោយអង្គនោះទាន ។

(១៨) បពិត្រព្រះនាគមជ័យវរ្ម័ន ប្រសិនបើព្រះនាគមជ័យវរ្ម័ន
នឹងបានបំពេញនិមន្ត ទាំងពួកក៏បានបំពេញ ទាំងពួកក៏បាន
បំពេញ នៃពួកគ្រហស្ថជាទុសភស្សៀតដណ្តប់ស ជាសម្រេចហើយ
បុគ្គល មិនបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រះបាទជ័យវរ្ម័ន នឹងមិន
បានបរិច្ចាគដោយអង្គនោះ បពិត្រព្រះនាគមជ័យវរ្ម័ន លុះត្រូវព្រះនាគម
ជ័យវរ្ម័ន បានបំពេញនិមន្ត ពួកក៏បានបំពេញ ពួកក៏បាន
បំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថជាទុសភស្សៀតដណ្តប់ស ជាសម្រេចហើយ
បុគ្គល ក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រះបាទជ័យវរ្ម័ន ទើបបរិច្ចាគ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គានសតំ

តេជោភ្នំន ។ សទេ ហិ ភោ ភោតម ឥមំ ទង្គិ
 ភវត្ថោវ ភោតមោ អារាជកោ អភវិស្ស ភិក្ខុ ច
 រោរាជកោ អភវិស្សិសុ ភិក្ខុនិយោ ច អារាជិកោ
 អភវិស្សិសុ ឧបាសកោ ច ភិហិ ឱនាតវសនា
 សព្វហ្មចារិយោ អារាជកោ អភវិស្សិសុ យោ ច
 ចោ ឧបាសកោ ភិហិ ឱនាតវសនា កាមរោតិយោ
 រោរាជកោ អភវិសុ ឯវមិទំ ព្រហ្មចរិយំ មវិប្បវំ
 អភវិស្ស តេជោភ្នំន យស្ម ច ចោ ភោ ភោតម
 ឥមំ ទង្គិ ភវត្ថោវ ភោតមោ អារាជកោ ភិក្ខុ ច
 រោរាជកោ ភិក្ខុនិយោ ច អារាជិកោ ឧបាសកោ
 ច ភិហិ ឱនាតវសនា សព្វហ្មចារិយោ អារាជកោ
 ឧបាសកោ ច ភិហិ ឱនាតវសនា កាមរោតិយោ
 រោរាជកោ ឯវមិទំ ព្រហ្មចរិយំ មវិប្បវំ តេជោភ្នំន ។
 សទេ ហិ ភោ ភោតម ឥមំ ទង្គិ ភវត្ថោវ
 ភោតមោ អារាជកោ អភវិស្ស ភិក្ខុ ច អារាជកោ
 អភវិស្សិសុ ភិក្ខុនិយោ ច អារាជិកោ អភវិស្សិសុ
 ឧបាសកោ ច ភិហិ ឱនាតវសនា សព្វហ្មចារិយោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្គានសតំ

ដោយអង្គនោះបាន ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន នឹងបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បាន
 បំពេញ ពួកគ្រហស្ថ ដែលជាទុសកស្សៀកដ៏ល្អបំផុត ជាសព្វហ្មចារិ-
 បុគ្គលក៏បានបំពេញ តែពួកគ្រហស្ថជាទុសកស្សៀកដ៏ល្អបំផុត នៅបរិ-
 ភោគកាមមិនបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ នឹងមិន
 បានបំពេញដោយអង្គនោះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លុះតែព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បាន
 បំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាទុសកស្សៀកដ៏ល្អបំផុត ជាសព្វហ្មចារិបុគ្គលក៏
 បានបំពេញ ពុំនិពួកគ្រហស្ថ ជាទុសកស្សៀកដ៏ល្អបំផុត ជាអ្នកបរិភោគ
 កាម ក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិច្ចេណិ
 ដោយអង្គនោះបាន ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បាន
 បំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាទុសកស្សៀកដ៏ល្អបំផុត ជាសព្វហ្មចារិបុគ្គល

បញ្ជីនាមបុគ្គល មហាវិញ្ញាណបុគ្គល ធម្មាណាម

អាណត្តា អភវិស្ស័ស្ត ឧបាសកា ច តិច័ ឌុណាត-
 វសនា កាមភោគិយោ អាណត្តា អភវិស្ស័ស្ត យោ ច
 ោ ឧបាសិកា តិច័ ឌុណាតវសនា សត្រហ្មបារិយោ
 អាណត្តា អភវិស្ត វរិមិដ្ឋំ ព្រហ្មចរិយំ អបិប្បិ
 អភវិស្ស តេនន្តំ យស្មា ច ោ ោ ោតម
 ឥមំ ចម្មំ ភវិញ្ញោ ោតយោ អាណតោ ភិក្ខុ ច
 អាណតោ ភិក្ខុនិយោ ច អាណតោ ឧបាសកា
 ច តិច័ ឌុណាតវសនា សត្រហ្មបារិយោ អាណតោ
 ឧបាសកា ច តិច័ ឌុណាតវសនា កាមភោគិយោ
 អាណតោ ឧបាសិកា ច តិច័ ឌុណាតវសនា
 សត្រហ្មបារិយោ អាណតោ វរិមិដ្ឋំ ព្រហ្មចរិយំ អបិប្បិ
 តេនន្តំ ។ សរេ ហិ ោ ោតម ឥមំ ចម្មំ ភវិញ្ញោ
 ោតយោ អាណតោ អភវិស្ស ភិក្ខុ ច អាណតោ
 អភវិស្ស័ស្ត ភិក្ខុនិយោ ច អាណតោ អភវិស្ស័ស្ត

បញ្ជីនាមបុគ្គល មហាវិញ្ញាណបុគ្គល ធម្មាណាម

ក៏បានបំពេញ ព័ន្ធក្រហស្ថ ជាឧបាសកស្យៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគ
 កាម ក៏បានបំពេញ នៃក្រហស្ថ ជាឧបាសកស្យៀកដណ្តប់ស ជា
 សត្រហ្មបារិមិដ្ឋំបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយនេះ នឹង
 មិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បតិក្រព្រះភាគមជ្ឈិមំ លុះក្រព្រះភា-
 គមជ្ឈិមំ ក៏បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុក៏បាន
 បំពេញ ពួកក្រហស្ថជាឧបាសកស្យៀកដណ្តប់ស ជាសត្រហ្មបារិមុគ្គល
 ក៏បានបំពេញ ពួកក្រហស្ថ ជាឧបាសកស្យៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគ
 កាម ក៏បានបំពេញ ព័ន្ធក្រហស្ថ ជាឧបាសកស្យៀកដណ្តប់ស ជា
 សត្រហ្មបារិមិដ្ឋំបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយនេះ ទើប
 បរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន ។ បតិក្រព្រះភាគមជ្ឈិមំ ប្រសិនបើក្រ
 ោតមជ្ឈិមំ បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចច្ឆាសកំ

ឧបាសកា ច ភិហំ ឱនាតវសនា សុត្រហ្មចារិយោ
 អារាជកា អភវិស្សំសុ ឧបាសកា ច ភិហំ ឱនាត-
 វសនា កាមភោតិយោ អារាជកា អភវិស្សំសុ
 ឧបាសិកា ច ភិហំ ឱនាតវសនា សុត្រហ្មចារិយោ
 អារាជិកា អភវិស្សំសុ នោ ច ទោ ឧបាសិកា ភិហំ
 ឱនាតវសនា កាមភោតិយោ អារាជិកា អភវិស្សុ
 វរមិទំ ព្រហ្មចរិយំ អបរិម្បំ អភវិស្ស តេនត្ថេន យស្មា
 ច ទោ កោ តោតម វមំ ធម្មំ ភវត្សោ តោតោ
 អារាជកោ ភិក្ខុ ច អារាជកា ភិក្ខុនិយោ ច
 អារាជិកា ឧបាសកា ច ភិហំ ឱនាតវសនា
 សុត្រហ្មចារិយោ អារាជកា ឧបាសកា ច ភិហំ
 ឱនាតវសនា កាមភោតិយោ អារាជកា ឧបាសិកា
 ច ភិហំ ឱនាតវសនា សុត្រហ្មចារិយោ អារាជិកា
 ឧបាសិកា ច ភិហំ ឱនាតវសនា កាមភោតិយោ
 អារាជិកា វរមិទំ ព្រហ្មចរិយំ បរិម្បំ តេនត្ថេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចច្ឆាសកំ

ពួកគ្រូហស្ថជាឧបាសកស្យៀកដណ្តប់ស ជាសុត្រហ្មចារិយុគ្គល ក៏បាន
 បំពេញ ពួកគ្រូហស្ថជាឧបាសកស្យៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគតាមក៏បាន
 បំពេញ ចាំនឹងពួកគ្រូហស្ថជាឧបាសិកស្យៀកដណ្តប់ស ជាសុត្រហ្មចារិ
 ក៏បានបំពេញ តែពួកគ្រូហស្ថជាឧបាសិកស្យៀកដណ្តប់ស ជាអ្នកនៅ
 បរិភោគតាម មិនបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ
 មិនបានបំពេញដោយអង្គនោះទេ បតិក្រព្រះភោគមជ្ជិមិទំ លុះវិក្រព្រះ
 ភោគមជ្ជិមិទំ ក៏បំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បំពេញ ពួកភិក្ខុនិក៏បំពេញ
 ពួកគ្រូហស្ថជាឧបាសកស្យៀកដណ្តប់ស ជាសុត្រហ្មចារិយុគ្គល ក៏បាន
 បំពេញ ពួកគ្រូហស្ថជាឧបាសកស្យៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគតាម ក៏
 បានបំពេញ ពួកគ្រូហស្ថជាឧបាសិកស្យៀកដណ្តប់ស ជាសុត្រហ្មចារិ
 ក៏បានបំពេញចាំនឹងពួកគ្រូហស្ថជាឧបាសិកស្យៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគ
 តាមក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌
 ដោយអង្គនោះទុក ។

បរិព្វាណសូត្រ មហាវិញ្ញេយ្យសូត្រ ធម្មទេសនាបសិទ្ធ

[២០] សេយ្យថាបិ ភោ ភោតម កុដ្ឋា ធម៌ ស-
 មុទ្ធនិច្ឆា សមុទ្ធតោណា សមុទ្ធបញ្ញាវា សមុទ្ធិ អាហទ្ធ
 តិដ្ឋតិ ឯវមេវាធី ភោតា ភោតមស្ស បរិសា សក-
 ហដ្ឋប្បព្វជិតា និព្វាននិច្ឆា និព្វានចោណា និព្វានបញ្ញាវា
 និព្វានិ អាហទ្ធ តិដ្ឋតិ ។ អតិក្កន្តំ ភោ ភោតម អ-
 តិក្កន្តំ ភោ ភោតម សេយ្យថាបិ និក្ករិដ្ឋិតិ វា ទុក្ករិដ្ឋ-
 យ្យ បដិច្ចន្តំ វា វិវេយ្យ ម្ពធុស្ស វា មន្តិ អាចិក្កេយ្យ
 អទ្ធការេ វា គេលប្បដ្ឋោតិ តាវេយ្យ ចក្កមន្តោ វា ចា ឯ
 ធម្មន្តិ ឯវមេវា^(១) ភោតា ភោតមេន អនេកចរិយា-
 យេន ធម្មោ បកាសិតោ ឯសាហំ កកវន្តំ ភោតមិ
 សាលំ កម្មាមិ ធម្មញ្ច ភិក្កុសន្នំញា លកេយ្យាហំ
 ភោតោ ភោតមស្ស សន្តិកេ បព្វន្តិ លកេយ្យំ
 ឧបសម្បទន្តិ ។ យោ ចោ វន្ត អញ្ញតិម្ពិយបុព្វា

១ ១. វិញ្ញេយ្យ ធម្មេ ។

បរិព្វាណសូត្រ មហាវិញ្ញេយ្យសូត្រ ពាណិយសមេសិក្កន្តធម្មទេសនា

[២០] បពិត្រព្រះភាគមជ្ជិមំវេន ដូចទទ្ធកន្តិ វិភង្គមាទំនាប
 ទៅកេសមុទ្រ មានចិជ្រាវលទៅកេសមុទ្រ មានទិទៅទៅកេសមុទ្រ ទល់
 នឹងសមុទ្រាទិបឈប់នៅ (យ៉ាងណា) បរិសទរបស់ព្រះភាគមជ្ជិមំវេន
 នេះ ព្រមទាំងគ្រហស្ថនឹងបណ្ឌិត វិភង្គមាទំនាបទៅកេសមុទ្រ
 មានទិជ្រាវលទៅកេសមុទ្រ មានទិទៅទៅកេសមុទ្រ ដកបទល់
 នឹងព្រះនិព្វានទិបឈប់បង្កើត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រព្រះភាគមជ្ជិ
 មំវេន ពិរេណាសំ បពិត្រព្រះភាគមជ្ជិមំវេន ពិរេណាសំ ធម៌
 ដែលព្រះភាគមជ្ជិមំវេនប្រកាសហើយ ដោយអានេកបរិយាយយ៉ាងនេះ
 ដូចជាមុន្តលដ្ឋានទ្រង់ផ្លូវក្នុងដែលគេចាប់ចុះ ឬបើកទ្រង់ផ្លូវដែលគេបិទផ្លូវ
 ទុក ពុំនោះដូចគ្នាប្រាប់ផ្លូវដែលមនុស្សដែលវង្វែងផ្លូវ ពុំនោះសាតដូច
 គេប្រាលប្រចិបក្នុងទីនឹងវិញ ដោយគិតថា មនុស្សមានក្បែរភ្នំ វេចន
 ឃើញរូបទាំងឡាយក៏ដូចនោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់ព្រះភាគម
 មានព្រះភាគដង ព្រះធម៌ដង ព្រះភិក្កុសន្និដង ជាសរលោះ
 ខ្ញុំព្រះអង្គសប្បុរសធម៌បញ្ចូលនឹងទុបសម្បុរ ក្នុងសំណាត់នៃព្រះភាគមជ្ជិ
 មំវេន ។ ម្ចាស់វច្ឆ បុគ្គលណាដែលចាប់ជាអន្តរាយមកកំពីមុនហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គានសក់

ក៏មស្មី ធម្មវិទយេ អាគុដ្ឋតិ បព្វជ្ជិ អាគុដ្ឋតិ
 ឧបសម្មនិ សោ ធន្តារោ មាសេ បរិវសតិ ចតុជ្ជិ
 មាសានិ អន្តយេន អាទុច្ឆតា ភិក្ខុ បព្វាជេន្តិ
 ឧបសម្មនេន្តិ ភិក្ខុកាវាយ អបិច ទ្រេតុ^(១) មុត្តល-
 វេមត្តតា វិទិតាតិ ។ សច កន្តុ អញ្ញតិភ្និយបុព្វា
 ក៏មស្មី ធម្មវិទយេ អាគុដ្ឋតា បព្វជ្ជិ អាគុដ្ឋតា
 ឧបសម្មនិ ធន្តារោ មាសេ បរិវសន្តិ ចតុជ្ជិ មាសានិ
 អន្តយេន អាទុច្ឆតា ភិក្ខុ បព្វាជេន្តិ ឧបសម្មនេន្តិ
 ភិក្ខុកាវាយ អហំ ធន្តារិ វស្សនិ បរិវសិស្សនិ
 ចតុជ្ជិ វស្សនិ អន្តយេន អាទុច្ឆតា ភិក្ខុ បព្វាជេន្តិ
 ឧបសម្មនេន្តិ ភិក្ខុកាវាយោតិ ។ អលត្ថ ទោ
 វិទ្ធិកោត្តោ បរិព្វាជិកោ ភកវតោ សន្តិកេ បព្វជ្ជិ
 អលត្ថ ឧបសម្មនិ ។

[២០] អច្ឆរុបសម្មន្តោ ទោ បធាយស្ស
 វិទ្ធិកោត្តោ អនុមាស្សបសម្មន្តោ យេន ភកវា
 កេតុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្តា កកវន្តិ អភិវិនេត្តា

១ ឧ. ម. ម្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្គានសក់

ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ឧបសម្មតា ក្នុងធម្មវិទយេនេ បុត្តលនោះ ត្រូវទៅបរិវេស
 អស់ ៤ ខែសិន លុះកន្លង ៤ ខែទៅ ទើបពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាប្បាហើយ
 ក៏ទ្រូបព្រះ ឧបសម្មតា ដើម្បីជាភិក្ខុភាព មួយទៀត ភាពផ្សេងគ្នានៃ
 បុត្តល (ការដែលទៅបរិវេសមុនត្រូវទៅបរិវេស) ក្នុងដំណើរនេះ ភក្ខ-
 កកដឹងច្បាស់ហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើពួកជនដែល
 ធ្លាប់ជាអន្យតិភ្និយមកដល់មុនហើយ ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ប្រាថ្នាឧបសម្មតាក្នុង
 ធម្មវិទយេនេ ត្រូវតែទៅបរិវេសអស់ ៤ ខែសិន លុះកន្លង ៤ ខែទៅ
 ទើបពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាប្បាហើយ ទ្រូបព្រះ ឧបសម្មតា ដើម្បី
 ជាភិក្ខុភាពបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទៅបរិវេសអស់ ៤ ឆ្នាំ លុះកន្លង ៤ ឆ្នាំហើយ
 សូមឱ្យពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាប្បាហើយ ទ្រូបព្រះ ឧបសម្មតា ដើម្បី
 ជាភិក្ខុភាពចុះ ។ វិទ្ធិកោត្តបរិព្វាជិត ក៏បានទ្រូបព្រះ បានឧបសម្មតា
 ក្នុងសំណាក់ ខែព្រះមានព្រះភាគ ។

[២១] ត្រាកាលវច្ឆុតាភូមានាយុ បានឧបសម្មតា មិនយូរ
 ប៉ុន្មាន គឺបានឧបសម្មតាកន្លងខែ (កុំរំលង) ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្ស

សេយ្យជាមិ បត្តិ សត្យុណា វមេមិ ចង្កិមសុរិយេ
ឯវិមហំខ្ញុំកេ ឯវិមហានុភាវេ ចាណិធា បរិមសេយ្យិ
បរិមដ្ឋេយ្យិ យាវ ព្រហ្មលោកាមិ កាយេន
សិវត្ថយ្យន្តិ ។ តត្រ តត្រាវ សត្តិកត្វតិ
ចាមុណិស្សសិ សតិ សតិ អាយតនេ ។

[២៣] សោ ភ្នំ វន្ត យាវទេវ អាតម្មិស្សសិ
ទិញាយ សោតបាតុយា វិសុត្តាយ អតិក្កន្តនាទុស-
កាយ ឧរោ សន្នេ សុរោយ្យិ សេយ្យបីទំ (១)
ទិព្វ ច ហនុសកេ ច (២) យេ ធូវ សន្និកេ
ចាតិ ។ តត្រ តត្រាវ សត្តិកត្វតិ ចាមុណិស្សសិ
សតិ សតិ អាយតនេ ។

[២៤] សោ ភ្នំ វន្ត យាវទេវ អាតម្មិស្សសិ
បរសត្តានិ បរមុត្តណានិ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច
បជាទេយ្យិ សរាតិ វា ចិន្តិ សរាតិ ចិន្តន្តិ បជាទេយ្យិ

១. ឧ. សេយ្យិវ្យិ ១ ទំស្សតិ ។ ២ ឧ. ឧ. ហនុសច ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សម្មិមបទស្ស

ដូចជាសត្វសកុណជាតិដែលមានស្លាបក៏បាន កាត្មាញាតប្បិស្ថាបអវិជ្ជុល
បាវនាវ (មណូល) ព្រះចម្រុះព្រះអាទិត្យព័ន្ធនេះ ដែលមានបូជ្ជៈច្រើន
មានអាទុការច្រើនយ៉ាងនេះដោយវែងកំបាំង ឬកាត្មាញាតប្បិស្ថាបអវិជ្ជុល
ព័ន្ធកាយ ហេតុដល់ព្រហ្មលោកនាយក៏បាន ។ កាលបើមានហេតុ
អ្នកនឹងសម្រេចវិជ្ជាជ្រៀនសំដែងបូជ្ជ ជានុណសម្បត្តិ ដែលត្រូវសិក្សា
ក្នុងសម័យៈ នឹងវិបស្សនានោះ ។ ជាប្រាកដ ។

[២៥] ខ្នាលវច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជាដឹងប្រាកដថា កាត្មាញាតប្បិស្ថ
សំឡេងទាំងពីរ ដោយសោតពាក្យនៃសុត្ត ដូចជាទិព្វ កន្លងបង្កើត
សោតពាក្យរបស់មនុស្សធម្មតា សំឡេងទាំងពីរនោះគឺគ្រូ៖ គឺសំឡេង
ទិព្វ ១ សំឡេងរបស់មនុស្ស ១ ដែលនៅក្នុងទិព្វយក្តិ ទិដិកត្តិ ។
កាលបើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចចំពោះស្រាត ជានុណសម្បត្តិដែល
ត្រូវសិក្សាក្នុងសម័យៈនឹងវិបស្សនានោះ ។ ជាប្រាកដ ។

[២៦] ខ្នាលវច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជាដឹងប្រាកដថា កាត្មាញាតប្បិកំណត់
ដឹងដូចគ្នារបស់សត្វដទៃ របស់បុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន គឺចិត្ត
(របស់សត្វដទៃ) ដែលប្រកបដោយកង្កី ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រកបដោយកង្កី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសុ មជ្ឈិមចល្លាសវគ្គ

(២៥) សោ ភិ វន្ត យាវយេវ អាតមន្តិស្សសិ
 អនេកវិហិតិ មុទ្ធលងិវសិ អនុស្សវេយ្យិ សេយ្យមីទិ
 ឯកម្យំ ជាតិ ទ្រមិ ជាតិយោ តិស្ស្សមិ ជាតិយោ
 ធមស្ស្សមិ ជាតិយោ ចក្កមិ ជាតិយោ ឧសមិ ជាតិយោ
 វិសម្យំ ជាតិយោ តិសម្យំ ជាតិយោ ចត្តាឡុសម្យំ
 ជាតិយោ មញ្ញាសម្យំ ជាតិយោ ជាតិសតម្យំ
 ជាតិសហស្សម្យំ ជាតិសតសហស្សម្យំ អនេកេមិ
 សិវដ្តកាប្បេ អនេកេមិ វិវដ្តកាប្បេ អនេកេមិ សិវដ្តវិ-
 វដ្តកាប្បេ អមុត្រាសិ ឯវិណាមោ ឯវិកោត្តោ ឯវិវណ្ណោ
 ឯវិមាហារោ ឯវិសុខទុក្ខម្យដិសិវេទិ ឯវិមាយុបរិយន្តោ
 សោ តតោ តុតោ អមុត្រ ទទហទិ តត្រាចាសិ
 ឯវិណាមោ ឯវិកោត្តោ ឯវិវណ្ណោ ឯវិមាហារោ ឯវិសុខ-
 ទុក្ខម្យដិសិវេទិ ឯវិមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ តុតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លាសវគ្គ

(២៥) ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជាខឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីលើក
 ឃើញខ្ញុំបុក្ខនិព័ស គឺលំដាប់ខ្ញុំវេលាសត្វនៅកាស្រីយាវនដើមជាច្រើន
 ប្រការ លើកខ្លះនោះដូចប្តេជ្ញាខ្លះ គឺលើកបាន ១ជាតិ ២ជាតិ ៣ជាតិ
 ៤ជាតិ ៥ជាតិ ៦ជាតិ ៧ជាតិ ៨ជាតិ ៩ជាតិ ១០ជាតិ ១១ជាតិ ១២ជាតិ ១៣ជាតិ ១៤ជាតិ
 ១៥ជាតិ ១៦ជាតិ ១៧ជាតិ ១៨ជាតិ ១៩ជាតិ ២០ជាតិ លើកខ្លះសិវដ្តកប្បជាច្រើន
 ក៏បាន វិវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន សិវដ្តវិវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន ថាអាត្មា
 អញបានទៅកើតក្នុងជីវណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានកាត្រយ៉ាង
 នេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានភាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនឹងទុក្ខ
 យ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្យុតចាកអត្តភាព
 នោះហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងជីវណោះ លុះអាត្មាអញបានកើតក្នុងជីវនោះ
 ហើយ ក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានកាត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាង
 នេះ មានភាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនឹងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់
 អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ទើបបាន

ចំពោះអនុស្ស មហាវិទ្យាស្ថាន ឬអង្គការដទៃ

ឥតបញ្ជាក់ ឥត សាការី សុខុម សុខុម អនេកវិហារី
បុព្វេនិកសំ អនុស្សវេយ្យន្តិ ។ កត្រ កត្រា សក្ខិកត្រ
ចាមុណិស្សសិ សតិ សតិ អាយតនេ ។

(២៦) សោ ភ្នំ វន្ត យាវនេវ អាណន្តិស្សសិ
ពិទ្ធន ចក្កុន វិសុទ្ធន អតិក្កន្តនាទុសកេន សន្ត
បស្សយ្យំ វេហានេ ឧបបដ្ឋនានេ ហីនេ វេណីតេ
សុវណ្ណេ ទុទ្ធល្លេ កុកតេ ទុក្ខតេ យថាកម្មបេ
សន្ត បដានេយ្យំ ឥមេ វត ភោត្តោ សត្តា
កាយទុច្ឆរិតេន សមន្តាភតា វចិទុច្ឆរិតេន សមន្តាភតា
មហេទុច្ឆរិតេន សមន្តាភតា អរិយានំ ឧបវាទកា
មិច្ឆានិច្ចិកា មិច្ឆានិច្ចិកម្មសមាធានា តេ កាយស្ស
ភេតា បរាណា អនាយំ ទុក្ខតិ វិចិចាតិ វិវេយិ
ឧបបដ្ឋា ឥមេ វ បទ ភោត្តោ សត្តា កាយសុ-
ចរិតេន សមន្តាភតា វចិសុចរិតេន សមន្តាភតា
មហេសុចរិតេន សមន្តាភតា អរិយានំ អនុប-
វាទកា សម្មានិច្ចិកា សម្មានិច្ចិកម្មសមាធានា តេ

បរិព្វណ៍ មហាវិទ្យាស្ថាន ឬអង្គការដទៃ

មកកើតក្នុងខ្លួន ពាក្យអញ្ញត្តិស្រីកេរ្យេញ ខ្ញុំបុព្វេនិកសំ ខ្ញុំ
ប្រការ ព្រមទាំងពាក្យ ព្រមទាំងឧបស ដោយប្រការផ្សេងៗ កាល
បើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចញាណជាគ្រឿងដ៏ដ្ឋានដ្ឋានស្រ័យ
នៅហើយក្នុងកាលមុន ជាតុណសម្បត្តិស្រីកេរ្យេញសម្រេចនឹងវិបស្សនា
នោះ ជាប្រាកដ ។

(២៦) ខ្លួនច្នៃ អ្នកនោះប្រាកដជាដឹងប្រាថ្នាថា អាណាញត្តិមាន
ចក្ខុដូចជាចក្ខុ កន្លងហួសចក្ខុជាយប់មនុស្សតម្កា ឃើញនូវពួកសត្វ
ដែលទុក្ខដែលកើត ជាសត្វដោយខ្លួនខ្លួន មានសម្បុរល្អ មាន
សម្បុរអាក្រក់ មានឥតល្អ ឥតអាក្រក់ អាណាញត្តិដ៏ដ្ឋានដ្ឋានស្រ័យ
សត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មជា អើប្តី ពួកសត្វទាំងនេះប្រកបដោយ
កាយទុច្ឆរិត ប្រកបដោយវិចិច្ឆរិត ប្រកបដោយមហេទុច្ឆរិត ជាអ្នក
គំរេងៗល្អនូវពួកព្រះវិយបុគ្គល ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់ខ្ញុំអំពើតាមសេចក្តី
យល់ខុស សត្វទាំងអម្បាលនោះ លុះវិលវិលកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ
តំទៅកើតក្នុងកំណើតតំរូវនា ប្រេត អសុរកាយនឹងទេវ អើប្តី ចំណែក
ទាំងពួកសត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវិចិសុច-
រិត ប្រកបដោយមហេសុចរិត ជាអ្នកមិនបានគំរេងៗល្អនូវពួកព្រះវិយ-
ជាសម្បត្តិ ប្រកាន់ខ្ញុំអំពើតាមសេចក្តីយល់ខុស ពួកសត្វទាំងនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា
 កាយស្ស រោមា បរម្មរណា សុតតិ សត្តិ លោកិ
 ឧបបន្ទាតិ ។ ឥតិ ជិទ្វេន ចក្កុថា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ត-
 មាទុសកេន សត្តេ ចស្សយ្យិ វេរមាទេ ឧបបន្ទិមាទេ
 ហិទេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុក្ខណ្ណេ សុតតេ ទុក្ខតេ
 យជាតម្អមតេ សត្តេ បជាទេយ្យន្តិ ។ គគ្រ តម្រេវ
 សក្កិកទ្ធាតិ ជាបុណិស្សសិ សតិ សតិ អាយតនេ ។

(២៧) សោ ភិ វន្ត យាវទេវ អាតម្ពិស្សសិ
 អាសវាធំ ទយា អធាសវំ ទេវោវិមុត្តិ ចញ្ញាវិមុត្តិ
 ជិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្មជ្ជ
 វិហរេយ្យន្តិ ។ គគ្រ តម្រេវ សក្កិកទ្ធាតិ ជាបុ-
 ណិស្សសិ សតិ សតិ អាយតនេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

លុះវិលាងកាយបន្ទាប់អំពីបណ្តោះអាសន្ន គឺបានទៅកើតក្នុងសុតិ ស្នូតិ
 ទៅលោក ។ អាត្មាអញ្ញតប្បិមានចក្កដូចជាទំព្រង់ដំបូលស្នូ កន្លងបង្អួចក្នុង
 របស់មនុស្សធម្មតា ឃើញនូវក្នុងសត្វដែលច្រូត ដែលកើត ជាសត្វ
 រោគពាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរកាក្រក់ មានគតិល្អ
 គតិកាក្រក់ អាត្មាអញ្ញតប្បិដឹងច្បាស់ នូវក្នុងសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាម
 កម្ម ដោយប្រការដូច្នោះ ។ កាលបើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចចិត្ត-
 បកញ្ញាណ ជាគុណសម្បត្តិដែលត្រូវសិក្សា ក្នុងសម្រេចនឹងវិបស្សនា
 នោះ ។ ជាប្រាកដ ។

(២៧) ម្ចាស់វន្តៈ អ្នកនោះប្រាកដជាដឹងប្រាកដថា អាត្មាអញ្ញតប្បិធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់នូវចោកាវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះក្ស័យ
 អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខមេដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយ
 ចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តទៅដោយវិហារបដទាំង៤ ។ កាលបើមានហេតុ
 អ្នកនឹងសម្រេចនូវញាណ ក្នុងការអស់ទៅនៃអាសវៈ ជាគុណសម្បត្តិ
 ដែលត្រូវសិក្សា ក្នុងសម្រេចនឹងវិបស្សនានោះ ។ ជាប្រាកដ ។

(២៦) អង្គទោ អាយស្មា វង្សតោត្តោ កកវតោ
 កាសិកំ អភិទង្គិក្ខា អនុមាទិក្ខា ឧដ្ឋាយាសនា
 កកវង្គិ អភិវាទនា បទដ្ឋិណំ កក្ខា បញ្ញាមិ ។
 អង្គទោ អាយស្មា វង្សតោត្តោ ឯកោ វ្យុតតោ
 អប្បមត្តោ អាតមិ បហិតតោ វិហារន្តោ ធម៌ស្សេវ
 យស្សត្តាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ វេតាស្មា អនតា-
 វិយំ បទ្ធពង្គំ ធនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសាធិ ធិន្នេវ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្កតត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសំ
 មីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ
 ធាបរំ ឥត្តន្តាយាតិ អត្តញ្ញាសិ ។ អញ្ញតរោ ទោ
 បធាយស្មា វង្សតោត្តោ អរមាតំ អហោសិ ។

(២៧) តេជ ទោ បទ សមយេន សម្មហុណ
 ភិក្ខុ កកវង្គិ ធស្សយាយ កច្ឆង្គិ ។ អនុសា ទោ
 អាយស្មា វង្សតោត្តោ តេ ភិក្ខុ ទ្វារតោ វ កច្ឆន្តេ
 ធិស្វាទ យេន តេ ភិក្ខុ តេតុបសង្កមិ ឧបសង្ក-

(២៨) គ្រាពារ ព្រះវង្សតោត្តោ កាយ ក្រែកអរិកាយចំពារ
 កាសិក របស់ព្រះមានព្រះភោគ ហើយក្រែកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះមានព្រះភោគ ធ្វើប្រទេស្សន៍ទៀសរេញទៅ ។ គ្រាពាលវែលក្រ
 វង្សតោត្តោត្តោ ទៀសរេញទៅក្នុងកំឡុង ក៏ជាអ្នកមិនមានប្រមាទ
 ព្យាយាមផុតកំរើកិលេស មានចិត្តចម្រើនទៅព្រះនិព្វាន មិនយូរ
 ប៉ុន្មានក៏បានដឹងច្បាស់នូវគុណវិសេសដ៏ប្រសើរ ជាមួយផុតនៃព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌វែលក្រកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះទៅចូលដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍
 ដល់គុណវិសេសណា ក៏ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេសនោះ ដោយ
 បញ្ឈប់ទុក្ខដោយខ្លួនឯងក្នុងចុងប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅ ទើបដឹង
 ច្បាស់ថា ជាគិរសំហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌បាននៅចប់ហើយ កិច្ចវែល
 ក្រធ្វើក៏បានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចវែលក្រព្រះវិទ្យាមិនមានឡើយ ។ បណ្តា
 ពួកព្រះអរហន្តចាំនិព្វាយ គ្រាវង្សតោត្តោត្តោ ក៏បានជាព្រះអរហន្ត
 មួយអង្គដែរ ។

(២៩) សម័យនោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ពុំគ្នាទៅជាប់ព្រះមាន
 ព្រះភោគ ។ វង្សតោត្តោត្តោ បានឃើញពួកភិក្ខុពុំពិនិច្ឆ័យ កំពុងដើរ
 ទៅតិច្ចាយ លុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅកណ្តកក់ចាំនិព្វាន លុះចូល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

មិច្ឆា ភេ ភិក្ខុ ឯតនកេណ ហន្ត កាហំ មន កុម្មេ
 អាយស្មន្តោ កត្តជាតិ ។ កកវន្តំ ទោ មយំ អវុសោ
 ធស្សនាយ កត្តាមាតិ ។ តេនហាយស្មន្តោ មម
 វចនេន កកវតោ ពានេ សិវសា វទ្ធព វច្ឆតោត្តោ
 កន្ត ភិក្ខុ កកវតោ ពានេ សិវសា វទ្ធព វុត្តិ វវត្ស
 វនេតិ មវិចិណ្ណោ មេ កកវំ មវិចិណ្ណោ មេ
 សុតោតិ ។ វវហវុសោតិ ទោ ភេ ភិក្ខុ អាយ-
 ស្មនោ វច្ឆតោត្តស្ស មច្ឆស្សនស្សំ ។ អថទោ ភេ ភិក្ខុ
 យេន កកវំ តេនុបសន្តមីសុ ឧបសន្តមិច្ឆា កកវន្តំ
 អកិវនេច្ឆា ឯតមន្តំ ឯសីទីសុ ។ ឯតមន្តំ ឯសីទ្ធា
 ទោ ភេ ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯតនកេណ អាយស្មា កន្ត
 វច្ឆតោត្តោ កកវតោ ពានេ សិវសា វទ្ធព វុត្តិ វវត្ស វនេតិ
 មវិចិណ្ណោ មេ កកវំ មវិចិណ្ណោ មេ សុតោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

ទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងពួកភិក្ខុទាំងនោះយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 លោកមានកាយទាំងឡាយ ចុះលោកទាំងឡាយ ទាំងនោះមន្តទៅក្នុងទី
 ណា ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះក៏ប្រាប់ថា ច្បារភាវុសោ យើងនឹងទាំងគ្នា
 ទៅជាប់ព្រះមានព្រះភាគ ។ វច្ឆតោត្តក៏ក៏បានឮថា បពិត្រលោក
 ទាំងឡាយមានកាយ បើដូច្នោះសូមលោកទាំងឡាយ ក្រាបថ្វាយបង្គំ
 ព្រះបាទព្រះមានព្រះភាគ ដោយភ្នែក តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុឈ្មោះវច្ឆតោត្ត សូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទ ព្រះ
 មានព្រះភាគដោយភ្នែក វច្ឆតោត្តក៏ក៏ក្រាបចូលយ៉ាងនេះថា ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើហើយ ព្រះសុភមង្គលព្រះអង្គបានបម្រើ
 ហើយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏បានទទួលពាក្យវច្ឆតោត្តក៏ក៏មានកាយ
 ថា អើភាវុសោ ។ ទើបពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទាំងគ្នាចូលទៅជាប់ព្រះ
 មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សម
 គួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន វច្ឆតោត្តមានកាយ សូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទព្រះមាន
 ព្រះភាគដោយភ្នែក ហើយក្រាបចូលយ៉ាងនេះទៀតថា ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើហើយ ព្រះសុភមង្គលព្រះអង្គបានបម្រើហើយ ។

បរិច្ចាគវេទស្ស បរិវេណ្ឌោត្តស្ស វេទ្លោត្តស្ស

ចុះទ្វេ មេ ភិក្ខុវេ វេទ្លោត្តោ ភិក្ខុ ចេតសា ចេតោ
ចរិច្ច វិទិនោ តេវិដ្ឋោ វេទ្លោត្តោ ភិក្ខុ មហិទ្ធិតោ
មហានុការោតិ ។ ទេវតាមិ មេ ឯតមត្តិ អាហេទេស៊ី
តេវិដ្ឋោ កន្ត វេទ្លោត្តោ ភិក្ខុ មហិទ្ធិតោ
មហានុការោតិ ។ ឥនមរោច ភតវា អត្តមថា តេ
ភិក្ខុ ភតវតោ ភាសិតិ អភិទទ្ធិ ។

បរិវេណ្ឌោត្តស្ស ធម៌យំ ធម្មិតិ ។

បរិច្ចាគវេទ បរិវេណ្ឌោត្តស្ស ពារុទ្ធិសសើវេទ្លោត្តភិក្ខុ

ព្រះអង្គជ្រាបស្រាវជ្រាវ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលពីមុនមិញ គឺជាគ
បានកំណត់ដឹងចិត្តវេទ្លោត្តភិក្ខុ ដោយចិត្តរបស់គេថាគេថា វេទ្លោត្តភិក្ខុ
បានត្រូវដឹង ជាអ្នកមានប្ញដូច្នោះ មានកាតុភាពច្រើន ។ ទាំងពួក
ទេវតាភិក្ខុបានប្រាប់សេចក្តីខ្លះ ដល់គេថាគេទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
វេទ្លោត្តភិក្ខុបានត្រូវដឹង ជាអ្នកមានប្ញដូច្នោះ មានកាតុភាពច្រើន ។
លុះព្រះមានព្រះភោគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំង
នោះ គឺមានចិត្តត្រេកអរ រីករាយនឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភោគ
ដោយប្រការដូច្នោះ ។

បច់ បរិវេណ្ឌោត្តស្ស ទំ ៣ ។

ចក្ខុវិស័យទស្សន៍

[៣០] ឯវិស័យ សុត្តិ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
រាជកហោ វិហារតិ តិជ្ឈក្កុដេ សុត្តារទតាយំ (១) ។
អថ ទោ នីយនទោ បរិព្វាជកោ យេន ភក្កវា
តេទុបសន្តមិ ទុបសន្តមិក្កា ភក្កវតា សន្តិ សម្មោទិ
សម្មោទនីយំ កថំ សាកណីយំ វិតិសារេត្វា ឯក
មន្តិ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តិ វិភោ ទោ នីយនទោ
បរិព្វាជកោ ភក្កវន្តិ ឯតនេវេន អហត្ថិ ភោ តោតម
ឯវិភទិ ឯវិទិដ្ឋិ សទ្ធិ មេ ន ទមតីតិ ។ បរាថ
ទោ តេ ឯសា អត្តិវេស្សន ទិដ្ឋិ សទ្ធិ មេ
ន ទមតីតិ ឯសាថ តេ ទិដ្ឋិ ន ទមតីតិ

១ សុរាភាយន្តិ អន្តរា ។

វិស័យទស្សន៍ ទី ៤

[៣០] ខ្ញុំព្រះស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ស្តេចនឹងនៅ ក្នុងគុណវណ្ណះសូត្រវេទា ភាគ្និជ្ឈក្កដ ជិត
ក្រុងក្រុងត្រៃ ។ ព្រះមាន មានបរិព្វាជកម្នាក់ឈ្មោះវិស័យនៈ (ជាអត្តិ-
វេស្សនេស្ត) ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយក៏
រោលភាគ្យក្រក់ទាក់សំណេរសំណាលនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់
ភាគ្យដែលគួរកែកាយ នឹងភាគ្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏ឈរនៅក្នុងទីដី
សមន្ត ។ វិស័យនៈបរិព្វាជក លុះឈរនៅក្នុងទីដីសមន្តហើយ ក៏ក្រាប
ថង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
ព្រះអង្គមានវះយ៉ាងនេះ មានទង្គិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់មិនគួរ
ផល់ភក្កាអញ (ភក្កាអញមិនពេញចិត្តទាំងអស់) ។ ព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់ប្រាស់ថា ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ សេចក្តីឃើញណាមួយរបស់អ្នកថា
របស់ទាំងអស់មិនគួរផល់ភក្កាអញ សេចក្តីឃើញខ្ញុំមិនគួរផល់អ្នកទេ ។

បរិព្វាណវគ្គស្ស ទំយនេសុត្តន្ត ឯកោសំ វិទិដ្ឋិ

ឯសា ទេ មេ កោ តោតម ទិដ្ឋិ ខមេយ្យ និវេស្ស^(១)
តានិសមេវ តិបិស្ស^(២) តានិសមេវភតិ ។ អតោ ទោ
ទេ អត្តិវេស្សន តហុ ហិ តហុតវា លោកស្សី យេ
ឯវហាហិសុ តិបិស្ស តានិសមេវ តិបិស្ស តានិស-
មេវភតិ ទេ តាញាវ ទិដ្ឋិ ទយ្យនិហន្តិ អញ្ញត្យ ទិដ្ឋិ
ទេហានិយន្តិ ។ អតោ ទោ ទេ អត្តិវេស្សន តទ្ធ
ហិ តទ្ធកវា លោកស្សី យេ ឯវហាហិសុ តិបិស្ស
តានិសមេវ តិបិស្ស តានិសមេវភតិ ទេ តាញាវ ទិដ្ឋិ
មជហន្តិ អញ្ញត្យ ទិដ្ឋិ ទ ទេហានិយន្តិ ។

[៣០] សន្តិ អត្តិវេស្សន^(៣) ឯកោ សមណក្រាហ្មណ៍
ណា ឯវិកិទិទោ ឯវិទិដ្ឋិទោ សត្វំ មេ ទមតីតិ ។ សន្តិ
អត្តិវេស្សន ឯកោ សមណក្រាហ្មណ៍ ឯវិកិទិទោ
ឯវិទិដ្ឋិទោ សត្វំ មេ ទ ទមតីតិ ។ សន្តិ អត្តិវេស្សន
ឯកោ សមណក្រាហ្មណ៍ ឯវិកិទិទោ ឯវិទិដ្ឋិទោ

១-២ ទ. វ. វិចយ្យ ។ ៣ ទ. វ. ឃុត្តិវេស្សនាភិ វិស្សនិ ។

ចរិព្វាណវគ្គ ទំយនេសុត្តន្ត វិទិដ្ឋិទិដ្ឋិបេសំសមណក្រាហ្មណ៍ក្នុងមួយ

បតិក្រច្រះតោតមដីចរិទេ ប្រសិនចិសេចក្តីយើញ្ចុះ គួរដល់ខ្ញុំសោត
ពោះនរណាៗក៏ត្រូវយើញ្ចុះច្រះឯង ពោះនរណាៗ ក៏ត្រូវយើញ្ចុះច្រះ
ឯង ។ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ ពួកជនណាដែលនិយាយយ៉ាងនេះថា ពោះ
នរណាៗ ក៏ត្រូវយើញ្ចុះច្រះឯង ពោះនរណាៗ ក៏ត្រូវយើញ្ចុះច្រះឯង
ពួកជនខាងក្នុងលោក មានច្រើនជាងនេះទៅទៀត តែពួកជនខាងមិន
លះបង់ទិដ្ឋិទោះចេញ ហើយគេច្រកាន់ចំពោះព្រះទិដ្ឋិដទៃទៅទៀត ។
ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ ពួកជនណានិយាយយ៉ាងនេះថា ពោះនរណាៗ
ក៏ត្រូវយើញ្ចុះច្រះឯង ពោះនរណាៗ ក៏ត្រូវយើញ្ចុះច្រះឯង ពួកជន
ខាងក្នុងលោក មានតិចតួចជាងនេះណាស់ តែពួកជនខាងលះបង់ទិដ្ឋិ
នោះចេញបាន ចំពោះច្រកាន់ចំពោះព្រះទិដ្ឋិដទៃទៅទៀតផង ។

[៣១] ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ សមណក្រាហ្មណ៍ក្នុងមួយ មានកុះ
យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ចំពោះអស់អស់អញ្ចុះ (គត្តា
អញ្ចុះពេញចិត្តចំពោះអស់) ក៏មាន ។ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ សមណក្រាហ្មណ៍
ក្នុងមួយ មានកុះយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ចំពោះអស់មិនអស់
ដល់គត្តាអញ្ចុះ (គត្តាអញ្ចុះមិនពេញចិត្តចំពោះអស់) ក៏មាន ។ ម្ចាស់អត្តិ-
វេស្សនៈ សមណក្រាហ្មណ៍ក្នុងមួយ មានកុះយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឯកាទ្ធិ មេ ទមតិ ឯកាទ្ធិ មេ ទ ទមតិ ។ តត្រ
 អត្ថិវេស្សន យេ តេ សមណាប្រាហ្មណា ឯវិវាទិណោ
 ឯវិទិដ្ឋិណោ សត្វំ មេ ទមតិ តេសមយំ ទិដ្ឋិ
 សភកាយ^(១) សន្តិកេ សិយោកាយ សន្តិកេ អភិ-
 ទទ្ធាយ សន្តិកេ អដ្ឋោសាទាយ សន្តិកេ ទុច្ចាទា-
 យាយ សន្តិកេតិ ។ តត្រ អត្ថិវេស្សន យេ តេ
 សមណាប្រាហ្មណា ឯវិវាទិណោ ឯវិទិដ្ឋិណោ សត្វំ មេ ទ
 ទមតិ តេសមយំ ទិដ្ឋិ អសាភកាយ សន្តិកេ
 អសិយោកាយ សន្តិកេ អទតិទទ្ធាយ សន្តិកេ អ-
 ទដ្ឋោសាទាយ សន្តិកេ អទុច្ចាទាទាយ សន្តិកេតិ ។
 ឯវិ វុត្តេ ធិយទោ មវិញ្ញាណោ កកវន្តំ ឯតទរោទ
 ទក្កិសេនិ^(២) មេ កវិ កោតមោ ទិដ្ឋិកតិ សម្មក្កិសេនិ^(៣)
 មេ កវិ កោតមោ ទិដ្ឋិកតិ ។ តត្រ អត្ថិវេស្សន

១ ឧ. ម. សាភកាយ ។ ២ ឧ. ទក្កិសេនិ ។ ៣ ឧ. សម្មក្កិសេនិ ។ ឧ. សម្មក្កិ-
 សេនិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

នេះថា របស់ខ្លះគួរ ដល់អាត្មាអញ របស់ខ្លះមិនគួរ ដល់អាត្មាអញ
 (អាត្មាអញគេញចិត្តខ្លះ មិនគេញចិត្តខ្លះ) ក៏បាន ។ ហួសអត្ថិវេស្សនៈ
 ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាលនោះ ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ណា មានវិនិយោគនេះ
 មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ចាំអស់គួរដល់អាត្មាអញ ទិដ្ឋិនេះរបស់ពួក
 សមណប្រាហ្មណ៍នោះ តែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទិដ្ឋិត នៃហេតុដែលប្រកប
 ដោយកតៈ ក្នុងទិដ្ឋិតនៃសំយោគៈ ក្នុងទិដ្ឋិតនៃការប្រក ក្នុងទិដ្ឋិតនៃ
 សេចក្តីនិប័បិត្ត ក្នុងទិដ្ឋិតនៃសេចក្តីប្រកាន់ចាំ ។ ហួសអត្ថិវេស្សនៈ ក្នុង
 ទិដ្ឋិអម្បាលនោះ ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ណា មានវិនិយោគនេះ មាន
 ទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ចាំអស់មិនគួរ ដល់អាត្មាអញ ទិដ្ឋិនេះរបស់ពួក
 សមណប្រាហ្មណ៍ចាំនោះ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទិដ្ឋិត នៃហេតុមិនមែនកតៈ
 ក្នុងទិដ្ឋិតនៃហេតុមិនមែនសំយោគៈ ក្នុងទិដ្ឋិតនៃហេតុមិនមែនការប្រក
 ក្នុងទិដ្ឋិតនៃសេចក្តីមិននិប័បិត្ត ក្នុងទិដ្ឋិតនៃសេចក្តីមិនប្រកាន់ចាំ ។ កាល
 ដែលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទ័យទទបវិញ្ញាណ បានក្រាប
 បង្គំទូលព្រះមានព្រះភោគយ៉ាងនេះថា ព្រះភោគមជ្ឈិមវិទេ លើកតំភីតិ
 ឡូវសេចក្តីឃើញរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រះភោគមជ្ឈិមវិទេ ទ្រង់លើកតំភីតិឡូវ
 សេចក្តីឃើញរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ហួសអត្ថិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាលនោះ

បរិក្ខារសុទ្ធស្យ វិយាសុត្តន្ត វិទ្ធិញ្ញាណ

យេ តេ សមណាប្រាហ្មណា ឃរិកំធិតោ ឃរិទិដ្ឋិទោ
 ឃកត្ថិ មេ ទមតិ ឃកត្ថិ មេ ទ ទមតិ យា ហិ
 តេសិ(១) ទមតិ សាយំ ទិដ្ឋិ សវាសាយ សន្តិកេ
 សីយោកាយ សន្តិកេ អភិទទ្ធាយ សន្តិកេ
 អន្លោសាធាយ សន្តិកេ ទុច្ចាធាធាយ សន្តិកេ
 យា ហិ តេសិ ទ ទមតិ សាយំ ទិដ្ឋិ អសាវាសាយ
 សន្តិកេ អសីយោកាយ សន្តិកេ អភិទទ្ធាយ
 សន្តិកេ អន្លោសាធាយ សន្តិកេ អទុច្ចាធាធាយ
 សន្តិកេតិ(២) ។

[៣២] តត្រ អត្ថវេស្សន(៣) យេ តេ សមណា-
 ប្រាហ្មណា ឃរិកំធិតោ ឃរិទិដ្ឋិទោ សត្វិ មេ ទមតិ
 តត្ថ វិញ្ញ បុរិសោ ភតិ បដិសក្កក្ខតិ យា ទោ
 មេ អយំ ទិដ្ឋិ សត្វិ មេ ទមតិ ភតិ មេ អហំ
 ទិដ្ឋិ ជាមសា បរាមស្ស អភិទិវិស្ស វេហវយ្យិ
 ភទេវេ សត្វិ មោយមញ្ញត្ថិ ត្វិហិ មេ អស្ស
 វិក្កហោ យោ ចាយិ សមណោ វា ប្រាហ្មណោ វា
 ទ ខ. ណ ហិ វោ ទេសំ ។ ២ ខ. ម. សន្តិកេ ។ ៣ ខ. ធម. អត្ថវេ-
 ស្សនាវិ វិស្សនំ ។

បរិក្ខារសុទ្ធស្យ វិយាសុត្តន្ត កាលៈបរិច្ឆេទ

ពួកសមណាប្រាហ្មណំណា មាន១១យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់
 ខ្លះគួរដល់ការអញ្ញា របស់ខ្លះមិនគួរដល់ការអញ្ញា ក៏ទិដ្ឋិណាដែលគួរ
 ដល់សមណាប្រាហ្មណំនោះ ទិដ្ឋិនោះប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទិដ្ឋិនៃហេតុដែល
 ប្រកបដោយភក្តៈ ក្នុងទិដ្ឋិនៃសំយោគៈ ក្នុងទិដ្ឋិនៃតម្រេក ក្នុងទិដ្ឋិ
 នៃសេចក្តីបំបំបាត់ ក្នុងទិដ្ឋិនៃសេចក្តីប្រកាន់មាំ មួយយ៉ាងទៀត ទិដ្ឋិ
 ណាដែលមិនគួរដល់សមណាប្រាហ្មណំនោះ ទិដ្ឋិនោះមិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងទិដ្ឋិនៃហេតុមិនមែនជាភក្តៈ ក្នុងទិដ្ឋិនៃហេតុ មិនមែនជាសំយោគៈ
 ក្នុងទិដ្ឋិនៃហេតុមិនមែនជាតម្រេក ក្នុងទិដ្ឋិនៃសេចក្តីបំបំបាត់ ក្នុង
 ទិដ្ឋិនៃសេចក្តីមិនប្រកាន់មាំ ។

[៣២] ឃ្លាអត្ថវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអប្បរាមនោះ ពួកសមណា-
 ប្រាហ្មណំណា មាន១១យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំង
 អស់គួរដល់ការអញ្ញា វិញ្ញបុរស តែភិក្ខុវិញ្ញាណក៏ទិដ្ឋិនោះយ៉ាង
 នេះថា សេចក្តីវិញ្ញាណរបស់ការអញ្ញាណាថា របស់ទាំងអស់គួរដល់
 ការអញ្ញា ប្រសិនបើការអញ្ញា ស្តាប់អង្គីលប្រកាន់ខ្លះទិដ្ឋិនោះ ហើយ
 និយាយតាមកំណត់ចិត្តដោយម្តងម៉្លោះ ទេវតារបស់ពិត របស់វិទ្ធ
 ជាមួយៈ ការអញ្ញាក៏នឹងប្រកាន់ខ្ពស់ ពាក្យសមណាប្រាហ្មណំទាំងពីរ

បរិព្វាណវគ្គ ជ័យទស្សត្រ វិទ្ធិប្បយោគំ

យោ ហោ មេ អយំ ទិដ្ឋិ សត្វំ មេ ឧ ទមត្តតិ
 ឥមញ្ចេ អហំ ទិដ្ឋិ ជាមសា បកមស្ស អភិធិវិស្ស
 កេហាយ្យំ ឥនមេវ សទ្ធិ មោយមត្តាដ្ឋំ ដ្ឋិហំ មេ
 អស្ស វិក្កហោ យោ ចាយំ សមណោ វា ប្រាហ្មណោ
 វា ឯវិវាធិ ឯវិទិដ្ឋិ សត្វំ មេ ទមត្តតិ យោ ចាយំ
 សមណោ វា ប្រាហ្មណោ វា ឯវិវាធិ ឯវិទិដ្ឋិ
 ឯកកុំ មេ ទមតិ ឯកកុំ មេ ឧ ទមត្តតិ ឥមហំ
 មេ ដ្ឋិហំ អស្ស វិក្កហោ ។ ឥតិ វិក្កហោ សតិ
 វិវាទោ វិវាទេ សតិ វិយាតោ វិយាតេ សតិ
 វិហោសា ។ ឥតិ សោ វិក្កហោ វិវាទោ វិយាតោ
 វិហោសោ អត្តធិ សម្មស្សមាមោ តត្ថោវ ទិដ្ឋិ
 មដោតិ អត្តោ ទិដ្ឋិ ឧ ទទាធិយតិ ។
 ឯវមេកាសំ ទិដ្ឋិ មហាធិ ហោតិ ឯវមេកាសំ
 ទិដ្ឋិ មដិធិស្សកោ ហោតិ ។ តត្រ អត្តិវេស្សឧ

បរិព្វាណវគ្គ ជ័យទស្សត្រ កាលបដិទ្ធិវិទ្ធិ

នេះជា សេចក្តីយល់របស់ភក្តាអញណាថា របស់ទាំងអស់ទិវត្តរាជ្យ
 ភក្តាអញ ប្រសិនបើភក្តាអញស្តាប់អង្គីលប្រកាន់ខ្ជាប់ទិដ្ឋិនេះ ហើយ
 និយាយតាមកំឡុងទិវត្តរាជ្យដោយមាំមួនថា នេះជារបស់ពិត របស់ដទៃ
 ជាមោឃៈ ភក្តាអញក៏នឹងប្រកាន់ខ្ជាប់ ចាកសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងអស់
 ពួក គឺសមណប្រាហ្មណ៍ដែលមានវាចាដ៏នេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
 របស់ទាំងអស់រាជ្យរបស់ភក្តាអញពួក ១ សមណប្រាហ្មណ៍ដែលមានវាចា
 យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ខ្លះគួរដល់ភក្តាអញ របស់
 ខ្លះមិនគួរដល់ភក្តាអញពួក ១ ភក្តាអញក៏នឹងប្រកាន់ខ្ជាប់ចាកសមណ-
 ប្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នេះឯង ។ កាលបើប្រកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះមានហើយ
 ការពារសំខែងភ្នាក់មាន កាលការពារសំខែងភ្នាក់មានហើយ សេចក្តី
 គុំគួនគ្នាមាន កាលសេចក្តីគុំគួនគ្នាមានហើយ ការចៀកចៀនគ្នា
 ក៏មាន ។ កាលវិភាបវាសនា កាលណាឃើញច្បាស់ខ្លះសេចក្តីប្រកាន់
 ខ្ជាប់ សេចក្តីពារសំខែងគ្នា សេចក្តីគុំគួនគ្នា នឹងសេចក្តីចៀកចៀនគ្នា
 (ជាដាចាសំខែង) ក្នុងខ្លួន ដោយប្រការដូច្នោះហើយ ក៏លះបង់ខ្លះទិដ្ឋិ
 នោះចេញផង មិនប្រកាន់ទិដ្ឋិចៀកផង ។ កាលបដិទ្ធិទាំងនេះ
 តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ ការលាស់ចោលខ្លះទិដ្ឋិទាំងនេះតែងមាន
 ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិកម្មល្អល្អនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចល្លាធារកំ

យេ តេ សមណាប្រាហ្មណា ឯវិភាទិចោ ឯវិធិដ្ឋិចោ
 ឯកាភ្នំ មេ ទមតិ ឯកាភ្នំ មេ ឧ ទមតិ តត្រ វិញ្ញា
 ចុវិសោ ឥតិ ចដិសត្តិកុតិ យោ ទោ មេ អយំ ធិដ្ឋិ
 ឯកាភ្នំ មេ ទមតិ ឯកាភ្នំ មេ ឧ ទមតិ ឥមេត្យ
 អហំ ធិដ្ឋិ ចាមសា ចរាមស្ស អភិធិវិស្ស វេហិរយ្យិ
 ឥនមេវ សត្តិ មោយមត្តាភ្នំ ភ្នំហិ មេ អស្ស វិក្កហោ
 យោ ចាយំ សមណោ វា ប្រាហ្មណោ វា ឯវិភាទិ
 ឯវិធិដ្ឋិ សត្តិ មេ ទមតិ យោ ចាយំ សមណោ
 វា ប្រាហ្មណោ វា ឯវិភាទិ ឯវិធិដ្ឋិ សត្តិ មេ ឧ
 ទមតិ ឥមេហិ មេ អស្ស ភ្នំហិ វិក្កហោ ។ ឥតិ វិក្កហោ
 សតិ វិភាទោ វិភាទេ សតិ វិយាតោ វិយាតេ សតិ
 វិហោសា ។ ឥតិ សោ វិក្កហោ វិភាទោ វិយាតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លាធារកំ

ត្ថកសមណាប្រាហ្មណា មានវា យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
 របស់ខ្លះគួរដល់ការអញ្ជូន របស់ខ្លះមិនគួរដល់ការអញ្ជូន វិញ្ញាប្រសើរគង
 ភិចារណាឃើញក្នុងទិដ្ឋិនោះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីឃើញរបស់ការអញ្ជូន
 ណាថា របស់ខ្លះគួរដល់ការអញ្ជូន របស់ខ្លះមិនគួរដល់ការអញ្ជូន ប្រសិន
 បើការអញ្ជូន ស្តាប់អង្គីសប្រកាន់ខ្ជាប់ទិដ្ឋិនេះ ហើយនិយាយតាមកំឡុង
 ចិត្តដោយម៉ូឌថា នេះជារបស់ពិត របស់ដទៃជាមោឃៈ ការអញ្ជូន
 ក៏នឹងប្រកាន់ខ្ជាប់ចាកសមណាប្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួក គឺសមណាប្រាហ្មណ៍
 ដែលមានវា យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់គួរដល់ការ
 អញ្ជូន ។ សមណាប្រាហ្មណ៍មានវា យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
 របស់ទាំងអស់មិនគួរដល់ការអញ្ជូន ។ ការអញ្ជូនក៏នឹងប្រកាន់ខ្ជាប់
 ចាកសមណាប្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួកនេះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ កាលបើ
 ប្រកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះមានហើយ ការចាស់ទ្រង់ភ្នាក់មាន កាលបើការ
 ចាស់ទ្រង់ភ្នាក់មានហើយ សេចក្តីអង្គីមាន កាលបើសេចក្តីអង្គីមាន
 ហើយ សេចក្តីបៀតបៀនភ្នាក់មាន ។ កាលវិញ្ញាប្រសើរចារណា
 ឃើញច្បាស់នូវសេចក្តីប្រកាន់ខ្ជាប់ សេចក្តីចាស់ទ្រង់ភ្នាក់ សេចក្តីអង្គីភ្នាក់

វិហោសត្ថំ អន្តរិមំ សម្មុស្សនាដោ តត្បោវ ធិដ្ឋិ
បដិយាតិ អញ្ញត្ថំ ធិដ្ឋិ ឧ ឧបាទិយតិ ។
ឯវមេតាសិ ធិដ្ឋិមំ អហាមំ ហោតិ ឯវមេតាសិ
ធិដ្ឋិមំ បដិមិស្សត្តោ ហោតិ ។

[៣១] អយំ ទោ បទ អន្តរិមំស្សន កាយោ
រូបំ វាតុម្មហាត្ថតិកោ មាតាមេត្តិកសត្តកំ ឧទទ-
កុម្មាស្សបបយោ អនិទ្ធានធម៌អនុធម៌និទ្ធិសន-
ធម្មោ អនិទ្ធានោ ទុក្ខតោ រោគតោ ភណ្ណតោ
សល្លតោ អយេតោ អាពាធាតោ បរតោ បលោកតោ
សុញ្ញតោ អនត្តតោ សមទុបស្សិតតោ ។ តស្សិមិ
កាយំ អនិទ្ធានោ ទុក្ខតោ រោគតោ ភណ្ណតោ
សល្លតោ អយេតោ អាពាធាតោ បរតោ បលោកតោ
សុញ្ញតោ អនត្តតោ សមទុបស្សិតតោ យោ កាយស្មិ
កាយច្នុន្នោ កាយសិទេហោ (៤) កាយទ្ធិយតា សា
បហិយតិ ។

៤ ឧ. ឧ. កាយស្មេហោ ។

និរិសេចក្តិវៀតវៀន (ជាជាទោស មាន) ក្នុងខ្លួន ដោយប្រការផ្សេងៗ
ហើយ កិលេបន៍នូវទិដ្ឋិទោរពេញផង មិនប្រកាន់ទិដ្ឋិវៀតផង ។
ការលេបន៍នូវទិដ្ឋិតាំងនុ៎ះ តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ ការលេប
ចោលនូវទិដ្ឋិតាំងនុ៎ះ តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។

[៣២] ខ្នាលអន្តរិមំស្សនៈ ក៏ឯកាយនេះមានប្រដាប់ប្រដាប់មហា-
ក្ខតតាំង២ (ដី ទឹក ភ្លើង ខ្យល់) កើតមកអំពីមាតាបិតា ចំរើនឡើង
ដោយបាយនិងឧត្តម្មាស មានការមិនទៀង មានការគត់ប្របាច់ ការផុស
ខាត់មន្ទិលក្នុងស្អុយ ការបែកប្រយោនីការរត់រាយទៅជាធម្មតា បុគ្គលនូវ
ពិចារណាយើញច្បាស់ ដោយសភាពជាបេសមិនទៀង ជាទុក្ខ ជារោគ
ជាបីដូចជាបូស ជាបីដូចជាកូនសរ ជាសេចក្តីលំបាក ជាជម្ងឺ ជារបស់
អ្នកដទៃ ជាបេសវិនាសសាបសូន្យ មិនមែនខ្លួនប្រាណ ។ កាលបុគ្គល
នោះពិចារណាយើញច្បាស់នូវកាយនេះថា ជាបេសមិនទៀង ជាទុក្ខ ជា
រោគ ជាបីដូចជាបូស ជាបីដូចជាកូនសរ ជាសេចក្តីលំបាក ជាជម្ងឺ ជា
របស់អ្នកដទៃ ជាបេសវិនាសសាបសូន្យ មិនមែនខ្លួនប្រាណ សេចក្តី
ប្រាថ្នាក្នុងកាយ និរិសេចក្តីកាលយកាយ ទាំងកិលេសដែលប្រត្តិការទៅ
ភាមកាយណា កិលេសកណ្តារនា គេកិលេបន៍បាត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

[១២] តិសេន្ត ទោ ភីមា អត្តិវេស្សន វេទនា
 សុទា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អទុក្ខមសុទា វេទនា ។
 យស្មី អត្តិវេស្សន សមយេ សុទំ វេទនំ វេទេតិ
 ទេវ តស្មី សមយេ ទុក្ខំ វេទនំ វេទេតិ ទ អ-
 ទុក្ខមសុទំ វេទនំ វេទេតិ សុទំយេវ តស្មី សមយេ
 វេទនំ វេទេតិ ។ យស្មី អត្តិវេស្សន សមយេ ទុក្ខំ
 វេទនំ វេទេតិ ទេវ តស្មី សមយេ សុទំ វេទនំ
 វេទេតិ ទ អទុក្ខមសុទំ វេទនំ វេទេតិ ទុក្ខំយេវ
 តស្មី សមយេ វេទនំ វេទេតិ ។ យស្មី អត្តិវេស្សន
 សមយេ អទុក្ខមសុទំ វេទនំ វេទេតិ ទេវ តស្មី
 សមយេ សុទំ វេទនំ វេទេតិ ទ ទុក្ខំ វេទនំ វេទេតិ
 អទុក្ខមសុទំយេវ តស្មី សមយេ វេទនំ វេទេតិ ។
 សុទា^(១) អត្តិវេស្សន អនិច្ចា^(២) សន្តតា បដិច្ច-
 សមុប្បដ្ឋា ទយេធម្មា វយេធម្មា វិភកធម្មា ធិរោធម-
 ធម្មា ។ ទុក្ខានិ ទោ អត្តិវេស្សន អនិច្ចា សន្តតា
 បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា ទយេធម្មា វយេធម្មា វិភកធម្មា

១ ទ. ម. សុរា បិ ភេ ។ ២ ទ. វ. វេទនា អនិច្ចា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

[១២] ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ វេទនានេះមាន ៣ ប្រការគឺ សុទៈ
 វេទនា ទ ទុក្ខវេទនា ទ អទុក្ខមសុទវេទនា ទ ។ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ
 សម័យណា បុគ្គលទទួលសុទវេទនា សម័យនោះ មិនទទួលទុក្ខវេទនា
 មិនទទួលអទុក្ខមសុទវេទនាទេ គួរិសម័យនោះ ទទួលចំពោះវេទនាសុទវេទ-
 នា ។ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ សម័យណា បុគ្គលទទួលទុក្ខវេទនា សម័យ
 នោះ មិនទទួលសុទវេទនា មិនទទួលអទុក្ខមសុទវេទនាទេ សម័យនោះ
 ទទួលចំពោះវេទនាសុទវេទនា ។ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ សម័យណា បុគ្គល
 ទទួលអទុក្ខមសុទវេទនា សម័យនោះ មិនទទួលសុទវេទនា មិន
 ទទួលទុក្ខវេទនាទេ សម័យនោះ ទទួលចំពោះវេទនាអទុក្ខមសុទវេទនា ។
 ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ សុទវេទនាជាបសមិទ្ធៀន ជាបសវ័ដែលសន្តិរកាត់
 តែនិរតិរឡើងហើយ មានកិរិយាអស់ទៅនឹងសូន្យទៅជាធម្មតា មាន
 កិរិយាភ្លាយទៅទាំងមានកិរិយាលត់ទៅវិញជាធម្មតា។ ម្ចាស់អត្តិវេស្សនៈ
 ទុក្ខវេទនា គឺជាបសមិទ្ធៀន ជាបសវ័ដែលសន្តិរកាត់តែនិរតិ
 ឡើងហើយ តែនិរតិអស់ទៅនឹងសូន្យទៅជាធម្មតា មានកិរិយាភ្លាយទៅ

បញ្ជីពាក្យស្ម័គ្រ ទំនេរស្ម័គ្រ ចំពោះគំរូទី១

ឯកោធន្នា ។ អនុក្ខមសុទ្ធាមិ ទោ អត្ថិវេស្សន
 វេទនា អធិត្តា សង្កតា បដិទ្ធសមុប្បញ្ញា ទយេន្នា
 វេយេន្នា វិភក្កន្នា ឯកោធន្នា ។ ឃវិ បស្សិ អត្ថិ-
 វេស្សន សុតកំ អរិយស្សវកោ សុទ្ធាយមិ វេទនា-
 យ ធិត្តិទ្ធិតិ ទុក្ខាយមិ វេទនាយ ធិត្តិទ្ធិតិ អនុក្ខម-
 សុទ្ធាយមិ វេទនាយ ធិត្តិទ្ធិតិ ធិត្តិទ្ធិ វិវដ្តិតិ វិភកា
 វិមុទ្ធិតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ទីណា
 ជាតិ វុសំតិ ព្រហ្មជរិយំ កតិ ករណីយំ ធាបរិ
 កត្តក្កាយាតិ បដាធាតិ ។ ឃវិ វិមុត្តមិត្តោ ទោ
 អត្ថិវេស្សន កិក្ខុ ន កេនចិ សិវនតិ ន កេនចិ
 វិវនតិ យញ្ច ទោ^(១) លោកេ វុត្តិ តេន វេហាវតិ
 អបរាមសន្តិ ។

• ខ. ឃ. កោណ្ឌ ឆ្លើ ។

បញ្ជីពាក្យ ទំនេរស្ម័គ្រ ព្រះឡើយណាយក្នុងវេទនា

គំនីមានកិរិយាលក់៧ជាធម្មតា ។ ម្នាលអត្ថិវេស្សនៈ សូម្បីអនុក្ខមសុទ្ធ-
 វេទនាក៏ជាបេសចំនឿង ជាបេសដែលសង្ខារពាក់កែងកើតឡើងហើយ
 តែងអស់ទៅនឹងសូឡទៅជាធម្មតា មានកិរិយាក្លាយទៅនឹងលក់៧ជា
 ធម្មតា ។ ម្នាលអត្ថិវេស្សនៈ អរិយសាវ័កអ្នកបានស្តាប់ហើយ កាល
 ឃើញយ៉ាងនេះ វែមឡើយណាយចាកសុខវេទនាផង ឡើយណាយ
 ចាកទុក្ខវេទនាផង ឡើយណាយចាកអនុក្ខមសុខវេទនាផង កាលឃើ
 ឡើយណាយហើយ វែមព្រាសចាកព្រម ព្រោះព្រាសចាកព្រម
 ចិត្តវែមនឹងចាកកិលេស កាលចិត្តចាកកិលេសហើយ ញាណកិកើត
 ឡើងច្បាស់ថា ចិត្តច្របូចចៃហើយ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
 ព្រហ្មជរិយគមិបាននៅចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើបានធ្វើច្របូចហើយ
 កិច្ចដទៃក្រៅពីនេះមិនមានឡើយ ។ ម្នាលអត្ថិវេស្សនៈ កិច្ចដែលមាន
 ចិត្តផុតស្រឡះយ៉ាងនេះ វែមមិននិយាយវ្យុនឹងអ្នកណា ។ មិននិយាយ
 ទទឹងទាស់នឹងអ្នកណា ។ វាចាកដែលគេនិយាយហើយ ក្នុងលោក
 ក៏គោលរវាតាមវាចាចារ តែមិនបានស្តាប់អវិជ្ជល (ដោយចំដួ) ។

[៣៥] តេជោ បទេ សមយេនេ អាយស្សា
 សារីបុត្តោ កកវតោ បិដ្ឋតោ ចិសិដ្ឋោ កកវត្ថំ វិជិយេ-
 មារោ(១) ។ អជេតោ អាយស្សតោ សារីបុត្តស្ស
 ឯតទហោសិ តេសិ តេសិ កំវ ទោ កកវ ធម្មាទិ
 អភិញ្ញា បហាទមាហ តេសិ តេសិ កំវ ទោ
 សុតោ ធម្មាទិ អភិញ្ញា បដិចិស្សត្តមាហាតិ ។ ឥតិ
 ហិទិ អាយស្សតោ សារីបុត្តស្ស បដិសក្ខិកុតោ
 អនុចារាយ អាសវេហិ ចិទ្ធិ វិមុត្តិ ។ ទិយទទស្ស
 បរិព្វាជកស្ស វិទិ វិគមលិ ធម្មចក្ខុំ ទុទទាទិ
 យំ កំភិ សមុទយនម្មំ សព្វន្តំ ទិវោធម្មន្តំ ។

[៣៦] អជេតោ ទិយទទោ បរិព្វាជកោ ទិដ្ឋ-
 ទេស្ណោ បត្តទេស្ណោ វិទិតទេស្ណោ បរិយោកាទ្បន្ណោ តិណ្ណា-
 វិចិត្តោ វិគតកខិកោថោ វេសារាជ្ជប្បត្តោ អម-
 រាប្បទ្ធាយោ សត្តុ សាសនេ កកវត្ថំ ឯតទរោទ

១. ម. បិដ្ឋតោ វិកោ កកវត្ថំ វិទិតទេស្ណោ ទិស្សន្តិ ។

[៣៧] សមីយេនាឯនំ ព្រះសារីបុត្រមានកាយុ ឥតិវាទ្បព្រះ
 ប្រឹស្តន្តិវិទព្រះមានព្រះភាគ បក់ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ ។ កុច
 លិដាបំនា ព្រះសារីបុត្រមានកាយុ មានសេចក្តីគ្រិះវិយ៉ាងនេះថា
 បានព្រះ ព្រះមានព្រះភាគ ច្រើនគ្រាន់ការលះបេន់នូវពួកធមិទោ ។
 ដោយប្រាថ្នាដ៏ក្រៃលែង ដល់យើងទាំងឡាយ បានព្រះសុភក្រិះ
 គ្រាន់ការលាស់ចោលនូវពួកធមិទោ ។ ដោយប្រាថ្នាដ៏ក្រៃលែង ដល់
 យើងទាំងឡាយ ។ កាលព្រះសារីបុត្រមានកាយុ កំពុងនិចារណា
 ហេតុនេះ គ្រាប់គិលានិក្ខណ៍ក៏ផុតស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះ
 មិនប្រកាន់មាំដោយប្រការដូច្នោះ ។ ធម្មចក្ខុដែលប្រាសចាកចូល ប្រាស
 ចាកមន្ទិលបានកើតឡើងហើយ ដល់ទិយទទបរិព្វាជកថា ធម្មជាតិ
 អ្វីមួយ មានសេចក្តីកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ វិមជ
 លេក៏ទៅវិញជាធម្មតា ។

[៣៨] គ្រានោះ ទិយទទបរិព្វាជក បានឃើញធមិហើយ បាន
 ដល់ធមិហើយ បានដឹងច្បាស់នូវធមិហើយ មានចិត្តចុះស្របក្នុងធមិហើយ
 ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យហើយ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាហេតុ
 ពោលថាអ្វី ។ ដល់នូវសេចក្តីត្រៀម មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុងសា-
 សនាបេសព្រះសាស្តា បានប្រាសបង្ខំមូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះ

បរិព្វាណវិទ្យា វិយាស្សន្ត ឧបសម្ព័ន្ធសេសា

អភិក្កន្តំ កោ កោតម អភិក្កន្តំ កោ កោតម
 សេយ្យជាបិ កោ កោតម ធិក្កន្តិកំ វា ឧក្កន្តិយ្យ
 បដិទ្ធន្តំ វា វិវេយ្យ ម្ភន្តិយ្យ វា មត្តិ អាចិក្កយ្យ
 អទ្ធការេ វា តេលប្បដ្ឋានំ ជារេយ្យ ចក្កមន្តោ
 រូបាចំ ឧក្កន្តិកំ វិវេយ្យ កោតា កោតមេន អនេក-
 មវិយាយេន ធម្មោ បកាសិកោ វិសាហំ កកវន្តិ
 សរណំ កត្តាមិ ធម្មតា កិក្កុសធម្មតា ឧចាសិកំ
 មិ កវិ កោតមោ ជារេតុ អដ្ឋតត្តោ ចាណុបេតិ
 សរណាម្ពត្តំ ។

វិយាស្សន្ត ចក្កំ ធិក្កិកំ ។

បរិព្វាណវិទ្យា វិយាស្សន្ត កាលំវិទ្ធិឧបសម្ព័ន្ធសេសា

ថា បពិត្រព្រះភាគមជ្ជិមំ ភិកេណាសំ បពិត្រព្រះអង្គជ័ចំវេន
 ភិកេណាសំ បពិត្រព្រះភាគមជ្ជិមំវេន ធម៌វេលព្រះភាគមជ្ជិមំវេន
 ទ្រង់ប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ ដូចជាគេផ្សារបស់
 វេលព្រះអង្គ ឬបើកបញ្ជូនក្នុងវេលាបិទបិទទុក ឬក៏ប្រាប់ដល់មនុស្ស
 វេលព្រះអង្គ កុំខោរសាតដូចជាមនុស្សកាន់ប្រទ័ប ប្រោលបក្កិក្កន្តិកំ
 ដោយគិតថា មនុស្សវេលព្រះអង្គ (ភិ) មើលឃើញរូបចំណិញយបាន
 ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់ខ្ញុំព្រះមាតាព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះកិក្កុសធម៌
 ផង ជាទីពឹងទីលិក សូមព្រះភាគមជ្ជិមំវេនគ្រប់ ខ្ញុំព្រះអង្គថាជា
 ឧបសម ដល់សរណាមនំ ស្មើដោយជីវិត ចាប់អីបតាំងពីថ្ងៃនេះ
 ភរោ ។

ចប់ វិយាស្សន្ត ទី ២ ។

បញ្ជី មាតិកាយសុត្តិ

[៣៧] ឯកស្រី សុត្តិ ។ ឯកសមយំ កកវា កុរុសុ
វិហារិ កក្កាសនម្មំ នាម (១) កុរុមំ ឯកសោ ការដ្ឋា-
ជកោត្តស្ស ប្រាហ្មណស្ស អក្សតារេ និណសន្ត-
រាតេ ។ អដាចា កកវា មុត្តន្តាសមយំ ឯកសេនា
បត្តិវិហារាយ កក្កាសនម្មំ ចិណ្ណាយ ហាវិសំ ។
កក្កាសនម្មំ (២) ចិណ្ណាយ វិក្កា បញ្ចកត្តិ
ចិណ្ណាចារប្បជិក្កន្តោ យេន អញ្ញានេ វនសណ្ឋា
តេនុបសង្កមិ ឯកវិហារាយ តំ វនសណ្ឋា
អញ្ញោកាហេត្វា អញ្ញានស្មី កុត្តមូលេ ឯកវិហារិ
ចិសិទិ ។

[៣៨] អដាចា មាតិកាយោ (៣) បរិច្ឆាជកោ
ជង្ហុវិហារិ (៤) អនុនត្តមមាថោ អនុវិចារមាថោ យេន
ការដ្ឋាជកោត្តស្ស ប្រាហ្មណស្ស អក្សតារិ តេនុប-
សង្កមិ ។ អនុសា ថោ មាតិកាយោ បរិច្ឆាជកោ
ការដ្ឋាជកោត្តស្ស ប្រាហ្មណស្ស អក្សតារេ តិណ-
សន្តរតំ ចិស្វាន ការដ្ឋាជកោត្តិ ប្រាហ្មណំ វិននរោត

។ ១. ម. កុរុសុអញ្ញា ។ ២. ម. កុរុសម្មំ ។ ៣. ១. តេនុវិហារ ។ ៤. ម.
ឯកវិហារំ ។

មាតិកាយសុត្តិ ទី ៥

[៣៧] ថ្មុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាតាព្រា
កាសេន្តបន្តិលើកម្រាលស្មៅ ក្នុងរោងសម្រាប់បូជាភ្លើងរបស់ព្រាហ្មណ៍
ឈ្មោះការដ្ឋាជកោត្ត ក្នុងកម្មាសធម្មនិគម របស់ពួកជនកុរុ ក្នុងវិជនកុរុ ។
សំដាប់នោះ ព្រះមាតាព្រះកាក្រង់ស្រង់ប្រដាប់ប្រាក្រនីទិវិរ ហើយ
ស្តេចចូលទៅកាន់កម្មាសធម្មនិគម ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងបុព្វល្លាសម័យ ។
លុះចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងកម្មាសធម្មនិគមហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាត
ក្នុងបញ្ចកក្ក ក៏ស្តេចកម្រង់ចូលទៅកាន់ផង់ព្រមួយ ទ្រង់តាស្រ័យផង
ព្រៃនោះ ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ហើយគង់ទៀបគល់ឈើមួយដើម
ក្នុងវេលាថ្ងៃ ។

[៣៨] ព្រោះនោះ មាតិកាយបរិច្ឆាជក កំពុងចង្រ្គមគ្រាប់ដើរ
ទៅមក ដើម្បីសម្រាកកំឡុងស្នង ក៏ចូលទៅកាន់រោង សម្រាប់បូជា
ភ្លើងរបស់ការដ្ឋាជកោត្តព្រាហ្មណ៍ ។ មាតិកាយបរិច្ឆាជក បានឃើញ
កម្រាលស្មៅក្នុងរោងសម្រាប់បូជាភ្លើង របស់ការដ្ឋាជកោត្តព្រាហ្មណ៍
លុះឃើញហើយ រើបដិយាយនឹងការដ្ឋាជកោត្តព្រាហ្មណ៍យ៉ាងនេះថា

បញ្ចវគ្គស្ស ហន្តស្ស ពិទ្ធិសព្វេ

កស្ស ឈយំ សម្ម កោតោ ការទ្វាជស្ស អន្សាតារ
 តិណសន្តរកោ បញ្ញត្តោ សមណសេយ្យា ធុរិយំ
 មញ្ញោតិ ។ អន្តិ កោ មាភណ្ឌិយ សមណោ តោតារោ
 សក្សបុត្តោ សក្សកុលា ចត្វិមិគោ តិ ទោ បទ
 កវុំ តោតមំ ឃិរំ កល្យាណោ កតិក្ខិសន្តោ អក្កត្តតោ
 តតិមិ សោ កកវំ អរហិ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាធរណា-
 សម្សន្នោ សុកតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសធម្មសារថិ
 សត្តា ទេវមនុស្សទំ តុន្តោ ភកវតិ តស្សេសា កោតោ
 កោតមស្ស សេយ្យា បញ្ញត្តាតិ ។ ធុរិយំ វត
 កោ ការទ្វាជ អនុសាម យេ មយំ តស្ស កោតោ
 កោតមស្ស ក្នុងហងស្ស^(១) សេយ្យិ អនុសាមាតិ ។

១ ឧ. ឧ. ប្រស្រោ ។

បញ្ចវគ្គស្ស ហន្តស្ស ពិទ្ធិសព្វេចសព្វេហងស្ស

វៃសហញ្ញំ កត្រាលស្មើម្ល៉ែនដល់ការទ្វាជតោក្នុងក្រាលទុកក្នុងកេង
 សម្រាប់បូជាភ្លើង បម្រុងអ្នកណា ចំនងគ្នាជាទិសប្បាយរបស់សមណៈ
 ទេវីនី ។ ម្ចាស់មាណិយៈដ៏ចំរើន មានសមណៈជាគោតមនាគ្នា ជា
 សក្សបុត្រចេញចាកសក្សប្រក្សស កិក្ខិសព្វិយ្យុន្ត្រះនាគមន៍ចំ-
 រើននោះ ឮខ្លួនខ្លាយសុសសាយទៅ យ៉ាងនេះថា ព្រះហង្សព្រះភាគ
 អន្តិទោះ ព្រះអង្គត្រូវបានសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់
 ដឹងខ្លួនក្លាយរួចមិនចង់ ចំពោះព្រះអង្គដោយប្រពៃ ព្រះអង្គបរិបូណ៌
 ដោយវិញ្ញាណចរណៈ គឺសេចក្តីចេះដឹងនឹងត្រឡប់វិលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត
 ព្រះអង្គមានព្រះដំណើរល្អ ទៅកាន់ព្រះទិព្វាន ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់ខ្លួន
 ត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណ មិនមានបុគ្គលណាមួយ
 ស្មើ ព្រះអង្គជាអ្នកខ្លាំងខ្លាចខ្លាចសេសវិលក្នុងខ្លួនបាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃ
 ទេវតានិងមនុស្សជាងគ្រប់គ្នា ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងអរិយសច្ចៈមិ ព្រះអង្គ
 វិលវិលត្រឡប់មកកាន់ភព្វិទៀត រុំត្រាលសេយ្យានេះ បម្រុងព្រះ
 គោតមដ៏ចំរើន អន្តិទោះ ។ ម្ចាស់ការទ្វាជៈ ឮក្លាយដឹងបានឃើញទី
 សេយ្យារបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ជាអ្នកកំចាត់បង្គំខ្លួនសេចក្តីចំរើនចោល
 ចេញនោះ ឈ្មោះថាបានឃើញខ្លួនហេតុដែលគេមិនគួរឃើញទេ^(១) តើ ។

១ ឧប្បទ្វកក្រាហ្មណំ ធុរិយយិញ្ញាណវិទ្ធិព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធហាម្ចាស់ អ្នកតោឈ្មោះថា
 ធុរិយិញ្ញាណវិទូ បានពិភោគសាវ័រិយិញ្ញាណវិទូ ឃើញហេតុដែលគេមិនគួរឃើញទេ ។

វត្ថុស្សេត្តិ មាតណ្ហិយ វំចិ វត្ថុស្សេត្តិ មាតណ្ហិយ
 វំចិ តត្ថ មិ ធស្សេត្តិ^(១) កោតោ តោតមស្ស
 ទត្ថិយមណ្ឌិតាមិ ព្រាហ្មណមណ្ឌិតាមិ កមាមតិ-
 មណ្ឌិតាមិ សមណមណ្ឌិតាមិ អភិប្បសន្នា វិជីតា
 អរិយ ញាយ ចម្មេ តុសលេតិ ។ សម្មទា ធម៌
 មយំ ការទ្វាជ តិ កវុដ្ឋិ កោតមិ មស្សយ្យម
 សម្មទាមិ មិ វណ្ណេយ្យម ក្ខណោ^(២) សមណោ
 កោតមាតិ តិ តិស្ស ហេតុ ឯវត្តិ លោ សុត្ត
 ឱចរតិ ។ សចេ តិ កោតោ មាតណ្ហិយស្ស
 អតុ អាណេស្សមិ តស្ស សមណស្ស^(៣)
 កោតមស្សតិ ។ អច្ឆោស្សុត្តោ កវិ ការទ្វាជោ
 វុត្តោ ច មិ វណ្ណេយ្យតិ ។

១ ខ. ធស្ស ។ ២ ខ. ម. ក្ខណោ ។ ៣ ខ. អាណេយ្យមមិ សមណស្ស ។
 ៥. អណេយ្យមិ មិ សមណស្ស ។

ម្ចាស់មាតណ្ហិយៈ អ្នកឯងត្រូវវត្សរ៍ដំរើនៈ^(១) ម្ចាស់មាតណ្ហិយៈ អ្នកឯង
 ត្រូវវត្សរ៍វត្តារនៈ^(២) រៀនក្នុងក្នុងយមណ្ឌិត ព្រាហ្មណមណ្ឌិត កមា-
 មណ្ឌិត មិនឮសមណមណ្ឌិតជាច្រើន បាននាំគ្នាជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះ
 សមណោភាគបន្តោនោះ ព្រះអង្គទ្រង់ណែនាំក្នុងធម៌ជាតុសល ជាគ្រឿង
 ចេញទៅដ៏ប្រសើរ ។ ម្ចាស់ការទ្វាជៈ ប្រសិនបើយើងគប្បីឃើញ ព្រះ
 គោតមដ៏ចំរើនអង្គនោះ ក្នុងទីចំពោះព្រះក្រសោត យើងគប្បីនិយាយ
 មិនលោភក្នុងទីចំពោះព្រះក្រសោត ព្រះសមណោភាគបតិចារបង្គំខ្ញុំសេចក្តី
 ចំរើនដូច្នោះ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះចុះសម្រុងគ្នាមិនស្របរបស់
 យើងយ៉ាងនេះ ។ ប្រសិនបើសេចក្តីនោះ មិនទទឹងចាស់ដល់មាតណ្ហិយៈ
 ទេ ខ្ញុំមិនក្រាបចូលចំពោះព្រះសមណោភាគអង្គនោះ ។ ការទ្វាជៈដ៏
 ចំរើន គប្បីមានសេចក្តីខ្ពស់ខ្ពាយតិច ខ្ញុំនិយាយផ្អែមច្រើនហើយ ត្រូវ
 និយាយនឹងព្រះគោតមនោះទៀតចុះ ។

១ ត្រូវវត្សរ៍ដំរើនៈ ត្រូវវត្សរ៍វត្តារនៈ ចាសេចក្តីថា កុំនិយាយ ។

បរិប្បាទកិច្ចសុំ មានល្អិយសុត្តេ អនុបាសនាសង្គមន៍

[៣៧] អាយុសិ ទោ កកវា ទិញាយ សោតតា-
 តុយា វិសុត្តាយ អតិក្កន្តមាទុសតាយ ការទ្វាដ-
 ភោត្តស្ស ព្រាហ្មណស្ស មាគណ្ឌិយេន បរិប្បាទកេន
 សន្និ វមី កកវាសល្លាចំ ។ អដទោ កកវា សាយណ្ណ-
 សមយំ ចជិសល្លាតា វុដ្ឋិកោ យេន ការទ្វាដភោត្តស្ស
 ព្រាហ្មណស្ស អនុបាសំ តេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិទ្ធា
 ចិសិទិ បញ្ញត្តេ^(១) តិណសទ្ធកេ ។ អដទោ ការទ្វា-
 ដភោត្តោ ព្រាហ្មណ យេន កកវា តេទុបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិទ្ធា កកវតា សន្និ សង្កោនិ សង្កោនិយំ
 កជិ សារណិយំ វិភិសារេត្វា ឯតមទ្ឋិ ចិសិទិ ។
 ឯតមទ្ឋិ ចិសិទ្ឋិ ទោ ការទ្វាដភោត្តិ ព្រាហ្មណំ កកវា
 ឯតនកេន អហុ ចន តេ ការទ្វាដ មាគណ្ឌិយេន
 បរិប្បាទកេន សន្និ វមីយេវ តិណសទ្ធកេ
 រោត្ត កោចិដេវ កកវាសល្លាចោតិ ។ ឯវំ វុត្តេ

• ខ. បញ្ញត្តេ វា ។

បរិប្បាទកិច្ច សុត្តេ មានល្អិយសុត្តេ សុត្តេ ទោកេនកេន

[៣៧] ព្រះមានព្រះភាគបានទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ការទ្វាដព្រាហ្មណ៍
 ដែលកំពុងនិយាយចរាជាមួយនឹងមាគណ្ឌិយបរិប្បាទក ដោយព្រះសោត-
 តាដឹងជាទំហូបិសុទ្ធ ក្នុងហួសសោតតាគុបសមុស្សន្តម្នាក់ ។ ទើប
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចេញអំពីទីសម្លំ (ផលសមាបត្តិ) ក្នុងសាយណ្ណ-
 សម័យ ស្តេចចូលទៅកាន់កេនសម្រាប់បូជាភ្នំ របស់ការទ្វាដភោត្ត-
 ព្រាហ្មណ៍ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើកម្រាលស្មៅ ដែលការ-
 ទ្វាដភោត្តព្រាហ្មណ៍ព្រាលថ្វាយ ។ គ្រានោះ ការទ្វាដភោត្តព្រាហ្មណ៍
 ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយពាក្យ
 សំរេចសំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែល
 គួរកើតយន្តិកាក្សត្រដែលគួរលើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងការទ្វាដភោត្តព្រាហ្មណ៍ ដែលអង្គុយក្នុង
 ទីដ៏សមគួរហើយយ៉ាងនេះថា ហួសការទ្វាដ ចុះពាក្យចរាដែលអ្នក
 បាននិយាយជាមួយនឹងមាគណ្ឌិយបរិប្បាទក ព្រាហ្មញ្ជីនិកម្រាលស្មៅនេះ
 ចុះសម្រុងភ្នំដូចម្តេចទៅ ។ កាលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

ការប្រាជ្ញាគោត្តោ ប្រាហ្មណោ សិរិភ្នោ លោមហដ្ឋជានោ
 ភកវន្តំ ឯតទភោច ឯតទនេវ ទោ មន មយំ កោតោ
 តោតមស្ស វារោចេតុកាមា អថ ច មន ភវិ
 តោតយោ អនត្តាតិយេវ វត្តាសិទ្ធិ(១) ។ អយត្ថ
 ហិមិ ភកវតោ ការប្រាជ្ញាគោត្តោ ប្រាហ្មណោន សន្និ
 អន្តរកតា វិប្បកតា យោតិ ។ អថទោ(២) មា-
 តណ្ហិយោ បរិប្បាជតោ ជន្មាវិហារិ អនុធម្មមហាយោ
 អនុវិទវមហាយោ យេន ការប្រាជ្ញាគោត្តស្ស ប្រាហ្មណស្ស
 វត្តាភវិ យេន ភកវា តេធម្មសន្តិមិ ឧបសន្តិមិក្ខា
 ភកវតា សន្និ សម្មោទិ សម្មោទនិយំ កតិ
 សារណិយំ វិតិសារវត្តា ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធិ ។

[៤១] ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធិ ទោ មាតណ្ហិយំ
 បរិប្បាជតំ ភកវា ឯតទភោច ចក្ក (៣) ទោ មាតណ្ហិយ
 វត្តាភវំ វុបវតំ វុបសម្មទិទិ តំ តថាតតស្ស ទន្តំ តុត្តិ
 វត្តាតិ សិរិទិ តស្ស ច សិរិវាយ ទម្មំ ទេសេតិ

១. អនត្តាតិយេវ ធាសិទិ ។ ២. អ. អ. ៧ ។ ៣. ឧ. ១០ ។

ការប្រាជ្ញាគោត្តោ ប្រាហ្មណំ ភ្នាក់ប្រឹក ភិកាសចក្កិច្ឆិរោម ហើយបាន
 ក្រាបបង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា យើងខ្ញុំព្រះអង្គបម្រុងនឹងក្រាប
 ចូលពាក្យខ្ញុំចំពោះព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ដែរ ស្រាប់តែព្រះគោតម
 ជាម្ចាស់ទ្រង់ត្រាស់សួរ ឲ្យពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គមិនចាត់ក្រាបចូល ។ ក៏
 ឯពាក្យដាច់ខ្លះនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ កំពុងតែចរចាជាមួយ
 នឹងការប្រាជ្ញាគោត្តោ ក៏ដាច់ពាក់កណ្តាលទៅ ។ គ្រានោះ
 មាតណ្ហិយបរិប្បាជក កំពុងដើរច្រើនគ្រាចំទៅមក ដើម្បីនឹងសម្រាក
 ស្ម័គ្រ ក៏ចូលទៅសាល់ព្រះមានព្រះភាគ ឯពេលសម្រាប់ចូលទៅក្នុងវិហារ
 ការប្រាជ្ញាគោត្តោ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបចូលរក
 ពាក់សំណេះសំណាល នឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែល
 គួរតែកោតមន្តិពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[៤១] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងមាតណ្ហិយបរិប្បាជក
 ដែលអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់មាតណ្ហិយៈ ចក្កភក
 មានរូបជាទីរកឈរ ក្រែកអរក្នុងរូប ក្រែកក្រតាលក្នុងរូប ចក្កខារ
 ព្រះកថាគ បានខ្លួន គ្រប់គ្រង រក្សា សង្រួមរួចហើយ
 មួយយ៉ាងទៀត ព្រះកថាគ បានសំដែងចមិ ដើម្បីសង្រួមចក្កខារ

ចរិតវិញ្ញាណ មានល្អិយស្ត្រ ធានាបានថា

ឥន្ទ្រ តេ ឯតំ មាតុល្លិយ សន្ទាយ ភាសិតំ ក្នុងហោ
សមណោ តោតមោតិ ។ ឯតទេវ ចន មេ កោ
តោតម សន្ទាយ ភាសិតំ ក្នុងហោ សមណោ
តោតមោតិ តំ កំស្ស ហេតុ វិវត្តំ ហោ សុត្ត
ឱចរតិ ។ សោតិ ទោ មាតុល្លិយ សន្ទាយ ។ មេ ។
យាទំ ទោ មាតុល្លិយ កន្ទារមិ... ជិញ្ចំ ទោ
មាតុល្លិយ រសាភម រសាត រសសម្មតិសា សា
តជាតតស្ស ធម្មា កុត្តា រត្តិសា សំវុតា តស្សិ ច
សំវាយ ធម្មំ ទោសេតិ ឥន្ទ្រ តេ ឯតំ ទោ មាតុល្លិយ
សន្ទាយ ភាសិតំ ក្នុងហោ សមណោ តោតមោតិ ។
ឯតទេវ ទោ ចន មេ កោ តោតម សន្ទាយ ភាសិតំ
ក្នុងហោ សមណោ តោតមោតិ តំ កំស្ស ហេតុ
វិវត្តំ ហោ សុត្ត ឱចរតិ ។ កាយោ ទោ មាតុល្លិយ
ជាដ្ឋក្ការមា ។ មេ ។ មនោ ទោ មាតុល្លិយ

ចរិតវិញ្ញាណ មានល្អិយស្ត្រ កោសល្លិយនេះមានល្អិយនេះដ៏ច្បាស់លាស់

ម្ចាស់មានល្អិយៈ ពាក្យដែលអ្នកឯងគោរពថា ព្រះសមណគោរព
ជាអ្នកកំចាត់បង្គំខ្ញុំសេចក្តីចំរើនដូច្នោះ ត្រូវត្រង់ហេតុខ្លះទេតើ ។ បតិក្រ
ព្រះគោរពដំរើន ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គគោរពថា ព្រះសមណ
គោរពជាអ្នកកំចាត់បង្គំខ្ញុំសេចក្តីចំរើនដូច្នោះ ត្រូវត្រង់ហេតុខ្លះទេហើយ
សេចក្តីពោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះចុះសម្រុងគ្នាទាំងស្រុងរបស់យើងយ៉ាង
នេះ ។ ម្ចាស់មានល្អិយៈ ត្រឡប់ មានសំឡេងដ៏ទឹកកាយ ។ មេ ។
ម្ចាស់មានល្អិយៈ ច្របុះ មានក្លិនដ៏ទឹកកាយ... ម្ចាស់មានល្អិយៈ
អណ្តាតមានសេដ្ឋកិច្ច ត្រេកអរក្នុងរស មានសេដ្ឋកិច្ចត្រេកអរ
អណ្តាតនោះ ព្រះគោរពបានទូទាញគ្រប់គ្រងរក្សា សង្រួមរួចហើយ
មួយយ៉ាងទៀត ព្រះគោរព បានសំរើនធម៌ ដើម្បីសង្រួមអណ្តាតនោះ
ម្ចាស់មានល្អិយៈ ពាក្យដែលអ្នកឯងគោរពថា ព្រះសមណគោរព
ជាអ្នកកំចាត់បង្គំខ្ញុំសេចក្តីចំរើនដូច្នោះ ត្រូវត្រង់ហេតុខ្លះទេតើ ។ បតិក្រ
ព្រះគោរពដំរើន ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គគោរពថា សមណគោរពជាអ្នក
កំចាត់បង្គំខ្ញុំសេចក្តីចំរើនដូច្នោះ ត្រូវត្រង់ហេតុខ្លះទេហើយ សេចក្តី
ពោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះចុះសម្រុងគ្នាទាំងស្រុងរបស់យើងយ៉ាងនេះ ។
ម្ចាស់មានល្អិយៈ កាយមានដ៏ល្អដ៏ល្អដ៏ល្អ ។ មេ ។ ម្ចាស់មានល្អិយៈ

ធម្មាណមោ ធម្មាតោ ធម្មសម្មុទ្ធិតោ សោ ភថាភគស្ស
 ធម្មោ កុំភ្លា រក្ខិតោ សិវិតោ ភស្ស ធ សិវិវាយ
 ធម្មិ មេសេតិ ឥន្ទ តេ ឯតិ មាគណ្ឌិយ សទ្ធាយ
 កាសិនិ ក្ខណ្ឌមោ សមណោ កោតមោតិ ។ ឯតទេវ
 មោ មធ មេ កោ កោតម សទ្ធាយ កាសិនិ
 ក្ខណ្ឌមោ សមណោ កោតមោតិ តំ តិស្ស
 ហេតុ ឯវត្តា ទោ សុត្តោ ខុចរតិ ។

[៤០] តំ តិ មញ្ញសិ មាគណ្ឌិយ ឥន្ទេតោ
 ធម្មវិញ្ញាយេហិ រូបេហិ បរិចារិកចុក្ខោ រស្ស ឥន្ទេហិ
 កោន្តេហិ មនាបេហិ មិយរូបេហិ កាម្មចសញ្ញិកេហិ
 រជជិយេហិ សោ អបរេធ សមយេន រូបាជិយេវ សមុទ-
 យេត្វ អដ្ឋង្គិមត្វ អស្សនត្វ អាជីវត្វ ធិស្សវណត្វ
 យថាភូតំ វិនិក្ខា រូបកណ្ឌំ មហាយ រូបបរិណ្ឌេហិ
 មជិវិទោទេត្វ វិភគមិទាសោ អជ្ឈត្តំ រូបសន្តតិក្ខោ

ចិត្តមាធម្មាម្មណំជាទីករាយ ក្រេតអក្ខេនធម្មាម្មណំ ក្រេតក្រាល
 ក្ខេនធម្មាម្មណំ ចិត្តនោះព្រះភថាភគ បានធម្មានុគ្រប់គ្រងរក្សាសម្រួល
 ហើយ មួយយ៉ាងទៀត ព្រះភថាភគបានសំដែងធម៌ ដើម្បីសម្រួលចិត្ត
 នោះ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ ពាក្យដែលអ្នកពោលថា ព្រះសមណោភម
 ជាអ្នកតែងតែបង្ហាញសេចក្តីចំរើនដូច្នោះ ត្រូវត្រង់ហេតុនេះទេ ។ មតិក្រ
 ព្រះភោគមជិចមើ ពាក្យដែលទ្រង់ពោលថា ព្រះសមណោភមថា
 អ្នកតែងតែបង្ហាញសេចក្តីចំរើនដូច្នោះ ត្រូវត្រង់ហេតុនេះមែនហើយ សេចក្តី
 នោះព្រះបាទកុរុ ព្រោះថាចុះសម្រួលគ្នាទាំងស្រុងរបស់យើងនេះ ។

[៤១] ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច បុគ្គល
 ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ធ្លាប់ច្បុះចំរើនយូរមុនតាំងឡើយ ដែលក្នុងដី
 ច្បាស់ដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពអ្នក
 ស្រឡាញ់ ប្រកបដោយតាម គួរជាទីក្រេតអរ លុះត្រាត្រាយមក បុគ្គល
 នោះដឹងច្បាស់ខ្លះហេតុដែលគាំទ្រកើតឡើងដល់ ខ្លះសេចក្តីខាសដល់
 ខ្លះសេចក្តីក្រេតអរដល់ ខ្លះខាសដល់ ខ្លះមិជ្ឈត្រៀងលាស់ចេញដល់
 សុទ្ធតែសម្រាប់បូជាតាំងឡើយ ភាមៈដោយសេចក្តីពិត ហើយកិលេបដល់
 ខ្លះសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងរូប ចរន្តបង្ហាញសេចក្តីត្រេហាយ ក្នុងរូប ជា
 អ្នកប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់តាំងនៅក្នុងសន្តិកម្ម

វិហរេយ្យ ឥមស្ស បទ តេ ហតល្លិយ កិមស្ស
 វទនិយទ្ធិ ។ ទ តិព្វំ ភោ ភោតម ។ ឥ កិ
 បញ្ចសំ ហតល្លិយ ឥនេកាន្តា សោនវិញ្ញយេហិ
 សន្តេហិ ។ មេ ។ យានវិញ្ញយេហិ កន្តេហិ...
 ដិក្កវិញ្ញយេហិ វសេហិ... កាយវិញ្ញយេហិ
 ដោដ្ឋត្វេហិ បរិចារិកបុត្រោ អស្ស ឥដ្ឋេហិ កាន្តេហិ
 មនាមេហិ និយរមេហិ កាម្មបសញ្ញិកេហិ វទនិយេហិ
 សោ អមរេន សមយេន ដោដ្ឋត្វាបិយេវ សមុទយេត្ត
 អដ្ឋង្គមត្ត អស្សនត្ត អាទិទវត្ត ជិសវណត្ត
 យថាភូតំ វិទិត្តា ដោដ្ឋត្តត្តណំ ចហាយ ដោដ្ឋត្ត-
 បរិប្បាហំ បដិវទោនេត្តា វិកតបិចាសោ អដ្ឋង្គំ វុប-
 សន្តចិត្តោ វិហរេយ្យ ឥមស្ស បទ តេ ហតល្លិយ
 កិមស្ស វទនិយទ្ធិ ។ ទ តិព្វំ ភោ ភោតម ។

សម្រាន្តនោ ម្ចាស់ហតល្លិយៈ ចុះអ្នកឯងគប្បីជាឱ្យបុគ្គលនេះដូចម្តេច ។
 បរិគ្រច្រនរោគមជ្ជិមំវេន ឥតមានជាអ្វីកើតទេ ។ ម្ចាស់ហតល្លិយៈ
 អ្នកសំគាល់ហេតុនោះជាដូចម្តេច បុគ្គលពួកទូក្នុងលោកនេះ (ភ្ជាប់ឱ្យគេ
 បម្រើ) ដោយសំឡេងតាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក ។ មេ ។
 ដោយភ្លេងតាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... ដោយរសតាំងឡាយ
 ដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត ... ភ្ជាប់ឱ្យគេបម្រើដោយដាវដ្ឋត្តៈតាំងឡាយ
 ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីព្រកអរ ជាទីពេញចិត្ត មាន
 សភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយភាម ក្នុងទីកំលាយ លុះត្រាព្រាយ
 មក បុគ្គលនោះដឹងច្បាស់ខ្លះហេតុដែលនាំឱ្យកើតឡើងផង ខ្លះសេចក្តី
 វិនាសផង ខ្លះសេចក្តីត្រេកអរផង ខ្លះទោសផង ខ្លះធម៌ជាគ្រឿងរលាស់
 ចេញផង សុខ្មែរសម្រាប់ដាវដ្ឋត្តៈតាំងឡាយ តាមសេចក្តីពិភោយ
 កំលះបង់ខ្លះសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងដាវដ្ឋត្តៈ បង្កាបនឹងខ្លះសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ក្នុងដាវដ្ឋត្តៈ ព្រាសចាកសេចក្តីស្រែកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់ម្លប់ភាំងនៅ
 ក្នុងសន្តានសម្រាន្តនោ ម្ចាស់ហតល្លិយៈ ចុះអ្នកឯងគប្បីជាឱ្យបុគ្គល
 នេះដូចម្តេច ។ បរិគ្រច្រនរោគមជ្ជិមំវេន ឥតមានជាអ្វីកើតទេ ។

(៤២) អតំ ខោ បទ មាគណ្ណិយ មុត្តេ
 រាគារិយក្ខតោ សមាធា មត្តមា កាមតុណ្ហេហិ
 សមម្បិកោ សមន្តីក្ខតោ មរិចារិសី ទត្តុវិញ្ញេយ្យេហិ
 ក្កមេហិ ឥដ្ឋេហិ កក្កេហិ មដាមេហិ មិយក្កមេហិ កា-
 ម្មមសញ្ញិកេហិ រដិដិយេហិ សោភវិញ្ញេយ្យេហិ សម្មេហិ
 ។ មេ ។ យាទវិញ្ញេយ្យេហិ កក្កេហិ... ជិក្ខុវិញ្ញេយ្យេហិ
 រសេហិ... កាយវិញ្ញេយ្យេហិ ដោដ្ឋក្កេហិ ឥដ្ឋេហិ
 កក្កេហិ មដាមេហិ មិយក្កមេហិ កាម្មមសញ្ញិកេហិ
 រដិដិយេហិ ។ ឥស្ស មញ្ញី មាគណ្ណិយ គយោ
 កាសាធា អមេស្មិ ឋកោ វស្សិកោ ឋកោ
 មេមន្តិកោ ឋកោ កិម្ពិកោ ។ សោ ខោ អតំ
 មាគណ្ណិយ វស្សិកោ មាសាទេ ទត្តារោ មាសេ ទិម្ប-
 រិសេហិ តុរិយេហិ មរិចារិយមាធា ឧ មេដ្ឋាមាសាទំ
 ឱរោហមិ ។ សោ អមរេទ សមយេន
 កាមាទិយេវ សមុទយេត្ត អដ្ឋង្គមត្ត អស្សាទត្ត
 រាទិទវត្ត ទិស្សរាណត្ត យថាភ្នតិ វិទិត្តា
 កាមតណ្ហិ មហាយ កាមមរិទ្ធហិ មជិវិគោទេត្តា

(៤២) ម្ចាស់មាគណ្ណិយៈ កាលភិរើម ភថនគរោជាគ្រហស្ថ
 កំណប់វន្តកន្លង មូលមិត្ត ឲ្យគេបម្រើដោយកាមកុណាទាំង ៥ គឺរូបវិសេស
 គប្បីដឹងដោយចក្ក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាព
 គួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ក្នុងរាងកាយ សំឡេងវិសេសគប្បីដឹងដោយ
 គ្រឿង ។ មេ ។ ភ្នំនៃវិសេសគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... រសវិសេសគប្បីដឹងដោយ
 អណ្តាត... ដោះដួងៈ វិសេសគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេក
 អរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាមក្នុងរាងកាយ
 ។ ម្ចាស់មាគណ្ណិយៈ ភថនគរោចារោគប្រាសាទ ១ ខ្នង ប្រាសាទ
 មួយ សម្រាប់នៅក្នុងផ្នែកភ្នំ ប្រាសាទមួយសម្រាប់នៅក្នុងផ្នែករាង
 ប្រាសាទមួយសម្រាប់នៅក្នុងផ្នែករាង ។ ម្ចាស់មាគណ្ណិយៈ ភថនគរោចារោ
 ឲ្យគេបម្រើដោយទន្រ្ទិវិសេសគប្បីសេ លើប្រាសាទសម្រាប់នៅក្នុងផ្នែក
 ភ្នំដំបូង ១១ មិនវិសេសចុះមកទាំងគ្រាមសោះ ។ លុះគ្រាគ្រាយ
 មក ភថនគរោចារោចារសំរាប់វេលាវិសេសនាំឲ្យកើតឡើងផង ឲ្យវេសចក្ខុ
 វិភាសផង ឲ្យវេសចក្ខុគ្រេកអរផង ឲ្យវេសចក្ខុ ឲ្យវេសចក្ខុសម្រាប់លោស
 ចោលផង សុទ្ធជាសម្រាប់កាមទាំងឡាយតាមវេសចក្ខុពិត ហើយក៏លះ
 បង់ឲ្យវេសចក្ខុប្រាថ្នា ក្នុងកាម បញ្ចប់ឲ្យវេសចក្ខុក្រហាយក្នុងកាម

បញ្ជីពាក្យសម្រាប់ មហានិទ្ទេស ទិព្វកម្មវិញ្ញាណ

វិភត្តិបិដកសោ អដ្ឋក្ខន្ធិ វិបសន្តចិន្តោ វិហារមិ ។ សោ
អញ្ញោ សត្តោ មស្សនំ កាមេសុ អវិភារេ កាម-
កណ្ណាមិ ទដ្ឋមាទេ កាមបរិច្ឆារោទេ បរិទយ្ហមាទេ
កាមេ បដិសេវន្តោ សោ តេសំ ឧ បិហេមិ ឧ តត្ថ
អភិរមមិ តំ តិស្ស ហេតុ យា ចាយិ(១) មាគណ្ណិយ
រតិ អញ្ញាច្រាវ កាមេមិ អញ្ញាច្រា អតុសារោមិ
ឧម្មេមិ កាយ រតិយា រមមាទោ បិទស្ស ឧ បិហេមិ
ឧ តត្ថ អភិរមមិ ។

[៤៣] សេយ្យជាបិ មាគណ្ណិយ គហបតិ វា
គហមតិបុត្តោ វា អន្តោ មហាន្តោ មហាកោតោ
បក្ខមិ កាមគុណេមិ សម្បុតោ សម្ព័ន្ធកោ
មវិហារយ្យ ឧត្តវិញ្ញាយ្យមិ រូមេមិ ឥដ្ឋេមិ កន្តេមិ
មទាមេមិ បិយរូមេមិ កាម្មបសញ្ញិតេមិ រដិទិយេ-
មិ សោតវិញ្ញាយ្យមិ សន្តេមិ ។ មេ ។ ឃាទ-
វិញ្ញាយ្យមិ តន្តេមិ ។ មេ ។ ដិវិញ្ញាយ្យមិ រសេមិ
។ មេ ។ កាយវិញ្ញាយ្យមិ ដោដ្ឋទ្វេមិ ឥដ្ឋេមិ

១ ឆ. យំ ។

បញ្ជីពាក្យសម្រាប់ មហានិទ្ទេស លេចប្រៀបនិព្វកម្មវិញ្ញាណ

ព្រាសចាកសេចក្តីស្រែកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់ស្ងៀម កំរើនវិញ្ញាណសក្តាន
សម្រាព្វនៅ ។ គេជាគតិពារយើញ្ញសត្វទាំងឡាយឯទៀត បិទពាម
ព្រាសចាកសម្រែកក្នុងកាយទាំងឡាយ ដែលសេចក្តីព្រាសក្នុងកាយកំរើន
ទំនាស្តី ជាអន្តរក្តីព្រហាយដោយសេចក្តីព្រាសព្រោះកាម កំរើន
សេចក្តីកាមទាំងឡាយ គេជាគតិពារមិនព្រាសក្នុងដន្តនោះ មិនរីក
រាយក្នុងកាយសពកាមនោះ សេចក្តីនោះព្រោះយក្សិ មូលមាគណ្ណិយៈ
ព្រោះថាសាសន្តស្រែកអរដោយសេចក្តីស្រែកអរ រៀនវិលវិលចាកកាម
ទាំងឡាយ រៀនវិលវិលចាកអនុសលធម៌ទាំងឡាយ កំរើនជាអន្តរក្តីព្រាស
ព្រោះហេតុដ្ឋេន្ទៈ គេជាគតិពារមិនព្រាស មិនរីករាយក្នុងកាយសពកាម
នោះឡើយ ។

[៤៤] មូលមាគណ្ណិយៈ ដូចជាគហបតិ ឬគហមតិបុត្ត ដែលមាន
ប្រព្រឹត្តិស្តុកស្តម្ភ មានសម្បត្តិច្រើន ស្តប់ស្តប់មូលមិត្ត ឲ្យគេបម្រើ
ដោយកាមគុណទាំង ៨ គឺដោយរូបដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទីព្រាស
ជាទីស្រែកអរ ជាទីពញ្ញាចិន្តា មានសកាតត្តស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
កាម គួរជាទីរីករាយ ដោយសំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយសោតៈ ។ មេ ។
ដោយក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយឃាតៈ ។ មេ ។ ដោយរសដែលគប្បីដឹង
ដោយជីវ្ហ ។ មេ ។ ដោយជេដ្ឋន្ទៈដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយកាយ ជាទី

សុត្តនិបិដក បដិមនិកាយស្ស បដិមចណ្ណសង្កតំ

កាណ្ហេហិ មនាមេហិ ចំយរមេហិ កាម្មមសញ្ញិកេហិ
 រជនំយេហិ ។ សោ កាយេន សុចរិតំ ចរិត្យា វាចាយ
 សុចរិតំ ចរិត្យា មនសា សុចរិតំ ចរិត្យា កាយស្ស
 ភេតា បរាជ្ជណា សុគតិ សន្តិ លោកិ ឧបបន្ថេយ្យ
 នេវនំ ចារត្តិសានំ សហព្យតំ ។ សោ ភត្ត
 នទ្ធលេ វេន អច្ឆវសង្កចរិត្យោ និព្វេហិ ចត្វាហិ
 កាមតុណោហិ សមច្បតោ សមន្តិក្ខតោ បរិចារយេយ្យ ។
 សោ ចស្សេយ្យ កហមតិ វា កហមតិចុត្តិ វា ចត្វាហិ
 កាមតុណោហិ សមច្បតំ សមន្តិក្ខតំ បរិចារិយនាទិ ។
 តិ កិ មញ្ញសំ មកណ្តិយ អបិ ទុ សោ
 នេវបុត្តោ នទ្ធលេ វេន អច្ឆវសង្កចរិត្យោ និព្វេហិ
 ចត្វាហិ កាមតុណោហិ សមច្បតោ សមន្តិក្ខតោ
 បរិចារិយនាទោ អនុស្ស កហមតិស្ស វា កហមតិ-
 ចុត្តស្ស វា ចិមោយ្យ មនុសកានំ វា ចត្វាដ្ឋ
 កាមតុណានំ មនុសកេហិ វា កាមេហិ អា-
 វន្តេយ្យតិ ។ នោ លោកិ ភោ កោតម តិ កិស្ស

សុត្តនិបិដក បដិមនិកាយ បដិមចណ្ណសង្កតំ

ប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកប
 ដោយកាមគួរជាទីរីករាយ ។ គហមតិនោះប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ
 ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត សុខំលាយរាង
 កាយបន្ទាប់គឺសេចក្តីស្ងប់ទៅ ក៏បានទៅកាន់ទៅលោកគឺមានស្និដ្ឋជា
 សុគតិ ជាមួយនឹងលោកជាទីតារក្តីផ្សំ ។ ទៅបុត្តនោះមានពួកស្រី
 អប្បវហោមេចោមកេមក្នុងស្នូននូវនៃ ក្នុងទៅលោកនោះស្តាប់ស្តាប់មូល
 មិត្ត ចម្រើដោយកាមគុណពំរង ៥ ដ៏ជាទិព្វ ។ ទៅបុត្តនោះគប្បីឃើញ
 នូវគហមតិច្នុងហេតុច្បត្រ ដែលកំពុងស្តាប់ស្តាប់មូលមិត្ត ចម្រើដោយ
 កាមគុណពំរង ៥ ។ ម្ចាស់មានលំហះ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច
 ចុះទៅបុត្តនោះ មានពួកស្រីអប្បវហោមេចោមកេមក្នុងស្នូននូវនៃស្តាប់
 ស្តាប់មូលមិត្ត ចម្រើដោយកាមគុណពំរង ៥ ដ៏ជាទិព្វ ហើយមក
 ប្រាថ្នាគហមតិច្នុងហេតុច្បត្រនេះ ហើយវិលត្រឡប់មករកកាមគុណ
 ពំរង ៥ ជាបរិសុទ្ធស្ស ដោយកាមជាបរិសុទ្ធស្សវិញដែរ ។ ចរិត្រ
 ព្រះរាគមដ៏ចំរើន ចំនែកច្បាប់មកវិញទេ សេចក្តីនោះប្រោះហេតុអ្វី

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ ហត្ថសុត្តន្តសូត្រ ទី១៣៣២

ហេតុ ហេតុសកេហិ កោ តោតថ កាមេហិ
 និព្វកាហុ(*) វាភិក្កុទ្ធកា ថ បណ្ឌិតកា បាតិ ។
 ឯវិយវ ទោ អហំ ហេតុណ្ណិយេ បុព្វេ អាភារិយក្ខតោ
 សធានោ បញ្ចហំ កាមតុណោហំ សមប្បិកោ
 សមន្តំក្ខតោ បរិចារសី ឧត្តវិញ្ញោយ្យេហិ រូបេហិ
 វដ្ឋេហិ កន្លេហិ មទាមេហិ មិយរូបេហិ កាម្ម-
 បសញ្ញិកេហិ វដ្ឋិយេហិ សោភវិញ្ញោយ្យេហិ សន្តេហិ
 ។ មេ ។ យាទវិញ្ញោយ្យេហិ កន្លេហិ ។ មេ ។
 ដិក្ខវិញ្ញោយ្យេហិ វសេហិ ។ មេ ។ កាយវិញ្ញោយ្យេហិ
 ដោដ្ឋច្វេហិ វដ្ឋេហិ កន្លេហិ មទាមេហិ មិយរូបេហិ
 កាម្មបសញ្ញិកេហិ វដ្ឋិយេហិ ។ សោ អបរេន
 សមយេន កាណាទិយេវ សទុទយេត្ថ អដ្ឋង្គមត្ថ
 អស្សាទត្ថ អាទីទេវត្ថ ធិស្សវណត្ថ យថាភូតិ
 វិទិត្តា កាមតណ្ហំ បហាយ កាមថវិទ្ធហិ
 បដិវិចោទេត្ថា វិគតមិចាសោ អដ្ឋង្គំ រូបសន្តចិត្តោ
 វិហារមិ ។ សោ អហំ អញ្ញោ សន្តេ បស្សាមិ

* ខ. ទិព្វ ៣៣ ។

បរិព្វាណវគ្គ ហត្ថសុត្តន្តសូត្រ សេចក្តីប្រៀបធៀបកាមធិន្ត

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រោះកាមដ៏ជាទិព្វ កន្លងហួសប្រសើរផុតកាម
 ជាចេសមុខស្ស ។ យ៉ាងនេះមែនហើយ ខ្ញុំលាហត្ថណ្ណិយៈ កាលពីដើម
 គឺជាគរនៅជាគ្រហស្ថ ប្រាប់ស្តាប់ស្តាប់ម្តងមិញ ឱ្យគេបម្រើដោយកាម-
 គុណទាំង៩ គឺដោយរូបដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទី
 គ្រេកអរ ជាទីរោញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរ
 ជាទីរីករាយ ដោយសំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយសោតៈ ។ មេ ។ ដោយ
 ក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយឃាតៈ ។ មេ ។ ដោយរសដែលគប្បីដឹងដោយទីក្រ
 ។ មេ ។ ដោយជាដ្ឋន្តដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគាប់
 ចិត្ត ជាទីត្រេកអរ មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទី
 រីករាយ ។ លុះគ្រាគ្រាយមក គឺជាគរនោះដឹងច្បាស់ខ្ញុំវិហារកុំដែលធំឱ្យ
 កើតផង ខ្ញុំវិសេចក្តីវិទាសផង ខ្ញុំវិសេចក្តីត្រេកអរផង ខ្ញុំវិទាសផង ខ្ញុំវិចមិ
 ជាគ្រឿងរលាស់ចោលផង សុទ្ធនៃសម្រាប់កាមទាំងឡាយ ភាមសេចក្តី
 ពិនហើយ កំលែបដ៏ខ្ញុំវិសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏ក្នុងកាម យោបល់ខ្ញុំវិសេចក្តីក្តៅក្រ-
 ហាយក្នុងកាម ប្រាសចាកសេចក្តីស្រែកហ្មាន មានចិត្តស្ងប់ប្រាប់តាំងនៅ
 ក្នុងសន្តានសម្រាប់គេ ។ គឺជាគរនោះយើងខ្ញុំវិសត្វចំណុចយ៉ាងទៀង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសាគ

កាលេសុ អរិករោតេ កាមតណ្ហាហិ ទដ្ឋមាខេ
កាមចរិឡោហេន ចរិឡោមាខេ កាមេ ចដិសេវខ្ល
សោ ភេសិ ន មិហេមិ ន ភត្ត អភិរមាមិ ភិ
កិស្ស ហេតុ យា ឆាយិ មាគណ្ហិយ រតិ អញ្ញ
ត្រេវ កាមេហិ អញ្ញត្រ អកុសលេហិ ចម្មេហិ
អមិ ធិត្ថំ សុខំ សមចិត្តយ្ហ វិជ្ជតិ តាយ រតិយា
មេមាខោ ហិទស្ស ន មិហេមិ ន ភត្ត អភិរមាមិ ។

[២២] សេយ្យជាមិ មាគណ្ហិយ កុដ្ឋិ បុរិសោ
អរុកត្តោ ចក្កកត្តោ កមិហិ ទដ្ឋមាខោ នទេហិ
វណបុទានិ វិច្យតទ្ធមាខោ អត្តារកាសុយា កាយិ
ចរិកាចេយ្យ តស្ស មិត្តាមទ្ធា ញាតិសាលោហិតា
កិសក្កិ សល្លកត្តំ ឧបដ្ឋចេយ្យំ តស្ស សោ កិសក្កោ
សល្លកត្តោ ភេសដ្ឋិ ករេយ្យ សោ ភេសដ្ឋិ^(១) វាគម្ម
កុដ្ឋេហិ ចរិមុទ្ធយ្យ អរោតោ អស្ស សុខំ សេវិ
សយិវសិ យេនកាមត្ថមោ ។ សោ អញ្ញំ កុដ្ឋិ
បុរិសិ ចស្សយ្យ អរុកត្តំ ចក្កកត្តំ កមិហិ ទដ្ឋមាខំ

១-១. ម- ធិ ហិយដ្ឋំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាគ

មិនព្រាងព្រាសចាកកម្រិតក្នុងកាយព័ន្ធច្បាយ ដែលតាមគណ្តាកំពុងទិពា-
ស៊ី ក្តៅក្រហាយដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម កំពុងសេដកាម
គថ៌គន្លោះ មិនព្រាងព្រាងដំនោះ មិនរីករាយក្នុងការសេដកាមនោះ
សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់មាគណ្ហិយ៖ ព្រោះថាគាលបុគ្គលត្រេកអរ
ដោយសេចក្តីត្រេកអរ រឿវលីនិចាកកាម រឿវលីនិចាកអកុសលចមិ
ទោយើនៅប្រកាន់សុខជាទិព្វនៅឡើយ ក៏នៅជាអ្នកថោកថយ (ព្រោះ
ហេតុដូច្នោះ) គថ៌គន្លោះដំបូងព្រាង មិនរីករាយក្នុងការសេដកាម
នោះឡើយ ។

[២៤] ម្ចាស់មាគណ្ហិយ៖ ដូចជាបុរសយូរវ័យមានខ្លួនដំបៅ មាន
ខ្លួនហើមស្កុល ដង្ហើមព័ន្ធច្បាយកំពុងជញ្ជក់ស៊ី ខ្លាមុខដំបៅដោយក្រ-
ចកព័ន្ធច្បាយ ភ្លើកាយដោយរនីកភ្លើង ពួកមិត្តភាពក្សនីនិញាតិ
សាលោហិត របស់បុរសយូរវ័យនោះ គប្បីទ្រព្យទ្រព្យរុករានចូលទៅថែរក្សា
ពេទ្យវ័នោះក៏បានធ្វើដំបៅបុរសនោះ បុរសនោះក៏បានជាស្បើយរោគ
យូរ ព្រោះអាស្រ័យថ្នាំ (នោះ) ជាបុគ្គលឥតរោគ សុខសប្បាយ
នៅដំបៅរោគបាន នៅកាមទំនើងខ្លួនឯងបាន ទៅណាមកណា
បានតាមព្រាង ។ បុរសយូរវ័យនោះ បានឃើញបុរសយូរវ័យទៀត
ដែលមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើមស្កុល ដង្ហើមព័ន្ធច្បាយកំពុងជញ្ជក់ស៊ី

បញ្ជីពាក្យសម្រាប់ប្រើប្រាស់

ឧទេហ៍ វណ្ណបុទាមិ វិប្បត្តន្តមាដិ អន្តរកាសុយា
 បរិកាមេដ្ឋិ^(១) ។ តំ ភិ មញ្ញសំ ភាគណ្ណិយ មមិ ទុ
 សោ បុរិសោ អមុស្ស កុដ្ឋិស្ស បុរិសស្ស បិហេយ្យ
 អន្តរកាសុយា វំ ភេសន្តិ មដិសេវនាយ វតិ ។ លោ
 ហេតំ ភោ ភោតម តំ ភិស្ស ហេតុ ភោភ ហិ
 ភោ ភោតម សតិ ភេសន្តិ ករណីយំ ហោតិ
 ភោភ អសតិ ភេសន្តិ ករណីយំ ទ ហោតិ ។
 ឃរមេវ ទោ អហំ ភាគណ្ណិយ បុត្រ អាភារិយក្ខតោ
 សមាចោ ចញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមឡិទោ
 សមន្តិក្ខតោ បរិចារសី ចក្កវិញ្ញេយ្យេហិ រូបេហិ វដ្ឋេហិ
 កន្តេហិ មនាមេហិ ចិយរូបេហិ កាម្មមសញ្ញតេហិ
 វដ្ឋិយេហិ សោតវិញ្ញេយ្យេហិ សន្តេហិ ។ មេ ។
 ហានវិញ្ញេយ្យេហិ កន្តេហិ ។ មេ ។ ដិក្ខវិញ្ញេយ្យេហិ
 វសេហិ ។ មេ ។ កាយវិញ្ញេយ្យេហិ វោដ្ឋត្រេហិ វដ្ឋេហិ

១ ឧ. ម. ៣៧ បិណ្ណេ ។

បញ្ជីពាក្យសម្រាប់ប្រើប្រាស់

ឧទេហ៍ វណ្ណបុទាមិ វិប្បត្តន្តមាដិ អន្តរកាសុយា
 បរិកាមេដ្ឋិ^(១) ។ តំ ភិ មញ្ញសំ ភាគណ្ណិយ មមិ ទុ
 សោ បុរិសោ អមុស្ស កុដ្ឋិស្ស បុរិសស្ស បិហេយ្យ
 អន្តរកាសុយា វំ ភេសន្តិ មដិសេវនាយ វតិ ។ លោ
 ហេតំ ភោ ភោតម តំ ភិស្ស ហេតុ ភោភ ហិ
 ភោ ភោតម សតិ ភេសន្តិ ករណីយំ ហោតិ
 ភោភ អសតិ ភេសន្តិ ករណីយំ ទ ហោតិ ។
 ឃរមេវ ទោ អហំ ភាគណ្ណិយ បុត្រ អាភារិយក្ខតោ
 សមាចោ ចញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមឡិទោ
 សមន្តិក្ខតោ បរិចារសី ចក្កវិញ្ញេយ្យេហិ រូបេហិ វដ្ឋេហិ
 កន្តេហិ មនាមេហិ ចិយរូបេហិ កាម្មមសញ្ញតេហិ
 វដ្ឋិយេហិ សោតវិញ្ញេយ្យេហិ សន្តេហិ ។ មេ ។
 ហានវិញ្ញេយ្យេហិ កន្តេហិ ។ មេ ។ ដិក្ខវិញ្ញេយ្យេហិ
 វសេហិ ។ មេ ។ កាយវិញ្ញេយ្យេហិ វោដ្ឋត្រេហិ វដ្ឋេហិ

១ ឧ. ម. ៣៧ បិណ្ណេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបបទស្កន្ត

កក្កោមិ មហាមេហិ វិយុទ្ធមេហិ កាម្មុបសញ្ញាតេហិ
 រដ្ឋជ័យេហិ ។ សោ អបវេន សមយេន កាមាធិយេវ
 សមុទយេត្ត អដ្ឋង្គបត្ត អស្សាទត្ត វាទីនវត្ត
 ធិស្សវណត្ត យថាភូតំ វិទិត្តា កាមតណ្ហិ មហាយ
 កាមបវិឡាហំ បដិវិទោនេត្វា វិភតបិទាសោ អដ្ឋង្គំ
 វុបសន្តិទត្តោ វិហារមិ ។ សោ អញ្ញោ សន្តោ ប-
 ស្សាមិ កាមេសុ អវិភរតេ កាមតណ្ហាហិ ខន្ធមារេ
 កាមបវិឡាហាន បវិឡាហាន កាមេ បដិសេវន្ត
 សោ តេសំ ន មិហានិ ន តត្ត អភិវាមិ តំ កិស្ស
 ហេតុ យា ពាយំ មាតណ្ហិយ វតិ អញ្ញាត្រេវ កាមេហិ
 អញ្ញាត្រ អកុសលេហិ ធម្មេហិ អមិ ធិត្ថិ សុខំ
 សមធិត្តម្ហ ធិដ្ឋតិ វាយ វតិយា វមនាពោ ហិ នស្ស
 ន បិហានិ ន តត្ត អភិវាមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបបទស្កន្ត

ថាទីត្រេកអរ ថាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយការ
 គួរជាទីអរករ ។ លុះគ្រាព្រាយមក គេជាគន្លោះដំនើរឆ្លងសំន្រូចហេតុដែល
 ជាទីច្បាប់ក្នុងផ្លូវ ខ្លួនសេចក្តីវិនាសផង ខ្លួនសេចក្តីត្រេកអរផង ខ្លួនចាស
 ផង ខ្លួនជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង សុខនៃសម្រាប់កាមចំនងឡាយ
 តាមសេចក្តីពិត ហើយក៏លះបង់ខ្លួនសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមចេញ បញ្ចុ-
 បង់ខ្លួនសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងកាមចេញ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រែកហូរ
 មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ក្នុងសន្តានសម្រាន្តទៅ ។ គេជាគន្លោះដំនើរឆ្លងសុត្ត
 ចំនងឡាយឯទៀត មិនទាន់ប្រាសចាកកម្រកក្នុងកាមចំនងឡាយ ដែល
 សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមចំនងឡាយ កំពុងទំពាសី កំពុងអន្ទះអន្ទែងដោយ
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម កំពុងសេពកាម គេជាគន្លោះទីបំបិទ
 ប្រាថ្នាក្នុងផ្លូវនោះ មិនរឹតរាយក្នុងការសេពកាមនោះឡើយ សេចក្តីនោះ
 ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាស់មាតណ្ហិយ៖ ព្រោះថាកាលបុគ្គលត្រេកអរ ដោយ
 សេចក្តីត្រេកអរ រៀរលឿនចាកកាមចំនងឡាយ រៀរលឿនចាកអកុសល-
 ធម៌ចំនងឡាយ ពោះបីនៅប្រកាន់សុខជាទិព្វនោះឡើយ ក៏ទៅជាអ្នក
 ដេកថយ (ព្រោះហេតុដូច្នោះ) គេជាគន្លោះទីបំបិទប្រាថ្នា មិនត្រេកអរក្នុង
 ការសេពកាមនោះឡើយ ។

[៤៥] សេយ្យជាដំ មានស្នេហា ក្នុង បុរិសោ
អរុកត្តោ បក្កកត្តោ កំមីហំ ទដ្ឋមាទោ ទទេហិ
វណ្ណមុទាជិមិ (១) វិប្បត្តមាទោ អង្ការកាសុយា
បរិភាសេយ្យ (២) តស្ស មិត្តាមប្តា ញាតិសាលោហិតា
ភិសត្តិ សល្លកត្តិ ទប្បដ្ឋបេយ្យំ តស្ស សោ
ភិសត្តោ សល្លកត្តោ កេសដ្ឋិ កេរយ្យ សោ
កេសដ្ឋិ អកម្ម កុដ្ឋហិ បរិមុទ្ធយ្យ អរោកោ អស្ស
សុទ្ធំ សេវី សយីវសី យេនកាមន្តំមោ ។ តមេនំ
ទ្វេ ពលវត្តោ បុរិសោ ជាជាតាហាសុ កមោត្តា
អង្ការកាសុយា (៣) ឧបកាឡយ្យំ ។ តំ កិ
មត្តាសំ មានស្នេហា អថ ទុ សោ បុរិសោ ឥតិ ធិតិ
ទេវ កាយំ សន្នាបេយ្យតិ ។ ឃី កោ កោតម
តំ កិស្ស ហេតុ អសុ ហិ កោ កោតម អត្តិ
ទុក្ខសម្មស្សោ ទេវ មហាភិកោ ទ មហាបរិទ្បាហោ
ចាតិ ។ តំ កិ មត្តាសំ មានស្នេហា ឥតិ ធិតិ
ទេវ (៤) ទុ ទោ សោ អត្តិ ទុក្ខសម្មស្សោ ទេវ

១ ខ. ណេប្បតិ ។ ២ ខ. ម. ពយំ ចិត្តយេយ្យ ។ ៣ ខ. អង្គរកាសុ ។
៤ ខ. ម. ឥតាម ។

[៤៦] ម្ចាស់មានស្នេហា ដូចបុរសយុវនិស្សិតដ៏ល្អ មានខ្លួន
ហើមស្អុយ ពួកដ៏វ័ក្ខន៍ដ៏ក្លាស់ ទ្វារមុខដ៏ល្អដោយក្រចកចាំឡាយ
ធ្វើតាមលើរលើកភ្លើង ពួកមិត្តភាពមានទ្រង់ញាតិសាលោហិត របស់បុរស
យុវនិស្សិត បានទ្រព្យទ្រព្យអ្នកវេជ្ជក្ស ពេទ្យវេជ្ជក្សធ្វើធុន្យបុរសនោះ
បុរសនោះក៏បានជាស្រឡះស្រៀយចាកកេសយុវនិស្សិត ព្រោះបានស្រៀមថ្នាំ
(នោះ) ជាមនុស្សឥរោគ មានសេចក្តីស្រឡាញ់សេរីភាព នៅតាមទំនង
ខ្លួនឯងបាន ទៅណាមកណាបានតាមប្រាថ្នា ។ បុរសគឺនោះមានកំឡាំង
គប្បីចាប់បុរសនោះ គ្រងដើមដៃម្នាតិម្នាក់ ។ អ្នកយកទៅភ្នែកលើភ្នែក
លើភ្នែក ។ ម្ចាស់មានស្នេហា អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ចុះបុរស
យុវនិស្សិត បន្តងាយតាមទៅដូច្នោះផង ដូច្នោះផងដែរឬទេ ។ បត់គ្រូ
ព្រះនាគមន៍ចំរើន យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី
បត់គ្រូព្រះនាគមន៍ចំរើន ព្រោះហេតុអ្វីមានសម្បុរស្សីជាទុក្ខផង ក្តៅ
ក្រហាយខ្លាំងផង ពេលណាខ្លាំងពន់ពេកណាស់ផង ។ ម្ចាស់មានស្នេហា
យៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ចុះភ្នែកនោះមានសម្បុរស្សីជាទុក្ខផង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ឌស្ស

បហាភិគាថោ ច មហាបរិធាបោ ច ទុក្ខសម្មស្សោ ច មហាភិគាថោ ច
 សោ អត្ថិ ទុក្ខសម្មស្សោ ទេវ មហាភិគាថោ ច
 បហាបរិធាបោ ចាតិ ។ ឥនាមិ ទេវ ហោ គោតម
 សោ អត្ថិ ទុក្ខសម្មស្សោ ទេវ មហាភិគាថោ
 ច មហាបរិធាបោ ច មុត្វេមិ សោ អត្ថិ ទុ-
 ក្ខសម្មស្សោ ទេវ មហាភិគាថោ ច មហាបរិធាបោ
 ច អស្ម ច^(១) ហោ គោតម ក្សត្តិ បុរិសោ អរុណត្តោ
 បក្កុតត្តោ តិមិហិ ទដ្ឋមាដោ ទទេហិ វណាធិបា
 វិញ្ញត្តច្ចមាថោ ទុក្ខសម្មស្សោ ទុក្ខសម្មស្សោយេវ
 អត្ថិស្មិ សុខមិទិ វិចរិទសញ្ញំ មច្ចុលត្តាតិ ។ ឯវាមេវ
 ទោ ហត្ថណិយ អតិទម្មិ អន្ទាមិ កាមា ទុ-
 ក្ខសម្មស្សោ ទេវ មហាភិគាថោ ច មហាបរិធាបោ ច^(២)
 ច អនាគតម្មិ អន្ទាមិ កាមា ទុក្ខសម្មស្សោ
 ទេវ មហាភិគាថោ ច មហាបរិធាបោ ច ឯ-
 តាហិមិ បច្ចុប្បន្និ អន្ទាមិ កាមា ទុក្ខសម្មស្សោ

១ ឧ. អស្ម ហិ ច ។ ២ ឧ. កាមោ ទុក្ខសម្មស្សោ យេវ បហាភិគាថោ ច
 មហាបរិធាបោ ចាតិ វិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ឌស្ស

ក្តោក្រហាយទ្វាំងផង រោលកលទ្វាំងផង ក្តែក្តីកាលឥច្ចវានេទេវ
 បូកិកាលពិធមមក ភ្លើងនោះមានសម្ព័ស្សជាទុក្ខ ក្តៅក្រហាយទ្វាំង
 ចាំងរោលកលទ្វាំងដែរ ។ បតិក្រព្រះនាគមជិចរិទ ក្តីកាលឥច្ចវានេ
 ភ្លើងនោះក៏មានសម្ព័ស្សជាទុក្ខ ក្តៅក្រហាយទ្វាំង រោលកលទ្វាំងដែរ គឺ
 ដើមសោន ភ្លើងនោះក៏មានសម្ព័ស្សជាទុក្ខ ក្តៅក្រហាយទ្វាំង ចាំងរោល
 កលទ្វាំងដូចគ្នា បតិក្រព្រះនាគមជិចរិទ ចំណែកខាងបុរសយូរឯរោល
 ដែលមានខ្លួនដំបៅ បានខ្លួនហើមស្កល ផង្គូរចាំងឡាយកំពុងដក្ខត់ស្មី
 ទ្វារមុខដំបៅដោយក្រចកចាំងឡាយ មានផ្រែយដែលកេតនោះចំបាក់
 បង់ហើយ ក៏មានសេចក្តីសំគាល់ខុស ក្តីភ្លើងដែលមានសម្ព័ស្សជាទុក្ខ
 (នោះ) ជាដំបៅស្រួលវិញ ។ ប្លាសតាណិយះ យ៉ាងហ្នឹងមែន
 ហើយ ក្តីអតីតកាលយូរអង្វែងមកហើយ កាមចាំងឡាយមានសម្ព័ស្សជា
 ទុក្ខផង ក្តៅក្រហាយទ្វាំងផង រោលកលទ្វាំងផង ក្តីអនាគតទៅមុខ
 កាមចាំងឡាយមានសម្ព័ស្សជាទុក្ខផង ក្តៅក្រហាយផង រោលកល
 ទ្វាំងផង ក្តីបច្ចុប្បន្នឥច្ចវានេសោត កាមចាំងឡាយក៏មានសម្ព័ស្សជា ទុក្ខ

១៧ មហាភិសាទា ៨ មហាបរិស្សហា ៨ ឌីមេ
៨ មាតិកាស្នាយ សន្តា កាមេស្យ អរិភាគ កាម-
តណ្ហាហិ ខុដ្ឋមាទា កាមបរិស្សហោ ៨ បរិស្សហា
ឧបមាទិទ្រិយា ធុត្តសម្មស្សយេវ(១) កាមេស្យ
សុខមិត្ត វិបត្តសម្មា បច្ចុលត្តិ ។

[៤៦] សេយ្យជាចំ មាតិកាស្នាយ កុដ្ឋិ បុរិសោ
អុកតន្តោ បត្តកតន្តោ កិមីហិ ខុដ្ឋមាទា ឧទេហិ
វណមុទាមិ វិប្បត្តមាទា អង្ការកាសុយា កាយិ
បរិភាមេតិ យថា យថា ហិ(២) មាតិកាស្នាយ អសុ
កុដ្ឋិ បុរិសោ អុកតន្តោ បត្តកតន្តោ កិមីហិ
ខុដ្ឋមាទា ឧទេហិ វណមុទាមិ វិប្បត្តមាទា
អង្ការកាសុយា កាយិ បរិភាមេតិ តថា តថា
តស្សេវ(៣) តាចិ វណមុទាមិ អសុទិភាមិ ១៧
ហោមិ ធុត្តសម្មស្សយេវ ៨ ប្បតិកតនាមិ ៨ ហោតិ
១៧ កាចិ សាតមត្តា អស្សាទមត្តា យនិចិ
វណមុទាមិ តណ្ហាវណ(៤) ឯវមេវ ទោ មាតិកាស្នាយ
សន្តា កាមេស្យ អរិភាគ កាមតណ្ហាហិ ខុដ្ឋមាទា

១ ធុត្តសម្មស្សយេវ ។ ២ ធុត្តសម្មស្សយេវ ។ ៣ ១៧ ។ ៤ ១៧ ។ ៥ ១៧ ។ ៦ ១៧ ។ ៧ ១៧ ។ ៨ ១៧ ។ ៩ ១៧ ។ ១០ ១៧ ។ ១១ ១៧ ។ ១២ ១៧ ។ ១៣ ១៧ ។ ១៤ ១៧ ។ ១៥ ១៧ ។ ១៦ ១៧ ។ ១៧ ១៧ ។ ១៨ ១៧ ។ ១៩ ១៧ ។ ២០ ១៧ ។ ២១ ១៧ ។ ២២ ១៧ ។ ២៣ ១៧ ។ ២៤ ១៧ ។ ២៥ ១៧ ។ ២៦ ១៧ ។ ២៧ ១៧ ។ ២៨ ១៧ ។ ២៩ ១៧ ។ ៣០ ១៧ ។ ៣១ ១៧ ។ ៣២ ១៧ ។ ៣៣ ១៧ ។ ៣៤ ១៧ ។ ៣៥ ១៧ ។ ៣៦ ១៧ ។ ៣៧ ១៧ ។ ៣៨ ១៧ ។ ៣៩ ១៧ ។ ៤០ ១៧ ។ ៤១ ១៧ ។ ៤២ ១៧ ។ ៤៣ ១៧ ។ ៤៤ ១៧ ។ ៤៥ ១៧ ។ ៤៦ ១៧ ។ ៤៧ ១៧ ។ ៤៨ ១៧ ។ ៤៩ ១៧ ។ ៥០ ១៧ ។ ៥១ ១៧ ។ ៥២ ១៧ ។ ៥៣ ១៧ ។ ៥៤ ១៧ ។ ៥៥ ១៧ ។ ៥៦ ១៧ ។ ៥៧ ១៧ ។ ៥៨ ១៧ ។ ៥៩ ១៧ ។ ៦០ ១៧ ។ ៦១ ១៧ ។ ៦២ ១៧ ។ ៦៣ ១៧ ។ ៦៤ ១៧ ។ ៦៥ ១៧ ។ ៦៦ ១៧ ។ ៦៧ ១៧ ។ ៦៨ ១៧ ។ ៦៩ ១៧ ។ ៧០ ១៧ ។ ៧១ ១៧ ។ ៧២ ១៧ ។ ៧៣ ១៧ ។ ៧៤ ១៧ ។ ៧៥ ១៧ ។ ៧៦ ១៧ ។ ៧៧ ១៧ ។ ៧៨ ១៧ ។ ៧៩ ១៧ ។ ៨០ ១៧ ។ ៨១ ១៧ ។ ៨២ ១៧ ។ ៨៣ ១៧ ។ ៨៤ ១៧ ។ ៨៥ ១៧ ។ ៨៦ ១៧ ។ ៨៧ ១៧ ។ ៨៨ ១៧ ។ ៨៩ ១៧ ។ ៩០ ១៧ ។ ៩១ ១៧ ។ ៩២ ១៧ ។ ៩៣ ១៧ ។ ៩៤ ១៧ ។ ៩៥ ១៧ ។ ៩៦ ១៧ ។ ៩៧ ១៧ ។ ៩៨ ១៧ ។ ៩៩ ១៧ ។ ១០០ ១៧ ។

ក្រៅក្រហាយ ខ្លាំង តាំងរាល់រាល់ ខ្លាំង ដូច្នោះដែរ ម្ចាស់មាតិកាស្នាយ ចំណែក
តួសត្វទាំងនេះ មិនទាន់ប្រាសចាកការប្រកបក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែល
កាមតណ្ហាកំពុងទំពាស្តី រាល់រាល់ដោយសេចក្តីក្រៅក្រហាយ ព្រោះ
កាម មានផ្ទៃយក្រៅកាមតំបន់ហើយ ក៏មានសេចក្តីសំគាល់ខុស
ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលមានសម្មស្សយេវ ជាសុខវិញ ។

[៤៦] ម្ចាស់មាតិកាស្នាយ ដូចបុរសយូនីដែលបានខ្លួនដំរុះ បានខ្លួន
ហើមស្កុល ដង្ហែរទាំងឡាយកំពុងដេញកំស្តី ខ្លាមុខដំរុះដោយក្រចក
ទាំងឡាយ ឲ្យគេឆ្កែកាយលើកនរោត្តិកក្លែង ម្ចាស់មាតិកាស្នាយ ដូចជា
បុរសយូនីដែលបានខ្លួនដំរុះ បានខ្លួនហើមស្កុល ដង្ហែរទាំងឡាយកំពុង
ដេញកំស្តី ខ្លាមុខដំរុះដោយក្រចកទាំងឡាយ ឲ្យគេឆ្កែកាយលើក
ក្លែង យ៉ាងណាមិញ មុខដំរុះកម្សាន្តនោះរបស់បុរសនោះឯង ក៏រឹង
រឹងតែមិនស្អាតដង រឹងតែមានក្លិនក្រក់ដង រឹងតែស្អុយដង រឹង
តែសេចក្តីក្រក្រាម រឹងតែសេចក្តីកាយបង្កិចបង្កិចនៅតែមាន ព្រោះ
ហេតុដំរុះដែលខ្លួនខ្លាត្រូវមុខ ក៏យ៉ាងនោះដែរ (សេចក្តីនេះដូចម្តេច
មិញ) ម្ចាស់មាតិកាស្នាយ តួសត្វដែលមិនទាន់ប្រាសចាកការប្រក
ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមទាំងឡាយកំពុងទំពាស្តី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសុ មជ្ឈិមចណ្ណសាគ

កាមចរិទ្ធាហោន បរិទុយ្ហាមាថា កាមេ បដិសេវន្តិ
យតា យតា^(១) មាគណ្ណិយេ សត្តា កាមេសុ អវិភវកា
កាមតណ្ហាហិ មជ្ឈិមាថា កាមចរិទ្ធាហោន បរិទុយ្ហា-
មាថា កាមេ បដិសេវន្តិ តថា តថា តេសិ សត្តានំ
កាមតណ្ហា ទេវ បរិទ្បតិ កាមចរិទ្ធាហោន បរិទុយ្ហន្តិ
ទេវ ហោតិ ទេវ កាចិ សាតមត្តា អស្សាទមត្តា
យទំទំ បញ្ច កាមតុណោ បដិទ្ធ ។

[៤៧] តិ កិ មញ្ញសិ មាគណ្ណិយេ អបិ ទុ
តេ ទិដ្ឋោ វា សុតោ វា វាថា វា វាជមហាមត្តោ
វា បញ្ចហិ កាមតុណោហិ សមម្បិតោ សមន្តិ-
ក្កតោ បរិហារិយមាថា កាមតណ្ហំ អម្បហាយ
កាមចរិទ្ធាហំ អម្បជិវិទោទេត្តា វិភតថិតាសោ
អជ្ឈន្តិ វុបសន្តិទិក្ខោ វិហាសិ វា វិហាតិ វា
វិហាវិស្សតិ វាតិ ។ ហោ ហិទិ កោ តោតម ។
សាទុ មាគណ្ណិយេ មយាបិ ទោ វតិ មាគណ្ណិយេ

១ ឧ. ម. យធំ យធំ ភេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសាគ

កំពុងរលេងរលាយដោយសេចក្តីត្រូវគ្រហាយព្រោះកាម សេនាម្បិកាមតាំង
ឡាយ ម្ចាស់មាគណ្ណិយៈ សត្វតាំងឡាយមិនទាន់ប្រាសចាកអម្រកក្នុង
កាមតាំងឡាយ ដែលសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងកាមតាំងឡាយកំពុងទំពាស៊ី
កំពុងរលេងរលាយដោយសេចក្តីត្រូវគ្រហាយព្រោះកាម សេនាម្បិកាមតាំង
ឡាយ យ៉ាងណាមិញ កាមតណ្ហារបស់សត្វតាំងឡាយនោះ ក៏ចំរើន
ឡើង សត្វតាំងនោះ ក៏ត្រូវគ្រហាយដោយសេចក្តីត្រូវគ្រហាយព្រោះកាម
ដែលសេចក្តីត្រូវគ្រហាយនឹងសេចក្តីរីករាយបង្កប់បង្ក ក៏ទៅមាន ព្រោះ
ពាស្រ័យនូវកាមតុណាតាំង ៥ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

[៤៧] ម្ចាស់មាគណ្ណិយៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច អ្នក
ធ្លាប់បានឃើញ ធ្លាប់បានឮព្រះរាជា ឬរាជមហាមាត្រ ដែលកំពុងស្តាប់
ស្តាប់មូលមិត្តទ្រទ្រង់ម្រើដោយកាមតុណាតាំង ៥ មិនទាន់លះបង់នូវកាម-
តណ្ហា មិនទាន់លះបង់នូវសេចក្តីត្រូវគ្រហាយព្រោះកាម ហើយប្រាស
ចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ មានចិត្តស្ងប់រង្វាប់រាងក្នុងសម្រាងទៅហើយផង
កំពុងសម្រេចសម្រាងទៅផង នឹងសម្រាងទៅផង ខ្លះដែល ។ បតិប្រ
ព្រះគោតមដ៏ចំរើន មិនដែលបានឃើញ មិនដែលបានឮទេ ។ ត្រូវ
ហើយមាគណ្ណិយៈ ម្ចាស់មាគណ្ណិយៈ សេចក្តីខ្លះសូម្បីថាអគរសោត ក៏

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសាគរ

[៤៥] អថទោ កកវា តាយី វេណាយី ឥមិ

ធុនាធិ ធុនាធសិ

អាណេត្យបរមា លាភា^(១) ចិត្តាធិ បរមិ សុទ្ធំ

អដ្ឋង្គិកោ ច ឥត្តាធិ ខេមិ អមតតាមិធន្តិ ។

ឃី វុត្តោ មាភណ្ឌិយោ បរិច្ចាជកោ កកវាធិ ឯតនរោច

អដ្ឋវិយិ ភោ កោតម អត្ធានំ ភោ កោតម យាវ

សុភាសិតញ្ជិ ភោតា កោតមេជ អាណេត្យបរមា

លាភា^(២) ចិត្តាធិ បរមិ សុទ្ធាន្តិ មយាចិ ទោ

ឯតិ^(៣) ភោ កោតម សុតិ បុត្តកាធិ បរិច្ចាជកាធិ

អាចរិយប្បចរិយោធិ កាសមាធាធិ អាណេត្យបរមា

លាភា ចិត្តាធិ បរមិ សុទ្ធាន្តិ តយិធិ ភោ កោតម

សមេតិតិ ។ យិ បទ រត^(៤) មាភណ្ឌិយ សុតិ

១-២ ឧបេស្ស បរោ លាភាធិ បាយតោ ទិស្សនិ ។ ឥទ្ធិនិយម្យិ ឯវេរ ។ ៣ ម. ឧយាចនំ ។ ៤ ម. យិ បទ រត ឯតិ ។ ម. យិ បទ រត ឯតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសាគរ

[៤៨] កុរិយំ វាចាមិ ព្រះមោហព្រះភាគ ទ្រង់បន្តិដ្ឋវេទនា

នេះ កុរិយេយនោចា

លាភតាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ប្រសើរឯផុត

ព្រះនិព្វាន ជាសេចក្តីសុខដ៏ប្រសើរ មន្តីដែលប្រកបដោយ

អង្គ ៨ ដ៏ត្រូវប្រក្រតីយជាមគ្គតាំងឡាយ សម្រាប់ដើរទៅ

កាន់ព្រះនិព្វាន ឈ្មោះអមតៈ ។

កាលដែលព្រះមោហព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មានប្តូរ

យបរិច្ចាជន បានក្រាបទូលព្រះមោហព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ

គោតមដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនធ្លាប់កើត

មានទេ ពាក្យដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ត្រាស់ហើយដោយប្រពៃថា លាភ

តាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ប្រសើរឯផុត ព្រះនិព្វានជាសេចក្តី

សុខដ៏ទុក្ខម បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សេចក្តីខ្លះ ខ្ញុំព្រះអង្គសោតស្តាប់

បានស្តាប់មកដ៏ពិតបរិច្ចាជនជាដំរើម ដែលជានិព្វានជាប្រធានសេរីកា

បញ្ចេញថា លាភតាំងឡាយមានការមិនមានរោគ ប្រសើរឯផុត ព្រះ

និព្វានជាសេចក្តីសុខដ៏ទុក្ខមដ្ឋវេនដែរ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពាក្យ

នេះសេចក្តីហើយ ។ ម្ចាស់មានប្តូរយៈ ក៏ពាក្យណាដែលអ្នកធ្លាប់បាន

បរិព្វាវក្កស្ស ហត្ថល្លាយសុត្តេ ជូតបុរាណ

បុត្រភានិ បរិព្វាវកានិ អាចារ្យមហាចារ្យោនិ កាស-
ណានិ អាណេក្សមរមា លាភា និព្វានិ បរមំ សុខន្តិ
កតមន្តិ អាណេក្សំ កតមន្តិ និព្វានន្តិ ។ ឯវំ កុត្តេ
ហត្ថល្លាយោ បរិព្វាវកោ សកាខេវ សុខំ កត្តានិ
ចាលិតា អនោមន្តិទិ វនន្តិ ភោ កោតម អាណេក្សំ
វនន្តិ និព្វានំ អហំ (១) ភោ កោតម ឯតវហំ
អរោកោ សុខំ ន មិ ភិញ្ចំ (២) អាពាទតិទិ ។

[២៧] សេយ្យជាថិ ហត្ថល្លាយ ជទ្ធជោ បុរិសោ
សោ ន ចស្សេយ្យ កត្តាសុត្តានិ រូទានិ ន
ចស្សេយ្យ មីលកានិ រូទានិ ន ចស្សេយ្យ មិតកានិ
រូទានិ ន ចស្សេយ្យ លោហិតកានិ រូទានិ ន ចស្សេយ្យ
មញ្ជេន្តិកានិ រូទានិ ន ចស្សេយ្យ សមវិសមំ ន
ចស្សេយ្យ ការករូទានិ ន ចស្សេយ្យ ទន្ធមសុរិយេ ។
សោ សុលោយ្យ ចកុមរោ កាសមាទស្ស
នេកិ វត ភោ ទុណតិ វនំ អតិវុទិ និម្មសិ
សុចិន្តិ ។ សោ ទុណតបរិយេសមិ ចរេយ្យ កមេនិ
• ១ អហំ ហំ ។ ២. អហន្តិ ។ ២ អ. ភិញ្ចំ ។

បរិព្វាវក្ក ហត្ថល្លាយសុត្តេ សេន្តិប្រៀចន្តិចបុរសទ្ធាកំភិណោន

ស្តាប់មកអំពីពួកបរិព្វាវកដទៃដើម ដែលជាពេទ្យព្រះប្រធានលើពេទ្យ
រោគាលថា លាភចាំឡើយ មានការមិនមានរោគ ប្រសើរមុនគេ ព្រះ
និព្វាន ជាសេចក្តីសុខដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត ពាក្យថា ការមិនមានរោគ ទោះ
តើដូចម្តេច ពាក្យថា ព្រះនិព្វាននោះ តើដូចម្តេច ។ ពុទ្ធជា កាល
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងរះរះហើយ បានល្អាយបរិព្វាវក ក៏
ស្តាប់ខ្លួនរបស់ខ្លួនដោយវែងឆ្ងល់ហើយទូលថា បត់គ្រូព្រះគោតមដ៏ចំរើន
នេះឈ្មោះថា ការមិនមានរោគ នេះឈ្មោះថាព្រះនិព្វាន បត់គ្រូព្រះ
គោតមដ៏ចំរើន ដទ្បារនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកវេជ្ជកោស បានសេចក្តីសុខ
វេជ្ជមានអ្វីមកបៀតបៀនខ្ញុំឡើយ ។

[២៨] ម្ចាស់ហត្ថល្លាយៈ ជូតបុរសទ្ធាកំភិណោន បុរសនោះមិន
ធ្លាប់បានឃើញរូបពណ៌ខ្មៅនិងស មិនឃើញរូបពណ៌ខៀវ មិនឃើញ
រូបពណ៌លឿង មិនឃើញរូបពណ៌ក្រហម មិនឃើញរូបពណ៌ហឫ-
ពុទ មិនឃើញទិស្នីនិងមិនស្នី មិនឃើញរូបឃ្នុយ មិនឃើញព្រះ
ចន្រ្ទនិងព្រះព័ត្យ ។ បុរសទ្ធាកំភិណោននោះ ក្នុងបុរសមានវិភូតភ្នំ
និយាយថា អ្នកដ៏ចំរើន យីអើ សំពត់សស្ត្រ ល្អបរិសុទ្ធ វេជ្ជ
មានបង្ខំលាទ ។ បុរសទ្ធាកំភិណោននោះ ក៏ដើរស្វែងរកសំពត់ស

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសាវ

អញ្ញាតរា (១) បុរិសោ តេសមសិក្ខតេន សាហុឡចិវិវេន
 វត្សោយ្យ ឥនេន្ត អន្តោ បុរិស ឱនាតិ វត្ថុ អភិរូមិ
 ឱម្មលំ សុចិច្ចំ ។ សោ តិ បដិគ្គណ្ណោយ្យ បដិគ្គហេត្វា
 ចារុមេយ្យ ចារុមេត្វា អត្តមនោ អត្តមនវាចិ ឱច្ឆារេយ្យ
 ទេតំ វន ភោ ឱនាតិ វត្ថុ អភិរូមិ ឱម្មលំ
 សុចិច្ចំ ។ តិ តិ មញ្ញសិ មាតណ្ណិយ អថ ទុ សោ
 ជទ្ធាត្វា បុរិសោ ជាទន្តោ មស្សន្តោ អម្ពំ តេស-
 មសិក្ខតំ សាហុឡចិវិវំ បដិគ្គណ្ណោយ្យ បដិគ្គហេត្វា
 ចារុមេយ្យ ចារុមេត្វា អត្តមនោ អត្តមនវាចិ ឱច្ឆារេយ្យ
 ទេតំ វន ភោ ឱនាតិ វត្ថុ អភិរូមិ ឱម្មលំ សុចិច្ចំ
 ទនាហុ ចក្កមនោ សន្ធាយាតិ ។ អជាទន្តោ ហិ ភោ
 កោតប អមស្សន្តោ អសុ សោ (២) ជទ្ធាត្វា បុរិសោ
 អម្ពំ តេសមសិក្ខតំ សាហុឡចិវិវំ បដិគ្គណ្ណោយ្យ

• ១. និមមណ្ណេន ។ ២. ទ. នសុ ។ ម. វណ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាវ

បុរសម្នាក់យកសំពត់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរាមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់
 ដោយប្រុងលាយប្រុង មកបញ្ជូនបុរសនោះថា បុរសដ៏ចំរើន
 នេះឯងសំពត់សណ្ឋាន ឥតមានមន្ទិល របស់អ្នកឯង ។ បុរសម្នាក់
 ក៏កំណើតនោះ ក៏ទទួលយកសំពត់នោះ លុះទទួលហើយយកទៅដណ្តប់
 លុះដណ្តប់ហើយ ក៏មេត្តាញក់ចាត់គ្រឿងរីករាយរបស់ខ្លួនថា ឃើញ
 សំពត់សណ្ឋាន ល្អបំរើស្តេច ឥតមានមន្ទិលមែន ។ ម្ចាស់ចានល្អិយៈ
 អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ចុះបុរសម្នាក់ក៏កំណើតនោះ តើដឹង
 ឃើញឬទេ បានជាទទួលសំពត់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរាមចៀមខ្មៅ
 ជ្រលក់ប្រុង លាយប្រុងឯណោះ លុះទទួលហើយ យកមកដណ្តប់
 ដណ្តប់ហើយ មេត្តាញក់ចាត់គ្រឿងរីករាយរបស់ខ្លួនថា ឃើញ សំពត់
 សណ្ឋាន ល្អបំរើស្តេច ឥតមានមន្ទិលមែន ឬក៏ដោយឡើតាមបុរស
 មានភ្នែកភ្លឺទេ ។ បពិត្រព្រះនាគបដិចំរើន បិទបាទដ៏ទេបិទបាទឃើញ
 ទេ បុរសម្នាក់ក៏កំណើតឯណោះ ។ ទទួលសំពត់សំពត់ក្រាស់ដែលធ្វើ
 ដោយរាមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់ដោយប្រុង លាយប្រុងឯណោះ លុះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គានសកំ

សោ ភិ ឥមំ កាយំ រោគក្កតំ ភណ្ណក្កតំ សល្យក្កតំ រាយក្កតំ អាណាចក្កតំ ឥន្ទ្រំ ភោ ភោតម អាណេត្យំ ឥន្ទ្រំ ឯត្វាឯត្តំ វនេសំ ។ តិ ហិ តេ មាតស្និយ វារិយំ ចត្តំ ឯត្តំ យេន ភិ វារិយេន ចត្តេតា អាណេត្យំ ជាធម្មសិ ឯត្វាឯ បស្សេយ្យសីតំ ។

[៨០] ឃីវី បសេន្ទោ វហី ភោតោ ភោតមស្ស បយោតិ មេ ភវី ភោតោ តថា ឯម្មំ ទេសេត្តំ យថាហិ អាណេត្យំ ជាធម្មំ ឯត្វាឯ បស្សេយ្យន្តំ ។ វេយ្យថាមិ មាតស្និយ ជន្ទុទ្ធោ បុរិសោ(១) ន បស្សេយ្យ ភណ្ណសុត្តានិ រូបានិ ន បស្សេយ្យ វិលកានិ រូបានិ ន បស្សេយ្យ មិត្តកានិ រូបានិ ន បស្សេយ្យ លោហិតកានិ រូបានិ ន បស្សេយ្យ មញ្ជេដ្ឋិកានិ រូបានិ ន បស្សេយ្យ សមវិសមំ ន បស្សេយ្យ ការករូបានិ ន បស្សេយ្យ ចន្ទិមសុវិយេ ។ តស្ស មិត្តាមទ្ធា ញាតិសាលោហិតា ភិសត្តិ សល្យកត្តំ ឧបដ្ឋបេយ្យំ តស្ស សោ ភិសត្តោ សល្យកត្តោ ភេសដ្ឋិ កេវេយ្យំ សោ តិ ភេសដ្ឋិ អាតម្ម

១ ឧ. វ. បុរិសោ ៣៣ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សម្មមច្ឆណ្ណសកំ

អនុភោលន្តិកាយដែលជាពេក ជាបុស ជាកូនសា ជាទុក្ខ ជាអាពាធ នេះថា បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយ នេះឈ្មោះថាភារមិនមានពេក នេះ ឈ្មោះថាព្រះនិព្វានដូច្នោះវិញ ។ ម្ចាស់មាតស្និយៈ អ្នកត្រូវដឹងនូវការមិន មានពេក ត្រូវឃើញនូវព្រះនិព្វានដោយចក្ក (១) ដ៏ប្រសើរណា ចក្កដ៏ ប្រសើរវាង របស់អ្នកមិនមានទេ ។

[៨០] យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លាព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយ ហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញដឹង នូវការមិនមានពេក យល់នូវព្រះនិព្វាន ដោយឧបាយណា សូមព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយ សំដែងជាដាច់ដោយ ពោលដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់មាតស្និយៈ ដូចបុរសទ្វាក់កំណើត បុរស ពោះមិនឃើញរូបពណ៌ខ្មៅនិងស មិនឃើញរូបពណ៌ទៀវ មិនឃើញ រូបពណ៌លឿង មិនឃើញរូបពណ៌ក្រហម មិនឃើញរូបពណ៌ហឿន មិនឃើញ ទិស្នីនិងមិនស្នី មិនឃើញរូបផ្កាយតាំងឡាយ មិនឃើញ ព្រះចន្ទនិងព្រះតាមិនរាំងឡាយទេ ។ មិត្តភាពគ្នាញាតិសាលោហិត របស់បុរសទ្វាក់កំណើតនោះ ឲ្យទេឲ្យអ្នកវះវែរក្សា ពេទ្យធូលីកំ បានផ្សំធុនឲ្យបុរសនោះ បុរសទ្វាក់កំណើតនោះ បានស្រឡាញ់ពោះ

១ ឯវាយករិស្សនាញាណ ទំនិមត្តណេ ។ អដ្ឋកថា ។

ន បស្សេយ្យ សមវិសមី ន បស្សេយ្យ
 តារក្ករោចិ ន បស្សេយ្យ ធន្តមសុវិយេ ។ សោ
 សុណេយ្យ ធន្តមតោ ភាសមាណស្ស ទេតិ វត
 កោ ឱណតិ វត្តិ អភិវបំ ធន្តលី សុចិទ្ធិ ។ សោ
 ឱណតបរិយេសទំ បរេយ្យ តមេទំ អញ្ញតរោ បុរិសោ
 តេលមសិកតេន សាហុឡចិវរេន វត្តេយ្យ ឥនន្ត
 អន្តោ បុរិស ឱណតិ វត្តិ អភិវបំ ធន្តលី សុចិទ្ធិ ។
 សោ តិ មជិត្តវណ្ណេយ្យ មជិត្តហេត្វា ទាវុចយ្យ តស្ស
 មិត្តាមត្វា ញាតិសាលោហិតា ភិសត្តិ សល្លកត្តិ
 ឧបដ្ឋេយេយ្យ តស្ស សោ ភិសត្តោ សល្លកត្តោ ភេសដ្ឋិ
 កាវេយ្យ ឧទ្ធិវរេនទំ អាណាវរេនទំ អញ្ញទំ បទ្ធាណទំ
 ធន្តកម្មំ ។ សោ តិ ភេសដ្ឋិ អាតម្ម ធន្តទំ ឧច្យានេយ្យ
 ធន្តទំ វិសោនេយ្យ តស្ស សមា ធន្តប្បរាជា យោ
 អសុកស្មី^(១) តេលមសិកតេន សាហុឡចិវរេ ធន្តរាតា
 សោ បហិយេន តត្ថេនិ^(២) បុរិសំ អមិត្តតោបិ
 នហេយ្យ បទ្ធាណតោបិ នហេយ្យ អមិន

១ ខ. ប. អបុស្មី ។ ២ ខ. ប. តញ្ជនំ ។

ហឿវបា។ មិនឃើញទិស្មីនិងបិទស្មី មិនឃើញរូបផ្កាយតាំងខ្យាយ
 មិនឃើញព្រះចន្រ្ទនិងព្រះភាទិឡតាំងខ្យាយ ។ បុរសទ្វាក់ពីកំណើត
 នោះបុរសមានភ្នែកភ្លឺនិយាយថា យំអើ សំពត់សណ្តកល្ហបរិសុទ្ធគឺ
 មានមន្ទិលទេ ។ បុរសទ្វាក់ពីកំណើតនោះ ក៏ដើរទៅស្វែងរកសំពត់ស
 បុរសម្នាក់យកសំពត់សាច់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់
 ដោយប្រេងលាយប្រេង មកបញ្ជាក់បុរសនោះថា ខែបុរសដ៏ចិរើន នេះ
 ឯងជាសំពត់សល្ហបរិសុទ្ធ ឥតមានមន្ទិល របស់អ្នក ។ បុរសទ្វាក់ពីកំ
 ណើតនោះ ក៏ទទួលសំពត់នោះ យកមកស្លៀកដណ្តប់ មិត្រកាតាឡ
 ញាតិសាលោហិតរបស់បុរសនោះ ឲ្យទទួលរកវិថីក្បាល ទេឡូអ្នកវិនិច្ឆ័យ
 ក៏ធ្វើថ្នាំឲ្យបុរសនោះ និថ្នាំធ្វើឲ្យក្អក ថ្នាំបញ្ចុះ ថ្នាំបន្តក់ ថ្នាំលាង និងថ្នាំ
 ហិត ។ បុរសទ្វាក់ពីកំណើតនោះ លុះបានសម្រួលថ្នាំនោះហើយ ក៏
 បានញ៉ាំងចក្ខុឲ្យកើតឡើង បានញ៉ាំងចក្ខុឲ្យភ្លឺឡើងវិញ បានសេចក្តីរកញ
 ចិត្តណា ក្នុងសំពត់សាច់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់
 ដោយប្រេងលាយប្រេងឯណោះ បុរសនោះក៏លះបង់ក្នុងគោលដែលបាន
 ជាភ្នែកភ្លឺឡើងវិញ បុរសដែលមានភ្នែកភ្លឺនោះ ក៏ទុកបុរសដែលបញ្ជាក់
 នោះ ដោយភាពមិនចែងជាប្រេងឯង ដោយភាពជាសំពត់សស្រូវផង បូក

បញ្ជីនាវាស្រុក មានលិខិតសុទ្ធ មានលិខិតអាណាចក្រ

ប៉ៅតា លំហែចេតត្តិ ចន្ទោយ្យ ធីយាវ្តិ វត កោ អហំ
 ឥមិនា ចុរិសេន តេលមសិកតេន សហឡុច័រវេន ធិតា-
 តោ វត្តតោ បល្លោត្តា^(១) ឥនេន្ត អន្តោ ចុរិស ឧទានំ វត្ត
 អភិរុំ ធិម្មសិ សុចង្កំ ឯវមេវ តោ មាតល្លិយ អនាញោ
 តេ ធម្មំ ទេសេយ្យំ ឥនេន្តំ អាហេត្យំ ឥនេន្តំ ធិត្វាធម្មំ ។
 សោ ត្តំ អាហេត្យំ ជាទេយ្យាសិ ធិត្វាធិ ចេស្សយ្យាសិ
 តស្ស តេ សហ ចក្កច្យាតា យោ មញ្ញស្វនាណ-
 ធក្ខានុសុ ធម្មភាតា សោ បហិយេម អភិក តេ ឯវ-
 មស្ស ធីយាវ្តិ វត កោ អហំ ឥមិនា ធិត្តេន ធិតតោ
 វត្តតោ បល្លោត្តា^(២) អហេត្យា^(៣) រុមិយេវ ឧទានិយមាណោ
 ឧទានិយេ វេទនិយេវ ឧទានិយមាណោ ឧទានិយេ
 សត្តិយេវ ឧទានិយមាណោ ឧទានិយេ សត្តិរិយេវ^(៤)
 ឧទានិយមាណោ ឧទានិយេ វិញ្ញាណិយេវ ឧទានិយមា-
 ណោ ឧទានិយេ តស្ស មេ ឧទានានច្បត្តយា ករក

១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ១៨ ១៩ ២០ ២១ ២២ ២៣ ២៤ ២៥ ២៦ ២៧ ២៨ ២៩ ៣០ ៣១ ៣២ ៣៣ ៣៤ ៣៥ ៣៦ ៣៧ ៣៨ ៣៩ ៤០ ៤១ ៤២ ៤៣ ៤៤ ៤៥ ៤៦ ៤៧ ៤៨ ៤៩ ៥០ ៥១ ៥២ ៥៣ ៥៤ ៥៥ ៥៦ ៥៧ ៥៨ ៥៩ ៦០ ៦១ ៦២ ៦៣ ៦៤ ៦៥ ៦៦ ៦៧ ៦៨ ៦៩ ៧០ ៧១ ៧២ ៧៣ ៧៤ ៧៥ ៧៦ ៧៧ ៧៨ ៧៩ ៨០ ៨១ ៨២ ៨៣ ៨៤ ៨៥ ៨៦ ៨៧ ៨៨ ៨៩ ៩០ ៩១ ៩២ ៩៣ ៩៤ ៩៥ ៩៦ ៩៧ ៩៨ ៩៩ ១០០

បញ្ជីនាវាស្រុក មានលិខិតសុទ្ធ សេចក្តីអាណាចក្រមានលិខិតបញ្ជាក់

គប្បីសំគាល់ថាត្រូវសម្រាប់ចោលកំសីនៃវត្តនោះ ដោយគិតថា ឧប្ប័ន្ធ
 កត្តាអញត្រូវប្រសារនេះ យកសំគាល់ក្រាស់ដែលធ្វើដោយរាមាចៀមទៅ
 ជ្រលក់ដោយប្រុងលាយប្រុង មកប្រាកបបញ្ជាក់ប្រយោម អស់កាល
 យូរហើយថា នៃប្រសាដំបូង នេះសំគាល់សណ្តានប្តូរសុទ្ធ ឥតមាន
 មន្ទិល បេសអ្នក (សេចក្តីនេះ យ៉ាងណាម៉ិញ) ម្ចាស់មានលិខិត
 គត់គរមើលសំដឹងមើលអ្នកថា នេះជាការមិនមានរក នេះជា
 ព្រះធិត្វាន ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ អ្នកគប្បីដឹងការមិនមានរក ឃើញ
 ទៅព្រះធិត្វាន ធម្មភាគណា ក្នុងទុក្ខចានក្នុងចំណី ៨ ធម្មភាគនោះ អ្នក
 លះបង់ក្នុងពេលដែលទុក្ខកើតឡើងដល់អ្នក មួយទៀត អ្នកត្រូវមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧប្ប័ ចិត្តនេះប្រាកបបញ្ជាក់ប្រយោមកត្តាអញ
 អស់កាលយូរមកហើយ បានជាកត្តាអញកាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់
 ចំពោះប្រហ័ណ៍ឯង កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះវេទនាប្រហ័ណ៍ឯង
 កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះសញ្ញាប្រហ័ណ៍ឯង កាលដែលប្រកាន់
 ក៏ប្រកាន់ចំពោះសង្ខារប្រហ័ណ៍ឯង កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះ
 វិញ្ញាណប្រហ័ណ៍ឯង អតីតឡើងដល់កត្តាអញនោះ ព្រោះមានទុក្ខចាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

កវច្ឆយោ ជាតិ ជាតិច្ឆយោ ជនមរណំ
សោកមរណំ ទុក្ខោមនស្ស ចាយាសា សក្កវន្តំ ឯវ-
មេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សឌុនយោ
យោតីតិ ។

[៥២] ឯវី បសន្តោ អហំ កោតោ តោតមស្ស
ចយោតិ មេ ភវី កោតមោ តថា ធម្មំ ទេសេតិ យថាហំ
នំមម្ហា អាសថា អនន្តោ វុដ្ឋមោយ្យន្តិ ។ តេធមហិ ភិ
មាតណ្ហិយ សច្ចវិសេ កជេយ្យសិ យតោ ទោ ភិ
មាតណ្ហិយ សច្ចវិសេ កជេស្សសិ តតោ ភិ មាតណ្ហិយ
សន្ទម្មំ សោស្សសិ យតោ ទោ ភិ មាតណ្ហិយ សន្ទម្មំ
សោស្សសិ តតោ ភិ មាតណ្ហិយ ធម្មានុធម្មំ
ចធម្មិស្សសិ យតោ ទោ ភិ មាតណ្ហិយ ធម្មានុធម្មំ
ចធម្មិស្សសិ តតោ ភិ មាតណ្ហិយ សាមីយេវ
ញស្សសិ សាមី ធកុស្សសិ^(១) នំមេ ទេតា កណ្ហា
សល្លា នំ ទេតា កណ្ហា សល្លា អចវិសេសា វុដ្ឋន្តិ
តស្ស មេ ទោធាធានិកេតា កវនិកេតា កវនិកេតា

• ១. វុដ្ឋន្តិ ។ ម. វុដ្ឋន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

ជាបច្ច័យ ជាតិកើតឡើងព្រោះមានគតជាបច្ច័យ ជនមរណៈ សេចក្តី
សោក ភ្នំក្បាល ទុក្ខ រោមនស្សនឹងសេចក្តីរោមនស្សចិត្ត កើតឡើង
ព្រោះមានជាតិជាបច្ច័យ ការដែលកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ វែង
កើតឡើងដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។

[៥២] ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះគាតមដ៏ចំរើនយ៉ាងនេះ ខ្ញុំ
ព្រះអង្គលែងភ្ញាក់ ធើរ្យត្រោកភក់កាសនេះបាន យ៉ាងណា សូម
ព្រះគាតមដ៏ចំរើន សំដែងធម៌យ៉ាងនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គចុះ ។ ម្ចាស់
មាតណ្ហិយ៖ បើដូច្នោះចូរអ្នកសេពធម៌នឹងពួកសប្បុរស ម្ចាស់មាតណ្ហិយ៖
កាលណាអ្នកសេពធម៌នឹងពួកសប្បុរសហើយ ម្ចាស់មាតណ្ហិយ៖ កាល
នោះអ្នកនឹងបានស្តាប់ទូរព្រះសង្ឃ ម្ចាស់មាតណ្ហិយ៖ កាលណាអ្នក
ស្តាប់ព្រះសង្ឃហើយ ម្ចាស់មាតណ្ហិយ៖ កាលនោះ អ្នកនឹងបាន
ប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ម្ចាស់មាតណ្ហិយ៖ កាលណាអ្នកប្រតិបត្តិ
ទូរធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ហើយ ម្ចាស់មាតណ្ហិយ៖ កាលនោះអ្នកនឹងដឹង
ដោយខ្លួនឯង ឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងថា នេះជាកេត ទេវោច្ឆស
នេះជាកូនសរ កេតបូសនីកូនសរ វែងរលត់ទៅផតមានសេសសល់
ក្នុងទីនេះ កាលរលត់ទៅនៃកេតរបស់កេតាគ្រោះថា ព្រោះរលត់ទុក្ខបាន

ចរិតវិស្សស្ស មាតុណ្ហិយស្ស ធម្មទេសនាចសំណ

ជាតិធិរោជា ជាតិធិរោជា ជនមណ្ឌំ សោតតចរិ-
នេវទុក្ខនោមនស្សមាយាសា ធិរុដ្ឋង្គិ ឯវមេតស្ស
កេវលស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស ធិរោជា ហោតីតិ ។

[៩១] ឯវ រុត្តេ មាតុណ្ហិយោ ចរិត្យាជិតោ កកវុដ្ឋិ
ឯតនរោទ អភិក្កុដ្ឋិ ភោ តោតម អភិក្កុដ្ឋិ ភោ
តោតម សេយ្យជាមិ ភោ តោតម ធិក្កុដ្ឋិ វា
ទុក្ខដ្ឋេយ្យ មជ្ជិដ្ឋិ វា វិវេយ្យ មុដ្ឋស្ស វា មក្កិ
អង្គិក្កេយ្យ អន្ធការ វា ភេសច្យដ្ឋោតិ ជាយេយ្យ
ទក្កុមេត្តោ រុទាទិ ទក្កុដ្ឋិ ឯវមេវ ភោតា តោតមន
អនេកចរិយាយេន ធម្មោ មកាសិកោ វិសាហំ កកវុដ្ឋិ
តោតមំ សរណំ កត្តាមិ ធម្មត្ថ វិក្កុសដ្ឋត្ថ
លកេយ្យហំ ភោតោ តោតមស្ស សន្និកោ ចត្វដ្ឋិ
លកេយ្យំ ឧបសម្បទន្តិ ។ យោ ទោ មាតុណ្ហិយ

ចរិតវិស្សស្ស មាតុណ្ហិយស្ស កាពាលសារិយេព្រះធម្មទេសនា

ការលក់ទៅនៃជាតិ ព្រោះលក់ភក ជនមណ្ឌោ សេចក្តីសោក សេចក្តី
ទ្រឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស តិរិសេចក្តីខ្លាចផ្សំចិត្ត លក់ទៅ
ព្រោះលក់ជាតិ ការលក់ទៅនៃកិច្ចការទាំងអស់នេះ វេមនីមានដោយ
ប្រការយ៉ាងនេះ ។

[៩២] កាលដែលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាតុណ្ហិយ-
ចរិត្យាជិត ក៏ត្រាបបង្ខំខ្លួនព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
តោតមដ៏ចំរើន គឺពេរណាស់ បពិត្រព្រះតោតមដ៏ចំរើន គឺពេរណាស់
បពិត្រព្រះតោតមដ៏ចំរើន ធម៌ដែលព្រះតោតមដ៏ចំរើន ប្រកាសហើយ
ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ (ភ្លឺច្បាស់ណាស់) ដូចជាកង្វាររបស់
ដែលក្តាប់ ឬដូចជាកេចិកបង្កិញរបស់ដែលចិទ្ធាងទុក ឬប្រាប់ផ្លូវដល់
មនុស្សវាទ្រង់ចិស កុំខោមសោត ដូចជាគ្រោលប្រទិចបំភ្លឺក្នុងទីងងឹត
ដោយគិតថា មនុស្សដែលបានវិភក្តិ វេមនីមើលឃើញរូបទាំងឡាយ
ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ សូមដល់ខ្ញុំព្រះតោតមដ៏ចំរើនផង ព្រះធិវេនី ព្រះកិក្កុ-
សន្ធិវេនី ជាសរណៈ ខ្ញុំព្រះអង្គនូវបានចក្ខុវិស័យ គួរបានទមសម្បទាក្នុង
សំណាត់ព្រះតោតមដ៏ចំរើន ។ ម្ចាស់មាតុណ្ហិយៈ បុគ្គលណា ក្តាប់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវគ្គសភំ

អញ្ញតិភ្នំយបុត្រោ ឥន្ទ្រិយេ អាកាស្តិកំ ចតុដ្ឋិ
 អាកាស្តិកំ ឧបសម្បទំ សោ ចត្តារោ មាសេ បរិសេតិ
 ចតុដ្ឋិ មាសាមិ អន្ទុយេន អារទ្ធិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចដេន្តិ
 ឧបសម្បទេន្តិ ភិក្ខុការាយ អថិច មេត្ត បុគ្គលវេមត្តតា
 វិនិតាតិ ។ សរេ ពរេន្ត អញ្ញតិភ្នំយបុត្រោ ឥន្ទ្រិ
 យេ អាកាស្តិកំ ចតុដ្ឋិ អាកាស្តិកំ ឧបសម្បទំ
 ចត្តារោ មាសេ បរិសេន្តិ ចតុដ្ឋិ មាសាមិ អន្ទុយេន
 អារទ្ធិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចដេន្តិ ឧបសម្បទេន្តិ អហំ
 ចត្តារិ វស្សនិ បរិសិស្សនិ ចតុដ្ឋិ វស្សនិ អន្ទុយេន
 អារទ្ធិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចដេន្តិ ឧបសម្បទេន្តិ ភិក្ខុ-
 ការាយាតិ ។ អលត្ត ទោ មាតណ្ណិយោ បរិព្វាជេតោ
 កតវតោ សន្តិកេ ចតុដ្ឋិ អលត្ត ឧបសម្បទំ ។
 អនិរុបសម្បទោ ទោ បនាយស្នា មាតណ្ណិយោ ធិតោ
 វុបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតមិ បហិនត្តោ វិហារេន្តោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវគ្គសភំ

ជាអន្យតិភ្នំយមកពីមុន ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ប្រាថ្នាឧបសម្បទាក្នុងធម្មវិន័យនេះ
 បុគ្គលនោះ ត្រូវនៅបរិវាសអស់៤ ខែសិន លុះកន្លង៤ ខែហើយ ពួក
 ភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាថ្នាហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ឧបសម្បទា ដើម្បីពាណិជ្ជកម្ម
 បាន មួយទៀត បែបភាពលេស់បុគ្គលផ្សេងៗ (ការដែលនៅបរិវាសបូមិន
 នៅបរិវាស) ក្នុងដំណើរនេះ គឺជាគតដ៏ធំច្បាស់ហើយ ។ បព្វគ្រូព្រះ
 អង្គដ៏ធំរំខំ ប្រសិនបើបុគ្គលធ្លាប់ជាអន្យតិភ្នំយមកពីមុន ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា
 ប្រាថ្នាឧបសម្បទាក្នុងធម្មវិន័យនេះ ត្រូវនៅបរិវាសឲ្យអស់៤ ខែសិន លុះ
 កន្លង៤ ខែហើយ ពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាថ្នាហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ឧប-
 សម្បទាបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនៅបរិវាសឲ្យអស់៤ ឆ្នាំ លុះកន្លង៤ ឆ្នាំ
 ហើយ សូមឲ្យភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាថ្នាហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ឧបសម្បទា
 ដើម្បីពាណិជ្ជកម្ម ។ មាតណ្ណិយបរិព្វាជក បានឲ្យបព្វជ្ជា បានឲ្យ
 ឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមាតាព្រះភាគ ។ លុះមាតណ្ណិយៈមាន
 កាយ ឧបសម្បទាហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ទៀសរាញនៅតែខ្លាំងក្លា
 ជាអ្នកមិនប្រមាទព្យាយាមផុតកំរើកំលែស បញ្ជូនចិត្តទៅកាន់ព្រះមេត្តា

បរិព្វនិវេទន្តស្ស មាគណ្ឌិយសុត្ត មាគណ្ឌិយោ អរហន្តប្បវេណី

នកិរិស្សវ្ត យស្សត្តាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ អការស្សា
អននាវយំ បព្វជន្តិ តទទុត្តរិ ត្រឡាចវិយបវាយោសាមិ
និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អកិញ្ញា សច្ចិកត្តា ធូបសម្បជ្ជ
វិហាសំ ទំណា ជាតិ វុសិតំ ត្រឡាចវិយំ កាតិ
កាវណីយំ ធាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ អត្តញ្ញាសំ ។
អញ្ញតរោ ទោ បធាយស្សា មាគណ្ឌិយោ អរហតំ
អរោសតិ ។

មាគណ្ឌិយសុត្តំ បណ្ណំ ទី១៧ ។

បរិព្វនិវេទន្ត មាគណ្ឌិយសុត្ត មាគណ្ឌិយវិបុលាសម្រេចព្រះអរហន្ត

មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឱ្យជាន់ច្បាស់ ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខមរតោយខ្លួនឯង
ក្នុងបច្ចុប្បន្ននូវគុណវិសេសគឺប្រោសិវា ដ៏ជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយៈ ដែល
ពួកកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះដោយប្រពៃ ហើយចូលក្នុងរោងបុគ្គលមិន
មានផ្ទះដើម្បីសេចក្តីត្រូវការហើយសម្រេចសម្រាន្តនា បានជិនច្បាស់ថា
ជានិរតិហើយ ព្រហ្មចរិយាមិបាននៅចប់ហើយ ក៏ចូរវេលាធ្វើបាន
ធ្វើស្រេចហើយ ក៏ចូរវេលាដើម្បីកិច្ចខេរៀកមិនមានឡើយ ។ បណ្តា
ព្រះអរហន្តពុំរំលឹកឡើយ មាគណ្ឌិយៈ មានអាយុ ក៏បានជាព្រះអរហន្ត
មួយអន្លើដែរ ។

ចប់ មាគណ្ឌិយសុត្ត ទំ ៥ ។

ឆ្នាំ លទ្ធកសុត្តិ

[៥៤] ឯវង្កេ សុត្តិ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
កោសម្ពុយ្យំ វិហារតំ យោសិកាវាមេ ។ ភេទ ទោ បទ
សមយេន សទ្ធកោ បរិព្វាជកោ មិសត្តុត្តហាយំ
បដិសតិ មហតិយា បរិព្វាជកបរិសាយ សន្និ
បញ្ចមត្តហំ បរិព្វាជកសកេហំ ។ អថទោ អាយស្មា
អាទន្នោ សាយល្ហាសមយំ បដិសល្ហាថា វុដ្ឋិតា
កិក្ខុ អាមន្តេសិ អាយាមាវុសោ យេន ទេវកំដ-
សោត្តោ តេទុបសន្តមិស្សនម កុហានស្សនាយាតិ ។
ឯវង្កេសោតិ ទោ តេ កិក្ខុ អាយស្មតោ អាទន្តស្ស
ដទ្ធស្សនសុំ ។ អថទោ អាយស្មា អាទន្នោ
សម្ពុលេហំ កិក្ខុហំ សន្និ យេន ទេវកំដសោត្តោ
តេទុបសន្តមិ ។ ភេទ ទោ បទ សមយេន សទ្ធកោ
បរិព្វាជកោ មហតិយា បរិព្វាជកបរិសាយ សន្និ
និសិទ្ធា យោតិ ឧប្បានិយោ ឧប្បាសន្តមហាសន្តាយ^(១)
អនេកវិហិតំ តិវច្ឆានកមំ កេនេន្តិយោ សេយ្យដិទំ វដ-
កមំ ពោកមំ មហាមត្តកមំ សេនាកមំ កយកមំ

• ១. ឧប្បាសន្តមហាសន្តាយ ។

លទ្ធកសុត្តិ ទី ៦

[៥៤] ខ្ញុំបាទស្តាប់ចាំមកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះកោត ទ្រង់គង់ក្នុងយោសិកាវាមេ ជិតក្រុងកោសម្ពុ ។ សម័យនោះ
ឯង មានបរិព្វាជកម្នាក់ឈ្មោះសទ្ធកៈ កាស្រីយេមាវក្នុងបិណ្ឌកុត្តហា^(១) ជា
មួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ចំនួន ៥០០ នាក់ ។ គ្រានោះ ព្រះ
អាទន្តមានកាយុ ចេញកំរិតិស្តប់ស្តាក់ ក្នុងសាយល្ហាសម័យ ហើយ
បបួលភិក្ខុទាំងឡាយថា ខ្ញាលអាវុសាទាំងឡាយក យើងនឹងចូលទៅ
ឯក្រពាំងទេវកដៈ (ក្រពាំងទឹកដែលភ្លៀងព្រោះ) ដើម្បីមើល
នុហា ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលយោងថា របស់ព្រះអាទន្តមានកាយុ
ថា កុរុណា កាវុសា ។ លំដាប់នោះ ព្រះអាទន្តមានកាយុ ចូលទៅ
ឯក្រពាំងទេវកដៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុច្រើនរូប ។ ចូរជាពេលនោះ
សទ្ធកបរិព្វាជក អន្ទុយជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ដែល
កំពុងនិយាយគំរោងកថា ច្រើនបែបច្រើនស្តាន ដោយសិរិទ្ធិសិរិ
សិរិទ្ធិភ្នំភ្នំ ទ្រហ៍អីអីកង គឺនិយាយអំពីស្តេច និយាយអំពីបារ
និយាយអំពីមហាមាត្រ និយាយអំពីសទាទាហាន និយាយអំពីភិយ

• ១ កុហាន មានន័យស្រដៀង កុះនៅក្បែរមាត់ក្តារ បានជាឱ្យឈ្មោះថា បិណ្ឌកុត្តហា ។
អន្ទុណា ។

បរិក្ខារវេទស្ស សន្តកសុត្តំ ពិដ្ឋាន១៣

យុត្តកថំ អន្តកថំ ហោតកថំ^(១) សយនកថំ មាលា-
 កថំ កង្កកថំ ញាតិកថំ យោតកថំ តាមកថំ
 ឯតមកថំ ធរកថំ ជនបទកថំ ឥន្ទ្រិកថំ ស្វរកថំ
 វិសិទ្ធាកថំ កុម្មុជានកថំ កុម្មុទាសិកថំ^(២) ពុទ្ធ-
 បេតកថំ ធនន្តកថំ លោកក្លាយកំ សមុទ្រក្លា-
 យិទិ ឥតិកវិកថំ ឥតិ វ ។ អន្តសា ទោ
 សន្តកោ បរិទ្ធាជីកោ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ ទ្រុតា វ
 អាត្មន្តំ និស្សាន សកំ បរិសិ សណ្ឋបេសិ
 អធិសដ្ឋា កោត្តោ ហោត្តំ មា កោត្តោ សន្តមកត្ត
 រាយី សមណស្ស កោតមស្ស សាវកោ អាត្មន្តិ
 សមណោ អាទត្តោ យាវតា ទោ បទ សមណស្ស
 កោតមស្ស សាវកោ កោសេន្តិយិ មជិវសន្តិ

១ ឧ. ឧ. ឯច្ឆប្ប វិញ្ញយន្តិ ទិស្សនំ ។ ២ ឧ. ម. កុម្មុទាសិកថំ ឧ ទិស្សនំ ។

បរិក្ខារវេទ សន្តកសុត្តំ ពិដ្ឋាន១៣

(និទិសត្វសាហាវិជារិម) និយាយអំពីចម្បង និយាយអំពីបាយ
 និយាយអំពីទឹក និយាយអំពីទឹកដេក និយាយអំពីផ្កាកម្រង និយាយ
 អំពីគ្រឿងច្របូប និយាយអំពីញាតិ និយាយអំពីយោធន និយាយអំពីស្រុក
 និយាយអំពីឱនម និយាយអំពីក្រុង និយាយអំពីជនបទ និយាយអំពី
 ស្រី និយាយអំពីមនុស្សគ្រឿវភ្នា និយាយអំពីច្រកហេត និយាយអំពី
 កំរងទឹក និយាយអំពីកុម្មុទាសិ និយាយអំពីញាតិ ដែលស្តាប់ទៅ
 កាន់បរលោក និយាយអំពីគ្រឿងផ្សេងៗ ដែលឥតប្រយោជន៍ និយាយ
 អំពីលោក (លទ្ធកុហាកក្កន៍លោក) និយាយអំពីសមុទ្រ និយាយអំពីវិះ
 ទិវិអភវៈ^(១) ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ផ្សេងៗ ។ ។ សន្តកបរិក្ខារជក
 កំបានឃើញព្រះកោនន្ត មានតាម កំពុងនិមន្តមកអំពីចម្ងាយ លុះ
 ឃើញហើយក៏បក្សបំបែកទ័របស់ខ្លួនជា អ្នកដំបើងទាំងឡាយ ចូរ
 និយាយរិច ។ អ្នកដំបើងទាំងឡាយ កុំទាក់ទៀយ (ប្រឹក) សមណៈ
 រណ្តោះរោធខ្លះនេះ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសមណៈតោតមមកវិញនេះ កំពុង
 សាវ័កការរបស់ព្រះសមណៈតោតម ដែលតាស្រ័យនៅក្នុងក្រុងកោសម្ពិ

១ វរៈ ពិសេស្យទិគ្គិ ឧវរៈ ចំទ្រេទិគ្គិ មួយយ៉ាងទៀត វរៈពិសេស្យចិច្ចិវិច អភវៈពិ
 សេច្ឆិសាចស្យេ ឬ វរៈ ពិសេច្ឆិស្វរក្កន៍កាម អភវៈ ពិសេច្ឆិក្កុហោម ធ្វើខ្លះខ្យល់បាត
 ធុត្រយោជន៍ ។ ឧត្តិកថា ។

សុត្តនិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវេណ្ណសុត

អយទ្កេសិ (១) អញ្ញាតោ សមណោ អាទេត្តោ
 អប្បសន្តតាមា ទោ បទ តេ អាយស្មន្តោ អប្ប-
 សន្តវិនិគា អប្បសន្តស្ស វណ្ណកំដិទោ អប្បវ ធាម
 អប្បសន្តំ បរិសំ វិនិគា ឧបសន្តមិត្តំ មញ្ញាយ្យាតិ ។
 អថទោ តេ បរិព្វាជកា តុណ្ណិ អហេសិ ។ អថទោ
 អាយស្មា អាទេត្តោ យេន ករិ សន្តកោ បរិព្វាជកោ
 តេទុបសន្តមិ ។ អថទោ បទ សន្តកោ (២)
 បរិព្វាជកោ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ ឯតទកោច ឯតុ
 ទោ ករិ អាទេត្តោ ស្វាភតិ (៣) ភោតោ អាទន្តស្ស
 ចំរស្សំ ទោ ករិ អាទេត្តោ ឥមិ បរិយាយមតាសិ
 យនិទំ ឥតាគមយយ ធិសីទតុ ករិ អាទេត្តោ ឥទមា-
 សនិ បញ្ញត្តន្តំ ។ ធិសីទិ ទោ អាយស្មា អាទេត្តោ
 បញ្ញត្តោ អាសនេ ។ សន្តកោបិ ទោ បរិព្វាជកោ
 អញ្ញាតរិ ធិចំ អាសនិ តហេត្វា ឯតមន្តំ ធិសីទិ ។

១ ១. ម. ធិចំ ធិចំ ។ ២ ១. ម. ធិចំ តេ សុត្ត ។ ៣ ១. ធិចំ

សុត្តនិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវេណ្ណសុត

បណ្ណាសារីកំបិនិទោនា អាទន្តនេឯនិ រោគជាសមណៈប្បយអន្តិវេ
 ឯត្តកៈលោកមានអាយុបំរើនា ចូលចិត្តតែសំឡេងភិច ។ ឯយាយសា-
 សីវែសំឡេងភិច ។ វែសព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គមានសំឡេងភិច បាទុទ្ធាន
 ហើយ ធ្វើដូចម្តេច ឲ្យព្រះអាទន្តច្រមបច្ចស្រីថា បរិសំទោនសំឡេង
 ភិចហើយសំគាល់ថាគួរនិមន្តចូលមក ។ ព្រោះនោះ ក្នុងបរិព្វាជកបំរើ
 នោះកំដៅគ្នាស្ងៀម ។ ពេលនោះឯនិ ព្រះអាទន្តមានអាយុ និមន្តចូល
 ទៅគ្រងកន្លែងវែសសន្តកបរិព្វាជកទៅ ។ ព្រោះនោះ សន្តកបរិព្វាជក
 ឯយាយពាក្យនេះ នឹងព្រះអាទន្តមានអាយុថា ព្រះអាទន្តដ៏ចំរើន ឬ
 និមន្តមកចុះ ព្រះអាទន្តដ៏ចំរើន និមន្តមកស្រួលហើយ ព្រះអាទន្តដ៏ចំ-
 រើន ទានធ្វើដំណើរដើម្បីមកក្នុងទីនេះយូរណាស់ហើយ សូមព្រះអាទន្ត
 ដ៏ចំរើននិមន្តមកចុះ នេះអាសនៈវែសរយើងក្រាលទុក ។ ព្រះអាទន្ត
 មានអាយុ ក៏គង់លើអាសនៈវែសក្នុងបរិព្វាជកក្រាលទុក ។ ចំណែក
 សន្តកបរិព្វាជក កាន់យកអាសនៈនាមួយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

បរិព្វាណវិទ្យាស្ស សទ្ធកសុត្តេ ធម្មិកថា

(៥៥) ឯតំ ឯស្មំ ឯសិទ្ធិ ទោ សទ្ធកំ
 បរិព្វាណំ អាយស្មា អាណន្តា ឯតទរោច កាយ
 ទុក្ខ សទ្ធក ឯតវាហំ កថាយ សន្តិសិទ្ធា កា ច
 បទ រោ អន្តរាគមា វិប្បកាតាតិ ។ និដ្ឋិតេសា រោ
 អាណន្ត កថា យោយ មយំ ឯតវាហំ កថាយ
 សន្តិសិទ្ធា ទេសា រោតោ អាណន្តស្ស កថា ទុស្តុកា
 កវិស្សតិ ចន្ទាមិ សវនាយ សាទុ វត កវិស្តិយេវ
 អាណន្តំ បដិភាទុ សកេ អាចរិយកេ ចម្មិ-
 កថាតិ ។ តេទហំ សទ្ធក សុណាហំ សាទុកំ
 មនសិការោហំ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវិ កោតិ ទោ
 សទ្ធកោ បរិព្វាណោ អាយស្មតោ អាណន្តស្ស
 ធម្មស្សោសិ ។ អាយស្មា អាណន្តា ឯតទរោច
 ចន្ទារាមេ សទ្ធក តេទ កតវតា ជាទតា ចស្សតា
 អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន អប្រាហ្មចរិយវិសា អត្តារា

បរិព្វាណវិទ្យា សទ្ធកស្សត្តេ ធម្មិកថា

(៥៥) លុះសទ្ធកបរិព្វាណំ អន្តិយក្នុងវិជ្ជាសមគ្គហើយ ព្រះភានន្ត
 មានកាយ បានស្នេដ្ឋនេះថា ខ្មាលសទ្ធកៈ ចុះអម្បាញ់ម៉ែញ ពួកអ្នក
 អន្តិយប្រជុំគ្នា និយាយអំពីរឿងកិវដ្តចម្លេច ចុះពាក្យដូចខ្លះ (អំពី
 កុណាធម៌) ដូចម្តេច ដែលពួកអ្នកនិយាយមិនទាន់ចប់ ។ សទ្ធកបរិព្វា-
 ណ គបថា បពិត្រព្រះភានន្តដ៏ចំរើន ពាក្យដែលពួកយើងអន្តិយប្រជុំគ្នា
 និយាយក្នុងកាលអម្បាញ់ម៉ែញ ចូរសឹកទុកសិនចុះ ព្រោះពាក្យខ្លះ ព្រះ
 ភានន្តដ៏ចំរើន មិនបានសរសេរក្រៅទេ ចាំស្តាប់ក្នុងកាលខាងក្រោយភី
 បាន សូមច្បាំងព្រះភានន្តដ៏ចំរើន សំដែងធម្មិកថាដែលខ្ញុំអាចរៀបរាប់
 ខ្លួនឱ្យបាន ។ ព្រះភានន្តគបថា ខ្មាលសទ្ធកៈ បើដូច្នោះ អ្នកចូរចាំស្តាប់
 ចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ ពាក្យនិសំដែង ។ សទ្ធកបរិព្វា-
 ណ ទទួលគបថាវេរីចារបស់ព្រះភានន្តមានកាយថា ព្រះករុណារសាត
 ដ៏ចំរើន ។ ព្រះភានន្តមានកាយ បានពោលពាក្យខ្លះថា ខ្មាលសទ្ធកៈ
 ព្រះមានព្រះភាគ អហោនសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងនោះ ទ្រង់ត្រង់ច្បាស់ ឃើញ
 ច្បាស់ បានសំដែងអប្រហ្មចរិយវិសា ដ៏កាមើមប្រតិទិនត្រហ្មចរិយៈ

សុទ្ធកិច្ចបទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្ថាន

ចត្តារិ ៨ អនស្សាសិកាណិ ព្រហ្មចរិយានិ អត្តា កាណិ
យត្ត វិញ្ញ បុរិសោ សសត្តំ^(១) ព្រហ្មចរិយំ ឧ
វសយ្យ វសន្តោ ៨ ហារិយេយ្យ^(២) ញាយំ ធម្មំ
កុសលន្តំ ។ កតាម បទ តេ^(៣) អាទន្ធ តេ ឧ
កកវតា ជាទតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន
ធនាហេ អព្រហ្មចរិយកសា អត្តាតា យត្ត វិញ្ញ
បុរិសោ សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ ឧ វសយ្យ វសន្តោ
៨ ហារិយេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលន្តំ ។

[៧៦] ឥន សទ្ធកត ឯកាប្បា សត្តា ឯវិកតិ
លោតិ ឯវិទិដ្ឋំ ឯត្ថំ ឯទ្ធិ ឯត្ថំ យិដ្ឋំ ឯត្ថំ ហុកំ
ឯត្ថំ សុកេធិទុក្ខដានំ កម្មានំ ផលំ វិហារោ ឯត្ថំ
អយំ លោកោ ឯត្ថំ បរោ លោកោ ឯត្ថំ មាតា ឯត្ថំ
ពិតា ឯត្ថំ សត្តា ឱបហាតិកា ឯត្ថំ លោកោ សមណ-

១ ឧ. សំសង្កំ ។ ២ ឧ វសន្តោ វា ឧ ហារិយេយ្យតិ ពហិ វិស្សន្តិ ។ ៣. ឧ.
ឧ. តេ តេ ។

សុទ្ធកិច្ចបទ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្ថាន

ធម៌ ៤ ប្រការនេះផង បានសំដែងអនស្សាសិកាព្រហ្មចរិយៈ គឺព្រហ្មចរិយ-
ធម៌មិនមានចំណងស្រួល ៤ ប្រការផង ដែលជាធម៌នាំឱ្យវិញ្ញាប្បវេស លែង
ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាគោលប្រព្រឹត្ត ក៏មិន
បានគ្រូកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនច្បាំងផ្សំ ។ សទ្ធកបិញ្ញាជិតស្ស
ថា ចរិត្រព្រះកោនន្ទ ចុះព្រះមាត្រាព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធកន្លះនោះ
ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងព្រហ្មចរិយាសៈ ៤
ប្រការ ដែលជាធម៌នាំឱ្យវិញ្ញាប្បវេស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយ
ដាច់ស្រឡះ ទុកជាគោលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានគ្រូកអរនឹងកុសលដែល
ខ្លួនច្បាំងផ្សំនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។

[៧៦] ព្រះកោនន្ទ្រិយកថថា ខ្ញុំលសទ្ធកតៈ ក្នុងលោកនេះ មាន
គ្រូខ្លះ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា មានដែលបុគ្គល
ឱ្យហើយមិនមានផល ការប្តេជ្ញាមិនមានផល ការប្តេជ្ញាគូមិនមានផល
ផលវិបាករបស់កម្មដែលសត្វធ្វើល្អនឹងធ្វើកាព្រកមិនមាន រណករនមិន
មាន រណករនមិនមាន ការប្រតិបត្តិទុសប្បត្រូវចំពោះមាតា ក៏មិន
មានផល (ខែបុណ្យបាប) ការប្រតិបត្តិទុសប្បត្រូវចំពោះបិតា មិនមាន
ផល (ខែបុណ្យបាប) សត្វជាឧបបាតិកៈតំណើកមិនមាន ពួកសមណៈនឹង

ប្រាហ្មណ៍ សម្មត្តតា សម្មាសម្ពុទ្ធិ យេ ឥមញ្ញ
 លោកំ បរញ្ញ លោកំ សយំ អភិញ្ញា សន្តិកត្តា
 ចរោន្តិ ធាតុម្មហាភ្នំតោ អយំ បុរិសោ យជា
 កាលំ ករោតិ បឋវី បឋវិកាយំ អនុបេតិ អនុ-
 បេត្តតិ អាចោ អាចោកាយំ អនុបេតិ អនុបេត្តតិ
 កោជា កោជោកាយំ អនុបេតិ អនុបេត្តតិ វាយោ
 វាយោកាយំ អនុបេតិ អនុបេត្តតិ អាគាសំ
 ឥន្ទ្រិយាមិ សន្តិមន្តំ អាសន្តិមញ្ញោ បុរិសោ មតំ
 វាធាយ កន្តិយោ វាវ អាណ្យហោ(១) បណាមិ
 ចញ្ញាយន្តិ កាចោតកាមិ អន្តិមិ កវន្តិ កស្មន្តា
 ហុតិយោ នត្តុញ្ញត្តិ យនិមិ ធានិ កេសំ កុន្តិ
 កុសា វិលាចោ យេកោចិ អត្តិកាវនិ វន្តិ ពាលេ
 ធម្មណិកេ ៥(២) កាយស្ស កេតា ឧត្តិមន្តិ វិទស្សន្តិ
 ៨ ហោន្តិ បរម្មណាតិ ។

១ ខ. ឃាវិញ្ញាណ ។ ឃ. ឃាវ វិញ្ញាណ ។ ២ អន្តិកាយំ ឃ. ពាលេ ធម្មណិកេ ហនិ វិស្សនិ ។

ប្រាហ្មណ៍វេសប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិល្អ ហើយធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ឲ្យ
 លោកនេះនឹងលោកទាំងមុខ ដោយបញ្ជីរបស់ខ្លួន ហើយអាចសំដែង
 បាន គឺមិនមានក្នុងលោកឡើយ បុរសនេះគឺអំពីមហាក្សត្រ ២ លុះ
 ធ្វើមរណកាលក្នុងវេលាណា បឋវីធាតុទាំងក្នុងក៏ប្រែក្លាយទៅជាបឋវីធាតុ
 ទាំងក្រៅ អាចាធាតុទាំងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាអាចាធាតុទាំងក្រៅ
 កោជាធាតុទាំងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាកោជាធាតុទាំងក្រៅ វាយោធាតុ
 ទាំងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាវាយោធាតុទាំងក្រៅ ឥន្ទ្រិយាចំណុច គឺ
 អវិណ្ណត្រៃវិសតទៅឯកកាស ពួកបុរស (២ នាក់) មានប្រែជាតំប៉ង
 វិសង្គយកបុរសស្លាប់(នោះ)ទៅ ស្លាមជើងគឺគុណនឹងពាលេ គឺប្រាកដ
 នៅកំណត់ត្រឹមទិយាបន្តិចត្រួតព្រោះ សល់នៅតែផ្នែកដែលមានសម្បុរ
 (ប្រវែង) ដូចជាស្លាបខែសត្វប្រាប ឯគ្រឿងសក្ការប្តូរមានវិជ្ជាចម្រុះ
 ទាំងនេះ ពួកមនុស្សពាលេកំឡៅ បញ្ញត្តុកមរាទេ ជនចាំឲ្យយណ
 ពោលពាក្យថា អំពីមានទានជាដើម មានផល ពាក្យរបស់ជនចាំ
 នោះជាពាក្យកុហកទេ ជនពាលេក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី លុះបកប្រែ
 ក្នុងកាយស្លាប់ទៅហើយ វេសជាក់ច្បាស់ វិទាសបាត់បង់ មិនកើតវិញ
 ទៀតឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គកថា

[៨៧] ឥត្រេ សទ្គក វិញ្ញា បុរិសោ ឥតិ
 បដិសត្តុក្កតិ អយិ ទោ ភវិ សត្តា ឯវិវាដិ
 ឯវិវិដិដ្ឋំ នត្តិ ធិដ្ឋំ នត្តិ យិដ្ឋំ នត្តិ ហុតំ នត្តិ
 សុកាដទុក្កដាធំ កខ្មាធំ ផលិ វិចារកោ នត្តិ អយិ
 លោកោ នត្តិ បរោ លោកោ នត្តិ មាតា នត្តិ
 បិតា នត្តិ សត្តា ឌុបចាតិកា នត្តិ លោកេ សម-
 ណាត្រាហ្មណា សម្មត្តតា សម្មាបដិបដ្ឋា យេ ឥមត្ថ
 លោកំ បរេត្ថ លោកំ សយំ អភិញ្ញា សម្មិកត្វា
 បរិទេដ្ឋំ ចាតុមហាភូតិកោ អយិ បុរិសោ យតា
 កាលំ ករោតិ បឋវិ បឋវិកាយំ អនុបេតិ
 អនុបក្ខតិ អាចា អាចោកាយំ អនុបេតិ អនុប-
 ក្ខតិ តេដោ តេដោកាយំ អនុបេតិ អនុបក្ខតិ
 វាយា វាយោកាយំ អនុបេតិ អនុបក្ខតិ អា-
 កាសំ ឥន្ទ្រិយាធំ សន្តិមន្តំ អាសន្តិមត្តមា បុរិសា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សម្មិមបទ្គកថា

[៨៧] ម្នាលសទ្គកៈ វិញ្ញាបុរស វេមនិចារណាកុដិវេណិ
 រោរដ្ឋុច្ឆេថា ត្រដិច្ឆវេនរេនេនេន តែនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាង
 នេះថា ចានវេសបុគ្គលឡហើយ មិនមានផល ការបូជាធំ មិនមានផល
 ការបូជាក្នុងមិនមានផល ផលវិបាករបស់កម្មដែលសត្វធ្វើល្អធិធ្វើអាក្រក់
 មិនមាន លោកនេះមិនមាន លោកទាំងមុខមិនមាន ការប្រតិបត្តិខុស
 ឬត្រូវ ចំពោះមាតា មិនមានផល ការប្រតិបត្តិខុស ឬត្រូវ ចំពោះបិតា
 មិនមានផល សត្វជាឧបបាតិកៈកំណើត មិនមាន ពួកសមណនិក៍
 ត្រាហ្មណ៍ដែលប្រតិបត្តិ ប្រតិបត្តិល្អ ហើយធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់នូវលោក
 នេះ នឹងលោកទាំងមុខ ដោយចេញរបស់ខ្លួន ហើយអាចសំដែង
 បាន ក៏មិនមានក្នុងលោកឡើយ បុរសនេះកើតអំពីមហាក្ករូប ៤ លុះធ្វើ
 មរណកាលទៅ វេលាណា បឋវិធាតុទាំងក្នុង ក៏ប្រក្រាយទៅជាបឋវិ-
 ធាតុទាំងក្រៅ អាច្ឆាធាតុទាំងក្នុង ក៏ប្រក្រាយទៅជាអាច្ឆាធាតុទាំងក្រៅ
 កេដាធាតុទាំងក្នុង ក៏ប្រក្រាយទៅជាកេដាធាតុទាំងក្រៅ វាយោធាតុ
 ទាំងក្នុង ក៏ប្រក្រាយទៅជាវាយោធាតុទាំងក្រៅ ឥន្ទ្រិយាធំច្បាយ
 ក៏ឥន្ទ្រិយាធំច្បាយទៅឯអាកាស ពួកបុរស (៤ នាក់) មានត្រដាត់បំប៉ ៨

បរិព្វាណវគ្គសូ សន្តកសូត្រ បរមាប្រាសាទិយវិសោ

មតិ អាណាយ កង្កិណ្ឌិ យោ អាឡហនា បដាធិ
 បញ្ញាយន្តិ កោលោតតាធិ អដ្ឋិធិ កវន្តិ កស្មត្តា
 ហុតិយោ ធនុយ្យញ្ញត្តិ យទិទំ ធាធិ តេសំ តុធិ
 មុសា វិលាហោ យោតាធិ អត្ថិកាវាមី វធិធិ ពាលេ
 ច ពណ្ឌិកេ ច កាយស្ស គេតា ឧច្ឆិដ្ឋិធិ វិទស្សន្តិ
 ច ហោត្តិ បរម្មណាតំ ។ សចេ ឥធស្ស កោតោ
 សត្តុតោ សត្តិ វចនំ វកតេន មេ ឯត្ត កាតិ
 អវស្ថិតេន មេ ឯត្ត វុសិតិ ឧកោចិ មយំ ឯត្ត
 សមសមា សាមញ្ញំ បត្តា យោ ហាហិ ច វតាធិ
 ឧកោចិ កាយស្ស គេតា ឧច្ឆិដ្ឋិស្សាម វិទស្សិស្សាម
 ច កវិស្សាម បរម្មណាតំ ។ មតិកេតិ ហេ បដិមស្ស
 កោតោ សត្តុតោ ធីត្តិយំ មុណ្ឌិយំ ឧត្តិដ្ឋិកយ្យតាធិ

បរិព្វាណវគ្គ សន្តកសូត្រ អប្រាសាទិយវិសោ ទី ១

សែនិយកបុសស្តាបំ (គោរ) ទៅ ស្នាមរើតិគុណានីរិទោស ក៏ប្រាកដ
 នៅកំណត់ត្រឹមទីណាបណ្តែតប្តូរណ្តោះ សល់នៅកន្លែង ដែលមានសម្បុរ
 (ប្រវែង) ដូចជាស្នាមនៃសត្វប្រាប ឯគ្រឿងស្ការបូជា មានផែនដាទី
 បំផុត ទាននេះពួកមនុស្សគោរកំឡៅ បញ្ជូនទុកមកទេ ជនទាំងឡាយ
 ណាគោរពពាក្យថា អំពើមានទានជាដើមមានផល ពាក្យរបស់ជនទាំង
 នោះ ជាពាក្យកុហកទេ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី លុះបែក
 ក្លាយពន្លឺកាយស្លាប់ទៅហើយ វេទន៍ដាច់ស្បូនវិទាស ពុកបង្ក មិនកើត
 វិញឡើយ ។ ជាមតិពាក្យ របស់គ្រូដំបូរនៃនេះ ជាពាក្យពិតមែន
 សមណកម្មដែលគាត់អញ្ជូនបានធ្វើហើយក្នុងសម័យដុំ ក៏ទុកដូចជាគាត់
 អញ្ជូនបានធ្វើ ប្រញាប់យឺតម៉ែដែលគាត់អញ្ជូន បានប្រព្រឹត្តហើយក្នុង
 សម័យដុំ ក៏ទុកដូចជាគាត់អញ្ជូនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងទាំងពីរនាក់
 ជាមនុស្សស្មើ ។ គួរ ជល់ខ្លួនវិញនូវក្នុងសមណដំបូរនោះ ប៉ុន្តែគាត់
 អញ្ជូន ប្រាន់កែមិនដោយថា យើងទាំងពីរនាក់ លុះបែកក្លាយពន្លឺ
 កាយស្លាប់ទៅហើយ នឹងដាច់ស្បូនវិទាស មិនកើតវិញឡើយ ។ ក៏
 គ្រូដំបូរនៃនេះ ប្រព្រឹត្តគាត្រាត កោប្រោសិលក្សយាមអង្គិយប្រះហោន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវច្ឆសានំ

កោសមស្សុណោចមំ យោហំ បុត្តសម្ពាទសយមិ
 អដ្ឋាវសន្តោ កាសិកាទទ្ធមំ បដ្ឋុទុកោន្តោ មាលា-
 កទ្ធាលមមំ ជាវេន្តោ ជាវរុបវាវតំ សាទិយន្តោ
 ភមិយា កោតា សត្តារា សមសមគតិកោ ភវិស្សាមិ
 អភិសម្បាយំ សោហំ ភិ ជាទន្តោ ភិ មស្សន្តោ
 ភវស្មិ សត្តវិ ព្រហ្មចរិយំ ធរិស្សាមិ សោ អព្រហ្ម-
 ចរិយវាសោ អយេន្តំ ភតិ វិទិថ្វា ធស្មា ព្រហ្មចរិយា
 មិទ្ធិន្តំ បក្កមតិ ។ អយំ ទោ សទ្ធកេ តេន
 កកវតា ជាទតា មស្សតា អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន
 មវហោ អព្រហ្មចរិយវាសោ អត្តាតោ យត្ត វិញ្ញ
 ប្បវាសោ សសន្តិ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសន្តោ
 ក តារាធម្យ ញាយិ ធម្មិ តុសសំ ។

(៨៨) បុន ធម្មំ សទ្ធកេ ភិទេតេម្ហោ សត្តា
 វិវិវាទំ មោតិ វិវិទិថ្វិ ករតោ កាយតោ ចិទ្ធកោ
 ធនាបយតោ បទតោ បទ្ធាបយតោ(១) សោទតោ

១ ខ. ម. ពរយតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវច្ឆសានំ

ប្រត្រិត្តផកសកំនិទុកមាភំពុកពង្គិ យ៉ាងគីរិលីសលុប ចំណែកតា
 អញដែលកស្រយនឹងទិវេត ចង្ហើតដោយកូន ប្រើប្រាស់សំពត់ដែល
 បានរំពឹងនៃកាសិទិវិទ្ធិមទ្ធីន្តំ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រងទីនិគ្រឿងក្រអូប គ្រឿង
 លាបផ្សេងៗ គ្រេកអរចំពោះមាសនីត្រាក់ កំភង់ជាអ្នកមានគតិស្មើ ។
 គ្នានិគ្រូដំបំរើមនះ ក្នុងលោកខាងខ្មែរដែរ កាតាអញទោះបី កាល
 ដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើបប្រត្រិត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់គ្រូនេះ កា
 ប្រត្រិត្តិទោះបី មិនមែនជាកិរិយាប្រត្រិត្តិព្រហ្មចរិយធម៌ទេ បុរសនោះ
 លុះដឹងច្បាស់ ដូច្នោះហើយ កំឡើយណាយ មាត្រព្រហ្មចរិយធម៌នោះ
 ហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្ចាស់សទ្ធកេ នេះឯងឈ្មោះជាអព្រហ្មចរិយ-
 កសៈទី ១ ដែលគ្រូមានព្រះភាគ អាហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងនោះ ទ្រង់
 ជ្រាបច្បាស់ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌ទិវិទ្ធិវិញ្ញាបន
 លែងប្រត្រិត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រត្រិត្ត
 កំរើនបានគ្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

(៨៨) ម្ចាស់សទ្ធកេ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះមានគ្រូខ្លះ
 ដែលនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា បុគ្គលអ្វីចាប់ ឬ ប្រើគេ
 ឲ្យធ្វើ កាន់(អវយៈពានវដជាដើម) លេសអ្នកដទៃ ឬប្រើគេឲ្យកាន់
 បៀតបៀនគេ ឬប្រើអ្នកដទៃ ឲ្យបៀតបៀន ធ្វើគេឲ្យសាយសោក

សោចាយតោ កំលាមតោ កំលាមាយតោ ដង្ហោតា
 ដង្ហោមាយតោ បាលាមតិថាតាយតោ^(១) អនិដ្ឋំ អាទិ-
 យតោ សទ្ធិំ ធិង្ហោតោ ធិល្វោមី ហរតោ ឯកាតាវតិ
 កករតោ ធិវបន្តោ ធិដង្ហោតោ ហរតាវិ កត្តោតោ មុសា
 កលាតោ កករតោ ច កកិយតិ ចាបិ ទុរវរិយន្តោ
 ចេបិ ចត្តោច យោ នមិស្សា ធិវរិយា ចាលោ ឯកំ^(២)
 មិសទលំ ឯកំ^(៣) មិសបុត្តំ កករយ្យ ធិតុំ តតោ
 ធិតាធិ ចាបិ ធិតុំ ចាបស្ស អាគមោ ធិតុំលាតោបិ^(៤)
 កត្តាយ ធិវិ កត្តយ្យ ហនន្តោ ហាតតោ ធិដង្ហោ
 តោមេតោ បចន្តោ ចាចេតោ^(៥) ធិតុំ តតោធិតាធិ
 ចាបិ ធិតុំ ចាបស្ស អាគមោ ទុត្តរតោបិ
 កត្តាយ ធិវិ កត្តយ្យ ធិដង្ហោ តាមេតោ យដង្ហោ

១ ១. សោចាយតោ កំលាមយតោ ដង្ហោតោ ដង្ហោមាយតោ បាលាមតិថាយតោ ចាបិ
 វិស្សំ ១ ២-ក. ១. ធិវ ១ ២ ៥. កត្តលំ ចេបិ ១ ៥ ៥. ចតោចេតោ ១

ប្រាប្រឹក្សាដទៃឱ្យធ្វើឱ្យសោយសោក ធ្វើគេឱ្យលំបាក ប្រាប្រឹក្សាដទៃ
 ឱ្យធ្វើគេឱ្យលំបាក បំភ័យ ប្រាប្រឹក្សាបំភ័យ សម្លាប់សត្វ ប្រាប្រឹក្សា
 ឱ្យសម្លាប់ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឱ្យ កាត់ខ្វែរចិត្ត (វិនិច្ឆ័យ) ប្រគំន្ត
 ក្នុងអាក្រក់ ប្រគំន្តយកទ្រព្យកែច្នៃមួយ ឈរចាំក្បែរផ្លូវ (ដើម្បីដេញត្រីម
 យកទ្រព្យ) លួចប្រកួតលេងសំអ្នកដទៃ និងយកពាក្យកុហក កាលបើធ្វើ
 (យ៉ាងនេះ) មិនឈ្មោះជាធ្វើបាបឡើយ មួយទៀត បើបុគ្គលណា
 យកស្រ្រីឯងប្រកាន់ខ្លួនក៏ដើម្បីដូចជាកំប៉ិតកោះ មកធ្វើសត្វចាំឱ្យយ
 លើផែនដីនេះ ឱ្យមានគំនរវែងសាប់តមួយ ឱ្យមានគំនូសវែងសាប់តមួយ
 បាបដែលមានអំពើនោះជាហេតុមិនមានទេ អំពើបាបក៏មិនឱ្យផល ទោះ
 បីបុគ្គលនូវទៅកាន់ក្រើយទាត់ស្តាំខ្លួនទ្រុកភ្នំ ហើយសម្លាប់សត្វ ប្រាប្រឹ
 ក្សាដទៃឱ្យសម្លាប់ កាត់ (ខ្វែរវិយាវៈមានវិជ្ជាជាដើម) លេងសំអ្នកដទៃ ប្រាប្រឹ
 ក្សាគាត់ ចៀកចៀនគេ ប្រាប្រឹក្សាចៀកចៀន បាបដែលមានអំពើ
 នោះជាហេតុ មិនមានទេ អំពើបាប ក៏មិនឱ្យផល ទោះបីបុគ្គលនូវ
 ទៅកាន់ក្រើយទាត់ស្តាំខ្លួនទ្រុកភ្នំហើយឱ្យបាន ប្រាប្រឹក្សា ១ ប្រាប្រឹ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមបណ្ណសម្ព

យដាយេន្តោ នត្ថិ តតោនិទានំ បុត្តំ នត្ថិ បុត្តាស្ស
រាគមោ នារោន នមេន សញ្ញាមេន^(១) សទ្ធាវដ្ឋន
នត្ថិ បុត្តំ នត្ថិ បុត្តាស្ស អាគមោតិ ។

[២៧] គត្រ សទ្ធក វិញ្ញ បុរិសោ ឥតិ បដិ-
សត្តិក្ខតិ អយំ ទោ ភវំ សត្តា ឯវិភជំ ឯវិទិដ្ឋិ
ករតោ ករាយតោ ជំនួតោ ទេនាបយតោ មចតោ
បទាបយតោ សោទតោ សោទាបយតោ កិលមតោ
កិលមាបយតោ ជន្មតោ ជន្មាបយតោ ខាលាមតិ-
តាមាបយតោ អនិច្ចំ អាទិយតោ សទ្ធិ ជំនួតោ
ជំល្វោមំ ហរតោ ឯកាភាវតំ ករេតោ បរិមន្ត
តិដ្ឋតោ បរាជារំ តន្តតោ មុសា កលាតោ ករតោ
ន ករិយតិ ចាមំ ទុរាបិយន្តន ចេមិ ទក្កន
យោ ឥមិស្សន បរិវិយា ចាលោ ឯកំ មិសទសិ
ឯកំ មិសបុត្តំ ករេយ្យ នត្ថិ តតោនិទានំ ចាមិ

១ ឧ. ម. សំយមេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សម្មិមបណ្ណសម្ព

បូប្រិភទ្យប្បវា បុណ្យវិវេលាមាគំហិពោនាជាហេតុមិទមាទេ អំភិបុណ្យ
មិទទ្យវេលឡើយ បុគ្គលធ្វើកុសលដោយទ្យុតាទ ដោយទូន្មានខ្លាចខ្លួន
ដោយសង្រួមកាយវិចារ ដោយគោលពាក្យសទ្ធាៈ បុណ្យវិវេលាមា
អំហិពោនាជាហេតុ មិទមាទេ អំភិបុណ្យ មិទទ្យវេលឡើយ ។

[២៨] ម្ចាស់សទ្ធាៈ វិញ្ញាបុរស តែតិពិចារណា ក្នុងដំណើរនោះ
ដូច្នោះថា ត្រូវចំរើនខនវង តែតិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះ
ថា បុគ្គលធ្វើបាប បូប្រិភទ្យធ្វើ កាតំ (អរិយៈមានវិជ្ជាដើម)
បេសំអ្នកដទៃ បូប្រិភទ្យកាតំ ចៀតចៀនរោគ បូប្រិភទ្យបៀតបៀន
ធ្វើគឲ្យរសាយរសាក បូប្រិភទ្យធ្វើគឲ្យរសាយរសាក ធ្វើគឲ្យ
លំបាក បូប្រិភទ្យធ្វើគឲ្យគលំបាក បំភ័យរោគ បូប្រិភទ្យបំភ័យ
សទ្ធាបស្ស បូប្រិភទ្យសទ្ធាបំ កាតំយកទ្រព្យវិវេលាមិទមាទទ្យ
កាតំខ្លាចិ ក (ខនដុះ) បូនំខ្លាចិក្នកក្រសក បូនំយកទ្រព្យខនដុះ ទ
ឈរចាំក្បែរផ្លូវ (ដើម្បីដំណើរមយកទ្រព្យ) លុចប្រាណបេសំអ្នកដទៃ
និយាយពាក្យកុហក កាលបើធ្វើ (យ៉ាងនេះ) មិនរក្សាដោយធ្វើបាបឡើយ
មួយទៀត បើអ្នកណាមកត្រៀមព្រៃ មានខ្នងកងដំបូកដូងដាក់ចំករកា
ចកធ្វើសត្វចាំទ្រព្យលើផែនដីនៃទ្រព្យនោះចាំរសាច់កមួយ ទ្រព្យនាគ
ចំនួននៃសាច់កមួយ ចាប់វិវេលាមាគំហិពោនាជាហេតុ មិទមាទេ អំភិ

នត្ថិ ចាបស្ស អាគមោ នត្ថិ ណាញេមិ កង្កាយ ភីរិ
 កង្កាយេ ហមន្តោ យានេន្តោ ចិន្តន្តោ ទេនាមេន្តោ
 មទន្តោ ចារេន្តោ នត្ថិ តតោចិណមិ ចាបិ នត្ថិ ចាបស្ស
 អាគមោ ឧត្តរញ្ជេមិ^(១) កង្កាយ ភីរិ កង្កាយេ ទទន្តោ
 ណាមន្តោ យជិន្តោ យជានេន្តោ នត្ថិ តតោចិណមិ បុញ្ញំ
 នត្ថិ បុញ្ញស្ស អាគមោ ណាទេន ទេមទ សញ្ញាមេន
 សត្វវដ្ឋេន នត្ថិ បុញ្ញំ នត្ថិ បុញ្ញស្ស អាគមោតិ ។
 សាចេ ឥមស្ស ភោតោ សត្តុចោ សទ្ធិំ វចនំ អគតេន
 មេ ឯត្ថ កតំ អវុសិតេន មេ ឯត្ថ វុសិតំ ឧកោមិ
 មយំ ឯត្ថ សមសមា សាមញ្ញំ បត្តា យោ ចាហំ
 ន វទាមិ ឧតិច្ឆំ ក្សុតិ^(២) ន ករិយតិ ហមន្តិ ។
 អតិបេតិ ទោ មនិមស្ស ភោតោ សត្តុចោ នត្ថិយំ
 មុណ្ណិយំ ឧត្តរញ្ជេមិ កង្កាយេ តេសមស្សលោមនំ

១ ម. ឧត្តរិ ទេមិ ។ ម. ២ កតំ ។

បាបកមិទឱវដលឡើយ ទោះបីបុគ្គលម្នាក់ទៅកាន់គ្រឹយទានស្តាំខ្លួន
 គតិ ហើយសម្រាប់សត្វ ឬប្រើអ្នកដទៃទៀតម្យ៉ាង កាត់ (ឱវដលវៈ ពោ
 វដលវៈ មើម) មេស្ត្រដទៃ ឬប្រើគេទៀត មៀតមៀនគេ ឬប្រើគេទៀត
 មៀតមៀន បាបដែលមានកំរើនានាជាហេតុមិនមានទេ កំរើបាបកមិទឱវ
 ដលឡើយ ទោះបីបុគ្គលម្នាក់ទៅកាន់គ្រឹយទានស្តាំខ្លួនគតិ ហើយ
 ទៀត ឬប្រើគេទៀត ឬជាប្រើគេទៀត បុណ្យដែលមានកំរើនានាជា
 ហេតុមិនមានទេ កំរើបុណ្យមិនឱវដលឡើយ បុគ្គលធ្វើកុសល ដោយ
 ទៀត ដោយទូន្មានខ្លាំងផ្លែយ ដោយសង្រួមភាយវិបា ដោយពាល
 ពាក្យសព្ទៈ បុណ្យដែលមានកំរើនានាជាហេតុមិនមានទេ កំរើបុណ្យ
 មិនមានផលឡើយ ។ បើពាក្យមេស្ត្រដទៃនេះ ជាពាក្យពិភិបន
 សមណកម្មដែលកាត្តាអញ បានធ្វើហើយក្នុងសម័យនេះ ក៏ទុកដូចជាមិន
 បានធ្វើ ប្រញូចិយធម៌ដែលកាត្តាអញ បានប្រព្រឹត្តហើយក្នុងសម័យនេះ
 ក៏ទុកដូចជាអាក្រក់ មិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងទាំងពីរនាក់ ជាមនុស្ស
 ស្មើ គ្នា ដល់ខ្ញុំភាពស្មើគ្នាក្នុងសមណធម៌នេះ ប៉ុន្តែកាត្តាអញគ្រាន់
 តែមិនបានឯយាយង យើងទាំងពីរនាក់ កាលធ្វើបាប កំរើនានា
 មិនធ្វើ ។ ក៏ត្រូវដំរើនេះ ប្រព្រឹត្តកាក្រក ពោគ្រេងវិល ព្យាយាម
 កង្កាយប្រហោង ប្រព្រឹត្តផកសក់និងកុកចាត់កុកចត្តិ យ៉ាងគិតលើសលុប

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបរិយាយស្ស

យោហំ មុត្តសម្ពាទសយទំ អដ្ឋវាសនោ កាសិក-
 ចន្ទនំ បទុនុកោន្តោ ហាលាកុទ្ធវិលេចនំ ជាវេន្តោ
 ជាតុបរាជតំ សាទិយន្តោ វិមិយា កោតា សត្តារា
 សមសមតតិកោ កវិស្សមិ អភិសម្បាយំ សោហំ
 កិ ជាទន្តោ កិ បស្សន្តោ វេសសី សត្តវំ ព្រហ្មចរិយំ
 ចវិស្សមិ សោ អព្រហ្មចរិយវាសោ អយន្តំ វិនិក្ខា
 តស្សា ព្រហ្មចរិយា និព្វិជ្ជំ បក្កមតិ ។ អយំ ទោ
 សទ្ធកា គេន កតវតា ជាទតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន ទុតិយោ អព្រហ្មចរិយវាសោ អក្ខតោ
 យត្ថ វិញ្ញំ បុរិសោ សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ
 វសន្តោ ច ចារាធស្ស ញាយំ ធម្មិ កុសលិ ។

[៦០] ចុន ធម៌ សទ្ធកា វិនិក្ខា សត្តា
 ឃរិវាទី ហោតិ ឃរិទិដ្ឋំ នត្ថិ ហេតុ នត្ថិ បទុយោ
 សត្តានំ សន្តិលេសាយ អហេតុ អប្បទុយោ សត្តា
 សន្តិលំស្សន្តិ នត្ថិ ហេតុ នត្ថិ បទុយោ សត្តានំ
 វិសុទ្ធិយា អហេតុ អប្បទុយោ សត្តា វិសុទ្ធិន្តិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបរិយាយស្ស

ចំណែកភាគអញ ដែលអស្រ័យទៅនឹងទិវេជនចង្ហៀតដោយកូន ប្រើ
 ប្រាស់សំពត់ដែលបានមក អំពីជនកាសិនីទ្ធិបចន្តនំ ប្រើប្រាស់កម្រង
 ទំនៀងត្រឡប់ត្រឡង់លាបស្បែក ។ ក្រេកអរចំពោះទោសនឹងប្រាក់ គង់
 ជាអ្នកមានភតិស្មី ។ គ្នាទំនៀងបំរើទេនេះ ក្នុងលោកខាងមុខវែរ ភាគ
 អញទាន់នឹង កាលនឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើបប្រើត្រឡប់ចាយធម៌កុសលិ-
 ណាក៏ត្រូវនេះ ការប្រើត្រឡប់ទាន់នឹង មិនមែនជាតិយាប្រើត្រឡប់ចាយ-
 ធម៌ទេ ចុរសនោះ លុះដឹងដូច្នោះហើយ ក៏ឡើយណាយចាកព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌នារហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្នាលសទ្ធកា ទេនឹង ឈ្មោះជា
 អព្រហ្មចរិយវាសនៈទី ៦ ដែលព្រះមាតាព្រះភាគ ការហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធស្ត
 ទោទ្រង់ប្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌ជា
 ទ្វេវិកាចុរសលែងប្រើត្រឡប់ចាយធម៌ ដោយសេចក្តីស្រឡះ ទុកជាភាស
 ប្រើត្រឡប់ ក៏មិនបានក្រែកអនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនតប្រើជំនឿយ ។

[៦០] ម្នាលសទ្ធកា ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកទេនេះ មានគ្រូ
 ខ្លះ កែនិងយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ហេតុបច្ច័យនាំឱ្យ
 សត្វទាំងឡាយនៅហ្មត់មិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ វេសិសេសវេសិ
 ដោយវេសិហេតុ វេសិបច្ច័យ ហេតុបច្ច័យនាំឱ្យសត្វទាំងឡាយ ចរិសុខ
 មិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ វេសិចរិសុខ ដោយវេសិហេតុ វេសិបច្ច័យ

បរិក្ខារសុខសុភមង្គល កងយោធព៌យោធន៍

ឧត្តិ ពលី ឧត្តិ វិរិយំ ឧត្តិ បុរិសជាមោ ឧត្តិ
បុរិសបរក្កមោ សទ្ធ សត្តា សទ្ធ ចាណា សទ្ធ
ក្ខតា សទ្ធ ដីកា អវសា អតណា អវិរិយា
ផិយតិសន្តិការបវិណាតា ធស្យវាភិជាតិកុ សុទ្ធពុត្តិ
មដិសិវេនន្តិ ។

(៦០) តត្រ សទ្ធក វិញ្ញា បុរិសោ ឥតិ មដិ-
សញ្ញាតិ អយំ ទោ កវិ សត្តា ឯវិកំធិ ឯវិធិដ្ឋិ
ឧត្តិ ហេតុ ឧត្តិ មច្ចយោ សត្តាដិ សន្តិលេសយ
អហេតុ អច្ចុយោ សត្តា សន្តិលិសន្តិ ឧត្តិ
ហេតុ ឧត្តិ មច្ចយោ សត្តាដំ វិសុទ្ធិយា អហេតុ
អច្ចុយោ សត្តា វិសុទ្ធិន្តិ ឧត្តិ ពលី ឧត្តិ វិរិយំ
ឧត្តិ បុរិសជាមោ ឧត្តិ បុរិសបរក្កមោ សទ្ធ
សត្តា សទ្ធ ចាណា សទ្ធ ក្ខតា សទ្ធ ដីកា

បរិក្ខារសុខសុភមង្គល កងយោធព៌យោធន៍ ទី ៣

កម្លាំងកិមិទមាន ព្យាយាមកិមិទមាន កម្លាំងនៃបុរសកិមិទមាន តា
ប្រឹងប្រែងនៃបុរសកិមិទមាន សត្វទាំងអស់ (មានសត្វធម្មតាណាជាដើម)
បុណៈ(*) ទាំងអស់ កូតទាំងអស់ (មានសត្វកើតក្នុងស្រោមស៊ុតជាដើម)
ជីវិតិញ្ញាជាតិទាំងអស់ ឥតមានអំណាច ឥតមានកម្លាំង ឥតមានព្យា-
យាម (ក្នុងការធ្វើឱ្យសេចក្តីស្រឡាញ់ប្រិយភាព) ទេ មានសេចក្តីប្រែប្រួលដោយ
និយតិវិនិស្តិតិ នីតិសភាវៈ(២) តាំងនៅក្នុងអភិជាតិទាំង ៦ ហើយ
វេមនិលេសុទ្ធនិទ្ធក ។

(៦១) ម្ចាស់សុខៈ វិញ្ញាបុរស តែងតែចារណា ក្នុងដំណើរ
នោះផ្ទះចុង គ្រូដំបូរនៃនរោង តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញ
យ៉ាងនេះថា ហេតុបច្ច័យនាំឱ្យសត្វទាំងឡាយសេចក្តី មិទមានឡើយ
សត្វទាំងឡាយ វេមនិលេសេចក្តី ដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ ហេតុ
បច្ច័យ នាំឱ្យសត្វទាំងឡាយ បរិសុទ្ធមិទមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ
វេមនិបរិសុទ្ធដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ កម្លាំងកិមិទមាន ព្យាយាម
កិមិទមាន កម្លាំងនៃបុរសកិមិទមាន សេចក្តីប្រឹងប្រែងនៃបុរសកិមិទមាន
សត្វទាំងអស់ (មានធម្មតាណាជាដើម) បុណៈទាំងអស់ កូតទាំង
អស់ (មានសត្វកើតក្នុងស្រោមស៊ុតជាដើម) ជីវិតិញ្ញាជាតិទាំងអស់

១-២ ប្តូរមើលគ្រងសាមញ្ញនិយមសូត្រ ក្នុងសៀវភៅទី ១៦ ទំព័រ ៣៣១ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អវសា អវលា អវិរិយា ធិយតិសង្កតិកាវបរិណាតា
 ធលោកិកិជាតិសុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិកំ ។ សវេ
 ឥមស្ស កោតោ សត្តុតោ សត្តិ វចនំ អកកោន មេ
 ឯត្ត កតំ អុសំគេន មេ ឯត្ត វុសិកំ ទុកោចិ មយំ
 ឯត្ត សមសមា សាមញ្ញំ មត្តា យោ ពាហំ ឯ វោមិ
 ទុកោ អហោតុ អប្បត្ថយោ វិសុជ្ឈិស្សាហតិ ។
 អតិរកំ ទោ បដិមស្ស កោតោ សត្តុតោ ធីត្តិយំ
 មុណ្ណិយំ ទុក្ខដិកាច្យដានំ កេសមស្សុលោចនំ យោ
 ហំ មុត្តសម្ពាទសយនំ អជ្ឈាវសន្តោ កាសិកាធន្តនំ
 បទុទុកោន្តោ មាលាតទុវិលេបនំ ធារេន្តោ ជាតុវរជនិ
 សានិយន្តោ ឥមិទា កោតោ សត្តារា សមសមគតិកា
 កវិស្សាមិ អភិសម្បារយំ សោហំ តំ ជាទន្តោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ឥតមានអំណាច ឥតមានកម្លាំង ឥតមានព្យាយាម (ក្នុងការធ្វើឱ្យសៅ
 ហ្មឺនឬបរិសុទ្ធ) ទេ មានសេចក្តីប្រប្រួល ដោយមិយតិ ទីនិស្សិតិ ទីនិ
 សភាវៈតាំងនៅក្នុងអតិជាតិទាំង ៦ ហើយវេទន៍ទទួលសុខនីតិទុក្ខ ។ បើ
 ពាក្យរបស់គ្រូដ៏ចម្រើននេះ ជាពាក្យពិតមែន សមណកម្មដែលកាត្តាអញ
 បានធ្វើហើយក្នុងសម័យនោះ កុំទុកដូចជាកាត្តាអញបំណុលបានធ្វើ ត្រហូច
 វិយចម្រើនដែលកាត្តាអញ បានប្រព្រឹត្តហើយក្នុងសម័យនោះ កុំទុកដូចជាកាត្តា
 អញមិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងចាំនឹងនាំគ្នាដាក់ជាមនុស្សស្មើគ្នា ដល់ខ្ញុំតាក
 ស្មើគ្នាក្នុងសមណធម៌នោះ ប៉ុន្តែកាត្តាអញគ្រាន់តែទំនើយាយថា យើង
 ចាំនឹងនាំគ្នាដាក់នឹងបរិសុទ្ធដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ ។ ក៏គ្រូដ៏ចម្រើននេះ
 ប្រព្រឹត្តអាក្រក់ កោគ្រោតិល ព្យាយាមអន្តិយព្រហ្មាណិ ប្រព្រឹត្តអាក
 សក់ទីនិកុកមាន់កុកចង្កាយ៉ាងគំនិតលើសលុប ចំណែកកាត្តាអញដែលកា
 ស្រីយនៅទីនឹងចម្រើនដ៏ដោយក្នុង ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលបានមកអំពី
 ដែនកាសិទីនឹងទិបទុន ប្រទ្រង់ពួកប្រជុំទីនឹងត្រៀងក្រអូប ត្រៀងលាប
 ផ្សែង ។ ប្រាកដចំពោះមាសទីនឹងប្រាក់ កំភង់ជាអ្នកមានគតិស្មើ ។ គ្នា
 ទីនឹងគ្រូដ៏ចម្រើននេះក្នុងលោកមានមុខដែរ កាត្តាអញនោះឯង កាលដឹងអ្វី

ក៏ បស្សន្តោ ឥន្ទ្រី សត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សានិ
 សោ អព្រហ្មចរិយាសោ អយន្តំ ឥតំ វិទិត្តា កស្មា
 ព្រហ្មចរិយា ធិត្តិដ្ឋិ បក្កមតិ ។ អយំ ទោ
 សទ្ធកា តេន កកវតា ជាទតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន កតិយោ អព្រហ្មចរិយាសោ អក្ខរតោ
 យត្ត វិញ្ញូ បុរិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ
 វសន្តោ ច ធារាធម្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។

[៦៦] បុរិ ចរិ សទ្ធកា ឥន្ទ្រីសត្វា សត្វា
 ឃិវិវាធិ ហោតិ ឃិវិធិដ្ឋិ សត្តិមេ កាយោ អកដា
 អកដវិធា អធិដ្ឋិតា អធិដ្ឋិតា វិញ្ញា កុដដ្ឋា
 ឃសិកដ្ឋាយិដ្ឋិតា^(១) តេ ន ឥញ្ញន្តិ ន វិចរិណាមេន្តិ
 ធាញមត្តិ^(២) ព្យាតាធន្តិ ធាលំ អញមត្តស្ម ឥស្មាយ
 វា ធិត្តាយ វា សុទធិត្តាយ វា កកមេ សត្ត ចថវិកា
 យោ អាតាកាយោ តេដោកាយោ វាយោកាយោ

១ ឃ្លីសក្ខាយិដ្ឋិតាធិ ធាលំ ។ ២ ឥ. ន វិចរិណាមេន្តិ ន អញមត្ត ។ ធី. ន វិចរិណាមេន្តិ ន អញមត្ត ។

ឃើញ្យ ទើបមកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយាធម៌ក្នុងសំណាត់គ្រូនេះ ការប្រព្រឹត្ត
 នោះ មិនមែនជាកិរិយាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយាធម៌ទេ បុរសនោះ លុះដឹង
 ដូច្នោះហើយ ក៏ឡើយណាយចាកព្រហ្មចរិយាធម៌នោះ ហើយចៀសចេញ
 ទៅ ។ មូលសទ្ធកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយាសោ ទិ ព ដែល
 ព្រះមាតាព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គីនោះ ទ្រង់ប្រាមច្បាស់
 ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ជាធម៌នាំឱ្យវិញ្ញាប្រសើរលឿនប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយាធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបាន
 ក្រែកអារម្មណ៍កុសលធម៌ដែលទូទាញដំណើរឡើយ ។

[៦៦] មូលសទ្ធកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះនាទីគ្រូ
 តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា កាយភិក្ខុកំពុង ៧ នៅ
 គ្មាននរណាធ្វើភីត គ្មានវិចារធ្វើភីត គ្មាននរណាធិដ្ឋិតដោយប្តូរដូច
 គ្មាននរណាសាងភីត ជាសកាតា (គ្មានពូជករទៀត) ភីតនៅដូច
 ដាក់ពូជភ្នំ មិននៅដូចជាសសរគោល កាយភីតនោះ មិនញាប់
 ញាវ មិនប្រប្រួល មិនបៀតបៀនគ្នា មិនកាចរឺគ្នាធិត្តាឱ្យបាន
 សុទ្ធច្បាចន្ត ឬភីតសុទ្ធច្បាចន្តឡើយ កាយភិក្ខុកំពុង ៧ ក៏ដូច
 ម្តេចគ្នា ភិក្ខុកំពុង ១ ពូកកុដិក ១ ពូកកុដិក ១ ពូកកុដិក ១ ពូកកុដិក ១

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសម័

សុខេ ទុក្ខេ ជីវេ សត្តមេ^(១) ឥមេ សត្ត កាយា
 អកាដា អកាដវិដា អនិម្មិតា អនិម្មតា វញ្ញា
 ក្ខន្ធដដ្ឋា ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋិតា តេ ធន ឥញ្ញន្តិ ធន
 វិមវិណាមេន្តិ ឆាញាមញ្ញំ ឡាញាធនេន្តិ ជាសំ អកា-
 មញ្ញស្ស ឥសុទាយ វា ទុក្ខាយ វា សុខទុក្ខាយ វា
 តត្ថ ធន្តិ ហត្ថា វា យាតេតា វា សោតា វា សារវតា
 វា វិញ្ញាតា វា វិញ្ញាមេតា វា យោមិ តិណ្ណោធន សត្តេន
 សីសី ធនិទ្ធតំ ធន កោធនំ កត្យំ ជីវិតា វា វាយេតិ
 សត្តន្តិ ត្រេវ កាយាធមន្តរោធន សត្តំ វិវរមទុប្បតតិ ។
 ទុទ្ធស ទោ បដិមាមិ យោធិប្បឌុទសាតសហស្សានិ
 សដ្ឋិត្យា^(២) សតានិ ធន ធន សតានិ បញ្ច ធន កម្មុយោ
 សតានិ បញ្ច ធន កម្មុយោ តិណិ ធន កម្មុយោ កម្មេ ធន
 អន្តរកម្មេ ធន ទ្ធរដ្ឋិប្បដិបដា ទ្ធរដ្ឋិទ្ធរកម្មុយោ ធន្យាភិជា-
 តិយោ អដ្ឋ បុរិសក្ខមិយោ ឯស្យធនបញ្ញាស អាជីវសតេ

១ ឃ. ជីវី ។ ឃ. សត្តមេ ។ ២ ឃ. ឃ. យោធិប្បឌុទសាតសហស្សានិ សដ្ឋិ ធន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សម្មិមបណ្ណសម័

សេចក្តីសុខ ១ សេចក្តីទុក្ខ ១ ធិតិ ១ គ្រប់ដំ ៧ កាយនិព្វកតាំង ៧
 នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាននរណាខំម៉តដោយប្រដិ
 បាទ គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាពតា កាំងនៅដូចជាកិច្ចលក់ បិត
 នៅមាំដូចជាសសរសោល កាយតាំងនោះ មិនញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល
 មិនបៀតបៀនគ្នាឆ្លងគ្នា មិនតចរធ្វើគ្នាឆ្លងគ្នាឲ្យបានសុខឬបានទុក្ខ ឬចាំង
 សុខចាំងទុក្ខបានឡើយ ចក្ខុលសម្លាប់ដោយខ្លួនឯងក្តី ប្រើគេឲ្យសម្លាប់
 ក្តី ស្លាប់ខ្លួនឯងក្តី ប្រើគេឲ្យស្លាប់ក្តី ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯងក្តី ញាំងគេឲ្យដឹង
 ច្បាស់ក្តី មិនមានក្នុងកាយចាំងនោះទេ ទុកជាចក្ខុលកាត់សីសរដោយ
 សស្រ្តាវុធដ៏មុត ក៏ឈ្មោះថាគ្មានអ្នកណា ដាច់ផ្តុំល្អអ្នកណា ឲ្យចាកជីវិត
 បាទ ឯសស្រ្តាវុធត្រាន់តែចូលតាមចន្លោះវែងកាយចាំងវេ ប៉ុណ្ណោះឯង ។
 ឯកំណើតដែលជាប្រធាន^(១) មានចំនួន១លាន៤សែន ៦ពាន់ ៦រយចាំង
 នេះក្តី កម្មចាំង៩យក្តី កម្មចាំង៩ក្តី កម្មចាំង៩ក្តី កម្មនិកាយកម្មនិក
 វិធីកម្មក្តី កម្មពាក់កណ្តាលនិមាណកម្មក្តី ចដិបតាចាំង៩៦ ក្តី អន្តរកម្ម^(២)
 ចាំង៩៦ក្តី អភិជាតិ^(៣)ចាំង៦ បុរិសកម្ម^(៤)ចាំង៨ ពួកអាជីវកចាំង១៤៤

១-២-៣-៤ ចូរមើលគ្រងសាមញ្ញនិស្សន្ទស្សត្រកូងសៀវភៅទី ៧៦ ទំព័រ ១៣២ ។

ឯក្ខន្ធមញ្ញាស ចរិត្តាជកសតេ ឯក្ខន្ធមញ្ញាស ធាតា-
 វាសសតេ ភីសេ វគ្គិយសតេ តិសេ វិវយសតេ ចត្តិស
 រោជាតុយោ សត្ត សញ្ញិត្តា សត្ត អសញ្ញិត្តា
 សត្ត ចិត្តត្តា សត្ត ទេវា សត្ត មាទុសា សត្ត
 មិសាចា សត្ត សវា សត្ត មុត្តា^(១) សត្ត ចាសាលា^(២)
 សត្ត មហាតា សត្ត មហាតសតាមិ សត្ត សុបិយា
 សត្ត សុបិយសតាមិ ចូឡាសីតិ មហាតម្បិយោ
 សតសមាស្សនិ យានិ តាលេ ច មណ្ឌិតេ ច
 សត្វាវត្តា សីសវត្តា ទុក្ខស្សន្តិ ករិស្សន្តិ ។ តត្ត
 ធន្តិ ឥមិយាហិ សីលេន វា វត្តេន វា តមេន វា
 ព្រហ្មចរិយេន វា អច្ឆរិយក្កិ វា កម្មិ បរិចារេ-
 ស្សនិ បរិមក្កិ វា កម្មិ ធុស្ស ធុស្ស ឡន្តិ^(៣)
 ករិស្សនិ ហេរិ ធន្តិ ខោណមិតេ^(៤) សុទុក្ខេ
 បរិយន្តតេ សីសារ ធន្តិ ហាយនវន្ត្រេ

១. ធុស្ស ។ ២. ធុ សន្តយសាមាមិ ៣ ធុស្សនិ ។ ៣ ម. ឡន្តិ ។
 ៤. ធុ. ខោណមិតេ ។

ពួកបរិព្រាណចំនួន ១២៧ លំដៅនៃនាគចំនួន ១២៧ អង្រ្កិយចំនួន ១២០
 នរកចំនួន ១៣០ នាគុវិសេសប្រកបដោយពួលី (មានខ្លួនវែង្នុងជើងជាដើម)
 ចំនួន ៣៦ ពួកនករិសេតុវិសេសញ្ញា^(១) ចំនួន ៧ ពួកនករិវេ (ចញ្ញា-
 ជាតិ) ដែលគ្មានសញ្ញាចំនួន ៧ ពួកនករិវេជាតិដែលដុះអំពីដំបូង (មាន
 អំពៅជាដើម) ចំនួន ៧ ពួកទៅវាចំនួន ៧ ពួកមនុស្សចំនួន ៧ ពួកបិសាច
 ចំនួន ៧ ស្រះចំនួន ៧ កោងក្នុងចំនួន ៧ ឫចំនួន ៧ គ្រោះធំចំនួន ៧ គ្រោះ
 តូចចំនួន ៧០០ សុបិយចំនួន ៧ សុបិយតូចចំនួន ៧០០ ផលពាលក្តិ ផល
 ជាបណ្ឌិតក្តិ អន្តាលរៅ គ្រាប់ភ្នំកំរៅ (ក្នុងវដ្តសន្សារ) អស់ចំនួន ៨
 លានច្បូមហោរក្ស ហើយនិងធ្វើទូរិច្ចផុតខ្លួនច្បូន ។ បុគ្គលកំណត់
 ទុកថា ភាពអញ្ជើញនិងញាតិកម្មដែលមិនទាន់ចាស់ទុំចាស់ជើង ភាពអញ
 បានពាល់គ្រូរឿយ ។ ឆ្លូវកម្មដែលចាស់ស្រាប់ហើយ ។ ធ្វើឱ្យអស់ទៅផង
 ដោយសីលនេះក្តី ដោយវត្តនេះក្តី ដោយកថានេះក្តី ដោយព្រហ្មចរិយៈ
 នេះក្តី ក្នុងកម្មចំនួនឡាយនោះមិនមានទេ សេចក្តីសុទុក្ខដែលធ្វើឱ្យមាន
 ទិច្ចផុតដូចគេលំរបស់ (ឱ្យអស់ទៅ) ដោយទោណៈ មិនមានក្នុងសន្សារ
 វដ្តដោយប្រការយ៉ាងនេះទៀត សេចក្តីសាចស្តុឱ្យ (វិសេសន្តររបស់ផល
 ជាបណ្ឌិត) នឹងសេចក្តីចិរិយ (វិសេសន្តររបស់ផលពាល) មិនមានទេ

១ ពួកមិយត្រង់លាមញ្ញសស្សត្រក្កស្សិហាទី ១៤ ទំព័រ ១៣២ ។

ធម៌ ឧត្តស្ថិតិសេ ។ សេយ្យជាមិ ជាម សុត្តនុច្ឆេ
ទិវត្ត ជិវ្វេយមនមេវ ចសេនិ ឯវមេវ កាលេ
ច មណ្ឌិតេ ច សទ្ធាវិគ្គា សិសវិគ្គា ទុក្ខស្សន្តិ
កវិស្សន្តិ ។

[៦៣] តត្រ សទ្ធា វិញ បុរិសា ឥតិ
បដិសត្តិក្ខតិ អយំ ទោ កវិ សទ្ធា ឯវិវិដិ
ឯវិដិដ្ឋិ សត្តមេ កាយា អតតា អតតដិវា
អនិម្មតា អនិម្មតា វញ្ញា ក្សដដ្ឋា ឯសិកដ្ឋា-
យិដ្ឋិតា តេ ធន ឥត្តន្តិ ធន វិបរិណាមន្តិ ចាញា-
មញ្ញំ ច្យាតានេន្តិ ចាលិ អញ្ញមញ្ញស្ស សុទាយ
វ ទុក្ខាយ វ សុទុក្ខាយ វ កតមេ សត្ត
បមវិកាយោ អាចាកាយោ គេតាកាយោ វាយោ-
កាយោ សុទេ ទុក្ខេ ដីវេ សត្តមេ ឥមេ សត្ត
កាយា អតតា អតតដិវា អនិម្មតា អនិម្មតា
វញ្ញា ក្សដដ្ឋា ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋិតា តេ ធន ឥត្តន្តិ

សេចក្តីល្អគលាសំឡើងនឹងសេចក្តីចេរិលចុះម៉ែតានឡើយ ។ ដូចម្តេ
ខែអម្បះ ដែលគេបោះចោលទៅ តែងសោយអស់ (ក្រឹមតែកំណត់
អម្បះប៉ុណ្ណោះ) យ៉ាងណាម៉េញ ដេតាលក្ខី ដេតាបណ្ឌិតក្តី ដែល
អន្តរាលេវ ក្រាច់ភ្នែកទៅ (ក្នុងសង្ស្រាអស់កំណត់នេះហើយ) នឹង
ធ្វើខ្លួនចិបផុតខែទុក្ខបានដូច្នោះឯង ។

[៦៣] ម្នាលសទ្ធាៈ វិញបុរិស តែងចិញ្ចាញ ក្នុងវិបរិណាមន្តិ
ដូច្នោះ គ្រូដំបូរនេះ តែងចិញ្ចាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះ
ថា កាយគិក្ខុកតាំងពី វេន គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាន
នរណាខិត្តកេរដោយប្តូរទុក្ខ គ្មាននរណាសាសិត្ត ជាសភាពការ កាំង
នៅដូចជាកំលុងក្តី ប៉ុន្តែនៅម៉ែតូចជាសសរគោល កាយតាំងនោះ មិន
ញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល មិនបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា មិនកាច់ធ្លាក់នឹងគ្នា
ឲ្យបានសុទ្ធច្បាច់ទុក្ខ ឬចាំងសុទ្ធចាំងទុក្ខបានឡើយ កាយគិក្ខុកតាំងពី
កើតដូចម្តេចនេះ គិក្ខុកតាំងពី ១ ក្នុងនាគុជិត ១ ក្នុងនាគុភិវិ ១ ក្នុង
នាគុទ្យល្ល ១ សេចក្តីសុទ្ធ ១ សេចក្តីទុក្ខ ១ ជីវិត ១ គ្រប់ដាច់ កាយ
គិក្ខុកតាំងពី វេន គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាននរណាខិត្ត
ដោយប្តូរទុក្ខ គ្មាននរណាសាសិត្ត ជាសភាពការ កាំងនៅដូចជា
កំលុងក្តី ប៉ុន្តែនៅម៉ែតូចជាសសរគោល កាយតាំងនោះ មិនញាប់ញ័រ មិន

បរិព្វាគមន្តសូត្រ សុត្តន្តបិដក ទស្សនិយាយវគ្គ

៤ វិបវណ្ណមេត្តិ យាមាមិ ព្យាគមន្តិ យាសិ
 អញ្ញមញ្ញស្ស សុខាយ វា ទុក្ខាយ វា សុខ-
 ទុក្ខាយ វា ភក្ក ធន្តិ យាមា វា យាគេតា វា
 សោតា វា សាវេតា វា វិញ្ញាតា វា វិញ្ញាមេតា វា
 យោមិ តិណ្ណោ ធម្មសុត្តនិ សីសិ ធម្មតិ ធម្ម កោចិ
 កក្កិ ជីវិតា វេរោមេតិ សុត្តន្តិ ត្រេវ កាយា ធម្ម-
 មន្តវេទ សត្តិ វិវាមទុប្បតតិ ។ ទុទ្ធស មោ បទិមា ធម្ម-
 យោមិ ធម្មមុទសតសហស្សនិ សដ្ឋិត្ត សតាមិ ធម្ម
 ៥ សតាមិ បញ្ច ធម្ម កក្កុយោ សតាមិ បញ្ច
 ៥ កក្កុយោ តិណ្ណិ ធម្ម កក្កុយោ កក្កុយោ ធម្ម
 អន្តរកម្ម ធម្ម ទ្ធម្មប្បដិបតា ទ្ធម្មន្តរកម្ម ធម្មកិ-
 យាមិ អដ្ឋ បុរិសក្កមិយោ ឯក្កមញ្ញស
 អាជីវសតេ ឯក្កមញ្ញស បរិព្វាគមន្តសតេ ឯក្ក-
 មញ្ញស យាមាសសតេ វិសេ ឥន្ទ្រិយស-
 តេ តិសេ ធម្មិយសតេ ធម្មិស វេណិកុយោ
 សត្ត សញ្ញិកញ្ញា សត្ត អសញ្ញិកញ្ញា សត្ត
 ធម្មតញ្ញា សត្ត ទេវ សត្ត មាទុសា

បរិព្វាគមន្ត សុត្តន្តបិដក ទស្សនិយាយវគ្គ ៤

ប្រែប្រួល មិនបៀបៀតគ្នានឹងគ្នា មិនគោរពធ្វើគ្នានឹងគ្នាឲ្យបានសុខ ឬ
 បានទុក្ខ ឬទាំងសុខទាំងទុក្ខបានឡើយ បុគ្គលសម្រាប់ដោយខ្លួនឯងក្តី
 ប្រើឲ្យសម្រាប់ក្តី ស្តាប់ដោយខ្លួនឯងក្តី ប្រើឲ្យសម្រាប់ក្តី ដឹងច្បាស់
 ខ្លួនឯងក្តី ញ៉ាំងឲ្យដឹងច្បាស់ក្តី មិនមានក្នុងកាយទាំងនោះទេ ទុកជា
 បុគ្គលកាត់សីលៈ ដោយស្រ្តាវុកដ៏មុត គឺឈ្មោះជាគ្មានអ្នកណាជាប់ផ្តល់
 អ្នកណាឲ្យចាកដីវិទ្យាបានទេ ស្រ្តាវុក គ្រាន់តែចូលទៅតាមចរន្ទាវនៃ
 កាយទាំង ៧ ប៉ុណ្ណោះឯង ។ កំណើតដែលជាប្រធាន មានចំនួន
 ១ លាន ៤ វិសេ ៦ ពាន់ ៦ យោ ទាំងនេះក្តី កម្មទាំង ៨ យេក្តី កម្មទាំង ៨ ក្តី
 កម្មទាំង ១១ ក្តី កម្មនិកាយកម្មនឹងវិចិត្រក្តី កម្មពាក់កណ្តាលនិមាទាកម្មក្តី
 បដិបទាទាំង ៦២ ក្តី អន្តរកម្មទាំង ៦២ ក្តី អភិជាតិទាំង ៦ ក្តី បុរិសក្កមិ
 ទាំង ៤ ក្តី ពួកអាជីវិតទាំង ១៤៧ ពួកបរិព្វាគមន្តទាំង ១៤៧ លំនៅនៃនាគ
 ទាំង ១៤៧ ឥន្ទ្រិយទាំង ១២០ នរកទាំង ១៣០ ពាក្យដែលប្រកថាដោយ
 ពូជ (មានខ្លាំងដ៏ខ្លាំងដើរជាដើម) ទាំង ៣៦ ពួកកិរិយសក្តិដែលមាន
 សញ្ញាទាំង ៧ ពួកកិរិយ (ធម្មជាតិ) ដែលគ្មានសញ្ញាទាំង ៧ ពួក
 អភិរិយនិវេទន៍ដែលដុះអំពីថ្នាំទាំង ៧ ពួកទៅរកទាំង ៧ ពួកទុក្ខស្សទាំង ៧

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសម័

សត្ត ចិសាថា សត្ត សវ សត្ត ធុរ្យជា សត្ត
 ជាសាលា សត្ត បថាតា សត្ត បថាតសត្តាធិ
 សត្ត សុបិថា សត្ត សុបិថសត្តាធិ ធូឡាសីតិ
 មហាកប្បិថា សត្តសមាស្សាធិ យោធិ ពាលេ ច
 បណ្ឌិតេ ច សន្ធាវិគ្គា សិសវិគ្គា ទុក្ខស្សន្តិ
 ករិស្សន្តិ ។ កត្ត ទត្ត ឥមិថាហំ សីលេន វា
 វត្តេន វា ភាមេន វា ប្រញិយេន វា អបិបត្តិ វា
 កត្តិ បរិថាទេស្សាធិ បរិបត្តិ វា កត្តិ ធុស្ស ធុស្ស
 ព្យន្តិករិស្សាធិតិ ហេវិ ទត្តិ គោណមិគេ សុទុទុក្ខ
 បរិយទ្គកតេ សីសារេ ទត្តិ ហាយទវឡនេ ទត្តិ
 ទត្តិសាវកិសេ ។ សេយ្យជាមិ ជាម សុត្តកុឡេ ទិក្ខ
 ធិត្រេធិយោនមេវ បាលេតិ វិវមេវ ពាលេ ច បណ្ឌិតេ
 ច សន្ធាវិគ្គា សិសវិគ្គា ទុក្ខស្សន្តិ ករិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសម័

ក្នុងបិសាចទាំង ៧ ស្រវទាំង ៧ រោគិក្ខុទាំង ៧ ឫទាំង ៧ ជ្រោះធំ
 ទាំង ៧ ជ្រោះតូចទាំង ៧០០ សុបិទធំទាំង ៧ សុបិទតូចទាំង ៧០០ ជន
 ពាលក្ខី ជនជាបណ្ឌិតក្ខី អន្តាលេវេ ត្រាចរដ្ឋាតំវេ (ក្នុងវិជ្ជសន្សិវ)
 អស់កាលចំនួន ៨ លានចូរ្យមហាភយ្យ ហើយនឹងធ្វើឲ្យទីបំផុតនៃទុក្ខបាន។
 បុគ្គលកំណត់ទុកថា ភាគាអញ នឹងញ៉ាំងកម្មដែលមិនទាន់ទាន់សិទ្ធិចាស់
 ផង ភាគាអញបានកាលក្រូវរឿយ ។ ឲ្យកម្មដែលចាស់ស្រាប់ហើយ ។
 ធ្វើឲ្យអស់ទៅផង ដោយសីលនេះក្តី ដោយវត្តនេះក្តី ដោយគបៈនេះក្តី
 ដោយក្រហូចរយនេះក្តី ក្នុងកម្មទាំងឡាយនោះ មិនមានទេ សេចក្តី
 សុទ្ធាត្រូវដែលធ្វើឲ្យមានទីបំផុត ដូចគេវល់របស់ (ឲ្យអស់ទៅ) ដោយ
 ទោណៈ មិនមានក្នុងសីលវេជ្ជដោយប្រការយ៉ាងនេះឡើយ សេចក្តី
 សាមស្ស្យ (នៃសន្សិវរបស់ជនជាបណ្ឌិត) នឹងសេចក្តីចិរិន (នៃ
 សន្សិវរបស់ជនពាល) មិនមានទេ សេចក្តីលុកលាស់ឡើងនឹងសេចក្តី
 ចេរិលចុះ មិនមានឡើយ ។ ដូចម្ល៉ោះនោះម្យ៉ាងដែលគេបោះបោលទៅ
 តែងរលាយអស់ (ត្រឹមតែកំណត់អន្ធរ្យបុណ្ណោះ) យ៉ាងណាម៉េញ ជន
 ពាលក្ខី ជនជាបណ្ឌិតក្ខី ដែលអន្តាលេវេ ត្រាចរដ្ឋាតំវេ (ក្នុង
 សន្សិវអស់កំណត់នេះហើយ) នឹងធ្វើឲ្យទីបំផុតនៃទុក្ខបានដូច្នោះឯង ។

ចរិតវិស័យស្ស ធម្មសុត្តន្ត ចតុត្តរាប្បិយវិសោ

សវេច បទ ឥមស្ស កោតោ សត្តោ សន្តិ វចនំ
 អកោតទ មេ ឯត្ត កតំ អវសិទ្ធន មេ ឯត្ត វសិកំ
 ឧកោចិ មយំ ឯត្ត សមសមា សាមញ្ញំ បត្តា
 យោ ចាហំ ន វនាមំ ឧកោ សទ្ធាវិក្ខា សិសិក្ខា
 ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សនាតិ ។ អតិរកំ ទោ^(១)
 ចនិមស្ស កោតោ សត្តោ នត្តិយំ មុណ្ហិយំ
 ឧក្កជិត្តច្បនាទំ កេសមស្សលោចនំ យោហំ
 បុត្តសម្ពាទសយនំ អជ្ឈាវសន្តោ កាសិកាទន្តនំ
 បទ្ធពុកោន្តោ មាលាតទ្ធវិលេបនំ ជាវេន្តោ ជាត្រូវវនតិ
 សាទិយន្តោ ឥមំនា កោតោ សត្តោ សមសមកតិកោ
 ករិស្សនិ អភិសម្បាយំ សោហំ កី ជាទន្តោ កី
 បស្សន្តោ ឥមស្សី សត្តវិ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សនិ
 សោ អព្រហ្មចរិយវិសោ អយន្តិ ឥតិ វិទិត្តា

១. ឧ. អតិរកំ ១ ។

ចរិតវិស័យស្ស ធម្មសុត្តន្ត អព្រហ្មចរិយវិសោ ២

បើពាក្យរបស់គ្រូដ៏ចំរើននេះ ជាពាក្យគិតបែប សមណកម្មដែលកត្តា
 អញបានធ្វើហើយ ក្នុងសម័យខ្លះ ក៏ទុកដូចជាពាក្យអញ មិនបានធ្វើ
 ព្រហ្មចរិយធម៌ដែលកត្តាអញបានប្រព្រឹត្តហើយ ក្នុងសម័យខ្លះ ក៏ទុកដូច
 ជាពាក្យអញមិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងពុំដឹងទេ ជាមនុស្សស្មើ ៗ គ្នា
 ដល់ខ្លះភាពស្មើគ្នាក្នុងសមណធម៌ខ្លះ ចំនែកកត្តាអញប្រាថ្នាវិធមិននិយាយ
 ថា យើងពុំដឹងទេនឹងអន្តោលទៅ គ្រាចេញទៅ (ក្នុងសិទ្ធិវេជ្ជ)
 ហើយនឹងធ្វើទ្រឹមដុកទុក្ខបាន ។ ក៏គ្រូដ៏ចំរើននេះប្រព្រឹត្តពាក្យ កោ
 ត្រកិល ព្យាយាមអង្គុយច្រហោង ប្រព្រឹត្តដកសក់នឹងពុកមាត់ពុកភ្នែក
 យ៉ាងគំនិតលើសលុប ចំណែកកត្តាអញ ដែលស្រ្តីយោធានឹងទិដេក
 ចង្អៀតដោយកូន ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលបានមកដល់ដៃនៃកាសិ នឹងខ្លឹម
 ចន្ទនំ ទ្រទ្រង់ដាក់ច្រវែននឹងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេង ៗ ក្រេកមរ
 ចំពោះមាសនឹងប្រាក់ ក៏នឹងជាអ្នកបានគរិស្សិៗគ្នានឹងគ្រូដ៏ចំរើននេះ ក្នុង
 លោកទាំងមុខដែរ កត្តាអញនោះឯង កាលដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើប
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈក្នុងសំណាក់គ្រូនេះ ការប្រព្រឹត្តិនោះឯង មិនមែន
 ជាភិរិយាប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយធម៌ទេ បុរសនោះ លុះដឹងដូច្នោះហើយ ក៏

កស្មា ព្រហ្មចរិយា ចិត្តិជ្ជ បក្កមតិ ។ អយំ
 ទោ សទ្ធក តេជ ភកវតា ជាធាត បស្សតា
 អវហតា សម្មាសម្មុទ្ធន ចត្តានោ អព្រហ្មចរិយវសោ
 អក្កាតោ យត្ថ វិញ្ញ បុរិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ
 ន វសេយ្យ វសន្តោ ច ចារាធម្មេ ញាយំ ធម្មំ
 កុសលំ ។ និមេ ទោ សទ្ធក តេជ ភកវតា ជាធាត
 បស្សតា អវហតា សម្មាសម្មុទ្ធន ចត្តានោ អព្រហ្មច.
 រិយវសោ អក្កាតោ យត្ថ វិញ្ញ បុរិសោ សសក្កំ
 ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសន្តោ ច ចារាធម្មេ
 ញាយំ ធម្មំ កុសលន្តំ ។

(៦៤) អច្ឆរិយំ កោ អាទទ្ធិ អត្ថតំ កោ អាទទ្ធិ
 យាវត្ថំនិ តេជ ភកវតា ជាធាត បស្សតា អវហតា
 សម្មាសម្មុទ្ធន ចត្តានោ អព្រហ្មចរិយវសោ វ សមាតា
 អព្រហ្មចរិយវសាតិ អក្កាតោ យត្ថ វិញ្ញ បុរិសោ
 សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសន្តោ ច

ខៀយណាយចាកព្រហ្មចរិយធម៌ហើយទៀសទេញាវ ។ ខ្មាលសទ្ធកៈ
 នេះឯងឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវសៈ ៦ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អ-
 រហន្តសម្មាសម្មុទ្ធសន្ថានោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែង
 ហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយដាច់
 ស្រឡះ ទុកជាគោលប្រព្រឹត្ត តំរិះនាំបានគ្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួន
 ធម្មីដឹងឡើយ ។ ខ្មាលសទ្ធកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវសៈ ៤
 ប្រការ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្មុទ្ធ អង្គនោះទ្រង់
 ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យ
 វិញ្ញបុរសលែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាគោល
 ប្រព្រឹត្ត តំរិះនាំបានគ្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនធម្មីដឹងឡើយ ។

(៦៤) សទ្ធកបរិទ្ធាជករបថ បតិស្រព្រះភាគខ្ពង់ចំរើន ហេតុ
 នេះអស្ចារ្យណាស់ បតិស្រព្រះភាគខ្ពង់ចំរើន ហេតុនេះចំរើនណាស់
 ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្មុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាប
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងអព្រហ្មចរិយវសៈ ៦ ប្រការ
 នេះថា ជាអព្រហ្មចរិយវសៈ ដោយគិតប្រាកដមែន ជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញ-
 បុរសលែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាគោលប្រព្រឹត្ត

នាវាទេយ្យ ញាយី ធម្មំ កុសលី ។ កតតោនិ មន តានិ
កោ អាណន្ទ តេន ភកវតា ជាណតា បស្សតា អាហតា
សន្តសន្តន្ទេន ចត្តារិ អនស្សាសិកានិ ព្រហ្មចរិយានិ
អក្កាតានិ យត្ត វិញ្ញំ បុរិសោ សសន្តិ ព្រហ្មចរិយំ
ន វិសយ្យ វសន្តោ ច នាវាទេយ្យ ញាយី ធម្មំ
កុសលន្តិ ។

[៦៨] ឥន សន្តក ឯកតោ សត្វ សព្វញ្ញ
សព្វនស្សាវិ អបរិសេសិ ញាណនស្សនិ បដិជាតាតិ
ចរតោ ច មេ តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស ច ជាតវស្ស
ច សតតិ សមិទិ ញាណនស្សនិ បដ្ឋបដ្ឋិតន្តិ ។
សោ សុញ្ញម្យិ អតារិ បរិសតិ បណ្ឌម្យិ ច លកតិ
កុត្តារោមិ ទិសតិ ចណ្ណានមិ ហត្ថិយា សមាគច្ឆតិ
ចណ្ណានមិ អាស្សន សមាគច្ឆតិ ចណ្ណានមិ កោណោ
សមាគច្ឆតិ ឥត្ថិយាមិ បុរិសស្សបិ ធាមម្យិ កោត្តម្យិ
បុច្ឆតិ កាមស្សបិ និកមស្សបិ ធាមម្យិ មត្តម្យិ
បុច្ឆតិ ។ សោ កមិទន្តិ បុដ្ឋោ សមាទោ សុញ្ញំ

កមិទបានក្រេកអរនឹងកុសលនិវេសន្តកប្បវិធីឡើយ ។ បពិត្រព្រះ
ភានន្តជំពំរើន បុព្វគតវិនិច្ឆ័យ វេហន្តសន្តសម្ពុទ្ធ អត្តិទាន ប្រតិក្រម
ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងអនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ២ ប្រការ
ដែលជាធម៌នាំឱ្យវិញ្ញាប្បវេស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ
ទុកជាពាលប្រព្រឹត្តិ កមិទបានក្រេកអរនឹងកុសលនិវេស ដែលខ្លួនកប្បវិធី
តើដូចម្តេចខ្លះ ។

[៦៨] ព្រះភានន្តកបថ ម្នាលសន្តកៈ កុរិលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ
នឹងសព្វ ឃើញសព្វ តែដើម្បីឱ្យញាណទស្សនៈមិនមានសេសសល់ថា
អាត្មាអញគាលដើក្តី ឈរក្តី ផេលកក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី ញាណទស្សនៈ
វ័មនិវកល់សិបដាច់ដានិច្ច ។ គ្រូនោះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ ក៏មាន
មិទបានដុំបាយក៏មាន ភ្នែកក៏មាន ចូរប្រទះនឹងដំរីកាបក៏មាន ចូប
ប្រទះនឹងសេះកាចក៏មាន ចូបប្រទះនឹងគោកាចក៏មាន សួរនាមនឹងគោគ្រ
របស់ស្រ្តី ឬបុរសក៏មាន សួរឈ្មោះនឹងផ្លូវនៃស្រុកឬនិមកក៏មាន ។
គ្រូនោះកាលបើមានគេសួរថា ហេតុមេតើដូចម្តេច ក៏ប្រាប់គេថាផ្ទះស្ងាត់

មេ អការំ បរិសិទ្ធិំ អហោសិ តេន ចារិសី បិណ្ណំ
 មេ អលទ្ធិញ្ញំ^(១) អហោសិ តេនាលទ្ធិ កុក្កុរេន ខំ-
 សិត្តំ អហោសិ តេនម្ហិ នន្នោ ចណ្ណោន ហត្ថិជា
 សមាគន្ធិញ្ញំ អហោសិ តេន សមាគមី ចណ្ណោន
 អស្សន សមាគន្ធិញ្ញំ អហោសិ តេន សមាគមី
 ចណ្ណោន កោណោន សមាគន្ធិញ្ញំ អហោសិ តេន
 សមាគមី ឥត្តិយាមិ បុរិសស្សបិ ជាមម្យំ កោត្តម្យំ
 បុច្ឆិត្តំ អហោសិ តេន បុច្ឆិ កាមស្សបិ ចិកមស្សបិ
 ជាមម្យំ មត្តម្យំ បុច្ឆិត្តំ អហោសិ តេន បុច្ឆិន្តិ ។
 ឥក្រ ឥន្ទក វិញ្ញ បុរិសោ ឥតិ បដិសត្តិក្កតិ អយំ
 ទោ ករំ សត្តា សទ្ធាញ្ញ សទ្ធជស្សវិ អបរិសេសិ
 ញាណទស្សនំ ធម៌ជាតាតិ ចរោ ច មេ
 តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស ច ជាករស្ស ច សតតំ
 សមិតំ ញាណទស្សនំ បទុបដ្ឋិតន្តិ ។ រសោ
 សុត្តម្យំ អការំ បរិសិទ្ធិ បិណ្ណម្យំ ន លកតិ
 កុក្កុរេយិ ទិសតិ ចណ្ណោន ហត្ថិជា សមាគន្ធិតិ

១ ម. បិណ្ណំ ធម៌ទ្ធិញ្ញំ ។

ដែលគួរខ្ញុំចូលទៅបាន ខ្ញុំក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់នោះហើយ ដុំបាយ
 ដែលខ្ញុំមិនគួរបាន ខ្ញុំក៏មិនបានដុំបាយនោះហើយ តែដែលគួរខ្ញុំបាន
 តែនោះក៏ខ្ញុំបានហើយ ខ្ញុំគួរចូលនិវេទន៍កាច ខ្ញុំក៏ចូលនិវេទន៍កាចនោះហើយ
 ខ្ញុំគួរចូលនិវេទន៍សេភាច ខ្ញុំក៏ចូលនិវេទន៍សេភាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរចូលនិវេទន៍
 កាច ខ្ញុំក៏ចូលនិវេទន៍កាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរស្នេតាមនិវេទន៍តាត្របេសស្រី
 ប្រុស ខ្ញុំក៏ស្នេតាមនិវេទន៍តាត្របេសស្រីប្រុសនោះហើយ ខ្ញុំគួរស្នេ
 ឈ្មោះនិវេទន៍វិទ្យុស្រុកធម៌ធម ខ្ញុំក៏ស្នេឈ្មោះនិវេទន៍វិទ្យុស្រុកធម៌ធមនោះ
 រួចហើយ ។ ម្ចាស់សន្តកៈ វិញ្ញុរ វេទនិកចារណកុតិវិណិវេទនាថា
 ត្រូវដំបើរនេះដំនើសព្វឃើញសព្វ តែនិម្មេត្តនូវញាណទស្សនៈ មិនបាន
 លេសសល់ជា ពាក្យអញ្ញាលដើក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ភ្ញើក្តី
 ញាណទស្សនៈ វេទនិកកលំសិបំជាប់ជាខ្ចី ។ គ្រូនោះចូលទៅកាន់ផ្ទះ
 ស្ងាត់កំរាន បំផុតដុំបាយកំរាន តែងកំរាន ចូលប្រទេនិវេទន៍កាច

បរិព្រាណវិជ្ជា សន្តកសូត្រ ប្រញូបវិយោយំ

ចណ្ណោនមិ អស្សេន សមាគន្ធិតិ ចណ្ណោនមិ កោណោន
 សមាគន្ធិតិ ឥត្តិយាមិ បុរិសស្សបំ ឆាមម្បិ កោត្តម្បិ
 បុច្ឆិតិ កាមស្សបំ ធិកមស្សបំ ឆាមម្បិ មត្តម្បិ
 បុច្ឆិតិ ។ សោ កិមិធន្តិ បុដ្ឋោ សមាថោ សុត្តា
 អតារ បរិសិត្តំ អហោសិ តេន ហរិសិ បិណ្ឌិ
 មេ អលទ្ធតំ អហោសិ តេនាលទ្ធិ កុត្តារេន
 ទិសិត្តំ អហោសិ តេនទ្ធិ ធម្មោ ចណ្ណោន ហត្ថិជា
 សមាគន្ធិតំ អហោសិ តេន សមាគមិ ចណ្ណោន
 អស្សេន សមាគន្ធិតំ អហោសិ តេន សមាគមិ
 ចណ្ណោន កោណោន សមាគន្ធិតំ អហោសិ តេន
 សមាគមិ ឥត្តិយាមិ បុរិសស្សបំ ឆាមម្បិ កោត្តម្បិ
 បុច្ឆិត្តំ អហោសិ តេន បុច្ឆិ កាមស្សបំ ធិ-
 កមស្សបំ ឆាមម្បិ មត្តម្បិ បុច្ឆិត្តំ អហោសិ
 តេន បុច្ឆិត្តិ ។ សោ អនស្សាសិកំ ឥទិ
 ព្រញូបវិយោយំ ឥតិ វិទិត្តា កស្មា ព្រញូបវិយោ ធិត្តិដ្ឋ

បរិព្រាណវិជ្ជា សន្តកសូត្រ ព្រញូបវិយោយំ ១

កំមាន ចូបប្រទេនិវិសេភាចកំមាន ចូបប្រទេនិវិភាកាចកំមាន សូរ
 នាមនិវិភាក្របេសំស្រីប្បប្រុសកំមាន សូរឈ្មោះនិវិដ្ឋវិទស្រុកប្បទិគមកំ
 មាន ។ គ្រូនោះកាលបើមានសេស្វាថា ហេតុនេះតើដូចម្តេច ក៏ប្រាប់ន
 ថា ប្តូរស្មារតីដែលខ្ញុំគួរចូលទៅបាន ខ្ញុំក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្មារតីនោះហើយ
 ដុំបាយដែលខ្ញុំមិនគួរបាន ខ្ញុំក៏មិនបានដុំបាយនោះហើយ តែដែល
 គួរតែខ្ញុំបាន តែនោះនាំខ្ញុំហើយ ខ្ញុំគួរចូបនិវិដ្ឋវិភាច ខ្ញុំក៏ចូបនិវិដ្ឋ
 ភាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរចូបនិវិសេភាច ខ្ញុំក៏ចូបនិវិសេភាចនោះហើយ
 ខ្ញុំគួរចូបនិវិភាកាច ខ្ញុំក៏ចូបនិវិភាកាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរសួររកនាម
 និវិភាក្របេសំស្រីប្បប្រុស ខ្ញុំក៏សួរនាមនិវិភាក្របេសំស្រីប្បប្រុសនោះ
 ហើយ ខ្ញុំគួរសួរឈ្មោះនិវិដ្ឋវិទស្រុកប្បទិគម ខ្ញុំក៏សួរឈ្មោះនិវិដ្ឋវិទ
 ស្រុកប្បទិគមនោះហើយ ។ បុរសនោះលុះដឹងច្បាស់ថា ព្រញូបវិយោ
 នេះមិនមានទំនងស្រួលផ្ទុះចេញហើយ ក៏ឡើយណាយចាកព្រញូបវិយោនោះ

សុត្តន្តបិដក ចង្សីមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ចក្កមតិ ។ ឥធិ ទោ សទ្ធក ទេន កកវតា
ជាតតា បស្សតា អរហតា សញ្ញាសម្មុទ្ធន បវេទិ
អនុស្សាសិតំ ព្រហ្មចរិយំ អក្កាតិ យត្ត វិញ្ញ
ប្បវិសោ សសក្កំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសន្តោ
ន ពារាធយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។

(៦៦) បុន ចបំ សទ្ធក ឥទេនទោ សត្វា
អនុស្សវិកោ ហោតិ អនុស្សវសន្តោ ។ វសោ
អនុស្សវេន ឥតិហិតិហបរម្យរាយ បំដកសម្បាយ
ធម្មំ ទេសេតិ ។ អនុស្សវិកស្ស ទោ បន សទ្ធក
សត្តោ អនុស្សវសទ្ធស្ស សុសុតម្បិ ហោតិ ទុស្សុ-
តម្បិ ហោតិ ភជាបិ ហោតិ អញ្ញជាបិ ហោតិ ។
តត្រ សទ្ធក វិញ្ញ ប្បវិសោ ឥតិ បដិសក្កិត្តតិ
អយំ ទោ កវិ សត្វា អនុស្សវិកោ អនុស្សវសន្តោ ។
សោ អនុស្សវេន ឥតិហិតិហបរម្យរាយ បំដកសម្ប-
ធាយ ធម្មំ ទេសេតិ ។ អនុស្សវិកស្ស ទោ
បន សត្តោ អនុស្សវសទ្ធស្ស សុសុតម្បិ ហោតិ
ទុស្សុតម្បិ ហោតិ ភជាបិ ហោតិ អញ្ញជាបិ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក ចង្សីមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ហើយទៀសចេញទៅ ។ ម្ចាស់សទ្ធកៈ ទេវឯងឈ្មោះថាអនុស្សាសិត-
ព្រហ្មចរិយ ទី ១ ដែលព្រះករុណាមហេន្ទសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងនោះ ទ្រង់ជ្រាប
ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌ដ៏ទ្រវែកប្រសើរ
ស្រងឹប្រស្រីគួរព្រហ្មចរិយៈដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាគោលប្រត្រឹក្ត គឺមិន
បានក្រកអធិកុសលធម៌ដែលខ្លួនភ្ញីដឹងឡើយ ។

(៦៦) ម្ចាស់សទ្ធកៈ ប្រការ ១ ទៀត ក្នុងវិហារនេះ មានគ្រូរូប
ជាអ្នកពូត ។ គ្នាមក ប្រកាន់យកពាក្យដែលពូត ។ ថាជាពាក្យពិត ។
គ្រូនោះឯង តែងសំដែងធម៌តាមពាក្យដែលពូត ។ តាមពាក្យបម្រេងថា
ផ្លូវចេះ ។ តាមក្បួនត្រា ។ ម្ចាស់សទ្ធកៈ ឯគ្រូជាអ្នកពូត ។ គ្នាមក
ប្រកាន់យកពាក្យដែលពូត ។ ថាជាពាក្យពិត (នោះ) វែមនិព្វតាក្សយ្យរូ
ព្វតាក្សតាប្រក់រូ ពិតរូ មិនពិតរូ ។ ម្ចាស់សទ្ធកៈ វិញ្ញាប្រស
វែមនិព្វតាលោក្ខន្តិដំណើរនោះផ្លូវចេះ គ្រូដ៏ចំរើនទេវជាអ្នកពូត ។ គ្នាមក
ប្រកាន់យកពាក្យដែលពូត ។ ថាជាពាក្យពិត ។ គ្រូនោះឯង តែងសំដែង
ធម៌តាមពាក្យដែលពូត ។ តាមពាក្យបម្រេងថាផ្លូវចេះ ។ តាមក្បួនត្រា ។
ឯគ្រូជាអ្នកពូត ។ គ្នាមក ប្រកាន់យកពាក្យដែលពូត ។ ថាជាពាក្យពិត
(នោះ) វែមនិព្វតាក្សយ្យរូ ព្វតាក្សតាប្រក់រូ ពិតរូ មិនពិតរូ ។

បរិព្វនាវត្ថុស្ស សន្តានុត្ត ធម៌យត្រាហ្មធីយំ

សោ អនស្សាសិកំ ឥទំ ច្រហ្មធីយន្តំ ឥតិ វិទិត្តា
តស្មា ច្រហ្មធីយា និព្វិដ្ឋំ បក្កមតិ ។ ឥទំ ទោ
សន្តក តេន ភពវតា ដានតា បស្សតា អវហតា
សម្មាសម្មាទ្ធន ទុតិយំ អនស្សាសិកំ ច្រហ្មធីយំ
អក្ខាតំ យត្ត វិញ្ញំ បុរិសោ សសក្កិ ច្រហ្មធីយំ
ន វសេយ្យ វសេន្តា ច ចារាធម្មេ ញាមិ ធម្មំ
កុសលំ ។

(៦៧) បុន ចបរិ សន្តក ឥនេកោចោ សត្តា
តក្កំ ហោតិ វិមិសំ ។ សោ តក្កមរិយាមាតិ
វិមិសាទុចរិកំ សយិបដិកាទិ ធម្មំ នេសេតិ ។
តក្កិស្ស ទោ ចន សន្តក សត្តេនា វិមិសិស្ស
សុតក្កិធម្មិ ហោតិ ទុតក្កិធម្មិ ហោតិ តថាបិ
ហោតិ អញ្ញថាបិ ហោតិ ។ តត្រ សន្តក វិញ្ញំ
បុរិសោ ឥតិ ធម៌សត្តិក្ខតិ អយំ ទោ ករិ សត្តា

បរិព្វនាវត្ថុ សន្តានុត្ត ច្រហ្មធីយនិ ទី ៣

បុរសនោ លុរេនិច្ចាសំ ចាត្រហ្មធីយេនេ មិនមានទំនិស្រួលដ្ឋាន
ហើយ គំនៀយណាយចាកច្រហ្មធីយេនោះ ហើយចៀសចេញទៅ ។
ម្នាលសន្តកៈ នេះនិយាយថា អនស្សាសិកច្រហ្មធីយៈទី២ ដែលត្រូវ
កត់ខ្លួន អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់
បានសំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឱ្យវិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តច្រហ្មធី
យេនោះដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាភាសាមិនប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានព្រេងអរ គឺ
កុសលធម៌ដែលទូកប្បវិធីទៀត ។

(៦៨) ម្នាលសន្តកៈ ច្រកាម្មយោទៀត កុរិលោកនេះ មាន
ត្រូវ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះ គំចារណាជាប្រក្រតី ។ ត្រូវនោះ តែង
សំដែងធម៌ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវបានមកដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្តាប់
ស្តង់ដោយការគំចារណា ជាធម៌កើតមានដោយប្រាជ្ញាចេសំខ្លួន ។ ម្នាល
សន្តកៈ ក៏ត្រូវអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះគំចារណាជាប្រក្រតី រមែងត្រិះរិះ
ហេតុល្អិតមាន ត្រិះរិះហេតុគ្រប់ក៏មាន គិតក៏មាន មិនគិតក៏មាន ។
ម្នាលសន្តកៈ វិញ្ញាបុរសរមែងគំចារណា ក្នុងចំណោមនាម្បូរថា ត្រូវ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កាន

តត្តិ វិមិសី ។ សោ តត្តិចរិយាហតំ វិមិសានុចរិតិ
 សយំបដិកានំ ធម្មំ នោសតិ ។ តត្តិស្ស ទោ បទ
 សត្តុយោ វិមិសិស្ស សុតត្តិកម្មំ ហោតិ ទុក្ខត្តិកម្មំ
 ហោតិ តថាមិ ហោតិ អញ្ញាថាមិ ហោតិ ។ សោ
 អនស្សាសិកំ ឥទំ ព្រហ្មចរិយន្តិ ឥតិ វិទិត្យា តស្មា
 ព្រហ្មចរិយា និព្វិន្ទ បក្កមតិ ។ ឥទំ ទោ សទ្ធក
 តេន កកវតា ជាទតា បស្សតា អវហតា សម្មា-
 សម្ពុទ្ធន តតិយំ អនស្សាសិកំ ព្រហ្មចរិយំ អត្តា-
 តិ យត្ត វិញ្ញំ បុរិសោ សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ
 ន វសេយ្យ វសន្តោ ច ពាកធម្យ ញាយំ
 ធម្មំ តុសសិ ។

[២៨] បុទ ចេរិ សទ្ធក ឥនេតនោ សត្តា
 មន្តោ មោមុហោ ។ សោ មទ្ធត្តា មោមុហត្តា តថា
 កថា បញ្ញំ បុដ្ឋោ សមាទោ វិចារិក្ខេបំ អាបជ្ជតិ
 អមរិក្ខេបំ វិវុទ្ធិបំ មេ ទោ តថាតិបំ មេ ទោ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កាន

ចំរើននេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះវិចារណាជាប្រព្រឹត្តិ ។ គ្រូនោះ
 កែងសំដែងធម៌ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវបានមកដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលខ្លួន
 ស្តាប់ស្តង់ដោយការពិចារណា ជាធម៌តិចមាន ដោយព្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ។
 ក៏ត្រូវជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះវិចារណាជាប្រព្រឹត្តិ វែមនិក្រិះរិះហេតុល្អិត
 មាន ត្រិះរិះហេតុកាត្រក់កំមាន ពិកកំមាន មិនពិកកំមាន ។ ចុះសេ
 នោះលុះដឹងច្បាស់ថា ព្រហ្មចរិយនេះ មិនមានទំនងស្រួលផ្សេងហើយ
 ក៏ឡើយណាយបានព្រហ្មចរិយនោះ ហើយទៀសទេញទៅ ។ ម្នាល
 សទ្ធកៈ ចេះនឹងឈ្លោះថា អនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈទី ៣ ដែលព្រះភក្ត
 អហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ច្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បាន
 សំដែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឱ្យវិញ្ញាបន្ត លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ
 ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌
 ដែលខ្លួនសម្រេចឡើយ ។

[៦៨] ម្នាលសទ្ធកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ បានត្រូវ
 ជាមនុស្សមានប្រាជ្ញាទំនំ ជាមនុស្សល្ងង់ទៅ ។ គ្រូនោះ ហេតុតែខ្លួន
 មានប្រាជ្ញាទំនំ ហេតុតែខ្លួនល្ងង់ទៅ កាលបើមានអ្នកផងលាភស្តុប្រសា
 ផ្សេងៗ ហើយ ក៏ផលឱ្យការផ្សេងវាចា ផ្សាយសំដីមិនឱ្យស្តាប់ខ្លួនថា
 ខ្ញុំយល់ឃើញថាយ៉ាងនេះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថាយ៉ាងនោះក៏មិនមែន

បញ្ជីនាមវង្ស សុទ្ធសុទ្ធ ចក្ខុប្រញូចវិយំ

អញ្ញជាតិបំ មេ លោ លោតិបំ មេ លោ
 លោតិបំ មេ លោតិ ។ គគ្រ សទ្ធក វិញ្ញ ធុរិសោ
 សតិ បដិសញ្ញត្តិ អយំ ទោ ភវិ សត្តា មនោ
 មោឃុហោ ។ សោ មន្តត្តា មោឃុហត្តា ភថា ភថា
 បញ្ញំ ធុរិសោ សមាដោ វាចាវិក្ខេបំ អាបដ្ឋតិ
 អមរវិក្ខេបំ វិវដ្តិបំ មេ លោ ភថាតិបំ មេ លោ
 អញ្ញជាតិបំ មេ លោ លោតិបំ មេ លោ លោ លោតិបំ
 មេ លោតិ ។ សោ អនស្សសិកំ សនំ ប្រញូចវិយន្តិ
 សតិ វិធិត្វា គស្មា ប្រញូចវិយោ វិច្ឆិដ្ឋ បញ្ញមតិ ។
 សនំ ទោ សទ្ធក តេជ ភកវតា ជាជតា មស្សតា
 អរោតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ចតុត្ថំ អនស្សសិកំ
 ប្រញូចវិយំ អត្តាតំ យក្ខ វិញ្ញ ធុរិសោ សសត្តំ
 ប្រញូចវិយំ ន វិសយ្យ វិសន្តោ ច ជារាជេយ្យ
 ញាយំ ធម្មំ កុសលន្តិ ។ សមាទំ ទោ សទ្ធក

បញ្ជីនាមវង្ស សុទ្ធសុទ្ធ ប្រញូចវិយន្តិ ២

ខ្ញុំយល់ឃើញថា យ៉ាងដទៃក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា មិនមែនក៏ទេ ខ្ញុំ
 យល់ឃើញថា មិនមែនជាមិនមែនក៏ទេ ។ ម្ចាស់សទ្ធកៈ វិញ្ញាបនបត្រ តែង
 ពិចារណាក្នុងដំណើរនោះដូច្នោះថា គ្រូដឹងវិន័យនេះ ជាមនុស្សមានប្រាជ្ញា
 ទន់ ជាមនុស្សល្ងង់ទៅ ។ គ្រូនោះ ហេតុតែខ្លួនមានប្រាជ្ញាទន់ ហេតុ
 តែខ្លួនល្ងង់ទៅ ពាលបើមានអ្នកដឹងសាកសួរប្រសាស្ត្រដូច្នោះ ។ ហើយ ក៏
 ដល់ខ្ញុំការផ្សាយកថា ផ្សាយសំដីមិនឲ្យស្លាប់ខ្លួនថា ខ្ញុំយល់ឃើញថា
 យ៉ាងនេះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា យ៉ាងនោះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញ
 ថាយ៉ាងដទៃក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថាមិនមែនក៏ទេ ខ្ញុំយល់ឃើញថា
 មិនមែនជាមិនមែនក៏ទេ ។ ចុះសន្តោ លុះដឹងច្បាស់ថា ប្រញូចវិយន្តិ នេះ
 មិនមានទំនងស្រួលទេដូច្នោះហើយ ក៏នឿយណាយចាកប្រញូចវិយន្តិ នោះ
 ហើយទៀសចេញទៅ ។ ម្ចាស់សទ្ធកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អនស្សសិក-
 ប្រញូចវិយន្តិ ២ ដែលព្រះភគវន្តក៏ចោទសម្មាសម្ពុទ្ធ អន្លើនោះ គ្រាប
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ ដែលជាចម្លាំងនូវវិញ្ញាបនបត្រ លែង
 ប្រព្រឹត្តប្រញូចវិយន្តិ រោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាពាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបាន
 ត្រេកអរទើបកុសលបដិដែលខ្លួនអប់រំដឹងឡើយ ។ ម្ចាស់សទ្ធកៈ នេះឯង

តេជ កតវតា ជាទតា ចស្សតា អរហតា សម្មា-
សម្ពុទ្ធលោ ចត្តារិ អនស្សាសិកានិ ព្រហ្មចរិយានិ
អត្តាតានិ យត្ត វិញ្ញា បុរិសោ សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ
ន វសេយ្យ វសន្តោ ច ពារាទេយ្យ ញាយំ ធម្មំ
កុសលដ្ឋំ ។

[៦៩] អន្ទរិយំ កោ អនន្ទ អន្ទតិ កោ អនន្ទ
យាវភ្នំនិ តេជ កតវតា ជាទតា ចស្សតា អរហតា
សម្មាសម្ពុទ្ធលោ ចត្តារិ អនស្សាសិកានោ ព្រហ្មចរិយានិ
អនស្សាសិកានិ ព្រហ្មចរិយានិ អត្តាតានិ យត្ត វិញ្ញា
បុរិសោ សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ ន វសេយ្យ វសន្តោ ច
ពារាទេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។ សោ បទ កោ
អនន្ទ សត្តា តិវានិ តិមត្តាយំ យត្ត វិញ្ញា បុរិសោ
សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ វសេយ្យ វសន្តោ ច ពារាទេយ្យ
ញាយំ ធម្មំ កុសលដ្ឋំ ។

ឈ្មោះថា អនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ២ ប្រការ ដែលព្រះភក្ត្រអរហន្ត
សម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គរនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែង
ហើយ ដែលជាធម៌ទាំងឡាយព្រហ្មចរិយៈ លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយ
ដាច់ស្រឡះ ទុកជាពាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានព្រះអរិសីកុសលធម៌ដែល
ខ្លួនប្បវេទនាឡើយ ។

[៦៩] សន្តកបរិក្កាជក កថថា បពិត្រព្រះភានន្តដ៏ចំរើន ហេតុ
នេះអស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះភានន្តដ៏ចំរើន ហេតុនេះចំឡែកណាស់
ព្រោះថា ព្រះភក្ត្រ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គរនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
ឃើញច្បាស់ បានសំដែងអនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ២ ប្រការនេះ ថា
ជាអនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ពិតប្រាកដមែន ជាធម៌ទាំងឡាយព្រហ្មចរិយៈ លែង
ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាពាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបាន
ព្រះអរិសីកុសលធម៌ដែលខ្លួនប្បវេទនាឡើយ ។ បពិត្រព្រះភានន្ត
ដ៏ចំរើន ចុះព្រះនារិនិយាយដូចម្តេច ពាលដូចម្តេច ទើបជាហេតុទាំងឡាយ
វិញ្ញាប្រស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ បានដោយសិប្បិក្ខ ពាលឃើញព្រឹត្ត
ហើយ ក៏វិលវិលព្រះអរិសីកុសលធម៌ដែលខ្លួនប្បវេទនា ។

[៧០] ភីណ សន្តកា ភយិកាតោ លោកេន ឧប្បជ្ឈតិ
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិញ្ញាណសម្បទ្ធា សុតតោ
 លោកវិជ្ជ អនុត្តរោ បុរិសធម្មសារថំ សត្វា នេវ.
 មនុស្សំ ពុទ្ធា កតកំ ។ មេ ។ លោ ភីមេ មញ្ញ
 ធីវាលោ មហាយ ទេតសោ ទេត្តិលសេ មញ្ញាយ
 ពុទ្ធលីកាលោ វិវិទូវ កាមេហិ វិវិជ្ជ អកុសលេហិ
 ធម្មេហិ សវិតត្តំ សវិតាវ វិវេកេធិ មិត្តសុទំ មមមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារិ ។ យស្មី ទោ មេ(១)
 សន្តកា សន្តវិ សារិកោ ឋវ្វបំ ឱឡារវិសសំ អធិតត្ថតិ
 កត្ត វិញ្ញ បុរិសោ សសត្តំ ព្រហ្មចរិយំ វសេយ្យ
 វសន្តោ ម ករណេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។ មុខ

១ ១. ធម្មសុចិ កាសេ ធម្មំ យាថា ធម្មំ ។

[៧០] ព្រះករុណាមោទន៍ព្រះបាទ មហាសន្តកៈ ព្រះគោតមោភិក្ខុ
 ឡើងក្នុងរលាកនេះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសីកសត្រូវពោលគិរិលស ព្រា
 អង្គក្រាស់ជីវិតខ្លះខ្លះយូរធម៌ទាំងពួងដោយប្រតិបត្តិការព្រះអង្គ ព្រះអង្គ
 បរិបូណ៌ដោយវិញ្ញាណបិណ្ឌៈ ព្រះអង្គមានដំណើរយូរយាវៈទៅកាន់សុខុ
 ស្តាន ព្រះអង្គក្រាបច្បាស់ទូលំក្រលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិ
 កុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្នា ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មានខ្លះខ្លះបុរសវិលក្ខ
 ទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាសាស្ត្រាចារ្យវិទ្យាទេវតាទាំងមនុស្សទាំងខ្យល ព្រះអង្គ
 ក្រាស់ជីវិតខ្លះខ្លះវិលក្ខ ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យក្រាស់ជីវិតផង ព្រះអង្គ
 មានដំណើរទៅកាន់ក្រុងកត្តកំចាលហើយ ។ មេ ។ ព្រះអង្គបានល
 បង់និវេណធម៌ទាំង ៥ នេះ ដែលជាគ្រឿងសៅហ្មងចិត្ត ធ្វើប្រាថ្នាឲ្យ
 មានកំខ្វាក់ខ្វាយ ព្រះអង្គស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងខ្យល ស្ងប់ស្ងាត់
 ចាកអកុសលធម៌ទាំងខ្យលហើយ ចូលបឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិភក្តៈ
 និងវិចារៈ មានបីគិរិយសុខៈដែលកើតអំពីវិវិក ។ មហាសន្តកៈ ចំណែក
 ភាគសារីក វេមក្រាស់ជីវិតខ្លះខ្លះវិលក្ខ ដំណើរសម្របមានសកាមយ៉ាង
 នេះ ក្នុងសំណាក់ក្រុងកត្ត វិញ្ញាណបិណ្ឌប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយ
 សីលចិត្តក្នុងសំណាក់ក្រុងកត្ត កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ក្រេកអរនឹង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវគ្គោ

ធម៌ សទ្ធកា ភិក្ខុ វិគត្តវិចារាជំ វុបសោ
 ។ មេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។
 យស្មី ទោ មទ សទ្ធកា សត្វិ សារកោ ឯវ។
 វូបំ ឧទ្ធការិសេសំ អនិកច្ឆតិ តត្ថ វិញ្ញំ មុរិសោ
 សសត្តំ ទ្រហ្មចរិយំ វសេយ្យ វសន្តោ ច អា-
 រាដេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។ មុទ ធម៌ សទ្ធកា
 ភិក្ខុ មតិយា ច វិវាតា ។ មេ ។ តតិយំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ យស្មី ទោ មទ សទ្ធកា
 សត្វិ សារកោ ឯវវូបំ ឧទ្ធការិសេសំ អនិកច្ឆតិ
 តត្ថ វិញ្ញំ មុរិសោ សសត្តំ ទ្រហ្មចរិយំ វសេយ្យ
 វសន្តោ ច អារាដេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។
 មុទ ធម៌ សទ្ធកា ភិក្ខុ សុខស្ស ច មហាថា
 ទុក្ខស្ស ច មហាថា ។ មេ ។ តតុត្ថំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ យស្មី ទោ មទ សទ្ធកា
 សត្វិ អរិយស្សារកោ ឯវវូបំ ឧទ្ធការិសេសំ អនិកច្ឆតិ
 តត្ថ វិញ្ញំ មុរិសោ សសត្តំ ទ្រហ្មចរិយំ វសេយ្យ
 វសន្តោ ច អារាដេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សម្មិមទស្តសកៈ

កុសលធម៌ដែលខ្លួនធម្មវិជី ។ ម្នាលសទ្ធកៈ ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុ
 ព្រោះទ្រង់ខ្ញុំវិគត្តៈមិនវិចារៈបានហើយ ។ មេ ។ កំចូលកម្មវដ្ឋាន ។
 ម្នាលសទ្ធកៈ សារីត វេមនិគ្រាសំជីនិទ្ធុវុណារិសេស ដំលើសលុបមាន
 សភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបនធម្មប្រព្រឹត្តទ្រហ្មចរិយៈ
 បានដោយសិប័ចិត្តក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ កំក្រេក
 អរនីកុសលធម៌ដែលខ្លួនធម្មវិជី ។ ម្នាលសទ្ធកៈ ប្រការមួយទៀត
 ភិក្ខុព្រោះប្រាសចារាប័តិជីន ។ មេ ។ កំចូលកម្មវដ្ឋាន ។ ម្នាលសទ្ធកៈ
 សារីត វេមនិគ្រាសំជីនិទ្ធុវុណារិសេស ដំលើសលុបមានសភាពយ៉ាង
 នេះក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបនធម្មប្រព្រឹត្តទ្រហ្មចរិយៈ បានដោយ
 សិប័ចិត្តក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ កំក្រេកអរនីក
 កុសលធម៌ដែលខ្លួនធម្មវិជី ។ ម្នាលសទ្ធកៈ ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុ
 ព្រោះលេបនិសុខជីន លេបនិទុក្ខជីន ។ មេ ។ ចូលចក្ខុវដ្ឋាន ។
 ម្នាលសទ្ធកៈ អរិយសារីត វេមនិគ្រាសំជីនិទ្ធុវុណារិសេស ដំលើសលុប
 មានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបនធម្មប្រព្រឹត្ត
 ទ្រហ្មចរិយៈ បានដោយសិប័ចិត្ត ក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ ។ កាលបើ
 ប្រព្រឹត្តហើយ កំក្រេកអរនីកុសលធម៌ដែលខ្លួនធម្មវិជី ។

[៧១] សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធិ
 បរិយោជានេ អនត្តំលោ វិកត្តបក្កិលេសេ ធុត្តក្ខតេ
 កម្មមិយេ មិទេ អាទេញ្ចច្បត្តេ ធុទ្វេវិកសាទុស្ស្រ-
 តិញ្ញាលាយ ចិត្តំ អភិចិញ្ចាមេតិ ។ សោ អទេកវិហិតិ
 ធុទ្វេវិកសិ អទុស្ស្រតិ សេយ្យមីទំ ឯកម្យំ ជាតិ
 ទ្វេវិ ជាតិយា ។ មេ ។ ឥតិ សាភារិ សុទ្ធន្តេសំ
 អទេកវិហិតិ ធុទ្វេវិកសិ អទុស្ស្រតិ ។ យស្មី ទោ
 បទ សទ្ធកា សន្តិ សាវតោ ឯវរុបំ ទុទ្ធសារិសេសិ
 អនិកច្ចតិ តត្ត វិញ្ញំ ធុរិសោ សសក្កិ ព្រហ្មចរិយំ
 វសេយ្យ វសន្តោ ច អាទេយ្យ ញាយំ ទង្គិ
 ត្តុសលំ ។ សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធិ
 បរិយោជានេ អនត្តំលោ វិកត្តបក្កិលេសេ ធុត្តក្ខតេ
 កម្មមិយេ មិទេ អាទេញ្ចច្បត្តេ សក្កាទំ ធុត្តប-
 ចាតញ្ញាលាយ ចិត្តំ អភិចិញ្ចាមេតិ ។ សោ

[៧១] ភិក្ខុនារៈ កាលបើចិត្តកំលំចំ បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិនមាន
 ទិស្សតិកិលេស ព្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរដល់
 ការនាកម្ម ជាចិត្តទំនង ដល់ទូរសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមការម្នាក់
 យ៉ាងនេះហើយ វេទនបរិភ្លាមចិត្តទៅរកចុកចិត្តសាទុស្ស្រញ្ញាលោ គឺ
 ព្រាថ្នាលើកេរ្តិ៍ឲ្យខ្លួនដែលគ្រប់គ្រងនៅក្នុងកាលមុន ។ ភិក្ខុនារ
 វេទនលើកេរ្តិ៍ខ្លួនដែលគ្រប់គ្រងនៅក្នុងកាលមុន បានច្រើនជាតិ
 គឺលើកេរ្តិ៍ឲ្យបាន ១ ជាភិក្ខុ ២ ជាភិក្ខុ ។ មេ ។ លើកេរ្តិ៍ឲ្យជាតិ
 ដែលគ្រប់គ្រងនៅក្នុងកាលមុន បានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងការ
 ព្រមទាំងទទួលបានដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ខ្លួនសទ្ធកា សាវត វេទន
 គ្រាសំដីនៃទូរគុណវិសេស មើលសលុបមានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំ-
 ណាកំច្រើន វិញ្ញាប្រសេតប្រើប្រាស់ព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយសិច្ចក្នុង
 សំណាកំច្រើន កាលបើប្រើត្រូវហើយ កំច្រើនអនិកុសលធម៌
 ដែលខ្លួនប្រើដឹង ។ ភិក្ខុនារកាលបើចិត្តកំលំចំ បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិន
 មានទិស្សតិកិលេស ព្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរដល់
 ការនាកម្ម ជាចិត្តទំនង ដល់ទូរសេចក្តីមិនញាប់ញ័រទៅតាមការម្នាក់
 យ៉ាងនេះហើយ វេទនបរិភ្លាមចិត្តទៅរកចុកចិត្តសាទុស្ស្រញ្ញាលោ គឺព្រាថ្នា
 គ្រឿងដឹងឲ្យចុកចិត្តនឹងសិទ្ធិវិទ្ធកសត្វ (ទិព្វចក្កញ្ញាលោ) ។ ភិក្ខុនារ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសាវ

និព្វេន ចក្កុយា វិសុទ្ធន អភិក្កន្តនាទុស្សោនេ សត្ត
 បស្សតិ ជវំនានេ ឧបបដ្ឋនានេ ហីនេ មណីតេ
 សុវណ្ណោ ទុទ្ធិណ្ណោ សុភតេ ទុក្កតេ ។ មេ ។
 យថាភម្មមតេ សត្ត បជាទាតិ ។ យស្មី ទោ
 បន សទ្ធកា សត្តា សាវតោ ឯវ្រុបំ ទុន្យាវិសេសំ
 អនិកម្ពតិ ភត្ត វិញ្ញា បុរិសោ សសត្តំ ទ្រហ្មនិយំ
 វិសេយ្យ វិសន្តោ ច អារាមេយ្យ ញាយំ ធម្មំ
 កុសលំ ។ សោ ឯវំ សមាហិតេ មិន្ត
 បវិសុទ្ធវេ បរិយោទាតេ អនុដ្ឋោ វិភត្តបក្កិលេសេ
 កុដុក្កតេ កម្មនិយ វិភេ អាណេត្តប្បត្តេ អាសវនិ
 ឧយញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិវិញ្ញាមេតិ ។ សោ សនិ
 ទុក្កន្តំ យថាក្កតិ បជាទាតិ អយំ ទុក្កសទ្ធិយោតិ
 យថាក្កតិ បជាទាតិ អយំ ទុក្កនិរោទាតិ
 យថាក្កតិ បជាទាតិ អយំ ទុក្កនិរោទាតិ
 បដិបទាតិ យថាក្កតិ បជាទាតិ ។ មេ ។
 អយំ អាសវនិរោទកាមិនិ បដិបទាតិ យថាក្កតិ
 បជាទាតិ ។ កស្ស ឯវំ ជាទតោ ឯវំ បស្សតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាវ

នាទតកុដុចជាទិព្វជីវិតសុទ្ធ កទ្ធវិបត្តិវិច្ឆុ ចេសមទុស្សធម្មតា វេមិ
 ឃើញ្ញន្តវិញ្ញាសត្តវិសេសុវត្តវិសេសុវត្តវិច្ឆុ ទមំបាប ធីត្តនិទ្ធិសុ មាន
 វណ្ណេល្អ មានវណ្ណៈកាត្រកំ មានគតិល្អ មានភពិកាត្រកំ ។ មេ ។ តែង
 ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលគោរពលះទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។ ម្នាលសទ្ធកៈ
 សារិក វេមិព្រាសំដឹងនូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុបមានសភាពយ៉ាងនេះ
 ក្នុងសំណាក់ត្រ្យណោ វិញ្ញាបុរេសតប្បិប្រត្រិត្តត្រហ្មចិយេ បាទដោយសិប
 ចំក្នុងសំណាក់ត្រ្យនារ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌
 ដែលខ្លួនធម្មីដឹង ។ កិកុនារ កាលបើចិត្តតំកល់ចាំ បរិសុទ្ធផ្លូវដឹង មិន
 មានទិល្បិកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ ក្នុ
 ដល់ការចាកម្ម ជាចិត្តនឹងនឹង ដល់ស្តីសេចក្តីមិនញាប់ញ័យយ៉ាងនេះហើយ
 វេមិបរិភ្លិនចិត្តទៅគោរពសវត្ថុយញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាដឹង ម្លូវធម៌ជាគ្រឿង
 អស់ទៅវិទោសាវៈចាំទ្បយ ។ កិកុនារ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ
 ជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាច្រើនជុំវិញវិទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះជាប្រាមិទ្ធានជាគ្រឿងរលក់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា
 នេះផ្លូវប្រតិបត្តិ ជាដំណើរទៅកាន់ប្រាមិទ្ធានជាគ្រឿងរលក់ទុក្ខ ។ មេ ។
 ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាផ្លូវប្រតិបត្តិ ជាដំណើរទៅកាន់ប្រាមិទ្ធានជា
 គ្រឿងរលក់កាសាវៈ ។ កាលបើកិកុនារដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ

បរិព្វាណវង្សស្ស ឈន្តកល្យាណេ បរិព្វាណវង្សស្ស

កាមាសវាថិ ចិន្តិ វិមុច្ចតិ ភវសវាថិ ចិន្តិ វិមុច្ចតិ
 អវិជ្ជាសវាថិ ចិន្តិ វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិត្ត ញាណិ
 ហោតិ ទីណា ជាតិ វុសិតិ ព្រហ្មទវយំ កាតិ កាវណីយំ
 បាបំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាបាតិ ។ យស្មី ទោ មទ
 សទ្ធក សត្តិ សាវកោ ឯវរិយំ ឧទ្ធការិសេសិ អធិក្កត្តិ
 តត្ថ វិញ្ញា បុរិសោ សសត្តិ ព្រហ្មទវយំ វសេយ្យ
 វសន្តោ ម អាករេយ្យ ញាយំ ធម្មំ កុសលន្តិ ។

[៧៦] យោ មទ សោ កោ វាទន្ត ភិក្ខុ

អរហិ ទីណាសវោ វុសិតវា កាតកាវណីយោ
 ឧបាតកាវោ អនុប្បត្តសនន្តោ បរិស្ថិណាភវសញ្ញាដិបោ
 សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ បរិកុញ្ញយ្យ សោ កាមេតិ ។
 យោ សោ សទ្ធក ភិក្ខុ អរហិ ទីណាសវោ

បរិព្វាណវង្ស សន្តកល្យាណេ ការមនប្រព្រឹត្តិឈ្មេងសុរោ ៨ ប្រការ

ហើយ ចិត្តកិមុត្តស្រឡះចាកកាមាសវៈផង ចិត្តកិមុត្តចាកភវសវៈផង
 ចិត្តកិមុត្តចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តកិមុត្តនោះផុតស្រឡះហើយ សេចក្តី
 ដឹងក៏កើតឡើងដល់ភិក្ខុទានោះ ចិត្តរបស់កាត្តាអញ្ញាផុតស្រឡះហើយ កិក្ខុ
 ទោះដឹងប្តូរសំថា ជាតិរបស់កាត្តាអញ្ញាសំហើយ មន្តព្រហ្មចរិយធម៌
 កាត្តាអញ្ញាបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ចកាត្តាអញ្ញាបានធ្វើ
 ស្រេចហើយ មន្តការតាមចំណង់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត
 មិនបានឡើយ ។ ម្នាលសន្តកៈ សាវកផងត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស
 ដ៏ល្អសរុបមានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបសេធប្បិ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយសិប្បចិត្តក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើ
 ប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ក្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនតប្បីដឹង ។

[៧៦] សន្តកបរិព្វាណវង្សថា បពិត្រព្រះអាទន្នដ៏ចំរើន ភិក្ខុ
 ណា ជាព្រះអរហន្ត ទីណាស្រេច បានប្រព្រឹត្តមន្តព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់
 គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសោឡសកិច្ចហើយ បានដាក់ចុះការៈហើយ
 បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿង
 ជាប់ចំពាក់ ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុត (ចាកកាសវៈទាំងឡាយ)
 ក្រោដឹងដោយប្រវែក ក៏ភិក្ខុទោះទៅបំពានតាមចំណង់ច្បាយដែរឬ ។
 ព្រះអាទន្នតប្បថា ម្នាលសន្តកៈ ភិក្ខុណា ជាព្រះអរហន្ត ទីណាស្រេច

សុត្តនិបទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្សនិកាយ

វុសិតវា កាតករណីយោ ធិហិតតារោ អនុប្បត្តស-
 ធនោ បរិក្ខំណាភវសញ្ញាជិយោ សឌ្ឍនញ្ញា វិមុត្តោ
 អកញ្ចោ សោ បញ្ច ហំនាចិ អជ្ឈាចរិត្តិ អកញ្ចោ
 ទំណាសវោ ភិក្ខុ សញ្ជិច្ច ទាលោ ជីវិតា វោរោយេតិ
 អកញ្ចោ ទំណាសវោ ភិក្ខុ អនិច្ចំ យេយ្យសង្កាតំ
 អាណតុំ អកញ្ចោ ទំណាសវោ ភិក្ខុ មេត្តិ
 ចម្ពិ បដិសេវិតិ អកញ្ចោ ទំណាសវោ ភិក្ខុ
 សម្បជាធម្មសា កាសិតិ អកញ្ចោ ទំណាសវោ ភិក្ខុ
 សន្និចិការកំ កាមេ បរិក្ខត្តិ វេយ្យជាបិ ចុទ្ធ
 អាតាយក្ខតោ ។ យោ សោ សន្នុក ភិក្ខុ អវហំ
 ទំណាសវោ វុសិតវា កាតករណីយោ ធិហិតតារោ
 អនុប្បត្តសធនោ បរិក្ខំណាភវសញ្ញាជិយោ សឌ្ឍនញ្ញា
 វិមុត្តោ អកញ្ចោ សោ វេនាចិ បញ្ច ហំនាចិ
 អជ្ឈាចរិត្តិ ។

សុត្តនិបទ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្សនិកាយ

បានប្រព្រឹត្តមគ្គប្រញូចវិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសាឡសកិច្ចប្រ-
 ហើយ បានដាក់ចុះភារៈហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដោយ
 លំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ពាក់ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្ត
 ផុត (ចាកភាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះជើងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះមិនដែល
 ប្រព្រឹត្តល្មើសខ្លះហេតុ ៩ យ៉ាងឡើយ គឺភិក្ខុជាព្រះទិណស្រព មិនដែល
 ក្លែងធ្វើសក្ខីភាពទាក់ទងទៅ ១ ភិក្ខុជាព្រះទិណស្រព មិនដែលកាន់យក
 ទ្រព្យដែលមិនមែនមុខរបៀប ពោលគឺកាល្មេច ១ ភិក្ខុជាព្រះទិណស្រព
 មិនដែលសោយមេផុនធម្ម ១ ភិក្ខុជាព្រះទិណស្រព មិនដែលភោស
 កុហកទាំងដឹងសេចក្តីច្បាស់ ១ ភិក្ខុជាព្រះទិណស្រព មិនដែលធ្វើនូវ
 កាលេខ្យុទុក (នូវភិក្ខុទាំងឡាយមានល្មើសដើម) បរិភោគខ្លះកាលទាំងឡាយ
 ដូចកាលដែលខ្លួននៅជាគ្រូហេតុ ក្នុងកាលពីដើម ១ ។ ម្ចាស់សម្ភារៈ
 ភិក្ខុណា ជាព្រះអរហន្ត ទិណស្រព បានប្រព្រឹត្តប្រញូចវិយធម៌
 គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសាឡសកិច្ចប្រស្រពហើយ បានដាក់ចុះ
 ភារៈហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយលំដាប់ហើយ
 មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ពាក់ ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះ
 (ចាកភាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះជើងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះមិនដែល
 ប្រព្រឹត្តល្មើសខ្លះហេតុទាំង ៩ យ៉ាងទេ ។

ឃុំព្រះវិហារ សុខុមសុទ្ធ ហង្សចាម្ប៉ែង

(៧៣) យោ បទ លោ កោ អាទន្ទ ភិក្ខុ អរហំ
 ទិណាសរោ វុសិតវា កកកាណិយោ ទិហិតកាហេ
 អនុប្បត្តសនិក្ខា បរិក្ខំណាវសញ្ញាជនោ សម្មនញ្ញា
 វិមុត្តោ ឥស្ស ចរោ ច តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស ច
 ជាតវស្ស ច សតតិ សមិតិ ញាណនស្សនំ បច្ចុប្បន្នំ
 ទិណា មេ អាសវតិ ។ តេធិហិ សន្តក ឧបមន្ត
 កវិស្សនមិ ឧបមាយបិទេកទ្ធវិញ្ញ បុរិសា កាសិទស្ស
 អត្ថិ អាណន្តិ ។ សេយ្យថាបិ សន្តក បុរិសស្ស
 ហត្ថចានា ជិញ្ញា ឥស្ស ចរោ ច តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស
 ច ជាតវស្ស ច សតតិ សមិតិ ជិញ្ញាវ ហត្ថចានា
 អចិទ ទោ បទ បច្ចវក្កមាទោ ជាតាតិ ជិញ្ញា មេ
 ហត្ថចានាតិ ឋវមេវ ទោ សន្តក យោ លោ
 ភិក្ខុ អរហំ ទិណាសរោ វុសិតវា កកកាណិយោ

ចរិត្តវិទ្យា សុខុមសុទ្ធ សេចក្តីប្រៀបធៀបបុរសចុកដៃដំបូង

(៧៤) សន្តកបរិក្ខាណស្ស ចរិត្តប្រាសាទន្តរិយំ ចុកដៃ
 ណា ជាព្រះអរហន្ត វិណាស្រត បានប្រព្រឹត្តមន្តព្រហ្មចរិយធម៌
 គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសាឡសកិច្ចចូលស្រពះហើយ បានដាក់ចុះសោះ
 ហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌
 ជាគ្រឿងដាច់ចំណាក់ក្នុងករណីហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ
 តាំងឡាយ) ប្រោះដើរដោយប្រៃស កើតកុសោះ កាលដើរក្តី ឈរក្តី
 ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី ញាណស្សនៈតែងតែលំនៅជាប់ជាទិច្ចជា
 កាសវៈតាំងឡាយរបស់អញអស់ហើយដូច្នោះទេ ។ ព្រះអាទន្តចរិត
 ខ្មាលសន្តកៈ បើដូច្នោះ គាត់នឹងធ្វើពាក្យទេវតាទ្រព្យ (ស្តាប់) ជ្រុតវិញ្ញា
 បុរសពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ រើមន្តយល់សេចក្តីនៃកាសិទបានដោយពាក្យ
 ទេសា ។ ខ្មាលសន្តកៈ មានបុរសម្នាក់កំបុតរដ៍ កំបុតរដ៍ បុរសនោះ
 កាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី វែងនឹងដើរក្តីនៅតែកំបុត
 ដាច់ជាទិច្ចដដែល តែកាលបើបុរសនោះនិព្វានរណាទើបដឹងថា គាត់
 អញកំបុតរដ៍ កំបុតរដ៍ សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណា ខ្មាលសន្តកៈ
 មានឧបមេយ្យដូចជាភិក្ខុ ដែលជាព្រះអរហន្ត វិណាស្រត បានប្រ-
 ព្រឹត្តមន្តព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសាឡសកិច្ចចូលស្រពះ

សុត្តនិទាន មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសន្ធិសង្កត

ទុំហិតការេ អនុប្បត្តិសនតោ បរិក្ខិណាភវសញ្ញាជនោ
សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ ភស្ស ចរោ ទេវ តិដ្ឋតោ ច
សុត្តស្ស ច ជាភវស្ស ច សគតំ សមិតំ
ទីណាវ អាសវា អមិច ទោ បទ បទ្ធវវក្កមាលោ
ជាធាតិ ទីណា មេ អាសវាតិ ។

[៧២] ភីវ^(១) ពហុតា បទ ភោ អាទទ្ធ ឥមស្មី
ទម្មវិទយេ ធិយ្យាតារោតិ ។ ទ ទោ សទ្ធក
ឯកិយេវ សតិ ទ ទ្វេ សតាធិ ទ តិណិ សតាធិ
ទ ទត្តាវ សតាធិ ទ បញ្ច សតាធិ អធិទោ
កិយ្យាវ យេ ឥមស្មី ទម្មវិទយេ ធិយ្យាតារោតិ ។
អច្ឆរិយំ ភោ អាទទ្ធ អត្តកំ ភោ អាទទ្ធ
ទ ច ពាម សទម្មោត្តិសនា ករិស្សតិ ទ
ចរទម្មវិម្ពនា អាយតទេវ ទម្មទេសនា ភាវ ពហុតា
ច ធិយ្យាតារោ បញ្ញាយិស្សន្តិ ឥមេ បទាដិវតា

១ ឆ. រឿ ។

សុត្តនិទាន មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសន្ធិសង្កត

បានដាក់ការចុះហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយលំដាប់
ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងដាច់ពីពាក់កណ្តិតអស់ហើយ មានចិត្តផុត
ស្រឡះ(ចាកអាសវៈចាំនិទ្យាយ) ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ គិតុនោភាល
ដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ក្បត់ទ្រើក្តី ភាសវៈចាំនិទ្យាយ កំទៅតែ
អស់ដាច់ពីទិដ្ឋដូចដើម តែកាលបើគិតុនោភិបារណារមិចដឹងថា អាសវៈ
ចាំនិទ្យាយរបស់គាតាក្លាតអស់ហើយ ។

[៧២] សទ្ធកបរិទ្ធាវគស្សរោ បពិត្រព្រះតោនន្ទដ៏ចំរើន ចុះពួក
បុគ្គលអ្នកស្រោចស្រង់សក្ខក្នុងធម៌វិន័យនេះ មានច្រើនប៉ុន្មានដាក់ទៅ ។
ព្រះតោនន្ទគបថា ខ្នាលសទ្ធកៈ មិនមែនមានត្រឹមតែ ១០០ ដាក់ ២០០ ដាក់
៣០០ ដាក់ ៤០០ ដាក់ ឬ ៥០០ ដាក់ទេ កាលដែលពិននោះ ពួក
បុគ្គលដែលជាអ្នកស្រោចស្រង់សក្ខក្នុងធម៌វិន័យនេះ មានច្រើនណាស់ ។
សទ្ធកបរិទ្ធាវគគបថា បពិត្រព្រះតោនន្ទដ៏ចំរើន ហេតុនេះអស្ចារ្យណាស់
បពិត្រព្រះតោនន្ទដ៏ចំរើន ហេតុនេះចំឡែកណាស់ ព្រោះថាការលើក
កំភើនធម៌របស់ខ្លួនមិនមាន ការបន្តបន្តបន្តបន្តរបស់អ្នកដទៃ ក៏មិនមាន
មានតែការសម្រេចដឹង សំដៅយកព្រះអរហន្តវិទ្យុក្ខិត ចំនិបុគ្គលអ្នក
ស្រោចស្រង់សក្ខក៏មានច្រើនច្រកដំណិត ចំឡែកអ្វីតែខាងពួកអដិវក ជា

បរិច្ចាគវិញ្ញាណ សន្តតសុត្តន្តបិដកសាម

បុគ្គលនាយ បុត្តា អន្តាទញ្ជោរ ឧត្តិសេន្តិ បរេ
 ច វម្ពន្តិ គយោ ចេវ ជិយ្យតាកោ មញ្ញាមេន្តិ
 សេយ្យមីនិ ធន្តិ វន្តិ កំសំ សន្តិទ្ធិ មក្កសិ
 ភោសាលន្តិ ។ អដមោ សន្តតោ បរិច្ចាគតោ
 សកំ បរិសំ រាមទ្តេសិ ធរន្ត ភោន្តោ សមណោ
 តោតមេ ព្រហ្មចរិយកំសោ ធនាជិ សុត្តរិ អម្ពេមា
 លាកសញ្ញាសិលោកេ បរិច្ឆិទ្ធិ ។ ឥតិ ហិជិ
 សន្តតោ បរិច្ចាគតោ សកំ បរិសំ ឧយ្យោដេសិ
 កកវតិ ព្រហ្មចរិយតំ ។

សន្តតសុត្តន្ត ចន្តិ ចន្តិ ។

បរិច្ចាគវិញ្ញាណ សន្តតសុត្តន្ត ទិបំផុតវិស្សន្ត

ក្នុងស្រីស្តាប់ក្នុង^(១)នេះ តែងលើកតំភីនិខ្លួនឯងផង បន្តបង្ហាញអ្នក
 ដទៃផង ពុំបញ្ជាក់បុគ្គលអ្នកស្រាវស្រង់សត្វជាតិពេញ ភាគគង់ គឺ
 ត្រូវឈ្មោះទន្ធបូរៈ ១ កិសសន្តិបូរៈ ១ មក្កសិភោសាល ១ ។ លំដាប់នោះ
 សន្តតបរិច្ចាគកាលបរិសំទេវេសំខ្លួនមកហើយប្រាប់ថា អ្នកដំបូរិយពុំ
 ច្បាស់ ចូរប្រតិភ័យ (ប្រោះថា) ការប្រតិភ័យព្រហ្មចរិយគម្ពីក្នុងសំណាក់
 ព្រាសមណៈគោតក (វេទន៍មានប្រាកដ) ឯយើងមិននិយមនិយមបង
 ណាគៈ សត្តារៈ នីតិសេចក្តីសរសើរ ក្នុងកាលវិញ្ញាណទេវតា ។
 សន្តតបរិច្ចាគ កំបញ្ជូនបរិសំទេវេសំខ្លួននេះ ទៅក្នុងព្រហ្មចរិយគម្ពី
 ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

បរិសំ សន្តតសុត្តន្ត ទិ ៦ ។

១ សន្តតបរិច្ចាគ លុះបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះសេន្តិហើយ ពុំសំពាស់ថា ពួកអារិយក្នុងពល
 សុត្តន្តគឺជាបុគ្គលស្រាវស្រង់ ព្រោះគេអ្នកស្តាប់ពុំបាន ឬស្តាប់ប្រយោជន៍បានស្រូវបានព្រួយបារម្ភ
 ពួកវាដំបូរិយនោះ ទេព្រះជាស្រីស្តាប់ក្នុង និព្វានរបស់ស្រីនោះក៏គម្ពីក្នុងប្រយោជន៍ ។
 អន្តិកា ។

សង្គម មហាសកុលុទាយសុត្តិ

[៧៨] ឯវុទ្ធសុត្តិ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
រាជគហេ វិហាតិ វេទ្យុវេន កលន្តកនិវាមេ ។ តេន
ទោ បទ សមយេន សម្ពហុលា អភិញ្ញាតា អភិញ្ញាតា
បរិញ្ញាជកា មោវនិវាមេ បរិញ្ញាជកាកមេ បដិវសន្តិ
សេយ្យដំនំ អន្តការោ វគរោ(១) សកុលុទាយិ ច
បរិញ្ញាជកា អញ្ញោ ច អភិញ្ញាតា អភិញ្ញាតា
បរិញ្ញាជកា ។ អដទោ កកវា បុព្វសមយំ
ចិវាសេត្វា បត្តិវិវាទាយ រាជគហំ ចិណ្ឌាយ
ទាវិសិ ។ អដទោ កកវតោ ឯតនមោសិ អភិប្បតោ
ទោ តាវ រាជគហេ ចិណ្ឌាយ ចរិទិ យន្តទាហំ យេន
មោវនិវាមោ បរិញ្ញាជកាកមោ យេន សកុលុទាយិ
ន(២) បរិញ្ញាជកោ ភេទុបសន្តិមេយ្យន្តិ ។ អដទោ
កកវា យេន មោវនិវាមោ បរិញ្ញាជកាកមោ
ភេទុបសន្តិមិ ។

១ ឧ. អន្តការោ វគរោ ។ ឧ. អន្តការោ វគរោ ។ ២ ឧ. ឧសព្វេន្តិ ។

មហាសកុលុទាយិសូត្រ ទី ៧

[៧៩] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រា
កាត ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេទ្យុវេន ជាកលន្តកនិវាមន្ត ដឹកក្រុង
រាជគ្រឹះ ។ ក៏សម័យនោះឯង មានពួកបរិញ្ញាជកាច្រើន សុទ្ធតែមាន
កេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញនៅតាមស្រុកក្នុងបរិញ្ញាជកាកម ជាមោវនិវាមន្ត
(កន្លែងសម្រាប់ទ្រង់រាជសម្ភារសត្វគ្រោក) បរិញ្ញាជកាចំនួននោះគឺ អន្តការ-
បរិញ្ញាជក ១ វគរបរិញ្ញាជក ១ សកុលុទាយិបរិញ្ញាជក ១ ធីនិញ្ញាបរិញ្ញាជក
ដទៃទៀត សុទ្ធតែមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ ។ សំដៅមោវនិវាមន្ត ព្រា
មានព្រះភោគ ទ្រង់ស្បៀងប្រដាប់បាត្រនិងចិវិវ ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុង
គ្រុងរាជគ្រឹះ ក្នុងវេលាបុព្វសម័យ ។ ចើបព្រះមានព្រះភោគទ្រង់
បរិភោគយ៉ាងនេះថា ការគ្រាប់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងគ្រុងរាជគ្រឹះ ត្រឹកណាស់
ទៅឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែគង់នៅចូលទៅកេសកុលុទាយិបរិញ្ញាជក
ឯបរិញ្ញាជកាកម ជាមោវនិវាមន្តសិន ។ ហើយក៏ព្រះមានព្រះភោគ
ទ្រង់ក្នុងកេរ្តិ៍ចូលសំដៅទៅឯបរិញ្ញាជកាកម មោវនិវាមន្ត ។

បរិញ្ញាដេវត្តស្ស មហាសកុលុតាយិស្សត្រ ពិញ្ញាដេវតា

(៧៦) ភេទ ខោ បទ សមយេន សកុលុតាយិ
 បរិញ្ញាដេវតោ មហានិយា បរិញ្ញាដេវតាបរិសាយ សុត្តិ
 ធិសំខ្លោ ហោតិ ឧត្តាធិនិយា ឧត្តាសទ្ធិមហាសន្តាយ
 អនេកាវិហិតំ តំវង្ខានកដិ កាដេវិញ្ញាយ សេយ្យដិធិ
 រាជកដិ ហោរកដិ មហាមត្តកដិ សេនាកដិ
 កយកដិ យុទ្ធកដិ អន្តកដិ ចានកដិ វត្តកដិ
 សយនកដិ មាលាកដិ ភន្ទកដិ ញាតិកដិ យាទ-
 កដិ តាមកដិ ធិតមកដិ ធារកដិ ជនបទកដិ
 ឥត្តិកដិ^(១) ស្វាកដិ វិសិទ្ធាកដិ កុម្មត្តាជកដិ
 កុម្មតាសិកដិ^(២) បុព្វបេតកដិ ធានត្តកដិ លោ-
 កត្តាយកដិ សម្មត្តក្តាយកដិ ឥតិភវកដិ ឥតិ-
 វា ។ អនុសា ខោ សកុលុតាយិ បរិញ្ញាដេវតោ
 កកវត្តំ ត្វាគោ វ អាតច្ឆត្តំ ធិស្វាន សកំ បរិសំ
 សណ្ឋាបេសិ^(៣) អប្បសន្តា កោត្តោ ហោត្តុ មា កោត្តោ
 សទ្ធិមកត្ត អយំ សមណោ តោតមោ អាតច្ឆតិ

១ ឧ. បុរិសកថ្មី អន្តរា ទិស្សតំ ។ ២ ឧ. ម កុម្មតាសិកថ្មី ឧ ទិស្សតំ ។
 ៣ ឧ. សណ្ឋាបេសិ ។

បរិញ្ញាដេវត្ត មហាសកុលុតាយិស្សត្រ ពិញ្ញាដេវតា

(៧៦) ក៏សម័យនោះឯង សកុលុតាយិបរិញ្ញាដេវត កំពុងអង្គុយ

ជាមួយ នឹងបរិញ្ញាដេវតាបរិសេដជាច្រើន ដែលគិតគង់មានសំឡេងហើរ
 សំឡេងភ្នំភ្នំ កំពុងតែនិយាយខ្លីតែងខ្លាចជាដូច្នោះជាច្រើន អំពេញ
 ហោរកថា មហាមត្តកថា សេនាកថា កយកថា យុទ្ធកថា អន្តកថា
 ចានកថា វត្តកថា សយនកថា មាលាកថា ភន្ទកថា ញាតិកថា
 យាទកថា តាមកថា ធិតមកថា ធារកថា ជនបទកថា ឥត្តិកថា ស្វា-
 កថា វិសិទ្ធាកថា កុម្មតាជកថា កុម្មតាសិកថា បុព្វបេតកថា ធានត្តកថា
 លោកត្តាយកកថា សម្មត្តក្តាយកកថា ឥតិភវកថា^(១) ដូច្នោះខ្លះ
 ដូច្នោះខ្លះ ។ សកុលុតាយិបរិញ្ញាដេវត បានឃើញព្រះមានព្រះភារ
 កំពុងស្តេចមកកំពិតខ្លាច លុះឃើញហើយ ក៏បក្សបំបែកសំឡេងសំខ្លួន
 ជា អ្នកដំបើងទាំងឡាយ ចូរមានសំឡេងតិចៗ អ្នកដំបើងទាំងឡាយ
 ក៏និយាយគ្នាដំឡើយ នេះ ព្រះសមណោគោតម កំពុងស្តេចមក ក៏

១ ចូរមើលលេខក្រិក្រក្នុងវិទេយបិណ កថា ២ ទំព័រ ៣៧៣ ឬសុត្តន្តបិដក កថា ៧ ទំព័រ
 ១៧ ប្រ. ។

អប្បសន្តិកាមោ ទោ បទ សោ អាយស្មា អប្បសន្តិ-
 វណ្ណាភិទី (១) អច្ឆេវ ធាម អប្បសន្តិ បរិសំ វិនិក្ខា
 ឧបសន្តិមិនត្ធិ មន្ទោយ្យាតិ ។ អដទោ តេ បរិព្វាជកោ
 តុណ្ណិ អហេសិ ។ អដទោ ភកវំ យេន សកុលុណាយិ
 បរិព្វាជកោ តេនុបសន្តិមិ ។ អដទោ សកុលុណាយិ
 បរិព្វាជកោ ភកវន្តិ ឯតនរោច ឯតុ ទោ កន្តេ ភកវំ
 ស្វាភតំ កន្តេ ភកវំតោ ចិរស្សំ ទោ កន្តេ ភកវំ ឥមិ
 បរិយាយមកាសិ យនិទំ ឥនាតមបាយ ធិសិទុ
 កន្តេ ភកវំ ឥនមាសទំ បញ្ញត្តន្តិ ។ ធិសិទំ ភកវំ
 បញ្ញត្ត អាសនេ ។ សកុលុណាយិចិ ទោ បរិព្វាជកោ
 អញ្ញត្តំ ធិទំ អាសនិ កហេត្វា ឯតមន្តិ ធិសិទំ ។
 ឯតមន្តិ ធិសិទំ ទោ សកុលុណាយិ បរិព្វាជកំ ភកវំ
 ឯតនរោច កាយ ទុត្ត ឧតាយិ ឯតរាវិ កតាយ
 សន្តិសិញា កា ច បទ វេ អន្តរកថា វិប្បកកាតិ ។

១ ឧ. អប្បសុស្ស វណ្ណាភិ ។ ប. អប្បសុវិនេត អប្បសុស្ស វណ្ណាភិ ។

លោកមានតាយុនោះ ត្រូវការកន្លឹកសំឡេងតិច ។ សរសើរតែសំឡេង
 តិច ។ ទេ យើងត្រូវត្រូវដូចម្តេច ឲ្យព្រះសមណគោតមនោះជ្រាបដាច់
 បរិស័ទមានសំឡេងតិច ។ ហើយនឹងសំគាល់ខ្ញុំដំណើរដែលគួរចូល
 មកទេ ។ គ្រានោះឯង គួរចាំព្រាជកចាំនោះ ក៏ទាំងស្រៀម ។
 ទើបព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចូលសំដៅទៅត្រង់ទី ដែលសកុលុណាយិ
 ចាំព្រាជកទៅ ។ លើដំបូរនោះឯង សកុលុណាយិចាំព្រាជក បានក្រាប
 ចូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះដាច់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះ
 មានព្រះភាគស្តេចចូលមកចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះ
 ភាគបានស្តេចមកស្រួលហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះ
 ភាគបានស្តេចមកក្នុងទីនេះយូរណាស់ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
 ព្រះមានព្រះភាគស្តេចនឹង ទេវតាសនៈបានក្រាលស្រួលហើយ ។
 ព្រះមានព្រះភាគក៏នឹងលើកាសនៈ ដែលចាំព្រាជកក្រាលថ្វាយ ។ ចំ-
 ណែនភាគសកុលុណាយិចាំព្រាជក កាន់យកខ្លួនកាសនៈទាបចូល អង្គុយ
 ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះសកុលុណាយិចាំព្រាជក អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
 ទើបព្រះមានព្រះភាគបានក្រាបសំពះគ្រប់នេះដាច់ គ្នាទេទាយិ អ្នកទាំង
 ខ្សោយ អង្គុយប្រជុំគ្នានិយាយរឿងអប្បក្ខន្ធិវិញនេះ ចុះសំដីដាច់គ្នា
 ដូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងខ្សោយឲ្យឈប់ដាច់ចាំគ្នាទៅ ។

បរិបាសនា មហាសុត្តនិកាយ មហាសុត្តនិកាយ

[៧៧] តិច្ឆតេសា កន្លង កតា យាយ មយំ
 ឯតវហិ កតាយ សន្និសិទ្ធិ នេសា កន្លង កតា
 កតវតោ ទុល្លកា កវិស្សតិ បន្ទាមិ សវនាយ
 បុរិវាទិ កន្លង ឱវសាទិ បុរិមតវាទិ បាណតិក្ខណោ
 សមណប្រាញណាទំ កុត្តហលសាលាយ^(១) សន្និ
 សិទ្ធិទំ សន្និចតិកាទំ អយមន្តកតា ឧទិបាទិ
 លាភា វត ភោ អន្តមកទាទំ សុលទ្ធិំ វត ភោ
 អន្តមកទាទំ យត្រិមេ^(២) សមណប្រាញណា សង្ឃិ
 លោ កណិលោ កណាចរិយោ ញាតា យសស្សិវោ
 តិក្ខុករា សាទុសម្មតា ពហុជនស្ស រាជកហិ វស្សា
 វសី ឧបតតា^(៣) ។ អយម្យំ ខោ ចូរណោ កស្សិ
 លោ សង្ឃិ ថេវ កណិ ច កណាចរិយោ^(៤) ញាតា
 យសស្សិ តិក្ខុករោ សាទុសម្មតា ពហុជនស្ស

១ កេតុហលសាលាយន្និមិ បាលី ។ ២ ឧ. យន្តិមេ ។ ម. យន្តិមេ ។ ៣ ឧ. ម. ឧបតតា ។ ៤ ម. កណាចរិយោ ខ ។

បរិបាសនា មហាសុត្តនិកាយ មហាសុត្តនិកាយ

[៧៧] បតិក្រព្រះអង្គដំបំរើស សំដីដែលយើងខ្ញុំ អង្គុយប្រជុំគ្នា
 ខំយាយអម្បញ្ញមិញ្ញត្តិះ សូមលើកទុកសិទ្ធិចុះ បតិក្រព្រះអង្គដំបំរើស
 សំដីនេះ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នឹងបានទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ក្នុងកាលជាខាង
 ក្រោយទេ បតិក្រព្រះអង្គដំបំរើស ដ្បិតកិរិយ្យមុខ ពួកសមណប្រាញណា
 មានលទ្ធិដ្បង ។ មកប្រជុំគ្នាក្នុងកុលសាលា^(១) សំដីជាចន្លោះនេះ
 ក៏កើតឡើងថា អើយ្នំ ជាលាភរបស់អ្នកស្រុកអង្គៈនឹងអ្នកស្រុកមធៈ
 ហើយកើ អើយ្នំ អ្នកស្រុកអង្គៈនឹងអ្នកស្រុកមធៈ បានស្រួលហើយកើ
 ក្រោយពួកសមណប្រាញណាទំនែរ មានពួក មានអណៈ ជាអណា
 ចារ្យ មានឈ្មោះស្សិល្បញ្ញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួកនេះច្រើន
 សន្តតថាអ្នកត្រឹមត្រូវ បានចូលមកនៅចាំវស្សាក្នុងគ្រុងរាជគ្រឹះនេះ ។
 ចូលណាស្សថានេះ មានពួក មានអណៈ ជាអណាចារ្យ មានឈ្មោះស្សិ
 ល្បញ្ញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួកនេះច្រើនសន្តតថាអ្នកត្រឹមត្រូវ

១ កេតុហលសាលាយន្និមិ បាលី ។ ដែលមានលទ្ធិដ្បងចូល
 ទៅប្រជុំគ្នា ដែលទាំងពីរលេខនឹងចូលរាជ្ជ ។ ឈរហោថា កេតុហលសាលា
 កំហែង ។ ឧទាហរណ៍ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមចម្ពណ្ណសកំ

សោមិ រាជគហិ វស្សាភាសិ ឧបគតោ ។ អយម្បិ ទោ
 មក្កុសិ កោសាលោ... អនិកោ កោសកម្ពុលោ...
 ចក្កុទ្ធោ កក្កាយោ... សត្វាយោ វេសដ្ឋមុត្តោ...
 និកក្កោ ឆាដមុត្តោ សង្ឃំ ទេវ កណិ ច
 កណាចរិយោ ញាតោ យសស្សំ តិក្កុករោ
 សាទុសឌ្ឍតោ ពហុជនស្ស ។ សោមិ រាជគហិ
 វស្សាភាសិ ឧបគតោ ។ អយម្បិ ទោ សមណោ
 កោតោ សង្ឃំ ទេវ កណិ ច កណាចរិយោ ញា-
 តោ យសស្សំ តិក្កុករោ សាទុសឌ្ឍតោ ពហុជនស្ស
 សោមិ រាជគហិ វស្សាភាសិ ឧបគតោ ។ កោ ទុ
 ទោ វិមសំ ភវតិ សមណាប្រាញណាមិ សង្ឃំនិ
 កណិមិ កណាចរិយាមិ ញាតាមិ យសស្សំនិ
 តិក្កុករាមិ សាទុសឌ្ឍតាមិ ពហុជនស្ស សាវកាមិ
 សក្កតោ កុកតោ មាទិកោ មូជិកោ កក្កុ (១) ច
 សាវកោ សក្កតោ កុកតោ ឧបនិស្សាយ វិហារន្តិកិ

១. ឧ. កំ ១១ ម កិ ១ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចម្ពណ្ណសកៈ

អម្បិ បូណេកស្សបនោធលង កំពានចូលមកទៅចាំវស្សាក្នុងក្រុងជង្រី
 ដែរ ។ ឯគ្រូឈ្មោះមក្កុសិ ភាសាលានោះឯង .. គរិកកោសកម្ពុល... មក-
 ទ្ធកាយនេះ... សញ្ញាយវេសដ្ឋមុត្ត .. និកក្កុទ្ធកោដមុត្ត មានពួក មានគណៈ
 ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះស្សីល្អាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួក
 ជនច្រើនសន្មតជាអ្នកត្រឹមត្រូវ និកក្កុទ្ធកោដមុត្តនោះឯង កំពានចូលមក
 ទៅចាំវស្សា ក្នុងក្រុងជង្រីដែរ ។ ឯព្រះសមណភាគមនេះ មានពួក
 មានគណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះស្សីល្អាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ
 ដែលពួកជនច្រើនសន្មតជាអ្នកត្រឹមត្រូវ ព្រះសមណភាគមន្តិ្តនោះ
 ឯង ទ្រង់បានចូលមកចាំវស្សា ក្នុងក្រុងជង្រីដែរ ។ ចណ្ណាពួក
 សមណប្រាញណាមិចំរើន ដែលមានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ
 មានឈ្មោះស្សីល្អាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួកជនច្រើនសន្មត
 ជាអ្នកប្រកាន់តំរូវនេះ តើព្រះសមណដែលពួកសាវក ធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់គោរព ចូល ពុំនឹកសាវក ធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយទៅសម្រប
 នឹងព្រះសមណ ។

ចំពោះវិស័យ មហាសុទ្ធិសុខសុភមង្គល ធម្មតាវេទ

(៧៨) ត្រៃកថា ឯវេទនាសុខ អយំ ទោ
 បូរណោ កស្សុចោ សង្ឃិ ទេវ កណិ ច កណា ចរិ-
 យោ ញោតោ យសស្សិ តិក្កកោ សាទុសម្មតោ
 តហុជនស្ស លោ ទោ សាវកានិ ឧ សត្តាតោ
 ឧ កុកោតោ ឧ មាណិកោ ឧ បូជិតោ ឧ ច
 ចធម បូរណំ កស្សុចំ សាវកោ សត្តាតោ កុកោតោ
 ឧ បដិស្សយ វិហារន្តំ ។ ភូតបុត្រំ បូរណោ កស្សុចោ
 អនេកសកាយ ចរិសាយ ធម្មំ ទេសេសិ ។
 តត្រ អញ្ញតកេ(៤) បូរណស្ស កស្សុមស្ស សាវកោ
 សទ្ធិមកាសិ មា កោត្តោ បូរណំ កស្សុចំ ឯតមត្តិ
 បុត្រិក្ក ទេសោ ឯតំ ជាតាតិ មយមេតំ ជាតាម
 អម្ពេ ឯតមត្តិ បុត្រិក្ក មយមេតំ កវតំ ព្យាករិស្សា-
 មាតិ ។ ភូតបុត្រំ បូរណោ កស្សុចោ តាហា មត្តយ្ហ
 កត្តត្តោ ឧ សភតិ អប្បសន្តា កោត្តោ ហោត្ត មា
 កោត្តោ សទ្ធិមកត្ត ទេតេ កវត្ត បុត្រិក្ក អម្ពេ
 ឯតេ បុត្រិក្ក មយមេតេសំ ព្យាករិស្សាមាតិ ។

១ ៥ អនុញ្ញតោ ។ ៥. អនុញ្ញតោ ។

ចំពោះវិស័យ មហាសុទ្ធិសុខសុភមង្គល ធម្មតាវេទ ៦

(៧៨) បណ្តាភូតសមណក្រាហ្មណំ ចំពោះនោះ សមណក្រាហ្មណំ
 ភូតត្រ ខំយាយយំនិខេថ ត្រូត្តោបូរណកស្សុចនេនេនិ មានភូត
 មានឧលា ជាគណបារ្យ មានឈ្មោះស្សិស្សាញ មានយស ជាមេ
 សម្ពិ ដែលជនច្រើនសន្មតហើយថាអ្នកក្រីមក្រូវ (កំពិតមែន តែ)
 បូរណកស្សុចនេនេនិ ភូតសាវិក មិនធ្វើសក្ការៈ មិនខារាត មិនរប់
 តាន មិនប្តូរទេ ទាំងភូតសាវិក មិនធ្វើសក្ការៈ គោរព ទៅតាមយ
 នឹងបូរណកស្សុចឡើយ ។ ព្រោះប្តាប់មានរឿងថា បូរណកស្សុច
 បានតែសំដែងមិផលបរិស័ទ្ធច្រើនរយ ។ បណ្តាសាវិកចំពោះនោះ មាន
 សាវិកម្នាក់របស់បូរណកស្សុច បានស្រែកឡើងថា ខ្ញុំលម្អតាំងខ្សោយ
 ដំបំរើន អ្នកតាំងខ្សោយ កុំសួរសេចក្តីខ្ញុំ ខឹងបូរណកស្សុចឡើយ
 បូរណកស្សុចនោះ មិនដឹងសេចក្តីខ្ញុំទេ ពួកយើងទើបដឹងសេចក្តីខ្ញុំ
 អ្នកតាំងខ្សោយ សួរសេចក្តីខ្ញុំខឹងយើងហើយ ពួកយើងនឹងព្យាករសេចក្តី
 ខ្ញុំ ដល់ពួកអ្នកដំបំរើនបាន ។ ប្តាប់មានរឿងថា បូរណកស្សុចផ្តន្ទា
 លើមាត់តាំងខ្សោយ កម្ពុកកេខុញហើយមិនបានតាមសំដីថា អ្នកដំបំរើន
 តាំងខ្សោយ បូរណសំរេចរឹកទ ។ អ្នកដំបំរើនតាំងខ្សោយ កុំស្រែកទ្វារ
 ឡើយ ភូតជនតាំងខ្ញុំ មិនសួរចូរអ្នកដំបំរើនតាំងខ្សោយទេ ភូតជន
 តាំងខ្ញុំ សួរតែយើងទេ យើងនឹងព្យាករដល់ភូតជនតាំងនោះបាន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្ស

ពហុ ទោ បទ បូរណស្ស កស្សបស្ស សាវកា
 វាធំ អាហារេត្វា អបក្កត្តា ន ត្វំ ឥតិ ធម្មវិធម៌
 អាជាបាសិ អហំ ឥតិ ធម្មវិធម៌ អាជាបាមិ កំ ត្វំ
 ឥតិ ធម្មវិធម៌ អាជាធិស្សសិ មិច្ឆាបដិបទ្ធា ត្វមសិ
 អហមស្មិ សម្មាបដិបទ្ធា សហិតម្ម អសហិតន្តេ
 បុរេ វចនិយំ ធម្មា អវច បទ្ធា វចនិយំ បុរេ អវច
 អធិតិណ្ណាន្តេ^(៤) វិហរវត្តំ អាហេមិគោ តេ វានោ ធិត្ត-
 ហិតោសិ ចរ វាទប្បមោក្ខាយ មិច្ឆេនេហិ វា សទេ
 បហោសីតិ ។ ឥតិ បូរណោ កស្សទោ សាវកាធំ
 ន សក្កតោ ន កុកតោ ន ហានិគោ ន បូជិ-
 តោ ន ច បទ បូរណំ កស្សចំ សាវកា សក្កតា
 កុកតា ឧបទិស្សយ វិហរវត្តំ អក្កដោ ច ចទ
 បូរណោ កស្សទោ ធម្មក្កោសេនាតិ ។ ឯកានុ ឯវា-
 ហំសុ អយម្បិ ទោ មក្ខសិ កោសាលោ .. អធិតោ

១១. ធិតិណ្ណាន្តេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្ស

ចំណែកពួកសាវិកជាច្រើន លើកលែង (ពោសាព្រះលទ្ធិ) ដល់
 បូរណស្សប ហើយចៀសទៅទៀតដោយពាក្យថា អ្នកមិនដឹងច្បាស់
 ខ្ញុំធម្មវិធម៌នេះទេ ខ្ញុំទើបដឹងច្បាស់ខ្ញុំធម្មវិធម៌នេះ អ្នកដឹងច្បាស់ខ្ញុំ
 ធម្មវិធម៌នេះ ដូចម្តេចបាន បើអ្នកប្រតិបត្តិខុស ខ្ញុំទើបប្រតិបត្តិក្រៅ
 ពាក្យខ្ញុំប្រគល់ដោយប្រយោជន៍ ពាក្យអ្នកមិនប្រគល់ដោយប្រយោជន៍ទេ
 ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយមុន អ្នកត្រូវប្រាប់ជាដំបូងនិយាយក្រោយ ពាក្យដែល
 គេត្រូវនិយាយក្រោយ អ្នកប្រាប់ជាដំបូងនិយាយមុន អ្នកឯងសន្សំតែវត្តខុស
 មកច្រើនហើយ ខ្ញុំលើកលែងដល់អ្នកហើយ អ្នកត្រូវយើងសន្តិសន្តិ
 ហើយ អ្នកចូលទៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បើអ្នកឯងល្មមដោះខ្លួនឯងបាន
 ចូរដោះមកចុះ ។ ពួកសាវិក មិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាជការ មិន
 បូជាបូរណស្សប ចំណែកសាវិក មិនធ្វើសក្ការៈគោរព ទៅគាត់ស្រើយ
 នឹងបូរណស្សបទេ ដោយប្រការដូច្នោះឯង មួយទៀត បូរណស្សប
 ត្រូវគោរព ដោយពាក្យដេរប្រគល់ដោយធម៌ ។ សមណក្រាញ្ញណ៍
 ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អ្នកលំអិតាលលនេះ ក៏វែង... អធិត-

បរិព្វាណវគ្គសូត្រ មហេសពុល្លតាយសូត្រ ធម្មតាវេទ

កេសកម្ពុល... មក្សត្រា កន្ទាយនោ... សញ្ញា-
 យោ វេលដ្ឋបុត្តោ... ធិតេន្ទោ ធាដបុត្តោ សធីន្ទំ ទេវ
 កណី ច កណាបរិយោ ញាតោ យសស្សី ភិក្ខុ-
 ករោ សាទុសធម្មតោ មហុជនស្ស លោមិ សាវកានិ
 ន សក្កតោ ន កុកតោ ច មាធិតោ ន ប្រដិតោ
 ន ច ចន(១) ធិតុន្ទំ ធាដបុត្តំ សាវកា សក្កតា
 កុកតា ឧបទិស្សយ វិហារន្ទំ ។ ក្នុងបុព្វិ ធិតេន្ទោ
 ធាដបុត្តោ អនេកសតាយ បរិសាយ ចម្មំ នេសេសិ ។
 កម្រ អញ្ញករោ ធិតុន្ទស្ស ធាដបុត្តស្ស សាវកោ
 សន្តមកាសិ មា កោន្ទោ ធិតុន្ទំ ធាដបុត្តំ ឯតមន្តិ
 បុត្តិក្ខ ទេសោ ឯតំ ជាបាតិ មយមេតិ ជាបាម
 អន្ត ឯតមន្តិ បុត្តិក្ខ មយមេតិ កវតិ ព្យាភវិស្សា-
 មាតិ ។ ក្នុងបុព្វិ ធិតេន្ទោ ធាដបុត្តោ ពាហា
 បក្កយ្ហ កន្ទន្ទោ ន សកតិ អប្បសន្ទា កោន្ទោ
 ហោន្ត មា កោន្ទោ សន្តមកត្ត ទេតេ កវន្ទេ បុត្តនិ

បរិព្វាណវគ្គ មហេសពុល្លតាយសូត្រ ការមិទោរាណសំប្រែកំ ៦

កេសកម្ពុល... បក្កុន្តក្នុងយនៈ... សញ្ញាយវេលដ្ឋបុត្ត... ធិតុន្ទនាដបុត្ត មាន
 ពួក មានគណៈ ជាគណាពារ្យ មានឈ្មោះស្សីស្សាញ មានយស ជា
 មេលខ្ញុំ ដែលដទៃច្រើនសន្មតហើយថាជាអ្នកគ្រឹមត្រូវល្អ ធិតុន្ទនាដបុត្ត
 នោះ កិព្វកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់គោន មិនចូលទៅ
 ពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈគោរព ទៅតាមរយៈទិវិធិធិតុន្ទនាដបុត្តឡើយ ។
 ប្រាប់មានរឿងថា ធិតុន្ទនាដបុត្ត បានសំដែងធម៌ដល់បរិស័ទច្រើនយ ។
 ក្នុងបរិស័ទនោះ មានសាវ័កម្នាក់របស់ធិតុន្ទនាដបុត្ត បានស្រែកឡើង
 ថា អ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន កុំសួរនូវសេចក្តីខ្ពុំខ្ពង់ធិតុន្ទនាដបុត្តឡើយ
 ធិតុន្ទនាដបុត្តនោះ មិនទាន់ដឹងសេចក្តីខ្ពុំខ្ពង់ យើងទើបដឹងសេចក្តីខ្ពុំ
 អ្នកទាំងឡាយ សួរសេចក្តីខ្ពុំខ្ពង់យើងហើយ យើងទើបសួរសេចក្តីខ្ពុំ
 ដល់អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយបាន ។ ប្រាប់មានរឿងថា ធិតុន្ទនាដបុត្ត
 ផ្តល់នូវដើមដំទាំងឡាយ កន្តក់ទុញ្ញហើយមិនបានខូចភាពរូប អ្នកដ៏
 ចំរើនទាំងឡាយ ចូរមានសំឡេងនិច ។ អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កុំ
 និយាយភ្នំឡើយ ពួកជនទាំងនេះ មិនសួរនូវអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយទេ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ខុទ្ទិយបិដកសក

អន្តោ ឯតេ បុទ្ធន្តិ មយទេតេសិ^(១) ត្បា តវិស្សាហតិ ។
 ពហូ ទោ ចទ ឯកន្តស្ស ធានបុគ្គស្ស សាវកា
 វាធិ អាហោចត្វា អបក្កន្តា ទ ត្វិ ឥមិ ទឌ្ឍវិទយំ
 អាណាបាសំ អហំ ឥមិ ទឌ្ឍវិទយំ អាណាបាសំ កិ
 ត្វិ ឥមិ ទឌ្ឍវិទយំ អាណាចិស្សសំ មិច្ឆាចដិចន្ទោ
 ក្រមសិ អហោមស្មំ សម្មាចដិចន្ទោ សហំតត្ថេ អសហំ-
 តន្តេ បុរេ វិទនិយំ មច្ឆា អវច ចច្ឆា វិទនិយំ បុរេ
 អវច អនិចិស្តាន្តេ វិចារវត្តំ អាហោចិសោ តេ វាធា
 ចិក្ខហិកោសិ ចរ វាធហ្សមាត្រាយ ឯត្វេនេហិ វា
 សាទ មហោសិទិ ។ ឥតិ ឯកន្តោ ធានបុគ្គោ
 សាវកាចំ ទ សក្កកោ ទ កុកកោ ទ មាធិកោ
 ទ បូជិតោ ទ ទ ចទ ឯកន្តំ ធានបុគ្គំ សាវកា
 សក្កកា កុកកា ឧបចិស្សាយ វិហារន្តំ អក្កន្ទោ
 ទ មទ ឯកន្តោ ធានបុគ្គោ ទឌ្ឍក្តោសេនាតិ ។

១ ឧ. មធម្មំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទិយបិដកសក

ក្នុងជនជាតិខ្ពុំ ស្រូវតែយើងទេតិ យើងនឹងព្យាករណ៍ក្នុងជនជាតិទោរ
 បាទ ។ ចិវណកខាងក្នុងសាវកជាច្រើនរបស់និក្ខន្ធានបុគ្គ លើកច្បាំង
 ខ្ញុំវាទះហើយទៀសទេញទៅ ដោយពាក្យថា អ្នកមិនបេះ មិនដឹងតមិ
 វិនិយន្តទេ ខ្ញុំទើបចេះដឹងតមិវិនិយន្តទេ អ្នកចេះដឹងតមិវិនិយន្តទេ ដូច
 ត្រូវកើត អ្នកប្រតិបត្តិខុសហើយ ខ្ញុំទើបប្រតិបត្តិត្រូវ សំដីខ្ញុំប្រកប
 ដោយប្រយោជន៍ សំដីអ្នកមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ ពាក្យដែល
 គេត្រូវនិយាយមុន អ្នកច្រឡប់ជាវិនិយាយក្រោយ ពាក្យដែលគេនិយាយ
 ក្រោយ អ្នកថែវជាវិនិយាយមុន អ្នកប្រកាន់កែវក្តុខុសមកច្រើនហើយ
 ខ្ញុំលើកទះដល់អ្នកហើយ អ្នកត្រូវយើងសន្តតសន្តិនហើយ ចូរអ្នកទៅ
 រកដោះវាទះចុះ ឬថាបើអ្នកល្មមដោះរួច ចូរដោះមកចុះ ។ និក្ខន្ធានបុគ្គ
 ក្នុងសាវក មិនធ្វើសក្ការៈ មិនគារព មិនបំរាម មិនចូរវាទ ចាំក្នុង
 សាវក មិនធ្វើសក្ការៈគារព ហើយនៅស្រែយនឹងនិក្ខន្ធានបុគ្គខ្សឹម
 ដោយប្រការដូច្នោះឯង មួយទៀត និក្ខន្ធានបុគ្គក៏ត្រូវគោរព ដោយ
 ពាក្យដ៏ប្រកបដោយទម្ងន់ ។

បរិព្វាណក្ខត្តស្ស មហាសកុលុតាយិស្សេ យន្តការាតា

[៧៧] ឯកទ្វេ ឯវមាហិសុ អយម្បិ ទោ (១)
 សមណោ កោតមោ សធឿ ទេវ កណី ធន កណា-
 ធរិយោ ញាតោ យសស្សី តិម្កតារោ សាទុសម្មតោ
 ពហុជនស្ស លោ ធន ទោ សាវកានំ សន្តតោ
 កុកុកោ មាធិតោ បូជិតោ សមណាត្ថ បទ
 កោតមិ សាវកោ សន្តតោ កុកុកោ ឧបនិស្សាយ
 វិហារន្តំ ។ កូតបុត្តំ សមណោ កោតមោ អនេក-
 សតាយ បរិសាយ ធម្មំ នេសេសិ ។ តត្រ អញ្ញតារោ
 សមណស្ស កោតមស្ស សាវកោ ឧត្តាសិ ។ តមេន-
 មញ្ញតារោ (២) សព្វហ្មចារី ជន្តកេន យម្ពេសិ អប្ប-
 សន្តោ អាយស្មា ហោតុ មា អាយស្មា សន្តមកាសិ
 សន្តា នោ កកវ ធម្មំ នេសេតិ ។ យស្មី សមាយ
 សមណោ កោតមោ អនេកសតាយ បរិសាយ ធម្មំ
 នេសេសិ ទេវ តស្មី សមាយ សមណស្ស កោតមស្ស
 សាវកានំ មិមិកសន្តោ វា ហោតិ ឧត្តាសិកសន្តោ វា

១ ឧ. អយំ កេ ។ ២ ឧ. តមេនញ្ញតារោ ។

បរិព្វាណក្ខត្ត មហាសកុលុតាយិស្សេ សេច្ចិកោកនសុប្រសោស្តា

[៧៧] សមណាព្រាហ្មណ៍ក្ខត្តខ្លះ ទិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសម-
 ណោតាមនេះឯង ព្រះអង្គមានពួក មានអលោះ ជាគណៈចារ្យ ព្រះអង្គ
 មានក្បួនឈ្មោះល្បីល្បាញ ព្រះអង្គមានយស ព្រះអង្គជាមេលទ្ធិ ដែល
 ពួកនាច្រើនសន្មតហើយថាជាសប្បុរស ក៏ព្រះសមណោតាមនោះឯង
 ពួកសាវិក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ទាំងពួកសាវិក ធ្វើ
 សក្ការៈ គោរព ហើយទៅគ្រប់យ៉ាងនឹងព្រះសមណោតាមនៃមេរៀក ។
 ព្រោះគ្រប់គ្នាថា ព្រះសមណោតាម បានសំដែងធម៌ដល់បរិសេដ
 ច្រើនយេ ។ ក្នុងបរិសេដនោះ មានសាវិកម្នាក់ របស់ព្រះសមណោតាម
 ក្នុងហើយ ។ មានសព្វហ្មចារីប្រុសម្នាក់ យកដង្កីទន្លឹចសាវិកាទៅ
 រោកមានអាយុ ចូរមានសំឡេងតិច ។ រោកមានអាយុ កុំធ្វើឱ្យ
 ល្អឡើយ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ជាសាស្ត្ររបស់យើងទាំងឡាយ
 ក៏ពុំសំដែងធម៌ ។ ព្រះសមណោតាមសំដែងធម៌ ដល់បរិសេដច្រើន
 យេ ក្នុងសម័យណា ក្នុងសម័យនោះ សំឡេងកណ្តាស់ក្តី សំឡេង
 ក្នុង ខែពួកសាវិក របស់ព្រះសមណោតាម ដកមានដល់តិចឡើយ

តមេជំ មហាជនកាយោ បច្ឆាសីសមាទក្កោ បច្ចុ-
 បដ្ឋិតោ ហោតិ យេន្ណា ភគវា ធម្មំ ភាសិស្សតិ
 តន្ណា សោស្ស្យមាតិ ។ យេយ្យជាមិ ជាម
 បុរិសោ បាគុម្មហាចថេ ទុដ្ឋំ មន្តិ អាណេកំ
 បីធឿយ្យ តមេជំ មហាជនកាយោ បច្ឆាសីសមា-
 ទក្កោ បច្ចុបដ្ឋិតោ អស្ស វិវាមេវ យស្មី សមយេ
 សមណោ កោតមោ អាណេកសតាយ បរិសាយ ធម្មំ
 ទោសតិ ទេវ តស្មី សមយេ សមណស្ស កោតមស្ស
 សាវកាជំ ទិបិតសន្តោ វា ហោតិ ទុក្ខាសិតសន្តោ
 វា តមេជំ មហាជនកាយោ បច្ឆាសីសមាទក្កោ
 បច្ចុបដ្ឋិតោ ហោតិ យេន្ណា ភគវា ធម្មំ ភាសិស្សតិ
 តន្ណា សោស្ស្យមាតិ ។ យេមិ សមណស្ស កោតមស្ស
 សាវកា សម្រហ្មចារិហិ សម្បយោទេតា សិក្ខំ បច្ចុ-
 ក្កាយ ហិពយាវត្តន្តំ តេមិ សន្តោ ទេវ វណ្ណាវាទិទោ
 ហោន្តំ ធម្មស្ស ទ វណ្ណាវាទិទោ ហោន្តំ សង្ឃស្ស ទ
 វណ្ណាវាទិទោ ហោន្តំ អន្តរាហិទោយេវ ហោន្តំ អនត្តា-
 ករហិទោ មយមេវម្ហា អលក្ខិកា មយំ អប្បបុត្តា

ពពួកមហាជន មានសភាពនឹកបំភ័យ ប្រុងចាំស្តាប់ធម៌នោះថា ព្រះ
 បាទព្រះភាគនឹងសំដែងធម៌ណា ដល់យើងទាំងឡាយ យើងទាំងឡាយ
 នឹងស្តាប់ខ្ញុំធម៌នោះ ។ ដូចជាបុរសច្របាច់យ៉ូតំបន្តិ ដែលគ្រប់
 គ្នា ធ្វើហើយជាលេសវេស គ្រង់ផ្លូវទំលែងជា ៤ ពពួកមហាជន
 មានសភាពនឹកបំភ័យ ប្រុងយេកទឹកយ៉ូតំនោះ មានបុរសយ៉ាងណាមិញ
 ព្រះសមណៈនាគម សំដែងធម៌ដល់បរិស័ទច្រើនយ ក្នុងសម័យណា
 សម័យនោះ សំឡេងកណ្តាសក្តី សំឡេងក្អកក្អី ខែក្អកសាវកលេសព្រះ
 សមណៈនាគម វេទនាដល់ចិច្ចឡើយ ពពួកមហាជន មានសភាព
 នឹកបំភ័យ ប្រុងចាំស្តាប់ធម៌នោះថា ព្រះបាទព្រះភាគនឹងសំដែងធម៌ណា
 ដល់ពួកយើង ពួកយើងនឹងស្តាប់ធម៌នោះ ។ ចំណែកពួកសាវកណា
 លេសព្រះសមណៈនាគម ទាស់ទែងបន្តិចបន្តួចនឹងពួកសម្រហ្មចារិហិយ
 កោលលាសិក្ខា វែងត្រឡប់ទៅក្រោយជាងគេ ក្រោយជាងនោះ
 ទៅតែលេសវេសព្រះសាស្ត្រនឹង លេសវេសព្រះធម៌ដ៏ លេសវេស
 កុណាព្រះសង្ឃមិន ជាអ្នកគំរើលចំពោះកែវខ្លួនឯង មិនគំរើលកេ
 ង យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកដកពូ យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកដកបុណ្យ

ចរិតសុខសុខ មហាសុខសុខសុខ ចក្ខុសុ ចរិតសុខ

យេ មយំ ឃី ស្វាត្តានេ ធម្មវិជយេ វេទ្ធិត្វា
ធម្មសុត្តំ យាវធីវិ ចរិតសុខំ មរិតសុខំ ច្រហ្មធរិយំ
ចរិតសុខំ ។ តេ អារាមិកក្ខតា វា ឧបាសកក្ខតា
វា ចក្ខុសុ សិទ្ធាចនេសុ សមាធាយ វត្តន្តំ ។
ឥតិ សមណោ កោតមោ សាវកាធិ សក្កនោ
កុក្កនោ មាធិនោ ប្លដនោ សមណញ្ច ចធម្ម
កោតមិ សាវកា សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧបចំស្សាយ
វិហារន្តិគិ ។ កតិ ចធម្ម ត្វិ ឧបាយ មយំ ធម្ម
សមទុបស្សាមិ យេហិ មម សាវកា សក្កនោធិ
កុក្កនោធិ មាធិនោ ប្លដនោ សក្កត្វា កុក្កត្វា
ឧបចំស្សាយ វិហារន្តិ ។

[៧០] ចក្ខុ ទោ មហំ កន្តេ កកវតិ
ធម្ម សមទុបស្សាមិ យេហិ កកវន្តិ សាវកា
សក្កនោធិ កុក្កនោធិ មាធិនោ ប្លដនោ សក្កត្វា
កុក្កត្វា ឧបចំស្សាយ វិហារន្តិ កកវេ ចក្ខុ

ចរិតសុខសុខ មហាសុខសុខសុខ កោសិក្ខិយិមិ ។ ធម្មសុខសុខ ៥

ព្រោះថា ក្នុងយើងមានបុស្សក្នុងធម្មវិជយ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែង
ហើយ ដោយប្រកែកយ៉ាងនេះ ហើយមិនអាចនឹងប្រព្រឹត្តទ្រហ្មធរិយធម៌
ឲ្យបរិសុទ្ធ ចរិតសុខ ដកចេញពីអស់ពីវិនិច្ឆ័យ ។ ក្នុងសាវ័កចំណេះនោះ
គង់ទៅជាអ្នកវិជ្ជាប្រាជ្ញា ឬជា ទុក្ខសក្ការៈសមាទានក្នុងសិក្ខាបទ ៥ ។
ព្រះសមណគោតម ក្នុងសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោតម កប់កាន ឬជា
ចំណីក្នុងសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោតម ហើយនៅតស្រ័យនឹងព្រះសមណ-
គោតមវិជ្ជា ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ក្រាស់
ថា អង្គុយទាយ ចុះអ្នកចំណេះឃើញ ឲ្យធម៌ក្នុងនេះធម៌ ចុះនាម
យ៉ាង ដែលជាធម៌នាំឲ្យក្នុងសាវ័ករបស់នោះគឺ ធ្វើសក្ការៈ គោតម
កប់កាន ឬជា (នយំគត) លុះធ្វើសក្ការៈ គោតម ហើយនៅតស្រ័យ
(និវត្តនយំគត) ។

[៧០] សុត្វាយចរិតសុខ ក្រាបចន្តិឲ្យលេច ចតិគ្រព្រះអង្គ
ដំបើម ខ្ញុំព្រះអង្គ វិចារណេឃើញធម៌ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ
ទាន ៥ ប្រការ ដែលជាធម៌នាំឲ្យក្នុងសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោតម
កប់កាន ឬជា ឲ្យព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោតមហើយ
នៅតស្រ័យ (និវត្តនយំគត) ធម៌ ៥ ប្រការ កើតឡើង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសាសន

ភគវា ពិ កន្ត អប្បហារោ អប្បហារតាយ
 ច វណ្ណវាជី យម្បិ កន្ត ភគវា អប្បហារោ
 អប្បហារតាយ ច វណ្ណវាជី ឥមិ ទោ អហំ កន្ត
 ភគវតិ បឋមំ ចម្មិ សមទុបស្សនមិ យេន ភគវន្តិ
 សាវតា សន្តកេន្តិ តុកកេន្តិ មាលេន្តិ ប្បដេន្តិ
 សន្តត្វា តុកត្វា ឧបទិស្សាយ វិហារន្តិ ។

[៧០] បុ ចបរិ កន្ត ភគវា សន្តដ្ឋោ
 ឥតវិគរេន ចិវរេន ឥតវិគរចិវសន្តដ្ឋយា ច វណ្ណវាជី
 យម្បិ កន្ត ភគវា សន្តដ្ឋោ ឥតវិគរេន ចិវរេន
 ឥតវិគរចិវសន្តដ្ឋយា ច វណ្ណវាជី ឥមិ ទោ
 អហំ កន្ត ភគវតិ ទុតិយំ ចម្មិ សមទុបស្សនមិ
 យេន ភគវន្តិ សាវតា សន្តកេន្តិ តុកកេន្តិ
 មាលេន្តិ ប្បដេន្តិ សន្តត្វា តុកត្វា ឧបទិស្សាយ
 វិហារន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាសន

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីពិតថា ព្រះមានព្រះភាគ មានការពារគិត
 ផង សរសើរវេបបភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានការពារគិតផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចំរើន ត្រង់ការណ៍ដែលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានការពារគិតផង
 សរសើរវេបបភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានការពារគិតផង ណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណារឃើញច្បាស់ ខ្ញុំធម៌នេះឯង ថាជាធម៌ទី ១
 ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឱ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គោ
 បូជាខ្ញុំព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅកស្រយ
 (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។

[៨១] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សន្តោសដោយចិវរោមមានកម្មបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស
 ដោយចិវរោមមានកម្មបានផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ត្រង់ការណ៍
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សន្តោសដោយចិវរោមមានកម្មបានផង
 សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយចិវរោមមានកម្មបានផង ណា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណារឃើញច្បាស់ ខ្ញុំធម៌នេះឯង ថាជា
 ធម៌ទី ២ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឱ្យពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់គោ បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅ
 កស្រយ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។

បរិបូណ៌នូវ មហានិទ្ទេស មហានិទ្ទេស មហានិទ្ទេស

[៨២] បុរ ចបរី កន្លែ កកវា សន្តុដ្ឋោ ឥតរីតរេន

ចំណូលនៃធន ឥតរីតរេន ចំណូលនៃធន សន្តុដ្ឋោ ច វណ្ណវាទី

យម្យំ កន្លែ កកវា សន្តុដ្ឋោ ឥតរីតរេន ចំណូលនៃធន

ឥតរីតរេន ចំណូលនៃធន សន្តុដ្ឋោ ច វណ្ណវាទី ឥតរី ចោ

មហី កន្លែ កកវា ឥតរី ឥតរី ឥតរី សមុបស្សនិ

យេន កកវា សាវណា សក្ការេន្តិ កុក្ការេន្តិ មារេន្តិ

បូជេន្តិ សក្ការេន្តិ កុក្ការេន្តិ ឧបស្សនិ វិហារេន្តិ ។

[៨៣] បុរ ចបរី កន្លែ កកវា សន្តុដ្ឋោ ឥត-

រីតរេន សេនាសនេន ឥតរីតរេន សេនាសនេន សន្តុដ្ឋោ

ច វណ្ណវាទី យម្យំ កន្លែ កកវា សន្តុដ្ឋោ ឥតរីតរេន

សេនាសនេន ឥតរីតរេន សេនាសនេន សន្តុដ្ឋោ ច វណ្ណវាទី

បរិបូណ៌នូវ មហានិទ្ទេស មហានិទ្ទេស មហានិទ្ទេស

[៨៤] បរិបូណ៌នូវ មហានិទ្ទេស មហានិទ្ទេស មហានិទ្ទេស

សន្តុដ្ឋោ ដោយចក្ខុវិស័យ តាមមានតាមបានផង សេសសេសចក្ខុ

សន្តុដ្ឋោ ដោយចក្ខុវិស័យ តាមមានតាមបានផង បរិបូណ៌នូវ

ដំបូង ក្រុងកាលី ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សន្តុដ្ឋោ ដោយចក្ខុវិស័យ

ចក្ខុវិស័យ តាមមានតាមបានផង សេសសេសចក្ខុសន្តុដ្ឋោ ដោយចក្ខុវិស័យ

ចក្ខុវិស័យ តាមមានតាមបានផង ណា បរិបូណ៌នូវ មហានិទ្ទេស មហានិទ្ទេស

ពិចារណាយេញច្បាស់នូវចម្រើននិង ថាជាធម៌ច្បាស់ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ

ដែលទំនួលសេសសេស ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់កាន់ បូជាព្រះមានព្រះភាគ

លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅស្រ្តីយ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។

[៨៥] បរិបូណ៌នូវ មហានិទ្ទេស មហានិទ្ទេស មហានិទ្ទេស

ព្រះភាគ ទ្រង់សន្តុដ្ឋោ ដោយសេនាសនេន តាមមានតាមបានផង

សេសសេសចក្ខុសន្តុដ្ឋោ ដោយសេនាសនេន តាមមានតាមបានផង

បរិបូណ៌នូវ មហានិទ្ទេស មហានិទ្ទេស មហានិទ្ទេស

សុទ្ធិមគ្គិកោ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសាវ័

ឥតិ ទោ អហំ ករុន្ត កកវតិ ចតុត្ថំ ធម្មំ
សមទុបស្សាមិ យេន កកវត្ថំ សាវតា សន្តរោន្តំ
កុកុករោន្តំ ខានោន្តំ ប្បដេន្តំ សន្តត្វា កុកុកត្វា
ទមចិស្សាយ វិហារន្តំ ។

[៨៤] ចុន ចេវិ ករុន្ត កកវា ចវិវត្តោ ចវិវេកស្ស
ច វណ្ណាភិយំ យធឿ ករុន្ត កកវា ចវិវត្តោ ចវិ-
វេកស្ស ច វណ្ណាភិយំ ឥតិ ទោ អហំ ករុន្ត កកវតិ
ចតុត្ថំ ធម្មំ សមទុបស្សាមិ យេន កកវត្ថំ សាវតា
សន្តរោន្តំ កុកុករោន្តំ ខានោន្តំ ប្បដេន្តំ សន្តត្វា
កុកុកត្វា ទមចិស្សាយ វិហារន្តំ ។ ឥថ ទោ អហំ
ករុន្ត កកវតិ ចតុ ចម្មេ សមទុបស្សាមិ យេហិ
កកវត្ថំ សាវតា សន្តរោន្តំ កុកុករោន្តំ ខានោន្តំ ប្បដេន្តំ
សន្តត្វា កុកុកត្វា ទមចិស្សាយ វិហារន្តំ ។

សុទ្ធិមគ្គិកោ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាវ័

បតិក្រព្រះអង្គជីវិតំវេន ខ្ញុំព្រះអង្គភិចារណាឃើញច្បាស់ ខ្ញុំធម៌នេះ
ឯង ជាជាធម៌ទី៤ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឱ្យក្លាកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ
គោរព រាប់ការ បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយ
នៅកស្រីយ (និទ្ទិព្រះមានព្រះភាគ) ។

[៨៤] បតិក្រព្រះអង្គជីវិតំវេន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ស្ងប់ស្ងាត់^(១) សរសើរសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ បតិក្រព្រះអង្គជីវិតំវេន ត្រង់
ការណ៍ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្ងប់ស្ងាត់ផង សរសើរសេចក្តីស្ងប់
ស្ងាត់ផង ណា បតិក្រព្រះអង្គជីវិតំវេន ខ្ញុំព្រះអង្គភិចារណាឃើញច្បាស់
ខ្ញុំធម៌នេះឯង ជាជាធម៌ទី ៥ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឱ្យក្លាក
សាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់ការ បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះ
ធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅកស្រីយ (និទ្ទិព្រះមានព្រះភាគ) ។ បតិក្រ
ព្រះអង្គជីវិតំវេន ខ្ញុំព្រះអង្គភិចារណាឃើញច្បាស់ខ្ញុំធម៌ទាំង ៥ នេះឯង
ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឱ្យក្លាកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព
រាប់ការ បូជា ខ្ញុំព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពរួចហើយ
នៅកស្រីយ (និទ្ទិព្រះមានព្រះភាគ) ។

១ សព្ទសុពយំចិញ្ចាណិ សរសើរចំពោះការណ៍ណាមួយស្ងប់ស្ងាត់ធាយ ។ ខ្ញុំខ្មែរព្រះមាន
ព្រះភាគ មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ៣ យ៉ាង គឺស្ងប់ស្ងាត់កាយ ១ ស្ងប់ស្ងាត់ចិត្ត ១ ស្ងប់ស្ងាត់
ពិសេស ១ ។ ឥដ្ឋនថិ ។

[៨៤] អប្បយាមកេ សមណោ កោតោ អប្បយាមកាយ
 ច វណ្ណាភំធិតិ ឥតិ រេ មិ ឧទាយិ សាវកោ
 សក្កុយេយ្យំ កុកុយេយ្យំ មាឈេយ្យំ ប្លដេយ្យំ
 សក្កុត្វា កុកុត្វា ឧបទំស្សាយ វិហារេយ្យំ សន្តិ
 ទោ មន មេ ឧទាយិ សាវកោ កោសកាហារាមិ
 អន្ធកោសកាហារាមិ វេលុភំហារាមិ អន្ធកេលុភំហារ
 រាមិ អហំ ទោ បទុទាយិ អប្បេកតា ឥទិទា
 បក្កេន សមតិគ្គិកម្យិ កុញ្ញមិ កិយ្យោមិ កុញ្ញមិ ។
 អប្បយាមកេ សមណោ កោតោ អប្បយាមកាយ
 ច វណ្ណាភំធិតិ ឥតិ រេ មិ ឧទាយិ សាវកោ
 សក្កុយេយ្យំ កុកុយេយ្យំ មាឈេយ្យំ ប្លដេយ្យំ សក្កុត្វា
 កុកុត្វា ឧបទំស្សាយ វិហារេយ្យំ យេ គេ
 ឧទាយិ មម សាវកោ កោសកាហារាមិ អន្ធកោ
 សកាហារាមិ វេលុភំហារាមិ អន្ធកេលុភំហារាមិ

[៨៤] ព្រះមានព្រះភាគច្រើនស្រាស់ថា ម្ចាស់ទុទាយិ បើពួកសាវក
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គោ បូជាគោធម៌ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ
 នៅកស្រីយ (ឆ្លឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណៈគោម ព្រះអង្គ
 មានការភិតចង្រើ សរសើរវៃបរភាពរបស់បុគ្គលអ្នកមានការភិតចង្រើ
 សមភាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្ចាស់ទុទាយិ ពួកសាវករបស់គេធម៌ បាន
 ការស្រីម ១ កូនផ្តួលខ្លះ មានការកន្លះកូនផ្តួលខ្លះ មានការ
 ១ សម្បត្តិផ្ទះញ្ជីខ្លះ មានការកន្លះសម្បត្តិផ្ទះញ្ជីខ្លះ ក៏បានមែន ម្ចាស់
 ទុទាយិ បំណែកគោធម៌ ចូលរាប់គោធម៌ពេញស្ទើរដោយ
 ពូក្រនេះក៏បាន បរិភោគការព្រឹទ្ធជាងនោះវាវាគោម ។ ម្ចាស់ទុទាយិ
 បើពួកសាវក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គោ បូជាគោធម៌ លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរព ហើយនៅកស្រីយ (ឆ្លឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណៈគោម
 ព្រះអង្គមានការភិតចង្រើ សរសើរវៃបរភាពរបស់បុគ្គលអ្នកមានការ
 ភិតចង្រើ សមភាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្ចាស់ទុទាយិ ពួកសាវករបស់
 គេធម៌ ដែលមានការស្រីម ១ កូនផ្តួលខ្លះ មានការកន្លះកូនផ្តួល
 ខ្លះ មានការ ១ សម្បត្តិផ្ទះញ្ជីខ្លះ មានការកន្លះសម្បត្តិផ្ទះញ្ជីខ្លះ

ន មន្ត ឥនិទា ធម្មេន សន្តរេយ្យំ កុករេយ្យំ
ហនេយ្យំ ឡដេយ្យំ សន្តត្វា កុកត្វា ឧបដិស្សនយ
វិហរេយ្យំ ។

[៤៦] សន្តុដ្ឋា សមណោ កោតមោ ឥតវិគរេន
ចិវរេន ឥតវិកាចិវសន្តុដ្ឋិយោ ក វណ្ណវនិទិ ឥតិ ធម មិ
ឧទាយិ សាវតោ សន្តរេយ្យំ កុករេយ្យំ ហនេយ្យំ
ឡដេយ្យំ សន្តត្វា កុកត្វា ឧបដិស្សនយ វិហរេយ្យំ
សន្តិ មោ មន មេ ឧទាយិ សាវតោ បិសុក្ខុលិកា
ល្ងទចិវរេន តេ សុសាទា វ សន្តិរកុដា វ តាម-
ណិកា វ ឧទ្ធកាចិ ឧទ្ធិមិកា សន្តិដិ កវិកា បាវន្តិ
អហិ មោ បទុមាយិ អប្បេកុទា គលបតាចិ ចិវរេន
បារមិ ឧទ្ធកាចិ សុត្តល្ងទាចិ(*) អលាវុលោមសាចិ
សន្តុដ្ឋា សមណោ កោតមោ ឥតវិគរេន ចិវរេន
ឥតវិកាចិវសន្តុដ្ឋិយោ ក វណ្ណវនិទិ ឥតិ ធម មិ
ឧទាយិ សាវតោ សន្តរេយ្យំ កុករេយ្យំ ហនេយ្យំ
ឡដេយ្យំ សន្តត្វា កុកត្វា ឧបដិស្សនយ វិហរេយ្យំ
យេ តេ ឧទាយិ មម សាវតោ បិសុក្ខុលិកា

* ខ. បទុមាយិ ។ ប. សុត្តល្ងទា ។

ពួកសាវ័កទាំងនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជា
ភក្ខីភក្ខី ដោយធម៌នេះទេ លុះ(មិន) ធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នឹងមិន
នៅកស្រីយ (នឹងភក្ខីភក្ខី) ឡើយ ។

[៤៦] ម្ចាស់ទាយិ បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជា
ភក្ខីភក្ខី លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅកស្រីយ (នឹងភក្ខីភក្ខី) ដោយ
គិតថា ព្រះសមណោភាគម ទ្រង់សន្តោសដោយចិវតាមមានភាមទានផង
សរសើរសេចក្តីសន្តោសដោយចិវតាមមានភាមទានផង សមតាមពាក្យ
អ្នកថាមែន ម្ចាស់ទាយិ ពួកសាវ័ករបស់ភក្ខី ប្រើប្រាស់ត្រឹមសំ-
ពត់បន្តិក្ខុល ទ្រទ្រង់ចិវរសាវ័ហ្មន៍ គឺមានដែរ ពួកគេរើសខ្ញុំវាវណ្ណវនិ-
សំពត់ពិនិទ្ធកាយ អំពីព្រៃស្នសាខខ្លះ អំពីគំនរសម្រាមខ្លះ អំពីកន្សោ-
ខ្លះ ធ្វើជាសន្តិដិ ហើយប្រើប្រាស់ក៏មាន ម្ចាស់ទាយិ ចំណែក
ភក្ខីភក្ខី ចូនណាប្រើប្រាស់គហមគិចិវតាំងខ្សោយ ដំបាប់សាវ័ហ្មន៍
ដោយគំបិត មានរកមណ្ឌិតដូចរកមាឃ្យាត ម្ចាស់ទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើ
សក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជាភក្ខីភក្ខី លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅ
កស្រីយ (នឹងភក្ខីភក្ខី) ដោយគិតថា ព្រះសមណោភាគម ទ្រង់សន្តោស
ដោយចិវតាមមានភាមទានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្ចាស់ទាយិ
ពួកសាវ័កណា របស់ភក្ខីភក្ខី ដែលប្រើប្រាស់ត្រឹមសំពត់បន្តិក្ខុល

ល្ងាចចំរើន ឆេ សុសាធា វា សង្ការកុមារ វា
ចាបណិកា វា ឧទ្ធការិ ឧទ្ធិចិត្តា សង្ករដី កាកិត្តា
ចារង្គំ ឧ មន្ត ឥមិធា ចន្ទេន សង្ករយ្យំ កុ-
ករយ្យំ មាណេយ្យំ ច្វេយ្យំ សង្កត្តា កុកត្តា ឧប-
ដិស្សយ វិហរយ្យំ ។

[៨៧] សន្តត្តោ សមណោ កោតមោ ឥតិវិកេន
បិណ្ឌចារេន ឥតិវិកេបិណ្ឌចាតសន្តត្តិយា ច វណ្ណាវាធិតិ
ឥតិ ចេ មិ ឧទាយិ សាវកា សង្ករយ្យំ កុករយ្យំ
មាណេយ្យំ ច្វេយ្យំ សង្កត្តា កុកត្តា ឧបដិស្សយ
វិហរយ្យំ សន្តត្តិ ទោ បទ មេ ឧទាយិ សាវកា បិណ្ឌ-
ចាតិកា សបដានចារិចោ ឧប្បាបកេ(១) វត្តេ(២) វតោ ឆេ
អន្តរយវិ បរិដ្ឋា សមាធា អាសនេនបិ ធិមន្តិយមាធា ឧ
សានិយន្តិ អហំ ទោ បទុនាយិ អប្បកតា ធិមន្តនេបិ
កុញ្ញាមិ សាលីមិ ឧទមិ វិចិតកាឡកិ អនេកស្វបិ

• ១. វេល បរេ ។ ២. ឡាសេ ។ ៣. អន្តរាយំ កក្កិ យា វិស្សិ ។

ទ្រទ្រង់ឡើយ វេលេយ្យំ កុករេសិស្សកំណាតំសំរតំ អំពីព្រៃស្នេហានុរ
អំពីឥន្ទសម្រាមទ្វៈ អំពីកង្កែបទ្វៈ មកធ្វើជាសិស្សដ៏ប្រើប្រាស់ កុក
សាវកតាំងនោះ សមជាបិទេស្តិសក្ការៈ គោរព កប់អាម បូជា
ភវាតតរងេយធមិទេនេម លុះមិនធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នឹងមិនទៅ
ពាស្រ័យ (នឹងភវាតត) ឡើយ ។

[៨៧] ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវក ធ្វើសក្ការៈ គោរព កប់អាម បូជា
ភវាតត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយទៅពាស្រ័យ (នឹងភវាតត) ដោយ
គិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សង្ខេបដោយចង្អិនបិណ្ឌបាតតាមមាន
តាមបានផង ទ្រង់សរសើរសេចក្តីសាត្តាស ដោយចង្អិនបិណ្ឌបាតតាម
មានតាមបានផង សមតាមពាក្យអ្នកជាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវក
បេសំភវាតត ប្រព្រឹត្តនៃបិណ្ឌបាត គ្រាប់ទៅតាមសំដាប់ច្រក ក្រេក
កហើយក្នុងវត្ត គិតរាយតាមគ្នាផ្ទះក្រកូលខ្ពស់នឹងតាប ក៏មានដែរ
សាវកតាំងនោះ វាមិនចូលទៅកាន់ខ្លាចខ្លាផ្ទះ បើទុកដោះគន្លឹមខ្លាដោយ
ភាសនៈក៏មិនក្រេកអរ ម្នាលឧទាយិ បំណែកភវាតតវិញ ចូលរកខាត់
បាយស្រូវសាលីតាំងឡាយប្រាសចាកពណ៌ឡ មានសម្បុរប្រើមុខ មាន

ឧបទ្ទេសនិកេ មជ្ឈិមនិកាយយុ ចង្សិមបណ្ណសាស្ត្រ

អនេកល្យក្កដំ សន្តុដ្ឋា សមណោ តោតោ ឥត-
 រិកវេទ ចំណូលតេជ ឥតរិកវេស្មិណ្ណាបាតសន្តុដ្ឋិយា ច
 វណ្ណវាទិកំ ឥតិ ទេ មិ ឧទាយិ សាវកោ សក្កវេយ្យំ
 កុកវេយ្យំ មាទេយ្យំ ធូរជេយ្យំ សក្កត្វា កុកត្វា
 ឧបទិស្សាយ វិហារេយ្យំ យេ ភេ ឧទាយិ មច សាវកោ
 ចំណូលតេជោ សមណោវិហោ ឧបាចតោ វត្តោ វតោ
 ភេ អន្តវយិ វិវដ្ឋា សមាទា អាសនេនមិ ចិមន្តិ-
 យមាទា ឧ សាទិយន្តិ ឧ មន្តុ ឥនិទា ឧម្មេន
 សក្កវេយ្យំ កុកវេយ្យំ មាទេយ្យំ ធូរជេយ្យំ សក្កត្វា
 កុកត្វា ឧបទិស្សាយ វិហារេយ្យំ ។

[៧៨] សន្តុដ្ឋា សមណោ តោតោ ឥតរិកវេទ
 សេនាសនេន ឥតរិកវេសេនាសនេនសន្តុដ្ឋិយា ច វណ្ណវា-
 ទិកំ ឥតិ ទេ មិ ឧទាយិ សាវកោ សក្កវេយ្យំ កុកវេយ្យំ
 មាទេយ្យំ ធូរជេយ្យំ សក្កត្វា កុកត្វា ឧបទិស្សាយ
 វិហារេយ្យំ សន្តុ ទោ ចន មេ ឧទាយិ សាវកោ

ឧបទ្ទេសនិកេ មជ្ឈិមនិកាយ ចង្សិមបណ្ណសាស្ត្រ

ច្របច្រើនមុខ ក្នុងទីវេសនេនមន្តិកំ បាល្យទោយិ មើក្កសាវិកេត្វិ
 សក្ការៈ គោរព រាប់គាន បូជាភថាគត លុះមិនធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅ
 កេស្រ័យ (និរិកថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណោគោម ទ្រង់សុខស
 ដោយចំណូល ភាមមានភាមបានផង សរសើរសេចក្តីសុខសដោយ
 ចំណូលភាមមានភាមបានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន បាល្យទោយិ
 ក្កសាវិកេរបស់ភថាគត ប្រព្រឹត្តិចំណូល គ្រាន់ទៅភាមលំដាប់ប្រក
 ក្រេតអហើយក្នុងវិទ្ធី គឺការយោគាមព្រះគ្រូលុះសំនឹងទាប សាវិក
 ទាំងនោះ រមែងចូលទៅកាន់ចន្លោះផ្ទះ មើលទុកជាគិលានដោយភាសនៈ
 ក៏មិនប្រេកអរ សាវិកទាំងនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គាន
 បូជាភថាគត ដោយធម៌នេះទេ លុះមិនធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នឹងមិន
 ទៅកេស្រ័យ (និរិកថាគត) ឡើយ ។

[៧៨] បាល្យទោយិ មើក្កសាវិក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គាន បូជា
 ភថាគត លុះមិនធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅកេស្រ័យ (និរិកថាគត) ដោយ
 គិតថា ព្រះសមណោគោម ទ្រង់សុខសដោយសេនាសនៈ ភាមមានភាម
 បានផង សរសើរសេចក្តីសុខសដោយសេនាសនៈ ភាមមានភាម
 បានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន បាល្យទោយិ ក្កសាវិកេរបស់ភថាគត នៅ

បរិព្វាណសូត្រ មហាសកុលាបយស្ស ឧបសម្ព័ន្ធ

កុក្កម្មលីកា អញ្ញោកាសិកា តេ អដ្ឋ មាសេ ចង្គិ ឈ
 ឧបេន្តិ អហំ ទោ បទុណយំ អប្បេកតា ក្កុជាតារសុបិ
 វិហារមិ ឧល្លិក្កាវលីក្កេសុ ធិវានេសុ ដុសិកក្កុលេសុ
 បិហិតវាតទេសុ សន្តុដ្ឋា សមណោ តោតោ
 ឥតវិករេន សេតាសនេន ឥតវិករសេតាសនេសន្តុដ្ឋិយា
 ច វស្តាវាធិតិ ឥតិ ទេ មំ ឧតាយំ សាវកា សក្ការយ្យំ
 កុក្ការយ្យំ មាណេយ្យំ ប្លដេយ្យំ សក្កត្វា កុក្កត្វា
 ឧបទិស្សាយ វិហារយ្យំ យេ តេ ឧតាយំ ឧប សាវកា
 កុក្កម្មលីកា អញ្ញោកាសិកា តេ អដ្ឋ មាសេ ចង្គិ
 ឈ ឧបេន្តិ ឈមន្តេ ឥមិតា ឈឧទ្ទេន សក្ការយ្យំ កុក្ការយ្យំ
 មាណេយ្យំ ប្លដេយ្យំ សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧបទិស្សាយ
 វិហារយ្យំ ។

• ១. តេន ចរំ ១ ទំស្សំ ។

បរិព្វាណសូត្រ មហាសកុលាបយស្ស ឧបសម្ព័ន្ធ

ត្រឹមត្រូវ គេលំយើបាទ ទៅក្នុងទិវាលាស្មារតីសិរិទ្ធិបាទ សារីកំចំនិទោ
 មិនចូលទៅជ្រកក្រោមដំបូលអស់ ៨ ទៃ(១) ឡើយ ម្នាសទាយិ ចំវណក
 គថាគកិញ ច្នួនណាទៅក្នុងផ្ទះកំពូលតាំងឡាយ ដែលគណបតាំងទាពី
 ក្នុងតាំងទាពីទ្រៅ មិនមានរូបកំពូល មានទ្វារទិស្សិទ្ធ មានចង្កូមបិទ
 បាំងហើយ ម្នាសទាយិ បើពួកសារីកេត្វិសក្ការៈ តោរេ លបំភាន
 ប្លថាគថាគ លុម៉េនេត្វិសក្ការេតោរេ ហើយទៅកស្រីយ (និទិតថាគក)
 ដោយភិតថា ក្រសេមណាភាគម ទ្រង់សន្តោសដោយសេនាសនៈ
 ភាមមានភាមបាទធីនី សារសីរេបចក្កិសន្តោសដោយសេនាសនៈ ភាម
 មានភាមបាទធីនី សមភាមភាគក្រដាមមែន ម្នាសទាយិ ពួកសារីក
 ណា បេសំភថាគ ដែលទៅត្រឹមត្រូវគល់យើ ទៅក្នុងទិវាលាស្មារ
 សារីកំចំនិទោ មិនចូលទៅជ្រកក្រោមដំបូលអស់ ៨ ទៃបាទ ពួក
 សារីកេនារសមថាមិនធ្វើសក្ការៈ តោរេ លបំភាន ប្លថាគថាគ ដោយ
 ធម៌នេះទេ លុម៉េនេត្វិសក្ការេតោរេហើយ និទិតទៅកស្រីយ (និទ
 ិតថាគក) ឡើយ ។

• អន្តរា ពាសំវិទាវក្កុមហេមន្តេវ និទិតិយ្យុវ ។ បំណែកក្នុងសូត្រនេះ
 តែធម៌មកត្រឹមត្រូវដែលមានអម្បុល ៣ ម្តង ដើម្បីព្រៀមចំណង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវចនស្ស

(៨៧) បរិវេន្តោ សមណោ គោតមោ បរិវេនស្ស ច
 វណ្ណាវដិទិ ឥតិ ចេ មំ ឧបាយិ សាវកោ សក្ករេយ្យំ
 កុករេយ្យំ មារេយ្យំ ឫដេយ្យំ សក្កត្វា កុកត្វា
 ឧបទិស្សាយ វិហារេយ្យំ សន្និ ទោ ច មេ ឧបាយិ
 សាវកោ អាត្មកោ បន្តានិ សេនាសនានិ អាត្ម-
 វេបន្តានិ (១) អដ្ឋោគហេត្វា វិហារន្តិ តេ អនុន្តរមាសិ
 សវ្មមដ្ឋេ ឧសាន្តិ ហតិមោក្កុទ្ធសាយ អហំ
 ទោ បទុបាយិ អប្បេកតា អាតិល្លោ វិហារមិ
 ភិក្ខុហិ ភិក្ខុមិហិ ឧបាសកេហិ ឧបាសិកាហិ
 វេញា វាជមហាមន្តេហិ តិក្ខុយេហិ តិក្ខុយស្សាវ-
 កេហិ បរិវេន្តោ សមណោ គោតមោ បរិវេនស្ស
 ច វណ្ណាវដិទិ ឥតិ ចេ មំ ឧបាយិ សាវកោ
 សក្ករេយ្យំ កុករេយ្យំ មារេយ្យំ ឫដេយ្យំ សក្កត្វា
 កុកត្វា ឧបទិស្សាយ វិហារេយ្យំ យេ តេ
 ឧបាយិ មម សាវកោ អាត្មកោ បន្តានិ សេនា-
 សនានិ អាត្មវេបន្តានិ អដ្ឋោគហេត្វា វិហារន្តិ

១ ខ. ម. វណ្ណា បន្តសេនាសនា អាត្មវេបន្តានិ បន្តានិ សេនាសនានិ វិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវចនស្ស

(៨៧) ខ្មាលទទាយិ បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬដា
 គង់គត លុះធ្វើសក្ការៈគោរពហើយ ទៅកាស្រីយ (នឹងគង់គត) ដោយ
 គិតថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គស្ងប់ស្ងាត់ផង សរសើរសេចក្តីស្ងប់
 ស្ងាត់ផង សមតាមពាក្យអ្នកថាវែម ខ្មាលទទាយិ ពួកសាវ័ករបស់គង់គត
 ទៅក្នុងវិប្រា ចូលទៅកាន់វិប្រាក្នុងវិប្រា ជាសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ហើយ
 សម្រេចសម្រាន្តទៅ សាវ័កទាំងនោះ មកប្រជុំគ្នាក្នុងកណ្តាលសិវ្វ
 ដើម្បីសំដែងបារិមាណរាល់ ១ កន្លះទ ខ្មាលទទាយិ ចំណែកថាគតវិញ
 ចូរណាទៅប្រមូលប្រថវរដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនិ ទុបាសក ទុបាសិកា ស្តេច
 រាជមហាមាត្រ តំរើយ នឹងពួកសាវ័កនៃភិក្ខុយ ខ្មាលទទាយិ បើពួកសាវ័ក
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬដាគង់គត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយ
 ទៅកាស្រីយ (នឹងគង់គត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គ
 ស្ងប់ស្ងាត់ហើយផង សរសើរសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ផង សមតាមពាក្យអ្នកថា
 វែម ខ្មាលទទាយិ ពួកសាវ័កណា របស់គង់គតដែលទៅក្នុងវិប្រា ចូល
 ទៅកាន់វិប្រាក្នុងវិប្រា ជាសេនាសនៈស្ងាត់ហើយ សម្រេចសម្រាន្ត

បញ្ជីអវស្ស មហាសកុលាយស្សន្ត បឋមគម្ព

គេ អនុជ្ឈនាសី សង្ឃមន្មោ ទិសវន្តិ ខាតិខោកុក្កុ-
សាយ ឧ មន្ត ឥមិយា ធម្មេន សក្ការយ្យំ
កុក្ការយ្យំ ខារេយ្យំ បូជេយ្យំ សក្កាតា កុក្កាតា
ឧបទិស្សាយ វិហារយ្យំ ។ ឥតិ ទោ ឧទាយិ
ឧ មំ សាវកា ឥមេហិ បញ្ចហិ ធម្មេហិ សក្ការោន្តិ
កុក្ការោន្តិ ខារេន្តិ បូជេន្តិ សក្កាតា កុក្កាតា
ឧបទិស្សាយ វិហារន្តិ ។

[៤០] អត្ថំ ទោ ឧទាយិ អញ្ញេ ច បញ្ច
ធម្មា យេហិ បញ្ចហិ ធម្មេហិ(*) មម សាវកា
សក្ការោន្តិ កុក្ការោន្តិ ខារេន្តិ បូជេន្តិ សក្កាតា
កុក្កាតា ឧបទិស្សាយ វិហារន្តិ កតមេ
ចញ្ច ឥទ្ធាយិ មម សាវកា អនិសីលេ
សម្មារម្មំ សីលវា សមណោ កោតោ បរមេន

* ឧ. បញ្ចហិ ធម្មេហិ ឧ ទិស្សនិ ។

បញ្ជីអវស្ស មហាសកុលាយស្សន្ត ធម៌ទី ១

នៅ សាវកទាំងនោះ ប្រជុំគ្នាក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ដើម្បីសម្រែងតុករោគ
រាល់១៥ថ្ងៃ សាវកទាំងនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន
បូជាភតថាគរដោយធម៌នេះ លុះមិនធ្វើសក្ការៈគោរពហើយ នឹងមិន
នៅតស្រ័យ (នឹងភតថាគរ) ឡើយ ។ ហួសទៅហើយ ពួកសាវក
ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាភតថាគរ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព
ហើយនៅតស្រ័យ (នឹងភតថាគរ) មិនមែនដោយសារធម៌ទាំង ៨
ប្រការនេះដូចពាក្យអ្នកជំនាន់១ ។

[៤០] ហួសទៅហើយ ធម៌ ៨ ដោយវ្យាក្រម ដែលជាធម៌
ទាំងឡាយពួកសាវក របស់ភតថាគរ ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា
លុះធ្វើសក្ការៈគោរពហើយ នៅតស្រ័យ (នឹងភតថាគរ) ធម៌ទាំង ៨
តើដូចម្តេចខ្លះ ហួសទៅហើយ ពួកសាវករបស់ភតថាគរ ក្នុងសាសនា
នេះ សរសើរចំពោះអធិសីលថា ព្រះសមណោភាគម ព្រះអង្គមានសីល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចល្លាសកំ

សីលក្កន្ទេន សមញ្ញតតោតិ ។ យដុនាយិ^(១) មម សាវកា អធិសីលេ សម្មាវេន្តិ សីលកំ សមណោ កោតមោ បរមេន សីលក្កន្ទេន សមញ្ញតតោតិ ។ អយំ ខោ ខនាយិ ចមមោ ធម្មោ យេន មម សាវកា សក្ករោន្តិ កុក្ករោន្តិ មារោន្តិ បូជេន្តិ សក្កត្វា កុក្កត្វា ខមនិស្សយ វិហារន្តិ ។

[៧១] បុន ចចរំ ខនាយិ មម សាវកា អភិក្កន្ទេ ញាណទស្សនេ សម្មាវេន្តិ ជាដំយេវាហ សមណោ កោតមោ ជាជាមីតំ ចស្សីយេវាហ សមណោ កោតមោ ចស្សាមីតិ អភិញ្ញាយ សមណោ កោតមោ ធម្មំ នេសេតិ ខោ អធិញ្ញាយ សនិទានំ សមណោ កោតមោ ធម្មំ នេសេតិ ខោ អធិនានំ សច្ចាដិហារិយំ សមណោ កោតមោ ធម្មំ នេសេតិ ខោ អច្ចាដិហារិយន្តិ ។ យដុនាយិ^(២) មម សាវកា

១-២ ឧ. ឃី ចតុតឃី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លាសក្ក

ព្រះអង្គប្រកបព្រមហើយដោយសីលក្កន្ទដ៏ប្រសើរចំផុត ។ ខ្នាល១តាយិ គ្រង់ការណ៍ដែលពួកសាវិក របស់គង្វាតត សរសើរចំពោះអធិសីលថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានសីល ព្រះអង្គប្រកបព្រមហើយដោយ សីលក្កន្ទដ៏ប្រសើរចំផុត ណា ។ ខ្នាល១តាយិ នេះឯងជាធម៌ទី ១ ដែលនាំឲ្យពួកសាវិករបស់គង្វាតត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជា លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ ទៅកស្រីយ (នឹងគង្វាតត) ។

[៧១] ខ្នាល១តាយិ មួយទៀត ពួកសាវិករបស់គង្វាតត សរសើរ ចំពោះញាណទស្សនៈដ៏រឹងរៀងថា ព្រះសមណគោតម កាលបើដឹង ទើបនិយាយថា គង្វាតតដឹង ព្រះសមណគោតម កាលបើឃើញ ទើប និយាយថា គង្វាតតឃើញ ព្រះសមណគោតម តែងសំដែងធម៌ដើម្បីឲ្យ គ្រាស់ដឹង មិនសំដែងដើម្បីមិនឲ្យគ្រាស់ដឹងទេ ព្រះសមណគោតម តែង សំដែងធម៌ប្រកបដោយហេតុ មិនមែនសំដែងធម៌ឥរហេតុទេ ព្រះសមណគោតម តែងសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ មិនមែនសំដែងធម៌ឥរ បាដិហារ្យទេ ។ ខ្នាល១តាយិ គ្រង់ការណ៍ដែលពួកសាវិករបស់គង្វាតត

អតីតក្នុង ក្រាណាទស្សនេ សម្ពាវេន្តំ ជាជំនួយវាហ
 សមណោ តោតមោ ជាតាមីតិ បស្ស័យេវាហ
 សមណោ តោតមោ បស្ស័មីតិ អតីត្រាយ
 សមណោ តោតមោ ធម្មំ នេសេតិ តោ អនិក្ខាយ
 សនិទានំ សមណោ តោតមោ ធម្មំ នេសេតិ តោ
 អនិទានំ សម្មាសម្ពាសិយំ សមណោ តោតមោ ធម្មំ
 នេសេតិ តោ អម្មាសម្មាសិយំ ។ អយំ ទោ
 ឧទាយិ ធុតិយោ ធម្មោ យេន មម សាវតា
 សក្ការេន្តិ ឥវុតារេន្តិ មារេន្តិ បូជេន្តិ សក្កា
 កុតាត្វា ឧបសម្ពាយ វិហារេន្តិ ។

[៧៦] បុន ធម៌ ឧទាយិ មម សាវតា
 អនិក្ខាយ សម្ពាវេន្តិ បញ្ចក សមណោ តោតមោ
 បរមេន បញ្ចាទេនេ សមណោតោ តំ វត អនាតតិ
 ក កនមី ឧ ធុតិ ឧប្បន្តំ ក បរាហ្មកនិ
 ឧ សហធម្មេន សុនិក្ខហិតំ ធុតិស្សតិ ទេតិ
 ហនិ វិជ្ជតិ ។ តំ កី មញ្ញសិ ឧទាយិ

សរសើរចំពោះក្រាណាទស្សនេដ៏ត្រឡប់ត្រឡង់ ព្រះសមណោតាម កាល
 លើសពី ទើបនិយាយថា ភព៌គតជីវិត ព្រះសមណោតាម កាលលើយើង
 ទើបនិយាយថា ភព៌គតយើង ព្រះសមណោតាម គេនិសំដែងធម៌
 ដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង មិនមែនសំដែងធម៌ដើម្បីសេចក្តីមិនត្រាស់ដឹងទេ
 ព្រះសមណោតាម គេនិសំដែងធម៌ប្រកបដោយហេតុ មិនមែនសំ-
 ដែងធម៌អនាហេតុទេ ព្រះសមណោតាម គេនិសំដែងធម៌ប្រកបដោយ
 បាដិហារីយំ មិនមែនសំដែងធម៌អនិក្ខយាហារីយំទេ ណា ។ ម្នាលទទាយិ
 នេះឯងជាធម៌ ២ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ត របស់ភព៌គត ធ្វើសក្ការៈ
 តោត កប់ភាគ បូជា លុះធ្វើសក្ការៈតោត ហើយនៅកស្រ័យ
 (នឹងភព៌គត) ។

[៧៦] ម្នាលទទាយិ ម្តាយទៀត ពួកសាវ័តរបស់ភព៌គត
 សរសើរចំពោះអនិក្ខាយ ព្រះសមណោតាម ព្រះអង្គមានប្រាថ្នា
 ទ្រង់ប្រកបហើយដោយបញ្ញាឧត្តមប្រសើរមុន ឯភាស្យថា ព្រះសម-
 ណោតាម មិនយើងខ្លួនឯងទេនោះ ដែលមិនចាំបាច់មក ឬ
 ថាព្រះសមណោតាម មិនមែនសង្កត់សង្កិននូវបរាហ្មកនិដែលភក្តីឡើង
 ហើយ ឲ្យជាសាស្ត្រសង្កិនដោយល្អ ប្រកបដោយហេតុបានទេ ដូច្នោះ
 មិនមានសារឡើយ ។ ម្នាលទទាយិ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសម្ប មជ្ឈិមវណ្ណសង្ក

អមិ ទុ មេ សាវកា ឃី ជាទន្ធា ឃី បស្សន្តា
 អន្តរន្តរ កមិ ឧទានយ្យន្តិ^(១) ។ ខោ ហេតិ
 កន្ត ។ ឧ ទោ បបាហំ ឧទាយំ សាវកេសុ
 អនុសាសនំ បបាសីសាមិ អញ្ញន្តិ^(២) មមំយេវ
 សាវកា អនុសាសនំ បបាសីសន្តិ ។ យេសុទាយិ
 មម សាវកា អនិច្ចត្តាយ សម្ពាទន្តិ បញ្ញាវា
 សមណោ គោតមោ បរមេន បញ្ញាទិទ្ធន សមញ្ញា
 កតោ ភិ វត អនាគតំ វា វាគបដំ ឧ ទក្កតិ
 ឧប្បជ្ឈំ វា បរច្ឆវាទំ ឧ សហគម្មេន សុចិក្កហិតិ
 ចិក្កហិស្សតិ ធនំ ហំ វិជ្ជតិ ។ អយំ ទោ
 ឧទាយិ គតិយោ ធម្មោ យេន មម សាវកា
 សក្ការេន្តិ កុក្ការេន្តិ មារេន្តិ បូជេន្តិ សក្កត្វា
 កុក្កត្វា ឧបទិស្សាយ វិហារន្តិ ។

១ ឧ. កថា បពេយ្យន្តិ ។ ២ ឧ. ប. អញ្ញន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវណ្ណសង្ក

ចុះពួកសាវករបស់គេកាលដឹងយ៉ាងនេះ កាលឃើញយ៉ាងនេះហើយ
 និយាយបង្កាក់ (កថាគត) ក្នុងពាក្យជាច្រើនៗ ថែវ ។ បតិគ្រូព្រះអង្គ
 ដឹងរឿង កាន់មិនមានសោះឡើយ ។ ម្ចាស់ទាយិ មួយទៀត កថាគត
 មិនដែលទឹកឱ្យពួកសាវក ដូចប្រៀបប្រដៅសោះឡើយ តែពួកសាវក
 តែងនឹកបំរើ ឱ្យកថាគតប្រៀបប្រដៅដោយភ័ក ។ ម្ចាស់ទាយិ ត្រង់
 ការណ៍ដែលពួកសាវករបស់គេកាលស្រីចំពោះអធិប្បញ្ញាថា ព្រះ
 សមណគោតម ព្រះអង្គមានប្រាថ្នា ត្រង់ប្រកបព្រមហើយដោយបញ្ញាខ្ពង់
 ដ៏ប្រសើរម៉ែផុត ឯពាក្យថា ព្រះសមណគោតមមិនយំឱ្យឱ្យអន្តរនិកាយ
 នោះ ដែលមិនទាន់មានមក ឬជាព្រះសមណគោតម មិនមែនសង្កត់សង្កិន
 ឱ្យបរិបូណ៌ដែលកើតឡើងហើយ ឱ្យជាសង្កត់សង្កិនដោយល្អ ប្រកប
 ដោយហេតុ ដូច្នោះនឹង មិនមានសោះទេ ណា ។ ម្ចាស់ទាយិ នេះឯង
 ជាមនិច្ច ដែលនាំឱ្យពួកសាវករបស់គេកាល តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព
 កប់កាន់ ឬជា សុធ្វើសក្ការៈគោរព ហើយនៅកស្រីយ (នឹងកថាគត)។

(៧១) បុណ្ណ ចមរិ ឧបាយិ មម សាវកា យេន
 មុត្តេន មុត្តាភិណ្ណា ទុក្ខបរោតា ភេ មិ ឧបសង្ក-
 មិញ្ចា ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ បុច្ឆន្តិ តេសាហំ ទុក្ខំ
 អរិយសច្ចំ បុដ្ឋា ព្យាគារោមិ តេសាហំ ចិត្តំ អាវានេមិ
 បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណេន ភេ មិ ឧបសង្កមិញ្ចា (១)
 មុក្ខសមុទយិ... ទុក្ខនិរោធំ... ទុក្ខនិរោធាមិមិ
 បដិបទំ (២) អរិយសច្ចំ បុច្ឆន្តិ តេសាហំ ទុក្ខនិរោធា-
 មិមិ បដិបទំ អរិយសច្ចំ បុដ្ឋា ព្យាគារោមិ
 តេសាហំ ចិត្តំ អាវានេមិ បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណេន ។
 យបុបាយិ មម សាវកា យេន ទុក្ខេន ទុក្ខាភិណ្ណា
 មុក្ខបរោតា ភេ មិ ឧបសង្កមិញ្ចា ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ
 បុច្ឆន្តិ តេសាហំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ បុដ្ឋា ព្យាគារោមិ
 តេសាហំ ចិត្តំ អាវានេមិ បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណេន
 ភេ មិ ឧបសង្កមិញ្ចា ទុក្ខសមុទយិ... ទុក្ខនិរោធំ...
 ទុក្ខនិរោធាមិមិ បដិបទំ អរិយសច្ចំ បុច្ឆន្តិ

១ ទ. ម. ឧបសង្កមិញ្ចា ២ វិស្សនិ ។ ២ ទ. ម. ទុក្ខនិរោធាមិមិ បដិបទំ ។

(៧២) ម្នាល ឧបាយិ មួយទៀត ពួកសាវករបស់គេ
 បានទុក្ខបៀតបៀនហើយ មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ព្រោះសេចក្តីទុក្ខ
 ណា ពួកសាវកទាំងនោះ ចូលមករកគេហើយ សួរទៅ
 ទុក្ខអរិយសច្ច លុះសួរហើយ គេជាគតតំដោះស្រាយទៅទុក្ខអរិយសច្ច
 ដល់ពួកសាវកទាំងនោះ គេជាគតតំដោះស្រាយទៅទុក្ខអរិយសច្ច
 ដោយការដោះស្រាយនូវប្រសាដាន ពួកសាវកទាំងនោះ ចូលមករក
 គេជាគតតំដោះស្រាយទៅទុក្ខសមុទយិ... ទុក្ខនិរោធំ... សួរទៅទុក្ខនិរោធាមិមិ បដិ-
 បទំអរិយសច្ច លុះសួរហើយ គេជាគតតំដោះស្រាយទៅទុក្ខនិរោធាមិ-
 មិមិ បដិបទំអរិយសច្ច ដល់ពួកសាវកទាំងនោះ គេជាគតតំដោះស្រាយ
 សាវកទាំងនោះឲ្យត្រេកអរបាន ដោយការដោះស្រាយនូវប្រសា ។ ម្នាល
 ឧបាយិ គ្រងការណ៍ដែលពួកសាវករបស់គេ បានទុក្ខបៀតបៀន
 ហើយ មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ព្រោះសេចក្តីទុក្ខណា ពួកសាវកទាំង
 នោះតែងចូលមករកគេហើយ សួរទៅទុក្ខអរិយសច្ច លុះសួរហើយ
 គេជាគតតំដោះស្រាយទៅទុក្ខអរិយសច្ចដល់ពួកសាវកទាំងនោះ គេជាគត
 តំដោះស្រាយទៅទុក្ខអរិយសច្ចដល់ពួកសាវកទាំងនោះ ឲ្យត្រេកអរបានដោយការដោះស្រាយ
 នូវប្រសា ពួកសាវកទាំងនោះ ចូលមករកគេហើយ សួរទៅ
 ទុក្ខសមុទយិ... ទុក្ខនិរោធំ .. សួរទៅទុក្ខនិរោធាមិមិ បដិបទំអរិយសច្ច

សុខុម៌និកា មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្សនិកាយ

តេសាហំ ទុក្ខុនិរោធតាមិទិំ បដិបទំ អរិយសច្ចិ
មុដ្ឋោ ព្យាករោមិ តេសាហំ ចិត្តំ អាណាមិ មញ្ញស្ស
វេយ្យាករណេន ។ អយំ ចោ ទុណយំ ចតុត្តា
ធម្មោ យេន មម សាវកា សត្តករោនិ តុក្កករោនិ
មារោនិ ឫដេនិ សត្តក្ខា តុក្កក្ខា ឧបទិស្សាយ
វិហារនិំ ។

[៧៤] បុទ ចបរំ ទុណយំ អត្តាតា មយា
សាវកានិំ បដិបទា យជាបដិបទា មេ សាវកា
ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ភាវេនិំ ។ ឥទុណយំ គិក្កុ កាយេ
កាយានុបស្សិំ វិហារតិំ អាតាមិ សម្បជានោ សតិមា
វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សិំ វេទនាសុ
វេទនានុបស្សិំ វិហារតិំ... ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សិំ វិហារតិំ...
ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សិំ វិហារតិំ អាតាមិ សម្បជានោ
សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សិំ ។
តត្រ ច បទ មេ សាវកា តហុ អភិញ្ញាវេសាទ-
ចារមិប្បត្តា វិហារនិំ ។

សុខុម៌និកា មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្សនិកាយ

លុះស្គរហើយ គង្វាតតិរង្វះស្រាយនូវទុក្ខនិរោធតាមិចិបដិបទាអរិយសច្ច
ដល់ពួកសាវកទាំងនោះ គង្វាតតិរង្វះស្រាយនូវទុក្ខនិរោធតាមិចិបដិបទាអរិយសច្ច
បាន ដោយការរង្វះស្រាយនូវប្រដ្ឋា ណា ។ ប្រដ្ឋាទាយំ ខេនឯនិ
ជាធមិទិំ ៤ ដែលទាំងពួកសាវករបស់គង្វាតតិ ធ្វើសក្ការៈ គោរព លំ
ភាម ឬថា លុះធ្វើសក្ការៈគោរពហើយ ទៅតាស្រ័យ (និរតិគង្វាតតិ) ។

[៧៤] ប្រដ្ឋាទាយំ មួយវិញទៀត គង្វាតតិបានសំដែងបដិបទា
ដល់ពួកសាវក ដែលជាហេតុឱ្យពួកសាវករបស់គង្វាតតិ បានប្រតិបត្តិ
ហើយ ចំរើននូវសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ប្រការ ។ ប្រដ្ឋាទាយំ កិក្កុក្កិសាសនា
នេះ ពិចារណានូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុត
កំរងនូវកិរិលស មានប្រាជ្ញាស្មារតី កំចាត់បដិវត្តន៍នៃវិញ្ញាណចមនស្ស
ក្នុងរលាត ពិចារណានូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាប្រក្រតី... ពិចារ-
ណានូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី... ពិចារណានូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជា
ប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំរងនូវកិរិលស មានប្រាជ្ញាស្មារតី
កំចាត់បដិវត្តន៍នៃវិញ្ញាណចមនស្សក្នុងរលាត សម្រេចសម្រាន្តនូវដោយ
អរិយាបថទាំង ៤ ។ កិញ្ញកសាវករបស់គង្វាតតិបានសំដែងហើយ
នូវប្រាជ្ញាណាជាទីបំផុតនៃកិញ្ញ ក្នុងសតិប្បដ្ឋានធម៌នេះ ។

(៧៥) បុទ ចបរី ឧបាយ អត្តាតា មយា សាវកានំ មជ្ជិមយា យថាចជិប្បដ្ឋានា មេ សាវកា ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ការវន្តំ ។ ឥទុបាយំ កិក្ខុ អនុប្បដ្ឋានំ ចាចកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បា- ធាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិន្តិ បក្កុណ្ណាតិ បទហតិ ឧប្បដ្ឋានំ ចាមកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហាធាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិន្តិ បក្កុណ្ណាតិ បទហតិ អនុប្បដ្ឋានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បាធាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិន្តិ បក្កុណ្ណាតិ បទហតិ ឧប្បដ្ឋានំ កុសលានំ ធម្មានំ មតិយា អសម្មោសាយ ភំយេកាភាយ វេបុលាយ ភាវធាយ ចារិច្ចវិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិន្តិ បក្កុណ្ណាតិ បទហតិ ។ តត្រ ច បទ មេ សាវកា ពហុ អកិញ្ញារោសាទចារិប្បដ្ឋានា វិហារន្តំ ។

(៧៦) ម្ចាស់ទាយំ មួយទៀត ភថាភក្កានសំផនិបដិបថា ដល់ពួកសាវក ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវករបស់គាត់គម្របបិក្ខុ ហើយ ចំរើនឲ្យសម្បទានចំនួន ៤ ប្រការ ។ ម្ចាស់ទាយំ កិក្ខុកុសលាសនា នេះ ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធភ្យាយាម ផ្គត់ គំគល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកដើម្បីអកុសលដីលាមក ដែលមិនចាត់កើត ឡើង បំនឲ្យកើតឡើងបាន ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធភ្យាយាម ផ្គត់គំគល់ចិត្ត ដើម្បីលបេនីឲ្យពួកដើម្បីអកុសលដី លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធភ្យាយាម ផ្គត់គំគល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកដើម ជាអកុសលដែល បំបាត់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធភ្យាយាម ផ្គត់គំគល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកដើម ជាអកុសលដែលកើតឡើងហើយឲ្យកាន់រមែលបាន ដើម្បីមិនឲ្យវត្ថុនិរោធិ ឲ្យជាតិយេកាក ធំទូលាយ ចំរើនចម្រើនឡើង ។ ឯពួកសាវក របស់គាត់គម្របច្រើន ក៏បានដល់ខ្ញុំបាទមិញ្ញាល ជាទីបំបុកវៃអកិញ្ញា កុសសប្បទានដើម្បីនោះ ។

សុត្តន្តបិដក បដ្ឋមនិកាយ ឧដ្ឋិមចស្ការសង្ក

(៧៦) មុន ចមរិ ឧទាយិ អត្តាតា មយា សាវកានិ មជិបនា យជាមជិបន្នា មេ សាវកា ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទេ កាវេន្តិ ។ ឥន្ទនាយិ ភិក្ខុ ធន្តសមាធិប្បទានសង្ខារសម្មាគតំ ឥទ្ធិបាទិ កាវេតិ វិរិយសមាធិប្បទានសង្ខារសម្មាគតំ ឥទ្ធិបាទិ កាវេតិ ពិក្ខុសមាធិប្បទានសង្ខារសម្មាគតំ ឥទ្ធិបាទិ កាវេតិ វិមិសាសមាធិប្បទានសង្ខារសម្មាគតំ ឥទ្ធិបាទិ កាវេតិ ។ តត្រ ច ច មេ សាវកា ពហុ អភិញ្ញា- រោសានទារមិប្បត្តា វិហារន្តិ ។

(៧៧) មុន ចមរិ ឧទាយិ អត្តាតា មយា សាវកានិ មជិបនា យជាមជិបន្នា មេ សាវកា ចត្វិទ្ធិយាទិ កាវេន្តិ ។ ឥន្ទនាយិ ភិក្ខុ សទ្ធិទ្ធិយិ កាវេតិ ឧបសមកាមិ សម្ពោធកាមិ វិរិយទ្ធិយិ កាវេតិ... សទ្ធិទ្ធិយិ កាវេតិ

សុត្តន្តបិដក បដ្ឋមនិកាយ បដ្ឋិមចស្ការសង្ក

(៧៦) ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត គឺជាគណនសិវដ្ឋិមជិ- បនាដល់សាវកទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យក្នុងសាវក មេសវគ្គជាគត ប្រតិចក្កិហើយ ចំរើនឲ្យដ៏ធំបាទ ២ ប្រការ ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឲ្យដ៏ធំបាទ ប្រកបដោយធន្តសមាធិនិវេទនា- សង្ខារ ចំរើនឲ្យដ៏ធំបាទ ប្រកបដោយវិរិយសមាធិនិវេទនាសង្ខារ ចំរើន ឲ្យដ៏ធំបាទ ប្រកបដោយពិក្ខុសមាធិនិវេទនាសង្ខារ ចំរើនឲ្យដ៏ធំបាទ ប្រកបដោយវិមិសាសមាធិនិវេទនាសង្ខារ ។ ឯពួកសាវកមេសវគ្គជាគត ជាច្រើន គឺបានដល់ឲ្យបានបញ្ញាលាភាពចំប៉ុន្តែនៃអភិញ្ញា ក្នុងដ៏ធំបាទដើម ទាំងនោះ ។

(៧៧) ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត គឺជាគណនសិវដ្ឋិមជិបនា ដល់ក្នុងសាវក ដែលជាហេតុឲ្យក្នុងសាវកមេសវគ្គជាគតប្រតិចក្កិ ហើយ ចំរើនឲ្យដ៏ធំបាទ ៥ ប្រការ ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឲ្យសទ្ធិទ្ធិយិ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាដំណើរទៅ កាន់សចក្តីត្រាស់ដឹង ចំរើនឲ្យវិរិយទ្ធិយិ... ចំរើនឲ្យសទ្ធិទ្ធិយិ...

បរិព្វាណវគ្គសូ បរោសតុល្យតាយសុត្តេ សន្ត ពោជ្ឈន្ត

សមាធិត្រ្រិយំ ការវេតិ... បញ្ញិត្រ្រិយំ ការវេតិ ឧប.
សមតាមី សម្ពោធតាមី ។ តត្រ ច បទ មេ សាវកា
ពហូ អភិញ្ញាវេសាធិប្បត្តា វិហារន្តំ ។

(៧៨) បុណ ចបរិ ឧទាយិ អត្តាតា មយា
សាវកានំ បដិបដា យថាបដិបដ្ឋា មេ សាវកា បញ្ញា
ពលានិ ការវេតិ ។ ឥន្ទុទាយិ ភិក្ខុ សម្ពោធតលី
ការវេតិ ឧបសមតាមី សម្ពោធតាមី វិយពលី
ការវេតិ... សតិពលី ការវេតិ.. សមាធិពលី ការវេតិ...
បញ្ញាពលី ការវេតិ ឧបសមតាមី សម្ពោធតាមី ។
តត្រ ច បទ មេ សាវកា ពហូ អភិញ្ញាវេសា-
ធិប្បត្តា វិហារន្តំ ។

(៧៩) បុណ ចបរិ ឧទាយិ អត្តាតា មយា
សាវកានំ បដិបដា យថាបដិបដ្ឋា មេ សាវកា
សន្ត ពោជ្ឈន្ត ការវេតិ ។ ឥន្ទុទាយិ ភិក្ខុ

បរិព្វាណវគ្គ បរោសតុល្យតាយសុត្តេ ពោជ្ឈន្តធម៌ ៨ ប្រការ

ចំរើនខ្លួនសមាធិត្រ្រិយ .. ចំរើនខ្លួនបញ្ញិត្រ្រិយ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តី
ស្ងប់រង្វាប់ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ ឯពួកសាវករបស់
គេបានដល់ខ្លួនប្រាមិញ្ញាណជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុង
អង្គុយតាំង ៥ ពោះ ។

(៧៨) ហ្នួលទាយិ មួយទៀត គេបានដល់ដំណឹងបដិបត
ដល់សាវកតាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវករបស់គេបានប្រតិបត្តិ
ហើយ ចំរើនខ្លួនបានដល់តាំង ៥ ប្រការ ។ ហ្នួលទាយិ ភិក្ខុភ័ន្ត
សាសនានេះ ចំរើនខ្លួនសព្វគុណៈ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់រង្វាប់
ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ចំរើនវិយពលៈ... ចំរើនខ្លួនសតិ-
ពលៈ... ចំរើនខ្លួនសមាធិពលៈ... ចំរើនខ្លួនបញ្ញាពលៈ... ជាដំណើរ
ទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់រង្វាប់ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ ឯពួក
សាវករបស់គេបាន គឺបានដល់ខ្លួនប្រាមិញ្ញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា
ក្នុងពលធម៌តាំង ៥ ប្រការនោះ ។

(៧៩) ហ្នួលទាយិ មួយទៀត គេបានដល់ដំណឹងបដិបត
ដល់សាវកតាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវករបស់គេបានប្រតិបត្តិ
ហើយចំរើនខ្លួនសម្ពោធត្រ្រិយ៍ ៧ ប្រការ ។ ហ្នួលទាយិ ភិក្ខុភ័ន្តសាសនា

សតិសម្មាដ្ឋង្គី កាវេតិ វិវេកនិស្សិតិ វិរាគនិស្សិតិ
 និរោធនិស្សិតិ វេស្សក្កមវណាមី ឧម្មវិធមសម្មាដ្ឋង្គី
 កាវេតិ ។ មេ ។ វិរិយសម្មាដ្ឋង្គី កាវេតិ... មិតិ-
 សម្មាដ្ឋង្គី កាវេតិ... បស្សន្ធិសម្មាដ្ឋង្គី កាវេតិ...
 សមាធិសម្មាដ្ឋង្គី កាវេតិ... ឧបេក្ខាសម្មាដ្ឋង្គី
 កាវេតិ វិវេកនិស្សិតិ វិរាគនិស្សិតិ និរោធនិស្សិតិ
 វេស្សក្កមវណាមី ។ តត្រ ច បទ មេ សាវកា
 ពហុ អភិញ្ញាវេសាធនាវមិឃ្យត្តា វិហារន្តិ ។

[១១០] មុន ធម៌ ឧទាយិ អត្តាតា មយា
 សាវកានិ មជិបទា យដាមជិបទា មេ សាវកា
 អរិយំ វដ្ឋង្គីកំ មត្តំ កាវេតិ ។ ឥទុទាយិ ភិក្ខុ
 សម្មាធិដ្ឋី កាវេតិ សម្មាសង្កប្បំ កាវេតិ សម្មាវាធិ
 កាវេតិ សម្មាភម្មន្តំ កាវេតិ សម្មាអាជីវំ កាវេតិ
 សម្មាវាយាមិ កាវេតិ សម្មាសតិ កាវេតិ សម្មាសមាធិ
 កាវេតិ ។ តត្រ ច បទ មេ សាវកា ពហុ អភិញ្ញា-
 វេសាធនាវមិឃ្យត្តា វិហារន្តិ ។

នេះ ចំរើននូវសតិសម្មាដ្ឋង្គី ដែលពាស្រ័យនូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់
 កាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាសចាកគម្រោក កាស្រ័យនូវសេចក្តីលក់ ឈម
 ទៅតាមសេចក្តីលះបង់ ចំរើននូវធម៌វិធមសម្មាដ្ឋង្គី ។ មេ ។ ចំរើន
 នូវវិរិយសម្មាដ្ឋង្គី... ចំរើននូវមិតិសម្មាដ្ឋង្គី... ចំរើននូវបស្សន្ធិសម្មា-
 ដ្ឋង្គី... ចំរើននូវសមាធិសម្មាដ្ឋង្គី... ចំរើននូវឧបេក្ខាសម្មាដ្ឋង្គី ដែល
 កាស្រ័យ នូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ កាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាសចាកគម្រោក
 កាស្រ័យនូវសេចក្តីលក់ ឈមទៅតាមសេចក្តីលះបង់ ។ ឯពួកសាវក
 របស់គេជាគ្រូច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា
 ក្នុងសម្មាដ្ឋង្គីធម៌ទាំង ៧ នោះ ។

[១១០] ព្រលទាយិ មួយទៀត គេបានសំដែងបដិបត
 ដល់សាវកទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវករបស់គេជាគម្រោកបង្ក
 ហើយចំរើននូវមន្តប្រកបដោយអង្គ៨ ដ៏ប្រសើរ ។ ព្រលទាយិ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ចំរើននូវសម្មាធិដ្ឋី ចំរើននូវសម្មាសង្កប្បះ ចំរើននូវសម្មា-
 វាធិ ចំរើននូវសម្មាភម្មន្តះ ចំរើននូវសម្មាអាជីវះ ចំរើននូវសម្មាវា-
 យាមះ ចំរើននូវសម្មាសតិ ចំរើននូវសម្មាសមាធិ ។ ឯពួកសាវករបស់
 គេជាគ្រូច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុង
 មន្តប្រកបដោយអង្គ៨ ដ៏ប្រសើរនោះ ។

ចរិតវិទ្យាស្ស មហានិទ្ទេស្ស វិហារ

(១០០) បុណ្ណ ធម្មំ ឧបាសិ អន្តរាតា មយោ
 សាវកានិ មជិចគា យថាមជិចគា មេ សាវកា
 រដ្ឋ វិហោត្តោ ភាវេន្តិ ។ រូមី រូបាធិ បស្សតិ
 អយំ បវេហ វិហោត្តោ ។ អដ្ឋត្តិ អរូបសញ្ញា
 ពហិទ្ធា រូបាធិ បស្សតិ អយំ ទុតិយោ វិហោត្តោ ។
 សុតន្តោ អជិច្ចត្តោ ហោតិ អយំ តតិយោ វិហោត្តោ ។
 សទ្ធសោ រូបសញ្ញាមិ សមតិក្កមា មជិមសញ្ញាមិ
 អដ្ឋត្តមា ធានត្តសញ្ញាមិ អមនសិកាវា រទេវត្តា
 អាតាសោតិ អាតាសាទញ្ជាយតមិ ឧបសម្បដ្ឋ
 វិហារតិ អយំ ចតុត្តោ វិហោត្តោ ។ សទ្ធសោ
 អាតាសាទញ្ជាយតមិ សមតិក្កមា អនត្តិ វិញ្ញាណនិ
 វិញ្ញាណញ្ជាយតមិ ឧបសម្បដ្ឋ វិហារតិ អយំ បក្ខុរោ
 វិហោត្តោ ។ សទ្ធសោ វិញ្ញាណញ្ជាយតមិ សមតិក្កមា
 ធាតុ តតិញ្ញតិ អាតិញ្ញញ្ជាយតមិ ឧបសម្បដ្ឋ វិហារតិ
 អយំ ធម្មោ វិហោត្តោ ។ សទ្ធសោ អាតិញ្ញញ្ជាយ
 តមិ សមតិក្កមា ទេវសញ្ញាធាសញ្ញាយតមិ
 ឧបសម្បដ្ឋ វិហារតិ អយំ សត្តោ វិហោត្តោ ។

ចរិតវិទ្យាស្ស មហានិទ្ទេស្ស វិហារ ៤ ប្រការ

(១០១) ម្កាលទាយិ មួយទៀត ភវាគតបានសំដែង
 បដិបទាវស្ថិតិកំណត់ឱ្យយ ដែលជាហេតុឱ្យពួកសាវករបស់ភវាគត
 បានប្រតិបត្តិ ហើយចំរើនឱ្យវិហារក្នុងឱ្យយ ៨ ប្រការ ។ វិហារក្នុ
 ក្នុង ៨ ប្រការគឺ បុគ្គលបានឱ្យរូបជ្ឈាន ឃើញរូបក្នុងឱ្យយ (មាន
 ទីលកសិណជាដើម) នេះជាវិហារក្នុទី ១ ។ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីសំ
 គាល់ឱ្យរូបជ្ឈានខាងក្នុង ឃើញរូបក្នុងឱ្យយខាងក្រៅ (មានទីលកសិ
 ណជាដើម) នេះជាវិហារក្នុទី ២ ។ បុគ្គលមានចិត្តចុះស៊ប់កាន់ឈាន
 ក្នុងវិញ្ញាណសីលាដ៏បរិសុទ្ធ នេះជាវិហារក្នុទី ៣ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងឱ្យពួក
 រូបសញ្ញាដោយប្រការកំណត់ ព្រោះម្យ៉ាងឱ្យពួកបដិមសញ្ញា ព្រោះ
 មិនធ្វើឱ្យក្នុងចិត្តឱ្យពួកធានត្តសញ្ញា ក៏ចូលដល់អាតាសាទញ្ជាយតនៈ
 ដោយបរិកម្មថា ពោតាសមិនមានទីបំផុតដូច្នោះ នេះជាវិហារក្នុទី ៤ ។
 ភិក្ខុព្រោះកន្លងអាតាសាទញ្ជាយតនៈ ដោយប្រការកំណត់ ក៏ចូលដល់
 វិញ្ញាណញ្ជាយតនៈដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត នេះជា
 វិហារក្នុទី ៥ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងវិញ្ញាណញ្ជាយតនៈដោយប្រការកំណត់
 ក៏ចូលដល់អាតិញ្ញញ្ជាយតនៈដោយបរិកម្មថា វត្ថុនៃចក្ខុមិនមាន នេះ
 ជាវិហារក្នុទី ៦ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងអាតិញ្ញញ្ជាយតនៈដោយប្រការកំណត់
 ក្នុង ក៏ចូលដល់ទេវសញ្ញាធាសញ្ញាយតនៈ នេះជាវិហារក្នុទី ៧ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

សត្វសោ ទេវសត្វានុសត្តានយតិ សមតិក្កិយ្យ
សត្តារវេយ្យតិកេតិ ឧបសម្មន្តិ វិហារតិ អយំ
អដ្ឋាហ វិហារតោ ។ តត្រ ច បទ មេ សាវត្តា
ពហុ អភិញ្ញាវេសានចារមិច្ឆត្តា វិហារន្តិ ។

[១០៦] បុទ ចមរំ ឧទាយំ វក្កាតា មយា
សាវតានំ បដិបនា យជាបដិបនា មេ សាវតា អដ្ឋ
អភិកាយតនាធំ ការវន្តំ ។ អដ្ឋន្តំ រូបសញ្ញំ ឯកោ
ពហិន្ទា រូបាធំ បស្សតិ បរិត្តាធំ សុវណ្ណទុត្តណាធំ
តាធំ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ ឯវិសញ្ញំ ហោតិ
សំទំ មមមំ អភិកាយតនំ ។ អដ្ឋន្តំ រូបសញ្ញំ ឯកោ
ពហិន្ទា រូបាធំ បស្សតិ អប្បមាណាធំ សុវណ្ណទុត្តណាធំ
តាធំ អភិកុយ្យ ជាធាមិ បស្សមីតិ ឯវិសញ្ញំ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

កិក្កុប្រោរកន្តិទេវសញ្ញាសញ្ញាយកខៈ ដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូល
ដល់សញ្ញាវេយ្យតិកេតិ នេះជាវិហារទាំង ៧ ឯសាវតាំងឡាយ
របស់គាត់គឺជាច្រើន ក៏បានដល់ខ្ញុំបាទបញ្ញាលា ជាចំផុតនៃអភិញ្ញា
ក្នុងវិហារទាំង ៧ នោះ ។

[១០៦] ម្នាលទេវតា ឬយោគី គាត់គឺបានសម្រេចដល់បដិបត្តា
ដល់សាវតាំងឡាយ ដែលជាហេតុឱ្យក្លាយសាវតិ របស់គាត់គឺបាន
ប្រតិបត្តិ ហើយចំរើនខ្ញុំអភិកាយតនៈ^(១) ៧ ប្រការ ។ អភិកាយតនៈ៧
ប្រការ គឺបុគ្គលក្នុងខ្លះ មានសេចក្តីសំគាល់ខ្ញុំប្រធានក្នុង ឃើញប្រធាន
ក្រៅ ដែលជាបុប្ផិចបន្ត មានពណិល្ណបុគ្គលិកាត្រក់ គ្របសន្តិក៍
ខ្ញុំប្រធាននោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា ភាគអញដឹង
ភាគអញឃើញដូច្នោះ នេះជាអភិកាយតនៈទី ១ ។ បុគ្គលក្នុងខ្លះ មាន
សេចក្តីសំគាល់ប្រធានក្នុង ឃើញប្រធានក្រៅ ដែលជាបុប្ផិចប្រមាណ
មិនបាន មានពណិល្ណបុគ្គលិកាត្រក់ គ្របសន្តិក៍ប្រធាននោះ ហើយ
មានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា ភាគអញដឹង ភាគអញឃើញដូច្នោះ

១ ហេតុសម្រាប់គ្របសន្តិក៍ខ្ញុំប្រធានក្នុង (ធម៌ជាសម្រាប់) ផងអារម្មណ៍ ។

ចរិត្យានុស្ស មហាសុលុកាយិស្សន្ត អង្គវិភាយធម៌

ឥទ្ធិ ឥតិយំ អភិកាយតមំ ។ អដ្ឋន្តំ អរូបសញ្ញា
 ឯកោ ពហិម្ហា រូបាធិ ចស្សតិ មភិក្កាធិ
 សុវណ្ណធិ ឥន្ទ្រណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ ចស្សមីតិ
 ឯវិសញ្ញា ហោតិ ឥទ្ធិ ឥតិយំ អភិកាយតមំ ។
 អដ្ឋន្តំ អរូបសញ្ញា ឯកោ ពហិម្ហា រូបាធិ ចស្សតិ
 រាជ្យណាធិ តាធិ អភិកុយ្យ ជាតាមិ ចស្សមីតិ
 ឯវិសញ្ញា ហោតិ ឥទ្ធិ ឥតិយំ អភិកាយតមំ ។
 អដ្ឋន្តំ អរូបសញ្ញា ឯកោ ពហិម្ហា រូបាធិ
 ចស្សតិ មីលាធិ មីលវណ្ណាធិ មីលធិនស្សនាធិ
 មីលធិកាសាធិ ។ សេយ្យជាមិ តាម ឧប្បាបុម្មិ
 មីលវណ្ណំ មីលធិនស្សនំ មីលធិកាសំ សេយ្យជាមិ វា
 មច តិ វត្ថុំ ពាកាណសេយ្យតិ ឧកតោកាតវិមដ្ឋិ
 មីលំ មីលវណ្ណំ មីលធិនស្សនំ មីលធិកាសំ ឯវមេវ
 អដ្ឋន្តំ អរូបសញ្ញា ឯកោ ពហិម្ហា រូបាធិ ចស្សតិ

ចរិត្យានុស្ស មហាសុលុកាយិស្សន្ត អង្គវិភាយធម៌ ៥

នេះជាអភិកាយតនៈទី ២ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់ក្នុង
 ប្រធានក្នុង ឃើញប្រធានក្រៅដែលជាប្រធានក្នុង មានពណ៌ប្លែកពណ៌
 ពង្រក់ គ្របសន្តត់នូវប្រធាននោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាង
 នេះថា ពាក្យអញដឹង ពាក្យអញឃើញដូច្នោះ នេះជាអភិកាយតនៈ
 ទី ៣ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់ប្រធានក្នុង ឃើញប្រ
 ធានក្រៅ ដែលជាប្រធានប្រមាណមិនបាច ក៏គ្របសន្តត់នូវប្រធាននោះ
 ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះថា ពាក្យអញដឹង ពាក្យអញឃើញ
 ដូច្នោះ នេះជាអភិកាយតនៈទី ៤ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តី
 សំគាល់ប្រធានក្នុង ឃើញប្រធានក្រៅ ដែលជាប្រឡៅ មានពណ៌
 ទៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ប្រទេសមានពណ៌ទៀវ មានពន្លឺទៀវ ។
 ដូចជាអ្នកក្រកៀន ជាបុគ្គលទៀវ មានពណ៌ទៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា
 អ្នកនេះមានពណ៌ទៀវ មានពន្លឺទៀវ ពុំពោរសោតដូចសំពត់ក្រកៀន
 ក្រុងពាកណសីនោះ លើសលើបទាំងពីរខាង ជាសំពត់ទៀវ មានពណ៌
 ទៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា សំពត់នេះមានពណ៌ទៀវ មានពន្លឺទៀវ
 សេចក្តីទាំងនេះមានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ មានរបេយ្យដូចបុគ្គលពួកខ្លះ
 មិនមានសេចក្តីសំគាល់ប្រធានក្នុង ឃើញប្រធានក្រៅ ដែលជាប្រឡៅ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូត្រ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ជីវិតំ ជីវិតំ ជីវិតំ ជីវិតំ ជីវិតំ ជីវិតំ ជីវិតំ ជីវិតំ ជីវិតំ ជីវិតំ
 តាមិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ មស្សាមិទិ ឯវិសញ្ញិ
 ហោតិ ឥទិ មញ្ជមិ អភិកាយតទិ ។ អជ្ឈតិ
 អរុបសញ្ញិ ឯវិសញ្ញិ តហិទ្ធា រូបាមិ មស្សតិ មីតាមិ
 មីតាមិ មីតាមិ មីតាមិ មីតាមិ មីតាមិ មីតាមិ ។
 សេយ្យជាមិ ធាម កត្តិការមុទ្ធិ មីតាមិ មីតាមិ-
 មីតាមិ មីតាមិ មីតាមិ សេយ្យជាមិ កំ មន តំ វត្ថុ
 ពាកណសេយ្យកំ ឧកតោកកវមដ្ឋិ មីតិ មីតាមិ
 មីតាមិ មីតាមិ មីតាមិ ឯវិសញ្ញិ អរុបសញ្ញិ
 ឯវិសញ្ញិ តហិទ្ធា រូបាមិ មស្សតិ មីតាមិ មីតាមិ មីតាមិ
 មីតាមិ មីតាមិ មីតាមិ តាមិ អភិកុយ្យ ជាធាមិ
 មស្សាមិទិ ឯវិសញ្ញិ ហោតិ ឥទិ ធម្មិ អភិកាយតទិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

មានពណ៌ទៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ប្រទេសមានពណ៌ទៀវ មានពន្លឺ
 ទៀវ គ្របសន្តិក៏ខ្លាំងបំផុតនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះ
 ថា ពេត្តាអញដឹង ពេត្តាអញឃើញដូច្នោះ នេះជាអភិកាយតទិ ។
 បុគ្គលពួកនេះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ
 ជារូបល្បឿន មានពណ៌ល្បឿន ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ប្រទេសមាន
 ពណ៌ល្បឿន មានពន្លឺល្បឿន ។ ដូចពាក្យណ៍ការ ជាបុប្ផជាតិល្បឿន
 មានពណ៌ល្បឿន ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ពួកនេះមានពណ៌ល្បឿន មាន
 ពន្លឺល្បឿន កុំទោះសោតដូចសំពត់ក៏គ្រប់គ្រងពាក្យណ៍នោះ លើង
 រលើបតំពិទោន ជាសំពត់ល្បឿន មានពណ៌ល្បឿន ជាទីចង្អុល
 បង្ហាញថា សំពត់នេះមានពណ៌ល្បឿន មានពន្លឺល្បឿន សេចក្តីនេះ
 មានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យដូចបុគ្គលពួកនេះ មិនមានសេចក្តី
 សំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបល្បឿន មានពណ៌
 ល្បឿន ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ប្រទេសមានពណ៌ល្បឿន មានពន្លឺ
 ល្បឿន គ្របសន្តិក៏ខ្លាំងបំផុតនោះ ហើយមានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាងនេះ
 ថា ពេត្តាអញដឹង ពេត្តាអញឃើញដូច្នោះ នេះជាអភិកាយតទិ ។

បរិព្វាណវិញ្ញាណស្ស មហាសកុលុបាយសុត្តេ អង្គាភិកាយតតិ

អជ្ឈន្តិ អរូបសញ្ញា ឯកោ ពហិដ្ឋា រូបាធិ បស្សតិ
 លោហិតកាធិ លោហិតកវណ្ណាធិ លោហិតកធិ-
 ទស្សនាធិ លោហិតកធិភាសាធិ ។ សេយ្យថាធិ
 បាម ពន្ធដីកម្មុច្ឆិ លោហិតកំ លោហិតក-
 វណ្ណំ លោហិតកធិទស្សនំ លោហិតកធិភាសំ
 សេយ្យថាធិ វា មទ តំ វត្ថុ ពាកណសេយ្យកំ
 ឧកតោភាគវិមជ្ឈំ លោហិតកំ លោហិតកវណ្ណំ លោ-
 ហិតកធិទស្សនំ លោហិតកធិភាសំ ឯមេវ អជ្ឈន្តិ
 អរូបសញ្ញា ឯកោ ពហិដ្ឋា រូបាធិ បស្សតិ លោ-
 ហិតកាធិ លោហិតកវណ្ណាធិ លោហិតកធិទស្ស-
 នាធិ លោហិតកធិភាសាធិ កាធិ អភិកុយ្យ ជាបាមិ
 បស្សមីតំ ឯវិសញ្ញំ ហោតិ វទំ សត្តមំ អភិកាយត-
 ធំ ។ អជ្ឈន្តិ អរូបសញ្ញា ឯកោ ពហិដ្ឋា រូបាធិ
 បស្សតិ ឧទាតាធិ ឧទាតវណ្ណាធិ ឧទាតធិទស្សនាធិ
 ឧទាតធិភាសាធិ ។ សេយ្យថាធិ បាម ឧសចិការតា
 ឧទាតា ឧទាតវណ្ណា ឧទាតធិទស្សនា ឧទាតធិភាសា

បរិព្វាណវិញ្ញាណស្ស មហាសកុលុបាយសុត្តេ អភិកាយតតិ ៤

បុគ្គលពួកខ្លះ មិនបានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ
 ដែលជារូបក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះ
 មានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម ។ ដូចជាផ្កាច្បារ ជាផ្កាក្រហម
 មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ផ្កានេះ មានពណ៌ក្រហម
 មានពន្លឺក្រហម ពុំទាន់សោត ដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពាកណសីរោះ
 មានសាច់លើដំណើបចាំដំរីខាង ជាសំពត់ក្រហម មានពណ៌ក្រហម
 ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា សំពត់នេះ មានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម
 សេចក្តីនេះមានទុបមាដូចម្តេចមិញ មានទុបមេយ្យដូចបុគ្គលពួកខ្លះ មិន
 បានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបក្រហម
 មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះ មានពណ៌ក្រហម
 មានពន្លឺក្រហម គ្របសង្កត់ម្តូរចំរើនោះ មានសេចក្តីសំគាល់យ៉ាង
 នេះថា ភាគ្នាអញដឹង ភាគ្នាអញឃើញ ដូច្នេះ នេះជាអភិកាយត-
 ខៈទី ៧ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនបានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញ
 រូបខាងក្រៅ ជារូបស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះមាន
 ពណ៌ស មានពន្លឺស ។ ដូចជាផ្កាដ្រែក ជាផ្កាយស មាន
 ពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ផ្កានេះ មានពណ៌ស មានពន្លឺស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កន្តសកំ

សេយ្យជាតិ វា ចន តំ វត្តំ ពារាណសេយ្យកំ
 ឧគតោភាគវមជ្ឈិ ឱនាតំ ឱនាតវណ្ណំ ឱនាតនិទស្សនំ
 ឱនាតនិកាសំ ឯវមេវ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញំ ឯកោ
 ពហំម្ហា រូបានិ វស្សតិ ឱនាតានិ ឱនាតវណ្ណានិ
 ឱនាតនិទស្សនានិ ឱនាតនិកាសានិ តានិ អភិកុយ្យ
 ជាធាមិ បស្សម័តិ ឯវិសញ្ញំ ហោតិ វិនិ អដ្ឋមិ
 អភិកាយតនំ ។ តត្រ ច ចន មេ សាវតា
 ពហុ អភិញ្ញាវេសានពារមិប្បត្តា វិហារន្តំ ។

[១០៣] បុន ធម៌វិ ឱនាយិ អក្ខតា មយោ
 សាវតានិ បដិបត្តា យជាបដិបត្តា មេ សាវតា
 នស កសិណាយតនានិ ការវន្តិ បថវិកសិណា-
 មេតោ សញ្ញានាតិ ឧទ្ធសនោ វិវិយំ អទ្ធរិយំ (១)

១ ម អទ្ធរិយំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្តសកំ

ពុំទោះសោត ដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពារាណសីនោះ មានសាច់លើស
 លើបំពង់ពីរខាង ជាសំពត់ស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា
 សំពត់នេះមានពណ៌ស មានពន្លឺស សេចក្តីនេះមានទុបមាដូចម្តេចបើញ
 មានទុបមេយ្យដូចបុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសំគាល់រូបខាងក្នុង ឃើញ
 រូបខាងក្រៅ ដែលជារូបស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ប្រទេស
 មានពណ៌ស មានពន្លឺស គ្របសង្កត់ទូលំទូលាយទោះ ហើយមានសេចក្តី
 សំគាល់យ៉ាងនេះថា ភក្តាអញដឹង ភក្តាអញឃើញ នេះជាអភិ-
 កាយនេះទី ៨ ។ ឯសាវតែរបស់គេជាច្រើន ក៏បានដល់ទូលំទូលាយ
 មិញ្ញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងអភិកាយនេះទាំងនោះ ។

[១០៣] ញលទាយិ មួយទៀត ភព័តតបាទសំវែនិបដិប-
 តាដល់សាវតែទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឱ្យពួកសាវតែរបស់គេតតបាទ
 ច្រតិបត្តិហើយ ចំរើនទូលំទូលាយនេះ១០ ប្រការ ។ (កសិណាយនេះ
 ទាំង១០នោះគឺ) បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់ខ្លួនបរិកសិណា ខាងលើ(១)
 ខាងក្រោម(២) ទីផ្ទៃទីផ្ទៃ(៣) ជាពសិណាវៃបែបមួយ អតបាទលាយទៀ

១ កសិណាដែលត្រូវបំបិទ តើយមើលទៅខាងលើ ។ ២ កសិណាដែលត្រូវបំបិទ ដាក់ទុប
 មយោនៃនី ។ ៣ កសិណាដែលត្រូវបំបិទ ផ្តុំវិញទេន្តមណ្ឌល ។ អន្តិកថា ។

បរិច្ចាគវិញ្ញាណ បរិច្ចាគវិញ្ញាណ បរិច្ចាគវិញ្ញាណ

អរិយសាសនា អាចារ្យសិលាមេតោ សញ្ញាធាតុ ។ បេ ។
 គេជាគុណសិលាមេតោ សញ្ញាធាតុ... វិញ្ញាណសិលា-
 មេតោ សញ្ញាធាតុ... ជីវិតសិលាមេតោ សញ្ញា-
 ធាតុ... បីតសិលាមេតោ សញ្ញាធាតុ... លោហិត-
 កសិលាមេតោ សញ្ញាធាតុ... ឱនាតសិលាមេតោ
 សញ្ញាធាតុ... អាណាសកសិលាមេតោ សញ្ញាធាតុ...
 វិញ្ញាណសិលាមេតោ សញ្ញាធាតុ ឧប្បយោគីយ៍
 អន្ធមី អរិយសាសនា ។ តត្រ ច បទ មេ សាវកា
 តហ្វ អភិញ្ញាណសាសនាវិញ្ញាណ វិញ្ញាណ ។

[១០៤] បុណ្យ ចមរិ ឧទាយិ អត្តាតា មយា
 សាវកានិ បដិបទា យដាបដិបទា មេ សាវកា
 ចត្តារិ ធានានិ កាវេនិ ។ ឥត្តាយិ ភិក្ខុ

បរិច្ចាគវិញ្ញាណ បរិច្ចាគវិញ្ញាណ បរិច្ចាគវិញ្ញាណ

(ធីតសិលាឯទៀត) មានប្រមាណមិនបាទ ១ បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់
 ច្បាស់នូវអាចារ្យសិលា ។ បេ ។ បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់នូវគេជា-
 កសិលា... បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់នូវវិញ្ញាណសិលា... បុគ្គលពួកខ្លះ
 ស្គាល់ច្បាស់នូវជីវិតសិលា... បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់នូវបីតសិលា...
 បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់ នូវលោហិតសិលា... បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់
 ច្បាស់នូវឧទាតសិលា... បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់នូវអាណាសកសិលា...
 បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់នូវវិញ្ញាណសិលា វាសិលី វាសិលី វាសិលី
 ធីតវិញ្ញាណ វាសិលី វាសិលី វាសិលី (ធីតសិលាឯទៀត)
 ប្រមាណមិនបាទ ១ ។ ឯសាវកតាំងខ្សោយរបស់គេជាគ្រឹះ កំបាទ
 ដល់នូវបាវិញ្ញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាណ ក្នុងកសិលាយកនៈតាំង
 ១០៤នោះ ។

[១០៥] បុណ្យ ចមរិ ឧទាយិ អត្តាតា មយា
 សាវកានិ បដិបទា យដាបដិបទា មេ សាវកា
 ចត្តារិ ធានានិ កាវេនិ ។ ឥត្តាយិ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

វិវិដ្ឋោ កាមេហំ វិវិដ្ឋំ អកុសលេហិ ធម្មេហិ
 សវិត្តិ សវិទារំ វិវេកដំ បីតិសុខំ បឋមំ ណាមិ
 ឧបសម្បដ្ឋំ វិហារតិ សោ ឥមមេវ កាយំ វិវេកដេន
 បីតិសុខេន អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ^(១) បរិម្មវេតិ បរិម្មវតិ
 ធាស្ស តិញ្ចិ សញ្ញាវតោ កាយស្ស វិវេកដេន
 បីតិសុខេន អប្បទំ ហោតិ ។ សេយ្យជាបិ ឧទាយំ
 នត្តោ នហាមតោ វា នហាមតាន្តវាសិ វា
 កំសជាលេ នហាមិយេនុណ្ណាមិ អាតិវិទ្ធា ឧនកេន
 បរិច្ឆោសកំ សន្នេយ្យ^(២) សាស្ស^(៣) នហាមិយេនុណ្ណិ
 ស្នេហានុគ្គតា ស្នេហាមរេតា សន្ធពាហិក ដុដ្ឋា^(៤)
 ស្នេហាន ន ច បច្ឆវិធំ វិវេកំ ទោ ឧទាយំ
 ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ វិវេកដេន បីតិសុខេន
 អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ បរិម្មវេតិ បរិម្មវតិ ធាស្ស
 តិញ្ចិ សញ្ញាវតោ កាយស្ស វិវេកដេន បីតិសុខេន
 អប្បទំ ហោតិ ។

១ ខ. អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ ធាហេ ទិស្សនំ ។ ២ ឧ. បរិច្ឆោសកំ សន្នេយ្យតិ ទិស្សតិ ។
 ៣ ប. សាយំ ។ ៤ ឧ. សន្ធពាហិក ដុដ្ឋា ។ ប. សមន្តវាហិក ដុដ្ឋា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

នេះ ស្ងប់ហើយចាកកាយទាំងឡាយ ស្ងប់ហើយចាកចរិតទាំងឡាយ ជា
 អកុសល បានចូលបឋមជ្ឈមុខប្រកបដោយវិភក្តៈនឹងវិចារៈ មានបីគំនិត
 សុខដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងួត ភិក្ខុនោះញ៉ាំងកាយនេះឯង ឱ្យជ្រួត
 ជ្រាប ដោកដាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីគំនិតសុខ ដែលកើត
 អំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងួត ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ
 សុខនៃកាយត្រូវដោយបីគំនិតសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងួត ។
 ហួសទៅហើយ ដូចជាដំណាក់សក់ក្តី កូនសិស្សរបស់នាយជាងកាត់សក់ក្តី
 ដែលឈ្លាសវៃ ដាក់លំអិតសំបប់ន្ទូតទៅក្នុងលាហោជន៍^(១) ហើយ
 យកទឹកប្រស់ព្រំព្រៃបាញ់ពូកឱ្យដុំ ឯដុំលំអិតសំបប់ន្ទូតនោះ ជ្រួតជ្រាប
 ស្អិតដោយទឹក ដោកដាំស្អិតដោយទឹក សើមស្អិតដោយទឹក ទាំងទឹក
 ក្នុង ទឹកទាំងក្រៅ ទាំងមិនច្បាច់ច្បាត់គ្នាផង សេចក្តីនេះមានទុបបា
 យានិណា ហួសទៅហើយ ភិក្ខុញ៉ាំងកាយឱ្យជ្រួតជ្រាប ដោកដាំ បរិបូណ៌
 ផ្សព្វផ្សាយដោយបីគំនិតសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងួត ប្រទេស
 បន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុខនៃកាយត្រូវដោយបីគំនិត
 សុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងួត មានទុបមេយ្យផ្សព្វផ្សាយនេះ ។

១ ពាក្យជា សោហៈ ជាស្មោះនាតុនៃក ស្នាម ទង់នៃឯងដើម លើកសែននៃពាក្យនិចេញ ។

បរិព្វាគរវគ្គស្ស មហាសកុលុទាយិសុត្តេ ទុតិយដ្ឋានំ

[១០៧] ចុន ធម៌ ឧបាយិ ភិក្ខុ វិភង្គិយាភិ
 វ្រុសសា ។ មេ ។ ទុតិយំ លាដំ ឧបសម្មជ្ជ
 វិហារតិ សោ ឥមមេវ កាយំ សមាដិដេន បីតិ-
 សុទេន អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ បរិបូរេតិ បរិប្បាតិ
 ធាស្ស កិញ្ចិ សព្វាវតោ កាយស្ស សមាដិដេន
 បីតិសុទេន អប្បតិ ហោតិ ។ សេយ្យជាបិ ឧបាយិ
 ឧទករហនោ គម្ពីរោ ឧត្តិភោនកោ^(១) តស្ស លេស្ស
 បុរត្ថមាយ ទិសាយ ឧទកស្សាយមុទំ ន បដិមាយ
 ទិសាយ ឧទកស្សាយមុទំ ន ឧត្តរាយ ទិសាយ
 ឧទកស្សាយមុទំ ន នត្ថំលាយ ទិសាយ ឧទ-
 កស្សាយមុទំ នេវេ ច កាលេន កាលំ សម្មាធារិ
 យាចប្បវេទ្ធេយ្យ អដទោ គម្ពា ឧទករហនា សីតា
 ភិវិហា ឧត្តិដ្ឋិតា តមេវ ឧទករហនិ សីតេន ភិវិហ
 អភិសន្នេយ្យ បរិសន្នេយ្យ បរិបូរេយ្យ បរិប្បរេយ្យ ធាស្ស
 កិញ្ចិ សព្វាវតោ ឧទករហនស្ស សីតេន ភិវិហ អប្បតិ
 អស្ស ឯវមេវ ទោ ឧបាយិ ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ

១. ឧទករហនោ ឧត្តិភោនកោ វិស្សនំ ។

បរិព្វាគរវគ្គ មហាសកុលុទាយិសុត្តេ ទុតិយដ្ឋានំ

(១០៨) ម្នាលទាយ ប្អូន ភិក្ខុព្រះញាតិបុត្រ

នឹងវិហារ ។ មេ ។ បានចូលទុតិយដ្ឋាន ភិក្ខុព្រះញាតិបុត្រ
 ប្រក្រតិម ជោគជា បរិបូណិ ឥន្ទ្រជ្ជាយ ដោយបីតិសុទ្ធដែល
 កើតអំពីសមាធិ គឺបដេជ្ជាន ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយ ពាំងអស់របស់
 ភិក្ខុព្រះ សុទ្ធតែត្រូវដោយបីតិសុទ្ធ ដែលកើតអំពីសមាធិ ។
 ម្នាលទាយ ដូចជាអន្ទង់ទឹកជ្រៅ មានទឹកជ្រៅច្រើន ខាងក្នុងមិន
 មានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាងកើតនៃអន្ទង់នោះទេ មិនមានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាង
 លិចទេ មិនមានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាងជើងទេ មិនមានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាង
 ត្បូងទេ ភ្លៀងសោក ក៏មិនបង្ហូរផ្លូវទឹកដោយល្អផង ។ មានតែទឹក
 ដីត្រជាក់ ដោយចេញអំពីអន្ទង់ទឹកនោះ ញ៉ាំងអន្ទង់ទឹកនោះឯង ឲ្យប្រក្រ
 តិម ជោគជា បរិបូណិ ឥន្ទ្រជ្ជាយ ដោយទឹកត្រជាក់ ប្រទេស
 បន្តិចបន្តួចនៃអន្ទង់ទឹកនោះពាំងអស់ សុទ្ធតែប្រក្រតិមដោយទឹកត្រជាក់
 សេចក្តីនេះមានទមហាយិណោ ម្នាលទាយ ភិក្ខុញាតិបុត្រនេះឯង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុត្តន្តបិដក

សមាធិជេន បីតិសុខេន អភិសន្នេតិ បរិសន្នេតិ
បរិប្បវេតិ បរិប្បវតិ ធាស្ស កិញ្ច សច្ចាវតោ តា-
យស្ស សមាធិជេន បីតិសុខេន អប្បនិ ហោតិ ។

[១០៦] បុន ចបរិ ឧទាយិ ភិក្ខុ បីតិយា ច
វិភតា ។ មេ ។ តតិមេ ឈានិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
សោ ឥមមេវ កាយិ និប្បិទិកេន សុខេន អភិសន្នេតិ
បរិសន្នេតិ បរិប្បវេតិ បរិប្បវតិ ធាស្ស កិញ្ច សច្ចាវតោ
កាយស្ស និប្បិទិកេន សុខេន អប្បនិ ហោតិ ។
សេយ្យដាមិ ឧទាយិ ឧប្បលិដិយិ វា មទុមិដិយិ វា
បុណ្ណវិកាដិយិ វា វេយ្យកត្តាមិ ឧប្បលាដិ វា មទុមាដិ
វា បុណ្ណវិកាដិ វា ឧទកេ ជាតាដិ ឧទកេ សំវឌ្ឍាដិ
ឧទកេ ឧត្តតាដិ អន្តោមិ ឧត្តតោសិ តាដិ តាដិ យោវ ច
វត្តា យោវ ច មូលា តេន^(១) វាវតា អភិសន្នាដិ
បរិសន្នាដិ បរិប្បវាដិ បរិប្បវតាដិ ធាស្ស កិញ្ច
សច្ចាវតិ ឧប្បលាដិ វា មទុមាដិ វា បុណ្ណវិកាដិ វា

១ វ. ម. សីលេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ឱជ្រុកប្រាប ដោកជាំ បរិបូណិ ផុត្តផុយ ដោយបិកិទិសុខ
ដែលកើតអំពីសមាធិធិបមជ្ឈាន ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់
របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែកាល់ត្រូវដោយបិកិទិសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ
ក៏តាមទេសយេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។

[១០៦] ម្នាលទេពាយិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះប្រាសចាកបិកិ
ផង ។ មេ ។ ចូលតតិយជ្ឈាន ភិក្ខុនោះញ៉ាំងកាយនេះឯឱជ្រុក
ប្រាប ដោកជាំ បរិបូណិ ផុត្តផុយ ដោយសេចក្តីសុខដែលគ្មានបិកិ
ប្រទេសបន្តិចបន្តួច នៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែកាល់ត្រូវ
ដោយសេចក្តីសុខដែលគ្មានបិកិ ។ ម្នាលទេពាយិ ដូចជាផ្កាដែលជាតព្វា
រូះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី ក្នុងគុម្ភនៃព្រលិតក្តី
ក្នុងគុម្ភនៃឈូកក្រហមក្តី ក្នុងគុម្ភនៃឈូកសក្តី តែឯកើតឡើងក្នុងទឹក
ចំរើមឡើងក្នុងទឹក លូតលាស់ឡើងតាមទឹក លិចទៅខាងក្នុងទឹក ដែល
ទឹកកំពុងចិញ្ចឹមនៅឡើយ ពួកដែលជាតទាំងនោះ រមែងជ្រុកប្រាប ដោក
ជាំ បរិបូណិ ផុត្តផុយ ដោយទឹកនោះ ហេតុដល់ពុទ្ធិហេតុដល់គល់
ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តីទាំង

បរិព្វាទិកវិទ្យា មហាសព្ទុន្ទរាយសុត្ត ចតុត្ថជ្ជានំ

តេន វិហិតា អប្បតិ អស្ស វិវមេវ ឧទាយិ ភិក្ខុ
សមមេវ កាយិ ធិប្បីតិកេន សុខេន អភិសន្នេតិ
បរិសន្នេតិ បរិប្បវេតិ បរិច្ឆរតិ ធាស្ស តិក្ខុ សព្វាវតោ
កាយស្ស ធិប្បីតិកេន សុខេន អប្បតិ ហោតិ ។

[១០៧] ចុន ធម៌ ឧទាយិ ភិក្ខុ សុខស្ស ច
បហានា ។ មេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហិតិ
សោ សមមេវ កាយិ បរិសុទ្ធន ធមតសា បរិយោធាតេន
ជរិត្តា ធិសិទ្ធា ហោតិ ធាស្ស តិក្ខុ សព្វាវតោ
កាយស្ស បរិសុទ្ធន ធមតសា បរិយោធាតេន អប្បតិ
ហោតិ ។ សយ្យដាមិ ឧទាយិ បុរិសា ឱនាតេន វត្ថេន
សីសំ ចារុបិគ្គា ធិសិទ្ធា អស្ស ធាស្ស តិក្ខុ សព្វា-
វតោ កាយស្ស ឱនាតេន វត្ថេន អប្បតិ អស្ស វិវមេវ
ទោ ឧទាយិ ភិក្ខុ សមមេវ កាយិ បរិសុទ្ធន ធមតសា
បរិយោធាតេន ជរិត្តា ធិសិទ្ធា ហោតិ ធាស្ស តិក្ខុ

បរិព្វាទិកវិទ្យា មហាសព្ទុន្ទរាយសុត្ត ចតុត្ថជ្ជានំ

អស់ សុទ្ធតៃពាល់ត្រូវដោយទឹកនោះ សេចក្តីនេះមានទមហាយិវិណា
មិញ ម្ចាស់ទាយិ ភិក្ខុញ៉ាំងកាយនេះឯង ឲ្យជ្រួតជ្រាប ជោគដា
បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយសេចក្តីសុខដែលគ្មានបិកិ ប្រទេសបន្តិច
បន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតៃពាល់ត្រូវដោយសេចក្តីសុខ
ដែលគ្មានបិកិ មានទមមេឃ្យយ៉ាងនោះដែរ ។

[១០៧] ម្ចាស់ទាយិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រះលះបង់
សេចក្តីសុខផង ។ មេ ។ ចូលចតុត្ថជ្ជានំ ភិក្ខុនោះអង្គុយផ្សាយទៅកាន់
កាយនេះឯង ដោយចំក្តប់បរិសុទ្ធផ្លូវផង ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំង
អស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតៃពាល់ត្រូវដោយចំក្តប់បរិសុទ្ធផ្លូវផង ។ ម្ចាស់
ទាយិ ដូចជាបុរស អង្គុយទទួររ្យាល ដោយសំពត់ស ប្រទេសបន្តិច
បន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់បុរសនោះ សុទ្ធតៃបិរពាល់ ដោយសំពត់ស
សេចក្តីនេះមានទមហាយិវិណាមិញ ម្ចាស់ទាយិ ភិក្ខុអង្គុយផ្សាយទៅ
កាន់កាយនេះឯង ដោយចំក្តប់បរិសុទ្ធផ្លូវផង ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយ

សព្វវិនោ កាយស្ស បរិសុទ្ធន ចេតសា បរិយោ-
នានេន អប្បុតិ ហោតិ ។ តត្រ ច បន មេ
សាវកា ពហុ អភិញ្ញាវេសានចារមិប្បត្តា វិហារន្តិ ។

[១០៨] អុន ចបរិ ឧទាយិ អត្តាតា មយា
សាវកានិ បដិបទា យជាបដិបទា មេ សាវកា
ឃី បដានន្តិ អយិ ទោ មេ កាយោ រូបិ ធាតុធម្ម-
ហាក្ខតិកោ ហានាបេត្តិកសម្ពុកេ ឱននកុណ្ឌស្សបច-
យោ អចិន្តន្តាននបរិមន្តនគេននវិនិច្ឆិសននម្ភោ ឥនក្ខ
បន មេ វិញ្ញាណិ ឃតុ សិនិ ឃតុ បដិទន្ធិ ។
សេយ្យជាបិ ឧទាយិ មណិ វេទ្យវិយោ សុកោ
ជោតិមា អដ្ឋិសោ សុបរិកម្មកកោ អញ្ជោ វិប្បសន្នោ
សព្វកាវសម្មន្នោ តត្រស្ស(១) សុត្តំ អាវុតិ ជីលី
វា មិនិ វា លោហិនិ វា ឱនានិ វា បណ្ណសុត្តំ វា

១ ឃ. តត្រេ ។

ពិនិសសំរបសិក្ខុទានោ សុទ្ធតោលក្រវិដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធផ្លូវផង មាន
ទបមេយ្យយ៉ាងវិហារវេរ ។ ពួកសាវករបស់គេជាគ្រប់ ក៏បាន
ដល់នូវប្រាមិញ្ញាណ ជាទីបំផុតវែងកើតក្នុងយានពាំង ៤ នោះ ។

[១០៨] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត គេជាគតបានសំដែងបដិបទា
ដល់សាវកពាំងឡាយ ដែលជាហេតុឱ្យពួកសាវក របស់គេជាគតបាន
ប្រតិបត្តិ ហើយក៏លាត់ដឹងយ៉ាងនេះថា ពងកាយរបស់អត្តាអញ្ចុនេះឯង
មានរូបប្រកបដោយបហាក្ខត្រូវពាំង ៤ កើតអំពីមាតានិចិមិតា ចំរើនដោយ
បាយមិនិម ជាសភាវិបិទៀងពាក់មិនបិទថេរ មានការដុសខាត់បំបាត់
ក្នុងអាក្រក់ គេក៏ប្របាច់បូជាបំបាត់ បែកខ្ចាយខ្ចាត់ខ្ចាយទៅជាធម្មតា
ឯវិញ្ញាណ របស់អត្តាអញ្ចុនេះសោត ក៏ស្រ្រីយនៅមិនក្លាយទេ
ជាប់ចំពាក់ទៅមិនក្លាយទេឯង ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាវិករវិទឡ្យដែល
ល្អស្អាត មានជាតិដ៏បរិសុទ្ធ មានជ្រុង៨ ដែលបុគ្គលវិន្ទុហើយដោយ
ប្រវត គឺបាននាំយកជាតិដ៏មិនក្រសើរញាស់ហើយ មានសម្បុរភ្លឺថ្លា
យ៉ាងវិសេស បរិបូណ៌ដោយអាការពាំងក្នុងមានដុសលាងជាដើម ទើប
បុរសនោះយកចលទៀត ល្បឿនក្តី ក្រហមក្តី សស្កក្តី សព្វាវុត្តិ

កម្រិត ធម្មតា បុរិសោ ហត្ថេ ភវិត្តា បដិបត្តិយ្យ
 រយំ ទោ មណិ វេជ្ជិវិយោ សុកោ ជាតិហ អដ្ឋិសោ
 សុបវត្តបុត្តតោ រាជ្ជា វិប្បសន្តោ សព្វាការសម្មន្តោ
 តត្រិដ្ឋិ សុត្តិ ភវិត្តិ វិលី វ មីតិ វ លោហិតិ
 វ ឱរោតិ វ បណ្ណសុត្តិ វតិ វេវេវ ទោ ឧទាយិ
 អក្ខតា មយា សាវកានិ មដិបតា យជាបដិបត្តា
 មេ សាវកា វិវិ មជាធន្តិ^(១) អយំ ទោ មេ
 កាយោ រូបិ បាតុម្មហាភូតិកោ មាតាមត្តិកសម្ពុរោ
 ឱននក្កុណស្វមនយោ អនិច្ចន្តាននមវិមន្តនាគននវិទ្ធិ-
 សននន្តោ ឥនត្ត បន មេ វិញ្ញាណិ វត្ត សិតិ
 វត្ត បដិបត្តិ ។ តត្រ ច បន មេ សាវកា
 តហ អតិញ្ញាវេសាននាវមិច្ឆត្តា វិហវន្តិ ។

(១០៧) បុន មហិ ឧទាយិ អក្ខតា មយា
 សាវកានិ មដិបតា យជាបដិបត្តា មេ សាវកា
 ឥមន្តា កាយា អញ្ញិ កាយិ អភិវិច្ឆិធន្តិ រូបិ

១. ខ. ជានិ ។

ទៅជាគុក្ខកែវនោះ បុរសមានវត្តភ្នំដាក់វាទានក្នុងដៃ ហើយភិ-
 បារណមើលគឺស្គាល់ច្បាស់ថា នេះឯងជាកែវក្នុងប្បប្បស្តុត មានជាតិ
 បរិសុទ្ធ មានជ្រុង ៨ ដែលគេវែងហើយដោយប្រពៃ មានសប្បុរ្រិ្តថា
 យ៉ាងវិសេស បើចូលដោយពាក្យចាត់ចូល នេះជាទេសដែលមានសប្បុរ-
 ៀវ ឬលឿង ក្រហម សសុទ្ធ ឬសត្វា ដែលគេដាក់នៅក្នុងកែវ
 នោះ យ៉ាងណាមិញ ខ្លួនទាយិ តថាគកុដសំដែងបដិបតាដល់
 សាវកចាំឱ្យយ ដែលជាហេតុឱ្យក្នុងសាវករបស់គកុដប្រតិបត្តិ
 ហើយដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ព័កាយរបស់កត្តាអញនេះឯង មានរូប
 ប្រកបដោយមហាក្ខត្តចំពង ៤ កើតពីមាតានិចិត្តា ចំរើនដោយពុយ
 និវនិ ជាសភាវៈមិនទៀងទាត់ មិនបិសេវ មានការដុសខាតចំបាក់ភ្លួង
 អត្រកំ គក្រប្រប្របំ ឬបច័ន្ទត បែកពុយខ្លាត់ខ្លាយទៅជាធម្មតា
 ឯវិញ្ញាណ របស់កត្តាអញនេះ ក៏ព្រមយនៅនឹងព័កាយនេះ ជាប់
 ចំពាក់នៅនឹងព័កាយនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ក្នុងសាវករបស់គកុដ
 ជាច្រើន ក៏បានដល់ខ្លាចមិញ្ញាណ ជាទីចំផុតនៃកិញ្ញាក្នុងធម៌នោះ ។

(១០៨) ខ្លួនទាយិ មួយទៀត គកុដបានដល់ដែងបដិបតា
 ដល់សាវកចាំឱ្យយ ដែលជាហេតុឱ្យក្នុងសាវក របស់គកុដ
 ប្រតិបត្តិ ហើយនិមិត្តខ្លាចពុយដទៃចេញពីព័កាយនេះ ឱ្យព័កាយមានរូប

មនោមយំ សព្វន្តប្បវត្តន្តំ អហំនិទ្រ្ទិយំ ។ សេយ្យជាមិ
 ឧទាយិ បុរិសោ មុញ្ញម្ហា ឆ្នៀសិកំ ឧត្តាហោយ្យ(១) តស្ស
 ឯវមស្ស អយំ ឆ្នៀសិកា អយំ មុញ្ញា អញ្ញា មុញ្ញា
 អញ្ញា ឆ្នៀសិកា មុញ្ញម្ហាត្រូវ ឆ្នៀសិកា ឧត្តាឡតិ(២)
 សេយ្យជាមិ វ(៣) បទុនាយិ បុរិសោ អសំ កោសិយា
 ឧត្តាហោយ្យ តស្ស ឯវមស្ស អយំ អសំ អយំ កោ.
 សំ អញ្ញា អសំ អញ្ញា កោសំ កោសិយា ត្រូវ អសំ
 ឧត្តាឡតិ សេយ្យជាមិ វ បទុនាយិ បុរិសោ អយំ
 ករណ្ណា ឧត្តរយ្យ តស្ស ឯវមស្ស អយំ អហំ អយំ
 ករណ្ណា អញ្ញា អហំ អញ្ញា ករណ្ណា ករណ្ណា ត្រូវ
 អហំ ឧត្តតោតិ ឯវមេវ ទោ ឧទាយិ អត្តាតា មយក
 សាវកានំ បដិបទា យថាបដិបទា រេ សាវកា
 ឥមម្ហា កាយា អញ្ញំ កាយំ អភិធិម្ហិធិន្តំ រូបិ
 មនោមយំ សព្វន្តប្បវត្តន្តំ អហំនិទ្រ្ទិយំ ។ តត្រ ច
 ថន រេ សាវកា តហូ អភិញ្ញាវេសានទាវមិប្បត្តា
 វិហារន្តិ ។

១ ឧ. ផសិកំ ធាហោយ្យ ។ ២ ឧ. បញ្ញាឡតិ ។ ៣ ឧ. បញ្ញាឡតិ ។ ៣ ឧ. ប.
 សេយ្យថា វ ។

ជាភាយសម្រេចអំពីចិត្ត មានអវិយារៈក្នុងសព្វគ្រប់ មានវិទ្រ្តិយមិន
 វិកលខូចខាត ។ ដូចបុរសដកហូតបណ្ណាល្បិកស្មៅយាប្បនិចេញអំពីដើម
 ស្មៅនោះ បុរសនោះក៏យល់ច្បាស់យ៉ាងនេះថា នេះជាបណ្ណាល្បិក នេះជា
 ស្មៅយាប្បនិចេញ ស្មៅយាប្បនិចេញ បណ្ណាល្បិក នេះជាបណ្ណាល្បិកដែលអញ
 ដកចេញអំពីស្មៅយាប្បនិចេញនេះឯង ម្ចាស់ទាយិ ពុំនោះសាក ដូច
 ជាបុរសហូតដាច់ចេញអំពីស្រោម បុរសនោះក៏យល់ច្បាស់យ៉ាងនេះថា
 នេះជាវិ នេះស្រោម ជាវិវេជ្ជនិ ស្រោមវេជ្ជនិ នេះជាវិដែលអញ
 ហូតចេញអំពីស្រោមនេះឯង ម្ចាស់ទាយិ ពុំនោះសាក ដូចបុរស
 ដកផលចេញអំពីស្រោម បុរសក៏យល់ច្បាស់យ៉ាងនេះថា នេះផល
 នេះស្រោម ផលវេជ្ជនិ ស្រោមវេជ្ជនិ នេះផលដែលអញហូតចេញអំពី
 ស្រោមនេះឯង សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ទាយិ
 នេះគេបានសំដែងបដិបទាដល់សាវិកាទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឧត្តក
 សាវិករបស់គេគេបានប្រតិបត្តិ ហើយនិម្មិតភាយវិចេញអំពីភាយ
 នេះ ឱ្យជាភាយមានរូប ជាភាយសម្រេចអំពីចិត្ត មានអវិយារៈក្នុង
 សព្វគ្រប់ មានវិទ្រ្តិយមិនវិកលខូចខាត មានទុបមេយ្យដូច្នោះឯង ។
 ឯពួកសាវិករបស់គេគេជាច្រើន ក៏បានដល់ដូច្នោះមិញណាជាទីបំផុត
 នៃអភិពោធិវិចារៈ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសាវកំ

សុបរិកម្មតតស្មី ទន្ធស្មី យំយទេវ ទន្ធវិកតី
 អាគន្ធន្សេ តន្ធតេវ ករេយ្យ អភិធិត្វានេយ្យ
 សេយ្យថា វា បនុនាយិ ទេវតោ សុវណ្ណតារាវេ
 វា សុវណ្ណតារាវន្តេវសី វា សុបរិកម្មតតស្មី
 សុវណ្ណស្មី យំយទេវ សុវណ្ណវិកតី អាគន្ធន្សេ
 តន្ធតេវ ករេយ្យ អភិធិត្វានេយ្យ ឃីមេវ ទោ
 ឡនាយិ អត្តាតា មយា សាវកានិ បដិបទា
 យថាបដិបទា មេ សាវកា អនេកវិហិតិ ឥន្ទ្រិធិ
 ចច្ចុនុគោន្តិ ឃីកោចិ ហុត្វា តហុតា ហោន្តិ
 តហុតាចិ ហុត្វា ឃីកោ ហោន្តិ អាវិការិ តិរេការិ
 តិរេកុន្តិ តិរេតាការិ តិរេបទ្ធានិ អសជ្ឈហនា កុច្ឆន្តិ
 សេយ្យថាចិ អាគាសេថិ ។ មហិយោចិ ឧប្បជ្ជនិម្ពន្តិ
 ករេន្តិ សេយ្យថាចិ ឧទកេ ។ ឧទកេថិ អភិជ្ជ-
 ហនេ កុច្ឆន្តិ សេយ្យថាចិ មហិយំ ។ អាគាសេថិ
 មល្លត្តេន កមន្តិ សេយ្យថាចិ មក្ខី សត្តណា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាវកំ

ប្រាថ្នាទិវិរចនាកុកណា ។ ដោយក្នុងវិវេលាធ្វើបរិកម្មល្អហើយ ក៏អាចនឹង
 រចនាក្នុងនោះ ឲ្យសម្រេចបាន ឃ្លានទទាយិ កុំនោះសាក ដូចជា
 ពាសក្តី កូនសិស្សរបស់ជានិមាសក្តី ដែលល្អសម្របបំ ពោះប្រាថ្នាទិវិ
 រចនាមាសណា ។ ដោយពាសដែលធ្វើបរិកម្មល្អហើយ ក៏អាចនឹងរចនា
 មាសនោះ ។ ឲ្យសម្រេចបាន សេចក្តីទាំងនេះបានបម្រើយ៉ាងណាមិញ
 ឃ្លានទទាយិ គឺជាគុណសិវ័និបដិបទាដល់សាវកទាំងឡាយ ដែល
 ជាហេតុឲ្យពួកសាវករបស់គេបានប្រតិបត្តិ ហើយសិវ័និបទ្ធិបាន
 ច្រើនប្រការ គឺតាមតែមួយធ្វើឲ្យទៅជាតាមច្រើនក៏បាន ឬតាមច្រើន
 ធ្វើឲ្យត្រឡប់ទៅជាតាមតែមួយវិញក៏បាន ធ្វើការិការិបារិយិក៏បាន
 ធ្វើការិការិបារិយិក៏បាន ជ្រកចេញទៅទាំងក្រៅជញ្ជាំង ក្រៅ
 កំពែង ក្រៅភ្នំក៏បាន ដូចគេដើរទៅលើអាតាស ។ មុជទឹកក្នុងផែនដី
 ដូចក្នុងទឹកក៏បាន ។ ដើរលើទឹកដីគេបានបែកក្លាយ ដូចដើរលើផែនដី
 ក៏បាន ។ អវិហារទៅលើអាតាសទាំងក្រែង ដូចសកុណបក្សីក៏បាន ។

បរិច្ឆេទវិញ្ញាបនបត្រ មហាសាលាវិទ្យាសាស្ត្រ វិទ្យាល័យព្រះនរោត្តម

៧.មេបិ ធន្ទិមសុវិយេ ឯវិមហិទ្ធិកេ ឯវិមហានុកាវេ
ណាណិទា បរិមសន្តិ បរិមន្តិ យាវ ព្រហ្មណេកាបិ
កាយេន វសំ វត្តន្តិ ។ ឧត្រ ច បទ មេ សាវកា
ពហូ អភិញ្ញាវេសានទារមិច្ឆត្តា វិហារន្តិ ។

(១០០) បុណ្ណ ធម្មវិ ឧទាយិ អក្ខតា មយា
សាវកានិ បដិបទា យថាបដិបទា មេ សាវកា
ទិព្វាយ សោតទានុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមាទុស-
កាយ ឧកោ សន្តេ សុណន្តិ ទិព្វេ ច មាទុសេ
ច យេ ឧវេ សន្តិកេ ច ។ សេយ្យថាបិ ឧទាយិ
ពសវា សន្តទោ អប្បកសំវេន ច^(១) ធន្ទិសា
វិញ្ញាមេយ្យ ឯវិមវ ទោ ឧទាយិ អក្ខតា មយា
សាវកានិ បដិបទា យថាបដិបទា មេ សាវកា
ទិព្វាយ សោតទានុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមាទុស-
កាយ ឧកោ សន្តេ សុណន្តិ ទិព្វេ ច មាទុសេ
ច យេ ឧវេ សន្តិកេ ច ។ ឧត្រ ច បទ មេ
សាវកា ពហូ អភិញ្ញាវេសានទារមិច្ឆត្តា វិហារន្តិ ។

១ ខ. ម. អប្បកសំវេន ។

បរិច្ឆេទវិញ្ញាបនបត្រ មហាសាលាវិទ្យាសាស្ត្រ វិទ្យាល័យព្រះនរោត្តម

យកវដេវេ ស្ថាបនវិញ្ញេ ឧវុត្រេចន្ត្រេត្រេតាទិក្សតាំងនេះ ដែលមានប្លង់
មានកុសលាភព័យោនីក៏បាន ញ៉ាំងអំណាចឲ្យប្រើក្តីទៅ រហូតដល់
ព្រហ្មណេកតាំងកាយក៏បាន មានទម្រង់យុវជនឯង ។ ពួកសាវក
របស់គេជាគតជាច្រើន ក៏បានដល់ឲ្យប្រើប្រាណ ជាចំបំផុតនៃអភិញ្ញា
ក្នុងធម៌នោះ ។

(១១១) ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត គេជាគតបានសំដែងបដិបទា
ដល់សាវកតាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវក របស់គេជាគតបានប្រតិ-
តិបក្តិ ហើយមានគ្រូទៀតទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសគ្រូទៀតមនុស្សធម្មតា
វេទន៍សំឡេងពីប្រការ តាំងសំឡេងទិព្វ តាំងសំឡេងមនុស្ស តាំង
ឆ្ងាយ តាំងជិត ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចបុរសអ្នកផ្តុំស្រី មានកំឡាំងពេច
ញ៉ាំងសំឡេងស្រីឲ្យហេតុទៅក្នុងទិសតាំង៤ ឲ្យអ្នកផងជិតបាន ដោយ
មិនលំបាក យ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ គេជាគតបានសំដែងបដិបទា
ដល់សាវកតាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវករបស់គេជាគតបានប្រតិ-
បក្តិ ហើយមានគ្រូទៀតទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសគ្រូទៀតមនុស្សធម្មតា
វេទន៍សំឡេងពីប្រការ តាំងសំឡេងទិព្វ តាំងសំឡេងមនុស្ស តាំង
ឆ្ងាយ តាំងជិត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ឯពួកសាវករបស់គេជាគតជាច្រើន
ក៏បានដល់ឲ្យប្រើប្រាណ ជាចំបំផុតនៃអភិញ្ញាក្នុងធម៌នោះ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក

[១០២] ចុន ធមរិ ឧទាយិ អក្កាតា មយា
សាវកាចិ បដិបទា យថាបដិបទ្គា មេ សាវកា
បរសន្តានិ បរចុត្តលាទិ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច
បដានន្តិ សភាតិ វា ចិន្តិ សភាតិ ចិន្តន្តិ បដានន្តិ
វិភវាតិ វា ចិន្តិ វិភវាតិ ចិន្តន្តិ បដានន្តិ សនោសិ
វា ចិន្តិ សនោសិ ចិន្តន្តិ បដានន្តិ វិភវោសិ វា ចិន្តិ
ចិន្តិ វិភវោសិ ចិន្តន្តិ បដានន្តិ សមោហិ វា ចិន្តិ
សមោហិ ចិន្តន្តិ បដានន្តិ វិភវោហិ វា ចិន្តិ វិភវោហិ
ចិន្តន្តិ បដានន្តិ សង្កតិ វា ចិន្តិ សង្កតិ ចិន្តន្តិ
បដានន្តិ វិភ្នតិ វា ចិន្តិ វិភ្នតិ ចិន្តន្តិ បដានន្តិ
មហាក្កតិ វា ចិន្តិ មហាក្កតិ ចិន្តន្តិ បដានន្តិ អមហាក្កតិ
វា ចិន្តិ អមហាក្កតិ ចិន្តន្តិ បដានន្តិ សឧត្តរិ
វា ចិន្តិ សឧត្តរិ ចិន្តន្តិ បដានន្តិ អនុត្តរិ វា ចិន្តិ
អនុត្តរិ ចិន្តន្តិ បដានន្តិ សមាហាតិ វា ចិន្តិ សមាហាតិ
ចិន្តន្តិ បដានន្តិ អសមាហាតិ វា ចិន្តិ អសមាហាតិ
ចិន្តន្តិ បដានន្តិ វិមុតិ វា ចិន្តិ វិមុតិ ចិន្តន្តិ បដានន្តិ
អវិមុតិ វា ចិន្តិ អវិមុតិ ចិន្តន្តិ បដានន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

[១១២] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត គេបានសរសេរដំបូង
ដល់សាវកទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឱ្យពួកសាវករបស់គេប្រកបភ្នំ
ហើយ អាចកំណត់ដីដីចិត្តដោយចិត្តរបស់សត្វដទៃ ឬគ្រួសារដទៃ ចិត្តដែល
ប្រកបដោយពន្លឺ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ ចិត្តដែលប្រាសពាក្យ
ក៏ដឹងថាចិត្តប្រាសពាក្យ ចិត្តដែលប្រកបដោយពោសៈ ក៏ដឹងថាចិត្ត
ប្រកបដោយពោសៈ ចិត្តដែលប្រាសពាក្យពោសៈ ក៏ដឹងថាចិត្ត
ពោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហា ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយមោហា
ចិត្តដែលប្រាសពាក្យមោហា ក៏ដឹងថាចិត្តប្រាសពាក្យមោហា ចិត្តដែល
មានការម្នាក់មួយ ក៏ដឹងថាចិត្តមានការម្នាក់មួយ ចិត្តដែលពេញពាយ
ក៏ដឹងថាចិត្តពេញពាយ ចិត្តដែលជាមហាក្កតៈ គឺប្រាចារ្យទ័ពអប្រាចារ្យ
ក៏ដឹងថាចិត្តជាមហាក្កតៈ ចិត្តដែលមិនមែនជាមហាក្កតៈ ក៏ដឹងថាចិត្តមិនមែន
ជាមហាក្កតៈ ចិត្តដែលជាសឧត្តរៈគឺលោកិយចិត្ត ក៏ដឹងថាចិត្តជាសឧត្តរៈ
ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈគឺលោក្កចិត្ត ក៏ដឹងថាចិត្តជាអនុត្តរៈ ចិត្តដែលតាំងមាំ
ក៏ដឹងថាចិត្តតាំងមាំ ចិត្តដែលមិនតាំងមាំ ក៏ដឹងថាចិត្តមិនតាំងមាំ ចិត្ត
ដែលច្របូចចៃដន្យចាកកិលេសាសវៈ ក៏ដឹងថាចិត្តច្របូចចៃដន្យចាកកិលេសា-
សវៈ ចិត្តដែលមិនបានច្របូចចៃដន្យចាកកិលេសាសវៈ ក៏ដឹងថាចិត្តមិនបានច្របូចចៃដន្យចាកកិលេសា-
សវៈ ។

បរិច្ឆេទវិញ្ញាណ មហាសក្កយុតាយសុត្តេ ចេតោបរិញ្ញាណំ

សេយ្យោយំ ឧបាយិ ឥត្តិ វា បុរិសោ វា ធម្មារោ
 យុវា បណ្ណានិកាយិកោ (១) អាណាសេ វា បរិសុទ្ធ
 បរិយោទានេ អច្ឆេ វា ឧទកមត្តេ សតិំ មុខនិមិត្តិ
 បច្ឆវេក្ខមាណោ សកណិកំ វា សកណិកន្និ
 បដានេយ្យ អកណិកំ វា អកណិកន្និ បដានេយ្យ
 ឯវថេវ ឧបាយិ អក្កាតា មយា សាវកានិ បដិបដា
 យោបដិបដ្ឋា មេ សាវកា បរសក្កានិ បរមុត្តរានិ
 រេតសា ចេតោ បរិច្ឆេ បដានន្និ សរាតិ វា ចិត្តិ
 សរាតិ ចិត្តន្និ បដានន្និ វិភរាតិ វា ចិត្តិ វិភរាតិ
 ចិត្តន្និ បដានន្និ សនោសិ វា ចិត្តិ សនោសិ
 ចិត្តន្និ បដានន្និ វិភរាសិ វា ចិត្តិ វិភរាសិ ចិត្តន្និ
 បដានន្និ សមាហិ វា ចិត្តិ... វិភរាហិ វា ចិត្តិ...
 សន្និ វា ចិត្តិ... វិភរាតិ វា ចិត្តិ... មហាត្តតិ វា
 ចិត្តិ... អមហាត្តតិ វា ចិត្តិ... សទ្ធីវិ វា ចិត្តិ...
 អនុត្តវិ វា ចិត្តិ... សមាហិ វា ចិត្តិ... អសមាហិ

១. ឧ. បណ្ណានិកាយិកោ ។

បរិច្ឆេទវិញ្ញាណ មហាសក្កយុតាយសុត្តេ ចេតោបរិញ្ញាណ

ហ្មលទោយិ ដូចស្រីក្តី បុរសក្តី ដែលនៅក្នុង ពេញក្របុំ ពេញក្រំ-
 ច្បោះ កំពុងចូលចិត្តនឹងការប្រដាប់ស្ត្រីស្តាយ គួរមើលស្រមោលមុខ
 របស់ខ្លួនក្នុងផ្នែកពាក់ ដែលបរិសុទ្ធផ្លូវផងក្តី ក្នុងការដំឡើងដែលថ្វាលក្តី
 បើមុខប្រកបដោយទោស (មានប្រជ្រុយ ដំបៅ មុខនិងមួលជាដើម) ក្តី
 ក៏ដឹងថា មុខប្រកបដោយទោស បើមុខឥតមានទោសក្តី ក៏ដឹងថាមុខ
 ឥតមានទោស យ៉ាងណាមិញ ហ្មលទោយិ ក៏ជាឥតមានសំដែងបដិ-
 បទាដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឱ្យគ្រួសារក៏របស់ក៏ជាឥតមាន
 ប្រកបក្តី ហើយកំណត់ដឹងចិត្តដោយចិត្តរបស់សក្កវិទូ បុគ្គលដទៃ ចិត្ត
 ដែលប្រកបដោយពន្លឺ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ ចិត្តដែលប្រាស
 ចាកពន្លឺ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រាសចាកពន្លឺ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈ
 ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈ ក៏ដឹងថា
 ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយហេតុ... ចិត្តដែលប្រាស
 ចាកហេតុ... ចិត្តដែលមានការច្នៃឯកម្លូវ... ចិត្តដែលមានការច្នៃឯកាយ
 ងាយ... ចិត្តដែលជាមហាត្តតៈ... ចិត្តដែលមិនមែនជាមហាត្តតៈ... ចិត្តដែលជា
 សទ្ធីវិ... ចិត្តដែលជាអនុត្តវិ... ចិត្តដែលទាំងមាំ ... ចិត្តដែលមិនទាំងមាំ ...

សុត្តនិបិទេន មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចក្កវិចារីយោសកំ

វា ចិត្តំ... វិមុត្តំ វា ចិត្តំ... អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ
ចិត្តន្តិ បដានន្តិ ។ តត្រ ច បទ មេ សាវកា
ពហុ អភិញ្ញាវេសានចារម័យ្យត្តា វិហារន្តិ ។

[១១៣] បុទ ចបរិ ឧទាយិ មន្ទាតា មយា
សាវកានិ បដិបទា យដាបដិបទ្ធា មេ សាវកា អាណ-
កវិហិតិ បុព្វេនិវាសិ អនុស្សាវន្តិ សេយ្យមីទំ ឯកម្យិ
ជាតិ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សេបិ ជាតិយោ ចតស្សេបិ
ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ធនបិ ជាតិយោ វិសម្យិ
ជាតិយោ តិសម្យិ ជាតិយោ ចត្តាឡិសម្យិ ជាតិយោ
បញ្ញាសម្យិ ជាតិយោ ជាតិសតម្យិ ជាតិសហស្សម្យិ
ជាតិសតសហស្សម្យិ អនេកេបិ សិវដ្ឋកេប្យេ អនេ-
កេបិ វិវដ្ឋកេប្យេ អនេកេបិ សិវដ្ឋវិវដ្ឋកេប្យេ រមុ-
ត្រាសិ ឯវិវាមោ ឯវិវាតោ ឯវិវាណ្ណោ ឯវិវាមារា
ឯវិវិសុទ្ធត្ថម្យដិសិវេទិ ឯវិវាមារា ឯវិវាមារា ឯវិវា-
មារា អមុត្រ ឧទទានិ តត្រចាសិ ឯវិវាមោ ឯវិវា-
តោត្តោ ឯវិវាណ្ណោ ឯវិវាមារា ឯវិវិសុទ្ធត្ថម្យដិសិវេទិ

សុត្តនិបិទេន មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចក្កវិចារីយោសកំ

ចិត្តំដែលរួចស្រឡះ... ចិត្តំដែលមិនរួចស្រឡះ... ក៏ដឹងថាចិត្តមិនរួច
ស្រឡះ ក៏ដូច្នោះឯង ។ ឯពួកសាវករបស់គេជាគេជាច្រើន ក៏បានដល់
ខ្ពស់បំផុត ជាច្រើនអតិញ្ញាតិមិននោះ ។

[១១៣] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត គេជាគេបានសំដែងបដិបទា
ដល់សាវកទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឱ្យពួកសាវករបស់គេបានប្រតិ-
បត្តិ ហើយពួកឃើញខ្ពស់បំផុត (លំដាប់ខ្ពស់ដែលសព្វអស្រ័យនៅ
ក្នុងកាលមុន) គឺពួកឃើញបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ
៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិខ្លះ ៦ ជាតិខ្លះ ៧ ជាតិខ្លះ ៨ ជាតិខ្លះ ៩ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១០០០ ជាតិខ្លះ ១០០០០ ជាតិខ្លះ ពួក
ឃើញខ្ពស់បំផុតប្រាកដច្រើនខ្លះ វិប្បកប្បជាច្រើនខ្លះ ទិវិសិវិប្បកប្ប
ជាច្រើនខ្លះថា អាត្មាអញបានកើតក្នុងជីវំណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនោះ
មានភាពយ៉ាងនោះ មានវណ្ណៈយ៉ាងនោះ មានកាយយ៉ាងនោះ ទទួល
សុខនឹងទុក្ខយ៉ាងនោះ មានកំណត់កាយប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្បុក
គំនិតនោះហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងជីវំណោះទៀត លុះអាត្មាអញបានទៅ
កើតក្នុងជីវំណោះហើយ ក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនោះ មានភាពយ៉ាង
នោះ មានវណ្ណៈយ៉ាងនោះ មានកាយយ៉ាងនោះ ទទួលសុខនឹងទុក្ខ

បរិព្វាណសុត្តន្ត មហេសគុណុទាយសុត្ត បុព្វនិវាសនុស្សនិព្វាណំ

ឯវនោយុបិវិយោន្តោ សោ ភតោ ទុតោ ឥន្ទ្របបោនិ ។
 ឥតិ សាការំ សទុន្ទសិ អនេកវិហិតិ បុព្វនិវាសិ
 អនុស្សវន្តំ ។ សេយ្យតាមិ ឧទាយិ បុរិសោ សកម្ពា
 កាមា អញ្ញំ តាមិ កន្ទេយ្យ កម្ពាមិ កាមា អញ្ញំ
 តាមិ កន្ទេយ្យ សោ កម្ពា កាមា សកិយេវ តាមិ
 បទ្ហាកន្ទេយ្យ កស្សំ ឯវមស្ស អហំ ទោ សកម្ពា
 កាមា អមុំ តាមិ អាតថ្មី តត្រ ឯវំ អដ្ឋាសិ ឯវំ ធិសីទិ
 ឯវំ អកាសិ ឯវំ តុណ្ហិ អហោសិ កម្ពាមិ កាមា អមុំ
 តាមិ អាតថ្មី តត្រាមិ ឯវំ អដ្ឋាសិ ឯវំ ធិសីទិ
 ឯវំ អកាសិ ឯវំ តុណ្ហិ អហោសិ សោម្ហិ កម្ពា
 កាមា សកិយេវ តាមិ បទ្ហាកនោតិ ឯវមេវ ទោ
 ឧទាយិ អក្កាតា មយា សាវតានិ បដិបតា

បរិព្វាណសុត្ត មហេសគុណុទាយសុត្ត បុព្វនិវាសនុស្សនិព្វាណ

យ៉ាងនោះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្បូកអំពីចំនោះហើយ
 ទើបបានមកកើតក្នុងជំនះ ។ ក្នុងសាវ័ក ព្យាគយើងត្រូវបុព្វនិវាស
 មានប្រការដ៏ច្រើន ព្រមទាំងអាត្មា (រូបនឹងអាហារដើម) ព្រមទាំង
 ទទេស (ឈ្មោះនឹងតាត្រកូល) ដោយប្រការដ៏ច្នោះ ។ ម្ចាស់ទាយិ
 ដូចជាបុរសចេញពីស្រុករបស់ខ្លួន ហើយទៅកាន់ស្រុកដទៃ លុះចេញ
 ពីស្រុកនោះហើយ ទៅស្រុកដទៃទៀត បុរសនោះលុះចេញពីស្រុក
 នោះហើយ ត្រឡប់មកកាន់ស្រុកខ្លួនដដែលវិញ បុរសនោះ វែកឆឹង
 យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានចេញពីស្រុករបស់ខ្លួនហើយ មកដល់ស្រុក
 ឯណោះ កាលនៅក្នុងស្រុកនោះ អាត្មាអញឈរយ៉ាងនោះ អង្គុយ
 យ៉ាងនោះ និយាយយ៉ាងនោះ នៅស្ងៀមយ៉ាងនោះ លុះចេញអំពី
 ស្រុកនោះហើយ បានមកដល់ស្រុកឯណោះទៀត កាលដែលនៅក្នុង
 ស្រុកនោះឯង អាត្មាអញបានឈរយ៉ាងនោះ អង្គុយយ៉ាងនោះ និយាយ
 យ៉ាងនោះ នៅស្ងៀមយ៉ាងនោះ អាត្មាអញនោះ លុះចេញពីស្រុក
 នោះហើយ ទើបបានត្រឡប់មកដល់ស្រុករបស់ខ្លួនដដែល យ៉ាងណា
 មិញ ម្ចាស់ទាយិ គឺថាអាត្មាអញសំដែងចម្រើនដល់សាវ័កទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមបទ្កសិក

យថាបដិបត្តា មេ សាវកា អនេកវិហិតិ បុព្វេនិវាសិ
អនុស្សវន្តិ សេយ្យដីទំ ឯកម្យិ ជាតិ ទ្រមិ ជាតិយោ
។ មេ ។ ឥតិ សាភារិ សទ្ធក្ខេសិ អនេកវិហិតិ
បុព្វេនិវាសិ អនុស្សវន្តិ ។ តត្រ ច បទ មេ សាវកា
ពហូ អភិញ្ញាវេសាទនាមិប្បត្តា វិហារន្តិ ។

[១១៤] ចុន ចបរិ ឧទាយិ អក្ខតា មយា សាវ-
កានិ បដិបតា យថាបដិបត្តា មេ សាវកា ពិព្វេន
ចក្កុនា វិសុទ្ធនេ អតិកក្កនាទុសគេន សត្តេ បស្សន្តិ
ចវំមានេ ឧបបដ្ឋមានេ វិវេនេ បណីតេ សុវណ្ណិ ទុក្ខ-
ណ្ណិ សុកតេ ទុក្ខតេ យថាតម្មចតេ សត្តេ បដានិ
ឥមេ វត ហោត្តោ សត្តា កាយទុច្ឆរិតេន សមញ្ញតតា
វចីទុច្ឆរិតេន សមញ្ញតតា មហេទុច្ឆរិតេន សមញ្ញតតា
អរិយានិ ឧបវាទតា មិច្ឆានិដ្ឋិកម្មសមាធានា តេ
កាយស្ស ភេនា បរម្មរណា អចាយិ ទុក្ខតិ វិចិតានិ
ចិរយិ ឧបបត្តា ឥមេ វា បទ ហោត្តោ សត្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្កសិក

ដែលជាហេតុឲ្យក្នុងសាវករបស់គាត់ បានប្រតិបត្តិ ហើយរកឃើញ
នូវបុព្វេនិវាស គឺរកឃើញបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ មេ ។ ក្នុង
សាវក រកឃើញនូវបុព្វេនិវាស មានប្រការដើម្រើន ព្រមទាំងពាក្យ
ព្រមទាំងទទួល ដោយប្រការផ្សេងៗ យ៉ាងនោះដែរ ។ ឯក្នុងសាវក
របស់គាត់ជាច្រើន ក៏បានដល់បុព្វេនិវាស ជាច្រើនផ្សេងៗ ក៏ពោល
បដិបតាទោះ ។

[១១៤] ច្បាសទាយិ មួយទៀត គាត់បានដល់ដឹងបដិបតា
ដល់សាវកទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យក្នុងសាវករបស់គាត់បានប្រតិ-
បត្តិ ហើយបានចក្ខុវិស័យសុខ កន្លងហួសចក្ខុរបស់អនុស្សវន្តម្នាក់ បាន
ឃើញនូវក្នុងសត្វដែលកំពុងច្រូត កំពុងកើត ជាសត្វដោយចង្កូរ ខ្ពង់ខ្ពស់
ខ្លះ មានវណ្ណៈល្អខ្លះ មានវណ្ណៈពេក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិពេក្រក់
ខ្លះ កំណត់ដឹងច្បាស់នូវក្នុងសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម របស់ខ្លួនថា
អើប្តី សត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ឆរិត ប្រកបដោយវិចីទុច្ឆរិត
ប្រកបដោយមហេទុច្ឆរិត ជាអ្នករិះរឿងព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តី
យល់ខុស ប្រកាន់ខ្ជាប់តែតាមសេចក្តីយល់ខុស សត្វទាំងនោះ លុះបែក
ឆ្ងាយរាងកាយបង្កប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតសត្វ
ក៏បាន ប្រេត អសុរកាយចិន្តនេ អើប្តី ចំណែកសត្វក្នុងនរោទិ៍ ប្រកប

បរិប្បទានវិញ្ញាណ មហាសព្វសុខាយិស្សន្ត ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ

កាយសុខវិភេទ សមញ្ញកតា វិចីសុខវិភេទ សមញ្ញ-
 កតា មនោសុខវិភេទ សមញ្ញកតា អវិយាជំ អនុប-
 វាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកុម្មសមាណា កេ
 កាយស្ស កេតា បរម្មរណា សុគតី សត្តំ លោកំ
 ឧបបន្នាតិ ។ ឥតិ និព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ត-
 មាទុសកេន សត្តេ បស្សន្តិ ចវហនេ ឧបបជ្ជមាទេ
 ហីនេ បណីតេ សុវិណ្ណា ទុព្វុណ្ណា សុគតេ ទុក្កត
 យេវាកម្មមកេ សត្តេ មជាទន្តិ ។ សេយ្យជាបស្ស្គិ^(១)
 ឧទាយិ ទ្វេ អតារា សទ្ធារា តត្រ^(២) ចក្កុមា
 កុវិសោ មជ្ឈិ បិតោ បស្សយ្យ មនុស្សេ កេហេ
 បវិសន្តេចិ ចិក្ខុមន្តេចិ អនុសិចរន្តេចិ អនុវិចរន្តេចិ
 ឯវមេវ ទោ ឧទាយិ អក្កាតា មយា សាវកានិ
 កដិបទា យជាបដិបន្នា មេ សាវកា និព្វេន ចក្កុនា
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាទុសកេន សត្តេ បស្សន្តិ
 ចវហនេ ឧបបជ្ជមាទេ ហីនេ បណីតេ សុវិណ្ណា

១ ម. សេយ្យពិបិ ។ ២ ឧ. ក្ខ ។

បរិប្បទានវិញ្ញាណ មហាសព្វសុខាយិស្សន្ត ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ

ដោយកាយសុខវិភេទ ប្រកបដោយវិចីសុខវិភេទ ប្រកបដោយមនោសុខវិភេទ
 ជាអ្នកមិនភិវដ្រៀលព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ប្រកាន់ថ្លៃ
 អំពើតាមសេចក្តីយល់ត្រូវ សត្វចាំនោះ លុះវិបកទ្វាយរាងកាយបន្ទាប់
 អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏វែងទៅតាន់សុគតិស្ថិតិទៅលោក ។ ពួកសាវក
 មានចក្ខុទិព្វដំបូរ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញដូរ
 ពួកសត្វកុំពុលច្បូក កំពុងកើត ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មាន
 វណ្ណៈល្អខ្លះ មានវណ្ណៈអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ ភណ្ឌកំ
 ដឹងទូលក្ខណៈ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រការផ្សេងៗ
 ម្នាលឧទាយិ ដូចជាផ្ទះពីរខ្ពង់ មានទ្វារ បុរសមានចក្ខុ ឈរនៅក្រុង
 កណ្តាលផ្ទះចាំពីរខ្ពង់នោះ ក៏មើលឃើញពួកមនុស្ស ដែលកំពុងចូល
 មកក្តី ចេញទៅក្តី ដើរទៅក្តី ដើរមកក្តី យ៉ាងណា ម្នាលឧទាយិ
 បដិបទាដែលកថាគត បានសំដែងហើយ ដល់សាវកចាំនិទ្ទាយ ដែល
 ជាហេតុឧប្បក្កសាវក របស់កថាគត បានប្រតិបត្តិហើយបាននូវចក្ខុទិព្វ
 ដំបូរ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញពួកសត្វដែល
 កុំពុលច្បូក កំពុងកើត ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានវណ្ណៈល្អខ្លះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសង្ក

ទុក្ខណោ សុត្តតេ ទុក្ខតេ ។ មេ ។ យជាតកម្មមកេ
សត្តេ បដានន្តិ ។ តត្រ ច បន មេ សាវកា ទហូ
អភិញ្ញាវេសានចារមិប្បត្តា វិហារន្តិ ។

[១១៥] មុន ធម៌ ទុណយិ អត្តាតា មយា
សាវកានិ បដិបទា យជាបដិបទ្ធា មេ សាវកា
អាសវានិ ទយា អនាសវំ ទេតោវិមុត្តិ ចញ្ញាវិមុត្តិ និដ្ឋេវ
ធម្មេ សយិ អភិញ្ញា សន្តិកត្វា ទបសម្បជ្ឈិ វិហារន្តិ ។
សេយ្យជាបិ ទុណយិ ចព្វតសង្កេមេ ទុណកវហនោ
អន្តោ វិប្បសន្នោ អនាវិលោ តត្រ(១) ចត្តុមា
ចុវិសោ តំវេ មិគោ បស្សេយ្យ សិច្ឆិកសម្ពុកម្បិ
សត្តារកវលម្បិ មច្ចុកុម្មម្បិ ចរន្តម្បិ តិដ្ឋន្តម្បិ កស្ស
វិវាស្ស អយំ ទោ ទុណកវហនោ អន្តោ វិប្បសន្នោ
អនាវិលោ តត្រិមេ(២) សិច្ឆិកសម្ពុកាថិ សត្តារ-
កវលាថិ មច្ចុកុម្មាថិ ចរន្តិថិ តិដ្ឋន្តិថិ វិវេរ
ទោ ទុណយិ អត្តាតា មយា សាវកានិ បដិបទា

១ ឧ. ម ៣៥ ។ ២ ម. ៣៥៣ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសង្ក

បានវណ្ណៈកាត្រកំខ្លះ បានភិក្ខុខ្លះ បានភិក្ខុកាត្រកំខ្លះ ។ មេ ។ ដឹង
ច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
ឯសាវកទាំងឡាយ របស់ភថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបុរាណ
ជាច្រើនផ្នែកនៃអភិញ្ញាក្នុងបដិបទានោះ ។

[១១៥] ម្នាលទុណយិ មួយទៀត ភថាគតបានសំដែងបដិបទា
ដល់សាវកទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវក របស់ភថាគត បាន
ប្រតិបត្តិ ហើយធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមាន
កាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃកាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដោយ
ចញ្ញារបស់ខ្លួន ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ។ ម្នាលទុណយិ ដូចជា
អន្ទន៍ទឹកដែលផ្កាយធំយ៉ាងវិសេស មិនល្អក់ នៅលើកំពូលភ្នំ ចុះស
មានកំពូលវែក្សវែងអន្ទន៍ទឹកនោះ មើលឃើញខ្លាខ្លាច្បាច្បាតិសម្រាមជន
ក្រសាន្តិអវ្យាជន ហ្ន្នត្រីជន កំពុងហែលខ្លះ កំពុងសំតាំងនៅខ្លះ
ចុះសបានដឹងយ៉ាងនេះថា អន្ទន៍ទឹកនេះឯង ផ្កាយធំយ៉ាងវិសេស មិន
មានល្អក់ នេះឯង ជាខ្លាខ្លាច្បាតិសម្រាម ក្រសាន្តិអវ្យាជនអន្ទន៍
នោះ ហ្ន្នត្រីទាំងឡាយកំពុងហែលខ្លះ កំពុងសំតាំងនៅខ្លះ យ៉ាងណា
មិញ ម្នាលទុណយិ បដិបទាដែលភថាគតបានសំដែងហើយដល់សាវក

បរិច្ឆេទវគ្គសូ មហាសុត្តន្តបិដក បញ្ចមគ្គោ

យេនាមជិមញ្ញា មេ សាវកា ភាសវាទំ ទយា អបាសវិ
យេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជេ វិហារន្តិ ។ តត្រ ច បទ
មេ សាវកា ពហុ អភិញ្ញាវេសាទចារមិប្បត្តា វិហារន្តិ ។

[១១៦] អយំ ទោ ឧទាយិ បញ្ចមោ ធម្មោ
យេន មម សាវកា សក្ការេន្តិ កុក្ការេន្តិ មារេន្តិ
បូជេន្តិ សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តិ ។
ឥមេ ទោ ឧទាយិ បញ្ច ធម្មោ យេនា មម សាវកា
សក្ការេន្តិ កុក្ការេន្តិ មារេន្តិ បូជេន្តិ សក្កត្វា
កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ វិហារន្តិតិ ។ ឥទមវេន
គតវា អត្តមនោ សកុសុនាយិ បរិច្ឆាជគោ គកវតោ
ភាសិតិ អភិទន្ធិតិ ។

មហាសុត្តន្តបិដក សង្ឃ វិច្ឆិ ។

បរិច្ឆេទវគ្គ មហាសុត្តន្តបិដក ធម៌ ទី ៨

ទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យតួសាតែរបស់គាត់ បានប្រតិបត្តិហើយ
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ទូលំទូលាយភាវិមុត្តិទីបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ គ្រោះ
អស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដោយបញ្ជាបេសកកម្ម
ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅយ៉ាងនោះដែរ ។ ឯតួសាតែរបស់គាត់ជា
ច្រើន ក៏បានដល់ដូចមេត្តាណាជាចំបំផុតនៃអភិញ្ញាក្នុងបដិបទនោះ ។

[១១៦] ម្ចាស់ទាយិ នេះឯងធម៌ ៨ ដែលជាធម៌ទាំងឡាយ
តួសាតែរបស់គាត់ ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើ
សក្ការៈគោរពហើយ កាស្រីយេវេ(និវត្តន៍) ។ ម្ចាស់ទាយិ ធម៌
ទាំង ៨ នេះឯង ដែលជាធម៌ទាំងឡាយតួសាតែ របស់គាត់ ធ្វើសក្ការៈ
គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ កាស្រីយេវេ
(និវត្តន៍) ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ សំដែងភាសិតនេះចប់ហើយ
សកុសុនាយិបរិច្ឆាជគ មានចំនួនត្រឹមត្រូវ រីករាយហើយចំពោះភាសិត
របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាសុត្តន្តបិដក ទី ៧ ។

អង្គប្រឹក្សា សមណមុណ្ណិកសូត្រ

(១១៧) ឯវម្មេ សុតិ ។ ឯកំ សមយំ

កកវា សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ណិកស្ស
អារាមេ ។ តេជេ ទោ បន សមយេន ឧត្តាហមាណោ
បរិញ្ញាជកោ សមណមុណ្ណិកមុត្តោ សមយប្បវាទកោ
តិណ្ណកាចីវេ ឯកសាលកោ មល្លកាយ អារាមេ
បដិវសតិ មហាតិយា បរិញ្ញាជកបរិសាយ សន្តិ
បល្លមត្តហំ បរិញ្ញាជកសតេហិ ។ អថទោ
បញ្ចកដ្ឋោ ឧបតិ សាវត្ថិយា ធិត្តមិ ធិវាធិវស្ស
កកវន្តិ ធិស្សនាយ ។ អថទោ បញ្ចកដ្ឋស្ស ឧបតិស្ស
ឯតធមហាសិ អកាលោ ទោ កាវ កកវន្តិ ធិស្សនាយ
បដិសល្លិយោ កកវា មនោកាវចិយាធម្មិ កិក្ខុចំ អស-
បយោ ធិស្សនាយ បដិសល្លិយោ មនោកាវចិយា កិក្ខុ

សមណមុណ្ណិកសូត្រ ទី ៧

(១១៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមហា

ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតវន របស់រោងបិណ្ណិកសេដ្ឋី ជីកក្រុង
សាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង បរិញ្ញាជកឈ្មោះឧត្តាហមាណោ ជាសមណ-
មុណ្ណិកបុត្រ អាស្រ័យនៅក្នុងពាក្យរបស់ព្រះនាងមល្លិកាទេវី ដែល
មានសាលាមួយ មានផ្ទះដើមទទួលបំពេញវិញ ជាទីសម្រាប់ប្រឹក្សាខ្លួនខ្លួន
ជាមួយនឹងបរិញ្ញាជកបរិសេដ្ឋីជាច្រើន ចំនួន ៥០០ នាក់ ។ ព្រះនារី នាយ
ជាងឈើឈ្មោះបញ្ចក្កៈ ចេញអំពីក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីទៅគាល់ព្រះមហា
ព្រះភាគទាំងវិថី ។ បញ្ចក្កៈនាយជាងឈើ មានសេចក្តីគ្រិះរិះផ្សំច្នៃ
ថា (កាលនេះ) ថាកាលមិខទាខំគួរនឹងគាល់ព្រះមហាព្រះភាគនៅឡើយ
អ្វីក៏ព្រះមហាព្រះភាគ កំពុងសម្ងំ ទាំងពួកភិក្ខុអ្នកមានការងារជាប់ក្នុងចិក្ខុ
កំបិទទាចំបានវេលាគួរនឹងទៅតូប ព្រោះពួកភិក្ខុអ្នកមានការងារជាប់ក្នុង

យេន្ទ្រាហំ យេន សមយប្បវាទេតោ តិណ្ណាតាវិហោ
ឯកសាលតោ មល្លិកាយ អាណមោ យេន ឧត្តាហា-
មាណោ បរិព្វាជិតោ សមណមុណ្ណិកាបុត្តោ តេនុប-
សន្តិមយ្យន្តិ ។ អថោ បញ្ចករេន្តោ ធម្មតិ យេន
សមយប្បវាទេតោ តិណ្ណាតាវិហោ ឯកសាលតោ
មល្លិកាយ អាណមោ តេនុបសន្តិមិ ។

[១១៨] តេន ទោ បន សមយេន ឧត្តាហា-
ណោ បរិព្វាជិតោ សមណមុណ្ណិកាបុត្តោ បហតិយា
បរិព្វាជកបរិសាយ សន្តិ និសិទ្ធា ហោតិ ឧត្តាជិយោ
ឧត្តាសន្តមហាសន្តាយ^(១) អនេកវិហិតំ តិវច្ឆានកម៌
កថេន្តិយោ សេយ្យន្តិ វាជកម៌ ហោរកម៌ មហា-
មន្តកម៌ សេនាគម៌ កយកម៌ យុទ្ធកម៌ អន្តកម៌
បាណកម៌ វត្តកម៌ សយនកម៌ មាលកម៌ កន្ទ-
កម៌ ញាតិកម៌ យានកម៌ តាមកម៌ ជិកមកម៌
នករកម៌ ជនបទកម៌ ឥន្ទ្រកម៌ ស្វារកម៌ វិសិទ្ធា-
កម៌ កុម្មុជានកម៌ កុម្មុនាសិកម៌^(២) បុព្វបេតកម៌

១ ឧ ឧប្បាសនាយ ឧបាសនាយ ។ ២ វ. ម. វុទ្ធករសិវន្តិ ៦ ទិស្សតំ ។

ចិត្តំ កិត្តុនិសម្បុរិវេ បើដូច្នោះ គួរតែអញ ចូលទៅរកឧត្តាហាមន-
បរិព្វាជិត សមណមុណ្ណិកាបុត្ត ឯភាគរបស់ព្រះនាងមល្លិកា ដែលមាន
សាលាមួយ មានផ្កាដើមទទ្ធបំព័ទ្ធជុំវិញ ជាទីសម្រាប់ប្រឹក្សាទូលំទូលាយ ។
បញ្ចកន្តិៈនាយជាដើម ក៏ចូលទៅកាន់ភាគរបស់ព្រះនាងមល្លិកា ដែល
មានសាលាមួយ មានផ្កាដើមទទ្ធបំព័ទ្ធជុំវិញ ជាទីសម្រាប់ប្រឹក្សា
ទូលំទូលាយ ។

[១១៩] សម័យនោះឯង ឧត្តាហាមនបរិព្វាជិត សមណមុណ្ណិ-
កាបុត្រ អង្គុយជាមួយនឹងពួកបរិព្វាជិតបរិស័ទជាច្រើន ដែលកំពុងបន្តិ
សំឡេងទូសំ សំឡេងទ្វាំង និងាយតិច្ឆានកថាច្រើនច្រកា គឺ និងាយ
អំពីស្តេច និងាយអំពីពោរ និងាយអំពីអាមាត្រធំ និងាយអំពីសេនា
និងាយអំពីភីយ និងាយអំពីចម្បាំង និងាយអំពីបាយ និងាយអំពីទឹក
និងាយអំពីសំពត់ និងាយអំពីទំរង់ និងាយអំពីកម្រងផ្កា និងាយ
អំពីគ្រឿងក្រអូប និងាយអំពីញាតិ និងាយអំពីយាន និងាយអំពី
ស្រុក និងាយអំពីនិមម និងាយអំពីនគរ និងាយអំពីជនបទ និងាយ
អំពីស្រ្តី និងាយអំពីយោធាជំរុញវិញ្ញា និងាយអំពីច្រកផ្លូវ និងាយ
អំពីកំពង់ទឹក និងាយអំពីទាសិករដងទឹក និងាយអំពីញាតិដែលរំបក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសក្ក

នាមត្ថកម្មំ លោកតត្តាយិកំ សមុទ្ធក្តាយិកំ ឥតិកា-
 វាភវកម្មំ ឥតិ វា ។ អន្តសា ទោ ឧត្តាហានោ
 បរិព្វាជគោ សមណមុណ្ឌិកាបុត្តោ បញ្ចកង្កំ ថេវតិ
 ទ្ធរោ អាត្មញ្ញំ ទិស្វាន សកំ បរិសំ សណ្ណ-
 មេសំ អប្បសន្តា កោត្តា ហោត្ត មា កោត្តោ
 សន្តមគត្ត(១) សមណស្ស តោតមស្ស សាវតោ
 អាត្មតិ បញ្ចកង្កោ ថេវតិ យាវតា ទោ បទ
 សមណស្ស តោតមស្ស សាវតោ តិហិ ឧទាតវ-
 សនា សាវត្ថយំ បដិវសន្តំ អយំ តេសំ អញ្ញតរោ
 បញ្ចកង្កោ ថេវតិ អប្បសន្តកាមា ទោ បទ
 តេ អាយស្មត្តោ អប្បសន្តវិជិតា អប្បសន្តស្ស
 វណ្ណវាទិណោ អប្បេវ នាម អប្បសន្តំ បរិសំ វិទិ-
 ត្វា ឧបសន្តមិតតំ មញ្ញយ្យតិ(២) ។ អថទោ
 តេ បរិព្វាជគោ តុណ្ណំ អរោសី ។ អថទោ
 បញ្ចកង្កោ ថេវតិ យេន ឧត្តាហានោ បរិព្វាជគោ
 សមណមុណ្ឌិកាបុត្តោ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា

១ ខ. ម. ឧត្តម អយន្ត ទិស្សតិ ។ ២ បស្សយ្យតិ ឧត្តមិ យោនោ ទិស្សតិ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក្ក

ហានោ និយាយអំពីគ្រឿងផ្សេងៗ ដែលឥតប្រយោជន៍ និយាយពី
 លោក និយាយអំពីគ្រឿងដឹកសមុទ្រ និយាយអំពីសេចក្តីចំរើននឹងមិនចំរើន
 ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ជាដូច្នោះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ ។ ទុក្ខាហានបរិ-
 ព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ បានឃើញបញ្ចកង្កៈនាយជានិឈើបករំពី
 ចង្វាយ លុះឃើញហើយ ក៏បញ្ចប់ចំរើនរបស់ខ្លួនថា ចូរអ្នកដំបំរើន
 ទាំងឡាយមានសំឡេងតិចៗ ចូរអ្នកដំបំរើនទាំងឡាយកុំមាត់ឡើយ អ្វីក
 បញ្ចកង្កៈនាយជានិឈើ ជាសាវតរបស់ព្រះសមណតោតមមក ពួកសាវត
 របស់ព្រះសមណតោតម ជាគ្រហស្ថស្សៀកដណ្តប់សំពត់ស កាស្រ័យនៅ
 ក្នុងគ្រូសាវត្ថីទាំងប៉ុន្មាន បណ្តាសាវតទាំងនោះ បញ្ចកង្កៈនាយជានិឈើ
 នេះ ក៏ជាសាវតមួយដែរ លោកដ៏មានអាយុទាំងនោះ សុទ្ធតែជាអ្នកគ្រូ
 ការសំឡេងតិច អ្វីកព្រះសមណតោតមទូន្មានឲ្យជាអ្នកមានសំឡេងតិច
 ពោលសរសើរសំឡេងតិច យើងធ្វើដូចម្តេច ឲ្យតែគេដឹងច្បាស់ថា
 បរិសំឡេងសំឡេងតិច ហើយសំគាល់ជាក្បួនមក ។ បរិព្វាជកទាំង
 នោះ គំនាស្សៀម ។ លំហប់នោះ បញ្ចកង្កៈនាយជានិឈើ ចូលទៅ
 រកទុក្ខាហានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ

បញ្ជីពាក្យស្ម របស់សមណបុណ្ញិកាបុត្រ បញ្ជីពាក្យស្ម

ឧត្តហោមាទេន បរិញ្ញាជគេន សមណមុណ្ណិកាបុត្រន
សន្តិ សម្មាទិ សម្មាទនិយំ កថំ សារណំយំ
វិនិសារេត្តា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

[១១៧] ឯកមន្តំ និសីទិ ទោ បញ្ចកខ្ចី ថបតិ
ឧត្តហោមាទោ បរិញ្ញាជគោ សមណមុណ្ណិកាបុត្រោ
ឯកនរោធ ទទ្ធហិ ទោ អហំ ថបតិ ធម្មេហិ
សមដ្ឋាភតិ បុរិសបុត្តលំ បញ្ញាបេមិ សម្មន្ទកុសលំ
បរមកុសលំ ឧត្តមប្បន្តិបន្តិ សមណំ អយោជ្ឈិ
តតអេហិ ទទ្ធហិ វេទ ថបតិ ន កាយេន ចាបកំ
កេម្មិ ករោតិ ន ចាបកំ វាចំ កាសតិ ន
ចាបកំ សន្តប្បំ សន្តប្បេតិ ន ចាបកំ អាជីវិ
អាជីវតិ វេទេហិ ទោ អហំ ថបតិ ទទ្ធហិ
ធម្មេហិ សមដ្ឋាភតិ បុរិសបុត្តលំ បញ្ញាបេមិ សម្មន្ទ-
កុសលំ បរមកុសលំ ឧត្តមប្បន្តិបន្តិ សមណំ
អយោជ្ឈន្តិ ។ អថទោ បញ្ចកខ្ចោ ថបតិ
ឧត្តហោមាទស្ស បរិញ្ញាជគស្ស សមណមុណ្ណិកា-
បុត្តស្ស កាសតិ នេវ អតិទន្តិ នប្បដិក្ខាសិ

បញ្ជីពាក្យស្ម របស់សមណបុណ្ញិកាបុត្រ វិទ្យាបញ្ជីពាក្យស្ម

កំនិយាយ ពាក្យរក់ទាក់សំណេះសំណាល ជាមួយនឹងឧត្តហោមាបរិញ្ញា-
ជគ សមណមុណ្ណិកាបុត្រ កាលបញ្ចប់ពាក្យរក់ទាក់សំណេះសំណាល
នឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏អន្តរាយក្នុងវិសមគួរ ។

[១១៨] លុះបញ្ចកខ្ចីនោះហើយ អន្តរាយក្នុងវិសមគួរហើយ
ឧត្តហោមាបរិញ្ញាជគ សមណមុណ្ណិកាបុត្រ កំនិយាយដូច្នោះថា ម្ចាស់
នាយជានិយម ខ្ញុំបញ្ចកខ្ចីសប្បុរសដែលប្រកបដោយធម៌៦ ប្រការ ថា
ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់ខ្ញុំចំណែក
បុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រ ធម៌៦ ប្រការ
កើតឡើង ម្ចាស់នាយជានិយម បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិនធ្វើអំពើកាត្រក់
ដោយកាយ ១ មិនពាលពាក្យកាត្រក់ ១ មិនគ្រិះរិះគម្រិះកាត្រក់ ១ មិន
ចិញ្ចឹមជីវិតកាត្រក់ ១ ម្ចាស់នាយជានិយម ខ្ញុំបញ្ចកខ្ចីសប្បុរសដែល
ប្រកបដោយធម៌៦ ប្រការនេះឯង ថាជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ
មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់ខ្ញុំចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ
ឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រ ។ ឯបញ្ចកខ្ចីនោះហើយ មិនបានច្រកអរ
មិនបានយាត់កាសិករបស់ឧត្តហោមាបរិញ្ញាជគ សមណមុណ្ណិកាបុត្រទេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អនតិទង្គិកា អប្បដិក្ខានិកា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ
កកវតោ សន្តិកោ ឯសិកា ឯសិកាស្ស អត្ថិ
អាជាធិស្សបិទិ ។ អដទោ បញ្ចកក្កោ ថេបតិ
យេន កកវា តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិកា កកវន្តិ
អកិវាទេត្វា ឯកមន្តិ ធិសិទិ ។ ឯកមន្តិ ធិសិទ្ធា
ទោ បញ្ចកក្កោ ថេបតិ យាវតតោ អហោសិ
ឧត្តហមានេន ចរិញ្ញាជគេន សមណមុណ្ឌិកាបុត្តេន
សន្តិ កតាសល្លាមោ តំ សត្វំ កកវតោ
អរោចេសិ ។

[១២០] ឯវិ វុត្តោ កកវា បញ្ចកក្កោ ថេបតិ
ឯតនេវេន ឯវិ សន្តោ ទោ ថេបតិ នហារោ កុមារោ
មន្តោ ឧត្តានសេយ្យតោ សម្មន្ទកុសលោ កវិស្សតិ
ចរមកុសលោ ឧត្តមប្បត្តិបត្តោ សមណោ អយោជ្ឈិ
យថា ឧត្តហមានស្ស ចរិញ្ញាជកស្ស សមណមុណ្ឌិ
កាបុត្តស្ស វេទនំ ។ នហារស្ស ហិ ថេបតិ កុមារស្ស
មន្តស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស កាយោតិបិ ន ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

លុះមិនបានគ្រួសារ មិនបានយាងហើយ ក៏គ្រោកចាកកាសនៈទៀស
ចេញទៅ ដោយមានគំនិតថា វាគ្នាអញ្ជើងដឹងទូរសេចក្តីនៃកាសិកនេះ
ច្បាស់លាស់ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បញ្ចកក្កៈនាយជានិរោធិ
ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្នុងបន្តិ
ព្រះមានព្រះភាគ ប្រអង្គយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះបញ្ចកក្កៈនាយជានិរោធិ
អង្គយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏គ្រាបបង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគ តាមពាក្យ
ចរោទាំងប៉ុន្មាន ដែលបាននិយាយ ជាមួយនឹងឧត្តហមានបរិញ្ញាជក
សមណមុណ្ឌិកាបុត្រដោយសព្វគ្រប់ ។

[១២០] កាលបញ្ចកក្កៈនាយជានិរោធិនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងបញ្ចកក្កៈនាយជានិរោធិដូច្នោះថា ម្ចាស់នាយ
ជានិរោធិ បើដូចពាក្យដែលឧត្តហមានបរិញ្ញាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ
និយាយយ៉ាងនោះមែន កូនក្មេងតូចខ្លីដកដង្ហើម (មិនទាន់ចេះត្រឡប់ទៅ
ឡើយ) ក៏ជាអ្នកមានកុសលរោចញ្ញាលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់ទូរចំ-
ណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈវេទមានសេចក្តីញាប់ញ័រដែរ ។ ម្ចាស់
នាយជានិរោធិ ធម្មតាកូនក្មេងតូចខ្លីដកដង្ហើម នឹងថាមិនមានកាយកំពុង

បរិប្បាណុក្ខស្ស សមណមុណ្ហិកសុត្ត អដវតិ វិទេ

កុតោ បទ កាយេន ចាបតិ កម្មំ កវិស្សតិ
អញ្ញត្រ ជន្និតមត្តា ។ ធម្មាស្ស ហិ ធម្មតិ
កុហាស្ស មន្ទស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស វាចាតិបិ
ន ហោតិ កុតោ បទ ចាបតិ វាចំ កាសិស្សតិ
អញ្ញត្រ វេទិតមត្តា ។ ធម្មាស្ស ហិ ធម្មតិ
កុហាស្ស មន្ទស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស សន្តប្បោតិបិ
ន ហោតិ កុតោ បទ ចាបតិ សន្តប្បំ សន្តប្បិស្សតិ
អញ្ញត្រ វិកុដ្ឋិតមត្តា ។ ធម្មាស្ស ហិ ធម្មតិ
កុហាស្ស មន្ទស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស អាដិវេតិបិ
ន ហោតិ កុតោ បទ ចាបតិ អាដិវ
វេទិវិស្សតិ អញ្ញត្រ មាតុ ធម្មា ។ ឃិ សន្ត
ទោ ធម្មតិ ធម្មោ កុតោ មន្ទោ ឧត្តាន-
សេយ្យកោ សម្មន្ទកុសលោ កវិស្សតិ បរមកុ-
សលោ ឧត្តមប្បត្តិបត្តោ សមណោ អយោជ្ឈា
យថា ឧត្តមាមាទស្ស បរិប្បាណុក្ខស្ស សមណ-
មុណ្ហិកាបុត្តស្ស វចនំ ។

បរិប្បាណុក្ខ សមណមុណ្ហិកសុត្ត វិទេនៃព្រះមាតុព្រះភាគ

ព្រោះថានឹងធ្វើអំពើព្រក់ ដោយកាយណាតើ រៀនលឺតែការ
បម្រាស់ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលនាយជានិយមី ធម្មតាគូនក្នុងភូមិដេកដូរ
នឹងថាមិនមានពាក់ព័ន្ធ ព្រោះថានឹងពាលវាចាក្រក់ណាតើ រៀន
លឺតែការយ៉ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលនាយជានិយមី ធម្មតាគូនក្នុងភូមិ
ដេកដូរ នឹងថាមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះក៏បាន ព្រោះថានឹងត្រិះរិះតម្រិះ
ក្រក់ណាតើ រៀនលឺតែធ្វើមុខដូរប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលនាយជានិ
យមី ធម្មតាគូនក្នុងភូមិដេកដូរ នឹងថាមិនមានអាដិវេតិក៏បាន ព្រោះ
ថានឹងប្រព្រឹត្តចិត្តមជ្ជិកក្រក់ណាតើ រៀនលឺតែការចុះដោះហ្មាយ
ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលនាយជានិយមី បើដូចជាពាក្យដែលឧត្តាហមានបរិ-
ប្បាណុក្ខសមណមុណ្ហិកាបុត្រ និយាយយ៉ាងនោះបែប គូនក្នុងភូមិដេក
ដូរ ក៏ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់គូរ
ចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ អ្នកមានសេចក្តីញាប់ញ័រដែរ ។

[១២១] ចត្វាហិ ទោ អហំ ថេវតិ ធម្មេហិ
 សមម្ពាគតិ បុរិសបុគ្គលំ បញ្ញាបេមិ ន វេរ
 សម្មទ្ធកុសលំ ន បរមកុសលំ ន ឧត្តមប្បត្តិបត្តិ
 សមណំ អយោជ្ឈំ អបិច្ឆិមំ ទេហារំ កុហារំ មន្ទិ
 ឧត្តានសេយ្យកំ សមធិត្តយ្ហ តិដ្ឋតិ កកមេហិ ចត្វាហិ
 ឥធម ថេវតិ ន កាយេន ចាបកំ កម្មំ ករោតិ ន
 ពាបកំ វាចំ ភាសតិ ន ចាបកំ សង្កប្បំ សង្កប្បេតិ
 ន ចាបកំ អាជីវំ វាជីវតិ ឥមេហិ ទោ អហំ ថេវតិ
 ចត្វាហិ ធម្មេហិ សមម្ពាគតិ បុរិសបុគ្គលំ បញ្ញាបេមិ
 ន វេរ សម្មទ្ធកុសលំ ន បរមកុសលំ ន
 ឧត្តមប្បត្តិបត្តិ សមណំ អយោជ្ឈំ អបិច្ឆិមំ ទេហារំ
 កុហារំ មន្ទិ ឧត្តានសេយ្យកំ សមធិត្តយ្ហ តិដ្ឋតិ ។

[១២២] ទសហិ ទោ អហំ ថេវតិ ធម្មេហិ
 សមម្ពាគតិ បុរិសបុគ្គលំ បញ្ញាបេមិ សម្មទ្ធកុសលំ
 បរមកុសលំ ឧត្តមប្បត្តិបត្តិ សមណំ អយោជ្ឈំ ។
 ឥមេ អកុសលា សីលា តមហិ^(១) ថេវតិ

១ ឧ. ធមេ អកុសលសីលា ធមោន្តិ ទិស្សន្តិ ។

[១២១] ម្នាលនាយជាន់ឈើ ភវាគភបញ្ញាភវសុបុគ្គលវេល
 ប្រកបដោយធម៌ចំរើន ប្រការថា មិនចាន់ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ
 មិនចាន់ជាអ្នកមានកុសលដ៏ប្រសើរ មិនចាន់ជាអ្នកដល់ខ្លួនចំណែកបុណ្យ
 ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មិនចាន់ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រនៅឡើយទេ
 បុរសបុគ្គលនោះ គ្រាន់តែវិសេសជាន់កូនក្មេងតូចៗដកផ្សារនេះបន្តិចទេគឺ
 ធម៌ ៤ ប្រការគឺអ្វីខ្លះ ម្នាលនាយជាន់ឈើ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិន
 ធ្វើដំរើកាត្រក់ដោយកាយ ១ មិនពោលវាចាកាត្រក់ ១ មិនត្រិះរិះត្រិះ
 កាត្រក់ ១ មិនចិត្តិមជិតកាត្រក់ ១ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ភវាគភបញ្ញា
 ភវសុបុគ្គលវេលប្រកបដោយធម៌ ៤ ប្រការនេះថា មិនចាន់ជាអ្នកមាន
 កុសលពេញលេញ មិនចាន់ជាអ្នកមានកុសលដ៏ប្រសើរ មិនចាន់ជាអ្នក
 ដល់ខ្លួនចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មិនចាន់ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តី
 ញាប់ញ័រនៅឡើយទេ បុរសបុគ្គលនោះ គ្រាន់តែវិសេសជាន់កូនក្មេង
 តូចៗដកផ្សារបន្តិចប៉ុណ្ណោះ ។

[១២២] ម្នាលនាយជាន់ឈើ លុះតែបុរសបុគ្គលវេលប្រកបដោយ
 អង្គ ១០ ទើបភវាគភបញ្ញាភវជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសល
 ដ៏ប្រសើរ ដល់ខ្លួនចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តី
 ញាប់ញ័រមែន ។ នេះគួកសីលជាអកុសល ម្នាលនាយជាន់ឈើ ភវាគភ

វេទិតព្វន្តិ វនាមិ ។ ឥតោ សមុដ្ឋាជា អកុសលា សីលា
 តមហំ ធមតិ វេទិតព្វន្តិ វនាមិ ។ ឥធម អកុសលា
 សីលា អបរិសេសា និរុដ្ឋន្តិ តមហំ ធមតិ
 វេទិតព្វន្តិ វនាមិ ។ ឃី បដិបន្នោ អកុសលានិ
 សីលានិ និរោជយ បដិបន្នោ ហោតិ តមហំ ធមតិ
 វេទិតព្វន្តិ វនាមិ ។ ឥមេ កុសលា សីលា
 តមហំ ធមតិ វេទិតព្វន្តិ វនាមិ ។ ឥតោ សមុដ្ឋាជា
 កុសលា សីលា តមហំ ធមតិ វេទិតព្វន្តិ វនាមិ ។
 ឥធម កុសលា សីលា អបរិសេសា និរុដ្ឋន្តិ តមហំ
 ធមតិ វេទិតព្វន្តិ វនាមិ ។ ឃី បដិបន្នោ កុស-
 លានិ សីលានិ និរោជយ បដិបន្នោ ហោតិ តមហំ
 ធមតិ វេទិតព្វន្តិ វនាមិ ។ ឥមេ អកុសលា សន្តិប្បា
 តមហំ ធមតិ វេទិតព្វន្តិ វនាមិ ។ ឥតោ សមុដ្ឋាជា
 អកុសលា សន្តិប្បា តមហំ ធមតិ វេទិតព្វន្តិ វនាមិ ។

តែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ សីលទាំងឡាយជាអកុសល
 កើតអំពីអកុសលចិត្ត (ទាំង១២) នេះ ម្នាលនាយជានិរោធិ គថាគត
 តែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ សីលទាំងឡាយជាអកុសល
 ក្នុងលោកនេះ លេខ៧៧៧សេសសល់ ម្នាលនាយជានិរោធិ គថាគត
 តែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ
 ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិដើម្បីរលក់សីលជាអកុសល ម្នាលនាយជានិរោធិ គថា-
 គតតែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ នេះពួកសីលជាអកុសល
 ម្នាលនាយជានិរោធិ គថាគតតែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។
 សីលទាំងឡាយជាអកុសល កើតមកអំពីកុសលចិត្តនេះ ម្នាលនាយជានិ-
 រោធិ គថាគតតែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ សីលទាំង
 ឡាយជាអកុសលក្នុងលោកនេះ លេខ៧៧៧សេសសល់ ម្នាលនាយជានិរោធិ
 គថាគតតែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ បុគ្គលអកុប្រតិបត្តិ
 យ៉ាងនេះឈ្មោះថាប្រតិបត្តិដើម្បីរលក់សីលជាអកុសល ម្នាលនាយជានិរោធិ
 គថាគតតែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់បុគ្គលនោះ ។ នេះពួកសន្តិប្បៈ
 ជាអកុសល ម្នាលនាយជានិរោធិ គថាគតតែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់
 សន្តិប្បៈនោះ ។ សន្តិប្បៈជាអកុសលកើតមកអំពីអកុសលចិត្តនេះ ម្នាល
 នាយជានិរោធិ គថាគតតែងតោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សន្តិប្បៈនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក

ឥធម៌ អកុសលា សង្កប្បា អបរិសេសា ធិរុជ្ឈន្តិ
 តមហំ ថេបតិ វេទិតព្វន្តិ វោមិ ។ ឯវំ បដិបន្នោ
 អកុសលាធិ សង្កប្បាធិ ធិរោចាយ បដិបន្នោ
 ហោតិ តមហំ ថេបតិ វេទិតព្វន្តិ វោមិ ។ ឥមេ
 កុសលា សង្កប្បា តមហំ ថេបតិ វេទិតព្វន្តិ
 វោមិ ឥតោ សមុដ្ឋាមា កុសលា សង្កប្បា តមហំ
 ថេបតិ វេទិតព្វន្តិ វោមិ ។ ឥធម៌ កុសលា សង្កប្បា
 អបរិសេសា ធិរុជ្ឈន្តិ តមហំ ថេបតិ វេទិតព្វន្តិ
 វោមិ ។ ឯវំ បដិបន្នោ កុសលាធិ សង្កប្បាធិ
 ធិរោចាយ បដិបន្នោ ហោតិ តមហំ ថេបតិ
 វេទិតព្វន្តិ វោមិ ។

(១២៣) តតមេ ច ថេបតិ អកុសលា សីលា ។
 អកុសលំ កាយកម្មំ អកុសលំ វចីកម្មំ ចាបកោ
 រាជីវោ ឥមេ វុច្ឆន្តិ ថេបតិ អកុសលា សីលា ។
 ឥមេ ច ថេបតិ អកុសលា សីលា កឹសមុដ្ឋាមា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

សន្តប្បៈ ចាំនិឡាយជាអកុសលក្នុងលោកនេះ លេត៍ឥតសេសសល់ ម្ចាស់
 នាយជានិឡើយ គឺជាគតិគន្ធិពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សន្តប្បៈនោះ ។
 បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិដើម្បីរើសតំសន្តប្បៈចាំនិឡាយ
 ជាអកុសល ម្ចាស់នាយជានិឡើយ គឺជាគតិគន្ធិពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់
 បុគ្គលនោះ ។ ទេវត្តកុសន្តប្បៈជាកុសល ម្ចាស់នាយជានិឡើយ គឺជាគត
 តិគន្ធិពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សន្តប្បៈនោះ ។ សន្តប្បៈចាំនិឡាយ
 ជាកុសល គឺតមកអំពីកុសលចិត្តនេះ ម្ចាស់នាយជានិឡើយ គឺជាគតិគន្ធិ
 ពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សន្តប្បៈនោះ ។ សន្តប្បៈចាំនិឡាយជា
 កុសលក្នុងលោកនេះ លេត៍ឥតសេសសល់ ម្ចាស់នាយជានិឡើយ គឺជាគត
 តិគន្ធិពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សន្តប្បៈនោះ ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាង
 នេះ ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិ ដើម្បីរើសតំសន្តប្បៈចាំនិឡាយជាកុសល ម្ចាស់
 នាយជានិឡើយ គឺជាគតិគន្ធិពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់បុគ្គលនោះ ។

(១២៣) ម្ចាស់នាយជានិឡើយ ចុះសីលចាំនិឡាយជាអកុសល កើ
 ដូចម្តេច ។ កាយកម្ម ជាអកុសល វចីកម្ម ជាអកុសល រាជីវៈជាបាប
 ម្ចាស់នាយជានិឡើយ នេះគឺជាគតហៅថា សីលជាអកុសល ។ ម្ចាស់
 នាយជានិឡើយ ចុះសីល ជាអកុសលចាំនិឡើយ កើតានអ្វីជាសមុដ្ឋាមា ។

បរិព្វាណវដ្តសូត្រ សមណបុណ្ណិកសូត្រ អកុសលសីលធម៌

សមុដ្ឋានម្យំ ធនសំ វុត្តិ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានាតិស្ស
 វធនីយំ ។ កកមំ ចិត្តិ ។ ចិត្តម្យំ ហំ ពហុ
 អនេកវិធិ ធានប្បការកំ យំ ចិត្តិ សភតិ សនោសំ
 សមោហំ ឥតោ សមុដ្ឋានា អកុសលា សីលា ។
 វមេ ច ធម៌តិ អកុសលា សីលា ក្សេហិ អបរិសេសា
 ចិត្តុជ្ឈន្តិ ។ ចិរោនោមិ ធនសំ វុត្តា ។ ឥធម ធម៌តិ
 ភិក្ខុ កាយទុច្ចរិតិ មហាយ កាយសុច្ចរិតិ កាវេតិ
 វចិត្តុច្ចរិតិ មហាយ វចិត្តុច្ចរិតិ កាវេតិ មនោទុច្ចរិតិ
 មហាយ មនោសុច្ចរិតិ កាវេតិ មិច្ឆាដីវិ មហាយ
 សម្មាដីវេច ដីវិតិ កម្មេតិ ឯត្តេតេ អកុសលា
 សីលា អបរិសេសា ចិត្តុជ្ឈន្តិ ។ កមំ មដិមន្ទា
 ធម៌តិ អកុសលានំ សីលានំ ចិរោនាយ មដិមន្ទា
 យោតិ ។ ឥធម ធម៌តិ ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ ជាបកានំ
 អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បន្នាយ ធម្មំ ធនេតិ
 វាយមតិ វិយំ អារកតិ ចិត្តិ បក្កណ្ណាតិ ចនហតិ

បរិព្វាណវដ្ត សមណបុណ្ណិកសូត្រ កោដរំសីលជាអកុសល

ឯសមុដ្ឋានរបស់សីលជាអកុសលទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។ គួរ
 ពោលថា មានចិត្តជាសមុដ្ឋាន ។ ចុះចិត្តដូចម្តេច ។ ចិត្តមានក្រើន
 មានបែបមិនតែមួយ មានប្រការផ្សេងៗ គឺចិត្តប្រកបដោយកត្តៈ ប្រកប
 ដោយរោគសៈ ប្រកបដោយមោហៈ សីលជាអកុសលទាំងឡាយ កើត
 អំពីចិត្តនេះ ។ ម្ចាស់នាយជានិរោធិ ចុះសីល ជាអកុសលទាំងនេះ តើ
 លេក់ឥតសេសសល់ក្នុងទីណា ។ ឯការលេក់របស់សីលទាំងនោះ បាន
 ពោលរួចហើយ ។ ម្ចាស់នាយជានិរោធិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ លះបង់
 កាយទុច្ចរិត ចំរើនកាយសុច្ចរិត លះបង់វចិត្តុច្ចរិត ចំរើនវចិត្តុច្ចរិត
 លះបង់មនោទុច្ចរិត ចម្រើនមនោសុច្ចរិត លះបង់មិច្ឆាដីវិ ចំរើនមិច្ឆាដីវិ
 ដោយសម្មាដីវិ សីលជាអកុសលទាំងនោះ តែងលេក់ឥតសេសសល់
 ក្នុងសោតាបក្កិវល្លិវុទ្ធិ ។ ម្ចាស់នាយជានិរោធិ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិដូច
 ម្តេច ទើបឈ្លោះជាប្រតិបត្តិ ដើម្បីលេក់សីលទាំងឡាយជាអកុសល ។
 ម្ចាស់នាយជានិរោធិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងធន្ទៈឱ្យកើត ទំប្រឹង
 ប្រែង ប្រាញព្យាយាម ផ្តល់ចិត្ត គម្រល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងចិត្តទាំងឡាយជា
 អកុសលដ៏លាមកដែលមិនទាន់កើតឡើង បិទឱ្យកើតឡើងបាន ញ៉ាំង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្ការា

ឧប្បន្ទានំ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ
 ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បក្កណ្ណាតិ
 បទហតិ អនុប្បន្ទានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បន្ទាយ
 ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បក្កណ្ណាតិ
 បទហតិ ឧប្បន្ទានំ កុសលានំ ធម្មានំ វិវិទិយា
 អសម្មោសាយ កិយ្យោភាវាយ វេបុលាយ ភាវនាយ
 ចារិប្បិយា ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ
 ចិត្តំ បក្កណ្ណាតិ បទហតិ ។ ឋវិ ឋជិបន្នោ ខោ ឋមតិ
 អកុសលានំ សីលានំ និរោធាយ ឋជិបន្នោ ហោតិ ។

[១២២] កតមេ ច ឋមតិ កុសលា សីលា ។
 កុសលំ កាយកម្មំ កុសលំ វចីកម្មំ អាជីវចារិ-
 សុទ្ធិចំ ខោ អហំ ឋមតិ សីលស្មី វនាមិ ឥមេ
 វុត្តន្តំ ឋមតិ កុសលា សីលា ។ ឥមេ ច ឋមតិ
 កុសលា សីលា កីសម្មដ្ឋានា ។ សម្មដ្ឋានម្បិ
 ទេសំ វុត្តំ ។ ចិត្តសម្មដ្ឋានាតិស្ស វចនីយំ ។
 កាតមំ ចិត្តំ ។ ចិត្តម្បិ ហិ តហុ អនេកវចិ
 ណាម្បិកាវកំ យំ ចិត្តំ វិតភតិ វិតទោសំ វិតមោហំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្ការា

ធនុៈឡកេតឡើង ទំប្រឹងប្រែង ប្រាព្វព្យាយាម ផ្គងចិត្ត ភម្មល់ចិត្ត
 ដើម្បីលះបង់ធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដែលកើតឡើងហើយ ញ៉ាំងធនុៈ
 ឡកេតឡើង ទំប្រឹងប្រែង ប្រាព្វព្យាយាម ផ្គងចិត្ត ភម្មល់ចិត្ត ដើម្បី
 ញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដែលកើតឡើង ឡកេតឡើងបាន
 ញ៉ាំងធនុៈឡកេត ទំប្រឹងប្រែង ប្រាព្វព្យាយាម ផ្គងចិត្ត ភម្មល់ចិត្ត
 ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យបិទដេ
 មិនឲ្យវិចារសពៅវិញ ឲ្យរឹងរឹតតែចូលាយ ចម្រើន ពេញបរិបូណ៌
 ឡើង ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីលក់សីលទាំងឡាយជាអកុសល ។

[១២២] ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ចុះសីលទាំងឡាយជាអកុសលក៏ដូច
 ម្តេច ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ គង់គភ៌ពោលឲ្យកាយកម្ម ជាអកុសល
 វចីកម្ម ជាអកុសល ទាំងគង់វុត្តន្តផង ថាជាសីល ម្ចាស់ជាន់ឈើ
 ទាំងនេះហៅថា សីលជាអកុសល ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ចុះសីលជា
 អកុសលទាំងនេះ មានអ្វីជាសម្មដ្ឋាន ។ ឯសម្មដ្ឋានរបស់សីលជាអកុសល
 ទាំងនោះ មានពោលរួចហើយ ។ គួរពោលថាមានចិត្តជាសម្មដ្ឋាន ។
 ចុះចិត្តដូចម្តេច ។ ចិត្តមានច្រើន មានបែបមិនតែមួយ មានប្រការ
 ផ្សេងៗ គឺចិត្តប្រាសចាកក្តិះ ប្រាសចាកខោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ

បរិព្វាណវគ្គស្ស សមណមុណ្ឌិកសុត្តេ កុសលសីលវាថា

ឥតោ សុត្តដ្ឋានា កុសលា សីលា ។ ឥមេ ច ជបតិ
 កុសលា សីលា កុហិ អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ ។
 និរោធនិ ធនំ វុត្តោ ។ ឥច ជបតិ កិកុ សីលវា
 ហោតិ ធា ច សីលមយោ តញ្ច ធនោវមុត្តិ
 មញ្ញាវមុត្តិ យថាភូតិ មជាបាតិ យត្តស្ស តេ កុសលា
 សីលា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ ។ កុហិ មជិមន្នោ ច
 ជបតិ កុសលានិ សីលានិ និរោធាយ មជិមន្នោ
 ហោតិ ។ ឥច ជបតិ កិកុ អនុប្បន្នានិ ចាបកានិ
 អកុសលានិ ធម្មានិ អនុប្បន្នាយ ធន្នំ និរេតិ
 វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ បត្តណ្ណាតិ មទហតិ
 ឧប្បន្នានិ ចាបកានិ អកុសលានិ ធម្មានិ មហានាយ
 ។ មេ ។ អនុប្បន្នានិ កុសលានិ ធម្មានិ ឧប្បន្នាយ
 ។ មេ ។ ឧប្បន្នានិ កុសលានិ ធម្មានិ មិត្តយា
 អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេទុល្យាយ កាវនាយ
 ចារិច្ឆរិយា ធន្នំ និរេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ចិត្តំ
 បត្តណ្ណាតិ មទហតិ ។ ឯវិ មជិមន្នោ ទោ ជបតិ
 កុសលានិ សីលានិ និរោធាយ មជិមន្នោ ហោតិ ។

បរិព្វាណវគ្គ សមណមុណ្ឌិកសុត្តេ កាលោយភិវិសន្តិច្ឆៈធាកុសល

សីលជាតុសលកើតអំពីចិត្តនេះ ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ចុះសីលជាតុសល
 ទាំងនេះ លេត៍ឥតសេសសល់ ក្នុងទីណា ។ ការលេត៍របស់សីលទាំង
 នោះ បានពោលរួចហើយ ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ភិតភ័យសាសនានេះ
 ជាអ្នកមានសីល ប៉ុន្តែមិនទាន់សម្រេចគ្រឹមសីលប៉ុណ្ណោះទេ វែមជើង
 ច្បូរស្រទាប់កោប្បុត្តិ មិនមញ្ញាវមុត្តិទោះផង តាមសេចក្តីវិភាគថា សីល
 ជាតុសលទាំងនោះ របស់ភិក្ខុនោះ វែមជើងលេត៍ឥតសេសសល់ក្នុងរហេ-
 ត្តផល ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើបហៅថា
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីលេត៍សីលទាំងឡាយជាតុសល ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ
 ភិតភ័យសាសនានេះ ញ៉ាំងនុះឲ្យកើត ទំប្រឹងប្រែង ប្រាជ្ញាព្យាយាម
 ផ្តល់ចិត្ត ភម្មល្មើចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាតុសលដ៏លាមក ដែល
 មិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ដើម្បីលះបង់ពួកធម៌ជាតុសល
 ដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ។ មេ ។ ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌ជាតុសលដែល
 មិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ។ មេ ។ ញ៉ាំងនុះឲ្យកើត ទំប្រឹង
 ប្រែង ប្រាជ្ញាព្យាយាម ផ្តល់ចិត្ត ភម្មល្មើចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌ជាតុសល
 ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យបិទថេរ មិនឲ្យវិចារ ឲ្យរឹងរិតធូលាយ
 ចំរើន គេព្រូបប្រែលិឡើង ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាង
 នេះ ទើបហៅថា ប្រតិបត្តិ ដើម្បីលេត៍សីលទាំងឡាយ ជាតុសល ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គោលកំ

(១២៥) កតមេ ច ធម្មតិ អកុសលា សង្កប្បា ។
 កាមសង្កប្បា ព្យាបាទសង្កប្បោ វិហឹសាសង្កប្បោ
 ឥមេ វុច្ឆន្តិ ធម្មតិ អកុសលា សង្កប្បា ។ ឥមេ ច ធម្មតិ
 អកុសលា សង្កប្បា កឹសម្មដ្ឋាថា ។ សម្មដ្ឋាមម្បិ
 ទេសំ វុត្តិ ។ សញ្ញាសម្មដ្ឋាថាតិស្ស វចនំយិ ។
 កតមា សញ្ញា ។ សញ្ញាមិ ហិ ពហុ អទេកវិជា
 ជាទេវ្យតារកា យា កាមសញ្ញា ព្យាបាទសញ្ញា
 វិហឹសាសញ្ញា ឥតាសម្មដ្ឋាថា អកុសលា សង្កប្បា ។
 ឥមេ ច ធម្មតិ អកុសលា សង្កប្បា កុហិ អបរិសេសា
 និវុដ្ឋន្តិ ។ និរោធាមិ ទេសំ វុត្តោ ។ ឥច ធម្មតិ
 កិក្កុ វិវុត្តេ កាមេហិ វិវុត្ត អកុសលេហិ ធម្មេហិ
 សវិតក្កំ សវិតារំ វិវេកជំ បីតិសុទ្ធំ បមមិ ណានិ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ឯត្តោត អកុសលា សង្កប្បា
 អបរិសេសា និវុដ្ឋន្តិ ។ កតិ បដិច្ចោ ច ធម្មតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្គោលកំ

(១២៥) ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ សង្កប្បៈចាំនឿយជាអកុសលកើ
 ដូចម្តេច ។ កាមសង្កប្បៈ ១ ព្យាបាទសង្កប្បៈ ១ វិហឹសាសង្កប្បៈ ១ ម្ចាស់
 នាយជាន់ឈើ ចាំនេះ ហៅថា សង្កប្បៈជាអកុសល ។ ម្ចាស់នាយជាន់
 ឈើ ចុះសង្កប្បៈជាអកុសលចាំនេះ មានអ្វីជាសម្បជាន់ ។ ឯសម្បជាន់
 របស់សង្កប្បៈចាំនោះ បានពោលរួចហើយ ។ ក្នុងកាលជាមាមសញ្ញា
 ជាសម្បជាន់ ។ ចុះសញ្ញាដូចម្តេច ។ សញ្ញាមានច្រើន មានវិបស
 មិនតែមួយ មានប្រការផ្សេងៗ គឺកាមសញ្ញា ១ ព្យាបាទសញ្ញា ១
 វិហឹសាសញ្ញា ១ សង្កប្បៈជាអកុសលកើតមកអំពីសញ្ញា ចាំនេះ ។ ម្ចាស់
 នាយជាន់ឈើ ចុះសង្កប្បៈ ជាអកុសលចាំនេះ លេត់តសេសសល់
 ក្នុងទីណា ។ ឯការលេត់សង្កប្បៈចាំនោះ បានពោលរួចហើយ ។
 ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ គិតក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមចាំនឿយ
 ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលចាំនឿយ ហើយចូលអនាគាមផល បរិ-
 មជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈមានបីតិវិនិស្សៈកើតអំពី
 វិវេក សង្កប្បៈជាអកុសលចាំនោះ លេត់តសេសសល់ក្នុងអនាគាម-
 ផលនោះឯង ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើប

អកុសលានំ សង្កប្បានំ និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។
 ឥធម៌ ធម៌តិ ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ ចាបកានំ អកុសលានំ
 ធម្មានំ អនុប្បន្នាយ នន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ
 អារកតិ ធិត្តិ បក្កណ្ណាតិ បទហតិ ឧប្បន្នានំ ចាបកានំ
 អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ ។ មេ ។ អនុប្បន្នានំ
 កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បន្នាយ ។ មេ ។ ឧប្បន្នានំ
 កុសលានំ ធម្មានំ បីតិយោ អសម្មោសាយ កិយ្យោ-
 រាវាយ វេប្បន្នាយ កាវធាយ ចារិប្បវិយោ នន្ទំ ជនេតិ
 វាយមតិ វិរិយំ អារកតិ ធិត្តិ បក្កណ្ណាតិ បទហតិ ។
 ឃវិ បដិបន្នោ ទោ ធម៌តិ អកុសលានំ សង្កប្បានំ
 និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។

[១២៦] កតមេ ច ធម៌តិ កុសលា សង្កប្បា ។
 ទេកុម្មសង្កប្បោ អព្យាចានសង្កប្បោ អវិហិតសាសង្ក-
 ប្បោ ឥមេ វុត្តន្តិ ធម៌តិ កុសលា សង្កប្បា ។
 ឥមេ ច ធម៌តិ កុសលា សង្កប្បា កិសមុដ្ឋានា ។
 សមុដ្ឋានម្បិ ទេសិ វុត្តិ ។ សញ្ញាសមុដ្ឋានាតិស្ស
 វកទិយំ ។ កតហា សញ្ញា ។ សញ្ញាបិ ហិ ពហុ

ហៅថាប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាអកុសល ។ ម្នាលនាយ
 ជានិរោធិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងធម្មៈឱ្យកើត ទំប្រឹងប្រែង ប្រាណ្ឌ
 ព្យាយាម ផ្គងចិត្ត កម្ពស់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល
 ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឱ្យកើតឡើងបាន ដើម្បីលុ
 បន្ថយទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ។ មេ ។
 ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឱ្យកើត
 ឡើងបាន ។ មេ ។ ញ៉ាំងធម្មៈឱ្យកើត ទំប្រឹងប្រែង ប្រាណ្ឌព្យា-
 យាម ផ្គងចិត្ត កម្ពស់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល ដែល
 កើតឡើងហើយ ឱ្យបិទបាំង មិនឱ្យវិភាសទៅវិញ ឱ្យរឹតរឹតតែជំនួលាយ
 ចំរើន ពេញបរិបូណ៌ឡើង ។ ម្នាលនាយជានិរោធិ បុគ្គលប្រតិបត្តិ
 យ៉ាងនេះ ហៅថាប្រតិបត្តិ ដើម្បីរំលត់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាអកុសល ។

[១២៦] ម្នាលនាយជានិរោធិ ចុះសង្កប្បៈទាំងឡាយជាអកុសល កើ
 ដូចម្តេច នេកុម្មសង្កប្បៈ១ អព្យាចានសង្កប្បៈ១ អវិហិតសាសង្កប្បៈ១ ម្នាល
 នាយជានិរោធិ ទាំងនេះ ហៅថា សង្កប្បៈជាអកុសល ។ ម្នាលនាយជានិ
 រោធិ ចុះសង្កប្បៈទាំងឡាយជាអកុសលនេះ មានអ្វីជាសមុដ្ឋាន ។ ឯស-
 មុដ្ឋានលេសសង្កប្បៈទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។ គួរពោលថាមាន
 សញ្ញាជាសមុដ្ឋាន ។ ចុះសញ្ញាដូចម្តេច ។ សញ្ញាមានច្រើន មានបែប

អនេកវិបា ជាធម្មការកា យា^(១) នេត្តម្មសញ្ញា
 អព្យាបាទសញ្ញា អវិហឹសាសញ្ញា ឥតោសមុដ្ឋាបា
 តុសលា សន្តប្បា ។ ឥមេ ធិ ជមតិ តុសលា
 សន្តប្បា តុហិ អមវិសេសា ធិរុដ្ឋង្គិ ។ ធិរោជោមិ
 នេសំ រុត្តោ ។ ឥធិ ជមតិ ភិក្ខុ វិគត្តវិបាកំ
 រុបសមា ។ មេ ។ ធិតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ ឯត្ថេតេ តុសលា សន្តប្បា អមវិសេសា
 ធិរុដ្ឋង្គិ ។ តតិ បដិមន្ទោ ធិ ជមតិ តុសលានំ
 សន្តប្បានំ ធិរោជាយ បដិមន្ទោ ហោតិ ។ ឥធិ
 ជមតិ ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ ចាបកានំ អតុសលានំ
 ធិន្នានំ អនុប្បន្នាយ ធិន្នំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ
 អារកតិ ចិន្តំ បត្តណ្ណាតិ បទហតិ ឧប្បន្នានំ
 ចាបកានំ អតុសលានំ ធិន្នានំ បហានាយ
 ។ មេ ។ អនុប្បន្នានំ តុសលានំ ធិន្នានំ ឧប្បន្នាយ

១ ខ. ឃ. យាវី ឆ ទិស្សតិ ។

មិនវត្ថម្មយ បានប្រការផ្សេងៗ គឺ នេត្តម្មសញ្ញា ១ អព្យាបាទសញ្ញា ១
 អវិហឹសាសញ្ញា ១ សន្តប្បៈ ចាំឯឡាយជាតុសល កើតមកអំពីសញ្ញា
 ចាំនេះ ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ចុះសន្តប្បៈចាំឯឡាយ ជាតុសលនេះ
 លេក់ឥទានសេសសល់ ក្នុងទីណា ។ ឯការលេក់របស់សន្តប្បៈចាំឯនោះ
 បានពោលរួចហើយ ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 គ្រោះម្ខាងវិគត្តៈ វិហារៈ ។ មេ ។ ចូលទុតិយជ្ជាន សន្តប្បៈ
 ជាតុសលចាំនេះ លេក់ឥទានសេសសល់ ក្នុងទុតិយជ្ជានខ្ពង់ខ្ពស់ ។
 ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិដូចម្តេច ទើបហៅថា ប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីលេក់សន្តប្បៈចាំឯឡាយជាតុសល ។ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងខ្លះឱ្យកើត ទំប្រឹងប្រែង ប្រាណ្ឌព្យា-
 យាម ផ្តល់ចិត្ត គម្ពល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ចាំឯឡាយ ជាអតុសល^១
 លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឱ្យកើតឡើងបាន ដើម្បីលះបង់ធម៌
 ចាំឯឡាយជាអតុសលដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ។ មេ ។ ដើម្បី
 ញ៉ាំងធម៌ចាំឯឡាយជាតុសល ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឱ្យកើតឡើងបាន

បរិក្ខារវត្ថុស្យ សមណមុណ្ឌិកសុត្តេ ខណសេត្តប្រោ

ៗ មេ ។ ឧប្បន្ទានំ កុសលានំ ធម្មានំ វិភិយា
អសម្មាសាយ កិយ្យាការាយ វេទុណាយ ការិយាយ
ចារិច្ចរិយា ធនំ ជនេតិ វាយមតិ វិវិយំ អារកតិ
ចិត្តំ បត្តណ្ណតិ បទហតិ ។ ឯវិ បដិបទ្ធោ
ទោ ថបតិ កុសលានំ សង្កប្បានំ ជិវេនាយ
បដិបទ្ធោ ហោតិ ។

[១២៧] កតមេហិ ថបតិ ធនេហិ ធម្មេហិ
សមន្តាគតំ បុរិសបុគ្គលំ បញ្ញាបេមិ សម្បទ្ធកុសលំ
បរមកុសលំ ឧត្តមប្បត្តិបត្តំ សមណំ អយោជ្ឈិ ។
៧១ ថបតិ កិក្កុ អសេត្តាយ សម្មាទិដ្ឋិយា សមន្តា-
គតោ ហោតិ អសេត្តេន សម្មាសង្កប្បេន សមន្តា-
គតោ ហោតិ អសេត្តាយ សម្មាវាចាយ សមន្តាគតោ
ហោតិ អសេត្តេន សម្មាគម្ពន្ធនេន សមន្តាគតោ
ហោតិ អសេត្តេន សម្មាណជីវេន សមន្តាគតោ ហោតិ
អសេត្តេន សម្មាវាយាមន សមន្តាគតោ ហោតិ
អសេត្តាយ សម្មាសតិយា សមន្តាគតោ ហោតិ
អសេត្តេន សម្មាសមាជិចា សមន្តាគតោ ហោតិ

បរិក្ខារវត្ថុ សមណមុណ្ឌិកសុត្តេ អនោក្ខនិ ៤០ ប្រការ

ៗ មេ ។ ញ្ញាណន្ទ្រៈឱកេត វំប្រឹតិប្រឹតិ ព្រាណ្ណក្យាយម ផ្គន្ធិក្ក
គម្ពលំចិត្ត ដើម្បីញ្ញាណនិទានិយ្យយោកុសល ដែលកើតឡើងហើយ
ឱ្យបំភេរ មិនឱ្យវិធានទៅវិញ ឱ្យកើតតែធម្មតាយ ចំរើន រោញ
បរិបូណ៌ឡើង ។ ម្ចាស់នាយជានិយ័ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ហៅថា
ប្រតិបត្តិ ដើម្បីរិលត់សន្តិប្បៈទាំងឡាយជាកុសល ។

[១២៧] ម្ចាស់នាយជានិយ័ ដែលកេតក បញ្ញាបុរិសបុគ្គល
ប្រកបដោយធម៌១០ប្រការ ថាជាអ្នកមានកុសលដ៏បរិបូណ៌ មានកុសល
ដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ទុក្ខប ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តីញាប់
ញ័រ តើអ្វីខ្លះ? ម្ចាស់នាយជានិយ័ គិតក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយ
សម្មាទិដ្ឋិជាអសេត្តៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាសង្កប្បៈជាអសេត្តៈ ១ ប្រកប
ដោយសម្មាវាចាជាអសេត្តៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាគម្ពន្ធដាអសេត្តៈ ១ ប្រកប
ដោយសម្មាណជីវៈជាអសេត្តៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាវាយាមៈជាអសេត្តៈ ១
ប្រកបដោយសម្មាសតិជាអសេត្តៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាសមាជិជាអសេត្តៈ ១

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

អសេត្តោន សម្មាញាលោន សមណ្ឌតតោ ហោតិ
អសេត្តាយ សម្មាវមុត្តិយា សមណ្ឌតតោ ហោតិ ។
ឥមេហំ ។ ទា អហំ ថេបតិ នសហំ ធម្មហំ សមណ្ឌតតិ
បុរិសបុគ្គលំ ចញ្ញាថេមិ សម្បជ្ជកុសលំ ចរមកុសលំ
ឧត្តមប្បត្តិបត្តិ សមណំ អយោជ្ឈត្តំ ។ ឥនមវោច
ភគវា អត្តមវោ បញ្ចកត្តោ ថេបតិ ភគវតោ ភាសិតំ
អភិទដ្ឋតិ ។

សមណមុណ្ណិកស្សត្ថំ អដ្ឋមំ ឥន្ទិវំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

ប្រកបដោយសម្មាញាលាៈជាអសត្ថៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាវមុត្តិជាអ-
សត្ថៈ ១ ។ ម្នាលនាយជានិរោធិ ដែលតថាគត បញ្ញត្តបុរសបុគ្គល
ប្រកបដោយធម៌ទាំង ១០ ប្រការនេះឯង ថាជាអ្នកមានកុសលដ៏បរិបូណ៌
មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់ទូរំចំណែកបុណ្យដ៏ឧត្តម ជាសមណៈ វេត
មានសច្ច័ញ្ញបំញ័រ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរព្រះនរ
ចម្រើយ បញ្ចកត្តៈនាយជានិរោធិ ក៏ត្រេកអររីករាយហើយចំពោះភាសិត
របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សមណមុណ្ណិកស្សត្ថំ ទី ៨ ។

វិម បុព្វសកុលុទាយសុត្តិ

(១២៨) ឯវម្មេ សុតិ ។ ឯនី សមយំ កកវា
កដកហោ វិហារតិ វេជ្ជវេន កាលទ្ធកនិកាមេ ។ តេន
ទោ មន សមយេន សកុលុទាយំ បរិព្វាជកោ
មោវនិកាមេ បរិព្វាជកាភមេ បដវសតិ មហតិយា
បរិព្វាជកបរិសាយ សន្តិ ។ អថទោ កកវា បុព្វស្លា-
សមយំ និវាសេត្វា បន្តិចិវហនាយ យេន កដកហំ
តេន ចិណ្ណាយ ចាវសិ(១) ។ អថទោ កកវតោ
ឯតទយោសិ វតិច្ឆកោ ទោ តាវ កដកហោ(២)
ចិណ្ណាយ ចរិកុំ យទ្ធជាហំ យេន មោវនិកាមោ
បរិព្វាជកាភមោ យេន សកុលុទាយំ បរិព្វាជកោ
តេនុបសន្តិមេយ្យន្តិ ។ អថទោ កកវា យេន
មោវនិកាមោ បរិព្វាជកាភមោ តេនុបសន្តិមិ ។

១ ឧ. ម. បន្តិចិវ អាទាយ កដកហំ ចិណ្ណាយ ចាវសិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. កដកហំ ។

បុព្វសកុលុទាយសូត្រ ទី ៧

(១២៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាត
ព្រះភាគច្រើនគង់នៅក្នុងវត្តវេជ្ជវេន ជាពលទ្ធកនិកាមេស្ថាន ជិតក្រុងកដ-
គ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង បរិព្វាជកល្មោះសកុលុទាយំ នៅតស្រ្រីយ
ក្នុងបរិព្វាជកាភម ល្មោះមោវនិកាមេ ជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិសាយច្រើន
នាក់ ។ គ្រាមាន ព្រះមាតព្រះភាគច្រើនស្រង់ប្រដាប់បុត្រនឹងចិវក្នុង
បុព្វសម័យ ច្រើនស្តេចចូលទៅក្នុងក្រុងកដគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។
ព្រះមាតព្រះភាគច្រើនមានសច្ចក្រិះ ក្នុងវេលានោះយ៉ាងនេះថា ការ
គ្រាចំនៅក្នុងក្រុងកដគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត នៅព្រឹកលាស់នៅឡើយ បើ
ដូច្នោះ គួរតែគបីគត ចូលទៅកេសកុលុទាយំបរិព្វាជក ឯបរិព្វាជកា-
ភមល្មោះមោវនិកាមេសិ ។ ព្រះមាតព្រះភាគ ក៏ច្រើនស្តេចចូលទៅកេ
បរិព្វាជកាភម ល្មោះមោវនិកាមេ ។

[១២៧] តេន ទោ បទ សមយេន សកុលុណាយ
 បរិព្វាជគោ មហានិយា បរិព្វាជកបរិសាយ សុទ្ធិ
 និសិទ្ធា ហោតិ ឧប្បាទិនិយា ឧប្បាសទ្ធមហាសន្តាយ
 អនេកវិហិតំ តិវច្ឆានកមី កថេន្តិយា សេយ្យថិទិ
 ភជកមី ។ បេ ។ ឥតិភវភវកមី ឥតិ វា ។
 អនុសា ទោ សកុលុណាយ បរិព្វាជគោ ភកវន្តិ
 ប្បតោ វ អាគច្ឆន្តិ ធិស្វាន សកំ បរិសំ សណ្ណបេសិ
 អប្បសន្តា កោន្តោ ហោន្តិ មា កោន្តោ សទ្ធមកត្ត
 រយំ សមណោ តោតោ អាគច្ឆតិ អប្បសន្តកា-
 មោ ទោ បទ សោ អាយស្មា អប្បសន្តស្ស វណ្ណវាទិ
 អប្បវ នាម អប្បសន្តិ បរិសំ វិទិត្វា ឧបសន្តមិត្តំ
 មញ្ញោយ្យតិ ។ អដទោ តេ បរិព្វាជគោ តុណ្ណិ អហោ-
 សុំ ។ អដទោ ភកវា យេន សកុលុណាយ
 បរិព្វាជគោ តេនុបសន្តមិ ។ អដទោ សកុលុណាយ
 បរិព្វាជគោ ភកវន្តិ ឯតនេវាច ឯតុ ទោ កន្ត
 ភកវា ស្វាគតំ^(១) កន្ត ភកវតោ ចិវស្សំ ទោ កន្ត

១ ឧ. ណគំ ។

[១២៧] សមីយោនោវេន សកុលុណាយបរិព្វាជក អន្តិយជាមួយ
 នឹងបរិព្វាជកបរិសំច្រើនខាត ដែលកំពុងបន្តិសំឡេងខ្ពស់ សំឡេង
 ខ្លាំង និងយាយកំព្រាមកជា ជាច្រើនប្រការគឺ និងយាយអំពីស្តេច ។ បេ ។
 និងយាយអំពីសេចក្តីវិវាសនឹងសេចក្តីចំរើន ដែលជាហេតុឥន្ទ្រយោជន៍
 ជាដូច្នោះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ ។ សកុលុណាយបរិព្វាជក បានឃើញព្រះមាន
 ព្រះភាគ កំពុងស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏បញ្ជូន
 បរិសំចរបស់ខ្លួនថា ចូរអ្នកដឹចំរើនទាំងឡាយមានសំឡេងតិច ។ ចូរអ្នក
 ដឹចំរើនទាំងឡាយកុំហាត់អ្វីឡើយ ដ្បិតព្រះសមណៈភាគមនេះ និមន្តមក
 ឯព្រះសមណៈភាគម មានអាយុនោះ ជាអ្នកត្រូវការតែនឹងសំឡេងតិច
 ពោលសរសើរសំឡេងតិច ធ្វើដូចម្តេចឲ្យតែលោកដឹងថា បរិសំចមាន
 សំឡេងតិច ហើយសំគាល់ថា គួរចូលមក ។ ពួកបរិព្វាជកទាំងនោះ
 ក៏ទៅស្ត្រីម ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលទៅ
 រកសកុលុណាយបរិព្វាជក ។ សកុលុណាយបរិព្វាជក ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះ
 មានព្រះភាគដូច្នោះថា បតិក្រព្រះអង្គដឹចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ស្តេចមកចុះ បតិក្រព្រះអង្គដឹចំរើន ដំណើរស្តេចមកវៃព្រះមាន
 ព្រះភាគជាការប្រពៃហើយ បតិក្រព្រះអង្គដឹចំរើន ព្រះមានព្រះភាគបាន
 បម្រុងនឹងធ្វើដំណើរមក ក្នុងទិវានេះរបស់កាលយូរហើយ បតិក្រព្រះអង្គ

បរិព្វាដកវន្តស្ស ចូរ្យសកុលុទាយិស្សត្ត បរិសេវត្តាភេទំ

ភគវា សមី បរិយាយេមកាសិ យនិទំ ឥនាមនាយ
និសីទុក្ខ កន្ត ភគវា ឥនមាសនិ បញ្ញត្តនិ ។
និសីទំ ភគវា បញ្ញត្ត អាសនេ ។ សកុលុទាយិបិ
ទោ បរិព្វាដកា អញ្ញតិ វិចិ អាសនិ កហេត្វា
ឯកបន្តិ និសីទិ ។ ឯកបន្តិ និសីទិ ទោ សកុ-
លុទាយិ បរិព្វាដកំ ភគវា ឯតនេវេច កាយ ទុក្ខ-
ទាយិ ឯតវា កថាយ សន្និសិទ្ធា កា ច មន
វេ អន្តរកថា វិប្បកតាតិ ។

[១៣០] តិដ្ឋិតេសា កន្ត កថា យាយ មយិ
ឯតវា កថាយ សន្និសិទ្ធា នេសា កន្ត កថា
ភគវតោ ទុក្ខភា ភវិស្សតិ បន្ទាមិ សវនាយ
យនាហំ កន្ត សមី បរិសំ អនុបសន្តន្តោ ហោមិ
អថាយំ បរិសា អនេកវិហិតំ តិវត្ថានកមិ កថេន្តិ
និសិទ្ធា ហោតិ យនា ច ទោ អហំ កន្ត សមី
បរិសិ ឧបសន្តន្តោ ហោមិ អថាយំ បរិសា
មមិយេវ ចុទំ ឧលោកេន្តិ និសិទ្ធា ហោតិ

បរិព្វាដកវន្ត សកុលុទាយិស្សត្ត កាប្រាបបន្តិទូលភំវរិឿងវិវៃបរិសេវ

ដំបំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគនិមន្តក្នុងចុះ ពេលនេះខ្ញុំព្រះអង្គបាន
ក្រាលហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏ទ្រង់តន់លើតាសនៈដែលគ្រាល
ថ្វាយ ។ សកុលុទាយិបរិព្វាដកកាន់យកតាសនៈដំបាបមួយ អង្គុយក្នុងទីដី
សមគួរ ។ លុះសកុលុទាយិបរិព្វាដកអង្គុយក្នុងទីដីសមគួរហើយ ទើប
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកអង្គុយប្រជុំ
គ្នានិយាយពីរឿងអ្វីអម្បាញ់មិញ្ចនេះ ចុះពាក្យដូចម្តេចដែលអ្នកចាំនិទ្ទាយ
ធ្វើឲ្យដាច់ពាក់កណ្តាលទៅ ។

[១៣០] សកុលុទាយិក្រាបបន្តិទូលថា ចតិគ្រព្រះអង្គដំបំរើន
ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គចាំនិទ្ទាយប្រជុំគ្នានិយាយអម្បាញ់មិញ្ចនេះ លើកទុក
សិន ចតិគ្រព្រះអង្គដំបំរើន ពាក្យខ្ញុំមិនមែនជាការត្រដល់ព្រះអង្គទេ សូម
ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ដាចាជីក្រាយចុះ ចតិគ្រព្រះអង្គដំបំរើន កាលដែលខ្ញុំ
ព្រះអង្គមិនទាន់ចូលទៅជិតបរិសេវនេះ បរិសេវនេះ ក៏អង្គុយនិយាយតែ
គិរប្រាសចៅប្រើប្រការ ចតិគ្រព្រះអង្គដំបំរើន លុះតែកាលដែលខ្ញុំព្រះ
អង្គចូលទៅជិតបរិសេវនេះ ទើបបរិសេវនេះ អង្គុយមើលមុខខ្ញុំព្រះអង្គ

យេន្ទោ សមណោ គោតមោ ឧបាសិកោ ចម្ពី
 កាសិស្សតិ តន្ទោ^(១) សោស្សាមាតិ ។ យនា បទ
 កន្តោ កកវា សមី បរិសំ ឧបសន្តន្ទោ ហោតិ
 អថ ច អហារោ^(២) អយេត្យ បរិសា កកវតោ
 មុទិ ឧលោកេន្តិ ធិសិទ្ធា ហោតិ^(៣) យេន្ទោ
 កកវា ចម្ពី កាសិស្សតិ តន្ទោ សោស្សាមាតិ ។
 តេនហិ ឧទាយិ កញ្ញាវេន្តិ^(៤) បដិភាតុ យថា មិ
 បដិភាសេយ្យតិ ។

[១៣១] មុរិមាធិ កន្តោ ធិវសាធិ មុរិមតកមិ
 សត្វញ្ញ សត្វនស្សរិ អបរិសសំ ញាណានស្សនំ
 បដិដានមាណោ ធរតោ ច មេ តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស
 ច ជាតវស្ស ច សតតំ សមំតំ ញាណានស្សនំ
 បត្តុនដ្ឋិតន្តិ សោ មយា មុត្តនំ អាវត្ត បញ្ញំ មុដ្ឋោ
 សមាណោ អញ្ញានញ្ញំ បដិចរិ តហិទ្ធាកមិ អបនាមេសិ
 កោមញ្ច ខោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាត្វាភាសិ

១ ម. តំ ។ ២ ម. អថ ឧហារោ ។ ៣ អថ ហារោ ។ ៤ ម. ហោម ។
 ៥ ម. តេនហុទាយិ ធិយេវេន្តិ ។

ចិយាយថា បពិត្រទាយិ យើងទាំងឡាយចាំស្តាប់ធម៌ដែលព្រះសមណ-
 គោតមនឹងសំដែង ដល់យើងទាំងឡាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលដែលព្រះមានព្រះកាក ទ្រង់ស្តេចចូលមករកបរិស័ទនេះ ខ្ញុំព្រះ
 អង្គនឹងចូលទៅដែរ ម្យ៉ាងបរិស័ទនេះ កំពុងតែអង្គុយមើលព្រះកត្តព្រះ
 មានព្រះភាគដោយគិតថា យើងទាំងឡាយចាំស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគនឹងសំដែង ដល់យើងទាំងឡាយ ។ ព្រះអង្គប្រាសថ
 ម្ចាស់ទាយិ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកតាំងផ្ដើមប្រស្នាសោះមក គង់គរនឹង
 សំដែងធម៌តាមហេតុក្កដ៍ប្រស្នាខ្ញុំ ។

[១៣១] សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ពីថ្ងៃមុនៗ មានបុគ្គលជាអ្នកដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ដឹងច្បាស់ខ្លះញាណ-
 ទស្សនៈដកសេសសល់ និយាយថា កាលខ្ញុំដើរក្ដី ឈរក្ដី ដេកលក់ក្ដី
 លើកក្ដី ញាណទស្សនៈប្រាកដឡើងរឿយៗ មិនដាច់ បុគ្គលនោះ កាល
 ដែលខ្ញុំព្រះអង្គស្រប្រស្នាប្រាស្តេចមិត្តទាំងដើម ក្រឡប់ចេញតែពាក្យ
 ដទៃដោយពាក្យដទៃ យកពាក្យទាំងក្រៅមកបន្ទូបបន្ទប់ ហើយសំដែង
 សេចក្ដីក្រោធ សេចក្ដីប្រទូស្ត នឹងសេចក្ដីតាក់អន់ចិត្តឱ្យប្រាកដឡើង

នស្ស មយ្ហំ កន្តេ ភកវន្តិយេវ វារាត្ត សត្តំ
 ឧទបាទិ អហោ ទ្ធន ភកវា អហោ ទ្ធន
 សុកតោ យោ ឥមេសំ ធម្មានំ កុសលោតិ ។ កោ
 បទេសោ ឧទាយំ សត្វញ្ញុ សត្វនស្សវិ អថវិសេសំ
 ញាណនស្សនំ បដិជាទមាទោ ចរតោ ច មេ
 តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស ច ជាតវស្ស ច សតតំ
 បុព្វន្តំ សមិតំ ញាណនស្សនំ បច្ចុបដ្ឋិតន្តំ សោ
 តយា បុព្វន្តំ អារត្ត បញ្ញំ បុដ្ឋោ សមាទោ
 អញ្ញនញ្ញំ បដិចារិ តហិទ្ធាកមិ អបទាមេសំ កោចត្វ
 នោសត្វ អប្បច្ចយត្វ ចាត្វកាសីតិ ។ ធិតន្តោ
 កន្តេ ចាជបុត្តោតិ ។

[១៣២] យោ ទោ ឧទាយំ អនេកវិហិតិ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវេយ្យ សេយ្យដីនំ ឯកម្យំ
 ជាតិ ទ្រមិ ជាតិយោ ។ មេ ។ ឥតិ សាភារិ
 សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតិ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវេយ្យ
 សោ វា មិ បុព្វន្តំ អារត្ត បញ្ញំ បុច្ឆេយ្យ តំ វាហិ
 បុព្វន្តំ អារត្ត បញ្ញំ បុច្ឆេយ្យ សោ វា មេ បុព្វន្តំ អារត្ត

បរិព្រាហ្មទិបំផុត ខ្ញុំព្រះអង្គក៏កើតសតិឡើង ព្រោះប្រាព្វចំពោះ
 ព្រះមានព្រះភាគថា ឧមានវៃព្រះមានព្រះភាគ ឧមានវៃព្រះសុភត
 រើប្រះអង្គឈ្លាសវៃចំពោះធម៌ទាំងនេះ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់
 ទាយិ ចុះបុគ្គលណាជាអ្នកដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ដឹងច្បាស់នូវញាណ-
 ទស្សនៈឥតសេសសល់ និយាយថា កាលខ្ញុំដឹងក្តី ឈរក្តី ជេកលក់ក្តី
 រលឹកក្តី ញាណទស្សនៈក៏ប្រាកដឡើងអ្វីយ ។ មិនដាច់ បុគ្គលនោះ
 កាលដែលអ្នកបានសូត្រស្រាព្វច្រើនផុតខាងដើម ក៏ត្រឡប់ជាគេចវៃ
 ពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ យកពាក្យខាងក្រៅមកបន្តបន្ទប់ ហើយ
 សំដែងខ្លះសេចក្តីក្រោម សេចក្តីប្រទូស្ត នឹងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្តឱ្យប្រាកដ
 ឡើង ។ សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា ឱត្រឡប់បុព្វ ព្រះអង្គ ។

[១៣២] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយិ បុគ្គលណាមួយ
 រលឹកឃើញ បុព្វនិវាសនានច្រើនប្រការធំ រលឹកឃើញជានិច្ច ជានិច្ច
 ។ មេ ។ រលឹកឃើញបុព្វនិវាស មានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ
 ព្រមទាំងទទួលដោយប្រការផ្សេងៗ (បើ) បុគ្គលនោះសូត្រស្រាព្វនឹង
 កងតក ប្រាព្វច្រើនផុតខាងដើម កងតកសូត្រស្រាព្វនឹងបុគ្គលនោះ
 ប្រាព្វច្រើនផុតខាងដើមវិទា បុគ្គលនោះប្រាព្វច្រើនផុតខាងដើម ធ្វើ

បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណោន ចិន្តំ អារាធម្មេយ្យ ឥស្ស
 វាហំ បុព្វន្តំ អារត្ត បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណោន ចិន្តំ
 អារាធម្មេយ្យំ យោ(១) ទោ ឧទាយិ និទ្វេន ចក្កុនា
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្តនាទុសកេន សាត្ត បស្សេយ្យ
 ពវហនេ ឧបបជ្ជនាទេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណោ
 ទុត្តរណ្ណោ សុភតេ ទុក្កតេ ។ បេ ។ យថាកម្មបាត
 សត្តេ បដានេយ្យ សោ វា មិ អបរន្តំ អារត្ត បញ្ញា
 បុច្ឆេយ្យ តំ វាហំ អបរន្តំ អារត្ត បញ្ញា បុច្ឆេយ្យ
 សោ វា មេ(២) អបរន្តំ អារត្ត បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណោន
 ចិន្តំ អារាធម្មេយ្យ ឥស្ស វាហំ អបរន្តំ អារត្ត បញ្ញាស្ស
 វេយ្យាករណោន ចិន្តំ អារាធម្មេយ្យ អបិច្ចនាយិ តិដ្ឋតុ
 មុទ្ធនោ តិដ្ឋតុ អបរន្តោ ធម្មន្តេ ទេសេស្សាមិ ឥមស្មិ
 សតិ ឥទិ ហោតិ ឥមស្សាប្បនា ឥទិ ឧប្បជ្ជតិ

១. វ. ណ ១ ២ ម. បំ ១

ចិត្តកថាគតឱ្យរីករាយ ដោយការដោះប្រស្នាបាន ភថាគតកំព្រាព្វទីបំ-
 ផុតខាងដើម ធ្វើចិត្តបុគ្គលនោះឱ្យរីករាយ ដោយការដោះប្រស្នាបានដែរ
 បុគ្គលណាមួយ មានទិព្វចក្ខុបរិសុទ្ធកន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សសាមញ្ញ ឃើញ
 សត្វទាំងឡាយដែលច្បុក ដែលភើត ដោយខាប ខ្លាំងខ្លាស់ មានសម្បុរល្អ
 សម្បុរពាក្រក់ មានគភ៌ល្អ គតិពាក្រក់ ។ បេ ។ កំដឹងព្យាសន្តំត្បូក
 សត្វដែលទៅតាមយថាកម្ម (បើ) បុគ្គលនោះ ស្នូប្រស្នានឹងភាគ
 ព្រាព្វទីបំផុតខាងចុង ភថាគតកំស្នូប្រស្នានឹងបុគ្គលនោះព្រាព្វទីបំផុត
 ខាងចុងដែរ បុគ្គលនោះព្រាព្វទីបំផុតខាងចុងធ្វើចិត្តកថាគតនោះឱ្យរីក
 រាយ ដោយការដោះប្រស្នាបានដែរ ប៉ុន្តែល្អិយចុះ ។ ទាយិ ទីបំផុត
 ខាងដើមលើកទុក ទីបំផុតខាងចុងក៏លើកទុកចុះ ភថាគតនឹងសំដែនធម៌
 ដល់អ្នក កាលបើទីបំផុតខាងដើមនេះមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះក៏មាន
 ទីបំផុតខាងចុងនេះក៏រឡើងបាន ព្រោះទីបំផុតខាងដើមនេះរក្សាទុក

ចរិតាណុក្ខស្ស ចូឡសកុលុទាយ័ស្សត្រ បុព្វយន្តាថា

ឥមស្មី អសតិ ឥទិ ធន ហោតិ ឥមស្ស ធិរោជា
 ឥទិ ធិរុជ្ឈតិ ។ អហញ្ញិ^(១) កន្លេ យាវតកម្មំ មេ
 ឥមិទា អត្តការេន បច្ចុទុក្ខំ តម្មំ ធន បហោមិ ឥតិ
 សាការិ សឧទ្ទេសិ អនុស្សវិគុំ កុតោ បដាហំ អនេក-
 វិហិតំ បុព្វេនិវាសិ អនុស្សវិស្សមិ សេយ្យដីដំ ឯកម្មំ
 ជាតិ ទ្វេមិ ជាតិយោ តិស្សមិ ជាតិយោ ។ មេ ។ ឥតិ
 សាការិ សឧទ្ទេសិ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសិ អនុស្ស-
 វិស្សមិ សេយ្យថាមិ កកវា អហញ្ញិ កន្លេ ឯតវហំ
 មិសុមិសាធកម្មំ ធន បស្សមិ កុតោ បដាហំ ធិរុ-
 ធន ចត្តុទា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធមាទុសកេន សត្តេ
 បស្សិស្សមិ ធនវាទេ ឧបបដ្ឋមាទេ ហិទេ បណីតេ
 សុវណ្ណោ ទុត្តណ្ណោ សុកតេ ទុក្ខតេ ។ មេ ។ យថាកម្ម-
 បតេ សត្តេ បដាមិស្សមិ សេយ្យថាមិ កកវា យម្បធន
 មិ កន្លេ កកវា ឯវាហា អបិច្ចុបាយំ តិដ្ឋតុ បុព្វតោ

១ ឧ. អថ ។

ចរិតាណុក្ខ ចូឡសកុលុទាយ័ស្សត្រ ពោលព័ក្ខិបំផុតទានដើមនឹងខាងចុង

កាលបើចំបំផុតទានដើមនេះមិនមាន ចំបំផុតទានចុងនេះក៏មិនមាន ចំបំផុត
 ទានចុងនេះរលត់ទៅ ព្រោះចំបំផុតទានដើមនេះរលត់ទៅ ។ សកុលុទាយ័
 ក្រាបបង្គំខ្លួនថា បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចរលឹកឃើញ
 បុព្វមិវាសនា តាមកំណត់ដែលខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវឃើញច្បាស់ដោយក្លេ-
 ភាពនេះ ព្រមទាំងការ ព្រមទាំងទទួល ដោយប្រការដូច្នោះបានទេ
 ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងរលឹកឃើញបុព្វមិវាសនាច្រើនប្រការ គឺ រលឹកឃើញជាតិ ១
 ជាតិ ២ ជាតិ ៣ ។ មេ ។ នឹងរលឹកឃើញបុព្វមិវាសនាច្រើនប្រការ
 ព្រមទាំងការ ព្រមទាំងទទួល ដោយប្រការដូច្នោះ ដូចជាព្រះ
 មានព្រះភាគដូចម្តេចបាន បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឆន្ទវិទ្យា សូម្បីតែ
 បង្កើតសាច (បិសាចដែលកើតក្នុងទីស្មៅក្រោក) ក៏ខ្ញុំព្រះអង្គមើលមិន
 ឃើញផង ចុះនឹងឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គរលឹកឃើញពួកសត្វដែលច្បុក ដែលកើត
 ថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ សម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ គតិអាក្រក់
 ។ មេ ។ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំសត្វទាំងឡាយ ដែលទៅតាមយថាភម្ម ដោយ
 ទិព្វចក្ខុបរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សសាមីញ ដូចជាព្រះមានព្រះភាគ
 ដូចម្តេចបាន បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលព្រះអង្គបានប្រាសនឹងខ្ញុំ
 ព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ទាយ័ ល្ខោយចុះ ចំបំផុតទានដើមរលឹកចុក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បទ្បិមបណ្ណាសកំ

តិជ្ជតុ អបរាត្តា នម្មន្ត នេសេស្សាមិ ឥមស្មី សតិ
 ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បាណា ឥទំ ឧប្បជ្ជតិ ឥមស្មី
 អសតិ ឥទំ ន ហោតិ ឥមស្ស ជិរោតា ឥទំ
 ជិវុជ្ជតិ តត្ថ មន មេ ភិយ្យោសា មត្តាយ ន
 មត្តាយតិ អប្បេវ ឆាម(១) កន្តេ សតេ អាចរិយកេ
 កតវតោ ចិត្តំ អាកទេយ្យំ បញ្ញាស្ស វេយ្យាក-
 រណោតិ ។

[១៣៣] តិជ្ជ មន តេ ឧទាយិ សតេ អាច-
 រិយកេ ហោតិ ។ អម្ពាតិ កន្តេ សតេ អាចរិយកេ
 ឃិវ ហោតិ អយំ បរមោ វណ្ណា អយំ បរមោ វណ្ណាតិ ។
 យម្បនតេ តំ(២) ឧទាយិ សតេ អាចរិយកេ ឃិវ ហោតិ
 អយំ បរមោ វណ្ណា អយំ បរមោ វណ្ណាតិ កតហោ
 មន (៣) សោ បរមោ វណ្ណាតិ ។ យស្មា កន្តេ វណ្ណា

១ ខ. ម. អប្បេវ ឆាមាវ ។ ២ ខ. ជំ ។ ៣ បធរមោ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បទ្បិមបណ្ណាសកំ

ទិប័ដុកខានិច្ចតិកំលីកទុកចុះ គថាភគវិនិសំវេនិវតិយមិស្កក កាលបើ
 ទិប័ដុកខានិដើមរន្ធមាន ទិប័ដុកខានិច្ចតិច្ចនេះក៏មាន ទិប័ដុកខានិច្ចតិច្ចនេះ
 ភិក្ខុឡើងបាន ព្រោះទិប័ដុកខានិដើមរន្ធកើតឡើង កាលបើទិប័ដុកខានិ
 ដើមរន្ធមិនមាន ទិប័ដុកខានិច្ចតិច្ចនេះក៏មិនមាន ទិប័ដុកខានិច្ចតិច្ចនេះ
 រលត់ទៅ ព្រោះទិប័ដុកខានិដើមរន្ធរលត់ទៅ ដូច្នេះ ឥច្ចុវតាក្សត្រោះ
 មិនទាន់ប្រាកដដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយលើសលប់ពន់ប្រមាណនៅឡើយទេ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាកដថាទំនិញព្រះហឫទ័យនៃព្រះហឫ
 ព្រះភាគឡើយ ដោយសារការដោះប្រស្នា ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ ជា
 របស់ខ្លួនបាន ។

[១៣៣] ព្រះអង្គប្រាស្រីថា ម្ចាស់ទាយិ ហេតុដូចម្តេច ដែល
 មានក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ ជារបស់ខ្លួននៃអ្នក ។ សកុលុចាយិក្រាបបង្គំទូល
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសព្វគ្រិះរិះ ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ
 ជារបស់ខ្លួនយ៉ាងនេះថា នេះជាភិក្ខុដ៏ទុក្ខម នេះជាភិក្ខុដ៏ទុក្ខម ។ ព្រះ
 អង្គប្រាស្រីថា ការណ៍ដែលអ្នកគ្រិះរិះក្នុងលទ្ធិអាចារ្យជារបស់ខ្លួនយ៉ាងនេះ
 ថា នេះជាភិក្ខុដ៏ទុក្ខម នេះជាភិក្ខុដ៏ទុក្ខម ចុះភិក្ខុដ៏ទុក្ខមនោះក៏ដូចម្តេច ។
 សកុលុចាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុណាដែល

បរិព្វាណវគ្គ ចូរសរុបរាយស្តែង និច្ចកាលកិច្ចបទ

អញ្ញោ វណ្ណោ ឧត្តរិគរោ វា បណីតតរោ វា នត្តិ សោ
បរមោ វណ្ណោតិ ។ កតមោ បទ សោ ឧទាយិ វណ្ណោ
យស្មា វណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ ឧត្តរិគរោ វា បណីតតរោ
វា នត្តិ ។ យស្មា កន្ធិ វណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ
ឧត្តរិគរោ វា បណីតតរោ វា នត្តិ សោ បរមោ
វណ្ណោតិ ។

[១៣២] ធីយាបិ ទោ ភេ វសា ឧទាយិ ជេយ្យ
យស្មា កន្ធិ វណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ ឧត្តរិគរោ វា
បណីតតរោ វា នត្តិ សោ បរមោ វណ្ណោតិ វទេសិ
តត្យា វណ្ណោ ន បញ្ញាមេសិ ។ សេយ្យជាបិ ឧទាយិ
បុរិសោ វិវិ វទេយ្យ អហំ យា វមស្មិ ជនបទេ ជន-
បទកល្យាណំ តិ វត្តាមិ តិ កាមេមិ ។ តមេមិ
វិវិ វទេយ្យិ អម្ពោ បុរិស យំ ត្វិ ជនបទកល្យាណំ
វត្តសិ កាមេសិ ជាតាសិ តិ ជនបទកល្យាណំ
ទត្តិយំ វា ព្រាហ្មណំ វា វេស្សិ វា សុត្តិ វា តិ ។
វតិ បុដ្ឋា ចោតិ វទេយ្យ ។ តមេមិ វិវិ វទេយ្យិ
អម្ពោ បុរិស យំ ត្វិ ជនបទកល្យាណំ វត្តសិ

១១. ឬ ទត្តិយំ វា ព្រាហ្មណំ វា វេស្សិ វា សុត្តិ វា តិ ។

បរិព្វាណវគ្គ ចូរសរុបរាយស្តែង សេចក្តីប្រៀបធៀបរូបសញ្ញាព្រាហ្មណ៍និច្ចកាលកិច្ចបទ
រកពន្លឺដ៏ប្រសើរជាង ទុក្ខជាងគ្មាន ពន្លឺនោះជាពន្លឺដ៏ទុក្ខម ។ ព្រះ
អង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយិ ពន្លឺដែលរកពន្លឺដ៏ប្រសើរជាង ទុក្ខជាង
គ្មាន នោះគឺដូចម្តេច ។ សកុលុទាយិព្រាបបង្គំទូលថា បរិព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺដ៏ប្រសើរជាង ទុក្ខជាងគ្មាន ពន្លឺនោះ
រៀបជាពន្លឺដ៏ទុក្ខម ។

[១៣២] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយិ វាចារបស់អ្នកខ្លះវិញ
ទៅវែងរកណាស់ ព្រោះអ្នកពាលថា ពន្លឺដែលរកពន្លឺដ៏ប្រសើរ
ជាង ទុក្ខជាងគ្មាន ពន្លឺនោះរៀបជាពន្លឺដ៏ទុក្ខម ដូច្នោះផង ពំនិមន
តិណត់នូវពន្លឺនោះផង ។ ម្ចាស់ទាយិ ដូចបុរសនិយាយយ៉ាងនេះថា
ខ្ញុំប្រាថ្នាចង់បាននាងដនបទកល្យាណំ ក្នុងដនបទនេះ ។ ពួកអ្នកផង
សូមបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នៃបុរសដ៏ចំរើន អ្នកប្រាថ្នាចង់បាននាងដន-
បទកល្យាណំណា អ្នកស្គាល់នាងដនបទកល្យាណំនោះ ថាវាគួរត្រី
ឬព្រាហ្មណំ វាវេស្សិឬសុត្តិវិញ ។ បុរសនោះ ដែលអ្នកផងសូម
ដូច្នោះ គឺធ្វើយកបរិញ្ញាថា ខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ ។ អ្នកផងសូមបុរសនោះ
ទៀតថា នៃបុរសដ៏ចំរើន អ្នកប្រាថ្នាចង់បាននាងដនបទកល្យាណំណា

កាមេសិ ជាចាសិ តិ ជនបទកល្យាណិ ឃីវុណ្ណា^(១)
 ឃីវុណ្ណា ឥតិ វាតិ ។ បេ ។ ធិយោ វា វស្សា វា មជ្ឈិមា វា
 កាឡិ វា សាមា វា មន្តិវុណ្ណិ វាតិ អមុកស្មី
 ជាម^(២) តាមេ វា ធិកមេ វា ធិកេ វាតិ ។ ឥតិ
 បុដ្ឋោ យោតិ វិទេយ្យ ។ តមេទំ ឃីវុ វិទេយ្យំ អន្តោ
 បុរិស យំ ត្វិ ឧ ជាចាសិ ឧ បស្សសិ តិ ត្វិ
 វិទ្ធីសិ កាមេសិ តិ ។ ឥតិ បុដ្ឋោ អាមាតិ វិទេយ្យ ។
 តិ កិ មញ្ញសិ ឧទាយិ ឧទុ ឃីវុ សន្តេ តស្ស
 បុរិសស្ស អប្បដិហិកតិ កាសិ តិ សម្មជ្ឈីតិ ។
 អន្តា ទោ កន្តេ ឃីវុ សន្តេ តស្ស បុរិសស្ស
 អប្បដិហិកតិ កាសិ តិ សម្មជ្ឈីតិ ។ ឃីវុ បេ ទោ
 ត្វិ ឧទាយិ យស្មា កន្តេ វុណ្ណា អញ្ញោ វុណ្ណា
 ឧត្តរិកេ វា បណ្ឌិតតេ វា ធិតិ សោ បរមោ
 វុណ្ណា តិ វិទេសិ តញ្ញ វុណ្ណំ ឧ មញ្ញាមេសិ តិ ។

១ ខ. វិទេហ ។ ២ ខ. ម. ធាតិ ឧទិស្សិ ។

អ្នកស្គាល់ទាន់ជនបទកល្យាណីនោះថា មានជាតិយ៉ាងនេះ មានតាត្រ
 យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ខ្ពស់ឬទាប ឬកណ្តាល សម្បូរឬ ឬខ្មៅស្រៃអែម
 ឬសម្បូរស្រណែកបាយ ទៅក្នុងស្រុក ទិស ទិសនានានោះដែរឬទេ ។
 ឬសេនាដែលស្រដៀង ក៏ឆ្លើយតបថា ខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ ។ ជន
 ទាំងឡាយនិយាយនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា វិទូបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកមិន
 ដែលស្គាល់ មិនដែលឃើញទាន់ជនបទកល្យាណីកាលោះ ហើយ
 ស្រាប់តែប្រាប់ចំនុចទាន់នោះឬ ។ បុរសនោះដែលអ្នកដឹងស្រដៀង
 ក៏ឆ្លើយតបថា បាទ ។ ខ្លួនទាយ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច កាលបើយ៉ាងនេះ ពាក្យរបស់បុរសនោះ ក្រែងយកជាការមិន
 បានទេដឹង ។ សកុលុទាយក្រាបបង្គំទូលថា ពិតមែនហើយព្រះអង្គ
 កាលបើយ៉ាងនេះ ពាក្យរបស់បុរសនោះយកជាការគុំបាទទេ ។ ព្រះអង្គ
 គ្រាស់ថា ខ្លួនទាយ អ្នកនិយាយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពន្លឺ
 ណាដែលរកពន្លឺដ៏ទ្រុឌស្រីវោង ទុក្ខមជ្ឈិមនាម ពន្លឺនោះច្រើនជាពន្លឺ
 ដ៏ទុក្ខម ដូច្នេះជន ទាំងមិនកំណត់ខ្ញុំពន្លឺនោះផង ក៏យ៉ាងនោះផង ។

បរិព្វណ៍ក្នុង ឧប្បសគុលតាមសុត្ត កិម្ពដោយនិរោធនា

សេយ្យជាមិ កន្លែ មណី វេជ្ជវិយោ សុភោ ដោតិមា
អដ្ឋិសោ សុបរិកម្មកតោ បណ្ណកម្មលេ ធិក្ខិត្តោ
ភាសនេវ តបនេវ វិពេចនេវ^(១) ឯវិវណ្ណោ អត្តា
រោតិ អរោតោ បរម្មរណាតិ ។

[១៣៥] តិ កី មញ្ញសិ ឧទាយិ យោ វា មណី
វេជ្ជវិយោ សុភោ ដោតិមា អដ្ឋិសោ សុបរិកម្មកតោ
បណ្ណកម្មលេ ធិក្ខិត្តោ ភាសនេវ តបនេវ វិពេចនេវ
យោ វា រត្តទូការតិមិសាយ កិមិទដ្ឋោបនកោ
នមេសិ ឧកិដ្ឋិ វណ្ណាធិ កតតោ វណ្ណោ អភិក្កន្តតរោ
ច បណីតតរោ ចាតិ ។ យាយិ កន្លែ រត្តទូការតិ-
មិសាយ កិមិទដ្ឋោបនកោ អយិ នមេសិ ឧកិដ្ឋិ
វណ្ណាធិ អភិក្កន្តតរោ ច បណីតតរោ ចាតិ ។

[១៣៦] តិ កី មញ្ញសិ ឧទាយិ យោ
វា រត្តទូការតិមិសាយ កិមិទដ្ឋោបនកោ យោ
វា រត្តទូការតិមិសាយ តេលប្បដិចោ នមេសិ
ឧកិដ្ឋិ វណ្ណាធិ កតតោ វណ្ណោ អភិក្កន្តតរោ ច

១. ពសពី ០ ឃពី ០ វណ្ណពី ០ ។

បរិព្វណ៍ក្នុង ឧប្បសគុលតាមសុត្ត សេច្ឆិប្រៀចន្តិចន្តិមិស្មេកជាតិបិដាតិ
សកុលុតាយក្រាបបន្តិទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កែវមណីនីតកែវ
កែវទ្យ្យ មានពន្ធិល្អ មានជ្រុង៨ ដែលជាដីវិទ្ធីល្អហើយ ដាក់លើ
សំពត់កម្ពុលមានពណ៌លឿង វែមនិក្ខិត្តោលរន្ទាល យ៉ាងណាអក្ក
បន្ទាប់អំពីមរណៈ៧ ក៏មានពន្ធិ អកមានរោត យ៉ាងនោះដែរ ។

[១៣៧] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី
នោះដូចម្តេច កែវមណីនីតកែវកែវទ្យ្យ ដែលមានពន្ធិល្អ មានជ្រុង ៨ ដែល
ជាដីវិទ្ធីល្អហើយ ដាក់លើសំពត់កម្ពុលមានពណ៌លឿង វែមនិក្ខិត្តោល
រន្ទាល នឹងអម្បិលអម្បិលដែលជាតិមិដាតិ ក្នុងវេលាយប់នឹងអក្ក បណ្តា
ពន្ធិចាំនីតិរន្ទះ កើតនិទ្ធិណា ក្នុងវេលាប្រសើរដាច់ ។ សកុលុតាយក្រាប
បន្តិទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងវេលាយប់នឹងអក្ក បណ្តាពន្ធិ
ចាំនីតិរន្ទះ ពន្ធិអម្បិលអម្បិលដែលជាតិមិដាតិ ក្នុងវេលា ប្រសើរដាច់ ។

[១៣៨] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី
នោះដូចម្តេច អម្បិលអម្បិលដែលជាតិមិដាតិ ក្នុងវេលាយប់នឹងអក្ក នឹង
ប្រទិចប្រេតក្នុងវេលាយប់នឹងអក្ក បណ្តាពន្ធិចាំនីតិរន្ទះ ពន្ធិណា ក្នុងវេលា

២១៦

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសាវ

បណីតតរោ ចាតិ ។ យោយំ កន្តេ វត្តទូកា-
រតិមិសាយ តេលប្បដិទោ អយំ ឥមេសំ
ឧកិដ្ឋំ វណ្ណាទំ អភិក្កន្ធតរោ ច បណីតតរោ
ចាតិ ។

[១៣៧] តំ ភី មញ្ញសិ ឧទាយំ យោ
វា វត្តទូការតិមិសាយ តេលប្បដិទោ យោ វា
វត្តទូការតិមិសាយ មហាអត្ថក្ខន្ធា ឥមេសំ ឧកិដ្ឋំ
វណ្ណាទំ តតទោ វណ្ណា អភិក្កន្ធតរោ ច បណីត-
តរោ ចាតិ ។ យោយំ កន្តេ វត្តទូការតិមិសាយ មហា-
អត្ថក្ខន្ធា អយំ ឥមេសំ ឧកិដ្ឋំ វណ្ណាទំ អភិក្កន្ធតរោ
ច បណីតតរោ ចាតិ ។

[១៣៨] តំ ភី មញ្ញសិ ឧទាយំ យោ វា វត្តទូ-
ការតិមិសាយ អត្ថក្ខន្ធា យា វា វត្តិយា បច្ចុស-
សបយំ វិទ្យេ វិតតវលាហកេ ទេវេ ឧសទិការកា

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាវ

ប្រសើរជាង ។ សកុលុបាយំ គ្រាបបង្ខំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចំរើន ក្នុងវេលាយប់នឹងភក្ក បណ្តាពន្ធិទាំងពីរនេះ ប្រថមប្រេងភ្នំ
ជាង ប្រសើរជាង ។

[១៣៧] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី

នោះដូចម្តេច ប្រថមប្រេង ក្នុងវេលាយប់នឹងភក្ក មិនគំនរក្នុងដីក្នុង
វេលាយប់នឹងភក្ក បណ្តាពន្ធិទាំងពីរនេះ ពន្ធិណាក្តីជាង ប្រសើរជាង ។
សកុលុបាយំ គ្រាបបង្ខំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងវេលាយប់
នឹងភក្ក បណ្តាពន្ធិទាំងពីរនេះ ពន្ធិគំនរក្នុងដី ក្តីជាង ប្រសើរជាង ។

[១៣៨] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី

នោះដូចម្តេច គំនរក្នុង ក្នុងវេលាយប់នឹងភក្ក មិនផ្តុយព្រឹកចុងកាល
ដែលឃើញស្ងាត់ភ្លៀង ទ្តសស្រឡះអំពីពពក ទៀបចម្លូសសម័យវែនក្រី

២១៧

បរិពារវត្តស្ស ចូរសុត្តន្តបិដក បណ្ណសម្ពុទ្ធស្រាស

ឥមេសំ ឧភិទ្ធិ វណ្ណាជំ កតមោ វណ្ណា អភិក្កន្ធតរោ
ច បណីតតរោ ចាតិ ។ យាយី គន្ធន្ត វត្តិយា បច្ចុស-
សមយំ វិទ្ធេ វិគតវលាហាកេ ទេវេ ឱសជិតារកា
អយំ ឥមេសំ ឧភិទ្ធិ វណ្ណាជំ អភិក្កន្ធតរោ ច
បណីតតរោ ចាតិ ។

[១៣៧] តិ កី មញ្ញសិ ឧទាយិ យា វា
វត្តិយា បច្ចុសសមយំ វិទ្ធេ វិគតវលាហាកេ ទេវេ
ឱសជិតារកា យោ វា តទហុចោសាថេ បណ្ណាវសេ
វិទ្ធេ វិគតវលាហាកេ ទេវេ អភិទោ (១) អឡារត្តសមយំ
ចន្ទោ ឥមេសំ ឧភិទ្ធិ វណ្ណាជំ កតមោ វណ្ណា
អភិក្កន្ធតរោ ច បណីតតរោ ចាតិ ។ យាយី គន្ធន្ត
តទហុចោសាថេ បណ្ណាវសេ វិទ្ធេ វិគតវលាហាកេ
ទេវេ អភិទោ អឡារត្តសមយំ ចន្ទោ អយំ ឥមេសំ
ឧភិទ្ធិ វណ្ណាជំ អភិក្កន្ធតរោ ច បណីតតរោ ចាតិ ។

១ ឬ, បុប្ផេសុ អភិទោ វិស្សតិ ។

បរិពារវត្ត ចូរសុត្តន្តបិដក សេចក្តីប្រៀបធៀបពន្លឺព្រះបន្ទូលដ៏ថ្លៃ ១៥ កើត
បណ្ណាពន្លឺព្រះព័រនេះ ពន្លឺណា ភ្នំជាន់ ប្រសើរជាន់ ។ សុត្តន្តបិដក
ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បណ្ណាពន្លឺព្រះព័រនេះ ពន្លឺ
ផ្កាយព្រឹកក្នុងកាលដែលមេឃស្ងាត់ភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក ទៀប
បច្ចុសសម័យវៃពត្រីនេះ ភ្នំជាន់ ប្រសើរជាន់ ។

[១៣៧] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ខ្ញុំឃើញ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ
ដូចម្តេច ផ្កាយព្រឹកក្នុងកាលដែលមេឃស្ងាត់ភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពី
ពពក ទៀបបច្ចុសសម័យវៃពត្រី នឹងព្រះបន្ទូលក្នុងវេលាពាក់កណ្តាល
អប្រាស្រ័យពន្លឺព្រះ ក្នុងកាលដែលមេឃស្ងាត់ភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពី
ពពក នៅថ្ងៃចេញស្រយា ១៥ កើត បណ្ណាពន្លឺព្រះព័រនេះ ពន្លឺណាភ្នំជាន់
ប្រសើរជាន់ ។ សុត្តន្តបិដក ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
បណ្ណាពន្លឺព្រះព័រនេះ ពន្លឺព្រះបន្ទូល ក្នុងវេលាពាក់កណ្តាលអប្រាស្រ័យ
មិនពន្លឺព្រះ ក្នុងកាលដែលមេឃស្ងាត់ភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក
នៅថ្ងៃចេញស្រយា ១៥ កើត នេះភ្នំជាន់ ប្រសើរជាន់ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក

(១៤០) តិ ភី មញ្ញាសិ ឧទាយិ យោ វា តទហុ-
 រោសថេ បណ្ណាសេ វិទ្ធេ វិភតវលាហតេ ទេវេ អភិទោ
 អន្តរត្ថសមយំ ចន្ទោ យោ វា វស្សាជំ បច្ឆិមេ មាសេ
 សវទសមយេ វិទ្ធេ វិភតវលាហតេ ទេវេ អភិទោ
 បច្ឆិម្ព័ត្តសមយំ សុវិយោ សមេសំ ឧភិជ្ជំ វណ្ណាជំ
 កេតមោ វណ្ណា អភិក្កន្តតរោ ច បណីតតរោ ចាតិ ។
 យាយិ កន្តុ វស្សាជំ បច្ឆិមេ មាសេ សវទសមយេ
 វិទ្ធេ វិភតវលាហតេ ទេវេ អភិទោ បច្ឆិម្ព័ត្តសមយំ
 សុវិយោ អយំ សមេសំ ឧភិជ្ជំ វណ្ណាជំ អភិក្កន្តតរោ
 ច បណីតតរោ ចាតិ ។ តតោ ទោ^(១) តេ ឧទាយិ
 ពហុ ហិ ពហុតរា ទេវា យេ សមេសំ ចន្ទមសុវិយោជំ
 អាភា នាទុកោន្តិ ត្យាហិ បដានាមិ អថ ច បដាហិ
 ច វនាមិ យស្មា វណ្ណា អញ្ញោ វណ្ណា ឧត្តវតរោ វា
 បណីតតរោ វា ឧត្តិតិ អថ ច បទ តិ ឧទាយិ
 យាយិ វណ្ណា កំមិនា ទន្លោបទកេន ធិហិទតរោ
 ច កិលិដ្ឋតរោ ច^(២) សោ បរមោ វណ្ណាតិ វទេសិ

១ ឧ. រា. កេ. ទិស្សនំ ។ ២ ឧ. ហិទតរោ ច បភិក្កន្តតរោ ច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

(១៤០) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច ព្រះចម្រុះក្នុងវេលាពាក់កណ្តាលអប្រាត្រ មិនទាន់ជ្រៅ ក្នុង
 កាលដែលមេឃស្ងួតភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក ទៅដូចជាសថ ១៥
 កើត ទង់ព្រះអាទិត្យក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ មិនទាន់ជ្រៅ ក្នុងកាលដែល
 មេឃស្ងួតភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពកក្នុងសរទេសម័យ ទៅទទាងចុង
 នៃស្បូនផ្លូវ ចណ្តាពន្លឺចាំងពីរនេះ ពន្លឺណាភ្លឺជាង ប្រសើរជាង ។
 សកុលុទាយិ ត្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចណ្តាពន្លឺចាំង
 ពីរនោះ ពន្លឺព្រះអាទិត្យក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ មិនទាន់ជ្រៅ ក្នុងកាលដែល
 មេឃស្ងួតភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពកក្នុងសរទេសម័យ ទៅទទាង
 ចុងនៃស្បូនផ្លូវ ពន្លឺនេះភ្លឺជាង ប្រសើរជាង ។ ម្ចាស់ទាយិ ពួក
 ទៅតា ដែលមិនបាច់ប្រើពន្លឺព្រះចម្រុះក្នុងព្រះអាទិត្យនេះ មានច្រើនក្រៃ
 លែងច្រើន ភពឥតកិស្តល់ច្បាស់ទៅតាមនិរោធិវេទ តែភពឥតមិន
 ពោលថា ពន្លឺណាភ្លឺតមាធិពន្លឺដទៃ ប្រសើរជាង ទុក្ខជាង ដូច្នោះទេ
 ម្ចាស់ទាយិ ចំណែកទាំងអ្នកឯង ពោលថា ពន្លឺណាដែលរោកចាប
 ជាង អង់ជាង ពន្លឺម្តងម្កែក ជាភិបិជាភិ ពន្លឺនោះជាពន្លឺប្រសើរ

បរិក្ខណវដ្តស្ស ឬប្បសក្កសុតយស្ស ឯកន្តសុខប្បញ្ញា

តត្ថា វណ្ណំ ទ បញ្ញា វេសីតិ ។ អច្ឆិទិ^(១) ភតវា កតិ
 អច្ឆិទិ សុតត^(២) កថន្តិ ។ កី បទ ត្វំ ឧទាយ
 ឃី វដេសិ អច្ឆិទិ ភតវា កតិ អច្ឆិទិ សុតត
 កថន្តិ ។ អម្ពា កំ កន្ត សកេ អាចរិយកេ ឃី
 ហោតិ អយំ បរមោ វណ្ណា អយំ បរមោ វណ្ណាតិ ។
 តេ មយំ កន្ត ភតវតា សកេ អាចរិយកេ សមទុ-
 យុត្តិយមាណា សមទុត្តាហិយមាណា សមទុកាសិយ-
 មាណា វិត្តា តុច្ឆា អបរដ្ឋាតិ ។

[១២០] កី បទុទាយិ អត្ថិ ឯកន្តសុខា
 លោកោ អត្ថិ អាតារវតំ បដិចដា ឯកន្តសុខស្ស
 លោកស្ស សច្ឆិកិរិយាយាតិ ។ អម្ពា កំ កន្ត សកេ
 អាចរិយកេ ឃី ហោតិ អត្ថិ ឯកន្តសុខា លោកោ

១ អច្ឆិទិ អច្ឆិទិ ជាហេ ទិស្សតិ ។ ២ ១. ម. សុតោ ។

បរិក្ខណវដ្ត ឬប្បសក្កសុតយស្ស ស្ករតិសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ

ដូច្នេះផង ចាំដំបូងបានកំណត់ពន្លឺនោះផង ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ
 សូមទ្រង់ស្វែងពាក្យនេះទុកចុះ បពិត្រព្រះសុគត សូមទ្រង់ស្វែងពាក្យនេះ
 ទុកចុះ ។ ម្នាលទេពាយិ ម្តេចក៏អ្នកឯងនិយាយថា បពិត្រព្រះមាន
 ព្រះភាគ សូមទ្រង់ស្វែងពាក្យនេះទុកចុះ បពិត្រព្រះសុគត សូមទ្រង់
 ស្វែងពាក្យនេះទុកចុះដូច្នោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យជាបេស័ន្ធជាងនេះថា នេះជា
 ពន្លឺដ៏ប្រសើរ នេះជាពន្លឺដ៏ប្រសើរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គនោះ កាលបើព្រះមានព្រះភាគសាកសួរ ចោទប្រកាន់ ដេញ
 ដោល ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យជាបេស័ន្ធជាងនេះ (យ៉ាងនេះ) ក៏ជាបុគ្គលសោះសូន្យ
 ទេ ឥតបានការសោះ ។

[១២១] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលទេពាយិ លោកមានសេចក្តីសុខ
 ដោយចំណែកមួយ ចុះបដិចជាប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់
 ឲ្យលោកដែលមានសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយ មានវិជ្ជាទេ ។
 សកុលទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា លោកមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្ស

អត្ថំ អាគារវតី បដិបដា ឯកទ្គសុខស្ស
 លោកស្ស សច្ចំតិវិហាយាតិ ។ កតមា បដ
 សា ឧទាយំ អាគារវតី បដិបដា ឯកទ្គសុខស្ស
 លោកស្ស សច្ចំតិវិហាយាតិ ។ ឥដ កន្ត
 ឯកទ្គោ ចាណាតិចាតិ បហាយ ចាណាតិចាតា
 បដិវរតោ ហោតិ អនិច្ចាណមំ បហាយ អនិច្ចាណា
 បដិវរតោ ហោតិ កាមេសុមិច្ឆាចារិ បហាយ
 កាមេសុមិច្ឆាចារ បដិវរតោ ហោតិ មុសាវាទិ
 បហាយ មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ អញ្ញតិវំ វា
 បដ តោតុណំ សមាធាយ វត្តតិ អយំ ទោ សា
 កន្ត អាគារវតី បដិបដា ឯកទ្គសុខស្ស លោកស្ស
 សច្ចំតិវិហាយាតិ ។

[១២២] តិ តី មញ្ញសិ ឧទាយំ យស្មី សមយេ
 ចាណាតិចាតិ បហាយ ចាណាតិចាតា បដិវរតោ ហោតិ
 ឯកទ្គសុខំ វា តស្មី សមយេ អត្តា ហោតិ សុខទុត្តិ
 វាតិ ។ សុខទុត្តិ កន្តតិ (១) ។ តិ តី មញ្ញសិ ឧទាយំ

១ ១. ម. ឥតិសរុត ត្រី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្ស

មួយភ័យន បដិបទាប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក
 ដែលមានភស្តុតាងសុខ ដោយចំណែកមួយក៏បាន ។ ម្ចាស់ទាម
 ចុះបដិបទា ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែល
 មានភស្តុតាងសុខដោយចំណែកមួយ តើដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ លះបង់បាណាតិចារ វៀរស្រឡះចាក
 បាណាតិចារ លះបង់អទិច្ចាទាន វៀរស្រឡះចាកអទិច្ចាទាន លះបង់
 កាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរស្រឡះចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ លះបង់មុសាវាទ
 វៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ ម្យ៉ាងទៀត បានប្រព្រឹត្តសមាទាននូវតច-
 គុណណាមួយ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះហៅថា បដិបទាប្រកប
 ដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានភស្តុតាងសុខ
 ដោយចំណែកមួយ ។

[១២២] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាម អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី
 នោះដូចម្តេច (បើ)បុគ្គលលះបង់បាណាតិចារ វៀរស្រឡះចាកបាណា-
 តិចារ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះគឺ អត្តាមានភស្តុតាងសុខដោយ
 ចំណែកមួយ ឬមានចាំសុខចាំទុក្ខ ។ សកុលុទាយំ ត្រាមបង្ខំទូល
 ថា មានចាំសុខចាំទុក្ខព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ទាម អ្នកចូលចិត្តសេចក្តី

បរិក្ខារវិទ្យា បុគ្គលកុលុបាយសុត្ត សុខទុក្ខប្បញ្ញ

យស្មី សមយេ អនិច្ចាតានិ បហាយ អនិច្ចាតានា
 បដិវរតោ ហោតិ ឯកទ្គសុទ្ធិ វា តស្មី សមយេ អត្តា
 ហោតិ សុខទុក្ខំ វាតិ ។ សុខទុក្ខំ កន្តេតិ ។ តំ កី
 មញ្ញសិ ឧទាយិ យស្មី សមយេ កាមេសុមិច្ឆាចារិ
 បហាយ កាមេសុមិច្ឆាចារិ បដិវរតោ ហោតិ ឯកទ្គ-
 សុទ្ធិ វា តស្មី សមយេ អត្តា ហោតិ សុខទុក្ខំ វាតិ ។
 សុខទុក្ខំ កន្តេតិ ។ តំ កី មញ្ញសិ ឧទាយិ យស្មី
 សមយេ ឥសារវាទិ បហាយ ឥសារវាទា បដិវរតោ ហោតិ
 ឯកទ្គសុទ្ធិ វា តស្មី សមយេ អត្តា ហោតិ សុខទុក្ខំ
 វាតិ ។ សុខទុក្ខំ កន្តេតិ ។ តំ កី មញ្ញសិ ឧទាយិ
 យស្មី សមយេ អញ្ញតរិ តថោតុណិ សមាធាយ វត្តតិ
 ឯកទ្គសុទ្ធិ វា តស្មី សមយេ អត្តា ហោតិ សុខទុក្ខំ
 វាតិ ។ សុខទុក្ខំ កន្តេតិ ។ តំ កី មញ្ញសិ ឧទាយិ
 អបិ ទុ ទោ វោកិណ្ណសុខទុក្ខំ បដិបទិ អាគម្ម
 ឯកទ្គសុខស្ស លោកស្ស សន្និកិរិយា ហោតិ(១) ។

១ ឃ. សន្និកិរិយា ។

បរិក្ខារវិទ្យា បុគ្គលកុលុបាយសុត្ត សូអំពិសេចក្តីសុខនិទ្ទេ

នោះដូចម្តេច (បើ) បុគ្គលលះបង់អទិភ្នាបាន វៀស្រឡះចាកអទិភ្នាបាន
 ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែក
 មួយ ឬមានព័ន្ធសុខព័ន្ធក្នុង ។ មានព័ន្ធសុខព័ន្ធក្នុងព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់
 ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូចម្តេច (បើ) បុគ្គលលះបង់ការមេសុមិច្ឆា-
 ចារិ វៀស្រឡះចាកការមេសុមិច្ឆាចារិ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ
 តើអត្តាមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ឬមានព័ន្ធសុខព័ន្ធក្នុង ។
 មានព័ន្ធសុខព័ន្ធក្នុងព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច (បើ) បុគ្គលលះបង់មុសាវាទ វៀស្រឡះចាកមុសាវាទ ក្នុង
 សម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ
 ឬមានព័ន្ធសុខព័ន្ធក្នុង ។ មានព័ន្ធសុខព័ន្ធក្នុងព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់
 ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូចម្តេច (បើ) បុគ្គលសមាទានប្រព្រឹក្ស
 ភបុគ្គលណាមួយ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្តី
 សុខដោយចំណែកមួយ ឬមានព័ន្ធសុខព័ន្ធក្នុង ។ មានព័ន្ធសុខ
 ព័ន្ធក្នុងព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ ដូចម្តេច
 ការធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់នូវលោកដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ
 ព្រោះអស្រ័យចរិបថា ដែលមានសុខនឹងទុក្ខណាមួយទ្បាញនូវផល ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសាវតី

អច្ឆិទំ ភក្កវា កាដំ អច្ឆិទំ សុភត កាដង្គិ ។ តី
 បទ ភ្នំ ឧទាយិ ឃីវី វិទេសិ អច្ឆិទំ ភក្កវា
 កាដំ អច្ឆិទំ សុភត កាដង្គិ ។ អម្បាភិ កន្ត
 សកេ អាចរិយកេ ឃីវី ហោតិ អត្ថិ ឯកន្តសុទ្ធា
 លោកេណ អត្ថិ អាភារវតី ចដិបទា ឯកន្តសុទ្ធស្ស
 លោកស្ស សច្ចិភិវិយាយាតិ ។ តេ មយំ កន្ត
 ភក្កវតា សកេ អាចរិយកេ សមទុយុញ្ជិយមាថា
 សមទុក្កាបិយមាថា សមទុកាសិយមាថា វិគ្គា កុច្ឆា
 អមរាធាបិ តី បទ កន្ត អត្ថិ ឯកន្តសុទ្ធា
 លោកេណ អត្ថិ អាភារវតី ចដិបទា ឯកន្តសុទ្ធស្ស
 លោកស្ស សច្ចិភិវិយាយាតិ ។ អត្ថិ ទោ ឧទាយិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាវតី

បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុក បពិត្រព្រះសុភត
 សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុក ។ ម្នាលឧទាយិ រម្មចក្កអ្នកនិយាយថា
 បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុកចុះ បពិត្រព្រះ
 សុភត សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុកចុះផ្ទះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យជាលេសខ្លួនយ៉ាងនេះថា
 លោកដែលមានសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយគឺមាន ចដិបទាដែល
 ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ខ្លះលោក ដែលមានវិសេសចក្តី
 សុខដោយចំណែកមួយគឺមាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 បោះកាលបើព្រះមានព្រះភាគសាកសួរ ដេញដោលក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ
 ជាលេសខ្លួន (យ៉ាងនេះ) ក៏ជាបុគ្គលសោះសូន្យទេ មិនបានការសោះ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះលោកដែលមានវិសេសចក្តីសុខ ដោយចំណែក
 មួយ ចដិបទាដែលប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ខ្លះលោក
 ដែលមានវិសេសចក្តីសុខដោយចំណែកមួយមានដែរឬ ។ ម្នាលឧទាយិ

បញ្ជីពាក្យស្មុំ ឬឧបសគ្គនៃពាក្យស្មុំ ឯកស្រុត

ឯកទ្រព្យសុទ្ធ លោកោ អត្ថំ អាណាវតី បដិបទា
ឯកទ្រព្យសុទ្ធស្ស លោកស្ស ភិក្ខុកិរិយាយាតិ ។
កតមា បទ សា កន្ត អាណាវតី បដិបទា ឯកទ្រ-
ព្យសុទ្ធស្ស លោកស្ស ភិក្ខុកិរិយាយាតិ ។

[១៤៣] ឥន្ទធាយំ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
បមមំ ឈានិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ វិភត្តវិចារនំ វុប-
សមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
បតិយា ធ វិហារា ។ បេ ។ តតិយំ ឈានិ ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតិ អយំ ទោ សា ឧធាយំ អាណាវតី បដិបទា
ឯកទ្រព្យសុទ្ធស្ស លោកស្ស ភិក្ខុកិរិយាយាតិ ។
តិក្ខុ ទោ ។ សា កន្ត អាណាវតី បដិបទា ឯកទ្រ-
ព្យសុទ្ធស្ស លោកស្ស ភិក្ខុកិរិយាយេ ភិក្ខុកោ ហិស្ស
កន្ត ឯត្តាវតា ឯកទ្រព្យសុទ្ធ លោកោ ហោតិ ។
ន ទ្ធស្ស ឧធាយំ ឯត្តាវតា ឯកទ្រព្យសុទ្ធ លោកោ

• ១. ១. ៣ ។

បញ្ជីពាក្យស្មុំ ឬឧបសគ្គនៃពាក្យស្មុំ សំនួរពិលោកមានសេចក្តីសុទ្ធដោយចំណែកមួយ
លោកដែលមានតែសេចក្តីសុទ្ធ ដោយចំណែកមួយក៏មាន បដិបទា
ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្តី
សុទ្ធដោយចំណែកមួយក៏មាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះបដិបទា
ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែ
សេចក្តីសុទ្ធដោយចំណែកមួយ តើដូចម្តេច ។

[១៤៣] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយំ ភិក្ខុកិរិយាយាតេ
ស្វាតំចាកកាមចាំងច្បាយ ។ បេ ។ ចូលបឋមជ្ឈាន ព្រោះហេតុវិភត្តៈ
នឹងវិចារៈ ។ បេ ។ ចូលទុតិយជ្ឈាន គឺសម្រេចនៅដោយវិធានបឋ
ចាំង ៤ ព្រោះប្រាសចាកបិកិ ។ បេ ។ ចូលតតិយជ្ឈាន សម្រេច
យេ ដោយវិធានបឋចាំង ៤ ម្ចាស់ទាយំ នេះឯងហៅថា បដិបទា
ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានសេចក្តី
សុទ្ធ ដោយចំណែកមួយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បដិបទាប្រកប
ដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្តីសុទ្ធ
ដោយចំណែកមួយ តើដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះលោកមាន
តែសេចក្តីសុទ្ធ ដោយចំណែកមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើ
មានតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្ចាស់ទាយំ លោកមានតែសេចក្តីសុទ្ធដោយ

សុដ្ឋិកតោ ហោតិ អាតារាវតី ត្រេវ សា មដិបដា
ឯកទ្គសុខស្ស លោកស្ស សុដ្ឋិតិវិយាយាតិ ។

[១២២] ឃី វុត្តេ សកុលុណាយស្ស បរិញ្ញា-
ជកស្ស បរិសា ឧប្បាដិទិ ឧត្តាសន្តមហាសន្តា^(១)
អហោសិ^(២) ឯត្ថ មយំ អនស្សាម សាចរិយកា ឯត្ថ
មយំ អនស្សាម សាចរិយកា ន មយំ ឥតោ
ភិយ្យា ឧត្តរិករំ បដាចាមាតិ ។ អដោ សកុលុ-
ណាយំ បរិញ្ញាជិកា តេ បរិញ្ញាជិកេ អប្បសន្តេ កត្តា
កត្តវន្តិ ឯតទោច កិត្តាវតា បទស្ស កន្តេ ឯកទ្គ-
សុខោ លោកោ សុដ្ឋិកតោ ហោតិទិ ។

[១២៥] ឥទ្ធាយំ ភិក្ខុ សុខស្ស ច មហា-
យា ។ ថេ ។ ចតុត្ថំ ណាទំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
យាវតា ទេវតា ឯកទ្គសុខំ លោកិ ឧបបដ្ឋា តាហិ
ទេវតាហិ សុដ្ឋិ សុដ្ឋិដ្ឋតំ សល្លមតិ សាកន្តិ សមាពជ្ជតិ

• ១. ក្រសព្វ បណសត្វ ។ ២. អហេសុំ ។

ចំណែកមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ មិនមែនមានគ្រឹបប៉ុណ្ណោះ
ទេ ពំនឹងដឹមទាប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ នូវលោក
ដែលមានតែសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយនោះ ក៏មិនមានគ្រឹបតែ
ប៉ុណ្ណោះដែរទេ ។

[១២២] កាលបើព្រះអង្គត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពួកបរិស័ទ
របស់សកុលុនាយិបរិញ្ញាជក ក៏បន្តិសំឡេងខ្លួន សំឡេងគ្រង់ថា ពួក
យើងព្រមព័ន្ធកាយ មិនទាន់ពេញចិត្តក្នុងហេតុនេះទេ ពួកយើងព្រម
ព័ន្ធកាយមិនទាន់ពេញចិត្តក្នុងហេតុនេះទេ ពួកយើងមិនទាន់ដឹងច្បាប់
ក្នុងគុណជាន់គ្រប់លំដាប់នេះទេ ទៀតឡើយ ។ ទណៈនោះ សកុលុ-
នាយិបរិញ្ញាជក ធ្វើពួកបរិញ្ញាជកទាំងនោះ ឲ្យមានសំឡេងតិច ហើយ
ព្រមបង្ខំទូលស្មោះព្រះនាមព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ពុទ្ធសាសនាមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យដាក់
ច្បាប់ ក៏មានប៉ុន្មាន ។

[១២៥] ខ្លាបទពាយំ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលះបង់សុខ
។ ថេ ។ ចូលចក្កច្បាប់ ក៏សម្រាន្តទៅដោយឥរិយាបថព័ន្ធនៃ ទេវតា
ពំនឹងប៉ុន្មាន បានកើតក្នុងលោកដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ
ភិក្ខុនោះមែនប៉ុន្តែ មែនចរា មែនសាក្ខី មួយធ្វើដោយទេវតា

ឯត្ថាវតា ខុស្ស ឧបាយិ ឯកទ្គសុខោ លោកោ
 សច្ចិកោ ហោតីតិ ។ ឯតស្ស ម្ន កទ្គ
 ឯកទ្គសុខស្ស លោកស្ស សច្ចិកិរិយាហេតុ ភិក្ខុ
 ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរទ្គិតិ ។ ឯ ទោ ឧបាយិ
 ឯតស្ស ឯកទ្គសុខស្ស លោកស្ស សច្ចិកិរិយាហេតុ
 ភិក្ខុ មយិ ព្រហ្មចរិយំ ចរទ្គិ អត្ថិ ទោ ឧបាយិ
 អញ្ញោ ធម្មា ឧត្តរិកា ច បណ្ឌិតកា ច យេសំ
 សច្ចិកិរិយាហេតុ ភិក្ខុ មយិ ព្រហ្មចរិយំ ចរទ្គិតិ ។
 កតមេ បទ តេ កទ្គ ធម្មា ឧត្តរិកា ច បណ្ឌិ-
 តកា ច យេសំ សច្ចិកិរិយាហេតុ ភិក្ខុ ភកវតិ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរទ្គិតិ ។

[១២៦] ឥធុបាយិ តថាគោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ
 អរហំ សន្តាសន្តោ វិជ្ជាចរណសម្បត្តោ សុក-
 តោ លោកវិទូ អនុត្តរេ បុរិសធម្មសារថិ សន្តា

បំណិប្បិណ្ណោ ម្ន ឧបាយិ លោកមានវិសេសចក្កិសុខដោយចំណែក
 មួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់មានតែប្បិណ្ណោ ។ បរិក្រព្រះអង្គដ៏
 ចំរើន ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានវិសេសចក្កិ
 សុខដោយចំណែកមួយ តែប្បិណ្ណោទេ ។ ម្ន ឧបាយិ ពួកភិក្ខុ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ថាគត មិនមែនព្រោះហេតុតែធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានវិសេសចក្កិសុខ ដោយចំណែកមួយ
 នូវទេ ម្ន ឧបាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ថាគត
 ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវភិក្ខុធម៌ដទៃ ដែលប្រសើរជាង ទក្ខម
 ជាងទៅទៀត ។ បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌
 ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែល
 ប្រសើរជាង ទក្ខមជាង នោះតែដូចម្តេច ។

[១២៦] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ន ឧបាយិ ព្រះគថាគតទ្រង់កើត
 ឡើងក្នុងវិសេសនោះ ជាអហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាចំរើនចរណៈ
 មានព្រះវិសេស ព្រះច្បាស់នូវវិគ្រលោក ប្រសើរដោយតុណ
 លេបុគ្គលស្មើគ្នា ជាអពុទ្ធានុបុរសដែលគួរឲ្យគោរព ជាសាស្តា

សុត្តនិបិដក បដិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធា កកក ។ មេ ។ សោ វមេ
 មន្ទ ធីវណោ មហាយ ចេតសោ ឧបត្តិលេសេ
 បញ្ញាយ ទុក្ខលីករណោ វិវិទ្ធោ កាមេហិ ។ មេ ។
 មវមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយម្បិ ។ ទា
 ឧទាយិ ធម្មោ ឧត្តវតោ ច ចណីតតោ ច យស្ស
 សង្ខតិវិហារោតុ ភិក្ខុ មយិ ច្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ។
 បុទ ចបរិ ឧទាយិ វិតត្តវិធារណំ រូបសមា ។ មេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ... តតិយំ ឈានំ... ចតុតិ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយម្បិ ។ ទា ឧទាយិ ធម្មោ
 ឧត្តវតោ ច ចណីតតោ ច យស្ស សង្ខតិវិហា-
 រោតុ ភិក្ខុ មយិ ច្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ។

[១៤៧] សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ
 បរិយោទានេ អនត្តណោ វិតត្តបត្តិលេសេ មុនុក្ខតេ
 តម្មនិយេ វិវេតេ អាទេញ្ចប្បត្តេ មុទ្ធនិវសា-
 ទុស្សតិញ្ញាលាយ ចិត្តំ អភិច្ឆន្ទាមេតិ សោ

សុត្តនិបិដក បដិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

របស់ទេវតា នឹងមនុស្សចាំទ្បយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងខ្ញុំចក្កវិយស្ត
 មិនវិលត្រឡប់មកកាន់កងថ្មីទៀត ។ មេ ។ ព្រះអង្គលះបង់នូវវិវេណ-
 ធម៌ចាំ ៥ នេះ ដែលជាឧបត្តិលេសរបស់ចិត្ត ដែលធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យមាន
 កម្លាំងថយ ទ្រង់ស្ងួតចាកកាយចាំទ្បយ ។ មេ ។ ចូលបឋមជ្ឈន
 ម្ខាងទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់កថាគត ព្រោះ
 ហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលប្រសើរជាង ទុក្ខដាង នេះឯង ។
 ម្ខាងទាយិ ន័យបូយទៀត ព្រោះហេតុបរិតក្កៈនីតិវិចារៈ ។ មេ ។
 ចូលទុតិយជ្ឈន... តតិយជ្ឈន... ចតុត្តជ្ឈន ក៏សម្រាន្តទៅដោយ
 វិវេណបដចាំ ៤ ម្ខាងទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុង
 សំណាក់កថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលប្រសើរ
 ជាង ទុក្ខដាង នេះឯង ។

[១៤៧] កាលបើចិត្តតម្កល់នឹង ជាចិត្តបរិសុទ្ធផ្លូវផង វតមាន
 ចំចូលពោលនិកិលេស ព្រាសចាកឧបត្តិលេស ជាចិត្តខំ គួរដល់ការ-
 ពាក្យ ជាចិត្តនឹងផឹង ដល់នូវការៈមិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ
 រើបងប្រុសចិត្តទៅដើម្បីបុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាលោ ភិក្ខុនោះរើបងប្រុស

បរិព្វាណវង្ស បុព្វសុត្តនិកាយសុត្តន្ត វិទ្យញ្ញាណំ

អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវតិ សេយ្យនីមិ
 ឯកម្យំ ជាតិ ទ្វេបំ ជាតិយោ ។ បេ ។ នតិ សាភាវិ
 សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវតិ អយម្យំ
 ។ ចា ឧបាយំ ធម្មា ឧត្តរិគរោ ច បណីតតរោ ច យស្ស
 សច្ចិកិរិយាហេតុ ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរត្ថំ ។
 សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយាហានេ
 អនុដ្ឋលោ វិតត្តបត្តិលេសេ មុទុក្ខតេ កម្មជ័យេ វិគេ
 អាទេព្យម្បត្តេ សត្តាជំ មុត្តបចាតញ្ញាលាយ ចិត្តំ
 អភិច្ចាមេតិ សោ និព្វេន ចត្តុតា វិសុទ្ធន អភិក្កត្ត-
 មាទុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចរិមាទេ ឧបជដ្ឋមាទេ
 ហិទេ បណីតេ សុវណ្ណោ ទុព្វណ្ណោ សុតតេ ទុត្តតេ
 ។ បេ ។ យជា កម្មមគេ សត្តេ បដិបាតិ អយម្យំ ។ ចា
 ឧបាយំ ធម្មា ឧត្តរិគរោ ច បណីតតរោ ច យស្ស
 សច្ចិកិរិយាហេតុ ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរត្ថំ ។
 សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយា-
 ហានេ អនុដ្ឋលោ វិតត្តបត្តិលេសេ មុទុក្ខតេ

បរិព្វាណវង្ស បុព្វសុត្តនិកាយសុត្តន្ត ញាណ៣ ប្រការ

ឃើញម្យុបុព្វេនិវាស មានច្រើនប្រការ គឺជាព័ ១ ជាព័ ២ ។ បេ ។ លើក
 ឃើញម្យុបុព្វេនិវាសមានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងពាក្យ ព្រមទាំងទរទូស
 ដោយប្រការដូច្នោះ ហួសទទាយ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំ-
 ណាកំភាគ ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ខ្លួនធម៌ ដែលប្រសើរជាង
 ទុក្ខមជ្ឈិម ទេវឯង ។ កាលបើចិត្ត (របស់ភិក្ខុនោះ) គម្ពល់នៅល្អ ជា
 ចិត្តបរិសុទ្ធ ដូច្នោះ មិនមានទិព្វលោកិយភិក្ខុសេ ប្រាសចាកបក្កិលេស
 ជាចិត្តទង់ ក្នុងដល់ភាវិតាប្ប ជាចិត្តនឹងធីនី ដល់នូវភាវៈមិនញាប់ញ័រយ៉ាង
 នេះហើយ ភិក្ខុនោះវែងវែងបង្កើតចិត្ត ដើម្បីចូលចាកញាណនៃសត្វទាំង
 ព្រួយ ភិក្ខុនោះវែងវែងមានចិត្តទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបន្តិចក្នុងរបស់មុន្ស
 ធម្មតា បានឃើញពួកសត្វដែលច្បុត ដែលកើត ជាសត្វភាគទាប ខ្ពង់
 ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ សម្បុរអាក្រក់ មានតិល្ល មានភិក្ខុក្រក់
 ។ បេ ។ ភិក្ខុនោះវែងវែងឃើញពួកសត្វដែលនៅតាមយថាភូ ហួស
 ទទាយ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាកំភាគ ព្រោះ
 ហេតុតែធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ខ្លួនធម៌ដែលប្រសើរជាង ទុក្ខមជ្ឈិម ទេវឯង ។
 កាលបើចិត្ត (របស់ភិក្ខុនោះ) គម្ពល់នៅទីនឹង ជាចិត្តបរិសុទ្ធជ្រុ-
 ងនឹង មិនមានទិព្វលោកិយភិក្ខុសេ ប្រាសចាកបក្កិលេស ជាចិត្តទង់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កម្មដោយ វិវេក អាណេត្តប្បវត្ត អាសវាចំ មយញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិវឌ្ឍនោមតិ សោ ឥទ្ធិ ទុក្ខត្ថំ យជាត្វតំ បដាធាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខតិរោធាតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខតិរោធាតិ បដិបទាតិ យជាត្វតំ បដាធាតិ ឥមេ អាសវាតិ យជាត្វតំ បដាធាតិ អយំ អាសវសមុទយោតិ ។ បេ ។ អយំ អាសវតិរោធាតិ ។ បេ ។ អយំ អាសវតិរោធាតិ បដិបទាតិ យជាត្វតំ បដាធាតិ ។ តស្ស ឃរិ ជាធាតា ឃរិ បស្សនោ កាមាសវាចំ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ភវាសវាចំ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាចំ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មិ វិមុត្តនិទិ(១) ញាណិ ហោតិ ទំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតិ ករណីយំ ធាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បដាធាតិ អយំ ទោ ទុនាយំ ធម្មា ទុត្តរិករោ ច បណីតតរោ ធម យស្ស សច្ចិកិរិយាហេតុ ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ។ ឥមេ ទោ ទុនាយំ ធម្មា ទុត្តរិករោ ច បណីតតរោ ធម យសំ សច្ចិកិរិយាហេតុ ភិក្ខុ មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ។

១ ម. វិមុត្តន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

គួរដល់ការនាគម្ម ជាចិត្តមិនច្រើន ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះ ហើយ ភិក្ខុនោះវែងបង្កើនចិត្តទៅដើម្បីកាសវក្ខយញាណ ភិក្ខុនោះវែងដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។ នេះជាទីលែងទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីលែងទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាអាសវៈ ។ បេ ។ នេះជាហេតុឲ្យកើត អាសវៈ ។ បេ ។ នេះជាទីលែងអាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីលែងអាសវៈ ។ កាលភិក្ខុនោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តវែងរួចស្រឡះចាកអាសវៈ ចិត្តវែងរួចស្រឡះចាកភវាសវៈ ចិត្តវែងរួចស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវៈ កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ ភិក្ខុនោះសេចក្តីដឹងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ភិក្ខុនោះវែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌កត្តាអញ្ញបាទ ទៅរួចហើយ សោឡុសកិច្ចកំភាគ្តាអញ្ញបាទធ្វើរួចហើយ មគ្គភាវនាភិច្ចដវេ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡុកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ម្ចាស់ ទទាយំ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌កុំសំណាក់កថាគត ព្រោះហេតុ តែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលប្រសើរជាង ទុក្ខជាង នេះឯង ។ ម្ចាស់ ទទាយំ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌កុំសំណាក់កថាគត ព្រោះហេតុ តែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលប្រសើរជាង ទុក្ខជាង ចាំនេះឯង ។

បរិព្វាជណ៍ស្ស បុប្ផសកុលុនាយិសុត្ត បទដ្ឋាយាចន៍

[១២៦] ឃី វុត្តេ សកុលុនាយិ បរិព្វាជិតោ

កកវន្តិ ឯតទរោក អភិក្កន្តិ កន្តេ អភិក្កន្តិ កន្តេ

សេយ្យជាបិ កន្តេ ជំក្កន្តិ វា ឧក្កន្តិ វេយ្យ បដិច្ចន្តិ

វា វិវេយ្យ បុប្ផស្ស វា មន្តិ អាចិត្តេយ្យ អន្ធការេ

វា គេលប្បដ្ឋោតិ ជាវេយ្យ ចត្តមន្តោ វុទានិ ឧត្តន្តិ

ឃីមេវ(១) កកវតា អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកា-

សិតោ ឯសាហំ កន្តេ កកវន្តិ សវណំ កុណមិ

ធម្មតា តិក្កសង្ឃតា លកេយ្យាហំ កន្តេ កកវតោ

សន្តិកោ បទ្ធជំ លកេយ្យិ ឧបសម្បទន្តិ ។

[១២៧] ឃី វុត្តេ សកុលុនាយិស្ស បរិព្វាជិតស្ស

បរិសា សកុលុនាយិ បរិព្វាជិតំ ឯតទរោក(២)

១ ឧ. ឯកវិ ។ ២ ឧ. ឯកវិ ។

បរិព្វាជណ៍ស្ស បុប្ផសកុលុនាយិសុត្ត កាប្រាបចន្តុសសុបដ្ឋស

[១២៨] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សកុ-

លុតាយិបរិព្វាជក ក៏ប្រាបបដ្ឋិទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះ

អង្គដ៏ចំរើន ភ្នំណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភ្នំណាស់ ព្រោះថា ធម៌

ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយ ដោយរោគចិយាយនេះឯង ដូចជាគេថ្កា

របស់ដែលដាក់បូជ្ជូចជាគេបើកបញ្ជាបស់ដែលកំបាំង ឬដូចជាបុគ្គល

ប្រាប់ដូរដែលអ្នកវិន្តិដូរ ពុំពោះសោតដូចជាគេប្រោលប្រជុំបក្សទ័ន្ធិក

ដោយគិតថា បទុស្សដែលមានក្នុងនឹងមើលឃើញនូវរូបបុគ្គ ខ្ញុំព្រះអង្គ

មេ សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង

ជាសណេៈ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គគួរបាននូវបព្វជ្ជំ គួរបាន

នូវឧបសម្បត្តិ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[១២៩] កាលសកុលុតាយិបរិព្វាជក និយាយយ៉ាងនេះហើយ

បរិសេនរបស់សកុលុតាយិបរិព្វាជក ក៏និយាយនឹងសកុលុតាយិបរិព្វាជក

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសភ

មា ភវី ឧទាយិ សមណោ ភោតមេ ព្រហ្មជរិយិ
ជរិ មា ភវី ឧទាយិ អាជរិយោ ហុត្វា អន្តោវសីវាសិ
វសិ សេយ្យថាបិ នាម ឧទតមណីគោ(១) ហុត្វា
ឧទ្ទេតនិគោ អស្ស ឃិវិ សម្មនមិទិ(២) ភោតោ
ឧទាយិស្ស ភវិស្សតិ មា ភវី ឧទាយិ សមណោ
ភោតមេ ព្រហ្មជរិយិ ជរិ មា ភវី ឧទាយិ អាជរិយោ
ហុត្វា អន្តោវសីវាសិ វសិតិ ។ នតិ ហិទិ សកុលុ-
នាយិស្ស បរិព្វាសកស្ស បរិសា សកុលុនាយិ
បរិព្វាជតិ អន្តរាយមកាសិ កកវតិ ព្រហ្មជរិយេតិ ។

ចូឡសកុលុនាយិសុត្តំ នវិម និដ្ឋិតំ ។

១ ឧ. ម. មណីកោ ។ ២ ឧ. សម្មមេតំ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសភៈ

ដូច្នេះថា បរិគ្រលោកៗទាយិដំចំរើន លោកកុំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុង
សំណាក់ព្រះសមណគោតម សូមលោកៗទាយិដំចំរើននៅជាភាពារ្យ កុំ
ជាអន្តោវសិតគេឡើយ ឲ្យដូចជាក្នុងទឹកនៅពេញដោយទឹកដដែល សូម
លោកៗទាយិដំចំរើន កុំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់ព្រះសមណ-
គោតម សូមលោកៗទាយិដំចំរើន នៅជាភាពារ្យដដែល កុំជាអន្តោវ-
សិតគេឡើយ ។ បរិសំទរបស់សកុលុនាយិបរិព្វាជក ធ្វើសេចក្តី
អន្តរាយ យ៉ាងនេះ ដល់សកុលុនាយិបរិព្វាជក ក្នុងការប្រព្រឹត្តិ
ព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ចូឡសកុលុនាយិស្សត្រ ទី ៧ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ វេទណសម្បត្តិ^(១)

[១៩០] ឯវង្សេ សុតិ ។ ឯតិ សមយំ
កកវា សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវំនេ អនាថមិណ្ឌិកស្ស
អារាមេ ។ អដិទោ វេទណសោ បរិច្ចាជិតោ
យេន កកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កកវតា
សន្ធិ សង្ខារិ សង្ខារនិយំ កដិ សាកណិយំ
វិទិសាបត្វា ឯកមម្ហិ អដ្ឋាសំ ។

[១៩១] ឯកមម្ហិ មិគោ ទោ វេទណសោ
បរិច្ចាជិតោ កកវតោ សម្ពិគោ ឧទានិ ឧទានេសិ
អយំ បរាមោ វណ្ណោ អយំ បរាមោ វណ្ណោតិ ។ តិ
បន ត្វិ កត្វាន ឯវិ វនេសិ អយំ បរាមោ វណ្ណោ
អយំ បរាមោ វណ្ណោតិ កត្វាមោ បរាមោ វណ្ណោតិ ។
យេស្មា តោ តោតម វណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ ឧត្តវិគរោ
វា បណីតតរោ វា នត្វិ សោ បរាមោ វណ្ណោតិ ។

១. ឧ. បទសម្បត្តិ ។ ប. បទសម្បត្តិ ។

វេទណសម្បត្តិ ទី ១០

[១៨០] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថមិណ្ឌិកសេដ្ឋី
និកក្រុងសាវត្ថិ ។ គ្រាពាន់ប្រាំ វេទណសបរិច្ចាជក ចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពាលពាក្យកំចាត់
សំណេសំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
ដែលគួរកែកយ នឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏បិទនៅក្នុងទីសមគួរ ។

[១៨១] លុះវេទណសបរិច្ចាជក បិទនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏
ចម្លើងទូរៗ ខាងវា ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ពន្លឺនេះវ័ថ្វុញ្ចណាស់
ពន្លឺនេះវ័ថ្វុញ្ចណាស់ ។ ព្រះអង្គគ្រាស់សួរថា ម្ចាស់កត្តានេះ^(១) ចុះ
ហេតុអ្វីបានជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះថា ពន្លឺនេះវ័ថ្វុញ្ចណាស់ ពន្លឺនេះ
វ័ថ្វុញ្ចណាស់ ចុះពន្លឺដូចម្តេច ដែលវ័ថ្វុញ្ច ។ វេទណសបរិច្ចាជក
ត្រាបចូលថា បពិត្រព្រះភាគមដំបំរើន ពន្លឺណាដែលគេពន្លឺទៀត
ភ្លឺលើសលុបជាន់ ចូប្រសើរជាន់គ្នាន ពន្លឺពានរណ្ណោះថា ពន្លឺវ័ថ្វុញ្ច ។

១. ហោតាមគោត្រូវរបស់បរិច្ចាជកនោះ ។ កញ្ជះ ប្រែថា ជនទូលំទូលាយនៃកញ្ជារព្រះ ។

កតមោ សោ (១) កត្តាន វណ្ណោ យស្មា វណ្ណោ អញ្ញោ
វណ្ណោ ឧត្តរិករោ វា បណីតតរោ វា ធន្តិកិ ។ យស្មា
ភោ គោតម វណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ ឧត្តរិករោ វា
បណីតតរោ វា ធន្តិ សោ បរមោ វណ្ណាតិ ។

[១៥២] ធីយាបិ ទោ ភេ វសា កត្តាន
ជយេយ្យ យស្មា ភោ គោតម វណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ
ឧត្តរិករោ វា បណីតតរោ វា ធន្តិ សោ បរមោ
វណ្ណាតិ វា ទេសំ តត្តា វណ្ណំ ធន បញ្ញាបេសិ ។
សេយ្យជាបិ កត្តាន បុរិសោ វិវិ វា ទេយ្យ អហំ
យា ឥមស្មី ជនបទេ ជនបទកល្យាណំ តិ ឥច្ឆាមិ
តិ កាមេមីតិ ។ តមេនំ វិវិ វា ទេយ្យំ អម្ពោ បុរិស
យំ ត្វិ ជនបទកល្យាណំ ឥច្ឆសិ កាមេសិ ជាតាសិ
តិ ជនបទកល្យាណំ ឧត្តិយិ វា ព្រាហ្មណំ វា
វេស្សិ វា សុទ្ធិ វា តិ (២) ។ ឥតិ បុដ្ឋា ទោតិ
វា ទេយ្យ ។ តមេនំ វិវិ វា ទេយ្យំ អម្ពោ បុរិស យំ
ត្វិ ជនបទកល្យាណំ ឥច្ឆសិ កាមេសិ ជាតាសិ

• ១. ម. ពតមោ ចសោ ។ ២. ម. ឧត្តិយំ វា ព្រាហ្មណំ វា វេស្សិ វា សុទ្ធិ
វា តិ វិស្សតិ ។

ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ម្ចាស់កុណ្ណះ បុរេនិវេសន៍កុណ្ណះ ទៀតក្លាយស
លុបជាងប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះឥដ្ឋម្តេច ។ វេទណសបិព្វាជក
ក្រាបចូលថា បពិត្រព្រះភោគមជ័ចំរើន ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺឯទៀតក្ល
លើសលុបជាងប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះឯងឈ្មោះថាពន្លឺវិច្ឆុថា ។

[១៥២] ម្ចាស់កុណ្ណះ ពាក្យរបស់អ្នកខ្ញុំ ផ្សាយទៅវែង (១)
ណាស់ ព្រោះអ្នកនិយាយថា បពិត្រព្រះភោគមជ័ចំរើន ពន្លឺណាដែល
រកពន្លឺឯទៀតក្លាយសលុបជាង ប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះឯងឈ្មោះថា
ពន្លឺវិច្ឆុថា ផ្សព្វផ្សាយ ចាំបំរើកំណត់នូវពន្លឺនោះផង ។ ម្ចាស់កុណ្ណះ ដូច
បុរសនិយាយយ៉ាងនេះថា ឯព្រាហ្មណ៍បានខាងជនបទកល្យាណ៍ (ដែល
នៅ) ក្នុងជនបទនេះ ។ ជនចាំឯទ្បាយកំសួរបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នៃ
បុរសចំរើន អ្នកព្រាហ្មណ៍បានខាងជនបទកល្យាណ៍ណា អ្នកស្គាល់
ខាងជនបទកល្យាណ៍នោះថា ជាស្រ្តីក្សត្រិយ៍ ឬព្រាហ្មណ៍ ជាស្រ្តីវេស្សៈ
ឬសុទ្ធីវេស្សៈ ។ បុរសនោះ លុះបានឆ្លើយឆ្លងហើយ ក៏ព្រាហ្មណ៍
ខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ ។ ជនចាំឯទ្បាយកំសួរបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នៃបុរស
ដ៏ចំរើន អ្នកព្រាហ្មណ៍បានខាងជនបទកល្យាណ៍ណា អ្នកស្គាល់

• ១. ពួកអង្គរថា ពន្លឺថា ពាលវេនិយាយបែបនេះ អស់ • យេដ្ឋិ • ពាន់ដ្ឋិ កំរក
ប្រយោជន៍គ្មាន ។

បញ្ជីពាក្យសព្ទ បរិយាយសព្ទ បរិយាយសព្ទ

តំ ជនបទកល្យាណី ឯវិវណ្ណា ឯវិកោត្តា ឥតិ វតិ
 ។ មេ ។ ធីយា វា វស្សា វា មជ្ឈិមា វា
 កាឡិ វា សាមា វា មន្ត្រិយ៍ វា អមុត្តស្មី
 ធាន(១) កាមេ វា ធីតមេ វា ធីតវេ វា ឥ ។ ឥតិ
 បុដ្ឋា ធាតិ វិធម្យ ។ តាមធី ឯវិ វិធម្យ អន្តា
 បុរិស យំ តិ ធី ជាធាសិ ធី ចស្សសិ តិ តិ ឥធាសិ
 កាមេសិ ។ ឥតិ បុដ្ឋា អាមាតិ វិធម្យ ។
 តំ កី មញ្ញសិ កត្វា ធី ធី ឯវិ សន្ត តស្ស
 បុរិសស្ស អប្បដិចារិកតិ(២) កាសិ តំ សម្បជ្ជតិ ។
 អន្តា ទោ កោ កោតម ឯវិ សន្ត តស្ស បុរិសស្ស
 អប្បដិចារិកតិ កាសិ តំ សម្បជ្ជតិ ។ ឯវិមេវ ទោ
 តិ កត្វា ធី យស្ស កោ កោតម វណ្ណា អញ្ញា វណ្ណា
 ឧត្តរិករោ វា មណិករោ វា ធីត្ថិ សោ បរមោ វណ្ណា តិ
 វិធម្យ តត្ថា វណ្ណិ ធី មញ្ញាមេសិ ។ សេយ្យថា ធី
 កោ កោតមោ មណិ វេជ្ជរិមោ សុកោ មោតិមា

១ ឧ. ម. តាមសព្ទ ១ ទិដ្ឋិ ។ ២ ឧ. ម. អញ្ញាមិកតិ ។

បញ្ជីពាក្យសព្ទ បរិយាយសព្ទ សំខ្លាំងពន្យល់នៃសព្ទ

មានដំបូងកល្យាណីនោះថា មានសម្បយោងនេះ មានគោត្រយោង
 នេះ ។ មេ ។ ជាស្រ្តីខ្ពស់ឬទាប ឬក៏កណ្តាល ជាស្រ្តីសម្បូរនៅឬនៅ
 ស្រីតែម ឬក៏នៅស្រស់ (ទៅ) ក្នុងស្រុក ឬនិគម ឬក៏នគររាជានោះ
 ដូច្នោះដែរ ។ បុរសនោះលុះអស្សរដូច្នោះហើយ ក៏ប្រាប់ថា ខ្ញុំមិន
 ស្គាល់ទេ ។ ពួកជនក៏សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះទៀតថា នៃបុរសដ៏ចំរើន
 អ្នកមិនស្គាល់ មិនឃើញខ្ញុំស្រីណា អ្នកប្រាប់ថាបានខ្ញុំស្រីនោះ
 ឬអី ។ បុរសនោះ លុះអស្សរដូច្នោះហើយ ក៏ប្រាប់ថា បាទ ។ ខ្ញុំល
 កត្តានោះ អ្នកសំគាល់ខ្ញុំសេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កាលបើដូច្នោះ សំដី
 របស់បុរសនោះក្រែងយកជាការមិនបានទេដឹង ។ តិកមេហើយ ព្រះ
 ភោគមដ៏ចំរើន កាលបើដូច្នោះ សំដីរបស់បុរសនោះនឹងយកជាការមិន
 បានទេ ។ ខ្ញុំលកត្តានោះ អ្នកនិយាយថា បពិត្រព្រះភោគមដ៏ចំរើន
 ពន្ធិណាដែលពេញនឹងទៀតក្តីលើសលុបជាង ឬ ប្រសើរជាងគ្នា ពន្ធិ
 នោះល្អជាងពន្ធិផ្សេងដូច្នោះដឹង ចាំដឹងចំណេះខ្ញុំពន្ធិនោះដឹង ក៏យ៉ាង
 នោះដឹង ។ បពិត្រព្រះភោគមដ៏ចំរើន កែវីពន្ធិ ស្តេចល្អ ហេតុពន្ធិ

សុទ្ធត្ថវិធិពេ មន្ទិមនិកាយស្ស មន្ទិមចណ្ណសក

អង្គិសោ សុបរិកម្មកតោ បណ្ណកម្មលេ មិត្តិក្ខត្តា
ភាសនេវ ធម្មនេវ វិរោធនេវ^(១) ឯវិវណ្ណា អត្តា មោតិ
អរោតោ បរម្មរណាតិ ។

(១៥៣) តំ កី មញ្ញសិ កប្បាទ យោ វា
បណី វេជ្ជវិយោ សុភោ ដោតិមា អង្គិសោ សុបរិ-
កម្មកតោ បណ្ណកម្មលេ មិត្តិក្ខត្តា ភាសនេវ ធម្មនេវ
វិរោធនេវ យោ វា វត្ថុនុកាវតិមិសាយ កិមិ ខដ្ឋោ-
បទកោ ឥមេសិ ឧកិដ្ឋំ វណ្ណាជំ កតតោ វណ្ណា
អភិក្កន្ធតរោ ច បណីតតរោ ចាតិ ។ យាយិ
កោ កោតម វត្ថុនុកាវតិមិសាយ កិមិ ខដ្ឋោបទកោ
មយំ ឥមេសិ ឧកិដ្ឋំ វណ្ណាជំ អភិក្កន្ធតរោ ច
បណីតតរោ ចាតិ ។

• ១ កាលី ០ វិរោធិ ៣៧ ទីល្បឿ ។

សុទ្ធត្ថវិធិពេ មន្ទិមនិកាយ មន្ទិមចណ្ណសក

មានប្រ្រ័ត ៨ វែលដាងប្រាន់ឆ្មេហើយ ដាក់លើសម្ពត់កម្ពល មាន
ពណិល្យឺន វែមនីក្នុងក្នុងរឿន ដូចម្តេចមិញ អត្តាស្តាប់ហើយដា
សភាពមិនមានពេក វែមនីមានពន្ធិ ដូច្នោះឯង ។

(១៥៤) ម្នាលកប្បាទ៖ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច តែ

តែទ្បណស្តាសេស មានពន្ធិ មានប្រ្រ័ត ៨ វែលដាងប្រាន់ឆ្មេហើយ
ដាក់លើសម្ពត់កម្ពលមានពណិល្យឺន វែមនីក្នុងក្នុងរឿន ដឹងអម្បាលម្តែក
ដាក់មិដាភិណា ក្នុងវេលាយប់នឹងភយនីស្ងួន បណ្តាពន្ធិរបស់ចាំនីពីរ
នេះ រើនីភិណា ក្នុងជានីផល ប្រសើរជាងផល ។ បត់ច្រប្រះគោតម
ដឹងរើន បណ្តាពន្ធិចាំនីពីរនេះ ពន្ធិអម្បាលម្តែក ដាក់មិដាភិ ក្នុងវេលា
យប់នឹងភយនីស្ងួន ក្នុងជានីផល ប្រសើរជាងផល ។

បរិច្ឆេទវេទស្ស វេទសស្សន្ត ឃាយវណ្ណច្បាប់

[១៥៤] តំ តំ មញ្ញសិ កត្វាន យោ វា
 វត្តន្តការតិមិសាយ តំមិ ខ្មោយនគោ យោ វា
 វត្តន្តការតិមិសាយ តេលប្បដិចោ សមេសំ ឧភិដ្ឋំ
 វណ្ណដំ កតមោ វណ្ណ អភិក្កន្តនរោ ច
 មណីតតរោ ចាតិ ។ យាយំ កោ កោតម
 វត្តន្តការតិមិសាយ តេលប្បដិចោ អយំ សមេសំ
 ឧភិដ្ឋំ វណ្ណដំ អភិក្កន្តនរោ ច មណីតតរោ
 ចាតិ ។

[១៥៥] តំ តំ មញ្ញសិ កត្វាន យោ
 វា វត្តន្តការតិមិសាយ តេលប្បដិចោ យោ
 វា វត្តន្តការតិមិសាយ មហាអក្កិក្កន្តោ សមេសំ
 ឧភិដ្ឋំ វណ្ណដំ កតមោ វណ្ណ អភិក្កន្តនរោ ច
 មណីតតរោ ចាតិ ។ យាយំ កោ កោតម
 វត្តន្តការតិមិសាយ មហាអក្កិក្កន្តោ អយំ សមេសំ
 ឧភិដ្ឋំ វណ្ណដំ អភិក្កន្តនរោ ច មណីតតរោ
 ចាតិ ។

បរិច្ឆេទវេទ វេទសស្សន្ត សំខ្មៅតំខ្មៅតំ

[១៥៦] ម្ចាស់ក្នុងនោះ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច អង្គិល-

វេទក ជាតិមិជាតិណា ក្នុងវេលាយប់នឹងតយ័និស្សន្ស នឹងប្រទ័បប្រេង
 ណា ក្នុងវេលាយប់នឹងតយ័និស្សន្ស បណ្តាពន្ធុរបស់ទាំងពីរនេះ គឺ
 ពន្ធុណា ភ្នំជាន់ផង ប្រសើរជាងផង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន
 បណ្តាពន្ធុរបស់ទាំងពីរនេះ ពន្ធុប្រទ័បប្រេង ក្នុងវេលាយប់នឹងតយ័និ
 ស្សន្ស ភ្នំជាន់ផង ប្រសើរជាងផង ។

[១៥៧] ម្ចាស់ក្នុងនោះ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ប្រទ័ប
 ប្រេងណា ក្នុងវេលាយប់នឹងតយ័និស្សន្ស នឹងតំនរភ្នំនឹងណា ក្នុងវេលា
 យប់នឹងតយ័និស្សន្ស បណ្តាពន្ធុរបស់ទាំងពីរនេះ គឺពន្ធុណា ភ្នំជាន់
 ផង ប្រសើរជាងផង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បណ្តាពន្ធុរបស់
 ទាំងពីរនេះ ពន្ធុតំនរភ្នំនឹង ក្នុងវេលាយប់នឹងតយ័និស្សន្ស ភ្នំជាន់ផង
 ប្រសើរជាងផង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសន្ធិស្កន្ត

[១៥៦] តិ កី មញ្ញសិ កត្តាទ យោ វា វត្តិយា កាតិមិសាយ មហាអត្តិកុទ្ទោ យោ វា វត្តិយា បច្ចុសសមយំ វិទ្ធោ វិភត្តវលាហកេ ទេវេ ឱសធំ តាវតា វេសី ឧភិទ្ធី វណ្ណាធំ កតមោ វណ្ណា អភិក្កន្ធតរោ ច បណីតតរោ ចាតិ ។ យាយិ រោ កោតម វត្តិយា បច្ចុសសមយំ វិទ្ធោ វិភត្តវលា ហកេ ទេវេ ឱសធំ តាវតា អយំ វេសី ឧភិទ្ធី វណ្ណាធំ អភិក្កន្ធតរោ ច បណីតតរោ ចាតិ ។

[១៥៧] តិ កី មញ្ញសិ កត្តាទ យោ វា វត្តិយា បច្ចុសសមយំ វិទ្ធោ វិភត្តវលាហកេ ទេវេ ឱសធំ តាវតា យោ វា កទហ្មោសេវេ បណ្ណាវសេ វិទ្ធោ វិភត្តវលាហកេ ទេវេ អភិទោ^(១) អន្តរាត្តសមយំ ចប្ពោ វេសី ឧភិទ្ធី វណ្ណាធំ កតមោ វណ្ណា អភិក្កន្ធតរោ ច បណីតតរោ ចាតិ ។

• ភទ្គិ ឃេតុរោ អភិកោយន្តិ វិស្សនំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសន្ធិស្កន្ត

[១៥៦] ម្នាលកូនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច គំនរ ភ្លើងចំណក ក្នុងវេលាយប់នឹងត្រឡប់ស្ងួត ទឹកដោយព្រឹកណា ក្នុង បច្ចុសសមយំនៃគ្រី ដែលស្រឡះច្រាសចាកពតក្សៀន បណ្តាពន្ធុ របស់ទាំងពីរនេះ តើពន្ធុណា ភ្លើងនឹងផង ប្រសើរជាងផង ។ បរិច្ច ព្រះគោតមដ៏ចំរើន បណ្តាពន្ធុរបស់ទាំងពីរនេះ ពន្ធុដោយព្រឹក ក្នុង បច្ចុសសមយំនៃគ្រី ដែលស្រឡះច្រាសចាកពតក្សៀន ភ្លើងនឹងផង ប្រសើរជាងផង ។

[១៥៧] ម្នាលកូនៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ដោយព្រឹកណា ក្នុងបច្ចុសសមយំនៃគ្រី ដែលស្រឡះច្រាស ចាកពតក្សៀន ទឹកច្រះចន្ទ្រណាក្នុងវេលាអព្រាត្រមិនខាន់ជ្រៀន ជ្រកក្នុងវិជ្ជាបោសថ ១៥ កើត ដែលស្រឡះច្រាសចាកពតក្សៀន បណ្តាពន្ធុរបស់ទាំងពីរនេះ តើពន្ធុណា ភ្លើងនឹងផង ប្រសើរជាងផង ។

បរិព្វាជនវគ្គស្យ វេទសស្សត្ថ វាយវណ្ណប្បញ្ញា

យាយី ភោ ភោតម តទហុចោសថេ បណ្ណារសេ
វិទ្ធេ វិតតវលាហាកេ ទេវេ អភិទោ អឡ្ហវត្តសមយំ
ចន្ទោ អយំ ឥមេសំ ឧភិជ្ជំ វណ្ណាមំ អភិក្កន្តតរោ ច
បណីតតរោ ចាតិ ។

[១៥៨] តិ កី មញ្ញសិ កញ្ញាន យោ វា
តទហុចោសថេ បណ្ណារសេ វិទ្ធេ វិតតវលាហាកេ ទេវេ
អភិទោ អឡ្ហវត្តសមយំ ចន្ទោ យោ វា វស្សាមំ បដ្ឋិមេ
មាសេ សវទសមយេ វិទ្ធេ វិតតវលាហាកេ ទេវេ
អភិទោ មជ្ឈន្តិកសមយំ សុវិយោ ឥមេសំ ឧភិជ្ជំ
វណ្ណាមំ កតមោ វណ្ណា អភិក្កន្តតរោ ច បណីតតរោ
ចាតិ ។ យាយី ភោ ភោតម វស្សាមំ បដ្ឋិមេ
មាសេ សវទសមយេ វិទ្ធេ វិតតវលាហាកេ ទេវេ
អភិទោ មជ្ឈន្តិកសមយំ សុវិយោ អយំ ឥមេសំ
ឧភិជ្ជំ វណ្ណាមំ អភិក្កន្តតរោ ច បណីតតរោ ចាតិ ។

បរិព្វាជនវគ្គ សេវសស្សត្ថ សំស្សវរិក្ខតិវិទិ

បពិត្រព្រះភាគមដិចំវេម បណ្ណាពុទ្ធិរបស់ចាំនិពិរនះ ពុទ្ធិព្រះចក្រ
ក្នុងវេលាយបំប្រាសមិនចាន់ជ្រៀងជ្រៃ ក្នុងវិថូទេបាសថ ១៥ កើត
ដែលស្រឡះប្រាសចាកពាក្យក្លែង ភ្នំជាន់ដង ប្រសើរជាន់ដង ។

[១៥៨] ហួលក្នុងនះ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ជាដូចម្តង

ព្រះចក្រណា ក្នុងវេលាអប្រាសមិនចាន់ជ្រៀងជ្រៃ ក្នុងវិថូទេបាសថ
១៥ កើត ដែលស្រឡះប្រាសចាកពាក្យក្លែង នឹងព្រះភាគិក្សណាក្នុង
សម័យវិថូត្រង់មិនចាន់ជ្រៀងជ្រៃ ភាសទេសម័យ ទៃភាគិក្សនៃវស្សាន-
ដេវ ដែលស្រឡះប្រាសចាកពាក្យក្លែង បណ្ណាពុទ្ធិរបស់ចាំនិពិរនះ
កើតភ្នំណា ភ្នំជាន់ដង ប្រសើរជាន់ដង ។ បពិត្រព្រះភាគមដិចំវេម
បណ្ណាពុទ្ធិរបស់ចាំនិពិរនះ ពុទ្ធិព្រះភាគិក្ស ក្នុងសម័យវិថូត្រង់មិនចាន់
ជ្រៀងជ្រៃ ភាសទេសម័យ ភាគិក្សនៃវស្សានដេវ ដែលស្រឡះប្រាស
ចាកពាក្យក្លែង ភ្នំជាន់ដង ប្រសើរជាន់ដង ។

[១៥៧] កតោ ទោ (១) នេ កត្វាន ពហុ ហិ
 ពហុតព ទេវំ យេ ឥមេសិ ចន្ទិមសុរិយានិ អាភា
 ណានុភោត្តំ ត្យហំ បដាបាមិ អម ច បទាហំ ធម៌
 វបាមិ យស្មា វណ្ណា អញ្ញោ វណ្ណា ឧត្តវតពេ វំ^(២)
 បណីតតរោ វំ^(៣) ធម៌តិ អដ ច បទ ភិំ កត្វាន
 យាយិ វណ្ណា កិមិទា ទដ្ឋោបទកេន ទិហិទតរោ
 ច កិលិដ្ឋតរោ ច សោ បរោ វណ្ណាតិ
 វទេសិ តព្វ វណ្ណំ ធមញ្ញាបេសិ^(៤) ។ បព្វ
 ទោ ឥមេ កត្វាន កាមគុណា កតមេ បព្វ
 ចក្កវិញ្ញេយ្យ រុទា ឥដ្ឋា កត្តា មទាទា ចិយរុទា
 កាម្មបសញ្ញតា វជជីយា សោភវិញ្ញេយ្យ សន្តា...
 យានវិញ្ញេយ្យ កត្វា... ជិវ្ហវិញ្ញេយ្យ វសា... កា-
 យវិញ្ញេយ្យ ដោដ្ឋា ឥដ្ឋា កត្តា មទាទា
 ចិយរុទា កាម្មបសញ្ញតា វជជីយា ឥមេ ទោ
 កត្វាន បព្វ កាមគុណា ។ យិ ទោ កត្វាន

១ ឧ. ឧ. គោ ១៣ ។ ២-៣ ឧ. ឧ. ច ។ ៤ ឧ. ឧបញ្ញាបេសិ ។

[១៥៧] ម្ចាស់កុល្លា: ទេវតាទាំងឡាយណា មិនបានប្រើប្រាស់
 ភ្នំព្រៃគ្រឹះប្រដូន្តីនិងគ្រឹះភាគច្រើន^(១) ទាំងពីរនេះ ទេវតាទាំងនោះ មានច្រើន
 ត្រូវលែងជាងនោះទៅទៀត គេយកកិស្តល់ច្បស់ឲ្យទេវតាទាំងនោះ
 ដែរ ប៉ុន្តែគេយកមិនបានពេលថា ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺទៀតលើស
 ស្រេចជាង ឬប្រសើរជាងគ្មានដូច្នោះឡើយ ម្ចាស់កុល្លា: ចំណែកអ្នក
 ពោលថា ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺមកផង សៅញ្ញុរិពកផង ជាង
 អង្គុលអម្ពុកជាតិមិជាតិ ពន្លឺនោះឈ្មោះថា ពន្លឺវិញ្ញាណដូច្នោះផង ទាំង
 មិនកំណត់ឲ្យពន្លឺនោះផង ។ ម្ចាស់កុល្លា: កាមគុណានេះមាន ៥ ប្រការ
 កាមគុណ៥ ប្រការគឺដូចម្តេចខ្លះ គឺប្រើដែលគួរដឹងបានដោយភ្នែក ជាទី
 ប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
 កាម ជាទីរករាយ ១ សំឡេងដែលគួរដឹងបានដោយត្រចៀក... ១ កូន
 ដែលគួរដឹងបានដោយច្រមុះ... ១ រសដែលគួរដឹងបានដោយកណ្តាត... ១
 ដោយដ្ឋានដែលគួរដឹងបានដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទី
 ពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីរករាយ ១
 ម្ចាស់កុល្លា: នេះឯងឈ្មោះថា កាមគុណ ៥ ប្រការ ។ ម្ចាស់កុល្លា:

១ ទេវតាដែលយកស្មើយញ្ជកំរិតសំរេចសំបូរពោធិ៍ ។

បរិច្ចាគវេទ្យ វេទណសសុត្ត កាមគ្គសុខប្បវេស

ឥមេ មញ្ច កាមតុណ្ហា បដិច្ច ឧប្បជ្ឈតិ សុខំ
សោមនស្សំ ឥទិ វុច្ឆតិ កាមសុខំ ។ ឥតិ
កាមេហិ កាមសុខំ កាមសុខា កាមគ្គសុខំ
តត្ថ អគ្គមក្ខាយតីតិ ។

[១៦៦] ឃីវុត្តេ វេទណសោ បរិច្ចាជកោ ភគវន្តិ
ឯតនភោជ អច្ឆរិយំ ភោ គោតម អត្តតិ ភោ គោតម
យាវ សុភាសិតត្ថុទិ ភោតា ភោតមេន កាមេហិ
កាមសុខំ កាមសុខា កាមគ្គសុខំ តត្ថ អគ្គមក្ខា-
យតីតិ ។ តុដ្ឋាមិ ទោ ឯតិ កត្តាន តយា អញ្ញនិដ្ឋិ-
កេន អញ្ញត្តនិកេន អញ្ញវិកេន អញ្ញនុយោកេន(១)
អញ្ញថាវរិយកេន កាមំ(២) វា កាមសុខំ វា កា-
មគ្គសុខំ វាតិ(៣) យេ ទោ តេ កត្តាន តិក្ខុ អវហោត្តា
ចីណាសវា វុសិតវុត្តោ កតតកវណីយា ឱហិតការា

១ ឧ. ម. អញ្ញត្ត យោធន ។ ២ ម. កាមវា ។ ៣ ឧ. ម. វា ។

បរិច្ចាគវេទ្យ វេទណសសុត្ត កាមគ្គសុខប្បវេស

ត្រង់ដែលសេចក្តីសុខនឹងរលាយស្ប កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាម-
គុណទាំង៥ ប្រការនេះ នេះឯងគឺជាគុណហេតុ កាមសុខគឺសុខក្នុង
កាម ។ កាមសុខដោយកាមទាំងឡាយដូច្នេះឯង បណ្តាសុខទាំងនោះ
សុខដាក់ព្រលនៃកាម (ព្រះវិញ្ញាណ) ព្រាកដជាប្រសើរជាងកាមសុខ ។

[១៦៦] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យំនិរនេះ
ហើយ វេទណសបរិច្ចាជក ក៏សរសើរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា
បពិត្រព្រះភាគមដិច្ចរើន អស្ចារ្យភោគណាស់ បពិត្រព្រះភាគមដិច្ចរើន
ចំឡែកភោគណាស់ ដូចព្រះភាគមដិច្ចរើន ទ្រង់ត្រាស់សំដែងដូច្នេះថា
កាមសុខដោយកាមទាំងឡាយ បណ្តាសុខទាំងនោះ សុខដ៏ដាក់ព្រល
នៃកាម ព្រាកដជាប្រសើរជាងកាមសុខ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ត្រាស់ថា ខ្លាសក្ខានៈ ខ្លាសក្ខានៈសេចក្តីយល់ឃើញផ្សេង មាន
សេចក្តីតាមចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីពេញចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីព្យាយាម
ក្នុងទីផ្សេង មានការព្យាបាលផ្សេង កម្រនឹងដឹងថា ខ្ញុំជាកាម ឬជាកាមសុខ
ឬក៏ជាកាមគ្គសុខ (ព្រះវិញ្ញាណ) ដូច្នេះ ខ្លាសក្ខានៈ លុះឯកត្តភិក្ខុណា
ដែលជាអរហន្ត ទិណស្រាត បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ គ្រប់គ្រាន់
ហើយ ធ្វើសោត្តសកិច្ចប្រសព្វហើយ ដាក់ចុះការហើយ សរម្រេច

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

អនុប្បត្តសនត្តា បរិក្ខំណាភវសញ្ញាជនា សម្មនត្តា
វិមុត្តា តេ ទោ ឯតំ ជាឈយ្យំ កាមំ វា កាមសុខំ
កាមត្ថសុខំ វាតិ ។

(១៦៦) ឯវំ វុត្តេ វេទណសោ បរិញ្ញាជកោ
កុបិកោ អនត្តមោ ភកវន្តិយេវ មុំសេន្តោ ភកវន្តិ-
យេវ វេន្តោ ភកវន្តិយេវ វេនោ យោ សមណោ
កោតមោ (១) ចាបិកោ ភវិស្សតីតិ ភកវន្តិ ឯតទវេន
ឯវមេវ បដិធកេត្វេ (២) សមណាប្រាហ្មណា អជាទត្តា
បុព្វន្តំ អជាទត្តា អបវន្តំ អថ ច បទ ចំណា ជាតិ
វុសិកំ ប្រាហ្មណេយំ កាតិ កវណីយំ ចាបិ វត្តត្តា-
យាតិ បជាចាមាតិ បដិជាទន្តិ តេសមិទំ កាសិកំ
ហស្សកិយេវ សម្បជ្ជតិ ណមកិយេវ (៣) សម្បជ្ជតិ
វត្តកិយេវ សម្បជ្ជតិ តុច្ឆកិយេវ សម្បជ្ជតីតិ ។

១ ១. សមណោ ២ ចោកេមោ ។ ២ ១. បុរិសេន ។ ៣ ១. ធាមកិយេវ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយសំដាប់ហើយ មានចម្លើយត្រៀមជាប់ចំពាក់
ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តច្របូចចៃដន្យហើយ ព្រោះរឹងច្បាស់ដោយ
ប្រពៃ ភិក្ខុទាំងនោះឯង ទើបដឹងថា ខ្លះជាកាម ឬជាកាមសុខ ឬក៏ជា
កាមត្ថសុខ ដូច្នោះបាទ ។

(១៦៧) កាលដែលព្រះហេតុព្រះភាគ ត្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ
ហើយ វេទណសបរិញ្ញាជក ស្រាប់តែទើបកាត់អំពីក្តី ដើរប្រទេសព្រះ
មានព្រះភាគ បន្តបន្តិចព្រះមានព្រះភាគ ស្តីបន្ទោសព្រះមានព្រះ
ភាគថា ព្រះសមណោភាគម ពេញជាមនុស្សលាមក ថាហើយ ក៏
និយាយទៅនឹងព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា ដំណើរនេះដូចគ្នានឹងសមណ-
ប្រាហ្មណ៍ត្រូវយកក្នុងលោកនេះ មិនដឹងខ្ញុំចំពុំដុកខាងដើម មិនដឹងខ្ញុំ
ចំពុំដុកខាងចុងទេ ប៉ុន្តែពួកវា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់
អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយនមិ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់
គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញក៏បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គ-
ភាវនាភិច្ចដវិទ្យាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ
ឯពាក្យរបស់សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សម្រេចបានត្រឹមតែពាក្យអ្នកផង
សើចប់អកលេន សម្រេចបានត្រឹមតែពាក្យទទេបយលាមក ជាពាក្យ
ផងប្រយោជន៍ ជាពាក្យសារសូន្យ ដោយភិក ។

បញ្ជីពាក្យស្រដៀង វេទសម្បទា បុព្វបទ

[១២២] យេ ខោ តេ កក្កាន ឥសណា ត្រាហ្មណា
 អដាណ្ណា បុព្វដ្ឋិ អដាណ្ណា អបរដ្ឋិ ទីណា ជាតិ វុស័តិ
 ព្រហ្មណីយំ កតិ ករណីយំ ឆាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ
 បដាឆាតិ បដិដាណ្ណិ តេសំ សោយេវ សហទម្មិកា
 ធិត្តយោ ហោតិ អបិច កក្កាន តិដ្ឋតុ បុព្វតោ
 តិដ្ឋតុ អបរតោ ឯតុ វិញ្ញុ បុរិសោ អសយេ អមាយោ
 ឧដ្ឋជាតិកោ អមាមនុសាសាមិ អហំ ធម្មំ ទេសេមិ
 យដានុសិដ្ឋិ ភថា ចដិបដ្ឋមាទោ ធិរស្សវ
 សាមញ្ញាវ ញស្សតិ សាមិ ធីត្តិកំ ឯវិ
 កិវ សម្មា តទ្ធា វិប្បមោក្ខោ ហោតិ យទិទិ
 អវិជ្ជាតទ្ធា ។ សេយ្យថាមិ កក្កាន ធិហារោ កុមា-
 រោ ឧត្តោ ឧត្តានសយ្យកោ កណ្ឌបញ្ចមេហិ តទ្ធនេ-
 ហិ តទ្ធា(*) អស្ស សុត្តតទ្ធនេហិ តស្ស វុត្តិមទ្ធាយ

* ឧ. ១៣ ។

បញ្ជីពាក្យស្រដៀង វេទសម្បទា ការពោលវិធីបំផុតរាងដើមឯង ១២២

[១២២] ព្រះនាងព្រះកាតព្រាស់ថា ម្ចាស់កង្វះ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ណា មិនដឹងឲ្យបំផុតខាងដើម មិនដឹងឲ្យបំផុតខាងចុង
 តែប្តូរថា កត្តាព្រាស់ដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់កត្តាព្រាស់ហើយ មគ្គ-
 ព្រហ្មចរិយធម៌ កត្តាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច
 កត្តាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សោឡសកិច្ចដទៃទៀត មិនមានឡើយដូច្នោះ សមណព្រាហ្មណ៍នោះ
 វែងឆ្ងាយការសង្កត់សង្កិនប្រកបដោយធម៌នោះឯង ម្ចាស់កង្វះ បំផុត
 ខាងដើមនឹងខាងចុងចូរលើកទុកសិនចុះ បើវិញ្ញាប្បសវដែលជាអ្នកមិនប្រក-
 រាង មិនមានមាយា ប្រកបដោយជាតិជីក្រុងមែន ចូរមកចុះ ភថាភក
 មិនប្រៀនប្រដៅ ភថាភកនឹងសំដែងធម៌ វិញ្ញាប្បសវនោះ កាលបើបាន
 ប្រតិបត្តិ តាមពាក្យប្រៀនប្រដៅដូច្នោះហើយ មិនយូរឡើយ គង់នឹង
 ដឹងដោយខ្លួនឯង នឹងឃើញដោយខ្លួនឯង ព្រោះថា ការរួចស្រឡះ
 ចាកចំណងគឺអវិជ្ជាដោយប្រវត្តបាន យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់កង្វះ ក្មេង
 កូចខន្ធ កំពុងដេកផ្សារ ដែលគេចង់ដោយចំណងអំពោះមានកជាតិរបស់
 ចំណងចំណងនឹងប្តូរចេញទៅ ព្រោះកាស្រីយេសបក្តីចំរើន ព្រោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កន្តសកំ

ចរិតានុមន្តាយ ឥន្ទ្រិយានិ កាមិ ពន្ធនានិ មុក្ខេយ្យំ
សោ មោក្ខោន្តិកិ ទោ ជាធម្មេ ទោ ច ពន្ធនិ
ឯវមេវ ទោ កត្តាន ឯតុ វិញ្ញា ចុវិសោ អសយោ
វមាយាវ ទុដ្ឋជានិកោ អហមនុស្សសាមិ អហំ ធម្មំ
នេសេមិ យថានុសិទ្ធិំ តថា បដិបទ្ឋិណោ នចិវស្សេវ
សាមញ្ញេវ ញស្សតិ សាមំ នត្តិកិ ឯវំ កិវ សម្មា
ពន្ធនា វិច្ឆេតោក្ខោ ហោតិ យទិទំ អវិជ្ជាពន្ធនាតិ ។

(១៦៣) ឯវំ វុត្តេ វេទណសោ ចរិតានុមន្តោ
កកវន្តំ ឯតុនវេច អភិក្កន្តំ កោ តោតម អភិក្កន្តំ
កោ តោតម ។ មេ ។ ទុចាសតិ មំ កវំ តោតនោ
ជាវេតុ អជ្ជតត្តេ ចាណុបតិ សវណ្ណឌ្ឍតន្តំ ។

វេទណសុត្តន្តសម្ព ឧទ្ទិសំ ។
បិដកបិដក គតិយោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្តសកំ

អាស្រ័យការពាសន៍ខ្លះខ្លះនៃអង្គការរបស់វា ក៏ដឹងថា ភាគអញ្ចា
អង្គការចាត់ចែងហើយ តែមិនស្គាល់ខ្លះចំណង (នោះ) ទេ មានទម្រង់
យ៉ាងណាមិញ ខ្លួនក្នុងនេះ (បើ) វិញ្ញាបនបត្រមិនអ្នកភាគ មិនមាន
មាយា ប្រកបដោយជំនាញក្នុងវិស័យ ចូរមកចុះ រាប់គណនីប្រៀបប្រដៅ
រាប់គណនីសំដែងធម៌ វិញ្ញាបនបត្រនោះ កាលបើបានប្រតិបត្តិតាមពាក្យ
ប្រៀបប្រដៅដូច្នោះហើយ មិនយូរឡើយ គណនីដឹងដោយខ្លួនឯង ចឹង
ឃើញដោយខ្លួនឯង ព្រោះថា ការប្រស្រាវប្រសាវចំណងគឺអវិជ្ជាដោយ
ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មានទម្រង់យ៉ាងនោះឯង ។

(១៦៤) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
វេទណសបិដកដក ក៏សរសើរព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បដិគ្រព្រះ
គោតមដ៏ចំរើម តិរេកណាស់ បដិគ្រព្រះគោតមដ៏ចំរើម តិរេកណាស់
។ មេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើមជ្រាបថា ខ្ញុំព្រះគតិវាចនាសក ផល
នូវសរណេតមន៍ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមអំពីវិជ្ជាទេវេត ។

ចប់វេទណសុត្ត ទំ ១១ ។
ចប់ បិដកបិដក ទំ ១២ ។

មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ បរិព្វាណកថាខណ្ឌ

តស្ស វត្តស្ស ឧទ្ទាធំ
បុណ្ណិ អត្តិ សហគមីនាមោ
នីយនមោ បុន ភណ្ណតោន្តោ
សន្តកុតាយិ បុណ្ណិកបុត្តា
មណីកោ តថា កត្វាហោ វវត្តោ (១) ។

១ និទំ ឧទ្ទាធំ ខ. យេន្ទរេ ឧ ទិស្សនំ ។

មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ ទំបំនុកនៃបរិព្វាណកថា

ឧទ្ទាធំនៃបរិព្វាណកថា ជាវត្តន៍ប្រទេសភី

ច្បងវិបស្សនាសូត្រ ១ អត្តិវិបស្សនាសូត្រ ១ មហាវិបស្សនា-
សូត្រ ១ ទីយនមសូត្រ ១ មោណ្ឌិយសូត្រ ១ សន្តកសូត្រ ១
មហាសកុលុតាយិសូត្រ ១ សមណបុណ្ណិកសូត្រ ១ ច្បង-
សកុលុតាយិសូត្រ ១ វេទណសសូត្រ ១ ។

រាជវិគ្គ

បឋម យជីការស្ម័គ្រ

[១៦៤] ឯវម្មេ សុតិ ។ ឯតិ សមយំ កកវំ
កោសលេសុ ចារិកំ ចរតិ មហានា ភិក្ខុសង្ឃ្ខន
សន្តិ ។ អដទោ កកវំ មត្តា ឱក្ខត្ត អញ្ញារស្មី
បទេសេ សិទ្ធិ ចាត្វាគាសំ ។ អដទោ
អាយស្មតោ អនន្តស្ស ឯតទហោសិ កោ ទុ
ទោ ហេតុ កោ បទ្ហយោ កកវតោ សិទ្ធស្ស
ចាតុកម្មាយ ធម អការណោ ធមតាសា សិទ្ធិ
ចាតុករោច្ឆិទិ ។ អដទោ អាយស្ម អានន្តោ ឯតិសិ
ឱក្ខតសន្តិ^(១) តារិក្ខា យេន កកវំ តេនញ្ញសិម្បណា-
មេត្វា កកវន្តំ ឯតទរោច កោ ទុ ទោ កន្ត ហេតុ
កោ បទ្ហយោ កកវតោ សិទ្ធស្ស ចាតុកម្មាយ ធម
អការណោ ធមតាសា សិទ្ធិ ចាតុករោច្ឆិទិ ។

១ កក្កិ ធម្មោ ឯវម្មេ ទំស្សតិ ។

រាជវិគ្គ

យជីការស្ម័គ្រ ទី ១

[១៦៤] ខ្ញុំបាទស្តាប់ចំណែកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនកាសល ព្រមដោយភិក្ខុ
សង្ឃច្រើនអង្គ ។ ព្រះនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់នាំក (ព្រះកត្រូ)
ដែលចេញអំពីម្លូ ហើយបានធ្វើនូវការញញឹម ត្រង់ទៅក្រប្រទេសមួយ
ឲ្យប្រាកដ ។ វេលានោះ ព្រះមាននូវមានភាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
ដូច្នោះថា មានហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ មានចម្លើយដូចម្តេចហ្ន៎ ជាហេតុនាំឲ្យ
ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដរឿង (ព្រោះថា) ព្រះ
គង់គង់ទាំងឡាយ មិនដែលធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ដោយឥត
ហេតុទេ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាននូវមានភាយ ធ្វើនូវទុក្ខកសន្តិះ
រឿងស្មាម្លាង ប្រណម្យអញ្ជើចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាប
បង្គំទូលស្នូចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
មានហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ មានចម្លើយដូចម្តេចហ្ន៎ ជាហេតុនាំឲ្យព្រះមាន
ព្រះភាគធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដរឿង (ព្រោះថា) ព្រះគង់គង់ទាំង
ឡាយ មិនដែលធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដដោយឥតហេតុទេ ។

[១៦៥] ក្នុងករណី អាណត្តិ សមស្រប បណ្តោះអាសន្ន
 វេកឡើង (១) ធាម ធិកមោ (២) អយោសិ ឥន្ទ្រា កេរ
 ជំពោ ច គហុជពោ អាគុណ្ណាមនុស្សោ ។ វេកឡើង
 ទោ អាណត្តិ ធិកម៌ កស្ស្រោ កកវា អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មនិស្សយ វិហាសិ ។ ឥន
 សុដិ អាណត្តិ កស្ស្រោ កកវា អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អាវាមោ អយោសិ ។ ឥន សុដិ
 អាណត្តិ កស្ស្រោ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ធិសិញ្ញា(៣) ភិក្ខុសង្ឃ ឱវទតិ ។

[១៦៦] អដទោ អាយស្មា អាណត្តា ធម្មត្ថុណិ
 សង្ឃជិ បញ្ញាមេត្តា កកវន្តិ ឯតនោន តេនហិ
 កន្តេ កកវា ធិសិទតុ ឯវាយិ ភូមិឃ្មុនេសោ ភ្នំហិ
 អរហន្តហិ សម្មាសម្ពុទ្ធហិ បរិកុត្តោ កវិស្សតិ ។
 ធិសិទិ កកវា បញ្ញត្តេ អាសនេ ។ ធិសង្ឃ ទោ
 កកវា អាយស្មន្តិ អាណត្តិ អាមន្តេសិ ភូតមុទ្ធិ អាណត្តិ
 សមស្រប បណ្តោះអាសន្ន វេកឡើង ធាម ធិកមោ អយោសិ

• ១. វេកឡើង ។ ២. វេកឡើង ។ ៣. ធាម ធិកមោ ។ ៤. ឥន ។ ៥. ធិសិញ្ញា ។

[១៦៧] ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា មហាបាទ រឿងកិរិយាបំបាត
 មកហើយ ក្នុងប្រទេសនេះ មានធិកម៌មួយឈ្មោះថា កេត្តិៈ ជាធិកម
 សុកស្តម្ភ មាំមួន មានជំនាញ មានមនុស្សក្រុមកេរ ។ មហាបាទ
 ព្រះកស្ស្រមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ភ្ជាប់ចូលមកសម្រេច
 សម្រាន្តវិធានបថ ក្នុងវេកឡើងធិកម៌នោះឯង ។ មហាបាទ តាម
 របស់ព្រះកស្ស្រមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បាននៅក្នុងទីនេះ ។
 មហាបាទ ព្រះកស្ស្រមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ តែងតែ
 ឲ្យទេវទតិកុសន្យក្នុងទីនេះ ។

[១៦៨] ព្រះនារាយណ៍ ព្រះបាទមានកាយ ក្រាលសន្យាវិធាន
 ជាង ៤ ហើយក្រាបចង្អុលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា ចតិគ្រព្រ
 អង្គជំនំរើម បើដូច្នោះ សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គន្លឹះសំរម កាលបើព្រ
 អង្គគន្លឹះហើយ ក្នុងប្រទេសនេះ នឹងបានឈ្មោះថា មានព្រះអរហន្តសម្ម
 សម្ពុទ្ធព្រះអង្គប្រើប្រាស់ ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏ទ្រង់គន្លឹះសំរមនោះ
 ដែលព្រះបាទក្រាលព្រះភាគ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ គន្លឹះសំរមហើយ
 ក៏ត្រាស់ទៅនឹងព្រះបាទមានកាយថា មហាបាទ រឿងកិរិយាបំបាត
 មកហើយ ក្នុងប្រទេសនេះ មានធិកម៌មួយឈ្មោះ ថា កេត្តិៈ ជា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

សំឡៅ ទេវ ដីតោ ធន តហុជំនោ អាតិស្ថា-
 មនុស្សោ ។ វេកឡិកំ ទោ អាណន្ទ ធិតមំ កស្សនោ
 ភកវំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឧបទិស្សាយ វិហាសិ ។
 ឆធិ សុទិំ អាណន្ទ កស្សបស្ស ភកវំតោ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អាហោមោ អហោសិ ។ ឆធិ សុទិំ
 អាណន្ទ កស្សនោ ភកវំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ធិសិទ្ធា ភិក្ខុសង្ឃំ ឡុវនតិ ។ វេកឡិកេ ទោ
 អាណន្ទ ធិតមេ យដិការោ យម កុម្មការោ កស្ស-
 បស្ស ភកវំតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឧបដ្ឋា-
 កោ អហោសិ អកុបដ្ឋាកោ ។ យដិការស្ស
 ទោ អាណន្ទ កុម្មការស្ស ដោតិចាលោ យម
 មាណវំ សហាយោ អហោសិ បិយសហាយោ ។
 អថទោ អាណន្ទ យដិការោ កុម្មការោ ដោតិចាលី
 មាណវិ អាមន្តេសិ អាយម សម្ម ដោតិចាល
 កស្សបិ ភកវង្គំ អរហង្គំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ទស្សនាយ
 ឧបសង្កមិស្សាម សាទុសម្មតញ្ចំ មេ តស្ស ភកវំតោ
 ទស្សនំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

និគមស្កុកស្កុមាម្ម មានជនច្រើន មានមនុស្សក្រុះករ ។ ម្ចាស់ភានន្ត
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្លាប់ចូលមកសម្រេច
 សម្រាន្តអិយោបថក្នុងវេកឡិកនិគមនេះឯង ។ ម្ចាស់ភានន្ត ណាមរបស់
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បានទៅក្នុងទីនេះឯង ។
 ម្ចាស់ភានន្ត ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ វិនិជន្ត
 ឱ្យទៅទិក្ខុសង្ឃក្នុងទីនេះ ។ ម្ចាស់ភានន្ត ក្នុងវេកឡិកនិគម មាន
 ស្នូនឆ្នាំងម្នាក់ឈ្មោះយដិការ ជាទេវង្គក ជាអ្នកបំរើប្រសើរ របស់ព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្ចាស់ភានន្ត ស្នូនឆ្នាំង
 ឈ្មោះយដិការនោះឯង មានមាណពម្នាក់ ឈ្មោះពោតិបុល ជាមិត្ត
 សំឡាញ់ពេញចិត្ត (របស់គាត់) ។ ម្ចាស់ភានន្ត គ្រានោះ យដិការ
 ស្នូនឆ្នាំងនិយាយនឹងពោតិបុលមាណពថា ខែពោតិបុលសំឡាញ់ឆ្មោះ
 ស្មើចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបុរេឃើញឱ្យព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធអ្នុំគ្នារបស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រែវា ។

អាណត្តិ យជិតិយោ ភោគិយាណោ

[១២៧] ឃីវំ វុត្តោ អាណន្តំ ជោតិយាលោ មាណវោ
 យជិតារិ កុម្មការិ ឯតទរោច អលី សម្ម យជិតារ
 តី មន តេន មុណ្ណកេន សមណកេន ធិដ្ឋេ-
 នាតិ ។ ធុតិយម្បិ ទោ អាណន្តំ ។ មេ ។ តតិយម្បិ
 ទោ អាណន្តំ យជិតារោ កុម្មការោ ជោតិយាលី
 មាណវិ ឯតទរោច អាណាម សម្ម ជោតិយាល
 កស្សមិ កតវន្តិ អរហន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ធស្សនាយ
 ធុមសន្តមិស្សម សាទុសម្មតញ្ញា មេ តស្ស កក-
 រោ ធស្សនិ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សតិ ។
 តតិយម្បិ ទោ អាណន្តំ ជោតិយាលោ មាណវោ
 យជិតារិ កុម្មការិ ឯតទរោច អលី សម្ម
 យជិតារ តី មន តេន មុណ្ណកេន សមណកេន
 ធិដ្ឋេនាតិ ។ តេនហិ សម្ម ជោតិយាល សោត្តិ-
 សិបាណំ^(១) អាណាយ ននិ កមិស្សម សិបាយិតុន្តិ ។
 ឃីវិ សម្មតិ ទោ អាណន្តំ ជោតិយាលោ មាណវោ
 យជិតារស្ស កុម្មការស្ស មគ្គស្សសិ ។

១ ខ. សោត្តិសិបាណំ ។

អាណត្តិ យជិតិយោ ភោគិយាណោ

[១២៧] ខ្មោលអាណន្ត កាលដែលយជិតិយោយាយិយោ
 ជោតិយាលមាណវក៏យាត់យជិតិយោស្មន្តាំងដូច្នោះថា កុំឡើយយជិតិយោសំ-
 ឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯងចង់គាល់ស្រមណីកំណោរនោះបានជាការ
 អ្វី ។ ខ្មោលអាណន្ត យជិតិយោស្មន្តាំងនិយាយអស់វា៖ ២ ដង ។ មេ ។
 ខ្មោលអាណន្ត យជិតិយោស្មន្តាំងនិយាយនឹងវាជោតិយាលមាណវ អស់វា៖ ចា
 ដងដូច្នោះថា នៃជោតិយាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក យើងនឹងចាំគ្នាចូល
 ទៅគាល់ព្រះកស្សមាទព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការពុទ្ធ
 យើងព្រះមាទព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធគន្តីនោះរបស់ខ្ញុំ សន្មតថា
 ជាការប្រើវា ។ ខ្មោលអាណន្ត ឯជោតិយាលមាណវ ក៏យាត់យជិតិយោស្មន្ត
 នាំងអស់វា៖ ចា ដង ដូច្នោះថា កុំឡើយយជិតិយោសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត
 ចុះអ្នកឯងចង់គាល់ស្រមណីកំណោរនោះបានជាការអ្វី ។ យជិតិយោស្មន្ត
 នាំងតបថា នៃជោតិយាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មេដូច្នោះ យើងនឹង
 កាន់យកវិទ្យុកិច្ចការណាគឺ^(១) សម្រាប់ផ្លូវទឹក ទៅកាន់ស្ទឹងដើម្បីផ្លូវ
 ទឹក ។ ខ្មោលអាណន្ត ជោតិយាលមាណវ បានទទួលការយជិតិយោស្មន្ត
 នាំងថា យ៉ាងហ្នឹងហើយ សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ។

១ ខ្សែដំបាយនៃលាមកសំនិទន្តិយោព្រះពុទ្ធត្រូវបាន មកលាយនឹងលីទ ហើយចងក្រងជ្រុង
 កណ្តាល (ខ្សែដំបាយ) ត្រូវបានចុងខ្សែចុងសងខាង សម្រាប់កាន់ទុសកាយពួកវាណាដែល
 ផ្លូវទឹក ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋានគិ

[១៦៨] អថទោ អាទន្ទ យដិការោ ច
 កុម្មតារោ ដោតិចាលោ ច មាលារោ សោត្តិសិទាទិ
 អាធាយ នទី អគម៌សុ សិធាយិទុំ ។ អថទោ
 អាទន្ទ យដិការោ កុម្មតារោ ដោតិចាលី មាលារិ
 អាមន្តេសិ អយំ សម្ម ដោតិចាល កស្សបស្ស
 ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អវិទូរេ នារមោ
 អាធរម សម្ម ដោតិចាល កស្សបំ ភកវន្តិ
 អរហន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ទស្សនាយ ឧបសម្ព័ន្ធមិស្សាម
 សាទុសម្មតញ្ចំ មេ កស្ស ភកវតោ ទស្សនិ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សតិ ។

[១៦៩] ឃី វុត្តេ អាទន្ទ ដោតិចាលោ
 មាលារោ យដិការិ កុម្មតារិ ឃីតទរោច អលី សម្ម
 យដិការ កី បទ តេទ ទុណ្ណកេទ សមណកេទ
 ទិដ្ឋេនាតិ ។ ទុតិយម្យិ ទោ អាទន្ទ ។ មេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សម្មបទដ្ឋានគិ

[១៦៨] ម្ចាស់គាន្ទ លំដាប់នោះ យដិការស្នូនផ្លាស់ទីនឹង
 ដោតិចាលមាលាព ក៏នាំគ្នាដេញទ្រូងចុះសោត្តិ ទៅកាន់ស្ទឹង ដើម្បី
 ស្រូតទឹក ។ ម្ចាស់គាន្ទ ត្រាវនោះ យដិការស្នូនផ្លាស់ទីយោយនឹងដោតិ-
 ចាលមាលាពថា ម្ចាស់ដោតិចាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត នេះហើយ
 ពេលរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទៅជិតហង្សីយ
 ទេតី ខែដោតិចាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅ
 គាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបុទ
 ឃើញព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ របស់ខ្ញុំ សន្មត
 ថាជាការប្រពៃ ។

[១៦៩] ម្ចាស់គាន្ទ កាលរើយដិការស្នូនផ្លាស់ ទិយាយយ៉ាងនេះ
 ដោតិចាលមាលាពក៏យាត់យដិការស្នូនផ្លាស់ទីទៀតដូច្នោះថា កុំឡើយយដិ-
 ការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯងនឹងគាល់ស្រមណីករណារនោះបុទ
 ជាការអ្វី ។ ម្ចាស់គាន្ទ បេជិការស្នូនផ្លាស់ទិយាយអស់វា៖ ២ ៨៧ ។ បេ ។

រាជវង្ស យជីការស្មេត្រ ដោតិបាលសមាស

តតិយម្បិ ទោ អាណន្ទ យជីការោ កុម្មតារោ
 ដោតិបាលំ មាលារិ ឯតទកោច អយំ សម្ម
 ដោតិបាល កស្សបស្ស កកវតោ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អវិទូរេ អារាមោ អាយាម សម្ម
 ដោតិបាល កស្សបិ កកវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិ
 ទស្សនាយ ឧបសង្កម្មិស្សម សាទុសម្មតញ្ញិ មេ
 តស្ស កកវតោ ទស្សនំ អរហតោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធស្សតិ ។ តតិយម្បិ ទោ អាណន្ទ ដោតិ-
 បាលោ មាលារិ យជីការិ កុម្មតារិ ឯតទកោច
 អលំ សម្ម យជីការ កី បទ ភេទ មុណ្ណកេទ
 សមណកេទ ទិដ្ឋេនាតិ ។

[១៧០] អថទោ អាណន្ទ យជីការោ កុម្មតារោ
 ដោតិបាលំ មាលារិ វុជ្ជិតាយ បរាមសិត្តា
 ឯតទកោច អយំ សម្ម ដោតិបាល កស្សបស្ស
 កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អវិទូរេ អារាមោ

រាជវង្ស យជីការស្មេត្រ កាចបូលដោតិបាលសមាស

ម្ចាស់អាណន្ទ យជីការស្មេត្រាធិនំ និយាយនីតិដោតិបាលសមាស
 វរៈ ព ធីតម្ភុច្ឆេថា ម្ចាស់ដោតិបាល សំឡាញ់ស្មេស្មិច្ឆិ ទេ
 ហើយអាកមរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភោគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទៅដឹក
 បង្កើយទេតី ម្ចាស់ដោតិបាល សំឡាញ់ស្មេស្មិច្ឆិ មក យើង
 ទីនំនាំគ្នា ចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភោគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ព្រោះថា ការពុទ្ធយើញព្រះមានព្រះភោគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គិទោះ
 របស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាពាក្យប្រកែក ។ ម្ចាស់អាណន្ទ ដោតិបាលសមាស
 ក៏យាងយជីការស្មេត្រធិនំស្មេស្មិច្ឆិ ព ធីតម្ភុច្ឆេថា កុំឡើយយជីការ
 សំឡាញ់ស្មេស្មិច្ឆិ ចុះអ្នកឯង ចង់គាល់ស្រមោល់កំណារពន្លោះបាន
 ជាភារី ។

[១៧១] ម្ចាស់អាណន្ទ ត្រាវន្លោះ យជីការស្មេត្រធិនំ កិច្ចបំបាញ់ថ្នក់
 ដោតិបាលសមាស និយាយលាមដូច្នោះថា ម្ចាស់ដោតិបាល សំឡាញ់
 ស្មេស្មិច្ឆិ ទេហើយអាកមរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភោគ អរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ទៅដឹកបង្កើយទេតី ម្ចាស់ដោតិបាល សំឡាញ់ស្មេស្មិ

អាឃាម សម្ម ដោតិចាល កស្សបំ ភកវន្តំ អរហន្តំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ទស្សនាយ ឧបសង្កមិស្សាម សាទុ-
 សម្មតញ្ញិ មេ តស្ស ភកវតោ ទស្សនំ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្យាតិ ។ អថទោ អាទន្ទ ដោតិចាលោ
 ហណារំ ឱវន្តិកំ វិនិវេសេត្វា^(១) យដិការិ កុម្ភការិ
 ឯតទរោច អលំ សម្ម យដិការិ កំ បទ តេទ
 មុណ្ណកេទ សមណកេទ ទិដ្ឋេនាតិ ។ អថទោ
 អាទន្ទ យដិការោ កុម្ភការោ ដោតិចាលី ហណារិ
 សីសទហានិ តេសេសុ បរមសិក្ខា ឯតទរោច
 អយំ សម្ម ដោតិចាល កស្សបស្ស ភកវតោ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អវិទូរោ អាណមោ អាឃាម
 សម្ម ដោតិចាល កស្សបំ ភកវន្តំ អរហន្តំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធិំ ទស្សនាយ ឧបសង្កមិស្សាម សាទុសម្មតញ្ញិ
 មេ តស្ស ភកវតោ ទស្សនំ អរហតោ សម្មាសម្ពុ-
 ទ្ធស្យាតិ ។ អថទោ អាទន្ទ ដោតិចាលស្ស ហណារស្ស

១ ឬ. វិនិវេសេត្វា ។

ចិត្ត មក យើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅ ដើម្បីគាល់ព្រះកស្សបមាទព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថាការពុទ្ធហើញព្រះមាទព្រះភាគ អរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះរបស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ ។ ហួសអាទន្ទ ទើប
 ដោតិចាលមាណ ឲ្យយដិការិស្នូនឆ្នាំងលែងកាន់ថ្នក់ ហើយនិយាយ
 ដូច្នេះថា កុំឡើយ យដិការិសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯងចង់ឃើញ
 ស្រមណីករណារនោះបានជាការអ្វី ។ ហួសអាទន្ទ លំដាប់នោះ យដិការិ
 ស្នូនឆ្នាំង ក៏ចាប់ចេញសក់ដោតិចាលមាណ ដែលទើបនឹងភ្ជួររួច
 ហើយ និយាយលោមដូច្នេះថា ម្ចាស់ដោតិចាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត
 នេះហើយតាមរបស់ព្រះកស្សបមាទព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទៅ
 ជិតបង្កើយទៅ ហួសដោតិចាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មក យើង
 នឹងនាំគ្នា ចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមាទព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ព្រោះថាការពុទ្ធហើញព្រះមាទព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ
 របស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ ។ ហួសអាទន្ទ ព្រាហ្មណ៍ ដោតិចាល-

ពង្រឡុយ យដំការសុខុ សម្មាសម្ពុទ្ធសង្គម

ឯតនោហាសិ អច្ឆរិយិ វត កោ អត្តតិ វត
 កោ យត្រ ហិ ធាមាយំ យដំការោ កុម្ភុកោ
 ឥន្ទរជញ្ជោ សមាទោ អម្ពាភំ សីសនហាតាជំ
 កោសេសុ បរាមសិទ្ធា មញ្ញិស្សតិ ន វតិជំ ឡិកិ
 បញ្ញោ កវិស្សតិ ។ យដំការិ កុម្ភុការិ ឯតនោវេច
 យាវតនោហិមិ សម្ម យដំការាតិ ។ យាវតនោហិមិ
 សម្ម ជោតិចាល តថា ហិ បន មេ សាទុសម្មតិ
 កស្ស កកវតោ នស្សនំ អរហតោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធស្សាតិ ។ តេនហិ សម្ម យដំការា ឌុញ្ច
 តមិស្សាមាតិ ។

[១៧១] អថោ អាណន្ទ យដំការោ ច កុម្ភុ-

កោ ជោតិចាលោ ច មាណវំ យេន កស្សោ
 កកវំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា តេនុបសង្កមិស្ស

ពង្រឡុយ យដំការសុខុ ពាទ្ធលទៅគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ

មាណពមាទាសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ឧប្បិ អស្ចារ្យណាស់ យើង ចំឡែក
 ណាស់ មិនសមបើយដំការស្នូនឆ្នាំង ជាមនុស្សមានកំណើតថោកទាប
 នេះ ឥតបរិទេសនិយ ចាប់ពាក្យសក់របស់គេ ដែលទើបនឹងឆ្លុះ
 ហើយដូច្នោះសោះ ប្រហែលជាដំណើរ ចេញវេញដែលនឹងទៅនេះ មិន
 បែបជាដំណើរថោកទាបឡើយ ។ ទើបជោតិចាលមាណពស្នូយដំការ
 ស្នូនឆ្នាំងដូច្នោះថា ម្ចាស់យដំការ សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត អ្នកឯងចាប់
 ពាក្យសក់ទុំដល់ត្រីមណ្ឌលទៅទៀត ។ យដំការស្នូនឆ្នាំងគបថា ទៃ
 ជោតិចាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ទុំចាប់ពាក្យសក់អ្នកឯង គាល់តែទុំ
 បានទៅគាល់ព្រះមាតាព្រះតា អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ដែលសម្មា
 ថាជាការប្រពៃ ។ ជោតិចាលមាណពគបថា ទៃយដំការសំឡាញ់
 ស្មោះស្មើចិត្ត ល្អើយលែង យើងនឹងទៅដែរ ។

[១៧១] ម្ចាស់អាណន្ទ ត្រាវនោះ យដំការស្នូនឆ្នាំងនឹងជោតិចាល
 មាណព គាំភ្នែចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាម អរហន្តសម្មា-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឧបសង្កម្ភិក្ខា យដិការោ កុម្មការោ កស្សបិ កកវន្តិ
 អរហន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ជិសីទិ ។
 ដោតិចាលោ បទ មាលារោ កស្សបេន កកវតា
 អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សន្តិ សម្មោទិ សម្មោទនិយំ
 កតិ សារណិយំ វិភិសារេត្វា ឯកមន្តំ ជិសីទិ ។
 ឯកមន្តំ ជិសីទ្វោ ទោ^(១) យដិការោ កុម្មការោ
 កស្សបិ កកវន្តិ អរហន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ឯកមរោច
 អយំ មេ កន្ត ដោតិចាលោ មាលារោ សហាយោ
 មិយសហាយោ ឥមស្ស កកវា នម្មិ នេសេត្វតិ ។

[១៧២] អដទោ អាទន្ទ កស្សចោ កកវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា យដិការោ កុម្មការោ ដោ-
 តិចាលោ មាលារោ នម្មិយា កតាយ សន្តស្សសិ
 សមាទេសិ សមុត្តេជេសិ សម្មហំសេសិ ។

១. ម. ម. រោ អាទ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សម្មិមបណ្ណសកៈ

សម្ពុទ្ធ លុះចូលទៅដល់ហើយ យដិការស្វន្ទនាធិ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ កំអន្ថយក្នុងទីដីសម
 គួរ ។ ដំដោតិចាលោ ពោលពាក្យរត់ចាក់សំណេះសំណាល
 ទៅក្រុងកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
 ដែលគួរកែកយ នឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ កំអន្ថយក្នុងទីដីសមគួរ ។
 លុះយដិការស្វន្ទនាធិ អន្ថយក្នុងទីដីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំចូលព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជ្រះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ដោតិចាលោពានេះ ជាមិត្តសំឡេងព្រះព្រះអង្គ ព្រះអង្គ សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ សំដែងធម៌ប្រាសដោតិចាលោពានេះឲ្យបាន ។

[១៧២] មាលាទន្ទ គ្រាវនា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរ-
 ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បានពន្យល់យដិការស្វន្ទនាធិនិងដោតិចាលោពានឲ្យ
 យល់ឃើញច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យរោចចិត្ត ឲ្យកែកយដោយអង្គកថា ។

រាជវង្ស យជិតាសុត្ត ជោតិចាលស្ស អនិច្ចយោ

អថោ អាណន្ត យជិតាកោ ច កុម្មកាកោ ជោតិចាលោ
ច មាលារោ កស្សបេន កកវតា អរោតា សម្មា-
សម្ពុទ្ធន ធម្មិយោ កតាយ សន្តស្សិតា សមាធិតា
សមុត្តដិតា សប្បហិសិតា កស្សបស្ស កកវតោ
អរោតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ភាសិតំ អភិធម្មិតា
អនុមោធិតា ឧដ្ឋាយាសថា កស្សមិ កកវង្គំ
អរោម្ពំ សម្មាសម្ពុទ្ធិ អភិវាធិតា បទត្តិណិ កត្វា
បក្កមីសុ ។

[១៧៣] អថោ អាណន្ត ជោតិចាលោ មាលារោ
យជិតារិ កុម្មការិ ឯតនោច ឥមំ ទុ ត្វិ សម្ម
យជិតារ ធម្មិ សុណោត្តោ អថ ច បទ អការស្នា^(១)
អនការិយំ បទ្ធវិស្សិទិ^(២) ។ ទន្ធ ច មំ សម្ម
ជោតិចាល ជាតាសិ អន្ទ ដិណ្ណោ មាតាមិតរោ ចោសេ-
មិតិ ។ តេនហិ សម្ម យជិតារ អហំ អការស្នា
អនការិយំ បទ្ធវិស្សិទិ ។

១ ឧ. ១ អការស្នា ។ ២ ប. ៩ បទ្ធវិស្សិទិ ។

រាជវង្ស យជិតាសុត្ត បិណ្ឌវង្ស ជោតិចាលសុត្ត

ម្នាល អាណន្ត យជិតារស្នូនឆ្នាំងនឹងជោតិចាលមាលោត លុះព្រះកស្សប
បានព្រះភាគ អរោត្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ពន្យល់ឲ្យយល់ឃើញច្បាស់ ឲ្យ
ជឿជាក់ ឲ្យកចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថាហើយ តំក្រែកអភិក
រាយចំពោះភាសិត បេសព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរោត្តសម្មាសម្ពុ
ទ្ធរក្រោកចាករាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរោត្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្វើប្រទេស្យណៈហើយកំរើស្រែចេញទៅ ។

[១៧៣] ម្នាល អាណន្ត លំដាប់នោះ ជោតិចាលមាលោតស្រយដិ-

ការស្នូនឆ្នាំងដូច្នោះថា ម្នាលយជិតារសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត អ្នកឯងកាល
បើស្តាប់ធម៌នេះហើយ តើអ្នកឯងនឹងចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសឬទេ ។
យជិតារស្នូនឆ្នាំងនិយមថា ម្នាលជោតិចាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត អ្នកឯង
ក្រែងនឹងដឹងថា ខ្ញុំរីករិចរិមមាតាបិតា ដែលចាស់ឆឹងឆឹងលំដែរឬ ។
ជោតិចាលមាលោតនិយមថា ម្នាលយជិតារសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត បើអ្វីព្រោះ
ខ្ញុំនឹងចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។

[១៧៤] អថទោ អាទន្ទ យដិកាភេ ច កុត្តកាភេ
 ដោតិទាលោ ច ហាលោកេ យេន កស្សប្រោ ភគវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុត្តោ តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា
 កស្សប្រិ ភគវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុត្តំ អភិវទេត្វា
 ឯកមន្តំ ចិសីទិសុ ។ ឯកមន្តំ ចិសីទ្រោ ទោ អាទន្ទ
 យដិកាភេ កុត្តកាភេ កស្សប្រិ ភគវន្តំ អរហន្តំ
 សម្មាសម្ពុត្តំ ឯកទេវេច អយំ មេ កន្ថេ ដោតិទាលោ
 ហាលោកេ សហាយោ មិយសហាយោ ឥមំ ភគវា
 បព្វាដេត្តតិ ។ អលត្ថ ទោ អាទន្ទ ដោតិទាលោ
 ហាលោកេ កស្សបស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មា-
 សម្ពុត្តស្ស សន្តិកេ បព្វជ្ជិ អលត្ថ ឧបសម្បទំ ។
 អថទោ អាទន្ទ កស្សប្រោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុត្តោ
 អចិរ្យបសម្បទ្ធ ដោតិទាលេ ហាលោកេ អន្សមាស្សបស-
 ម្បទ្ធ វេកន្សតេ យដាភិវន្តំ វិហរិត្វា យេន ពាកណសី
 តេន ចារិកំ បញ្ញាមិ អនុបុរិទ្ធន ចារិកញ្ចរមាទោ យេន
 ពាកណសី តនវសរិ ។

[១៧៤] ហួលកានទុ ត្រាតោ យដិការស្មេន្តានិវរិវេភិបាល-
 មាលាវា នំត្ថាច្ចលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុត្ត លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះកស្សបមានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុត្ត ហើយក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ហួលកានទុ លុះ
 យដិការស្មេន្តានិវរិវេភិបាល ក៏ត្រាបចូលព្រះកស្សបមាន
 ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុត្តដូច្នោះថា បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដោតិ-
 បាលមាលាវានេះ ជាមិត្តសំណូញញ័រញ័រស្រស់ស្រាយព្រះអង្គ សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ ចំបូលដោតិបាលមាលាវានេះឲ្យបាន ។ ហួលកានទុ
 ដោតិបាលមាលាវាក៏បានខ្ញុំបញ្ជូន បានខ្ញុំឧបសម្បទាភិសំណាត់ព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុត្ត ។ ហួលកានទុ ត្រា
 គាល់ដល់ដោតិបាលមាលាវា បានឧបសម្បទាមិនយូរចំណាស់ ទើបនឹង
 ឧបសម្បទាបានកន្លះទីប៉ុណ្ណោះ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុត្ត ច្រើនសម្រេចសម្រាន្តកិរិយាបក្កដំរើក្បួនចិត្ត តាមសមគួរ
 ដល់កុន្តអញ្ញស្រីយ ហើយច្រើនកុន្តដំណើរទៅកាន់ចារិក សំដៅទៅកាន់
 ក្រុងពាកណសី កាលកុន្តដំណើរទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់ ក៏បាន
 ដល់ក្រុងពាកណសីនោះ ។

[១៧៤] តត្រ សុខី អាទន្ទ កស្សត្រោ ភគវា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ពារាណសីយំ វិហារតិ វសិមតទេ
 មិចទាយេ ។ អស្សនសិ ទោ អាទន្ទ កិកិ^(១) កា-
 សិវាជា កស្សត្រោ កិក ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ពារាណសី អនុប្បត្តោ ពារាណសីយំ វិហារតិ វសិមតទេ
 មិចទាយេតិ ។ អដទោ អាទន្ទ កិកិ កាសិវាជា
 កត្រាជំ កត្រាជំ យោនាជំ យោជាមេត្វា កត្រិ យោជំ
 អកិរុហិត្វា កត្រេហិ កត្រេហិ យោទេហិ ពារាណ-
 សីយោ ជិយ្យសិ មហន្ទរាជាទុកាវេន^(២) កស្សបិ
 ភគវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ ទស្សនាយ យាវតិកា
 យោនស្ស ភូមិ យោនេន កត្វា យោនា មត្តោភោ-
 ហិត្វា បត្តិកោ វ យេន កស្សត្រោ ភគវា អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា កស្សបិ
 ភគវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិំ អភិវនេត្វា ឯកមន្តិ
 ចិសិទិ ។

១ ឧ. ម. កិច្ច ។ ២ ឧ. មហេតា រាជវង្សកថា ។

[១៧៥] ម្ចាស់កានន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវសិមតទេនាយកៃ ជិតក្រុងពារាណសីនោះ ។
 ម្ចាស់កានន្ទ ព្រះរាជាដៃនកាសិ ទ្រង់ព្រះនាមកិច្ច បានឮដំណឹងថា
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមក
 ដល់ក្រុងពារាណសីហើយ ឥឡូវទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវសិមតទេនាយកៃ
 ជិតក្រុងពារាណសី ។ ម្ចាស់កានន្ទ វេលានោះ ព្រះរាជាដៃនកាសិ
 ទ្រង់ព្រះនាមកិច្ច បញ្ជាបំរាមបុរសទ្យៀបចំយានដំរីល្អៗ ហើយទ្រង់គង់
 យានដំរីល្អ ស្តេចទេព្យាទៅអំពីក្រុងពារាណសី ដោយយានដំរីល្អៗ ដោយ
 ព្រះរាជាទុកាពង្រប្រសើរ ដើម្បីគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ លុះបរយានទៅទល់គ្រឹមទីដែលល្អមួយបំយោនហើយ ក៏ចុះ
 អំពីយាន ទ្រង់ស្តេចទៅដោយព្រះពុទ្ធទេរ បួលសំដៅទៅគាល់ព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះកស្សប មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ រួច
 ប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរ ។

[១៧៦ ឯកមន្តំ វិសិដ្ឋំ ទោ អាទន្ទ កិកិ
 កាសិរាជាធំ កស្សុចោ ភកវា អាហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ធម្មិយា កតាយ សន្ទស្សេសំ សមាទេសិ សមុត្ត-
 ជេសិ សម្មហំសេសិ ។ អដទោ អាទន្ទ កិកិ
 កាសិរាជា កស្សុចេន ភកវតា អាហតា សម្មា-
 សម្ពុទ្ធន ធម្មិយា កតាយ សន្ទស្សេតោ សមាទេសិ
 សមុត្តជំតោ សម្មហំសិតោ កស្សមំ ភកវន្តំ អាហន្តំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធិ ឯកទកោន អធិវសេតុ មេ កន្ត
 ភកវា ស្វាតាយ ភត្តំ សន្តិ ភិក្ខុសង្ឃេយតិ ។
 អធិវសេសិ ទោ អាទន្ទ កស្សុចោ ភកវា
 អាហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា តុណ្ណិកាវេន ។ អដទោ
 អាទន្ទ កិកិ កាសិរាជា កស្សុចស្ស ភកវតោ
 អាហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អធិវសធំ វិនិក្ខា ឧដ្ឋា-
 យាសនា កស្សមំ ភកវន្តំ អាហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិ
 អភិវនេត្វា បទត្តិណំ កត្វា បញ្ញាមិ ។ អដទោ
 អាទន្ទ កិកិ កាសិរាជា កស្សុ វត្តិយា អន្ទយេន

[១៧៦] ម្ចាស់អាទន្ទ លុះព្រះរាជាវែនកាសី ទ្រង់ព្រះថាមកិកិ
 ប្រថប់ ក្នុងទីសមម្នាហើយ ព្រះកស្សុចមានព្រះភាគ អហោន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ក៏ទ្រង់ទ្រង់លឿយឡើយច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យភាពហោន ឲ្យរីក
 រាយដោយធម្មិកថា ។ ម្ចាស់អាទន្ទ លំដាប់នោះ ព្រះរាជាវែនកាសី
 ទ្រង់ព្រះថាមកិកិ លុះព្រះកស្សុចមានព្រះភាគ ជាអហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ទ្រង់ទ្រង់លឿយឡើយច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យភាពហោន ឲ្យរីករាយដោយ
 ធម្មិកថាហើយ ក៏និមន្តព្រះកស្សុចមានព្រះភាគ អហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជ្រះ
 ថា បទិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ
 ទទួលកត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីធានក្នុងវិថីស្តុក ។ ម្ចាស់អាទន្ទ ព្រះ
 កស្សុចមានព្រះភាគ អហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏ទ្រង់ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ណិ-
 ភាគ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ ត្រាវនោះ ព្រះរាជាវែនកាសី ទ្រង់ព្រះថាមកិកិ
 ទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះកស្សុចមានព្រះភាគ អហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទទួលនិមន្ត
 ហើយ ក៏ព្រោកចាកភាសនៈ គ្រាបង្ហូរយបន្តិព្រះកស្សុចមានព្រះភាគ
 អហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្វើប្រទក្សិណហើយស្តេចចេញទៅ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ
 កាលនោះ ព្រះរាជាវែនកាសី ទ្រង់ព្រះថាមកិកិ លុះកន្លងក្រិវនោះ

រាជវង្ស យនិពាសុន្ត កិរិវិសុន្តបន្តិច

សកេ ធិវេសនេ បណ្ឌិតំ ទានធិយំ ភោជធិយំ
បដិយោនាមេត្វា បណ្ឌិតុមុនិកស្ស ភាសិយោ វិនិត្ត-
កាធិកំ^(១) អនេកស្វប័ អនេកព្យញ្ជនំ កស្សបស្ស
កកវតោ អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស កាលី អាភោ-
តាមេសិ កាលោ កន្ត ធិដ្ឋិតំ កត្តន្តំ ។

[១៧៧] អថទោ អាទន្តំ កស្សនោ កកវា
អវហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា បុព្វល្អាសមយំ ធិវាសេត្វា
ចត្តវិវេណាយ យេន កិកិស្ស កាសិរញោ
ធិវេសនំ កេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តោ អាសនេ
ធិសីនិ សន្ធិ កិក្កុសធឿន ។ អថទោ អាទន្ត
កិកិ កាសិរាជា តុន្តប្បមុទំ កិក្កុសធឿ បណ្ឌិតេន
ទានធិយេន ភោជធិយេន សហត្វា សន្តច្បសិ
សម្បវាវេសិ ។ អថទោ អាទន្ត កិកិ កាសិរាជា

១. ឧ. វិទនកម្ពុកំ ។

រាជវង្ស យនិពាសុន្ត ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះរាជដំណាក់ព្រះចៅកិរិ

ហើយ ក៏គ្រាស់បង្គាប់រាជបុរស ឱ្យចាត់វិចិត្រទានិយោភោជនិយោហារវដ្ឋិត
ផ្គត់ ដោយស្រូវសាលីមានពណ៌លឿង ដាច់រយៈទង់ ជាវត្ថុប្រាស
បាភណិទៅ មានចំណីសំឡូងច្រើន នឹងម្ហូបច្រៀមដ៏ច្រើន ក្នុងព្រះរាជ
ដំណាក់របស់ព្រះអង្គ រួចហើយបង្គាប់រាជបុរស ឱ្យក្រាបចូលកក្កកាល
ចំពោះព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជា បតិប្រាមរដ្ឋ
ដ៏ចម្រើន កាលដល់ហើយ កត្តកិសម្រេចហើយ ។

[១៧៧] ម្ចាស់អាទន្ត វេលាខាង ជាវេលាបុព្វល្អាសម័យ
ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្ងៀមប្រដាប់ប្រា
មិកិវេ ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះរាជដំណាក់ព្រះចៅវិទនកាសិ ទ្រង់
ព្រះនាមកិកិ ព្រមដោយកិក្កុសធឿ សុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់
លើកាសនៈវដល់គ្រាលថ្វាយ ។ ម្ចាស់អាទន្ត សម័យខាង ព្រះរាជា
វិទនកាសិទ្រង់ព្រះនាមកិកិ ទ្រង់អង្គុសកិក្កុសធឿ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន
ដោយទានិយោភោជនិយោហារវដ្ឋិតផ្គត់ ដោយព្រះហត្ថាវៃព្រះអង្គឯង
ឱ្យវត្តកស្សបស្ស ។ ម្ចាស់អាទន្ត កាលបើព្រះរាជាវិទនកាសិព្រះចាម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដក្កសិក

កស្សបិ កតវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ក្ខត្តាវិ
 ឌីជីតបត្តទាលី អញ្ញាវិ ជីវិ អាសនិ កហេត្វា
 ឯកមន្តំ ជិសីនិ ។ ឯកមន្តំ ជិសីន្នោ ទោ អាទន្ត
 កិកិ កាសិរាជា កស្សបិ កតវន្តំ អរហន្តំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធិ ឯតទរោច អធិកសេតុ មេ កន្ត ភគវា
 ពារាណសីយិ វស្សាវាសិ ឯវរុមិ សង្ឃស្ស ឧបដ្ឋានិ
 កវិស្សតីតិ ។ អលិ មហារាជ អធិវុដ្ឋោ មេ
 វស្សាវាសោតិ ។ ទុតិយម្បិ ទោ អាទន្ត ។ មេ ។
 តតិយម្បិ ទោ អាទន្ត កិកិ កាសិរាជា កស្សបិ
 កតវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ឯតទរោច អធិកសេតុ
 មេ កន្ត ភគវា ពារាណសីយិ វស្សាវាសិ ឯវរុមិ
 សង្ឃស្ស ឧបដ្ឋានិ កវិស្សតីតិ ។ អលិ មហារាជ
 អធិវុដ្ឋោ មេ វស្សាវាសោតិ ។ អថទោ អាទន្ត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សម្មិបបដក្កសិក

កិកិជ្រាបថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ រោយ
 ច្រើនស្រទហើយ លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងចាត្រហើយ ក៏កាន់យក
 ពាននៈមួយទាបជាន់ ហើយប្រថាប់ក្នុងជីសមន្ត ។ ម្ចាស់ពានន្ត
 លុះព្រះរាជវិជនកាសិព្រះនាមកិកិ ប្រថាប់ក្នុងជីសមន្តហើយ ក៏ក្រាប
 បង្គំទូលព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជូរចុះថា បតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលគង់ចាំវស្សាក្នុងក្រុង
 ពារាណសី របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឯការបំរើសង្ឃមានសភាពដូច្នោះ នឹង
 មានមិនដាច់ ។ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគត្រាស់ថា បតិក្រព្រះមហារាជ
 កុំទ្រើយ ព្រោះថា ការនៅចាំវស្សា គឺជាគរនៅចាំរួចហើយ ។
 ម្ចាស់ពានន្ត ព្រះចុះកិកិក្រាបបង្គំទូលអស់វារៈពីរជន ។ មេ ។ ម្ចាស់
 ពានន្ត ព្រះរាជវិជនកាសិព្រះនាមកិកិ ក្រាបបង្គំទូលព្រះកស្សបមាន
 ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអស់វារៈ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលគង់ចាំវស្សា ក្នុងក្រុងពារាណសី របស់
 ខ្ញុំព្រះអង្គ ឯការបំរើសង្ឃមានសភាពដូច្នោះ នឹងមានមិនដាច់ ។ ព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគត្រាស់តបថា បតិក្រព្រះមហារាជ កុំទ្រើយ ព្រោះថា
 ការនៅចាំវស្សា គឺជាគរនៅចាំរួចហើយ ។ ម្ចាស់ពានន្ត ត្រាវនា

តិកិស្ស កាសិរញ្ញា ន មេ កស្ស្តោ ភគវ
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា អធិកសេសិ ពារណសិយំ
 វស្សវាសន្តិ អហុនេវ អញ្ញាដត្តិ អហុ នោមទស្សិ ។
 អថទោ អាទន្ទ កិកិ កាសិរជា កស្ស្តមិ ភគ-
 វន្តិ អរហន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ វិភង្គកោច អត្ថិ ទុ ទោ (១)
 ភន្ត អញ្ញា កោចិ មយា (២) ឧបដ្ឋាកតរោតិ ។

(១៧៨) អត្ថិ មហារាជ វេរធីតិ ជាម ធិកោ
 ភត្ត យជិតារោ ជាម កុម្មការោ សោ មេ ឧបដ្ឋាកោ
 អត្ថមដ្ឋាកោ តុយំ ទោ មទ មហារាជ ន មេ
 កស្ស្តោ ភគវ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា អធិកសេសិ
 ពារណសិយំ វស្សវាសន្តិ អត្ថេវ អញ្ញាដត្តិ អត្ថិ
 នោមទស្សិ តយិទិ យជិតារោ កុម្មការោ ទត្ថិ ន
 ច ភវិស្សតិ យជិតារោ ទោ មហារាជ កុម្ម-
 ការោ តុន្តិ សរណំ កតោ ទម្មិ សរណំ កតោ

• ខ. ង ១ ២ ឆ. ម្យ៉ា ១

ព្រះរាជាដៃនកាសិព្រះនាមកិកិជ្រាបថា ព្រះកស្ស្តបមានព្រះភាគ អរ-
 ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មិនទ្រង់ទទួលនឹងចាំវស្ស ក្នុងក្រុងពារណសិយេសំ
 អញ្ញាដុំចុះហើយ ទ្រង់ក៏មានព្រះចិត្តរាយមាយ ទ្រង់ក្តូចព្រះហឫទ័យ ។
 ហួសពាន្ត វេលានោះ ព្រះរាជាដៃនកាសិព្រះនាមកិកិ ក្រាបបង្គំសួរ
 ព្រះកស្ស្តបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធផ្ទុះចុះថា បតិក្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចំរើន ចុះបុគ្គលដ៏វិទណមួយ ដែលជាអ្នកបំរើសេសដង្ហែងព្រះអង្គ
 ទៅទៀត កើមានដៃព្រោះ ។

(១៧៩) ក្លាយព្រះរាបហារាជ មាន ដ្បិតនិមម្មយោឈ្មោះវេក្យុនៈ
 ភ្នំនិមម្មនោះមានស្នូនឆ្នាំងឆ្នាក់ឈ្មោះយជិតារ ឯយជិតារស្នូនឆ្នាំងនោះ
 ឯង ជាឧបដ្ឋាក ជាអ្នកបំរើជ្រាសិរបស់ភគវ បតិក្រព្រះបហារាជ
 បហារាជិក្រទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះកស្ស្តបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 មិនទ្រង់ទទួលនឹងចាំវស្សក្នុងក្រុងពារណសិ របស់ព្រះអង្គដុំចុះហើយ
 ក៏មានព្រះចិត្តរាយមាយ ទ្រង់ក្តូចព្រះហឫទ័យ ចំណែកសេចក្តីរាយ
 មាយចិត្ត នឹងការក្តូចចិត្តរបស់យជិតារស្នូនឆ្នាំងនោះ មិនមានក្នុងកាល
 ដ៏ទ្បុរនិយម មិនមែនមាននៅដង បតិក្រមហារាជ ព្រោះវាយជិតារ
 ស្នូនឆ្នាំងជាអ្នកដល់ខ្ញុំព្រះពុទ្ធជាទីតាំង ដល់ខ្ញុំព្រះធម៌ជាទីតាំង ដល់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កន្ត

សង្ឃី សរណំ កតោ យដិការោ ទោ មហារាជ កុម្ម-
 ការោ បាលាភិបាតា បដិវិរតោ អនិដ្ឋាណា បដិវិរតោ
 ការេសុ មិច្ឆាទារា បដិវិរតោ មុសាវាណា បដិវិរតោ
 សុរាមេវយមជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមនិកាយ យដិការោ ទោ
 មហារាជ កុម្មការោ តុទ្ធេ អវេទុប្បសារនេន សមន្តា-
 កតោ នទ្ធេ អវេទុប្បសារនេន សមន្តាកតោ សង្ឃី
 អវេទុប្បសារនេន សមន្តាកតោ អរិយកុណេហិ សីលេ-
 ហិ សមន្តាកតោ យដិការោ ទោ មហារាជ
 កុម្មការោ ទុក្ខេ ចិក្ខុដ្ឋោ ទុក្ខេសមុទយេ
 ចិក្ខុដ្ឋោ ទុក្ខេនិរោទេ ចិក្ខុដ្ឋោ ទុក្ខេនិរោទកាមិចិយា
 បដិមនាយ ចិក្ខុដ្ឋោ យដិការោ ទោ មហារាជ
 កុម្មការោ វិសេនភិក្ខុកោ ប្រញុទារិ សីលវា
 កល្យាណនិកាយ យដិការោ ទោ មហារាជ
 កុម្មការោ ចិក្ខុដ្ឋសណិសុវណ្ណោ អមេតជាត្របរាជតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

ប្រព្រះសង្ឃជាទីពឹង បពិត្រមហារាជ យដិការស្នូនឆ្នាំង ជាអ្នករៀបចំ
 ការសំឡាប់សត្វ រៀបចំការកាន់យកនូវក្បាលដៃលេងនិមន្តទ្យ រៀបចំ
 ការប្រព្រឹត្តិទុស្កក្នុងកាម រៀបចំការនិយាយពុហក រៀបចំការហេតុជាទី
 ឆាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺដឹកនាំទឹកស្រវឹង គឺស្តុកទំនើមរយ បពិត្រប្រា-
 មហារាជ យដិការស្នូនឆ្នាំង ជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកំ-
 រើក្នុងព្រះពុទ្ធ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកំរើក្នុងព្រះធម៌ ប្រកប
 ដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកំរើក្នុងព្រះសង្ឃ ប្រកបដោយសីលជាទីគ្រូក
 រវៃព្រះអរិយៈ បពិត្រមហារាជ យដិការស្នូនឆ្នាំង មិនមានសេចក្តី
 សង្ស័យក្នុងទុក្ខ មិនមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃ
 ទុក្ខ មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងគម្លោះគ្រឿងរលង់ទុក្ខ មិនមានសេចក្តី
 សង្ស័យក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរ ដើម្បីទៅកាន់ទីរលង់ទុក្ខ បពិត្រ
 មហារាជ យដិការស្នូនឆ្នាំង ជាអ្នកបរិភោគអន្តរៈ ទាលេ ប្រព្រឹត្តធម៌
 ដ៏ប្រសើរជាអ្នកមានសីល មានកល្យាណធម៌ បពិត្រមហារាជ យដិការ
 ស្នូនឆ្នាំង ជាអ្នកលះបង់កែវមណីនិទ្ទិស ជាអ្នកប្រាសចាកមាសនិទ្ទិសប្រាក់

រាជវង្ស យជិតសុត្តន្ត យជិតកាយសំណ

យជិតកាយ ទោ មហារាជ កុម្មតាការេ ន មុសលេន
 ន សហត្ថា បឋវិត្ត ខនតិ យំ ហោតិ ក្បាលមលុត្តិ^(១)
 វា ម្មសិកុត្តិកេ^(២) វា តិ កាដេន^(៣) អាហារិក្ខា
 រាជនំ កវិត្តា វិវាហា វិត្ត យោ ឥន្ទតិ តណ្ហាល-
 បតិកស្តានិ វា មុត្តបតិកស្តានិ វា កាណ្ណយំ-
 បតិកស្តានិ វា^(៤) និក្ខិបិត្តា យំ ឥន្ទតិ តិ ហារត្តតិ
 យជិតកាយ ទោ មហារាជ កុម្មតាការេ អន្ទេ ជិណ្ណោ
 មាតាបិតារេ លោសេតិ យជិតកាយ ទោ មហារាជ
 កុម្មតាការេ បញ្ចន្តិ ឱរម្ភាតិយានិ សញ្ញាជនានិ
 បរិក្ខយា ឱបទាតិកោ តត្ត បរិទិត្តាយំ អនាវត្តិទម្មោ
 តស្មា លោកា ។

[១៧៧] ឯកមិទាហំ មហារាជ សមយំ វេតន្សិ-
 កេ ហាប ធិកមេ វិហារមិ ។ អដទ្ធាហំ មហារាជ

១ ប. កុលមលុត្តិ ។ ២ ម. ម្មសិកុត្តិកេ ។ ៣ ខ. កាដេន ។ ៤ ខ.
 តណ្ហាលបរិវាណិ វា មុត្តបរិវាណិ វា កាណ្ណយជិតវាណិ វា ធិ យហិ ទិស្សន្តិ ។

រាជវង្ស យជិតសុត្តន្ត ករុត្តិសសេរិយជិតសុត្តន្ត

បតិក្រមហារាជ យជិតសុត្តន្តនំ ជាអ្នកមិនដឹកដៃដើរដោយដំនឹកផង
 បិទកាយដៃដើរដោយដៃខ្លួនឯងផង តែងយកកែវម្រកទៅកែដីប្រាំង
 បាក់បែកចំដីដែលកណ្តុរកាយ មកធ្វើភាជន៍ហើយ ប្រកាស (សេចក្តី)
 យ៉ាងនេះថា ជនណាចង់បាន (ភាជន៍) ចូរដាក់អង្ករមួយសំពៀក
 ឬក៏សណ្តែកបាយមួយសំពៀកក្នុងទីនេះចុះ ហើយចង់បានភាជន៍បែប
 ណាចូរនាំយកភាជន៍នោះទៅចុះ បតិក្រមហារាជ យជិតសុត្តន្តនំ
 តែងចិញ្ចឹមមាតាបិតា ដែលចាស់ឆ្លីកឆ្លីល់ បតិក្រមហារាជ យជិតសុត្តន្ត
 នំ ទៀតតែងទៅកើតជាឧបបាតិកៈកំណើត ហើយបរិច្ចារ
 ក្នុងទីនោះ មានសភាពជាអ្នកមិនត្រូវបំបាត់លាភនោះឡើយ ជាធម្មតា
 ត្រូវអស់ទៅនៃឧបបាតិកៈយស្ថានៈទាំង ៥ ។

[១៧៧] បតិក្រមហារាជ សម័យមួយ តថាគកសាម្រេចសម្រាន្ត
 នៅក្នុងវេក្យ្យនិគប ។ បតិក្រមហារាជ ត្រាវោះ តថាគក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

បុព្វសម្មាសមយំ ធិតំសេត្វា បត្តិចារិមាធាយ យេន
 យដិការស្ស កុម្មការស្ស មាតាបិតរោ តេនុបសន្តមី
 ឧបសន្តមិត្វា យដិការស្ស កុម្មការស្ស មាតាបិតរោ
 ឯតទភេទំ ហន្ត កោ ទុ ទោ អយំ កករោ
 កោតិ ។ ធិតុន្តោ ទោ តេ កន្ត ឧបដ្ឋាកោ
 អតោ កុម្មិយា ឱទទំ កហេត្វា បរិយោតា ស្វបំ
 កហេត្វា បរិកុញ្ញាតិ ។ អថទ្វាហំ មហារាជ កុម្មិយា
 ឱទទំ កហេត្វា បរិយោតា ស្វបំ កហេត្វា បរិកុញ្ញិត្វា
 ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមី ។ អថទោ មហារាជ យដិ-
 ការោ កុម្មការោ យេន មាតាបិតរោ តេនុបសន្តមី
 ឧបសន្តមិត្វា មាតាបិតរោ ឯតទភេទំ កោ កុម្មិយា
 ឱទទំ កហេត្វា បរិយោតា ស្វបំ កហេត្វា បរិកុញ្ញិត្វា
 ឧដ្ឋាយាសនា បក្កន្តោតិ ។ កស្សទោ តាត កករា
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា កុម្មិយា ឱទទំ កហេត្វា បរិយោ-
 កា ស្វបំ កហេត្វា បរិកុញ្ញិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កន្តោ-
 តិ ។ អថទោ មហារាជ យដិការស្ស កុម្មការស្ស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

ស្យែកស្សនីប្រដាប់បុត្រនីចិរិ ក្នុងបុព្វសម្មាសមយ ចូលទៅកាន់ទីដែល
 មាតាបិតារបស់យដិការស្សនាំទៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ឈរ
 នឹងមាតាបិតារបស់យដិការស្សនាំដូច្នោះ ពុះកត្តៈ^(១) នេះចេញទៅ
 ក្នុងទីណា ។ មាតាបិតារបស់យដិការស្សនាំក៏ចូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចំរើន ។ បង្គំអរសំព្រះអង្គចេញទៅបាត់ហើយ សូមព្រះអង្គយកបាយ
 អំពីឆ្នាំងនេះ យកសំឡូអំពីកាជំនំទៅដាក់ចុះ ។ បពិត្រមហារាជ
 គ្រោះនោះ គឺយកយកបាយអំពីឆ្នាំង យកសំឡូអំពីកាជំនំ រួចក៏
 ក្រោកចាកអាសនៈហើយចៀសចេញទៅ ។ បពិត្រមហារាជ សំដាប់
 នោះ យដិការស្សនាំចូលទៅដិតមាតាបិតា លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏សួរទៅមាតាបិតាដូច្នោះ នរណាយកបាយអំពីឆ្នាំង យកសំឡូអំពី
 កាជំនំទៅបរិភោគ ហើយក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅបាត់ ។
 មាតាបិតាប្រាប់ថា ម្ចាស់កូន ព្រះកស្សប្រធានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ យកបាយអំពីឆ្នាំង យកសំឡូអំពីកាជំនំទៅដាក់ រួចហើយក្រោក
 ចាកអាសនៈចៀសចេញទៅ ។ បពិត្រមហារាជ វេលានោះយដិការស្ស

• ហេតុនាមាត្រ ព្រាយដិការស្សនាំទីណាទៅត្រូវ ។

វិស័យ យនិកស្រុក យនិកាច្បាប់

ឯកទេសសិ លាភ វត មេ សុលខ្ញុំ វត មេ
យស្ស មេ កស្សទោ កកវ អវហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯវិ
អភិវស្សដ្ឋោតិ ។ អដទោ មហារាជ យដិការិ
កុម្មការិ អឡមាសិ ប័តិសុទិ ឧ វិជហិ សត្តាហិ
មាតាបិតុនំ ។

[១៨០] ឯកមិទាហំ មហារាជ សមយំ តត្រូវ
វេកឡិកេ ធាម និកមេ វិហារមិ ។ អដទាហំ មហា-
រាជ មុត្តញ្ញាសមយំ និវសេត្វា មត្តចវិហារាយ យេន
យដិការស្ស កុម្មការស្ស មាតាបិតារេ តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា យដិការស្ស កុម្មការស្ស មាតាបិតារេ
ឯកទេវេចិ ហន្ត កោ ធុ ទោ អយំ កកវេ កតោតិ ។
និក្ខត្តោ ទោ តេ កន្តេ ឧបដ្ឋានោ អតោ កឡោបិយោ
កុម្មាសិ កហេត្វា បរិយោតា សូមិ កហេត្វា បរិកុញ្ញា-
តិ ។ អដទាហំ មហារាជ កឡោបិយោ កុម្មាសិ កហេត្វា
បរិយោតា សូមិ កហេត្វា បរិកុញ្ញិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
បត្តាមិ ។ អដទោ មហារាជ យដិការេ កុម្មការេ

វិស័យ យនិកស្រុក ការព្រ័ងសរសើរយនិកស្រុក

ឆ្នាំង មានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះថា អញពេញហៅហានលាភ អត្តភាពជា
មនុស្សពេញពេញហៅហានដោយល្អ (ព្រោះថា) ព្រះកស្សបាទព្រះការ
អហេត្តសម្មាសម្ពុ ព្រះអង្គសិទ្ធិស្នាលនឹងអញ ព្រះពរកយ៉ាងនេះ ។
បពិត្រមហារាជ គ្រាឆេះ សេចក្តីសុខដែលកើតឃើញ មិនលះបង់
យនិកស្រុកឆ្នាំង អស់កន្លះ មិនលះបង់មាតាបិតា អស់ ៧ ថ្ងៃ ។

[១៨០] បពិត្រមហារាជ សមីយនោះ គេកត់នៅក្នុងវេកឡិកេ
និកមេនោះឯង ។ បពិត្រមហារាជ គ្រាឆេះ គេកត់ស្រៀកស្រង់
ប្រាប់បុត្រនឹងចិរី ក្នុងបុព្វសមីយ ហើយចូលទៅកាន់ទីដែលមាតា-
បិតារបស់យនិកស្រុកឆ្នាំងនៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សួរមាតាបិតា
របស់យនិកស្រុកឆ្នាំងដូច្នោះថា ចុះគេឆេះនោះ ចេញទៅក្នុងទីណា ។
មាតាបិតាចូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបង្ការរបស់ព្រះអង្គចេញទៅ
បាត់ហើយ សូមព្រះអង្គយកនិក្ខេសអំពីករុណានេះ យកសំឡីអំពីកាជន
នេះទាន់ចុះ ។ បពិត្រមហារាជ ធរលនោះ គេកត់យកនិក្ខេស
អំពីករុណា យកសំឡីអំពីកាជន ទាន់រួចហើយ ក៏ក្រោកចាកកាសនៈ
ចៀសចេញទៅ ។ បពិត្រមហារាជ លំដាប់នោះ យនិកស្រុកឆ្នាំង

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

យេន មាតាបិតារោ តេទុបស្កំមិ ឧបស្កំមិត្វា មាតា-
 បិតារោ ឯតនរោច កោ កធឿយោ កុម្មាសំ គហេត្វា
 បរិយោកា ស្វមិ គហេត្វា បរិកុញ្ញិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
 បក្កុដ្ឋោតិ ។ កស្សទោ ភាត ភកា អរហំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា កធឿយោ កុម្មាសំ គហេត្វា បរិយោកា
 ស្វមិ គហេត្វា បរិកុញ្ញិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កុដ្ឋោតិ ។
 អនទោ មហារាជ យដិការស្ស កុម្មការស្ស ឯត-
 នហោសិ លាភា វត មេ សុលទ្ធិ វត មេ យស្ស មេ
 កស្សទោ ភកា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯវំ អភិ-
 វិស្សដ្ឋោតិ ។ អនទោ មហារាជ យដិការិ កុម្មការិ
 អន្តរ្យមាសំ បីតិសុទិ ន វិជហំ សត្តាហំ មាតាបិតុនំ ។

[១៨១] ឯកបិណាហំ មហារាជ សមយំ តត្រូវ
 វេកន្សិទេ ធាម និគមេ វិហារមិ ។ តេន ទោ
 បន សមយេន កុដិ ឡិស្សតិ ។ អនទាហំ
 មហារាជ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ តទ្ធនំ ភិក្ខុវេ

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ចូលទៅនិគមភាសិកា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សួរមាតាបិតាដូច្នោះថា
 នរណាយកនំកុម្មាសំអំពីករទ្ប យកសំឡូអំពីកាជនំ បរិភោគហើយ
 ត្រាកចាកកាសនេះចៀសចេញទៅបាត់ ។ មាតាបិតាប្រាប់ថា ម្ចាស់កូន
 ព្រះកស្សប្រមាទព្រះភាគ អហេន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ យកនំកុម្មាសំអំពីករទ្ប
 យកសំឡូអំពីកាជនំទាំងរួចហើយ ត្រាកចាកកាសនេះចៀសចេញទៅ ។
 បពិត្រមហារាជ វេលាពោះ យដិការស្សទន្ធានិមាសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះថា
 អញពេញហៅមានលាភ អត្តភាពដូចស្សគុញពេញហៅបានដោយល្អ
 (ព្រោះថា) ព្រះកស្សប្រមាទព្រះភាគ អហេន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គស្និទ្ធ
 ស្នាលនឹងអញក្រៃពេកយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រមហារាជ ព្រោះពោះ សេចក្តី
 សុខដែលកើតអំពីបីតិ មិនលេបនឹងយដិការស្សទន្ធានិមាសំ អស់កន្លះវែ មិន
 លេបនឹងមាតាបិតាអស់ ពី ថៃ ។

[១៨១] បពិត្រមហារាជ មានកាលសម័យមួយ គឺថាគតនៅក្នុង
 វេកទ្បនិគមនោះឯង ។ សម័យនោះ កុដិកំលេចភ្លៀង ។ បពិត្រ
 មហារាជ ពេលនោះគឺថាគេប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

យជីការស្ស ក្រុមការស្ស ជំរុំសេនេ តំណី ជា-
 ជាតិ ។ ឃុំ រុំត្រូ មហារាជ តេ(១) ភិក្ខុ មិ ឯតនរោត្តិ
 ទត្តិ ទោ រាជ្ជ យជីការស្ស ក្រុមការស្ស ជំរុំសេនេ
 តំណី អត្តិ ច ទ្វាស្ស អាវេសនិ តំណាច្ឆន្ទនិ ។ កច្ឆម
 ភិក្ខុវេ យជីការស្ស ក្រុមការស្ស អាវេសនិ ឧត្តំណី
 ករោជាតិ ។ អថទោ តេ មហារាជ ភិក្ខុ យជីការ-
 ស្ស ក្រុមការស្ស អាវេសនិ ឧត្តំណាមកំសុ ។
 អថទោ មហារាជ យជីការស្ស ក្រុមការស្ស មាតា-
 ចិត្តរោ តេ(២) ភិក្ខុ ឯតនរោត្តិ តេ អាវេសនិ
 ឧត្តំណី ករោជ្ជិតិ ។ ភិក្ខុ ភតិទិ កស្សបស្ស
 កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស កុដិ ឱវស្ស-
 តិទិ ។ ហាវម ករុទ្ធ ហាវម កទ្រមុទាតិ ។ អថទោ
 មហារាជ យជីការោ ក្រុមការោ យេន មាតា-
 ចិត្តរោ តេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិទ្វា មាតាចិត្តរោ
 ឯតនរោត តេ អាវេសនិ ឧត្តំណាមកំសុតិ ។

១-២ ឧ. គេសក្ខេ ឧ វិស្សតិ ។

អ្នកទាំងឡាយចូរចាំគ្នាទៅ អ្នកទាំងឡាយចូរដឹងទូរស្រុកក្នុងលំនៅវៃនយ-
 ជីការស្សន្ទាំងចុះ ។ បពិត្រមហារាជ កាលដែលគង់ជាគតបង្គាប់យ៉ាងនេះ
 ភិក្ខុទាំងនោះក៏បានធម្មកម្មនិងជាគង្គដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្មៅ
 ក្នុងលំនៅវៃនយជីការស្សន្ទាំង មិនមានទេ គាត់បានដែលនៅដែលប្រក់
 ស្មៅប៉ុណ្ណោះ ។ គង់គតបង្គាប់ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរចាំគ្នាទៅរុំរើយកស្មៅ (ដែលប្រក់) ដូររបស់យជីការស្សន្ទាំងមកចុះ ។
 បពិត្រមហារាជ ព្រោះនោះ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ចាំគ្នារុំរើស្មៅ (ដែលប្រក់)
 ដូររបស់យជីការស្សន្ទាំង ។ បពិត្រមហារាជ នៅវេលានោះ មាតា-
 ចិត្តរបស់យជីការស្សន្ទាំង សួរភិក្ខុទាំងនោះដូច្នោះថា នរណារុំរើស្មៅ
 (ដែលប្រក់) ដូរ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយគបថា ម្ចាស់នាង កុដិរបស់ព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធលេចរក្សៀន ។ មាតាចិត្ត
 យជីការស្សន្ទាំងចូលថា បពិត្រលោកទាំងឡាយដ៏ចម្រើន ចូរលោក
 ម្ចាស់ទាំងឡាយនាំយកទៅចុះ បពិត្រលោកមានកម្រដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ
 ចូរលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនាំយកទៅចុះ ។ បពិត្រមហារាជ ព្រោះនោះ
 យជីការស្សន្ទាំងចូលទៅជិតមាតាចិត្ត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សួរ
 មាតាចិត្តដូច្នោះថា នរណារុំរើយកស្មៅដែលប្រក់ដូរ (គស់ទៅ) ។

ស្ម័គ្រច្រើនពេ មន្ទិលកំពាយស្យ មន្ទិលបណ្ណាល័យ

វិញ តាង កសិករស្រូវស្រែ ត្រី(១) កតិកា អរហន្តោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្នំ គុដិ ធុវស្សតិកិ ។ អដទោ មហារាជ
 យដិការស្ស កុម្មការស្ស ឯតទហោសិ លាភា
 វត មេ សុលទ្ធិ វត មេ យស្ស មេ កសិករ
 កតិកា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯវិ អភិវស្សដ្ឋោតិ ។
 អដទោ មហារាជ យដិការិ កុម្មការិ អន្ទមាសិ
 បិតសុទិ ឧ វិដហំ សត្តាហំ មាតាបិត្រូធំ ។ អដទោ
 តិ មហារាជ អាវសនំ សត្វិ តេមាសិ អាណាសន្ទធនំ
 អដ្ឋាសិ ឧ ធាតិវស្សិ ឯវិទោ មហារាជ យដិការេ
 កុម្មការេតិ ។ លាភា កន្ថេ យដិការស្ស កុម្មការ
 ស្ស សុលទ្ធិ កន្ថេ យដិការស្ស កុម្មការស្ស
 យស្ស កតិកា ឯវិ អភិវស្សដ្ឋោតិ ។

[១៨២] អដទោ អាណន្ទ កិកិ កាសិកជា
 យដិការស្ស កុម្មការស្ស បញ្ចមត្តាធំ តណ្ហាលវា-
 ហសតាធំ ចាហោសិ បណ្ណមុទិកស្ស សាលិទោ
 តន្តិបិយញ្ច សុមេយ្យំ ។ អដទោ តេ អាណន្ទ

។ ខ. កិលាទ្រី ៩ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មន្ទិលបិដក មន្ទិលបណ្ណាល័យ

មាតាបិតាគ្រប់គ្រង ម្ចាស់កូន បានពូជ កុំរើរបស់ព្រះកសិករស្រូវស្រែ
 កាត អហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធលេចរក្សៀន ។ បពិត្រមហារាជ រើបយដិការ
 ស្ម័គ្រច្រើនពេសេចក្តីគ្រងរើដូច្នោះ កញ្ញាពេញហៅមានលាភ អត្តភាពជា
 បនុស្សអញ្ញាពេញហៅបានដោយល្អ (ព្រោះថា) ព្រះកសិករស្រូវស្រែ
 អហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គច្រើនស្ម័គ្រច្រើនស្ម័គ្រច្រើនស្ម័គ្រច្រើនស្ម័គ្រ
 បពិត្រមហារាជ គ្រាពោះ សេចក្តីសុខដែលកើតអំពីបីតិ មិនលះបង់យដិការ
 ស្ម័គ្រច្រើនពេសេចក្តីគ្រងរើដូច្នោះ មិនលះបង់មាតាបិតាអស់ ៧ ថ្ងៃ ។ បពិត្រមហារាជ
 គ្រាពោះឯង លំនៅពោះមានកកាសជាគ្រឿងប្រក់អស់ ៧ ថ្ងៃ ឯ ឬត្រៃ
 មិនលះចាក្សៀនទេ បពិត្រមហារាជ យដិការស្ម័គ្រច្រើនពេ ជាអ្នកមានសភាព
 ដូច្នោះឯង ។ ព្រះពង្សលក្ខណ៍ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យដិការស្ម័គ្រច្រើនពេ
 មានលាភបែន អត្តភាពជាខុស្ស យដិការស្ម័គ្រច្រើនពេបានដោយល្អបែន
 (ព្រោះថា) ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គច្រើនស្ម័គ្រច្រើនស្ម័គ្រច្រើនស្ម័គ្រច្រើនស្ម័គ្រ

[១៨២] ម្ចាស់កាន់ខ្លួន គ្រាពោះ ព្រះពង្សលក្ខណ៍ ព្រះ
 តាមតិកិ តិបញ្ចូនខ្លួនអង្គុនស្រូវសាលី មានពណ៌លឿង ជាអង្គុន
 បាយទន់ ចំនួន ៥០០ កំហា(១) ផង គ្រឿងសំឡូងល្អមិនអង្គុនពោះ
 ផង (ទៅឱ្យ) ដល់យដិការស្ម័គ្រច្រើនពេ ។ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន គ្រាពោះ

១ ចំនួន ២០០ រទេះ ត្រូវជាមួយហោរ ។ អន្តិកថា ។

រាជបុរិសោ យងិការី កុម្មការី ឧបសង្កមិត្តា ឯតនរាជំ
នមាណិ រា(១) ភន្ត បញ្ចមត្តានិ តណ្ហាលវាហសតានិ
តតិកិណ កាសិវង្សេន បហិតានិ បណ្ណុត្តនិកស្ស
សាលំនោ តន្តបិយត្វ សូមេយ្យំ តានិ ភន្ត
បដិក្កណ្ណត្វតិ(២) ។ រាជា ទោ តហុតិថ្វា តហុ-
តេវណិយោ អលម្មេ រញ្ជោ វ ហោត្វតិ ។

[១៨៣] សិយោ ទោ បន តេ អាណន្ត ឯវមស្ស
អញ្ញោ ទ្ធន តេន សមយេន ដាតិទាលោ មាណវេ
អហោសិតិ ។ ន ទោ បនេតិ អាណន្ត ឯវំ ធម្មតិ អហំ
តេន សមយេន ដាតិទាលោ មាណវេ អហោសិតិ ។
ឥនមរាច ភតវា អត្តមនោ អាយស្មា អាណន្តោ
ភតវតោ ភាសិតិ អភិណន្តិតិ ។

យងិការសុត្ត បឋមំ ចំនួនំ ។

១ ន. ធម ។ ឃ. រោ ។ ២ ឃ. បដិក្កណ្ណតិ ។

រាជបុរសចំនីនោះ ក៏ចូលទៅកេរដីការស្នូនឆ្នាំង ហើយនិយាយដូច្នោះ
ថា បតិក្រអួតដ៏ចំរើន ព្រះរាជាវង្សសិព្រះនាមភិកិ ពុទ្ធបញ្ចមអង្គ
ខែស្រែសាលី មានពណ៌លឿង ជាអង្គបុរោហិត ចំនួន ៥០០ រាហៈផង
ត្រៀមសំបូរដ៏ល្មមនឹងអង្គនោះផង (មកឲ្យ) អ្នក បតិក្រអួតដ៏ចំរើន
សូមអ្នកទទួលយកនូវវត្ថុចំនីនោះចុះ ។ យងិការស្នូនឆ្នាំងនេះថា ព្រះ
រាជាព្រះអង្គមានចិត្តច្រើន មានការងារដែលត្រូវធ្វើច្រើន ល្អិត (កុំបាច់
ព្រះរាជទាន) ដល់ខ្ញុំឡើយ វត្ថុចំនីនេះចូរឱ្យយើងដល់ព្រះរាជាវិញចុះ ។

[១៨៤] ខ្លាសកន្ត ប្រហែលជាអ្នកមានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា បុគ្គលដទៃទៀត ដែលកើតជាដាតិបាលាណត ក្នុងសម័យ
នោះ ។ ខ្លាសកន្ត ហេតុនេះ អ្នកកុំឱ្យយល់ឃើញយ៉ាងនេះឡើយ
អថភតហ្នឹងឯង ដែលកើតជាដាតិបាលាណតក្នុងសម័យនោះ ។ លុះ
ព្រះមានព្រះភាគ ច្រើនសំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះកាន់កូនអាណុ
ក៏មានចំភ្លឺរាយត្រកអចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ យងិការសុត្ត ទំ ១ ។

ទុតិយំ រដ្ឋបាលសុត្តំ

[១៨៤] ឯវម្មេ សុតិ ។ ឯកំ សមយំ កតវំ
ក្សុសុ ចារិកញ្ជាវមាជា មហតា កិក្ខុសង្ឃ្គម
សទ្ធិ យេន មុល្លកោដ្ឋិតិ^(១) ធាម ក្សុនំ និកមោ
តដវសវិ ។ អស្សាសុំ ទោ មុល្លកោដ្ឋិតតា^(២)
ព្រាហ្មណភហមតិកា សមណោ ទល្ម រោ តោតមោ
សក្សបុត្តោ សក្សកុលា បព្វជិតោ ក្សុសុ ចារិកំ
ចរមាជា មហតា កិក្ខុសង្ឃ្គម សទ្ធិ មុល្លកោដ្ឋិតិ
អនុប្បន្តោ តិ ទោ បទ កតវន្តំ តោតមំ ឯវំ កល្យា-
ណោ កិក្ខុសង្ឃោ អព្ពត្តតោ ឥតិមំ សោ កតវំ អវហំ
សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុតតោ លោកវិទូ
វរទុត្តរោ បុរិសទម្មសារមិ សត្តា ទេវមនុស្សានំ កុដ្ឋោ
កតវំ^(៣) សោ ឥមំ លោកំ សទេវតំ សមារតំ
សព្រហ្មតិ សស្សមណព្រាហ្មណំ បដិ សទេវមនុស្សំ

១ ឬ. មុល្លកដ្ឋិត ។ ២ ឬ. មុល្លកដ្ឋិត ។ ៣ ឬ. ឬ. រាតវិ ។

រដ្ឋបាលសុត្ត ទី ២

[១៨៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ក្នុងដំណើរទៅក្នុងដែនកុរុ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុច្រើន ទៅ
ដល់បុល្លកោដ្ឋិតនិងមរបស់អ្នកដែនកុរុទាំងឡាយ ។ ព្រាហ្មណ៍នឹងគហ-
បតីទាំងឡាយ អ្នកស្រុកបុល្លកោដ្ឋិតបានក្នុងដំណឹងថា ព្រះសមណតោតម
ជាសក្សបុត្រ ទ្រង់ចេញចាកសក្សត្រកូលទ្រង់ព្រះដ្ឋស (ឥឡូវ) ទ្រង់ក្នុង-
ដំណើរមកក្នុងដែនកុរុជាមួយនឹងពួកភិក្ខុច្រើន មកដល់បុល្លកោដ្ឋិតនិងម
ហើយ ភិក្ខុសម្ពុទ្ធី នៃព្រះគោតម ដំបំរើនាងនិង ក្នុងខ្លោយ
យ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាដ៏ចំរើន ជាព្រះសុគត ជ្រមបច្ចុសំនូវវិគ្រ-
លោក ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ព្រះអង្គជាសារថីទូន្មានខ្ញុំបុរស
ដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាសាស្ត្រនៃទេវតាដ៏មនុស្សទាំងឡាយ
ព្រះអង្គក្លាកំលើកហើយ ទ្រង់ចែកខ្ញុំដ៏ចំរើនក្នុង ទ្រង់ធ្វើឲ្យដាច់ច្បាស់
ខ្ញុំរលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នឹងពួកសត្វ
ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងទេវតាដ៏មនុស្សដ៏រស់រវើក

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្ត រាជវង្សសង្គមនំ

សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា បរិទេតិ សោ ធម្មិ
ទេសតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោ-
សានកល្យាណំ សាខ្ខំ សព្វញ្ញំ កេវលបរិមុណ្ណំ
បរិសុទ្ធិ ប្រញុចរិយំ បកាសេតិ សាទុ ទោ បទ
តថាវចានំ អរហតំ ទស្សនំ ហោតីតិ ។

(១៨៥) អនេវោ ធុល្យកោដ្ឋិតតោ ប្រាហ្មណាភ-
ហបតីតោ យេន ភកវា តេនុបសង្កមីសុ ធុបសង្កមីត្វា
អប្សេកកេច្ច ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទីសុ
អប្សេកកេច្ច ភកវតោ សទ្ធិ សម្មោទីសុ សម្មោទនិយំ
កាមិ សារាណិយំ វិតិសាវេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទីសុ
អប្សេកកេច្ច យេន ភកវា តេនញ្ញុលិម្បណាមេត្វា
ឯកមន្តំ ឯសីទីសុ អប្សេកកេច្ច ភកវតោ សន្តិកេ
ធាមកោត្តំ សាវេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទីសុ អប្សេកកេច្ច
តុណ្ណិក្ខតា ឯកមន្តំ ឯសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ
ឯសីទ្ធិ ទោ ធុល្យកោដ្ឋិតតោ ប្រាហ្មណាភហបតីតោ

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្ត ករុណទៅគាល់ព្រះមានព្រះភោគ

ប្រាជ្ញដីក្រវលនិវេយព្រះអន្តិវង្ស ហើយទ្រង់ប្រកាស (នូវសេចក្តី
នោះ) ទ្រង់សំដែងធម៌មានលំអបទដើម បទកណ្តាលនឹងបទចុង ទ្រង់
ប្រកាសនូវប្រញុចរិយធម៌ ព្រមទាំងអង្គនឹងព្យញ្ជនៈ ដ៏ពេញបិទ្វលិ
បរិសុទ្ធ គឺការបានឃើញព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះ
ជាព្រះប្រពៃនក ។

(១៨៥) លំដាប់នោះឯង ពួកប្រាហ្មណ៍នឹងតបេតិ ក្នុងវុស្ស-
កោដ្ឋិតនឹងបទចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភោគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ពួកខ្លះ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភោគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួក
ខ្លះ គ្រាន់តែរក់ចាក់ទៅក្រព្រះមានព្រះភោគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរ
រក់ចាក់នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះ
គ្រាន់តែប្រណម្យអត្តាលី ទៅក្រព្រះមានព្រះភោគ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ
ពួកខ្លះ គ្រាន់តែប្រកាសនាមនឹងគាត្រ ក្នុងសំណក់ព្រះមានព្រះភោគ
អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះអង្គុយស្ងៀមក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះពួក
ប្រាហ្មណ៍ នឹងតបេតិអ្នកស្រុកវុស្សកោដ្ឋិតៈ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ភកវា ធម្មិយោ កថាយ សន្នស្សិវិ សមាទមេសិ
សមុត្តេជិតា សម្បហំសេសិ ។

[១៨៦] តេន ទោ បន សមយេន រដ្ឋនាលោ

នាម កុលបុត្តា តស្មីយេវ ធុលុតោដ្ឋិតេ អត្តកុ-
លំកស្សិ^១ ធុត្តា តស្សី បរិសាយំ និសំន្នោ ហោតិ ។
អថទោ រដ្ឋនាលស្ស កុលបុត្តស្ស ឯតទហោសិ
យថា យថា ទ្វាហំ ភកវតា ធម្មិ ទេសិទំ អាដានមិ
នយំនំ សុករំ អការំ អន្លោវសតា ឯតទ្កបរិបុណ្ណំ
ឯតទ្កបរិសុទ្ធិំ សន្នុលំទិទំ ច្រញូចរិយំ ចរំតុំ យទ្ធ-
នាហំ តេសមស្សិ ឱហាវត្តា កាសាយានំ វត្តានិ
អន្ទានេត្តា អការស្នា អនតារិយំ បច្ឆាវេយ្យន្តិ ។
អថទោ ធុលុតោដ្ឋិតកា ប្រាហ្មណគហបតិកា ភក-
វតា ធម្មិយោ កថាយ សន្នស្សិវា សមាទមិតា
សមុត្តេជិតា សម្បហំសិវា ភកវតោ ភាសិទំ
អភិជន្តិត្តា អនុមាទិត្តា ទុដ្ឋាយាសនា ភកវន្តិ
អភិវនេត្តា បទត្តុណំ កត្តា បណ្ណបិសុ ។

១ ប. អន្តរស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ព្រះមានព្រះភាគច្រើនឲ្យលំឲ្យយល់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហោន ឲ្យ
រីករាយដោយធម្មិកថា ។

[១៨៦] ទទួលទួលសម័យនោះឯង បានកុលបុត្រហ្ន៎កំ ឈ្មោះ

ដេតុល ជាកូនរបស់អ្នកមានក្រកូលដ៏ប្រសើរ គង់ថ្កុលកោដ្ឋិនិសមនា
ឯង បានអង្គុយក្នុងបរិស័ទនោះដែរ ។ គ្រានោះ ដេតុលកុលបុត្រមាន
សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភក្ខាអញបានដឹងធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ
ច្រើនសំដែងហើយយ៉ាងណា ។ តែព្រហ្មចរិយធម៌នេះ មិនមែនសម្រាប់
បុគ្គលដែលនៅគ្រងគ្រងដុះ ដោយនឹងប្រព្រឹត្តឲ្យបរិច្ចណិសព្វគ្រប់ ឲ្យ
បរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ឲ្យផ្សំផងដូចជាសិទ្ធិដែលគេទាត់ហើយយ៉ាងនោះ ទេ
បើដូច្នោះ គួរតែភក្ខាអញកោសេកំ ពុកមានពុកចង្កី ស្ងៀកដណ្តប់
សំរាត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ ចំណែកពួកព្រាហ្មណ៍ទីតិ
គហបតិ អ្នកថ្កុលកោដ្ឋិកៈ ដែលព្រះមានព្រះភាគច្រើនឲ្យលំឲ្យយល់
ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហោន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា ហើយបាន
ក្រេកអររីករាយចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោកចាក
កាសនៈថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណចៀសចេញទៅ ។

រាជានុស្ស រដ្ឋបាលសុរា ចតុត្តយោធនំ

អថទោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ អចិរយ្យក្កន្តេសុ
 វុល្លោកោដ្ឋិតោសុ ព្រាហ្មណាភហមតិកោសុ យេន
 ភកវា ភេតុបស្កមិ ឧបស្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវា-
 ទេត្វា ឯកមន្តំ ឯសិទំ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា
 ទោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ភកវន្តំ ឯកមន្តំ យថា
 យថាហិ កន្តុ ភកវតោ ធម្មំ ទេសិទំ អាជាធាមិ
 ធម៌ទំ សុតារិ អការិ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិ-
 បុណិ ឯកន្តបរិសុទ្ធិ សង្កលិទិទំ ព្រហ្មធរិយំ ចរិទ្ធិ
 ឥប្រាមហិ កន្តុ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសា-
 យោធនំ វត្តាធនំ អប្រាទេត្វា អការស្មា អនតារិយំ
 បព្វជិទ្ធិ លកេយ្យហិ កន្តុ ភកវតោ សន្តិកេ ចព្វដ្ឋិ
 លកេយ្យំ ឧបសម្បទន្តំ ។ អនុញ្ញាតោសិ បទ ទ្ធិ
 រដ្ឋបាលោ មាតាបិត្វហិ អការស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ជា-
 យោតិ ។ ឧ ទោហិ កន្តុ អនុញ្ញាតោ មាតាបិត្វហិ
 អការស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ជាយោតិ ។ ឧ ទោ រដ្ឋបាល

កសិក្ក រដ្ឋបាលសុរា ការទុលសុរាចតុត្ត

កាលដែលពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហមតិ អ្នកស្រុកវុល្លោកោដ្ឋិតៈថយចេញទៅ
 មិនយូរថ្មីនាង ទើបរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ បានថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះរដ្ឋបាលកុលបុត្រ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
 ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គ បានយល់ច្បាស់ខ្លះៗ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ច្រង់សំដែង
 ហើយយ៉ាងណា ។ តែព្រាហ្មចរិយធម៌នេះ មិនមែនសម្រាប់បុគ្គលអ្នកនៅ
 គ្រប់គ្រងផ្ទះ គឺយើងប្រព្រឹត្តឲ្យបរិបូណ៌សព្វគ្រប់ ឲ្យបរិសុទ្ធសព្វគ្រប់
 ឲ្យផ្សំផងដូចជាសង្ក័យដែលគេទាត់ហើយយ៉ាងនោះទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាខឹងគោសេតំ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្បៀកដណ្តប់
 សំគត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះបួស បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ
 បានខ្ញុំបព្វជ្ជា បានខ្ញុំឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ។
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សួរថា ហ្នាលរដ្ឋបាល មាតាបិតាបានអនុញ្ញាត
 ឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះមកបួសហើយឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មាតាបិតា
 មិនទាន់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គចេញចាកផ្ទះមកបួសទេ ។ ហ្នាលរដ្ឋបាល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

តថាតតា អនុត្តរាភិ មាតាចិគ្គហិ បុត្តំ ចត្វាវេន្តិ-
តំ ។ ស្វាហំ កន្ត តថា កកិស្សានិ យថា មិ
មាតាចិគរោ អនុជាចិស្សន្តិ អការស្មា អនការិយំ
បទ្ធជាយាតិ ។

[១៨៧] អដទោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ឧដ្ឋា-
យាសនា កករុំ អភិវាទេត្វា បទត្តិណិ កត្វា
យេន មាតាចិគរោ តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា មាតា-
ចិគរោ ឯតនកេច អម្ពតាត^(១) យថា យថាហិ
កករុំ ធម្មំ ទេសិតំ អាជាទាមិ ធរិយិ ធរិយិ សុករិ
អការិ អដ្ឋាវសតា ឯកន្តបវិបុណិ ឯកន្តបវិសុទ្ធិ
សន្តិមិទិកំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ ឥប្បាមហិ កេសមស្សិ
ឱហរេត្វា កាសាយាមិ វត្តាមិ អប្បាទេត្វា អការស្មា
អនការិយំ បទ្ធជិតិ អនុជាទាម មិ អការស្មា
អនការិយំ បទ្ធជាយាតិ ។

[១៨៨] ឯវំ វុត្តោ រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស
មាតាចិគរោ រដ្ឋបាលិ កុលបុត្តិ ឯតនកេចិ តិ ទោសិ^(២)
តាត រដ្ឋបាល អន្តាភិ ឯកបុត្តកោ មិយោ មនា-

១ ឬ ម. ឧប្បាត ។ ២ ឬ. រោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ព្រះភព៌គរតាំងឡាយ មិនបំបួសកូនដែលមាតាបិតា មិនទាមអនុញ្ញាត
ទេ ។ បទព្រះអង្គនឹងចំរើន មាតាបិតានឹងអនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គចេញ
ចាកផ្ទះមកបួសយ៉ាងណា ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើយ៉ាងនោះ ។

[១៨៧] ទណៈនោះឯង រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ព្រាកចាកកាសនៈ
ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមាតាដាច់ ធ្វើប្រទេស្យណៈហើយ ចូលទៅរកមាតា
បិតា សុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងមាតាបិតាយ៉ាងនេះថា
បពិត្រលោកម្តាយលោកឪពុក ខ្ញុំបានយល់ច្បាស់ខ្លាំងណាស់ ដែលព្រះមាតា
ព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយយ៉ាងណា តែព្រហ្មចរិយនេះ មិនមែន
សម្រាប់បុគ្គលអ្នកនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ឆាយនឹងប្រព្រឹត្តឲ្យបរិបូណ៌សព្វគ្រប់
ឲ្យចរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ឲ្យដូរផងដូចជាសន្តិដែលគេទាត់ហើយយ៉ាងនោះ ។
បានទេ ខ្ញុំព្រាហ្មចរិយនេះសេស ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្បៀកដណ្តប់សំពត់
កាសាយចេញចាកផ្ទះទៅបួស សូមលោកម្តាយលោកឪពុក អនុញ្ញាត
ឲ្យខ្ញុំចេញចាកផ្ទះទៅបួសចុះ ។

[១៨៨] កាលបើរដ្ឋបាលកុលបុត្រនិយាយយ៉ាងនេះហើយ មាតា
បិតាក៏និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់រដ្ឋបាលកូន អ្នក
ឯងជាបុត្រវិទូ ជាច្រើនឡាញ់ពេញចិត្តរបស់យើង ទ្វាប់ចំរើនដោយ

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុខ ពាក្យបណ្តឹង

ចោ សុខេន្ទ្រាណ៍^(១) សុខបរិហារោ ន ភ្នំ ភាគ
 រដ្ឋបាល ភ្នំភ្នំ^(២) ឧត្តរស្ស ជាបាស ឯហំ ភ្នំ ភាគ
 រដ្ឋបាល កុញ្ញ ច បរិ ច បរិបារេហំ ច កុញ្ញត្តោ
 បរិបារេហំ បរិបារេហំ កាមេ បរិកុញ្ញត្តោ បុញ្ញាធិ
 ករោត្តោ អភិវស្ស ធន ភិ មយំ អនុជាបាម
 អការស្នា អនការិយំ ចត្វាជ្ជាយ មរណោធម៌ តេ អយំ
 អកាមតា វិបា ភិវស្សម ភិ បន មយំ ភិ ដីវង្គិ
 អនុជាធិស្សប អការស្នា អនការិយំ ចត្វាជ្ជាយាតិ ។
 ឧតិយម្បិ ទោ ។ មេ ។ តតិយម្បិ ទោ រដ្ឋបាលោ
 កុលបុត្តោ មាតាបិតារោ ឯតនេន អម្ពតាត
 យថា យថាហំ កកវតា ធម្មិ ទេសិភិ អាជាបាមិ
 ធនិធិ សុតារិ អតារិ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណិ
 ឯកន្តបរិសុទ្ធិ សង្កលិទិភិ ព្រហ្មចរិយំ ចរិកិ ឥន្ទា-
 មហំ កេសបស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយាធិ វត្តាធិ
 អញ្ញាទេត្វា អការស្នា អនការិយំ ចត្វាជ្ជិកិ អនុជា-
 បាម មិ អការស្នា អនការិយំ ចត្វាជ្ជាយាតិ ។

១ សុខេ បិកោតិវង្គិ ។ ២ ឱ. ខ. កស្សិ ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុខ ពាក្យបណ្តឹង

សេដក្តិសុខ ជាអ្នកដែលគេបំបាច់ក្បាលដោយសុខ នៃរដ្ឋបាលកូន បា
 ឯងមិនដែលស្គាល់ទុកបន្តិចបន្តួចសោះឡើយ នៃបាវង្គបាលកូន អ្នកចូរ
 មកបរិភោគបាយដីកទឹក ទាំងឡាយគេបំបាច់ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយដីកទឹក
 ទាំងឡាយគេបំបាច់ ចូរបរិភោគតាមទាំងធ្វើបុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើង
 បិទអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ ទុកជាដល់ស្លាប់ យើងក៏មិន
 ចង់ឃ្នាភក្តិបាវង្គ ចំណង់បើបាវង្គសេ(យ៉ាងនេះ) តើយើងនឹងអនុញ្ញាត
 ឱ្យចេញចាកផ្ទះទៅបួសដូចម្តេចបាន ។ រដ្ឋបាលកុលបុត្របាននិយាយ
 នឹងមាតាបិតាជាតំបន់ដងដង ។ បេ ។ ជាតំបន់ដងដងយ៉ាងនេះ
 បពិត្រមាតាបិតា ខ្ញុំយល់ច្បាស់ខ្ញុំធម៌ ដែលព្រះមានដោយទ្រង់សំដែង
 យ៉ាងណា តែព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមែនសម្រាប់បុគ្គលអ្នកនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ
 ភិយនឹងប្រព្រឹត្តឱ្យបិច្ចណិស្សគ្រប់ ឱ្យបិសុទ្ធសត្វគ្រប់ ឱ្យផ្លូវផងដូច
 ជាសង្ក្រឹតដែលគេសុខាភ័យហើយយ៉ាងនោះទេ ខ្ញុំប្រាថ្នាមិនកោសត់ពុកមាត់
 ពុកចង្កា ហើយស្បៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅបួស
 ហេតុនេះ សូមមាតាបិតា អនុញ្ញាតឱ្យខ្ញុំចេញចាកផ្ទះទៅបួសចុះ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

តតិយម្បិ ទោ រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស មាតាបិ-
តារោ រដ្ឋបាលី កុលបុត្តំ ឯតទកេច្ចំ ទ្ធិ ទោសិ
តាត រដ្ឋបាល អម្ពាតំ ឯកបុត្តកោ បិយោ មនាមោ
សុទេនិសោ សុខចរិហតោ ន ទ្ធិ តាត រដ្ឋបាល
កិញ្ចិ^(១) ទុក្ខស្ស ជាទោសិ ឯហិ ទ្ធិ តាត រដ្ឋបាល
កុញ្ច ច បិ ច ចរិហតោ ច កុញ្ចនោ បិរនោ
ចរិហតោ កាមេ ចរិកុញ្ចនោ បុញ្ញាចិ ករោនោ
អភិរមស្ស ន តិ មយំ អនុជាធាម អតារស្មា
អនការិយំ ចត្វជ្ជាយ មរណោចបិ តេ មយំ អតាមកា
រិទា ករិស្សនិ កិ បទ មយំ តិ ជីវន្តិ អនុជា-
ចិស្សន អតារស្មា អនការិយំ ចត្វជ្ជាយាតិ ។

[១៨៧] អនិទោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ន មិ
មាតាបិតារោ អនុជាចន្តិ អតារស្មា អនការិយំ ចត្វ-
ជ្ជាយាតិ តាតុវ អនន្តរហិតាយ ក្រមិយា ចិបដ្ឋិ ឥទ
ក^(២) មេ មរណំ ករិស្សនិ ចត្វជ្ជា កតិ ។ អនិទោ
រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ឯកម្បិ កត្តំ ន កុញ្ចិ ទ្វេបិ

១. ១. កសប្បិ ។ ២. ឧបិយោនោ អនិទោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ មាតាបិតាសុ
កុញ្ចិ អរណេតោ កត្តោ អនន្តរហិតាយ ក្រមិយា និបដ្ឋិ ឧបិយា រាចំ ទិស្សនិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ហតាបិតា របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ បាននិយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ
ជាគំរប់បីផងយ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាលកុល បាងនីជាបុត្រតែមួយ ជាទីស្រ-
ឡាញ់ពេញចិត្តរបស់យើង អ្នកធ្លាប់ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ ទេបីចាប់
រក្សាបកដាសុខ នៃរដ្ឋបាលកុល អ្នកមិនចាត់ស្គាល់សេចក្តីលំបាកកំច
ក្នុងសោះ នៃរដ្ឋបាលកុល អ្នកចូរមកបរិភោគបាយជីកទឹក ទាំងឡាយ
បរិភោ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយជីកទឹក ទាំងឡាយបរិ បរិភោគម្ហូ
តាមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាតឱ្យបា
ចេញចាកផ្ទះទៅឬសទេ ទោះណាជាដល់ស្លាប់ យើងក៏មិនប្រាថ្នាឱ្យ
ហ្នាក់ឆ្នាំក្នុងដែរ ចំណង់បើអ្នករស់នៅ (យ៉ាងនេះ) តើយើងនឹងអនុញ្ញាត
ឱ្យចេញចាកផ្ទះទៅឬសដូចម្តេចបាន ។

[១៨៧] ត្រាវនោះឯង រដ្ឋបាលកុលបុត្រ គិតថា ហតាបិតា
មិនអនុញ្ញាតឱ្យតាតាអញ ចេញចាកផ្ទះទៅឬសទេ ក៏ដួលដេកនៅលើទី
ដែលមិនបានគ្រាលដោយអ្វីៗ ត្រង់កន្លែងនោះឯង ដោយគិតថា
កតាអញនឹងស្លាប់ក្នុងទីនេះឬនឹងបានឬស ។ លំដាប់នោះឯង រដ្ឋ-
បាលកុលបុត្រ មិនបានបរិភោគបាយសម្បូររាល់ មិនបរិភោគអស់

រាជក្រឹត្យ រដ្ឋបាលស្មុំ រដ្ឋបាលបាឆន់

កត្តាធំ ១ កុញ្ចី តិណ្ឌិបិ កត្តាធំ ១ កុញ្ចី តត្តាវិបិ
កត្តាធំ ១ កុញ្ចី បត្តាវិបិ កត្តាធំ ១ កុញ្ចី ធម៌
កត្តាធំ ១ កុញ្ចី សត្តាវិបិ កត្តាធំ ១ កុញ្ចី (១) ។

(១៧០) អថ(១) រដ្ឋបាលស្មុំ កុលបុត្តស្មុំ មាតា-
បិតារោ រដ្ឋបាលី កុលបុត្តិ ឯតទេវេន្ទ្រី ភ្នំ ទោសិ
ពាត រដ្ឋបាល អន្តាគំ ឯតបុត្តកោ បិយោ
បបាទោ សុទេនិទោ សុទបរិហោ ១ ភ្នំ ពាត
រដ្ឋបាល កំភូ ទុក្ខស្មុំ ជាបាសិ ឧដ្ឋេហិ ពាត
រដ្ឋបាល កុញ្ចី ១ បិ ១ បរិចារេហិ ១ កុញ្ចីន្តោ
បិវន្តោ បរិចារេន្តោ កាមេ បរិកុញ្ចីន្តោ បុញ្ញាធំ
កាមេន្តោ អភិរមស្មុំ ១ តំ មយំ អនុជាបា
អការស្មុំ អនការយំ បព្វដ្ឋាយ មរណេនបិ តេ មយំ
អការបកា វិល កវិស្សាម តិ បន មយំ(២) តំ
ដីវន្តំ អនុជាធំស្សាម អការស្មុំ អនការយំ បព្វដ្ឋា-
យាតិ ។ ឯវិ វុត្ត រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ កុល្លិ
អហោសិ ។ ទុតិយម្បិ ទោ រដ្ឋបាលស្មុំ កុលបុត្តស្មុំ

១ ហេតុយោន្តោ អថ(១) រដ្ឋបាល កុលបុត្តោ ឯកម្បិ កត្តាធំ ១ កុញ្ចី
២ បិ កត្តាធំ ១ កុញ្ចី ឯត ទេវេន្ទ្រី ។ ២ ១. មយំ ១ ទិស្សាធំ ។

រាជក្រឹត្យ រដ្ឋបាលស្មុំ ករោលនៃរដ្ឋបាលកុលបុត្ត

២ ពេល មិនបរិភោគអស់ ៣ ពេល មិនបរិភោគអស់ ២ ពេល បិទ
បរិភោគអស់ ៥ ពេល មិនបរិភោគអស់ ៦ ពេល មិនបរិភោគអស់
៧ ពេល ។

(១៧០) ពេលនោះ មាតាបិតារបស់រដ្ឋបាលកុលបុត្តនិយោជន៍រដ្ឋ-
បាលកុលបុត្តយ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាលកូន បាឆន់ជាកូនតែមួយ ជាទីស្រ-
ឡាញ់ពេញចិត្តរបស់យើង អ្នកប្រាប់ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ គេថែរក្សាបក
ដោយសេចក្តីសុខ នៃរដ្ឋបាលកូន អ្នកមិនបានស្គាល់សេចក្តីលំបាកបន្តិច
បន្តួចសោះ នៃរដ្ឋបាលកូន អ្នកចូលក្រោកឡើង ចូរបរិភោគបាយដឹកទឹក
ទាំងឡាយតែបើទៅ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយដឹកទឹកទាំងឡាយតែបើ បរិភោគ
កាលហើយ ចូរធ្វើបុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកចេញ
ចាកផ្ទះទៅបួសទេ ចោះណាជាដល់ស្តាប់ យើងក៏មិនចង់ឱ្យប្រាក់ប្រាស
បាឆន់ទេ ចំណង់បើអ្នកទៅស្រី (យ៉ាងនេះ) តើយើងនឹងអនុញ្ញាតឱ្យប្រា-
រចេញចាកផ្ទះទៅបួសដូចម្តេចបាន ។ កាលដែលមាតាបិតាមិនយាយយោក
យ៉ាងនេះហើយ រដ្ឋបាលកុលបុត្តក៏ស្ងៀម ។ មាតាបិតារបស់រដ្ឋបាល-

សុត្តន្តបិដក បដិមនិកាយស្ស បដិមបណ្ណសកំ

មាតាបិតារោ រដ្ឋបាលី កុលបុត្តិ ឯតនរោថិ
 ។ បេ ។ ទុតិយម្បិ ទោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ
 កុណិ អហោសិ ។ តតិយម្បិ ទោ រដ្ឋបាលស្ស
 កុលបុត្តស្ស មាតាបិតារោ រដ្ឋបាលី កុលបុត្តិ
 ឯតនរោថិ តិ ទោសិ ភាត រដ្ឋបាល អន្តាតិ
 ឯតបុត្តតោ បិយោ មចាចោ សុខេត្តោ សុខ-
 បរិបាតោ ទ តិ ភាត រដ្ឋបាល តិញ្ចិ ទុត្តស្ស
 ជាបាសិ ទុដ្ឋេហិ ភាត រដ្ឋបាល កុញ្ញ ទ បិវ ទ
 បរិបាតេហិ ទ កុញ្ញោ បិវោ បរិបាតោ តោម
 បរិកុញ្ញោ បុត្តាទិ ករោត្តោ អភិវេស្ស ទ តិ
 មយំ អនុជាបាម អការស្មា អនការិយំ បព្វជ្ឈាយ
 មរណោធមិ តេ មយំ អតាមតា វិបា ភវិស្សាម
 តិ មទ មយំ តំ ជីវន្តំ អនុជាចិស្សាម អការស្មា
 អនការិយំ បព្វជ្ឈាយាតិ ។ តតិយម្បិ ទោ រដ្ឋបាលោ
 កុលបុត្តោ កុណិ អហោសិ ។

សុត្តន្តបិដក បដិមនិកាយ បដិមបណ្ណសកំ

កុលបុត្រ និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ អស់វារៈពីរដងយ៉ាងនេះ ។ បេ ។
 សូម្បីអស់វារៈទី ២ រដ្ឋបាលកុលបុត្រក៏នៅតែស្ងៀមទៀត ។ មាតាបិតា
 របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ជាតំរប់ពា ដង
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់រដ្ឋបាលកូន អ្នកជាកូនប្រុសតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់
 ពេញចិត្តរបស់យើង អ្នកចាប់ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ មាននៅឯក្បែរ
 ដោយសេចក្តីសុខ នៃរដ្ឋបាលកូន អ្នកមិនទាន់ស្គាល់ទុក្ខបន្តិចបន្តួចសោះ
 នៃរដ្ឋបាលកូន ចូរអ្នកក្រោកឡើង ចូរបរិភោគបាយដឹកទឹកឱ្យគេបរិភោ
 គាលបើបរិភោគបាយដឹកទឹក ទាំងឱ្យគេបរិ បរិភោគពមហើយ ចូរធ្វើ
 បុណ្យកាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាតឱ្យបាងន ពេញបាតផ្ទះទៅ
 បួសទេ ពោះបីដល់ស្លាប់ យើងក៏មិនប្រាថ្នាឱ្យឃ្នកគំពីបាដៃរ ចំណង់
 បើអ្នកនៅរស់ត្រឡប់ កើយើងនឹងអនុញ្ញាតឱ្យបា ពេញបាតផ្ទះទៅបួស
 ដូចម្តេចបាន ។ សូម្បីអស់វារៈទី ៣ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ក៏នៅតែស្ងៀម ។

[១៧០] រាជទោ រដ្ឋបាលស្បៀង កុលបុត្តស្បៀង
 សហាយកា យេន រដ្ឋបាល កុលបុត្តា
 តេជស្ថម្ភីសុ ឧបស្ថម្ភីត្វា រដ្ឋបាល កុលបុត្ត
 ឯកទេវត្តិ^(១) ត្រូវ ទោស សម្ប រដ្ឋបាល មាតាបិតា
 ឯកបុត្តកោ ចំយោ មនាទោ សុទេធិតោ សុខមរិ-
 ហតោ ន ត្រូវ សម្ប រដ្ឋបាល កំពុង ទុក្ខស្បៀង ជាទោស
 ទេដ្ឋេហំ សម្ប រដ្ឋបាល កុញ ច ចំ ច បរិចារេហំ ច
 កុញន្តោ ចំរន្តោ បរិចារេន្តោ កាមេ បរិកុញន្តោ
 បុញ្ញាចំ កំរេន្តោ អភិរមស្បៀង ន តំ មាតាបិតារោ
 អនុជាទិដ្ឋិ អភារស្បៀង អនការិយំ បព្វដ្ឋាយ មរណៈ
 ធម៌ តេ មាតាបិតារោ អភារស្បៀង រិចា ភរិស្បៀង
 កំ ចន តេ តំ ជីវត្តិ អនុជាទិស្បៀង អភារស្បៀង
 អនការិយំ បព្វដ្ឋាយាតិ ។ ឃីរិ វុត្តោ រដ្ឋបាល
 កុលបុត្តោ កុស្តិ អហោសិ ។ ទុតិយម្ប ទោ ។ បេ ។

១. អថ រាជវង្ស រដ្ឋបាលស្បៀង កុលបុត្តស្បៀង មាតិកាបីមួយ យេន រដ្ឋបាលស្បៀង កុលបុត្តស្បៀង សហាយកា តេជស្ថម្ភីសុ ឧបស្ថម្ភីត្វា រដ្ឋបាលស្បៀង កុលបុត្តស្បៀង សហាយកា ឯកទេវត្តិ ។ ឯណា គាតា រដ្ឋបាល កុលបុត្តោ អនុជាទិកាយ ក្នុងយោ ធម៌តោ ។ ផលេ មេ មរណំ វាស្បៀតិ បព្វត្វា វាធិ ។ ឯហិ គាតា យេន រដ្ឋបាល កុលបុត្តោ តេជស្ថម្ភីសុ ឧបស្ថម្ភីត្វា រដ្ឋបាល កុលបុត្ត ឯវិ វេចចំ ទំស្បៀង ។

[១៧១] ត្រាចោង ក្នុងសំឡេង របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្ត
 គ្នាចូលទៅរករដ្ឋបាលកុលបុត្ត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹង
 រដ្ឋបាលកុលបុត្តយ៉ាងនេះថា ខែរដ្ឋបាលសំឡេង អ្នកឯងជាកូនច្រុសកែ
 មួយ ដូច្នោះឡេងពេញចិត្តរបស់មាតាបិតា អ្នកឯងចំរើនដោយសេចក្តី
 សុខ មានគេថែរក្សាដោយសេចក្តីសុខ ខែរដ្ឋបាលសំឡេង អ្នកឯង
 ទាន់ស្តាប់ទុក្ខបន្តិចបន្តួចសោះ ខែរដ្ឋបាលសំឡេង អ្នកចូរក្រោកឡើង
 ចូររំលោភបំពានផឹកផឹក បំផ្លាញគំរើមេ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយ
 ផឹកទឹកបំផ្លាញគំរើ ចំរើគាត់ខ្លាចមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យភាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ
 មាតាបិតាមិនអនុញ្ញាតឱ្យអ្នក ចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ ពោរណាជាដល់
 ស្លាប់ ក៏មាតាបិតាមិនប្រាថ្នាឱ្យយូរក៏អ្នកដែរ ចំណង់បើអ្នកទៅរស់
 (យ៉ាងនេះ) តើមាតាបិតានឹងអនុញ្ញាត ឱ្យចេញចាកផ្ទះទៅបួសដូចម្តេច
 បាន ។ កាលដែលក្នុងសំឡេង និយាយយ៉ាងនេះហើយ រដ្ឋបាល
 កុលបុត្តក៏ទៅស្ងៀមទៀត ។ សូម្បីអស់ពីរដាច់របស់ ២ អង្គ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

តតិយម្បិ ទោ រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស សហាយកា រដ្ឋបាលំ កុលបុត្តំ ឯតទារាទុំ ភិំ ទោសិ សន្ន រដ្ឋបាល មាតាបិតភិំ ឯតបុត្តកោ បិយោ មនាទោ សុទេទិភោ សុទបរិហតោ ។ មេ ។ ឧដ្ឋហិ សន្ន រដ្ឋបាល កុញ្ញ ទ មិវ ទ បរិចារេហិ ទ កុញ្ញោ មិវោ បរិចារោ កាមេ បរិកុញ្ញោ មុញ្ញានិ ករោញ្ញោ អភិរមស្សំ ទ ភំ មាតាបិតរោ អនុជាទន្តិ អតារស្មា អទតារិយំ បព្វដ្ឋាយ មរណេទបិ ភេ មាតាបិតរោ អកាមកា វិចា ករិស្សន្តិ កំ មន ភេ ភំ មិវន្តិ អនុជាទិស្សន្តិ អតារស្មា អទតារិយំ បព្វដ្ឋាយាតិ ។ តតិយម្បិ ទោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ កុញ្ញំ អហោសិ ។ អដទោ រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស សហាយកាយេន រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស មាតាបិតរោ ភេទុមសន្តមិសុ ឧបសន្តមិកា រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស មាតាបិតរោ ឯតទារាទុំ អន្តតាត ឯសោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ តត្រេវ អទន្តរហិតាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសកៈ

ពួកសំឡាញ់របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ បាននិយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ជាតំបើដងយ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាលសំឡាញ់ អ្នកឯងកំពុងប្រើប្រាស់តែមួយ ជាច្រើនឡាញ់តែឆ្លងច្រករបស់មាតាបិតា អ្នកធ្លាប់ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ គេបីបាច់មកដោយសេចក្តីសុខ ។ មេ ។ នៃរដ្ឋបាលសំឡាញ់ អ្នកចូរក្រោក ឡើង ចូរមរិតាតបាយដឹកជីកតាំងឱ្យគេចំរើទៅ ពាលបើអ្នកបរិតាតបាយ ដឹកជីក ឱ្យគេបរិ បរិតាតតាមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ មាតាបិតាមិនកុណាតឱ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ ទុកជាដល់ស្លាប់ក៏ មាតាបិតាមិនចង់ឱ្យត្រាត់ប្រោសចាកអ្នកទេ ចំណង់ចើងអ្នកទៅរស់ (យ៉ាង នេះ) បើមាតាបិតាចង់ឱ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅបួសដូចម្តេចបាន ។ សូម្បីរស់វាលេង រដ្ឋបាលកុលបុត្រក៏ទៅតែស្ងៀម ។ លំដាប់ចោរ ពួកសំឡាញ់របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចូលទៅកោតាមមាតា របស់រដ្ឋបាល កុលបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងមាតាបិតា របស់រដ្ឋបាល កុលបុត្រយ៉ាងនេះថា បពិត្រអ្នកជាមួយទុក រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ខ្ញុំ ទៅតែដេកលើទីដែលគ្មានប្រាសាទប្រាសាទអ្វី ។ ត្រង់កន្លែងនោះដែល

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុទ្ធ បញ្ជាទូទាំង

ក្រមិយា និងបន្ទោ ៧៨ ក មេ មរណី កវិស្សតិ បញ្ជា
ភតិ ស្រេ តុម្រៃ រដ្ឋបាលី កុលបុត្តិ អនុជាធិស្សថ
អការស្នា អនការិយំ បញ្ជាដាយ តត្រូវ មរណី កវិស្សតិ
ស្រេ បន តុម្រៃ រដ្ឋបាលី កុលបុត្តិ អនុជាធិស្សថ
អការស្នា អនការិយំ បញ្ជាដាយ បញ្ជាដំបី ធិ ធិ កុស្សថ
ស្រេ រដ្ឋបាលី កុលបុត្តា បាភិមិស្សតិ អការស្នា
អនការិយំ បញ្ជាដាយ កា តស្ស អញ្ញា តតិ កវិស្សតិ
ស្រេ បញ្ជាធិស្សតិ អនុជាធិ រដ្ឋបាលី កុលបុត្តិ
អការស្នា អនការិយំ បញ្ជាដាយ ។

[១៧២] អនុជាធិម តតា រដ្ឋបាលី កុលបុត្តិ
អការស្នា អនការិយំ បញ្ជាដាយ បញ្ជាដំគេន ច បន តេ
មាភាបិគរោ ឧទ្ធស្សេត្តាតិ អដទោ រដ្ឋបាលស្ស
កុលបុត្តស្ស សហាយកា យេន រដ្ឋបាលី
កុលបុត្តា តេនុបស្ត្រីមិសុ ឧបស្ត្រីមិសុ រដ្ឋបាលី
កុលបុត្តិ ឯតនេត្តិ អនុញ្ញតោសិ មាភាបិគុហិ
អការស្នា អនការិយំ បញ្ជាដាយ បញ្ជាដំគេន ច បន
តេ មាភាបិគរោ ឧទ្ធស្សេត្តាតិ ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុទ្ធ ការទុក្ខក្សេម្បស

យោ ភតិចិត្តោ ភតាអញ្ញនិស្សាប្តក្នុងទិវនេប្បនិព្វានបូស បើអ្នក
ច្បាយមិនយល់ព្រមឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះទៅបូស រដ្ឋបាល
កុលបុត្រ មុននឹងស្លាប់ក្នុងទិវនេមិនខានឡើយ ពួកយើងខ្ញុំយល់ថា
បើអ្នកទាំងឡាយ យល់ព្រម ឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះទៅបូស
គន្លឹកនឹងបានឃើញរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ដែលនៅជាអ្នកបូសគេវេ បើ
រដ្ឋបាលកុលបុត្រមិនត្រេកអរក្នុងគេទៅជាអ្នកបូសហើយ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ
នោះ នឹងមានគតិយានិវារៀត ដូចម្តេចបាន មុននឹងត្រឡប់មក
ក្នុងទិវនេវិញមិនខាន សូមអ្នកទាំងឡាយ អនុញ្ញតឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រ
ចេញចាកផ្ទះទៅបូសចុះ ។

[១៧២] មាភាបិគ របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ និយាយថា តែអ្នក
ទាំងឡាយ យើងយល់ព្រមឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចេញចាកផ្ទះទៅបូស
ហើយ តែថារដ្ឋបាលបូសរួចហើយ ត្រូវឲ្យមាភាបិគបានឃើញផង ។
លំដាប់នោះឯង ពួកសំឡាញ់របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចូលទៅរករដ្ឋបាល
កុលបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រយ៉ាងនេះ
ថា មាភាបិគរបស់អ្នក យល់ព្រមឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅបូសហើយ
តែថា បើអ្នកបូសរួចហើយ ត្រូវឲ្យមាភាបិគបានឃើញផង ។

(១៧៣) អថទោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ឧដ្ឋហិត្វា
 ពលំ តាហេត្វា^(១) យេន ភកវា ភេនុបសង្កមិ ឧបសង្ក-
 មិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ទិសិទិ ។ ឯកមន្តំ
 ទិសិទ្ធា ទោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ភកវន្តំ ឯកទរោច
 អនុញ្ញាតោម្ហិ អហំ^(២) កន្តោ មាតាបិត្វាភិ អតារស្មា
 អនតារិយំ បព្វដ្ឋាយ បព្វាដេតុ មិ ភកវាទិ ។ អលតុ
 ទោ រដ្ឋបាលោ កុលបុត្តោ ភកវតោ សន្តិកេ បព្វជិ
 អលតុ ឧបសម្បទំ ។ អថទោ ភកវា អនិរុបសម្បន្នោ
 អាយស្មន្តោ រដ្ឋបាលោ អន្តរាស្សបសម្បន្នោ ដុល្លកោ-
 ដ្ឋិកេ យថាភិវន្តំ វិហរិត្វា យេន សាវត្ថិ ភេន ចារិកិ
 បក្កាមិ អនុបុត្វេន ចារិកិ ទាមាទោ យេន សាវត្ថិ
 ភនវសវិ ។

(១៧៤) តត្រ សុទំ ភកវា សាវត្ថិយំ វិហរទិ
 ដេតវិទេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារមេ ។ អថទោ
 អាយស្មា រដ្ឋបាលោ ឯកោ រុបកេដ្ឋោ អប្បមត្តោ

១ ខ. ប. ពហេត្វា ។ ២ ខ. ប. អញ្ញាតោ អហំ ។

(១៧៥) ត្រាចោ វេដ្ឋបាលកុលបុត្រ ក្រោតឡើង ហើយ
 សម្រាកកំឡុង ច្រើនហើយចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ថ្វាយចង្ហុំព្រះមានដាច់ដោយគោរព ហើយអង្គុយក្នុងទី
 ដ៏សមគួរ ។ លុះវេដ្ឋបាលកុលបុត្រ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក្រាប
 បង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ចតិក្រព្រះគង្គិដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះ
 អង្គុយចុក្កលវិដល់មាតាបិតា យល់ព្រម ឲ្យចេញចាកផ្ទះកបូសហើយ
 សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បំបួសខ្ញុំព្រះគង្គិ ។ វេដ្ឋបាលកុលបុត្រក៏បាន
 ឲ្យចេញថ្កា បានឲ្យទេសម្បទា ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។
 លំដាប់នោះឯង កាលហើយវេដ្ឋបាលមានអាយុ បានទេសម្បទា មិនយូរ
 ប៉ុន្មាន បានទេសម្បទាត្រឹមកន្លះខែ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អង្គុយនៅ
 ក្នុងដុល្លកោដ្ឋិកនិគម សមគួរតាមពុទ្ធស្រីយ ហើយទ្រង់ស្តេច
 ចេញទៅក្រុងសាវត្ថិ កាលទ្រង់ព្រះកុដ្ឋិដំណើរទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់
 ក៏បានដល់ទៅក្រុងសាវត្ថិ ។

(១៧៦) មានសេចក្តីដំណាលថា ក្នុងកាលនោះ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់អង្គុយនៅក្នុងវត្តដេតាន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋិ ដ៏អក្រុង
 សាវត្ថិ ។ ត្រាចោឯង ព្រះវេដ្ឋបាលមានអាយុ បានចៀសចេញ
 ទៅវត្តម្នាក់ឯង ជាអ្នកបំបួសច្រវែងសាវត្ថិ ទំព្រះយាបដុកបង្កំ ខ្ញុំ

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្ត អរហន្ត

អាតមី មហិទត្តោ វិហារន្តោ ធម៌រស្សវ័ យស្សត្តា-
យំ តុលបុត្តា សម្មនេវ អតារស្មា អនតារិយំ
មត្វជន្នំ តនទុត្តរិ ព្រហ្មធរិយមរិយោសាជំ ធិដ្ឋវ
ធម្ម សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
វិហាសំ ចិណ្ណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មធរិយំ កតំ
កាណិយំ ឆាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ អត្តញ្ញាសិ ។
រញ្ញតរោ ហោ មហាយស្មា រដ្ឋបាលោ អរហតំ
អហោសិ ។

[១៧៩] អដិទោ អាយស្មា រដ្ឋបាលោ យេន
កកវំ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា កកវន្នំ អភិវាទេត្វា
ឯកមន្តំ ធិសីធិ ។ ឯកមន្តំ ធិសីន្នោ ទោ អាយស្មា
រដ្ឋបាលោ កកវន្នំ ឯតនកេត ឥញ្ញាមហំ កន្ត មា-
តាចិតរោ ឧទ្ធស្សេត្តិ សទេ មិ កកវំ អនុជាធាតីតិ ។
រដិទោ(១) អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស ទេតសា ទោតា
មរិទ្ធិ មនសាកាសិ យថា(២) កកវំ អញ្ញាសិ អកត្វោ
ទោ រដ្ឋបាលោ តុលបុត្តោ សិក្ខំ មត្តកាយ

១ ខ. ប. រាជេ រាជ ។ ២ ខ. យត ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្ត ករោធិសម្រេចព្រះអរហន្ត

កិលេស បញ្ចនចិត្តឡិយទៅ (កាន់ព្រះឱកាន) ពួកកុលបុត្រដែលបេញ
ចាកផ្ទះហើយ ទៅបួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌
ណា (ព្រះរដ្ឋបាល) ក៏បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជា
វិបស្សនាមគ្គត្រួតព្រួញ ដោយបញ្ឈប់របស់ខ្លួនដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
នេះ បានសម្រេចសម្រាន្តនោះដោយអិយាបដតាំង ២ ដោយមិនយូរ
ប៉ុន្មានទេ លោកបានដឹងច្បាស់ថា ជាអស់ហើយ ត្រួតព្រួញបានលា
ចប់ហើយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើ ក៏បានធ្វើហើយ គ្មានកិច្ចដទៃអំពីនេះទៅ
ទៀតទេ ។ ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ ជាព្រះអរហន្តមួយនឹងទេវទេវ ។

[១៨០] លំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ ចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ភ្លយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ
ដោយគោរព ហើយអន្តរ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះរដ្ឋបាលមាន
កាយ អន្តរក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានត្រាបបង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគ
យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គចំរើន ប្រសិនច្រើនព្រះមានបុណ្យ ទ្រង់
អនុញ្ញាតឱ្យព្រះអង្គ ឱ្យព្រះអង្គប្រាថ្នាចំរើនឱ្យមាតាបិតាបានឃើញផង ។
ត្រាថោះ ព្រះមានដាន ទ្រង់ស្តង់មើលចិត្ត របស់រដ្ឋបាលមានកាយ
ដោយព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គ ហើយទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យ តាមន័យ
ដែលទ្រង់បានប្រាប់ថា រដ្ឋបាលកុលបុត្រជាបុគ្គលបំណងនឹងលះបង់សិក្ខា

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្កនិកាយ

ហីនាយោវត្តិកុដ្ឋិ ។ អដទោ ភកវា អាយស្មន្តិ
រដ្ឋបាលំ ឯតទេវេន យស្ស្យនាទំ^(១) រដ្ឋបាល
កាលំ មញ្ញសីតិ ។ អដទោ អាយស្មា រដ្ឋបា-
លោ ទុដ្ឋាយាសនា ភកវន្តិ អភិវាទេត្វា បទក្កុលំ
កត្វា សេនាសនំ សីសាមេត្វា បត្តចិវហនាយ
យេន ធុល្លកោដ្ឋិតិ^(២) តេន ចារិកំ បញ្ញាមិ អទុ-
បុត្រេន ចារិកំ ធរមានោ យេន ធុល្លកោដ្ឋិតិ^(៣)
តទេវសិ ។

[២៨៦] តត្រ សុនិ អាយស្មា រដ្ឋបាលោ ធុល្ល-
កោដ្ឋិតេ វិហរតិ រញ្ញា កោរក្សស្ស^(៤) មិកាទិវេ^(៥) ។
អដទោ អាយស្មា រដ្ឋបាលោ ធុល្លកោដ្ឋិតេ មិកា-
សេត្វា បត្តចិវហនាយ ធុល្លកោដ្ឋិតិ មិណ្ហាយ
ចារិសិ ។ ធុល្លកោដ្ឋិតេ សមនាមំ មិណ្ហាយ ធរមានោ
យេន សកបិតុ ធិវេសនំ តេនុបសន្តិមិ ។
តេន ទោ បទ សមយេន អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស
បិកា មជ្ឈិមាយ ក្វារសាលាយ ទុល្លិក្វាមេតិ ។

១ ឧ. ម. យស្សនាទំ គ្យ ។ ២-៣ ម. ធុល្លកោដ្ឋិតេ ។ ៤ ទ. កោរក្សស្ស ។
៥ ម. មិកាទិវេ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្កនិកាយ

ហើយគ្រឿងទាំងនេះក៏បានក្លាយទៅ ។ ទើបព្រះមានដេត បាន
គ្រាស់ទៅនឹងរដ្ឋបាលមានកាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់រដ្ឋបាល អ្នកសំគាល់
នូវកាលដ៏សមគួរក្នុងកាលដ៏ល្អនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមាន
កាយ ព្រោកចាកកាយនេះហើយដូចជាព្រះមានដេត ធ្វើប្រទក្សិណ
ហើយ ក៏ទុកដាក់សេនាសនៈស្រេចហើយ កាន់យកបាត្រនឹងចិវេចេញ
តម្រង់ទៅធុល្លកោដ្ឋិតិម គ្រាប់ទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់ ហើយក៏
បានដល់ទៅធុល្លកោដ្ឋិតិមនោះ ។

[២៨៦] បានសេចក្តីដំណាលថា ព្រះរដ្ឋបាលដ៏មានកាយទៅ
សំណាក់ក្នុងទ្រូងឈ្មោះមិកាទិវេ របស់ព្រះបាទកាត្យវៈ ដ៏ធុល្ល-
កោដ្ឋិតិមនោះ ។ ក្នុងលំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ ស្ងៀក
ស្សន៍ប្រដាប់បាត្រនឹងចិវេ ក្នុងបុព្វល្លាសម័យ ហើយចូលទៅចំណូ-
បាត ក្នុងធុល្លកោដ្ឋិតិម ។ កាលលោកគ្រាប់ទៅចំណូបាតតាម
លំដាប់ប្រក ក្នុងធុល្លកោដ្ឋិតិម រៀនទៅដល់ទីនៅអាស្រ័យរបស់
ចិកាន់ខ្លួន ។ ទទួលចូលសម័យនោះឯង ចិកាមេស្តព្រះរដ្ឋបាល
មានកាយ កំពុងតែឱ្យជាទីការភាព ក្នុងរោងក្សេត្ររាត្រាល្អ ។

អង្គវាយតម្លៃសុខុមាលភាព រដ្ឋបាលប្រជាជន

អង្គការ ទោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាល វប្ប វិភា
អាយស្មត្ថំ រដ្ឋបាលំ អ្នកតា វ អាគត្ថំ វិស្វាន
ឯកទេវត វេមេហិ វុណ្ណកេហិ សមណកេហិ
អន្តរាមិ ឯកបុត្តតោ យាយា មនាមា មព្វាជិ-
តោតិ ។ អថទោ អាយស្ម រដ្ឋបាលា សកមិត្ត
យេវសនេ នេវ នាមំ អលត្ត ន បច្ចុត្តាមំ
អញ្ញត្ថំ^(១) អញ្ញាសមេវ អលត្ត ។

[១៧៧] តេន ទោ បន សមយេន អាយស្មតោ
រដ្ឋបាលស្ស ញាតិជាសិ អាភិណាសិកំ កុម្មាសំ^(២)
ចន្ទេត្តតានា ហោតិ ។ អថទោ អាយស្ម រដ្ឋបាលា
វិ ញាតិជាសិ ឯកទេវត សាចេ វិ ភកិចិ ធន្ទដិយ-
ធម្មំ វេ មេ បត្ត អាគីវតិ ។ អថទោ អាយស្មតោ
រដ្ឋបាលស្ស ញាតិជាសិ វិ អាភិណាសិកំ កុម្មាសិ
អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស បត្ត អាគីវតិ ហត្ថានញ
នាធានញ សវស្ស ច វិមិត្តិ អត្តហេសិ ។

១. ខ. ប. អញ្ញត្ថំ ។ ២. ម. បូជិត្តាសំ ។

អង្គវាយតម្លៃសុខុមាលភាព ព្រះប្រជុំឯកសិវៈព្រះវិទ្យាល

បិការបស្ថិត្រេវដ្ឋបាល មានអាយុ បានឃើញព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ
កំពុងវិមន្តមកកំរិតមួយ លុះឃើញហើយ គឺនិយាយពាក្យយ៉ាងនេះថា
ពួកស្រមស្រីកំណាចាំងនេះហើយ ដែលបំបូសក្នុងច្រវែងតែមួយ ជាទី
ស្រឡាញ់ពេញបិត្ត របស់យើង ។ គ្រានោះឯង ព្រះរដ្ឋបាលមាន
អាយុ មិនបានខ្លីទាន ទាំងមិនបានខ្លីពាក្យប្រាប់មកវិញ ក្នុងលំទៅ
របស់បិការវិនិច្ឆ័យសោះ បានត្រឹមតែពាក្យដេរប៉ុណ្ណោះឯង ។

[១៧៧] ទទួលចូលសម័យនោះឯង បានទាសិរបស់ញាតិវិនិច្ឆ័យ
មានអាយុ កំពុងមានបំណងនឹងចាកចោលនិកុម្មាសម្ពុម ។ គ្រានោះ
ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ និយាយនឹងខ្ញុំស្រីរបស់ញាតិវិនិច្ឆ័យ យ៉ាងនេះថា
វៃទាន បើទំនាងរបស់ត្រូវចោល ចូរទានចាត់មកក្នុងបាត្រអណ្ណាន
ចុះ ។ លំអប់នោះ ខ្ញុំស្រីរបស់ញាតិវិនិច្ឆ័យរបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ក៏
ចាក់និកុម្មាសម្ពុមនោះ ទៅក្នុងបាត្ររបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ហើយ
បានស្គាល់ដាក់ទូវែងជើងនឹងសំឡេង របស់ព្រះរដ្ឋបាលនោះច្បាស់ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

អថទោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស ញាតិណសិ
 យេនាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស មាតា តេនុបសន្តិមិ
 ឧបសន្តិមិកា អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស ហតិ ឯតន-
 រោច យក្សយេ ជាទេយ្យសិ អយ្យបុត្តោ រដ្ឋបាលោ
 អនុប្បត្តោតិ ។ សចេ វេ សច្ចំ ភណសិ អណសិ តិ
 ករោមិភិ^(១) ។ អថទោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស
 មាតា យេនាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស មិតា តេនុប-
 សន្តិមិ ឧបសន្តិមិកា អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស មិតិ
 ឯតនរោច យក្ស កហបតិ ជាទេយ្យសិ រដ្ឋបាលោ
 ករ កុលបុត្តោ អនុប្បត្តោតិ ។

[៣៧៨] តេន ទោ ចន សមយេន អាយស្មា
 រដ្ឋបាលោ តិ អាភិណេសិកំ កុម្មាសិ អញ្ញតិ កុដ្ឋិ
 មិស្សាយ មិកុញ្ញតិ ។ អថទោ អាយស្មតោ រដ្ឋបា-
 លស្ស មិតា យេនាយស្មា រដ្ឋបាលោ តេនុបសន្តិមិ

១ ខ. វេសិ អភសិ វេសិ ។ ឃ. វេសិ អភសិ វេសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ពេលនោះ ខ្ញុំស្រីរបស់ញាតិ ខែព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ ចូលទៅកេ
 មាតា របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាន
 និយាយដំរាបមាតា របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយថា បពិត្រអ្នកខ្ពស់
 សូមអ្នកជ្រាប ព្រោះព្រះរដ្ឋបាលជាអយ្យបុត្រ និមន្តមកដល់ហើយ ។
 មាតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលឆ្លើយថា ខែហនិ បើឯនិយាយពាក្យពិតទែន
 អញនឹងឱ្យឯងរួចជាអ្នកដា ។ ទើបមាតារបស់ព្រះរដ្ឋបាល មានកាយ
 ចូលទៅកេមិតា របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 បាននិយាយនឹងមិតា របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 គហបតី សូមអ្នកជ្រាប ក្នុងព្រះរដ្ឋបាលកុលបុត្រ និមន្តមកដល់ហើយ ។

[៣៧៨] សមីយនោះឯង ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ កំពុងនានិ
 កុម្មាសម្លេងនោះ ប្របដណ្តឹងសាលាមួយ ។ លំដាប់នោះ មិតារបស់
 ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ ចូលទៅកេព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ លុះចូល

កងវគ្គសូ រដ្ឋបាលស្រុក បំប៉នវិសេសក្នុងមតិ

ឧបសគ្គមិត្ត អាយស្ម័ន្តិ រដ្ឋបាល ឯកទេស
 អត្ថិ ធាម តាត រដ្ឋបាល អភិវឌ្ឍន៍ កុម្មុសិ
 បរិក្ខេបស្រុក ឧត្ត តាត រដ្ឋបាល សក្តិ គេហ
 កន្លែង ។ កុំភោ ចោ កហមតិ អន្តាភិ គេហ
 អការស្មា អនការិយំ បព្វជំនានំ អនតារា(១) មយំ
 កហមតិ អតមន្តា(២) ទោ គេ កហមតិ គេហ តត្ត
 លេវ តានិ អលត្តន្តា ឧ បព្វត្តានិ អញ្ញនត្តិ អតោ-
 សមេវ អលត្តន្តា ។ ឯហិ តាត រដ្ឋបាល យរិ
 កមិស្សាមាតិ ។ អលំ កហមតិ កតិ មេ អដ្ឋ
 កត្តក្តិ(៣) ។ តេធិហិ តាត រដ្ឋបាល អធិវាសេហិ
 ស្វាតយាយ កត្តន្តិ ។ អធិវាសេសិ ទោ អាយស្មា
 រដ្ឋបាលោ កុណ្ឌិការេន ។

(១៨៨) អនទោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្រុក
 បិតា អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្រុក អធិវាសនិ វិទិត្តា
 យេន សក្តិ ធិវេសនិ តេធិបសន្តិមិ ឧបសគ្គ-
 មិត្តា ហរិភេន តោមយេន បបរិយា ឧបលិម្យេត្តា

១ ឧ. អតារា ។ ២ ម. អតមន្ត ។ ៣ ម. កុណ្ឌិ ។

កងវគ្គ រដ្ឋបាលស្រុក កាតុលទៅកាន់លំដៅរបស់បិតា

ទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងរដ្ឋបាលមានកាយុយ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាល
 កូន មានវ័យ លោកមកជាប់កុម្មុសដូចវិញ រដ្ឋបាលកូន ត្រូវតែទៅ
 ឯផ្ទះរបស់ខ្លួនវិញ ។ ព្រះរដ្ឋបាលឆ្លើយថា នៃគហមតិ ពួកយើងអ្នក
 ចូលដែលរេញចាកផ្ទះទៅចូលហើយ នឹងមានផ្ទះមកពីលា នៃគហមតិ
 ព្រោះពួកយើងគ្មានផ្ទះទេ នៃគហមតិ ភាគីបានទៅដល់ផ្ទះរបស់អ្នក
 ហើយ តែមិនបានខ្ញុំបានផង មិនបានខ្ញុំការនិយាយប្រាប់វិញផង ក្នុង
 ផ្ទះរបស់អ្នកនោះសោះ បានគ្រឹមតែពាក្យដេរប៉ុណ្ណោះឯង ។ រដ្ឋបាល
 កូន លោកចូរមក យើងនឹងទៅផ្ទះ ។ ល្ហើយគហមតិ ថ្ងៃនេះភាគ
 បានរួចហើយ ។ រដ្ឋបាលកូន បើផ្ទះចុះ សូមលោកមិនចង់ចូល
 ចង្អុលក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយុ ក៏ចូលនិមន្តដោយ
 កុណ្ឌិភាព ។

(១៨៩) គ្រាមោះ បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយុ ដឹងច្បាស់ថា
 ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយុ ចូលនិមន្តហើយ ក៏ចូលទៅកាន់លំដៅរបស់
 ខ្លួនដែលភ្ជាប់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ប្រើមនុស្សឲ្យលាញ់ដី ដោយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុត្តនិបបទស្កន្ត

មហេត្ថំ ហិរញ្ញសុវណ្ណស្ស បុញ្ញំ កាណមេត្វា ទ្វេ បុញ្ញោ
 កាណមេត្វា ឯកំ ហិរញ្ញស្ស ឯកំ សុវណ្ណស្ស
 មហេត្ថា បុញ្ញា អហេសុំ ។ ឱរតោ មីតោ បុរិសោ
 ចារាតោ មីតំ បុរិសំ ន បស្សតិ តថា ចារាតោ
 មីតោ ឱរតោ មីតំ តេ បុញ្ញោ កំលញ្ចេហិ បដិច្ចា-
 នាមេត្វា មជ្ឈេ អាសនំ បញ្ញាមេត្វា តំរោករណីយិ
 បរិក្ខេបិត្វា អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស បុរាណុទុតិ-
 យិកេ អាមន្តេសិ^(១) ឯថ តុម្ពេ វុទ្ធកេ យេន
 អលង្ការេន អលង្ការា បុព្វ បុគ្គស្ស រដ្ឋបាលស្ស^(២)
 មិយា ហោថ មនាចា តេន អលង្ការេន រលង្ការោជាតិ។
 អនិទោ រាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស មីតា តស្សា វត្ថុយោ
 អនុយេន សកេ ឱវេសេន បណីតិ ទានមីយិ កោជ-
 មីយិ បដិយាណាមេត្វា អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស កាលិ
 អាណេសិ កាលោ តាត រដ្ឋបាល ធិដ្ឋិតិ កក្កន្តិ ។

១ ហើយមន្ទ្រយន្តកេស អនិទោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស បិកា អាយស្មតោ
 រដ្ឋបាលស្ស គណិសនំ វិទ្ធា យេន សកំ ឱវេសនំ ធម្មបស្កមិ ឧបស្កមិម្ហា មហេត្ថំ
 ហិរញ្ញសុវណ្ណស្ស បុញ្ញំ កាណមេត្វា ពិសញ្ចេហិ បដិច្ចាមេត្វា អាយស្មតោ រដ្ឋបាលស្ស
 បុរាណុទុតិយេន រាយស្មតោ ចារាតោ មីតំ ។ ២ ម. ប. បុព្វ រដ្ឋបាលស្ស
 បុរាណុទុតិយេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

រាមមំតាស្រសំ ព្រូឡគរគំនរព្រាតំនីនិហសាថ ។ ធ្វើឲ្យដាច់កំនរគំ
 ព្រាតំ ១ គំនរ ចាស ១ គំនរ ដាក់ទរេធំ ១ ។ បុរសដែលឈរខាងកាយ
 មើលទៅបុរសឈរខាងមាត់មើលឃើញ បុរសដែលឈរខាងមាត់មើល
 មកបុរសឈរខាងកាយក៏មើលឃើញដូចគ្នា ហើយឲ្យបិទបាំងកំនរចាំនិរតិ
 រោងដោយកន្ទួល ឲ្យក្រាលកាសនៈទុកត្រង់តណ្ហាល ព្រូឡគំនរចំ
 ដោយរបស់ ដែលត្រូវធ្វើពីខាងក្រៅ ហើយហៅពួកស្រីដាច់ភ្នំបុរ
 របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុមកចង្អុលថា ខែកូស្រី ឯឯកលំភ្នំ
 ចូលមកនេះ គ្រឿងប្រដាប់ណាដែលឯឯកលំភ្នំស្អិតស្អាង ហើយដាំ
 ស្រឡាញ់ពេញក្រែងរបស់រដ្ឋបាលកូនក្នុងកាលពីដើម ត្រូវឯឯកលំភ្នំស្អិត
 ស្អាងគ្រឿងប្រដាប់នោះចុះ ។ លំដាប់តទៅ លុះកន្លងក្រិះនោះទៅ
 បិការបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ឲ្យគេតាក់តែងផ្លូវខាងមើលកោដិយា-
 ហារដ៏ស្អិតស្អាងក្នុងទីលំនៅរបស់ខ្លួនហើយ ប្រាប់ឲ្យកាលដល់ព្រះរដ្ឋបាល
 មានអាយុថា រដ្ឋបាលកូន កាលគួរហើយ គន្ធសម្រេចហើយ ។

អថទោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាលសុទ្ធ បុព្វសុទ្ធិសមយំ ធិត្ថ-
 សេត្វា បត្តិវិវាទនាយ យេន សកមិទុ ធិវេសនិ
 តេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តោ អាសនេ ធិសីនិ ។
 អថទោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាលសុទ្ធ បិតា តំ ហិរញ្ញ-
 សុវណ្ណសុទ្ធ បុព្វំ វិវាទេត្វា អាយស្មន្តំ រដ្ឋបាលំ
 ឯតុនកេន ឥនិ តេ តាត រដ្ឋបាល មត្តិកំ^(១) ធនំ
 អញ្ញំ មេត្តិកំ^(២) អញ្ញំ មេតាមហំ^(៣) សក្កា តាត
 រដ្ឋបាល កោតេ ធន កុញ្ញតុំ បុញ្ញានិ ធន កាតុំ ឯហិ ត្វិ
 តាត រដ្ឋបាល សិត្តំ បទុក្កាយ ហិពាយាវត្តិត្វា កោ-
 តេ ធន កុញ្ញសុទ្ធ បុញ្ញានិ ធន កោហិតំ ។ សទេ មេ ត្វិ
 គហមតិ វចនំ កកេយ្យសិ ឥមំ ហិរញ្ញសុវណ្ណសុទ្ធ
 បុព្វំ សកេនេសុ^(៤) អាហេបេត្វា ធិព្វាហាបេត្វា មជ្ឈេ
 កត្តាយ ននិយា សោតេ ឧសីនាមេយ្យសិ^(៥) តំ
 កិស្ស ហេតុ^(៦) ឧប្បជ្ជិស្សន្តំ ហិ តេ គហមតិ តតោ-
 និទានំ សោកមវិទេវទុក្កោមនស្សបាយាសាតិ ។
 អថទោ អាយស្មតោ រដ្ឋបាលសុទ្ធ បុកណាទុតិយិកា
 បទ្រូកំ ចានេសុ គហេត្វា អាយស្មន្តំ រដ្ឋបាលំ ឯតុន-

១ ឧ. ឯតុនកេន ។ ២ ឧ. បិតា ។ ៣ ឧ. មេតាមហំ ។ ៤ ឧ. សកេនេ ។
 ៥ ឧ. ឧប្បជ្ជិស្សន្តំ ។ ៦ ឧ. ហេតុ ធម ។

ចំវិលាតខាងព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ ស្មៀកស្សន៍ប្រដាប់ដោយបាត្រនិង
 បិវារក្នុងបុព្វសុទ្ធិសមយ ហើយនិមន្តចូលទៅគ្រងលំនៅរបស់បិតាខ្លួន
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គន្ធិយាលីអាសនៈដែលគេក្រាលបម្រុងទុក ។
 ទើបបិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ កិច្ចប្រឹកនិងប្រាក់និងមាសនោះ
 ហើយនិយាយនឹងព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ យ៉ាងនេះថា ខែរដ្ឋបាលក្នុង
 ច្រព្យនេះជាបេសំខាន់មាតាហោក ច្រព្យជាបេសំខាន់បិទាដោយវិទ្យុក
 នៅមានបេសំខាន់ដឹក ដោយវិទ្យុកទៀត រដ្ឋបាលក្នុង លោកអាច
 ប្រើប្រាស់លាភៈទាំងឡាយផង ធ្វើបុណ្យផង ខែរដ្ឋបាលក្នុង ចូរ
 លោកមក ចូរលាសិក្ខាវិលគ្រឿងបំបែកកោតេទាប ហើយប្រើប្រាស់
 លាភៈទាំងឡាយផង ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយផងចុះ ។ បតិគ្រមហេបតិ
 បើញាមធ្វើតាមពាក្យរបស់តាត្វា ញាមត្រូវប្រើមនុស្ស ទ្រព្យក្នុងនិទា
 ប្រាក់មាសនេះ ដុកក្នុងវាទះ ហើយយកទៅចាក់ចាល ក្នុងកណ្តាល
 វិទ្យុទឹកទន្លេនង្គិ ហេតុអ្វីបានជាតាត្វាដូច្នោះ គហេបតិ ព្រោះថា
 សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោបនស្ស ចិនិសេចក្តីចង្អៀក
 ចង្អុល មុខជាដឹងក៏តទៀងដល់ញាម ព្រោះតែច្រព្យទាំងនោះជា
 ហេតុ ។ ពេលនោះ គួកស្រីជាគូតិមុន របស់ព្រះរដ្ឋបាលមាន
 កាយ ចាំតាតុបដើរហ្នឹងហ្នាក់ ហើយនិយាយនឹងព្រះរដ្ឋបាល បាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

រោច្ចំ កើតិសា យាម តាត អយ្យបុត្ត អន្តរាយោ
 យាសំ ភិំ ហេតុ ព្រហ្មធរិយំ ចរសីតិ ។ ៨ ទោ
 មយំ កតិធំ អន្តរាធំ ហេតុ ព្រហ្មធរិយំ ចរមាតិ ។
 កតិធំវាទេន យោ អយ្យបុត្តោ រដ្ឋបាលោ សមុទា-
 ចរតិធំ តត្ថេវ មុច្ឆិតា បតីសុ ។ អថទោ អាយស្មា
 រដ្ឋបាលោ មិករិ វិតទេវោច សទេ តហមតិ ភោជនិ
 យាតត្ថំ ទេដ មា យោ វិហេមេជាតិ ។ កុញ្ញ តាត
 រដ្ឋបាល ធិដ្ឋតំ កត្តត្ថំ ។ អថទោ អាយស្មតោ
 រដ្ឋបាលស្ស មិកា អាយស្មត្ថំ រដ្ឋបាលំ ចណីតេន
 ទាទនីយេន ភោជនីយេន សហត្តា សន្តប្ប្រសិ
 សម្បវារសិ ។

[២០០] អថទោ អាយស្មា រដ្ឋបាលោ កុត្តវិ
 ឡិន្ទបត្តបាលំ វិតកោ វ វិមា តាជា អភាសិ

បស្ស ធិត្តតាតិ ធិត្ថំ
 អរុកាយំ សមុស្សិតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កាយុយោនិទេថា បពិត្រព្រះអយ្យបុត្រ លោកប្រត្រីក្ខត្រហ្មច័យធម៌
 ព្រោះហេតុ(ចន្ទ)ពួកស្រីអប្សរណា ពួកស្រីអប្សរចាំនោះ ភីល្ល
 ដូចម្តេចៗ ។ ខ្នាលនាង កាតាមិនមែនប្រត្រីក្ខត្រហ្មច័យធម៌ ព្រោះ
 ហេតុ(ចន្ទ)ពួកស្រីអប្សរៗ ។ ពួកស្រីជាគូពីមុនគិតថា រដ្ឋបាល
 ជាអយ្យបុត្រហៅរកយើង ដោយពាក្យថា នាង ដូច្នោះ ក៏ជ្រមុជជ្រក
 រំពោះឯង ។ ទើបព្រះរដ្ឋបាលមានកាយុ និយាយនឹងបិតាថា បពិត្រ
 គហបតី បើញាមប្រូឡូកាដិន(កំឡូមត)កុំចៀកបៀនកាតាឡើយ ។
 រដ្ឋបាលកូន សូមលោកនិមន្តនាមចុះ កត្តសម្រេចហើយ ។ គ្រានោះ
 បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយុ បានចាត់ចែងទានិយភោជនិយាហារ
 អីដ្ឋិតដ្ឋន៍ ឲ្យព្រះរដ្ឋបាលមានកាយុនាមដោយវេទនាឯងត្រាតែឡើយ ។

[២០០] លំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយុ នាមរដ្ឋបាល
 វែងហើយ ឈរសំដែងតាមចំនុចនោះថា

ញាមចូរមើលនូវកត្តភាព ដែលសង្ខារធ្វើវិចិត្រហើយ ជាទី
 ប្រជុំនៃដំរៅ(វារទ្ធិ)ដុំឡើង(ដោយឆ្លឹង ៣០០ កំណាត់)

រាជវង្សស្ស រដ្ឋបាលសុត្ត ឈិវ្ហត្តតាថា
 រាតុរិ តហុស្ត្តប្បិ
 យស្ស ធម្មំ ធុរិ មិតិ
 បស្ស ចិត្តកតំ រូបំ
 មណីនា កុណ្ណលេន ឆ
 រដ្ឋិតេន ឱននិ
 សហ វត្តេកិ^(១) សោកតិ
 អលត្តកតតា ធានា
 មុទិ ធុណ្ណកមក្ខិតិ
 អសិ ពាលស្ស មោហាយ
 នោ ឆ ចារកវេសិនោ
 អដ្ឋចានកតា កេសា
 ធនតា អញ្ញនមត្តិតា
 អសិ ពាលស្ស មោហាយ
 នោ ឆ ចារកវេសិនោ

១. វង្សធានី ។

រាជវង្ស ស្សបាលសុត្ត ធានីធានីសង្កេត
 ក្លែងកលកល ដែលដទៃច្រើនគ្នានៃនិក្ខេបការ ដាក់យប់
 ទៀងទាត់បីគេដទៃយ ព្រាមចូរមើលរូប ដែលសង្ខារវិ-
 ចិត្តរហើយ (ប្រកប) ដោយកុណ្ណលេន ដែលរូបវិគារហើយ
 ដោយន្តីនិវិស្សក ល្អដោយសារវិគារវាតំ ដើរតាំង
 ទ្បាយវិចិត្រហើយដោយទិកលី១ មុខទាត់លាបហើយដោយ
 ត្រៀងលំអិត ភាពឱ្យមនុស្សពាលវង្សនិវាទ នៃមិនអាច
 ចំកាន់ដល់អ្នកស្វែងរកត្រើយ គឺព្រះនិព្វានបានឡើយ សក់
 ទាំងឡាយ ដែលវិចិត្រហើយឱ្យមានសណ្ឋានដូចជាគ្រឿង
 ចត្រង្គ ភ្នែកទាំងឡាយ លាបហើយដោយឆ្នាំសម្រាប់បន្ត
 ល្អឱ្យបុគ្គលពាលកាន់កាន់បាន នៃមិនអាចចំកាន់អ្នកស្វែង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កានិក

អញ្ញមីវំ ធនំ ចិត្តា
 ប្បតិកាយោ អលន្តិកោ
 អលី ពាលស្ស មោហាយ
 យោ ច ទាតវេសំយោ
 ធុទហិ មិតវេ ចាសិ
 ចាសយា វាតវំ មិតោ
 កុត្វា ធិវំមិ កត្វាមិ^(១)
 កន្ធខន្ត មិតតទុកេតិ ។

អដទោ អាយស្មា រដ្ឋបាលោ មិតកោ វ កំមា
 តាថា កាសិក្ខា យេន រញ្ញោ កោរក្សស្ស មិតាចិរិ
 កេតុបសន្តមិ ឧបសន្តមិក្ខា អញ្ញតវស្មី រុក្ខម្រលេ
 ធិវំវហារិ ធិសិធិ ។

[២០០] អដទោ វាជា កោរក្សោ មិតវំ កាមន្តសិ
 សោទេហិ មិតវំ មិតាចិរិ ឧយ្យានក្ខមិ កត្វាម សុក្ខមិ
 ធស្សយយាតិ ។ ឯវំ ទេវតិ ទោ មិតវេ រញ្ញោ កោរក្ស-
 ស្ស បដិស្សក្ខា មិតាចិរិ សោទេន្តោ អន្តស អាយស្មន្តិ
 រដ្ឋបាលិ អញ្ញតវស្មី រុក្ខម្រលេ ធិវំវហារិ ធិសិធិ

១ ខ. កត្វា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កានិក

គេត្រើយ បានឡើយ ភាយស្អុយដែលបានប្រដាប់ហើយដូច
 ជាបំពង់ដ៏ជ្រៅក្នុងយ៉ាងដ៏ជ្រៅក្រៃ អាចបំភាន់បុគ្គលពាល
 បាន តែមិនអាចបំភាន់អ្នកស្វែងគេត្រើយ បានឡើយ គ្រាន់
 ម្រឹតដាក់ម្ហូបម្ហូរដ៏ជាអន្ទាក់ តែម្រឹតមិនដាច់បង្កើត កាល
 បើគ្រាន់អ្នកចង់ម្រឹត កំពុងកន្តក់ពន្លាញ តាមបរិភោគបរិទ្ធ
 រួចហើយ ត្រឡប់ទៅវិញ^(១) ។

សំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយុ ឈរសំដែងតាមចំណេះ
 ហើយ ក៏និមន្តគ្រង់ទៅឲ្យទ្រទ្រង់ឈ្មោះមិតាចិរិ របស់ព្រះបាទកោត្សៈ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្បែរ
 គល់ឈើ ១ ដើម ។

[២០១] គ្រានោះ ព្រះរាជាកោត្សៈ ត្រាស់ហៅឧយ្យានបាល
 ឈ្មោះមិតាចិរិ ម្ចាស់មិតាចិរិ ឯងចូររៀបចំឧយ្យានក្ខមិ ឈ្មោះមិតាចិរិ
 យើងនឹងទៅមើលទ័ដិសប្បាយ ។ ឧយ្យានបាលឈ្មោះមិតាចិរិ ទទួល
 ព្រះរាជទ្រង់ព្រះបាទកោត្សៈថា បតិក្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះករុណា
 វិសេស រួចហើយក៏រៀបចំឧយ្យានមិតាចិរិ បានឃើញព្រះរដ្ឋបាល
 មានកាយុ កំពុងកន្តក់សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្បែរគល់ឈើ ១ ដើម លុះ

១ ព្រះរដ្ឋបាលពោលដោយព្រៀបហាត់បំភាន់ព្រះប្រឹក្សា... ។

ធិស្វាន យេន រាជា កោរក្សោ តេជុបសង្កមិ
 ធិសង្កមិក្ខា រាជាធិ កោរក្សិ ឯតនភោជ សុទ្ធិ ទោ
 តេ ទេវ មិកាចិវ អត្ថំ ពេត្ត រដ្ឋបាលោ ធាម កុល-
 បុត្តោ ឥសីយេវ ធីល្លកោដ្ឋិតេ អត្តកុលិកស្ស បុត្តោ
 យស្ស ភិ អភិណ្ឌិ កិក្ខុយមាដោ អហោសិ សោ
 អញ្ញករស្មី រុក្ខម្ភលេ ទិវាវិហារិ ទិសិញ្ញាតិ ។ តេនហិ
 សម្ម មិកា អលទ្ធានដ្ឋ(១) ធិយ្យា ធិក្ខមិយោ តមេវនាធិ
 មយំ កវន្តំ រដ្ឋបាលំ មយិវទាសិស្សាមាតិ ។ អថទោ
 រាជា កោរក្សោ យំ តត្ថ ទានមិយំ កោដមិយំ
 មតិយត្តិ តិ សត្វំ វិសដ្ឋេតាតិ វត្តា កត្រានិ
 កត្រានិ យាទានិ យោជាមេត្តា កត្រំ យានំ អភិវត្តិតា
 កត្រេហំ កត្រេហំ យានេហំ ធីល្លកោដ្ឋិតត្តា
 និយ្យាសិ មហទ្ធរាជាទុកាវេន អាយស្មន្តិ រដ្ឋបាលំ
 ធិស្សនាយ ។ យាវតិកា យានស្ស ក្ខមិ យានេន កត្តា

១ ឧ.ម. អណិ កវន្ត ។

ឃើញហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះបាទកោរក្សៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក្រាបទូលព្រះបាទកោរក្សៈយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនិ ឧទ្ធច
 មិកាចិវរបេសព្រះអង្គស្តាតតាហើយ ប្តីខ្ញុំក្នុងនោះ មានកុលបុត្រ
 ឈ្មោះវង្សបាលជាតូចរបស់ក្រុមលទ្ធិប្រសើរ ក្នុងវង្សកោដ្ឋិតនិគមនេនឯង
 ដែលព្រះអង្គតែងទ្រង់សរសើរដល់រឿយ ។ នោះ (ឥឡូវ) លោកគង់
 សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្សែរគល់ឈើ ១ ដើម ។ ព្រះបាទកោរក្សៈត្រាស់
 ថា ម្ចាស់មិកាវស្សាញ់ ល្អិយចុះ ដំណើរទៅលេងទីឧទ្ធចវង្សនេះ
 ឥឡូវនេះ ចូលដល់សិនចុះ ឥឡូវនេះ យើងនឹងទៅអង្គុយជិតព្រះវង្សបាល
 ដ៏ចម្រើននោះវិញ ។ ទើបព្រះបាទកោរក្សៈត្រាស់ថា ចូរអ្នកចាំឥឡូវ
 ចំណាយទានិយភោជិយាហារ ដែលបានកាក់តែងហើយទាំងអស់នោះ
 ចុះ ហើយព្រះអង្គទ្រង់មយានដ៏ល្អ ។ ទៀងកាន់យានល្អ បរទេញរំពិ
 បុល្លកោដ្ឋិតនិគម ដោយយានល្អ ។ ដោយភទុភាព វិនិស្សេដ្ឋាន
 ដើម្បីទ្រង់ទតព្រះវង្សបាលមានកាយ ។ ទីដែលយានទៅបានត្រឹមណា

យាធា មក្ខោកេហិត្វា មត្តិកោ វ ឧស្សដាយ
 ឧស្សដាយ មរិសាយ យេនាយស្មា រដ្ឋចាលោ តេតុ-
 មស្ម័ត្តិមិ ឧបស្ម័ត្តិមិត្វា អាយស្មតា រដ្ឋចាលេន សន្តិ-
 សម្មាទិ សម្មាទិយិ កេមិ សាវណិយិ វិតិសារេត្វា
 ឯកមន្តិ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តិ មិគោ ទោ រាជា
 កោរព្យោ អាយស្មន្តិ រដ្ឋចាលិ ឯតទរោច ឥទ កវិ
 រដ្ឋចាលោ កេដ្ឋត្ថរេ^(១) ធិសីនត្វតិ ។ អលី មហារាជ
 ធិសីន ត្វិ ធិសីន្នោ អហិ សកេ អាសនេតិ ។
 ធិសីនិ ទោ រាជា កោរព្យោ មញ្ញត្តោ អាសនេ ។

(២០២) ធិសដ្ឋ ទោ រាជា កោរព្យោ អាយស្មន្តិ
 រដ្ឋចាលិ ឯតទរោច ចត្តារិមាទិ កោ រដ្ឋចាល
 ចារិដ្ឋត្តាទិ យេហិ ចារិដ្ឋត្តាហិ សមន្នាគតា
 ឥទកេទ្វេ កេសមស្សិ ឧហារេត្វា កាសាយាទិ
 វត្តាទិ អដ្ឋានេត្វា អតារស្មា អទការិយិ មត្វដន្តិ
 កាតហិទិ ចត្តារិ ជរាចារិដ្ឋត្តិ ត្យាទិចារិដ្ឋត្តិ កោត-
 ចារិដ្ឋត្តិ ញាតិចារិដ្ឋត្តិ ។

១ ឧ. ម. ៣៧៧៥ ។

ក៏ទ្រង់យោងទៅដោយយានត្រឹមនោះ ហើយទ្រង់ចុះពីយាន យោង
 ដោយព្រះបាទទេវទេ ដោយចរិសិទ្ធិវិភង្គ ចូលសំដៅទៅព្រះ
 រដ្ឋបាលមានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់រត់ទាក់ជាមួយនឹង
 ព្រះរដ្ឋបាលមានកាយ លុះបញ្ចប់ការក្សវិលត្រឡប់ទាក់ នឹងការក្សវិល
 គួរលើកហើយ ទ្រង់ឈរក្នុងទីដីសមគួរ ។ លុះព្រះបាទទេវទេទ្រង់
 ព្រះសណ្ឋិត ក្នុងទីដីសមគួរហើយ ទ្រង់មានព្រះឡើងនឹងព្រះរដ្ឋបាល
 មានកាយ យ៉ាងនេះថា ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ឱមន្តគង់លើកម្រាល
 ផ្កានេះចុះ ។ ព្រះរដ្ឋបាលថ្វាយព្រះពរថា ល្អ្លឹមមហារាជ សូម
 ព្រះអង្គទ្រង់នឹងចុះ ពាក្យភាគក្នុងយល់ភាសនៈជាបេសំខ្លួនហើយ ។
 ព្រះបាទទេវទេ ក៏ទ្រង់គង់លើភាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយហើយ ។

(២០២) លុះព្រះបាទទេវទេ ទ្រង់គង់ស៊ប់ហើយ ក៏មានព្រះ
 រាជឡើងនេះ នឹងព្រះរដ្ឋបាលមានកាយថា ចតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន
 សេចក្តីសាបសូន្យ ២ យ៉ាងនេះ ដែលត្រូវមនុស្សខ្លះ ក្នុងលោកនេះចូល
 ប្រទះហើយ តែងការសត់ ពុកចាត់ពុកចង្កា ស្មើក្រដាល់សំរាត់
 ភាសាយៈចេញចាកដុះចូលទៅកាន់ដួស សេចក្តីសាបសូន្យ ២ យ៉ាងក៏ដូច
 រម្ងូច គឺសេចក្តីសាបសូន្យព្រះដេព ១ សេចក្តីសាបសូន្យព្រះព្យាទិ ១
 សេចក្តីសាបសូន្យព្រះគុណ ១ សេចក្តីសាបសូន្យញាតិ ១ ។

[២០៤] ភក្តីមំ (១) ហោ រដ្ឋបាល ដំណើរដុំត្រើ ។

ឥឡូវ ហោ រដ្ឋបាល ឯកភាព ដំណើរ ហោតិ វុឡ្យា
មហាល្យោ អនុគតោ វាយាអនុប្បត្តោ ។ សោ ឥតិ
មដិសញ្ចិគ្គតិ អហំ ទោម្មិ ឯកភាព ដំណើរ វុឡ្យា
មហាល្យោ អនុគតោ វាយាអនុប្បត្តោ ឧ ទោ មន
អយោ សុតាវ អនិគតំ វា ភោតំ (២) អនិគតំ អនិគតិ
វា ភោតិ ជាតិ ភាតំ យទ្ធិបាយំ ភេសមស្សី
ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អដ្ឋានេត្វា អតារស្នា
អនកាវយំ ចត្វជយ្យន្តិ ។ សោ ភេន ដំណើរដុំត្រើ
សមណោ ភេសមស្សី ឱហារេត្វា កាសាយានិ
វត្តានិ អដ្ឋានេត្វា អតារស្នា អនកាវយំ ចត្វជតិ ឥទំ
វុឡ្យា ហោ រដ្ឋបាល ដំណើរដុំត្រើ ។ កវំ ទោ មន
រដ្ឋបាលោ ឯកភាព ឧបាទេ យុកំ សុសុភោធិភោសោ

* ទ. ម. រាជ្យ ។ ២ ទ. រាជ្យ

[២០៥] បច្ចិគ្រត្រេវដ្ឋបាលដំណើរ សេចក្តីសាបសូន្យព្រះរាជ

ដរាភិដូចម្តេច ។ បច្ចិគ្រត្រេវដ្ឋបាលដំណើរ មនុស្សក្នុងខ្លះក្នុងលោក
នេះ ជាមនុស្សដ៏ ចំរើនហើយដោយវ័យ មានកាយច្រើន ផល់
សេចក្តីមេមត់ដោយលំអាប់ ។ មនុស្សនោះពិការណាមើញប្លាស់ជា
ជំងឺវិនិច្ឆ័យ គ្រាំគ្រា ចំរើនដោយវ័យ ចាស់មានកាយច្រើន ផល់
ស្នូលសេចក្តីមេមត់ដោយលំអាប់ អាត្មាអញ្ចុចមាយនឹងធ្វើឲ្យបាត់
ដែលមិនទាន់បានផង មិនអាចនឹងធ្វើការណ៍ដែលរកបានហើយ ឲ្យចំរើន
ឆ្លើងឆ្លើង ចើម្បីល្មោះ គួរតែអាត្មាអញ្ចុចមាយនឹង ពុកមាត់ពុកចាញ់ ស្បើក
ដំណាប់សំពត់កាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ មនុស្សនោះ ចូបច្រេវ
សេចក្តីសាបសូន្យព្រះរាជនោះហើយ ទើបបាត់មាយនឹង ពុកមាត់ពុក
ចាញ់ ស្បើកដំណាប់សំពត់កាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស បច្ចិគ្រ
ត្រេវដ្ឋបាលដំណើរ នេះហៅថាសេចក្តីសាបសូន្យព្រះរាជ ។ ដូច
យ៉ាងព្រះដ្ឋបាលដំណើរ ជំងឺវិនិច្ឆ័យនោះក្នុងកំឡោះ បានសក់វាស់លើប

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្ការាសកំ

កម្រៃន យោគូនេន សមម្ពាគតោ ចម៌មេន វយសា តំ
កោតោ រដ្ឋបាលស្ស ជវាវាជុញ្ញំ ធនុំ ។ កី កវី
រដ្ឋបាលោ ញា វា និស្វា វា សុត្វា វា អការស្នា
អនការិយំ ចត្វជិតោ ។

(២០៤) កតមញ្ច បទ កោ រដ្ឋបាល ព្យាជិ-
ការិជុញ្ញំ ។ ឥទ កោ រដ្ឋបាល ឯកទ្វោ អាពាជិតោ
ហោតិ ទុត្តិតោ ពាជ្ឈតិណោ ។ សោ ឥតិ
បដិសញ្ញិត្តតិ អហំ ទោម្ហិ ឯតវហំ អាពាជិតោ
ទុត្តិតោ ពាជ្ឈតិណោ ន ទោ បទ មយោ សុត្តារិ
អនទិកតំ វា កោតិ អនិកត្តំ អនិកតំ វា កោតិ
ជាតិ កាតុំ យទ្ធិនាហំ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា
កាសាយាទិ វត្តាទិ អន្តានេត្វា អការស្នា អនការិយំ
ចត្វជេយ្យន្តិ ។ សោ នេន ព្យាជិតារិជុញ្ញេន សមម្ពា-
គតោ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយាទិ វត្តាទិ
អន្តានេត្វា អការស្នា អនការិយំ ចត្វជិតំ ឥទំ វុច្ឆតិ
កោ រដ្ឋបាល ព្យាជិតារិជុញ្ញំ ។ កវី ទោ បទ រដ្ឋបាលោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្ការាសកំ

កំពុន្តិប្រកបដោយវ័យដ៏ចំរើន ដែលជាបឋមវ័យ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន
មិនឈ្នះថាមានសេចក្តីសាបសូន្យព្រោះជវាវាចា ។ ព្រះរដ្ឋបាល
ដ៏ចំរើន ដ៏ដំហើយ ឃើញហើយ ឬព្រឺហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះ
ទៅបួស ។

(២០៥) បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីសាបសូន្យព្រោះព្យាជិ-
តើដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មនុស្សខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
មានអាការៈ ផល់ខ្លះសេចក្តីច្រឡំច្រឡំ ។ មនុស្សនោះពិតជាឃើញ
ច្បាស់ថា វត្សរ៍នេះ អាត្មាអញមានអាការៈ ផល់ខ្លះសេចក្តីច្រឡំច្រឡំ
ថែមទាំង អាត្មាអញមិនឆ្ងាយទឹងធ្វើគោតៈ ដែលមិនខាន់បានឲ្យបានផង
មិនអាចទឹងធ្វើគោតៈដែលបានហើយ ឲ្យបានចំរើនឡើងផង ថែម្តេចខ្លះ
តែអាត្មាអញគោរសកំ ពុកមាត់ពុកចង្កី ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ
ចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ មនុស្សនោះ ចូរប្រទះសេចក្តីសាបសូន្យ
ព្រោះព្យាជិធារហើយ ក៏គោរសកំ ពុកមាត់ពុកចង្កី ស្លៀកដណ្តប់
សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅបួស បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន នេះ
ហៅថាសេចក្តីសាបសូន្យព្រោះព្យាជិ ។ ចំណែកទាំងព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដិសុទ្ធសក្ក

តេជ ភោគចារិដ្ឋញ្ញោ ធម្មញ្ញាគតោ កេសមស្សី
ឱហារេត្វា កាសាយាជិ វត្តាជិ អត្តានេត្វា អតារស្មា
អនតារិយំ បព្វជេតិ ឥនិ វុត្តតិ ភោ វដ្ឋបាល
ភោគចារិដ្ឋញ្ញំ ករិ ទោ បទ វដ្ឋបាលោ ឥមស្មី-
យេវ ផុល្លកោដ្ឋិតេ អត្តកុលិកស្ស បុត្តា តិ
ភោតោ វដ្ឋបាលស្ស ភោគចារិដ្ឋញ្ញំ នត្ថិ ។ តិ
ករិ វដ្ឋបាលោ ញត្វា វា ធិស្វា វា សុត្វា វា
អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជេតោ ។

(២០៦) កតមេត្វ ភោ វដ្ឋបាល ញាតិចារិដ្ឋញ្ញំ ។
ឥទ ភោ វដ្ឋបាល ឯកត្ថស្ស ពេញ ហោន្ណិ មិត្តាមត្តា
ញាតិសាលោហិតា តស្ស ភេ ញាតតា អនុបុព្វេន
ចរិក្ខយំ តដ្ឋន្តិ ។ សោ ឥតិ បដិសត្ថិក្ខតិ មមិ ទោ
បុព្វេ ពេញ អហេសុំ មិត្តាមត្តា ញាតិសាលោហិតា
តស្ស មេ ភេ(១) ញាតតា អនុបុព្វេន ចរិក្ខយំ
តតា ន ទោ បទ មយា សុករិ អនចិតេត វា
ភោតេ អនិក្ខន្តិ អនិតេត វា ភោតេ ជាតិ កាតិ
យដ្ឋបាលំ កេសមស្សី ឱហារេត្វា កាសាយាជិ វត្តាជិ
អត្តានេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជេយ្យន្តិ ។

១ ន. ភេតិ ចរិ ឡិ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសុទ្ធសក្ក

ប្រទះសេចក្តីសាបសូន្យភោគៈនោះហើយ ក៏ភោសេកំ ពុកមាត់ ពុកចង្កា
ស្បៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស បតិក្រព្រះវដ្ឋ-
បាលដ៏ចំរើន នេះហៅថា សេចក្តីសាបសូន្យភោគៈ ។ ចំណែកព្រះ
វដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ជាកូនអ្នកមានត្រកូលដ៏ប្រសើរ ក្នុងវស្សាកោដ្ឋិនិកម
នេះឯង ព្រះវដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មិនឈ្មោះថា មានសេចក្តីសាបសូន្យ
ភោគៈទេ ។ ព្រះវដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ដឹងហើយ ឃើញហើយ ឬពូ
ក្សីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។

(២០៦) បតិក្រព្រះវដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីសាបសូន្យញាតិភិ
ដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះវដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មនុស្សខ្លះក្នុងលោកនេះ មាន
ពួកមិត្រ អាមាត្យ ញាតិសាលោហិតច្រើន ដឹងជាញាតិទាំងនោះ
របស់អ្នកនោះ ក៏ដល់ខ្លះសេចក្តីប្រាក់ប្រាសទៅដោយលំដាប់ ។ អ្នក
នោះគិតរាល់ឃើញច្បាស់ថា តំដើម កាត្មាអញមានពួកមិត្រ អាមាត្យ
ញាតិសាលោហិតច្រើន តែពួកដទៃជាញាតិទាំងនោះរបស់កាត្មាអញនោះ
ក៏ដល់ខ្លះសេចក្តីប្រាក់ប្រាសទៅដោយលំដាប់ ថែមទាំងកាត្មាអញ មិន
ស្វយន្តិធ្វើភោគៈ ដែលមិនទាន់បានឱ្យបានផង មិនអាចនឹងធ្វើភោគៈ
ដែលបានហើយឱ្យចំរើនឡើងបានផង បើដូច្នោះ គួរតែកាត្មាអញភោសេកំ
ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្បៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុទ្ធ ចក្ខុវេទ ធម្មទុស្ត

សោ តេជ ញាតិវារ្យញ្ញោន សមន្តាគតោ
 កេសមស្សំ ឱហារេត្តា កាសាយានិ វត្តានិ
 អញ្ញានេត្តា អតារស្មា អនតារិយំ បទ្ធជនិ ឥន្ទិ
 រោ រដ្ឋបាល ញាតិវារ្យញ្ញំ ។ កោតោ ទោ បទ
 រដ្ឋបាលស្ស ឥមស្មិយេវ ធុល្កកោដ្ឋិតេ ពហូ មិគ្គាមច្ចា
 ញាតិសាលោហិតា កោតោ រដ្ឋបាលស្ស ញាតិវារ្យញ្ញំ
 នត្ថិ ។ តី ភវី រដ្ឋបាលោ ញត្តា វា និស្វា វា
 សុត្តា វា អតារស្មា អនតារិយំ បទ្ធជនោ ។
 ឥនានិ ទោ(១) រដ្ឋបាល ចត្តាវ វារ្យញ្ញានិ យេហិ
 វារ្យញ្ញោហិ សមន្តាគតា ឥនកកេ កេសមស្សំ
 ឱហារេត្តា កាសាយានិ វត្តានិ អញ្ញានេត្តា អតារស្មា
 អនតារិយំ បទ្ធជន្តិ ។ តានិ កោតោ រដ្ឋបាលស្ស
 នត្ថិ ។ តី ភវី រដ្ឋបាលោ ញត្តា វា និស្វា វា
 សុត្តា វា អតារស្មា អនតារិយំ បទ្ធជនោតិ ។

[២០៧] អត្ថិ ទោ មហារាជ តេជ ភកវតា ជាតោ
 បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ចត្តារោ ធម្មទុស្តា
 ទុដ្ឋិដ្ឋា យេហិ(២) ញត្តា ច និស្វា ច សុត្តា ច
 ។ ម. ម. កោ រោ រដ្ឋបាល ។ ២ ៥ យ អហិ ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុទ្ធ ធម្មទុស្ត ប្រការ

អ្នកនោះចូលប្រទះសេចក្តីសាបសូន្យញាតិនោះ ក៏កោសេក់ ពួកមាត់
 ពួកចង្កា ស្រៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅបួស បតិក្រ
 ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន នេះហៅថា សេចក្តីសាបសូន្យញាតិ ។ ចំណែក
 ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មានពួកមិត្រ អាមាត្យ ញាតិសាលោហិតាច្រើនក្នុង
 ឫស្សីកោដ្ឋិកមិនមន្តេនិ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មិនឈ្មោះថាមានសេចក្តី
 សាបសូន្យញាតិទេ ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ដឹងហើយ ឃើញហើយ
 ឬឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏
 ចំរើន សេចក្តីសាបសូន្យព័ន្ធជាដំបូងនេះហើយ ជាហេតុឲ្យមនុស្សក្នុង
 លោកនេះ ដែលចូលប្រទះហើយក៏កោសេក់ ពួកមាត់ពួកចង្កា ស្រៀក
 ដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន
 មិនមានសេចក្តីសាបសូន្យព័ន្ធជាដំបូងទេ ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើនដឹងហើយ
 ឃើញហើយ ឬឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។

[២០៧] ព្រះរដ្ឋបាលវ័យព្រះពរថា បតិក្រមហារាជ មាន
 ធម្មទុស្ត ៤ ប្រការ ដែលព្រះមានព្រះភោគ ជាអហន្តសម្មាសម្ពុ
 ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ស្រែច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយ
 ដែលអញ្ញាភាព បានដឹងដឹង ឃើញដឹង ឮហើយដឹង ទើបចេញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បដ្ឋបិបបណ្ណសាវ័

អការស្នា អនការិយំ បព្វជិតោ ។ កតមេ ធន្តារោ ។
 ឧបនិយតិ លោកោ អន្តរោតិ ទោ មហារាជ ភេន
 ភកវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន
 បវេនោ ធម្មទ្កេសោ ឧទ្ទិដ្ឋោ យមហំ ញត្វា ច និស្វា
 ច សុត្វា ច អការស្នា អនការិយំ បព្វជិតោ អតាលោ
 លោកោ អនភិស្សរោតិ ទោ មហារាជ ភេន ភកវតា
 ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ទុតិយោ
 ធម្មទ្កេសោ ឧទ្ទិដ្ឋោ យមហំ ញត្វា ច និស្វា ច សុត្វា
 ច អការស្នា អនការិយំ បព្វជិតោ អស្សតោ លោកោ
 សត្ថំ បហាយ កមនិយន្តំ ទោ មហារាជ ភេន ភកវតា
 ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន តតិយោ
 ធម្មទ្កេសោ ឧទ្ទិដ្ឋោ យមហំ ញត្វា ច និស្វា ច សុត្វា
 ច អការស្នា អនការិយំ បព្វជិតោ ឧដោ លោកោ
 អតិភ្លោ តណ្ហាដោសោតិ ទោ មហារាជ ភេន ភកវតា
 ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ពតុត្តោ
 ធម្មទ្កេសោ ឧទ្ទិដ្ឋោ យមហំ ញត្វា ច និស្វា ច
 សុត្វា ច អការស្នា អនការិយំ បព្វជិតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាវ័

ចាកផ្ទះទៅបួស ។ ធម្មទ្កេស ៤ យ៉ាងក៏ដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ
 ធម្មទ្កេសទី១ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ
 ទ្រង់ប្រាថ្នាច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកមិន
 ទៀង គែងត្រូវដកចេញទៅ (កមរណៈ) ដូច្នោះ ដែលភក្តាការពុទ្ធន
 ដឹងដឹង ឃើញដឹង ពូជដឹង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រមហារាជ
 ធម្មទ្កេសទី២ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ
 ទ្រង់ប្រាថ្នាច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកមិនមាន
 គ្រឿងការពារ មិនមានទីតាំងឡើយ ដូច្នោះ ដែលភក្តាការពុទ្ធនដឹង
 ដឹង ឃើញដឹង ពូជដឹង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រមហារាជ
 ធម្មទ្កេសទី៣ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
 ប្រាថ្នាច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកសុទ្ធតែមិន
 មានអ្វីជាបេសក្ខន្ធ ត្រូវកលរបង់របស់ចាំដឹង ដូច្នោះ ដែលភក្តាការពុទ្ធន
 ពុទ្ធនដឹងដឹង ឃើញដឹង ពូជដឹង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រមហា-
 រាជ ធម្មទ្កេសទី៤ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ
 ទ្រង់ប្រាថ្នាច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយថា សត្វលោកមាន
 វិសេសចក្ខុវិទ្យា មិនចេះភ្លេច សុទ្ធតែជាខ្ញុំរបស់កល្យាណ ដូច្នោះ ដែល
 ភក្តាការពុទ្ធនដឹងដឹង ឃើញដឹង ពូជដឹង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។

ន័យ ទោ មហាភជ តេន ភកវតា ជាតតា វស្សតា
អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ធម្មារោ ធម្មទ្កេសា ឧទ្ទិដ្ឋា
យមហំ(១) ញត្វា ច ទិស្វា ច សុត្វា ច អតារស្វា
អនការិយំ មទ្ធិដិគោតិ ។

[២០៨] ឧបនិយតិ លោកោ អនុភោតិ ភវី
រដ្ឋបាលោ អាហា នមស្ស មន កោ រដ្ឋបាល
កាសីនស្ស កតិ អតោ ឧដ្ឋញោតិ ។ តិ តិ
មតាសិ មហាភជ អហោសិ ត្វិ វិសតិវស្សទ្កេសិកោមិ
មុណ្ណវិសតិវស្សទ្កេសិកោមិ ហត្ថិស្មិមិ កតាវិ
អស្សស្មិមិ កតាវិ វេស្មិមិ កតាវិ ធនុស្មិមិ កតាវិ
ឧវស្មិមិ កតាវិ ឧវស្មិមិ កតាវិ ឧវស្មិមិ កតាវិ
សត្តាហាវចរោតិ ។ អហោសិមហំ(២) កោ រដ្ឋបាល
វិសតិវស្សទ្កេសិកោមិ មុណ្ណវិសតិវស្សទ្កេសិកោមិ
ហត្ថិស្មិមិ កតាវិ អស្សស្មិមិ កតាវិ វេស្មិមិ
កតាវិ ធនុស្មិមិ កតាវិ ឧវស្មិមិ កតាវិ ឧវស្មិមិ

១. ឃេ អហំ ។ ២. អហោសិ អហំ ។

បតិក្រមហោរាជ ធម្មទ្កេសា ចាតិ ២ យ៉ាងនេះឯង ដែលព្រះនារោតិ
ជាអហោនុសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់
ទ្រង់សំដែងហើយ ជាធម៌ដែលពន្យាពន្យាបានដឹង បានឃើញ បាន
ស្តាប់ ហើយចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។

[២០៨] ព្រះបាទកោត្យគ្រាស្មិកោ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន
សំដែងថា សត្វលោកមិនទៀង តែងត្រូវដកនាំចូលទៅ (កមរណៈ)
បតិក្រមព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីនៃកាសីននេះ តើត្រូវយល់ដោយ
ប្រការដូចម្តេច ។ ដូចព្រះនារោតិ កាលដែលមហាបតិក្រ
មានព្រះជន្មចូលក្នុងរាង ២០ ឆ្នាំផង គ្រប់២០ ឆ្នាំហើយផង បាន
ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណផង ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណសេដផង ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណផង
ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណផង ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណផង បរិច្ចលិដោយកំឡុងព្រះ
ទុក្ខ(ក្បៅ) បរិច្ចលិដោយកំឡុងព្រះពេហុ (ដើមដៃ) អង្គាចុះសម្រួល
បាន តើព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនៃពលនោះដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះ
រដ្ឋបាលដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំមានអាយុចូលក្នុងរាង ២០ ឆ្នាំផង គ្រប់
២០ ឆ្នាំហើយផង បានស្លាប់ខាងវិញ្ញាណផង ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណសេដផង ស្លាប់
ខាងវិញ្ញាណផង ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណផង ស្លាប់ខាងវិញ្ញាណផង បានកំឡុង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចក្កសិក

ពាហុកាលី អលមន្តោ សង្កាមាវចោ អប្បេកជាហំ
 កោ រដ្ឋនាល ឥន្ទិមា^(១) មញ្ញោ ន រត្តនោ គលេន
 សមសមី សមនុបស្សមីតិ ។ តិ តី មញ្ញសំ
 មហារាជ ឯវមេវ ភ្នំ ឯតរាហិ^(២) ឡុកាលី
 ពាហុកាលី អលមន្តោ សង្កាមាវចោតិ ។ កោ ហិទិ
 កោ រដ្ឋនាល ឯតរាហំ ជិណ្ណោ វុណ្ណោ មហាសុកោ
 អនុកតា វយោអនុប្បន្តោ អសីតិកោ មេ^(៣) វយោ
 វត្តតិ អប្បេកជាហំ កោ រដ្ឋនាល ឥន ចានិ
 កាវិស្សមីតិ អញ្ញោនេវ ចានិ កកេមីតិ ។ ឥទិ
 ទោ តិ មហារាជ គេន កកវតា ជាធាតា មស្សតា
 អវហតា សម្មាសម្មុទ្ធន សន្តាយ កាសីតិ ឧបទ័យតិ
 លោកោ អនុកេតិ យមហំ ញត្វា ច ទិស្វា ច
 សុត្វា ច អការស្វា អនការិយំ ចត្វជិកោតិ ។

១ ឧ. ឥន្ទិមា មញ្ញោ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. ឯតរាហិ ។ ៣ ឧ. ម. មេតិ ចទំ ។
 ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចក្កសិក

គ្រូ បានទំឡងវិជ អនីកាចចុះសម្រួមបាន បពិត្រព្រះដ្ឋបាលដ៏ចំរើន
 ចូនណាខ្ញុំសំគាល់ហាក់ដូចជាអ្នកមានប្តូរ មិនសំគាល់ឃើញអ្នកណាថា
 ស្មើដោយកំឡុងរបស់ខ្លួនបាន ។ មហាបពិត្រ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយកំឡុងព្រះឡូ បរិបូណ៌
 ដោយកំឡុងព្រះពាហុ អនីកាចចុះសម្រួមបាន ដូចកាលពីដើមយ៉ាង
 នោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ហេតុនោះមិនដូច្នោះទេ ឥឡូវ
 នេះខ្ញុំជរាហើយ ចំរើនដោយវ័យចាស់ មានកាយច្រើន ផល់ខ្លួនសេចក្តីថម
 ថយដោយលំដាប់ វ័យខ្ញុំដល់ ៨០ ឆ្នាំបាយហើយ បពិត្រព្រះដ្ឋបាលដ៏
 ចំរើន ចូនណាខ្ញុំគិតថា ខឹងជាងគ្រង់នេះ ខ្ញុំត្រឡប់ជាជាងកន្លែងទៀត
 វិញ ។ បពិត្រមហារាជ ពាក្យថា សក្កលោកមិនទៀង តែងត្រូវជរាឆាប់ចូល
 ទៅ (រកមរណៈ) នេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់ត្រាស់សំដៅដល់ហេតុនោះ
 ដែលពាក្យភាពបានជើង បានឃើញ បានឮ ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុទ្ធ ឧត្តមសុទ្ធសករាជ

អង្គវិធី ភោ រដ្ឋបាល អង្គវិធី ភោ រដ្ឋបាល យាវ
សុភាសិតភ្នំ(១) តេជ ភកវតា ជាជន បស្សតា
អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឧបជ័យតិ លោកោ
អង្គវេតិ ឧបជ័យតិ ហិ ភោ រដ្ឋបាល លោកោ
អង្គវេតិ សិរិដ្ឋន្តោ ទោ ភោ រដ្ឋបាល ឥនស្សិ
រាជកុលេ ហត្ថិកាយាមិ អស្សកាយាមិ រជកាយាមិ
មត្តិកាយាមិ យេ អម្ពាតិ អាបនាសុ បរិយោនាយ
វត្ថិស្សន្តិ ។

(២០៧) អតាលោ លោកោ អនភិស្សរោតិ

កវី រដ្ឋបាលោ អាហា ឥនស្ស បទ ភោ រដ្ឋបាល
កាសិតស្ស កដិ អត្តា ទដ្ឋន្ទោតិ ។ តិ កិ
មញ្ញសិ មហារាជ អត្ថិ តេ កោចិ អនុសាយិកោ
រាតាណេតិ ។ អត្ថិ មេ ភោ រដ្ឋបាល អនុសាយិកោ
រាតាណេ(២) អប្បេកណា មិ ភោ រដ្ឋបាល មិញ្ញា-
មញ្ញា ញាតិសាលោហិតា បរិវាវេតា មិតា ហោធិ្ឋ

១ ឧ. ប. សុភាសិត បិទ ។ ២ ឧ. វិភាគាតា ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុទ្ធ ការពោលកំពតធម្មទុស ១ ២

បពិត្រព្រះវង្សបាលដ៏ចំរើន អស្ថាប្បណាសំ បពិត្រព្រះវង្សបាលដ៏ចំរើន
ហេតុវិសេសមិច្ឆៃវេលាកំភ លោកិកេតិបាទ ពាក្យថា សក្កលោកមិច្ឆៃវេល
តែងត្រូវជនចាំចូលទៅ (កេមរណៈ) ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអហោន្ត
សម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គឲ្យទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់ត្រាស់ហើយនេះ
ប្រាកដជាទ្រង់សំដែងត្រូវតែហើយ បពិត្រព្រះវង្សបាលដ៏ចំរើន សក្ក
លោកមិច្ឆៃវេល តែងត្រូវជនចាំចូលទៅ (កេមរណៈ) ពិតមែន បពិត្រ
ព្រះវង្សបាលដ៏ចំរើន តែក្នុងកំឡុងពេលនេះ មានពួកលេងដីផង ពួក
ពលរេងផង ពួកលេងដីផង ពួកលេងដីផង ពិតមែន បពិត្រ
អន្តរាយដល់ខ្ញុំដែរ ។

(២០៨) ព្រះវង្សបាលដ៏ចំរើនសំដែងថា សក្កលោកមិច្ឆៃវេល

ត្រៀមការពារ មិច្ឆៃវេល បពិត្រព្រះវង្សបាលដ៏ចំរើន សេចក្តី
ខែកាសិណនេះ តើត្រូវយល់ដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ
ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ព្រះអង្គធ្លាប់មានភាពធម៌ ចាល់កៃ
ផ្តុំជាបលើមិច្ឆៃវេល ។ បពិត្រព្រះវង្សបាលដ៏ចំរើន ខ្ញុំធ្លាប់មាន
ភាពធម៌ ចាល់កៃដូចម្តេច បពិត្រព្រះវង្សបាលដ៏ចំរើន ចូល
លោកមិច្ឆៃវេល ពាក្យ ញាតិសាលោហិត ឈរហោហោមិច្ឆៃវេលថា

ឥនាធិ រាជា កោរព្យោ កាលំ ករិស្សតិ ឥនាធិ
 រាជា កោរព្យោ កាលំ ករិស្សតីតិ ។ តំ កី មញ្ញសិ
 មហារាជ លកសិ ត្វំ តេ មិត្តាមទ្ធេ ញាតិសាលោ-
 ហិតេ ភាយន្តុ មេ ភោន្តោ មិត្តាមទ្ធា ញាតិសាលោ-
 ហិតា សទ្ធោ សន្តា ឥមំ វេទនំ សិរិកជេ(១) យជាហិ
 លហុកតវិកំ(២) វេទនំ វេទិយយ្យន្តិ ទុនាហុ
 ត្វំយេវ វេទនំ វេទិយសីតិ ។ ជាហិ ភោ
 រដ្ឋទាល លកាមិ តេ មិត្តាមទ្ធេ ញាតិសាលោហិ-
 តេ(៣) សទ្ធោ សន្តា ឥមំ វេទនំ សិរិកជេ
 យជាហិ លហុកតវិកំ វេទនំ វេទិយយ្យន្តិ អដោ
 អហមេវ តិ វេទនំ វេទិយាមីតិ ។ ឥទំ ទោ តំ
 មហារាជ តេន កកវតា ជាទតា មស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន សទ្ធាយ ភាសិតំ អតាលោ
 លោកោ អនភិស្សរោតិ យមហិ ញត្វា ច ធិស្វា
 ច សុត្វា ច អតារស្មា អនភាវិយំ បទ្ធវិគោតិ ។
 អន្តរិយំ ភោ រដ្ឋទាល អក្កតំ ភោ រដ្ឋទាល

១ ប. ធិវេទនំ ។ ២ ម. លហុក ធិតិ ។ ៣ ឧ. ម. ធិតោ ហិ វាយន្តុ មេ
 ភោន្តោ មិត្តាមទ្ធោ ញាតិសាលោហិតាធិ វិយ្យន្តិ ។

ព្រះបាទកោត្យៈ ទ្រង់នឹងចិវ្រ្តិតដទ្បវៈនេះ ព្រះបាទកោត្យៈ ទ្រង់នឹង
 ចិវ្រ្តិត ដទ្បវៈនេះ ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
 ព្រះអង្គបានពួកមិត្រ ភាមាគ្យ ញាតិសាលោហិតាធិនោះ ដោយការ
 អង្វររៀបជួយថា ពួកមិត្រ ភាមាគ្យ ញាតិសាលោហិតាធិនោះ របស់អញ
 ចូរទាំងមក សូមឲ្យអ្នកទាំងអស់គ្នា វិលកយកវេទនានោះ ដែលជា
 ហេតុឲ្យខ្ញុំសោយវេទនាបានស្រាលបន្តិចដូច្នោះដែរ ពួកព្រះអង្គសោយ
 វេទនាតែមួយព្រះអង្គឯងទេ ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមិនបាន
 ពួកមិត្រ ភាមាគ្យ ញាតិសាលោហិតាធិនោះ ដោយសេចក្តីអង្វរថា
 សូមឲ្យអ្នកទាំងអស់គ្នា វិលកយកវេទនានោះ ដែលជាហេតុឲ្យខ្ញុំពុម
 សោយវេទនាស្រាលបន្តិច ដូច្នោះទេ ទាន់តែខ្ញុំត្រូវសោយវេទនានោះ
 តែឯងចុះណោះ ។ បពិត្រមហារាជ ត្រង់ពាក្យថា សត្វលោកឥតមាន
 គ្រឿងការពារ ឥតទីពឹង នេះឯង ដែលព្រះមានដាត ជាអហោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដៅ
 យកហេតុនោះ ដែលអាត្មាអាចបានដឹង បានឃើញ បានក្លាយ
 ចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់
 បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ហេតុដែលមិនដែលកើត លោកកើតបាន

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុទ្ធិ គតិយទ្ធិសុរាជ

យោវ សុភាសិតញ្ជំមិ តេន កកវតា ជាងតា បស្សតា
អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធវ អតាលោក លោកោ
អនកិស្សរោតិ អតាលោក ហិ ភោ រដ្ឋបាល
លោកោ អនកិស្សរោ សិវិដ្ឋតិ ទោ ភោ រដ្ឋបាល
ឥមស្មី រាជគុលេ ចហុតិ ហិវត្តសុវណ្ណំ ក្រមិតតញ្ច
វេហសកតញ្ច (១) ។

[២០០] អស្សុតោ លោកោ សត្វំ បហាយ
កមយន្តិ ករំ រដ្ឋបាលោ រាហា ឥមស្ស
បន ភោ រដ្ឋបាល ភាសិតស្ស កមំ អត្តា
នដ្ឋញ្ចតិ ។ តិ តិ មញ្ញសិ មហារាជ
យថា ត្វិ វិវាហិ បញ្ចហិ កាមគុណោហិ
សមប្បិភោ សមន្តិក្ខតោ បរិចារេសិ លទ្ធសិ ត្វិ (២)
បរត្ថាបិ វិវាហេហិ ឥមេហោវ បញ្ចហិ កាមគុណោហិ
សមប្បិភោ សមន្តិក្ខតោ បរិចារេសិ ទទាហុ អញ្ចោ
ឥមំ កោតិ បដិចដ្ឋិស្សន្តិ ត្វិ បន យថាកម្មិ
កមិស្សសីតិ ។ យថាហិ ភោ រដ្ឋបាល វិវាហិ

១. វេហសកតញ្ច ។ ២. ត្វិ ឥ វិស្សតិ ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុទ្ធិ គោលវិធីធម្មទេ ២ ៩ ៣

ភាគ្យថា សត្វលោក មិនមានគ្រឿងការពារ មិនមានចំរើន ដែល
ព្រះមានដាន ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះទ្រង់ប្រាប់ច្បាស់
ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដែងហើយនេះ ពេញទំហំសុភាសិត បពិត្រព្រះ
រដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ព្រោះថាសត្វលោក មិនមានគ្រឿងការពារ មិន
មានចំរើនពិតមែន បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន តែក្នុងរាជក្រគុលនេះ
មានសុប្រាកដច្រើន តាំងនៅលើផែនដីខ្លះ តាំងនៅលើផ្ទៃខ្លះដែរ ។

[២១០] ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សំដែងថា សត្វលោកសុទ្ធិតែ
មិនមានអ្វីជារបស់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងពួងទៅ ដូច្នោះ បពិត្រ
ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សេចក្តីនៃភាសិតនេះ តើត្រូវយល់ដោយប្រការ
ដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះរាជសម្ភារ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូច
ម្តេច ។ ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គបានផ្តិតស្តប់ស្តាប់ទ្រង់សព្វ ឲ្យគេបម្រើ
ដោយកាមគុណទាំង៤យ៉ាងណា ក៏ទៅលោកទានមុខទៀត ព្រះអង្គនឹង
បានដូចបំណងថា ភាគ្យាញ គង់បានផ្តិតស្តប់ស្តាប់សព្វទ្រង់ ឲ្យគេ
បម្រើដោយកាមគុណទាំង៤នេះឯង យ៉ាងនោះទៀតដែរឬ ឬក៏ពួកជន
ដទៃទៀតគ្រប់គ្រងកោសល្យក្តីនេះ (ជំនួស) ចំណែកព្រះអង្គនឹងទ្រង់
ស្តេចទៅតាមយថាធម្ម ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ឥឡូវខ្ញុំបាទ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

បញ្ចហិ កាមតុណ្ហោហិ សមប្បិភោ សមន្តីក្ខតោ
 បរិបាវេមិ ធាហំ លទ្ធាមិ បរត្តាបិ ឯវមេវហំ
 ឥមេហេវ បញ្ចហិ កាមតុណ្ហោហិ សមប្បិភោ
 សមន្តីក្ខតោ បរិបាវេមិ អដិទោ អញ្ញេ ឥមំ កោតិ
 បដិបន្និស្សន្តិ អហំ បទ យជាតម្មិ កមិស្សមិ ។
 ឥនិ ទោ តំ មហារាជ តេជ ភកវតា ជាធាតា
 បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សទ្ធាយ កាសិទិ
 អស្សកោ លោកោ សត្វំ បហាយ កមនីយន្តិ
 យមហំ ញក្ខា ច ទិស្វា ច សុក្ខា ច អការស្មា
 អនកាវយំ បទ្ធវិគោតិ ។ អច្ឆវិយំ កោ រដ្ឋបាល
 អត្តនំ កោ រដ្ឋបាល យាវ សុភាសិតត្បំនិ តេជ ភកវតា
 ជាធាតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន អស្សកោ
 លោកោ សត្វំ បហាយ កមនីយន្តិ អស្សកោ ហិ
 កោ រដ្ឋបាល លោកោ សត្វំ បហាយ កមនីយំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

ត្រៃតស្តប្បស្តលសព្វគ្រប់ ឱ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង៥ យ៉ាងណា
 ដល់ទៅវាធម៌ខ្លះ ខ្លះនឹងមិនបានដូចបំណងថា ខ្ញុំគង់បានត្រៃតស្តប្បស្តល
 សព្វគ្រប់ ឱ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង៥ នេះឯងយ៉ាងនោះទៀតទេ
 កាមាភិ ពួកជនដទៃ គ្រប់គ្រងកោតសម្បត្តិ (ជំនួស) ចំណែក
 វាធម៌ខ្លះទៅតាមយថាភក្ក ។ បពិត្រមហារាជ ត្រង់ពាក្យថា សត្វ
 លោកសុទ្ធតែគ្មានអ្វីជាបេស្ត់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងអស់ នេះឯង
 ដែលព្រះមានបុណ្យ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះគន្តិទោះ ទ្រង់ជ្រាប
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់ត្រាស់សំដៅយកហេតុនោះ ដែលពាក្យភាព
 បានដឹងដឹង បានឃើញដឹង បានត្រង់ ឃើញចេញចាកដូរទៅមូល ។
 បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន អស្ថារ្យណាស់ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន
 ហេតុដែលមិនដែលកើត លោកកើតបាន ពាក្យថា សត្វលោកសុទ្ធតែ
 មិនមានអ្វីជាបេស្ត់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងអស់ទៅ ដែលព្រះមាន
 បុណ្យ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះគន្តិទោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញ
 ច្បាស់ ទ្រង់សំដៅឃើញនេះ ពេញទំហំសុភាសិត បពិត្រព្រះ
 រដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ព្រោះថា សត្វលោកសុទ្ធតែមិនមានអ្វី ជាបេស្ត់ខ្លួន
 ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងអស់ទៅទេ ។

[២០១] ឡោ លោកោ អតិក្ខោ តណ្ហាខា-
 សោតិ ភវី រដ្ឋបាលោ អាហា ឥសស្ស ថន កោ
 រដ្ឋបាល ភាសិតស្ស កដិ អត្តោ ធម្មញ្ញតិ ។ តំ
 កំ មញ្ញសិ មហារាជ ដីតំ កុរិ អដ្ឋាវសសិ ។
 ឃី កោ រដ្ឋបាល ដីតំ កុរិ អដ្ឋាវសាមិ ។ តំ
 កំ មញ្ញសិ មហារាជ ឥន តេ បុរិសា អាតច្ឆេយ្យ
 បុរិសាយ ធិសាយ សន្តាយិកោ បទ្ធវិកោ ។
 សោ តិ ឧបសន្តមិត្តា ឃី វិទេយ្យ យក្ស មហារាជ
 ជាទេយ្យសិ មហិ អាតច្ឆាមិ បុរិសាយ ធិសាយ
 តត្ថុន្តសិ មហានិ ជនបទំ ឥន្ទតោវ ដីតត្ថ ពហុជិ
 អាតិណ្ណាមនុស្សិ ពហុ តត្ថ ហត្ថិកាយា អស្សកាយា
 រដកាយា បត្តិកាយា ពហុ តត្ថ ធម្មាជិ ពហុ តត្ថ
 ហិរញ្ញសុវណ្ណិ អតតតោវ តតត្ថ ពហុ តត្ថ ឥត្ថិបរិត្ត-
 ហោ សញ្ញាវ តាវត្តកេន ពលវត្តន អភិវិជិ ធិតិ
 អភិវិជន^(១) មហារាជាតិ កំតិ ធិ កេរយ្យសិ ។

១ ឧ- អភិវិជន វិស្សិ ។

[២១១] ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន សំដែងថា សក្ខុណាតសុទ្ធិវិមាម
 សេចក្តីខ្លះខាត មិនចេះត្រួត ជាខ្ញុំខែកណ្តា បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន
 សេចក្តីខែភាសិតនេះ តើត្រូវយល់ដោយប្រការដូចម្តេច ។ បតិក្រមហា-
 រាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងដែនកុរ
 ដែលជាដែនស្តុកស្តុមហើយ ។ បតិក្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ខ្ញុំគ្រប់គ្រង
 ដែនកុរដែលជាដែនស្តុកស្តុមែន ។ បតិក្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច បុរសរបស់ព្រះអង្គក្នុងទីនេះ ដែលគួរឱ្យពាក្យ
 គួរទទួលស្តាប់ពាក្យបាន មកអំពីទិសខាងកើត ។ បុរសនោះចូល
 មកគាល់ព្រះអង្គ ហើយស្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បតិក្រមហារាជ
 សូមព្រះអង្គប្រោស សូមព្រះអង្គជ្រាប ខ្ញុំព្រះអង្គទើបនឹងមកអំពី
 ទិសខាងកើត បានឃើញជនបទឯក្នុងទិសនោះ ជាជនបទម៉ាមួន ស្តុក
 ស្តុម មានជនច្រើន មានមនុស្សកុះករ ក្នុងជនបទនោះ មានពួកពល
 ដីវិ ពលសេះ ពលរថ នឹងពលថ្មើរជើងជាច្រើន ក្នុងជនបទនោះមាន
 ភ្នំនឹងវិស្សកជាច្រើន ក្នុងជនបទនោះ មានមាសប្រាក់ដែលរកមិនទាន់
 ធ្វើខ្លះ ធ្វើរួចហើយខ្លះជាច្រើន ក្នុងជនបទនោះមានបារម្ភស្តីជាច្រើន
 ព្រះអង្គអាចនឹងច្បាំងយកបាន ដោយកំឡាំងពលក្រើមប៉ុណ្ណោះ បតិក្រ
 មហារាជ សូមព្រះអង្គច្បាំងយក តើព្រះអង្គនឹងធ្វើជនបទនោះដូចម្តេច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសក

តម្បី មយំ ភោ រដ្ឋបាល អភិវិជ្ជិយ អដ្ឋារសេយ្យោ-
 ហតិ ។ នំ កិ មញ្ញសិ មហារាជ វេទ តេ (២)
 បុរិសោ អាភច្ឆេយ្យ បច្ឆិមាយ ទិសាយ... ឧត្តរាយ
 ទិសាយ... ឧត្តិណាយ ទិសាយ... បរសមុទ្ធតោ (២)
 សទ្ធាយិកោ បទ្ធាយិកោ ។ សោ តិ ឧបសន្តមិត្តា
 ឃិវំ វិនយ្យ យក្សេ មហារាជ ជានិយ្យាសិ អហិ
 អាគប្បាមិ បរសមុទ្ធតោ តត្ថទ្ធសំ មហាន្តំ ជនបដិ
 វេទ្ធតោវ ជិតញ្ច តហុជំ អាតិណ្ណាមទុស្សិ តហុ តត្ថ
 ហត្ថិកាយា អស្សកាយា វដិកាយា ចត្តិកាយា
 តហុ តត្ថ ឧទ្ធាជិជំ តហុ តត្ថ ហិរញ្ញសុវណ្ណិ
 អកតតោវ កតតញ្ច តហុ តត្ថ វត្ថិបវិគ្គហោ សញ្ញាវ
 ភាវត្តកោន ពលត្តោន អភិវិជិជតិ អភិវិជិជ មហារាជានិ
 ក្ខំណិ ទិ ករយ្យាសិវំ ។ តម្បី មយំ ភោ រដ្ឋបាល
 អភិវិជ្ជិយ អដ្ឋារសេយ្យោហតិ ។ វេទំ មោ តិ មហារាជ

១ ប. ២៣ ៩ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ប. ឈរសមុទ្ធតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក

បតិក្រមព្រះដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ខ្ញុំក្រៅតែច្បាំងដណ្តើមយកជនបទនោះ បក
 គ្រប់គ្រងឲ្យបាន ។ បតិក្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថា
 ដូចម្តេច បុរសរបស់ព្រះអង្គក្នុងទីនេះ ដែលគូរធ្វើពាក្យ គួរស្តាប់ពាក្យ
 បាន មករំពឹងទិសខាងលិច... អំពីទិសខាងជើង... អំពីទិសខាងត្បូង...
 អំពីប្រទេសខាងនាយសមុទ្រ ។ បុរសនោះ ចូលមកគាល់ព្រះអង្គ
 ហើយក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បតិក្រមហារាជ សូមទ្រង់ព្រមព្រា
 រោស សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាប ខ្ញុំព្រះអង្គរៀបចំនិមន អំពីប្រទេស
 ខាងនាយសមុទ្រ បានឃើញជនចង់ទៅក្សែសមុទ្រនោះ ជាជនបទ
 សុភស្តម្ភម៉ាមួន មានជនច្រើន មានមនុស្សក្រុះករ ក្នុងជនបទនោះមាន
 ពលដី ពលសេះ ពលរដ ខ័នពលរថ្មីរដីច្រើន ក្នុងជនបទនោះ
 មានកូននឹងស្សែកច្រើន ក្នុងជនបទនោះ មានមាសប្រាក់ដែលគេរចនា
 ហើយខ្លះ មិនទាន់រចនាខ្លះជារច្រើន ក្នុងជនបទនោះមានបរិវារស្ត្រីច្រើន
 ព្រះអង្គតែច្បាំងយក ដោយពលក្រឹមច្រើន បតិក្រមហារាជ សូម
 ព្រះអង្គច្បាំងយក តើព្រះអង្គនឹងធ្វើជនបទនោះ ដូចម្តេច ។ បតិក្រ
 ព្រះដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ខ្ញុំក្រៅតែច្បាំងដណ្តើមយកជនបទនោះ គ្រប់គ្រង
 ឲ្យបាន ។ ព្រះដ្ឋបាលថ្វាយព្រះពរថា បតិក្រមហារាជ ពាក្យ

ព្រះវិញ្ញាណប្រាណ រដ្ឋបាល បុព្វបុត្រ វិទ្យាសាស្ត្រ

តេជ ភក្ខវត្តា ជាជន បស្សតា អរហត សម្មា-
 សម្ពុទ្ធន សង្ខារ កាសិភ័ ឡោ លោកោ អតិក្ខោ
 តណ្ហាណសោតិ យមហំ ញត្តា ព ទិស្វា ច
 សុត្តា ព អភវស្មា អនតារិយំ បព្វជិគោតិ ។
 អច្ឆរិយំ ភោ រដ្ឋបាល អត្តតិ ភោ រដ្ឋបាល យាវ
 សុភាសិតត្បិទំ តេជ ភក្ខវត្តា ជាជន បស្សតា
 អរហត សម្មាសម្ពុទ្ធន ឡោ លោកោ អតិក្ខោ
 តណ្ហាណសោតិ ឡោ ហំ ភោ រដ្ឋបាល លោកោ
 អតិក្ខោ តណ្ហាណសោតិ ។

[២០២] ឥន្ទរាជ អាយស្មា^(១) រដ្ឋបាល ឥន្ទ
 វត្តា អថាបរិ ឯតនភោត

បស្សមិ លោកោ សនោ មនុស្ស
 លទ្ធាន វិភិទ្ធិ ច នន្តិ មោហា
 លុត្តា^(២) នន្តិ សន្តិចយំ តារោន្តិ
 កិយ្យោ ច^(៣) កាមេ អភិចគ្គយន្តិ

១. ឥន្ទរាជយស្មា ។ ២. លុត្តា ។ ៣. កាមេ ។

ព្រះវិញ្ញាណប្រាណ រដ្ឋបាល បុព្វបុត្រ វិទ្យាសាស្ត្រ

ថា សត្វលោកសុទ្ធនៃចន្ទវត្តា មិនចេះឆ្កែត ជាខ្ញុំនៃតណ្ហា នេះឯងដែល
 ព្រះមានជេត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
 ឃើញច្បាស់ ទ្រង់ត្រាស់សំដៅយកហេតុនោះ ដែលអាត្មាការបានដឹង
 បានឃើញ បានឮហើយចេញចាកផ្ទះមកបួស ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាល
 ដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន មិនដែលមានឡើយ
 ពាក្យដែលថា សត្វលោក សុទ្ធនៃចន្ទវត្តា មិនចេះឆ្កែត
 សុទ្ធនៃជាខ្ញុំនៃតណ្ហា ដែលព្រះមានបុណ្យ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដៅហើយខេ
 រេញទិដ្ឋសុភាសិត បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចំរើន ព្រោះថាសត្វលោក
 សុទ្ធនៃចន្ទវត្តា មិនចេះឆ្កែត សុទ្ធនៃជាខ្ញុំនៃតណ្ហាមែន ។

[២០២] ព្រះរដ្ឋបាលមាននាយ បានសំដែងធម្មទ្ទេសនៈ លុះ
 សំដែងធម្មទ្ទេសនៈរួចហើយ ទើបបានសំដែងតាមគំនិតនៃគោរពទៀតថា
 អាត្មាការឃើញ ពួកមនុស្សអ្នកមានទ្រព្យក្នុងលោក បាន
 ទ្រព្យតាមចិត្តហើយ មិនឱ្យ(ទាន) ព្រោះវេទសេចក្តីវង្វេង
 រមែងធ្វើឱ្យការសន្សំ ព្រោះជាប់ចំពាក់នឹងទ្រព្យ រឹងរឹត
 កែប្រែឱ្យតាមចំណង់ច្បាយ ឱ្យកែប្រែលើគោរពទៀត ព្រះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

រាជានិ បសុញ្ញា^(១) បរិវារី វិជិត្តា
 សសាករដ្ឋំ មហិមាវសន្តោ
 ធិរិ សមុទ្ធុស្ស អតិក្ករោ
 ចារិ សមុទ្ធុស្សចិ បន្តយេថ
 រាជានិ ឆ អញ្ញោ ឆ ពហុ មទ្ធុស្សា
 អរិកកណ្តា មរណិ ឧបេន្តិ
 ធិបារិ ហុត្តា ន ជេហន្តិ ធិហិ
 កាមេហិ លោកម្ពំ នហត្តិ តិក្កិ
 កណ្តុន្តិ ធិ ញាតិ បរិវារិយំ^(២) កោសេ
 អហោ វតានោ^(៣) អមរតិ ធាហុ
 វត្ថេន ធិ ចារុតិ ធិហរិក្កា
 ធិតិ សមាទាយ តតោ ឧហន្តិ
 លោ ឧយ្ហតិ^(៤) សូលេហិ តុដ្ឋមាលោ
 ឃិកេន វត្ថេន បហាយ កោកេ
 ន មិយ្យមាទស្ស កវិន្តិ កាលា
 ញាតិ ឆ មិត្តា អថវា សហា.

១ ខ. បសុញ្ញា ។ ២ ខ. ញាតិ បរិវារិយ ។ ៣ ខ. វតានោ ។
 ៤ ខ. យ្ហតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ពង្សាប្រាម ឈ្នះមទ្ធុស្សលើផែនដី ហើយគ្រប់គ្រង
 សម្បត្តិលើផែនដី មានសមុទ្រជាចំប៉ុន្មាន នៅកែមិនស្តប់នឹង
 ច្រទេសទានិកាយសមុទ្រ តែងប្រាថ្នាឱ្យច្រទេសទានិកាយ
 សមុទ្រទៀត ព្រះរាជក្តី មទ្ធុស្សទាំងឡាយនៅច្រើនក្តី
 កែមិនទាន់អស់គណ្តោះហើយ វេមនិច្ចលទៅកាន់សេចក្តីស្តាប់
 មានសភាពជាអ្នកមានសេចក្តីខ្លះខាត តែងមិនលះបង់ឱ្យរាជ
 កាយឡើយ ឈ្នះជាសេចក្តីតែងតែងដោយកាមទាំងឡាយ
 វេមនិមិនមានក្នុងលោកជាដាច់ខាត ក្នុងញាតិ វិសាយសក់
 ទាំងឡាយ ហើយកខ្វក់កម្តៅ មិនអ្នកស្តាប់នោះទេ ឧប្ប
 ញាតិយើងស្តាប់ហើយ យកបុគ្គលស្តាប់នោះ ដែលរុំដោយ
 សំពត់ ទាំងនៅដល់ជើងបង្កើត ក្នុងទីនោះ បុគ្គលស្តាប់
 នោះ លះបង់កាត់ទាំងឡាយ នៅកែសំពត់មួយ ក្រូកែ
 ចាក់ដោយរះយស្ស័យ ត្រូវភ្លើងនេះ គ្រឿងការពារទាំងឡាយ
 វេមនិមិនខានដល់បុគ្គលស្តាប់ទេ មានកែក្នុងញាតិបិទ្រ ឬ

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុទ្ធ និរទេសាថា

យា នាយាទកា តស្ស ជនំ ហរន្តិ
 សត្តោ បន គុច្ឆតិ យេន កម្មំ
 ន មិយ្យមាជំ ននមទ្វេតិ តតិញ្ចិ
 បុត្តា ច នាក ច ននញ្ច រដ្ឋិ
 ន នីយមាយុំ លកតេ ននន
 ន ចាមិ វិត្តន ជរិ វិហន្តិ
 អញ្ញកត្តិជំ ជិវិតមាហុ^(១) ជីក
 អស្សសតំ វិញ្ញវណាមជម្មិ
 អញ្ញា នលំខ្លា ច មុសន្តិ ជស្សិ
 ពាលោ ច ជីវេន ច តដេវ មុដ្ឋា
 ពាលោ ហិ ពាល្យ វជិតោ វ^(២) សេតិ
 ជីវេន ច^(៣) ន វេជតិ ជស្សុនុដ្ឋា
 តស្មា ហិ បញ្ញា ច ននន សេយ្យ
 យាយ វោសានំ វេជិតិគុច្ឆតិ^(៤)
 អញ្ញសិកត្តា^(៥) ហិ ភវាភវេសុ
 មាទានិ កត្តានិ ករេន្តិ មាហា

• ១. អញ្ញ ហ៊ុំ ជីវិត អាហុ ។ ២. អញ្ញត្តិ ជីវិតអាហុ ។ ៣. នន្តិចាយ
 វជិតោ វកិ វិល្យតិ ។ ៤. វេជិតិ វិល្យតិ ។ ៥. វេជិតិ វិល្យតិ ។ ៦. វេជិតិ វិល្យតិ ។ ៧. វេជិតិ វិល្យតិ ។

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុទ្ធ និរទេសាថា

ពួកសំឡាញ់ជាតាយាទ^(១) តាំងត្រូវរេសប័ត្តលស្លាប់
 ទោះទៅ ចំណែកសត្វតិវេតាមយថាភូមិ ទ្រព្យបន្តិចបន្តួច
 វេទន៍ទំនេរតាមបុគ្គលស្លាប់ឡើយ ពួកកូនប្រពន្ធ ទ្រព្យ
 ទំនីវែន ក៏មិនដាច់តាមទៅទេ បុគ្គលមិនបានយុវវ័យ
 ព្រោះទ្រព្យទេ ទាំងមិនមែនលះបង់ជំរាបទេ ព្រោះទ្រព្យវេទ
 អ្នកប្រាជ្ញពាលថា ជីវិតនេះ គឺចរេកណាស់ មិនទៀងទាត់
 មានសភាពប្រែប្រួលជាធម្មតា ពួកអ្នកស្តុកស្តម្ភ អ្នកកំ-
 សត់ភ្នំ តែងពាល់គ្រូវិញ្ញាណស្រស់ស្រាយ ទាំងពាល់ទាំងប្រាជ្ញ
 ក៏ពាល់គ្រូវិញ្ញាណវេទ តែថា មនុស្សពាល មែងជេកទាំង
 គត់ស្តុក ព្រោះសេចក្តីល្ងង់ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញ បើទុកជា
 ពាល់គ្រូវិញ្ញាណស្រស់ស្រាយ ក៏មិនញាប់ញ័រឡើយ ព្រោះហេតុ
 នោះ បុគ្គលបានដល់អរោគ្គផលជាទីបំផុតក៏ច្នៃ ក្នុងលោក
 នេះដោយបញ្ញាណ បញ្ញាតាមប្រសិទ្ធិសេសដាច់ទ្រព្យ
 ព្រោះវិញ្ញាណមិនទាន់ដល់កិច្ចជាទីបំផុត ពួកជំនឿមិនធ្វើអំពើ
 អាត្រក់ក្នុងភវត្ថុទំនើងភពទាំងឡាយ ព្រោះវេទសេចក្តីវិញ្ញាណ

• អ្នកទូលប្រាជ្ញមតិ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសតំ

ឧបេតិ កត្តញ្ច បរញ្ច លោកិ
 សំសារមាចជ្ជ បរម្បរាយ
 គស្សប្បចញ្ញោ អភិសន្តហន្តោ
 ឧបេតិ កត្តញ្ច បរញ្ច លោកិ
 ចោរោ យថា សន្តិមុទេ គហិតោ
 សកម្មុទា ហត្ថាតិ មាបចម្មោ
 ឯវិ បដា មេច្ច ចរម្ហិ លោក
 សកម្មុទា ហត្ថាតិ មាបចម្មា
 ភាមា ហិ ចំក្រា មទុក មាធារមា
 វិប្រចេន មនេន្តិ ចិន្តិ
 អាជិជវិ កាមតុណសុ ទិស្វា
 តស្មាហិ បព្វជិកោម្ហិ រាជ
 ទុមច្ចលាវេ មគន្តិ មាលាវា
 ធមាវា ច វុន្តា ច សវិរកេនា
 ឯតិ វិទិត្វា បព្វជិកោម្ហិ រាជ
 អបណ្ណកិ សាមញ្ញាមវ សេយ្យោតិ ។
 វដ្ឋបាយសុវ្ណំ ទុតិយំ ទិដ្ឋិតំ ។

វដ្ឋបាយសុវ្ណំ ទុតិយំ ទិដ្ឋិតំ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសតំ

បុគ្គល វេមនិច្ចលេវៅកាន់គភីផង កាន់លោកខាងមុខផង
 ព្រោះដល់ខ្ញុំការពេទ្យាលទៅតៗគ្នា បុគ្គលអប្បប្រាថ្នា ជឿ
 បុគ្គលនោះ កិច្ចលទៅកាន់គភីផង កាន់លោកខាងមុខផង
 ចោរកាន់ធម៌កាត្រក់ ដែលគេចាប់បាន ត្រង់កន្លែងចិត្ត
 ត្រូវគេបៀតបៀន ព្រោះកម្មរបស់ខ្លួន តើយ៉ាងណា
 ពួកសត្វកាន់ធម៌កាត្រក់ លះលោកនេះទៅហើយ វេមនិកេវ
 ក្រហាយ ព្រោះកម្មរបស់ខ្លួន ក្នុងលោកខាងមុខ យ៉ាង
 នោះដែរ ព្រោះវេកាមទាំងឡាយដ៏វិចិត្រ មានសត្វញ្ចំ
 ទិវិជាវិរកាយដល់ចិត្ត តែងញាំញីខ្ញុំចិត្ត ដោយសភាវៈ
 ផ្សេងៗ ហតិក្រមហារាជ ព្រោះហេតុនោះ ភក្តាភាព
 ឃើញវាសក្តិកាមកុណាទាំងឡាយហើយ បានជាបួស
 មនុស្សទាំងឡាយ ទាំងក្មេង ទាំងចាស់ លុះវេកាម
 សរិះហើយ វេមនិជ្រុះចុះ ដូចជាផ្លែឈើទាំងឡាយ ហតិក្រ
 មហារាជ ភក្តាភាព បានយល់ច្បាស់ ខ្ញុំវេហេតុនេះថា
 សមណភាព ជាការប្រតិបត្តិមិនខុស ប្រសើរជាងបំផុត
 ដូច្នេះបានជាបួស ។

ចប់ វដ្ឋបាយសុវ្ណំ ទី ២ ។

ពត៌យំ មឃទេវស្ម័ត្តិ^(១)

[២១៣] ឯវដ្ឋេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កកវំ
មិចិលាយំ វិហាតំ មឃទេវម្ហវេន^(២) ។ អដិទោ
កកវំ អញ្ញកវស្មី មនោស សិទិំ ចាត្វាកាសិ ។
អដិទោ អាយស្មតោ អាទទ្ធស្ស ឯតទយោសិ កោ
ទុ ទោ ហេតុ កោ ចទ្ធយោ កកវតោ សិទស្ស
ចាតុកម្មាយ ទ អការណោទ តថាគតា សិទិំ
ចាតុករោទ្ធិតិ ។ អដិទោ អាយស្ម អាទទ្ធា ឯតំសិ
ចិរិំ កត្វា យេទ កកវំ តទទញ្ញសិទ្ធស្សណមេត្វា
កកវទ្ធិ ឯតទរោទ កោ ទុ ទោ កទ្ធា
ហេតុ កោ ចទ្ធយោ កកវតោ សិទស្ស
ចាតុកម្មាយ ទ អការណោទ តថាគតា សិទិំ
ចាតុករោទ្ធិតិ ។

១ ឧ. មឃទេវស្ម័ត្តិ ។ ម. មឃទេវស្ម័ត្តិ ។ ២ ឧ. មឃទេវម្ហវេន ។ ម. មឃទេវ-
ម្ហវេន ។

មឃទេវស្ម័ត្ត ទី ៣

[២១៣] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គន្ធីក្នុងមឃទេវម្ហវេន^(១) ជិតក្រុងមិមិលា ។ ត្រាតោះ
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើអាការញញឹមព្រះទេស្ឋឱ្យប្រាកដ ក្នុងប្រទេស
មួយ ។ សំដាប់នោះ ព្រះមានទ្ធិមានភាយ បានត្រិះរិះដូច្នោះថា ហេតុ
អ្វីហ្ន៎ មច្ច័យអ្វីហ្ន៎ បណ្តាលឱ្យព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើអាការញញឹម
ព្រះទេស្ឋឱ្យប្រាកដ ព្រះកថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់មិនធ្វើអាការញញឹម
ព្រះទេស្ឋឱ្យប្រាកដ ដោយការផកហេតុអ្វីឡើយ ។ ទណៈនោះ ព្រះ
មានទ្ធិមានភាយ ធ្វើចិរិរោទ្យស្មាមាតិ ប្រណម្យអញ្ញសិទ្ធិព្រះ
មានព្រះភាគ ហើយគ្រាបបន្តិទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រ
ព្រះគន្ធីចិរិរោទ ហេតុអ្វីហ្ន៎ មច្ច័យអ្វីហ្ន៎ បណ្តាលឱ្យព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ធ្វើអាការញញឹមព្រះទេស្ឋឱ្យប្រាកដ ព្រះកថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់
មិនធ្វើអាការញញឹមព្រះទេស្ឋឱ្យប្រាកដ ដោយការផកហេតុអ្វីឡើយ ។

១ ត្រៃស្វាយរបស់ព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះតាម មឃទេវ ។

(២១៤) ភូតបុត្តិ អាណន្ទ សមីស្សាយេវ
 ចិដិលាយី វាជា អាយាសិ មយេនេវេ (១) នាម
 ធម្មិកោ ធម្មវាជា ធម្មេ មីកោ មហាវាជា ធម្មិ
 វេតិ ប្រាហ្មណគហបតិកោសុ នេកមេសុ ទេវ
 ជាធមេសុ ច ឧចាសថេតុ ឧបវសតិ ចាតុន្តសិ
 បញ្ចនសិ អដ្ឋមិ ច ចតុស្ស ។ អថទោ
 វាណន្ទ វាជា មយេនេវេ ពហុនិ វស្សនិ ពហុនិ
 វស្សសភានិ ពហុនិ វស្សសហស្សនិ អន្ធយេន
 កម្មកំ អាមាណ្តសិ យតា មេ សម្ម កម្មក
 មស្សយ្យាសិ សិវស្មិ មលីកានិ (២) ជាតានិ អថ មេ
 អាពោចយ្យាសិ ។ ឯវិ នេវតិ ទោ អាណន្ទ
 កម្មកោ វត្តោ មយេនេវស្ស បច្ចុស្សនាសិ ។ អន្តសា
 ទោ អាណន្ទ កម្មកោ ពហុនិ វស្សនិ ពហុនិ
 វស្សសភានិ ពហុនិ វស្សសហស្សនិ អន្ធយេន
 វត្តោ មយេនេវស្ស សិវស្មិ មលីកានិ ជាតានិ និស្វាន

១ ឧ. មហេវេ ។ ២ ឧ. លីកានិ ។

(២១៥) ព្រះធានព្រះភាគគ្រាស់ថា ម្ចាស់អាណន្ទ រឿងភ្ជាប់ខាន
 មកហើយ ក្នុងនគរមិថិលានេនេន មានព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមថា មយេ
 ទេវៈ ជាធម្មវាជ ប្រកថាដោយធម៌ ជាមហាវាជ ទ្រង់បិទនៅក្នុងធម៌
 ទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងក្នុងអ្នកនិគមនឹងអ្នកជំនួស ជាប្រាហ្មណជាតិនិគម
 គហបតិជាតិ កែងចូលរក្សាទេវតាសេ ក្នុងវិថុទី ១៤ ទី ១៨ នឹងទី ៨
 ខែបក្ស ។ ម្ចាស់អាណន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនយេឆ្នាំ នឹងច្រើនពាន់ឆ្នាំ
 កន្លងទៅហើយ ទើបព្រះបាទមយេទេវវាជ ទ្រង់គ្រាស់ហៅខ្មាន់ព្រះ
 កេសមកថា ម្ចាស់ខ្មាន់ព្រះកេសសំឡាញ់ បើអ្នកឃើញសក់ស្អុលី
 ក្បាលរបស់អញ ក្នុងកាលណាហើយ អ្នកឃើញច្របំអញ ក្នុងកាល
 នោះ ។ ម្ចាស់អាណន្ទ ខ្មាន់ព្រះកេសបានទទួលព្រះបន្ទូលវៃព្រះបាទ
 មយេទេវវាជថា ព្រះកេសព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់អាណន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ
 ច្រើនយេឆ្នាំ នឹងច្រើនពាន់ឆ្នាំកន្លងទៅហើយ ទើបខ្មាន់ព្រះកេស
 បានឃើញសក់ស្អុលីព្រះសិវ វៃព្រះបាទមយេទេវវាជ លុះឃើញ

រាជវង្ស មយទេវស្ស មយទេវវង្ស

រាជវង្ស មយទេវ ឯតនរោច ចាតុក្កតា ទោ (១)
 ទេវស្ស ទេវទូតា ទិស្សន្តិ សិរស្សី បលីតានិ
 ជាតានិ ។ តេនហិ សម្ម កប្បក តានិ
 បលីតានិ សាទុកំ សណ្ឋាសេន ឧទ្ធរិត្តា មម(២)
 អញ្ញលីស្មី បតិដ្ឋាបេហិតិ ។ ឯវិ ទេវតិ ទោ អាទន្ត
 កប្បកោ រញ្ញោ មយទេវស្ស បដិស្សត្តា តានិ
 បលីតានិ សាទុកំ សណ្ឋាសេន ឧទ្ធរិត្តា រញ្ញោ
 មយទេវស្ស អញ្ញលីស្មី បតិដ្ឋាបេសិ ។ អថ ទោ អាទន្ត
 រាជា មយទេវា កប្បកស្ស តាមវិ ទត្តា ដេដ្ឋុត្តិ
 កុមារិ អាមដ្ឋាបេត្តា ឯតនរោច ចាតុក្កតា ទោ មេ តាត
 កុមារ ទេវទូតា ទិស្សន្តិ សិរស្សី បលីតានិ ជាតានិ
 កុត្តា ទោ បន មេ មាទុសកា កាមា សមយោ និទ្ធ
 កាមេ បរិយេសិទ្ធិ ឯហិ ត្វិ តាត កុមារ ឥមំ រដ្ឋិ បដិ-
 បដ្ឋិ អហិ បន កេសមស្សិ ឧហារេត្តា កាសាយានិ
 វត្តានិ អដ្ឋានត្តា អការស្សា អនកាវិយំ បទ្ធជិស្សបិ

មេ. រាជវង្ស ទិស្សន្តិ ។ ២១. មម ។

រាជវង្ស មយទេវស្ស រឿងព្រះបាទមយទេវៈ

ហើយ ទើបគ្រាបទូលព្រះបាទមយទេវ ផ្ទះថា ទេវទូត្រាភវ
 ច្បាស់ដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះកេសស្ត្រីកើតលើព្រះសិរហើយ ។ ព្រះ
 បាទមយទេវជ្រាស់ថា ខ្មាលខ្នងព្រះកេសស្ត្រីឡើយ បើដូច្នោះ ចូរ
 អ្នកដកសក់ស្ត្រីនោះ ដោយសណ្ឋាសឱ្យស្រួល ហើយដាក់លើប្រាបដៃ
 ខែអញ្ញមើល ។ ខ្មាលកាន់ខ្នង ខ្នងព្រះកេស បានទទួលព្រះបន្ទូលខែ
 ព្រះបាទមយទេវជ្រាស់ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយបានដកសក់ស្ត្រីនោះ
 ដោយសណ្ឋាសឱ្យស្រួល ហើយដាក់លើប្រាបព្រះហស្ត ខែព្រះបាទ
 មយទេវ ។ ខ្មាលកាន់ខ្នង លំដាប់នោះ ព្រះបាទមយទេវ
 ទ្រង់ព្រះរាជទានស្រុកស្នួយ ដល់ខ្នងព្រះកេស ហើយទ្រង់ទ្បហៅព្រះ
 រាជកុមារជាបុគ្គលិក ទ្រង់បានព្រះបន្ទូលផ្ទះថា ខ្មាលកុមារកូន
 ទេវទូត្រាភវច្បាស់ដល់ចិត្តហើយ សក់ស្ត្រីកើតមានលើក្បាលហើយ
 មួយទៀត តាមវិដលជាបស់មនុស្ស ចំនាត់បានបរិភោគស្តប់ស្តប់ហើយ
 ដទ្បនេះ ជាសម័យគួរដើម្បីស្វែងរកនូវកាមជាទ្រព្យ ខ្មាលកុមារ
 កូន កូនច្បូបកគ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិទេចុះ ចំណែកបិទានិទ្ធិការសក់
 តុកតាត់តុកចង្កី ស្បៀកដណ្តប់សំពត់តាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅ

លុត្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តេនហិ ភាត កុមារ យេនា ភ្នំ^(១) មស្សយ្យាសិ
 សិរស្មិ បលីតានិ ជាតានិ អថ កម្មកស្ស កាមរិ
 នត្វា ជេដ្ឋមុត្តិ កុមារិ សាទុកំ រដ្ឋេ សមទុសាសិត្វា
 កេសមស្មិ ឱហាវេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ
 អច្ឆានេត្វា អការស្មា អនការិយំ ចត្វរដ្ឋេយ្យាសិ យេន
 មេ ឥទំ កល្យាណំ វត្តិ^(២) ធិហិតិ អនុច្ឆវត្តេយ្យាសិ
 មា ទោ មេ ភ្នំ អន្តិមបុរិសោ អហោសិ យស្មិ
 ទោ ភាត កុមារ បុរិសយុកេ វត្តមានេ ឯវរុជស្ស
 កល្យាណស្ស វត្តស្ស សមុច្ឆោ ហោតិ សោ
 តេសិ អន្តិមបុរិសោ ហោតិ ។ តត្តាហិ^(៣) ភាត
 កុមារ ឯវំ វតានិ យេន មេ ឥទំ កល្យាណំ
 វត្តិ ធិហិតិ អនុច្ឆវត្តេយ្យាសិ មា ទោ មេ ភ្នំ
 អន្តិមបុរិសោ អហោសិតិ ។

• ១. មជ្ឈិ ។ ម. ១. ភ្នំ ។ ២. វត្តិ ។ ៣. មស្សយិ ។

លុត្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កាន់ដ្ឋស ម្នាលកុមារកូន បើកូនឯងបានឃើញសក់ស្លុំ លើក្បាលក្រវី
 កាលណាហើយ កូនឃើញស្រែកស្នេហាដល់ខ្ញុំព្រះភស ហើយប្រយោ
 ជ្ញាព្រះរាជកុមារដែលជាចក្ខុច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិដោយប្រវែង ហើយ
 គោរសក់ ពុកខាត់ពុកចង្កា ស្បៀកដណ្តប់សំពត់កាលយៈ ចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ដ្ឋសក្នុងកាលនោះចុះ ព្រោះថា កល្យាណវត្តនេះ បិភាពុន
 កាន់ទុកស្រេចហើយ កូនឃើញប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសថាភ
 ថយជានិបិកាឡើយ ម្នាលកុមារកូន កាលបើភ្នំមបុរស^(១) ណា
 មានហើយ កល្យាណវត្តមានសភាពយ៉ាងនេះ ទើបដាច់សូន្យទៅបាន
 បណ្តាបុរសទាំងនោះ ភ្នំមបុរសនោះឯង ហៅថាបុរសថាភថយ ។
 ម្នាលកុមារកូន ព្រោះហេតុនោះ បានជាបិភាពិយាយទីកូនឯងយ៉ាង
 នេះថា កល្យាណវត្តនេះ បិភាពុនកាន់ទុកស្រេចហើយ កូនឃើញ
 ប្រព្រឹត្តតាមចុះ កុំកូនធ្វើជាបុរសថាភថយ ជានិបិកាឡើយ ។

• បុរសដែលប្រាប់ឱ្យស្រឡាញ់ក្រវីគេ ហៅថា ភ្នំមបុរសទាំងនោះ ។

(២០៨) អដទោ អាណន្ត រាជានិ មេឃោស្យ
 កេស្យកស្យ កាមរំ ធាតុ ជេដ្ឋបុត្តិ កុមារិ សាដុ-
 តំ រាជ្ជ សមនុសាសិត្តា សមស្មីយេវ មេឃោស្យុវេ
 កេសមស្សិ ឱហារេត្តា កាសាយានិ វត្តានិ
 អប្បាទេត្តា អការស្មា អនតារិយំ បទ្ធវេ ។ សោ
 បេត្តាសហគភេទ ទេតសា ឯកំ ទិសំ ជវិត្តា
 វិហាសិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ទតុត្តិ
 សតិ ឧទ្ធមដោ តិវិយំ សទ្ធវេ សទ្ធក្កតាយ សញ្ញាវន្តិ
 លោកិ មេត្តាសហគភេទ ទេតសា វិឡុលេន មហក្ក-
 ភេទ អប្បមាលោន អវេរេន អក្សរាជ្ឈេន^(១) ជវិត្តា
 វិហាសិ ។ ករុណាសហគភេទ ទេតសា ។ មេ ។
 បុដិកាសហគភេទ ទេតសា ។ មេ ។ ឧបេក្ខាសហ-
 គភេទ ទេតសា ឯកំ ទិសំ ជវិត្តា វិហាសិ តថា
 ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ទតុត្តិ សតិ ឧទ្ធមដោ

• ១. ក្សរាជ្ឈេន ។

(២១៨) ម្កាលភោន្ត ត្រាចោះ ព្រះបាទមេឃោស្យ ព្រះបាទ
 រាជានុស្រកស្យ ដល់ខ្មែរព្រះកេសស្រចេហើយ ព្រះបាទព្រះរាជ-
 កុមារជាបុត្តច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិដោយប្រវត្តិហើយ ព្រះកោសតំ ពុក
 មាត់ពុកម្តាយ ស្នៀកសំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្ទះ
 ក្នុងមេឃោស្យនេះឯង ។ ព្រះបាទមេឃោស្យនោះ មានចិត្តប្រកប
 ដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្តទៅដោយវិយា-
 បថទាំង ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយ
 ទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៥ ទិសទីក្រោម ទិស
 ទិសទីទាំង^(១) មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់ខ្មែរ
 សភាគី ប្រមាណមិនបាន មិនមានព្រៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅ
 កាន់សក្ការណកន្តិក្នុង ដោយអាការព័ន្ធក្នុង ក្នុងទីពឹងក្នុង សម្រេច
 សម្រាន្តទៅដោយវិយាបថទាំង ២ ។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា
 ។ មេ ។ មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា ។ មេ ។ មានចិត្តប្រកប
 ដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្តទៅដោយ
 វិយាបថទាំង ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៥ ទិសទីក្រោម

• ១. បានកាន់ទិសទីទាំង ២ គឺទិសត្បូង កន្ទើយ ទិស ពាយ័ន្យ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសក

តិវិយំ សត្វំ សត្វត្តតាយ សត្វាវន្តំ លោកិ
 ឧបេក្កាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហាគ្គតេន
 អប្បមាលោន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ជវិត្វា វិហាសិ ។
 រាជា ទោ បបាទន្ត មយទេវោ ចតុរាសីតិវស្សស-
 ហស្សនំ កុមារកិឡិកំ កិឡិ ចតុរាសីតិវស្សស-
 ហស្សនំ ឧបាជ្ជំ កាវេសិ ចតុរាសីតិវស្សសហស្សនំ
 រជ្ជិ កាវេសិ ចតុរាសីតិវស្សសហស្សនំ ឥមស្មីយេវ
 មយទេវប្តវេន អតារស្នា អនករិយំ បព្វជិតោ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ ចរិ ។ សោ ចត្តារោ ព្រហ្មវិហារេ ការវិត្វា
 កាយស្ស រកតា បវច្ឆរណា ព្រហ្មលោក្ខមកោ
 អហោសិ ។

[២១៦] អថទោ អាទន្ត រត្តោ(១) មយទេវស្ស
 បុត្តោ តហ្វនំ វស្សនំ តហ្វនំ វស្សសតានិ
 តហ្វនំ វស្សសហស្សនំ អច្ចយេន កប្បកិ
 រាមន្តេសិ យនា មេ សឌ្ឍ កប្បក បស្សេយ្យាសិ

១ ប. វិញ្ញា វាទន្ត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក

នីនទិសទទឹង បានចិត្តប្រកចដោយឧបេក្កា ជាចិត្តទូលាយ ដល់ទៅ
 សករាជំ ប្រហណមិនបាទ មិនមានភៀវ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅ
 កាន់សត្វរណាតទាំងពួង ដោយការទាំងពួង ក្នុងទីតាំងពួង សម្រេច
 សម្រាន្តទៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្ចាស់ភានន្ត ក៏ងព្រះ
 បាទមយទេវរាជ នៅលើវិល្យង្គក្នុង កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ
 សោយរាជ្យជាមហាជន កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជា
 ស្តេចនិ កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញពាក្យដូចល្អទៅកាន់ផ្នួស
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយេនមិ ក្នុងមយទេវម្តវនេះឯង កំណត់ប្រាំបីហ្មឺនបួន
 ពាន់ឆ្នាំ ។ ព្រះបាទមយទេវរាជនោះ ចំរើនព្រហ្មវិហារទាំង ៤ លុះ
 បានកងកាយបែកព្រាយទៅ ទាន់មុខមន្តាបិកិមរណៈ ក៏បានទៅកើត
 ក្នុងព្រហ្មលោក ។

[២១៦] ម្ចាស់ភានន្ត លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ នឹងច្រើនពាន់ឆ្នាំ
 កន្លងទៅហើយ ទើបបុត្តរបស់ព្រះបាទមយទេវរាជ ក្រាស់ហៅខ្លាច
 ព្រារកសមរាជ ម្ចាស់ខ្លាចព្រះភេសដាសំឡាញ់ បើអ្នកបាទឃើញ

រាជវង្ស មយទេវស្ស បុត្តស្ស បទ្ខស្ស

សិរស្សី បលីតាធិ ជាតាធិ អថ មេ (១) រាហេធម្យុ-
 សីតិ ។ ឃីរី ទេវតិ ទោ អាទទុ កប្បកោ រញ្ជោ
 មយទេវស្ស បុត្តស្ស បទ្ខស្សសិ ។ អន្តសា ទោ
 អាទទុ កប្បកោ ពហ្វធិ វស្សធិ ពហ្វធិ វស្សសតាធិ
 ពហ្វធិ វស្សសហស្សធិ អទ្វយេន រញ្ជោ មយទេវស្ស
 បុត្តស្ស សិរស្សី បលីតាធិ ជាតាធិ ទិស្វាធិ(២)
 រញ្ជោ មយទេវស្ស បុត្តិ ឯតទេវេន ទាតុក្កា ទោ
 ទេវស្ស ទេវទូតា ទិស្សន្តិ សិរស្សី បលីតាធិ
 ជាតាធិតិ ។ គេនហិ សម្ម កប្បក តាធិ បលីតាធិ
 សាទុកំ សណ្តាសេន ទុទ្ធវិក្ខា មម អញ្ជលីស្សី
 បតិដ្ឋាបេហិតិ ។ ឃីរី ទេវតិ ទោ អាទទុ កប្បកោ
 រញ្ជោ មយទេវស្ស បុត្តស្ស បទ្ខស្សត្ថា តាធិ
 បលីតាធិ សាទុកំ សណ្តាសេន ទុទ្ធវិក្ខា រញ្ជោ
 មយទេវស្ស បុត្តស្ស អញ្ជលីស្សី បតិដ្ឋាបេសិ ។
 រថទោ អាទទុ រញ្ជោ មយទេវស្ស បុត្តោ កប្ប-
 កស្ស កាមរិ ធា ដេដ្ឋបុត្តិ កុមារិ អាមន្តាបេត្វា

១ ប. រោ ។ ២. វ. ទិស្វា ។

រាជវង្ស មយទេវស្ស កាត្រង់ប្រៀនប្រដេព្រះរាជប្រាណ

សក់ស្កូវលើក្បាលរបស់អញ ក្នុងកាលណាហើយ អ្នកឃ្លីប្រាប់អញ ក្នុង
 កាលនោះ ។ ម្ចាស់អាទន្ត ខ្ញុំព្រះកេសទទួលព្រះបន្ទូលនៃបុគ្គលរបស់
 ព្រះបាទមយទេវរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់អាទន្ត លុះច្រើន
 ឆ្នាំ ច្រើនយេឆ្នាំ ទើបច្រើនពាន់ឆ្នាំ កន្លងទៅហើយ ខ្ញុំព្រះកេសបាន
 ឃើញសក់ស្កូវ លើព្រះសិរីនៃបុគ្គលរបស់ព្រះបាទមយទេវរាជ លុះឃើញ
 ហើយទើបក្រាបទូលបុគ្គ របស់ព្រះបាទមយទេវរាជដូច្នោះថា ទេវទូក
 ប្រាកដច្បាស់ដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះកេសស្កូវក៏តែងលើព្រះសិរីហើយ ។
 ព្រះរាជបុត្តត្រាស់ថា ម្ចាស់ខ្ញុំព្រះកេសជាសំឡាញ់ ចើង្គ្រោះ អ្នកចូរ
 ដកសក់ស្កូវនោះដោយសណ្តាសឱ្យស្រួល ហើយដាក់លើគ្រាមដៃអញ
 មើល ។ ម្ចាស់អាទន្ត ខ្ញុំព្រះកេសបានទទួលព្រះបន្ទូលនៃបុគ្គលរបស់
 ព្រះបាទមយទេវរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយបានដកសក់ស្កូវនោះ
 ដោយសណ្តាសឱ្យស្រួល ដាក់លើគ្រាមព្រះហស្តនៃបុគ្គលរបស់ព្រះបាទ
 មយទេវរាជ ។ ម្ចាស់អាទន្ត លំដាប់នោះ បុគ្គលនៃព្រះបាទមយទេវរាជ
 ច្រើនព្រះរាជទានស្រុកស្នូយដល់ខ្ញុំព្រះកេស ហើយឱ្យហៅព្រះរាជកុមារ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បដិមចណ្ណសក់

ឯតនកេច តត្ថកុត្តា ។ ទា មេ តាត កុមារ ទេវ-
 ត្ថតា ទិស្សន្តិ សិរស្មី បលីតានិ ជាតានិ កុត្តា ។ ទា
 បទ មេ មាទុសកា កាតា សមយោ ទិទ្វេ កាមេ
 បរិយេសិទុំ ឯហិ ភិ តាត កុមារ ឥទំ រដ្ឋិ
 បដិបដ្ឋ អហំ បទ កេសមស្សិ ឱហារេត្តា កាសា-
 យានិ វត្តានិ អដ្ឋានេត្តា អការស្នា អនការិយំ
 បទ្ធវេយ្យាសិ តេធមហំ តាត កុមារ យនា ភ្នម្យិ
 បស្សេយ្យាសិ សិរស្មី បលីតានិ ជាតានិ អន
 កយ្យកស្ស តាមរំ ទត្តា ទេដ្ឋបុត្តំ កុមារំ សាទុកំ
 រដ្ឋេ សមទុសាសិត្តា កេសមស្សិ ឱហារេត្តា កាសា-
 យានិ វត្តានិ អដ្ឋានេត្តា អការស្នា អនការិយំ
 បទ្ធវេយ្យាសិ យេន មេ ឥទំ កល្យាណំ វត្តិ
 ទិហិតំ អទុប្បវត្តេយ្យាសិ មា ។ ទា មេ ភិ អន្តិម-
 បុរិសោ អហោសិ យស្មី ។ ទា តាត កុមារ បុរិស-
 យុកេ វត្តមានេ ឯវុរុយស្ស កល្យាណស្ស វត្តស្ស
 សមុទ្ទេនោ ហោតិ សោ តេសិ អន្តិមបុរិសោ
 ហោតិ ។ តន្តាហិ(១) តាត កុមារ ឯវិ វនាទិ

• ម. ឆណ្ញាហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក់

ជាបុគ្គល្យនិមក ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នោះថា ម្ចាស់កុមារក្នុង ទេវទូក
 ព្រាគដ៍ច្បាស់ដល់ចិត្តាចើយ សត់ស្លូតក៏ភើតមាន លើក្បាលហើយ
 ឬយោងតាមដែលជាប់របស់មនុស្ស ចិត្តាចើយពោធិស្តាប់ស្តាប់ហើយ
 ឥឡូវនេះ ជាសម័យគួរដើម្បីស្វែងរកឲ្យតាមជាទិព្វវិញ ម្ចាស់កុមារក្នុង
 ក្នុងចូរេកគ្រប់ទ្រង់ក៏ដសម្បត្តិនេះចុះ ចំណែកចិត្តានិទិកាសេក ពុកមាត់
 ពុកចង្កា ស្រៀកដ៍ល្អចំសំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ
 ម្ចាស់កុមារក្នុង ចើក្នុងឯងបានឃើញសត់ស្លូតភើតលើក្បាល ក្នុងកាល
 ណាហើយ ក្នុងឃ្លីឲ្យស្រុកស្នូយដល់ខ្លាច់ព្រះកស ហើយប្រដៅ
 ព្រះពន់កុមារដែលជាបុគ្គល្យនិ ក្នុងក៏ដសម្បត្តិដោយប្រពៃ ហើយកោរ
 សក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្រៀកសំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូល
 ទៅកាន់ផ្ទះ ក្នុងកាលនោះចុះ ព្រោះថាកល្យាណវត្តនេះ ចិត្តាចោ
 តាំងចុកស្រេចហើយ ក្នុងឃ្លីប្រព្រឹត្តតាមចុះ ក្នុងកុំប្តីជាបុរសថោក
 ថយ ជានិច្ចច្បើយ ម្ចាស់កុមារក្នុង កាលចើន្តីបុរសណាមាន
 ហើយ កល្យាណវត្ត មានសភាពយ៉ាងនេះ នឹងជាប់ស្លូតទៅបាន
 បណ្តាបុរសទាំងនោះ ភ្នំបុរសនោះឯង ហៅថាបុរសថោកថយ ។
 ម្ចាស់កុមារក្នុង ព្រោះហេតុនោះ បានជាចិត្តាចើយនឹងក្នុងឯងយ៉ាង

យេន មេ ឥន្ទី កល្យាណី វត្តិ ឯហិតិ អនុប្បវិត្តយ្យសិ
ហ ។ មេ ត្វិ អន្តិមបុរិសោ អយោសិតិ ។

[២១៧] អនិទោ អាណន្ត រក្ខោ មយទេវស្ម័ន្ត ធុត្តា
កយ្យកស្ស តាមរិ ធុត្តា ដេដ្ឋបុត្តិ កុហរិ សាទុកំ
រដ្ឋ សមនុសាសិត្តា ឥមស្ម័យេវ មយទេវបុត្តរោ
កេសមស្ម័ន្ត ឱហារត្តា កាសាយាធិ វត្តាធិ
អប្បាទេត្តា អតារស្មា អនការិយំ ចត្វជិ ។ សោ
មេត្តាសហកតេន ចេតសា ឯកំ ធិសំ ជរិត្តា វិហាសិ
តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថិ ឥតិ
ទុទ្ធមទោ តិរិយំ សត្វិ សត្វត្តតាយ សត្វាវន្តិ
លោកំ មេត្តាសហកតេន ចេតសា វិបុលេន
មហត្តតេន អប្បមាលោន អវេរេន អក្សបដ្ឋេន
ជរិត្តា វិហាសិ ។ កកុណាសហកតេន ចេតសា
។ មេ ។ មុទិតាសហកតេន ចេតសា ។ មេ ។ ទេ-
ក្កាសហកតេន ចេតសា ឯកំ ធិសំ ជរិត្តា វិហាសិ
តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថិ ឥតិ ទុទ្ធមទោ

នេះថា កល្យាណវត្តនេះ បំណាច់គាំទ្រស្រេចហើយ ក្នុងកម្ម
ប្រព្រឹត្តតាមចុះ ក្នុងកុំធ្វើជាបុរសដោយកម្ម ជានិច្ចត្រូវឃើញ ។

[២១៧] ខ្នាលភាគទុក្ខ ត្រាចោះ បុត្តរបស់ព្រះបាទមយទេវរាជ
ព្រះរាជបាទស្រុកស្នេយ្យ ផល់ខ្លាំងព្រះកេសស្រេចហើយ ប្រាជ្ញាព្រះរាជ-
កុមារដោយប្រព្រឹត្តិ ក្នុងជនសម្បត្តិដោយប្រព្រឹត្តិហើយ កោសេកំ ពុកចាត់
ពុកចង្កា ស្មៀកសំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្នួស ក្នុង
មយទេវបុត្តនេះឯង ។ រាជបុត្តនោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយ
ទៅកាន់ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយអរិយាបថទាំង ៤ ផ្សាយ
ទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយ
ទៅកាន់ទិសទី ៥ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៦ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៧ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៨
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៩ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១០ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១២
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១៥ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១៦
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១៧ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១៨ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១៩ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២០
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២៤
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២៥ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២៦ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២៧ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២៨
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២៩ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣០ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣២
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣៥ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣៦
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣៧ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣៨ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣៩ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤០
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤៤
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤៥ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤៦ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤៧ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤៨
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤៩ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៥០ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៥១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៥២
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៥៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៥៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៥៥ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៥៦
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៥៧ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៥៨ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៥៩ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៦០
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៦១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៦២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៦៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៦៤
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៦៥ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៦៦ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៦៧ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៦៨
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៦៩ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៧០ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៧១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៧២
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៧៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៧៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៧៥ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៧៦
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៧៧ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៧៨ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៧៩ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៨០
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៨១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៨២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៨៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៨៤
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៨៥ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៨៦ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៨៧ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៨៨
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៨៩ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៩០ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៩១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៩២
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៩៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៩៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៩៥ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៩៦
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៩៧ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៩៨ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៩៩ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១០០

ចិវិយំ សព្វំ សព្វត្ថតាយ សព្វាវុទ្ធិំ លោកី ឧបេត្តា-
 សហគតេន ធម្មសា វិបុលេន មហាត្ថតេន អប្បមា-
 លោន អវេរេន អព្យាបដ្ឋេន ជវិត្វា វិហាសិ ។
 រញ្ជោ ទោ បដានន្ទ មយទេវស្ស បុត្តោ ចតុរសីតិ-
 វស្សសហស្សានិ កុមារភីឡិកំ កីឡិ ចតុរសីតិ-
 វស្សសហស្សានិ ឧបវដ្ឋិ កាវេសិ ចតុរសីតិវស្ស-
 សហស្សានិ រដ្ឋិ កាវេសិ ចតុរសីតិវស្សសហស្សានិ
 ឥមស្មីយេវ មយទេវម្ហវេន អការស្នា អនការិយិ
 បព្វជីតោ ព្រហ្មចរិយំ ចរិ ។ សោ ធន្តារោ ព្រហ្ម-
 វិហារេ ភាវេត្វា កាយស្ស កេតា បរម្មណា ព្រហ្ម-
 លោកុមតោ អហោសិ ។

[២០៨] រញ្ជោ ទោ បដានន្ទ មយទេវស្ស
 បុត្តបុត្តតា^(១) វស្ស បរិមរា ចតុរសីតិសហស្សានិ
 ឥមស្មីយេវ មយទេវម្ហវេន កេសមស្សិ ឧហារេត្វា
 កាសាយានិ វត្តានិ អប្បាទេត្វា អការស្នា អនការិយិ
 បព្វជីសុ ។ តេ មេត្តាសហគតេន ធម្មសា វិកិ
 ពិសំ ជវិត្វា វិហាវិសុ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ

១. ម. បុត្តបុត្តាបិ ។

ក្រោមទីងទិសទីង មានចិត្តប្រកបដោយទេវតា ជាចិត្តទូលាយ
 ដល់នូវភាពជាតិ ប្រមាណមិនបាទ មិនបាទៀវ មិនបាទព្យាបាទ
 ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយភាពទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង
 សម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយអវិយាបថទាំង ៤ ។ ម្ចាស់ភានន្ទ ក៏ឯបុត្ត
 ខែព្រះបាទមយទេវវេន ទៅលេងវិល្យង្គិក្នុង កំណត់ជ្រាបច្រើនបួនពាន់
 ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាមកដ កំណត់ជ្រាបច្រើនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យ
 ជាស្តេច កំណត់ជ្រាបច្រើនបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្ទះ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងមយទេវម្ហវេននេះឯង កំណត់ជ្រាបច្រើនបួន
 ពាន់ឆ្នាំ ។ ព្រះរាជបុត្តនោះ ចំរើនព្រហ្មវិហារទាំង ៤ លុះមានក្នុងកាយ
 បែកឆាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់ពីមរណៈ ក៏បាទទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។

[២០៨] ម្ចាស់ភានន្ទ ក៏ឯបុត្តនីនន្តា ចេសព្រះបាទមយទេវវេន
 នោះ គ ។ ព្រះវិទ្យុ អស់ចំនួនជ្រាបច្រើនបួនពាន់កំណ ក៏ការសត់
 ពុកបាត់ពុកចង្កា ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលមក
 កាន់ផ្ទះ ក្នុងមយទេវម្ហវេននេះឯង ។ ឥសីទាំងអម្បាលនោះ មាន
 ចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្តទៅ
 ដោយអវិយាបថទាំង ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣

តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ទមដោ តិវិយំ សត្វតិ សត្វត្តតាយ
 សញ្ញាវន្តំ លោកំ ឧបេត្តាសហគភេទ ទេតសា វិប្បលេន
 មហត្តភេទ អប្បមាលោន អវេរេន អត្សរមជ្ឈេន ដវិត្វា
 វិហរីសុ ។ កកុណាសហគភេទ ទេតសា... មុទិតា-
 សហគភេទ ទេតសា... ឧបេត្តាសហគភេទ ទេតសា
 ឯសំ ទិសំ ដវិត្វា វិហរីសុ តថា ឧតិយំ តថា
 តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ទមដោ តិវិយំ សត្វតិ
 សត្វត្តតាយ សញ្ញាវន្តំ លោកំ ឧបេត្តាសហគភេទ
 ទេតសា វិប្បលេន មហត្តភេទ អប្បមាលោន អវេរេន
 អត្សរមជ្ឈេន ដវិត្វា វិហរីសុ ។ តេ(១) ចតុរាសីតិវស្ស-
 សហស្សនិ កុមារតិវស្សនិ កិវស្សនិ ចតុរាសីតិវស្ស-
 សហស្សនិ ឧបេត្តិ កាវេស្សំ ចតុរាសីតិវស្សសហស្ស-
 និ វជ្ជិ កាវេស្សំ ចតុរាសីតិវស្សសហស្សនិ ឥមស្មិ-
 យេវ មឃវេស្សន្តរេន អការស្មា អនកាវិយំ ចត្វជិតា
 ព្រហ្មចរិយំ ចរិសុ ។ តេ ចត្តារេ ព្រហ្មវិហារេ កាវេត្វា

១ គេតំ ចំ ១ ក្សន្តិ វិស្សនិ ។

ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទីសាសី ទិសទីក្រោម
 ធីតិទិសទីទីន មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់ខ្ញុំភាព
 ជាធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានភ្លេច មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅ
 កាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយភាពទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេច
 សម្រេចទៅ ដោយអវិយាបថទាំង ៧ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា...
 មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយទេវភូត ផ្សាយទៅ
 កាន់ទិសទី ១ សម្រេចសម្រេចទៅ ដោយអវិយាបថទាំង ៤ ផ្សាយទៅ
 កាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយ
 ទៅកាន់ទិសទីសាសី ទិសទីក្រោម ធីតិទិសទីទីន មានចិត្តប្រកប
 ដោយទេវភូត ជាចិត្តទូលាយ ដល់ខ្ញុំភាពជាធំ ប្រមាណមិនបាន
 មិនមានភ្លេច មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅ កាន់សត្វលោកទាំងពួង
 ដោយភាពទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រេចទៅ ដោយអវិ-
 យាបថទាំង ៧ ។ ដល់ទាំងអម្បាលនោះ នៅលើកិល្យានក្នុង កំណត់
 ប្រាំបីប្រាំបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាទមរាជ កំណត់ប្រាំបីប្រាំបួនពាន់
 ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាស្តេចធំ កំណត់ប្រាំបីប្រាំបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាក
 ផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្ទះ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងមឃវេស្សន្តរេន
 កំណត់ប្រាំបីប្រាំបួនពាន់ឆ្នាំ ។ ដល់ទាំងអម្បាលនោះ ចំរើនព្រហ្មវិហារ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក

កាយស្ស កេតា មន្ទរណា ព្រហ្មណេក្ខមកា
អរោស្សី ។ និមិ តេសំ រាជា^(១) បន្ទិមកោ អហោសិ
ធម្មិកោ ធម្មរាជា ធម្មេ បិកោ មហារាជា ធម្មិ ចរតិ
ព្រាហ្មណកហចតិកេសុ ទេកមេសុ ទេវ ជាធមទេសុ
ច ទោសដេត្យ ឧបសតិ ចាតុទ្ធីសិ បញ្ចសិ
អដ្ឋមិ ច បក្ខស្ស ។

(២១៧) ភ្នកបុត្តំ អាទទ្ធ ទេវាជំ តាវត្តិសាជំ
សុទម្មាយំ សកាយំ សន្និសិទ្ធាជំ សន្និបតិកាជំ
អយមន្តរកកថា ទុទទាទិ លាភា វត កោ
វិទេហាជំ សុលទ្ធិំ វត កោ វិទេហាជំ យេសំ និមិ
រាជា ធម្មិកោ ធម្មរាជា ធម្មេ បិកោ មហារាជា
ធម្មិ ចរតិ ព្រាហ្មណកហចតិកេសុ ទេកមេសុ ទេវ
ជាធមទេសុ ច ទោសដេត្យ ឧបសតិ ចាតុទ្ធីសិ
បញ្ចសិ អដ្ឋមិ ច បក្ខស្សតិ ។

១ ឬ រាជានំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

តាំង ២ លុះមានកងកាយបែកឆ្ងាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់គំនីមរណៈ គឺបាន
ទៅកើតក្នុងព្រហ្មណេក ។ បណ្ណាព្រះរាជាតាំងអម្បាលនោះ ព្រះបាទ
និមិកជ ជាស្តេចក្រោយបង្អស់ ជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌ ជាមហា-
រាជ បំរើនៅក្នុងធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកខិតមនឹងអ្នកជនបទ
ជាព្រាហ្មណជាតិទាំងឡាយបតិជាតិ តែងរក្សាទេវតាសថ ក្នុងវ័យទី ១២
ទី ១៥ ទី ១៨ ទី ៨ ខែបក្ស ។

(២១៧) ខ្នាលកានទុ រឿងនេះធ្លាប់បានមកហើយគឺ ពាក្យជា
ចន្លោះនេះ បានកើតឡើងដល់ពួកទេវតាជាទំតាវត្តិន្ស ដែលគង្គុយប្រជុំគ្នា
ក្នុងរោងសុទ្ធម្មាថា ភើប្តិ⁺ ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅជាមាត
លាភ ភើប្តិ⁺ អង្គការជាមនុស្ស ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅ
បានដោយល្អ ព្រោះថា ព្រះបាទនិមិកជ ជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌
ជាមហារាជ ទ្រង់បំរើនៅក្នុងធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកខិតមនឹង
អ្នកជនបទ ជាព្រាហ្មណជាតិទាំងឡាយបតិជាតិ តែងរក្សាទេវតាសថក្នុងវ័យ
ទី ១២ ទី ១៥ ទី ១៨ ទី ៨ ខែបក្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋិមបណ្ណសាវ័

ធម្មំ ចរតិ ព្រាហ្មណភហថតិកេសុ ខេកមេសុ ចេវ
 ជាឧបទេសុ ច ឧបាសថត្វា ឧបសតិ ចាតុទ្ធីសី
 បព្វនសី អដ្ឋមី ច បក្កុស្សាតិ ទេវា តេ មហារាជ
 តាវត្ថីសា ឧស្សនកាមា តស្ស តេ អហំ មហារាជ
 សហស្សយុត្តិ អាជញ្ញាជំ បហិណិស្សាមិ អភិវុ-
 ហេយ្យាសិ មហារាជ ធិត្ថំ យោជំ អវិកម្មមាធាតិ ។
 អធិវាសេសំ ទោ អាទន្ទ ធិមិ រាជា តុណ្ហីការិទ ។
 អធិទោ អាទន្ទ សត្តោ ទេវាធិមិទ្ធោ ធិមិស្ស រញ្ញោ
 អធិវាសំ វិធិត្វា សេយ្យជាបិ ធាម តលវា បុរិសោ
 សម្មិត្តំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសាវតិ វា ពាហំ
 សម្មិត្តេយ្យ ឯវមេវ ធិមិស្ស រញ្ញោ សម្មទេ អន្តរហិកោ
 ទេវេសុ តាវត្ថីសេសុ ចាតុរហោសិ ។

(២២១) អធិទោ អាទន្ទ សត្តោ ទេវាធិមិទ្ធោ
 មាតសី សង្កាហារិ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្ថំ សម្ម
 មាតសី សហស្សយុត្តិ អាជញ្ញាជំ យោជិត្វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋិមបណ្ណសាវ័

ធមិ តែនិប្រត្រិត្តមមិចារោអ្នកខិតមនីនិអ្នកជនបទ ជាព្រាហ្មណជាតិមិន
 គហថតិជាតិ តែនិក្សេមេបេសថ ក្នុងវិថុទី ១២ ទី១៥ មិនទី៨៧១បក្ស
 ដូច្នោះ បក្កុស្សហារាជ តួនាទីតាជាតំភាវិត្តិវិញ មានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បី
 ឃើញព្រះអង្គ បក្កុស្សហារាជ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបញ្ជូនទេសប្រាប់ទំមេសេ
 ភាជាខេយ្យ ដែលទំមេដោយសេភាជាខេយ្យមួយពាន់មក ដើម្បីព្រះអង្គ
 បក្កុស្សហារាជ សូមព្រះអង្គកុំញញើត គប្បីរឿនកាន់ទិព្វយាម ។
 ម្នាលអាទន្ទ ព្រះបាទធិមិរាជ ទ្រង់ទទួលអារិញ្ញហើយតុណ្ហីភាព ។
 ម្នាលអាទន្ទ គ្រាឆោះ សក្ការទៅរាជជាតំជាតិទៅតា ទ្រង់ជ្រាបថាព្រា
 បាទធិមិរាជទទួលអារិញ្ញហើយ តំបំបាត់ខ្លួនពីទីចំរោះព្រះក្រុងព្រះ
 បាទធិមិរាជ ទៅប្រាកដក្នុងតួនាទីតាជាតំភាវិត្តិវិញ ដូចជាបុរសមាន
 កំប្លែងលាវដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលខ្លាំងដែលលាវចេញដូច្នោះ ។

(២២១) ម្នាលអាទន្ទ លំដាប់ឆោះ សក្ការទៅរាជជាតំជាតិទៅតា
 បាទប្រាសំហៅមាសលិទៅច្បង ជាអ្នកសាស្ត្រាមកថា ម្នាលមាសលិ
 សំឡាញ់ អ្នកចូលកៀបចំសេភាជាខេយ្យ ដែលទំមេដោយសេ

រាជវង្ស ឈរទៅសុទ្ធ សុទ្ធសម្បជ័យ

និមិ រាជាធំ ឧបសគ្គមិត្តា ឃឹ វិទេហិ អយន្ត មហា-
 រាជ សហស្សយុត្តោ អាជញ្ញាដោ សក្កេន ទេវន-
 មិន្ទេន បេសិគោ អភិរូហយ្យាសិ មហារាជ និព្វិ
 យោធំ អវិកម្យមាដោតិ ។ ឃឹ កន្តុន្តវាតិ ទោ អាទន្ត
 មាតលិ សង្កាហាកោ សក្កស្ស ទេវនមិន្ទស្ស
 បដិស្សក្ខា សហស្សយុត្តិ អាជញ្ញាដំ ហេដេត្វា
 និមិ រាជាធំ ឧបសគ្គមិត្តា ឯតនកេច អយំ តេ
 មហារាជ សហស្សយុត្តោ អាជញ្ញាដោ សក្កេន
 ទេវនមិន្ទេន បេសិគោ អភិរូហ មហារាជ និព្វិ
 យោធំ អវិកម្យមាដោ អចិន មហារាជ កតមេន
 តំ ទេមិ យេន វា បាចកម្មា បាចកាធំ កម្មាធំ
 វិបាកំ បដិសំវេទេន្តិ យេន វា កល្យាណកម្មា
 កល្យាណកម្មាធំ^(១) វិបាកំ បដិសំវេទេន្តិ ។
 ឧបយេទេវ មិ មាតលិ ទេហិតិ ។ សំបវេសិ^(២)
 ទោ អាទន្ត មាតលិ សង្កាហាកោ និមិ រាជាធំ
 សុពម្មាយំ សភាយំ^(៣) ។ អន្តសា ទោ អាទន្ត សក្កោ

១ ១. កល្យាណំ កម្មាធំ ។ ២ ១. សម្បជ័យ ។ ៣ ១. ឧ. សុផ្សំ សភី ។

រាជវង្ស ឈរទៅសុទ្ធ ការតំចូលទៅកាន់រាជសុទ្ធា

មួយកាន់ ហើយចូលទៅកាន់ព្រះបាទនិមិកដ រួចចូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 មហារាជ ថវសេរកាដោនេយ្យ ដែលទឹមដោយសេរកាដោនេយ្យមួយកាន់
 នេះ សក្កទេវរាជជាធំជាងទៅតា ទ្រង់បញ្ជូនមកហើយ ដើម្បីព្រះអង្គ
 បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គកុំញញើត គប្បីឡើងកាន់ទិព្វយានចុះ ។
 ម្នាលកាន់ មាតលិទៅបុគ្គជាអ្នកសង្រ្គោះ ក៏ទទួលព្រះបន្ទូលវៃសក្ក-
 ទេវរាជជាធំជាងទៅតាថា ព្រះករុណា សេចក្តីមិន ចូរមានផលព្រះអង្គ
 ហើយទៀបចំថវសេរកាដោនេយ្យ ដែលទឹមដោយសេរកាដោនេយ្យមួយ
 កាន់ តំចូលទៅកាន់ព្រះបាទនិមិកដ ហើយចូលសេចក្តីនេះថា បពិត្រ
 មហារាជ ថវសេរកាដោនេយ្យ ដែលទឹមដោយសេរកាដោនេយ្យមួយកាន់
 នេះ សក្កទេវរាជជាធំជាងទៅតា ទ្រង់បញ្ជូនមកហើយ ដើម្បីព្រះអង្គ
 បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គកុំញញើត ចូរឡើងកាន់ទិព្វយានចុះ បពិត្រ
 មហារាជ មួយទៀត ពួកសត្វ ដែលមានកម្មក្រក់ កែងទទួលនូវ
 ផលនៃកម្មក្រក់ ដោយផ្លូវណាភ្នំ ពួកសត្វ ដែលមានកម្មល្អ កែង
 ទទួលនូវផលនៃកម្មល្អ ដោយផ្លូវណាភ្នំ បណ្តាផ្លូវចំណិតនោះ ខ្ញុំនឹង
 នាំព្រះអង្គទៅកាន់ផ្លូវណា ។ ម្នាលមាតលិទៅបុគ្គ អ្នកចូរចាំយើង
 ទៅកាន់ផ្លូវចំណិតនោះចុះ ។ ម្នាលកាន់ មាតលិទៅបុគ្គជាអ្នកសង្រ្គោះ
 បានញ្ញាដំព្រះបាទនិមិកដ ឲ្យទៅដល់រាជសុទ្ធា ។ ម្នាលកាន់ សក្ក-

នេវាចមិន្ទោ ចមិ រាជាធំ ទ្វារតោ វ ភាគធួន្តំ ទិស្វា (១) ចមិ
 រាជាធំ ឯកនេវាច ឯវិ ទោ មហារាជ ស្វាភតិ មហា-
 រាជ នេវ តេ មហារាជ ភាវត្តិសា សុធម្មាយំ សភាយំ
 កេត្តយមាទ្ធា សធិសិទ្ធា លាភា វត ភោ វិទេហាធំ
 សុលទ្ធិ វត ភោ វិទេហាធំ យេសំ ចមិ រាជា ធម្មតោ
 ធម្មរាជា ធម្ម វិទោ មហារាជា ធម្មំ ចាតិ
 ប្រាញណាភហចតិកេសុ នេកមេសុ ចេវ ជាចបទេសុ
 ច ឧបាសដញ្ច ឧបសតិ ចាតុន្តសិ បញ្ចនសិ អដ្ឋមិ
 ច បក្ខស្សាតិ នេវ តេ មហារាជ ភាវត្តិសា ធស្ស-
 នកាមា អភិរម មហារាជ នេវេសុ នេវាទុកាវេចាតិ ។
 អសិ ហរិស តត្តេវ មិ មិដិសិ បដិទេតុ តថាហិ ធម្មំ
 ចរិស្សាមិ ប្រាញណាភហចតិកេសុ នេកមេសុ ចេវ
 ជាចបទេសុ ច ឧបាសដញ្ច ឧបសស្សាមិ ចាតុន្តសិ

• ១. ម ទិស្វា ។

ទេវរាជជាធំជាងទេវតា បានឃើញព្រះបាទនិមិរា រស្តបមកអំពីចង្វាយ
 សុះឃើញហើយ ទើបនិយាយភាគៗនេះ នឹងព្រះបាទនិមិរាថា បពិត្រ
 មហារាជ សូមព្រះអង្គមកចុះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គរស្តបមកប្រពៃ
 ហើយ បពិត្រមហារាជ ពួកទេវតាជាធំកាត្រីង្ស បានប្រជុំគ្នានិយាយ
 ក្នុងពេលសុធម្មាថា ឧហ្មិ ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅជាមាឌ
 លាភ ឧហ្មិ អន្តរាជជាមនុស្ស ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅ
 បាទដោយស្ត ព្រោះថា ព្រះបាទនិមិរា ជាធម្មរាជ ប្រកបដោយធម៌
 ជាមហារាជ ទ្រង់ប្រឹក្សានៅក្នុងធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិមន្ត
 អ្នកជនបទ ជាប្រាហ្មណជាតិទាំងឡាយបរិភោគ តែងរក្សាទុកបាសថក្នុងថ្ងៃ
 ទី១៤ ទី១៥ ទី១៦ ទី១៧ ទី១៨ ទី១៩ ទី២០ ដូច្នេះ បពិត្រមហារាជ ពួកទេវតាជាធំ
 កាត្រីង្សបានសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីឃើញព្រះអង្គ បពិត្រមហារាជ សូម
 ព្រះអង្គត្រេកអរ ចំពោះពួកទេវតា ដោយទេវទុកាធម៌ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គអ្នកនិមន្ត ល្មមហើយ សូមព្រះអង្គទាំទ្រូរថា កាន់ក្រុងមិថិលា
 ក្នុងដែនវិទេហៈ ចោរវេញ ខ្ញុំនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិមន្តអ្នកជន-
 បទ ជាប្រាហ្មណជាតិទាំងឡាយបរិភោគ ទី១៧ រក្សាទុកបាសថក្នុងថ្ងៃ ទី ១៤

រាជវង្ស ឃ្លាទេវស្តុ កញ្ចកម្មន្ត

បញ្ចនសី អដ្ឋមី ធិ បក្ខុស្សាតិ ។ អថទោ អាទន្ត
សាញា ទេវនិទេវោ មាតលី សង្កាហតិ អាមន្តសិ
ឯហិ ភ្នំ សឌ្ឍ មាតលី សហស្សយុត្តិ អាជញ្ញាដិ
យោជេត្វា ធិមី រាជានិ តត្រូវ មិថិលី បដិទេហិតិ ។
ឯវី កន្តុភាតិ ទោ អាទន្ត មាតលី សង្កាហតោ
សក្កស្ស ទេវនិទេវស្ស បដិស្សុត្វា សហស្សយុត្តិ
អាជញ្ញាដិ យោជេត្វា ធិមី រាជានិ តត្រូវ មិថិលី
បដិទេសិ ។

(២២២) កក្រ សុទិ អាទន្ត មហារាជា
ធម្មិ ចរតិ ព្រាហ្មណាមតិកេសុ ទេកមេសុ
ទេវ ជាទមេសុ ធិ ទោសថេត្វា ទុបសតិ
ចាតុន្តសិ បញ្ចនសី អដ្ឋមី ធិ បក្ខុស្សាតិ ។
អថទោ អាទន្ត ធិមី រាជា តហ្វិ វស្សានិ
តហ្វិ វស្សសតានំ តហ្វិ វស្សសហស្សានិ
អន្តយេន កម្មកំ អាមន្តសិ យនា មេ សឌ្ឍ
កម្មកា បស្សយ្យសិ សិវស្មិ បលីកានិ ជាតានិ

រាជវង្ស ឃ្លាទេវស្តុ ទ្រង់មានព្រះធម្មត្ថនិងខ្លះព្រះកេស

ទី ១៤ នីតិទី ៨ នៃបក្ស ។ ម្ចាស់អាទន្ត គ្រោះបារាំង សក្តុទៅរាជ
ជាធំជាងទៅតា ទ្រង់ត្រាស់ហៅមាតលីទៅបុគ្គ ជាអ្នកសង្រ្គោះមកថា
ម្ចាស់មាតលីទៅបុគ្គសំឡាញ់ អ្នកចូរមករៀបចំរថេសេកាជាខេយ្យវិសេ
ទ័មដោយសេកាជាខេយ្យមួយកាន់ ហើយគាំព្រះបាទធិមិរាជទៅកាន់
ក្រុងមិថិលាក្នុងដែនវិទេហៈនាវិញ ។ ម្ចាស់អាទន្ត មាតលីទៅបុគ្គ
ជាអ្នកសង្រ្គោះ បានទទួលព្រះបង្គុល នៃសក្តុទៅរាជ ជាធំជាង
ទៅតាថា ព្រាតុណា សេចក្តីចំរើនចូរមានផលព្រះអង្គ ហើយរៀប
ចំរថេសេកាជាខេយ្យ វិសេទ័មដោយសេកាជាខេយ្យមួយកាន់ ហើយ
គាំព្រះបាទធិមិរាជទៅកាន់ក្រុងមិថិលា ក្នុងដែនវិទេហៈនាវិញ ។

(២២២) ម្ចាស់អាទន្ត បានភ្ញាក់ មហារាជក្នុងក្រុងមិថិលានោះ
វៃអធិប្រត្រ័ក្តធម៌ ក្នុងភ្នំអ្នកនិងគមនីអ្នកដទៃ ជាព្រាហ្មណជាតិធិនី
គហមតិជាតិ នៃវិភេទ្យទោសថក្នុងថ្ងៃទី ១២ ទី ១៤ នីតិទី ៨ នៃបក្ស ។
ម្ចាស់អាទន្ត លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនយេឆ្នាំ ធិនីច្រើនកាន់គ្នាក្នុងទៅហើយ
ទើបព្រះបាទធិមិរាជត្រាស់ហៅខ្លះព្រះកេសមកថា ម្ចាស់ខ្លះព្រះកេស
ជាសំឡាញ់ បើអ្នកបានឃើញសក់ស្នូរកើតមានលើក្បាលវៃអញ ក្នុង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចល្លក្កសកំ

អថ មេ អាណេទេយ្យសីតិ ។ ឃី ទេវាតិ ទោ អាទន្ត
 កប្បកោ ធិមិស្ស រញ្ញោ បច្ចុស្សសិ ។ អន្តសា
 ទោ អាទន្ត កប្បកោ តហ្វិ វស្សនិ តហ្វិ
 វស្សសតានិ តហ្វិ វស្សសហស្សនិ អច្ចុយេន
 ធិមិស្ស រញ្ញោ សិរស្មី បលិតានិ ជាតានិ ទិស្វាន
 ធិមិ រាជានិ ឯតទរោទ ចាតុក្កតា ទោ ទេវស្ស
 ទេវទ្ធកា ធិស្សន្តិ សិរស្មី បលិតានិ ជាតានិ ។
 តេនហិ សន្ន កប្បក តានិ បលិតានិ
 សាទុកំ សណ្តាសេន ឧទ្ធរិតា មម អញ្ញលិស្មី
 ចតិដ្ឋាបេហិតិ ។ ឃី ទេវាតិ ទោ អាទន្ត កប្បកោ
 ធិមិស្ស រញ្ញោ បដិស្សត្វា តានិ បលិតានិ សាទុកំ
 សណ្តាសេន ឧទ្ធរិតា ធិមិស្ស រញ្ញោ អញ្ញលិស្មី
 ចតិដ្ឋាបេសិ ។ អថទោ អាទន្ត ធិមិ រាជានិ កប្ប-
 កស្ស កាមរិ ធាត្វា ទេដ្ឋបុត្តំ កុមារិ អាមច្ឆាបេត្វា
 ឯតទរោទ ចាតុក្កតា ទោ មេ តាត កុមារ ទេវទ្ធកា
 ធិស្សន្តិ សិរស្មី បលិតានិ ជាតានិ កុត្តា ទោ ចន មេ
 ខាទុសកា កាមា សមយោ និទ្ធ កាមេ បរិយ-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លក្កសកៈ

កាលណាហើយ អ្នកចូលប្រាប់អញក្នុងកាលនោះ ។ ម្ចាស់អាទន្ត ខ្ញុំ
 ព្រះកេសទទួលព្រះបន្ទូលព្រះបាទនិមិទដថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
 ម្ចាស់អាទន្ត លុះច្រើនដំ ច្រើនយេដ្ឋា នឹងច្រើនតាន់ត្រូវក្នុងពេលហើយ
 ខ្ញុំព្រះកេសបានឃើញសក់ស្លូវ កើតមានលើព្រះសិរ្សនៃព្រះបាទនិ-
 មិទដ លុះឃើញហើយ ទើបគ្រាចូលព្រះបាទនិមិទដដូច្នោះថា ទេវទ្ធក
 ប្រាកដច្បាស់ ដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះកេសស្លូវកើតមានលើព្រះសិរ្ស
 ហើយ ។ ម្ចាស់ខ្ញុំព្រះកេសជាសំឡេញ បើដូច្នោះ អ្នកចូរដកសក់ស្លូវ
 ទោរដោយសណ្តាសឱ្យស្រួល ហើយដាក់លើប្រាមដៃនៃអញមើល ។
 ម្ចាស់អាទន្ត ខ្ញុំព្រះកេស បានទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះបាទនិមិទដថា
 ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយដកសក់ស្លូវទោរ ដោយសណ្តាសឱ្យស្រួល
 រួចដាក់លើប្រាមព្រះហស្តនៃព្រះបាទនិមិទដ ។ ម្ចាស់អាទន្ត លំដាប់នោះ
 ព្រះបាទនិមិទដទ្រង់ព្រះរាជពានស្រុកស្នេយ៍ដល់ខ្ញុំព្រះកេសហើយ ឱ្យ
 ហៅព្រះរាជកុមារជាច្រើនមក ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នោះថា ម្ចាស់កុមារ
 ក្នុង ទេវទ្ធកប្រាកដច្បាស់ ដល់ចិត្តហើយ សក់ស្លូវកើតមានលើ
 ក្បាលហើយ មួយទៀត កាមរិដែលជាចេសន្តស្ស ចិត្តក៏បានបរិភោគ
 ស្តប់ស្តល់ហើយ ដទ្ធរិទ្ធា ជាសម័យគួរដើម្បីស្វែងរកក្នុងកាមជាទិព្វវិញ

រាជវង្ស ធម្មវេទសុត្តន្ត វង្សបុគ្គលមនុស្ស

សិទ្ធិ ឯហិ ត្វិ តាត កុមារ ឥមិ រដ្ឋិ បដិបដ្ឋ
 អហិ បទ កេសមស្សិ ឱហារេត្វា កាសាយានិ
 វត្តានិ អន្តាទេត្វា អតារស្មា អនការិយិ បព្វជិយ្យាមិ
 ភេទហិ តាត កុមារ យនា ត្វម្បិ បស្សេយ្យាសិ
 សិរស្មិ បលិតានិ ជាតានិ អថ កេច្ឆកស្ស
 កាមរិ ទត្វា ដេដ្ឋបុត្តំ កុមារិ សាទុកំ
 រដ្ឋេ សមនុស្សសិក្ខា កេសមស្សិ ឱហារេត្វា
 កាសាយានិ វត្តានិ អន្តាទេត្វា អតារស្មា អនការិយិ
 បព្វជេយ្យាសិ យេន មេ ឥទិ កល្យាណិ វត្តិ
 និហិតិ អនុប្បវត្តេយ្យាសិ មា ទោ មេ ត្វិ
 អន្តិមបុរិសោ អហោសិ យស្មិ ទោ តាត កុមារ
 បុរិសយុកេ វត្តមាទេ ឯវវចស្ស កល្យាណស្ស
 វត្តស្ស សទុច្ឆេនា ហោតិ សោ ភេសិ អន្តិមបុរិសោ
 ហោតិ ។ កន្តាហិ តាត កុមារ ឯវ វនាមិ យេន
 មេ ឥទិ កល្យាណិ វត្តិ និហិតិ អនុប្បវត្តេយ្យាសិ
 មា ទោ មេ ត្វិ អន្តិមបុរិសោ អហោសិតំ ។

រាជវង្ស ធម្មវេទសុត្តន្ត ការទ្រង់ច្រៀងព្រះគោតមបុត្រប្បង

ម្នាលកុមារក្នុង អ្នកចូរមកគ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិនេះចុះ ចំណែកបំណិន
 ការសក់ ពួកមាន់ពួកចង្កឹ រៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្នួស ម្នាលកុមារក្នុង បើកូនឯងបានឃើញសក់ស្កូវ កើត
 មានលើក្បាលក្នុងកាលណាហើយ កូនធម្មវិប្បក្សស្តេចដល់ខ្លាំងព្រះ
 ភេស ហើយប្រដៅឲ្យព្រះរាជកុមារ ដែលជាបុគ្គលក្នុងរាជសម្បត្តិដោយ
 ប្រវែង ហើយការសក់ ពួកមាន់ពួកចង្កឹ រៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ
 ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ក្នុងកាលនោះចុះ ព្រោះថាភស្តុណវត្ត
 នេះ បិភាបានតាំងទុកស្រេចហើយ កូនធម្មវិប្បក្សតាមចុះ កូនកុំធ្វើ
 ជាបុរសរោងកថយជានិបិភាឡើយ ម្នាលកុមារក្នុង កាលបើភ្នំនិបុរស
 ណាទៅមានហើយ ភស្តុណវត្តមានសភាពយ៉ាងនេះ នឹងដាច់ស្លូត
 ទៅបាន បណ្តាបុរសទាំងនោះ ភ្នំនិបុរសនោះឯង ហៅជាបុរស
 ថោកថយ ។ ម្នាលកុមារក្នុង ព្រោះហេតុនោះ បានជាបំណិនយោយ
 នឹងកូនឯងយ៉ាងនេះថា ភស្តុណវត្តនេះ បិភាបានតាំងទុកស្រេចហើយ
 កូនធម្មវិប្បក្សតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសរោងកថយជានិបិភាឡើយ ។

(២២៣) អដទោ អាណន្ត ធិមិ រាជានី កុប្បកុស្ស
 កាមវិ ធន្តា ដេដ្ឋច្ពុត្តិ កុមារិ សាទុកំ រដ្ឋេ សមទុ-
 សាសិត្តា ឥសស្មិយេវ មយទេវម្ហវនេ គេសមស្សិ
 ឧហារេត្តា កាសាយាធិ វត្តាធិ អន្តាធន្តា អការស្មា
 អនកាវយំ ចត្វជិ ។ សោ មេត្តាសហគតេន ទេតសា
 ឯកំ ធិសិ ជិវិត្តា វិហាសិ ភថា ទុតិយំ ភថា
 ភតិយំ ភថា ចតុត្តិ ឥតិ ឧទ្ធមទោ ភិវិយំ សព្វជិ
 សព្វត្តកាយ សព្វាវុទ្ធិ លោកំ មេត្តាសហគតេន
 ទេតសា វិបុលេន មហត្តតេន អប្បមាលោន អវេវេន
 អព្យាបដ្ឋេន ជិវិត្តា វិហាសិ ។ កុរុណាសហគតេន
 ទេតសា... អុទិកាសហគតេន ទេតសា... ឧបេត្តា-
 សហគតេន ទេតសា ឯកំ ធិសិ ជិវិត្តា
 វិហាសិ ភថា ទុតិយំ ភថា ភតិយំ ភថា ចតុត្តិ

(២២៣) ញាសកានន្ត ត្រាតោ ព្រះបាទនិមិកជទ្រង់ព្រះរាជបាន
 ស្រុកស្នូយដល់ខ្លាចព្រះកេសស្រេចហើយ ប្រដៅព្រះរាជកុមារជាបុត្រ
 ច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិឱ្យស្រួល ហើយការសក់ កុកខាត់ កុកចង្ក
 ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ជួស ក្នុងមយ-
 ទេវម្ហវនេឯង ។ ព្រះបាទនិមិកជនោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយដំរិយាបថទាំង ២
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិស
 ទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទាំងលើ ទិសទាំងក្រោមនឹងទិសទីទាំង មាន
 ចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់ខ្លាចភាពជាធំ ប្រមាណ
 មិនបាន មិនមានភ្លៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោក
 ទាំងពួង ដោយពាក្យទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅ
 ដោយដំរិយាបថទាំង ២ ។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា... មាន
 ចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយទេវមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់
 ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយដំរិយាបថទាំង ២ ផ្សាយទៅកាន់
 ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយ

ឥត ឧទ្ធចរណ វិវិធី សព្វដំ សព្វត្តតាយ សព្វវង្ស
 លោកី ឧបេត្តាសហគុណ ធម្មសា វិបុលេន
 មហាគុណ អប្បមាលោម អវេរេន អព្យាបដ្ឋេន ជវិត្តា
 វិហាសិ ។ ធិមិ ទោ បណទន្ត រាជា ទតុរាសីវិស្សស-
 ហស្សនិ កុមារកិធិកិ កិធិ ទតុរាសីវិស្សស-
 ហស្សនិ ឧបាជ្ជិ ការេសិ ទតុរាសីវិស្សសហស្សនិ
 វង្សិ ការេសិ ទតុរាសីវិស្សសហស្សនិ ឥមស្មិយេវ
 មយទេវម្ពវេន អការស្មា អនការិយិ បព្វដិកោ
 ព្រហ្មទិវិយិ ទិវិ ។ សោ ទត្តារោ ព្រហ្មវិហារេ
 ការិត្តា កាយស្ស រោនា បរាគ្មរណា ព្រហ្មលោក្ខ-
 បតោ អហោសិ ។

(២២២) ធិមិស្ស ទោ បណទន្ត វត្តា
 កណ្ណរាជនិកោ នាម ធុត្តោ អហោសិ ។ សោ
 ទ អការស្មា អនការិយិ បព្វដិ ។ សោ ភិ
 កល្យាណំ វង្សិ សមុទ្ធិនិ ។ សោ ភេសិ អង្គមមុ-

ទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទិសខាងខ្លាំង ខាងចំក្រប្រកប
 ដោយទេវក្ខ ជាចិត្តទូលាយ ដល់ខ្លឹមភាពជាធំ ប្រមាណមិនបាន មិន
 មានព្យា មិនមានព្យា ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយ
 អាការៈទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តៗដោយវិធានបថ
 ទាំង២ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ព្រះបាទនិមិកដទៅលើវិល្យង្គក្នុង កំណត់
 ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ ។ សោយរាជ្យជាទេវកំណត់ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់
 ឆ្នាំ សោយរាជ្យស្តេចកំណត់ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាកផ្ទះចូល
 មកកាន់ផ្ទះ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងមយទេវម្ពវេននេះឯង កំណត់
 ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ ។ ព្រះបាទនិមិកដនោះ ចំរើនព្រហ្មវិហារទាំង ២
 លុះមានកំណត់ចេញទៅ ទាំងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅ
 កើតក្នុងព្រហ្មលោក ។

(២២២) ម្ចាស់អានន្ទ ក៏ប្រែប្រួលទិមិកដ ព្រះអង្គមានព្រះ
 រាជបុត្រមួយអង្គ ព្រះនាមថា ទទ្ធរាជនកៈ ។ ព្រះរាជបុត្រនោះ មិន
 ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះឡើយ ។ ព្រះរាជបុត្រនោះ ក៏ដាច់ខ្លឹមវិស្សស-
 វង្សនោះហើយ ។ ចល្ហាក្សត្រិយ៍ទាំងនោះ ព្រះរាជបុត្រនោះជាបុរស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសក

វិសោ អហោសិ ។ សិយា ទោ បទ តេ អាទន្ត
 ឯវមស្ស អត្តោ ទ្ធាន តេន សមយេន រាជា
 មយទេវេ អហោសិ យេន តំ កល្យាណំ វត្តិ
 ឯហិតន្តិ ។ ន ទោ បទេតំ អាទន្ត ឯវ ទដ្ឋត្វិ ។
 អហំ តេន សមយេន រាជា មយទេវេ អហោសិ ។
 អហំ តំ កល្យាណំ វត្តិ ឯហិតំ មយា តិ
 កល្យាណំ វត្តិ ឯហិតំ បច្ឆិមា ជនតា អទុច្ឆវត្តសិ ។
 តំ ទោ បទានន្ត កល្យាណំ វត្តិ ន ឯត្វិទាយ
 ន វិរកាយ ន ឯរោទាយ ន ឧបសមាយ ន
 អភិញ្ញាយ ន សម្ពោទាយ ន ឯព្វាទាយ សិវត្តតិ
 យាវេវ ព្រហ្មលោក្ខបបត្តិយា ។ ឥទំ ទោ បទា-
 នន្ត ឯវរហិ មយា កល្យាណំ វត្តិ ឯហិតំ ឯកន្ត-
 ឯត្វិទាយ វិរកាយ ឯរោទាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ
 សម្ពោទាយ ឯព្វាទាយ សិវត្តតិ ។ កតមញ្ញានន្ត
 ឯវរហិ មយា កល្យាណំ វត្តិ ឯហិតំ ឯកន្តឯត្វិទាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក

ថោកថយជាងនេះ ។ ម្ចាស់អាទន្ត ប្រហែលជាអ្នកមានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា ព្រះបាទមយទេវេរាជណា ដែលបានកាន់ទុក្ខកល្យាណវត្ត
 នោះ ព្រះបាទមយទេវេរាជនោះឯង គឺច្បាស់ជាទុក្ខកល្យាណវត្តនោះទេដឹង ។
 ម្ចាស់អាទន្ត រឿងនេះអ្នកកុំប្រើយល់យ៉ាងនេះឡើយ ។ គេថាគេឯង
 ជាមយទេវេរាជ ក្នុងសម័យនោះ ។ គេថាគេបានកាន់ទុក្ខកល្យាណវត្ត
 នោះហើយ ប្រជុំជនជាទាំងក្រោយ បានប្រព្រឹត្តតាមកល្យាណវត្តនោះ
 ដែលគេថាគេ បានកាន់ទុក្ខស្រេចហើយ ។ ម្ចាស់អាទន្ត តែថា
 កល្យាណវត្តនោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីប្រាសចាកក្រុះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីស្តាប់រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជីវិតច្បាស់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីគ្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វានឡើយ បានគ្រឹមតែកើត
 ក្នុងព្រហ្មលោកប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្ចាស់អាទន្ត ចំណែកទាំងកល្យាណវត្ត
 នេះ ដែលគេថាគេកាន់ទុក្ខហើយ ក្នុងកាលដំបូងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ ដោយពិត ដើម្បីប្រាសចាកក្រុះ ដើម្បីរលត់
 ទុក្ខ ដើម្បីស្តាប់រម្ងាប់ ដើម្បីជីវិតច្បាស់ ដើម្បីគ្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះ
 និព្វាន ។ ម្ចាស់អាទន្ត កល្យាណវត្តដែលគេថាគេកាន់ទុក្ខហើយ ក្នុង
 កាលដំបូងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ ដោយពិត

ព្រះបរមនិរ្ឫតិ មហានិរ្ឫតិ កល្យាណវគ្គ

វិភកាយ ធិរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោ-
 ធាយ ធិត្វាធាយ សិវត្តតិ ។ អយមេវ អរិយោ
 អដ្ឋង្គិកោ មក្កា សេយ្យជីដំ សម្មាធិដ្ឋិ សម្មា-
 សង្កប្បោ សម្មាវាទា សម្មាកម្មតោ សម្មាអាជីវោ
 សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ឥដំ ទោ
 អាទទុ ឯតវហិ មយោ កល្យាណំ វត្តិ ធិហិតិ
 ឯកន្តធិត្វិធាយ វិភកាយ ធិរោធាយ ឧបសមាយ
 អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ ធិត្វាធាយ សិវត្តតិ ។
 តំ វោ អហំ អាទទុ ឯវិ វធាមិ យេន មេ ឥដំ
 កល្យាណំ វត្តិ ធិហិតិ អនុប្បវត្តយ្យន មា ទោ
 មេ តុម្ពេ អន្តិមបុរិសោ អហុវត្ត យស្មី ទោ អាទទុ
 បុរិសយុតោ វត្តមានេ ឯវវចស្ស កល្យាណស្ស
 វត្តស្ស សមុច្ឆេតោ ហោតិ សោ តេសិ
 អន្តិមបុរិសោ ហោតិ ។ តំ វោ អហំ អាទទុ

ព្រះបរមនិរ្ឫតិ មហានិរ្ឫតិ កល្យាណវគ្គ

ដើម្បីប្រាសចាកគ្រោះ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់
 ដើម្បីក្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះឱបាទ គឺដូចម្តេច ។ មគ្គប្រកចរដោយ
 អង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង គឺសេចក្តីឃើញច្រៀង ១ សេចក្តីត្រិះរិះប្រៀង ១
 វាចាច្រៀង ១ ការងារច្រៀង ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតច្រៀង ១ សេចក្តីព្យាយាម
 ច្រៀង ១ សេចក្តីលើកច្រៀង ១ ការតាំងចិត្តច្រៀង ១ ម្ចាស់ការខ្ពង់
 កល្យាណវគ្គនេះឯង ដែលគេចាត់តាំងទុកហើយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ
 តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ ដោយពិត ដើម្បីប្រាសចាក
 គ្រោះ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីក្រាស់ដឹង
 ដើម្បីព្រះឱបាទ ។ ម្ចាស់ការខ្ពង់ គឺជាគតិពាលនូវកល្យាណវគ្គនោះ
 ដល់អ្នកទាំងឡាយថា កល្យាណវគ្គនេះ គឺជាគតិពាលនូវកល្យាណវគ្គនោះ
 ទាំងឡាយឥឡូវប្រព្រឹត្តតាមចុះ អ្នកទាំងឡាយ កុំជាបុរសថោកថយជាង
 គេឯងឡើយ ម្ចាស់ការខ្ពង់ កាលបើក្លែងប្លែងបុរសណាម្នាក់ទៅ កល្យាណ-
 វគ្គមានសភាពយ៉ាងនេះ ទំនងជាចម្លែងទៅ ចណ្តាបុរសទាំងនោះ
 ក្លែងប្លែងបុរសនោះឯង ហៅថាបុរសថោកថយ ។ ម្ចាស់ការខ្ពង់ គឺជាគតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

ឯវិ វនាមិ យេន មេ ឥទំ តាល្យាលំ វត្តិ និហិតំ
អនុប្បវត្តយ្យាថ មា ទោ មេ តុម្ភេ អន្តិមបុរិសា
អហុវត្តាតិ ។ ឥនមរោច កកវា អត្តមនោ អាយស្មា
អាណន្ទោ កកវតា កាសិទំ អភិទន្ធិតិ ។

មឃទេវសុត្តំ គភិយំ និខ្ចំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

គោលនូវកល្យាណវត្តនោះ ដល់អ្នកទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា កល្យាណ-
វត្តនេះ គឺជាគុណបុណ្យទាំងអស់ អ្នកទាំងឡាយគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ
អ្នកទាំងឡាយ កុំជាបុរសថោកថយជាដឹកជញ្ជូន ។ លុះព្រះមាន
ព្រះភាគ បានគ្រាស់សូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះមានន្ទដ៏មានកាយ ជា
អ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ ក៏បានត្រេកអរចំពោះភាសិត របស់ព្រះមាន
ព្រះភាគ ។

ចប់ មឃទេវសុត្ត ទី ៣ ។

បត្តិ មជ្ឈសុត្តិ^(១)

[២២៨] ឯវន្តេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា
បហកត្តាទោ មទុរាយ^(២) វិហរតិ គុត្តារាទេ^(៣) ។
អស្សោសិ ទោ រាជា មទុរោ អវន្តិបុត្តោ សមណោ
ទល្ម ភោ កត្តាទោ មទុរាយ វិហរតិ គុត្តារាទេ តិ
ទោ បទ អវន្តិ កត្តាទិ ឯវំ កល្យាណោ កិក្ខុសុត្តោ
អត្តគុតោ បណ្ឌិតោ វិយត្តោ^(៤) មេតាវិ ពហុស្សុតោ
ចិត្តកមី កល្យាណាបដិការណោ វុទ្ធា ទេវ អរហា
ន សាទុ ទោ បទ តថាវចានំ អរហតំ ទស្សនំ
យោតិកិ ។ អដទោ រាជា មទុរោ អវន្តិបុត្តោ
កម្រាជំ កម្រាជំ យោជានិ យោជាមេត្វា កម្រំ យានិ
អកិរុហិត្វា កម្រេហំ កម្រេហំ យោទេហំ មទុរាយ
និយ្យាសិ មហទ្ធរាជាទុកាវេទ អាយស្មន្តិ មហាកត្តាទិ
ទស្សនាយ យាវតិកា យោទស្ស ភ្លមិ យោទេទ កត្តា

១ ឌ. មុយិយុត្តិ ។ ២ ឌ. ម. មទុរាយ ។ ៣ ឌ. ឌ. គុត្តារាទេ ។ ៤ ឌ. ភ្លា ។

មជ្ឈសុត្តិ ទី ៤

[២២៩] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សមីយប្បយ ព្រះមហា.
កច្ចានៈមានកាយ សម្រាន្តអវិយាបថនៅក្នុងគុត្តារិន ទៀបក្រុងមទុក ។
ព្រះបាទមទុរាជអវន្តិបុត្ត បានត្រង់ដំណឹងថា ខ្លួនគ្នាយើងដំបូង សម-
ណៈឈ្មោះកច្ចានៈ អឡូវនៈគង់នៅក្នុងគុត្តារិន ទៀបក្រុងមទុក កិក្ខុ-
សុត្តិប្រពៃយ៉ាងនេះ របស់ព្រះកច្ចានៈដំបូងនោះឯង តែងផ្សាយទៅ
សព្វទិសថា លោកជាបណ្ឌិតល្អាសវៃ មានបញ្ញា ជាពហុស្សុត
មានសំដីវិចិត្រ មានបញ្ញាដ៏ល្អ ជាអ្នកចាស់ត្រូវបាន ជាព្រះអរហន្ត
ជន ការបានឃើញព្រះអរហន្តមានសភាពយ៉ាងនោះ ជាការញ៉ាំង
ច្រយោជន៍ឱ្យសម្រេចដោយពិត ។ ត្រាវោះ ព្រះបាទមទុរាជអវន្តិបុត្ត
ទ្រង់ឱ្យទៀបចំយានចាំទិសឡាយវេលាល្អ ។ ទ្រង់ឱ្យនឹងយានវេលាល្អ ។
ហើយទ្រង់ស្តេចចេញចាកក្រុងមទុក ដោយយានចាំទិសឡាយវេលាល្អ ។
ដើម្បីចូលនឹងព្រះមហាកច្ចានៈមានកាយ ដោយកងទុកាកម្មីធំ ទ្រង់ស្តេច
ទៅដោយយាន កំណត់ត្រឹមវែងដី វេលាបរយានទៅបាន ហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្កានិក

យោ មាត្រា ហេតុត្រា មត្តិកោ ។ យេនាយស្ស
 មហាកត្តានោ តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្តា កាយ-
 ស្មតា មហាកត្តាននន សន្តិ សម្មោទិ សម្មាទនិយំ
 កមិ សារណិយំ វិភិសារត្រា ឯកមន្តិ និសិទិ ។
 ឯកមន្តិ និសិទ្ធោ ទោ រាជា មនុស្ស អវន្តិច្ចត្តោ
 រាយស្មន្តិ មហាកត្តានិ ឯកនរោច ព្រាហ្មណា រោ
 កត្តាន ឯវមាហិសុ ព្រាហ្មណា ។ សេដ្ឋោ វិណ្ណោ
 ហិទោ អត្រោ វិណ្ណោ ព្រាហ្មណា ។ សុក្កោ
 វិណ្ណោ ករណ្ណោ អត្រោ វិណ្ណោ ព្រាហ្មណា
 ។ សុជ្ឈន្តិ នោ អព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណា ។^(១)
 ព្រហ្មនោ បុត្តា ឧរសា ឌុទតោ ជាតា ព្រហ្មជា
 ព្រហ្មនិមិត្តា ព្រហ្មនាយានាតិ ឥទិ^(២) កវិ កត្តានោ
 កមត្តាយនិ^(៣) ។

[២២៦] យោសោយេវ ទោ ឯសោ មហារាជ
លោកស្មី ព្រាហ្មណា ។ សេដ្ឋោ វិណ្ណោ ហិទោ
 ១ ២. ព្រាហ្មណា ។ ២ ៣. ម. ឥន ។ ៣ ៤. ពិមាហនិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្កានិក

ទ្រង់យាងចុះអំពីយាន ទ្រង់ព្រះម៉ែរណីរេទៅដោយព្រះបាទា ចូលទៅរក
 ព្រះមហាកត្តានៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ
 ជាមួយ នឹងព្រះមហាកត្តានៈមានអាយុ លុះចេញបំពាក្យដែលត្រូវរីករាយ
 នឹងពាក្យដែលត្រូវលើកហើយ ក៏នត់ទៅ ក្នុងទីដីសមគួរ ។ ព្រះបាទ
 មច្ឆរាជអវន្តិច្ចត្ត លុះគង់ទៅ ក្នុងទីដីសមគួរហើយ មានព្រះបទ្ទូល
 ពាក្យនេះ នឹងព្រះមហាកត្តានៈមានអាយុថា បពិត្រព្រះកត្តានៈដ៏ចម្រើន
 ពួកព្រាហ្មណ៍ តាំងគ្នារោលយ៉ាងនេះថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវិណ្ណៈខ្ពស់
 ដទៃដទៃជាវិណ្ណៈទាប ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវិណ្ណៈស ដទៃដទៃជាវិណ្ណៈទៅ
 ពួកព្រាហ្មណ៍បរិសុទ្ធ ដទៃដទៃប្រាហ្មណ៍ មិនបរិសុទ្ធឡើយ ពួក
 ព្រាហ្មណ៍ជាបុគ្គលសំព្រហ្ម ជាសេសកើតអំពីព្រះទេស្ឋព្រហ្ម មានព្រហ្ម
 ជាកំណើត ព្រហ្មបាទកាក់គែងឱ្យកើត ជាអ្នកទទួលមតិរបស់ព្រហ្ម
 ដូច្នោះ សេចក្តីនេះព្រះកត្តានៈដ៏ចម្រើន នឹងពោលដូចម្តេចទៅវិញ ។

[២២៦] ព្រះមហាកត្តានៈថ្វាយព្រះគរថា បពិត្រមហារាជ សំឡេង
 សុសសាយនេះ តែងប្រាសពួកវិណ្ណៈថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវិណ្ណៈខ្ពស់

រាជវង្សស្ស មនុស្សច្រ ចង្កៀងឃ្មុញ

អញ្ញោ វណ្ណោ ព្រាហ្មណា វ សុញ្ញោ វណ្ណោ
 កណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ ព្រាហ្មណា វ សុដ្ឋន្តិ
 ទោ អព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណា វ ព្រហ្មទោ មុត្តា
 វិរសា មុទោតា ជាតា ព្រហ្មជា ព្រហ្មនិម្មិតា
 ព្រហ្មនាយាណតិ វិមិណថិ ទោ ឯតិ(*) មហារាជ
 បរិយាយេន វេទិតត្វិ យថា យោសោយវេសោ
 លោកស្មី ព្រាហ្មណា វ សេដ្ឋោ វណ្ណោ ហីនោ
 អញ្ញោ វណ្ណោ ។ បេ ។ ព្រហ្មនាយាណតិ តិ តិ មញ្ញសិ
 មហារាជ ទត្តិយស្ស ទេមិ វិជ្ជេយ្យ ទទេន វ ទញ្ញេន
 វ វជេនេន វ ជាត្រុបេន វ ទត្តិយោមិស្សស្ស
 មុត្តដ្ឋាយិ បញ្ញាទិចាតិ កិកាវរ្យមិស្សរិ មធាបចារិ
 មិយវាទិ ។ ព្រាហ្មណោមិស្សស្ស...វេស្សោមិស្សស្ស...
 សុត្តោមិស្សស្ស មុត្តដ្ឋាយិ បញ្ញាទិចាតិ កិកា
 វរ្យមិស្សរិ មធាបចារិ មិយវាទិ ។ ទត្តិយស្ស
 ទេមិ កោ កត្វាន វិជ្ជេយ្យ ទទេន វ ទញ្ញេន
 វ វជេនេន វ ជាត្រុបេន វ ទត្តិយោមិស្សស្ស

១. ឃ. ឃ. ឃ. ឃ. ឃ. ។

រាជវង្សស្ស ច្រសាព្រាហ្មណៈតាំង ២

ដទេដទេវណ្ណោៈ បេ ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណោៈស ដទេដទេវណ្ណោៈ ខេ
 ពួកព្រាហ្មណ៍បរិសុទ្ធ ដទេដទេវណ្ណោៈមិមបរិសុទ្ធផ្សាយ ពួក
 ព្រាហ្មណ៍ជាបុត្តរបស់ព្រាហ្ម ជាសេសក៏កំរិតព្រះសុត្រហ្ម មានព្រហ្ម
 ជាតំណើត ព្រហ្មណ៍តាកំរិតទ្យក៏ត ជាអ្នកទទួលមតិរបស់ព្រហ្ម
 ដូច្នោះ បពិត្រមហារាជ ឯសំឡេងសុខសាយនេះក៏ព្រាហ្មដក្កុរលោកថា
 ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណោៈខ្ពស់ ដទេដទេវណ្ណោៈ បេ ។ បេ ។ ជាអ្នក
 ទទួលមតិរបស់ព្រហ្មដូច្នោះ ដោយហេតុណា ហេតុអ្វី អ្នកប្រាជ្ញគប្បី
 ដឹងដោយបរិយាយ ដូចគេទៅនេះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំរាល់
 សេចក្តីរនោះដូចម្តេច បើក្សត្រិយ៍ គប្បីសម្រេច (ដក្ខត្តាត)
 ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស ក៏ក្សត្រិយ៍
 (ដទេ) គប្បីជាអ្នកគោរពទ្រង់បុគ្គ ផ្ទះក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វី ទ
 ប្រព្រឹត្តកំរិតជាទីតាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ វិនិក្សត្រិយ៍នោះ
 ឬទេ ។ ព្រាហ្មណ៍ក្តី... វេស្សក្តី... សុខ្ពុក្តី គប្បីជាអ្នកគ្រោកឡើង
 មុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វី ។ ប្រព្រឹត្តកំរិតជាទីតាប់ចិត្ត
 ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់វិនិក្សត្រិយ៍នោះឬទេ ។ ព្រះពុទ្ធមហារាជ
 ត្រាស់ថា បពិត្រព្រះភព្វនៈដ៏ចម្រើន បើក្សត្រិយ៍ គប្បីសម្រេច
 (ដក្ខត្តាត) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវណ្ណសង្ក

បុព្វដ្ឋាយំ បន្ទាណំចាតី កើតារប្បដិស្សាវី មនាបថាវិ
បិយវាទី ។ ព្រាហ្មណោចិស្សាស្ស... វេស្សោចិស្សា-
ស្ស... សុខោចិស្សាស្ស បុព្វដ្ឋាយំ បន្ទាណំចាតី
កើតារប្បដិស្សាវី មនាបថាវិ បិយវាទីតិ ។

[២៥៧] តិ កើ មញ្ញសំ មហារាជ ព្រាហ្មណស្ស
ទេពិ ឥន្ទ្រយ្យ នទេន វា នន្ទ្រាន វា រជិតេន វា
ជាត្សរេន វា ព្រាហ្មណោចិស្សាស្ស បុព្វដ្ឋាយំ
បន្ទាណំចាតី កើតារប្បដិស្សាវី មនាបថាវិ បិយវាទី ។
វេស្សោចិស្សាស្ស... សុខោចិស្សាស្ស... ទត្តិយោ-
ចិស្សាស្ស បុព្វដ្ឋាយំ បន្ទាណំចាតី កើតារប្បដិស្សាវី
មនាបថាវិ បិយវាទីតិ ។ ព្រាហ្មណស្ស ទេពិ កោ
កាទ្វាន ឥន្ទ្រយ្យ នទេន វា នន្ទ្រាន វា រជិតេន វា
ជាត្សរេន វា ព្រាហ្មណោចិស្សាស្ស បុព្វដ្ឋាយំ បន្ទា-
ណំចាតី កើតារប្បដិស្សាវី មនាបថាវិ បិយវាទី ។ វេ-
ស្សោចិស្សាស្ស...សុខោចិស្សាស្ស...ទត្តិយោចិស្សាស្ស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវណ្ណសង្ក

ក្សត្រិយ័ (៨១) កំជាអ្នកត្រូវតែទទ្រើនមុន ផ្លូវក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ
ប្រព្រឹត្តិអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ខែក្សត្រិយ័នោះ
ឯង ។ ព្រាហ្មណ៍ក្តី... វេស្សៈក្តី... សុខ្ហៈក្តី កំជាអ្នកត្រូវព្រាក
ទ្រើនមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វី ។ ប្រព្រឹត្តិអំពើជាទីគាប់ចិត្ត
ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ខែក្សត្រិយ័នោះឯង ។

[២៥៧] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច បើ
ព្រាហ្មណ៍គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយ
ប្រាក់ ឬដោយមាស រើព្រាហ្មណ៍ (៨១) គប្បីជាអ្នកព្រាកទ្រើនមុន
ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តិអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យ
ជាទីគាប់ចិត្ត ខែព្រាហ្មណ៍នោះ ឬទេ ។ វេស្សៈក្តី... សុខ្ហៈក្តី...
ក្សត្រិយ័ក្តី គប្បីជាអ្នកត្រូវព្រាកទ្រើនមុន ផ្លូវក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រ-
ព្រឹត្តិអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ខែព្រាហ្មណ៍នោះ
ឬទេ ។ បពិត្រព្រះករុណាព្រះវិបស្សនី បើព្រាហ្មណ៍គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធា-
នុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស
ព្រាហ្មណ៍ (៨១) កំជាអ្នកត្រូវព្រាកទ្រើនមុន ដេកក្រោយ ទទួល
ស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តិអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់
ខែព្រាហ្មណ៍នោះឯង ។ វេស្សៈក្តី... សុខ្ហៈក្តី... ក្សត្រិយ័ក្តី

រាជវង្ស មហាស្មេ ចក្រវង្ស

បុព្វដាយ បន្ទាត់ចាត់ ក៏ការរៀនសូត្រ មនាមចាត់ មិយវាទីតិ ។

(២២៨) តិ ក៏ មនាសិ មហារាជ វេស្សស្ស ចេមី ឥន្ទ្រយ្យ ឆន្ទ វា ឆន្ទ្រា វា រាជេន វា ជាត្របេន វា វេស្សាបិស្សាស្ស បុព្វដាយ បន្ទាត់ចាត់ ក៏ការរៀនសូត្រ មនាមចាត់ មិយវាទី ។ សុន្ទាបិស្សាស្ស... ទត្តិយោបិស្សាស្ស... ព្រាហ្មណោបិស្សាស្ស បុព្វដាយ បន្ទាត់ចាត់ ក៏ការរៀនសូត្រ មនាមចាត់ មិយវាទីតិ ។ វេស្សស្ស ចេមី ភោ កុត្តា ឥន្ទ្រយ្យ ឆន្ទ វា ឆន្ទ្រា វា រាជេន វា ជាត្របេន វា វេស្សាបិស្សាស្ស បុព្វដាយ បន្ទាត់ចាត់ ក៏ការរៀនសូត្រ មនាមចាត់ មិយវាទី ។ សុន្ទាបិស្សាស្ស.. ទត្តិយោបិស្សាស្ស... ព្រាហ្មណោបិស្សាស្ស បុព្វដាយ បន្ទាត់ចាត់ ក៏ការរៀនសូត្រ មនាមចាត់ មិយវាទីតិ ។

រាជវង្ស មហាស្មេ ប្រសាស្ត្រាវង្សៈតាំង ២

ក៏ជាអ្នកត្រូវតែឡើងមុន ផ្ទះក្រោយ ទទួលស្តាប់ការរឿង ប្រព្រឹត្តិអំពើ ជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ខែក្រហ្មណ៍នោះឯង ។

(២២៨) បពិត្រមហារាជ ព្រះភន្តិសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច បើវេស្សៈ ឆប្បិសាម្រេច (ឥន្ទ្រាគាត) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស បើវេស្សៈ (ដទៃ) ឆប្បិជាអ្នកក្រោកឡើង មុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការរឿង ប្រព្រឹត្តិអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោល ពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ខែវេស្សៈនោះឬទេ ។ សុខ្លះក្តី... ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី ឆប្បិជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការ រឿង ប្រព្រឹត្តិអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ខែវេស្សៈនោះ ឬទេ ។ បពិត្រព្រះករុណៈដ៏ចម្រើន បើវេស្សៈ ឆប្បិសាម្រេច (ឥន្ទ្រាគាត) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស វេស្សៈ (ដទៃ) ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការរឿង ប្រព្រឹត្តិអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ខែវេស្សៈនោះ ឯង ។ សុខ្លះក្តី... ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោក ឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការរឿង ប្រព្រឹត្តិអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ខែវេស្សៈនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក

[២២៧] តី ភី មញ្ញាសិ មហាភជ សុទ្ធស្ស

កេមិ ឥដ្ឋេយ្យ ធនេន វា ធម្មាន វា វជគេន
វា ជាត្យមេន វា សុន្តោមិស្សាស្ស មុត្តដ្ឋាយិ
មញ្ញានិចាតិ ភីការម្សដិស្សារី មធាមចារី មិយវាធិ ។
ទត្តិយោមិស្សាស្ស... ព្រាហ្មណោមិស្សាស្ស... វេស្សន-
មិស្សាស្ស មុត្តដ្ឋាយិ មញ្ញានិចាតិ ភីការម្សដិស្សារី
មធាមចារី មិយវាធិតិ ។ សុទ្ធស្ស កេមិ កោ
កាត្វាន ឥដ្ឋេយ្យ ធនេន វា ធម្មាន វា វជគេន
វា ជាត្យមេន វា សុន្តោមិស្សាស្ស មុត្តដ្ឋាយិ
មញ្ញានិចាតិ ភីការម្សដិស្សារី មធាមចារី មិយវាធិ ។
ទត្តិយោមិស្សាស្ស... ព្រាហ្មណោមិស្សាស្ស... វេស្សន-
មិស្សាស្ស មុត្តដ្ឋាយិ មញ្ញានិចាតិ ភីការម្សដិស្សារី
មធាមចារី មិយវាធិតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

[២២៧] បពិត្រមហាភជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច

បើសុទ្ធុគប្បីសម្រេច (ឥទ្ធិទុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយ
ប្រាក់ ឬដោយមាស ភីសុទ្ធុ (៧១) គប្បីជាអ្នកត្រេករឡើងមុន
ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យ
ជាទីស្រឡាញ់នៃសុទ្ធុនោះ ឬទេ ។ ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី...
វេស្សនក្តី គប្បីជាអ្នកត្រេករឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ
ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃវេស្សននោះ
ឬទេ ។ បពិត្រព្រះគ្មានដំបំរើន បើសុទ្ធុគប្បីសម្រេច (ឥទ្ធិទុភាព)
ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស សុទ្ធុ (៧១)
ក៏ជាអ្នកត្រូវត្រេករឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្ត
អំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃសុទ្ធុនោះឯង ។
ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី... វេស្សនក្តី ក៏ជាអ្នកត្រូវត្រេករឡើងមុន
ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោល
ពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃសុទ្ធុនោះឯង ។

[២៣០] តី កី មញ្ញសិ មហារាជ យទិ ឃី
 សន្ត ឥម ធន្តារោ វណ្ណ សមសមា ហោង្គ ឆោ
 វា កដិ វា គេ ឃីត្រ ហោត្តិ ។ អន្តា ទោ
 កោ កត្តាន ឃី សន្ត ឥម ធន្តារោ វណ្ណ
 សមសមា ហោង្គ ឆោ(១) ឃីត្រ កិក្ខ ឆោកាណិ
 សមទុបស្សមីតិ ។

[២៣១] ឥមិធាបិ ទោ ឃីត្រ មហារាជ មរិយាយេន
 វេទិតត្ថំ យថា យោសោយេវសោ លោកស្មី ព្រាហ្ម
 ណា វ សន្តោ វណ្ណ ហិឆោ អញ្ញោ វណ្ណ ។ មេ ។
 ព្រហ្មធាយាធាតិ តី កី មញ្ញសិ មហារាជ ឥតាស្ស
 ទត្តិយោ ចាលាតិធាតិ អទិឆ្មាធាយិ កាមេសុ មិច្ឆា
 ចារី មុសាវាធិ មិសុលាវាចោ ឥសុសាវាចោ សម្មប្បលាមិ
 រកិដ្ឋាលុ ឡាបន្តចិត្តោ មិច្ឆាធិដ្ឋិ កាយស្ស កេតា

១ ខ. ឃី ។ ឃ. ឃី ។

[២៣០] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសិវៈសាវៈសេចក្តីនោះដូចម្តេច
 កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វង្សៈចាំង ៤ នេះ ជាវង្សៈស្មើ ១ ព្រ
 ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់ទានព្រះយោបលដូចម្តេច ក្នុងវង្សៈចាំង ៤
 ផ្សំវិញ ។ បពិត្រព្រះតប្បន្តៈដ៏ចំរើន ពិតមែនណាស់ហើយ កាលបើ
 ហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វង្សៈចាំង ៤ នេះ ជាវង្សៈស្មើ ១ គ្នាទេ ខ្ញុំមិន
 ឃើញអំពីជ្រុងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវង្សៈចាំង ៤ ខ្លះឡើយ ។

[២៣១] បពិត្រមហារាជ សំឡេងសុខសាយនេះ តែងត្រេកដ
 ក្នុងលោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវង្សៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវង្សៈទាប ។ មេ ។
 ជាអ្នកទទួលមតិរបស់ព្រហ្មដូច្នោះ ដោយហេតុណា ហេតុអ្វីអ្នកប្រាជ្ញ
 គប្បីដឹងដោយបរិយាយដូចគេទៅនេះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសិវៈសាវៈ
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច គ្រូត្រឹមក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នក
 លួចទ្រព្យគេ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមចាំងឡាយ ជាអ្នកពោលពាក្យ
 កុហក ជាអ្នកមានវាចាញុះញង់ ជាអ្នកមានវាចាទ្រុឌទ្រោម ជាអ្នកពោល
 ពាក្យរាយរយផ្សេងៗ ជាអ្នកមានសេចក្តីលោភប្រក្រតី ជា
 អ្នកមានចិត្តត្បូងៗ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស លុះមានពណ៌កាយវែក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កន្តសកំ

បរម្មរណា អនាមិ ទុត្តតិ វិចិត្តាតំ ជិវយំ ឧបបដ្ឋេយ្យ
 តោ វា កុដិ វា តេ ឯតុ ហោតិ វា ។ ទត្តិយោបិ
 ហិ កោ កត្វាន ចាណាតិចាតិ អនិច្ឆានាយិ កា-
 មេសុ មិច្ឆាចារិ មុសាវាដិ បិសុណាវាចោ ធុរសាវាចោ
 សម្មច្បណមិ អភិជ្ឈាលុ ក្យាមទ្ធិត្តោ មិច្ឆានិដ្ឋិ
 កាយស្ស កេតា បរម្មរណា អនាមិ ទុត្តតិ
 វិចិត្តាតំ ជិវយំ ឧបបដ្ឋេយ្យ ឯវិ មេ ឯតុ ហោតិ
 ឯវត្ថុ ចន មេ ឯតំ អរហតិ សុត្តន្តិ ។

(២៣២) សាទុ សាទុ មហារាជ សាទុ ទោ តេ
 ឯតំ មហារាជ ឯវិ ហោតិ សាទុ ព ចន តេ ឯតំ
 អរហតិ សុតិ តំ កី មត្តសិ មហារាជ ឥតាស្ស
 ត្រាហ្មណោ... ឥតាស្ស វេស្សន្ត... ឥតាស្ស សុត្តោ
 ចាណាតិចាតិ អនិច្ឆានាយិ ។ ថេ ។ មិច្ឆានិដ្ឋិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្តសកំ

ព្វាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងកំណើតគឺច្នោន
 ប្រេត អសុរកាយ ទីដំនែក ឬមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់យល់ឃើញ
 ដោយប្រការដូចម្តេច ក្នុងរឿងខ្ញុំ ។ បត់ត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន សូម្បី
 ក្សត្រិយ៍ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុស
 ក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ជាអ្នកមានវត្តញ្ជូន
 ជាអ្នកមានវត្តប្រទាន ជាអ្នកពោលពាក្យរាយការន៍ដកប្រយោជន៍ ជា
 អ្នកមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទ ជាអ្នកមាន
 សេចក្តីឃើញខុស លុះបានរាជកាយថែកព្វាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពី
 មរណៈ ក៏គប្បីទៅកើតក្នុងកំណើតគឺច្នោន ប្រេត អសុរកាយ ទីដំនែក
 ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ក្នុងរឿងខ្ញុំ មួយទៀត ពាក្យខ្ញុំខ្ញុំ
 បានឮមកអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(២៣២) បត់ត្រមហារាជ ត្រូវហើយ ។ បត់ត្រមហារាជ រឿងខ្ញុំ
 ព្រះអង្គយល់ឃើញ យ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃហើយ មួយទៀត
 ពាក្យខ្ញុំព្រះអង្គបានឮអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រពៃ បត់ត្រ
 មហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីទោះដូចម្តេច ប្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក
 នេះ .. វេស្សៈក្នុងលោកនេះ... សុទ្ធាក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ
 ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ។ ថេ ។ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស ឬ

រាជវង្ស ធម្មសុត្ត ចន្ទវង្សសមសមភាព

កាយស្ស កេតា បរម្មរណា អនាយំ ទុក្ខតិ វិនិច្ឆ័យំ វិចារយំ ឧបបដ្ឋេយ្យ ទោ វា កេមិ វា តេ ឯត្ថ ហោតិ ។ សុន្ទោបិ ហិ ភោ កុទ្ធាន ចាលាតិចាតិ អនិច្ឆាធាយិ ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ កាយស្ស កេតា បរម្មរណា អនាយំ ទុក្ខតិ វិនិច្ឆ័យំ វិចារយំ ឧបបដ្ឋេយ្យ ឯវិ មេ ឯត្ថ ហោតិ ឯវត្ស បទ មេ ឯតិ អរហតិ សុត្តិ ។

[២៣៣] សាទុ សាទុ មហារាជ សាទុ ទោ តេ ឯតិ មហារាជ ឯវិ ហោតិ សាទុ ច បទ តេ ឯតិ អរហតិ សុតិ តិ កិ មញ្ញសិ មហារាជ យទិ ឯវិ សន្ត ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តិ ទោ វា កេមិ វា តេ ឯត្ថ ហោតិ ។ អន្តា ទោ កុទ្ធាន^(១) ឯវិ សន្ត ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តិ ទាហំ ឯត្ថ កិញ្ចិ ចាតាករណំ សមទុចស្សមីតិ ។

• ១. ១. កេ ក្ស ។

រាជវង្ស ធម្មសុត្ត កាលវង្សៈចាំង ២ ស្មី ១ គ្នា

មានកាយបក្សាយទៅ វាធិមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុង កំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នីតិទរក ឬមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះ អង្គច្រើនយល់ឃើញដោយប្រការដូចម្តេចក្នុងរឿងនេះ ។ បពិត្រព្រះករុណាៈ ដ៏ចំរើន សូម្បីសុទ្ធជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ។ បេ ។ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស លុះមានកាយបក្សាយទៅ វាធិមុខ បន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នីតិទរក ខ្ញុំមានសេចក្តីនេះយល់ឃើញយ៉ាងនេះក្នុងរឿងនេះ មួយទៀត ពាក្យនេះខ្ញុំបានឮមក ក៏ព្រះអរហន្តចាំនិទ្ធាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[២៣៣] បពិត្រមហារាជ ត្រូវហើយ ។ បពិត្រមហារាជ រឿងនេះព្រះអង្គយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃ មួយទៀត ពាក្យនេះ ព្រះអង្គបានឮអំពីព្រះអរហន្តចាំនិទ្ធាយ ក៏ជាការប្រពៃ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមាន ហើយ វង្សៈចាំង ២ នេះ ជាវង្សៈស្មី ១ គ្នា ឬមិនស្មីគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គ ច្រើនមានព្រះយោចល់ដូចម្តេច ក្នុងវង្សៈចាំង ២ នេះវិញ ។ បពិត្រ ព្រះករុណាៈដ៏ចំរើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានប្រាកដហើយ វង្សៈ ចាំង ២ នេះ ជាវង្សៈស្មី ១ គ្នា មិនមែនមិនស្មីគ្នាទេ ខ្ញុំមិនឃើញអំពី ផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវង្សៈចាំង ២ នេះឡើយ ។

[២៣២] ឥតិចារិ ទោ ឯតិ មហាកដ បរិយាយេន
 វេទិត្យំ យថា ឃោសោយេវសោ លោកស្មី
 ប្រាហ្មណា វ សេដ្ឋោ វណ្ណោ ហិវោ អញ្ញោ វណ្ណោ
 ។ បេ ។ ប្រាហ្មណយោនាតិ តិ កី មញ្ញសិ មហាកដ
 ឥនាស្ស ទត្តិយោ ចាលាតិចាតា បដិវិភោ
 អទិញ្ញាណា បដិវិភោ កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិភោ
 មុសាវាណា បដិវិភោ មិសុណាយ វាចាយ^(១) បដិវិភោ
 ឝវសាយ វាចាយ បដិវិភោ សម្មប្បលាថា បដិវិភោ
 អនកិជ្ឈាណុ អព្យាចទ្ធិចិញ្ចោ សម្មាទិដ្ឋិ កាយស្ស
 កេនា បរម្មណា សុតតិ សត្តិ លោកំ ទុចចន្ទេយ្យ
 យោ វា កាមី វា តេ ឯតុ ហោតិ ។
 ទត្តិយោមិ ហិ កោ កត្វាទ ចាលាតិចាតា
 បដិវិភោ អទិញ្ញាណា បដិវិភោ កាមេសុមិច្ឆា-
 ចារា បដិវិភោ មុសាវាណា បដិវិភោ មិសុណាយ
 វាចាយ បដិវិភោ ឝវសាយ វាចាយ បដិវិភោ
 សម្មប្បលាថា បដិវិភោ អនកិជ្ឈាណុ អព្យាចទ្ធិចិញ្ចោ

១ ឥ.បិសុណាយេវ ។

[២៣២] បពិត្រមហាកដ សំឡេងសុសសាយនះ តែងប្រាកដ
 ក្នុងលោកថា ពួកប្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ។ បេ ។
 ជាអ្នកទទួលមតិរបស់គ្រូយូរម្ល៉េះ ដោយហេតុណា ហេតុអ្វីអ្នកប្រាជ្ញ
 គប្បីដឹងដោយបរិយាយដូចនេះទៅនេះ បពិត្រមហាកដ ព្រះអង្គសំគាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច ក្សត្រិយ៍ក្នុងលោកនេះ វៀរចាកការសម្លាប់សត្វ
 វៀរចាកការលួចច្រក្រង វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ វៀរ
 ចាកការក្បក្បាច វៀរចាកវាចាញះញង់ វៀរចាកវាចាទ្រោះ វៀរចាក
 ការក្សរកយកយង់ប្រយោជន៍ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី
 ជាអ្នកមានចិត្តមិនមានព្យាបាទ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានកង
 កាយបែកគ្នាយទៅ ទាន់មុខបង្កាប់គឺពីមណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងសុគតិ
 ស្ថិតិទៅលោក ឬមួយមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់យល់ឃើញដោយ
 ប្រការដូចម្តេច ក្នុងរឿងនេះ ។ បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន សូម្បីក្សត្រិយ៍
 ដែលវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចច្រក្រង វៀរចាកការ
 ប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ វៀរចាកការក្បក្បាច វៀរចាកវាចា
 ញះញង់ វៀរចាកវាចាទ្រោះ វៀរចាកការក្សរកយកយង់ប្រយោជន៍
 ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានចិត្តមិនព្យាបាទ ជា

កងវិញ្ញាណ មនុស្ស ចក្ខុវិញ្ញាណមនុស្ស

សម្មាសម្ពុទ្ធិ កាយស្ស គេនា បរម្មរណា សុតតិ សុត្តិ
លោកំ ឧបបដ្ឋេយ្យ ឯវំ មេ ឯតុ ហោតិ ឯវត្ស
ចន មេ ឯតំ អរហតំ សុតតិ ។

[២៣៩] សាធុ សាធុ មហារាជ សាធុ ទោ
តេ ឯតំ មហារាជ ឯវំ ហោតិ សាធុ ច ចន តេ
ឯតំ អរហតំ សុតតិ តំ កំ មញ្ញសិ មហារាជ
ឥនាស្ស ព្រាហ្មណោ... ឥនាស្ស វេស្សោ... ឥនាស្ស
សុត្តោ ចាណតិចាតា ចដិវរតោ ។ មេ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធិ
កាយស្ស គេនា បរម្មរណា សុតតិ សុត្តិ លោកំ
ឧបបដ្ឋេយ្យ លោ វា កតំ វា តេ ឯតុ ហោតិ ។
សុត្តោចិ ហិ កោ កត្តាច ចាណតិចាតា
ចដិវរតោ អនិញ្ញាណា ចដិវរតោ ។ មេ ។
សម្មាសម្ពុទ្ធិ កាយស្ស គេនា បរម្មរណា សុតតិ
សុត្តិ លោកំ ឧបបដ្ឋេយ្យ ឯវំ មេ ឯតុ ហោតិ
ឯវត្ស ចន មេ ឯតំ អរហតំ សុតតិ ។

កងវិញ្ញាណ មនុស្ស កាយវិញ្ញាណ ២ ឆ្នាំ ១ ឆ្នាំ

អ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានកាយបែកបាត់ទៅ ខាងមុខ
ចន្ទបំភ័យណោះ គប្បីទៅកើតក្នុងសុតតិស្វគិទៅលោក ខ្ញុំមានសេចក្តី
យល់ឃើញយ៉ាងនេះក្នុងរឿងខ្ញុំ មួយទៀត ពាក្យខ្ញុំខ្ញុំបានឮមកអំពី
ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[២៤០] បពិត្រមហារាជ ត្រូវហើយ ។ បពិត្រមហារាជ
រឿងខ្ញុំព្រះអង្គយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ថាការប្រព្រឹត្ត មួយទៀត ពាក្យខ្ញុំ
ព្រះអង្គបានឮអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រព្រឹត្ត បពិត្រមហារាជ
ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ... វេស្សៈ
ក្នុងលោកនេះ... សុខ្នុះក្នុងលោកនេះដែលរៀបចំការសម្លាប់សត្វ របេរ
ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានកាយបែកបាត់ទៅ ខាងមុខ
ចន្ទបំភ័យណោះ គប្បីទៅកើតក្នុងសុតតិស្វគិទៅលោក ឬមិនទៅកើតទេ
ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់យល់ឃើញថា យោបល់ដូចម្តេច ក្នុងរឿងខ្ញុំ ។ បពិត្រព្រះ
ករុណៈដ៏ធំអើន សូម្បីសុខ្នុះដែលរៀបចំការសម្លាប់សត្វ រៀបចំការលួច
ច្រពុន ។ របេរ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានកាយបែក
បាត់ទៅ ខាងមុខចន្ទបំភ័យណោះ គប្បីទៅកើតក្នុងសុតតិស្វគិទៅ
លោក ខ្ញុំមានសេចក្តីនេះយល់ឃើញយ៉ាងនេះក្នុងរឿងខ្ញុំ មួយទៀត
ពាក្យខ្ញុំខ្ញុំបានឮមកអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋមបណ្ណសភ

[២៣៦] សាទុ សាទុ មហារាជ សាទុ ទោ
 តេ ឯតំ មហារាជ ឯវំ ហោតិ សាទុ ទ បទ តេ
 ឯតំ អរហតំ សុតំ តំ កី មញ្ញសិ មហារាជ យធិ
 ឯវំ សន្តេ ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តិ
 ហោ វា កមី វា តេ ឯតុ ហោតីតិ ។ អន្តា ទោ
 កោ កត្វាទ ឯវំ សន្តេ ឥមេ ចត្តារោ វណ្ណា
 សមសមា ហោន្តិ ជាហំ ឯតុ កីតិ ជាតាករណំ
 សមទុបស្សាមីតិ ។

[២៣៧] ឥមំនាថ ទោ ឯតំ មហារាជ
 បរិយាយេន វេទិតតិ យថា យោសាយេវសោ
 លោកស្មី ព្រាហ្មណា វ សេដ្ឋោ វណ្ណា ។ បេ ។
 ព្រហ្មនាយានាតិ តំ កី មញ្ញសិ មហារាជ ឥទ
 ទត្តិយោ សន្តិ វា ចិន្ទេយ្យ ចិន្ទោចិ វា ហារេយ្យ
 ឯកាការីកំ វា ករេយ្យ បរិបទេ វា តិន្ទេយ្យ បរទារិ
 វា កាទ្ទេយ្យ កត្យេ តេ បុរិសា កហោត្វា នស្សយ្យិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋមបណ្ណសភ

[២៣៦] បតិក្រមហារាជ ក្រូវហើយ ។ បតិក្រមហារាជ
 រឿងនុ៎ះព្រះអង្គយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃ មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះ
 ព្រះអង្គបានពួកគ្រូអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រពៃ បតិក្រមហារាជ
 ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះបានហើយ
 វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នា ឬមិនស្មើគ្នានោះ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់
 បានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះឡើយ ។ បតិក្រមព្រះ
 កត្វាមៈដំបំរែន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះបានប្រាកដហើយ វណ្ណៈទាំង ៤
 នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗ គ្នាពិតមែន ខ្ញុំមិនឃើញកំរើជ្រុងគ្នាបន្តិចបន្តួច
 ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះឡើយ ។

[២៣៧] បតិក្រមហារាជ សំឡេងសុសសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុង
 លោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ។ បេ ។ ជាគ្នាទទួលមតិរបស់
 ព្រហ្មដូច្នោះ ដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះក្រាជ្រុងយ៉ាងដោយបរិយាយ
 ដូចនាទីនេះ បតិក្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
 ក្សត្រិយ៍ក្នុងលោកនេះ កាត់ជញ្ជាំងដូររបស់គេក្តី ឬនាំគេក្តី ធ្វើកំរើចៀន
 ចៀនយកទ្រព្យរបស់ក្នុងដូរនៃមួយក្តី ចាំស្តាប់ផ្លូវក្តី សេពកិរិយារបស់គេក្តី
 បើបុរសទាំងឡាយចាប់ក្សត្រិយ៍នោះបានហើយ វាយកមកថ្វាយព្រះអង្គ

រាជវង្សស្ស មុនស្ស ចោរក្នុងទ្រព្យវង្ស

អយំ តេ ទេវ ចោរោ អាគុំ^(១) ចារី ឥមស្ស
យំ ឥច្ឆសិ តំ ទណ្ឌំ ចណោហិតិ តិច្ឆិ ទំ
ករយ្យាសីតិ ។ ហោតយ្យាម វា ភោ កាត្វាន
ជាលេយ្យាម^(២) វា បទ្វាដេយ្យាម វា យជាបទ្វយំ វា
ករយ្យាម តិ តិស្ស ហេតុ យា ហិស្ស ភោ
កាត្វាន បុត្រេ ទត្តិយោតិ សមញ្ញា សាស្ស
អន្តវហិតា ចោរោត្រូវ សន្តិ^(៣) កច្ឆតិ ។

(២៣៨) តំ កំ មញ្ញសិ មហារាជ ឥធន
ព្រាហ្មណា... ឥធន វេស្សា . ឥធន សុត្តោ សន្តិ វា
ធិន្ទេយ្យ ធិន្ទោមិ វា ហោយ្យ ឯកាការិកំ វា ករយ្យ
មរិបន្ត វា តិដ្ឋេយ្យ មរោរិ វា ករយ្យ តក្សេ តេ
បុរិសា កហោត្វា ទស្សេយ្យិ អយំ តេ ទេវ ចោរោ អាគុំ
ចារី ឥមស្ស យំ ឥច្ឆសិ តំ ទណ្ឌំ ចណោហិតិ តិច្ឆិ
ទំ ករយ្យាសីតិ ។ ហោតយ្យាម វា ភោ កាត្វាន

១ ទ. ម. រាជ ។ ២ ទ. ម. វាចយ្យាម ។ ៣ ម. សន្តិ ។

រាជវង្ស មុនស្ស ប្រសាស្ត្រាវង្ស កថា ២ វិសេសាចោរ

ថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធសោ ក្សត្រិយ៍នេះជាចោររបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រ-
ត្រឹត្តទ្រង់អំពើតាក្រក់ បើព្រះអង្គប្រាថ្នាខឹងដាក់ព្រះរាជកាត្វាណា សូម
ទ្រង់ដាក់ព្រះរាជកាត្វានោះ ដល់ចោរនោះចុះ តើព្រះអង្គឥឡូវធ្វើទ្រង់ក្សត្រិយ៍
នោះដូចម្តេចទៅ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំឥឡូវសម្លាប់កំបាន
កុះកើតបាន បណ្តាញចេញកំបាន ធ្វើឱ្យសមគួរតាមហេតុកំបាន ដំណើរ
នោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ព្រោះថាឈ្មោះណា
ដែលគេហៅថាក្សត្រិយ៍ដូច្នោះអំពីមុន ឈ្មោះនោះរបស់ក្សត្រិយ៍នោះ ក៏
បាត់ទៅហើយ ឥឡូវនេះ ក្សត្រិយ៍នោះដល់ខ្ញុំឈ្មោះថាជាចោរវិញ ។

(២៣៨) បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោកនេះ... វេស្សក្នុងលោកនេះ... សុទ្ធក្នុងលោក
នេះ ឥឡូវកាត់ខ្លួនដក្ខិណ្ឌន្តរបស់អង្គ ចូន្តអង្គ ធ្វើអំពើចៀនចៀនយក
ទ្រព្យរបស់ ក្នុងផ្ទះកម្មយក្តី ចាំស្តាប់ផ្ទះក្តី សេពតិរិយារបស់អង្គ
បើបុរសទាំងឡាយចាប់សុទ្ធនោះបានហើយ ទាំងកមកក្នុងព្រះអង្គថា
បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធសោ សុទ្ធនោះជាចោររបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រត្រឹត្តទ្រង់
អំពើតាក្រក់ បើព្រះអង្គប្រាថ្នាខឹងដាក់ព្រះរាជកាត្វាណា សូមទ្រង់ដាក់
ព្រះរាជកាត្វានោះ ដល់ចោរនោះចុះ តើព្រះអង្គឥឡូវធ្វើទ្រង់ចោរនោះ
ដូចម្តេចទៅ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំឥឡូវសម្លាប់កំបាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋបបណ្ណសំ

ជាសេយ្យាម វា មច្ឆាជេយ្យាម វា យជាមច្ចយំ
វា កោយ្យាម តិ កិស្ស ហេតុ យោ ហិស្ស កោ
កត្វាន មុត្តេ សុត្តោតិ សមញ្ញា សាស្ស អន្តរហិតា
លោកេត្រេ សន្និ កត្តតិ ។

(២៣៧) តំ កី មញ្ញសិ មហារាជ យនិ ឯវិ សន្ត
នមេ មត្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តិ នោ វា កកមិ
វា តេ ឯត្ត ហោតិ ។ អន្តា ទោ កោ កត្វាន ឯវិ
សន្ត នមេ មត្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តិ ធាហិ
ឯត្ត កិញ្ចិ ធាតាការណំ សមទុបស្សាមិ ។

(២២០) នមិធាចិ ទោ ឯតិ មហារាជ ចរិយាយេន
វេនិត្តំ យថា យោសោយេវេសោ លោកស្មី
ប្រាហ្មណា វ សេដ្ឋោ វណ្ណា ហិធា អញ្ញា វណ្ណា
។ ចេ ។ ប្រាហ្មណាយាធាតិ តំ កី មញ្ញសិ មហារាជ
នេ ទត្តិយោ កេសមស្សំ ឱហារត្វា កាសាយាចិ
វត្តាចិ អន្តាទេត្វា អការស្មា អនការិយំ មត្តជេតោ អស្ស
វិរោតោ ចាលាតិចាតា វិរោតោ អធិត្តាធាតា វិរោតោ មុសា-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋបបណ្ណសំ

ពុរិកំបាន ហណ្ណញ្ញុបញ្ញកំបាន ធ្វើឱ្យសមគួរតាមហេតុកំបាន ដំណើរ
នោះ ប្រោះហេតុអ្វី ចតិគ្រូព្រះកត្តានៈដ៏ចម្រើន ប្រោះថាឈ្មោះណា
ដែលគេហៅថា សុទ្ធាដ្ឋានអំពីមុន ឈ្មោះរបស់សុទ្ធានោះកំបានទៅ
ហើយ ឥឡូវនេះ សុទ្ធានោះដល់ខ្លះឈ្មោះថាហោរិញ ។

(២៣៧) ចតិគ្រូមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈចំនំ ២ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើគ្នា
ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈចំនំ
២ នេះវិញ ។ ចតិគ្រូព្រះកត្តានៈដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមាន
ហើយ វណ្ណៈចំនំ ២ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើគ្នាតិរវិម ឬមិនឃើញអំពី
ផ្សេងគ្នាមធ្ងមច្នួច ក្នុងវណ្ណៈចំនំ ២ នេះឡើយ ។

(២២០) ចតិគ្រូមហារាជ សំឡេងសុសោយនេះតែងប្រាកដក្នុង
លោកថា ពួកប្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ។ ចេ ។
ជាអ្នកទទួលមតិរបស់ប្រាហ្មដូច្នោះ ដោយហេតុណា ហេតុខ្លះអ្នកប្រាជ្ញ
ឥឡូវដឹងដោយបរិយាយដូចនេះទៅនេះ ចតិគ្រូមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់
សេចក្តីនោះដូចម្តេច ក្សត្រិយ៍ក្នុងលោកនេះ បើការសក់ ពុកទាក់
ពុកចង្កា ស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ
ជាអ្នករៀបចំការសម្រាប់សព្វ រៀបចំការល្អច្រឡោត រៀបចំការព្រា

វាជា ឯកកត្តិកោ ព្រហ្មចារី សីលវា កេស្យណាធម្មោ
 កិច្ចំ នំ កេយ្យសីតិ ។ អភិវាធម្មោម វា កោ
 កត្តាធម បច្ចុដ្ឋយ្យាម វា អាសនេន វា និមន្តេយ្យាម
 អភិវិមន្តេយ្យាម វា(១) នំ ចីវរិបិណ្ណាតាសេនាស-
 នតិលាធម្មច្ចយកេសដ្ឋមវិក្ការេហិ ធម្មិកំ វា អស្ស
 រត្តាវរណាតុត្តិ សិវិទហេយ្យាម តំ កិស្ស ហេតុ
 យា ហិស្ស កោ កត្តាធម មុទ្ធ ទត្តិយោតិ សមញ្ញា
 សាស្ស អន្តរហិតា សមណោត្រូវ សន្និ កត្តតិ ។

(២៤៦) តំ កិ មញ្ញសិ មហារាជ ឥន ព្រាហ្ម-
 ណោ... ឥន វេស្សា... ឥន សុទ្ធោ កេសមស្សិ
 ឱហារេត្តា កាសាយានិ វត្តានិ អប្បានេត្តា អតារស្សា
 អនករិយំ បទ្ធវិគោ អស្ស វិរោត ចាលាតិចាតា វិរោត
 អនិច្ឆាធានា វិរោត មុសាវាធា ឯកកត្តិកោ ព្រហ្មចារី
 សីលវា កេស្យណាធម្មោ កិច្ចំ នំ កេយ្យសីតិ ។

• ១. ម. បិ ។

កុហក ជាអ្នកបរិភោគកត្តិកម្មន៍ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាអ្នក
 មានសីល មានកល្យាណធម៌ តើព្រះអង្គសប្បិធ្វើក្សត្រិយ៍នោះដូចម្តេច ។
 បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំសប្បិវាយបង្ខំ គប្បិក្រោករឿងទទួល
 គប្បិធម៌ដូចដោយពាសនៈ គប្បិទំនុកបំរុងបញ្ជីនោះ ដោយចីវរ បិណ្ណបាត
 សេនាសនៈ ខឹងនិលានប្បច្ចយកេសដ្ឋមវិក្ការ ឬសប្បិចាត់ចែងនូវការក្ស
 ការការ គ្រប់គ្រងប្រគល់ដោយធម៌ ដល់បញ្ជីនោះនោះ ដំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន ព្រោះថាឈ្មោះណាដែល
 គេហៅថា ក្សត្រិយ៍ដូច្នោះអំពីមុន ឈ្មោះរបស់ក្សត្រិយ៍នោះក៏បាត់ទៅ
 ហើយ ដទ្ធវិគោ ក្សត្រិយ៍នោះដល់នូវឈ្មោះថា សមណៈវិញ ។

(២៤៧) បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
 ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ... វេស្សៈក្នុងលោកនេះ... សុទ្ធុក្នុងលោកនេះ
 បើការសក់ពួកវាត្រូវបានស្ងៀមស្ងៀមស្របសំពត់តាមរយៈ ចេញចាកដូ
 ចូលទៅកាន់ដួស ជាអ្នកវៀរចាកការសេចក្តីសត្វ វៀរចាកការល្អច្រក្ស
 រេ វៀរចាកការក្សកុហក ជាអ្នកបរិភោគកត្តិកម្មន៍ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រ-
 សើរ មានសីល មានកល្យាណធម៌ តើព្រះអង្គសប្បិធ្វើសុទ្ធុនោះដូចម្តេច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសក

អភិវំទេយ្យម វា រោ កត្តាន មច្ចុដ្ឋយ្យម វា
អាសនេន វា និមន្តេយ្យម អភិវំទេយ្យម វា និ
ចីវរបិណ្ឌុទាគសេនាសនកិលានច្បុយកេសដ្ឋមវិក្ការ-
ហិ ធម្មតិ វា អស្ស វក្ការវណកុត្តិ សិវិទហេយ្យម
តិ កិស្ស ហេតុ យា ហិស្ស រោ កត្តាន បុព្វ
សុន្តោតិ សមញ្ញា សាស្ស អន្តរហិតា សមណោត្រ
សម្មិ កច្ចតិ ។

(២៤២) តិ កិ មញ្ញាសិ មហារាជ យនិ វិ
សន្ត ឥមេ ធន្តារោ វណ្ណា សមសមា ហោន្តិ ជា
វា កថិ វា តេ វត្ថុ ហោតិ ។ អន្តា ទោ រោ
កត្តាន វិ សន្ត ឥមេ ធន្តារោ វណ្ណា សមសមា
ហោន្តិ ជាហិ វត្ថុ តិវត្ថុ ជាធាករណិ សមនុ-
បស្សនីតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក

បតិក្រព្រះកថានៈដំបំរើន ខ្ញុំគប្បីថ្វាយចង្គំ គប្បីក្រោកឡើងទទួល គប្បី
និមន្តទៅយកសនៈ គប្បីទំនុកបំរើបព្វដ៏គនោះ ដោយចីវ បិណ្ឌុបាគ
សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បុយកេសដ្ឋមវិក្ការ ឬគប្បីបានចែងនូវការក្សេ
ការភារ គ្រប់គ្រងដ៏ប្រកបដោយធម៌ ដល់បព្វដ៏គនោះ ដំណើរនោះ
ព្រោះហេតុអ្វី បតិក្រព្រះកថានៈដំបំរើន ព្រោះជាឈ្មោះណាវែលគេ
ហៅថាសុទ្ធាភិក្ខុម ឈ្មោះរបស់សុទ្ធានោះក៏បាត់ទៅហើយ ឥឡូវនេះ
សុទ្ធានោះដល់នូវឈ្មោះថាសមណៈវិញ ។

(២៤២) បតិក្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង ២ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នា
ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គត្រង់មានព្រះហោរបស់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈ
ទាំង ២ នេះវិញ ។ បតិក្រព្រះកថានៈដំបំរើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមាន
ព្រាគដរហើយ វណ្ណៈទាំង ២ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើៗគ្នាពិតមែន ខ្ញុំមិនបា
យើញអំពើផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ២ នេះឡើយ ។

កងវិញ្ញាបនបត្រ មហានិកាយ

[២២៣] ឥតិយោ ទេ ឯតិ មហានិកាយ
 បរិយាយេន វេទិតត្ថំ យថា យោសោយេវេសា
 លោកស្មី ព្រាហ្មណា វ សេដ្ឋា វណ្ណា ហិលោ អញ្ញា
 វណ្ណា ព្រាហ្មណា វ សុក្កោ វណ្ណា កណ្ណោ អញ្ញា
 វណ្ណា ព្រាហ្មណា វ សុដ្ឋិទ្ធិ លោ អព្រាហ្មណា
 ព្រាហ្មណា វ ព្រហ្មលោ មុត្តា ឱវសា មុទុកោ
 ជាតា ព្រហ្មជា ព្រហ្មនិម្មិតា ព្រហ្មនាយោនាតិ ។

[២២៤] ឯវិ វុត្ត វជា មទុរោ អវិទ្ធិបុត្តា
 អយស្មទ្ធិ មហាកត្តា ឯតិ ឯតិ អភិក្កន្តិ កោ
 កត្តា អភិក្កន្តិ កោ កត្តា ឯតិ ឯតិ កត្តា^(១)
 ឯតិ ឯតិ វ ឯតិ ឯតិ ឯតិ ឯតិ វ វិវេយ្យ ឧទ្ធស្ស
 វ មត្តិ អាចិក្កេយ្យ អទ្ធការេ វ តេសច្ឆន្តិកិ
 តារេយ្យ ចក្កុមន្តោ វុតា ឯ ឯតិ ឯតិ ឯតិ ឯតិ ឯតិ ឯតិ
 កត្តា ឯតិ អនេកបរិយាយេន ឯតិ ឯតិ ឯតិ ឯតិ ឯតិ

១ ឯ មហានិកាយ ។

កងវិញ្ញាបនបត្រ មហានិកាយ

[២២៥] បតិក្រមហានិកាយ សំឡេងសុខសោយនេះក្នុងព្រាហ្មណ៍
 លោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ពួក
 ព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈស ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ពួកព្រាហ្មណ៍ ចរិសុទ្ធ
 ជនដទៃមិនព្រាហ្មណ៍មិនចរិសុទ្ធច្រើយ ពួកព្រាហ្មណ៍ជាបុគ្គលរបស់ព្រហ្ម
 ជាឧបសគ្គក៏ដូចជាព្រះឧស្ម័នព្រហ្ម មានព្រហ្មជាតំណើត ព្រហ្មបាទ
 តាតំណើតឱ្យកើត ជាអ្នកទទួលមតិរបស់ព្រហ្មដូច្នោះ ដោយហេតុណា
 ហេតុនេះ អ្នកព្រាហ្មណ៍ប្រើជីវិតដោយបរិយាយនេះឯង ។

[២២៦] កាលបើព្រះកត្តាបានសំដែងយ៉ាងនេះហើយ ព្រាហ្ម
 មទុរោ អវិទ្ធិបុត្ត បានពោលសេចក្តីនេះទៅនឹងព្រះមហាកត្តាដ៏មាន
 អាយុវិញ្ញាណ បតិក្រមហានិកាយដ៏ចម្រើន តំណែណាស់ បតិក្រមហានិកាយ
 ដ៏ចម្រើន តំណែណាស់ បតិក្រមហានិកាយដ៏ចម្រើន ដើម្បីដែលព្រះកត្តា
 ដ៏ចម្រើនសំដែងហើយ ដោយអានកថាយាយនេះ ដូចជាគេជូររបស់
 ដែលកាប់ ឬដូចជាគេបើកបញ្ជីរបស់ដែលកាប់ កុំឱ្យមានដូចជាគេប្រាប់
 ដូចដែលអ្នកធ្វើកិច្ចការ កុំឱ្យមានសោត ដូចជាគេកាប់ប្រទីបប្រទីបប្រាស
 បំភ្លឺក្នុងចំណីដោយគិតថា មនុស្សមានចក្ខុ បានឃើញប្រព័ន្ធច្បាយ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមចណ្ណសភំ

ឯសាហំ កកវន្តំ កក្កាទំ សវណំ កក្កាបិ ធម្មញ្ញ
កិក្កុសង្ក័ត្តុ ឧបាសកំ មិ កវិ កក្កាទោ ឆារេត្ត
អដ្ឋតត្តោ ចាណុបេតិ សវណាម្ពុត្តំ ។

[២៤៤] មា ទោ មំ ភិ មហារាជ សវណំ
អកមាសិ តមេតំ^(១) ភិ កកវន្តំ សវណំ កក្កា យមហំ
សវណំ កកោតិ ។ កហំ មន ភោ កក្កាទ
ឯតវហំ សោ កកកំ វិហារតិ អវហំ សម្មាសម្ពុត្តោ-
តិ ។ បរិនិព្វតោ ទោ មហារាជ ឯតវហំ សោ
កកកំ អវហំ សម្មាសម្ពុត្តោតិ ។

[២៤៥] សវេ ហិ^(២) មយំ ភោ កក្កាទ
សុណោយ្យម តំ កកវន្តំ ធនសសុ យោជនេសុ ធនសបិ
មយំ យោជនាចំ កក្កាយ្យម តំ កកវន្តំ ធនស្សនាយ
អវហន្តិ សម្មាសម្ពុត្តំ សវេ ហិ^(៣) មយំ ភោ
កក្កាទ សុណោយ្យម តំ កកវន្តំ វិសតិយា យោ-
ជនេសុ... តិសាយ^(៤) យោជនេសុ... ធន្តាធីសាយ

១ ខ. វាវេ ។ ២-៣ ខ. បិ ។ ៤ ខ. តិសតិយា ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសភា

ខ្ញុំព្រះករុណានេះ សូមដល់ខ្ញុំព្រះករុណាដ៏ចម្រើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះ
កិក្កុសង្ក័ត្តផង ជាទីពឹងទីលើកតាប់ដើមគំនិតពីថ្ងៃនេះទៅ សូមព្រះ
ករុណាដ៏ចម្រើន ប្រាប់ខ្ញុំព្រះករុណាថាជាឧទាសក ដល់ខ្ញុំសវណាធម៌
ស្មើដោយដឹង ។

[២៤៥] បតិក្រមហារាជ ព្រះអង្គកុំយកអាត្មាភាព ជាទីពឹងទី
លើសត្វិយ អាត្មាភាពដល់ព្រះមានព្រះភាគណា ជាទីពឹង ទីលើក
សូមព្រះអង្គ ដល់ខ្ញុំព្រះមានព្រះភាគនោះ ជាទីពឹងទីលើកចុះ ។
បតិក្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ចុះអង្សារនេះ ភីព្រះមានព្រះភាគ ជាអ-
ហេតុសម្មាសម្ពុត្តនោះ ព្រះអង្គនឹងនៅក្នុងវិណា ។ បតិក្រមហារាជ
អង្សារនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអហេតុសម្មាសម្ពុត្តនោះ ព្រះអង្គ
បរិនិព្វានហើយ ។

[២៤៦] បតិក្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន បើប្រសិនជាយើងខ្ញុំ
ពូជណីតិ ព្រះមានព្រះភាគនោះ នៅក្នុងវិច្ឆិមាណ ១០ យោជន៍
យើងខ្ញុំត្រូវទៅកាន់វិច្ឆិមាណ ១០ យោជន៍ ដើម្បីឃើញព្រះមាន
ព្រះភាគ ជាព្រះអហេតុសម្មាសម្ពុត្តនោះឱ្យបាន បតិក្រព្រះករុណា
ដ៏ចម្រើន បើប្រសិនជា យើងខ្ញុំពូជណីតិ ព្រះមានព្រះភាគនោះ
នៅក្នុងវិច្ឆិមាណ ២០ យោជន៍... ៣០ យោជន៍... ៤០ យោជន៍...

កងវង្ស មនុស្ស ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ

យោជនេសុ... ចក្ខុសាយ យោជនេសុ ចក្ខុសម្ប
មយំ យោជនាធិ កត្តយ្យាម តំ កកវន្តំ ធម្មតាយ
អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធិ យោជនេសតេ ចេចិ មយំ កោ
កត្តាន សុណាយ្យាម តំ កកវន្តំ យោជនេសតិចិ
មយំ កត្តយ្យាម តំ កកវន្តំ ធម្មតាយ អរហន្តំ
សម្មាសម្ពុទ្ធិ យតោ ច ទោ កោ កត្តាន
បរិនិព្វានេ សោ កកវ បរិនិព្វតិចិ មយំ កកវន្តំ
សរណំ កត្តាម ធម្មតា កិក្ខុសង្ឃតា ឧបាសកំ
ចិ កវី កត្តាចោ ចារេតុ អដ្ឋតត្ថេ ចាណុបេតិ
សរណន្តត្ថំ ។

មនុស្ស ចក្ខុ ធីតិ ។

កងវង្ស មនុស្ស កាប្រពាសម្ពុទ្ធិ ឧបសគ្គ

៧០ យោជនេសោត យេនិទ្ធិកប្បិទៅកាន់ទី ប្រមាណ ៧០ យោជន៍
ដើម្បីឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាអហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធិនោះឲ្យបាន បតិក្រ
ព្រះកត្តានដ៏ចំរើន បើប្រសិនជាយេនិទ្ធិ ពូជណ៍នីថា ព្រះមាន
ព្រះភាគនោះ នៅក្នុងទីប្រមាណ ១០០ យោជន៍ យេនិទ្ធិកប្បិទៅ
កាន់ទីប្រមាណ ១០០ យោជន៍ ដើម្បីឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជា
អហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធិនោះឲ្យបាន បតិក្រព្រះកត្តានដ៏ចំរើន កាលបើ
ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ យេនិទ្ធិសូមដល់នូវព្រះ
មានព្រះភាគ ដែលទ្រង់បរិនិព្វានហើយ តាំងព្រះធម៌តាំងព្រះកិក្ខុសង្ឃ
ជាទីពឹង ទីរលឹក សូមព្រះកត្តានដ៏ចំរើន ប្រាប់នូវព្រះករុណាថា
ជាទុបាសក ដល់នូវសរណនមន៍ ស្មើជាយេនិទ្ធិ ចាប់ដើមគាំងអំពី
ថ្ងៃនេះទៅ ។

ចំ មនុស្ស ទី ៤ ។

បញ្ជី ពោធិវាជកុមារស្ម័គ្រ

(២៦៧) ឯវម្មេ សុតិ ។ ឯតំ សមយំ កកក
កក្កេសុ វិហារតិ សុំសុមារតិវេ កេសកណ្ណវទេ
និគាយេ ។ តេជ មោ ចជ សមយេជ ពោធិស្ស
រាជកុមារស្ស កោកនុដោ(*) ធាម មាសាដោ
រោតិកាវតោ ហោតិ អនុជ្ឈវុដោ សមណោ វ
ព្រាហ្មណោ វ តេជជិ វ មនុស្សក្ខតេជ ។ អថទោ
ពោធិ រាជកុមារេ សញ្ញកាបុត្តិ មាណវិ អាមន្តេសិ
ឯហិ ភំ សធម្ម សញ្ញកាបុត្ត យេជ កកក
តេជុបសន្តម ឧបសន្តមិក្ខា មម វចេជេជ កកវតោ
មាដេ សិវសា វន្ត អប្បាពាជំ អប្បាតន្តិ លហុដ្ឋាជំ
តលិ ជាសុវិហារិ បុច្ឆ ពោធិ កន្តេ រាជកុមារេ
កកវតោ មាដេ សិវសា វន្តតិ អប្បាពាជំ អប្បាតន្តិ
លហុដ្ឋាជំ តលិ ជាសុវិហារិ បុច្ឆតិ ឯវត្ស វទេហិ

* ឧ. ម. ពោធិវាជ ។

ពោធិវាជកុមារស្ម័គ្រ ទី ៥

(២៦៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ស្តេចគង់នៅក្នុងកេសកណ្ណវិទេ(*) ជាទីឱ្យអភ័យដល់ប្រិយទៀប
ក្រុងសុំសុមារតិវេ ក្នុងកន្លងមុន ។ សម័យនោះឯង ពោធិវាជកុមារ
ចាត់ការកសាងព្រៃសាទ ឈ្មោះកាកនុដោ(**) ទើបតែនឹងហើយថ្មីៗ ដែល
សមណព្រាហ្មណ៍ ឬបុគ្គលណាមួយ ជាតិជាមនុស្សមិនដែលធ្លាប់
បាននៅកស្រែយ ។ លំដាប់នោះ ពោធិវាជកុមារ ទ្រង់ហៅសញ្ញកា-
បុត្តនាមកមកប្រាប់ថា ខែសញ្ញកាបុត្រសំឡាញ់ អ្នកចូរមក អ្នកចូរ
ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ សុរុទ្ធលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទ
យុគលព្រះមានព្រះភាគដោយក្បួន ទូលសួរការមិនមានអាកាម មិន
មានសេចក្តីលំបាក ការគ្រាករហ័សហ្វូន កាយពលនឹងធម៌ជា
គ្រឿងនៅសប្បាយ តាមពាក្យអញថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោធិ-
វាជកុមារសូមថ្វាយបង្គំ ទូរព្រះបាទយុគលព្រះអង្គដោយក្បួន ទូលសួរ
ការមិនមានអាកាម មិនមានសេចក្តីលំបាក ការគ្រាករហ័សហ្វូន
កាយពល នឹងធម៌ជាគ្រឿងនៅសប្បាយ ហើយទូលយ៉ាងនេះទៀតថា

* ព្រៃឈើហ្មត់ ឬជាព្រៃយក្សិវិឈ្មោះវេសេណេនេស្សគ្រប់គ្រង ។ ** ពោធិស្សា
ថា កោកនុដោ ព្រោះប្រាសាទនោះ មានការពត មានសិរាទូរាជិក្ខិយ្យព្រហ្មេ ។

រាជវង្ស ពោធិវង្ស ពោធិវង្ស ពោធិវង្ស

អង្គរសេនុ ក៏រ កន្លែ កកវ ពោធិវង្ស រាជកុមារស្ស
ស្វាគនាយ កត្តិ សន្តិ កិក្ខុសង្ឃេយតិ ។ ឃរិ
កោតិ ទោ សញ្ញិកាបុត្តោ មាណវេ ពោធិវង្ស
រាជកុមារស្ស បដិស្សត្វា យេន កកវ តេនុបសន្តិមិ
ឧបសន្តិមិត្វា កកវតា សន្តិ សង្កាទិ សង្កាទិយិ
កដិ សារណិយិ វិទិសារត្វា ឯកមន្តិ ឯសិទិ ។

[២២៨] ឯកមន្តិ ឯសិទ្ធា ទោ សញ្ញិកាបុត្តោ
មាណវេ កកវន្តិ ឯកនវេច ពោធិ កោ កោតម
រាជកុមារេ កោតោ កោតមស្ស ពានេ សិវសា វន្តិ
អប្បពាទិ អប្បកត្តិ លហុដ្ឋាទិ ពលិ ជាសុវិហារិ
បុច្ឆតិ ឯវត្ស បន វនេសិ អង្គរសេនុ ក៏រ ករិ
កោតមោ ពោធិវង្ស រាជកុមារស្ស ស្វាគនាយ
កត្តិ សន្តិ កិក្ខុសង្ឃេយតិ ។ អង្គរសេសិ កកវ
កុណិកាវេន ។ អង្គរទោ សញ្ញិកាបុត្តោ មាណវេ
កកវតោ អង្គរសនិ វិទិត្វា ឧដ្ឋាយាសថា យេន
ពោធិ រាជកុមារេ តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា
ពោធិ រាជកុមារិ ឯកនវេច អង្គរត្តោ ទោ មយិ

រាជវង្ស ពោធិវង្ស ពោធិវង្ស ពោធិវង្ស

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ព្រមទាំងកិត្យសង្ឃ ទទួល
គន្ថរបស់ពោធិវង្ស ដើម្បីទាន់ក្នុងវ័យស្អាត ។ សញ្ញិកាបុត្តមាណវ
ទទួលព្រះចង្កូលពោធិវង្សថា ព្រះករុណាវិសេស ហើយកិច្ចល
ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រោលពាក្យ
ពត់ទាក់ សំណេះសំណាលនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែល
គួរកែរយនឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[២២៨] សញ្ញិកាបុត្តមាណវ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏
ចម្រើន ពោធិវង្ស ពោធិវង្ស សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទយុគលព្រះគោតមជាម្ចាស់
ដោយភ្ញៀវ ក្រាបទូលសួរគោរមន៍មានភាព មិនមានសច្ច័យបុក
ការក្រាបហើស្រឡៃ កាយពលនឹងធម៌ជាគ្រឿងទៅសប្បាយ មួយ
ទៀត ពោធិវង្ស ព្រះបាទយុគលព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា សូមព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើន ព្រមទាំងកិត្យសង្ឃទទួលគន្ថរបស់ពោធិវង្ស ដើម្បីទាន់ក្នុង
វ័យស្អាត ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួលដោយគុណភាព ។ ព្រះគោតម
ឯង សញ្ញិកាបុត្តមាណវដ៏នឹង ព្រះមានព្រះភាគទទួលនិមួយហើយ ក៏
ក្រោកយកភាសនៈ ចូលទៅគាល់ពោធិវង្ស លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏ក្រាបទូលពោធិវង្ស យ៉ាងនេះថា បង្គំព្រះអង្គបានក្រាបបង្គំទូល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសក្ក

កោតោ វចនេន តំ ភវន្តិ កោតមិ កោតិ កោតោតម
 រាជកុមារោ កោតោ កោតមស្ស ចានេ សិរសា វន្តតិ
 អប្បកាដិ អប្បកន្តិ លហុញ្ញាដិ លំ ជាសុវិហារំ ចុច្ឆតិ
 ឯវត្ថុ វនេតិ អនិកសេតុ កិរ ភវិ កោតោ កោតិស្ស
 រាជកុមារស្ស ស្វាតនាយ ភត្តិ សន្តិ ភិក្ខុសង្ឃោតិ
 អនិវត្តញ្ច បទ សមណោ កោតមេនាតិ ។ អថទោ
 កោតិ រាជកុមារោ ភស្សា វត្តិយា អចុយេន ឯវស-
 នេ(*) បណ្ឌិតំ ទាននិយំ កោតនិយំ បដិយាណាបេត្តា
 កោតនុទញ្ច ចាសាដិ ឱណតេហិ ទុស្សេហិ សន្តក-
 បេត្តា(២) យាវ បច្ឆិមសោចាណកក្សេវរា សត្វិកាបុត្តិ
 មាលារិ រាមន្តេសិ ឯហិ ត្វិ សឬ សត្វិកាបុត្ត
 យេន ភកវា តេទុបសន្តម ឧបសន្តមិត្តា ភកវតា
 កាលំ អាណេចេហិ កាលោ កន្តេ ឯដ្ឋិតំ ភត្តន្តិ ។
 ឯវិ កោតិ ទោ សត្វិកាបុត្តោ មាលារិ
 កោតិស្ស រាជកុមារស្ស បដិស្សត្តា យេន ភកវា
 តេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា ភកវតា កាលំ
 អាណេចេសិ កាលោ កោ កោតម ឯដ្ឋិតំ ភត្តន្តិ ។

១ ឆ. ម. អចុយេន សរេន និវេសនេ ។ ២ ម. សន្តកបេត្តាថ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក្ក

ព្រះភាគមជ្ឈិមនិកាយ ភាមបន្តល រេស្សទ្រង់ហើយថា បពិត្រព្រះ
 គោតមជ្ឈិមនិកាយ កោតិកជកុមារសូមថ្វាយបង្គំខ្ញុំព្រះបាទយុគលព្រះគោតម
 ជ្ឈិមនិកាយជ្ញត្តិ ទូលស្សកោតិមនមានភាព មិនមានសេចក្តីលំបាក
 ការក្រោកហើសហ្មេន កាយលនឹងធម៌ជាទីនៅសប្បាយ មួយទៀត
 កោតិកជកុមារ ឲ្យក្រាបទូលព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា សូមព្រះគោតមជ្ឈិមនិកាយ
 ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលកត្តាបេស្សកោតិកជកុមារ ដើម្បីទាន់ក្នុងវិថុវិស្ណុក
 ព្រះគោតមជាម្ចាស់ក៏បានទទួលនិមន្តហើយ ។ លុះត្រឹមត្រូវ កោតិកជ-
 កុមារចាត់ចែងទានិយកោតនិយាយហារដ៏ទុក្ខ ក្នុងព្រះរាជវាំងសំរាប់
 ព្រះអង្គហើយ ឲ្យក្រាលកោកនុទ្រោសាទ ដោយសំពត់សំព័ន្ធភ្យាយ
 ដរាបដល់កំដរល្អិតជាងគ្រាប់ដុត ហើយគ្រាស់ហៅសត្វិកាបុត្ត-
 មាលាមកថា ម្ចាស់សត្វិកាបុត្តសំឡាញ់ អ្នកចូរមក អ្នកចូរទៅគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ គ្រាបបង្គំទូលកត្តាល
 ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គជ្ឈិមនិកាយ កាលនេះហើយ កត្តកិ
 សម្រេចហើយ ។ សត្វិកាបុត្តមាលា ទទួលព្រះបន្ទូលបេស្សកោតិកជ-
 កុមារថា ព្រះករុណារិសេស ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបគ្រាបបង្គំទូលកត្តាលចំពោះព្រះមានព្រះ
 ភាគថា បពិត្រព្រះគោតមជ្ឈិមនិកាយ កាលនេះហើយ កត្តកិសម្រេចហើយ ។

[២២៧] អថ(ទោ ភគវា បុព្វល្អាសម័យំ ធិវសេត្វា
 បត្តចិវហតាយ យេន ពោធិស្ស រាជកុមារស្ស ធិវ-
 សទំ ភេទុបសង្កម្មំ ។ តេន ទោ បទ សមយេន ពោធិ
 រាជកុមារោ តហំឡារកោដ្ឋកេ វិសោ ហោតិ ភគវង្គិ
 រាគមយហៈនា ។ អនុសា ទោ ពោធិ រាជកុមា-
 រោ ភគវង្គិ ទ្វារោ វ អាគច្ឆង្គិ ធិស្វាន បច្ចុក្កត្វា
 ភគវង្គិ អភិវាទេត្វា បុវត្តិត្វា យេន កោតទុរោ
 ចាសានោ ភេទុបសង្កម្មំ ។ អថ(ទោ ភគវា បច្ឆិមំ
 សោចាលាកធឿវិ^(១) ធិស្សាយ អដ្ឋាសិ ។ អថ(ទោ
 ពោធិ រាជកុមារោ ភគវង្គិ ឯតទរោច អភិវហតុ
 កន្តេ ភគវា ទុស្សាធិ អភិវហតុ សុកតោ ទុស្សាធិ
 យំ មម អស្ស ធិយរត្តំ ហិតាយ សុទាយាតិ ។
 ឯវិ វុត្តេ ភគវា តុល្លិ អហោសិ ។ ទុតិយម្បិ ទោ
 ពោធិ រាជកុមារោ ភគវង្គិ ឯតទរោច អភិវហតុ
 កន្តេ ភគវា ទុស្សាធិ អភិវហតុ សុកតោ ទុស្សាធិ
 យំ មម អស្ស ធិយរត្តំ ហិតាយ សុទាយាតិ ។

១ អ. ៤៧៣៧៣៧ ។

[២២៧] គ្រាទោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្សន៍ប្រដាប់បាត្រ
 ធីតិចិវ ក្នុងបុព្វល្អាសម័យ ទ្រង់ក្នុងដំណើរទៅកាន់ទិវសទ្ធវបសង្កម្ម
 ពោធិកដកុមារ ។ សម័យទោះឯង ពោធិកដកុមារ ប៉ិននៅខាងក្រៅ
 ក្រាត់ទ្វារដំបៅព្រះមានព្រះភាគ ។ ពោធិកដកុមារ បុខាឃើញព្រះ
 មានព្រះភាគស្តេចមកពីចង្វាយ សុខឃើញហើយ ក៏ក្រោកទៅទទួល
 ក្រាបបង្គំបង្គំព្រះមានព្រះភាគ គាំស្តេចទៅកាន់កាកខុប្រាសាទ ។
 វេលាទោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឈប់បង្គំនីនៅកាន់ដំណើរជាប់ខាង
 ក្រោមចំផុត ។ លំដាប់ទោះ ពោធិកដកុមារ ក្រាបបង្គំទទួលព្រះមានព្រះ
 ភាគយ៉ាងនេះថា បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ជាប់សំពត់ទាំងឡាយ សូមព្រះសុគតទ្រង់ជាប់សំពត់ទាំងឡាយ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍នីសេចក្តីសុខ ដល់ទ្រព្រះអង្គអស់កាលជាយូរអង្វែង ។ កាល
 ពោធិកដកុមារ ក្រាបបង្គំទទួលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 នៅស្ងៀម ។ ពោធិកដកុមារ ក្រាបបង្គំទទួលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះ
 អស់រះភិវឌ្ឍន៍ថា បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ជាប់សំពត់ទាំងឡាយ សូមព្រះសុគតទ្រង់ជាប់សំពត់ទាំងឡាយ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍នីសេចក្តីសុខដល់ទ្រព្រះអង្គ អស់កាលជាយូរអង្វែង ។

សុត្តនិបទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋក្ខណ្ឌសតំ

ឃី វុត្តេ^(១) ភក្កវា តុណ្ហិ អហោសិ ។ ភតិយម្បិ
 ចោ ពោធិ រាជកុមារោ ភក្កវន្តិ ឯតនរោច អភិរហតុ
 ភន្តេ ភក្កវា ទុស្សាធិ អភិរហតុ សុកតោ ទុស្សាធិ
 យិ មម អស្ស ធីយវត្តិ ហិតាយ សុខាយាតិ ។
 អថទោ ភក្កវា អាយស្មន្តិ អាណន្តិ អថលោកេសិ ។
 អថទោ អាយស្មា អាណន្តោ ពោធិ រាជកុមារិ
 ឯតនរោច សិហារតុ រាជកុមារ ទុស្សាធិ ទ ភក្កវា
 លេសបដិគំ អក្កមិស្សតិ បច្ឆិមិ ជនតិ តថាគតោ
 អថលោកេតិ ។ អថទោ ពោធិ រាជកុមារោ
 ទុស្សាធិ សិហារមេត្វា ឧបរិ កោកទុទេ ខាសានេ
 អាសនាធិ^(២) បញ្ញាបេសិ ។ អថទោ ភក្កវា
 កោកទុទិ ខាសានិ អភិរហិត្វា បញ្ញត្តេ អាសានេ ធិ-
 សិទិ សទ្ធិ ភិក្ខុសង្ឃេ ។ អថទោ ពោធិ រាជកុមារោ

១ ១. ទុតិយម្បិ ពោធិ ទិស្សតិ ។ ២ អាសន្តិ យុទ្ធជិ ។

សុត្តនិបទ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដ្ឋក្ខណ្ឌសតំ

កាលភោជិកជកុមារ ក្រាបបង្គំទូលយំនិះខេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់នៅស្ងៀម ។ ភោជិកជកុមារ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយំនិះ
 នេះ អសំពារជាតំរេច ចា ជនិថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ជាតំសំពត់ទាំងឡាយ សូមព្រះសុភតទ្រង់ជាតំសំពត់
 ទាំងឡាយ ដើម្បីប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ អស់កាល
 ជាយូរកន្លែង ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បែរព្រះក្រៀម
 កេព្រះភាគខ្លួនខាងមេឃ ។ គ្រាមានឯង ព្រះមានខ្លួនខាងមេឃ ក៏មាន
 ថេរវាចាទៅនឹងភោជិកជកុមារយំនិះនេះថា បពិត្រព្រះភោជិកុមារ សូមទ្រង់
 សាសំពត់ចេញ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមិនទ្រង់ជាតំទាំងសំពត់
 ទេ ព្រះសុភតព្រះអង្គទ្រង់ប្រមើលមើលនូវប្រជុំជនជាទាំងក្រោយ ។
 គ្រានោះ ភោជិកជកុមារ ទ្រង់ទ្យសាសំពត់ចេញហើយ ទ្រង់ទ្យក្រាល
 កាសនៈទាំងលើកេកទុទុប្រាសាទ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ឡើងកាន់កេកទុទុប្រាសាទ ហើយគង់លើកាសនៈ ដែលគេក្រាល
 ស្រេចហើយ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ។ លំដាប់នោះ ភោជិកជកុមារ បាន

រាជវង្ស ពោធិរាជវង្សសុទ្ធ អាហ្សវបសង្កម

ពុទ្ធប្បមុខំ កិក្ខុសង្ឃំ បណីតេន ទាននិយេន
 កោជនិយេន សហត្តា សន្តច្យសំ សម្បវារេសិ ។
 អថទោ ពោធិ រាជកុមារោ ភកវន្តំ កុត្តារិ ធិតិបត្តិ-
 ចាណំ អញ្ញតំ និចំ អាសនំ កហេត្វា ឯកមន្តិ
 ទិសិទិ ។ ឯកមន្តិ ទិសិទ្ធោ ទោ ពោធិ រាជកុមារោ
 ភកវន្តំ ឯកទកោច មយ្ហិ ទោ ភន្ត ឯវិ ហោតិ ន
 ទោ សុទេន សុទំ អនិកន្តត្ថំ ទុក្ខេន ទោ សុទំ
 អនិកន្តត្ថំ ។

[២៥០] មយ្ហម្បិ ទោ រាជកុមារ បុត្រវ សន្តោតា
 អនិកសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្ស្រ សភោ ឯកទហោសិ
 ន ទោ សុទេន សុទំ អនិកន្តត្ថំ ទុក្ខេន ទោ
 សុទំ អនិកន្តត្ថំ ។ សោ ទោ អហំ រាជកុមារ
 អថវេន សមយេន ធមារោ វ សមាទោ សុសុ-
 តោឡុតេសោ កទ្រេន យោទ្ធលេន សមម្នា-
 កតោ បម្រេន វយសា អតាមកានំ មាតាចិត្តំ

រាជវង្ស ពោធិរាជវង្សសុទ្ធ ស្មេចចូលទៅរកអាហ្សវបសង្កម

អត្តិសទានិយោកានិយោហានីត្តាភិសា ថ្វាយដោយព្រះហស្តព្រះ
 គន្ធិង្គ ចំពោះកិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ឲ្យឆ្លុះស្តប់ស្តល់
 គ្រាតែច្រង់ហាមយាត់ ។ ទើបពោធិរាជកុមារ កំណត់ជ្រាបថា ព្រះ
 មានព្រះភាគច្រង់សោយស្រេច លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងពូក្រហើយ
 ក៏កាន់យកអាសនៈតាមមួយ គង់ក្នុងទីដីសមគួរ ។ ពោធិរាជកុមារ
 លុះគង់ក្នុងទីដីសមគួរហើយ ទើបក្រាបចង្អុលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាង
 ទេដោ ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងទេ
 ថា សេចក្តីសុខ បុគ្គលមិនគប្បីបាន ដោយសេចក្តីសុខទេ សេចក្តីសុខ
 បុគ្គលត្រូវបាន ដោយសេចក្តីទុក្ខ ។

[២៥០] ម្នាលរាជកុមារ ក៏ពាលកថាគត នៅជាពោធិសត្វ
 មិនខានគ្រាន់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពីការគ្រាន់ដឹង មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងទេដោ សេចក្តីសុខ បុគ្គលមិនគប្បីបាន ដោយសេចក្តីសុខទេ
 សេចក្តីសុខ បុគ្គលត្រូវបានដោយសេចក្តីទុក្ខ ។ ម្នាលរាជកុមារ សម័យ
 ខាងក្រោយមក គឺថាគតនោះនៅជាកំរើន មានសត់ឡើយស្រិល ប្រកប
 ព្រមដោយវិជ្ជាចំរើន គឺនៅក្នុងបឋមវ័យនៅឡើយ ពាលមាតានិធិ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសក្ក

អស្សុម្ពុទានំ រោទន្តានំ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសា-
 យានំ វត្តានំ អន្តរោត្តា អតារស្មា អនតារិយំ បត្វជី ។
 សោ ឯវំ បត្វជីតោ សមាទោ កីកុសលតវេសំ អនុត្តរិ
 សន្តវរចនំ បរិយេសមាទោ យេន អាណ្ណហោ កាលា-
 មោ តេនុបសន្តមំ ឧបសន្តមិត្វា អាណ្ណរិ កាលាមិ
 ឯតនភេតិ ឥន្ទាមហំ អវុសោ កាលាម ឥមស្មី
 ធម្មវិទយេ ព្រហ្មចរិយំ ពវត្តនិ ។ ឯវំ វុត្តេ រាជកុមារ
 អាណ្ណហោ កាលាមោ មំ ឯតនភេតិ វិហារតាយស្មា
 កាទិសោ អយំ ធម្មោ យត្ត វិញ្ញ បុរិសោ នចិ-
 រស្សេវ សកំ អាចរិយកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិត្តា
 ឧបសម្មជ្ជ វិហារយ្យតិ ។ សោ ទោ អហំ រាជកុមារ
 នចិរស្សេវ ទិច្ឆរោវ តិ ធម្មំ បរិយាចុណិ ។ សោ ទោ
 អហំ រាជកុមារ តាវត្តកេទេវ ឱដ្ឋច្បហតមត្តេន លបិ-
 តលាបនមត្តេន ញាណវាទត្វ វនាមិ ថេរវាទត្វ ជា-
 នាមិ ចស្សនីតិ ធម ចដិជានាមិ អហត្ថេវ អញ្ញោ ច ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក្ក

បំភាបំមចនំ (ឱប្បស) មានមុខទំករដាក់ដោយទំករភ្នែក កំពុងចូល
 យំ ពីបុរាណសកំនឹងពុកទាត់ពុកចង្កា ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាលាយៈ
 ចេញចាកផ្ទះចូលមកចូល ។ កាលនថាគតនោះ បានបួសដូច្នោះហើយ
 ក៏ស្ងួតរក ម្ល៉ែកកុសលសន្តិវរបទដ៏ប្រសើរ ក៏បានចូលទៅរកអាណ្ណរ-
 កាបសកាលាមគោត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពាលសេចក្តីនេះ
 ទៅនឹងអាណ្ណរកាបសកាលាមគោត្រថា ម្ចាស់កុសលាកាលាមៈ យើង
 ព្រាថ្នាទាំងមកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងធម្មវិន័យនេះផង ។ ម្ចាស់
 រាជកុមារ កាលនថាគតពាលយ៉ាងនេះហើយ អាណ្ណរកាបសកាលា-
 មគោត្រ បានពាលគបដឹងគថាគយ៉ាងនេះថា អ្នកដ៏មានកាយ ចូរ
 ទៅចុះ ធម៌នេះក៏ប្រាគដដូច្នោះ បើជាបុរសអ្នកដឹងសេចក្តីហើយ មិនយូរ
 ឡើយ ដឹងនឹងធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវលទ្ធិអាចារ្យរបស់ខ្លួន ដោយព្រាថ្នា
 ដ៏ទុក្ខមរដោយខ្លួនឯង ហើយសម្រេចសម្រាន្តរាវ ដោយដំណែង
 ចំរើន បាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គថាគនោះ ក៏បានរៀនធម៌នោះជាប់
 រហ័សមិនយូរឡើយ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គថាគនោះ ពាលបាន
 ដល់ទៅញាណវាទនឹងថេរវាទ ដោយការគ្រាន់តែខន្ធត្រ ដោយ
 បច្ចុប្បន្ន ទាំងដោយការគ្រាន់តែចរចៅមកប៉ុណ្ណោះឯង មួយទៀត
 គថាគក្តី បុគ្គលដទៃក្តី ប្រដាប់ យើងដឹង យើងឃើញដូច្នោះ ។

តស្ស មឃ្នី រាជកុមារ ឯតទេហាសិ ១ ទោ អាឡារេ
 កាលាមោ ឥមិ ធម្មិ កេវលី សទ្ធាមត្តកោ ១ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារមីតិ ចវេទេតិ
 អប្បា អាឡារេ កាលាមោ ឥមិ ធម្មិ ជាតិ បស្សី
 វិហារមីតិ ។ អដទ្ធាហំ រាជកុមារ យេន អាឡារេ
 កាលាមោ កេធុបស្កមី ឧបស្កមីត្វា អាឡារិ
 កាលាមិ ឯតទេវេតិ កេត្តាវកា លោ អាវុសោ
 កាលាម ឥមិ ធម្មិ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្បជ្ជ ចវេទេសីតិ^(១) ។ ឯវំ វុត្តេ រាជកុមារ
 អាឡារេ កាលាមោ អាតិក្កញ្ញាយតទំ ចវេទេសិ ។
 តស្ស មឃ្នី រាជកុមារ ឯតទេហាសិ ១ ទោ
 អាឡារស្សវ កាលាមស្ស អត្ថិ សទ្ធា មឃ្នីចត្ថិ សទ្ធា
 ១ ទោ អាឡារស្សវ កាលាមស្ស អត្ថិ វិយិ
 មឃ្នីចត្ថិ វិយិ ១ ទោ អាឡារស្សវ កាលាមស្ស
 អត្ថិ សតិ... សមាទិ... បញ្ញា មឃ្នីចត្ថិ បញ្ញា

១ ម. ឧបសម្បជ្ជ វិហារមីតិ ចវេទេសីតិ ទិស្សតិ ។

ម្នាលរាជកុមារ គថៈគរនោះ មានសេចក្តីត្រិះយ៉ាងនេះថា អាឡារេ-
 ភាបសកាលាមោគាត្រ នឹងញ្ញាវិញ្ញាណដ៏ទៃឲ្យដឹងច្បាស់ឲ្យឆមិះនេះថា អាឡារេ
 អញបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខមេដោយខ្លួនឯង ដូច្នោះ នឹងអស់
 ស្រេចដោយគ្រឹមនៃសទ្ធាប៉ុណ្ណោះនោះក៏ទេ ដោយគិតថែមនោះ អាឡារេ-
 ភាបសកាលាមោគាត្រ គ្រាន់តែដឹង គ្រាន់តែឃើញឆមិះនេះប៉ុណ្ណោះ ។
 ម្នាលរាជកុមារ កាលនោះគថៈគរ បានចូលទៅរកអាឡារេភាបសកាលា-
 មោគាត្រទៀត សុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនឹងអាឡារេភាបសកា-
 លាមោគាត្រយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសាកាលាមៈ លោកធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់
 ឲ្យឆមិះនេះ ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខមេដោយខ្លួនឯង ហើយញ្ញាវិញ្ញាណដ៏ទៃឲ្យដឹង
 បានគ្រឹមនៃប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលគថៈគរពោលយ៉ាង
 នេះហើយ អាឡារេភាបសកាលាមោគាត្រ ទើបបានប្រកាសប្រាប់ដល់
 រាតិក្កញ្ញាយកមជ្ជាន ។ ម្នាលរាជកុមារ គថៈគរនោះមានសេចក្តី
 ត្រិះយ៉ាងនេះថា មិនមែនមានសទ្ធានៃអាឡារេភាបសកាលាមោគាត្រ
 ម្នាក់ឯងទេ សូម្បីយើង ក៏មានសទ្ធាដូច្នោះដែរ មិនមែនមានវិយៈ
 នៃអាឡារេភាបសកាលាមោគាត្រម្នាក់ឯងទេ សូម្បីយើង ក៏មានវិយៈ
 ដូច្នោះដែរ សតិ...សមាទិ...បញ្ញា សូម្បីយើងក៏មានបញ្ញាដូច្នោះដែរ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

យទ្ធាហំ យំ ធម្មំ អាណ្ណរោ កាលាមោ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារមីតិ បវេទេតិ
 កស្ស ធម្មស្ស សច្ចិកិរិយាយ បទេហយ្យន្តិ ។
 សោ ទោ អហំ រាជកុមារ ធមិរស្សវ ទិច្ចមេវ
 កំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហាសិ ។ អជទ្ធាហំ រាជកុមារ យេន អាណ្ណរោ
 កាលាមោ គេទុបសន្តិមី ឧបសន្តិមិត្វា អាណ្ណិ
 កាលាមិ ឯគទេវេនំ ឯត្តាវតា នោ អាវុសោ កាលាប
 ឥមំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 បវេទេសីតិ ។ ឯត្តាវតា ទោ អហំ អាវុសោ ឥមំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេមីតិ ។
 អហិមិ ទោ អាវុសោ ឯត្តាវតា ឥមំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារមីតិ ។
 លាភា នោ អាវុសោ សុលទ្ធិំ នោ អាវុសោ យេ
 មយំ អាយស្មន្តិ តាធិសិ សម្រហ្មចារិ បស្សម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កែទុកជាយ៉ាងដូចម្តេច យើងត្រូវតែកំលាំងសច្ច័ត្តិយោប ដើម្បីធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលគាត់គោរពសកលាមាតាត្រ ញ៉ាំងអ្នកដទៃ
 ឲ្យដឹងថា គាត់ត្រូវបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួន
 ឯង ដូច្នេះឲ្យទានតែបាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ មិនយូរប៉ុន្មាន គាត់គន្លង
 បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯងយ៉ាង
 ឆាប់រហ័ស ។ ម្ចាស់រាជកុមារ លំដាប់នោះ គាត់គន្លងចូលទៅកេ
 តាឲ្យគោរពសកលាមាតាត្រ លុះចូលទៅដល់រហ័យ បានពោលនឹង
 អាឡាតាបសកលាមាតាត្រយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោកលាមា លោក
 បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខ ដោយខ្លួនឯង ហើយ
 ញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងបានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ យើង
 បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខ ដោយខ្លួនឯង ហើយ
 ញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងបាន ត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ អាឡាតាបស ឆ្លើយ
 គបថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំឯងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯងតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ យើងតែត្រូវបាន
 លាភរហ័យ ម្ចាស់អាវុសោ កាត់ថាមនុស្ស យើងបានដោយល្អហើយ
 ព្រោះតែយើងបានឃើញសម្រេចហ្មតាវិបុល ប្រហែលដូចជាអ្នកមាន

រាជវង្ស កោដិកនិទុណសុត្ត អាណ្តរាស្ត្រមង្គ

ឥតិ យោហំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្បជ្ជ បវេទេមី តំ ភ្នំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសំ យំ ភ្នំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសំ តមហំ
 ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេមី
 ឥតិ យោហំ ធម្មំ ជាតាមិ តំ ភ្នំ ធម្មំ ជាតាសិ
 យំ ភ្នំ ធម្មំ ជាតាសិ តមហំ ធម្មំ ជាតាមិ ឥតិ
 យោទិសោ អហំ តាទិសោ តុវិ យោទិសោ
 តុវិ តាទិសោ អហំ ។ ឯហំនាចិ អាវុសោ ឧកោ
 វស្តា ឥមំ កណិ បរិហារមាតិ ។ ឥតិ ទោ
 រាជកុមារ អាណ្តរា កាលាមោ អាចារិយោ មេ
 សមាជោ អន្តរាសី មិ សមាទំ អត្តោ ធា សមសមិ
 វមេសំ ឧណ្ណរាយ ឆ មិ ប្បជាយ ប្បជេសិ ។
 កស្ស មឃ្លី រាជកុមារ ឯតនហោសិ ជាយិ
 ធាន្តា ធិត្វិជាយ ឧ វិកកាយ ឧ បិរោជាយ ឧ
 ឧបសមាយ ឧ អភិញ្ញាយ ឧ សម្ពោជាយ

រាជវង្ស កោដិកនិទុណសុត្ត ស្នេហាច្នេមកោណ្ឌន្តរាស្ត្រ

ភាយុ ហេតុនោះ យើងបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម
 ដោយខ្លួនឯង ហើយញ្ញាតិអ្នកដទៃឱ្យដឹងច្បាស់ធម៌ណា អ្នកក៏បានធ្វើឱ្យ
 ជាក់ច្បាស់ធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯងដូច្នោះដែរ
 អ្នកបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ធម៌ណា ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង
 យើងក៏បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួនឯង ហើយ
 ញ្ញាតិអ្នកដទៃឱ្យដឹងច្បាស់ធម៌នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ យើងបានដឹង
 ធម៌ណា អ្នកក៏ដឹងធម៌នោះដែរ អ្នកដឹងធម៌ណា យើងក៏ដឹងធម៌នោះដែរ
 ព្រោះហេតុនោះ យើងយ៉ាងណា អ្នកក៏យ៉ាងនោះដែរ អ្នកយ៉ាងណា
 យើងក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ឥឡូវនេះ អ្នកចូរមកចុះ យើង
 ខំនិរនាតំ ខំនិរនៅដូចគ្នាភ្នំកណ្តោះនេះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ព្រោះ
 ហេតុនោះ អាណ្តរាស្ត្រកាលមាតាគ្រូ កាលជាអាចារ្យរបស់គាត់គន
 ក៏បានខំនិរនាត កាលនៅជាអន្តរាសីក៏ឱ្យស្និទ្ធស្នាល ហើយចូរជាគមា
 គតដោយការចូរដំលើសលុប ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គមាគតនោះ មាន
 សេចក្តីត្រូវនិយាយនេះថា ធម៌នេះមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីឱ្យ
 ណាយ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីលែងទុក្ខ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីច្បាប់ មិនមែនប្រ
 ព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីដឹង មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីក្រាស់ដឹង មិនមែន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

២ ឯព្រាណយ សំវត្តតិ យាវនេវ អាតិញ្ចត្តាយ ឧប្ប-
បត្តយាតិ ។ សោ ទោ អហំ រាជគុមារ តំ ធម្មំ
អនលន្តរិក្ខា ភស្មា ធម្មា ឯត្ធិដ្ឋ អបក្កមី ។

[២៥០] សោ ទោ អហំ រាជគុមារ កីកុសល-
កវេសី អនុត្តរំ សន្តិវចនំ បរិយេសមាដោ យេន
ឧដ្ឋកោ រាមបុត្តោ តេតុបសន្តមី ឧបសន្តមិក្ខា ឧដ្ឋកំ
រាមបុត្តំ ឯតនកេចិ ឥន្ទ្រាមហំ អាវុសោ រាម ឥមស្មី
ធម្មវិទេយេ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុត្ថំ ។ ឯវំ វុត្ត រាជគុមារ
ឧដ្ឋកោ រាមបុត្តោ មិ ឯតនកេច វិហារតាយស្មា
កាធិសោ អយំ ធម្មា យត្ត វិញ្ញ បុរិសោ នចិវស្សវ
សកំ អាចរិយតំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្មដ្ឋ
វិហារយ្យាតិ ។ សោ ទោ អហំ រាជគុមារ នចិវស្សវ
ទិប្បមេវ តំ ធម្មំ បរិយាបុណី ។ សោ ទោ អហំ
រាជគុមារ កាវត្តកេនេវ ឧដ្ឋប្បហតមត្តេន លមិ-
តលាបនមត្តេន ញាណវានេត្ត វធាមិ ថេវវានេត្ត ជា-
នាមិ បស្សនីតិ ច បដិជាតាមិ អហក្សេវ អត្រោ ច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

ប្រព្រឹត្តតេវ ដើម្បីព្រះខិត្តានេ គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តតេវ ដើម្បីកើតក្នុង
ភាគីគ្នាញាយគនកបុរណ្ណោះ ។ ម្ចាស់រាជគុមារ គថាគននោះ មិន
បានពេញចិត្តនឹងធម៌នោះ បានគេចចេញហតមិនោះ ហើយចៀស
ចេញទៅ ។

[២៥១] ម្ចាស់រាជគុមារ គថាគននោះ កំពុងស្វែងរក កីកុសល
សន្តិវចនដ៏ប្រសើរ បានចូលទៅរកឧដ្ឋករាមបុត្រ លុះចូលទៅដល់
ហើយ បាននិយាយពាក្យនេះនឹងឧដ្ឋករាមបុត្រថា ម្ចាស់អាវុសោរាមៈ
យើងប្រាថ្នាដឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងធម្មវិទេយនេវ ។ ម្ចាស់រាជ-
គុមារ កាលគថាគននោះយ៉ាងនេះហើយ ឧដ្ឋករាមបុត្របានគោល
នឹងគថាគនយ៉ាងនេះថា អ្នកមានកាយ ចូរទៅចុះ ធម៌នេះប្រាកដដូច្នោះ
ចែងថាបុរសអ្នកដឹងសចក្តិហើយ មិនយូរឡើយ គង់នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
ខ្ញុំលទ្ធិកាពារបេសខ្លួន ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខ ដោយខ្លួនឯងបាន ។
ម្ចាស់រាជគុមារ គថាគននោះ ក៏បានរៀនធម៌នោះ យ៉ាងឆាប់រហ័ស
មិនយូរឡើយ ។ ម្ចាស់រាជគុមារ គថាគននោះ បានដល់ទៅញា-
ណវាននឹងថេវវេ ដោយពាក្យគ្រាន់តែទទួញ ដោយចប្បមាត់
នឹងដោយពាក្យគ្រាន់តែចរចៅទកបុរណ្ណានឹង មួយទៀត គថាគន
ក្តី បុគ្គលដទៃក្តី ប្រាថ្នា យើងដឹង យើងឃើញដូច្នោះ ។

រាជវង្ស ពោធិវង្ស រាជវង្ស ឧបសម្ព័ន្ធ

តស្ស មឃ្លី រាជតុមារ ឯតនហោសិ ឧ ទោ
 រហោ ឥមំ ធម្មំ កេវលី សន្តាមត្តកោ ឧ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារភីតិ បវេនេតិ
 អន្តា រាមោ ឥមំ ធម្មំ ជាទំ បស្សិ វិហារភីតិ ។
 អដទ្ធាហំ រាជតុមារ យេន ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ
 កេធមសង្កមី ឧបសង្កមិត្តា ឧទ្ធកំ រាមបុត្តំ ឯតនរោចិ
 កេត្តាវតា យោ អារុសោ រាម ឥមំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្ព័ន្ធ បវេនេសីតិ ។ ឯវិ
 វិត្ត រាជតុមារ ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ ទេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតទំ បវេនេសិ ។ តស្ស មឃ្លី រាជតុមារ
 ឯតនហោសិ ឧ ទោ រាមស្សវ អហោសិ សន្តា
 មឃ្លីបត្តិ សន្តា ឧ ទោ រាមស្សវ អហោសិ វិយំ
 ។ បេ ។ សភិ... សមាធិ... បញ្ញា មឃ្លីបត្តិ បញ្ញា

រាជវង្ស ពោធិវង្ស រាជវង្ស ស្នេហាចូលទៅក្នុងទុក្ខកាល

ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគន្លោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា រាមបុត្រនេះ
 ខឹងញ៉ាំងអ្នកដទៃ ឲ្យដឹងច្បាស់នូវធម៌នេះថា គាត់អញ្ជាបានធ្វើឲ្យដាក់
 ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯងដូច្នោះ ខឹងអស់ស្រពដោយគ្រឹម
 តែសត្វប៉ុណ្ណោះនោះក៏ទេ ដោយពិតមែននោះ រាមបុត្រនេះ គ្រាន់តែដឹង
 គ្រាន់តែឃើញនិមន្តប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលនោះ គឺជាគន្លោះ
 ចូលទៅក្នុងទុក្ខកាលបុត្រទៀត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានពោល
 ខឹងទុក្ខកាលបុត្រយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គារុសោភ័ណៈ លោកបានធ្វើឲ្យដាក់
 ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃ
 ឲ្យដឹងបានគ្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលគឺជាគន្លោះពោល
 យ៉ាងនេះហើយ ទុក្ខកាលបុត្រ ក៏បានប្រកាសប្រាប់ដល់ទេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតទំផ្សេង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគន្លោះមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា មិនមែនមានសត្វ តែរាមបុត្រម្នាក់ឯងទេ សូម្បី
 យើងក៏មានសត្វដូច្នោះដែរ មិនមែនមានវិយៈ តែរាមបុត្រម្នាក់
 ឯងទេ ។ បេ ។ សភិ...សមាធិ... បញ្ញា សូម្បីយើងក៏មានបញ្ញាដូច្នោះ

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

យេន្ទ្រាហំ យំ ធម្មំ វាមោ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិ-
 កត្វា ឧបសម្មន្តំ វិហារមីតិ បវេទេសី តស្ស ធម្មស្ស
 សច្ចិកវិយាយ បទេហយុន្តិ ។ សោ ទោ អហំ
 វាជកុមារ ធម៌ស្សេវ ទិប្បមេវ តំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មន្តំ វិហាសិ ។ អថ-
 ទ្វាហំ វាជកុមារ យេន ឧទ្ធកោ វាមចុត្តា
 តេនុបសង្កមី ឧបសង្កមីត្វា ឧទ្ធកំ វាមបុត្តិ
 ឯតទេវេចំ ឯត្តាវតា ទោ អាវុសោ វាម ឥមំ ធម្មំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មន្តំ បវេទេសីតិ ។
 ឯត្តាវតា ទោ អហំ អាវុសោ ឥមំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មន្តំ បវេទេសីតិ ។
 អហំចិ ទោ អាវុសោ ឯត្តាវតា ឥមំ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មន្តំ វិហារមីតិ ។
 លាភា ទោ អាវុសោ សុលទ្ធិ ទោ អាវុសោ យេ
 មយំ អាយស្មន្តំ ភាទិសិ សព្វេហ្មចារី បស្សនម

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ដែរ តែទុកជាយ៉ាងដូចម្តេចដែរ យើងត្រូវតែកម្ពស់ព្យាយាម ដើម្បី
 ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ខ្លួនចម្រើនដែលទទួលបានបុគ្គល ញ៉ាំងអ្នកដទៃឱ្យដឹងថា
 ការព្រួយបារម្ភធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯង ផ្ទះ
 ឱ្យវាដ៏ត្រូវ ។ ម្ចាស់វាដ៏កុមារ មិនយូរប៉ុន្មាន គឺជាគុណបុណ្យ
 ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ល្អចម្រើន ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯងយ៉ាងចាស់
 ហើយ ។ ម្ចាស់វាដ៏កុមារ លំដាប់នោះ គឺជាគុណបុណ្យទៅរកទទួលបាន
 បុគ្គល លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនឹងទទួលបានបុគ្គលយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់អាវុសោនេះ លោកបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ខ្លួនចម្រើន ដោយប្រាថ្នាដ៏
 ទុក្ខដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឱ្យដឹងបានត្រឹមតែចុះឈ្មោះទេ ។
 ទទួលបានសេចក្តីយកបា ម្ចាស់អាវុសោ យើងបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ខ្លួនចម្រើន
 នេះ ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឱ្យដឹងបាន
 ត្រឹមតែចុះឈ្មោះទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំឯងក៏ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ខ្លួនចម្រើន
 ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯងតែចុះឈ្មោះដែរ ។ ម្ចាស់អាវុសោ យើង
 ពេញជាមានលាភហើយ ម្ចាស់អាវុសោ ភាពជាមនុស្សយើងបានដោយ
 ល្អហើយ ពួកយើងបានឃើញសព្វហេតុប៉ុន្តែ ប្រហែលដូចជាអ្នក

ឥតិ យំ ធម្មំ រាមោ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧប-
 សម្បជ្ឈំ បរោទេសិ តំ ត្វិ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្តា ឧបសម្បជ្ឈំ វិហាសិ យំ ត្វិ ធម្មំ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្បជ្ឈំ វិហាសិ តំ ធម្មំ
 រាមោ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្បជ្ឈំ
 បរោទេសិ ឥតិ យំ ធម្មំ រាមោ អភិញ្ញាសិ តំ ត្វិ
 ធម្មំ ជាទាសិ យំ ត្វិ ធម្មំ ជាទាសិ តំ ធម្មំ
 រាមោ អភិញ្ញាសិ ឥតិ យាទិសោ រាមោ អហោសិ
 តាទិសោ តុវំ យាទិសោ តុវំ តាទិសោ រាមោ អហោសិ
 ឯហិទាទិ អាវុសោ តុវំ ឥមំ កណិ បរិហារតិ ។ ឥតិ
 ទោ រាជគុណា ទុន្ទិកោ រាមបុត្តោ សព្វេត្តោ មេ
 សមាទោ អាទិយដ្ឋានេ មិ វមេសិ ទុន្ទរាយ ធម្មិ
 ច្ចុដាយ ច្ចុដេសិ ។ តស្ស មយ្ហិ រាជគុណា ឯតទ
 ហោសិ ទាយំ ធម្មោ ឯត្វិទាយ ធម្មំ វិកាយ ធម្មំ ឯកោ-
 ទាយ ធម្មំ ឧបសមាយ ធម្មំ អភិញ្ញាយ ធម្មំ សម្មោទាយ

ដំបាងកាយ ព្រោះហេតុនោះ យើងរាមបុត្រ បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឱ្យជំងឺច្បាស់ឱ្យ
 ធម៌ណា អ្នកក៏បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ឱ្យធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខ
 ដោយខ្លួនឯងដូច្នោះដែរ អ្នកបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ឱ្យធម៌ណា ដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខ ដោយខ្លួនឯង យើងរាម ក៏បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខ ដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឱ្យជំងឺច្បាស់ឱ្យ
 ធម៌នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ យើងរាម បានជំងឺធម៌ណា អ្នកក៏ជំងឺធម៌
 នោះដែរ អ្នកជំងឺធម៌ណា យើងរាម ក៏ជំងឺធម៌នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ
 យើងរាមយ៉ាងណា អ្នកក៏យ៉ាងនោះដែរ អ្នកយ៉ាងណា យើងរាមក៏យ៉ាង
 នោះដែរ ខ្នាលអាវុសោ ឥឡូវនេះ អ្នកចូលរកចុះ ចូលរកក្បែរគណៈនេះ
 ចុះ ។ ខ្នាលរាជគុណា ព្រោះហេតុនោះទុក្ខពរមបុត្រ កាលជាសព្វេត្តោ
 ចារិយសំធម៌គត បានតាំងតែជាគតក្នុងវិសោធន៍ជាតាប្ប ហើយក៏បូជា
 តថាគតដោយការបូជាដ៏លើសលុប ។ ខ្នាលរាជគុណា តថាគតនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធម៌នេះមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
 ឡើយណាយ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ មិនមែនប្រ-
 ព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីលេត់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់រំភ្ងប់ មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីចេះដឹង មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគ្រាស់ជើង

សុទ្ធដំណែង មន្ត្រីរាជការ មន្ត្រីបណ្ណាល័យ

និងព្រាហ្មណ៍ សិវ្ណ័តិ កេរ្តិ៍ កេរ្តិ៍ សេសញ្ញា ជាសញ្ញា-
 យកទូចបត្តិយាតិ ។ សេសញ្ញា អហំ រាជកុមារ តំ
 ធម្មំ អនុស្សាវរីយា ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ អបក្កមី ។
 (២៨២) សេសញ្ញា អហំ រាជកុមារ
 កំកុសលករសិ មន្ត្រី សន្តិវមនី មរិយសមាបា
 មករេសុ អនុក្ករោ ហិរិកំ ចរាបា យេន
 ឡុវេលា សេនាដិមរា តទេសវិ ។ កត្តុទ្ធសំ
 រមណីយំ ក្នុងកាតំ ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ
 សន្តិ សិកោណតំ ។ មន្ត្រី រមណីយំ សមត្តា
 ច កោតក្កមី ។ មន្ត្រី មន្ត្រី រាជកុមារ
 ឯករេយាសិ រមណីយំ ។ ក្នុងកាតោ ចាសាដិកោ
 ច រាសណ្ណោ ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ សិកោណតា សុបតិក្កា
 រមណីយា សមត្តា ។ កោតក្កមោ អសំ វតិដិ
 កុលបុត្តស្ស មនាមន្តិ ។ មន្ត្រី មនាមនាតិ ។ សេ
 ចោ អហំ រាជកុមារ មន្ត្រី ធម្មំ អសមិដិ
 មនាមនាតិ ។

១៥ សុទ្ធដំណែង ។

សុទ្ធដំណែង មន្ត្រីរាជការ មន្ត្រីបណ្ណាល័យ

មិនមែនប្រព្រឹត្តទេ ដើម្បីប្រារព្ធបាទ គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទេ ដើម្បីកើត
 ក្នុងរាសីពានសញ្ញា ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ ។ មន្ត្រីរាជកុមារ ភថា
 គរោនាឯង មិនពេញចិត្តនឹងធម៌នោះ បានគប្បបញ្ចេញចាកធម៌នោះ
 ហើយចៀសចេញទៅ ។

(២៨២) មន្ត្រីរាជកុមារ គថាគរោនាឯង កាលស្រែក
 កំកុសលសន្តិវមនីប្រសើរ គ្រាប់ទៅកាន់ចារិត ក្នុងវេលាធម៌នោះ
 សំដាប់ សំដៅទៅឯឡុវេលាប្រទេសសេនាធម៌ ។ ក្នុងទីនោះ គថាគរ
 បានឃើញខ្លួនក្នុងភាគគួរជាទីត្រេកអរផង ខ្លួនដំណើរដល់គ្រប់គ្រង
 ខ្លួនស្ម័គ្រចិត្តហូរចាកទីក្រុងកំ មានកំពង់រាសី គួរជាទីរីករាយផង
 ចាំនិគោចរគ្រាម កំពង់ទៅដោយជុំវិញ ។ មន្ត្រីរាជកុមារ គថាគរ
 នោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ក្នុងភាគគួរជាទីត្រេកអរហ្ន៎ ដំណើរគ្រប់
 គ្រងគ្រប់គ្រង ចាំនិស្ម័គ្រដល់កំពង់ហូរចាកទីក្រុងកំ មានកំពង់រាសី
 គួរជាទីរីករាយ ចាំនិគោចរគ្រាម កំពង់ទៅដោយជុំវិញ ទីនេះហ្ន៎
 ល្មមតាំងសេចក្តីព្យាយាមរបស់កុលបុត្រអ្នកមានប្រយោជន៍ ដោយសេចក្តី
 ព្យាយាម ។ មន្ត្រីរាជកុមារ គថាគរោនា បានអង្គុយសិចគរនៅក្នុង
 ទីនោះ ដោយគិតថា ទីនេះល្មមតាំងសេចក្តីព្យាយាមបាន ។

(២៨៣) អថិស្ស មី រាជកុមារ តិស្សោ ឧបមា
 បដិកិសុ អនុច្ឆិយោ បុត្រោ អស្សុតចុត្តា ។ សេយ្យជាបិ
 រាជកុមារ អល្លិ កង្ខិ សស្មេហំ ឧទកេ ចិត្តិក្ខំ ។
 អថ បុរិសោ អាតច្ឆយ្យ ឧត្តារាណិ រាជាយ អត្ថិ
 អភិធាត្ថស្សាមិ តេជោ ចាតុករិស្សាប័តិ ។ តំ កំ
 មញ្ញសិ រាជកុមារ អថ ទុ សោ បុរិសោ អមិ អល្លិ
 កង្ខិ សស្មេហំ ឧទកេ ចិត្តិក្ខំ ឧត្តារាណិ រាជាយ
 អភិមត្តន្តោ អត្ថិ អធាត្ថយ្យ តេជោ ចាតុករិយ្យា-
 តិ ។ យោ យោតំ កង្ខិ កំ កិស្សុ ហេតុ អនុញ្ញិ កង្ខិ
 អល្លិ កង្ខិ សស្មេហំ តត្ថា បទ ឧទកេ ចិត្តិក្ខំ
 យារិទេវ ច បទ សោ បុរិសោ កិលមថស្សុ វិយាតស្សុ
 ភាតិ អស្សាតិ ។ វិវាទេវ ចោ រាជកុមារ យេ ហិ
 កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា កាយន
 យេវ កាយេហិ អវុចកដ្ឋា វិហរត្តិ យោ ច ទេសិ
 កាយេសុ កាយន្តន្តោ កាយស្មេហោ កាយមុត្តា

(២៨៤) ខ្នាលរាជកុមារ ឧបមា ធា ប្រការ បិទស្សវិស្សា
 ណាសំណា វិសេសថាភកមិទត្ថាបំបាទស្តាបំមតិមុន កិបាមកេត្ត្រាភដ
 ដល់តថាភក ។ ខ្នាលរាជកុមារ ប្រៀបដូចឈើស្រស់ ប្រកបដោយ
 ដំដែលបុគ្គលគ្រាំទុកនៅក្នុងទឹក ។ កាលបុរសគិតថា យើងនឹងកាន់
 យកឈើពុទ្ធការងឈើ មកពួកឱ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោធាកុម្មារក្សក៏
 ប្រាកដឡើងបាន ។ ខ្នាលរាជកុមារ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូច
 ម្តេច បុរសនោះកាលកាន់យកឈើពុទ្ធការងឈើ មកពួកនឹងឈើស្រស់
 ដែលប្រកបដោយដំ ដែលបុគ្គលគ្រាំទុកនៅក្នុងទឹកឯណោះ នឹងពួក
 ឱ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោធាកុម្មារក្សក៏ប្រាកដឡើងបានប្រាកដ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនកើតទេ រឿងនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រោះឈើឯណោះនៅស្រស់ប្រកបដោយដំ ថែមទាំងឈើនោះសោត
 ក៏គ្រាំនៅក្នុងទឹកផង ឯបុរសនោះ គ្រាន់តែបានចំណែកនៃសេចក្តីលំបាក
 នឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់តែប៉ុណ្ណោះ ។ ខ្នាលរាជកុមារ សេចក្តីនេះ ទាន
 ឧបមេយ្យដូច ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនបានចៀសចេញចាក
 តាមទាំងរូបយដោយកាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ថែមទាំងមាន
 សេចក្តីពេញចិត្តព្រោះកាម សេចក្តីស្នេហាព្រោះកាម សេចក្តីជ្រុំព្រោះ

សុត្តន្តបិដក បដិមនិកាយស្ស បដិមបណ្ណសាស្ត្រ

កាមមិចារា កាមមចិណ្ណុយោ សោ ធម៌ អដ្ឋង្គិ ធម៌
 សុច្ឆហិវោ ហោតិ ធម៌ សុច្ឆដិប្បស្សន្តោ ។
 ឱបក្កមិកា ចេមិ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា
 ទុក្ខា តិប្បា កុដុកា វេទនា វេទិយន្តិ អកត្វា ។
 តេ ញាណាយ ធម្មតាយ អនុត្តរាយ សម្មោតាយ ។
 វោ ចេមិ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា ឱបក្កមិ-
 កា ទុក្ខា តិប្បា កុដុកា វេទនា វេទិយន្តិ
 អកត្វា ។ តេ ញាណាយ ធម្មតាយ អនុត្តរាយ
 សម្មោតាយ ។ អយំ ទោ មិ រាជកុមារ បម្ភា
 ទបមា បដិកាសិ អនុត្តរិយា បុព្វេ អស្សុតបុត្វា ។
 (២៥៤) អបរមិ ទោ មិ រាជកុមារ ទុតិយា
 ទបមា បដិកាសិ អនុត្តរិយា បុព្វេ អស្សុតបុត្វា ។
 សេយ្យតាមិ រាជកុមារ អស្សុ កុដ្ឋិ សស្មេហិ

សុត្តន្តបិដក បដិមនិកាយ បដិមបណ្ណសាស្ត្រ

កាម សេចក្តីស្រេកហ្មាន ព្រោះកាម នឹងសេចក្តីក្រហល់ច្រហាយ
 ព្រោះកាមក្នុងកាមចំណង កាមនោះជាចេសវែលសមណព្រាហ្មណ៍
 ចំណងនោះ មិនបានលះបង់ដោយប្រពៃ ចឹងមិនបានធ្វើឲ្យស្ងប់ស្ងាមដោយ
 ប្រពៃព្រមទាំងក្នុង ។ ប្រសិនបើតួសមណព្រាហ្មណ៍ដឹងរើចំណងនោះ
 បានទទួលវេទនា ជាទុក្ខ ដីក្រៀក្រា ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តី
 ព្យាយាម តួសមណព្រាហ្មណ៍ចំណងនោះ មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹង
 ឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងឲ្យព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។ ពោះបើតួ
 សមណព្រាហ្មណ៍ដឹងរើចំណងនោះ មិនបានទទួលទុក្ខវេទនា ដីក្រៀក្រា
 ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាមទេ តួសមណព្រាហ្មណ៍
 ចំណងនោះ ក៏មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ឲ្យ
 ព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។ ប្រាសាទដ៏កុមារ នេះឯងទបមាជា
 ដំបូង មិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតែងតែមិនធ្លាប់បានរួមក
 ពីមុន មកប្រាកដដល់នោះគត ។

(២៥៤) ប្រាសាទដ៏កុមារ មានទបមាទី ២ ដទៃទៀតដែលមិនសូវ
 ជាអស្ចារ្យណាស់ណា ក៏ជាគតមិនធ្លាប់បានរួមកពីមុន ក៏បានកើត
 ប្រាកដដល់នោះគត ។ ប្រាសាទដ៏កុមារ ដូចឃើញស្រស់ប្រកបដោយជីវ

រាជវង្ស ពោធិ៍វង្សសុទ្ធ ទុរិយុបា

អាវតា ឧទតា ថលេ ធិត្តិភ្នំ ។ អថ បុរិសោ
 រាជញ្ញេយ្យ ឧត្តរាណី អាទាយ អត្តិ អភិធិត្តស្ស្សមិ
 តេជោ ចាតុកាវិស្សមិ ។ តិ តិ មញ្ញសិ រាជកុមារ
 អថ នុ សោ បុរិសោ អម្ពិ អល្លិ កង្កិ សស្មេហំ
 អាវតា ឧទតា ថលេ ធិត្តិភ្នំ ឧត្តរាណី អាទាយ អភិ-
 រាជញ្ញេយ្យ អត្តិ អភិធិត្តស្ស្សមិ តេជោ ចាតុកាវិស្សមិ ។
 ចោ ហេតំ កន្តេ តំ តិស្ស ហេតុ អនុញ្ញិ កន្តេ
 អល្លិ កង្កិ សស្មេហំ តិក្ខាមិ អាវតា ឧទតា ថលេ
 ធិត្តិភ្នំ យាវនេ ឆ ចន សោ បុរិសោ តិលមថស្ស
 វិហាតស្ស ភាតិ អស្សាតិ ។ ឃវមេវ ចោ
 រាជកុមារ យេ ហំ តេចិ សមណា វា ប្រាហ្មណា
 វា កាយេន ថេវ កាមេហំ វុមកង្កា វិហារន្តិ យោ
 ឆ ធនសំ កាមេសុ កាមត្ថន្តោ កាមស្មេហោ
 កាមមុត្តា កាមបិទាសា កាមបវិទ្យាហោ សោ ឆ
 អជ្ឈត្តំ ឆ សុប្បហំចោ ហោតិ ឆ សុបដិច្ចស្សន្តោ ។

រាជវង្ស ពោធិ៍វង្សសុទ្ធ ឧបម ទំ ២

ដែលគេដាក់លើគោកនៅឆ្ងាយពីទឹក ។ កាលបុរសគិតថា យើងនឹង
 កាន់យកឈើពុទ្ធភារនិយមកត្តាទ្យុកើតភ្នំនឹងធ្វើគេជាពាក្យទ្យុកើត
 ប្រាកដឡើង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ អ្នកសំរាលសេចក្តីនោះដូចម្តេច
 បុរសនោះកាលកាន់យកឈើពុទ្ធភារនិយម មកក្នុងនឹងឈើស្រស់ប្រកប
 ដោយជីវ ដែលគេដាក់លើគោក នៅឆ្ងាយពីទឹកឯណោះ នឹងក្នុងទ្យុ
 កើតភ្នំនឹងធ្វើគេជាពាក្យទ្យុកើតបានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ហេតុនេះមិនកើតទេ រឿងនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រោះឈើឯណោះនៅស្រស់ប្រកបដោយជីវិតមែន តែគេដាក់លើគោក
 នៅឆ្ងាយពីទឹក ឯបុរសនោះ គ្រាន់តែបានកាន់មែនសេចក្តីលំបាក នឹង
 សេចក្តីចង្អៀនចង្អុលប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ សេចក្តីនេះ បាន
 ទម្រង់យុទ្ធជូន ពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ណាមួយ ចៀសចេញចាកកាមតាំង
 ខ្សោយដោយកាយហើយ តែសមណាប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បានសេចក្តី
 ពេញចិត្ត ព្រោះកាម សេចក្តីស្នេហាព្រោះកាម សេចក្តីជ្រុំចំព្រោះ
 កាម សេចក្តីស្រឡាញ់ព្រោះកាម នឹងសេចក្តីត្រហល់ត្រហាយព្រោះ
 កាមក្នុងក្រុមកាមតាំងខ្សោយ ទាំងកាមនោះ សមណាប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 មិនបានលះបង់ដោយប្រពៃ ទាំងមិនបានធ្វើឲ្យស្លាប់ម្លាប់ដោយប្រពៃ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដិណ្ណសក

ឱបក្កមិកា ទេមិ តេ ភោត្តោ សមណាប្រាហ្មណា
 ទុក្ខា តិប្បា កុដ្កកា វេទនា វេទិយន្តិ អកត្វា វ តេ
 ញាណាយ នស្សនាយ អនុត្តរាយ សម្ពោជាយ ។
 ទោ ទេមិ តេ ភោត្តោ សមណាប្រាហ្មណា ឱបក្កមិកា
 ទុក្ខា តិប្បា កុដ្កកា វេទនា វេទិយន្តិ អកត្វា វ តេ
 ញាណាយ នស្សនាយ អនុត្តរាយ សម្ពោជាយ ។
 អយំ ទោ មិ រាជកុមារ ទុតិយា ឧបមា បដិភាសិ
 អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុតបុត្វា ។

[២៥៥] អបរាមិ ទោ មិ រាជកុមារ តតិយា
 ឧបមា បដិភាសិ អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុតបុត្វា ។
 សេយ្យជាមិ រាជកុមារ សុត្តិ កុដ្កិ ភោត្តាបិ
 អារកា ឧទកា វេល ទិក្ខុត្តិ ។ អថ បុរិសោ អា-
 កាច្ឆយ្យ ឧត្តរាណិ អាណាយ អត្ថិ អភិទិព្វត្រេស្សាមិ
 កេដោ ទាតុករិស្សាមិ ។ តំ កំ មញ្ញសិ រាជកុមារ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិណ្ណសក

ទោះបីពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនចំរើននោះ បានទទួលវេទនា ជាទុក្ខ
 ដ៏ភ្លៀវភ្លា ភ្លេចជួរ ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម ពួកសមណ.
 ប្រាហ្មណ៍ចំរើននោះ ក៏មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីនឹង
 គ្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។ បើទុកជាពួកសមណ-
 ប្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនចំរើននោះ មិនបានសោយវេទនាជាទុក្ខដ៏ភ្លៀវភ្លាភ្លេច
 ជួរ ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាមនោះទេ ពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ចំរើន
 នោះ ក៏មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីនឹងគ្រាស់ដឹងនូវ
 ព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ នេះឯងជាឧបមាទី ២
 មិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលគេថាគេមិនធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីមុន
 ក៏កើតប្រាកដដល់គេថាគេ ។

[២៥៥] ម្ចាស់រាជកុមារ នាឧបមាទី ៣ ដទៃទៀត ដែលមិន
 សូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលគេថាគេ មិនធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីមុន
 ក៏កើតប្រាកដដល់គេថាគេ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ដូចរឿយស្លឹក ជាឈើតុក
 ដែលគេដាក់ឈើតាត ទៅឆ្ងាយពីទឹក ។ កាលបុរសគិតថា យើង
 នឹងកាន់យកឈើតុកនោះឈើមកពួកឱ្យកើតភ្លើង នឹងភ្លើងដោយពុទ្ធ
 កើតប្រាកដឡើង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច

ឈ្មោះស្រី ពោធិ៍វង្សស្រីសុត្តន្ត ធម៌ប្បបទ

អម្ព ទុ សោ បុរិសោ អម្ព សុត្តិ កង្កិ កោឡាប័
 រាវតា ទុទតា ថល ធិត្តិភ្នំ ទុត្តារាណី
 អាហយ អភិមត្តន្តោ អត្តិ អភិធិត្តយ្យ តេដោ
 ហត្តករេយ្យតិ ។ ឃី ភន្ត តំ តិស្ស ហេតុ
 អម្ពត្តិ ភន្ត សុត្តិ កង្កិ កោឡាប័ តត្ថា បទ
 រាវតា ទុទតា ថល ធិត្តិភ្នំ ។ ឃីទេវ ទោ
 ភវត្តុមារ យេ ហិ តេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណ
 វា កាយេន ទេវ កាមេហិ វុបកដ្ឋា វិហរន្តិ
 យោ ច ទេសិ កាមេសុ កាមច្ឆន្តោ កាមស្នេហោ
 កាមមុត្តា កាមចិបាសា កាមបរិធារហោ សោ ច
 អដ្ឋត្តិ សុប្បហិទា ហោតិ សុចជ្យស្សន្តោ ។
 ទិបក្កមិកា ទេចិ តេ កោន្តោ សមណព្រាហ្ម-
 ណា ទុត្តា តិប្យា កដុតា វេទនា វេទិយន្តិ

ឈ្មោះស្រី ពោធិ៍វង្សស្រីសុត្តន្ត ធម៌ប្បបទ ៣

បុរសនោះ កាលតាំងយកឈើព័ទ្ធការងលើ មកក្នុងនឹងឈើស្នួត ជា
 ឈើព័ទ្ធ ដែលគេដាក់លើគោក នៅក្នុងយប់ព័ទ្ធការងលើ មិនក្នុង
 ឱ្យកើតភ្លើង មិនធ្វើនោះជាធាតុឱ្យកើតបានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន យ៉ាងនេះទើបកើតបាន រឿងនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះឈើស្នួតឯណោះ ជាឈើព័ទ្ធ ថែមទាំងឈើនោះ
 សោត គេដាក់លើគោកនៅក្នុងយប់ព័ទ្ធការង ។ ម្ចាស់ពដុតនា សេចក្តី
 នេះ មានទម្រង់យូរដូច ក្នុងសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ចៀសចេញ
 ចាកតាមទាំងឡាយ ដោយកាយបរិយ ទាំងសេចក្តីគេញចិត្តព្រោះ
 កាម សេចក្តីស្នេហាព្រោះកាម សេចក្តីជ្រប់ព្រោះកាម សេចក្តី
 ស្រេកយូរព្រោះកាម មិនសេចក្តីស្រហាប់ស្រហាយព្រោះកាម ក្នុងវត្ថុ
 កាមទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏បានលះលង់ដោយ
 ប្រពៃ បានធ្វើរូស្សបំប្លែងដោយប្រពៃ ខ្លះក្នុងកាមនោះ ព្រមទាំង
 ក្នុង ។ នោះបើក្នុងសមណព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ បានទទួល
 វេទនា ជាទុក្ខ ដ៏ក្លៀវក្លា ក្លាចផ្សា ដែលកើតកំពីរសេចក្តីព្យាយាម

កត្តា ។ តេ ញាណាយ នស្សនាយ អនុត្តកាយ
 សម្ពោធាយ ។ យោ ទេវិ តេ ភោទ្តោ សមណ-
 ព្រាហ្មណា ឧបក្កមិកា ធុត្តា តិច្ឆា កដុកា
 វេទនា វេទិយន្តិ កត្តា ។ តេ ញាណាយ នស្សនាយ
 អនុត្តកាយ សម្ពោធាយ ។ អយំ ទោ មំ រាជកុមារ
 កតិយោ ឧបមា បដិកាសិ អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុ-
 កម្មត្តា ។ ឥមា ទោ រាជកុមារ តិស្សោ ឧបមា
 បដិកំសុ អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុកម្មត្តា ។

[២៤៦] កស្ស មយ្ហិ រាជកុមារ វតទយោសិ
 យន្តហរិ នន្តេកិ នន្តមាធាយ ជិក្ខុយ កាលី អាហន្ត
 ទេកសា ចិក្ខុ អកិច្ចត្តោយ្យិ អកិច្ចប្បិធឿយ្យិ អកិ-
 សត្តាបេយ្យន្តិ ។ សោ ទោ អយំ រាជកុមារ នន្តេកិ
 នន្តមាធាយ ជិក្ខុយ កាលី អាហន្ត ទេកសា ចិក្ខុ អកិ-
 ច្ចត្តោមិ អកិច្ចប្បិធឿមិ អកិសត្តាបេមិ ។ កស្ស មយ្ហិ
 រាជកុមារ នន្តេកិ នន្តមាធាយ ជិក្ខុយ កាលី អាហន្ត

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏គួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ
 ដើម្បីគ្រាស់ដឹង ឲ្យព្រះចិត្តបានដ៏ប្រសើរបាន ។ បើទុកជាពួកសម-
 ណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ មិនបានទទួលវេទនាជាទុក្ខដ៏រឿង
 ខ្លោចផ្ស ដែលកើតពីរសចក្ខុវិញ្ញាណ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ក៏គួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីគ្រាស់ដឹង ឲ្យព្រះ
 ចិត្តបានដ៏ប្រសើរបាន ។ ប្លាណរាជកុមារ នេះឯងជាឧបមាទី ព ិទ
 ស្សីជាអស្សារ្យណាស់ណា ដែលគេថាគត មិនធ្លាប់បានស្តាប់មកដំបូ-
 ក៏កើតប្រាកដដល់គេជាគត ។ ប្លាណរាជកុមារ ទេវតាទាំង ព ប្រការនេះ
 ឯងហើយ មិនស្សីជាអស្សារ្យណាស់ណា ដែលគេថាគតមិនធ្លាប់បាន
 ស្តាប់មកដំបូក ក៏កើតប្រាកដដល់គេជាគត ។

[២៤៦] ប្លាណរាជកុមារ គេថាគតនោះមានសចក្ខុក្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 បើដូច្នោះ គួរតែត្រូវទាំងឡាយដោយឆ្មេញ ទល់ពិការដោយអណ្តាត
 សន្តិកំសន្តិទ បៀតបៀន ដុតកំដៅចិត្តដោយចិត្ត ។ ប្លាណរាជ-
 កុមារ គេថាគតនោះឯង ទាំងឡាយដោយឆ្មេញ ទល់ពិការដោយអណ្តាត
 សន្តិកំសន្តិទ បៀតបៀន ដុតកំដៅចិត្តដោយចិត្ត ។ ប្លាណរាជកុមារ
 កាលគេថាគតនោះ ទាំងឡាយដោយឆ្មេញ ទល់ពិការដោយអណ្តាត

ចេតសា ចិត្តំ អភិធិត្តន្តោតោ អភិច្ឆិយ្យយេតោ អភិ-
សន្តាបយេតោ កខ្មែរ មេតោ ឧទ្ធច្ឆិ ។ សេយ្យថា ចិ
រាជកុមារ ពលវា ធុរិសោ ទុព្វលករំ ច្រវឹសំ សីសេ
វា តហេតុ ទទ្ធរ វា តហេតុ អភិធិត្តន្តោយ្យ
អភិធិច្ឆិធូយ្យ អភិសន្តាបយេយ្យ ឯវេម ទោ មេ
រាជកុមារ ធានេកិ ធានេមាណយ ជីវ្ហយ តាលិ
អាមាទ្ធុ ចេតសា ចិត្តំ អភិធិត្តន្តោតោ អភិធិច្ឆិ
យេតោ អភិសន្តាបយេតោ កខ្មែរ មេតោ ឧទ្ធច្ឆិ ។
អារុទ្ធិ ទោ បទ មេ រាជកុមារ វិរិយំ ហោតិ
អសន្សំ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បធុត្តា^(៦) សារទោ ច
បទ មេ កាយោ ហោតិ អប្បជីប្បស្សន្តោ គោទ
ទុក្ខប្បថានេច បទាចារិកុន្តស្ស សោត ។

(២៩៧) តស្ស មធានី រាជកុមារ ឯតទហោសិ
យទ្ធុចាហំ អប្បទតំ ឈានំ ឈាយេយ្យន្តិ ។ សោ
ទោ អហំ រាជកុមារ ឧទ្ធរោ ច វាសតោ ច អស្សា-
សប្បស្សនេ ឧបទ្ធានិ ។ តស្ស មធានី រាជកុមារ

៦៥ អសំបុត្តិ ។

សន្តិសុភ័ទ្ធ បៀតបៀន ដុតកំដៅចិត្តដោយចិត្ត ញើសកំហូរចេញតាម
ភ្លៀកតាំងសតិវាង ។ ប្រាសាទរាជកុមារ បុស្សស្រីលាងចិត្តចិត្ត ភយ្យ
ចាប់បុស្សសាខាចិត្តចិត្ត រៀនរៀន ព្រះធម៌ក្នុងបុគ្គលិក ភយ្យ
បៀតបៀន ញើសកំហូរ ប្រាសាទរាជកុមារ ភយ្យសតិវាងចេញ
ដោយចេញ ទល់ពិការដោយស្តោក សន្តិសុភ័ទ្ធ បៀតបៀន
ដុតកំដៅចិត្តដោយចិត្ត ញើសកំហូរចេញតាមភ្លៀកតាំងសតិវាង ក៏ដូច្នោះ
ដែរ ។ ប្រាសាទរាជកុមារ សេចក្តីព្យាយាមដែលកោតបានប្រាសាទរាជកុមារ
ក៏មិនខ្វះខាត សតិដែលកោតបានសម្រេចប៉ុណ្ណោះ ក៏មិនមែន ដោយ
ប៉ុណ្ណោះ វាប្រសើរឯងគេ នៅក្រៅស្រុកវាយ មិនបានស្រូវប្រាប់
កើតព្រះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដែលបាននោះ មក
ចល្លាលចារកំដៅគេ ។

(២៩៨) ប្រាសាទរាជកុមារ ភយ្យសតិវាងបានសេចក្តីព្រះនិយាមនោះ
ច ដើម្បីនោះ កាតាអញ្ញានុវត្តិវិញ្ញាណ ក៏មិនដកដង្ហើមជាតា
រម្មណ៍ ។ ប្រាសាទរាជកុមារ ភយ្យសតិវាងបាន ក៏បានអត់ទ្រង់អស្សាស-
បស្សស្រីតាមបុគ្គលិកភយ្យសតិវាង ។ ប្រាសាទរាជកុមារ ភយ្យសតិវាង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវណ្ណសក

មុទតោ ច ឆាសតោ ច អស្សាសប្បស្សនេសុ ឧប-
 រុទ្ធសុ កណ្តាសោតេហិ វតានិ ធិត្តុញ្ញនិ អធិមត្តា
 សន្តោ ហោតិ សេយ្យជាថិ ឆាម កត្តាតត្តិយា
 ធម្មនាយ អធិមត្តា សន្តោ ហោតិ វិវាមេ ទោ
 មេ រាជកុមារ មុទតោ ច ឆាសតោ ច អស្សា-
 សប្បស្សនេសុ ឧបរុទ្ធសុ កណ្តាសោតេហិ វតានិ
 ធិត្តុញ្ញនិ អធិមត្តា សន្តោ ហោតិ ។ អារទ្ធិ ទោ
 បទ មេ រាជកុមារ វិយំ ហោតិ អសន្ធិនិ ឧបដ្ឋិតា
 សតិ អប្បម្មត្តា សារន្តោ ច បទ មេ កាយោ
 ហោតិ អប្បដិប្បស្សន្តោ តេនេវ ទុក្ខប្បនាទេន
 ចតាចាតិទុក្ខស្ស សតោ ។

(២៥៨) ឥស្ស មឃ្ហិ រាជកុមារ ឯតទហោសិ
 យទ្ធាហំ អប្បនកំយេវ ណាមំ ណាយេយ្យន្តិ ។
 សោ ទោ អហំ រាជកុមារ មុទតោ ច
 ឆាសតោ ច កណ្តាសោតោ ច^(១) អស្សា-
 សប្បស្សនេសុ ឧបរុទ្ធិ ។ ឥស្ស មឃ្ហិ រាជកុមារ

១ ឧ. វណ្ណតោ ធានី សទ្ធិ ប្រាស្រ្ត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវណ្ណសក

អត់ទ្រូល់អស្សាសប្បស្សនៈតាមមុខទ្វារខឹងនាសិក សំរៀងទ្រូល់ដែរ
 ចេញតាមកណ្តារសាត ទ្វារនិស្សប្រហាល ។ ដូចជា ប្តីប្រមាណ
 លោហជនិដែលកំពុងស្ងប់ តែងមានសំរៀងទ្រូល់យ៉ាងណា ម្នាលរាជ-
 កុមារ កាលកថាគតអត់ទ្រូល់អស្សាសប្បស្សនៈតាមមុខទ្វារខឹងតាមនា-
 សិក សំរៀងទ្រូល់ដែលចេញតាមកណ្តារសាត គឺទ្វារនិស្សប្រហាល
 យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលរាជកុមារ តែសេចក្តីព្យាយាមដែលកថាគត
 បានប្រារព្ធហើយ មិនចូលរយ សតិដែលកថាគតម្តងម៉ាហើយ ក៏មិន
 រយមាយ ចុំខ្លែកាយរបស់កថាគត នៅគ្រប់លំក្រុងយ មិនបានស្តប់
 ទ្រូល់ តើគេប្រារសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាក
 នោះឯង មកបណ្តាលចាក់ជោក ។

(២៥៨) ម្នាលរាជកុមារ គថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 បើដូច្នោះ កាតាអញគួរសំឡឹងឈានគិមិនដកដង្ហើមជាអារម្មណ៍ទៀត ។
 ម្នាលរាជកុមារ គថាគតនោះ អត់ទ្រូល់អស្សាសប្បស្សនៈតាមមុខទ្វារ
 តាមនាសិកខឹងកណ្តារសាត ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលកថាគតនោះ

ព្រះវិហារ

រាជវង្ស ពោធិ៍រាជវង្សសុទ្ធ អប្បនាមិកា

មុខតោ ច ធាសតោ ច កណ្តាលតោ ច
 រាស្ត្រសប្បស្សន្តសេសុ ឧបរុទ្ធសុ អធិមត្តា វតា
 មុន្នាធិ ឧបាទន្តិ^(១) ។ សេយ្យថាថិ រាជកុមារ
 តសវ បុរិសោ តិណ្ណោ ធិ ឧបរុទ្ធសុ មុន្នាធិ អភិមត្តេយ្យ
 ឯវមេវ ទោ មេ រាជកុមារ មុខតោ ច ធាសតោ
 ច កណ្តាលតោ ច រាស្ត្រសប្បស្សន្តសេសុ
 ឧបរុទ្ធសុ អធិមត្តា វតា មុន្នាធិ ឧបាទន្តិ ។
 អារទ្ធិ ទោ មធ មេ រាជកុមារ វិយំ ហោតិ
 អសស្សិធិ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បមុត្តា សារទ្ធា ច
 មធ មេ កាយោ ហោតិ អប្បជិយ្យស្សន្តោ តេវេវ
 ធុក្ខុច្យតានេន បតានាភិកុដ្ឋស្ស សតោ ។

[២៥៧] តស្ស បយ្ហិ រាជកុមារ ឯតនហោសិ
 យទ្ធាហំ អប្បនកិយេវ ឈានំ ឈាយេយ្យន្តិ ។
 សោ ទោ អហំ រាជកុមារ មុខតោ ច ធាសតោ
 ច កណ្តាលតោ ច រាស្ត្រសប្បស្សន្តសេសុ ឧបរុទ្ធិ ។

• ឧ. ឧប្បនំ ហោន្តិ ។

រាជវង្ស ពោធិ៍រាជវង្សសុទ្ធ អប្បនាមិកា

អត់ខ្យល់អស្សន្តសប្បស្សន្តសេសុ តាមមុខតោ តាមធាសិកន្តិកណ្តាលតោ ខ្យល់
 យ៉ាងខ្លាំងលើសប្រមាណ កិរិលមកចាក់ដោយគ្រឿងក្បាល ។ ម្នាល
 រាជកុមារ បុរសដែលខានកំឡាំង ឆប្បិចោតក្បាល ដោយដៃគ្រឿង
 ដ៏មុត យ៉ាងណា ម្នាលរាជកុមារ កាលគឺជាគន អត់ខ្យល់អស្សន្តស-
 ប្បស្សន្តសេសុ តាមមុខតោ តាមធាសិកន្តិកណ្តាលតោ ខ្យល់យ៉ាងខ្លាំង
 លើសប្រមាណ កិរិលត្រឡប់មកចាក់ដោយគ្រឿង យ៉ាងនោះដែរ ។
 ម្នាលរាជកុមារ ប៉ុន្តែសេចក្តីក្បាយម ដែលគឺជាគនបានប្រាព្វហើយ
 ក៏មិនច្បាប់យ សតិដែលគឺជាគនបានម្តងហើយ ក៏មិនពេញហើយ
 ប៉ុន្តែកាយរបស់គឺជាគន នៅតែក្រវល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រួច កើត
 គ្រោះសេចក្តីក្បាយម ដោយសេចក្តីក្បាយមដ៏លំបាកនោះ មក
 បណ្តាលចាក់ដោយ ។

[២៥៨] ម្នាលរាជកុមារ គឺជាគននោះមានសេចក្តីត្រូវដំរើយ៉ាង
 នេះថា បើដូច្នោះ ភាពអញ្ជាតស៊ីខ្យល់ឈាន គឺមិនដកដង្ហើមជា
 ភាពដ្ឋានទៀត ។ ម្នាលរាជកុមារ គឺជាគននោះឯង បានអត់ខ្យល់
 អស្សន្តសប្បស្សន្តសេសុ តាមមុខតោ តាមធាសិកន្តិកណ្តាលតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសក

តស្ស មយ្ហំ រាជគុមារ មុទតោ ច ធាសតោ ច
 កណ្ណសោតតោ ច អស្សាសប្បស្សាសេសុ ឧបុទ្ទេសុ
 អធិមត្តា សីសេ សីសវេទនា ហោន្ណំ ។ ឆេយ្យជាថ
 រាជគុមារ តលវា មុវិសោ នធឿន វត្តកូទ្ធន សីសេ
 សីសវេដ្ឋនំ នធឿយ្យ ឯវមេវ ទោ មេ រាជគុមារ
 មុទតោ ច ធាសតោ ច កណ្ណសោតតោ ច អស្សា-
 សប្បស្សាសេសុ ឧបុទ្ទេសុ អធិមត្តា សីសេ សីស-
 វេទនា ហោន្ណំ ។ អវន្តំ ទោ បន មេ រាជគុមារ វិយំ
 ហោតិ អសស្មិទិ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បមុដ្ឋា សារទ្ធោ
 ច បន មេ កាយោ ហោតិ អប្បជិច្ឆស្សទ្ធោ តេនេវ
 ទុក្ខប្បធានេន បដាណិកុដ្ឋស្ស សតោ ។

(២៦០) តស្ស មយ្ហំ រាជគុមារ ឯនធិហោសិ
 យទ្ធាហំ អប្បានកំយេវ ឈានំ ឈាយេយ្យន្តំ ។
 សោ ទោ អហំ រាជគុមារ មុទតោ ច ធាសតោ ច
 កណ្ណសោតតោ ច អស្សាសប្បស្សាសេ ឧបុទ្ទំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក

ម្នាលរាជគុមារ កាលគង់គេបានអត់ទ្រង់ស្រួលសបស្បុរសៈតាមមុខគ្នា
 តាមនាសិកនឹងតាមកណ្ណសោតហើយ វេទនាតើក្នុងក្បាលព្រះក្បាល
 ទ្វាំងលើសប្រមាណ ។ ម្នាលរាជគុមារ ដូចម្តេចសមាគមក្នុងសប្ប
 ចន្តត្រូវបន្តដូច្នោះក្បាលព្រះក្បាល ដោយត្រូវត្រូវដំបំ (យ៉ាងណា)
 ម្នាលរាជគុមារ កាលគង់គេបានអត់ទ្រង់ស្រួលសបស្បុរសៈតាមមុខគ្នា
 តាមនាសិកនឹងតាមកណ្ណសោតហើយ វេទនាតើក្នុងក្បាលព្រះក្បាល
 ដ៏ទ្វាំងលើសប្រមាណ តើដូច្នោះវេទនា ។ ម្នាលរាជគុមារ ចុះខ្លះសេចក្តី
 ព្យាយាមដែលគង់គេបានប្រាប្បហើយ ក៏មិនច្បាស់យេ សតិដែល
 គង់គេបានគម្ពស់ម៉ារហើយ ក៏មិនរាយមាយ ចុះខ្លះតាមរបស់គង់គេនៅ
 នៃក្រវល់ក្រវល់មិនទាន់ស្ងប់ស្ងួត កើតព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយ
 សេចក្តីព្យាយាមដ៏ម៉ារនោះឯង មកបណ្តាលចាក់ជាន់ ។

(២៦០) ម្នាលរាជគុមារ គង់គេនោះឯង ក៏មានសេចក្តីត្រូវវិ-
 យ៉ាងនេះទេ ចេដូច្នោះ គួរតែកាត់អញ្ជាស់ទ្រង់ណាម គឺមិនជក់ដង្ហើមជា
 ការម្នាក់ទៀត ។ ម្នាលរាជគុមារ គង់គេនោះឯង បានអត់ទ្រង់
 តស្រួលសបស្បុរសៈតាមមុខគ្នា តាមនាសិកនឹងតាមកណ្ណសោត ។

រាជវង្ស ពោធិ៍វង្សសុទ្ធ អប្បនាម្យា

តស្ស មធឿ រាជកុមារ មុខតោ ច ធាសតោ ច
 កណ្តាលោតតោ ច អស្សាសប្បស្សាសេសុ ឧបវុទ្ធសុ
 អធិមត្តា វតា ក្សត្តិ បរិកន្តន្តិ ។ សេយ្យជាមិ
 រាជកុមារ ធាត្វា តោយាតតោ វា តោយាតតត្ថេ-
 វសិ វា តិណ្ណោ តោវិកន្តន្តេ ក្សត្តិ បរិកន្តេយ្យ
 ឯវមេវ ទោ រាជកុមារ មុខតោ ច ធាសតោ ច
 កណ្តាលោតតោ ច អស្សាសប្បស្សាសេសុ ឧបវុទ្ធសុ
 អធិមត្តា វតា ក្សត្តិ បរិកន្តន្តិ ។ អារទ្ធិ ទោ បទ មេ
 រាជកុមារ វិយិ ហោតិ អសស្មិ ឧបដ្ឋិតា
 សតិ អប្បម្មដ្ឋា សារត្វោ ច បទ មេ កាយោ
 ហោតិ អប្បជ័យ្យស្សត្វោ តេនេវ ទុក្ខប្បដាទេន
 បដាទាវិកុទ្ធស្ស សតោ ។

(២៦០) តស្ស មធឿ រាជកុមារ ឯតនហោសិ
 យទ្ធាហំ អប្បនកំយេវ ឈានំ ឈាយេយ្យន្តិ ។

រាជវង្ស ពោធិ៍វង្សសុទ្ធ អប្បនាម្យា

ម្នាលរាជកុមារ កាលគឺជាគតបានអត់ខ្យល់អស្សាសប្បស្សាសៈតាមមុខទ្វារ
 តាមខាសិកន្តិកណ្តាលោត ខ្យល់លើសប្រមាណកំភក់ខ្លូរដំបៅវែង ។
 ម្នាលរាជកុមារ ដូចជាបុរសជាអ្នកសម្លាប់គោក្តី អ្នកជំនួយរបស់បុរស
 សម្លាប់គោក្តី ជាអ្នកប្រសប់ពន្លឺវិ កាត់ដំបៅវែងគោ ដោយកំបិត
 សម្រាប់កាត់ពន្លឺស្រាប់គោដ៏មុត (យ៉ាងណា) ម្នាលរាជកុមារ កាល
 គឺជាគតបានអត់ខ្យល់អស្សាសប្បស្សាសៈតាមមុខទ្វារ តាមខាសិកន្តិកតាម
 កណ្តាលោត ខ្យល់ខ្លាំងលើសប្រមាណ កំភក់ខ្លូរដំបៅវែងខ្លូរខ្លាំង ។
 ម្នាលរាជកុមារ ប៉ុន្តែសេចក្តីព្យាយាមដែលគឺជាគតបានប្រាកដហើយ មិន
 ជួយ គឺដែលគឺជាគតបានដល់ចំហើយ ក៏មិនបានឈរមួយ
 ប៉ុន្តែកាយរបស់គឺជាគត នៅតែស្រវល់ស្រវាយ មិនបានស្ងប់ស្ងួត កើត
 ព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដល់បុគ្គលនាង មក
 បណ្តាលចាក់ដោត ។

(២៦១) ម្នាលរាជកុមារ គឺជាគតបានសេចក្តីត្រូវវិយោធិនេះជា
 បើដូច្នោះ គួរតែព្យាយាមស្រឡាញ់ឈានដ៏មិនដកដង្ហើមជាភារម្មណ៍ទៀត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

សោ ទោ អហំ រាជកុមារ មុទតោ ច ធាសតោ
 ច កណ្ណសោតតោ ច អស្សាសប្បស្សនសេ ឧបទុទ្ធី។
 កស្ស មឃ្ហំ រាជកុមារ មុទតោ ច ធាសតោ ច
 កណ្ណសោតតោ ច អស្សាសប្បស្សនសេសុ ឧបទុទ្ធីសុ
 អធិមត្តោ កាយស្មី វាហោ ហោតិ ។ សេយ្យថាថិ
 រាជកុមារ ទ្វេ ពលវន្តោ បុរិសា ទុក្ខលតរិ បុរិសិ
 ធាធាពាហាសុ កហេត្វា អដ្ឋារកាសុយា សន្តាមេយ្យិ
 សំបរិពារេយ្យិ វិវាទេវ ទោ មេ រាជកុមារ មុទតោ
 ច ធាសតោ ច កណ្ណសោតតោ ច អស្សាសប្បស្សន-
 សេសុ ឧបទុទ្ធីសុ អធិមត្តោ កាយស្មី វាហោ
 ហោតិ ។ អារទ្ធិ ទោ មន មេ រាជកុមារ វិវយំ
 ហោតិ អសល្លំ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បធុដ្ឋា សារទ្វោ
 ច មន មេ កាយោ ហោតិ អប្បដិច្ចស្សត្វា
 តេវេវ ទុក្ខប្បចារនន មនាទាភិក្ខុស្ស សតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ម្នាលរាជកុមារ គឺជាគតនោះឯង បានអត់រៀនអស្សាសប្បស្សនៈតាម
 មុទុទ្ធារ តាមនាសិកនឹងតាមកណ្ណសោត ។ ម្នាលរាជកុមារ កាល
 គឺជាគតអត់រៀនអស្សាសប្បស្សនៈតាមមុទុទ្ធារតាមនាសិកនឹងតាមកណ្ណ-
 សោត សេចក្តីក្តៅក្រហាយដ៏ខ្លាំងលើសប្រមាណក៏កើតមានក្នុងកាយ ។
 ម្នាលរាជកុមារ ដូចជាបុរសមានកំឡាំង២ នាក់ ចាប់បុរសដែលមាន
 កំឡាំងខ្សោយគ្រង់ដើមដៃម្ខាងម្នាក់ ហើយគប្បីឆ្កើឱ្យក្រហល់ក្រហាយ
 ក្នុងរណ្តៅរើកភ្លើង (យ៉ាងណា) ម្នាលរាជកុមារ កាលគឺជាគតអត់រៀន
 អស្សាសប្បស្សនៈតាមមុទុទ្ធារ តាមនាសិកនឹងតាមកណ្ណសោតហើយ
 សេចក្តីក្តៅក្រហល់ក្រហាយ ខ្លាំងលើសប្រមាណក៏កើតមានក្នុងកាយ
 ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលរាជកុមារ ប៉ុន្តែសេចក្តីព្យាយាមដែលគឺជាគត
 បានប្រាណហើយ ក៏មិនអន្តរាយ សតិដែលគឺជាគតបានគិតលំហែហើយ
 ក៏មិនបានរាយទាយ ប៉ុន្តែកាយរបស់គឺជាគត នៅក្រែងក្រែង
 មិនស្ងប់ម្លប់ កើតប្រារសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏
 ចាំបាច់ឯង មកបណ្តាលចាក់វាង ។

៣៨១

រាជវង្ស កោដិរាជកុមារសុត្ត អណ្ណបញ្ជី

[២៦៦] អបិស្ស មំ រាជកុមារ ទេវតា ឱស្សា
ឯវមាហិសុ កាលកតោ សមណោ តោតមោតិ ។
ឯកថ្វា ទេវតា ឯវមាហិសុ ន កាលកតោ
សមណោ តោតមោ អបិច កាលំ ករោតិ ។
ឯកថ្វា ទេវតា ឯវមាហិសុ ន កាលកតោ
សមណោ តោតមោ ធមិ កាលំ ករោតិ អរហិ
សមណោ តោតមោ វិហារេ ត្រូវ សោ អរហិតោ
ឯវរុទោ ហោតិ ។

[២៦៧] តស្ស មហ្មំ រាជកុមារ ឯវមាហិសុ
ធម្មទាហិ សទ្ធិសោ អហារុបទ្ធនាយ មជ្ជិ-
ពដ្ឋេយ្យន្តំ ។ អថទោ មំ រាជកុមារ តា ទេវតា
ឧបសង្កមិត្តា ឯវមាហិសុ មា ទោ ត្វំ ហរិស សទ្ធិសោ
អហារុបទ្ធនាយ មជ្ជិមជ្ជិ ។ សទេ ទោ ត្វំ ហរិស
សទ្ធិសោ អហារុបទ្ធនាយ មជ្ជិមជ្ជិស្សសិ តស្ស ភេ
មយំ ធិត្វំ ឧជំ លោមក្សបេហិ អន្លោហរិស្សាម

រាជវង្ស កោដិរាជកុមារសុត្ត កាត្តាវរាហោ

[២៦៦] ខ្នាលរាជកុមារ គ្រានោះ ក្នុងទេវតាឃើញភពភ
ហើយបាននិយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមធ្វើមរណកាលទេ
ហើយ ។ ទេវតាក្នុងខ្លះបាននិយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម
មិនទាន់ធ្វើមរណកាលទេ កែព្រះសមណគោតម ទើងធ្វើមរណកាល
ឯឡូវនេះ ។ ទេវតាក្នុងខ្លះនិយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម
មិនទាន់ធ្វើមរណកាលទេ ទាំងមិនធ្វើមរណកាល ក្នុងកាលឯឡូវនេះដែរ
ព្រះសមណគោតមជាព្រះអរហន្ត ផ្ទះជាវិហារធម៌ទេតើ សកាតយ៉ាង
នេះ វែមណីមានដល់ព្រះអរហន្ត ។

[២៦៧] ខ្នាលរាជកុមារ គព្វគរោនោះមានសព្វក្តីគ្រិះរិយ៉ាង
នេះថា បើដូច្នោះ ក្នុងគោតមអញប្រតិបត្តិដើម្បីផ្តល់បង្គំអាហារ ដោយ
ប្រការទាំងពួង ។ ខ្នាលរាជកុមារ លំដាប់នោះ ក្នុងទេវតាទាំងនោះ
បានចូលមកកេងចាញ់ហើយ ទាំងនិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រអ្នកធិទ្ធិក
អ្នកកុំប្រតិបត្តិដើម្បីផ្តល់បង្គំអាហារ ដោយប្រការទាំងពួងឡើយ ។
បពិត្រអ្នកធិទ្ធិក ប្រសិនបើអ្នកនឹងប្រតិបត្តិដើម្បីផ្តល់បង្គំអាហារ ដោយ
ប្រការទាំងពួងហើយ ក្នុងយើងនឹងបញ្ចូលទុជាទិព្វភាវាទ្ធកេងរបស់អ្នក

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចម្ពីរសង្កតំ

កាយ ភ្នំ យាថេស្សសីតិ ។ ភស្ស មជ្ឈិ
 រាជកុមារ ឯតទេហោសិ អហំ ថេវ ទោ បទ
 សទ្ធិសោ អជន្តុកំ បដិជាទេយ្យិ ឥមា ច ទោ ថេ
 រោតា ធិត្ថំ ឌុដិ លោមក្កបេហិ អរិដ្ឋិហារេយ្យិ
 កាយ ទាហំ យាថេយ្យិ តំ មម អស្ស បុសាតិ ។
 សោ ទោ អហំ រាជកុមារ តា រោតា បទ្ធាចិក្ខុរាមិ
 អលន្តំ វធាមិ ។ ភស្ស មជ្ឈិ រាជកុមារ ឯត-
 ទេហោសិ យទ្ធាចាហំ ថោកំ ថោកំ អាហារំ
 អាហារេយ្យិ បសតំ បសតំ យទិ វា មុក្កយ្ហសិ
 យទិ វា កុលត្ថយ្ហសិ យទិ វា កណ្ណយយ្ហសិ
 យទិ វា ហារេណ្យកយ្ហសន្តិ ។ សោ ទោ អហំ
 រាជកុមារ ថោកំ ថោកំ អាហារំ អាហារេសី
 បសតំ បសតំ យទិ វា មុក្កយ្ហសិ យទិ វា
 កុលត្ថយ្ហសិ យទិ វា កណ្ណយយ្ហសិ យទិ វា
 ហារេណ្យកយ្ហសន្តិ ។ ភស្ស មជ្ឈិ រាជកុមារ

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចម្ពីរសង្កតំ

នឹងញ៉ាំងអ្នកឱ្យរស់នៅដោយធម៌ទិព្វនោះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគន្លងនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើគាត់អញ្ជើញនឹងប្តេជ្ញាចំពោះពួកទេវតាដូចជា
 អ្នកមិនបរិភោគ ដោយប្រការទាំងពួងទៅ ពួកទេវតាទាំងនេះនឹងបញ្ចូល
 ធម៌ទិព្វនោះឲ្យរកមករបស់គាត់អញ ចំណែកទាំងគាត់អញ គប្បីញ៉ាំង
 ជីវិតឱ្យរស់នៅដោយធម៌ទិព្វនោះ ពាក្យនោះនឹងជាពាក្យកុហកនៃគាត់
 អញ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគន្លងនោះ ក៏យាត់ពួកទេវតាទាំងនោះហើយ
 និយាយថា ល្អើយ កុំឡើយ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគន្លងនោះមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរឲ្យគាត់អញសម្រេចភាពរកិច្ច
 បន្តិច ។ ចំនួនជាមួយទូករ័ងៗ ខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកពុយខ្លះ ប៉ុន
 សាច់គ្រាប់ពពាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកកង្កឹខ្លះ កុំនោះសាកប៉ុន
 សាច់រលីងឈូកខ្លះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគន្លងនោះក៏បានសម្រេច
 ភាពរកិច្ចបន្តិច ។ ចំនួនជាមួយទូករ័ងៗ ខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកពុយ
 ខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់ពពាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកកង្កឹខ្លះ កុំនោះ
 លោកប៉ុនសាច់រលីងឈូកខ្លះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលគឺជាគន្លងនោះ

ជាតិ ជាតិ អាហារិ អាហារយតោ បសតិ
បសតិ យទិ វា មុត្តយុសំ យទិ វា កុលត្តយុសំ
យទិ វា កណ្តុយយុសំ យទិ វា ហរណុកយុសំ
អនិមត្តកសិមាមំ បត្តោ កាយោ ហោតិ ។

[២៦៤] សេយ្យថាមិ នាម អសីតិកថទ្ធានំ វា
កាលមទ្ធានំ វា វិវេស្ស មេ អន្តប្បទ្ធានំ កវន្តិ
តាយេវប្បហារតាយ ។ សេយ្យថាមិ នាម ឱដ្ឋបទិ
វិវេស្ស មេ អាទិសទំ ហោតិ តាយេវប្បហារ-
តាយ ។ សេយ្យថាមិ នាម វដ្ឋបទិ វិវេស្ស
មេ ចិដ្ឋិកណ្តុកោ ឧណ្ណតាវណតោ ហោតិ តាយេ-
វប្បហារតាយ ។ សេយ្យថាមិ នាម ជដ្ឋសាលាយ
តោចាលសិយោ ឱលុត្តវិលុត្តា កវន្តិ វិវេស្ស មេ
ជាសុទ្ធិយោ ឱលុត្តវិលុត្តា កវន្តិ តាយេវប្បហារតា-
យ ។ សេយ្យថាមិ នាម កម្ពីរ ឧទទាទេ ឧទកតារកា
កម្ពីរកតា ឱត្តាយិកា ទិស្សន្តិ វិវេស្ស មេ អក្ខរក្ស-
បេសុ អក្ខរកតា កម្ពីរកតា ឱត្តាយិកា ទិស្សន្តិ

សម្រេចអាហារកិច្ចបន្ថយចុះបន្តិចម្តង ។ ចំខ្លួនមួយទូកវែង ។ ខ្លះ ប៉ុនសាច់
គ្រាប់សណ្តែកបាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់តាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែក
កង្កែបខ្លះ ប៉ុននោះសាតប៉ុនសាច់លើកលែងខ្លះ តាយ (របស់តថាគត)
ក៏ដល់ផ្លូវការស្តាប់ស្តង់ទ្រាំនឹងលើសប្រមាណ ។

[២៦៥] អយវៈភូចនិវិយវៈធំ របស់តថាគត ប្រៀបដូចវិស្វិមាធា
ថ្នង់ច្រើន នឹងវិស្វិមាធាថ្នង់ទៅ ព្រោះពោសដែលមានអាហារកិច្ចនោះ
ឯង ។ ក្រតាករបស់តថាគត (កិស្ស) កច្ចលត្តា ដូចជាស្នាមជើងធុដ្ឋ
ព្រោះពោសដែលមានអាហារកិច្ចនោះឯង ។ ទ្រន្តន្តិវិទ្ធិរបស់តថាគត
ក៏ដូចដូច ដូចវិទ្ធិលុសដែលគេវិញច្ឆលត្តា ព្រោះពោសដែលមាន
អាហារកិច្ចនោះឯង ។ ប្រៀបដូចដំទឹកតថាគត ក៏ដូចដូចដំទឹក
នៃសាលាចាស់ ដ៏រតិមតាម ព្រោះពោសដែលមានអាហារកិច្ចនោះ
ឯង ។ ប្រស្រីក្នុងទាំងឡាយ របស់តថាគត ក៏ប្រៀបដូចដូចដំទឹក
រណ្តៅក្នុង ដូចកំពែងទឹក ដ៏ទួនប្រៀបដូចដំទឹក ក្នុងអណ្តូងទឹកដ៏ប្រៀប

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមចណ្ណសាវៈ

តាយេវប្បហារតាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម តិច្ឆិត្តកា-
 លាវ អាមកុច្ឆិញ្ញា វាតាតបេន សិទ្ធិសិទ្ធា ពោតិ
 សម្មិលាតោ វិវាមវស្ស មេ សិស្សច្នី សិទ្ធិសិទ្ធា
 ហោតិ សម្មិលាតា តាយេវប្បហារតាយ ។ សោ
 ទោ អហំ រាជកុមារ ឧទរច្នី បរិមសិស្សាមិទិ
 ចិច្ឆិកណ្ណកំយេវ បរិក្កណ្ណាមិ ចិច្ឆិកណ្ណកំ បរិម-
 សិស្សាមិទិ ឧទរច្នីយេវ បរិក្កណ្ណាមិ ។ យាវស្ស មេ
 រាជកុមារ ឧទរច្នី ចិច្ឆិកណ្ណកំ អស្មិទា ពោតិ
 តាយេវប្បហារតាយ ។ សោ ទោ អហំ រាជកុមារ
 វច្ឆិ វា មុត្តំ វា ករិស្សាមិទិ តត្ថោ អវត្តុដ្ឋោ
 បបតាមិ តាយេវប្បហារតាយ ។ សោ ទោ អហំ
 រាជកុមារ ឥមមេវ តាយំ អស្សាសេត្តោ ចាណិទា
 តត្តានិ អនុមជ្ឈាមិ ។ តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ
 ចាណិទា តត្តានិ អនុមជ្ឈតោ បូតិម្មលានិ លោ-
 មាទិ យស្មា បបតន្តិ តាយេវប្បហារតាយ ។
 អបិស្ស មិ រាជកុមារ មនុស្សា ទិស្វា
 វិវាហាសុ កាឡោ សមណោ តោតោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសាវៈ

ព្រោះពោសដែលមានកាយាតិចនោះឯង ។ សម្បវស្សកក្កាលសម្រាប់
 ទទួលសម្មស្សរបស់គេជាគត ក៏ស្មិតជ្រើរទៅ ដូចវិដូរយោក្ខន្ធដែលគេ
 កាត់ចេញអំពីទង ហើយក៏ស្មិតស្រទោនទៅ ដោយទ្រូលរំទិលកំដៅ
 ព្រោះពោសដែលមានកាយាតិចនោះឯង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គេជាគត
 នោះឯងគិតថា កាត្មាតញ្ជូននឹងស្មិតស្រទោន ក៏ចាប់ត្រូវផ្អែងខ្លួនវិញ គិត
 ថាកាត្មាតញ្ជូននឹងស្មិតផ្អែងខ្លួន ក៏ចាប់ត្រូវស្រែកពោទិញ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
 ស្រែកពោនរបស់គេជាគតចាប់ត្រូវដកបដិផ្អែងខ្លួន ព្រោះពោសដែលមាន
 កាយាតិចនោះឯង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គេជាគតនោះឯងគិតថា មីង
 បម្រាមដ៏ខ្លីវិញចូលទៅក្នុងទីនោះ ព្រោះពោសដែល
 មានកាយាតិចនោះឯង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គេជាគតនោះឯង កាលធ្វើ
 កាយានិទ្ធិស្រួល ទើបស្មិតចូលដោយដៃ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាល
 គេជាគតនោះស្មិតចូលដោយពុកដៃទៅ កេមទាំងខ្យល់ សុទ្ធតែគោនប្រុស
 ស្អុយពាក់ចេញពីកាយ ព្រោះពោសដែលមានកាយាតិចនោះឯង ។
 ម្ចាស់រាជកុមារ ព្រោះនោះ មនុស្សទាំងខ្យល់ ឃើញគេជាគតហើយ
 ក៏ទាំងគ្នាខំយាយយ៉ាងនេះថា ព្រាសមណៈភាគមានសម្បវទៅ ។

ឯកទ្វេ មនុស្សា ឯវណ្ណសូត្រ ឯ កោដិប្ប សមណោ
 កោតមោ សាមោ សមណោ កោតមោតិ ។
 ឯកទ្វេ មនុស្សា ឯវណ្ណសូត្រ ឯ កោដិប្ប សមណោ
 កោតមោ ធាបិ សាមោ មន្ត្រិយោ សមណោ
 កោតមោតិ ។ យោស្ស មេ វណ្ណសូត្រ តាយ
 បរិសុត្តោ ធម៌វណ្ណោ បរិយោធានា ឧបហានោ ហោតិ
 កាយវប្បហារតាយ ។

(២២៥) តស្ស មន្ត្រិយោ វណ្ណសូត្រ ឯវណ្ណសូត្រ
 យេ ទោ កេចិ អតីតមន្ត្រិយោ សមណោ វា ព្រាហ្មណា
 វា ឱបក្កមិកា ធុត្តា តិប្បា កដកុមារ វេទនា វេទយិសុ
 ឯវណ្ណសូត្រ ឯយិសោ កិយ្យោ ។ យេចិ ហិ កេចិ
 អនាគតមន្ត្រិយោ សមណោ វា ព្រាហ្មណា វា ឱបក្កមិកា
 ធុត្តា តិប្បា កដកុមារ វេទនា វេទយិសុត្តិ ឯវណ្ណសូត្រ
 ឯយិសោ កិយ្យោ ។ យេចិ ហិ កេចិ ឯវណ្ណសូត្រ
 វា ព្រាហ្មណា វា ឱបក្កមិកា ធុត្តា តិប្បា កដកុមារ
 វេទនា វេទយិសុត្តិ ឯវណ្ណសូត្រ ឯយិសោ កិយ្យោ ។

មនុស្សទាំងឡាយពួកគ្នា៖ ទាំងគ្នាទិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម
 មិនមែនមានសម្បទាទេ ព្រះសមណគោតមមានសម្បទាសេវណ្ណកុមារ
 ទេតី ។ មនុស្សទាំងឡាយពួកគ្នា៖ ទិយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណ-
 គោតមមិនមែនមានសម្បទាទេ ទាំងមិនមែនមានសម្បទាសេវណ្ណកុមារ
 គឺព្រះសមណគោតមមានសម្បទាសេវណ្ណកុមារ ។ ម្ចាស់កដកុមារ ឯវណ្ណ
 លេសតថាគត ដ៏បរិសុទ្ធផ្លូវផ្លែដល់ទាំង ហើយគ្រឿងច្របំចៅជាអប់រំ
 ទៅវិញ ព្រោះតាសដែលមានកាយតិចពោះឯង ។

(២២៥) ម្ចាស់កដកុមារ គឺជាគតនោះមានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះ
 ថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល បានទទួលវេទនា
 ជាទុក្ខដ៏ភ្លឺភ្លាមខ្លាំង ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម មានកំណត់
 ក្រែងប៉ុណ្ណោះ មិនលើសជាងនេះឡើយ ។ មួយទៀត ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល ទាំងទទួលវេទនាជាទុក្ខដ៏ភ្លឺភ្លាម
 ខ្លាំង ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម មានកំណត់ក្រែងប៉ុណ្ណោះ
 មិនលើសជាងនេះឡើយ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 កំពុងទទួលវេទនា ជាទុក្ខដ៏ភ្លឺភ្លាមខ្លាំង ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម
 មានកំណត់ក្រែងប៉ុណ្ណោះ មិនលើសជាងនេះឡើយ ។

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវណ្ណសកំ

ន ទោ បចាហំ ឥមាយ កដ្ឋកាយ ទុក្ខារកា-
រិកាយ អនិក្ខាមិ ទុក្ខំ មទុស្សនម្ហា អលមរិយញ្ញា-
ណានស្សនវិសេសំ សិយា ទុ ទោ អត្តោ មត្តោ
ពោជិយានិ(១) ។

[២២៦] តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទហោសិ
រាភិជាតាមិ ទោ បចាហំ បិទុ សក្កស្ស កម្មន្ត
សីតាយំ ជន្តបាយាយំ(២) និសិទ្ធា វិវេទ្ធោ កាមេហិ
វិវិទ្ធ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារិ វិវេតនិ
បិទិសុទំ ចមមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហរិកា សិយា ទុ
ទោ ឯសោ មត្តោ ពោជិយានិ ។ តស្ស មយ្ហំ
រាជកុមារ សតានុសារិញ្ញាណំ អហោសិ ឯសេវ មត្តោ
ពោជិយានិ ។ តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទហោសិ
កំទ្ធី ទោ អហំ តស្ស សុទស្ស ភាយមិ យន្តិ
សុទំ អញ្ញាតវ កាមេហិ អញ្ញាត្រ អកុសលេហិ
ធម្មេហិទិ ។ តស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតទហោសិ
ន ទោ អហំ តស្ស សុទស្ស ភាយមិ

១. ពោធិយានិ ។ ២. ជន្តបាយាយិ យាយោ ។

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវណ្ណសកំ

នៃពារបដ្ឋុច្ឆារៈ គឺជាគន្លឹះនៅខែមិនបានគ្រាសំដីនី ខ្ញុំទុក្ខិមនុស្សធម៌
ជាគុណវិសេសគួរដើម្បីឃើញ ដោយប្រាជ្ញារបស់ព្រះអរិយៈ ដោយ
ទុក្ខកិរិយាដ៏ខ្លាចផ្សារនេះបានឡើយ ទំនងផ្លូវគ្រាសំដីនី នឹងមានជា
យ៉ាងដទៃទៀត ។

[២២៦] ម្នាលរាជកុមារ គឺជាគន្លឹះនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ
ថា យើងនៅចាំបាន កាលកា (ច្រត់ព្រះនង្គ័ល) របស់សក្តៈជាបិកា
យើងអង្គុយនៅក្រោមម្លប់ដម្លូត្រីក្រដាត់ បានស្ងួតហើយចាកកាមទាំង
ឡាយ ស្ងួតហើយចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចូលកាន់បឋមដ្ឋាន
មានវិតក្កៈនីវិចារៈ មានបិទិទិសុទ្ធដែលរាភិក្ខុវិវេក ឧត្តរនេះទើង
ជាផ្លូវនៃកិរិយាគ្រាសំដីនី ។ ម្នាលរាជកុមារ វិញ្ញាណដែលស្តុរេវ
ភាមសតិ ក៏រកឡើងដល់គឺជាគន្លឹះ នេះហើយប្រាកដជាផ្លូវនៃការ
គ្រាសំដីនី ។ ម្នាលរាជកុមារ គឺជាគន្លឹះនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះ
ថា ភក្តាអញខ្លាចសេចក្តីសុខ ដែលជាសុខក្រៅអំពីភាមទាំងឡាយ
ដែលជាសុខក្រៅអំពីអកុសលធម៌ទាំងឡាយដែរ ។ ម្នាលរាជកុមារ
គឺជាគន្លឹះនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភក្តាអញទំនួរខ្លាចសេចក្តី

រាជវង្ស ពោធិវង្សសុទ្ធ ខ្សែកាយរាជវង្ស

យង្គំ សុទ្ធ អញ្ញាត្រូវ ការមេហ៍ អញ្ញាត្រ អកុសលេហ៍
 ធម្មេហ៍ត៍ ។ តស្ស មង្គី រាជកុមារ ឯតនេហោសិ
 ង ទោ តំ សុករំ សុទ្ធ អង្គកង្គំ ឯវិ អង្គមត្តកសិ-
 ហង្គំ បត្តកាយេន យង្គូចាហ៍ ឡិណ្ណវិកំ អាហារិ
 អាហារេយ្យំ ឡិណ្ណំ កុម្មាសង្គិ ។ សោ ទោ អហិ
 រាជកុមារ ឡិណ្ណវិកំ អាហារិ អាហារេសិ ឡិណ្ណំ កុម្មា-
 សិ ។ តេន ទោ បង មិ^(១) រាជកុមារ សមយេន
 បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ បន្ទបដ្ឋិតា ហោត្តិ យេន្នា^(២) សម-
 ណោ កោតមោ ធម្មំ អង្គកម៌ស្សតិ តំ លោ^(៣) អាណ-
 ទេស្សត្តិ ។ យតោ ទោ អហិ រាជកុមារ ឡិណ្ណវិកំ
 អាហារិ អាហារេសិ ឡិណ្ណំ កុម្មាសិ អដ មេ តេ
 បញ្ចវត្តិយា ភិក្ខុ ធិត្វិដ្ឋ បក្កមិសុ ពាហុល្លិកោ
 សមណោ កោតមោ បណាចវត្តោ អាវត្តោ ពាហុល្លា-
 យាតិ ។ សោ ទោ អហិ រាជកុមារ ឡិណ្ណវិកំ
 អាហារិ អាហារេសិ តសិ កាយោ វិវិដ្ឋោ កាយេហិ

១ ឆ. ២ ១ ២ ៥. ២ ១ ៣ ៥. ៤ ២ ៣ ៤ ១

រាជវង្ស ពោធិវង្សសុទ្ធ ព្រះទ្រង់សោយណោវង្សប្រាសាទ

សុទ្ធ ដែលជាសុទ្ធ ក្រៅអំពីកម្រិតទ្រាយ ដែលជាសុទ្ធ ក្រៅអំពី
 អកុសលេហ៍ទាំងឡាយឡើយ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគន្លងនោះម
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីសុខនោះ ដែលបុគ្គលមានកាយ
 ដល់ដូរសេចក្តីស្តាំស្តីម លើសប្រមាណយ៉ាងនេះ មិនតិចនឹងធ្វើឱ្យ
 សម្រេចបានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែកាត់អញ្ជូនវិភាគអាហារដ៏ប្រាក-
 ប្រាកដិបាយនឹងមុខម្ហូបឡើយ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គឺជាគន្លងនេះក៏
 បានបរិភោគអាហារដ៏ប្រាកប្រាកដិបាយនឹងមុខម្ហូប ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
 សម័យនោះឯង ពួកបញ្ចវត្តិយភិក្ខុដែលចម្រើនចាត់ដោយគិតថា ព្រះ
 សមណោគាតម បើគ្រាសំដឹងធម៌ណា នឹងសំដឹងចម្រើនច្របូបដល់យើង
 ទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលនោះ គឺជាគន្លងបរិភោគអាហារ
 ដ៏ប្រាកប្រាកដិបាយនឹងមុខម្ហូប គ្រានោះ ពួកបញ្ចវត្តិយភិក្ខុអម្បាល
 នោះ ក៏ឡើយណាយនឹងគឺជាគន្លង ហើយទៀសចេញទៅដោយគិតថា ព្រះ
 សមណោគាតមជាអ្នកល្អ ហួតចាកសេចក្តីព្យាយាម ត្រឡប់មកដើម្បី
 ល្មោភវិញ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ លុះគឺជាគន្លងបរិភោគអាហារដ៏ប្រាកប្រាក
 ហើយ ក៏បម្រើកាយឱ្យមានកិច្ចកិច្ច ហើយស្លាប់ចាកកាយទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុវ្វិមបល្លាសកំ

។ បេ ។ បឋមី ឈានិ ឧបសម្បជ្ជំ វិហាសិ ។
វិកត្តវិចារាណិ វុបសមា ។ បេ ។ នុតិយំ ឈានិ...
តតិយំ ឈានិ... ចតុត្ថំ ឈានិ ឧបសម្បជ្ជំ វិហាសិ ។

[២២៧] សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ
បរិយោជានេ អនង្គណេ វិកត្តបត្តិលេសេ មុទុក្ខតេ
កម្មនិយេ វិតេ អនេត្តច្យត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
តិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិវិញ្ញាមេសិ ។ សោ អនេកវិហិតំ
បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរមិ សេយ្យចីនិ ឯតម្បិ ជាតិ
ទ្វេមិ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការិ សទុទ្ទេសិ
អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរមិ ។ អយំ ទោ
មេ រាជគុមារ វត្តិយោ បឋមេ យាមេ បឋមា វិជ្ជា
អនិកតា អវិជ្ជា វិហាតា វិជ្ជា . ឧប្បញ្ញា តមោ
វិហារោ អាលោកោ ឧប្បញ្ញោ យជាតំ អប្បមត្តស្ស
អាតាចិលោ ចហិតត្តស្ស វិហារោ ។

[២២៨] សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ
បរិយោជានេ អនង្គណេ វិកត្តបត្តិលេសេ មុទុក្ខតេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុវ្វិមបល្លាសកំ

។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយនវិយាបថ
ចាំនិ ៤ ។ ព្រោះរម្ងាប់វិគត្តៈនិងវិហារៈចាំនិឡាយ ។ បេ ។ បានដល់
ទុតិយជ្ឈាន... បានដល់តតិយជ្ឈាន... បានដល់ចតុត្តជ្ឈាន សម្រេច
សម្រាន្តនៅដោយនវិយាបថចាំនិ ៤ ។

[២២៧] គថាគតៈនោះ កាលបើចិត្តនាំនិទៅល្អ បរិសុទ្ធ ដូរផង
មិនមានទីលំនៅកិលេស ព្រាសចាកទុក្ខកិលេស មានសភាពជាចិត្ត
ទន់ ក្នុងដល់ការនាគម្ម មិនបានញាប់ញ័រតាមការយល់យ៉ាងនេះហើយ
ក៏បង្ហួចចិត្តទៅដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ។ គថាគតៈនាអលីក
ឃើញខ្លួនបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ គឺលើកបាន១ ជាតិ ២ ជាតិ ។ បេ ។
គថាគតៈលើកឃើញខ្លួនបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ព្រមចាំនិកាការ ព្រម
ចាំនិទុស្សដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់រាជគុមារ នេះជារាជវិជ្ជាទី ១ ដែល
គថាគតៈបានក្នុងបឋមយាមវិទ្យា អវិជ្ជាចាន់ទៅ វិជ្ជាកិរិកេត្រឡើង
និងគុណចាន់ទៅហើយ នាទីកិរិកេត្រឡើងដល់គថាគត ដែលជាអ្នកមិនប្រមាទ
ព្យាយាមដុតកិរិកេលេស មានចិត្តចក្ខុទៅកាន់ព្រានិគ្គានដោយពិភ ។

[២២៨] គថាគតៈនោះ កាលបើចិត្តនាំនិទៅល្អ បរិសុទ្ធ ដូរផង
អនមានទីលំនៅកិលេស ព្រាសចាកទុក្ខកិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់

កម្មវិធី បិតេ អាណេត្តប្បត្តេ សន្តានំ ចុត្តបថា-
 តញ្ញាលាយ ចិត្តំ អភិវិញ្ញាមេសី ។ សោ ធិត្វេន
 ពក្កុយា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធនា នុសកេន សត្តេ បស្សមិ
 កវិហនេ ឧបថជ្ជនា នេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណ
 មុត្តាល្លោ សុកតេ មុត្តតេ ។ បេ ។ យថា កម្មបកេ
 សត្តេ បដាធិមិ ។ អយំ ទោ មេ រាជកុមារ វត្តិយា
 មជ្ឈិមេ យាមេ មុតិយា វិជ្ជា អធិតតា អវិជ្ជា វិហតា
 វិជ្ជា ឧប្បញ្ញា គមោ វិហតោ អាណោតោ ឧប្បញ្ញា
 យថាតំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិចោ បហិតត្តស្ស
 វិហរតោ ។

[២៦៧] សោ ធិវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធន
 បរិយោនាតេ អនត្តតេ វិកត្តបត្តិលេសេ មុត្តតេ
 កម្មវិធី បិតេ អាណេត្តប្បត្តេ អាសវានំ ឧយញ្ញា-
 លាយ ចិត្តំ អភិវិញ្ញាមេសី ។ សោ ធិ
 មុត្តតំ យថា កតំ អត្តញ្ញាសី ។ បេ ។ អយំ
 មុត្តតំ ធាណតំ បដិបត្តតំ យថា កតំ អត្តញ្ញាសី

គូដល់ការនាគម្ម មិនបានញាប់ញ័រទៅតាមការឃ្នក ដោយប្រការដូច្នោះ
 ហើយ គឺបង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីចុកចាញ់ញាណ គឺប្រាថ្នាដឹងឲ្យច្បាស់
 បដិសន្ធិរបស់សត្វចាស់ខ្លាញ់ ។ គឺជាគន្លឹះ មានទិព្វចក្ខុក្នុងស្នូលចក្ខុ
 របស់មនុស្សធម៌ បានឃើញខ្លួនក្នុងសត្វដែលច្រក ដែលកើត ជាសត្វ
 ថោកថាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានរូបល្អ រូបកាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិកាក្រក់
 ។ បេ ។ គឺជាគន្លឹះឃើញច្បាស់ខ្លួនក្នុងសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់
 ខ្លួន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ នេះឯងជាវិជ្ជាទី ២ ដែលគេថាគេបានហើយ
 ក្នុងមជ្ឈិមយានវិទ្យា អវិជ្ជាបាត់ហើយ វិជ្ជាភិក្ខុឡើង ឯងគេបាត់ទៅ
 ហើយ ភិក្ខុភិក្ខុឡើងដល់គេថាគេ ដែលជាអ្នកមិនប្រថាប់ ព្យាយាម
 មុតតំវេកិលេសឡើយ មានចិត្តច្បាស់ទៅកាន់ព្រះទិព្វនេះដោយពិត ។

[២៦៨] គឺជាគន្លឹះ កាលបើចិត្តនាំទៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្លូវដឹង
 មិនមានទិព្វលក្ខណៈលេស ប្រាសចាកឧបត្តិលេស មានសភាពជាចិត្ត
 ទង់ គូដល់ការនាគម្ម មិនបានញាប់ញ័រទៅតាមការឃ្នកយ៉ាងនេះ
 ហើយ គឺជាគន្លឹះបង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីកាសវត្តយញ្ញាណ ។ គឺជាគន្លឹះ
 នោះបានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។ បានដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះជាបដិបត្តិជាហេតុឡើយរបស់សេចក្តីទុក្ខ បានដឹងច្បាស់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

ឥមេ អាសវាតិ យថាភូតិ អត្តញ្ញាសី ។ មេ ។ អយំ
 វាសវំធិរោធតាមិធិ បដិមនាតិ យថាភូតិ អត្តញ្ញាសី ។
 ភស្ស មេ ឯវិ ជាធាតោ ឯវិ បស្សតោ តាមាសវាបិ ចិត្តិ
 វិមុច្ចិត្ត ភវាសវាបិ ចិត្តិ វិមុច្ចិត្ត អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តិ
 វិមុច្ចិត្ត វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ(១) ញាណំ អហោសិ ទីណា
 ជាតិ វុសិតិ ព្រហ្មធរិយំ កតំ កាណិយំ នាបរិ
 ឥត្តត្តាយាតិ អត្តញ្ញាសី ។ អយំ ទោ មេ រាជកុមារ
 រត្តិយោ បច្ចុមេ យាមេ តតិយោ វិជ្ជា អធិតតា អវិជ្ជា
 វិហតា វិជ្ជា ឧច្សន្ទា តរោ វិហតោ អាណោកោ
 ឧច្សន្ទោ យថាតិ អច្សមត្តស្ស អាតាមិចោ ឧហិ-
 តត្តស្ស វិហារោ ។

[២៧០] ភស្ស មឃ្លី រាជកុមារ ឯតទហោសិ
 អធិតតោ ទោ មេ អយំ ធាន្ទា កម្ពីរោ ទុទ្ធសោ
 ទុរទុតោចោ សន្តោ បណីតោ អត្តញ្ញាវចរោ

១ វិមុត្តមិតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសកៈ

តាមនិគថា នេជាវាសវា ។ មេ ។ បាធមីនិច្ចាសវំភាមនិគថា នេជា
 បដិមតាឡដល់ផ្លូវសេចក្តីលែងវាសវា ។ កាលនថាគន្ធានាដឹងយ៉ាងនេះ
 ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តរបស់គេជាគន្ធកិច្ចបាតកាមាសវាផង... ចិត្តរបស់
 គេជាគន្ធកិច្ចបាតកាសវាផង... ចិត្តរបស់គេជាគន្ធកិច្ចបាតអវិជ្ជាសវាផង
 កាលចិត្តច្រឡំហើយ សេចក្តីដឹង ក៏កើតប្រាកដថា ចិត្តដុតស្រឡះ
 ហើយ ជាអិសំហើយ ព្រហ្មធរិយធម៌បានទៅចប់ហើយ កិច្ចវិជ្ជា
 ត្រូវធ្វើត្រូវស្រពះហើយ ឥតមានកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកិច្ចនេះទៀត
 ឡើយ ។ ខ្នាលរាជកុមារ នេះឯងជាវិជ្ជាទី ៧ ដែលគេជាអតបាមហើយ
 ក្នុងបច្ចុមយោមវៃនក្រី អវិជ្ជាបាតទៅហើយ វិជ្ជាភិកើតឡើង ឥតបាត
 ទៅហើយ តម្កិតកើតឡើងដល់នថាគន្ធដែលជាអ្នកមិនប្រទាទ ព្យាយាម
 ដុតកំដៅកិលេសឱ្យរក្តៅ បញ្ចូចិត្តទៅកាន់ព្រះវិហារដោយភិក ។

[២៧០] ខ្នាលរាជកុមារ នថាគន្ធានាបានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ
 ថា ធម៌ដែលគេជាគន្ធបាតស្រាស់ដឹងហើយនេះឯង ជាធម៌ដ៏ច្រាលច្រៅ
 ជាធម៌ដែលសត្វឃើញបានដោយកម្រ ជាធម៌ដែលសត្វស្រាស់ដឹងបាន
 ដោយកម្រ ជាធម៌ដ៏ស្ងប់ស្ងប់ ជាធម៌ដ៏ប្លែក មិនជាច្រាច់ចុះវៃវៃក្តី

ចំបុណ្ណា បណ្ឌិតវេទនិយោ ។ អាលយរាមា ទោ
 បាយិ បដា អាលយរាមា អាលយសម្មុទ្ធិតា^(១) ។
 អាលយរាមាយ ទោ បទ បដាយ អាលយរាមាយ
 អាលយសម្មុទ្ធិតាយ ទុទ្ធីសិ ឥទិ ម៉ានិ យទិទិ
 ឥទ្យុទ្ធិតាយ បដិទ្ធីសម្មុទ្ធិតោ ។ ឥទិប្បិ^(២) ទោ
 ម៉ានិ ទុទ្ធីសិ យទិទិ សទ្ធីសម្មុទ្ធិតោ សទ្ធី-
 បដិទ្ធីសម្មុទ្ធិតោ ឥទ្ធីសម្មុទ្ធិតោ វិរាតោ ទិរាតោ
 ទិទ្ធីសម្មុទ្ធិតោ ។ អហោតោ ទោ បទ ទទ្ធី ទោសយ្យិ
 បរា ច មេ ទ អដាយ្យិ សោ មមស្ស កំលមថា
 សា មមស្ស វិហសាតិ ។ អដាយ្យិ មិ រាជកុមារ
 ឥតា អនន្ទរិយោ តាថា បដិកិស្ម ធុរា អស្សុតបុត្រា

១ ឧ. អាលយសម្មុទ្ធិតា ។ ២ ឧ. ឥទ្ធីសម្មុទ្ធិតោ ។

បុត្រ ជាគម្ពីរស្រី ជាគម្ពីរដែលអ្នកប្រាជ្ញគ្រូដ៏ដ៏បាទ ។ កំណូកសព្វ
 នេះ សុទ្ធាំនៅកំណូកវិរាមយក្នុងសេចក្តីកាលីយ កំណូកក្រក្រអាលក្នុង
 សេចក្តីកាលីយ កំណូកស្រីប្រាសាសក្នុងសេចក្តីកាលីយ (ចំពោះកាម
 ទាំងឡាយនៅឡើយ) ។ មួយទៀត បដិទ្ធីសម្មុទ្ធិតោ គឺជាបដិទ្ធី
 វិទ្យាទាំងឡាយ បដិទ្ធីសម្មុទ្ធិតោនេះ ជាហេតុទាំងឡាយសព្វដែលនៅ
 កំណូកក្នុងសេចក្តីកាលីយ នៅក្រក្រអាលក្នុងសេចក្តីកាលីយ នៅស្រីប
 ប្រាសាសក្នុងសេចក្តីកាលីយ នេះឃើញបានដោយក្រក្រពេកណាស់ ។
 មួយទៀត ធម៌ណា សម្រាប់រៀបចំផ្លូវសង្ឃឹរទាំងឡាយ សម្រាប់លះ
 ចោលផ្លូវបដិកិលេសទាំងអស់ ជាទិសដៅវិទ្យា ជាទីឡើយ
 ណាមហានិរ្តិយ ជាទិសដៅសេចក្តីទុក្ខគឺព្រះទិព្វាន ធម៌ទាំងអស់
 នេះ ជាហេតុទាំងឡាយសព្វ ឃើញបានដោយក្រក្រពេកណាស់ ។
 បើទុកជាគម្ពីរដែលនៅ កំណូកសព្វទាំងឡាយដទៃ មិនកាចនឹង
 គ្រាន់ដឹងខ្លួនទេ របស់គម្ពីរគម្ពីរឡើយ សេចក្តីលំបាកនឹងសេចក្តី
 ឡើយព្រួយនោះ មុនជាទីនឹងមានដល់គម្ពីរនោះ ។ មួយទៀត កាលណោះ
 គាថាទាំងឡាយមិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណានោះ ដែល
 គម្ពីរគម្ពីរដែលបានឮ ក្នុងកាលមុន ក៏កើតប្រាកដ ដល់គម្ពីរគម្ពីរ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កោយ

តិច្ឆោន មេ អនិកតិ
 ហសន្តាជិ បកាសិកុ
 រាគរោសបរេតេវិ
 ឆាយំ ធម្មោ សុសម្ពុទ្ធា^(១)
 បដិសោតកាមី ធិប្បណី
 កម្មិវំ ទុទ្ទសី អណ្ណិ
 រាគរត្តា ន ធិកុទ្ធិ
 តមោក្ខន្ធន អាវុតាតិ ។

ឥតិហ មេ រាជកុមារ បដិសត្វិក្ខតោ អប្សោ-
 ស្សុក្កតាយ ចិត្តិ ធម្មតិ ទោ ធម្មទេសនាយ ។

[២៧១] អថទោ រាជកុមារ ព្រហ្មុទោ
 សហម្បតិស្ស មម ចេតសា ទេតាបរិក្កមញ្ញាយ
 ឯតទេហាសិ ឧស្សតិ វត កោ លោកោ វិឧស្សតិ
 វត កោ លោកោ យត្រ ហិ ឆាម តថាភតស្ស
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អប្សោស្សុក្កតាយ ចិត្តិ
 ធម្មតិ ទោ ធម្មទេសនាយាតិ ។ អថទោ រាជកុមារ

• ឱ. សុយទ្ករោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កោយ

លោយិច្ឆុះ ធីត្វិវិទេ កថាភក្កស្សិវិជ្ជិធមិវិលេកថាភក
 បាមព្រាសវិជ្ជិហើយ ដោយសេចក្តីលំបាកនោះចុះ សត្វ
 ចាំឯទ្បាយ វិលេកនោះទោសៈគ្របសង្កត់ហើយ មិនឆាយ
 គឺឯព្រាសវិជ្ជិធមិវិទេនោះទេ សត្វចាំឯទ្បាយ វិលេកកុំឯ
 គ្រូកអារដោយករៈ វិលេកនេះគឺអវិជ្ជាកុំឯស្រូវវិក មិន
 ឃើញឡើយដែលនាំឲ្យក្លាកសត្វ ដល់ឡើយព្រះពិភព ជា
 ធម៌ដ៏ល្អិត សុទ្ធជ្រាលរៀង វិលេសត្វឃើញបានដោយ
 កម្រនោះបានទេ ។

ម្ចាស់រាជកុមារ កាលវិលេកថាភក្កចារណាឃើញ ដោយន័យ
 វិលេក្រិវិវិទេហើយ ចិត្តក៏ទទេទៅ ដើម្បីសេចក្តីរូសរ្បាយភិច មិន
 ទទេទៅ ដើម្បីស្រីវិជ្ជិធមិវិទេ ។

[២៧១] ម្ចាស់រាជកុមារ លំដាប់នោះ សហម្បតិព្រហ្ម ជីវ
 ឡើយសេចក្តីក្រិវិវិ កុំឯចិត្តរបស់ថាភក ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ទើប
 រំពឹងគិតដូច្នោះថា ទេលោកវិទាសរើហ្ន៎ ទេលោកវិទាសរើហ្ន៎ ព្រោះព្រា
 ភកថាភកជាអប្សោសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រាជ័យបង្កើនទៅ ដើម្បីសេចក្តី
 រូសរ្បាយភិច មិនបង្កើនទៅដើម្បីស្រីវិជ្ជិធមិ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ព្រាជានោះ

រាជវង្ស ពោធិ៍វង្សសុទ្ធ ព្រហ្មវង្សសុទ្ធ

ព្រហ្ម សហម្បតិ៍^(១) សេយ្យជាមិ ឆាម គលកំ បុរិសា
សម្មិត្តាតំ វ ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វ ពាហំ
សម្មិត្តេយ្យ ឯវមេវ ព្រហ្មលោកេ អន្តរហិតោ មម
បុរោ ចានុរហោសិ ។ អថទោ វាជកុមារ ព្រហ្ម
សហម្បតិ ឯកំសិ ឧត្តរាសន្តិ ករិក្ខា យេជាហំ
កេតញ្ញសិ បណាមេត្វា មិ ឯតទេវេច ទេសេតុ មេ
កន្តេ កកវំ ធម្មំ ទេសេតុ សុកតោ ធម្មំ សន្តិ សត្តា
អប្បរាជត្តជាតិកា អស្សវនតា ធម្មស្ស បរិហាយន្តិ
ករិស្សន្តិ ធម្មស្ស អញ្ញាតារោតិ ។ ឥធមរោច វាជ-
កុមារ ព្រហ្ម សហម្បតិ ៧ ទំ វត្វា អថាបរិ ឯតទេវេច

ចានុរហោសិ មកទេសុ បុត្រេ

ធម្មោ អសុត្តោ សមលេហិ ចិន្ទិកោ

អថាបុរេតំ អមតស្ស ទ្វារិ

សុណានុ ធម្មំ វិមលេចាទុកុដ្ឋំ

១ ម. សហម្បតិ ។

រាជវង្ស ពោធិ៍វង្សសុទ្ធ ព្រហ្មវង្សសុទ្ធ

៦៩ សហម្បតិព្រហ្ម គីលាតំកំព្រហ្មលោក មកព្រាកដក្សិ
ចំពោះមុខគាតេ ដូចបុរសមានកំឡាំង លោះចេញខ្លួនដើម្បីដល់សបក់
ចូល ដូចកំចូលខ្លួនដើម្បីដល់លោះចេញ ។ ហួសកដកុមារ លំដាប់
នោះ សហម្បតិព្រហ្ម ធ្វើសំពត់ឧត្តរាសន្តិ ទៀងស្មាម្លាង ប្រណាម្យ
អញ្ជាញ់រូបចង្កំចំពោះគាតេ ពោលពាក្យនេះនឹងគាតេថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌ សូមព្រះសុភម
សំដែងធម៌ (ដ្បិត) សត្វទាំងឡាយ ដែលមានក្បួនមានចូលគិតតាមក្បួ-
លសេដ្ឋីស្រាលកិច តែខានស្តាប់ធម៌ មុខជាគិតសាបសូន្យមិនទាន់
សត្វទាំងឡាយ ដែលចម្រើននឹងគ្រាសំដីនិទ្ទេរធម៌ក៏គង់មានដែរ ។ ហួស
វាជកុមារ សហម្បតិព្រហ្ម បាទពោលពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះ
រួចហើយ ក៏ពោលពាក្យដទៃទៅទៀតដូច្នេះថា

តិមុខរឿងមក ធម៌ដែលដទាំងឡាយ អ្នកប្រកបដោយ
មន្ទិលវិនិច្ឆ័យ ជាធម៌មិនបរិសុទ្ធនៃ កើតព្រាកដហើយក្នុង
ដែនមគធៈ សូមព្រះអង្គបើកខ្លួនទៅទីព្រះចិត្តានុបុរៈ សត្វ
ទាំងឡាយប្រុងចាំស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះអង្គជាអ្នកប្រាសចាក
មន្ទិល ទ្រង់គ្រាសំដីនិ (តាមលំដាប់ព្រះពុទ្ធកំលិបុកណ)

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុដ្ឋិមបណ្ណសកំ

សេសេ យថា បព្វតមុទ្ធនិដ្ឋិតោ
 យថាមិ បស្សុ ជនតិ សមន្តតោ
 តដ្ឋចមំ ធម្មមយំ សុមេច
 បាសានោរុយ្ហ សមន្តចក្ក
 សោកាវកំល្ហំ ដនតមបេតសោកោ
 អារក្ខស្សុ ជាតិជកភិក្ខុតំ
 ឧដ្ឋេហំ វិ វិជិតសង្កាម
 សត្តវាហា អនណ វិចរ លោកេ

នោសតុ^(១) ភក្កវំ ធម្មំ អញ្ញាតារោ ភវិស្សន្តិភិ។
 [២៧២] អដទ្ធាហំ រាជកុមារ ព្រហ្មុនោ ច អដ្ឋេ-
 សនំ វិជិតា សត្តសុ ច កាវុញ្ញតិ ចដិច្ច ពុទ្ធចក្កុយ
 លោកំ វេលោកេសី ។ អន្តសំ ទោ អហំ រាជកុមារ
 ពុទ្ធចក្កុយ លោកំ វេលោកេន្តោ សត្ត អប្បរាជេក្ក

១ ឧ. អសយ្ហិ ទិស្សិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុដ្ឋិមបណ្ណសកំ

ដូចបុរសអ្នកមានចក្ក ឈរនៅលើកំពូលក្នុងដំហើយដោយ៨
 សុខ ក្រឡកមើលឃើញប្រជុំដទៃដោយប្តីវិញ យ៉ាងណា
 មិញ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមានបញ្ញាល្អ មានសមន្តចក្ក ព្រះអង្គ
 ជាអ្នកមានសេចក្តីសោកៅព្រាសហើយ សូមទ្រង់ឡើង
 កាន់ព្រាសាទដំហើយដោយធម៌ គឺបារណាមើលប្រជុំដទៃ
 អ្នកច្រឡំដោយសេចក្តីសោក ដែលជាគិដក កំពុងគ្របសង្កត់
 មានទម្រង់យូរព្រះវិជ្ជា បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមានព្យាយាម
 អ្នកឈ្នះសង្គ្រាម អ្នកទាំងពួកសត្វ អ្នកមិនចំពាក់បំណុល
 និកាម សូមព្រះអង្គក្រោក សូមទ្រង់ក្រាបទៅក្នុងលោក
 សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងធម៌ សត្វទាំងឡាយ
 ដែលបម្រុងគ្រាស់ជីវិតធម៌វិញ ។

[២៧២] ម្ចាស់រាជកុមារ គ្រោះពារឯង គេជាគនដឹងច្បាស់ខ្លួន
 សេចក្តីអាករណ បេសសហម្បតិព្រហ្មដ៍ អាស្រ័យខ្លួនសេចក្តីករុណា
 ដល់ពួកសត្វផង ទើបមើលមើលខ្លួនសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ក ។ ម្ចាស់
 រាជកុមារ កាលគេជាគរមើលមើលខ្លួនសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ក ក៏បាន
 ឃើញខ្លួនសត្វទាំងឡាយមានក្រែកមានទូលីភិក្ខុលេសភិច (១៤) មាន

មហាវជ្ជា តិក្ខុទ្រិយេ មុទិទ្រិយេ ស្វាការេ ទ្វាការេ
 សុវិញ្ញាបយេ ធុរិញ្ញាបយេ អប្បេកក្ខត្ត បរលោកវដ្តក-
 យនស្សវិទោ វិហារន្ត ។ សេយ្យដាមិ ឆាប ឧប្បលិ-
 ទិយំ វា បទុមិទិយំ វា បុណ្ណវិកាទិយំ វា អប្បេកក្ខត្តាទិ
 ឧប្បលាទិ វា បទុមាទិ វា បុណ្ណវិកាទិ វា ឧទេកេ ជាតាទិ
 ឧទេកេ សំពទ្ធាទិ ឧទេកាទុក្ខកាទិ អន្តោ ទិម្ពក្ខហោ-
 សិកាទិ អប្បេកក្ខត្តាទិ ឧប្បលាទិ វា បទុមាទិ វា បុណ្ណ-
 វិកាទិ វា ឧទេកេ ជាតាទិ ឧទេកេ សំពទ្ធាទិ សមោ-
 ទកស្ថិកាទិ អប្បេកក្ខត្តាទិ ឧប្បលាទិ វា បទុមាទិ
 វា បុណ្ណវិកាទិ វា ឧទេកេ ជាតាទិ ឧទេកេ សំពទ្ធាទិ
 ឧទេកា អទុក្ខម្ម តិដ្ឋន្តិ អនុបលិក្ខាទិ ឧទេកេន វិវាមវ
 ទោ អហិ វាជិកុមារ ពុទ្ធចក្ខុណ លោកំ វេលោកេន្តោ
 អន្តសំ សន្ត អប្បវជ្ជេ មហាវជ្ជេ តិក្ខុទ្រិយេ
 មុទិទ្រិយេ ស្វាការេ ទ្វាការេ សុវិញ្ញាបយេ ធុរិញ្ញាបយេ

ភ្នែកមានចូលគឺវាជាទិក្ខុលេសច្រើន (ខ្លះ) មានផ្សែយក្លា (ខ្លះ) ៣៦
 ផ្សែយទង់ (ខ្លះ) មានពោករល្អ (ខ្លះ) មានពាការពេក្រក់ (ខ្លះ) ជា
 សត្វដែលគួរឱ្យត្រាស់ជីវិតបានដោយសិរិយ (ខ្លះ) ឱ្យត្រាស់ជីវិតបានដោយ
 ក្រ (ខ្លះ) ជាអ្នកយំញាចោសនឹងភ័យក្នុងបរលោក (ខ្លះ) ។ ដូចជា
 ផ្កាផលជាតិពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាល្អក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី ក្នុង
 ក្នុងព្រលិតក្តី ក្នុងក្នុងវៃឈូកក្រហមក្តី ក្នុងក្នុងវៃឈូកសក្តី តែងកើត
 ឡើងក្នុងទឹក ចំរើនឡើងក្នុងទឹក លូតលាស់ឡើងក្នុងទឹក លំបាត់ក្នុង
 ទឹកនៅឡើយ មានផ្កាផលជាតិពួកខ្លះ គឺព្រលិតក្តី ផ្កាល្អក្រហមក្តី
 ផ្កាឈូកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចំរើនឡើងក្នុងទឹក លំបាត់ក្រហម
 ស្មើនឹងទឹក មានផ្កាផលជាតិពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាល្អក្រហមក្តី
 ផ្កាឈូកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចំរើនឡើងក្នុងទឹក ដុះខ្ពស់ឡើង
 ជាងទឹក មិនដាច់ពីពាក់ដោយទឹក មានទេវតាយ៉ាងណាចម្បង ម្ចាស់
 រាជកុមារ កាលគេជាគតមើលមើលខ្លួនសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ បានឃើញ
 ខ្លួនសត្វទាំងឡាយ មានភ្នែកមានចូលគឺវាជាទិក្ខុលេសតិច (ខ្លះ) មានភ្នែក
 មានចូលគឺវាជាទិក្ខុលេសច្រើន (ខ្លះ) មានផ្សែយក្លា (ខ្លះ) មានផ្សែយ
 ទង់ (ខ្លះ) មានពោករល្អ (ខ្លះ) មានពាការពេក្រក់ (ខ្លះ) ជាសត្វ
 ដែលគួរឱ្យត្រាស់ជីវិតបានដោយសិរិយ (ខ្លះ) ឱ្យត្រាស់ជីវិតបានដោយក្រ

អរហន្តករោ បរលោកកវដ្ឋកនយស្សវិទោ វិហារន្តោ ។
អរិយាហំ រាជកុមារ ព្រហ្មានិ សហម្បតិ កាថាយ
បក្ខកាសី

អហរុតា តេ^(១) អមតស្ស ទ្វារ
យេ សោតវន្តោ បមុត្តន្តុ សទ្ធិ
វិហឹសសញ្ញំ បកុណំ ន កាសី^(២)
ធម្មំ បណីតំ មនុស្ស ព្រហ្មតិ ។

អដទោ រាជកុមារ ព្រហ្មា សហម្បតិ
កតាវកាសោ ទោម្ហិ ភកវតា ធម្មនេសយាតិ
មិ អភិវិនេត្វា បទត្តិណំ កត្វា តត្តវន្តាធាយិ- ។

[២៧៣] តស្ស មម្ហិ រាជកុមារ ឯតនហោសិ
កស្ស ទុ ទោ អហំ បមមិ ធម្មំ នេសេយ្យំ កោ
សមិ ធម្មំ ទិច្ឆមេវ អាជានិស្សតិ ។ តស្ស មម្ហិ
រាជកុមារ ឯតនហោសិ អយំ ទោ អាណ្ណរោ កា-
លាហោ បណ្ឌិតោ វិយត្តោ មេធាវី ធីយវត្ថុ អប្បវដ្ឋក្ខ-

១ ពេលនិព្វាន ។ ២ ន កាសី ៣ កុរុណី ៤ ទេវា ។

(ខ្លះ) សក្ខំចក្កខ្លះ ឃើញទោសនឹងក៏យក្នុងបរលោក មានទមមេយ្យ
ផ្លូវព្រះឯង ។ ខ្នាលរាជកុមារ គ្រានោះ គឺជាគតបាទសំដែងជាបទនាថា
ចំពោះសហម្បតិព្រហ្មតិ

ទ្វារនៃព្រះវិញ្ញាណចំនេះនោះ បើកហើយ សក្ខុចំនែកយលា
មានសាគបសាខ សក្ខុចំនែកយនោះ ចូលព្យាញ្ញខ្លួនសក្ខុ
ចុះ ។ ខ្នាលមហាព្រហ្ម គឺជាគតសំដៅក្នុងការលំបាក
បាទជាមិនសំដែងចម្រើនខ្លួន ដែលគឺជាគត ស្ងាត់ហើយ
ក្នុងសំណាគមនុស្សចំនែកយ ។

ខ្នាលរាជកុមារ គ្រានោះឯង សហម្បតិព្រហ្មតិគឺជា ខ្លួនអញ
ជាបុគ្គលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យល់ព្រម ដើម្បីចំនិសំដែងធម៌
ហើយ (លុះគិតហើយ) ក៏ថ្វាយបង្គំលាគឺជាគតធ្វើប្រទេក្សិណហើយ ក៏បាត់
អំពីទីនោះទៅ ។

[២៧៤] ខ្នាលរាជកុមារ គឺជាគតនោះ មានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា គឺជាគតក្នុងសំដែងធម៌ដល់អ្នកណាជាមុនញឹ អ្នកណាមាននឹង
គ្រាសំដែងធម៌នេះជាប់ហើសបាទ ។ ខ្នាលរាជកុមារ គឺជាគតនោះ
មានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះទៅទៀតថា អាណ្ណរោលាហោគ្រានោះ ជា
បណ្ឌិតជាអ្នកល្អសរសៃ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា មានវិញ្ញាណច្នៃលីដឹកនាំទិ-

រាជវង្ស ពោធិ៍ពិភុមស្មេត្ត ចម្រើនធម្មទេសនាប្រែ

យាតិកោ យទ្ធាណំ អាណ្ណាស្ស កាលាមស្ស
 មហំមំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ សោ ឥមំ ធម្មំ ទិច្ចំ
 មេវ អាជាទិស្សត្តិទិ ។ អថទោ មំ រាជកុមារ
 មេវកា ទុបសង្កម្ពិទ្ធា ឯតទហេតុំ សន្តាហំ កាល-
 កតោ ភទ្កេ អាណ្ណោ កាលាមោតិ ។ ញាលាញ
 រាម មេ មស្សំទំ ទុទទាទិ សន្តាហំ កាលកតោ
 រាណ្ណោ កាលាមោតិ ។ ឥស្ស មឃ្ហិ រាជកុមារ
 ឯតទហោសិ មហាជាទិយោ ទោ អាណ្ណោ កា-
 លាមោ សចេ ហិ សោ ឥមំ ធម្មំ សុណេយ្យ
 ទិច្ចមេវ អាជាទេយ្យតិ ។ ឥស្ស មឃ្ហិ រាជ-
 កុមារ ឯតទហោសិ កស្ស ទុ ទោ អហំ ចម្រើ
 ធម្មំ ទេសេយ្យំ កោ ឥមំ ធម្មំ ទិច្ចមេវ អាជា-
 ទិស្សត្តិទិ ។ ឥស្ស មឃ្ហិ រាជកុមារ ឯតទហោសិ
 អយំ ទោ ទុណកោ រាមបុត្តោ មស្មិកោ វិយត្តោ
 មេតាវិ ទិយវត្តិ អប្បវជកុជាតិកោ យទ្ធាណំ
 ទុណកស្ស រាមបុត្តស្ស ចម្រើ ធម្មំ ទេសេយ្យំ

រាជវង្ស ពោធិ៍ពិភុមស្មេត្ត ការង្រង់ប្រារព្ធគំពិចធម្មទេសនា

ក្តិលេសតិចយ្យមកេហិយ បើដូច្នោះ គួរកថាគតសំដែងធម៌ដល់កាណ្ណា-
 កាលាមោត្រាដំបូងចុះ កាណ្ណាមោត្រាដំបូងចុះ កាណ្ណាមោត្រាដំបូងចុះ កាណ្ណាមោត្រាដំបូងចុះ
 បាន ។ ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះ មានក្នុងទេវកាណ្ណាមោត្រាដំបូងចុះ
 ហើយប្រាប់យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះឥន្ទ្រវរ្ម័ន កាណ្ណាមោត្រា-
 មោត្រ ធ្វើកាលកិរិយាស្តាប់នៅដូច្នោះហើយ ។ ឯញាលាមោត្រៈ
 ក៏គឺធ្វើឡើងដល់គតសំដែងធម៌ដល់កាណ្ណាមោត្រ ធ្វើកាលកិរិយាស្តាប់
 នៅនៅដូច្នោះហើយមែន ។ ម្នាលរាជកុមារ ទើបកថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា ។ កាណ្ណាមោត្រ មានសេចក្តីវិចារន៍ ប្រសិន
 បើកាណ្ណាមោត្រនោះ បានស្តាប់ធម៌នេះ ទិស្សត្រាសំដែងធម៌បាន
 មួយរំលែង ។ ម្នាលរាជកុមារ គតសំដែងធម៌ដល់កាណ្ណាមោត្រដំបូងចុះ
 ថា បើដូច្នោះ គតសំដែងធម៌ដល់កាណ្ណាមោត្រដំបូងចុះ កាណ្ណាមោត្រ
 ត្រាសំដែងធម៌នេះដាច់ហើយបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ គតសំដែងធម៌
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះទៀតថា ទុករាមបុត្រនេះឯង ជាបណ្ឌិត
 មានបញ្ញាឃ្លាសវិ ជាមេតាវិ មានក្នុងមានក្នុងកិរិយាស្តាប់កិរិយាស្តាប់
 យ្យហើយ បើដូច្នោះ គួរកថាគតសំដែងធម៌ដល់កាណ្ណាមោត្រដំបូងចុះ

សុខ្មុំចំណី មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចល្លាសកំ

សោ ឥមំ ធម្មំ ទិច្ចរមេវ អាជាធិស្សតីតិ ។ អថទោ
 មំ រាជកុមារ ទេវតា ឧបសង្កម្ភិត្តា ឯតនរោត្តិ
 អភិរោសកាលករោ កន្ត ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោតិ ។
 ញាណត្វ មន មេ ធស្សនំ ឧទទាធិ អភិរោស-
 កាលករោ ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោតិ ។ កស្ស
 មយ្ហំ រាជកុមារ ឯតនរោសិ មហាជាធិយោ ។ ទោ
 ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ សនេ ហិ សោ ឥមំ ធម្មំ
 សុណេយ្យ ទិច្ចរមេវ អាជាធិយ្យាសិ ។ កស្ស មយ្ហំ
 រាជកុមារ ឯតនរោសិ កស្ស ទុ ទោ អហិ
 មមមំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ កោ ឥមំ ធម្មំ ទិច្ចរមេវ
 អាជាធិស្សតីតិ ។ កស្ស មយ្ហំ រាជកុមារ
 ឯតនរោសិ តហុកា ។ ទោ មេ(១) បញ្ចវគ្គិយា កិក្ខ
 យេ មំ បធាធម្មហិតត្តំ ឧបដ្ឋហិសុ យន្ទនាហិ
 បញ្ចវគ្គិយាធិ កិក្ខនំ មមមំ ធម្មំ ទេសេយ្យន្តិ ។

១ ម. ធមេ ។

សុខ្មុំចំណី មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លាសកំ

ភាបសោនេនីត្រាស់ដីនីធមិទេនាបំហើសបាម ។ ម្នាលរាជកុមារ
 គ្រានោះ មានពួកទេវតា ចូលមករកថាគត ហើយប្រាប់យ៉ាងនេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧទ្ធករាមបុត្រ ធ្វើកាលកិរិយាស្តាប់អំពីពេលព្រៃ-
 លប់ទៅហើយ ។ ញាណទស្សនៈក៏ភ័យឡើងដល់នាគថា ឧទ្ធករាម-
 បុត្រ ធ្វើកាលកិរិយាស្តាប់អំពីពេលព្រៃលប់ទៅហើយមែន ។ ម្នាលរាជកុមារ
 នាគនោះក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧទ្ធករាមបុត្រមានសេចក្តី
 វិនាសធំ ប្រសិនបើភាបសៈនោះ បានស្តាប់ធមិទេន ដឹងត្រាស់ដីនីដោយ
 នាបំហើស ។ ម្នាលរាជកុមារ នាគនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះទៅទៀត
 ថា នាគគន្ធាសំដែងធមិទេនដល់អ្នកលាភមុនហ្ន៎ អ្នកលាភដឹងត្រាស់ដីនី
 ធមិទេននាបំហើសបាម ។ ម្នាលរាជកុមារ នាគនោះមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បញ្ចវគ្គិយកិក្ខុទាំងឡាយ មានទេពការៈច្រើនដល់
 នាគគត ព្រោះបានបម្រើនាគគត កាលដែលកំពុងបញ្ជូនចិត្តទៅកាន់
 ព្យាយាម បើដូច្នោះ អ្នកនាគគតសំដែងធមិទេនដល់បញ្ចវគ្គិយកិក្ខុជាមុនចុះ ។

រាជវង្ស ពោធិកធីតាសុត្តន្ត ទបកដីកាស្សន្ត

កស្ស មឃ្លី រាជកុមារ ឯកទណ្ឌសិ កហិ ទុ
ទោ ឯកទណ្ឌ បញ្ចវគ្គិយោ ភិក្ខុ វិហារន្តិកិ ។ អន្តសិ
ទោ អហំ រាជកុមារ ទិព្វន ចក្កុនា វិសុទ្ធន
អតិក្កន្តនាទុសកេន បញ្ចវគ្គិយោ ភិក្ខុ ពារាណសិយំ
វិហារន្ត ឥសិបតាន មិគទាយេ ។ អដទោ អហំ
រាជកុមារ ឧរុវេណយំ យថាភិវន្តំ វិហារិក្ខា យេន
ពារាណសិ តេន បារិកំ អបក្កមី(១) ។

(២៧២) អន្តសា ទោ មំ រាជកុមារ ឧបកោ
អាជីវកោ អន្តរា ច កយំ អន្តរា ច តោធិ អន្តរា-
មត្តំ ចជំបត្តំ ទិស្វាន មំ ឯកទណ្ឌ វិច្ឆសញ្ញាធិ
ទោ តេ អាវុសោ ឥន្ទ្រិយោធិ បរិសុទ្ធា ធីវិណ្ណោ
បរិយោនាតោ កំសិ ភ្នំ អាវុសោ ឧទ្ទិស្ស ចត្វជំតោ
កោ វា តេ សត្តា កស្ស វា ធម្មំ រោចេសីតិ ។
ឯវំ វុត្ត អហំ រាជកុមារ ឧបកំ អាជីវកំ កាថាហិ
អជ្ឈកាសិ

១. ម. ប្តូរ ។

រាជវង្ស ពោធិកធីតាសុត្តន្ត ការទ្រង់ច្បាប់នៃទបកដីកា

ម្ចាស់រាជកុមារ គថាគននោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនោះទៀតថា
ឥឡូវនេះ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុនៅក្នុងទីណា ។ ម្ចាស់រាជកុមារ លុះគថាគន
នោះបានឃើញបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ នៅក្នុងព្រះឥសិបតមិគទា-
យវិម ទៀបក្រុងពារាណសិ ដោយទិព្វចក្កដ៏ចរិសុទ្ធស្តារកម្មនិលេសចក្ក
លេសមនុស្ស ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ត្រាចនោះ គថាគននៅក្នុងឧរុវេណ-
ប្រទេស គាមសមន្តរជល់អព្យស្រ័យ ទើបបានចរទៅកាន់បារិក សំដៅ
ទៅក្រុងពារាណសិ ។

(២៧២) ម្ចាស់រាជកុមារ មានការពិចារណាទបកៈ បានឃើញ
គថាគននៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ក្នុងចន្លោះវិមនយាប្រទេស និងចន្លោះវិមនពោធិ-
ប្រិក្ស លុះឃើញហើយគំពោលពាក្យនេះនឹងគថាគនថា ម្ចាស់អាវុសោ
ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ របស់អ្នកជ្រះថ្លាណាស់ ធីវិណ្ណរបស់អ្នកកិចរិសុទ្ធផ្លូវ
ជនំ ម្ចាស់អាវុសោ អ្នកបួសឧទ្ទិសចំពោះគ្រូណា អ្នកណាជាគ្រូរបស់អ្នក
អ្នកពេញចិត្តនឹងធម៌របស់គ្រូណា ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលទបកដីកា
ស្តារយ៉ាងនេះហើយ គថាគនក៏ឆ្លើយតបដោយពាក្យថាគាថាទៅរកទបក-
ដីកាថា

សុត្តន្តបិដក ធម្មិមនិកាយស្ស ធម្មិមបណ្ណាសកំ
 សព្វាភិក្ខុ សត្វវិទូហមស្មិ
 សទ្ធិសុ ធម្មសុ អន្ធធហលិក្ខា
 សព្វញ្ញហោ កណ្ណាត្តុយេ វិទុរុត្តា
 សយំ អភិញ្ញាយ កម្មុទ្ធិសេយ្យំ
 ន មេ អាចរិយោ អត្ថិ
 សទិសោ មេ ន វិជ្ជតិ
 សនេវកស្មិ លោកស្មិ
 នត្ថិ មេ បដិប្បត្តលោ
 អហំ ហិ អរហោ លោកេ
 អហំ សត្តា អនុត្តរោ
 ឯកោម្ហិ សម្មាសម្មុទ្ធា
 សីតិក្កុតោម្ហិ ចិព្វុតោ
 ធម្មចក្ខិ បវត្តេត្ថំ
 កប្បាមិ កាសិទំ បុរិ
 អន្ធធធាស្មិ លោកស្មិ
 អាហារិ អមតទុក្ខកំនិ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មិមនិកាយ ធម្មិមបណ្ណាសកៈ
 ភថាគភជាអ្នកគ្របសន្តិក៍ ឡូកេក្ខមិកធម៌ចាំអស់ ត្រាស់ដឹង
 ឡូកេក្ខមិកធម៌ចាំអស់ បានលះចោលឡូកេក្ខមិកធម៌ចាំ
 អស់ហើយ មានចិត្តអ្នកស្រឡាញ់ហើយ ព្រោះអស់កណ្តា
 ដឹងច្បាស់ឡូកេក្ខមិកធម៌ដោយខ្លួនឯង (ចាំបាច់) ចំពោះ
 បុគ្គលណា ។ ភថាគភមិនមានអាចារ្យទេ មិនមាន
 បុគ្គលដទៃស្មើនឹងភថាគភ ក្នុងលោកនេះ ព្រមទាំង
 ទៅលោក មិនមានបុគ្គលប្រៀបដូចនឹងភថាគភបានឡើយ
 ព្រោះភថាគភជាអរហន្តក្នុងលោក ជាសាស្ត្រស្រដៀង មាន
 វិន័យភកម្មយជាសម្មាសម្មុទ្ធ ភថាគភមានសេចក្តីក្រដាក់
 បានភ្លើងពិលេសរលកអស់ហើយ អំឡុងភថាគភ ទៅកាន់
 ប្តូរវិន័យអ្នកកាសិ ដើម្បីសំដែងធម្មចក្រ ភថាគភនឹង
 ទូលស្រាវជ្រាវនិព្វាន ចំពោះសត្វលោក ដែលនឹងនិរតិអវិជ្ជា
 កំពុងគ្របសន្តិក៍ ។

រាជវង្ស ពោធិកន្ត្រៃសុវត្ថុ ចក្ខុវិញ្ញាណសុវត្ថុ

យេថា ទោ ភិ អាវុសោ មជ្ជិមា យសិ អាហាសិ
អនុទ្ធិលោតិ ។

មាទិសា វេ ជិតា ហោន្តិ
យេ បក្កា យសវក្កយំ
ជិតា មេ យាបកា ធម្មា
តស្មាហិ ឧបកា ជិលោតិ ។

ឃីវី វុត្តោ រាជកុមារ ឧបកោ អាជីវកោ
ហុវយ្យាវុសោតិ^(១) វត្វា សីសំ ឧត្តិសេត្វា^(២) ជិវ្ហិ
ជិស្វាធឿត្វា ឧត្តិ កហេត្វា បញ្ញាមិ ។

[២៧៨] អជទ្ធិហិ អនុចុទ្ធន ជាវិកំ ធរមាលោ
យេន ពារាណសិ វសិបតនិ មិកាយោ យេន
ចក្ខុវិញ្ញាណ ភិក្ខុ តេនុចសន្តមិ ។ អនុសីសុ^(៣) ទោ
មិ រាជកុមារ ចក្ខុវិញ្ញាណ ភិក្ខុ ធូរតោ វ អាតច្ឆន្តិ
ជិស្វាន អញ្ញមញ្ញំ កាតិកំ^(៤) សស្សាចេសុំ អយំ^(៥)
អាវុសោ សមណោ តោតមោ អាតច្ឆតិ ពាហុស្មិ-
កោ បដានវិញ្ញាណោ អាវុត្តោ ពាហុស្មាយ សោ

• ១. ហុវយ្យាវុសោតិ ។ ២. វត្វា ។ ៣. អនុសីសុ ។ ៤. ឧ-
ត្តិកំ ។ ៥. អយំ ទោ ។

រាជវង្ស ពោធិកន្ត្រៃសុវត្ថុ ស្មេចប្បឃៅពេញវិញ្ញាណក្ខំ

ឧបកាជីវកសេថា ម្ចាស់អាវុសោ អ្នកប្តេជ្ញាខ្លួនអ្នក យ៉ាងណា
អ្នកគួរ (ដើម្បីបាននូវវិញ្ញាណ) ថា អនុជិនៈ (យ៉ាងនោះឯង) ។ គថាគត
កំភយ៉ាងនេះទៀតថា

ជនទាំងឡាយណា បានដល់នូវអាសវក្ស័យ ជនទាំងនោះ
ឈ្មោះជិនៈ ប្រាកដដូចគថាគតវិជេ ។ គថាគតបានឈ្មោះ
តាមធម៌ទាំងអស់ហើយ ម្ចាស់ឧបកៈ គ្រោងហេតុនោះ ទើប
គថាគតឈ្មោះថា ជិនៈ ។

ម្ចាស់រាជកុមារ កាលគថាគត គបយ៉ាងនេះហើយ ឧបកាជីវកំ
ពោលថា ម្ចាស់អាវុសោ ពាក្យយ៉ាងហ្នឹងគិតមែនហើយ (ថាហើយ) កំ
ភកំក្បាល លៀនអន្តរាគកាន់យកផ្លូវផ្សេង ចៀសចេញទៅ ។

[២៧៩] គ្រានោះ គថាគតទៅកាន់បារិក ភាមលំដាប់ហើយ
កិច្ចលទៅក្រុងពារាណសិ រួចហើយទៅឯវសិបតនមិកាយេនី សំដៅ
ទៅកេរ្តិ៍នៃវសិបតនវិញ្ញាណភិក្ខុទៅ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ពួកចក្ខុវិញ្ញាណ-
ភិក្ខុ បានឃើញគថាគតមកដល់ចម្ងាយ លុះឃើញហើយក៏ប្តេជ្ញាគាថា
ម្ចាស់អាវុសោ សមណោភាគមនេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីវិញ្ញាណ ឃ្លាតចាក
ព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់ដើម្បីការវិញ្ញាណ ដទៃនេះ លោកនិមន្តមក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

ទេវំ អភិវាទេនត្រោ ច បច្ចុដ្ឋាតត្រោ ចាស្ស បត្តចិវរិ
 បដិក្កហេតុភំ អមិច ទោ អាសនំ វេយេតភំ សិទេ
 រាគង្គតិ ធិសីទិស្សតិ ។ យថា យថា ទោ អហំ
 រាជកុមារ បញ្ចវគ្គិយេ ភិក្ខុ ឧបសង្កមី តថា តថា
 បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខុ ចាសក្កិសុ សកាយ កតិកាយ
 សណ្តានុំ អប្បេកាទ្ធី មំ បច្ចុក្កន្ធា បត្តចិវរិ
 បដិក្កហេសុំ អប្បេកាទ្ធី អាសនំ បញ្ចាចេសុំ
 អប្បេកាទ្ធី ចានោនកំ ឧបដ្ឋចេសុំ អមិច ទោ មិ
 ចាមេន ច អារុសោវាទេន ច សមុទាចរន្តិ ។ ឃិ
 វុត្តេ^(១) អហំ រាជកុមារ បញ្ចវគ្គិយេ ភិក្ខុ ឯតទភេទិ
 ហ ភិក្ខុវេ តថាកតំ ចាមេន ច អារុសោវាទេន
 ច សមុទាចរិត្ត អហំ ភិក្ខុវេ តថាធាតោ
 សម្មាសម្មុទ្ធា ឧទហេថ ភិក្ខុវេ សោតិ អមតមនិកតិ
 អហមនុសាសាមិ អហំ ធម្មំ នេសេមិ យថាទុសិដ្ឋិ
 តថា បដិបដ្ឋនាថា ទចិរស្សេវ យស្សត្ថាយ
 កុលបុត្តា សម្មទេវ អការស្នា អទការិយំ បព្វជ្ជន្តិ

១ ម. វិ វុត្ត អយំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

យើងចាំបរិស័ទ្ធ មិនគួរក្លាយបង្គំ មិនគួរក្រោកទទួលរលាកទេ មិនគួរ
 ទទួលបានគ្រូពីរលោកឡើយ ប៉ុន្តែយើងត្រូវក្រាលភាសនៈបម្រុងទុក បើ
 លោកនឹងចង់កត់កត់ចុះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គថាគតចូលទៅកេចបញ្ចវគ្គិយ-
 ភិក្ខុដោយប្រការណា ។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មិនអាចដើម្បីបិទ
 នៅក្នុងពាក្យប្រដៅរបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នោះទេ ទានឡើយ ក៏ស្រាប់
 តែខ្លះក្រោកទទួលគថាគត ខ្លះទទួលបានគ្រូពីរលោកគត ខ្លះក្រាល
 ភាសនៈឲ្យ ខ្លះកំលាំងទឹកលាងជើង ប៉ុន្តែគួរបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ក៏នៅតែហៅ
 គថាគតដោយចំឈ្មោះផង ដោយពាក្យថា អារុសោវាទេន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
 កាលត្រូវបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ពោលពាក្យហៅគថាគតយ៉ាងនេះហើយ គថា-
 គតពោលយ៉ាងនេះនឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នករាល់គ្នា កុំហៅគថាគតដោយចំឈ្មោះ នឹងពាក្យថា អារុសោវាទេន
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតជាអារហន្តសម្មាសម្មុទ្ធហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រសិនសោគសាទចុះ គថាគតនឹងប្រៀបប្រ-
 ដៅសមគម្ពីរដែលគថាគតប្រាសដឹងហើយ ឥឡូវគថាគតនឹងសំដែងគម្ពី
 ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយប្រាក

រាជវង្ស ពោធិវង្ស ពោធិវង្ស បញ្ចវង្ស

កងទុក្ខវិ ព្រហ្មចរិយចរិយាសាទំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សន្តិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហរិស្សជាតិ ។ ឃវិ
 វុត្តោ រាជគុមារ បញ្ចវង្សយោ ភិក្ខុ ទំ ឯតទរោចំ
 ភាយថិ ។ ទា ភិ អារុសោ កោតម វិយាយ ភាយ
 បដិបតាយ ភាយ ទុក្ខារការិភាយ ធម៌ អដ្ឋកមា
 ទុក្ខវិ មទុស្សនម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសិ
 កំ បទ ភិ ឯតទរោចំ ពាហុល្លោ បដានវិញ្ញោ
 អារុត្តោ ពាហុល្លាយ អតិកមិស្សសិ ទុក្ខវិ មទុស្ស-
 នម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសនិ ។ ឃវិ វុត្តោ
 អហំ រាជគុមារ បញ្ចវង្សយោ ភិក្ខុ ឯតទរោចំ ធម៌
 ភិក្ខុវេ តថាគតោ ពាហុល្លោ បដានវិញ្ញោ អារុត្តោ
 ពាហុល្លាយ អហំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ សម្មាសម្ពុទ្ធា

រាជវង្ស ពោធិវង្ស ពោធិវង្ស បញ្ចវង្ស

ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អន្តរាគមន៍ ក្នុងចំណោម កាលបើបាន
 ប្រតិបត្តិការពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់គាត់ហើយ កុំយូរឡើយ មុន
 ជាងនឹងបានធ្វើឲ្យជាក់លាក់ ដោយបញ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបទប្បដាន ឲ្យ
 អន្តរាគមន៍ ដែលជាទីបំផុតនៃមន្តព្រហ្មចរិយៈ ។ ម្ចាស់រាជវង្ស
 កាលគាត់គោរពយំនឹងនេះហើយ ក្នុងបញ្ញាខ្លួនក៏កុំកែប្រែពាក្យនេះ
 ទ័តថាគតោ ម្ចាស់រាជវង្ស ព្រះអង្គមិនចាត់ប្រាសដីដីឲ្យ
 ទុក្ខវិមទុស្សនមិ ជាធម៌វិសេសដោយញាណទស្សនៈដ៏ទុក្ខ កាចកំបាត់
 ចង់ឲ្យកិលេស ដោយការប្រតិបត្តិការនេះ ដោយការប្រតិបត្តិការនេះ
 ដោយគំរើដែលអ្នកដទៃធ្វើគ្រាប់បានដោយកម្រង ដទ្បាន ព្រះអង្គ
 ប្រតិបត្តិដើម្បីល្អកម្រើនហើយ យូរពាក្យយោមហើយ វិលក្រឡប់
 មកដើម្បីភាពល្អកម្រើនហើយ ក៏នឹងបានប្រាសដីដីឲ្យទុក្ខវិមទុស្សនមិ
 ដីវិសេស ដោយញាណទស្សនៈដ៏ទុក្ខ កាចកំបាត់បំផុតកិលេសដូចម្តេច
 បាន ។ ម្ចាស់រាជវង្ស លុះបញ្ញាខ្លួនក៏កុំកែប្រែ ពោលពាក្យ
 យំនឹងនេះហើយ គាត់គោរពយំនឹងបញ្ញាខ្លួនក៏កុំកែប្រែ យំនឹងនេះ
 ថា ម្ចាស់កុំកុំកុំ គាត់គោរពយំនឹងប្រតិបត្តិដើម្បីល្អកម្រើន
 មិនយូរពាក្យយោម មិនវិលក្រឡប់មកដើម្បីល្អកម្រើនដូច្នោះទេ
 ម្ចាស់កុំកុំកុំ គាត់គោរពយំនឹងបញ្ញាខ្លួនក៏កុំកែប្រែ ម្ចាស់

លុត្តបិដកេ ឧដ្ឋិមនិកាយស្ស ឧដ្ឋិមចណ្ណាសកំ

ឱនោថ ភិក្ខុវេ សោតំ អមតមនំតតិ អមាមនុសា-
 សាមិ អហំ ធម្មំ នេសេមិ យថានុសិដ្ឋិ តថា
 បដិបដ្ឋមាណា ធម៌វស្សេវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា
 សម្មនេវ អការស្នា អនកាវយំ ចត្វជ្ជន្តិ តននុត្តរំ
 ព្រហ្មចរិយបរិយោសាទំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សន្តិកត្វា ឧបសម្មជ្ជំ វិហារិស្សជាតិ ។
 នុតិយម្បិ ទោ រាជកុមារ ចក្កវត្តិយេ ភិក្ខុ មិ ឯត-
 នភេតិ តាយមិ ទោ ភ្នំ អាវុសោ តោតម ឥរិយាយ
 តាយ បដិបដ្ឋាយ តាយ ទុក្ការកាវិកាយ ន អដ្ឋិកមា
 ឧត្តរំ មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណនស្សនវិសេសិ
 កំ បន ភ្នំ ឯតរហំ ពាហុល្លិកោ បដានវត្តន្តោ
 អាវុត្តោ ពាហុល្លាយ អនិកមិស្សសិ ឧត្តរំ មនុស្សធម្មា
 អលមរិយញ្ញាណនស្សនវិសេសន្តិ ។ នុតិយម្បិ ទោ
 អហំ រាជកុមារ ចក្កវត្តិយេ ភិក្ខុ ឯតនភេតិ

លុត្តបិដកេ ឧដ្ឋិមនិកាយ ឧដ្ឋិមចណ្ណាសកំ

ភិក្ខុចំនិទ្ធាយ អ្នកចំនិទ្ធាយ ច្បុប្រុណិសោគបសាទចុះ គេជាគតនិទ
 ប្រៀនប្រដៅនូវអមតធម៌ ដែលគេជាគតបានគ្រាន់ដឹងហើយ ដទ្បូវ
 នេះ គេជាគតនិទសំដឹងធម៌ ភិក្ខុលបុត្រចំនិទ្ធាយ ចេញចាកផ្ទះ
 ចូលកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា អ្នក
 ចំនិទ្ធាយ កាលបើប្រតិចត្តិគ្រប់ដល់ពាក្យប្រដៅរបស់គេហើយ កុំ
 យូរឡើយ មុនជាងនឹងធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ។
 ម្នាលរាជកុមារ ពួកចក្កវត្តិយភិក្ខុ បានពោលពាក្យនេះនឹងចេតនា
 គំរប់២ដងថា ម្នាលអាវុសោតោម ព្រះអង្គមិនទាន់បានគ្រាន់ដឹង
 នូវឧត្តរមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេស ដោយញាណទស្សនៈដ៏ទុក្ខម កាច
 កំចាត់បដិវត្តិវិសេស ដោយការប្រព្រឹត្តិវិធានផង ដោយសេចក្តីប្រតិចត្តិ
 នោះផង ដោយកំរើដែលជនដទៃ ធ្វើត្រាប់បានដោយកម្រផង ដទ្បូវ
 នេះ ព្រះអង្គប្រតិចត្តិ ដើម្បីល្មោកច្រើន ឃ្លាតចាកសេចក្តីព្យាយាម
 ហើយ វិលត្រឡប់មក ដើម្បីភាពល្មោកច្រើនហើយ នឹងបានគ្រាន់
 ដឹងនូវឧត្តរមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេសដោយញាណទស្សនៈដ៏ទុក្ខម កាច
 កំចាត់បដិវត្តិវិសេសដូចម្តេចបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ ឯគេជាគតក៏
 បានពោលពាក្យនេះ នឹងចក្កវត្តិយភិក្ខុចំនិទ្ធាយ ជាគំរប់២ ដងថា

រាជវង្ស រោងឯកសារសុទ្ធ បញ្ចវង្សសង្គម

ន ភិក្ខុវេ តថាគតោ ពាហុល្លិកោ បដាទវិក្កុដ្ឋោ
 អាវត្តោ ពាហុល្លាយ អរហំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា ឱនហថ ភិក្ខុវេ សោតំ អមតមជិតតំ
 អហមនុសាសាមិ អហំ ធម្មំ ទេសេមិ យថានុសិដ្ឋំ
 តថា បដិបដ្ឋមាតា នចិវស្សវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា
 សម្មទេវ អការស្នា អនកាយំ បទ្ធព្វិដ្ឋំ តននុត្តរំ
 ព្រហ្មចរិយចរិយោសានំ និដ្ឋវ នេត្ត សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ជំ វិហរិស្សថាតិ ។ តតិយម្បិ
 ទោ រាជកុមារ បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខុ មំ ឯតនរោទិ
 កាយមំ ទោ ភ្នំ អាវុសោ វរិយាយ កាយ បដិ-
 បទាយ កាយ នុត្តរកាកិកាយ ន អដ្ឋកមា ឧត្តរិ
 មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណនស្សនវិសេសំ កី បទ
 ភ្នំ ឯតរហិ ពាហុល្លិកោ បដាទវិក្កុដ្ឋោ អាវត្តោ

រាជវង្ស រោងឯកសារសុទ្ធ សុទ្ធចូលរាមកញ្ចវង្សិយភិក្ខុ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតមិនមែនប្រតិបត្តិ ដើម្បីរក្សាគម្រើមទេ
 មិនយូរគាត់ព្យាយាមទេ មិនវិលត្រឡប់ ដើម្បីមករក្សាគម្រើមដូច្នោះទេ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតបានជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងសាកលសាទចុះ គថាគតនឹងប្រៀន
 ប្រយោងអមតមិ ដែលគថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ដទ្បុរតថាគតនឹងរស់
 ដែនធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ បេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះដោយប្រក
 ដើម្បីប្រយោជន៍ ផលអនុត្តរធម៌ណា អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបានប្រ-
 តិបត្តិផ្ទះលើពាក្យប្រយោជន៍គថាគតហើយ កុំយូរឡើយ មុនជាងនឹង
 បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ដោយប្រាជ្ញាទូទងនឹងក្នុងចូលប្បន្ថនេះ ខ្ញុំអនុត្តរធម៌
 នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃចក្ខុព្រហ្មចរិយៈ ។ ម្នាលរាជកុមារ បញ្ច-
 វង្សិយភិក្ខុ បានរកពាក្យនេះនឹងគថាគតអស់រវះជាតំរប់ យុវជនទៀតថា
 ម្នាលអាវុសោ ព្រះអង្គមិនទាន់បានត្រាស់ដឹងខ្ញុំទុក្ខិមនុស្សធម៌ ជា
 ធម៌វិសេសដោយញាណទស្សនៈដ៏ទុក្ខម កាតកំចាត់បំបាត់វិសេស ដោយ
 ការប្រតិបត្តិនោះផង ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះផង ដោយអំពើដែល
 ផនដទៃធ្វើប្រាប់បានដោយកម្រោះនោះផង ដទ្បុរនេះ ព្រះអង្គប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីរក្សាគម្រើម យូរគាត់ព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់មក ដើម្បី

ពាហុណ្ណាយ អធិកមិស្សសិ ទុក្ខំ មនុស្សនម្ហា
 អលមរិយញ្ញាណាទស្សនវិសេសន្តិ ។ ឃិ កុត្ត អហំ
 វជកុមារ បញ្ចវគ្គិយេ កិក្ខុ ឯតទោចិ អភិជាបាថ
 មេ ឃោ ទុក្ខេ កិក្ខុវេ ឥតោ បុទ្ធេ ឃិវុចិ កាសិក-
 មេតន្តិ ។ ឃោ ហេតំ កន្តេ ។ អហំ កិក្ខុវេ
 តថកតោ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឱទហថ កិក្ខុវេ សោតិ
 អមតមធិកតិ អហមនុសាសាមិ អហំ នម្មិ នោសមិ
 យថាទុសំដ្ឋំ តថា បដិច្ចដ្ឋមាណា នចិវស្សេវ យស្សត្តាយ
 កុលបុត្តា សម្មនេវ អតាវស្មា អនតារិយំ បទ្ធជន្តិ
 តទទុក្ខំ ព្រហ្មចរិយចរិយោសានំ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សន្តិកត្វា ឱចសម្មជ្ឈំ វិហរិស្សថាតិ ។
 អសក្ខិ ឃោ អហំ វជកុមារ បញ្ចវគ្គិយេ កិក្ខុ

លោកច្រើន នឹងបានប្រាសដឹងខ្លះខ្លះមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេសដោយ
 ញ្ញាណទស្សនៈដ៏ទុក្ខម ភាពកំចាត់បង់កិលេសផ្តុំចម្រុះបាន ។ ខ្ញាល
 កដកុមារ កាលបើបញ្ចវគ្គិយកិក្ខុទាំងឡាយ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះ
 ហើយ តថាអតកំពោលពាក្យនេះនឹងបញ្ចវគ្គិយកិក្ខុទាំងឡាយថា ខ្ញាល
 កិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចាំបាច់ដើរ ពាក្យទាមទារយ៉ាង
 នេះ ជាពាក្យដែលតថាអតទ្រង់បានពោលមកអំពីមុនប្រាមី ។ បញ្ចវគ្គិយ-
 កិក្ខុទាំងឡាយ តថា បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យយ៉ាងព្រះអង្គមិន
 ដែលពោលទេ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ប្រាសថា ខ្ញាលកិក្ខុទាំងឡាយ តថាអត
 បានជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ខ្ញាលកិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរច្រៀងសោតបសាទចុះ តថាអតនឹងប្រៀបប្រដៅខ្លះអមតមិ ដែល
 តថាអតបានប្រាសដឹងហើយ ឥឡូវតថាអតនឹងសំដែងធម៌ កិក្ខុលុប្ប
 ទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍
 ផលអនុត្តរធម៌ណា កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ប្រតិបត្តិការពាក្យ
 ប្រដៅរបស់តថាអត កុំយូរឡើយ មុនជាងនឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយ
 ប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ខ្លះអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទិបដុត
 តែមន្តព្រហ្មចរិយៈ ។ ខ្ញាលកដកុមារ តថាអតភាពញ្ញាណបញ្ចវគ្គិយកិក្ខុ

សត្វាបេតុំ ។ ទ្វេបិ សុទ្ធិ រាជកុមារ កិក្ខុ
 ឱវនាមិ គយោ កិក្ខុ បិណ្ណាយ ចរន្តិ ។ យំ គយោ
 កិក្ខុ បិណ្ណាយ ចរិត្វា អាហារន្តិ កេន ធម្មត្តា យា-
 បេម ។ គយោបិ សុទ្ធិ រាជកុមារ កិក្ខុ ឱវនាមិ ។ ទ្វេ
 កិក្ខុ បិណ្ណាយ ចរិត្វា អាហារន្តិ^(១) កេន ធម្មត្តា
 យាបេម ។ អដទោ រាជកុមារ បញ្ចវត្តិយា កិក្ខុ មយា
 ឃី ឱវនិយមាថា ឃី អនុសាសិយមាថា នចិវស្សវ្រ
 យស្សត្តាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ អការស្មា អន-
 ការិយំ បទ្ធជន្តិ តននុត្តរិ ព្រហ្មចរិយចរិយោសាទិ
 និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អកិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្មជ្ជ
 វិហរិស្វតិ ។

[២៧៦] ឃីវិ វុត្ត ពោធិកដកុមារោ កកវន្តិ
 ឯតនកោច កិវចិវេន នុ ទោ កន្ត កិក្ខុ ឆថាកត្តិ
 វិធាយកិ លកមាថោ យស្សត្តាយ កុលបុត្តា
 សម្មនេវ អការស្មា អនការិយំ បទ្ធជន្តិ តននុត្តរិ

១. ឃ. ទ្វេ កិក្ខុ បិណ្ណាយ ចរន្តិ ។ យំ ទ្វេ កិក្ខុ បិណ្ណាយ ចរិត្វា អាហារន្តិ ទិស្សន្តិ ។

តំនិឡាយឡយសំច្យាសំ (ក្នុងពេលនោះ) បាន ។ ម្នាលរាជកុមារ
 ភថាគតប្រដៅកិក្ខុតំនិឡាយនៃ ២ ប្រ ។ កិក្ខុ ធម្មត្តា
 គ្រាប់ទៅបិណ្ណបុត ។ កិក្ខុ ធម្មត្តា គ្រាប់ទៅបិណ្ណបុត ម៉ាមកន្តវ
 អាហារណា អាហារនោះ យើងទាំង ៦ នាក់ញ៉ាំងអន្តភាពឱ្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ ភថាគតប្រដៅកិក្ខុ ធម្មត្ត ។ ពួកកិក្ខុ ២ ប្រ
 គ្រាប់ទៅបិណ្ណបុត ម៉ាមកន្តវអាហារណា អាហារនោះ យើងទាំង ៦
 នាក់ញ៉ាំងអន្តភាពឱ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ ត្រាវនារឯង
 ពួកចក្ខុវិស័យកិក្ខុ កាលបើភថាគតឱ្យនាយ៉ាងនេះ ច្រៀមប្រដៅយ៉ាង
 នេះ គឺកុលបុត្រតំនិឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះសេដ្ឋីដោយច្រវែក ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា ពុំយូរឡើយ ក៏បានគ្រាស់ជីវិតដោយ
 ប្រាថ្នាខ្លួនឯង ក្នុងចក្ខុវិស័យនេះ ខ្ញុំអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាចិប្បុរស
 មន្ត្រីព្រហ្មចរិយៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយអិយាចជំនំ ២ ។

[២៧៦] កាលព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពោធិ-
 រាជកុមារ បានគ្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គជីវិតវិទ ដោយកាលយូរថ្ងៃនាទៅ កិក្ខុដែលបានព្រះភថាគតជាអ្នក
 ណែនាំ (យ៉ាងនេះ) ហើយ កុលបុត្រតំនិឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្ទះសេដ្ឋីដោយច្រវែក ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្ថានសព្វ

ព្រហ្មចរិយចរិយោសាធំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្តា ឧបសម្មជ្ជំ វិហរេយ្យតិ ។ តេធម៌
 រាជកុមារ តំយេវេត្ត បដិបុត្តិស្សាមិ យថា តេ
 ឧមេយ្យ តថា តំ ព្យាគរេយ្យសិ តំ កំ មញ្ញសិ
 រាជកុមារ កុសលោ ត្វំ ហត្តារុដ្ឋេ អង្ក័សត្តន្តោ
 សិប្បេតិ ។ ឯវំ កន្តេ កុសលោ អហំ ហត្តារុដ្ឋេ^(១)
 អង្ក័សត្តន្តោ សិប្បេតិ ។

[២៧៧] តំ កំ មញ្ញសិ រាជកុមារ ឥធម
 បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ពោធំ រាជកុមារោ ហត្តារុដ្ឋំ
 អង្ក័សត្តន្តំ សិប្បំ ជាធាតិ ឥស្សាហំ សច្ចិកេ
 ហត្តារុដ្ឋំ អង្ក័សត្តន្តំ សិប្បំ សិក្កិស្សាមីតិ ។ សោ
 ចស្ស អស្សត្ថោ យាវត្តកំ សទ្ធន បត្តត្វំ តំ ធម
 សម្មាបុណេយ្យ ។ សោ ចស្ស តហ្មាពោ
 យាវត្តកំ អម្បាពាធន បត្តត្វំ តំ ធម សម្មា-
 បុណេយ្យ ។ សោ ចស្ស សហេ មាយាវំ

១. ឧ. ធម. ហត្តារុដ្ឋេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្ថានសព្វ

នឹងបានធ្វើឱ្យជាក់លាក់ ដោយប្រាថ្នារបស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ឬ
 កន្លងមិនោះ ដែលមានមន្តព្រហ្មចរិយៈជាច្រើន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
 បើដូច្នោះ គឺជាគតនឹងត្រឡប់សួរទ្រង់ក្នុងច្រកនោះវិញ ទ្រង់គប្បីជា
 ប្រាយប្រស្នានោះ តាមដែលទ្រង់ឃើញសមគួរចុះ ម្ចាស់រាជកុមារ
 ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច ទ្រង់ជាអ្នកឈ្លាស ក្នុងសិល្ប-
 សាស្ត្រ ក្នុងការឡើងជិះដំរីនិងការកាន់កង្វែរ ។ បដិគ្រហេអង្គដំ
 ចំរើន យ៉ាងនេះមែនហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកឈ្លាស ក្នុងសិល្បសាស្ត្រ
 ក្នុងការឡើងជិះដំរីនិងការចាប់កាន់កង្វែរ ។

[២៧៧] ម្ចាស់រាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច ចុះស
 ក្នុងនគរនេះគឺថា ពោធិរាជកុមារ ចេះសិល្បសាស្ត្រឡើងជិះដំរីនិងចាប់
 កាន់កង្វែរ កាត្តាអញនឹងសូមរៀនសិល្បសាស្ត្រឡើងជិះដំរី និងចាប់
 កាន់កង្វែរ ក្នុងសំណាត់របស់ពោធិរាជកុមារនោះ ។ តែបុរសនោះជា
 អ្នកមិនមានសព្វ សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មានដែលគេឃើញបានដោយសព្វ
 សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនគប្បីសម្រេចបានឡើយ ។ មួយយ៉ាងទៀត
 បុរសនោះជាអ្នកមានភាពច្រើន សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេ
 ឃើញបានដោយមិនមានភាពច្រើន សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនគប្បីសម្រេច
 បានឡើយ ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះជាអ្នកក្នុងភាព មានមាយា

រាជវង្ស ពោធិ៍រាជវង្ស ហត្ថប្បវេណី

យាវត្តតំ អសមេធន អមាយាវិថា ចត្តត្ថំ តំ ន សម្មា-
បុណេយ្យ ។ សោ ចស្ស កុសីនោ យាវត្តតំ រាជវង្សិ-
យេន ចត្តត្ថំ តំ ន សម្មាបុណេយ្យ ។ សោ ចស្ស
នុច្ឆរញ្ញោ យាវត្តតំ បញ្ញាវតា ចត្តត្ថំ តំ ន សម្មា-
បុណេយ្យ ។ តំ កី មញ្ញាសិ រាជកុមារ អបិ នុ
សោ បុរិសោ ភវ សន្តិកេ ហត្ថវង្សំ អង្គសក្កណំ
សិប្បំ សិក្ខេយ្យេតិ ។ ឯកមេកេនាបិ កន្តេ អង្គេន
សមន្តាកតោ សោ បុរិសោ ន មម សន្តិកេ
ហត្ថវង្សំ អង្គសក្កណំ សិប្បំ សិក្ខេយ្យ កោ បន
កោ ចត្តហង្គេតិ ។

[២១៧] តំ កី មញ្ញាសិ រាជកុមារ ឌន បុរិសោ
អាតច្ឆេយ្យ ពោធិ៍ រាជកុមារោ ហត្ថវង្សំ អង្គសក្កណំ
សិប្បំ ជាតាតិ តស្សាហិ សន្តិកេ ហត្ថវង្សំ
អង្គសក្កណំ សិប្បំ សិក្ខេយ្យេតិ ។ សោ ចស្ស

រាជវង្ស ពោធិ៍រាជវង្ស ពោធិ៍សាត្រសិក្ខា ឡើងដំរី

សិល្បសាស្ត្រតាំងប៉ុន្មាន ដែលគេប្រើបានដោយសារមិនអ្នករាជ តាំង
មិនមានមាយា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនប្រើសម្រេចបានឡើយ ។
មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះជាអ្នកខ្លួនច្រើន សិល្បសាស្ត្រតាំងប៉ុន្មាន
ដែលគេប្រើបានដោយមានព្យាយាមប្រាណាហិយ សិល្បសាស្ត្រនោះ
ក៏មិនប្រើសម្រេចបានឡើយ ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះជា
អ្នកអញ្ជាញ សិល្បសាស្ត្រតាំងប៉ុន្មាន ដែលគេប្រើបានដោយមាន
ប្រាណា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនប្រើសម្រេចបានឡើយ ។ ម្ចាស់
រាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច បុរសនោះប្រើសិក្សា
សិល្បសាស្ត្រឡើងដំរីនឹងចាប់កាន់កង្កែបសំណាក់របស់ព្រះអង្គបាន
ឬទេ ។ ចាំព្រះអង្គដំរីនឹង បុរសនោះ ដែលប្រកបដោយអង្គ
សូម្បីតែមួយ ។ ក៏មិនប្រើសិក្សាសិល្បសាស្ត្រ ឡើងដំរីនឹងចាប់កាន់
កង្កែបសំណាក់ព្រះអង្គបានឡើយ នឹងចាប់ពេលទៅថ្ងៃដល់បុគ្គល
ដែលប្រកបដោយអង្គ ៨ នោះ ។

[២១៨] ម្ចាស់រាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច
បុរសក្នុងនោះនេះគឺថា ពោធិ៍រាជកុមារ បេះសិល្បសាស្ត្រឡើងដំរីនឹង
ចាប់កាន់កង្កែប តាមអញ្ជាញនឹងសូមសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើងដំរីនឹងចាប់
កាន់កង្កែប ក្នុងសំណាក់របស់ពោធិ៍រាជកុមារនោះ ។ ឯបុរសនោះ ជា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

សាធា យាវត្តកំ សទ្ធនំ បត្តង្គំ តិ សម្មា-
 បុណោយ្យ ។ សោ ចស្ស អប្បពាណោ យាវត្តកំ
 អប្បពាណេន បត្តង្គំ តិ សម្មាបុណោយ្យ ។
 សោ ចស្ស អសមេហំ អមាយាវី យាវត្តកំ អសមេហ
 អមាយាវីនា បត្តង្គំ តិ សម្មាបុណោយ្យ ។ សោ
 ចស្ស អាទ្ធីរិយោ យាវត្តកំ អាទ្ធីរិយេន បត្តង្គំ
 តិ សម្មាបុណោយ្យ ។ សោ ចស្ស បញ្ញាវិ យាវត្តកំ
 បញ្ញាវតា បត្តង្គំ តិ សម្មាបុណោយ្យ ។ តិ កិ
 មញ្ញាសំ វាជកុមារា អចិ ទុ សោ បុរិសោ កវ
 សន្តិកេ ហត្តារុដ្ឋំ អន្តសន្តណ្ឌំ សំប្បំ សិក្ខេយ្យា-
 តិ ។ ឯកទេកេនចិ កន្ត អន្តេន សមន្តាតតោ
 សោ បុរិសោ មម សន្តិកេ ហត្តារុដ្ឋំ អន្តសន្តណ្ឌំ
 សំប្បំ សិក្ខេយ្យ កោ មន វាណោ បញ្ចហន្តំហិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

អ្នកមានសទ្ធា សិល្បសាស្ត្រចាំដំបូង ដែលគេឃើញបានដោយសទ្ធា
 សិល្បសាស្ត្រនោះក៏ឃើញសម្រេចបាន ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះជា
 អ្នកមានការពារចិត្ត សិល្បសាស្ត្រចាំដំបូង ដែលគេឃើញបានដោយការ-
 ពារចិត្ត សិល្បសាស្ត្រនោះក៏ឃើញសម្រេចបាន ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរស
 នោះជាអ្នកមិនអ្នកគាត់ មិនមានមាយា សិល្បសាស្ត្រចាំដំបូងដែល
 គេឃើញបានដោយការមិនអ្នកគាត់ មិនមានមាយា សិល្បសាស្ត្រនោះក៏
 ឃើញសម្រេចបាន ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះ ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យា-
 យាមប្រាណហើយ សិល្បសាស្ត្រចាំដំបូង ដែលគេឃើញបានដោយមាន
 សេចក្តីព្យាយាមប្រាណហើយ សិល្បសាស្ត្រនោះក៏ឃើញសម្រេចបាន ។
 មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះជាអ្នកមានប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រចាំដំ
 បូងដែលគេឃើញបានដោយមានប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏ឃើញ
 សម្រេចបាន ។ ខ្លាសេដកុមារ ទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច បុរស
 នោះ ឃើញសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើងដំរើរនឹងចាប់កាន់កង្វី ក្នុងសំណាក់
 របស់ទ្រង់បានទូទៅ ។ បត់ច្រប្រេះអង្គដំបំរើន បុរសនោះដែលប្រកប
 ដោយអង្គសូម្បីនៃមួយ ។ ក៏ឃើញសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើងដំរើរនឹងចាប់
 កាន់កង្វី ក្នុងសំណាក់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គបាន នឹងចាប់កាលទៅថ្ងៃដល់
 បុគ្គលប្រកបដោយអង្គ ៨ ។

(២៧៧) ឯវមេវ ទោ រាជកុមារ បក្ខិមាធិ
 បដាធិយត្តិធិ ។ កតតមាធិ បញ្ច ។ ៧៨ រាជកុមារ
 កិក្ខុ សន្តោ ហោតិ សន្តហតិ តថាភតស្ស ពោធិ
 ឥតិចិ សោ កកវា អវហំ សម្មាសម្មុទ្ធោ វិជ្ជាចរ-
 ណសម្មុទ្ធោ សុកតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិស-
 នម្មសារមិ សត្តា ទេវមនុស្សាធិ តុទ្ធោ កកវាតិ ។
 អប្បតាដោ ហោតិ អប្បតត្តោ សមវេទាតិធិយា
 កហណិយោ សមប្បាកតោ នាតិសីតាយ ទាទុណ្ណាយ
 មជ្ឈិមាយ បទានកុមាយ ។ អសមោ ហោតិ
 អមាយាវិ យជាភូតិ អត្តាធិ អាវិកត្តា^(១) សត្វិ វា
 វិញ្ញាសុ វា សត្រហ្មចារិសុ ។ អាវុទ្ធវិយោ ហោតិ
 អកុសលាធិ ធម្មាធិ បហាទាយ កុសលាធិ
 ធម្មាធិ ឧបសម្បទាយ ថាមវា ធម្មចរក្កិមោ

១. វិ. ឃរិក្ខា ។

(២៧៨) ម្ចាស់រាជកុមារ អង្គខែសេចក្តីព្យាយាមរបស់កិក្ខុ ៥ ប្រការ
 នេះគឺដូច្នោះដែរ ។ អង្គទាំង ៥ ប្រការក៏ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
 កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសម្មា ជឿប្រាថ្នាប្រាសដឹងរបស់ព្រះ
 កថាភត ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់
 យ៉ាង ព្រះអង្គប្រាសដឹងខ្លះឃ្លាញដូចមិចំនឹងត្រង់ដោយប្រព័ន្ធពោះព្រះអង្គ
 ព្រះអង្គបិច្ចណិដោយវិជ្ជាធិនិចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ ព្រះអង្គជ្រាប
 ច្បាស់ខ្លះក្រាលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាធិគុណ កេបុគ្គលណា
 មួយស្មើគ្នា ព្រះអង្គជាអ្នកខ្លាច ខ្លាចបុរសដែលគួរខ្លាចបាន ព្រះ
 អង្គជាគ្រូខែទៅកាន់មនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានប្រាសដឹងខ្លះអរិយ-
 សច្ចធមិ ព្រះអង្គលែងវិលគ្រឿងបំបែកកាន់កាប់ខ្លះខ្លះ ។ កិក្ខុនោះជាអ្នក
 មានភាពធនិច មានទុក្ខនិច ប្រកចដោយនេះជាធាតុមានច្រកដ៏ស្មើគ្នា
 គឺមិនគ្រប់គ្រាន់ មិនក្តៅពេក ជាយ៉ាងកណ្តាល ល្មមអត់ធ្ងន់ធ្ងរសេចក្តី
 ព្យាយាមបាន ។ កិក្ខុនោះជាអ្នកមិនអួតកាតិ មិនមានមាយា សំដែងខ្លួន
 ឲ្យច្បាស់ក្នុងសាស្ត្រ ប្តីត្រូវដឹងទាំងឡាយ ជាសត្រហ្មចារិបុគ្គលនាម
 សេចក្តីធិន ។ កិក្ខុនោះជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមប្រាណ ដើម្បីសរ-
 បង់ខ្លួនមិចំនឹងឡាយជាអកុសល ជាអ្នកមានកំច្រកិ ដើម្បីធ្វើកុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយ ឲ្យកើតឡើងបាន ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមដ៏ចំបូន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អធិក្កុត្តិទុកេ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ បញ្ញាវំ ហោតិ
 ឧធម្មត្ថតាមិធិយា បញ្ញាយ សមញ្ញាតតោ អរិយាយ
 ធិព្វេនិកាយ សម្មាទុក្កត្ថយតាមិធិយា ។ ឥហនិ
 ទោ រាជកុមារ បញ្ច បដាធិយន្តំនិ ។ ឥមេហិ(-)
 រាជកុមារ បញ្ចហិ បដាធិយៈន្តំហិ សមញ្ញាតតោ ភិក្ខុ
 តថាភតំ វិនាយកំ លកហោ យស្សត្ថាយ កុល-
 បុត្តា សម្មាទេវ អការស្នា អនការិយំ បព្វជន្តំ តទទុត្តរិ
 ព្រហ្មចរិយចរិយាសាទំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហារយ្យ សត្តវស្សានិ ។ តិដ្ឋន្ត
 រាជកុមារ សត្តវស្សានិ ។ ឥមេហិ បញ្ចហិ បដាធិ-
 យន្តំហិ សមញ្ញាតតោ ភិក្ខុ តថាភតំ វិនាយកំ លក-
 ហោ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មាទេវ អការស្នា អន-
 ការិយំ បព្វជន្តំ តទទុត្តរិ ព្រហ្មចរិយចរិយាសាទំ ធិដ្ឋេវ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហារយ្យ

១១. ឥមេហិ តោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

មិនបោះបង់បង្កុះក្នុងកុសលនិ ។ កិក្កុតាជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកប
 ដោយប្រាជ្ញាជាគ្រឿងកំណត់ដឹងនូវការកើតឡើង និងសេចក្តីវិនាសទៅ
 វិញ ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរជាគ្រឿងទំលាយបង់នូវលាភៈជាដើម
 ជាគ្រឿងកំណត់នូវការត្រូវទៅ នៃសេចក្តីទុក្ខដោយប្រពៃ ។ ម្ចាស់
 រាជកុមារ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាមចំណង់ព្យាយាមរបស់ភិក្ខុមាន ៥ ប្រការនេះ
 ឯង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥
 ប្រការនេះហើយ បាននូវភាគកាមរាជ្យ ក៏កុលបុត្រចំណង់ព្យាយាម
 ដែលចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់
 អនុត្តរធម៌ណា និងបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ
 ចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តទៅដោយវិធានបដទាំង ៤ អស់ វេ ធ្លា ។
 ម្ចាស់រាជកុមារ វេ ធ្លា លើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គនៃ
 សេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ បានភាគកាមរាជ្យ ក៏
 កុលបុត្រចំណង់ព្យាយាម ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា និងបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ដោយ
 ប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុត
 នៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តទៅដោយវិធានបដទាំង ៤

រាជវង្សស្ស ពោធិកធិកុមារសុទ្ធេ បញ្ច បដានិយម្ភនំ

៨ វស្សាធំ... បញ្ច វស្សាធំ... ៨ ត្តារិ វស្សាធំ...
 តិណិ វស្សាធំ... ទ្វេ វស្សាធំ... ឯកំ វស្សំ ។
 តិដ្ឋតុ រាជកុមារ ឯកំ វស្សំ ។ ឥមេហិ បញ្ចហិ
 បដានិយម្ភេហិ សមម្ពាគតោ ភិក្ខុ តថាគតិ វិបា-
 យកំ លកមាដោ យស្សត្តាយ កុលបុត្តា សឌ្ឍនេវ
 អការស្នា អនការិយំ បទ្ធជន្តិ តននុត្តរិ ព្រហ្មចរិយ-
 បរិយោសាធំ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខិកត្តា
 ឧបសម្បជ្ឈ វិហារយ្យ សត្ត មាសាធំ ។ តិដ្ឋតុ
 រាជកុមារ សត្ត មាសាធំ ។ ឥមេហិ បញ្ចហិ បដា-
 និយម្ភេហិ សមម្ពាគតោ ភិក្ខុ តថាគតិ វិបាយកំ
 លកមាដោ យស្សត្តាយ កុលបុត្តា សឌ្ឍនេវ
 អការស្នា អនការិយំ បទ្ធជន្តិ តននុត្តរិ ព្រហ្មចរិយ-
 បរិយោសាធំ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខិកត្តា
 ឧបសម្បជ្ឈ វិហារយ្យ ៨ មាសាធំ... បញ្ច មាសាធំ...
 ៨ ត្តារិ មាសាធំ... តិណិ មាសាធំ... ទ្វេ មាសាធំ...
 មាសំ... អធិបាសំ ។ តិដ្ឋតុ រាជកុមារ អធិបាសោ ។
 ឥមេហិ បញ្ចហិ បដានិយម្ភេហិ សមម្ពាគតោ ភិក្ខុ

រាជវង្ស សោធិកធិកុមារសុទ្ធេ គង្គខែសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការ

អស់ ៦ ឆ្នាំ... អស់ ៥ ឆ្នាំ... អស់ ៤ ឆ្នាំ... អស់ ៣ ឆ្នាំ... អស់
 ២ ឆ្នាំ... អស់ ១ ឆ្នាំ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ១ ឆ្នាំកំលើកទុកចុះ ។
 ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គខែសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះ កាលបាន
 គង្គគង្គអ្នកណាម្នាក់ កំកុលបុត្រតាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះ
 ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុក្ករធម៌ណា គង្គបានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ឲ្យអនុក្ករធម៌នោះ ដែល
 ជាទីបំផុតខែមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយវិបាយថ
 តាំង ៤ អស់ ៧ ខែ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ៧ ខែកំលើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុ
 ដែលប្រកបដោយអង្គខែសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ កាលបាន
 គង្គគង្គអ្នកណាម្នាក់ កំកុលបុត្រតាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់
 ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុក្ករធម៌ណា ក៏បានធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ឲ្យអនុក្ករធម៌នោះ
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយវិបាយថតាំង ៤ អស់ ៦ ខែ... អស់
 ៥ ខែ... អស់ ៤ ខែ... អស់ ៣ ខែ... អស់ ២ ខែ... អស់ ១ ខែ...
 អស់កន្លះខែ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កន្លះខែកំលើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុ
 ដែលប្រកបដោយអង្គខែសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ កាល

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសាវ

តថាភតិ វិហាយតិ លកខានោ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា
 សម្មនេវ អការស្នា អនការិយំ ចត្វជន្នំ តននុត្តរិ
 ព្រហ្មចរិយបរិយោសាទិ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ជិ វិហរេយ្យ សត្ត រត្តិន្ទរាទិ ។
 តិដ្ឋន្ត រាជកុមារ សត្ត រត្តិន្ទរាទិ ។ ឥមេហិ
 ចញ្ចហិ ចនាទិយត្ថេហិ សមញ្ញាកតោ ភិក្ខុ តថាភតិ
 វិហាយតិ លកខានោ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា
 សម្មនេវ អការស្នា អនការិយំ ចត្វជន្នំ តននុត្តរិ
 ព្រហ្មចរិយបរិយោសាទិ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ជិ វិហរេយ្យ ច រត្តិន្ទរាទិ... ចញ្ច
 រត្តិន្ទរាទិ... ចត្តាវ រត្តិន្ទរាទិ... តិណិ រត្តិន្ទរាទិ...
 ទ្វេ រត្តិន្ទរាទិ ឯកំ រត្តិន្ទរិ ។ តិដ្ឋតុ រាជកុមារ
 ឯកោ រត្តិន្ទរោ ។ ឥមេហិ ចញ្ចហិ ចនាទិយត្ថេហិ
 សមញ្ញាកតោ ភិក្ខុ តថាភតិ វិហាយតិ លកខានោ
 សាយមនុស្សោ ទាតោ វិសេសំ អធិកម៌ស្សតិ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសាវ

បាននូវភាពអស្ចារ្យណាស់ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុក្ករធម៌ណា គង់
 នឹងបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយព្រាង្គរបស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះនោះ
 អនុក្ករធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមនុស្សព្រហ្មចរិយៈ សម្រេចសម្រាន្តនោះ
 ដោយអរិយាបថទាំង ២ អស់យប់នឹងថ្ងៃ ៧ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ យប់នឹង
 ថ្ងៃ ៧ ក៏លើកទុកចុះ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គនៃ
 សេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ កាលបានអថាគរ ជាអ្នកណែនាំ
 ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដល់អនុក្ករធម៌ណា គង់បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយព្រាង្គ
 របស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុក្ករធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមនុស្ស-
 ព្រហ្មចរិយៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនោះដោយអរិយាបថទាំង ២ អស់
 យប់នឹងថ្ងៃ ៦... អស់យប់នឹងថ្ងៃ ៧... អស់យប់នឹងថ្ងៃ ៨... អស់យប់នឹង
 ថ្ងៃ ៩... អស់យប់នឹងថ្ងៃ ១០... អស់យប់នឹងថ្ងៃ ១១ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
 យប់មួយថ្ងៃមួយក៏លើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម
 ៥ ប្រការនេះហើយ កាលបាននូវភាពអស្ចារ្យណាស់ អថាគរព្រៀន
 ប្រាជ្ញាក្នុងវេលាល្ងាច លុប្រើកឡើងនឹងបានសម្រេចគុណវិសេសក៏បាន

រាជវង្ស ពោធិកដកុមារសុត្ត ឧបសគ្គប្បវេណី

ចាតមនុស្សដ្ឋោ សាយំ វិសេសំ អធិកមិស្សត្តិ ។
ឃី វុត្តោ ពោធិ រាជកុមារោ ភកវុត្តំ ឯតនោច
អហោ កុម្មោ អហោ ធម្មោ អហោ ធម្មស្ស
ស្វាត្តាភតា(១) យត្រ ហិ ឆាម សាយមនុស្សដ្ឋោ
ចានោ វិសេសំ អធិកមិស្សតិ ចាតមនុស្សដ្ឋោ សាយំ
វិសេសំ អធិកមិស្សតិ ។

[២៨០] ឃី វុត្តោ សត្តិកាបុត្តោ មាលារោ
ពោធិ រាជកុមារំ ឯតនោច ឃីមេវ បដាយំ ករិ
ពោធិ អហោ កុម្មោ អហោ ធម្មោ អហោ ធម្មស្ស
ស្វាត្តាភតាតិ បវេនេតិ(២) អថ ច បទ ករិ(៣) ច
តំ ភកវុត្តំ តោតមំ សរណំ កច្ចតិ(៤) ធម្មញ្ញ
កិក្ខុសង្ឃញ្ញាតិ ។

[២៨១] មា ហោរិ សម្ម សត្តិកាបុត្ត អវច
មា ហោរិ សម្ម សត្តិកាបុត្ត អវច សម្មទា មេ
តំ សម្ម សត្តិកាបុត្ត អយ្យាយ សុតិ សម្មទា
បដិក្ខហិតិ ឯកមិទំ សម្ម សត្តិកាបុត្ត សមយំ

១ ម. ហុន្តរា ។ ២ ខ. វិទេវិ ។ ៣ ឧ. ម. វារិ ។ ៤ ឧ. អញ្ញមិ ។

រាជវង្ស ពោធិកដកុមារសុត្ត ការព្រកសព្វក្ខេបនិយាយក

គថគប្រវេណីក្ខេបវេលាព្រឹក លុះវេលាល្ងាចនឹងបានសម្រេចគុណ-
វិសេសកំមាន ។ កាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
ពោធិកដកុមារបានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ព្រះត្អូង
ជាអស្ចារ្យ ព្រះធម៌ជាអស្ចារ្យ ចាំនិការវ័នធម៌ដែលព្រះអង្គត្រាស់ហើយ
ហើយប្រពៃក៏អស្ចារ្យ ព្រោះថា សត្វដែលព្រះអង្គប្រៀបប្រដៅក្នុងវេលា
ល្ងាច លុះព្រឹកឡើងនឹងបានសម្រេចគុណវិសេសកំមាន ព្រះអង្គប្រដៅ
ក្នុងវេលាព្រឹក វេលាល្ងាចនឹងបានសម្រេចគុណវិសេសកំមាន ។

[២៨០] កាលពោធិកដកុមារក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ សត្តិកា-
បុត្តមាលាត បានក្រាបទូលពោធិកដកុមារយ៉ាងនេះវិញថា ពោធិកដ-
កុមារជាម្ចាស់នេះ គ្រាន់តែប្រកាសសេចក្តីថា ព្រះត្អូងជាអស្ចារ្យ ព្រះ
ធម៌ជាអស្ចារ្យ ការវ័នធម៌ដែលព្រះអង្គត្រាស់ហើយ ក៏ជាអស្ចារ្យដូច្នោះ
ប៉ុន្តែពោធិកដកុមារជាម្ចាស់មិនទាន់ដល់ព្រះភាគមនោរម៌ ព្រះធម៌ផង
ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹងទំលើកនៅឡើយ ។

[២៨១] ម្ចាស់សត្តិកាបុត្តសំឡេង អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ
ម្ចាស់សត្តិកាបុត្តសំឡេង អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ម្ចាស់សត្តិកា-
បុត្តសំឡេង ពាក្យនោះខ្ញុំបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះមុខ ខ្ញុំបានទទួលក្នុងទី
ចំពោះមុខនៃព្រះមាតាជាម្ចាស់ ម្ចាស់សត្តិកាបុត្តសំឡេង សម័យមួយ

ភក្កវា កោសម្ពិយំ វិហារតិ យោសិភាមេ អដោ
 មេ អយ្យា កុច្ឆិមត្ថំ^(១) យេន ភក្កវា គេទុបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិថា ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ឯសិធិ
 ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា ទោ មេ អយ្យា ភក្កវន្តំ ឯកទរោច
 យោ មេ អយំ កន្តេ កុច្ឆិកតោ តុហារកោ វា
 តុហារិកា វា សោ ភក្កវន្តំ សរណំ កុច្ឆិ ធម្មត្វា
 ភិក្ខុសង្ឃត្វា ឧបាសកំ ធិ^(២) ភក្កវា ដារេត្ត
 អន្តតក្កេ ចាលុយេតិ សរណង្គតន្តំ ឯកមិធិ សម្ម
 សញ្ញិកាបុត្ត សមយំ ភក្កវា វេរោ កត្តេសុ
 វិហារតិ សុំសុហារតិវេ កេសកន្តុវនេ មិគតាយ
 អដោ មិ ធាតិ អន្តេន ចាយិត្វា^(៣) យេន ភក្កវា
 គេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិថា ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា
 ឯកមន្តំ អដាសិ ឯកមន្តំ មិទា ទោ ធាតិ^(៤)
 ភក្កវន្តំ ឯកទរោច អយំ កន្តេ ពោធិ វាជកុហារោ
 ភក្កវន្តំ សរណំ កុច្ឆិ ធម្មត្វា ភិក្ខុសង្ឃត្វា

១ ១. កុច្ឆិ ១ ២ ១. ឧបសង្កមិ ១ ២. ឧបសង្កមិ ១ ៣ ១. វាហិត្វា ១ ៤. យិត្វា
 ៤ ១. វោ មម ធាតិ ១ ៥. វោធាតិ ១

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងយោសិភាមេ ដឹកគ្រូនិកាយប្តី
 សម័យនោះឯង ព្រះមាតាជាម្ចាស់របស់ខ្ញុំទ្រង់គតិ បានចូលទៅគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមាន
 ព្រះភាគហើយ ដង្ហែកទ្រង់សមគួរ លុះព្រះមាតាជាម្ចាស់របស់ខ្ញុំ
 ទ្រង់សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
 ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពោធិវេលាទៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃនោះ ពោះបី
 ដាក់មាតិ ដាក់មាតិ សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគអង្គ ព្រះធម៌អង្គ ព្រះ
 សង្ឃអង្គ ជាទីពឹងទីលើក សូមព្រះមានព្រះភាគបិទុកឲ្យទារុណេថា
 ជាទុក្ខសក្កន្តដល់ខ្ញុំព្រះព្រះសរណាធម៌ស្មោះដោយដឹង ចាប់ដើមកំរើ
 ពីថ្ងៃនេះទៅ ដូច្នេះ ខ្លួនសញ្ញិកាបុត្រសុំទូក្សំ សម័យមួយទៀត
 ព្រះមានព្រះភាគស្តេចគង់នៅពារកេសកន្តុវនេ ជាទីឲ្យឲ្យអត់យល់
 ម្រឹក ដឹកគ្រូវណ្ណសុំសុមារិះ ក្នុងក្នុងជនបទ ត្រាវនោះឯង មេន់បាន
 ម៉ាវខ្ញុំលើក្បៅ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចលះទៅក្នុងទីដ៏សមគួរ លុះ
 មេន់ឈរក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពោធិវេលាទារុណេថា សូមដល់
 ឲ្យព្រះមានព្រះភាគអង្គ ព្រះធម៌អង្គ ព្រះសង្ឃអង្គ ជាទីពឹងទីលើក

រាជវង្ស ពោធិកន្ទុយស្សត្ត ឧបសម្ព័ន្ធជ័រ

ឧបសម្ព័ន្ធ ជំ កកវា ធាវេតុ អដ្ឋតក្កេ ចាលុបេតិ
សវណ្ណ័ត្តត្តិ ឃុហាហំ សម្ម សញ្ញតាបុត្ត តតិយម្បិ
កកវង្គំ សវណំ តត្ថាមិ ធម្មញ្ញ ភិក្ខុសម្មញ្ញ
ឧបសម្ព័ន្ធ ជំ កកវា ធាវេតុ អដ្ឋតក្កេ ចាលុបេតិ
សវណ្ណ័ត្តត្តិ ។

ពោធិកន្ទុយស្សត្ត បញ្ចមំ ឧទ្ទិសំ ។

រាជវង្ស ពោធិកន្ទុយស្សត្ត ព្រះប្រាជ្ញាប្រាសាទ

សូមព្រះមានព្រះភាគ បំពុតខ្ញុំរោគាធិកន្ទុយស្សត្ត ថាជាឧបសម្ព័ន្ធក
ដល់នូវព្រះគ្រូសវណ្ណតម្រូវ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមភ្នំពីថ្ងៃនេះទៅ
គ្មានសញ្ញាតាបុត្តសំឡេង ខ្លួនខ្ញុំនុំ បានដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង
ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក អស់រវះដាច់រប់ ឲ្យផងផង
សូមព្រះមានព្រះភាគចាំខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបសម្ព័ន្ធក ក្នុងដល់នូវព្រះ
គ្រូសវណ្ណតម្រូវ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមភ្នំពីថ្ងៃនេះរៀងទៅ ។

ចប់ ពោធិកន្ទុយស្សត្ត ទី ៧ ។

ឆ្លង អង្គលីមាលស្ត្រ

(២៨២) ឯវច្ឆេ សុត្តិ ។ ឯតិ សមយំ

កកវា សាវត្ថិយំ វិហាវតិ ជេតវំទេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
អាហមេ ។ តេន ទោ ចន សមយន វត្តា
បសេនទិស្ស កោសលស្ស វិជិតេ ចោរោ អង្គលិ-
មាលោ នាម ហោតិ លុទ្ធា លោហិតទាលី
ហតបហតេ និវិដ្ឋោ អនយាបន្នោ ពាលាក្ខតេសុ ។
តេន កាមាបិ អកាមា កតា និកមាបិ អនិកមា
កតា ននបទាបិ អននបទា កតា ។
សោ មនុស្ស វជិត្វា វជិត្វា អង្គលីនិ មាលី
ទាបនិ ។ អនទោ កកវា បុព្វល្អាសមយំ និវិសេត្វា
បត្តិវិវាទាយ សាវត្ថិ បិណ្ឌាយ ទាវិសិ(១) សាវត្ថិយំ
បិណ្ឌាយ ទវិត្វា បន្ទាភន្តិ បិណ្ឌាទាតប្បដិក្កន្តោ
សេនាសនិ សីសាមេត្វា បត្តិវិវិ វាទាយ យេន
ចោរោ អង្គលិមាលោ តេនទ្វានមត្តិ បដិបដ្ឋិ ។
អន្តសិសុ(២) ទោ កោទាលកា បសុទាលកា កស្សកា

១. ឯ. សាវត្ថិ បិណ្ឌាយ ទាវិសិ ន ទិស្សតិ ។ ២. ឯ. ឧ. អនុសាស្តិ ។

អង្គលីមាលស្ត្រ ទី ២

(២៨២) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះនាម

ព្រះកោត ទ្រង់សម្រេចព្រះអរិយាបថ ក្នុងវត្តជេតពន របស់គោដបិណ្ឌិក-
សេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថិ ។ សម័យនោះទេតិ ក្នុងវ័នព្រះបាទបសេនទិ-
កោសល មានចោរម្នាក់ឈ្មោះអង្គលីមាល ជាមនុស្សកាច មានវ័ជ្ជប្រឡាក់
ឈាម ស្ទើរក្នុងការបៀតបៀននឹងការសម្លាប់ អនាមសេចក្តីពាលិត
កស្សក្នុងសត្វមានជីវិតទៀត ។ ចោរនោះ តែងធ្វើស្រុកឱ្យទៅជាមិន
មែនស្រុកក៏មាន ធ្វើមិនមឱ្យទៅជាមិនមែនមិនមកក៏មាន ធ្វើជនបទឱ្យទៅ
ជាមិនមែនជនបទក៏មាន ។ ចោរនោះតែងសម្លាប់ក្នុងមនុស្ស ហើយកាត់
យកប្រាមវ័ជ្ជាធ្វើជាកម្រងពាក់ ។ ព្រះនោះ ព្រះនាមព្រះកោតទ្រង់
ស្រង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វល្អាសម័យ ទើបស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុង
សាវត្ថិ ដើម្បីបិណ្ឌបាត លុះចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថិ ហើយក្រ-
ឡប់ពីបិណ្ឌបាតក្នុងកាលជាវាងក្រយាវនក្ខ ទ្រង់ក៏រៀបចំសេនាសនៈ
រួចប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ស្តេចទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយសំដៅទៅក្រុងទីដែលអង្គ-
លីមាលចោរនៅ ។ ក្នុងអ្នកឃ្វាលរោ អ្នកឃ្វាលបសុសត្វ(១) អ្នកក្រសែ

១. ក្នុងសត្វដែលធ្វើឱ្យទ ។

រាជវង្ស អង្គលីមាលសុទ្ធ ករវង្សនិវាណ

បដាវិទោ កកវង្សំ យេន ចោរោ អង្គលីមាលោ
 តេនទ្វានមត្តប្បជិបន្តិ ជិស្វាន^(១) កកវង្សំ ឯកទកេច្ចំ
 មា សមណា ឯតំ មត្តំ បដិបជ្ជិ ឯកស្មី
 សមណា មត្តេ ចោរោ អង្គលីមាលោ ឆាម លុទ្ធា
 លោហិតទាណី មាតបមាតេ ចិវិដ្ឋោ អនយាបន្ទោ
 ចាលាក្កតេសុ តេន កាមាបិ អតាមា កតា ធិតមាបិ
 អធិកមា កតា ជនបទាបិ អជនបទា កកា សោ
 មទុស្សេ វិចិត្វា វិចិត្វា អង្គលីមំ មាលី ឆាវេតិ
 ឯកត្តំ សមណា មត្តំ នសមិ បុរិសា វិសម្បិ បុរិសា
 តិសម្បិ បុរិសា ចត្តាធិសម្បិ បុរិសា សង្ករិទ្ធា
 សង្ករិទ្ធា^(២) បដិបជ្ជន្តិ តេបិ ចោរស្ស អង្គលីមាលស្ស
 ហត្តន្តំ កត្តន្តិ ។ ឯវិ វុត្តេ កកវា តុណ្ណិក្ខតោ
 អកមាសិ ។

[២៨៣] ទុតិយម្យិ ទោ តោចាលតោ បសុចា-
 លតោ កស្សតោ បដាវិទោ កកវង្សំ ឯកទកេច្ចំ

១. គេទ្វានមត្ត បដិបជ្ជន្តិ ជិស្វានិ ទិស្សតិ ។ ២. ១. សំហវិទា សំហវិទា ។
 ឧ. សង្ករិទ្ធា... ។

រាជវង្ស អង្គលីមាលសុទ្ធ ករវង្សនិវាណ

នីតិអ្នកដើម្បី បានឃើញព្រះមានបុណ្យ កំពុងស្តេចទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ
 សំដៅទៅគ្រងទីដែលអង្គលីមាលចោរនៅ លុះឃើញហើយក៏ក្រាបទូល
 ព្រះមានបុណ្យដូច្នោះថា បតិក្រព្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គកុំនិមន្ត
 ទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ បតិក្រព្រះសមណៈ ដ្បិតក្នុងផ្លូវឆ្ងាយ មានចោរ
 រល្មោះអង្គលីមាល ជាមនុស្សកាច មានវៃប្រឡាក់ឈាម ស្មើទុក្ខការ
 បៀតបៀននឹងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីភាណិតភាស្ត្រកស្ត្រមានជី-
 វិតឡើយ ចោរនោះ តែងធ្វើស្រុកឱ្យទៅជាមិនមែនស្រុកកំបាន ធ្វើនិរម
 ឱ្យទៅជាមិនមែននិរមកំបាន ធ្វើជនបទឱ្យទៅជាមិនមែនជនបទកំបាន
 ចោរនោះតែងសម្លាប់តួកមនុស្ស ហើយកាត់យកស្រាមដៃដៃមកធ្វើជាក្រូង
 ពាក់ បតិក្រព្រះសមណៈ ព្រោះបុរស ១០ ពាក់ក្តី ២០ ពាក់ក្តី ឃ្លា ១ ពាក់ក្តី
 ២០ ពាក់ក្តី ទាំងនោះដើរដេកក្នុង ១ ទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ក៏ចុះសេចាំនិរោធដែង ដល់
 ឱ្យសេចក្តីវិទាសក្នុងក ពួកបរិវេនអង្គលីមាលចោរ (ពាំងអស់) ។ កាល
 បើពួកមនុស្សក្រាបទូលយ៉ាងនេះ ព្រះមានបុណ្យក៏ទ្រង់ស្ងៀម ទ្រង់
 ចេះវៃស្តេចទៅ ។

[២៨៣] ពួកអ្នកយូរគោ អ្នកយូរលសុស្ស អ្នកក្រសើរ
 នីតិអ្នកដើម្បី ក្រាបទូលព្រះមានបុណ្យកំរាប់ពីដើម្បីដូច្នោះថា បតិក្រ

សុទ្ធិបដិសេធ ធម្មិមនំតាយស្ស ធម្មិមបណ្ណាសកំ

មា សមណ ឯតំ មគ្គំ បដិបដ្ឋិ ឯតស្មី សមណ
 មក្កេ ចោរោ អន្តរិមាលោ ធាម លុត្តោ
 លោហិតចាលី ហត្ថបហតេ ធិរិដ្ឋោ អនយោបដ្ឋោ
 ចាលាភូតេសុ តេន តាមាមិ អតាមា កតា
 ធិតមាមិ អធិតមា កតា ជនបធាមិ អជនបធា
 កតា សោ មនុស្សេ វជិត្វា វជិត្វា អន្តរិមិ មាលិ
 ធារេតិ ឯតត្តិ សមណ មគ្គំ ជសមិ បុរិសា
 រិសម្បិ បុរិសា តិសម្បិ បុរិសា ចត្តាធិសម្បិ
 បុរិសា សន្តរិក្ខា សន្តរិក្ខា បដិបដ្ឋន្តិ តេមិ ចោរស្ស
 អន្តរិមាលស្ស ហត្ថត្ថំ កច្ឆន្តិតិ ។ អដិទោ(១)
 កកវា តុណ្ណិក្ខុតោ អកមាសិ ។

[២៨២] តតិយម្បិ ទោ តោចាលកា បសុចា-
 លកា កស្សកា បដាវិលោ កកវន្តំ ឯតនោរិដ្ឋិ មា
 សមណ ឯតំ មគ្គំ បដិបដ្ឋិ ឯតស្មី សមណ មក្កេ
 ចោរោ អន្តរិមាលោ ធាម លុត្តោ លោហិតចាលី
 ហត្ថបហតេ ធិរិដ្ឋោ អនយោបដ្ឋោ ចាលាភូតេសុ តេន

១ ១. ត្រិយម្បិចំ ធិសម្បិក្ខុតោ តិសម្បិ ។

សុទ្ធិបដិសេធ ធម្មិមនំតាយ ធម្មិមបណ្ណាសកំ

ព្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គកុំបង្គំទៅកាន់ផ្លូវខ្លះឡើយ បពិត្រព្រះសមណៈ
 ឃ្មីកក្កដផ្លូវខ្លះ មានចោរឈ្មោះអន្តរិមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃ
 ប្រឡាក់ឈាម ស្ម័គ្រការបៀតបៀននឹងការសម្លាប់ អធិតាសេចក្តី
 ពាលិតាសូត្រសត្វមានជីវិតឡើយ ចោរនោះ តែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជា
 មិនមែនស្រុកកំមាន ធ្វើមិនឲ្យទៅជាមិនមែននិគមកំមាន ធ្វើជនបទឲ្យ
 ទៅជាមិនមែនជនបទកំមាន ចោរនោះ តែងសម្លាប់ពួកមនុស្ស កាន់យក
 ម្រាមដៃមកធ្វើជាកម្រិតពាក់ បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រោះបុរស ១០ ពាក់ក្តី
 ២០ ពាក់ក្តី ៣០ ពាក់ក្តី ៤០ ពាក់ក្តី គាំគ្នាដើរដេញគ្នាទៅកាន់ផ្លូវខ្លះ
 ក៏បុរសចាំនិព្វានឯង ដល់ខ្លួនសេចក្តីវិភាសក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃអន្តរិមាល-
 ចោរ(ចាំនិសេស) ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានបុណ្យក៏ទ្រង់ស្ងៀម
 ទ្រង់ចៅតស្តូចទៅ ។

[២៨២] ពួកអ្នកឃ្លានគោ អ្នកឃ្លានបសុសត្វ អ្នកក្នុងរាសី
 នឹងអ្នកដើម្បី ប្រាបចូលព្រះមានបុណ្យ ជានិច្ច ឲ្យដឹងទៀតផ្លូវខ្លះ
 ជា បពិត្រព្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គកុំបង្គំទៅ កាន់ផ្លូវខ្លះឡើយ
 បពិត្រព្រះសមណៈ ឃ្មីកក្កដផ្លូវខ្លះ មានចោរឈ្មោះអន្តរិមាល ជា
 មនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម ស្ម័គ្រការបៀតបៀននឹងការសម្លាប់
 អធិតាសេចក្តីពាលិតាសូត្រសត្វមានជីវិតឡើយ ចោរនោះ តែង

តាមាថ អតាមា កតា ធិកមាថ អធិកមា កតា
 ជនបទាថ អជនបទា កតា សោ មនុស្ស វជិត្វា
 វជិត្វា អង្គុលីធិ មាលី ធារតិ ឯតញ្ជិ សមណ
 មត្តិ នសមិ បុរិសា វិសម្បិ បុរិសា ភិសម្បិ បុរិសា
 ចត្តាឡិសម្បិ បុរិសា សង្ករិក្ខា សង្ករិក្ខា បដិបដ្ឋន្តិ
 ភេមិ បោរស្ស អង្គុលីមាលស្ស ហត្ថត្តិ កុដ្ឋន្តិ ។
 អដទោ កករា តុញ្ជិក្ខតោ អកមាសិ ។

(២៨៤) អន្តសា ទោ ចារោ អង្គុលីមាល
 កករាធិ ទ្រតោ វ អាតុដ្ឋន្តិ ។ ធិស្វាទស្ស ឯត-
 នហោសិ អដ្ឋវិយិ វត ភោ អត្តតិ វត ភោ ឥមញ្ជិ
 មត្តិ នសមិ បុរិសា វិសម្បិ បុរិសា ភិសម្បិ បុរិសា
 ចត្តាឡិសម្បិ បុរិសា សង្ករិក្ខា សង្ករិក្ខា បដិបដ្ឋន្តិ
 ភេមិ មម ហត្ថត្តិ កុដ្ឋន្តិ អដ ច បទាយិ សមណោ
 ឯតោ អនុតិយោ បសយ្ហ មញ្ញោ អាតុដ្ឋនិ យន្តនាហិ
 សមណំ ធិវិកា វោរោមេយ្យន្តិ ។ អដទោ ចារោ
 អង្គុលីមាលា អសិចម្មំ កហោត្វា ចទុកលាមិ សន្ទ-
 យ្ហិក្ខា កករាធិ បដិដ្ឋតោ បដិដ្ឋតោ អនុតតិ ។ អដទោ

ធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើមិត្តមន្ត្រីទៅជាមិនមែនមិត្តបក្ស
 មាន ធ្វើជនបទឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន បោះពោះ វែងសម្លាប់ក្រ
 ចនុស្ស ភាគយកប្រាមដៃមកធ្វើជាកម្រើកពាក់ បពិត្រព្រះសមណៈ
 ព្រោះបុរស ១០ នាក់ក្តី ២០ នាក់ក្តី ៣០ នាក់ក្តី ៤០ នាក់ក្តី ឆាន់ដើរ
 ជំពូក ។ ទៅកាន់ផ្លូវខ្ពុំ ក៏បុរសចាំនិទានឯង ដល់ខ្ញុំវិសេសក្តីវិសេសក្តី
 កណ្តាប់ដៃនៃអង្គុលីមាលបោរ (ចាំនិសស) ។ គ្រាទោះឯង ព្រហ្មោ
 បុណ្យក៏ទ្រង់ស្ងៀម ទ្រង់ចេះតែស្តេចទៅ ។

(២៨៥) ឯអង្គុលីមាលបោរ ក៏បុរសឃើញព្រះមានបុណ្យកំពុង
 តែស្តេចមកអំពីចម្ងាយ ។ លុះឃើញហើយ ក៏គ្រិះវែងដូច្នោះថា មើរ
 អស្ចារ្យណាស់ អើយ្នី ចិល្បកណាស់ ព្រោះបុរស ១០ នាក់ក្តី ២០ នាក់ក្តី
 ៣០ នាក់ក្តី ៤០ នាក់ក្តី ឆាន់ដើរជំពូក ។ មកកាន់ផ្លូវខ្ពុំ ក៏បុរសចាំ
 និទានឯង ដល់ខ្ញុំវិសេសក្តីវិសេសក្តីកណ្តាប់ដៃរបស់កញ្ញ (ចាំនិសស) ចុះ
 សមណៈនេះ តែប្តាក់ឯង ដកទាននោះ ក៏បិទដើរមក ហាក់ដូចជា
 មិនកាតញ្ជាញិករឡើយ បើដូច្នោះ កញ្ញនឹងសម្លាប់សមណៈនេះឲ្យក្រៀម
 ដឹក ។ គ្រាទោះ អង្គុលីមាលបោរ ក៏ចាប់វាវិនិច្ឆ័យ សៀកម្ហូប
 ចំពង់ព្រួញ ដេញព្រះមានព្រះភាគដាច់កាមក្រោយ ។ លំដាប់នោះ

កករា កករាប្បំ កករាភិសង្ការំ កករាសង្ការេសំ^(១)
 យដា ចោរោ អង្គុលីមាលោ កករាភិ បកតិយា
 កករាភិ សត្វជាមេន កករាភិ ន សក្កោភិ សឡា-
 បុណ្ណំ ។ អថចោ ចោរស្ស អង្គុលីមាលស្ស
 ឯតនោសិ អច្ឆរិយំ វត កោ អច្ឆរិ វត កោ
 អហត្ថំ បុព្វ ហត្ថិមិ ចារាភិ អនុបតិក្ខា កណ្ណាមិ
 អស្ស័មិ ចារាភិ អនុបតិក្ខា កណ្ណាមិ វដិមិ ចារាភិ
 អនុបតិក្ខា កណ្ណាមិ មិគិមិ ចារាភិ អនុបតិក្ខា
 កណ្ណាមិ អថ ត បណាហិ វដិមិ សមណំ បកតិយា
 កករាភិ សត្វជាមេន កករាភិ ន សក្កោមិ សឡា-
 បុណ្ណំ ។ មិគោ វ កករាភិ ឯតនោសិ ភិដ្ឋ
 សមណា ភិដ្ឋ សមណាភិ ។ មិគោ អហិ អង្គុលីមាល
 ត្វត្ថ ភិដ្ឋាភិ ។

• ១. អភិសង្ការំ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងច្បងធ្វើឲ្យអង្គុលីមាលចោរ ដែលកំពេញ
 ចំហឹងហើយ មិនឲ្យកំពាមទាន់ព្រះអង្គ ដែលស្តាប់ដើរតាមដំណើរប្រ-
 ក្រឹតិ ។ ព្រោះមាន អង្គុលីមាលចោរ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា យើង
 អស្ចារ្យណាស់ យើង ចំឡែកណាស់ ព្រោះកាលតិមុន ។ មក អញ
 សុរដេញចាប់ដំកំពុងពោលកំពាន សុរដេញចាប់សេរកំពុងវាយកំពាន
 សុរដេញចាប់ដំកំពុងលឿនកំពាន សុរដេញចាប់ម្រឹកកំពុងពោលកំពាន
 ចំឡែកកម្ពុជនេះ ចោត្តអ្វីបានជាអញកំពេញចំហឹងហើយ កំនៅតែមិន
 ទាន់សមណៈនេះ ដែលដើរតាមដំណើរប្រក្រតិដូច្នោះ ។ អង្គុលីមាលចោរ
 ឈប់ឈរស្ងៀម ស្រែកយោគព្រះមានបុណ្យថា ឈប់សិនសមណៈ
 ឈប់សិនសមណៈ ។ ព្រះមានបុណ្យត្រាស់គបថា ខែអង្គុលីមាល
 គឺជាអកលបំហើយ អ្នកឯងចូលឈប់ដែរទេ ។

រាជវង្ស អង្គលីមាលសុត្តេ អង្គលីមាលបរិវាសន្តោ

(២៨៦) អដទោ ចោរស្ស អង្គលីមាលស្ស
 ឯកទយោសិ ឥមេ ទោ សមណា សក្យចុត្តិយា
 សទ្ធានិទោ សទ្ធហ្មដិញ្ញា អដ ច បទាយិ សមណោ
 កត្តិយេវាហ មិគោ អហំ អង្គលីមាល ភូត្ត តំដ្ឋាតិ
 យទ្ធាហំ ឥមំ សមណំ បុច្ឆយ្យត្ថំ ។ អដទោ
 ចោរោ អង្គលីមាលោ កតវន្តិ កាថាយ អជ្ឈកាសិ
 កត្តិ វទេសិ សមណាដ្ឋិតាដ្ឋិ
 មមត្ត ព្រុសិ មិគមដ្ឋិតោសិ
 បុច្ឆាមិ តំ សមណា ឯកមត្តិ
 កាដំ មិគោ ភំ អហមដ្ឋិតាដ្ឋិ ។
 មិគោ អហំ អង្គលីមាល សទ្ធា
 សទ្ធសុ ក្ខតេសុ ឱទាយ ទណ្ឌំ
 ភុវត្តា^(១) ចាលោសុ អសញ្ញតោសិ

១ ម. ភំ ប ។

រាជវង្ស អង្គលីមាលស្ស លោក្ខត្រិះរិទៃអង្គលីមាលចោរ

[២៨៦] គ្រានោះ អង្គលីមាលចោរ គិតថា ពួកសមណៈទេ
 ជាសក្យបុត្រ ប្តាប់និយាយតែពាក្យពិត មេត្តាកែពាក្យពិត ចំរែក
 តែសមណៈនេះ កំពុងដើរទេ ម្តេចឡើយក៏និយាយថា ខែអង្គលីមាល
 គថាគកឈប់ហើយ អ្នកចូលរប់ដែរទេ! បើដូច្នោះ អញស្រូវស្រា
 សមណៈនេះមើល ។ លំដាប់នោះ អង្គលីមាលចោរ ក៏កោលនឹង
 ព្រះមាតាព្រះភាគ ដោយគាថាដូច្នោះថា

ខែសមណៈ លោកកំពុងដើរសារទេ ក្រឡប់និយាយថា
 គថាគកឈប់ហើយ ថែមទាំងថាឱ្យខ្ញុំដែលឈប់ហើយថា
 អ្នកឯងទេ មិនទាន់ឈប់ដូច្នោះវិញ ខែសមណៈ ខ្ញុំសូម
 សួរដំណើរខ្លះនឹងលោក លោកដែលឈប់ហើយ តើដូច
 ម្តេច ខ្ញុំដែលមិនទាន់ឈប់ក៏ដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គគប
 ថា ខែអង្គលីមាល គថាគកបុទុខណ្ណះថា ឈប់ហើយ
 (នោះ) ព្រោះជាតំបុរ្យវត្រៀងវាយដំចំការពួកសត្វពាំង^(១)
 អស់ សព្វ ។ កាល ឯអ្នកឯងជាអ្នកមិនសង្រួមក្នុងពួកសត្វ

១ ក្នុងអង្គនេះ លោកអធិប្បនិម្មិត ព្រះអង្គទ្រង់ទំលាក់ឱ្យត្រៀងវាយដំសត្វពេលចេញហើយ
 ប្រព្រឹត្តក្នុងធម៌ ៥ យ៉ាងគឺ មេត្តា ។ ទន្តិ ។ បដិសង្កា (ការពិយាណ) ។ អវិហារ ។ សាកាលិ-
 យធម៌ ។ ធានាព្រះអង្គប្រាប់អង្គលីមាលថា គថាគកឈប់ហើយ គឺឈប់ធ្វើអំពើកប្រាម ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

តស្មា បិទោហំ ភុវមជ្ជិទោសិ ។
 ចិវស្សំ វត មេ មហិទោ មហេសី
 មហាវនំ សមណ មច្ចុចានិ(១)
 សោហំ ចរិស្សាមិ ចជហិស្ស(២)នាមិ
 សុទ្ធាន កាដិ តវ ធម្មយុត្តំ
 ឥត្រូវ ចោរោ អសិទាវុទក្ស
 សោត្តោ មចានេ ធរតេ អន្ធការិ
 អវិជ្ជំ ចោរោ សុភតស្ស ចានេ
 តត្រូវ ធិ មច្ចុជ្ជំ អយាចិ ។
 តុន្ទោ ច ទោ កាវុណិកោ មហេសី
 យោ សត្តា លោកស្ស សាទរតស្ស
 តមេហិ ភិក្ខុតិ តនា អរោច
 ឯសេវ តស្ស អហុ ភិក្ខុភារោតិ ។

អជទោ ភគវា ភាយស្មតា អន្តិលិមាលេន ចច្ចា-
 សមណោន យេន សាវត្ថំ តេន ចារិកំ ចក្កាមិ ។
 អនុចុទ្ធលេន ចារិកំ ធរមានោ យេន សាវត្ថំ តនេវសវិ ។

១ ឧ សមណោយំ ចច្ចាមិ ។ ឆ. បាវុណិ សច្ចាមិ ។ ២ ឧ. ចិវស្ស បយោស្សិ ។
 ម. ចិវស្សមិ បយាយ ។ ឆ. អរិ ។ អរិវិ ។ អន្ធកាថា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ព្រោះហេតុនោះ គឺជាគតិទើបឈ្មោះថាជាអ្នកឈប់ហើយ
 ក្នុងនោះឈ្មោះថា ជាអ្នកមិនបានឈប់ ។ អន្តិលិមាលោកប
 ជាវិទសមណៈ លោកស្រាវជ្រាវក្នុងកុណដ៏ធំ ជាអ្នកដែលទៅតា
 នឹងមនុស្សតែងតែចូល លោកមកកាន់មហាវន (ដើម្បីសង្គ្រោះ)
 ដល់ខ្ញុំអស់កាលយូរហើយ ខ្ញុំនឹងទ្រង់ប្រគល់តាម នឹងលា
 បង្គំឱ្យបាបបាលទេញ ព្រោះបាទស្តាប់ខ្ញុំតាថាបង្គំព្រះ
 អន្តិលិមប្រកបដោយធម៌ (ចោរ) ជាដូច្នោះហើយ ក៏ទ្រង់វិនិ
 យោនីតាវតាបាលទៅក្នុងគ្រឿង ក្នុងព្រះ ក្នុងរណ្តៅ
 អន្តិលិមាលោកក៏យាយបង្គំព្រះបាទព្រះសុភក ហើយ
 សូមផ្ញើសន្តិព្រះអន្តិ ក្នុងទីនោះឯង ។ ចំណែកព្រះពុទ្ធ ព្រះ
 អន្តិប្រកបដោយកុណា ទ្រង់ស្រាវជ្រាវកុណដ៏ធំ ដែល
 ជាគ្រូវិទមនុស្សលោកព្រមទាំងទៅលោក បាទត្រាស់ហៅ
 អន្តិលិមាលោកនោះថា អ្នកចូរមកជាភិក្ខុចុះ ដូច្នោះក៏ទ្រង់
 នោះ ភិក្ខុភារោនោះឯង ក៏ក៏អានដល់អន្តិលិមាលោកនោះ។
 ព្រោះនោះ ព្រះកតិទម្រង់ ទ្រង់យកអន្តិលិមាលភិក្ខុមានកាយដូច
 ចច្ចាសមណៈ ស្តេចាភិក្ខុដំណើរ សំដៅទៅក្រុងសាវត្ថិ ។ ព្រះអង្គ
 កាលស្តេចចារិតតាមលំដាប់ ក៏បាទដល់ទៅក្រុងសាវត្ថិនោះ ។

ករណីពុទ្ធសាស្ត្រ អង្គុលីមាលសុទ្ធិ ចរសេនទិស្ស ករណីពុទ្ធសាស្ត្រមន៍

[២៨៧] តត្រ ត្រសុទ្ធិ កកកា សាវត្តិយំ វិហារតិ
ជេតវនេ អនាថិបិណ្ឌិកស្ស អាកាមេ ។ តេន មោ
បន សមយេន វត្តោ បរសេនទិស្ស កោសលស្ស
អន្តម្បាទ្ធាវេ មហាជនកាយោ សន្តិបតិក្ខា ឧទ្ធាសន្តា
មហាសន្តោ មោតិ ចោរោ តេ ទេវ វិជិតេ អង្គុលីមា-
លោ ធាម លុទ្ធា លោហិតមាណី មាតមណេតេ ធិវិដ្ឋា
អនយាមន្តោ មាណាភូតេសុ តេន កាមាមិ អតាមា
កតា ធិកមាមិ អធិកមា កតា ជនបណាមិ អជន-
បណា កតា សោ មនុស្សេ វជិត្វា វជិត្វា អង្គុលីម
មាលី ជារេតិ តំ ទេវេ បដិសេនេត្វតិ ។ អថមោ វាជា
ចរសេនទិ កោសលោ មត្តមត្តេហិ អស្សសតេហិ
សាវត្តិយោ ធិក្ខមិត្វា^(១) ធិវិជិត្វាស្ស យេន អាកាមោ
តេន ចារិសិ យាវតិកា យានស្ស ក្ខមិ យានេន
កត្វា យាមា មច្ចោរោហិត្វា មត្តិកោ វ យេន កកកា
តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា កកវន្តិ អភិវាទេត្វា ឯត-
មន្តិ ធិសិទិ ។

១. ឧ. ឧ. ទំព័រ ១

ករណីពុទ្ធសាស្ត្រ ព្រះបាទបរសេនទិស្សករណីពុទ្ធសាស្ត្រពោល

[២៨៧] ដំណាលថា ព្រះករវន្តមុទិ ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងជេត-
វនោម របស់អនាថិបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្តិ ។ គាប់ចូលសម័យនោះ
ពួកមហាជនកំពុងតែប្រជុំគ្នាទៀបទ្វារខាងក្នុងម្យ៉ាង របស់ព្រះបាទបរសេន-
ទិកោសល ស្រែកហោតិកកងថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ក្នុងដែន
របស់ព្រះអង្គ មានចារាណ្ណារអង្គុលីមាល ជាមនុស្សកាច មានវែ
ប្រឡាក់ឈាម ស្ម័គ្រក្នុងការបៀតបៀននឹងការសម្លាប់ ជនមានសេចក្តី
ពាលិតតាស្សពួកសត្វមានជីវិតទៀត វាវែកធំធេងស្រុកឱ្យទៅជាបិទមែន
ស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគមឱ្យទៅជាបិទមែននិគមក៏មាន ធ្វើជនបទឱ្យទៅជា
មិនមែនជនបទក៏មាន វាវែកធំសម្លាប់ពួកមនុស្ស ហើយកាត់យកម្រាប
ដែមកធ្វើជាកម្រងភាក់ សូមព្រះសម្មតិទេព កំចាត់អង្គុលីមាលចោរនោះ
ចេញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបរសេនទិកោសល ស្តេចចេញពី
ក្រុងសាវត្តិ ដោយអស្សយានចំនួន ៥០០ ស្តេចចូលទៅកាន់ភាគប
ក្នុងវេលាព័ន្ធវិប្ប បរយានទៅទល់ត្រឹមទីដែលឈប់យាន ហើយស្តេច
ចុះអំពីយាន ស្តេចទៅតែព្រះបាទទេព ចូលសំដៅទៅក្រព្រះមាត
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ដូចបង្គំព្រះបាទព្រះភាគហើយគង់
ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[២៨៨] ឯកមន្តិ ធិសិទ្ធិ ទោ រាជាធិ
 មសេននិកោសលី^(១) ភកភ ឯតនកេន កិច្ច តេ
 មហារាជ រាជា មាគនោ សេនិយោ ពិម្ពិសារោ
 កុម្មិកោ វេសាលីកា វា លីច្ឆវី អន្តោ វា មដិវា-
 ជានោតិ ។ ន ទោ មេ កន្តោ រាជា មាគនោ
 សេនិយោ ពិម្ពិសារោ កុម្មិកោ នបិ វេសាលីកា
 លីច្ឆវី នបិ អន្តោ មដិវាជានោ នោរោ មេ កន្តោ
 វិជិតេ អន្តុលីមាលោ នាម លុន្តោ លោហិតនាណី
 ហតមហតេ វិវិដ្ឋោ អនយាមន្តោ ចាលាក្ខតេសុ
 តេន តាមាបិ អតាមា កតា វិគមាបិ អវិគមា
 កតា ជនចមាបិ អជនចមា កតា សោ មនុស្ស
 វជិត្វា វជិត្វា អន្តុលីធិ មាលី ជាវេតិ តាហិ កន្តោ
 ចដិសេនិស្សនិមិតិ ។ សទេ មន ទិ មហារាជ អន្តុ-
 លីមាលី ចស្សេយ្យាសិ កោសមស្សី ឱហារេត្វា កា-
 សាយាធិ វត្តាធិ អច្ឆានេត្វា អការស្វា អនតាវិយី
 មទ្ធវជិតិ វិវតិ ចាលាភិចាតា វិវតិ អនិច្ឆានា

១ ឧ. ម. បលេមនំ រោសលំ ។

[២៨៨] លុះព្រះបាទមសេននិកោសល គង់ក្នុងទីដីសមធូរហើយ
 ព្រះហឫណ្យ ច្រង់គ្រាស់សួរថា បពិត្រមហារាជ ទំនងជាមហា-
 បពិត្រម្ចាស់នឹងព្រះបាទមគទេសនិយោពិម្ពិសារ ឬម្ចាស់នឹងស្តេចលីច្ឆវីអ្នក
 ច្រៀតវេសាលី ឬក៏ម្ចាស់នឹងពួកស្តេចដែលជាបញ្ជាមិត្តរៀន ឬអ្វី ។
 ព្រះបាទមសេននិកោសលក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គមិនទឹងទីនឹងព្រះបាទមគទេសនិយោពិម្ពិសារ មិនទឹងទីនឹងស្តេចលីច្ឆវី
 អ្នកច្រៀតវេសាលី មិនទឹងទីនឹងពួកស្តេច ដែលជាបញ្ជាមិត្តរៀនទេ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងវេលាដែលខ្ញុំព្រះអង្គ មានចោរឈ្មោះកង្កុលិ-
 មាល ជាមនុស្សកាច មានវែងប្រឡាក់ឈាម ស្ម័គ្រក្នុងការបៀតបៀម
 នឹងការសម្លាប់ ឆនមានសេចក្តីកាលវិភាគស្លូតស្តាយមានជីវិតរឿយ វា
 តែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគមឲ្យទៅជាមិនមែន
 និគមក៏មាន ធ្វើជនបទឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន វាតែងសម្លាប់
 ពួកមនុស្ស កាត់យកម្រាមវែងមកធ្វើជាកម្រងពាក់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងកំបាត់កង្កុលិមាលចោរនោះទេញ ។ ព្រះបាទមនុស្ស
 គ្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ ចុះបើមហាបពិត្រច្រឡប់ជាឃើញកង្កុលិ-
 មាល ពោសេតំ ពួកពាក់នឹងពួកចង្កា ស្បៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ
 ចេញចាកផ្ទះទៅកាន់ផ្លូវ រៀបចំបុណ្យភិបាត រៀបចំអធិប្បាយ

វិវត្ត មុសាវាជា ឯកភត្តិក៍ ព្រហ្មចារី សីលវន្ត កល្យាណទម្មី តិរិច្ឆ តិ ករយ្យាសីតិ ។ អភិវាធយ្យាម វា កន្ត បច្ចុដ្ឋយ្យាម វា អាសនេន វា ចិមន្តយ្យាម អភិធមន្តយ្យាម វា ទំ ចិវិចិណ្ឌុនាតសេនាសនតិ- លានប្បច្ចយកេសដ្ឋបរិក្ខា វេហិ ធម្មតិ វា អស្ស វត្តាវណកុត្តិ សិវិទិហោយ្យាម កុតោ បទស្ស កន្ត ទុស្សីលស្ស បាបទម្មស្ស វិវរុចោ សីលសិយោ ភវិស្សតិ ។

[២៨៧] តេន ទោ បទ សមយេន អាយស្នា អង្គុលិ- មាលោ កតវតោ អវិទ្ធកេ ទិសិដ្ឋោ ហោតិ ។ អដទោ កតវា ធកុតិណាពាហិ^(១) បក្កហេត្វា វាជានិ បសេនទិកោសលំ ឯតទរោច ឯសោ មហាវាជ អង្គុលិមាលោតិ ។ អដទោ វត្តោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស អហុទេវ កយិ អហុ ធម្មតត្តិ អហុ លោមហិសោ ។ អដទោ កតវា វាជានិ បសេនទិកោសលំ ភីតិ សិវិក្កុលោមហដ្ឋ- ជាតិ វិទិក្វា វាជានិ បសេនទិកោសលំ ឯតទរោច

១. ឧប្បិសំ ៣បំ ។

វៀរោកមុសាវាវ បរិភោគកក្កវិមួយពេល ប្រត្រឹក្កធមិដិប្រសើរ មាន សីល មានធមិដិល្អវិញ តើមហាបពិត្រ ត្រូវធ្វើអង្គុលិមាលនោះដូចម្តេច ទៅ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ ដំបំរើន ឯព្រះអង្គធម្មវិជ្ជាយបង្គំ បូក្រោកទៅទទួល និមន្តដោយកាសនៈ ប្តូរទុកបំរើឲ្យអង្គុលិមាលនោះ ដោយចិវិ បិណ្ឌុបាត សេនាសនៈ ថ្នាំ រក្សាពេទ្យជាបច្ច័យដល់អ្នកជម្ងឺ ទំនិបរិក្កាទាំងឡាយ ឬទំនិបាតចែងឲ្យ ការរក្សា សេចក្តីការពារ ទំនិការគ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធមិដល់អង្គុ- លិមាលនោះ បពិត្រព្រះអង្គដំបំរើន បើអង្គុលិមាលចោរនោះ ភ្ជាប់ជា មនុស្សទ្រុស្តសីល មានធមិដិលាមកហើយ ធ្វើម្តេចទំនិសង្រួមក្នុង សីលយ៉ាងនោះក៏ត ។

[២៨៨] បូនសម័យនោះឯង អង្គុលិមាលក៏ក្លាហានក្រុម កំពុង អង្គុយដិតព្រះបាទព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទព្រះភាគ លើកព្រះ ហស្តខាងស្តាំ ចង្អុលបង្ហាញព្រះបាទបសេនទិកោសលថា បពិត្រមហា- វាជ ឯប្តីអង្គុលិមាល ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសលក៏មាន សេចក្តីភ័យភ័ក អក់ស្លុត ព្រិពេម ព្រិស្សករឡើងមួយរំពេច ។ គ្រានោះ ព្រះបាទព្រះភាគប្រាប់ដាក់ថា ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ភ័យញ័រ ចំប្រប់ព្រិពេម ផ្ទុះឆ្មារហើយ ក៏គ្រាស់ទៅទំនិព្រះបាទបសេនទិកោសល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

មា ភាយិ មហារាជ មា ភាយិ មហារាជ ទត្ថិ
 តេ ឥតោ^(១) ភយន្តិ ។ អដិទោ រាត្រា បសេនទិស្ស
 តោសលស្ស យំ អហោសិ ភយំ វា ធម្មិកន្តិ វា
 លោមហំសោ វា សោ បដិប្បស្សន្តិ ។ អដិទោ រាជា
 បសេនទិ តោសលោ យេនាយស្នា អន្ទុលិមាលោ
 តេនុមសន្តមិ ឧបសន្តមិកា អាយស្មន្តិ អន្ទុលិមាលិ
 ឯតទកេច អយ្យោ ចោ កន្តេ អន្ទុលិមាលោតិ ។ ឯវិ
 មហារាជាតិ ។ កមំតោត្តា កន្តេ អយ្យស្ស បិតា
 កមំតោត្តា អយ្យស្ស មាតាតិ ។ តត្តា^(២) ចោ
 មហារាជ បិតា មន្ទាទិ^(៣) មាតាតិ ។ អភិរមតុ
 កន្តេ អយ្យោ តត្តា មន្ទាទិមុត្តា អហាម.

១. ឧ. ឆោ ១ ២ ឧ. រត្តា ១ ៣ ឧ. មន្ទាទិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសកៈ

ដូច្នេះថា បពិត្រមហារាជ សូមមហាបពិត្រកុំភ័យឡើយ បពិត្រមហារាជ សូមមហាបពិត្រកុំភ័យឡើយ ភ័យអំពីសំណាត់អន្ទុលិមាលនៃ មិនមានដល់មហាបពិត្រទេ ។ លំដាប់នោះ ភ័យណាភ្នំ សេចក្តីអត់ ស្មុគណាភ្នំ សេចក្តីព្រិកោម ព្រិស្សកណាភ្នំ បានកើតមានដល់ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ភ័យជាដើមនោះ គឺសូម្បីច្បាប់ចាត់ៗក្នុងលំដាប់នោះឯង ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក៏ចូលទៅជិតអន្ទុលិមាលក៏ក្នុងមានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏មានព្រះឡើងសួរអន្ទុលិមាលក៏ក្នុងមានកាយដូច្នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន លោកម្ចាស់ឈ្មោះ អន្ទុលិមាលឬ ។ អន្ទុលិមាលមានកាយតបថា វ្លាមព្រះធម្មហោរាជ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះបន្ទូលសួរថា បពិត្រលោកម្ចាស់ ដ៏ចំរើន ចុះចំនារលោកម្ចាស់តាត្រអ្វី មាតាលោកម្ចាស់តាត្រអ្វី ។ អន្ទុលិមាលមានកាយតបថា វ្លាមព្រះធម្មហោរាជ បិតា (តត្តាភាត) ជាអគ្គតាត្រ មាតា (តត្តាភាត) ជាមន្ទាទិមុត្រ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះរាជឡើងបរិវេណថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់អគ្គតាត្រ មន្ទាទិមុត្រ អភិរមតុ ខ្ញុំប្រាកដណា

រាជវង្ស អង្គរវិហារសូត្រ ភក្ត្របុគ្គល

យស្ស កត្តស្ស មន្តាធិបុត្តស្ស ឧស្សុក្ខំ កកិស្សាមិ
 ចិវិវបិណ្ណាមាតសេនាសនកិលានប្បត្តយកេសជ្ជបរិក្ខា-
 រាជន្តិ ។ តេន ទោ បទ សមយេម អាយស្មា
 អង្គលិមាលោ អារាញកោ ហោតិ បិណ្ណាមាតិកោ
 មិសុក្ខលិកោ តេចិវិកោ ។ មដទោ អាយស្មា
 អង្គលិមាលោ រាជានិ បសេននិកោសលី ឯតទុរោច
 អលី មហារាជ បរិបុណ្ណំ មេ តិចិវរន្តិ ។

[២៧០] មដទោ រាជានិ បសេននិ កោសលោ
 យេន ភកកិ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិកា ភកកន្តិ
 អភិវិនេត្វា ឯកមន្តិ ធិសិទិ ។ ឯកមន្តិ ធិសិទ្ធា
 ទោ រាជានិ បសេននិ កោសលោ ភកកន្តិ ឯតទុរោច
 អន្តរិយំ កន្តេ អន្តតំ កន្តេ យាវត្ថុទិ កន្តេ ភកកិ
 អនន្តានិ ទមេតា អសមេន្តានិ^(១) សមេតា អបរិ-
 ធិត្វតានិ បរិធិញមេតា យំ ហំ មយំ កន្តេ ទា-
 សក្ខិត្តា ទណ្ណានិ សន្តេនិ ទមេតុំ សោ ភកកា

១ ម. អសន្តានំ ។

រាជវង្ស អង្គរវិហារសូត្រ ការព្រាមចន្តិណព្រះមានព្រះភាគ

នឹងខំឧត្តមិវិដោយចិវិ បិណ្ណាមាត សេនាសនៈ ថ្មីរក្សាពេត ជា
 បច្ច័យដល់អង្គដម្បី នឹងបរិក្ខាចាំនិទ្ធាយ ដល់លោកម្ចាស់ អន្តរាគ្រ
 មន្តានិបុត្រ ។ សម័យនោះឯង អង្គលិមាលមានកាយ ប្រព្រឹត្ត
 នៅក្នុងវិប្រា ប្រព្រឹត្តនៃបិណ្ណាមាត ប្រើប្រាស់នៃសំពត់បង្កិក្ខុល
 ប្រើប្រាស់នៃចិវិ ៗ ។ បានជាភាសនោះ អង្គលិមាលភិក្ខុមានកាយ
 ថ្វាយព្រះពរព្រះបាទបសេននិកោសលថា ពុំបាច់ទមហារាជ កាត្មា-
 ភាគមានក្រចិវិគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។

[២៧០] លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេននិកោសល ស្តេចចូល
 នៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះ
 មានព្រះភាគ ហើយគន្តឹះទិដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះបាទបសេននិកោ-
 សល គន្តឹះគន្តឹះទិដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមាន
 ព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំ-
 រើន ចំរើនណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ
 ព្រះអង្គកាចទន្ទានបុរសដែលទន្ទានមិនបាន កាចរម្យប់បុរសដែលគេ
 ទ្រាច់មិនបាន កាចរលត់ពុកឡូតបុរសដែលគេរលត់មិនបាន បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចំរើន អ្វីក្នុងព្រះអង្គមិនកាចនឹងទន្ទានឡូបុរសណា ដោយកាថា
 អ្វី ដោយស្រៀងស្រាវចក្តី ព្រះមានព្រះភាគ កាចទន្ទានបុរសនោះ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុត្តនិបិដក

អនេណ្ណោ អសត្តោ^(១) ណន្តា ហន្តា ធានិ^(២) មយំ
កន្តេ កត្តាម ពហុកិច្ចា មយំ ពហុករណីយាតិ ។
យស្សធានិ^(៣) មហារាជ កាលំ មញ្ញសីតិ ។
អថទោ រាជ ចសេននិ កោសលោ ឧដ្ឋាយាសថា
កកវន្តំ អភិវាទេត្វា មនក្កិណំ កត្វា បញ្ញាមិ ។

[២៧០] អថទោ អាយស្មា អន្តលិមាលោ បុព្វត្ថា-
សមយំ និវាសេត្វា បត្តចរិវាទាយ សាវត្ថិ បិណ្ណាយ
កាវសិ ។ អន្តសា ទោ អាយស្មា អន្តលិមាលោ
សាវត្ថិយំ សបទានំ បិណ្ណាយ ចរមាថោ អញ្ញាតិ វត្ថិ
បុព្វត្ថំ វិសាគត្ថំ ។ ធិស្វានស្ស វតទហោសិ
កិលិស្សន្តិ វត កោ សត្តា កិលិស្សន្តិ វត កោ
សត្តាតិ ។ អថទោ អាយស្មា អន្តលិមាលោ សាវត្ថិយំ
បិណ្ណាយ ចរិត្វា បញ្ញាតត្ថិ បិណ្ណាចាតប្បជិក្កត្តោ យេន
កកវ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា កកវន្តំ អភិវាទេត្វា

១ ឧ. ម. អសត្តោ ។ ២ ម. ហន្ត ចកនំ ។ ៣ ឧ. ធានិ ឬ ធានិ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុត្តនិបិដក

បានវាយមិនបាច់មានកង្វះ វាយមិនបាច់មានគ្រឿងស្រ្តាវុធ បរិក្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក៏ដូច្នោះនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមថ្វាយបង្គំលាទៅវិញ ព្រោះ
ខ្ញុំព្រះអង្គមានកិច្ចការច្រើន មានការវិលវិលច្រើន ។ ព្រះអង្គត្រាស់
ថា ថ្វាយព្រះបាទមហារាជ សូមមហាបរិទ្រព្រ័ត្រច្រើនកាលដ៏អន្តរនិធិ
ស្តេចយាងទៅ ក្នុងកាលដ៏ឡូកល្អនេះចុះ ។ ត្រាឆោះ ព្រះបាទយសេន-
កោសល ក៏ក្រោកចាកកោសលទៅ ក្រាបថ្វាយបង្គំលាព្រះបាទព្រះ
ភាគហើយ ធ្វើប្រទេស្សិណស្តេចចេញទៅ ។

[២៧១] លំដាប់នោះ អន្តលិមាលមានកាយ ស្ងៀមស្ងៀម
ប្រដាប់បាត្រចិវិ ក្នុងបុព្វត្ថសម័យ រួចចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថិដើម្បី
បិណ្ណបាត ។ អន្តលិមាលមានកាយ កាលទៅកាន់ដំបូក្រអើប្បី
បិណ្ណបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថិ បានចូលនឹងស្រ្តីម្នាក់ វិនិច្ឆ័យស្រ្តីព្រោះគតិ
មិនសព្វយ្យព្រោះគតិ^(១) ។ លុះលោកឃើញហើយ ភិតភ័យ អើប្បី
ត្អូកសត្វលំបាកណាស់ អើប្បី ត្អូកសត្វលំបាកណាស់ ។ លំដាប់នោះ
អន្តលិមាលមានកាយ ទៅបិណ្ណបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថិ លុះត្រឡប់ពី
បិណ្ណបាតក្នុងកាលដ៏ខ្លាញ់នៃកត្តាហើយ ក៏ទៀងចូលទៅកាលព្រះ
មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះបាទព្រះភាគ

១ ឈឺពោះ សព្វលក្ខណ៍ ។

កងវិទ្យាស្រាវជ្រាវ អង្គលីមាសសុត្តន្ត អង្គលីមាសសុត្តន្ត សព្វកថា

ឯកមន្ត្រី ឯសីទិ ។ ឯកមន្ត្រី ឯសិរុទ្ធា ។ កាយស្មា
អង្គលីមាលោ កកវន្ត្រី ឯកនិរោធ ឥតាហិ កន្ត្រី បុព្វស្រាវ
សមយំ ឯកសេត្វា ចត្តចរិ កាយសាវត្តិ ចិណ្ណាយ
ចារិសិ អន្តសិ ។ កាយសាវត្តិ យំ សចនាទិ
ចិណ្ណាយ ចរមា អញ្ញាតិ ឥតិ មុឡ្ហតត្តិ វិសាគតត្តិ
ទិស្វា មេ ឯកនិរោធ កិលិស្សន្តិ វត កោ
សត្តា កិលិស្សន្តិ វត កោ សត្តាតិ ។

[២៧២] តេជោ ភិ អង្គលីមាល យេន សា
ឥតិ តេជុបសន្តម ឧបសន្តមិក្ខា តំ ឥតិ ឯវិ វេយ្យោ
យតោហិ កតិទិ ជាតោ ធាតិជាធាមិ សត្វិច្ច ចាលិ
ធីវិកា វេយ្យោ តេន សាទ្ធន សោតិ តេ យោតុ
សោតិ កត្តស្សាតិ ។ សោ ហិ ទ្ធន មេ កន្ត្រី
សម្បជានមុសាវនោ កវិស្សតិ មយោ ហិ កន្ត្រី ពហុ
សត្វិច្ច ចាលា ធីវិកា វេយ្យោ តេន ។ តេជោ ភិ
អង្គលីមាល យេន សា ឥតិ តេជុបសន្តម
ឧបសន្តមិក្ខា តំ ឥតិ ឯវិ វេយ្យោ យតោហិ កតិទិ

កងវិទ្យាស្រាវជ្រាវ អង្គលីមាសសុត្តន្ត សព្វកថាសង្កេតសុត្តន្ត

ប្រក្រតិយក្រិទិសមន្ត ។ លុះអង្គលីមាល មានកាយ ក្រិទិយក្រិ
ទិសមន្តហើយ គឺក្រាបចូលដល់លើខ្លះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា
បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្យៀកស្យង់ ប្រដាប់បាត្រចិក្រើក្រ
ចក្ខុសម័យក្រិទិឯណោះ ប្រចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្តិ ដើម្បីចិណ្ណា
បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គកំពុងដើរទៅតាមលំដាប់ប្រក ដើម្បី
ចិណ្ណាបានក្រុងសាវត្តិ បានចូលទិស្រីខ្លាត់ក្រុងសាវត្តិព្រោះនកិ មិន
សម្បយាព្រោះនកិ លុះខ្ញុំព្រះអង្គឃើញហើយ គិតថា អើយ ពួក
សត្វលំបាកណាស់ អើយ ពួកសត្វលំបាកណាស់ ។

[២៧២] ព្រះអង្គក្រាស់ថា ខ្ញុំអង្គលីមាល ដើម្បីព្រះ ចូរអ្នកចូល
ទៅក្រសួងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរនិយាយនឹងស្រីនោះយ៉ាងនេះ
ថា ខែនាង កាំងអំពីការក្រើកមកមិនដែលក្រុងដ្ឋាន់ច្រើនយើងសត្វច្រើន
ដោយការស្រឡះនេះ សូមសិរិស្តស្តី កើតមានផលនាង សូមសិរិស្តស្តី
កើតមានផលគតិ ។ អង្គលីមាលខ្យល់ថា បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សម្ប-
ជានមុសាវត្ត ទិសមន្តដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដោយគិត បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រុងដ្ឋាន់ច្រើនយើងសត្វច្រើន ។ ព្រះអង្គក្រាស់ថា
ខ្ញុំអង្គលីមាល ដើម្បីព្រះ ចូរអ្នកចូលទៅក្រសួងនោះ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ចូរនិយាយនឹងស្រីនោះយ៉ាងនេះថា ខែនាង កាំងអំពីការក្រើ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្កលក

អវិយាយ ជាតិយា ជាតោ ធាតុជាធាមិ សញ្ញាច្ច
 ចាលំ ធីរិកា វោរោមេតា តេន សច្ចេន សោត្តិ
 តេ ហោតុ សោត្តិ កត្តស្សាតិ ។ ។ វរិ ភន្តេតិ ទោ
 អាយស្មា អន្តុលីមាលោ កកវតោ បដិស្សុត្វា យេន
 សា ឥត្តិ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ ឥត្តិ ឯត-
 នវេច យតោហំ កកិចិ អវិយាយ ជាតិយា ជាតោ
 ធាតុជាធាមិ សញ្ញាច្ច ចាលំ ធីរិកា វោរោមេតា តេន
 សច្ចេន សោត្តិ តេ ហោតុ សោត្តិ កត្តស្សាតិ ។
 អថទោ សោត្តិត្ថិយា អហោសិ សោត្តិ កត្តស្ស ។

[២៧៣] អថទោ អាយស្មា អន្តុលីមាលោ ឯកោ
 វុបកដ្ឋោ អច្ឆមត្តោ អាតាបិ បហិតត្តោ វិហារន្តោ នចិ-
 រស្សវយស្សត្តាយ កុលចុត្តា សម្មនេវ អតាស្មា អន-
 ការិយំ បព្វជន្តិ តន្តុត្តរំ ព្រហ្មចរិយវរិយោសានំ ធិដ្ឋេវ
 ធម្មេ សយំ អកំញា សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្កលក

កើតហើយក្នុងអវិយជាតិ (បានជាអវិយបុគ្គល) មិនដែលក្លែងផ្គាប់ផ្គិល
 ដីរិតសត្វឡើយ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសិរិស្សស្តិ កើតហេមផលនាង
 សូមសិរិស្សស្តិ កើតមានផលនតិ ។ អន្តុលីមាលមានអាយុ ទទួលព្រះ
 ពុទ្ធដីកាព្រះមានចុណ្យជា អរុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ចូលទៅស្រ្តី
 នោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងស្រ្តីនោះដូច្នោះថា នែនាង
 តាំងអំពីកាលកើតហើយក្នុងអវិយជាតិ មិនដែលក្លែងផ្គាប់ផ្គិលដីរិតសត្វ
 ឡើយ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសិរិស្សស្តិ កើតមានផលនាង សូម
 សិរិស្សស្តិ កើតមានផលនតិ ។ ព្រោះនោះឯង សិរិស្សស្តិ ក៏បានកើត
 ផលស្រ្តីនោះ សិរិស្សស្តិក៏បានកើតផលនតិ ។

[២៧៤] លំដាប់នោះ អន្តុលីមាលមានអាយុ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង
 ដោះខ្លួនចេញចាកពួក ដកបានសេចក្តីរក្សាសម្របសម បានព្យាយាមដុត
 នូវកិលេស ប្រថុយលះចង់នូវកត្តភាព ពួកកុលចុត្តដែលចេញចាកផ្ទះ
 ហើយ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ផលសុត្តន្តរតិ
 ណា មិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអន្តរាចមៈនោះ ដែល
 ជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយៈ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 នេះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅដោយអវិយាចរណ៍ ៤ ក៏បានដឹងច្បាស់

រាជវង្ស អង្គុលីមាលស្ស កោស្តុណ្ណទិវចនំ

ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ កាវណីយំ
 ធាបរិ ឥត្តត្តាយាតំ អត្តញ្ញាសិ ។ អញ្ញតោ ទោ
 បធាយស្នា អង្គុលីមាលោ អរហតំ អរហោសិ ។
 (២៧៤) អដទោ អាយស្នា អង្គុលីមាលោ ធុត្តត្តា-
 សមយំ ឱវសេត្វា ធុត្តតិវរាមាធាយ សាវត្តិយំ ធិណ្ណា-
 យ ចារិសិ ។ តេន ទោ បន សមយេន អញ្ញោធមិ
 លេន្តុ ទិត្តោ អាយស្នតោ អង្គុលីមាលស្ស កាយ
 ធិបតតិ អញ្ញោធមិ នណ្ណា ទិត្តោ អាយស្នតោ អង្គុលី-
 មាលស្ស កាយ ធិបតតិ អញ្ញោធមិ សក្ការ ទិត្តា
 អាយស្នតោ អង្គុលីមាលស្ស កាយ ធិបតតិ ។ អដទោ
 អាយស្នា អង្គុលីមាលោ កំន្នេន សីសេន លោហិតេន
 កន្ធាន្នេន កំន្នេន បត្តេន វិទ្ធាលីតាយ សឡាដិយា
 យេន កកវំ តេត្តមសឡាមិ ។ អន្តសា ទោ
 កកវំ អាយស្នន្តិ អង្គុលីមាលី ទ្វារោ ។ អា-
 កន្ធាន្តិ ធិណ្ណោ អាយស្នន្តិ អង្គុលីមាលី វតនោវាច

រាជវង្ស អង្គុលីមាលស្ស កោស្តុណ្ណទិវចនំ

ជា ជាតិកាលិតរបស់អញ្ញាសំហើយ មន្តព្រហ្មចរិយធមិតាណ្ណញ្ញាបុប
 ប្រត្រិត្តរូបហើយ រោទ្ធសកិច្ចភាគាអញ្ញាបានធ្វើរូបហើយ មន្តកាវណ-
 កិច្ចដទៃត្រូវតែរោទ្ធសកិច្ចនេះទៀតមិនបានឡើយ ។ បណ្តាព្រាហ្ម-
 បាទុតាំងឡាយ អង្គុលីមាលមានកាយ រាប់ជាព្រះអរហន្តប្បយុប្រដរ ។
 (២៧៤) លំដាប់នោះ អង្គុលីមាលមានកាយ ស្មៀកស្សនី
 ប្រដាប់ព្រាហ្មចរិ ក្នុងបុព្វព្រាហ្មសម័យ ហើយចូលទៅ ដើម្បីបិណ្ណបុក
 ក្នុងក្រុងសាវត្តិ ។ សម័យនោះឯង មនុស្សដទៃយកដុំដីត្រូវវែងចោល
 ធ្លាក់ទៅលើកាយអង្គុលីមាល មានកាយក៏មាន មនុស្សដទៃយកដុំដី
 ត្រូវវែងចោលធ្លាក់ទៅលើកាយអង្គុលីមាលមានកាយក៏មាន មនុស្សដទៃ
 យកក្រូសដុំធ្លាក់ទៅ លើកាយអង្គុលីមាលមានកាយក៏មាន ។ ព្រា-
 នោះ អង្គុលីមាលមានកាយ (មានឬស) បែកស៊ឹមៈ ញូរណម
 បែកបាត្រ បែកសង្ស័យ ក៏ដើរចូលទៅគាល់ព្រះមានបុណ្យ ។
 ព្រះមានបុណ្យ បានឃើញអង្គុលីមាលមានកាយ កំពុងដើរមកកំពី
 ចង្វាយ លុះឃើញហើយ ក៏ប្រាសខ្លួនអង្គុលីមាលមានកាយដូច្នោះថា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុត្តិមបណ្ណស្ក

អធិវាសេហិ ភិ ព្រាហ្មណ អធិវាសេហិ ភិ ព្រាហ្មណ
យស្ស ទោ ភិ កម្មស្ស វិចារោ ទាហនិ វស្សនិ
ទាហនិ វស្សសកាមិ ទាហនិ វស្សសហស្សនិ ធិរយ
បទេយ្យសិ ភស្ស ភិ ព្រាហ្មណ កម្មស្ស វិចារី
ធិដ្ឋេវ ធិដ្ឋេ បដិសំវេទេសីតិ ។

(២៧៥) អដទោ អាយស្សា អន្តិលីមាលោ
វហោកតោ បដិសល្លិយោ វិមុត្តិសុទិ បដិសំវេទិ កាយិ
វេលាយិ ឥមិ ឧដានំ ឧដានេសិ

យោ ទ បុព្វេ បមជ្ជិកា
បច្ឆា សោ នប្បមជ្ជិកិ
សោមិ លោកំ បកាសេតិ
អត្តាមុត្តោវ ចន្ទិមា
យស្ស ទាមិ កតិ កម្មិ
កុសលេន បិដិយតិ
សោមិ លោកំ បកាសេតិ
អត្តាមុត្តោវ ចន្ទិមា
យោ មាវេ ធិហារេ ភិកុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុត្តិមបណ្ណស្ក

ព្រាហ្មណំ ចូរអ្នកទំអត់ត្រាំទៅ ព្រាហ្មណំ ចូរអ្នកទំអត់ច្បាប់ទៅ អ្នកគួរ
នឹងទេក្នុងនរកជាច្រើនឆ្នាំ ជាច្រើនរយឆ្នាំ ជាច្រើនពាន់ឆ្នាំ ដោយ
វិបាកនៃកម្មណា ម្ចាស់ព្រាហ្មណំ អ្នកបានទទួលទេវវិបាកនៃកម្មនោះ
ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ (កែប្រែឈ្មោះ) ទេ ។

(២៧៥) វេលានោះ អន្តិលីមាលមានកាយ ទៅនៅក្នុង
ទិវហោស្ថានខ្លួនសម្បូរតម្លាក់ឯង បានច្រឡំនូវវិមុត្តិសុទ្ធ ទើបបន្តិទទាម
នេះ ក្នុងវេលានោះថា
បុគ្គលណា ធ្វេសប្រហែសក្នុងកាលមុន ដល់កាលជាធាន
ក្រោយមក បុគ្គលនោះមិនធ្វេសប្រហែសវិញ បុគ្គលនោះ
ឈ្មោះថាញ៉ាតិលោក^(១)នេះឱ្យភិក្ខុច្យាសំ ដូចគ្រោះចង្រ្កុផុតស្រ-
ឡះពាក្យពាក្យ ចុបកម្មដែលបុគ្គលណាធ្វើហើយ នៃបុគ្គល
នោះគ្រឡប់ជាថ្មទទាម គឺមិនទទួលផលកម្មវិញ ដោយ
សារកុសលឥមត្ត បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ញ៉ាតិលោកនេះឱ្យភិ
ច្យាសំ ដូចគ្រោះចង្រ្កុផុតស្រឡះពាក្យពាក្យ កិក្ខណា កំឡោះ

* ពាក្យថា លោក ឬ ឯទំនេះ សំដៅយកទ្រូ ជា ពុ ជាយន្តនេះ របស់ខ្លួន ។ ធម្មកថា ។

រាជវង្ស មនុស្សមាណសុត្ត មនុស្សមាណសុត្ត

យុត្តាភិ តុទ្ធសាសនេ

សោមី លោកី មហាសេតិ

អញ្ញាមុត្តោ ធម្មិមា

និសា ហិ មេ ធម្មកុដិ សុណានុ

និសា ហិ មេ យុត្តានុ តុទ្ធសាសនេ

និសា ហិ មេ តេ មនុស្សា^(១) កដនុ

យេ ធម្មមេវាធមយន្តិ សុត្តា

និសា ហិ មេ ទន្តិកោណិ^(២)

អវិភេធម្មសំសនិ^(៣)

សុណានុ ធម្មិ កាលេន

តត្ថ អនុវិធីយនុ

ន ហិ ជាតុ សោ មមិ ហិសេ

អញ្ញិ ក^(៤) មន តត្ថានិ

មញ្ញយ្យ មរមិ សន្តិ

រក្ខេយ្យ តសថាវេ ។

ឧទកញ្ញិ ធមយន្តិ ធមត្តិកា

១ ឧ. មនុស្ស ។ ២ ទ. ទន្តិកោណិ ។ ម. ទន្តិកោណិ ។ ៣ ម. អវិភេធម្មសំសនិ. សំសិ ។ ធម. អវិភេធម្មសំសនិ ។ ៤ ឧ. ។

រាជវង្ស មនុស្សមាណសុត្ត ទទាវចលំមនុស្សមាណសុត្ត

នៅឡើយ ប្រកបព្យាយាមក្នុងព្រះតុទ្ធសាសនា ភិក្ខុនោះឯង

ឈ្មោះថាញ៉ាងរណាតនេះឲ្យក្លិច្យាសំ ដូចព្រះចន្ទ្រវរុស្សៈ

បាតពពក

សូមពួកមនុស្សជាសត្រូវ ភ្ជាប់ធម្មតាបេសំខ្ញុំ សូមពួក

មនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ ប្រកបព្យាយាមក្នុងព្រះតុទ្ធសាសនា ពួក

សប្បុរសណា ដែលដឹកនាំមនុស្សឲ្យរៀនធម៌ សូមពួក

មនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ រសេតតប្បុរសសប្បុរសចំពោះនោះចុះ

សូមពួកមនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ ភ្ជាប់ធម៌ជាចម្លែងផង គឺទន្តិ

ចំពោះចិសរសេរនូវការមិនទំនិមន្ត តាមកាលវេលាមក

ផង សូមពួកមនុស្សជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ បំពេញនូវធម៌នោះផង

មនុស្សណាជាសត្រូវនឹងខ្ញុំ សូមសត្រូវនោះកុំចៀតចៀនខ្ញុំ

ចំពោះចៀតចៀនបុគ្គលដទៃណាមួយឡើយ សូមឲ្យដល់

នូវសេចក្តីសុខគឺព្រះនិព្វាន ចូលរក្សានូវមនុស្សដែលប្រកប

ដោយភណ្ណា នឹងមនុស្សដែលមិនចាតណ្ណា ។

ពួកអ្នកបង្ហាញ វេទន៍បង្ហាញ (តាមប្រឡាយទឹក) ពួកអ្នក

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ
 ទស្សកាកា ធម្មយន្តំ ភេជនំ
 ធារិ ធម្មយន្តំ គុច្ឆកា
 អត្តានំ ធម្មយន្តំ បណ្ឌិតា
 ធន្លោធនេក ធម្មយន្តំ
 អង្គិសេភិ កសាហិ ធម្ម
 អធន្លោធន អសត្តេន
 អហំ ធន្លោម្ហំ កាធិនា
 អហំសតោតិ មេ ធានំ
 ហំសកស្ស ចុរេ សតោ
 អដ្ឋាហំ សត្វនាមោម្ហំ
 ធម្មំ ធម្មំ ហំសាមិ កក្កុនំ
 ចោរោ អហំ ចុរេ អាសី
 អដ្ឋលំមាលោតិ វិស្សតោ
 វុធិនាចោ មហោយេន
 ពុទ្ធិ សរណមាគមិ
 លោហិតចាណំ ចុរេ អាសី
 អដ្ឋលំមាលោតិ វិស្សតោ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សម្មមបណ្ណាសកា
 ធ្វើកូនសា វេមនិពន្ធកូនសា ពួកអ្នកប៉ាន់ឈើ វេមនិពន្ធ
 ឈើ អ្នកប្រាជ្ញប៉ាន់ឡាយ វេមនិពន្ធខ្លានខ្លួនបានដូច្នោះដែរ ។
 ពួកមនុស្សខ្លះខ្លួនខ្លាចដោយជម្រង ដោយកង្វើរ ដោយវិភាគ
 ចំណែកខ្ញុំអ្នកមានអាជ្ញា ដែលព្រះមានបុណ្យ វាវាទិ
 បុគ្គល មិនបានយកជម្រង ឬគ្រឿងស្រ្តាវុធ (មកខ្លួន
 ខ្ញុំទេ) កាលដើមខ្ញុំឈ្នះថា អហំសកកុទារ (ជាអ្នកមិន
 បៀតបៀនគេ) តែជាអ្នកបៀតបៀនគេ ដល់មកថ្ងៃនេះខ្ញុំមាន
 ឈ្មោះទៀងទាត់ គឺសមភាមឈ្មោះដើមខ្ញុំហើយ ព្រោះខ្ញុំ
 មិនបៀតបៀនអ្នកណាមួយទៀតទេ កាលដើមខ្ញុំវាចោរ
 មាននាមប្រាកដថា អដ្ឋលំមាល ដែលជំនុំជំបន្ទាត់ចៅ
 (តែដទៃនេះ) ខ្ញុំបានដល់នូវព្រះពុទ្ធជាចិត្តិយហើយ កាល
 ពីដើម ខ្ញុំមានវិជ្ជាប្រឡាក់ឈាម មាននាមប្រាកដថាអដ្ឋលំ

រាជវង្ស កង្កែបមាសសុភ័ក្ត្រ អង្គុលីមាសរាង
 សរណគមនីបស្ស
 កវ៌ទេត្តិ សម្មហតា
 តាជិសី កម្មី កត្វាន
 ពហ្មិ(*) ទុក្ខតិកាមនី
 ដុដ្ឋោ កក្កវិចារកេន
 អនណោ កុត្តាមិ កោជនី
 បមាទមនុយុត្តានិ
 កាលា ទុម្មនិវោ ជេតា
 អប្បមាទក្ខ មេតាវិ
 ធនី សេដ្ឋិវ រក្ខតិ
 មា បមាទមនុយុត្តោជ
 មា កាមរតិសន្តវិ
 អប្បមត្តោ ហិ ឈាយត្តោ
 មប្បតិ វិបុលី(២) សុទិ
 ស្វាតតិ(៣) ធាបតតិ(៤)

• ១. ពហ្ម ។ ២. បរមី ។ ៣. សាគតិ ។ ៤. មាសុផនី ។

រាជវង្ស កង្កែបមាសសុភ័ក្ត្រ អង្គុលីមាស
 មាល (តែអង្គុលីនេះ) សរណគមនី ខ្ញុំបានដល់ហើយ កណ្តា
 ជាគ្រឿងនាំទៅកាន់កេត ខ្ញុំបានគាស់រំលើងពេលហើយ ខ្ញុំ
 បានធ្វើអំពើវិសេក្ខន្តទៅកាន់ទុក្ខតិដូច្នោះច្រើនពិសេស តែកម្ម-
 វិបាកនិមន្តចេតនាបានមកអប់រំ (ក្នុងសន្តានខ្ញុំហើយ) ខ្ញុំជាអ្នក
 លែងចំពាក់បំណុលនីតិលេស ចរិតកាតកាដន ពួកដនពាល
 អកប្រាជ្ញា តែងប្រកបសេចក្តីប្រមាទ ឯអ្នកប្រាជ្ញតែងរក្សា
 សេចក្តីមិនប្រមាទទុក ដូចរក្សាប្រព្រឹត្តិវិជ្ជា ឬសូមអ្នកទាំង
 គ្នាយ កុំប្រកបសេចក្តីប្រមាទឡើយ កុំប្រកបសេចក្តីប្រកាស
 នឹងការមូលមិត្តក្នុងកាមឡើយ ព្រោះជាបុគ្គលអ្នកមិនប្រ-
 ហែសាច្ចស ទំនុកបំផ្លាញ (ឱវិកិលេស) វេសន៍បានដល់ខ្ញុំ
 សេចក្តីសុខដ៏ទូលាយ ខ្ញុំមកល្អហើយ ខ្ញុំមិនរកទេពញាទេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

នយំទី ទុម្ពន្តិកំ មម
សុវិភត្តសុ^(១) ធម្មេសុ
យំ សេដ្ឋិ តទុចាគមំ
ស្វាគតំ បាបគតំ
នយំទី ទុម្ពន្តិកំ មម
តិស្សោ វិជ្ជា អទុច្ឆត្តា
កតំ ទុម្ពស្ស សាសនន្តិ ។

អង្គុលីមាសសុត្តំ ធម្មំ និទ្ទិកំ ។

១ ១. ចន្ទវត្តសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសកៈ

នំនិពនេ ខ្ញុំមិនមែនគិតទុសទេ បណ្តាគមីទាំងឡាយ
ដែលព្រះគង្គិចតវលកល្លហើយ ព្រះនិព្វានណាជាគុណ
ជានដ៏ប្រសើរ ខ្ញុំបានដល់ខ្ញុំព្រះនិព្វាននោះហើយ ខ្ញុំមកល្អ
ហើយ ខ្ញុំមិនគេចចេញទេ នំនិពនេ ខ្ញុំមិនមែនគិតទុសទេ
វិញ ឲ្យ ប្រការ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ពុទ្ធសាសនាខ្ញុំ
បានធ្វើតាមហើយ ។

ធម្មំ អង្គុលីមាសសុត្តំ ទី ៦ ។

សត្វម្តំ បីយជាតិកសុត្តំ

[២៧៦] ឯវុទ្ធសុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
សាវត្តិយំ វិហារតិ ដេតវិទេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
រាហមេ ។ តេន ទោ បន សមយេន អញ្ញាតវស្ស
គហបតិស្ស ឯកបុត្តកោ បិយោ មនាទោ កាល
កតោ ហោតិ ។ តស្ស កាលកិរិយាយ ទេវ តម្មញ្ញា
បដិភន្តំ ន ភត្តំ បដិភាតិ ។ សោ អាណ្ណហនិ កត្វា
កត្វា កន្តិ កហំ ឯកបុត្តក កហំ ឯកបុត្តកាតិ ។
អដិទោ សោ គហបតិ យេន កកវា តេនុបសន្តមិ
ឧបសន្តមិថា កកវន្តំ អភិវិទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។

[២៧៧] ឯកមន្តំ ធិសីន្តំ ទោ តំ គហបតិ
កកវា ឯកនរោច ន ទោ តេ គហបតិ សកេ
ចិត្តេ វិតស្ស ឥន្ទ្រិយានិ អត្តំ តេ ឥន្ទ្រិយានិ អញ្ញា
ថន្តន្តំ ។ កំ ហិ មេ កន្តេ ឥន្ទ្រិយានិ ធាញ្ញា
ដន្តំ កវិស្សតិ មយ្ហញ្ញំ កន្តេ ឯកបុត្តកោ បិយោ

បីយជាតិកសូត្រ ទី ៧

[២៧៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចព្រះអរិយោបថ ក្នុងជេតវនិយម របស់អោ
ថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតត្រងសាវត្តិ ។ សម័យនោះឯង គហបតិម្នាក់
មានកូនច្រុសតូចតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត បានធ្វើបរណ
កាលទៅ ។ ព្រោះកូននោះធ្វើកាលកិរិយាទៅ ការងារចាំឡាយក៏មិន
ប្រាកដ កត្តាហារក៏មិនប្រាកដ (ដល់គាត់) ឡើយ ។ គាត់តែងតែទៅ
កាន់ឈាបនដ្ឋានយំរោង ឧក្រក្នុងប្រឹមវិថុ អ្នកនៅក្នុងទីណា ឧក្រក្នុង
ប្រឹមវិថុ អ្នកនៅក្នុងទីណា ។ គ្រាគ្រាយមក គហបតិនោះ ចូលទៅ
គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមាន
ព្រះភាគ ប្រក្សិយក្នុងទីដីសមគួរ ។

[២៧៧] លុះគហបតិ អន្សិយក្នុងទីដីសមគួរហើយ ព្រះមាន
ចុណ្យទ្រង់ស្រាស់ដូច្នោះថា ឆ្ងល់គហបតិ អ្នកគាំនៅក្នុងទីតូចរបស់ខ្លួន
គឺនៅរស់ទេ តែហាក់ដូចជាមិនមានឥន្ទ្រិយនិមនោវិញ្ញាណ (ព្រោះ)
ឥន្ទ្រិយរបស់អ្នកប្រែសម្បុរច្រក ។ គហបតិ ខ្លួនថា ឧព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ឥន្ទ្រិយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឥតមិនប្រែគណិសម្បុរច្រកណាតិបាន បរិគ្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គមានកូនច្រុសតូចតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសាវ

មហាមោ កាលកេតោ តស្ស កាលកិរិយោយ នេវ
 កម្មត្តា បដិកត្តិ ន កត្តំ បដិភាតិ សោហំ អាណ្ណ-
 ហំ កត្តា កត្តា កត្តាមិ កហំ ឯកម្មត្តក កហំ
 ឯកម្មត្តកាតិ ។ ឯវមេតំ គហបតិ ឯវមេតំ គហបតិ
 ចិយជាតិកា ហំ គហបតិ សោកបរិទេវទុក្ខនោ-
 មនស្សនាយាសា ចិយច្បក្ខតិកាតិ^(១) ។ តស្ស^(២)
 ទោ ធាមេតំ កន្តេ ឯវំ ករិស្សតិ ចិយជាតិកា សោក-
 បរិទេវទុក្ខនោមនស្សនាយាសា ចិយច្បក្ខតិកា ចិយ-
 ជាតិកា ហំ ទោ កន្តេ អាណន្តសោមនស្សា ចិយច្ប-
 ក្ខតិកាតិ ។ អថទោ សោ គហបតិ កកវតោ កាសិទំ
 អនភិទទ្ធិត្វា អប្បដិក្កាសិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។

១ ខ. ម. ចិយច្បក្ខតិកា ។ ២ ខ. ម. កស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាវ

ពេញចិត្ត បានធ្វើមរណកាលទៅ ព្រោះធ្វើកាលកិរិយាទៅ ការងារ
 ក៏មិនប្រាកដ កត្តាហារក៏មិនប្រាកដ (ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ) សោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នោះ តែងទៅកាន់ឈាមដូច ហើយយំរកថា ឧក្ខនក្ខនហាសវៃថ្ងៃ
 អ្នកនៅក្នុងទីណា ឧក្ខនក្ខនហាសវៃថ្ងៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា ។ ព្រះមានបុណ្យ
 ត្រាស់ថា ដំណើរនេះយ៉ាងនោះមែន គហបតិ ដំណើរនេះ យ៉ាងនោះ
 មែន គហបតិ ពិនមែន គហបតិ សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល
 សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រ-
 ឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដទៃកើត ។ គហបតិក្រាបចង្អុលថា
 ចិត្តព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម្មភាវោនុវិទេសេចក្តីស្រឡាញ់នោះឯង នឹងមាន
 ដូច្នោះមែន សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត ការ
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់
 ជាដទៃកើតដែរ ចិត្តព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែចិត្តមាមវិជ្ជាជាដទៃ សេចក្តី
 ព្រេកអរនឹងសេចក្តីរីករាយ តែងកើតមក អំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មាន
 សេចក្តីស្រឡាញ់ជាដទៃកើត^(១) ។ ទណៈនោះ គហបតិនោះ មិន
 ព្រេកអរ មិនយាត់ហាមនូវកាសិក របស់ព្រះមានបុណ្យទេ ក៏ព្រាហ-
 មាណសនេះចេញទៅ ។

១ ពាក្យនេះយោងទៅនឹងពាក្យស្តីទី១០៧ នៃសុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសាវ ។

(២៧៨) តេជ ទោ វជ វសមយេជ សម្ពហុណ
អក្ខុទុត្តា ភគវតោ អវិទូរេ អក្ខុហិ និព្វន្តិ ។ អថទោ
សោ ភហមតិ យេជ តេ អក្ខុទុត្តា តេនុបសន្តិមិ
ឧបសន្តិមិត្តា តេ អក្ខុទុត្តេ ឯតនភោជ វតាហិ
ភោត្តោ យេជ សមណោ ភោតមោ តេនុបសន្តិមិ
ឧបសន្តិមិត្តា សមណំ ភោតមិ អភិវាទេត្តា ឯតនមន្តិ
និសីទិ ឯតនមន្តិ និសីទិ ទោ មិ ភោត្តោ សមណោ
ភោតមោ ឯតនភោជ ជ ទោ តេ ភហមតិ សតេ
ចិត្តេ បិកស្ស វស្រ្តិយានិ អត្ថិ តេ វស្រ្តិយានិ អញ្ញាដត្តន្តិ
ឯវិវុត្ត អហំ ភោត្តោ សមណំ ភោតមិ ឯតនភោជ
តី ហិ មេ កន្តេ វស្រ្តិយានិ ឆាញ្ញាដត្តិ ភវិស្សតិ
មឃ្ហិ ហិ កន្តេ ឯតបុត្តកោ បិយោ ឆណាមោ កាល-
កតោ ភស្ស កាល ភវិយាយ ទៅ កម្មត្តា ចជិកន្តិ

(២៧៨) សមយោនោ ខានត្តក្ខុក្ខុលេងឈ្មោះក្បាលច្រើននាក់
កំពុងលេងដោយឈ្មោះក្បាលទាំងឡាយ ក្នុងនិមិត្តយុប្បិទាមតិព្រះ
នាមបុណ្យ ។ ចំណែកគហមតិនោះ ក៏ចូលទៅរកត្តក្ខុក្ខុលេងឈ្មោះក្បាល
ក្បាលនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយទៅនឹងអ្នកលេងឈ្មោះក្បាល
ក្បាលនោះដូច្នោះថា ខែអ្នកដំបើងទាំងឡាយ អប្បញ្ញមិញ្ញនេះ ខ្ញុំបាន
ចូលទៅកាលព្រះសមណគោតម លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំ
ព្រះសមណគោតម រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ខែអ្នកដំបើងទាំងឡាយ
លុះខ្ញុំអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះសមណគោតមទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា
ឆ្មាវគហមតិ អ្នកបិទនៅក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួនគឺសេដ្ឋកិច្ច តែហាក់ដូចជា
មិនមានអង្រ្កិយ (ព្រោះ) អង្រ្កិយរបស់អ្នកប្រសម្បវប្បករដូច្នោះ ខែអ្នក
ដំបើងទាំងឡាយ កាលព្រះសមណគោតមត្រាស់យ៉ាងនេះ ខ្ញុំក៏បាន
ឆបទៅនឹងព្រះសមណគោតមវិញថា ឧព្រះអង្គដំបើង អង្រ្កិយរបស់
ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមិនប្រណិសម្បវប្បករណក៏បាន បពិត្រព្រះអង្គដំបើង
ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គមានកូនប្រុសតូចតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តបាន
ធ្វើមរណកាលទៅ ព្រោះតែវត្ថុកាលកិរិយាទៅ ការងារក៏មិនប្រាកដ

ន កត្តិ បដិភាតិ សោហំ អាណ្យហនំ កត្តា កត្តា
 កត្តាមិ កត្តាមិ ឯកបុគ្គក កត្តាមិ ឯកបុគ្គកាតិ
 ឯវមេតំ កហបតិ ឯវមេតំ កហបតិ បិយជាតិកា
 ហិ កហបតិ សោកបរិទេវទុក្ខនោមទស្សនាយាសា
 បិយប្បក្ខតិកាតិ តស្ស ទោ ជាមេតិ កន្តេ
 ឯវំ កវស្សតិ បិយជាតិកា សោកបរិទេវទុក្ខនោម-
 ទស្សនាយាសា បិយប្បក្ខតិកា បិយជាតិកា ហិ
 ទោ កន្តេ អាទទូសោមទស្សន បិយប្បក្ខតិកាតិ
 អដខេហំ កោន្តោ សមណស្ស កោតតស្ស កាសិកំ
 អទកិទទុក្ខា អប្បដិក្កោសិក្ខា ទុដ្ឋាយាសនា បក្កា-
 ម្ពិទំ ។ ឯវមេតំ កហបតិ ឯវមេតំ កហបតិ

ភក្កាហារកំបិទប្រាកដ (ដល់ខ្ញុំ) សោះ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះឯងតែងទៅកាប់
 ឈាបដង្កូវយំរកជា ។ កូនកូនមាសថ្ងៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា កូនកូនមាស
 ថ្ងៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា ដូច្នោះ ទើបព្រះសមណគោតមត្រាស់ថា ដំណើរ
 នេះយ៉ាងនេះមែន គហបតិ ដំណើរខ្ញុំយ៉ាងនេះមែន គហបតិ ពិតមែន
 គហបតិ សេចក្តីសោកស្តាយ ឡើយខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ កូនចិត្ត ការចង្អៀត
 ចង្អៀតចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ ជា
 ដែនកើត (កាលច្រើនព្រះមានបុណ្យទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ ខ្ញុំក៏ទូលតបវិញ) ជា
 បដិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម្មតាហេតុនៃសេចក្តីស្រឡាញ់នោះឯង មិនមាន
 ដូច្នោះមែន សេចក្តីសោកស្តាយ ឡើយខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ កូនចិត្ត ការ
 ចង្អៀតចង្អៀតចិត្ត កើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់
 ជាដែនកើតមែន បដិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តែតាមដែលពិភពនោះ សេចក្តី
 ត្រេកអរនឹងសេចក្តីរីករាយ តែងកើតមកពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ជាដែនកើតដូច្នោះ នៃអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ កាលនោះទុក្ខចំរើន
 ត្រេកអរ មិនយាងចោមនូវភាសិតរបស់ព្រះសមណគោតមមេ ខ្ញុំប្រាក
 ចាកភាសនាៈរបៀបក៏ចេញមក ។ ពួកអ្នកលេងល្បែងកាលរឿយគបថា
 បដិគ្រលោកគហបតិ ពាក្យដែលលោកមានប្រសាសន៍នេះ ត្រូវហើយ
 បដិគ្រលោកគហបតិ ពាក្យដែលលោកមានប្រសាសន៍នេះ ត្រូវហើយ

បិយដាតិកា ហិ កហមតិ អាទទ្ធសោ បទស្សា
បិយប្បក្កតិកាតិ ។ អដទោ សោ កហមតិ សមេតិ
មេ អន្តទុត្តោតិ ធក្កាមិ ។

[២៧៧] អដទោ ឥទ្ធិ កតាវត្តិ អន្តទុត្តោ រាជទ្ត-
បុរិ ចារិសិ ។ អដទោ រាជា បសេនទិ កោសលោ
មន្ត្រីកំ ទេវី អាមន្តសិ ឥន្តោ មន្ត្រីកេ សមណោ
កោតមេទ កាសិទិ បិយដាតិកា សោ កមរិទេវទុក្ខ-
ដោមទស្សុបាយាសា បិយប្បក្កតិកាតិ ។ សមេ តិ
មហារាជ កកវតា កាសិទិ ឯវមេតទ្ធិ ។ ឯវមេវិ
មហាយំ មន្ត្រីកា យញ្ញទេវ សមណោ កោតមោ
កាសិទិ តិ តទេវស្ស អន្តទុត្តោតិ សមេ តិ មហារាជ
កកវតា កាសិទិ ឯវមេតទ្ធិ សេយ្យជាបិ ឆាម

បតិក្រោយាភគយាបតិ សេចក្តីក្រេតអនិទិសេចក្តីរិពាយ តែងកើតមក
អំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដៃដៃកើតរាយពិត ។
ទើបគហបដិសារគិតថា ពាក្យរបស់ពាក្យកញ្ញ សមន្តាធិនិព្វកម្មកលេន
ស្បែងភ្នាល់ ដូច្នោះ ប្រកបព្រះ ។

[២៧៧] ព្រះនាងឯង ដំណើរព្រះនាង កិច្ចខ្លាចខ្លាញ់តាមលំដាប់
ហេតុចូលទៅទានក្នុងព្រះរាជវាំង ។ វេលានោះ ព្រះបាទបសេន-
ទិកោសល ទ្រង់ត្រាស់សួរទៅទានមន្ត្រីកាជទេវីថា នៃមន្ត្រីកា ព្រះ
សមណគោតម (ជំគ្រូ) របស់នាងបានសំដែងព្រះវចនាថា សេចក្តី
សោតស្តាយ ទ្រង់ស្រឡាញ់ សេចក្តីខ្ពុត ក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដៃ
កើតដូច្នោះមែនឬអី ។ ព្រះនាងមន្ត្រីកាជទេវី ក្រាបបង្គំខ្លួនថា បតិក្រ
ព្រះមហារាជ បើពាក្យនោះ ព្រះបាទបុណ្យទ្រង់សំដែងមែន ដំណើរ
នេះក៏ពិតយ៉ាងនោះឯង ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់បន្ទាសថា
មិនសមបើយ៉ាងនេះ ។ សោះ ព្រះសមណគោតម គោលនូវពាក្យ
ណា មន្ត្រីកានេះ ហ៊ាននិយាយចាត់បណ្តោយតាមពាក្យនោះ ។ របស់
ព្រះសមណគោតមនោះថា បតិក្រព្រះមហារាជ បើពាក្យនោះព្រះបាទ
បុណ្យ ទ្រង់សំដែងមែន ដំណើរនេះក៏ពិតយ៉ាងនោះដូច្នោះសោះ ប្រៀប

អាចរិយោ យញ្ញនេវ អន្តោសិស្ស ភាសតិ តិ គនេវស្ស
 អន្តោសិ អន្តទុមោនតិ ឯវមេតិ អាចរិយ ឯវមេតិ
 អាចរិយាតិ ឯវមេវ ទោ ភិ មល្លិកេ យញ្ញនេវ
 សមណោ កោតមោ ភាសតិ តិ គនេវស្ស អន្តទុ-
 មោនសិ សចេ តិ មហារាជ ភកវតោ ភាសតិ
 ឯវមេតន្តិ ចរ ចរេ មល្លិកេ វិទស្សតិ ។

[៣០០] អធិទោ មល្លិកា នេវ បាណ្ឌវជន្មី
 ព្រាហ្មណំ អាមន្តេសិ ឯហិ ភិ ព្រាហ្មណ យេន ភកវ
 ភេតុចសន្តម ឧបសន្តមិត្តា មម វចេនន ភកវតោ បាណ
 សិវសា វន្តាហិ អប្បាណាមិ អប្បាតន្តិ លហុដ្ឋាមិ ពលិ
 ជាសុវិហារិ ចុច្ឆ មល្លិកា ភន្តេ នេវ ភកវតោ បាណ
 សិវសា វន្តតិ អប្បាណាមិ អប្បាតន្តិ លហុដ្ឋាមិ ពលិ

ដូចអាចារ្យនិយាយពាក្យណា ។ ដល់កូនសិស្ស ។ គំនិយាយចាក់
 បណ្តោយតាមពាក្យនោះ ។ របស់អាចារ្យនោះថា បតិគ្រូលោកអាចារ្យ
 ដំណើរខ្ញុំយ៉ាងហ្នឹងមែន បតិគ្រូលោកអាចារ្យ ដំណើរខ្ញុំយ៉ាងហ្នឹង
 មែន សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណា នៃមល្លិកា ព្រះសមណគោតប
 ពោលនូវពាក្យណា ។ នាងគំនិយាយចាក់បណ្តោយតាមពាក្យនោះ ។
 របស់ព្រះសមណគោតបនោះថា បតិគ្រូព្រះមហារាជ បើពាក្យនោះ
 ព្រះមានបុណ្យទ្រង់សំដែងមែន ដំណើរខ្ញុំក៏យ៉ាងនោះ ក៏តាម
 ឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ នៃមល្លិកា ចូរនាងចៀសអំពីមុខអញចេញ
 ទៅ (ព្រោះ) នាងទិលខូចណាស់ ។

[៣០០] គ្រានោះ ព្រះនាងមល្លិកាជទៅ មានព្រះសវិនិយ
 ទៅរកនាឡិជន្មីព្រាហ្មណ៍ថា នៃព្រាហ្មណ៍ ចូរអ្នកមកតាម ចូរអ្នក
 ចូលទៅគាល់ព្រះភន្តទុមិត្តិ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះ
 ភន្តទុមិត្តិដោយភ្លេង ព្រះចូលសួររឿយសេចក្តីចំនួនមានភាពាធម៌ មិនមាន
 រោគ ការព្រាហ្មឡើងហើស កំឡាំង ការគន្លឹះនៅជាសុខ រាម
 ពាក្យខ្ញុំថា បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះនាងមល្លិកាជទៅ សូមថ្វាយ
 បង្គំព្រះបាទ របស់ព្រះមានព្រះភាគដោយភ្លេង ចំនួនសូមចូលសួររឿ
 ការមិនមានភាពាធម៌ មិនមានរោគ ការព្រាហ្មឡើងហើស កំឡាំង

រាជវង្ស បិយដានិកសុត្ត ករណីបុលស្តម្ភ

ជាសុវិហារី បុច្ឆតិកំ វិវេកុ វិទេហិ កាសិកា ទុ
 ទោ កន្តេ កកវតោ វិសា វាហា ចិយជាតិកា សោ-
 កបវិទេវទុក្ខោនាមនស្សុបាយាសា ចិយប្បក្ខតិកាតិ
 យជា ភេ(១) កកវា ព្យាករោតិ តិ សាទុកិ
 ឧត្តហេត្វា មមារោចយ្យាសិ(២) ធម៌ ធម៌តតា
 វិតបិ កណ្ឌិកំ ។ វិវេ ភោតិកំ ទោ ធាន្យិដឡោ
 ប្រាហ្មណោ មល្លិកាយ ទេវយា បដិស្សុត្វា យេន
 កកវា ភេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កកវតា
 សន្តិ សម្មោទិ សម្មោទិយំ កកិ សារណិយំ
 វិគិសារេត្វា វិកមន្តិ ទិសិទិ ។ វិកមន្តិ
 ទិសិទ្ធា ទោ ធាន្យិដឡោ ប្រាហ្មណោ កកវន្តិ
 វិកនរោច មល្លិកា ភោ កោតម ទេវី ភោតោ
 កោតមស្ស ចានេ សិវសា វន្តិ អប្បតាទិ
 អច្យាតន្តិ លហ្មដ្ឋានិ ពលិ ជាសុវិហារី បុច្ឆតិ
 វិវេកុ វិទេតិ កាសិកា ទុ ទោ កន្តេ កកវតា

១ យា ៥ ៣ ។ ២ មមី អាណេចយ្យាសិ ។ ៣. បប... ។

រាជវង្ស បិយដានិកសុត្ត ករណីបុលស្តម្ភ

ការគង់នៅជាសុខដូច្នោះ រួចចូរអកុលស្សយ៉ាងនេះទៀតថា បតិក្រព្រះ
 អង្គជំពំរើន ព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងព្រះវាចានេះថា សេចក្តី
 សោកស្តាយ រឿកខ្សួល សេចក្តីខ្ពុត តូចចិត្ត ការខ្លាចខ្លាចស្រឡាញ់
 តែងតែមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកំណត់ដូច្នោះ
 ឬអ្វី បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយប្រាប់អ្នក យ៉ាងណា ចូរ
 អ្នកចងចាំពាក្យនោះឱ្យល្អ ហើយអ្នកប្រាប់ដល់ខ្ញុំវិញ ព្រោះព្រះភា-
 គគង់ខ្សោយ មិនពាលពាក្យដែលមិនពិតប្រាកដឡើយ ។ ធាន្យិ-
 ដន្យិប្រាហ្មណំ ទទួលព្រះវាចារបស់ព្រះនាងមល្លិកាដទៅថា ទទួល
 ព្រះសិរិយកុណារិសេស ដូច្នោះ រួចក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 យុវចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីកោរយ ដាមួយនឹងព្រះមានពុទ្ធសាសនា
 លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលក្តីកោរយ នឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏កន្ត្រៃ
 ក្នុងទីដីសមគួរ ។ លុះធាន្យិដន្យិប្រាហ្មណំកន្ត្រៃក្នុងទីដីសមគួរហើយ
 ទើបចូលពាក្យនេះ ចំពោះព្រះមានពុទ្ធសាសនា បតិក្រព្រះភាគអង្គជំពំរើន
 ព្រះនាងមល្លិកាដទៅ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទារបស់ព្រះភាគអង្គជំពំរើន
 ដោយស្ងួត ទាំងសូមសួរខ្លះសេចក្តីមិនមានការពេល មិនមានពេល ការ
 ប្រោសឡើងវិញសំ កំឡុង ការគង់នៅជាសុខ មួយទៀត ព្រះនាង
 សូមចូលសួរយ៉ាងនេះថា បតិក្រព្រះអង្គជំពំរើន ព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវណ្ណសតំ

ឯសា វាចា ចិយជាតិកា សោកមរិទេវទុក្ខោម-
 មស្សុទាយាសា ចិយប្បក្ខតិកាតិ ។ ឯវមេតំ ព្រាហ្ម-
 ណា ឯវមេតំ ព្រាហ្មណា ចិយជាតិកា ហិ ព្រាហ្មណ
 សោកមរិទេវទុក្ខោមមស្សុទាយាសា ចិយប្បក្ខតិ-
 កាតិ ។ តទិមិទាមេតំ ព្រាហ្មណា មរិយាយេន
 វេទិតុំ យថា ចិយជាតិកា សោកមរិទេវទុក្ខោម-
 មស្សុទាយាសា ចិយប្បក្ខតិកាតិ ។

[៣០១] ក្នុងចុំ ព្រាហ្មណា ឥតិស្សាយេវ
 សាវត្ថិយា អញ្ញតវស្សា ឥត្ថិយា មាតា កាល-
 មកាសិ ។ សា តស្សា កាលកិរិយាយ ឧម្មត្ថិកា
 ទិត្តចិត្តា វជិយាយ វជិយី សិដ្ឋាដកេន សិដ្ឋាដកិ
 ឧបសង្កមិត្តា ឯវមាហា អចិ មេ មាតវិ អនស្សដ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវណ្ណសតំ

បាទសំដែងព្រះវាចាខេថា សេចក្តីសោកស្តាយ ឡើងឡើយ សេចក្តីទុក្ខ
 ក្នុងចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងតែមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មាន
 សេចក្តីស្រឡាញ់ជាដៃគេ ដូច្នោះឬអ្វី ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា អើ
 ព្រាហ្មណ៍ ពាក្យខ្លះ គឺជាគន្លងយ៉ាងនោះមែន អើព្រាហ្មណ៍ ពាក្យ
 ខ្លះ គឺជាគន្លងយ៉ាងនោះមែន ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ពិតមែន សេចក្តី
 សោកស្តាយ ឡើងឡើយ សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 តែងតែមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដៃគេ ។
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ គេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ ឡើងឡើយ សេចក្តី
 ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងតែមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់
 មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដៃគេដូច្នោះ ដោយបរិយាយនេះ ។

[៣០១] ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ រឿងគ្រប់មានមកហើយភើ មានមាតា
 មេស្តីស្រីម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថិយេនឯង បានធ្វើកាលកិរិយាទៅ ។
 កំរើអំពីកាលកិរិយា នៃមាតានោះ ស្ត្រីនោះក៏ទៅជាធុន មានចិត្តរវៃ
 រោយ ដើរសព្វច្រកហោក សព្វផ្លូវក្រឡាចកែង ស្រែកស្នូយ៉ាងនេះថា
 ឧអ្នកចាំឡាយ បាទឃើញមាតាខ្ញុំដែរឬ ឧអ្នកចាំឡាយ បាទ

រាជវង្ស បិយដានិកសុត្តេ ក្នុងបុគ្គលិក

អចិ មេ មាតរិ អនស្សជាតិ ។ ឥមំបាចិ ទោ
 ឯតំ ប្រាហ្មណ បរិយាយេន វេទិតត្ថំ យថា
 បិយដានិកា សោតបរិទេវទុក្ខោមនស្សុចាយា-
 សា បិយប្បក្កតិកាតិ ។ ក្នុងបុគ្គំ ប្រាហ្មណ
 ឥមិស្សាយេវ សាវត្ថិយា អញ្ញាតវស្សា ឥត្ថិយា បិកា
 កាលមកាសិ... កាតា កាលមកាសិ... ភតិចិ
 កាលមកាសិ... ធុត្តា កាលមកាសិ... ចិកា
 កាលមកាសិ... សាមិកោ កាលមកាសិ ។ សា
 តស្ស កាលករិយាយ ទុឡតិកា ទិក្ខចិត្តា វចិយាយ
 វចិយិ សិឡ្ហិដកេន សិឡ្ហិដកំ ឧបសន្តមិត្តា
 ឯវមាហា អចិ មេ សាមិកំ អនស្សដ អចិ មេ
 សាមិកំ អនស្សជាតិ ។ ឥមំបាចិ ទោ ឯតំ
 ប្រាហ្មណ បរិយាយេន វេទិតត្ថំ យថា បិយដានិកា
 សោតបរិទេវទុក្ខោមនស្សុចាយាសា បិយប្បក្កតិ-
 កាតិ ។

រាជវង្ស បិយដានិកសុត្តេ កាលអំបៀងធ្លាប់មានអរហើយ

ឃើញមាតាខ្ញុំដែរឬ ។ ម្ចាស់ត្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ
 បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ក្នុង
 ចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ហេតុ
 សេចក្តីស្រឡាញ់ជាដទៃកើត ។ ម្ចាស់ត្រាហ្មណ៍ រឿងធ្លាប់មានមក
 ហើយគេ មាតាបិតារបស់ស្រ្តីម្នាក់ ក្នុងគ្រូសាវត្ថិយនេះឯង បានធ្វើ
 មរណកាល... បង្ខំប្រុសប្រុសបានធ្វើមរណកាល... បង្ខំស្រីបាន
 ធ្វើមរណកាល... កូនប្រុសបានធ្វើមរណកាល... កូនស្រីបានធ្វើ
 មរណកាល... ស្ត្រីបានធ្វើមរណកាល ។ តាំងអំពីកាលពីយា
 នៃស្វាមីនោះ ស្រ្តីនោះក៏ទៅជាធូត មានចិត្តរវៃវាយ ដើរសេព្យ
 ប្រករយក សព្វផ្លូវត្រឡែងតែង ស្រែកស្នូយ៉ាងនេះថា ឡោក
 ចាំឡាយ បានឃើញស្វាមីខ្ញុំដែរឬ ឡោកចាំឡាយ បានឃើញ
 ស្វាមីខ្ញុំដែរឬ ។ ម្ចាស់ត្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជា
 គេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត
 ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ជាដទៃកើត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកាលវគ្គ

(៣០២) ភូតបុត្តំ ប្រាហ្មណ៍ សមិស្សនយេវ សាវត្ថិ-
 យា អញ្ញតវស្ស បុរិសស្ស មាតា កាលមកាសិ ។
 សោ តស្ស កាលកិរិយាយ ឧប្បត្តកោ ទិក្ខចិ-
 ក្កោ វជិយាយ វជិយំ សិដ្ឋាដកោ ន សិដ្ឋាដកំ
 ឧបសន្តមិក្ខា វវមាហា អមិ មេ មាតវំ អនស្សដ
 អមិ មេ មាតវំ អនស្សជាតិ ។ សមិទាមិ ទោ
 វតំ ប្រាហ្មណ៍ ចរិយាយេន វេទិតុំ យថា
 មិយជាតិកា សោកបវិទេវុត្តនោមនស្សនាយាសា
 មិយប្បភូតិកាតិ ។ ភូតបុត្តំ ប្រាហ្មណ៍ សមិស្សនយេវ
 សាវត្ថិយា អញ្ញតវស្ស បុរិសស្ស មិតា កា-
 លមកាសិ... កតា កាលមកាសិ... ភតិទិ
 កាលមកាសិ... បុត្តោ កាលមកាសិ... ទិកា
 កាលមកាសិ .. បជាបតិ កាលមកាសិ ។ សោ
 តស្ស កាលកិរិយាយ ឧប្បត្តកោ ទិក្ខចិក្កោ
 វជិយាយ វជិយំ សិដ្ឋាដកោ ន សិដ្ឋាដកំ
 ឧបសន្តមិក្ខា វវមាហា អមិ មេ បជាបតិ
 អនស្សដ អមិ មេ បជាបតិ អនស្សជាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកាលវគ្គ

(៣០២) ខ្មាលប្រាហ្មណ៍ រឿងព្រេងប្រាប់នាមមកហើយគឺ មាន
 ពាក្យសេដ្ឋក៍ ក្នុងក្រុងសាវត្ថិនោះឯង បានធ្វើមរណកាលទៅ ។
 កំរិតមិយណកាល នៃមាតានោះ បុរសនោះក៏ទៅជាឆ្កួត មានចិត្ត
 វេវរោយ ដើរសព្វច្រករហេត សព្វផ្លូវត្រូវឡើងកែង ប្រែកស្ទើរយ៉ាង
 នេះថា ឧស្មកតាំងឡាយ បានឃើញម្តាយខ្ញុំដែរឬ ឧស្មកតាំងឡាយ បាន
 ឃើញម្តាយខ្ញុំដែរឬ ។ ខ្មាលប្រាហ្មណ៍ ព្រោះចរិយាយនេះហើយ
 បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ ឡើងឡាយ សេចក្តីទុក្ខ
 ក្នុងចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មាន
 សេចក្តីស្រឡាញ់ជាដៃនៃភិក្ខុ ។ ខ្មាលប្រាហ្មណ៍ រឿងព្រេងប្រាប់នាមមក
 ហើយ មានបំភាពសេដ្ឋក៍ ក្នុងក្រុងសាវត្ថិនោះឯង បានធ្វើមរណ-
 កាល... ចង់ប្តូរស្រីបានធ្វើមរណកាល... ចង់ប្តូរស្រីបានធ្វើមរណ-
 កាល... កូនស្រីបានធ្វើមរណកាល... កូនស្រីបានធ្វើមរណកាល...
 ប្រពន្ធបានធ្វើមរណកាលទៅ ។ កំរិតមិយណកាលនៃកិរិយានោះ
 បុរសនោះក៏ទៅជាឆ្កួត មានចិត្តវេវរោយ ដើរសព្វច្រករហេត សព្វ
 ផ្លូវត្រូវឡើងកែង ប្រែកស្ទើរយ៉ាងនេះថា ឧស្មកតាំងឡាយ បាន
 ឃើញប្រពន្ធខ្ញុំដែរឬ ឧស្មកតាំងឡាយ បានឃើញប្រពន្ធខ្ញុំដែរឬ ។

រាជវង្ស ប៊ុយដាតិកា ព្រះបុព្វបទ

ឥមិធាបិ ទោ ឯតិ ព្រាហ្មណ ចរិយាយេន វេទិតត្ថំ
យថា ប៊ុយដាតិកា សោកចរិទេវទុក្ខោមនស្សុចា-
យាសា ប៊ុយច្យក្ខតិកាតិ ។

[៣០៣] ព្រះបុព្វបទ ព្រាហ្មណ ឥមិធាបិ យេវ សាវត្ថិ-
យា អញ្ញាតក ឥត្ថិ ញាតិកុលំ អកមាសិ ។ តស្សា
តេ ញាតកា សាមិកំ អច្ឆិទ្ធិត្វា អញ្ញាស្ស ធាតុកាមា
សា ច តិ ន ឥច្ឆតិ ។ អថទោ សា ឥត្ថិ សាមិកំ
ឯតទវោច ឥមេ មម អយ្យបុត្ត ញាតកា តិ^(១)
អច្ឆិទ្ធិត្វា អញ្ញាស្ស ធាតុកាមា អមាញ តិ ន ឥច្ឆា-
មិតិ ។ អថទោ សោ ចុរិសោ តិ ឥត្ថិ ទ្ធិតា ទេត្វា
អត្តាធំ ឧច្ឆាលេសំ^(២) ឧតោ ចេត្ត កវិស្សាមាតិ ។
ឥមិធាបិ ទោ ឯតិ ព្រាហ្មណ ចរិយាយេន វេទិតត្ថំ
យថា ប៊ុយដាតិកា សោកចរិទេវទុក្ខោមនស្សុចា-
យាសា ប៊ុយច្យក្ខតិកាតិ ។

១. ឧ. ម. ១ ។ ២. ឧ. ច្បាសេសិកិ ទិស្សធំ ។ ម. ច្បាសេសិកិ ទិស្សធំ ។

រាជវង្ស ប៊ុយដាតិកា ព្រាហ្មណ ប៊ុយច្យក្ខតិកា

ម្ចាស់ព្រាហ្មណំ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តី
សោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ គួបចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
តែងកើតមកពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដទៃកើត ។

[៣០៣] ម្ចាស់ព្រាហ្មណំ រឿងធ្លាប់មានមកហើយក៏ ក្នុងក្រុង
សាវត្ថិនេះ មានស្រ្តីម្នាក់បានទៅកាន់ក្រកូលវិនិច្ឆ័យ គឺមានប្តី ។
ក្នុងញាតិវាំងនោះ របស់ស្រ្តីនោះ មានប្រាថ្នាខ្ពង់ខ្ពស់ចម្រើន ហើយ
លើក (មាននោះ) ឲ្យទៅបុរសឯទៀតវិញ តែមាននោះមិនចង់បានបុរស
នោះសោះ ។ ទើបស្រ្តីនោះនិយាយនឹងប្តីផ្លូវចេះថា បតិក្រមយ្យបុក្រ
ពួកញាតិរបស់ខ្ញុំនេះ មានប្រាថ្នាខ្ពង់ខ្ពស់ចម្រើន ហើយលើកខ្ពំឲ្យទៅ
បុរសឯទៀតវិញ តែខ្ញុំមិនចង់បានបុរសនោះសោះ ។ ព្រោះនោះ បុរស
នោះក៏កាប់ស្រ្តីនោះជាពីរកំណាត់ ហើយវេទនាខ្លួនឯង ដោយប្រាថ្នា
សូមឲ្យយើងទាំងពីរភាគបានចូលគ្នាទៅក្នុងចរណាត ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណំ
ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ
ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ គួបចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមក
ពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដទៃកើត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសក់

[៣០៤] អដេតា នាឡិដង្ហោ ព្រាហ្មណោ ភកវ-
 តោ កាសិភិ អភិទម្ពិក្ខា អនុមោទិតា ឧដ្ឋាយាសនា
 យេន មល្លិកា ធើរី ភេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិក្ខា យា-
 វតកោ អហោសិ ភកវតា សន្តិ កតាសល្យាចោ(១)
 សទ្ធិ មល្លិកាយ ធើរិយា អាហោសិ ។ អដេតា
 មល្លិកា ធើរី យេន រាជា បសេនទិ កោសលោ
 ភេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិក្ខា រាជាទិ បសេនទិកោសលំ
 ឯតនរោច តំ កំ មញ្ញាសិ មហារាជ មិយា ភេ វជិរី
 កុមារិភិ ។ ឯវិ មល្លិកេ មិយា មេ វជិរី កុមារិភិ ។
 តំ កំ មញ្ញាសិ មហារាជ វជិរិយា ភេ កុមារិយា
 វិចរិណាមញ្ញាជាភាវំ ឧប្បជ្ឈេយ្យំ សោកចរិទេវទុក្ខ-
 ជោមនស្សុទាយាសាតិ ។ វជិរិយា មេ មល្លិកេ
 កុមារិយា វិចរិណាមញ្ញាជាភាវំ ជីវិតស្សបំ សិយា

១ ឧ ប ឯច្ឆន្តប ឧទ្ធិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក់

[៣០៤] គ្រាតោ ធាន្តិដង្ហោ កិក្រោកវេនុរោ-
 នោ ចំពោះកាសិករបស់ព្រះមានបុណ្យ ចូលព្រាហ្មណ៍ភាសនៈ ចូល
 ទៅដល់ព្រះនាងមល្លិកាភរិយា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបបូល
 ខ្ញុំកាត្យវែលខ្លួនបាទចរា ជាមួយនឹងព្រះមានបុណ្យ ដល់ព្រះនាង
 មល្លិកាភរិយាដោយសព្វគ្រប់ ។ គ្រាតោ ព្រះនាងមល្លិកាភរិយា
 ចូលទៅដល់ព្រះបាទបសេនទិកោសល លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាប
 បូលសួរព្រះបាទបសេនទិកោសលដូច្នោះថា បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះ
 អង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច រាជកុមារីព្រះនាមវជិរី ព្រះអង្គសព្វ
 ព្រះរាជហឫទ័យទេ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល បានព្រះបន្ទូលតបថា
 អើមល្លិកា វជិរីកុមារី ឧញស្រឡាញ់ ។ នាងមល្លិកាចូលសួរថា
 បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច (បើ) វជិរីកុមារី
 ប្រែច្រួល ប្រាក់ប្រាសទិកសទៅ ធ្វើសេចក្តីសាត ខ្ញុំកុំខ្លួន សេចក្តី
 ខុត គួបចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គទេ ។
 ព្រះបាទបសេនទិកោសល បានព្រះបន្ទូលតបថា អើមល្លិកា (បើ) នាង
 វជិរីកុមារី ប្រែច្រួល ប្រាក់ប្រាសទិកសទៅ សូម្បីជីវិតរបស់ខ្ញុំ ក៏បុរ

រាជវង្សប្រយោជន៍កសិកម្ម ប្រយោជន៍

អញ្ញាដ៏ត្រូវ ក៏ បទ មេ ទ ឧប្បដ្ឋិត្តិ សោកបរិទេ-
 វទុក្ខោបទស្សនាមាសាតិ ។ ឥទិ ទោ តិ
 មហារាជ តេន កតវតា ជាទតា បស្សតា
 អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សន្តាយ កាសិភិ
 បិយជាតិកា សោកបរិទេវទុក្ខោបទស្សនាមាសា
 បិយប្បក្ខតិកាតិ ។

(៣០៤) តិ ក៏ មញ្ញាសិ មហារាជ បិយា
 តេ វាសកខត្តិយាតិ ។ ឃិ មល្លិកេ បិយា មេ
 វាសកខត្តិយាតិ ។ តិ ក៏ មញ្ញាសិ មហារាជ
 វាសកាយ តេ ខត្តិយាយ វិចរិណាមញ្ញាជាភាវា ឧប្ប-
 ដ្ឋេយ្យិ សោកបរិទេវទុក្ខោបទស្សនាមាសាតិ ។
 វាសកាយ មេ មល្លិកេ ខត្តិយាយ វិចរិណាមញ្ញាជា-
 ភាវា ជីវិតស្សបិ សិយា អញ្ញាដ៏ត្រូវ ក៏ បទ

រាជវង្ស ប្រយោជន៍កសិកម្ម ប្រយោជន៍

ជាទីនិវេតន៍ប្រែប្រួលទៅវិវា ចំណង់បើសេចក្តីសោក ឡឹកឡូល សេចក្តី
 ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត ការងារឡើងចិត្ត ទីនិវេតន៍ឡើងដល់អញ្ញា ឯណា
 ក៏បាន ។ ព្រះនាងមល្លិកាដេវទិវល្លាថា បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះ
 កតវតាអរហតសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់
 សំដៅយកដំណើរនេះហើយបានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ឡឹកឡូល
 សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត សេចក្តីឡើងចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដន្តក៏ ។

(៣០៥) បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថា
 ដូចម្តេច នាងវាសកខត្តិយា តើព្រះអង្គស្តាប់ព្រះរាជហឫទ័យឬទេ ។
 អើមល្លិកា នាងវាសកខត្តិយា អញស្រឡាញ់ ។ បពិត្រព្រះមហា-
 រាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច (បើ) នាងវាសកខត្តិយា
 ប្រែប្រួល ព្រាង់ប្រាសនិពសទៅ តើសេចក្តីសោក ឡឹកឡូល សេចក្តី
 ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត សេចក្តីឡើងចិត្ត ទីនិវេតន៍ឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។
 ឧបមល្លិកា (បើ) នាងវាសកខត្តិយា ប្រែប្រួល ព្រាង់ប្រាសនិពសទៅ
 ស្មើដីគេបេសអញ ក៏មុនជាទីនិវេតន៍ប្រែប្រួលទៅវិវា ចំណង់បើ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

មេ ន ឧប្បជ្ឈិស្សន្តិំ សោកាមិទេវទុក្ខនោមនស្សុចា-
យាសាតិ ។ ឥទិំ ទោ តិំ មហារាជ តេន កកវតា
ជាទតា មស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធនំ សប្បាយ
កាសិំតិំ មិយជាតិកា សោកាមិទេវទុក្ខនោមនស្សុ-
កាយាសា មិយប្បក្ខតិកាតិ ។

[៣០៦] តិំ តិំ មញ្ញាសិំ មហារាជ មិយោ តេ
វិទ្ធុឧកេ(១) សេនាមតិំតិ ។ ឯវិំ មល្លិកេ មិយោ
មេ វិទ្ធុឧកេ សេនាមតិំតិ ។ តិំ តិំ មញ្ញាសិំ
មហារាជ វិទ្ធុឧកេស្ស តេ សេនាមតិំស្ស វិបរិណា-
មញ្ញជាភាវំ ឧប្បជ្ឈិយ្យំ សោកាមិទេវទុក្ខនោម-
នស្សុចាយាសាតិ ។ វិទ្ធុឧកេស្ស មេ មល្លិកេ
សេនាមតិំស្ស វិបរិណាមញ្ញជាភាវំ ឯវិតស្សមិ
សិយា អញ្ញថតិំ តិំ បទ មេ ន ឧប្បជ្ឈិស្សន្តិំ
សោកាមិទេវទុក្ខនោមនស្សុចាយាសាតិ ។ ឥទិំ
ទោ តិំ មហារាជ តេន កកវតា ជាទតា
មស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធនំ សប្បាយ

១ វិទ្ធុឧកេបិ ហយតេ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ កូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
ចិត្ត នឹងខាមកើតឡើងដល់អញ្ចងណាក៏បាន ។ បពិត្រព្រះមហារាជ
ព្រះភគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធសន្តិះនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់
សំដៅយកដំណើរនេះហើយ បានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល
សេចក្តីទុក្ខ កូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតអំពីសេចក្តី
ស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដៃនេះគឺ ។

[៣០៦] បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់នូវសេចក្តីពោះថា
ដូចម្តេច វិទ្ធុឧកេសេនាមតិំ តើព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហឫទ័យឬទេ ។
អើមល្លិកា វិទ្ធុឧកេសេនាមតិំ គញស្រឡាញ់ ។ បពិត្រព្រះមហារាជ
ព្រះអង្គសំគាល់នូវសេចក្តីនោះថាដូចម្តេច មេវិទ្ធុឧកេសេនាមតិំ ប្រែប្រួល
ប្រាត់ប្រាសនិកសទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ កូចចិត្ត
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។ មេមល្លិកា(មី)
វិទ្ធុឧកេសេនាមតិំ ប្រែប្រួល ប្រាត់ប្រាសនិកសទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ
ក៏ម្នុះជានឹងវិបត្តិប្រែប្រួលទៅដូចគ្នា ចំណង់បើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល
សេចក្តីទុក្ខ កូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងខាមកើតដល់អញ
ងណាក៏បាន ។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះភគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុ
ទ្ធសន្តិះនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយកដំណើរនេះហើយ

រាជវង្ស បិយជាតិកា បិយប្បញ្ញា

កាសិភិ បិយជាតិកា សោកមរិទេវទុក្ខោមនស្សុ-
បាយាសា បិយប្បញ្ញាតិកាភិ ។

[៣០៧] ភិ កី មញ្ញាសិ មហារាជ បិយា គេ
អហន្តិ ។ ឋវី មល្លិកេ បិយា មេសិ ត្វន្តិ ។ ភិ
កី មញ្ញាសិ មហារាជ មយ្ហន្តេ វិចរិណាមញ្ញាភាវ
ឧប្បជ្ឈេយ្យំ សោកមរិទេវទុក្ខោមនស្សុបាយាសាភិ ។
តុយ្ហញ្ញិ មេ មល្លិកេ វិចរិណាមញ្ញាភាវ ជីវិតស្សបិ
សិយា អញ្ញាដន្តិ កី ចន មេ ន ឧប្បជ្ឈិស្សន្តិ
សោកមរិទេវទុក្ខោមនស្សុបាយាសាភិ ។ ឥទំ ។ ខា
ភិ មហារាជ គេន កកវតា ជានតា បស្សតា
អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សម្មាយ កាសិភិ
បិយជាតិកា សោកមរិទេវទុក្ខោមនស្សុបាយាសា
បិយប្បញ្ញាតិកាភិ ។

រាជវង្ស បិយជាតិកាស្រុត ប្រសាប្រាព្វសត្វសង្ខារិយជាតិប្រាប្បញ្ញ

បានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ភែងភើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តី
ស្រឡាញ់ជាដែនភើត ។

[៣០៧] ចពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់ខ្ញុំសេចក្តីនោះ
ថាដូចម្តេច ចុះខ្លួនខ្ញុំម្ចាស់ តើព្រះអង្គសត្វព្រះរាជហឫទ័យដែរឬ ។ ភើ
មល្លិកា ឯងភីជាទីស្រឡាញ់របស់អញដែរ ។ ចពិត្រព្រះមហារាជ
ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បើខ្ញុំម្ចាស់ប្រែប្រួល ប្រាត់
ប្រាសទិកសាទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងភើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។ ឧបម្លឹកា
(បើ) ឯងប្រែប្រួល ប្រាត់ប្រាសទិកសាទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ
ក៏មុខជាខឹងចិត្តប្រែប្រួលទៅដែរ ចំណង់បើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល
សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងទានភើតឡើងដល់
អញឯណាក៏បាន ។ ចពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះកតខ្ញុំអរហន្តសច្ចា-
សម្មុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយកអំណើ
នេះហើយបានជាសំដែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ
ក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ភែងភើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់
មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនភើត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋមចន្ទនិកាយ

[៣០៨] តំ ភី មញ្ញសិ មហារាជ ចិយា ខេត្ត
 កាសិកោសលាភិ ។ ឃី មល្លិកេ ចិយា មេ
 កាសិកោសលា កាសិកោសលាជំ មល្លិកេ
 អាទុកាវេន កាសិកចន្ទជំ មទ្ធាកោម មាលាភទ្ធ-
 វិលេមជំ ជាវេមាភិ ។ តំ ភី មញ្ញសិ មហារាជ
 កាសិកោសលាជំ ខេ វិបវណាមញ្ញជាភារាវេ ឧប្ប-
 រដ្ឋេយ្យំ សោកមវិទេវទុក្ខោមនស្សុចាយាសាភិ ។
 កាសិកោសលាជញ្ញិ មេ មល្លិកេ វិបវណាមញ្ញជា-
 ភារាវេ ជីវិតស្សបិ សិយា អញ្ញជត្តំ ភី ចន មេ
 ន ឧប្បជ្ជិស្សន្តំ សោកមវិទេវទុក្ខោមនស្សុចាយា-
 សាភិ ។ វេន ខេ តំ មហារាជ ខេន កតវតា
 ដានតា បស្សតា អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន មទ្ធាយ
 កាសិកំ ចិយជាតិកា សោកមវិទេវទុក្ខោមនស្សុ-
 ចាយាសា ចិយឃ្មត្វតិកាភិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋមចន្ទនិកាយ

[៣០៨] បតិគ្រូព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថា
 ដូចម្តេច ដែលកាសិកំនឹងដែលកោសល ភីព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហឫទ័យ
 ឬទេ ។ ភីមល្លិកា ដែលកាសិកំនឹងដែលកោសល ជាទីស្រឡាញ់របស់
 អញ គ្មានមល្លិកា (ព្រោះ) យើងប្រើប្រាស់ខ្លួនចំនួនដែលបានមក
 អំពីដែលកាសិ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រង ត្រៀមក្រមួចនឹងត្រៀមលាបផ្សេង ។
 ដោយកាតុភពនៃដែលកាសិកំនឹងដែលកោសល ។ បតិគ្រូព្រះមហារាជ
 ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច (ចើ) ដែលកាសិកំនឹងដែលកោសល
 វិបត្តិប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃទៅ ភីសេចក្តីសោក ឡឹកឡូល សេចក្តី
 ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តនឹងភីត្រៀមដែលព្រះអង្គឬទេ ។
 មល្លិកា ចើដែលកាសិកំនឹងដែលកោសល វិបត្តិប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃទៅ
 សូម្បីជីវិតរបស់អញ កំមុខជាវិបត្តិប្រែប្រួលទៅដែរ ចំណង់បើសេចក្តី
 សោក ឡឹកឡូល សេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តនឹង
 ខានភីកផល់អញឯណាបាន ។ បតិគ្រូព្រះមហារាជ ព្រះកតវត្តិអរ-
 ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយក
 ដំណើរនេះហើយ បានដាស់ផែនថា សេចក្តីសោក ឡឹកឡូល សេចក្តី
 ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងភីត្រៀមមកអំពីសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ បានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែលភីក ។

រាជវង្សប្បវិល្លាស្ត្រ បេសនទិកោសល្យាង

(៣០៧) អច្ឆរិយំ មល្លិកេ អន្ធកំ មល្លិកេ
 យាវត្ត េសោ ភកវា ចញ្ញាយ អតិវិជ្ជា មច្ឆោ
 បស្សតិ ឯហិ មល្លិកេ អាចមេហិតិ ។
 អន់ទោ រាជា បេសនទិ កោសលោ ឧដ្ឋាយាសថា
 ឯតិសំ ឧត្តរាសន្តិ ករិត្យា យេន ភកវា
 តេនញ្ញលិឡណាមេត្យា តិក្កុត្តិ ឧទានំ ឧទានេសំ
 ធមោ តស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
 ធមោ តស្ស ។ បេ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សាតិ ។

បិយាភិកស្ត្រ វង្ស វង្សំ ។

រាជវង្ស បិយាភិកស្ត្រ ទោរបសំព្រះបេសនទិកោសល

(៣០៧) ព្រះបេសនទិកោសលបាទព្រះរាជឡើងថា អស្តារ្យ
 ណាស់ មល្លិកា ចំឡែកណាស់ មល្លិកា ព្រោះព្រះមានព្រះភាវ
 អន្តរោះ ប្រហែលជាព្រះត្រាស់ដឹង ឃើញច្បាស់ដោយព្រះច្បាប់
 ម្ចាស់មល្លិកា ភាវចូរមកកាយ ចូរភាវឲ្យច្បុវ័ច័ក សម្រាប់លាងដៃ
 (ដល់អញ) ។ ភកវតោមក ព្រះបេសនទិកោសល ព្រោះករិត
 ភាសនៈ ធ្វើសំពត់ឧត្តរាសន្តិ ព្រះអង្គទ្រង់ ប្រណម្យកញ្ញាលី ព្រោះ
 ព្រះទីព្រះមានព្រះភោគស័ បន្តិខ្ញុំទានអស់រោះ ព្រះដឹងថា
 ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំ ចំពោះព្រះករុណា អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធស្តី
 នោះ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំ ។ បេ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធស្តីនោះ ។
 ចប់ បិយាភិកស្ត្រ វង្ស វង្សំ ។

អង្គម៉ី ពារ៉ាតិយស្រុត្តិ^(១)

[៣០០] ឯវខ្មេ សុតិ ។ ឯតំ សមយេ កតកា
សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិតស្ស អាណ-
មេ ។ អថទោ អាយស្មា អាណន្ទោ បុព្វស្រាសមយំ
ទិវសេត្វា បត្តចរិវមាណយ សាវត្ថិ បិណ្ឌិយ ចារិសិ
សាវត្ថិយំ បិណ្ឌិយ ចរិត្វា បច្ឆាកត្ថំ បិណ្ឌិពាតប្ប-
ដិត្តន្តោ យេន បុព្វារមោ មិការាតុយា^(២) ចាសារោ
តេនុបសង្កមិ ទិវវិហារាយ ។

[៣០១] តេន ទោ មន សមយេន រាជា បសេនទិ
កោសលោ ឯកបុណ្ណវិកំ យាតិ អភិរូហិត្វា
សាវត្ថិយា ជិយ្យាតិ ទិវទិវស្ស ។ អន្តសា ទោ
រាជា បសេនទិ កោសលោ អាយស្មនំ អាណន្ទំ ទ្វរកោ
វ អាតច្ឆន្តិ ទិស្វា^(៣) សិរិវង្សំ មហាមន្តិ អាមន្តេសិ
អាយស្មា ទោ ឯសោ សម្ម សិរិវង្សំ អាណន្ទាតិ ។
ឯវំ មហារាជ អាយស្មា ឯសោ អាណន្ទាតិ ។

១ ខ. ម. ពារ៉ាតិស្រុត្តិ ។ ២ ខ. ម. មិការាតុ ។ ៣ ខ. ទិស្វា ។

ពារ៉ាតិយស្រុត្តិ ទី ៨

[៣១០] ខំ បានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យប្បយ ព្រះបាទ
ព្រះភាគច្រើនក្នុងវត្តព្រះជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ជិតក្រុង
សាវត្ថិ ។ គ្រោះហោះ ព្រះអាណន្តមានកាយ ល្បីកស្សន៍ប្រដាប់បាត្រចិវ
ក្នុងបុព្វសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថិ ដើម្បីបិណ្ឌិយ លុះ
ក្រាច់ទៅបិណ្ឌិយក្នុងក្រុងសាវត្ថិហើយ ដល់ត្រឡប់មកភិបិណ្ឌិយវិញ
ក្នុងវេលាគ្រាយតក្ក ក៏ចូលទៅឯព្រាសាទ ឈ្មោះបុព្វារម ជាប់
មិការាតោ ដើម្បីទៅសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។

[៣១១] សម័យនោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់
ឡើងគង់ព្រះទីតាំងនាគម្រុ ឈ្មោះ ឯកបុណ្ណវិកៈ បរទៅក្នុងក្រុង
សាវត្ថិ ទាំងថ្ងៃ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ទាយវិញព្រះ
អាណន្តមានកាយ កំពុងនិមន្តមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយទ្រង់ក្រាស់
ទៅទិវមហាមាត្រឈ្មោះសិរិវង្សៈជា ម្ចាស់សិរិវង្សៈសំឡាញ់ ខ្ញុំព្រះ
អាណន្តមានកាយរបស់យើងឬ ។ សិរិវង្សៈមហាមាត្រ ក្រាបបង្គំទូល
ជា ព្រះករុណារិសេសមហារាជ ខ្ញុំហើយព្រះអាណន្តមានកាយ ។

រាជវង្ស ពហុវិស្សន្ត បរសេនិស្ស អញ្ញបុរិសបន្ត

រាជេនា រាជ បរសេនិ កោសលោ អញ្ញតរិ បុរិសិ
 អាមន្តសិ ឯហិ ភិ អន្តោ បុរិស យេនាយស្មា អាណន្ត
 តេនុបសន្តម ឧបសន្តមិត្តា មម វេនេន អាយស្មតោ
 អាណន្តស្ស ទានេ សិរសា វណ្ណហិ រាជា កន្ត បរសេន-
 និ កោសលោ អាយស្មតោ អាណន្តស្ស ទានេ សិរសា
 វណ្ណតិ ឯវញ្ញ វនេសំ សេច ភិរ កន្ត អាយស្មតោ
 អាណន្តស្ស ន ភិញ្ញ អប្បាយិកំ ករណីយិ
 អាគបេតុ ភិរ កន្ត^(១) អាណន្តោ មុហុតិ អនុតម្បិ
 ឧបាទាយាតិ ។ ឯវិ នេភិ ទោ សោ បុរិសោ វញ្ញា
 បរសេនិស្ស កោសលស្ស បដិស្សត្តា យេនាយស្មា
 អាណន្តោ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា អាយស្មន្តិ
 អាណន្តិ អភិវនេត្តា ឯតមន្តិ អដ្ឋាសិ ។ ឯតមន្តិ
 មិតោ ទោ សោ បុរិសោ អាយស្មន្តិ អាណន្តិ ឯតនេវេច
 រាជា កន្ត បរសេនិ កោសលោ អាយស្មតោ
 អាណន្តស្ស ទានេ សិរសា វណ្ណតិ^(២) សេច ភិរ កន្ត

១ វ. ម. ឯត្តប ឆាយស្តតិ ទិស្សនិ ។ ២ វ. ម. ឯត្តប ឯវញ្ញ វនេភិ ទិស្សនិ ។

រាជវង្ស ពហុវិស្សន្ត ព្រះបាទបរសេនិទ្រង់មានព្រះវិហារឯបុរសម្រាវ

គ្រាពោះ ព្រះបាទបរសេនិទ្រង់មានព្រះវិហារឯបុរសម្រាវ
 ម្នាលបុរសអើយ ចូរឯងមកកាយ ឯងចូរទៅ ឯព្រះកាន់ទូមានកាយ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទ ខែព្រះកាន់ទូមានកាយ
 ដោយក្បាល តាមពាក្យរបស់វេញថា បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន ព្រះបាទ
 បរសេនិទ្រង់មានព្រះវិហារឯបុរសម្រាវ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទខែព្រះកាន់ទូមានកាយ ដោយ
 សិរ្សៈ រួចហើយ ចូរពាលយ៉ាងនេះ តទៅទៀតថា បតិគ្រលោក
 ដ៏ចំរើន បើព្រះកាន់ទូមិនមានកិច្ចណាមួយ ដែលគួរធ្វើដោយប្រញាប់ទេ
 បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន សូមព្រះកាន់ទូ អនុគ្រោះនឹង មួយវេលាសិន ។
 បុរសពោះទទួលព្រះរាជទង្គិះព្រះបាទបរសេនិទ្រង់មានព្រះករុណា
 វិសេសព្រះសម្មតិទេព ហើយចូលទៅក្រពះកាន់ទូមានកាយ ត្រង់
 កន្លែងដែលលោកគង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះកាន់ទូ
 មានកាយដោយគោរព ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះបុរសពោះ
 អង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ពាលពាក្យនេះនឹងព្រះកាន់ទូមាន
 កាយថា បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន ព្រះបាទបរសេនិទ្រង់មានព្រះវិហារឯបុរសម្រាវ
 ម្នាលបុរសអើយ ចូរឯងមកកាយ ឯងចូរទៅ ឯព្រះកាន់ទូមានកាយ ដោយក្បាល
 តាមពាក្យរបស់វេញថា បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន ព្រះបាទបរសេនិទ្រង់មានព្រះវិហារឯបុរសម្រាវ
 សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទ ខែព្រះកាន់ទូមានកាយ ដោយសិរ្សៈ បតិគ្រលោក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

អាយស្មតោ អាណន្ទស្ស ធន កិកា អប្ចាយិកំ
កិរណីយំ អាគមេតុ កិរ កន្តោ អាយស្មា អាណន្ទោ
កុហុត្តំ អនុកម្មំ ឧបាសាយតិ ។ អធិវាសេសិ
ទោ អាយស្មា អាណន្ទោ តុណ្ហិការវេទ ។

[៣០៦] អថទោ ភជា បសេនទិ កោសលោ
យាវតិកា ធាកស្ស ក្នមិ បាគេន កត្វា បាតា
បាត្វារោហិត្វា បន្តិកោ វ យេនាយស្មា អាណន្ទោ
កេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា អាយស្មន្តំ អាណន្តំ អភិវា-
នេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ វិគោ ទោ ភជា
បសេនទិ កោសលោ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ឯកនកេច
សទេ កន្តោ អាយស្មតោ អាណន្ទស្ស ធន កិកា អប្ចាយិ-
កំ កិរណីយំ សាទុ កន្តោ អាយស្មា អាណន្ទោ យេន
អធិវាសិយា ធនិយា កិរ កេនុបសន្តមតុ អនុកម្មំ
ឧបាសាយតិ ។ អធិវាសេសិ ទោ អាយស្មា អាណន្ទោ
តុណ្ហិការវេទ ។ អថទោ អាយស្មា អាណន្ទោ យេន
អធិវាសិយា ធនិយា កិរ កេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា
អត្តាភាសិ កុម្មលេ បត្តាត្តេ អាសានេ ធិសីនិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ដំបំរើន បើព្រះកានន្តមានកាយ មិនមានកិច្ចណាមួយ ដែលត្រូវធ្វើ
ដោយប្រញាប់ទេ បត់ត្រលោកដំបំរើន សូមព្រះកានន្ត មានកាយ
អនុគ្រោះនឹងចាំមួយរោចសិន ។ ព្រះកានន្តមានកាយ ក៏ទទួលនិមន្ត
ដោយតុណ្ហិកា ។

[៣១៦] ត្រាឆោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ព្រះរាជវិណិវ
រោដរាបដល់អស់ទីដែលដីត្រូវទៅបាន ហើយចុះអំពីព្រះទីនាំងនាគក្រុ
យាងទៅដោយព្រះបាទ ចូលទៅទ្រង់ទីដែលព្រះកានន្តមានកាយក្នុង
នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយចង្ហែព្រះកានន្តមានកាយដោយ
នោរាជ ហើយគង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល
ទ្រង់គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទ្រង់ប្រាសពាក្យនេះ ទៅក្រាបព្រះកានន្ត
មានកាយថា បត់ត្រលោកដំបំរើន បើព្រះកានន្តមានកាយមិនមានកិច្ច
ណាមួយដែលត្រូវធ្វើដោយប្រញាប់ទេ បត់ត្រលោកដំបំរើន សូមព្រះ
កានន្តមានកាយ អនុគ្រោះនឹងចាំគង់នៅស្នើនឹងអធិវាសិ ។ ព្រះកានន្ត
មានកាយ ក៏ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ហិកា ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
កានន្តមានកាយនិមន្តចូលទៅឯន្ទ្រស្នើនឹងអធិវាសិ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ទៅគង់លើកោសលនៃវេលាក្រាលចម្រុះទុក ក្រាបម្យ៉ាងឈឺមួយដើម ។

អដ្ឋទោ រាជា បសេននិ កោសលោ យាវតិកា
 យាតស្ស ភូមិ នាគេន កត្តា ធាតា បច្ឆោរោហិតា
 បត្តិកោ វ យេនាយស្នា អាណន្តោ តេនុបសង្កម្មិ
 ឧបសង្កម្មិតា អាយស្មន្តិ អាណន្តិ អភិវាទេត្វា ឯក-
 មន្តិ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តិ មិកោ ទោ រាជា បសេននិ
 កោសលោ អាយស្មន្តិ អាណន្តិ ឯកនរោច វេទ កន្ត
 អាយស្នា អាណន្តោ កត្តុត្តរេ^(១) ធិសីនត្តតិ ។ អសិ
 មហារាជ ធិសីន ភ្នំ ធិសិប្បោ អហិ សគេ
 អាសនេតិ ។ ធិសីនិ ទោ រាជា បសេននិ
 កោសលោ បញ្ញាត្តោ អាសនេ ។

[៣១៣] ធិសជ្ជ ទោ រាជា បសេននិ កោ-
 សលោ អាយស្មន្តិ អាណន្តិ ឯកនរោច កត្តុ ទោ
 កន្ត អាណន្ត សោ ភគវា តថាវ្យមិ កាយស-
 មាតារិ សមាទរយ្យ យាយិ^(២) កាយសមាទារេ
 ឱទារម្ពោ សមណេហិ ព្រាហ្មណេហិ វិញ្ញាហិតិ ។

១. ធិ. ឃ. ហន្តក្ករ ។ ២. ធិ. ឃ. យាស្ស ។

ព្រាហ្មនេវេន ព្រះបាទបសេននិកោសល ទ្រង់ព្រះរាជដំណើរទៅដោយ
 ព្រះទីនាំងនារត្ត្រ ដរាបដល់ទីដែលគូរដំរីទៅបាន ហើយទ្រង់ចុះអំពី
 ព្រះទីនាំងនារត្ត្រ ស្តេចទៅដោយព្រះបាទា ចូលទៅគ្រងទីដែលព្រះ
 កានន្តមានកាយុ គង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបថ្វាយបង្គំព្រះ
 កានន្តមានកាយុ ដោយនាវា ហើយគង់នៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។
 លុះព្រះបាទបសេននិកោសល ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទ្រង់
 ក្រាស់ពាក្យនេះ ទៅព្រះកានន្តមានកាយុថា បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន
 សូមព្រះកានន្ត មានកាយុ ឱមន្តគង់លើកម្រាលទីនាំងដ៏រំនេចុះ ។
 ព្រះកានន្តមានកាយុ កបថា ថ្វាយព្រះពរមហារាជ សូមព្រះអង្គគង់ចុះ
 ពាក្យកាករង្សយលើកោសនៈ របស់ខ្លួនបានហើយ ។ ព្រះបាទបសេននិ-
 កោសល ទ្រង់គង់លើកោសនៈ ដែលគ្រលោបប្រសិទ្ធក ។

[៣១៣] លុះព្រះបាទបសេននិកោសល គង់ស៊ប់ហើយ ទ្រង់
 ក្រាស់ពាក្យនេះ ទ័ងព្រះកានន្តមានកាយុថា បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន
 កាយសមាទារ (ការប្រព្រឹត្តិល្អដោយកាយ) ណា ដែលគូរឲ្យ
 ក្នុងសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន ក៏ព្រះមានព្រះ
 កានអង្គនោះ ប្រព្រឹត្តកាយសមាទារ មានសករាជ្យប្រារព្ធដែរដូច្នោះ ។

ន ទោ មហាករណំ សោ ភកកំ តថារូបំ កាយសមាចារិ
 សមាចរេយ្យ ឃ្វាយិ^(១) កាយសមាចារោ ឱចារក្កោ
 សមណោហិ ព្រាហ្មណោហិ វិញ្ញាហិតំ ។ តី
 មន កន្ត អាទន្ត រោ ភកកំ តថារូបំ
 វេសមាចារិ ។ មេ ។ មនោសមាចារិ សមាចរេយ្យ
 ឃ្វាយិ^(២) មនោសមាចារោ ឱចារក្កោ សមណោហិ
 ព្រាហ្មណោហិ វិញ្ញាហិតំ ។ ន ទោ មហាករណំ
 សោ ភកកំ តថារូបំ មនោសមាចារិ សមាចរេយ្យ
 ឃ្វាយិ មនោសមាចារោ ឱចារក្កោ សមណោហិ
 ព្រាហ្មណោហិ វិញ្ញាហិតំ ។

[៣១៤] អន្តរិយំ កន្ត អន្ធនំ កន្ត យញ្ញិ
 មយំ កន្ត ធាសត្តិម្ហា^(៣) មញ្ញន មរិម្ហរតិ
 តំ កន្ត អាយស្មកា អាទន្តន មញ្ញស្ស
 វេយ្យករណោន មរិម្ហរតិ យេ តេ កន្ត ពាលា

១-២ ១. ម. ឃ្វាយ ។ ២. ធាសត្តិម្ហា ។

ព្រះអាទន្តបថា បតិក្រមហោរណំ កាយសមាចារណាដែលគួរឱ្យក្អក
 សមណព្រាហ្មណំ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលពោសបាន ព្រះមានព្រះភាគ
 អន្តរោ ព្រះអង្គមិនប្រព្រឹត្តកាយសមាចារ មានសភាពដូច្នោះទេ ។
 បតិក្រព្រះអាទន្តដ៏ចំរើន ចុះព្រះមានព្រះភាគ អន្តរោ ព្រះអង្គ
 ប្រព្រឹត្តវិចីសមាចារ (ការប្រព្រឹត្តិល្អដោយវាចា) មានសភាពដូច្នោះ
 ដែរឬទេ ។ បេ ។ មនោសមាចារ (ការប្រព្រឹត្តិល្អដោយចិត្ត) ណា
 ដែលគួរឱ្យក្អកសមណព្រាហ្មណំជាអ្នកប្រាជ្ញពោលពោសបាន ព្រះអង្គ
 ប្រព្រឹត្តមនោសមាចារ មានសភាពដូច្នោះដែរឬទេ ។ បតិក្រមហោរណំ
 មនោសមាចារណា ដែលគួរឱ្យក្អកសមណព្រាហ្មណំ ជាអ្នកប្រាជ្ញ
 ពោលពោសបាន ព្រះមានព្រះភាគ អន្តរោ ព្រះអង្គមិនប្រព្រឹត្ត
 មនោសមាចារ មានសភាពដូច្នោះទេ ។

[៣១៥] ព្រះរាជាត្រាស់ថា បតិក្រលោកដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់
 បតិក្រលោកដ៏ចំរើន ចំរើនណាស់ បតិក្រលោកដ៏ចំរើន ព្រោះជាយើង
 ខ្ញុំមិនកាចនីវិចិត្តខ្ញុំពាក្យណាដោយប្រស្នាបាន បតិក្រលោកដ៏ចំរើន
 ពាក្យនោះ ត្រង់តែព្រះអាទន្តមានអាយុ ទើបកាចនីវិចិត្តដោយ
 ការដោះស្រាយខ្ញុំប្រស្នាបាន បតិក្រលោកដ៏ចំរើន ពួកបុគ្គលពាល

រាជវង្ស ពហិវិយសុត្ត កាយវិមទេសមហាវប្បញ្ញា

អន្សត្តា អនុវិទូ អច្ឆរិយោគាហេត្វា បវេសំ វណ្ណំ ក
អវណ្ណំ ក កាសន្តិ ធម្មន្តំ សារតោ បទ្ហាក្កាម យេ
ច ទោ ភេ ភន្តេ បណ្ឌិតា ឡត្តា វិយត្តា មេតាវិដោ
អនុវិទូ ចរិយោគាហេត្វា បវេសំ វណ្ណំ ក អវណ្ណំ
ក កាសន្តិ កំ មយំ សារតោ បទ្ហាក្កាម កុតមោ
បទ ភន្តេ កន្តេ កាយសមាចារេ ឱពារម្ពោ
សមណេហំ ព្រាហ្មណេហំ វិញ្ញាហិតំ ។ យោ ទោ
មហារាជ កាយសមាចារេ អកុសលោ ។ កុតមោ
បទ ភន្តេ កាយសមាចារេ អកុសលោ ។ យោ
ទោ មហារាជ កាយសមាចារេ សាវដ្ឋោ ។ កុតមោ
បទ ភន្តេ កាយសមាចារេ សាវដ្ឋោ ។ យោ ទោ
មហារាជ កាយសមាចារេ សត្យាបដ្ឋោ ។ កុត-
មោ បទ ភន្តេ កាយសមាចារេ សត្យាបដ្ឋោ ។
យោ ទោ មហារាជ កាយសមាចារេ ទុក្ខវិ-
ចារតោ ។ កុតមោ បទ ភន្តេ កាយ-
សមាចារេ ទុក្ខវិចារតោ ។ យោ ទោ មហារាជ

រាជវង្ស ពហិវិយសុត្ត ប្រសូត្រាទូកាយវិចមទេសមហា

ដែលមិនល្អសរវៃ មិនបានពិចារណា មិនបានស្តាប់សូន្យមើលហើយ
កោលនូវគុណនឹងទោស របស់បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ យើងខ្ញុំមិនប្រកាន់
យកពាក្យនោះ (របស់បុគ្គលទាំងឡាយនោះ) ថា មានទ្វីមសារទេ
បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បើបុគ្គលណា ឃ្លាន ពន់វៃ ជាអ្នកប្រាជ្ញ បាន
ពិចារណា បានស្តាប់សូន្យមើលហើយ កោលនូវគុណនឹងទោស របស់
បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ យើងខ្ញុំប្រកាន់យកពាក្យនោះ (របស់បុគ្គលទាំង
ឡាយនោះ) ថាមានទ្វីមសារ បពិត្រព្រះអាណន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារ
ដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញកោលទោសបាន តើដូចម្តេច ។
ព្រះអាណន្ទគបថ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារដែលជាអកុសល ។
បពិត្រព្រះអាណន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារ ដែលជាអកុសល តើដូច
ម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារដែលប្រកបដោយទោស ។
បពិត្រព្រះអាណន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារ ដែលប្រកបដោយទោសកើ
ដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារដែលប្រកបដោយសេចក្តី
បៀតបៀន ។ បពិត្រព្រះអាណន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារដែលប្រកប
ដោយសេចក្តីបៀតបៀនតើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ
ដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាផល ។ បពិត្រព្រះអាណន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយ
សមាចារដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាផល តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុវ្វិមបល្លាសកៈ

កាយសមាចារេ អន្តត្យាតាធាយចិ សំវត្តតិ បរត្យា-
 តាធាយចិ សំវត្តតិ ឧបយត្យាតាធាយចិ សំវត្តតិ
 ភស្សុ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ ឃិវរុទោ ទោ បទ(៧) មហារាជ កាយសមា-
 ចារេ ឌុំចារត្តោ សមណោហិ ព្រាហ្មណោហិ វិញ្ញាហិតិ ។
 កកតោ បទ កន្តេ អាទន្ត វចិសមាចារេ ។ បេ ។
 មនោសមាចារេ ឌុំចារត្តោ សមណោហិ ព្រាហ្មណោហិ
 វិញ្ញាហិតិ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារេ
 អកុសលា ។ កកតោ បទ កន្តេ មនោសមាចារេ
 អកុសលា ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារេ
 សាវជ្ជោ ។ កកតោ បទ កន្តេ មនោសមាចារេ
 សាវជ្ជោ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារេ
 សត្យាបជ្ជោ ។ កកតោ បទ កន្តេ មនោសមាចារេ
 សត្យាបជ្ជោ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមា-
 ចារេ ទុក្ខវិចារោ ។ កកតោ បទ កន្តេ
 មនោសមាចារេ ទុក្ខវិចារោ ។ យោ ទោ មហារាជ

• ៥ ឧ. បសេក្ខេន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុវ្វិមបល្លាសកៈ

កាយសមាចារេ ប្រត្រិត្តេ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រត្រិត្តេ
 ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រត្រិត្តេ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង
 ពីរគ្នាឯងនឹងបុគ្គលដទៃផង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ បេរបុគ្គលនោះ
 វែងចំរើន កុសលធម៌ទាំងឡាយ វែងសាចស្ងួត្យទៅ បតិក្រមហារាជ
 កាយសមាចារ មានសភាពដូច្នោះ ដែលគួរឱ្យត្រួតសមណព្រាហ្មណ៍ជា
 អ្នកប្រាជ្ញពោលពោលបាន ។ បតិក្រមហារាជ ចុះវិចិត្រមាចារ
 ។ បេ ។ មនោសមាចារដែលគួរឱ្យត្រួតសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ
 ពោលពោលបានត្រឹមត្រូវ ។ បតិក្រមហារាជ មនោសមាចារជា
 អកុសល ។ បតិក្រមហារាជ ចុះមនោសមាចារជាអកុសលគឺ
 ដូចម្តេច ។ បតិក្រមហារាជ មនោសមាចារដែលប្រកបដោយពោល ។
 បតិក្រមហារាជ ចុះមនោសមាចារ ដែលប្រកបដោយពោលគឺ
 ដូចម្តេច ។ បតិក្រមហារាជ មនោសមាចារដែលប្រកបដោយសេចក្តី
 បៀតបៀន ។ បតិក្រមហារាជ ចុះមនោសមាចារដែលប្រកប
 ដោយសេចក្តីបៀតបៀនគឺដូចម្តេច ។ បតិក្រមហារាជ មនោសមាចារ
 ដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាផល ។ បតិក្រមហារាជ ចុះមនោ-
 សមាចារដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាផល គឺដូចម្តេច ។ បតិក្រមហារាជ

រាជវង្ស ពាហិតិយសុត្ត វិញ្ញាណសមុទ្រសុត្ត

មនោសមាចារោ អត្តព្យាណាយមិ សិវត្តតិ ចរព្យាណ.
នាយមិ សិវត្តតិ ឧកយព្យាណាយមិ សិវត្តតិ ភស្ស
អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា
បរិហាយន្តិ ឯវុទោ ទោ មហារាជ មនោសមាចារោ
ឧទារម្ពោ សមណោ ព្រាហ្មណោ វិញ្ញាណិ ។

(៣១៥) កី ទុ ទោ កន្ត អាទទ លោ កកា
សាទ្ធសិយេវ អកុសលាទិ ធម្មាទិ បហាទិ វិញ្ញាណិ ។
សព្វាគុសលធម្មបដិទោ ទោ មហារាជ ភថាគតោ
កុសលធម្មសមញ្ញកតោ^(១) ។ កតមោ មទ កន្ត
អាទទ កាយសមាចារោ អនាចារម្ពោ សមណោ
ព្រាហ្មណោ វិញ្ញាណិ ។ យោ ទោ មហា-
រាជ កាយសមាចារោ កុសលា ។ កតមោ
មទ កន្ត កាយសមាចារោ កុសលា ។
យោ ទោ មហារាជ កាយសមាចារោ អនាចារម្ពោ ។

១. ម. វិសុត្ត វិសុតិ ។

រាជវង្ស ពាហិតិយសុត្ត កាលបរិច្ឆេទអកុសលធម៌ចំណែក

មនោសមាចារោ ប្រព្រឹត្តទេវ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទេវ
ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទេវ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង
ពីរផង អកុសលធម៌ចំណែកយ របស់បុគ្គលនោះ វែមនិចំរើមឡើង
កុសលធម៌ចំណែកយ វែមនិសាបស្តឡើង បពិត្រមហារាជ បរោ-
សមាចារ មានសភាពដូច្នោះឯង ដែលគួរឱ្យកុសមណព្រាហ្មណ៍
ជាអ្នកប្រាជ្ញ គោលវាសនា ។

(៣១៥) ព្រះរាជគ្រាសីថា បពិត្រព្រះភានន្តរិចំរើម ចុះព្រា
មានព្រះភានន្តរិចំរើម គ្រាន់តែគោលសរសើរឱ្យការលះបង់ឱ្យអនុបា-
រាជិចំណែកយចំណែកស្រីតែម្យ៉ាងឬ ។ ព្រះភានន្តរិចំរើមព្រះគាថា បពិត្រ
មហារាជ ព្រះរាជគម្រង់លះបង់ ឱ្យអកុសលធម៌ចំណែកយចំណែកស្រី
រើយ គ្រង់ប្រកបដោយកុសលធម៌តែម្យ៉ាង ។ បពិត្រព្រះភានន្តរិចំរើម
ចុះកាយសមាចារ ដែលគួរឱ្យកុសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញគោល
វាសនាចំណែក គឺដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារជា
កុសល ។ បពិត្រវាលាភរិចំរើម ចុះកាយសមាចារជាកុសល រើ
ដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារសំខាន់វាស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបរិយាយស្ស

កកតមោ បទ កាយសមាទារោ អនវដ្ឋោ ។
 យោ ទោ មហារាជ កាយសមាទារោ អក្សបដ្ឋោ ។
 កកតមោ បទ កន្ត កាយសមាទារោ អក្សបដ្ឋោ ។
 យោ ទោ មហារាជ កាយសមាទារោ សុខវិចារោ ។
 កកតមោ បទ កន្ត កាយសមាទារោ សុខវិចារោ ។
 យោ ទោ មហារាជ កាយសមាទារោ ទេវត្តក្សា-
 ណនាយថិ សិវត្តតិ ឧ បរក្សាណនាយថិ សិវត្តតិ ឧ
 ឧកយក្សាណនាយថិ សិវត្តតិ តស្ស អកុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ វិវាទោ ទោ
 មហារាជ កាយសមាទារោ អនោទារម្ភា សមណោ ហិ
 ត្រាហ្មណោ ហិ វិញ្ញាហិ តិ ។ កកតមោ បទ កន្ត
 អនន្ត វិចីសមាទារោ ។ ថេ ។ មនោសមា-
 ទារោ អនោទារម្ភា សមណោ ហិ ត្រាហ្មណោ ហិ
 វិញ្ញាហិ តិ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាទារោ
 កុសលោ ។ កកតមោ បទ កន្ត មនោសមាទារោ
 កុសលោ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាទារោ
 អនវដ្ឋោ ។ កកតមោ បទ កន្ត មនោសមាទារោ
 អនវដ្ឋោ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាទារោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបរិយាយស្ស

បតិគ្រលោកដំបំរើន ចុះកាយសមាទារោ មិនមានទោស កើដូចម្តេច ។
 បតិគ្រមហារាជ កាយសមាទារោ មិនមានទោសចក្កិបៀតបៀន ។
 បតិគ្រលោកដំបំរើន ចុះកាយសមាទារោ មិនមានទោសចក្កិបៀតបៀន
 កើដូចម្តេច ។ បតិគ្រមហារាជ កាយសមាទារោមានទោសចក្កិសុខដ
 ផល ។ បតិគ្រលោកដំបំរើន ចុះកាយសមាទារោមានទោសចក្កិសុខដ
 ផល កើដូចម្តេច ។ បតិគ្រមហារាជ កាយសមាទារោបិប្រត្រិត្តទៅ
 ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រត្រិត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង
 មិនប្រត្រិត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរផង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 របស់បុគ្គលនោះ រមែងហោបស្សទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងចំរើន
 ឡើង បតិគ្រមហារាជ កាយសមាទារោមានសភាពដូច្នេះឯង ដែលគួរ
 ឱ្យក្នុងសមណត្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសមិនបាន ។ បតិគ្រ
 ប្រាមានដំបំរើន ចុះវិចីសមាទារោ ។ ថេ ។ មនោសមាទារោ ដែលក្នុង
 សមណត្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសមិនបាន កើដូចម្តេច ។
 បតិគ្រមហារាជ មនោសមាទារោជាគុសល ។ បតិគ្រលោកដំបំរើន
 ចុះមនោសមាទារោជាគុសល កើដូចម្តេច ។ បតិគ្រមហារាជ មនោ-
 សមាទារោ មិនមានទោស ។ បតិគ្រលោកដំបំរើន មនោសមាទារោ
 មិនមានទោស កើដូចម្តេច ។ បតិគ្រមហារាជ មនោសមាទារោ

អត្យាចរដ្ឋោ ។ កកខោ បន កន្ត មនោសមាទារោ
 អត្យាចរដ្ឋោ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាទារោ
 សុខវិទាកោ ។ កកខោ បន កន្ត មនោសមាទារោ
 សុខវិទាកោ ។ យោ ទោ មហារាជ មនោសមាទារោ
 រោត្តត្យាណាយមិ សិវត្តតិ ឬ មរត្យាណាយមិ
 សិវត្តតិ ឬ ឧកយត្យាណាយមិ សិវត្តតិ តស្ស
 អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា
 អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវុចោ ទោ មហារាជ មនោសមាទារោ
 អនោទារម្ភោ សមណោហិ ព្រាហ្មណោហិ វិញ្ញាហិតិ ។

[៣១៦] កិណ្ឌ ទោ បន(១) កន្ត កន្ត លោ
 កកក សត្វសំយវ កុសលាធិ ធម្មាធិ ឧបសម្បធិ
 វណ្ណតិកិ ។ សព្វកុសលធម្មប្បញ្ញាហិទោ ទោ មហារាជ
 តថាគតោ កុសលធម្មសមន្តាគតោតិ ។

១ ខ. ប. កំ បនតិ វស្សតិ ។

មិនមានសេចក្តីច្រឡំច្រឡោន ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចុះបនោសមាទារោ
 មិនមានសេចក្តីច្រឡំច្រឡោន តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ បនោ-
 សមាទារោ មានសេចក្តីសុខជាផល ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចុះបនោ-
 សមាទារោ មានសេចក្តីសុខជាផល តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ
 បនោសមាទារោ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីច្រឡំច្រឡោន មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីច្រឡំច្រឡោនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីច្រឡំច្រឡោន
 បុគ្គលទាំងពីរផង អកុសលធម្មទាំងឡាយរបស់បុគ្គលនោះ វេទន៍សាច
 សូន្យ កុសលធម្មទាំងឡាយ វេទន៍ចម្រើន បពិត្រមហារាជ បនោ-
 សមាទារោ មានសភាពដូច្នោះឯង ដែលគួរឲ្យកុសលាព្រាហ្មណ៍ជា
 អ្នកប្រាជ្ញ ពោលពោសមិនបាន ។

[៣១៦] ព្រះបាទបរសនទិកោសលគ្រាស់ថា បពិត្រព្រះរាជទូ
 ដ៏ចម្រើន ចុះព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ ត្រាន់តែពោលសរសើរម្តេ
 កាលើរត្យកុសលធម្មទាំងអស់ តែម្យ៉ាងធុ ។ ព្រះអាចម្តេចយព្រះពរ
 ថា បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គគ្រឿងលះចង្អុលអកុសលធម្មទាំងអស់
 ហើយទ្រង់ប្រកបវាយកុសលធម្មតែម្យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្ករសក្ក

(២១៧) អន្តរិយំ កន្តេ អន្តតិ កន្តេ យាវ
 សុភាសិតត្បាទំ កន្តេ អាយស្មតោ អាណន្តស្ស សុភាសិតេន
 ច មយំ កន្តេ អាយស្មតោ អាណន្តស្ស សុភាសិតេន
 អន្តមហាភិវត្តា ឃីវិ អន្តមហាភិវត្តា^(១) មយំ កន្តេ
 អាយស្មតោ អាណន្តស្ស សុភាសិតេន សំចេ កន្តេ
 អាយស្មតោ អាណន្តស្ស ហត្ថិវត្តំ កក្កេយ្យ
 ហត្ថិវត្តនម្បិ មយំ អាយស្មតោ អាណន្តស្ស ននេយ្យម
 សំចេ កន្តេ អាយស្មតោ អាណន្តស្ស អស្សាវត្តំ
 កក្កេយ្យ អស្សាវត្តនម្បិ មយំ អាយស្មតោ អាណន្តស្ស
 ននេយ្យម សំចេ កន្តេ អាយស្មតោ អាណន្តស្ស
 តាមវិ កក្កេយ្យ តាមវម្បិ មយំ អាយស្មតោ
 អាណន្តស្ស ននេយ្យម អបិច កន្តេ មយម្បនេតិ^(២)
 ជាយម នេតិ អាយស្មតោ អាណន្តស្ស កក្កេយ្យតិ មយំ
 មេ កន្តេ ពាហិតិកា រញ្ញា មាគនេន អជាតសត្តុយា
 វេនេហិមុត្តេន នត្តនាឡិយា^(៣) បក្ខិបិក្ខា បហិតា
 សោឡិសសមា អាយាមេន អដ្ឋិសមា វិត្តាវេន តិ កន្តេ

១ ឧ. ប. មជ្ឈិម ចលក្ខេ វិស្សតិ ។ ២ ឧ. មយម្បតិ ។ ឧ. មយ នេតិ ។
 ៣ ឧ. វត្តនាឡិយា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្ករសក្ក

(២១៧) បតិគ្រលោកដីចំរើន អស្សាវណាសំ បតិគ្រលោក
 ដីចំរើន ចំវិទ្យាណាសំ បតិគ្រលោកដីចំរើន ពាក្យនេះពេញជាសុភា-
 សិតដែលព្រះអាណន្តមានអាយុកាលវាយិយ បតិគ្រលោកដីចំរើន ប្រក្រតិ
 ទៀត យើងទុំជាអ្នកគ្រូកអពេញចិត្ត ដោយសុភាសិតរបស់ព្រះអាណន្ត
 មានអាយុនេះពេកណាស់ បតិគ្រលោកដីចំរើន លុះយើងទុំជាអ្នក
 គ្រូកអពេញចិត្ត ដោយសុភាសិតរបស់ព្រះអាណន្តមានតា ។ យើងនេះ
 ហើយ បតិគ្រលោកដីចំរើន ប្រសិទ្ធចេ ហត្ថិវត្តំ គួរដល់ព្រះអាណន្ត
 មានអាយុ យើងនឹងប្រទេសហត្ថិវត្តំ ដល់ព្រះអាណន្តមានអាយុ បរិក្ខេ
 លោកដីចំរើន ប្រសិទ្ធចេ អស្សាវត្តំ គួរដល់ព្រះអាណន្តមានអាយុ យើង
 នឹងប្រទេសអស្សាវត្តំ ដល់ព្រះអាណន្តមានអាយុ បតិគ្រលោកដីចំរើន
 ប្រសិទ្ធចេ ស្រុកស្នេយ្យ គួរដល់ព្រះអាណន្តមានអាយុ យើងនឹងប្រទេស
 ស្រុកស្នេយ្យ ដល់ព្រះអាណន្តមានអាយុ បតិគ្រលោកដីចំរើន ប៉ុន្តែយើងទុំ
 បានដឹងវិចារនេះថា វត្តមានហត្ថិវត្តំជាដើមនេះ មិនគួរដល់ព្រះអាណន្ត
 មានអាយុទេ បតិគ្រលោកដីចំរើន មានតែសំភវភាពិកា^(១)របស់ទុំ
 នេះ មានបរិណាមទុំហត្ថ ទុំដឹង ៨ ហត្ថ ដែលព្រះបាទមគ្គតេជវង្ស
 វេទហិប្បត្ត ដាក់ក្នុងស្រោមត្រហើយដើមកន្សំ បតិគ្រលោកដីចំរើន

១ សំពត់ដែលកើតក្នុងនៃរស្មេរភាពិកា ។ អន្តតា ។

អនុវត្តស្នា ពាហិតិយស្នា ពាហិតិយស្នា

អាយស្នា អាណន្តោ បដិក្កណ្ណតុ អនុកម្មី
ឧបាទាយតិ ។ អសី មហារាជ បរិច្ច័ណ្ណី មេ
តិច័រវន្តិ ។

[៣០៨] អយំ កន្លេ អច័រវតិ ធនិ ធិដ្ឋា
អាយស្នតា ទេវ អាណន្តេ អម្ពេហិ ច យថា ឧបរិ
បទ្ធកេ មហាមេយោ អភិប្បុរ្យោ ហោតិ អថាយំ អច័រវតិ
ធនិ ឧកតោ កុណ្ណិណិ^(១) សិរិសន្តន្តិ កន្លតិ វរាមេវ
ទោ កន្លេ អាយស្នា អាណន្តោ ឥមាយ ពាហិតិកាយ
អន្តរោ តិច័រិ ករិស្សតិ យំ បទ^(២) អាយស្នតោ
អាណន្តស្ស បុរាណំ តិច័រិ តិ សុប្រាហ្មតារិហិ
សិរិកជិស្សតិ វរាយំ អម្ពាតិ ធនិណា សិរិសន្តន្តិ
មាត្រា ករិស្សតិ បដិក្កណ្ណតុ កន្លេ អាយស្នា
អាណន្តោ ពាហិតិកន្លិ ។ បដិក្កហេសិ ទោ អាយស្នា
អាណន្តោ ពាហិតិកំ ។ អថាទា រាជា បសេធនិ
កោសលោ អាយស្នន្តិ អាណន្តំ វតទរោច ហន្ត
ធនាណិ^(៣) មយំ កន្លេ អាណន្ត កន្លាម ពហុកិច្ចា មយំ

១ ឧ. ពុលាទិ ។ ២ ធនិ ឧប្បន្តនេ អន្តរោតិ ធិស្សតិ ។ ៣ ឧ. វិ ។ ម. បទ ។

អនុវត្ត ស្នា ពាហិតិយស្នា ពាហិតិយស្នា

សូមព្រះអាណន្តមានកាយ ទទួលយកនូវសំរាប់នោះ ដើម្បីសេចក្តីអនុ
គ្រោះដល់ខ្ញុំ ។ ព្រះអាណន្តបង ថ្វាយព្រះពរមហារាជ ក្រែច័ររបស់
កាណ្ណតក្រប្រាមហើយ ។

[៣១៨] ព្រះអាណន្តស្រាវថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ស្តីនិកចរិកិទេន
ព្រះអាណន្តមានកាយក្តី យើងខ្ញុំក្តី បានឃើញស្រាប់ហើយ បហារបយ
ដែលបង្កើតឡើងចុះមកទាំងយើង កាលបើយ៉ាងនេះ ស្តីនិកចរិកិទេន ក៏នឹង
ចូរហៀរទៅកាន់កាន់ប្រាង្គន់ទាំងពីរទាំង យ៉ាងណាទៀត បពិត្រលោក
ដ៏ចម្រើន ព្រះអាណន្តមានកាយ ខ្ញុំនឹងធ្វើនូវក្រែច័ររបស់ខ្លួន ដោយសំរាប់ពា
ហិតិកនេះ ចំណែកក្រែច័រណា ដែលជាច័ររបស់ព្រះអាណន្តមាន
កាយ ព្រះអាណន្ត នឹងចែកវិលក្រែច័ររបស់នោះ ឲ្យដល់ពួកសុប្រាហ្មតារិ
ក៏យ៉ាងនោះដែរ កាលបើមានការណ៍យ៉ាងនេះ ទុក្ខណាបានរបស់យើង
ខ្ញុំនេះ ខំនឹងដាំនឹងចូរហៀរទៅបាន បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមព្រះ
អាណន្តមានកាយ ទទួលយកនូវសំរាប់ពាហិតិកនេះ ។ ព្រះអាណន្តមានកាយ
ក៏ទទួលយកសំរាប់ពាហិតិកា ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេធនិកោសល
បានស្រាវភក្សនេះ ទៅក្រែច័រព្រះអាណន្តមានកាយថា បពិត្រ... អាណន្ត
ដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំច្រឡប់ទៅដល់ព្រះបាទហើយ ព្រោះយើងខ្ញុំមានកិច្ចច្រើន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កានំ

ពហុករណីយានិ ។ យស្សនាធិ ត្ធិ មហាភព
កាលី មញ្ញសិទិ ។ អដទោ ភជ ចសេនធិ
កោសលោ អាយស្សតោ អាណន្តស្ស ភាសិតិ
អភិទន្ធិត្វា(?) ឧដ្ឋាយាសនា អាយស្សន្តិ អាណន្តិ
អភិវនេត្វា បទន្តុណំ កត្វា បញ្ញាមិ ។

[៣១៧] អដទោ អាយស្ស អាណន្ត អភិ-
ប្បក្កន្តស្ស^៦ បសេនធិស្ស កោសលស្ស យេន
កកវា ភេទុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា កកវន្តិ
អភិវនេត្វា ឯកមន្តិ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តិ ធិសិដ្ឋោ
ទោ អាយស្ស អាណន្ត យាវតកោ អហោសិ រញ្ញា
ចសេនធិនា កោសលេន សន្តិ កថាសល្លាចោ
តិ សន្ធិ កកវតោ អាណេនសិ តត្វា ពាហិតិកិ
កកវតោ ធានាសិ ។ អដទោ កកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
១ ខ. ម. ធិត្តប អនុហេទិព្វាធិ ទិស្សាភិ ។ ២ ខ. ម. ធិត្តប រញ្ញាភិ ទិស្សាភិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កានំ

មានការរស់ច្រើន ។ ព្រះតាមន្តង្វាយព្រះភារថា បពិត្របហាភព សូម
មហាបពិត្រ សំគាល់កាលដ៏គួរ ក្នុងកាលវេទ្យនេះចុះ ។ គ្រោះរោះ
ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ត្រេកអរទើងភាសិត របស់ព្រះតាមន្ត
មានភាយ ហើយព្រាតកំភីភាសនៈ ក្នុងបន្តិលាព្រះតាមន្តមានភាយ
ដោយគោរព ធ្វើប្រទក្សិណៈច្រៀសចេញទៅ ។

[៣១៧] គ្រាពេលដែលព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ចៀស
ចេញទៅទំនេរយូរម៉្លោះ ទើបព្រះតាមន្តមានភាយ ចូលទៅគាល់ព្រះ
មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្នុងបន្តិព្រះមានព្រះភាគ
ដោយគោរព ហើយគង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះតាមន្តមាន
ភាយ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលកថាសល្លាចៈ ដែល
រលាកបចោ ជាមួយនឹងព្រះបាទបសេនទិកោសល ចំពោះប្តីខ្លួន ដល់ព្រះ
មានព្រះភាគចំពោះអស់ រួចក្នុងយសំពត់ពាហិតិកោនោះ ទៅព្រះមាន
ព្រះភាគ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់នឹងភិក្ខុចំពោះទ្រង់យថា

កងវង្សស្យ ពាហិតិយស្យន្ត អាទន្តទស្សនលោក

លោក ភិក្ខុវេ រញ្ជោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស
សុលទ្ធិ ភិក្ខុវេ រញ្ជោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស
យំ រាជា បសេនទិ កោសលោ លភតិ អាទន្តិ
ទស្សនាយ លភតិ បយ័រុចាសនាយាតិ ។ ននបកេច
កកវា អក្កមជា តេ ភិក្ខុ ភកវតោ កាសិទិ
អភិទន្តន្តិ ។

ពាហិតិយស្យន្ត មន្តិមំ ទិទ្ធិនំ ។

កងវង្ស ពាហិតិយស្យន្ត ករោនយេញព្រះអាទន្ត

ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ឈ្មោះថាមានលោក
ហើយ ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ អក្កភាពជាមនុស្ស ព្រះបាទបសេនទិ-
កោសល ឈ្មោះថា បុនដោយប្រវែងហើយ ព្រោះហេតុវែល
ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់បានជួបអាទន្ត ទ្រង់បានចូលទៅជិត
អាទន្ត ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ
ភិក្ខុចាំនិទ្យាយមានចំនួនក្រកអេ រឹតរាយចំពោះកាសិទិ របស់ព្រះមាន
ព្រះភាគ ។

ចប់ ពាហិតិយស្យន្ត ខ្ពំ ៧ ។

និម្មិត ធម្មបេតិយសុត្តិ

(៣២១) ឯវម្មេវ សុតិ ។ ឯកំ សមយំ កកក
សក្កេសុ វិហាតិ មេធន្យមិ^(១) នាម សក្កាជំ
ធិតោ ។ តេន ទោ បន សមយេន វា
បសេននិ កោសលោ នករកំ^(២) អនុច្ចត្តោ ហោតិ
កេនចិនេវ ករណីយេន ។ អនេទោ វា បសេននិ
កោសលោ ធីយំ កាកយជំ កមន្តេសិ យោដេហិ
សម្ម កាកយន កត្រាជំ កត្រាជំ យាទាជំ
ទុយ្យានភូមិយំ^(៣) កត្តាម សុភូមិ ទស្សនាយាតិ ។
ឯវិ ទេវតិ ទោ ធីយោ កាកយនោ រក្ខោ បសេន-
និស្ស កោសលស្ស បដិស្សត្វា កត្រាជំ កត្រាជំ
យាទាជំ យោជាថេត្វា រក្ខោ បសេននិស្ស កោ-
សលស្ស បដិវេទេសិ យុត្តាជំ ទោ តេ ទេវ កត្រាជំ
កត្រាជំ យាទាជំ យស្សទាជំ កាលំ មត្តាសីតិ ។

១ ខ. មេកប្បមំ ។ ២ ខ. ឧត្តរំ ។ ៣ ខ. ម. យ្យានភូមិ ។

ធម្មបេតិយសូត្រ ទំ ៨

(៣២០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះពោធិ
ព្រះភាន ទ្រង់គឺនៅក្នុងមេធាន្យបដិធម៌^(១)របស់ពួកសក្យៈ ក្នុងសក្កជំន-
បទ ។ សម័យនោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់បានមកដល់
នករកូដោយភិច្ចនិម្មយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល
ទ្រង់គ្រាស់បង្គាប់តាមពាក្យឈ្មោះទ័យកាយនេះថា ខ្ញាលកាយនៈសិ-
ប្បាញ្ញំ អ្នកឯងចូរទ័យយានល្អ ។ យើងនឹងទៅកាន់ទីទ្យាន ដើម្បីរម័ល
ទីវេលល្អ ។ ទ័យកាយនាមាត្យ ទទួលព្រះរាជធុត្តិ របស់ព្រះ
បាទបសេនទិកោសលថា ព្រះករុណាផ្ញើវិសេស ហើយប្រើបុរសឱ្យ
ទ័យយានល្អ ។ ស្រេចហើយគ្រឿងមកគ្រាបចង្អុលព្រះបាទបសេន-
ទិកោសលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព យានល្អ ។ បានទ័យចូរស្រេច
ហើយ សូមព្រះអង្គ សំគាល់កាលវេសមគ្គ ក្នុងកាលឯឡូវនេះ ។

១ អង្គិកពិក្ខុវលំថា បានជាឈ្មោះថា មេធាន្យបដិធម៌ ព្រោះទឹកដោះ មានពើង
ធូសម្បុរខាង ។ ឆ្មេងខ្លាញ់ខាង ។

រាជវង្ស ធម្មចេតិយស្យាវ រាវរាមវិសង្ក

(៣៤០) អថទោ រាជា បសេននិ កោសលោ
 កប្រិ យានិ អភិរូហិត្វា កម្រេហិ កម្រេហិ យោនេហិ
 ឧករកម្ពុត្តា^(២) ឱយ្យសិ មហាច្ចុកជាទុកាវេន យេន
 រាវរាមោ តេន ចាយាសិ យាវតិកោ យានស្ស ភូមិ
 យោនេន តត្តា យាតា មទ្វារេហិត្វា មន្តិកោ វ អាវាមិ
 ហិវសិ ។ អប្បសា ទោ រាជា បសេននិ កោសលោ
 រាវរាមេ ជជ្ឈុវិហារិ អនុទត្តមមាតោ អនុវិចារមាតោ
 វុត្តម្ភុលានិ ចាសានិកានិ ចាសានិយានិ អប្បសន្ទា-
 និ អប្បនិក្ខេបសានិ វិជនវតានិ មនុស្សរាហស្សយ្យ-
 កានិ បដិសល្លានសារុច្យានិ ឱស្វាន កកវន្តិយេវ
 អាវត្ត មីតិ ឧនទានិ ឥមាទិ ទោ តានិ វុត្តម្ភុលានិ
 ចាសានិកានិ ចាសានិយានិ អប្បសន្ទានិ អប្ប-
 និក្ខេបសានិ វិជនវតានិ មនុស្សរាហស្សយ្យកានិ
 បដិសល្លានសារុច្យានិ យត្ត សុនិ មយន្តិ កកវន្តិ
 ចយិវុចាសាម អាវាទ្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធនិ ។ អថទោ រាជា
 បសេននិ កោសលោ ធីយិ កាកាយនិ អាមន្តសិ
 ឥមាទិ ទោ សម្ម កាកាយន តានិ វុត្តម្ភុលានិ

• ១. ធម្មចេតិយ ។

រាជវង្ស ធម្មចេតិយស្យាវ ស្តេចកុលពៅកង់សូន្យា

(៣៤១) លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេននិកោសល ទ្រង់ទ្រង់
 កាន់យានដំរី ទ្រង់ព្រះរាជដំណើរទៅដោយយានល្អ ។ ឆ្ពោះទៅកាន់
 សួនច្បារដោយអនុភាពជាស្តេចធំ ស្តេចទៅដោយយាន ដកបដល់ទី
 ដែលគូបេយោនាទៅបាន ទើបទ្រង់ចុះអំពីយាន ស្តេចទៅដោយព្រះ
 បាទចូលទៅកាន់សួនច្បារ ។ ព្រះបាទបសេននិកោសល ទ្រង់យាង
 ចង្រ្រមទៅមកក្នុងសួនច្បារចន្ទិច ដើម្បីសម្រាកព្រះជន្ម បានទេឃើញ
 ម្លប់ឈើពំនីច្បាយនាំមកទូរសេចក្តីជ្រះថ្លា គួរជាទីជ្រះថ្លា បានសំឡេង
 តិច ។ ឥតមានសំឡេងធីកកង ព្រាសចាកទ្បល់បក់មក អំពីសរិះវៃ
 មនុស្ស គួរជាទីធ្វើការសម្ងាត់វៃមនុស្ស ជាទីគួរដល់វិវេកក្នុងវេលាយប់
 លុះឃើញហើយក៏មានបំណងកើតឡើង ព្រាច្នចំពោះព្រះមានព្រះភាគ
 ម្លប់ឈើពំនីវៃនេះ នាំមកទូរសេចក្តីជ្រះថ្លា គួរជាទីជ្រះថ្លា បានសំឡេង
 តិច ។ ឥតមានសំឡេងធីកកង ព្រាសចាកទ្បល់បក់មក អំពីសរិះ
 វៃមនុស្ស គួរជាទីធ្វើការសម្ងាត់ វៃមនុស្ស ជាទីគួរដល់វិវេកក្នុង
 វេលាយប់ ដូចជាទីដែលឃើញផ្ទាប់ចូលទៅតាមព្រះមានព្រះភាគ ជា
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះដែរ ។ ទើបព្រះបាទបសេននិកោសល ទ្រង់
 ក្រាស់ទៅនឹងទិយភាយមាតាព្យាមា ម្ចាស់កាយនេះសំឡេញ ម្លប់ឈើ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសាគ

ចាសាទិកានិ ចាសាទិកាយានិ អប្បសរន្តានិ អប្ប-
 ចិក្ស្យសានិ វិជនវតានិ មនុស្សរាមាស្សេយ្យតានិ
 មជិសល្លាទសារុទ្ធានិ យត្ត សុទ្ធិ មយទ្ធិ ភកវទ្ធិ
 មយិរុចាសាម អរហន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ កហំ ទុ-
 ទោ សម្ម កាកាយន ឯតវហំ សោ ភគវ វិហារតិ
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ ។ អត្ថិ មហារាជ មេទឡប្បិ
 ធាម សក្យានិ ធិតមោ ភត្ត សោ ភគវ ឯតវហំ
 វិហារតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ ។ ភីវទ្ធារា(១) ចន
 សម្ម កាកាយន ធិតវកម្មា មេទឡប្បិ ធាម សក្យានិ
 ធិតមោ ហោតីតិ ។ ធិ ទ្ធារ មហារាជ ភីណិ
 យោជនានិ សក្កា ទិវសារសេសេន កុទ្ធិ ។
 តេនហំ សម្ម កាកាយន យោជេហំ កត្រានិ កត្រានិ
 យានានិ ភមិស្សម មយទ្ធិ ភកវទ្ធិ ទស្សនាយ
 អរហន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ។ ឯវិ ទេវតិ ទោ ទិយោ
 កាកាយោ រត្តោ ចសេនទិស្ស កោសលស្ស
 មជិស្សត្វា កត្រានិ កត្រានិ យានានិ យោជាមេត្វា
 រត្តោ ចសេនទិស្ស កោសលស្ស មជិវេទេសិ
 ។ ម. វិវុធា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាគ

ពាំងឡាយនេះនាំមកឲ្យសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងជីវិតជ្រះថ្លា ចាមសំឡេងភិច ។
 ឥតមានសំឡេងឥតកង ត្រាសចាកខ្យល់បក់មកអំពីសរីរៈនៃបុគ្គល ក្នុង
 ជីវិតក្រោយសព្វនៃបុគ្គល ជាទីគួរជេររិះរកក្នុងវេលាយប់ ដូចជាទី
 ដែលយើងធ្លាប់ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធវិជ្ជា
 មូលកាយនៈសំឡេង ចុះជំរុំនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គគង់ក្នុងទិណា ។ ទ័យកាយនាមាត្រាប
 បង្កិច្ចលកថា បពិត្រមហារាជ ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគជាអរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ គង់នៅក្នុងមេទឡប្បិចមរបស់ពួកសក្យៈ ។ ព្រះរាជា
 ត្រាស់ថា មូលកាយនៈសំឡេង ចុះមេទឡប្បិចមរបស់ពួកសក្យៈ
 ទៅអំពីឧត្តរនេះទៅតើចម្ងាយចំនួន ។ ទ័យកាយនាមាត្រាបបង្ក
 ចូលកថា បពិត្រមហារាជ មិនជាឆ្ងាយណាស់ណាទេ ប្រហែលជា
 ឆ្ងាយពីទីព្រះ ព្រះអង្គភាពស្តេចទៅដល់ មិនឆ្ងាយមួយវិញទេ ។
 ព្រះរាជាត្រាស់ថា មូលកាយនៈសំឡេង មើម៉េចនោះ អ្នកឯងចូរទ័យ
 យានល្អ ។ យើងទាំងពីរដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។ ទ័យកាយនាមាត្រា ទទួលយកព្រះរាជឧត្តររបស់
 ព្រះពុទ្ធបរិសេនទិវេសេស ព្រះករុណាវិថិវេសេស រួចប្រើគេឲ្យ
 ទ័យយានល្អ ។ ស្រេចហើយ ក្រាបបង្គំចូលព្រះពុទ្ធបរិសេនទិវេសេសថា

រាជវង្ស ធម្មប្រតិបត្តិ រាជវង្សសង្គម

យុត្តាធិ ទោ ភេ ទេវ កម្រោជិ កម្រោជិ យោធានិ
យស្សនាជិ កាលំ មញ្ញសីតិ ។

[៣២២] អដទោ រាជា បសេននិ កោសលោ
កម្រិ យោជិ អភិរុហិត្វា កម្រេហិ កម្រេហិ យោធាហិ
នករកម្ពា យេន មេនធម្មិ ធាម សក្យានិ និកមោ
ភេន ចាយាសិ ភេនេវ និវសាវសេសេន មេនធម្មិ
ធាម សក្យានិ និកមិ សម្បបុណំ យេន អាវាមោ
ភេន ចាយាសិ យាវតិកា យោស្ស ក្វមិ យោនេន
កត្វា យោធា បត្រោរោហិត្វា បត្តិកោ វ អាវាមិ
ចាវិសិ ។ ភេន ទោ បន សមយេន សម្ពុហុណា ភិក្ខុ
អញ្ញោកាសេ ទន្តមន្តិ ។ អដ រាជា ចសេននិ
កោសលោ យេន ភេ ភិក្ខុ ភេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
ភេ ភិក្ខុ ឯតនេវេន កហិ នុ ទោ កន្ត ឯតរហិ សោ
កកវំ វិហារតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ទស្សនកាមា
ហិ មយន្តិ កកវន្តិ អរហន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធន្តិ ។
ឯសោ មហាកជ វិហារោ សិវុតត្វារោ ភេន

រាជវង្ស ធម្មប្រតិបត្តិ រាជវង្សសង្គម

បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោ យោស្ស ។ បាមទីមបម្រុងព្រះគន្ធិរូបស្រមហើយ
ស្នូមព្រះអង្គសំគាល់ឲ្យកាលនីក្ខុ ក្នុងកាលវេទនាចុះ ។

[៣២២] គ្រាទោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ច្រង់ច្រង់កាន់
យោជីវ្យោហើយ ស្តេចចេញកំពឹនគេត្តចៅដោយយោស្ស ។ បសំដៅ
ទៅច្រង់មេទ្យបនិគមរបស់ពួកសក្យៈ ទៅមិនពេញ ១ ថ្ងៃច្រណែនឯង
ក៏បានដល់ទៅមេទ្យបនិគមរបស់ពួកសក្យៈ ហើយឆ្ពោះទៅកាន់ស្នូនច្បារ
ច្រង់យោជីវ្យោហើយ ដល់ដល់ទីដែលគួរបរយោនទៅបាន ហើយ
ច្រង់ចុះកំពឹយោន ស្តេចទៅដោយព្រះបាទ ចូលទៅកាន់ស្នូនច្បារ ។
សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនប្រក់ពុលច្រើនក្នុងទីវាល ។ លំដាប់នោះ
ព្រះបាទបសេនទិកោសល ចូលសំដៅទៅកេតិកុទាំងឡាយនោះ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ មានព្រះរាជទ្រង់ទេវតាពួកភិក្ខុថា បពិត្រលោក
ទាំងឡាយដ៏ចំរើន វេទនាចុះ ព្រះមានព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
អង្គនោះ ព្រះអង្គគង់ក្នុងទីណា ព្រោះយើងទាំងឡាយ ចង់ចូរនឹងព្រះ
មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះថ្វាយព្រះ
លាថា បពិត្រមហាកជ វិហារគុំប៉េទ្វារជើងទៅហើយ ព្រោះហេតុនោះ

អប្បសន្តោ ឧបសន្តមិត្តា អតរមាណោ អាឡិដ្ឋិ
 បរិសិត្តា ឧត្តាសិត្តា អត្តឡិ អាណោដ្ឋេហិ វិវិស្សតិ តេ
 កកវា ឆ្មារន្តិ ។ អដទោ រាជា បសេននិ កោសលោ
 តត្តោ ឧត្តញ្ច ឧត្តាសញ្ច ទិយស្ស តាកាយនស្ស
 ចានាសិ ។ អដទោ ទិយស្ស តាកាយនស្ស ឯតន-
 ហោសិ វហាយតិ ទោនានិ មហារាជា ឥនេវនានិ
 មយា ឯតត្តន្តិ ។ អដទោ រាជា បសេននិ កោសលោ
 យេន សោ វិហារោ សិវុតត្តារោ តេន អប្បសន្តោ
 ឧបសន្តមិត្តា អតរមាណោ អាឡិដ្ឋិ បរិសិត្តា ឧត្តា-
 សិត្តា អត្តឡិ អាណោដ្ឋេសិ ។ វិវិ កកវា ឆ្មារិ ។
 អដទោ រាជា បសេននិ កោសលោ វិហារិ បរិសិត្តា
 កកវតោ ចានេសុ សិវសា ធិចតិក្កា^(១) កកវតោ
 ចានានិ មុខេន ច បរិច្ឆម្ពតិ ចាលីហិ ច
 បរិសន្តាហតិ ធាមញ្ច សារេតិ រាជាហិ កន្តេ
 បសេននិ កោសលោ រាជាហិ កន្តេ បសេ-
 ននិ កោសលោតិ ។ កិ បន ភិ មហារាជ

១១. ធិត្តិ ។

សូមព្រះអង្គធ្វើព្រះសូរសេនីតិច ។ ស្តេចចូលទៅសន្សំម ។ លុច្ចល
 ទៅដល់របៀង ធ្វើព្រះទោសិត (គ្រវីហម) ព្រះគោរសនុទ្ធារ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទិវិបើកទ្វារដោយព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះបាទបសេននិ-
 កោសល ទ្រង់ហុចព្រះទានទិវិមកុដឲ្យទៅទិយកាយនាមាគ្យ កុដ
 ទិវិពានឯង ។ លំដាប់នោះ ទិយកាយនាមាគ្យ បានសេចក្តីត្រិវិ
 យ៉ាងនេះថា ដទ្បុរនេះ មហារាជទ្រង់ស្តេចចូលទៅតែមួយព្រះអង្គឯងខ
 ដទ្បុរនេះ គួរតែគ្មាននៅឯកុដទីនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទ
 បសេននិកោសល ស្តេចចូលទៅត្រង់វិហារ ដែលមានទ្វារបិទនោះ
 ធ្វើព្រះសូរសេនីតិច ។ ស្តេចចូលទៅសន្សំម ។ លុច្ចលទៅដល់របៀង
 ហើយ ក៏ទ្រង់ធ្វើព្រះទោសិតហើយគោរសនុទ្ធារ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ក៏ទ្រង់បើកទ្វារ ។ ទើបព្រះបាទបសេននិកោសល ចូលទៅកាន់
 វិហារហើយ ក្រាបចុះទៀបព្រះបាទយុគល ខែព្រះមានព្រះភាគដោយ
 សិរ្សៈផង ទ្រង់ព្រះចម្អិន (ដណ្តក់) ព្រះបាទយុគលខែព្រះមានព្រះភាគ
 ដោយព្រះឧស្ម័ន ប្របាច់ដោយព្រះហស្តទាំងឡាយផង ប្រកាស
 នាមផងថា បពិត្រព្រះអង្គអីចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាស្តេចរាជ្យបសេន-
 និកោសល បពិត្រព្រះអង្គអីចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាស្តេចរាជ្យបសេននិ-
 កោសល ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ ចុះមហាបពិត្រ

១ ទិស្សសំប្រេង សៀមយកទៅច្រើកាយនា សូរសៀង ។

អត្តវសំ សម្មស្ស្រាហោ ឥមស្មី សវីវេ ឯវ្យបំ
បរមជិច្ឆតារិ ករោសិ មិត្តបហារិ ឧបទិសេសីតិ ។

[៣២៣] អត្ថំ ទោ មេ កន្តេ ភតវតិ ធម្មទ្ធកយោ
ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា ភតវា ស្វាត្វាតោ ភតវតា
ធម្មោ សុឃ្យជិបន្នោ ភតវតោ សាវកេសធឿតិ ។
ឥណហំ កន្តេ ភតវា បស្សាមិ ឯតេ សមណាត្រាហ្ម-
ណោ បរិយន្តតតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តេ ទសបិ វស្សានិ
វសម្បិ វស្សានិ តិសម្បិ វស្សានិ ចត្តាធឿសម្បិ
វស្សានិ ។ តេ អបរេទ សមយេទ សុទហាតា
សុវិលិត្តា កម្បិតេសមស្ស បញ្ចហិ កាមតុ-
ណេហិ សមច្យតា សមន្តិក្ខតា ចរិចារន្តិ^(១) ។
ឥធម បណហំ កន្តេ ភិត្តា បស្សាមិ យាវជីវិ

១. បរិវរន្តិ ។

បានឃើញម្ហូរអំណាចវៃប្រយោជន៍ដូចម្ហូប បានជាទ្រង់ធ្វើសេចក្តីទុម
លំពានយ៉ាងវិក្រវលនិមានសកាណយ៉ាងនេះ ក្នុងសិរិះនេះ ហើយសំ-
ដែនឲ្យការប្តូរដោយសេចក្តីរាប់គោ (ដល់ម៉្លោះ) ។

[៣២៤] ព្រះបាទបសេនទិកាសេ ក្រាបបង្គំទូលតបថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើ ខ្ញុំព្រះអង្គបានយល់ចម្រើ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដឹង ដោយប្រពៃ ព្រះធម៌គឺព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់សំដែនហើយដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃជាសាវក របស់ព្រះ
មានព្រះភាគ ប្រគំបត្តិហើយដោយប្រពៃ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ
ដ៏ចម្រើ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញសមណព្រាហ្មណ៍ត្នក្ខៈ ក្នុងលោកនេះ
ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌មានកំណត់ ១០ ឆ្នាំខ្លះ ២០ ឆ្នាំខ្លះ ៣០ ឆ្នាំខ្លះ ៤០
ឆ្នាំខ្លះ ។ លុះដល់មកសម័យនេះក្រោយ ក៏ស្រាប់តែពួកសមណព្រាហ្ម-
ណ៍នោះ លាងលាបខ្លួនឲ្យស្អាត ពោសក់ ពុកមាត់ពុកចង្កា ហើយ
វែនស្តប់ស្តល់មូលមិត្ត ផ្លែកន្តិះដោយតាមគុណទាំង៤១៧ វិញ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដិណ្ណសក

អាខាលោកោដិកំ បរិបុណ្ណំ^(១) បរិសុទ្ធិ ព្រហ្មចរិយំ
ទរន្តោ ។ ទោ បដាហំ កន្តោ ឥតោ ធម្មាទ្ធា អត្ថំ
ឃីរិ បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិ ព្រហ្មចរិយំ សមទុបស្សនមិ ។
អយម្យំ ទោ មេ កន្តោ កកវតិ ធម្មទ្ធាយា
ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា កកវា ស្វាគ្វាលោ កកវា
ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ កកវតោ សាវកសាម្មាសិ ។

[៣២២] មុន ធម៌ កន្តោ រាជានោមិ រាជូហិ
វិវេទន្តិ ខត្តិយោមិ ខត្តិយេហិ វិវេទន្តិ ព្រាហ្មណាមិ
ព្រាហ្មណេហិ វិវេទន្តិ កហបតយោមិ^(២) កហបតិហិ
វិវេទន្តិ មាតាមិ បុត្តេន វិវេទន្តិ បុត្តោមិ មាតវា វិវេទន្តិ
មិតាមិ បុត្តេន វិវេទន្តិ បុត្តោមិ មិតវា វិវេទន្តិ
ភាតាមិ កតិណិយា វិវេទន្តិ កតិណិយិ ភាតវា វិវេទន្តិ
សហាយោមិ សហាយេន វិវេទន្តិ ។ ឥន បដាហិ
កន្តោ កិក្ខុ បស្សនមិ សមត្តោ សម្មោទមាទេ

១ ម. បរិយង្គ ។ ២ ខ. ធម្មាទ្ធា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិណ្ណសក

បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មានជីវិតជាទីបំផុត ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ
ដរាបដល់អស់ជីវិត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាពេ
មើលមុនឃើញមានបុគ្គលដទៃ ខាងក្រៅព្រះកុស្តសាសនានេះ ប្រព្រឹត្ត
ព្រហ្មចរិយធម៌ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធយ៉ាងនេះឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន នេះហើយដែលខ្ញុំព្រះអង្គបានយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះ
មានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដឹង ដោយប្រពៃ ព្រះធម៌
គឺព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សំដែងហើយ ដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃជា
សាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយដោយប្រពៃ ។

[៣២២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយវិញទៀត ច្រើនមាន
កែត្រូវព្រះរាជទានសំដែងគ្នានឹងពួកព្រះរាជាកំមាន ពួកក្សត្រទានសំដែង
គ្នានឹងពួកក្សត្រកំមាន ពួកព្រាហ្មណ៍ ទានសំដែងគ្នានឹងពួកព្រាហ្មណ៍កំ
មាន ពួកឧបាសក៍ទានសំដែងគ្នានឹងពួកឧបាសក៍កំមាន មាតាទានសំដែង
នឹងបុត្រកំមាន បុត្រទានសំដែងនឹងមាតាកំមាន មិតាទានសំដែងនឹងបុត្រ
កំមាន បុត្រទានសំដែងនឹងមិតាកំមាន បរិបូនប្រុសទានសំដែងនឹងបរិបូន
ស្រីកំមាន បរិបូនស្រីទានសំដែងនឹងបរិបូនប្រុសកំមាន សំឡាញ់ទាន
សំដែងនឹងសំឡាញ់កំមាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញតែពួក
ភិក្ខុកុស្តសាសនាហើយ ដែលមានសេចក្តីត្រូវត្រៀម ស្រស់ស្រាយ

កងវិទ្យា ធម្មចរិយសុត្ត ធម្មទុយាមា

អវិទេហោ វិភោទតិក្ខុតេ អញ្ញមញ្ញំ វិយាតត្តុហិ
សម្មស្សន្តោ វិហារន្តោ ។ ១ ទោ បដាហំ កន្តោ ភំតោ
តហិក្ខា អញ្ញំ ឃីវិ សមត្តំ បរិសំ សមទុបស្សាមិ ។
អយម្បិ ទោ មេ កន្តោ កកវតិ ធម្មទុយោ ហោតិ
សម្មសម្មន្តោ កកវា ស្វាត្តាតោ កកវតា ធម្មោ
សុច្ឆដិបន្តោ កកវតោ សាវកសាវ្ម្មតិ ។

(៣២៤) ចុន ធម្មរាហំ កន្តោ អាណមន
អាណមំ ឧយ្យានេន ឧយ្យានំ អនុច្ឆមាមិ អនុវិចារមិ
សោហំ តត្ថ ចស្សាមិ ឃីកេ សមណព្រាហ្មណោ
តិសេ លុទេ ទុទ្ធលោ ឧបណ្ណចណ្ណកជាតេ
ធមនិសន្តតកត្តោ ១ វិយ មញ្ញោ ចត្តុំ ពន្ធន្តោ
ជនស្ស ធស្សនាយ ។ តស្ស មញ្ញំ កន្តោ
ឃីកេហោសិ អន្តា ភំមេ អាយស្មន្តោ អនកិវតា
វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តំ អត្ថំ វា តេសិ តំភិ
ចាចំ^(១) កតំ ចដិច្ឆដំ^(២) តថា ភំមេ អាយស្មន្តោ

១ ឧ. ឃប់ រាជ្ជ ។ ២ ឧ. រាជ ធម្មទុត្ត ។

កងវិទ្យា ធម្មចរិយសុត្ត ករោសតំកាយសំធមិ

មិនចាស់ទេវតា ដូចជាទឹកដែលហាយរោយទឹកដោះស្រស់ សំឡឹង
ម្យ៉ែងមើលគ្នាដឹងគ្នាដោយចក្ខុជាទីស្រឡាញ់ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
ព្រះអង្គគឺចារាណារកមើល មិនឃើញមានបរិស័ទឯទៀត មានក្រៅព្រះ
ពុទ្ធសាសនានេះ ឲ្យមានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នាយ៉ាងនេះឡើយ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះហើយដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីយល់ធម៌ ក្នុង
សំណាត់ព្រះមានព្រះភោគថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គព្រាស់ដឹង
ដោយប្រពៃ ព្រះធម៌គឺព្រះមានព្រះភាគ ព្រាស់សំដែងហើយដោយ
ប្រពៃ ព្រះសង្ឃជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិចត្តិហើយដោយ
ប្រពៃ ។

(៣២៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយវិញទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គដើរ
ក្រឡឹងមើលរំពើសួនច្បារ ១ ទៅសួនច្បារ ១ ដំរីទទ្សាន ១ ទៅទទ្សាន ១
ឃើញសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងមួយក្នុងទីនោះ ស្តាំងស្តម សៅហ្មង កាប់
សម្បូរ កើតពេសល្បឿនស្លេកស្លាំង មានខ្លួនរាមដោយសរសៃ បិទមិន
ឲ្យក្នុងជនមើលដាច់ភ្នែកបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា លោកមានកាយុតាំងនេះ ទំនងជាប្រ-
ត្រិក្ខព្រហ្មចរិយធម៌ទាំងមិនត្រូវការ ពុំព្រោះសាវ័កលោកមានកាយុតាំង
នោះ ធ្វើបុបកម្មណាមួយដ៏កំបាំង បានជាលោកមានកាយុតាំងនេះ

ភិសា លូទា ទុត្តន្តា ឧបណ្ណបណ្ណកជាតា ធម៌ចិ-
 សទ្ធកកត្តា ន វិយ មញ្ញា ចក្កំ ពទ្ធប ជនស្ស ជនស្ស
 ធម្មនាយាតិ ។ គ្យាហំ ឧបសន្តមិត្តា ឯវំ វជាមិ
 កី ទុ ទោ កុម្មេ អាយស្មន្តោ^(១) ភិសា លូទា
 ទុត្តន្តា ឧបណ្ណបណ្ណកជាតា ធម៌ចិសទ្ធកកត្តា ន
 វិយ មញ្ញា ចក្កំ ពទ្ធប ជនស្ស ធម្មនាយាតិ ។
 តេ ឯវំមាហំសុ ពទ្ធករោតោ យោ មហារាជាតិ ។
 ឥធម បទាហំ កន្ត ភិក្ខុ បស្សាមិ ហដ្ឋប្បហដ្ឋ
 ឧទក្កន្តេ អភិវត្តរមេ ចិណិទ្រិយេ អប្បោស្សក្កេ
 បទ្ទលោមេ បរទុវុត្តេ មិត្តភូតេន ធមតសា វិហារន្តេ^(២) ។
 តស្ស មយ្ហំ កន្ត ឯតនហោសិ^(៣) អន្តា ឥតេ
 អាយស្មន្តោ តស្ស កកវតោ សាសនេ ឧទ្ធហិ
 បុត្រោបរិ វិសេសំ ជាទន្តិ^(៤) កជា^(៥) ឥតេ អាយស្មន្តោ
 ហដ្ឋប្បហដ្ឋា ឧទក្កន្តា អភិវត្តរមា ចិណិទ្រិយា^(៦)

១ ទ. អាយស្មន្ត ។ ២ ឃ- ហដ្ឋប្បហដ្ឋា ឧទក្កន្តា កសិដ្ឋយា ចិណិទ្រិយានិ
 បច្ឆេស្សន្ត បទ្ទលោមេ បរទុវុត្តេ មិត្តភូតេន ធមតសា វិហារន្តិ ទិស្សន្ត ។ ៣ ទ. ឯវំ
 ហោតិ ។ ៤ ទ. សញ្ញានន្តិ ។ ៥ ឃ. ធមលា ហំ ។ ៦ ឃ. ចិណិទ្រិយា ។

ស្គម សៅហ្មង ភាបសម្បុរ ភើតរោគល្បើងស្លូតស្លាំង មានខ្លួនរវេ
 ដោយសរវៃស មិនទំនងឲ្យដាច់ភ្នែកដល់ជំនួសមើល ។ ឡុំព្រះអង្គកិច្ចល
 ដៅរកតួសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ដូច
 ម្តេច បានជាលោកមានកាយទាំងឡាយ ស្គម សៅហ្មង ភាបសម្បុរ
 ភើតរោគល្បើងស្លូតស្លាំង មានខ្លួនរវេដោយសរវៃស មិនទំនងឲ្យដាច់
 ភ្នែកដល់ជំនួសមើលដូច្នោះ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះនិយាយយ៉ាង
 នេះថា មតិគ្រមហារាជ យើងទាំងឡាយមានពេកជាប់កាយពូជមក ។
 មតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឡុំព្រះអង្គឃើញពួកភិក្ខុក៏សាសនានេះ មាន
 ចិត្តរីករាយក្រៃពេក មានចិត្តខ្ពស់បំផុត មានសភាពក្រៃពេកក្រៃពេក
 មានដង្ហែមរេញលេញ មានសេចក្តីខ្ពស់ខ្លាយតិច មានពេមសម្បូរ
 ហើយចិត្តមជ្ឈិមដោយសារមានរបស់អ្នកដទៃ មានចិត្តមានសភាពដូច
 ជាម្រឹក ។ មតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឡុំព្រះអង្គនោះមានសេចក្តីក្រិនរយ៉ាង
 នេះថា លោកមានកាយទាំងឡាយនេះ ដឹងខ្លាំគុណវិសេសដទៃក្រៃ
 លែងជាងការបុណ្យក៏សាសនារបស់ព្រះមានចូលរួមនោះ ដោយពិតហើយ
 បានជាលោកមានកាយទាំងនេះ មានចិត្តរីករាយក្រៃពេក មានចិត្ត
 ខ្ពស់បំផុត មានសភាពក្រៃពេកក្រៃពេក មានដង្ហែមរេញលេញ

អប្បោស្សុត្តា បន្ទុលោមា បរទុត្តា មិត្តក្រុតេជ
ចេតសា វិហារន្តិទិ ។ អយម្យិ ទោ មេ កន្តេ
កតវតិ ធម្មទ្ធវយោ ហោតិ សម្មាសម្មុត្តោ កតវា
ស្យាត្តោតោ កតវតា ធម្មោ សុប្បជិបន្នោ កតវតា
សាវកសង្ឃោតិ ។

[៣៦៦] មុន ចេតវាមិ កន្តេ រាជា ទន្តិយោ
មុត្តាវសិត្តោ បហោមិ យាតេតាយិ វា យាតេតុំ
ជាចេតាយិ វា ជាចេតុំ បព្វាជេតាយិ វា បព្វាជេតុំ ។
តស្ស មយ្ហិ កន្តេ អដ្ឋករណេ^(១) និសិទ្ធស្ស អន្តរន្តរា
កតិ ឱចាតេន្តិ សោហិ ន លកមិ មា មេ កោត្តោ
អដ្ឋករណេ និសិទ្ធស្ស អន្តរន្តរា កតិ ឱចាតេថ កតា
បរិយោសានិ មេ កវន្តោ^(២) អាគមេន្ធតិ ។ តស្ស មយ្ហិ
កន្តេ អន្តរន្តរា កតិ ឱចាតេន្តិ ។ វេទ បចាហិ កន្តេ

១ ន. អន្តរណេ ។ ២ ម. កោត្តោ ។

ពានសេចក្តីរូល់ខ្លាយតិច មានរកមសម្បូរហើយ ចំពោះជីវិតដោយ
ពានរបស់អ្នកដទៃ ពានចិត្តមានសភាពដូចជាប្រឹក ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន នេះឯងដែលទំនៀមទ្រព្យព្រះអង្គ បានយល់ធម៌ក្នុងសំណាត់ព្រះ
មានព្រះគោតថា ព្រះមានព្រះគោត ប្រាសដ៏ងងឹតដោយប្រពៃវែម ព្រះធម៌
ព្រះមានព្រះគោត សំដែងហើយដោយប្រពៃវែម ព្រះសង្ឃជាសាវក
របស់ព្រះមានព្រះគោត ប្រតិបត្តិហើយដោយប្រពៃវែម ។

[៣៦៦] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គជាករា
ជាក្សត្រិយ៍បានមុត្តាភិសេកហើយ ល្មមសម្រាប់មនុស្សដែលគួរសម្រាប់កិ
បាន មនុស្សត្រូវចំរើនក៏ឲ្យចំរើនបាន មនុស្សគួរបណ្តាញក៏ឲ្យបណ្តាញ
បាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គនោះកំពុងអង្គុយក្នុង
កេងសម្រាប់កាត់ក្តី ហើយមានពួកដទៃហ៊ាននិយាយស្តាប់សំដី គ្រង់ពាក់
កណ្តាល ខ្ញុំព្រះអង្គនោះក៏បាននិយាយយាត់ថា អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ
កុំធ្វើសំដីរបស់ខ្ញុំដែលកំពុងអង្គុយ ក្នុងកេងសម្រាប់កាត់ក្តី ឲ្យដាច់ពាក់
កណ្តាលឡើយ អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយចង្អុលចំរើននិយាយឲ្យចប់សិន ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកមនុស្សក៏ទៅតែនិយាយស្តាប់សំដី របស់ខ្ញុំព្រះ
អង្គគ្រង់ពាក់កណ្តាលដដែល ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសាសន

កំភ្នុ បស្សបិ យស្មី សមយេ កកវា អនេកេ .
 សតាយ បរិសាយ ធម្មិ ទេសេតិ ទេវ ភស្មី
 សមយេ កកវតោ សាវកានិ ទិដិភសន្តោ វា
 ហោតិ ឧត្តាបិភសន្តោ វា ។ ភូតថុទ្ធិ កន្ត
 កកវា អនេកេសតាយ បរិសាយ ធម្មិ ទេសេសិ
 តត្រ អញ្ញតរេ(១) កកវតោ សាវកា ឧត្តាសិ ។
 តទេនិ អញ្ញតរេ សព្វហ្មតាវិ ជន្តកោន យដ្ឋេសិ
 អច្ឆសន្តោ អាយស្មា ហោតុ មា អាយស្មា(២)
 សន្តមកាសិ សត្តា ទោ កកវា ធម្មិ ទេសេតិ ។
 ភស្មិ មយ្ហិ កន្ត ឯតទហោសិ អច្ឆរិយិ វត កោ
 អត្តនិ វត កោ អនណ្ណោន វត តិវ កោ អសត្តន
 ឯវិ សុវិទីតា បរិសា ករិស្សតិតិ ។ ទ ទោ
 បទាហិ កន្ត វតោ ពហិទ្ធា អញ្ញិ ឯវិ សុវិទីតិ
 បរិសិ សមទុបស្សមិ ។ អយម្មិ ទោ មេ កន្ត
 កកវតិ ធម្មទ្ធកយោ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា កកវា

១១. ព្រហ្មតរេ ។ ២. ឧ. ម. ពាយស្ម ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសាសន

ឃើញតែពួកក្រុមសាសនានេះ បើព្រះមានព្រះភាគ កំពុងសំដែង
 ធម៌ដល់បរិស័ទច្រើនយក្នុងសម័យណា សម័យនោះ ពួកសាវ័ករបស់
 ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ដកហូតសំឡេងកណ្តាស់ ឬសំឡេងក្នុងគ្រូហែម
 ឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុអ្វីបានដូច្នោះមក បើព្រះ
 មានព្រះភាគ កំពុងសំដែងធម៌ដល់បរិស័ទច្រើនយេ ហើយមានសាវ័ក
 របស់ព្រះមានព្រះភាគណាមួយ ក្នុងឡើងក្នុងទីនោះ ។ នឹងមានស-
 ព្រហ្មចារិបុគ្គលណាមួយ នោះខ្ញុំសាវ័កនោះដោយជន្លង់ដំបូង លោកមាន
 កាយ ចូរធ្វើសំឡេងគិល លោកមានកាយ កុំធ្វើសំឡេងទ្វារឡើយ
 ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគជាគ្រូយើង កំពុងសំដែងធម៌ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រេកអរយ៉ាងនេះថា អើស្តារ្យណាស់ប៉ុ-
 ព័ទ្ធស្រណាស់ប៉ុន្មាន បរិស័ទដែលព្រះអង្គទូន្មានបានដោយ យ៉ាងនេះ
 ដោយមិនបាច់កាងកាដា មិនបាច់កាងគ្រឿងស្រ្តាឡើយ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាចើល មិនឃើញបរិស័ទដ៏ទៃក្រៅ
 ពីព្រះពុទ្ធសាសនា ឱ្យទូន្មានបានដោយដោយយ៉ាងនេះឡើយ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះឯង (ដែលនាំឱ្យ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានយល់ធម៌ក្នុង
 សំណាត់ព្រះបាទព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ដ៏ដឹងដោយប្រពៃបែប

វិវាទស្ស ធម្មបទិយស្ស ធម្មបទិយ

ស្វាត្តាតោ ភកវតោ ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ ភកវតោ
សាវកសង្ឃាតិ ។

(៣២៧) បុន ធម្មបទិយ កន្ល បស្សមិ
និទេកេន្ទ ខត្តិយបណ្ឌិតេ ឯបុណោ តាតថវប្បវាទេ
វាឡវេទិវបេ ។ តេ ភិណ្ឌន្តា មញ្ញោ ធរន្តិ បញ្ញាតតេន
និដ្ឋិតតានិ ។ តេ សុណាន្តិ សមណោ ទលុ ភោ
កោតមោ អមុកំ ធាម កាមំ វា វិគមំ វា
ឱសវិស្សាតិ ។ តេ បញ្ញំ អភិសង្ករោន្តិ វិសិ មយំ
បញ្ញំ សមណំ កោតមំ ឧបសង្កមិត្វា បុត្តិស្សាម
វិវត្សោ យោ បុដ្ឋោ វិវិ ព្យាករិស្សាតិ វិវមស្ស
មយំ វាទំ អាហេថេស្សាម វិវត្សាបិ យោ បុដ្ឋោ វិវិ
ព្យាករិស្សាតិ វិវមស្ស មយំ វាទំ អាហេថេស្សាមាតិ ។
តេ សុណាន្តិ សមណោ ទលុ ភោ កោតមោ
អមុកំ ធាម កាមំ វា វិគមំ វា ឱសដោតិ ។
តេ យេន ភកវា តេនុបសង្កមន្តិ ។ តេ
ភកវា ធម្មបទិយ កាយាយ សន្តស្សេតិ សមាទេវតិ

វិវាទស្ស ធម្មបទិយស្ស វិយាយកំការយលំនមំ

ព្រះធម៌ ព្រះមាតាព្រះភាគសំដែងទុកហើយដោយប្រវត្តិមន ព្រះសង្ឃ
ជាសាវករបស់ព្រះមាតាព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយប្រវត្តិមន ។

(៣២៧) បតិព្រះអង្គវិចារីន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
ឃើញខត្តិយបណ្ឌិតពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាប្លិត ភាពញ៉ាំ
ញីនូវបរិបូណ៌ទុក បានសភាពដូចជាអ្នកប្រាជ្ញាប្លិតសាហាវ ។ ពួក
ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ ហាក់ដូចជាខំលាយនូវទិដ្ឋិដោយប្រាជ្ញាប្លិត ។
ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះបានព្យាបាល ព្រះសមណៈភាគម មិនទទួលមកកាន់
ស្រុកឬនិគមឯណោះ ។ ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះក៏ពាក់ព័ន្ធប្រស្នាហើយ
និគត្តាថា យើងនឹងចូលទៅស្វែងរកព្រះសមណៈភាគម កាល
យើងសួរទៅហើយ ថ្ងៃព្រះសមណៈភាគម ដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះ
ទេ យើងនឹងលើកកំទេតិពាលទោស របស់ព្រះសមណៈភាគមយ៉ាង
នេះ មួយទៀត កាលយើងសួរយ៉ាងនេះហើយ ថ្ងៃព្រះសមណៈភាគម
ដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះទេ យើងនឹងលើកកំទេតិរបស់ព្រះសមណ-
ភាគមនោះយ៉ាងនេះវិមទៀត ។ ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ បានព្យាបាល
ព្រះសមណៈភាគម មិនទទួលមកកាន់ស្រុកឬនិគមឯណោះ ។ ខត្តិយ-
បណ្ឌិតទាំងនោះ ក៏ចូលមករកព្រះមាតាព្រះភាគ ។ ព្រះមាតាព្រះ
ភាគទ្រង់ពន្យល់ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះឱ្យយល់ច្បាស់ ឱ្យកាន់យកភាគ

លុត្តរ័បិទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសាវៈ

សម្មាសម្ពុទ្ធវេទិ សម្មាសម្ពុទ្ធវេទិ ។ តេ កកវតា ធម្មិយា
កេថាយ សទ្ធស្សីតា សមាទមិតា សម្មត្តេដិតា
សម្មាសម្ពុទ្ធវេទិ ធម្ម ចេវ កកវត្ថុំ ចញ្ញំ ចុច្ឆន្តិ
កុតស្ស(១) វាទំ អាហេមេស្សន្តិ អញ្ញនត្ថំ(២) កកវតោ
សាវកោ សម្មាសម្ពុទ្ធវេទិ ។ អយម្យិ ចេ មេ កន្ត
កកវតិ ធម្មទ្ធវាយ ហោតិ សម្មាសម្មត្តោ កកវ
ស្វាញាតោ កកវតោ ធម្មា សុម្មាដិចច្ឆោ កកវតោ
សាវកសម្មាសម្ពុទ្ធវេទិ ។

(៣២៨) ចុទ ចេវវាហំ កន្ត មស្សាមិ ឥធម្មកេត្ត
ប្រាហ្មណបណ្ឌិតោ ។ ចេ ។ គហចតិបណ្ឌិតោ...
សមណបណ្ឌិតោ ធម្មិយោ កកវតាម្យវាទេ វាទ្ធស្សវេទិ-
វេទ ។ តេ កិច្ចន្តា មញ្ញោ ចរន្តិ មញ្ញាកតេទ
ធម្មិយោ ។ តេ សុណាតិ សមណោ ទន្ស

១ ឧ. ច. កុរោ ។ ២ ឧ. ច. កញ្ញា ។

លុត្តរ័បិទ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសាវៈ

ឱកាចហោន ឱកាចហោន ដោយធម្មិកថា ។ លុះព្រះមានព្រះភាគបុប
ពន្យល់ពួកទុក្ខិយចណ្ឌិតឱ្យយល់ច្បាស់ ឱកាចហោន ឱកាចហោន
ឱកាចហោន ដោយធម្មិកថាហើយ ក៏មិនហ៊ានបំភ្លាសប្រស្តានឹងព្រះមាន
ព្រះភាគ មិនដឹងជាខឹងលើកវាទៈពិណាកើត តាមពិត គ្រឿងសម្រេច
ជាសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគវិញ ។ បរិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះឯង
ដែលនាំឱ្យខ្ញុំព្រះអង្គយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ
មានព្រះភាគព្រះអង្គគ្រាន់ដឹងដោយប្រពៃមែន ព្រះធម៌គឺព្រះមានព្រះ
សំដែងហើយ ដោយប្រពៃមែន ព្រះសង្ឃជាសាវករបស់ព្រះមានព្រះ
ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃមែន ។

(៣២៨) បរិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ
ប្រាហ្មណបណ្ឌិតពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ។ មេ ។ គហចតិបណ្ឌិត... សម-
ណបណ្ឌិត មានប្រាជ្ញាស្ម័គ្រ អាចញាតិញ្ញាតិចេញពីទុក្ខ មានសភាព
ដូចជាអ្នកសម្រាប់ប្រើគណៈ ។ សមណបណ្ឌិតព្រះធម៌នោះពាក់ដូចជាទំ-
លាយខ្លះខ្លះដ៏ដោយប្រាជ្ញា ។ ចណ្ឌិតព្រះធម៌នោះបានពុំថា ព្រះសមណ-

រាជវង្ស ធម្មចេតិយសូត្រ ធម្មត្ថយកថា

កោ ភោតមោ អម្ពកំ ឆាម កាមំ វា ជិកមំ វា
 ឱសវិស្សតិគិ ។ តេ ចញ្ញំ អភិសង្ការោន្តិ ឥមំ មយំ
 បញ្ញំ សរណំ ភោតមំ ឧបសង្កមិត្តា ចុច្ឆិស្សាម
 ឯវាក្យេ យោ ចុដ្ឋោ ឯវំ ក្យាករិស្សតិ ឯវមស្ស
 មយំ វាទំ អាហេបេស្សាម ឯវាក្យេមិ យោ ចុដ្ឋោ ឯវំ
 ក្យាករិស្សតិ ឯវម្បិស្ស មយំ វាទំ អាហេបេស្សាមាតិ
 តេ សុណាន្តិ សមណោ ទលុ កោ ភោតមោ
 អម្ពកំ ឆាម កាមំ វា ជិកមំ វា ឱសដោតិ ។
 តេ យេន ភកវា តេនុបសង្កមិត្តំ ។ តេ ភកវា ធម្មិយា
 កាដាយ សន្តស្សតិ សមាធិបេតិ សម្មត្តជេតិ
 សម្មហំសិតិ ។ តេ ភកវតា ធម្មិយា កាដាយ
 សន្តស្សិតា សមាធិបិតា សម្មត្តជិតា សម្មហំសិតា
 ន ទេវ ភកវន្តិ ចញ្ញំ ចុច្ឆន្តិ កុតស្ស វាទំ
 អាហេបេស្សន្តិ អញ្ញនត្តិ ភកវន្តិយេវ ឱកាសំ យាចន្តិ
 អការស្នា អនការិយំ ចត្វជ្ជាយ ។ តេ ភកវា
 បញ្ចាជេតិ ។ តេ ភតា បព្វជិតា សមាធា វុបកដ្ឋា

រាជវង្ស ធម្មចេតិយសូត្រ ឯយាយនិវតិយាយនិវតិ

ភោតម ធិមន្តចូលមកកាន់ស្រុកឬមិតមង្គលោះ ។ គេកំណត់នឹងប្រសូ
 ដោយគិតថា យើងទាំងឡាយ នឹងចូលទៅសួរប្រសូនេះនឹងព្រះសម-
 ណាភោតម កាលយើងសួរ យ៉ាងនេះទៅហើយ បើព្រះសមណ-
 ភោតមដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះទេ យើងនឹងលើកវាទះរបស់ព្រះសម-
 ណាភោតមនោះយ៉ាងនេះ មួយទៀត កាលយើងសួរ យ៉ាងនេះទៅ
 ហើយ បើព្រះសមណភោតមដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះទេ យើងទាំង
 ឡាយ នឹងលើកវាទះរបស់ព្រះសមណភោតមនោះ យ៉ាងនេះទៅ
 ទៀត ។ បណ្ឌិតទាំងនោះចោទចុះថា ព្រះសមណភោតម ធិមន្តចូលមក
 កាន់ស្រុកឬមិតមង្គលោះ ។ គេកំណត់ចូលមកព្រះមានព្រះភាគ ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់បណ្ឌិតទាំងនោះ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់
 យកភាម ឲ្យភាចហាន ឲ្យរឹករយដោយធម្មិតថា ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ពន្យល់បណ្ឌិតទាំងនោះ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកភាម ឲ្យភាច
 ហាន ឲ្យរឹករយដោយធម្មិតថាហើយ គំមិនហ៊ាននាំគ្នាសួរប្រសូចំពោះ
 ព្រះមានព្រះភាគឡើយ នឹងលើកវាទះមកពីណាកើត ភាមពិត ទៅជា
 ស្នូមឧកាសនឹងព្រះមានព្រះភាគ ហើយចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ភាគ
 មិនមានផ្ទះដោយបញ្ចក្ខ័យ ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏បំប្លែងបណ្ឌិតទាំង
 នោះ ។ បណ្ឌិតទាំងនោះ លុះចូលផ្ទះចេញហើយក៏ទៀសចេញទៅ ផងមាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

អប្បមត្តា អាតាចិទោ បហិតត្តា វិហារត្តា នចិវស្សេវ
 យស្សត្តាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អការស្មា
 អនការិយំ បព្វជន្នំ កនទុត្តរំ ព្រហ្មទរិយបរិយោជំ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្មជ្ជ
 វិហារត្តំ ។ តេ ឯវាហិសុ មយំ^(១) វគ កន្ត កោ
 អនស្សាម^(២) មយំ ហិ បុព្វេ អស្សមណា វ សមាធា
 សមណាម្ហាតិ បដិដាទិម្ហា អព្រាហ្មណា វ សមាធា
 ព្រាហ្មណាម្ហាតិ បដិដាទិម្ហា អនាហន្តោ វ សមាធា
 អនាហន្តោម្ហាតិ បដិដាទិម្ហា ឥនាទិ ទោម្ហ^(៣) សមណា
 ឥនាទិ ទោម្ហ ព្រាហ្មណា ឥនាទិ ទោម្ហ អនាហន្តោតិ ។
 អយម្យំ ទោ មេ កន្ត កកវតិ ធម្មទ្ធវយោ
 ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា កកវា ស្វាត្តារតា កកវតា
 ធម្មោ សុប្បដិបទ្ធោ កកវតោ សាវកសង្ឃោតិ ។

១ ឧ. ប. មនំ ។ ២ ឧ. ឯត្ថន្តេ បនំ វគ កោ អនស្សាមតិ ទិស្សតិ ។ ប. មនំ វគ
 កោ ក្សបទស្សាមតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. ទោម្ហ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

សេចក្តីប្រមាណ មានព្យាយាម បានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួក
 កុលបុត្រដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្ទះដោយប្រវែង ដើម្បីប្រយោជន៍
 ដល់អន្តរាគមណ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់សុំអនុគ្រម
 នោះ បីជាទីបំផុតនៃមនុស្សប្រាហ្មណ៍ ក្នុងចក្ខុវិស័យនេះ ដោយប្រាថ្នាបេស
 ខ្លួន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនោះដោយវិធានបដិទាន ៦ ៧ បណ្ឌិតទាំង
 នោះក៏ពោលយ៉ាងនេះថា អើយេនីទាំងឡាយ មិនវិនាសទេ ព្រោះថា
 កាលនឹងមើម យើងទាំងឡាយមិនមែនជាសមណៈ ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាសមណៈ
 មិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាព្រាហ្មណ៍ មិនមែនជាព្រះអរហន្ត
 ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាព្រះអរហន្ត ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ បានជាសមណៈ
 ពិតហើយ ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ បានជាព្រាហ្មណ៍ពិតហើយ
 ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយបានជាអរហន្តពិតហើយ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គអធិបតី ទេវតាដែលទាំងឡាយព្រះអង្គយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ នៃព្រះ
 មានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាសដឹង ដោយប្រព័ន្ធនៃ
 ព្រះធម៌ ព្រះមានព្រះភាគ សំដែងហើយ ដោយប្រព័ន្ធនៃ ព្រះ
 សង្ឃជាសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយដោយប្រព័ន្ធនៃ ។

[៣២៤] បុណ្យ ធម្មវិញ្ញាណ (១) កន្លែង ឥមេ ឥសិទ្ធិបុណ្យ-
 ណា (២) ធម្មតាយោ ធម្មកត្តា ធម្មយោនា អហំ នេសិ
 ជីវិតំ ធាតា យសស្ស អាហត្តា អដ ច បទ យោ
 តថា មយំ ធិបច្ចុការិ កកោន្តិ យថា កកវតិ ។
 ក្នុងបុព្វហិ កន្លែង សេនិ អត្តយ្យោតោ សមាណោ ឥមេ (៣)
 ឥសិទ្ធិបុណ្យណា ធម្មតាយោ វិមិសមាណោ អញ្ញត្តាស្មី
 សម្ពាណោ អាស្រេថ វាសិ ឧបកថ្មី ។ អដ ខា
 កន្លែង ឥមេ ឥសិទ្ធិបុណ្យណា ធម្មតាយោ កហុនោ
 វត្តំ ធម្មិយោ កថាយ វិគិធានេត្វា យតោ អស្សោស្មី
 ទោ កកវត្តិ តតោ សិសំ កត្វា មិ ចាននោ កវិក្វា
 ធិបច្ចីសុ ។ តស្ស មយំ កន្លែង ឯតនយោសិ អន្តរិយិ
 វត កោ អត្តតិ វត កោ ឥមេ ឥសិទ្ធិបុណ្យណា
 ធម្មតាយោ ធម្មកត្តា ធម្មយោនា អហំ នេសិ ជីវិតំ
 ធាតា យសស្ស អាហត្តា អដ ច បទ យោ
 តថា មយំ ធិបច្ចុការិ កកោន្តិ យថា កកវតិ

១ ឧ. ឧ. ចហា ១ ២ ឧ. ឥសិទ្ធិបុណ្យណា ១ ៣ ឧ. និយេ ១ ឧ. និមេ ១

[៣២៥] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ពួកជាតិរឿយ (ពីរនាក់)
 គឺឥសិទ្ធិៈ ១ បុណ្យៈ ១ ចាំនេះ មានបាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដូចជា
 បាយនេ មានយានរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ដូចជាយាននេ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឱ្យ
 ជីវិតបាននាំយសដល់ជាតិរឿយចាំនេះ តែពួកជាតិយើងមិនធ្វើសេចក្តី
 ទទល់ទោសមកក្រខ្ញុំព្រះអង្គ ដូចជាធ្វើចំពោះព្រះមាតាព្រះភារៈឡើយ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានលើកពួកសេនាចេញទៅ ដើម្បីស្រួត
 មើលខ្ញុំពួកជាតិរឿយ ឈ្មោះឥសិទ្ធិៈនិងបុណ្យៈចាំនេះ ហើយឈប់
 សម្រាកក្នុងកន្លែងចង្អៀតមួយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះ
 ពួកជាតិរឿយ ឈ្មោះឥសិទ្ធិៈនិងបុណ្យៈចាំនេះ ញ៉ាំងកាលឱ្យកម្លង
 ទៅដោយធម្មិកថា អស់ក្រិច្ចាច្រើន បើក្នុងយើងថា ព្រះមាតាព្រះ
 ភារៈ គន្លឹះនាំគង់ទ័ណា ក៏បែករាលដៅគ្រង់ចំពោះ ហើយដកសណ្ឋក
 ដើងមកលើខ្ញុំព្រះអង្គវិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ បាន
 សេចក្តីគ្រិះរិយោនេះថា អើយ្នី កស្តាប្បណាស់ អើយ្នី ចំឡែកភក
 ណាស់ ជាតិរឿយឈ្មោះឥសិទ្ធិៈនិងបុណ្យៈចាំនេះ មានបាយរបស់អញ
 ក៏ដូចជាបាយនេ មានយានរបស់អញ ក៏ដូចជាយាននេ អញបានឱ្យ
 ជីវិត បាននាំយសដល់ជាតិរឿយចាំនេះ តែជាតិរឿយចាំនេះមិនធ្វើ
 សេចក្តីទទល់ទោសមកក្រអញ ដូចជាធ្វើចំពោះព្រះមាតាព្រះភារៈសោ ។

អន្តា ឥម វាយស្មុទ្ធា កស្ស កតវតោ សាសនេ
ឡើយ បុព្វនាមវំ វិសេសំ ជាទន្ធដំ(១) ។ អយម្បិ
ទោ(២) កន្ត កតវតិ ទន្ធាយោ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា
កតវា ស្វាត្តាតោ កតវតោ ទម្មោ សុប្បដិបន្តោ
កតវតោ សាវកសម្ម្បតិ ។

[៣៣០] បុន ធម៌វំ កន្ត កតវតិ ទន្ធាយោ
អហម្បិ ទន្ធាយោ កតវតិ កោសលោ អហម្បិ
កោសលោ កតវតិ អាសីតិកោ អហម្បិ
អាសីតិកោ យម្បិ ទោ(៣) កន្ត កតវតិ
ទន្ធាយោ អហម្បិ ទន្ធាយោ កតវតិ កោសលោ
អហម្បិ កោសលោ កតវតិ អាសីតិកោ អហម្បិ
អាសីតិកោតិ ។ ឥមិយា វាហាមេវាហំ(៤) កន្ត
កតវតិ បរមនិបបទការិ កក្កុំ មិត្តបហារិ ឧបទិសេតិ
ហន្ត ចណិ មយំ កន្ត កត្តាម ពហុកិច្ចា
មយំ ពហុករណីយាតិ ។ យស្សនានិ ភិ មហាវជ

១ ខ. សញ្ញាភិ ។ ២ ឧ. ម. ទោ មេ ។ ៣ ខ. កោសលោ ទន្ធា ។ ៤ ឧ. ឥមិយាហំ ។

លោកមានអាយុចាំនេះ ដឹងខ្លួនគុណវិសេសដ៏ក្រៃលែង ចាំនាង
ដើមទាងចុង ក្នុងសាសនាបេសព្រះមានព្រះភាគកន្លះនោះដោយភិក ។
បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះឯងដែលនាំខ្ញុំព្រះអង្គ បានយល់ធម៌ក្នុង
សំណាកនៃព្រះមានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ
មែន ព្រះធម៌គឺព្រះមានព្រះភាគ សំដែងហើយដោយប្រពៃ
ព្រះសង្ឃជាសាវករបេសព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃមែន ។

[៣៣១] បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយវិញទៀត ព្រះមានព្រះភាគ
ក៏ជាក្សត្រិយ៍ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ជាក្សត្រិយ៍ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ជាអ្នកកោសល
ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ជាអ្នកកោសល ព្រះមានព្រះភាគមានព្រះជន្ម ៨០ ខ្ញុំព្រះអង្គ
ក៏មានអាយុ ៨០ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ត្រង់ដែលព្រះមានព្រះភាគជា
ក្សត្រិយ៍ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ជាក្សត្រិយ៍ ព្រះមានព្រះភាគក៏ជាអ្នកកោសល ខ្ញុំ
ព្រះអង្គក៏ជាអ្នកកោសល ព្រះមានព្រះភាគក៏មានព្រះជន្ម ៨០ ខ្ញុំព្រះអង្គ
ក៏មានអាយុ ៨០ ។ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តែគ្រឿងជា ខ្ញុំព្រះអង្គ
គួរដើម្បីធ្វើនូវសេចក្តីទុណ្ណបរិចារក្រៃលែង ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បី
សំដែងនូវការចូរដោយសេចក្តីរាប់អាន ចំពោះព្រះអង្គវិញ បតិគ្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមានវិញច្រើន មានការរស់ច្រើន
បតិគ្រឿងចំរើនវិញជាប់ ។ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ជា បតិគ្រឿងរាប់

កាលំ មញ្ញសីតំ ។ អថទោ រាជា បសេនទិ
កោសលោ ឧដ្ឋាយាសនា កកវន្តំ អភិវាទេត្វា
បទក្កុណំ កត្វា បក្កាមំ ។

[៣៣១] អថទោ កកវា អថិវ្យក្កន្តស្ស រញ្ញា
បសេនទិស្ស កោសលស្ស កិក្កុ អាមន្តសិ ឯសោ
កិក្កុវេ រាជា បសេនទិ កោសលោ ធម្មចេតិយានិ
ភាសិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កន្តោ ឧក្កណ្ណាមំ កិក្កុវេ
ធម្មចេតិយានិ បរិយាបុណាមំ កិក្កុវេ ធម្មចេតិយានិ
នារេមំ កិក្កុវេ ធម្មចេតិយានិ អត្តសញ្ញិតានិ កិក្កុវេ
ធម្មចេតិយានិ អាទិព្រហ្មចរិយកានិ ។ ឯទមរោច
កកវា អត្តមនា តេ កិក្កុ កកវនោ ភាសិតំ
អភិទន្ធនំ ។

ធម្មចេតិយសូត្រ វិមំ វិមំ ។

ស្នមព្រះអង្គសំគាល់ខ្ញុំកាលដំនួរ ក្នុងកាលដទ្បុវះនេះចុះ ។ ទើបព្រះ
បាទបសេនទិកោសល ប្រោកអំពីភាសនៈ ហើយព្យាយាមបន្តិណាព្រះ
មានព្រះភាគដោយគោរព ធ្វើប្រទក្សិណហើយស្តេចចេញទៅ ។

[៣៣១] កាលព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្តេចចេញទៅបំផុ
ទាន់បាទយូរចំនួន ទើបព្រះមានព្រះភាគ គ្រាសំពៅនឹងពួកកិក្កុ
ម្នាលភិក្កុចាំនិទ្យាយ ព្រះបាទបសេនទិកោសលនេះ ទ្រង់សំដែងខ្ញុំ
ពាក្យដែលធ្វើការគោរព ក្នុងធម៌ចាំនិទ្យាយ ហើយប្រោកអំពីភាសនៈ
ស្តេចចេញទៅ ម្នាលភិក្កុចាំនិទ្យាយ អ្នកចាំនិទ្យាយ ចូររៀនខ្ញុំពាក្យ
ដែលធ្វើខ្ញុំសេចក្តីគោរព ក្នុងធម៌ចាំនិទ្យាយ ម្នាលភិក្កុចាំនិទ្យាយ អ្នក
រាល់គ្នា ចូរទទួលពាក្យដែលធ្វើការគោរពក្នុងធម៌ ម្នាលភិក្កុចាំនិទ្យាយ
អ្នករាល់គ្នា ចូរចងចាំទុកពាក្យ ដែលធ្វើការគោរពក្នុងធម៌ ម្នាលភិក្កុ
ចាំនិទ្យាយ ព្រោះពាក្យដែលធ្វើការគោរពក្នុងធម៌ បំប្រកបដោយ
ប្រយោជន៍ ជាពិសេសព្រហ្មចរិយកៈ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង
ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្កុចាំនិទ្យាយ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយចំពោះ
ភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ធម្មចេតិយសូត្រ ទី ១ ។

ទស័ម កណ្តកត្តលសុត្តិ

(៣៣២) ឯវម្មេ សុតិ ។ ឯតិ សមយំ ភក្កា
ឧទញាយំ(១) វិហរតិ កណ្តកត្តលេ មិគធាយេ ។
តេន ទោ បទ សមយេន រាជា បសេនទិ
កោសលោ ឧទញំ អនុប្បត្តោ ហោតិ តេនទិទេវ
ភវណីយេន ។ អថទោ រាជា បសេនទិ កោសលោ
អញ្ញតំ បុរិសំ អាមន្តសិ ឯហិ ភិ អញ្ញោ បុរិស
យេន ភក្កា តេនុបសន្តម ឧបសន្តមិក្ខា មម
វទេនេន ភក្កតោ ទានេ សិរសា វន្តាហិ អប្បាពាទិ
អប្បាគន្តិ លហុដ្ឋាទិ ពលំ ជាសុវិហារំ បុទ្ធ រាជា
កន្តេ បសេនទិ កោសលោ ភក្កតោ ទានេ សិរសា
វន្តតិ អប្បាពាទិ អប្បាគន្តិ លហុដ្ឋាទិ ពលំ
ជាសុវិហារំ បុទ្ធតីតិ ឯវត្ថុ វទេហិ អដ្ឋ តិវ កន្ត
រាជា បសេនទិ កោសលោ បញ្ញាគន្តិ កុត្តទាគរសោ

១ ឧ. ឧទញាយំ ។ ឃ. ឧទញាយំ ។

កណ្តកត្តលសុត្តិ ទី ១០

(៣៣២) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងភ្នំប្រទេស ឈ្មោះកណ្តកត្តលៈ ជាទីឱ្យភ័យ
ដល់ពួកម្រឹគ ដ៏ត្រូវឧទញា ។ សម័យនោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកោស
ល បានមកដល់ទទួលបាននោះ ដោយភិក្ខុនិមួយ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទ
បសេនទិកោសល ត្រាស់ហៅបុរសម្នាក់ថា ខ្ញុំលបុរសដ៏ចំរើន អ្នកឯង
ចូរមកទេ ចូរអ្នកឯងចូលទៅក្រុងព្រះមានព្រះភាគ ត្រង់ទីដែលព្រះ
អង្គគង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់
ព្រះមានព្រះភាគ ដោយក្បាល កាមពាក្យរបស់យើង ច្រហើយចូរ
សួរខ្ញុំការមិនមានភាព ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបាន
ហើសរហ័ន ព្រះកាយពល ការគង់នៅជាសុខថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន ព្រះបាទបសេនទិកោសល ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ របស់
ព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ ហើយទ្រង់សួរខ្ញុំការមិនមានភាព
ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានហើសរហ័ន ព្រះកាយពល ការ
គង់នៅជាសុខ រួចអ្នកឯងចូរពោលយ៉ាងនេះ នៅទៀតថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំថាវិជ្ជាព្រះបាទបសេនទិកោសលទ្រង់សោយក្រយា
ស្មោយក្នុងវេលាត្រឹមច្រហើយ ក្នុងកាលជាទាត់ក្រោយកត្ត ទ្រង់នឹង

កកវង្ស ធម្មបាយ ឧបសម្ព័ន្ធសិទ្ធិ ។ ឯវិ ទេវតិ
 ទោ សោ បុរិសោ រក្ខោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស
 បដិស្សតា យេន កកវ តេនុបសម្ព័ន្ធិ ឧបសម្ព័ន្ធិតា
 កកវង្ស អភិវទេតា ឯកមង្គី ធិសិទិ ។ ឯកមង្គី
 ធិសិទ្ធា ទោ សោ បុរិសោ កកវង្ស ឯកទេវតិ
 រាជ កង្ក បសេនទិ កោសលោ កកវតោ ចានេ
 សិវសា វង្សតិ អប្បាពាទិ អប្បាភង្គី លហ្មដ្ឋាទិ
 តលំ ជាសុវិហារំ បុទ្ធិតិ ឯវត្ត វទេតិ អដ្ឋ កិរ
 កង្ក រាជ បសេនទិ កោសលោ បញ្ញាភង្គី កុត្ត-
 ចាតរសោ កកវង្ស ធម្មបាយ ឧបសម្ព័ន្ធសិទ្ធិ ។

(៣៣៣) អស្សោស្សំ ទោ សោមា ច កតិទិ
 សកុលា ច កតិទិ អដ្ឋ កិរ រាជ បសេនទិ
 កោសលោ បញ្ញាភង្គី កុត្តចាតរសោ កកវង្ស ធម្ម-
 បាយ ឧបសម្ព័ន្ធសិទ្ធិ ។ អដ្ឋទោ សោមា ច

ចូលមកគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បុរសនោះទទួលព្រះទុក្ខារ របស់
 ព្រះបាទបសេនទិកោសល ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយចូលទៅ
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ ត្រង់ទីដែលព្រះអង្គគង់ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ដោយគោរព ហើយអង្គុយនៅ
 ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះបុរសនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បាន
 ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះ
 បាទបសេនទិកោសល ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ របស់ព្រះមានព្រះ
 ភាគដោយសិរ្សៈ ហើយទ្រង់សួរថ្លែងការបំរើមានអាការ ការបំរើមានទុក្ខ
 ការក្រោកទៅមកបានហើសហ្មេន ព្រះកាយពល ការងារនៅជាសុខ
 ហើយទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះ
 ថ្ងៃនេះព្រះបាទបសេនទិកោសល កាលបើទ្រង់សោយព្រះត្រយាស្វាយ
 ក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ វេលាខាងក្រោយក្នុង ទ្រង់នឹងចូលមកគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣៣៣) ព្រះភតិទិ (ជាបដាបតិ) ព្រះនាមសាមាទិព្រះនាម
 សកុលា បានព្រះ ថ្ងៃនេះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល កាលទ្រង់
 សោយព្រះត្រយាស្វាយក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ ខាងក្រោយក្នុង ទ្រង់
 នឹងស្តេចទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ព្រះនាមសាមា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសាវតំ

កតិដំ សកុលា ច កតិដំ រាជាដំ បសេនដំ
 កោសលី កត្តាភិហារេ ឧបសង្កម្មិត្វា ឯកនរោថំ
 តេនហិ អហារាជ អម្ពាភិបិ វេននេន ភកវតោ
 ចានេ សិវសា វន្ទាហិ អប្បាពាដំ អប្បាតន្តិ
 លហុដ្ឋាដំ តលី ជាសុវិហារិ បុច្ឆ សោមា ច
 កន្តេ កតិដំ សកុលា ច កតិដំ ភកវតោ ចានេ
 សិវសា វន្ទុនិ អប្បាពាដំ អប្បាតន្តិ លហុដ្ឋាដំ
 តលី ជាសុវិហារិ បុច្ឆន្តិភិ ។

(៣៣២) អថទោ រាជា បសេនដំ កោសលោ
 បញ្ញាកន្តំ កុត្តចាតរសោ យេន ភកវតោ តេនុបសង្កម្មិត្វា
 ឧបសង្កម្មិត្វា ភកវតុំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តិ ធិសីនិ ។
 ឯកមន្តិ ធិសីន្ទោ ទោ រាជា បសេនដំ កោសលោ
 ភកវតុំ ឯកនរោថ សោមា ច កន្តេ កតិដំ សកុលា
 ច កតិដំ ភកវតោ ចានេ សិវសា វន្ទុនិ អប្បាពាដំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាវតំ

នឹងព្រះបាទសកុលា ចូលទៅគាល់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្នុង
 កន្លែងសម្រាប់សោយហើយបានពោលពាក្យនេះថា បពិត្រមហារាជ បើ
 ដូច្នោះ សូមព្រះអង្គជួយបង្ខំព្រះបាទទាំងឡាយព្រះមានព្រះភាគ ដោយ
 សិរ្សៈ តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ទាំងឡាយផង សូមទ្រង់សួររឿយមិចមាន
 អាការ ការមិនមានទុក្ខ ការព្រោះទៅមកបានហើយសហ្មន ព្រះកាយ
 ពល ការគង់នៅជាសុខផងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឆានិសោមា
 នឹងបាទសកុលា សូមជួយបង្ខំព្រះបាទទាំងឡាយ ខ្មែរព្រះមានព្រះភាគដោយ
 សិរ្សៈ ហើយសួររឿយមិចមានអាការ ការមិនមានទុក្ខ ការព្រោះ
 ទៅមកបានហើយសហ្មន ព្រះកាយពល ការគង់នៅជាសុខស្រួល ។

(៣៣២) ត្រាវនា៖ ព្រះបាទបសេនទិកោសល សោយព្រះ
 ត្រយាស្វាយ ក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ ទើបចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ
 ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ជួយបង្ខំព្រះមានព្រះភាគដោយសារត
 ហើយនឹងក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល គង់នៅក្នុងទី
 ដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឆានិសោមានឹងបាទសកុលា សូមជួយបង្ខំព្រះបាទ
 ទាំងឡាយ ខ្មែរព្រះមានព្រះភាគដោយសិរ្សៈ ចូលសួររឿយមិចមានអាការ

អប្បភ័យ លហុដ្ឋាដំ ពលី ជាសុវិហារី បុទ្ធន្តិ ។
 ភី បទ មហារាជ សោមា ច ភតិដំ សកុលា ច
 ភតិដំ អញ្ញំ ទ្ធតំ ជាលក្ខន្តិ ។ អស្សោសុំ ទោ
 កន្តេ សោមា ច ភតិដំ សកុលា ច ភតិដំ
 អដ្ឋ ភី រាជា បសេទនិ កោសលោ ចត្តាកត្តិ
 កុត្តាតកសោ ភតិដំ ធិស្សនាយ ឧបសង្កមិស្សតិ
 អដទោ កន្តេ សោមា ច ភតិដំ សកុលា ច
 ភតិដំ មិ កត្តាកិហារេ ឧបសង្កមិត្តា ឯតទរោទិ
 តេនហិ មហារាជ អញ្ញាកំបិ វទនេន ភតិវតោ
 ចានេ សិរសា វន្ទាហិ អប្បពាដិ អប្បភ័យ ល-
 ហុដ្ឋាដំ ពលី ជាសុវិហារី បុទ្ធិ សោមា ច^(១) ភតិដំ
 សកុលា ច ភតិដំ ភតិវតោ ចានេ សិរសា
 វន្ទន្តិ អប្បពាដិ អប្បភ័យ លហុដ្ឋាដំ ពលី
 ជាសុវិហារី បុទ្ធី ។ សុទិដិយោ ហោន្តិ^(២) មហា-
 រាជ សោមា ច ភតិដំ សកុលា ច ភតិដំ ។

១ ឧ. ប ភតិដំ វិស្សនិ ។ ២ ឧ. ធិស្សនេ ភតិ វិស្សនិ ។

ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានហើសរហួន ព្រះកាយពល ការងើ
 នៅជាសុខសាន្ត ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ
 ចុះបានសោមាទាំងនាងសកុលា កេរ្តិ៍បម្រើដទៃមិនបានឬ ។ ព្រះបាទ
 បរសេនទិកាសលក្រាបបង្គំទូលថា នាងសោមាទាំងនាងសកុលាបានពូថា
 ក្នុងវិជ្ជុនេះ ព្រះបាទបរសេនទិកាសល កាលទ្រង់សោយព្រះក្រយា
 រស្សយក្នុងវេលាព្រឹកព្រឹកហើយ ក្នុងវេលានាងក្រោយភក្តិ នឹងយាងចូល
 ទៅដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គំលំដាប់
 នោះ នាងសោមាទាំងនាងសកុលា ចូលមកក្នុងព្រះអង្គ ត្រង់កំទូង
 សម្រាប់ទទួលភក្តិ ហើយពោលពាក្យនេះនឹងព្រះអង្គថា បពិត្រមហា-
 រាជ សូមព្រះអង្គថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគ្នា នៃព្រះមានព្រះភាគដោយ
 សិរ្សៈ ភាគពាក្យចេស្ត់ខ្ញុំខ្ញាស់ទាំងឡាយផង ទូលសូមខ្ញុំការមិនមាន
 ភាព ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានហើសរហួន ព្រះកាយពល
 ការទ្រង់គង់នៅជាសុខថា នាងសោមាទាំងនាងសកុលា សូមថ្វាយបង្គំព្រះ
 បាទទាំងគ្នាដោយសិរ្សៈ ទូលសូមខ្ញុំការមិនមានភាព ការមិនមានទុក្ខ
 ការក្រោកទៅមកបានហើសរហួន ព្រះកាយពល ការទ្រង់គង់នៅជា
 សុខ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ សូមឲ្យនាង
 សោមាទាំងនាងសកុលា បានសេចក្តីសុខទាំងអស់គ្នា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុត្តនិបទស្ថាន

[៣៣៧] អថទោ វាជា មសេននិ កោសលោ
 ភកវន្តំ ឯតនេវេច សុតំ មេតំ កន្តេ សមណោ
 កោតមោ ឯវមាហា ធន្តិ សោ សមណោ វា
 ប្រាហ្មណោ វា យោ សទ្ធក្ខត្តំ សទ្ធនស្សវី អចរិសេសិ
 ញ្ញាណនស្សនំ មដិជាជិស្សតិ នេតំ ហំនំ វិជ្ជតិកំ យេ
 តេ កន្តេ ឯវមាហំសុ សមណោ កោតមោ ឯវមាហា
 ធន្តិ សោ សមណោ វា ប្រាហ្មណោ វា យោ សទ្ធក្ខត្តំ
 សទ្ធនស្សវី អចរិសេសិ ញ្ញាណនស្សនំ មដិជាជិស្សតិ
 នេតំ ហំនំ វិជ្ជតិកំ កត្តិ តេ កន្តេ ភកវតោ វុត្តវំនិទោ
 ន ច ភកវន្តំ អក្កតេន អក្កចំក្កន្តិ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ
 ឡាតកោន្តំ ន ច កោចំ សហនម្មិកោ វាជាទុវំនោ
 ការយ្ហី ហំនំ អាត្មតិកំ ។ យេ តេ មហាភជ
 ឯវមាហំសុ សមណោ កោតមោ ឯវមាហា ធន្តិ សោ
 សមណោ វា ប្រាហ្មណោ វា យោ សទ្ធក្ខត្តំ សទ្ធនស្សវី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសារៈ

[៣៣៧] ត្រាភោ ព្រះបុរសសទ្ធិកោសល បាទក្រាប
 ខ្លួនពាក្យនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គបានឮពាក្យនេះថា ព្រះសមណគោតម ពោលយ៉ាងនេះថា គ្មាន
 សមណប្រាហ្មណ៍ណា ដែលជាអ្នកដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ធ្វេដ្ឋាន្ត
 ញ្ញាណស្សនៈដោយឥរសេសសល់ ពាក្យដ្ឋង្គនេះមិនសមហេតុទេ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដទៃទាំងឡាយណា ពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះ
 សមណគោតម និយាយយ៉ាងនេះថា គ្មានសមណប្រាហ្មណ៍ណា ដែល
 ដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ធ្វេដ្ឋាន្តញ្ញាណស្សនៈ ដោយឥរសេសសល់
 ពាក្យដ្ឋង្គនេះមិនសមហេតុទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដទៃទាំងឡាយ
 នោះ ពោលភាមពាក្យរបស់ព្រះមានព្រះភាគ មិនមែនពោលចង្អុលព្រះ
 មានព្រះភាគដោយពាក្យមិនពិតទេ ឃ្មោះថាពួកក្រៅពីដឹងសម្បូរដល់
 ទៅណាមួយក៏ ទាំងពាក្យគួរពាក្យចំប្រកបដោយធម៌ណាមួយ ក៏មិន
 ដល់ខ្លាចខ្លាចនេះដៀលទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា បពិត្រ
 មហាភជ ដទៃទាំងឡាយណា ពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម
 និយាយយ៉ាងនេះថា គ្មានសមណប្រាហ្មណ៍ ដែលដឹងសព្វ ឃើញសព្វ

រាជវង្ស ពណ្ណាគុណសុត្តន្ត ចក្កវណ្ណវិសេសបុគ្គ

អថវិសេសំ ញាណាទស្សនំ បដិជាទិស្សតិ នេតិ
ហំនំ វិជ្ជតិទិ ទ មេ តេ វុត្តវាទិនោ អញ្ញាចិក្ខុន្តិ
ទ បទ មំ តេ អសតា អត្តតេទាតិ ។

[៣៣៦] អថទោ រាជា បសេនទិ កោសលោ
វិទូទុកិ(១) សេនាបតី អាមន្តេសិ តោ ទុ ទោ
សេនាបតី ឥមំ កថាវុត្តិ រាជិន្តបុរេ អត្តទាហាសិទិ ។
សត្វយោ មហារាជ ព្រាហ្មណោ អាណាសតោត្តិ ។
អថទោ រាជា បសេនទិ កោសលោ អញ្ញាចិ
បុរិសំ អាមន្តេសិ ឯហំ ភិំ អន្តោ បុរិស មម
វចនេន សត្វយំ ព្រាហ្មណំ អាណាសតោត្តិ អាមន្តេហិ
រាជា តំ កន្តេ បសេនទិ កោសលោ អាមន្តេតិទិ ។
ឯវិ នេតិ ទោ សោ បុរិសោ វញ្ញោ បសេនទិស្ស
កោសលស្ស បដិស្សត្វា យេន សត្វយោ ព្រាហ្ម-
ណោ អាណាសតោត្តោ តេទុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា
សត្វយំ ព្រាហ្មណំ អាណាសតោត្តំ ឯតទរោទ រាជា
តំ កន្តេ បសេនទិ កោសលោ អាមន្តេតិទិ ។

១ វិទូរាជ ឈរោ វិស្សន ។ វិទូរាជបុត្រ ។

រាជវង្ស ពណ្ណាគុណសុត្តន្ត ចក្កវណ្ណវិសេសបុគ្គ

ប្តេជ្ញាធម៌ញាណទស្សនៈ ដោយឥតសេសសល់ ពាក្យដូច្នោះនេះមិនសម
ហេតុឡើយ ដទំនំឡាយានេះ គោលតាមពាក្យដែលគេថាគតគោល
ហើយ ទំនំមិនឈ្មោះថា គោលចង្អុលចំគេគត ដោយពាក្យមិនទៀង
មិនពិតទេ ។

[៣៣៦] លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល គ្រាសំហៅ
សេនាបតីឈ្មោះវិទូទុកៈមកហើយសួរថា ម្ចាស់សេនាបតី ទេវណាហ្មំ នីតិ
ភាពគោលគេថាគេនេះ ក្នុងភាវីក្នុងវិទ្យាព្រះបរមរាជវាំងបាន ។ វិទូទុកៈ
សេនាបតី ក្រាបចង្អុលថា បតិក្រមហារាជ ទានតែសត្វយព្រាហ្មណំ
ជាភកាសតាគ្រ ។ ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល គ្រាសំហៅ
បុរសម្នាក់មកហើយប្រាប់ថា ម្ចាស់បុរសអើយ អ្នកឯងចូរមកកាយ
អ្នកចូរទៅហៅសត្វយព្រាហ្មណំ ជាភកាសតាគ្រ តាមពាក្យរបស់
យើងថា បតិក្រលោកដ៏ចំរើន ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ទាន
ព្រះឡើងឲ្យហៅលោក ។ បុរសនោះទទួលព្រះឡើងរបស់ព្រះបាទ
បសេនទិកោសលថា ព្រះករុណាវិបូរិសេស ហើយចូលទៅកសត្វយ-
ព្រាហ្មណំជាភកាសតាគ្រ យុទ្ធសទៅដល់ហើយ ពុទ្ធគោលពាក្យ
នេះទៅកសត្វយព្រាហ្មណំ ជាភកាសតាគ្រថា បតិក្រលោកដ៏ចំរើន
ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ទានព្រះរាជឡើងឲ្យហៅលោក ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

រដេទោ ភជា បសេននិ កោសលោ ភគវន្តិ ឯតនភោច
 សិយា ទុ ទោ កន្ត ភគវតា អញ្ញនេវ កិញ្ចិ
 សន្ធាយ កាសិភិ តត្យ ជិវោ អញ្ញជាមិ បច្ឆា-
 កន្ធយ្យ យថាកដិ បន កន្ត ភគវា អភិជាបាតិ
 ភនិ កាសិភាតិ ។ ឯវិ ទោ អហិ មហារាជ
 អភិជាបាមិ ភនិ កាសិភា ធន្តិ សោ សមណោ
 វា ព្រាហ្មណោ វា យោ សកិណេវ សទ្ធិ ញស្សតិ
 សទ្ធិ ធន្តិភិ ធន្តិ ហនិ វិជ្ជតិភិ ។ ហេតុរូបិ
 កន្ត ភគវា អាហា សហេតុរូបិ បន កន្ត ភគវា
 អាហា ធន្តិ សោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា យោ
 សកិណេវ សទ្ធិ ញស្សតិ សទ្ធិ ធន្តិភិ ធន្តិ ហនិ
 វិជ្ជតិភិ ធន្តិភោមេ កន្ត វណ្ណា ទត្តិយា ព្រាហ្មណ
 វេស្សា សុទ្ធា វមេសិ ទុ ទោ កន្ត ចតុន្តិ
 វណ្ណាជិ សិយា វិសេសោ សិយា បាបាភវណ្ណន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សំរាប់នោះ ព្រះបាទបសេននិកោសល បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះ
 ភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ បាទពោល
 ពាក្យដទៃទៀត ព្រោះសំដៅហេតុណាមួយ អ្នកជនិចូលចិត្តពាក្យនោះ
 ដោយប្រការដទៃដទៃ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះព្រះមានព្រះភាគ ព្រម
 ខ្លួនពាក្យតាមសមគួរហើយ ទើបពោលកថា ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ក្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ ភវាគដ៏យ៉ាងនេះហើយ ទើបពោលកថា
 ថា គ្មានសមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែលដឹងខ្លះហេតុចាំបាច់ ឃើញ
 ខ្លះហេតុចាំបាច់តែម្តង សេចក្តីនេះមិនសមហេតុឡើយ ។ ព្រះបាទ
 បសេននិកោសល ទ្រង់ក្រាស់ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមាន
 ព្រះភាគ សំដែងពាក្យសមហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមាន
 ព្រះភាគ សំដែងពាក្យដែលប្រព្រឹត្តទៅមួយអង្វើដោយហេតុថា គ្មាន
 សមណបុព្វព្រាហ្មណ៍ណា ដែលដឹងខ្លះហេតុចាំបាច់ ឃើញខ្លះហេតុ
 ចាំបាច់តែម្តង រឿងដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន វណ្ណៈមាន ៤ និ ក្សត្រិយ៍ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្រលួលចាំបាច់ ៤ នេះ មានសេចក្តីវិសេស ចាំបាច់
 ទុរសេចក្តីផ្សេងគ្នាដែរច្បាស់ ។

រាជវង្ស ពណ្ណាភូមិសុត្តន្ត ចក្កវណ្ណវិសេសប្បញ្ញ

[៣៣៧] ចន្ទារោមេ មហារាជ វណ្ណា ទត្តិយា
 ប្រាហ្មណា វេស្សា សុទ្ធា ឥមេសំ ទោ មហារាជ
 ចតុទ្ធិ វណ្ណាទំ ទ្វេ វណ្ណា អក្កមត្តាយទ្ធិ ទត្តិយា
 ច ប្រាហ្មណា ច យទិទំ អភិវាទទំ បច្ចុដ្ឋាទំ
 អក្កលក្កម្មំ សាមិច្ឆកម្មទ្ធិ ។ ឆាហំ ករុន្ត កកវទ្ធិ
 ទិដ្ឋទម្មំកំ បុត្រាមិ សម្បរាយិកាហំ ករុន្ត កកវទ្ធិ
 បុត្រាមិ ចន្ទារោមេ ករុន្ត វណ្ណា ទត្តិយា ប្រាហ្មណា
 វេស្សា សុទ្ធា ឥមេសំ ទុ ទោ ករុន្ត ចតុទ្ធិ វណ្ណាទំ
 សិយា វិសេសោ សិយា មាណសរណាទ្ធិ ។

[៣៣៨] បញ្ចំមាទិ មហារាជ ចតាទិយដ្ឋាទិ ។
 កតមាទិ បញ្ច ។ ឥច មហារាជ ភិក្ខុ សុទ្ធា ហោតិ
 សទ្ធិហតិ តថាគតស្ស ពោទិ ឥតិចំ សោ ភកវា អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្បទ្ធា សុគតោ លោកវិទូ

រាជវង្ស ពណ្ណាភូមិសុត្តន្ត ចក្កវណ្ណវិសេសប្បញ្ញ

[៣៣៩] បតិក្រមហារាជ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះគឺ ក្សត្រិយ៍ ១
 ប្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ បតិក្រមហារាជ ចណ្ណវណ្ណៈទាំង
 ៤ នេះ ទានវិណ្ណៈពីគេ ក្សត្រិយ៍ ១ ប្រាហ្មណ៍ ១ ដែលប្រាកដជា
 ប្រសើរជាងគេ ព្រោះវណ្ណៈទាំងពីរនេះ គួរដល់ការថ្វាយបង្គំ គ្រោក
 ទទួល ធ្វើអញ្ជាបិកម្ម ទិវិសាមិច្ឆិកម្ម ។ បតិក្រមហារាជ ប្រាហ្មណ៍ ១
 អង្គមិនទទួលស្មារតីគុណក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទិវិសាមិច្ឆិកម្ម បតិក្រមហារាជ
 អង្គដ៏ចំរើន ប្រាហ្មណ៍ ១ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរិវេណ
 ទិវិសាមិច្ឆិកម្ម បតិក្រមហារាជ អង្គដ៏ចំរើន ក្រងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះគឺ
 ក្សត្រិយ៍ ១ ប្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ បតិក្រមហារាជ អង្គដ៏ចំរើន
 វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ទានសេចក្តីវិសេសទិវិសាមិច្ឆិកម្មដ៏ចំរើន ។

[៣៤០] បតិក្រមហារាជ អង្គវិសេសចក្កវណ្ណយាមនេះ មាន ៧ ។
 ចុះអង្គវិសេសចក្កវណ្ណយាម មាន ៨ គឺដូចម្តេចខ្លះ ។ បតិក្រ
 មហារាជ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសុត្តា ជឿខ្លះការក្រាស់
 ដឹង របស់ព្រះនាមគតជា ព្រះនាមព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គងាយ
 ចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គក្រាស់ដឹងខ្លះព្រះអង្គ
 ដោយប្រព្រឹត្តិការព្រះអង្គ ទ្រង់ចំរើនវិជ្ជាដោយវិញ្ញាណ ព្រះអង្គ
 មានដំណើរល្អ ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គប្រាបចូលសុខវិញ្ញាណ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្តា នេវមទុស្សនំ ពុដ្ឋោ
 ភកកតិ ។ អប្បពាណោ ហោតិ អប្បតត្តោ សមវេ-
 ចាតិវិយា កមាណិយា សមន្តាគតោ ធាតិសីតាយ
 ធាតុល្ហាយ មជ្ឈិមាយ ចតាទត្តមាយ ។ អសហោ
 ហោតិ អមាយោ យដាក្ខតំ អត្តាទំ អាវិកត្តា
 សត្តំ វា វិញ្ញសុ វា សព្វញ្ញចារិសុ ។ អាវុទ្ធវិ-
 យោ វិហារតិ អកុសលាទំ ធម្មាទំ មហាធាយ
 កុសលាទំ ធម្មាទំ ឧបសម្បតាយ ជាមកំ ទទ្ធិប-
 រត្តមោ អនិក្ខត្តនុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។
 បញ្ញាវា ហោតិ ឧកយត្តតាមិវិយា មញ្ញាយ សម-
 ន្តាគតោ អរិយាយ វិទ្ធលោកិយាយ សម្មា ទុក្ខត្ត-
 យតាមិវិយា ។ វេទាទំ ទោ មហារាជ មញ្ញ
 មណិយម្ពាទំ ។ ធម្មារោម មហារាជ វណ្ណា ទត្តិយា

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិកុណ កេហុក្កលណាមួយស្មើគ្នា ព្រះ
 អង្គជាអ្នកទូន្មានឲ្យបុរស ដែលអ្នកទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូខែទៅតានឹង
 មនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវអោយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គវិលវិល
 ត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀតហើយ ១ ។ ជាអ្នកមិនមានភារាជ មិនមានទុក្ខ
 ប្រកបដោយការចាប់បដិសន្ធិ មានវិបាកដ៏ស្មើគ្នា គឺមិនត្រជាក់ពេក មិន
 ក្តៅពេក ជាកណ្តាល អត់ទ្រាំខ្លាំងសេចក្តីព្យាយាមបាន ១ ។ ជាអ្នកមិន
 អ្នកភង មិនមានមាយា ធ្វើនូវខ្លួនឲ្យដាក់ច្បាស់តាមសេចក្តីកិត្តិព្រះ
 សាស្តាជន ក្នុងសព្វញ្ញចារិជាអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយជន ១ ។ ជាអ្នកប្រាជ្ញ
 នូវសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ដើម្បី
 បំពេញនូវធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល មានកំឡាំងចិត្ត មានព្យាយាមដ៏មាំមួន
 មិនដាក់ចុះខ្លីចុះ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលឡើយ ១ ។ ជាអ្នកមាន
 ប្រាជ្ញ ប្រកបដោយចម្រើនប្រសើរ ស្គាល់សេចក្តីកើតឡើងនឹងវិចារស
 ទៅ ជាបញ្ញាដល់នូវសេចក្តីអស់ទៅនៃទុក្ខ ដែលជាគ្រឿងឡើយ
 ណាយ ១ ។ ចតិគ្រមហារាជ នេះឯង ជាអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម
 ទាំង ៨ ។ ចតិគ្រមហារាជ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ គឺ ក្សត្រិយ៍ ១

រាជវង្ស រាជវង្សសុទ្ធ បញ្ច បដានិយមន័

ព្រាហ្មណ វេស្ស កុស្ត កេ ចស្ស ឥមេហិ
បញ្ចហិ បដានិយមន័ហិ សមញ្ញកតា កំ ធនសំ
អស្ស ធីយវត្តិ ហិតាយ សុទាយាតិ ។

(៣៣៧) ចត្តារាម កន្ល វង្សា ខត្តិយា

ព្រាហ្មណ វេស្ស កុស្ត កេ ចស្ស ឥមេហិ បញ្ចហិ
បដានិយមន័ហិ សមញ្ញកតា ឯកុ បដ ធនសំ កន្ល
សិយា វិសេសោ សិយា ធានាករណន្តំ ។ ឯកុ ទោ
ធនសាហិ មហារាជ បដានិយមន័(១) វដានិ ។ សេយ្យ-
ថាចស្ស(២) មហារាជ ទ្វេ ហត្ថិធម្មា វា អស្សធម្មា
វា កោធម្មា វា សុធម្មា សុវិធិតា ទ្វេ ហត្ថិធម្មា វា
អស្សធម្មា វា កោធម្មា វា អធម្មា អវិធិតា កំ កិ មញ្ញសំ
មហារាជ យេ ទ្វេ កេ ហត្ថិធម្មា វា អស្សធម្មា វា
កោធម្មា វា សុធម្មា សុវិធិតា អបំ ទុ កេ ធម្មា វ

១. ឧ. សព្វវេយ្យំ ។ ២. ក្នុង ពេទ្យា សេយ្យថា វា បតនំ វិស្សនំ ។

រាជវង្ស រាជវង្សសុទ្ធ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥

ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ វង្សៈ ចាំ ៤ ទោះ បើបុគ្គល
ដោយអង្គ នៃសេចក្តីព្យាយាម ចាំ ៥ នេះហើយ ការប្រកបនោះ
នៃវង្សៈចាំនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសុខ សេចក្តីចំរើន អស់
កាលវេយ្យាអង្គន័ ។

(៣៣៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វង្សៈចាំ ៤ នេះគឺ ក្សត្រិយ៍ ១

ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ វង្សៈចាំនោះ បើប្រកបដោយអង្គ
នៃសេចក្តីព្យាយាមចាំ ៥ នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក៏វង្សៈចាំ
នោះ មានសេចក្តីសេសសំផងគ្នា ផ្សេងគ្នា ក្នុងហេតុផ្តុំវេដ្ឋ ។
បពិត្រមហារាជ នេះហើយវេស្សចាត់ការពាលថា សេចក្តីព្យាយាម
ទុស្តា ក្នុងហេតុផ្តុំឯង ។ បពិត្រមហារាជ ដូចសត្វពិញ្ញា គឺដំរី
គួរទូន្មាន ឬសេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ១ ពួក គេបានទូន្មានប្រដៅ
ល្អហើយ សត្វព្រាហ្មណ៍គឺដំរីគួរទូន្មាន ឬសេះគួរទូន្មាន ឬគោ
គួរទូន្មាន ១ ពួក គេគេមិនបានទូន្មាន មិនបានប្រៀនប្រដៅទេ បពិត្រ
មហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច សត្វពិញ្ញាណ
គឺដំរីគួរទូន្មាន ឬសេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ១ ពួក គេបាន
ទូន្មានល្អ ប្រៀនប្រដៅល្អហើយ ក៏សត្វចាំនោះ ល្អគួរទូន្មានហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

ទន្ធការណំ កន្ទេយ្យំ ទន្ធា វ ទន្ធកូមី សម្មា-
 បុណេយ្យន្តំ ។ ឯវមេតិ^(១) កន្ទេ ។ យេ មន តេ ទ្វេ
 ហត្ថិទន្ធា វ អស្សទន្ធា វ កោទន្ធា វ អទន្ធា
 អវិជិតា អថ ទុ តេ អទន្ធា វ ទន្ធការណំ កន្ទេយ្យំ
 អទន្ធា វ ទន្ធកូមី សម្មាបុណេយ្យំ សេយ្យជាចិ
 តេ ទ្វេ ហត្ថិទន្ធា វ អស្សទន្ធា វ កោទន្ធា វ
 សុទន្ធា សុវិជិតាតិ ។ ឆោ ហេតិ កន្ទេ ។ ឯវមេវ
 ទោ មហារាជ យន្តំ សន្ទេន មត្តតំ អប្បាពានេន
 អសវេន អមាយវិទា អារទ្ធវិយេន បញ្ញាវតា តំ
 វត^(២) អសន្ទោ ពហ្មាពានោ សហេ មាយាវី កុសីតោ
 ទុប្បញ្ញោ ចាបុណិស្សតិតិ ធនំ ហនិ វិជ្ជតិតិ ។

[៣២០] ហេតុរូមិ កន្ទេ កកវា អាហ
 សហេតុរូមិ មន កន្ទេ កកវា អាហ ចន្ទារោម
 កន្ទេ វណ្ណា ទត្ថិយា ព្រាហ្មណា វេស្សា សុទ្ធា តេ

១. ឧ. ឯវ ។ ២. ឧ. ធម៌ ។ ឃ. ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

បានដល់នូវហេតុតាមដែលទូន្មាន លុះតែទូន្មានហើយ ក៏បានដល់នូវ
 ទីតាមដែលទូន្មាន ដែរឬ ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីខ្ពុះយ៉ាងនេះ
 ហើយ ។ សត្វពួកទីតិរណា និងវិគ្គរទូន្មាន ឬសេន្យទូន្មាន ឬតាក្ស
 ទូន្មាន ទុក្ខ តែគេមិនបានទូន្មាន មិនបានប្រៀនប្រដៅទេ សត្វទាំងនោះ
 កាលបើគេមិនបានទូន្មានហើយ គេបានដល់នូវហេតុតាមដែលទូន្មាន
 កាលបើគេមិនបានទូន្មានហើយ គេបានដល់នូវទីតាមដែលទូន្មាន ដូចជា
 ពួកសត្វទាំងនោះ និងវិគ្គរទូន្មាន ឬសេន្យទូន្មាន ឬតាក្សទូន្មាន ដែល
 គេបានទូន្មានល្អ ប្រដៅល្អហើយដែរឬ ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តី
 ខ្ពុះមិនដូច្នោះទេ ។ បតិក្រមហារាជ សេចក្តីនេះ បានទៅមេឃ្យដូចបុគ្គល
 មានសទ្ធា មិនមានភាពាជ ជាអ្នកមិនក្នុងភាគ មិនមានមាយា ព្រាហ្មនូវ
 សេចក្តីព្យាយាម បានប្រាជ្ញា វមែនដល់នូវហេតុណា បុគ្គលមានសទ្ធា
 មានភាពាជច្រើន ជាអ្នកក្នុងភាគ មានមាយា ខ្ពិលច្រក្សស ឥតប្រាជ្ញា
 នឹងដល់នូវហេតុនោះដូចគ្នា ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

[៣២០] បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ពោលនូវពាក្យ
 ដ៏សមគួរដល់ហេតុ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ពោលនូវ
 ពាក្យប្រព្រឹត្តនូវមួយគ្នាដោយហេតុ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វណ្ណៈទាំង ២
 នេះគឺ ក្សត្រិយ៍ ។ ព្រាហ្មណ៍ ។ វេស្សៈ ។ សុទ្ធៈ ។ វណ្ណៈទាំងនោះ

រាជវង្ស រាជវង្សសុត្តន្ត បញ្ចវគ្គយន្ត

ស្ស ឥមហំ បត្យាហំ បដាធិយន្តេហំ សមម្ពាគតា
 តេ ស្ស សម្មប្បដាធិ ឯតុ បទ តេសំ កន្ត
 សិយា វិសេសោ សិយា ធានាគរណន្តំ ។ ឯតុ
 ទោ ទេសាហំ មហារាជ ទ កិញ្ចំ ធានាគរណំ
 វដាមិ យទិទំ វិមុត្តិយា វិមុត្តិ ។ សេយ្យដាថិ
 មហារាជ^(១) បុរិសោ សុត្តំ សាលកង្ខំ អាធាយ
 អត្តិ អភិធិព្វត្តេយ្យ តេដោ ចាតុករេយ្យ^(២) ។
 អថ អបរេ^(៣) បុរិសោ សុត្តំ អម្ពកង្ខំ អាធាយ
 អត្តិ អភិធិព្វត្តេយ្យ តេដោ ចាតុករេយ្យ ។ អថ
 ច^(៤) អបរេ បុរិសោ សុត្តំ ឧទុម្ពកង្ខំ អាធាយ អត្តិ
 អភិធិព្វត្តេយ្យ តេដោ ចាតុករេយ្យ ។ តំ កិ
 មញ្ញសិ មហារាជ សិយា ទុ ទោ តេសំ អត្តិ
 ធានាគរណោ អភិធិព្វត្តាទំ កិញ្ចំ ធានាគរណំ អត្ថិយា
 វ អត្ថិ^(៥) វណ្ណន វ វណ្ណំ អាភាយ វ អាភន្តិ ។

១ ខ. ឧទុម្ព បុរិសោ សុត្តំ សាលកង្ខំ អាធាយ អត្តិ អភិធិព្វត្តេយ្យ តេដោ ចាតុ-
 ករេយ្យ ។ អថ អបរេ ។ អតិបកបាលេ ទំស្សតិ ។ ២ ឃ. ធាតុ ។ ៣ ម. អបរេ ។
 ៤ ឧ. ម. ចលក្ខេ ឧត្តិ ។ ៥ ខ. ម. អត្ថិ ។

រាជវង្ស រាជវង្សសុត្តន្ត គង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥

បើប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ នោះ វណ្ណៈទាំងនោះឈ្មោះថា
 ធានាសេចក្តីព្យាយាមដោយគិត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វណ្ណៈទាំងនោះ
 មានសេចក្តីវិសេសជាងគ្នា ផ្សេងគ្នាក្នុងហេតុផល ។ បពិត្រមហារាជ
 គឺជាគតិមនោពាលនូវកំរើផ្សេងៗ បន្តិចបន្តួចក្នុងហេតុផល គឺវិមុត្តិដោយ
 វិមុត្តិទេ ។ បពិត្រមហារាជ ដូចបុរសយកទសសាលាប្រឹក្សាដែលស្អុត មក
 បង្ហាត់ភ្លើង ភ្លើងកំរើតទៀង ។ មានបុរសម្នាក់ទៀត យកទសសាលា
 ដែលស្អុតមកបង្ហាត់ភ្លើង ភ្លើងកំរើតទៀងដែរ ។ បុរសម្នាក់ទៀត យក
 ទសសាលាដែលស្អុតមកបង្ហាត់ភ្លើង ភ្លើងកំរើតទៀងដែរ ។ បពិត្រម-
 ហារាជ ព្រះអង្គសំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច កំរើបន្តិចបន្តួចផ្សេងៗ
 របស់ភ្លើងទាំងនោះ ដែលកើតកំរើតទៀង ។ គឺអណ្តាតភ្លើងដោយ
 អណ្តាតភ្លើងក្តី គណិវដោយគណិក្តី គម្ពិវដោយគម្ពិក្តី ទុស្តាវដេវ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

នោហេតិ កន្តេ ។ ឯវិទេវ ទោ មហារាជ យំ
តិ តេជំ វិយាទិម្មជិតំ បដាធាភិធិត្តំ^(១) ធាហំ
តត្ថ កិត្តិ ធាធាករណំ វធាមិ យទិទិ វិម្ពត្តិយា
វិម្ពត្តិទ្ធំ ។

[៣៤១] ហេតុរូបី កន្តេ ភគវា អាហា
សហេតុរូបី បទ កន្តេ ភគវា អាហា ភី បទ
កន្តេ អត្ថំ ទេវតិ ។ ភី បទ ត្ថិ មហារាជ ឯវិ
វិទេសិ ភី បទ កន្តេ អត្ថំ ទេវតិ ។ យទិ វា តេ
កន្តេ ទេវា អាគន្ធារោ ឥត្តត្ថំ យទិ វា អធាគន្ធារោ
ឥត្តត្តិទ្ធំ ។ យេ តេ មហារាជ ទេវា សព្វាបដ្ឋិ
តេ ទេវា អាគន្ធារោ ឥត្តត្ថំ យេ តេ ទេវា
អព្វាបដ្ឋិ តេ ទេវា អធាគន្ធារោ ឥត្តត្តិទ្ធំ ។

[៣៤២] ឯវិ វុត្តេ វិទូទរោ សេធាបតិ ភគវន្តិ
ឯតទរោច យេ តេ កន្តេ ទេវា សព្វាបដ្ឋិ

១ ឆ. វិយាទិម្មជិតំ ចធានាភិធិត្តំ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសកៈ

សេចក្តីនេះ មិនដូច្នោះព្រះអង្គ ។ បតិក្រមហារាជ តេជំរោ
ដែលបុគ្គលមិនបានញាំញី ដោយព្យាយាម ដែលរើកត់ភិក្ខុយាម
គហគរ មិនពោលនូវគំរើបន្តិចបន្តួចថា ដ្បង្គភាគរិះគេដរោះ ធិរិម្ពត្តិ
ដោយវិម្ពត្តិយ៉ាងនេះទេ ។

[៣៤១] បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគ ពោលពាក្យ
ប្រព្រឹត្តទៅមួយគរដ៏ដោយហេតុ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះទៅតាមទាម
ដែរឬ ។ បតិក្រមហារាជ ចុះហេតុដូចម្តេចបានជាទ្រង់ក្រឡប់ស្នេយ៉ាង
នេះវិញថា បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះទៅតាមទាមដែរឬ ។ បតិក្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន ប្រសិនបើទៅតាមទាមទេ ទៅតាមទាមនោះ មុនជាដំបូងកាន់
អត្តភាពជាមនុស្សនេះពុំទាន់ ចុះបើមិនទាន់ទេ (ទៅតាមទាមនោះ) នឹង
មិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះឡើយ ។ បតិក្រមហារាជ ពួកទៅតា
ណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ទៅតាមទាមនោះ ទើបមកកាន់អត្តភាពជា
មនុស្សនេះ ពួកទៅតាណា មិនមានសេចក្តីព្យាបាទ ទៅតាមទាមនោះ
មិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះទេ ។

[៣៤២] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះក្នុងដ៏យ៉ាងនេះ
ហើយ វិទូទរសាមគី ក៏បានពោលគម្រោះនឹងព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះ
ថា បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកទៅតាណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ទៅតា

អាជ្ញាធរ ឥតខ្ចី គេ ទេវ យេ គេ ទេវ
 អនក្រ.ប អនក្រ.ប អាជ្ញាធរ ឥតខ្ចី គេ ទេវ គន្ធា
 ហិណ ចាវេស្សន្តិ វា បញ្ជាដេស្សន្តិ វា គិ ។ អនក្រ.ប
 អាយស្មនោ អាណន្តស្ស ឯតទយោសិ អយំ ទោ
 វិទ្ធកោ សេនាបតិ រក្ខោ បសេននិស្ស កោសលស្ស
 បុត្តោ អយំ គតវតោ បុត្តោ អយំ ទោ កាលោ
 យំ បុត្តោ បុត្តោ មន្តេយ្យតិ ។ អនក្រ.ប
 អាយស្ម អាណន្ត វិទ្ធកំ សេនាបតិ អាមន្តសិ
 គេនហិ សេនាបតិ តត្តោវត្ថុ^(១) បដិមុត្តិស្សាមិ
 យថា គេ ទមេយ្យ គតា ធិ ព្យាករេយ្យសិ
 តិ កិ មញ្ញសិ សេនាបតិ យាវតា រក្ខោ
 បសេននិស្ស កោសលស្ស វិជិតិ យត្ថ ច
 វា បសេននិ កោសលោ ឥស្សរិយាធិមទ្ធិ រដ្ឋ
 កាវតិ បហោតិ តត្ថ វា បសេននិ កោសលោ
 សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា បុត្តាវន្តិ វា អបុត្តាវន្តិ
 វា ព្រហ្មចរិយវន្តិ វា អព្រហ្មចរិយវន្តិ វា គន្ធា
 ហិណ ចាវេស្ស វា បញ្ជាដេស្ស វា គិ ។ យាវតា កោ

១ ខ. ម. ឯយេវ ។

ចំណែក ទើបមកកាន់អង្គការជាមនុស្សនេះ ពួកទៅគោរព មិនបាន
 សេចក្តីព្យាបាទ ទៅតាមចំណេះ មិនមកកាន់អង្គការជាមនុស្សនេះ
 ហើយញាតិទៅកាដែលមានព្យាបាទចំណេះ ឲ្យកម្រិតចាកពីនោះ ឬ
 បណ្តេញចេញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះកាន់មនុស្សសេចក្តីគ្រិះយ៉ាងនេះ
 ថា វិទ្ធករសេនាបតិនេះ ជាបុគ្គលដែលព្រះបាទបសេននិកោសល ឯអាគ្នា
 អញជាបុគ្គល ចេស្តាព្រះបាទព្រះកោសលនេះជាព្រះបុគ្គលប្រឹក្សាជា
 មួយនឹងបុគ្គល ។ លំដាប់នោះ ព្រះកាន់មនុស្សនោះ ហៅវិទ្ធករសេ
 នាបតិមកថា បតិគ្រូសេនាបតិ បើដូច្នោះ អាគ្នាការនឹងសូម្បែង
 ចំពោះទ្រង់ក្នុងដំណើរនេះវិញ ប្រសូត្រូវដល់ទ្រង់យ៉ាងណា សូមទ្រង់
 ដោះស្រាយយ៉ាងនោះចុះ បតិគ្រូសេនាបតិ ចុះទ្រង់សំគាល់សេចក្តី
 នោះ ជាដូចម្តេច ដែរចេស្តាព្រះបាទបសេននិកោសលក្រឹមណា មួយ
 ទៀត ព្រះបាទបសេននិកោសល សោយករដសម្បត្តិជាឥស្សរណ៍មក
 ក្នុងផែននា ព្រះបាទបសេននិកោសលកាចរក្សិក្រឹត ឬបណ្តេញ
 នូវសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលមានបុណ្យក្តី ឥតបុណ្យក្តី មានសេចក្តី
 ប្រព្រឹត្តិល្អក្តី មិនមានសេចក្តីប្រព្រឹត្តិល្អក្តី ឲ្យចេញចាកពីណែននោះ
 ក្នុងទីផែននោះ បានដែរ ។ បតិគ្រូលោកស្រីដំបូង ផែន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុវ្យាមិច្ឆសាសន៍

រក្ខោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស អវិជិតំ យត្ត
 ច រាជា បសេនទិ កោសលោ ឥស្សរិយានិបច្ចំ
 រជ្ជំ កាវេតិ បហោតិ ឧត្ត រាជា បសេនទិ
 កោសលោ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា បុត្តាវន្តំ
 វា អបុត្តាវន្តំ វា ព្រហ្មទេវិយវន្តំ វា អព្រហ្មទេវិយវន្តំ
 វា ឧត្តា ហិណ ចាវេតិ វា បព្វាជេតិ វាតិ ។
 តិ កំ មញ្ញសំ សេនាបតិ យាវតា រក្ខោ
 បសេនទិស្ស កោសលស្ស អវិជិតំ យត្ត ច
 រាជា បសេនទិ កោសលោ ឧ ឥស្សរិយានិបច្ចំ
 រជ្ជំ កាវេតិ ឧត្ត បហោតិ រាជា បសេនទិ
 កោសលោ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា បុត្តាវន្តំ
 វា អបុត្តាវន្តំ វា ព្រហ្មទេវិយវន្តំ វា អព្រហ្មទេវិយវន្តំ
 វា ឧត្តា ហិណ ចាវេតិ វា បព្វាជេតិ វាតិ ។
 យាវតា កោ រក្ខោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស
 អវិជិតំ យត្ត ច រាជា បសេនទិ កោសលោ ឧ
 ឥស្សរិយានិបច្ចំ រជ្ជំ កាវេតិ ឧ ឧត្ត បហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុវ្យាមិច្ឆសាសន៍

លេសំព្រះបាទបសេនទិកោសលត្រឹមណា មួយទៀត ព្រះបាទបសេន-
 ទិកោសល សោយពជសម្បត្តិជាឥស្សរាជិបតិ ក្នុងដែនណា ព្រះបាទ
 បសេនទិកោសល ភាចដើម្បីធ្វើឲ្យកម្រិត បណ្តាញចេញនូវសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ ដែលមានចុណ្យធុនកម្រ ប្រព្រឹត្តល្អប្រព្រឹត្តកាត្រក់
 ឲ្យចេញចាកតំណែងនោះ ក្នុងទីដែននោះបាទ ។ បព៌ក្រសេនាបតិ
 ទ្រង់សំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ជាដូចម្តេច ទីដែលមិនមែនជាដែនរបស់ព្រះ
 បាទបសេនទិកោសលត្រឹមណា មួយទៀត ព្រះបាទបសេនទិកោសល
 មិនបាទសោយពជសម្បត្តិជាឥស្សរាជិបតិក្នុងដែនណា ព្រះបាទបសេន-
 ទិកោសល ភាចដើម្បីធ្វើឲ្យកម្រិត បណ្តាញនូវសមណព្រាហ្មណ៍
 ដែលមានចុណ្យធុនកម្រ ប្រព្រឹត្តល្អប្រព្រឹត្តកាត្រក់ ឲ្យចេញចាក
 តំណែងនោះបាទដែរ ។ បព៌ក្រសេនាបតិម្ចាស់ដឹងរឿង ទីដែលមិនមែន
 ជាដែនរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសលត្រឹមណា មួយទៀត ព្រះបាទ
 បសេនទិកោសល មិនបាទសោយពជសម្បត្តិជាឥស្សរាជិបតិក្នុងដែនណា

រាជា បសេនទិ កោសលោ សមណំ វា ប្រាហ្មណំ
 វា បុត្តាវន្តំ វា អបុត្តាវន្តំ វា ប្រាហ្មចរិយវន្តំ
 វា អប្រាហ្មចរិយវន្តំ វា គម្ពា ហំនា ចារេត្តិ
 វា បញ្ចាជេត្តិ វាតិ ។ តំ កំ មញ្ញសិ សេនាបតិ
 សុតា តេ ទេវំ ភាវត្តិសាតិ ។ ឃី ភោ សុតា មេ
 ទេវំ ភាវត្តិសា វនាទិមិ^(១) ភោតា រញ្ញា បសេនទិណ
 កោសលេន សុតា ទេវំ ភាវត្តិសាតិ ។
 តំ កំ មញ្ញសិ សេនាបតិ មហោតិ រាជា
 បសេនទិ កោសលោ ទេវំ ភាវត្តិសេ គម្ពា ហំនា
 ចារេត្តិ វា បញ្ចាជេត្តិ វាតិ ។ ទស្សនាយមិ
 ភោ រាជា បសេនទិ កោសលោ ទេវំ ភាវត្តិសេ
 ទច្បហោតិ កុតោ បទ គម្ពា ហំនា ចារេស្សតិ វា
 បញ្ចាជេស្សតិ វាតិ ។ ឃីទេវំ ទោ សេនាបតិ យេ
 តេ ទេវំ សត្យបជ្ឈា ភាគត្ថារោ វត្តត្តិ តេ
 ទេវំ យេ តេ ទេវំ អត្យបជ្ឈា អតាគត្ថារោ

១. ១. ២ វិណិយ ។

ព្រះបាទបសេនទិកោសល មិនអាចដើម្បីធ្វើឱ្យកត្រីក ឬបណ្តាញរុក្ខ
 សមណៈឬប្រាហ្មណ៍ ដែលបានបុណ្យឬផលបុណ្យ មានក្រហមយេ.
 ធម៌ឬមិនមានក្រហមយេធម៌ ឱ្យចេញចាកនិរោធនោះ ក្នុងវិសេនា
 បាទទេ ។ បពិត្រសេនាបតិ ចុះទ្រង់សំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ជាដូចម្តេច
 ទ្រង់បានឮថា ពួកទេវតាជាន់ភាវត្តិឱ្យមានវិសេ ។ ព្រះករុណាយ៉ាង
 ហ្នឹងហើយ ខ្ញុំបានឮថា ពួកទេវតាជាន់ភាវត្តិឱ្យមាន វិសេនាទេ
 ព្រះបាទបសេនទិកោសលដ៏ចំរើន ក៏ទ្រង់ឮថា ពួកទេវតាជាន់ភាវត្តិឱ្យ
 មានវិសេ ។ បពិត្រសេនាបតិ ចុះទ្រង់សំគាល់សេចក្តីនោះ ជាដូចម្តេច
 ព្រះបាទបសេនទិកោសល អាចដើម្បីធ្វើឱ្យកត្រីកឬបណ្តាញរុក្ខទេវតា
 ជាន់ភាវត្តិឱ្យ ឱ្យចេញចាកនិរោធបាទទេ ។ បពិត្រសេនាបតិ យ៉ាងនោះហើយ
 ដ៏ចំរើន ព្រះបាទបសេនទិកោសល មិនអាចដើម្បីមើលពួកទេវតាជាន់
 ភាវត្តិឱ្យឃើញទេ នឹងទៅបំបែកឬបណ្តាញ (ទេវតាជាន់នោះ) ឱ្យ
 ចេញចាកនិរោធបាទទេ ។ បពិត្រសេនាបតិ យ៉ាងនោះហើយ
 ពួកទេវតាណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតាជាន់នោះ មកកាន់អក្ខ-
 ភាពជាមនុស្សនេះ ពួកទេវតាណា មិនមានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតា
 ជាន់នោះ មិនមកកាន់អក្ខភាពជាមនុស្សនេះទេ (ទេវតាជាន់នោះ)

ឥត្តត្ថំ ភេ ទេវេ នស្សនាយថិ នឃ្មហោន្តិ កុរោ
 មទ កត្តា មាណា ចារេស្សន្តិ វា មត្វាជេស្សន្តិ
 វាតិ អថេទា វាជា មសេននិ កោសលោ កកវន្តិ
 ឯតទេវាទ កោណមាយិ^(១) កន្តេ ភិក្ខុតិ ។ អាទន្ទោ
 នាម មហារាជានិ ។

[៣២៣] អាទន្ទោ វត ភោ អាទន្ទរូទោ វត
 ភោ ហេតុរូមិ កន្តេ អាយស្មា អាទន្ទោ អាហ
 សហេតុរូមិ មទ កន្តេ អាយស្មា អាទន្ទោ អាហ
 តី មទ កន្តេ អត្ថិ ព្រហ្មាតិ ។ តី មទ ភិ
 មហារាជ ឯវំ វេទសិ តី មទ កន្តេ អត្ថិ ព្រហ្មាតិ ។
 យនិ វា សោ កន្តេ ព្រហ្មា អនត្តា ឥត្តត្ថំ យនិ
 វា អនត្តា ឥត្តត្ថំ ។ យោ សោ មហារាជ ព្រហ្មា
 សត្យមជ្ឈោ សោ អនត្តា ឥត្តត្ថំ យោ សោ
 ព្រហ្មា អត្យមជ្ឈោ សោ ព្រហ្មា អនត្តា ឥត្តត្ថំ ។

១ ខ. ម. ឃ. តាមោធម៌ ។

មិនអាចដើម្បីបើលឃើញ នូវពួកទៅភាពាំងនោះឃើញទេ នឹងទៅចំបរ
 បង្កើតបណ្តាញ (ទៅភាពាំងនោះ) ឱ្យចេញចាកទីឯណាបាន ។ គ្រោះនោះ
 ព្រះបាទបរសេនទិកោសល ទូលស្តេចព្រះមានព្រះភាគថា បតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភិក្ខុនេះឈ្មោះអ្វី ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា បតិក្រ
 មហារាជ ឈ្មោះភានន្ទ ។

[៣២៤] ព្រះរាជាមានព្រះឡង្គថា តើប្តី ព្រះភានន្ទទេតី
 តើប្តី រូបព្រះភានន្ទទេតី បតិក្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ព្រះភានន្ទមាន
 កាយ ចេះសំដែងពាក្យសម្បជល់ហេតុ បតិក្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន
 ព្រះភានន្ទមានកាយ ចេះសំដែងពាក្យប្រព្រឹត្តទៅ មួយអង្វីដោយហេតុ
 បតិក្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ចុះព្រហ្មមានដែរឬ ។ ព្រះភានន្ទថ្វាយព្រះរា
 ជា បតិក្រមហារាជ ហេតុអ្វីបានជាព្រះអង្គមានព្រះឡង្គសួរ យ៉ាងនេះថា
 បតិក្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ព្រហ្មមានដែរឬ ។ បតិក្រលោកម្ចាស់
 ដ៏ចំរើន ចើព្រហ្មនោះមានវែន មុនជាងនឹងមកកាន់អក្កភាពជាមនុស្ស
 នេះ មិនមានទេ ចើមិនមានទេ មិនបានមកកាន់អក្កភាពជាមនុស្សនេះ
 ឡើយ ។ បតិក្រមហារាជ ចើព្រហ្មណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ព្រហ្ម
 នោះ ចើមកកាន់អក្កភាពជាមនុស្សនេះ ព្រហ្មណា មិនមានសេចក្តី
 ព្យាបាទទេ ព្រហ្មនោះ មិនបានមកកាន់អក្កភាពជាមនុស្សនេះទេ ។

រាជវង្ស ពណ៌ពន្លឺសុដ្ឋ បសេនទិកោសលបុត្រ

អដទោ អញ្ញតរោ បុរិសោ រាជាធំ បសេនទិ
 កោសលំ ឯតទរោច សញ្ញយោ មហារាជ
 ព្រាហ្មណោ អាណាសតោត្តោ អាតតោតិ ។ អដទោ
 រាជា បសេនទិ កោសលោ សញ្ញយំ ព្រាហ្មណំ
 អាណាសតោត្តំ ឯតទរោច កោ ទុ ទោ ព្រាហ្មណ
 វមំ កថាវត្ថុំ រាជានុបុរេ អត្តនាហាសីតិ ។ វិទូធុកោ
 មហារាជ សេនាបតីតិ ។ វិទូធុកោ សេនាបតិ
 ឯវាមា សញ្ញយោ មហារាជ ព្រាហ្មណោ អាណា-
 សតោតោតិ ។ អដទោ អញ្ញតរោ បុរិសោ រាជាធំ
 បសេនទិ កោសលំ ឯតទរោច យានកាលោ
 មហារាជតិ ។

[៣៤៤] អដទោ រាជា បសេនទិ កោសលោ កកវន្តិ
 ឯតទរោច សព្វញ្ញតិ មយំ ករុណ កកវន្តិ អប្បច្ចិញ្ញា
 សព្វញ្ញតិ កកវា ឡា កាសិ តព្វ បទន្តា កំ រុច្ឆតិ ចេវ
 ទមតិ ច តេន ចន្តា អត្តមនា បាតុវណ្ណិ សុន្តិ មយំ
 ករុណ កកវន្តិ អប្បច្ចិញ្ញា បាតុវណ្ណិ សុន្តិ កកវា ឡា កាសិ

រាជវង្ស ពណ៌ពន្លឺសុដ្ឋ បសេនទិកោសលបុត្រ

លំដប់នោះ មានបុរសម្នាក់ ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបសេនទិកោសល
 ដូច្នោះថា បពិត្រមហារាជ សញ្ញយព្រាហ្មណំ ជាអាណាសតោត្របករាជលំ
 ហើយ ។ ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះឡង្គិលទៅនឹងសញ្ញយ-
 ព្រាហ្មណំ ជាអាណាសតោត្រដូច្នោះថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណំ នរណាញ់
 ភាចរោលធូរក្នុងវត្តនេះ ក្នុងទាំងក្នុងវត្តនេះរបស់ស្តេចបាទ ។ សញ្ញយ-
 ព្រាហ្មណំជាអាណាសតោត្រ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រមហារាជ មាន
 ត្រៃវិទូធុកសេនាបតី ។ ឯវិទូធុកសេនាបតី ពោលយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 មហារាជ មាននៃសញ្ញយព្រាហ្មណំជាអាណាសតោត្រ ។ ត្រាវនោះ
 មានបុរសម្នាក់ទៀត បានក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបសេនទិកោសលដូច្នោះ
 ថា បពិត្រមហារាជ កាលនេះគួរស្តេចយាងហើយ ។

[៣៤៥] លំដប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល បានក្រាបបង្គំ
 ទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំបានទូល
 សូរ្យសព្វញ្ញតព្រាហ្មណ ទីនៃព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ក៏បានព្យាករនូវសព្វញ្ញតព្រាហ្មណ កាព្យាករនោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់
 យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបានព្រះភាគអោយព្យាករនោះ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំ បានទូលសូរ្យសេចក្តីស្តានវៃវណ្ណៈចំរើន ៤ ទីនៃ
 ព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករនូវសេចក្តីស្តាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តញ្ច បទម្ពាគី វុច្ចតិ ថេវ ទមតិ ច ភេន ចម្ពា
 អត្តមទា អនិទេវ មយំ កន្តេ កកវន្តំ អប្បច្ចម្ពា អនិទេវ
 កកវា ព្យាគាសិ តញ្ច បទម្ពាគី វុច្ចតិ ថេវ ទមតិ
 ច ភេន ចម្ពា អត្តមទា អនិព្រហ្មាជំ មយំ កន្តេ
 កកវន្តំ អប្បច្ចម្ពា អនិព្រហ្មាជំ កកវា ព្យាគាសិ តញ្ច
 បទម្ពាគី វុច្ចតិ ថេវ ទមតិ ច ភេន ចម្ពា អត្តមទា
 យំ យទេវ ច បទ មយំ កកវន្តំ អប្បច្ចម្ពា តំ
 កទេវ កកវា ព្យាគាសិ តញ្ច បទម្ពាគី វុច្ចតិ ថេវ
 ទមតិ ច ភេន ចម្ពា អត្តមទា បាទ្ធិ ចនាទិ មយំ
 កន្តេ កត្វាម ពហុកិច្ចា មយំ ពហុកកវណីយាតិ ។
 យស្សនាទិ ភ្នំ មហារាជ កាលំ មញ្ញសិទិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សម្មមបណ្ណសកៈ

វៃវណ្ណៈទាំង ៤ ហើយ ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើង
 ខ្ញុំផង យើងខ្ញុំក៏រាយដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 យើងខ្ញុំបានសួរឲ្យពួកទេវតាដឹង ឆឺនិព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ក៏បានព្យាករណ៍ពួកទេវតាដឹង ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង
 គួរដល់យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបានគ្រេកអរដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំបានទូលសួរឲ្យព្រហ្មដឹង ឆឺនិព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករណ៍ព្រហ្មដឹង ការព្យាករណ៍
 នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបានគ្រេកអរដោយការ
 ព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត យើងខ្ញុំបានទូលសួរ
 ឲ្យហេតុនោះ ។ ឆឺនិព្រះមានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករ
 ណ៍ហេតុនោះ ។ ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង
 យើងខ្ញុំបានគ្រេកអរដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ឥឡូវយើងខ្ញុំមានកិច្ចប្រើន មានការងារដែលត្រូវធ្វើប្រើន យើងខ្ញុំ
 សូមថ្វាយបង្គំលាត្រឡប់ទៅវិញ ។ ព្រះមានព្រះភាគព្រាស់ថា បពិត្រ
 មហារាជ សូមព្រះអង្គសំរាល់ខ្ញុំកាលធីត្ត ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។

ពន្លឺព្រះ ខ្លោង

អថទោ រាជា ធម្មសេននិ កោសលោ ភកវតោ
កាសិភិ អភិទង្គិកា អនុមោទិកា ឧដ្ឋាយាសនា
កកវង្គិ អភិវារេត្វា ធម្មត្ថិណិ កត្វា បញ្ញាមីតិ ។

ពន្លឺព្រះសុត្តន្ត ទយមំ វិទ្ធិនំ ។

ពន្លឺព្រះ បុគ្គលោ ។

តស្ស វត្តស្ស ឧទ្ធានំ

ជោតិសហាយកាវដ្ឋនាមោ ធម្ម

រាជា មយេនេវមុត្តរកថាពោទិ

អន្តិលីមាលោ ធម្មទេតិយសមោ

កណ្ណកត្តុលោ ឧសមោ^(១) ។

១. ឧ. ធម្ម ព្រះសុត្តន្ត ខ្លោង ជោតិ... ទសមោទិ ធម្ម ទិស្សនិ ។

ពន្លឺព្រះ ខ្លោង

លំដាប់នោះ ព្រះបាទបរមេន្ទ្រវរ្ម័ន ព្រះសុត្តន្តព្រះរាជហឫទ័យ
រីករាយចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោកចាកភា-
សនៈ ថ្វាយចង្អុលព្រះមានព្រះភាគ ដោយគោរព ធ្វើប្រទេស្យណហើយ
ស្តេចចេញទៅ ។

ចប់ ពន្លឺព្រះសុត្តន្ត ទី ១០ ។

ចប់ ពន្លឺព្រះ ទី ៤ ។

ទូទាត់នៃវាជីវិតនោះគឺ

ជោតិសហាយកា^(១)សូត្រ ១ រដ្ឋបាលសូត្រ ១ មយេនេវមុ-
ត្តសូត្រ ១ មុត្តរកថាសូត្រ ១ កោតិកវិទ្យាសូត្រ ១ អន្តិលីមា-
លសូត្រ ១ (បីយជោតិសូត្រ ១ កាហិកិយសូត្រ ១) ធម្ម-
ទេតិយសូត្រ ១ កណ្ណកត្តុលសូត្រ ១ គ្រប់ដំ ១០ សូត្រ ។

១ ព្រះសុត្តន្តនោះគឺ យនិកាសូត្រ នៃដំបូងក្នុងខ្លោងនោះគឺ ជោតិសហាយកាសូត្រ
វិញ លោកឲ្យឈ្មោះតាមប្រៀង ព្រោះស្ម័គ្រគ្នាឈ្មោះដំបូង ជាសំខ្លាញ់ច្រើនជោតិសហ-
យណា ។

មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ឌិត្តសក្កិ

បញ្ចមោ ភាគោ

បរិព្វាជកវគ្គោ

បឋមំ ចូឡវច្ឆកោត្តសុត្តំ

អង្គ

បរិព្វាជកវគ្គស្ស ចូឡវច្ឆកោត្តសុត្ត អដ្ឋកថា អដ្ឋាច្ឆកថា ៣

គិហិសរោគាជនំ ៥

សុភាព្យាគរណំ ៧

ទុតិយំ អត្ថវច្ឆកោត្តសុត្តំ

បរិព្វាជកវគ្គស្ស អត្ថវច្ឆកោត្តសុត្ត ទសខន្ធិខតំ ៧

ខន្ធិគុហនាខិត្យាគរណំ ១៥

វិមុត្តិប្បកា ១៧

អត្ថជនខិត្យាគរណំ ១៧

ខន្ធប្បហានំ ២១

ធម្មទសនាបស័សា ២៣

មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ឌិត្តសក្កិ

បញ្ចមោភាគ

បរិព្វាជកវគ្គ

ចូឡវច្ឆកោត្តសុត្តទី ១

លេខទំព័រ

បរិព្វាជកវគ្គ ចូឡវច្ឆកោត្តសុត្ត ការពាលបណ្ឌិត្តដោយភាគបិទពិត ៣

គិហិសរោគាជនំ ៥

ការទ្រង់ព្យាគរណំលទ្ធិរបស់តិរិយថាសូឡ ៧

អត្ថវច្ឆកោត្តសុត្តទី ២

បរិព្វាជកវគ្គ អត្ថវច្ឆកោត្តសុត្ត ខន្ធិ ១០ ប្រការ ៧

ការទ្រង់សំនែងសេចក្តីឃើញយ៉ាងវែក

ស្សាគជាដើម ១៥

ការស្សអំពីមុត្តិ ១៧

ការស្សអំពីការឆេះនិងការលក់ភ្លើង ១៧

ការលះលង់នូវខន្ធិ ២១

ការពាលសរសើរព្រះធម្មទសនា ២៣

តន្ត្រី មហាវិទ្យាល័យព្រះនរោត្តម

	អង្គ
បរិច្ឆេទស្នងការ មហាវិទ្យាល័យព្រះនរោត្តម	២៧
ទណ្ឌសកម្មភាព	២៧
ទណ្ឌសកម្មភាព	៣១
ធម្មាណុកម្មភាព	៣៣
ធម្មទេសនាបស្ចឹម	៣៧
វត្តភ្នំភ្នំ	៣៧
បរិច្ឆេទស្នងការ	៤១
ចក្ខុបទ្ទានុកម្ម	៤៣
គន្ថវិទ្យាស្នងការ	៤៥
វិទ្យាស្ថានប្រាសាទ	៤៧

ចក្ខុវិទ្យា វិទ្យាស្ថាន

បរិច្ឆេទស្នងការ វិទ្យាស្ថាន	៤៧
វិទ្យាស្ថាន	៥១
កាយាទុបស្សនា	៥៥

មហាវិទ្យាល័យព្រះនរោត្តម

លេខទំព័រ

បរិច្ឆេទស្នងការ មហាវិទ្យាល័យព្រះនរោត្តម ធម៌ ១០ ប្រការ	៤៧
ការស្នើសុំធម៌ទណ្ឌសកម្មភាព	៤៧
ការស្នើសុំធម៌ទណ្ឌសិកា	៣១
ការស្នើសុំធម៌ទណ្ឌសិកា	៣៣
ការស្នើសុំធម៌ទណ្ឌសិកា	៣៧
ការស្នើសុំធម៌ទណ្ឌសិកា	៣៧
ការស្នើសុំធម៌ទណ្ឌសិកា	៤១
ការស្នើសុំធម៌ទណ្ឌសិកា	៤៣
ការស្នើសុំធម៌ទណ្ឌសិកា	៤៥
ការស្នើសុំធម៌ទណ្ឌសិកា	៤៧

វិទ្យាស្ថាន

បរិច្ឆេទស្នងការ វិទ្យាស្ថាន	៤៧
វិទ្យាស្ថាន	៥១
កាយាទុបស្សនា	៥៥

៣៧

បរិបទបទដ្ឋកថា	ឧបទសុត្តន្ត	កថាខណ្ឌិក្ខិតា	៥៧
		ទុបាសកត្តទេសនា	៥៧
បទដ្ឋកថា មហានិទ្ទេសសុត្តន្ត			
បរិបទបទដ្ឋកថា	មហានិទ្ទេសសុត្តន្ត	គន្ថវេទនា កិច្ចសម្ភារៈ	៦១
		អន្យាសារូបសង្កមមំ	៦៣
		ចក្ខុយកនាខិកថា	៦៥
		ស្រុត្តយកនាខិកថា	៦៧
		ទិព្វកាមូបមា	៦៧
		បឋមកុដ្ឋាបមា	៧៣
		ទុតិយកុដ្ឋាបមា	៧៥
		តតិយកុដ្ឋាបមា	៧៧
		កាមតណ្ហា	៧៧
		ជចនបមា	៨១
		បឋជនតាថា	៨៣

លេខរៀង

បរិបទបទដ្ឋកថា	ទីបេទសុត្តន្ត	ការនៀយណាយក្នុងវេទនា ព្យ	៥៧
		ការសំដែងខ្លួនជាទុបាសក	៥៧
មហានិទ្ទេសសុត្តន្ត ទី ៥			
បរិបទបទដ្ឋកថា	មហានិទ្ទេសសុត្តន្ត	កិច្ចសម្ភារូបសំគ្រានមាត្រានិកាត	៦១
		ស្រុត្តយកនាខិកថា	៦៣
		ការពាលកំពីអាយតនៈមាត្រានិកាត	
		ចក្ខុជាដើម	៦៥
		ការពាលកំពីអាយតនៈមាត្រានិកាត	
		ជាដើម	៦៧
		សេចក្តីប្រៀបធៀបតាមជាទិព្វ	៦៧
		សេចក្តីប្រៀបធៀបចុះសេក្តីយុទ្ធវិ ១	៧៣
		សេចក្តីប្រៀបធៀបចុះសេក្តីយុទ្ធវិ ២	៧៥
		សេចក្តីប្រៀបធៀបចុះសេក្តីយុទ្ធវិ ៣	៧៧
		កាមតណ្ហា	៧៧
		សេចក្តីប្រៀបធៀបចុះសេក្តីយុទ្ធវិ ៤	៨១
		តាថាសម្រាប់ប្រើប្រាស់	៨៣

អង្គ

បរិច្ឆេទវិញ្ញស្ស មានល្អិយស្សត្ត	មានល្អិយយាពននា	៨៥
	ធម្មទេសនាបសំសា	៨៧
	មានល្អិយ អវហត្តប្បវេតា	៨១

ឈ្លី សុទ្ធកស្មត្តិ

បរិច្ឆេទវិញ្ញស្ស សុទ្ធកស្មត្តិ	គិរញ្ញទេសថា	៧៣
	ធម្មិកថា	៧៥
	កិខទិដ្ឋិកថា	៧៧
	បឋមត្រហ្មចរិយវិសា	៧៧
	ទុតិយត្រហ្មចរិយវិសា	១០៣
	តតិយត្រហ្មចរិយវិសា	១០៥
	ចតុត្តត្រហ្មចរិយវិសា	១០៧
	បឋមត្រហ្មចរិយំ	១១៥
	តតិយត្រហ្មចរិយំ	១១៧
	ចតុត្តត្រហ្មចរិយំ	១២១
	ពុទ្ធកណកថា	១២៣

១៧១៧

បរិច្ឆេទវិញ្ញស្ស មានល្អិយស្សត្ត	សេចក្តីមាននាវិទេសនល្អិយបរិច្ឆេទវិញ្ញស្ស	៨៥
	ការពារសាសនាសិវប្រះធម្មទេសនា	៨៧
	មានល្អិយភិក្ខុបុទល្យប្រេចប្រះអាហត្ត	៨១

សន្និសីទ្រី ទី ៦

បរិច្ឆេទវិញ្ញស្ស សុទ្ធកស្មត្តិ	គិរញ្ញទេសថា	៧៣
	ធម្មិកថា	៧៥
	ការពារសាសនាសិវប្រះធម្មទេសនា	៧៧
	អត្រហ្មចរិយវិសា ១	៧៧
	អត្រហ្មចរិយវិសា ២	១០៣
	អត្រហ្មចរិយវិសា ៣	១០៥
	អត្រហ្មចរិយវិសា ៤	១០៧
	ត្រហ្មចរិយធម្មិក ១	១១៥
	ត្រហ្មចរិយធម្មិក ២	១១៧
	ត្រហ្មចរិយធម្មិក ៣	១១៧
	ត្រហ្មចរិយធម្មិក ៤	១២១
	ពុទ្ធកណកថា	១២៣

បង្គំ

បរិច្ឆាសិកវគ្គស្ស សន្តវស្សត្រ	ភិរស្សា វិជ្ជា	១២៥
	បញ្ជីឆ្នាំ នានវគ្គបណ្ឌិត	១២៧
	ហត្ថបទខ្លឹមសមា	១២៨
	សុត្តបិដក យាសានំ	១៣១

ស ត្ថ មី ម ហា ស ត តុ លុ ទា យំ ស ត្ថ មី

បរិច្ឆាសិកវគ្គស្ស មហាសត្តុលុទាយំសុត្ត ភិរច្ឆានកថា		១៣៣
	អន្តរកថា រោចនំ	១៣៥
	ឆ សត្តានិកាយំ	១៣៧
	សត្តានិកាយំ	១៤១
	បញ្ជីសុ បឋមធម្មា	១៤៣
	ភតិយចតុក្កុធម្មា	១៤៥
	អប្បហារតា	១៤៧
	សន្តមិតា	១៤៨
	បឋមធម្មា	១៥៣
	ភតិយធម្មា	១៥៥

ឈ្មោះ

បរិច្ឆាសិកវគ្គ សន្តវស្សត្រ	វិជ្ជា ព ប្រការ	១២៥
	ការមិនប្រព្រឹត្តិលើសន្ទវហត្ថ	
	៥ ប្រការ	១២៧
	សេចក្តីប្រៀបធៀបបុរសកំបុតវដ្ឋដើម . ២១៨	
	ដប់ជុំគំនៃសូត្រ	១៣១

មហាសត្តុលុទាយំសុត្រ ទី ៧

បរិច្ឆាសិកវគ្គ មហាសត្តុលុទាយំសុត្រ ភិរច្ឆានកថា		១៣៣
	ការក្រាបបង្គំខ្លួនសំរាប់អន្តរកថា	១៣៥
	សេចក្តីនិទានការដល់គ្រូបំរើខ	១៣៧
	សេចក្តីនិទានការដល់ព្រះសាស្តា	១៤១
	ការពាលសំរាប់ធម៌ ១ ក្នុងក្រុងធម៌ ៥	១៤៣
	ការពាលសំរាប់ធម៌ ៧ ២	១៤៥
	ការនានា ហារតិច	១៤៧
	សេចក្តីសន្តោស	១៤៨
	ធម៌ ៧	១៥៣
	ធម៌ ៧	១៥៥

អង្គ

បរិបទសម្ភាសន៍ មហាសកុលុទាយសុត្ត

ចក្កគុដោ	១៥៧
ចក្កគុដោ	១៥៧
សត្ត ភោជ្ឈន្តិខំ	១៦១
អង្គ វិហាតា	១៦៣
អង្គកំភាយគខានិ	១៦៥
ចក្កា ឈានានិ	១៦៧
ទុតិយជ្ឈានំ	១៧១
ចក្កគុដ្ឋានំ	១៧៣
មាតាមយិខំ	១៧៥
ឥទ្ធិវិជញ្ញាណំ	១៧៧
ទិព្វសោគនាគុញ្ញាណំ	១៧៧
ចេត្តាបរិយញ្ញាណំ	១៨១
បុព្វេនិព្វសាទុស្សតិញ្ញាណំ	១៨៣
ទិព្វចក្កញ្ញាណំ	១៨៥
បញ្ចមនោ	១៨៧

អង្គ

បរិបទសម្ភាសន៍ មហាសកុលុទាយសុត្ត

ធម៌វិ ៤	១៥៧
សម្មប្បធាន ៤	១៥៧
ភោជ្ឈន្តិខនិ ៧ ប្រការ	១៦១
វិហាតុ ៨ ប្រការ	១៦៣
អភិកាយគខាទាំង ៨	១៦៥
ឈានទាំង ៤	១៦៧
ទុតិយជ្ឈាន	១៧១
ចក្កគុដ្ឋាន	១៧៣
មាតាមយិខំ	១៧៥
ឥទ្ធិវិជញ្ញាណ	១៧៧
ទិព្វសោគនាគុញ្ញាណ	១៧៧
ចេត្តាបរិយញ្ញាណ	១៨១
បុព្វេនិព្វសាទុស្សតិញ្ញាណ	១៨៣
ទិព្វចក្កញ្ញាណ	១៨៥
ធម៌វិ ៥	១៨៧

មធ្យមិ សមណបុណ្ណិកសូត្រ

អង្គ

បរិច្ឆាទវគ្គស្ស សមណបុណ្ណិកសូត្រ	តិរច្ឆានខកថា	១៧៧
	បរិច្ឆាទកលរា	១៧១
	គណនេតា ពរេតា	១៧៣
	ខេស ធម្មា	១៧៥
	អកុសលសីលកថា	១៧៧
	កុសលសីលកថា	១៧៧
	កុសលសន្តិយ្យកថា	២០១
	ខណសេតុធម្មា	២០៣

ឧវមិ ចូឡសកុលុតាយិស្មត្រិ

បរិច្ឆាទវគ្គស្ស ចូឡសកុលុតាយិស្មត្រិ	បរិសាបវគ្គរោចនំ	២០៧
	បុត្តាបន្តកថា	២០៧
	ជនបទកល្យាណិកាម្មបមា	២១៣
	ភិមិខៈជ្ជាបនកោបមា	២១៥

សមណបុណ្ណិកសូត្រ ទី ៧

លេខទំព័រ

បរិច្ឆាទវគ្គ សមណបុណ្ណិកសូត្រ	តិរច្ឆានខកថា	១៧៧
	ព័ទ្ធវិទេហិក្កាជក	១៧១
	ព័ទ្ធវិទេហៈមាទព្រះភាគ	១៧៣
	ធមិ ខេ ប្រការ	១៧៥
	ការពារលក្ខណ៍សីលជាអកុសល	១៧៧
	ការពារលក្ខណ៍សីលជាគុសល	១៧៧
	ការពារលក្ខណ៍សន្តិប្បវេណីគុសល	២០១
	វាសខធមិ ខេ ប្រការ	២០៣

ចូឡសកុលុតាយិស្មត្រិ ទី ៧

បរិច្ឆាទវគ្គ ចូឡសកុលុតាយិស្មត្រិ	ការព្រាបបន្តិទូលក្ខណ៍វិទេហសីខ ២០៧	
	ការពារលក្ខណ៍ប្រស្នាប្រារក្ខទិប័ដុតនាធិ	
	ដើមទឹកនាធិចុដ	២០៧
	សេចក្តីប្រៀបដូចបុរសក្នុងប្រាថ្នានាធិ	
	ជនបទកល្យាណិ	២១៣
	សេចក្តីប្រៀបដូចនាធិអម្ពិលអម្ពិល	
	ដែលជាភិមិជាតិ	២១៥

មាត្រ

បរិក្ខារជំនាញ ចូលសកលុទាយសុត្ត	បណ្ណា សេចក្តីរៀនសូត្រ	២១៧
	ឯកទស្សនប្បញ្ញា	២១៧
	សុខទុក្ខប្បញ្ញា	២២១
	ឯកទស្សនប្បញ្ញា	២២១
	ចក្ខុវេទនា	២២៤
	ភិក្ខុញ្ញាណ	២២៧
	បញ្ចវាយាចនំ	២២៧

ឧសម វេទ ណាស សុត្ត

បរិក្ខារជំនាញ វេទណសុត្ត	បរិក្ខារសម្រាប់ប្រើប្រាស់	២៣៧
	កាយវេទនាប្បញ្ញា	២៣៧
	កាយសុត្តសុខប្បញ្ញា	២៣៧
	បញ្ចវាយាចនំ	២៤១
មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសាសន	បរិក្ខារសម្រាប់ប្រើប្រាស់	២៤៣

លេខទំព័រ

បរិក្ខារជំនាញ ចូលសកលុទាយសុត្ត	សេចក្តីប្រៀបដូចតម្កិញ្ញា	
	កនិក្ខេ ១៥ ភិក្ខុ	២១៧
	ការស្នូអំពីសេចក្តីសុខដោយចំ	
	ណែកមួយ	២១៧
	ការស្នូអំពីសេចក្តីសុខនឹងទុក្ខ	២២១
	ការស្នូអំពីលាភដែលមានសេចក្តីសុខ	
	ដោយចំណែកមួយ	២២៣
	ប្រដ្ឋាន ២	២២៤
	ញាណ ៣ ប្រការ	២២៧
	ការក្រាបបង្គំខូលសូមផ្អុល	២២៧

វេទណសស្សត្រី ទី ១០

បរិក្ខារជំនាញ វេទណសស្សត្រី	ការស្នូអំពីភិក្ខុដែលវិជ្ជា	២៣៣
	ការស្នូអំពីភិក្ខុគំនិត	២៣៤
	ការពារសេវាសិរសេចក្តីសុខដែល	
	ជាតិក្នុងវិទ្យាសាស្ត្រ	២៣៧
	ការពារលំអិតខ្ពស់នាដើមនឹង	
	ខាងចុង	២៤១
មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាសន	ខ្ពស់នឹងបរិក្ខារជំនាញ	២៤៣

រាជវគ្គ

យជីការសុត្តិ

		អង្គ
រាជវគ្គស្ស យជីការសុត្តិ	ភូតបុត្រវគ្គ	២២៥
	ជេតិបាលសមាឧបទំ	២២៧
	សម្មាសមុទបសង្កមនំ	២៥១
	ជេតិបាលស្ស អធិប្បាយោ	២៥៣
	កិកិតាសិរាជវគ្គ	២៥៥
	កិកិនិវេសន្តបសង្កមនំ	២៥៧
	យជីការប្បសំសា	២៥៧
	ភាសិតានិទន្តនំ	២៦៧

ទុតិយំ រដ្ឋបាលសុត្តិ

រាជវគ្គស្ស រដ្ឋបាលសុត្តិ	កតវន្តបសង្កមនំ	២៦៧
	បព្វញ្ញយោចនំ	២៧១
	មាភាចិតាប្បញ្ញា	២៧៣
	រដ្ឋបាលយោចនំ	២៧៥

រាជវគ្គ

យជីការសុត្តិ ទី ១

		លទ្ធពរ
រាជវគ្គ យជីការសុត្តិ	រឿងកិវុទ្ធជាមកហើយ	២២៥
	ការចូលរដ្ឋបាលសាលា	២២៧
	ការចូលរដ្ឋបាលសង្កមនំ	២៥១
	ជំនាន់របស់ជេតិបាលសាលា	២៥៣
	រឿងព្រះរាជវិទ្យាសាលាស្រីព្រះបាទកិកិត	២៥៥
	ស្តេចចូលរដ្ឋបាលសាលាស្រីព្រះបាទកិកិត	២៥៧
	បាទកិកិត	២៥៧
	ការទ្រង់សរសើរយជីការសុត្តិ	២៥៧
	ការត្រួតគ្រប់គ្រងសាលា	២៦៧

រដ្ឋបាលសុត្តិ ទី ២

រាជវគ្គ រដ្ឋបាលសុត្តិ	ការចូលរដ្ឋបាលសាលាស្រីព្រះបាទកិកិត	២៦៧
	ការចូលស្នូមបុត្រ	២៧១
	ការគាលណាមាភាចិតា	២៧៣
	ការគាលអង្គរដ្ឋបាលសុត្តិ	២៧៥

	រង្គ	
រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្ត	មាតាបិតាយាចនំ	២៧៧
	បញ្ញវង្សនិមនំ	២៧៧
	អរហន្តប្បវត្តការណ៍	២៨១
	រដ្ឋបាលប្បវត្តការណ៍	២៧៧
	បិក្ខុនិវេសន្តបសន្តមនំ	២៨៥
	សិវិត្តភាព	២៨៧
	រដ្ឋបាលប្បវត្តមនំ	២៧១
	ជនបាវជ្ជញ្ញភាព	២៧៣
	ភោគបិដ្ឋញ្ញភាព	២៧៥
	ចត្តារោ ធម្មទូស	២៧៧
	បឋមធម្មទូសភាព	២៧៧
	ទុតិយធម្មទូសភាព	៣០១
	តតិយធម្មទូសភាព	៣០៣
	ចតុតធម្មទូសភាព	៣០៥
	ទិសភាព	៣០៧

រាជវង្ស រដ្ឋបាលសុត្ត	ការពារសម្បទាមាតាបិតា	២៧៧
	ការអនុញ្ញាតឱ្យទៅបួស	២៧៧
	ការបាទសម្រេចព្រះអរហន្ត	២៨១
	ការប្រាប់ដំណឹងព្រះរដ្ឋបាល	២៧៧
	ការចូលទៅកាន់លំនៅរបស់បិតា	២៨៥
	ភាពជាវិសេស្ត	២៨៧
	ស្តេចចូលទៅព្រះរដ្ឋបាល	២៧១
	ការពារអំពីសច្ច័សាបសូន្យព្រះជន	២៧៣
	ការពារអំពីសច្ច័សាបសូន្យភាគ	២៧៥
	ធម្មទូស ២ ប្រការ	២៧៧
	ការពារអំពីធម្មទូស ទី ១	២៧៧
	ការពារអំពីធម្មទូស ទី ២	៣០១
	ការពារអំពីធម្មទូស ទី ៣	៣០៣
	ការពារអំពីធម្មទូស ទី ៤	៣០៥
	ទិសភាព	៣០៧

អង្កេ

រាជវង្ស ឧបាយកលសម្ព័ន្ធ

ឧបាយកលសម្ព័ន្ធ	៣១៣
ឧបាយកលសម្ព័ន្ធ	៣១៥
រាជវង្សសម្ព័ន្ធសាសនី	៣១៧
ឧបាយកលសម្ព័ន្ធ	៣១៧
ក្រុមប្រឹក្សាសាសនា	៣២១
នីតិវិធីសម្រាប់សាសនា	៣២៣
សុភមង្គលសម្រាប់សាសនា	៣២៥
ក្រុមប្រឹក្សាសម្ព័ន្ធ	៣២៧
រាជវង្សសម្ព័ន្ធសាសនី	៣២៧
អង្គការសម្រាប់សាសនា	៣៣១
ក្រុមប្រឹក្សាសម្ព័ន្ធ	៣៣៣

ឧបាយកលសម្ព័ន្ធ ទី ៣

លេខ៧៧

រាជវង្ស ឧបាយកលសម្ព័ន្ធ រឿងព្រះបាទមហាបទ	៣១៣
ប្រតិបត្តិការព្រះបាទមហាបទ	៣១៥
ការទ្រទ្រង់ប្រៀបប្រដៅព្រះរាជបុត្រច្បង	៣១៧
ប្រតិបត្តិការព្រះរាជបុត្រព្រះបាទមហាបទ	៣១៧
ការចែងព្រះប្រឹក្សាសាសនា ២	៣២១
ព្រះវង្សសម្ព័ន្ធនៃព្រះរាជប្រឹក្សាសាសនា	៣២៣
នីតិវិធី	៣២៣
ការគាំទ្រសម្រាប់ការងារសម្រាប់សាសនា	៣២៥
ទ្រទ្រង់ព្រះប្រឹក្សាសម្ព័ន្ធនៃព្រះរាជបុត្រច្បង	៣២៧
ការទ្រទ្រង់ប្រៀបប្រដៅព្រះរាជបុត្រច្បង	៣២៧
ការចែងព្រះប្រឹក្សាសាសនា	៣៣១
ក្រុមប្រឹក្សាសម្ព័ន្ធ	៣៣៣

មាតិកា ១១៧

អង្ក

រាជវង្ស មហាស៊ីហ្គ

ចក្រវង្ស	៣៣៧
ចក្រវង្សសមសមភាព	៣៤១
ចក្រវង្សចក្រវង្ស	៣៤៧
សមណក្ខតចក្រវង្ស	៣៤៧
មហាក្សត្រចក្រវង្ស	៣៥១
វិទ្យាសក្កចក្រវង្ស	៣៥៣

មាតិកា ១១៨ ព្រះបណ្ឌិត ហ៊ុន សែន

រាជវង្ស ព្រះបណ្ឌិត ហ៊ុន សែន

ស្នេហា	៣៥៥
និរទេស	៣៥៧
កម្ពុជសង្គម	៣៥៧
ទុក្ខសង្គម	៣៦៥
បរមមហា	៣៦៧
ទុក្ខសង្គម	៣៧១

មាតិកា ១១៩

អង្ក

រាជវង្ស មហាស៊ីហ្គ

ចក្រវង្ស	៣៣៧
ចក្រវង្សសមសមភាព	៣៤១
ចក្រវង្សចក្រវង្ស	៣៤៧
សមណក្ខតចក្រវង្ស	៣៤៧
មហាក្សត្រចក្រវង្ស	៣៥១
វិទ្យាសក្កចក្រវង្ស	៣៥៣

ព្រះបណ្ឌិត ហ៊ុន សែន

ស្នេហា	៣៥៥
និរទេស	៣៥៧
កម្ពុជសង្គម	៣៥៧
ទុក្ខសង្គម	៣៦៥
បរមមហា	៣៦៧
ទុក្ខសង្គម	៣៧១

បង្គំ

កងគ្រូស្នា ពោធិកងកុមារសុគត

ភតិយ្យូបសា ៣៧៧

អប្បនកដ្ឋានំ ៣៧៩

អាហារុយាច្ឆាទា ៣៨១

អប្បហារាភ ៣៨៣

កដ្ឋុតាវេទនា ៣៨៥

ទឡារិកហារកុញ្ញំ ៣៨៧

ពាសវគ្គយញ្ញាណំ ៣៨៩

អប្បស្សត្តិកាហេ ៣៩១

ព្រហ្មវេជ្ជសនា ៣៩៣

តិរិច្ចប្បល្លូបមសត្តំ ៣៩៥

បវេទធម្មទេសនាវេទនា ៣៩៧

ទេសនាវិភេទស្សនំ ៣៩៩

បញ្ចវគ្គិយបស្ថិតិ ៤០១

ព្រហ្មចរិយប្បញ្ញា ៤០៣

បោះពុម្ព

កងគ្រូ

ពោធិកងកុមារសុគត

ទេសនាវិភេទ ៣៩៧

អប្បនកដ្ឋានំ ៣៩៩

ការងារចំណាយ ៣៨១

ការងារអាហារភិច ៣៨៣

វេទនាវិភេទស្សនំ ៣៨៥

ការទ្រង់សាយអាហារវិទ្យាគ្រាត ៣៨៧

ពាសវគ្គយញ្ញាណំ ៣៨៩

ការងារស្ថិតិសេសប្រើខ្លួនខ្លួនយកិច ៣៩១

ព្រហ្មគ្រាតបង្គំខ្លួនអាចនា ៣៩៣

ពត្តិសត្វមានសេចក្តីប្រៀបធៀបថា

ទេសនា យានី ៣៩៥

ការទ្រង់ប្រែក្លាស់ប្តូរមេធាវីសេនា ៣៩៧

ការទ្រង់ច្នៃបង្កើនទេសនាវិភេ ៣៩៩

ស្តេចចូលរដ្ឋបាលស្ថិតិកិច្ច ៤០១

ប្រសាស្ត្រក្នុងគ្រាព្រហ្មចរិយ ៤០៣

អង្គ

រាជវង្សស្យ ពោធិកដកុមារស្យ	ចក្ខុវិស័យស្យ	២០៧
	បក្ខ បណ្ឌិតយុទ្ធិ	២១១
	ទុក្ខសក្កស្យវិទ្យា	២១៥

ធម្មិ អង្គលីមាលស្យ

រាជវង្សស្យ អង្គលីមាលស្យ	កតវិទ្យាវិទ្យា	២១៧
	កតវិទ្យាវិទ្យា	២២១
	អង្គលីមាលស្យវិទ្យា	២២៣
	បសេនទិស្យ កតវិទ្យាសង្គម	២២៥
	អង្គលីមាលស្យស្យ	២២៧
	កតវិទ្យាវិទ្យា	២២៧
	អង្គលីមាលស្យ សង្គម	២៣១
	លេខុទ្ធស្យវិទ្យា	២៣៣
	អង្គលីមាលស្យ	២៣៥

លេខទំព័រ

រាជវង្សស្យ ពោធិកដកុមារស្យ	ការគ្រប់គ្រងសាស្ត្រសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវ	២០៧
	អង្គលីមាលស្យវិទ្យា យោង ៥ ប្រការ	២១១
	ការប្រកាសប្រកាសអង្គលីមាលស្យ	២១៥
	អង្គលីមាលស្យ ទី ២	
រាជវង្សស្យ អង្គលីមាលស្យ	ការគ្រប់គ្រងយោងប្រកាសប្រកាស	២១៧
	ការគ្រប់គ្រងសំដៅស្រាវជ្រាវ	២២១
	សេចក្តីគ្រប់គ្រងអង្គលីមាលស្យ	២២៣
	ព្រះបាទស្រីសុទិស្សចក្ខុវិទ្យាវិទ្យា	
	ព្រះបាទស្រីសុទិស្សចក្ខុវិទ្យា	២២៥
	ការគ្រប់គ្រងស្រាវជ្រាវអង្គលីមាលស្យ	២២៧
	ការគ្រប់គ្រងស្រាវជ្រាវព្រះបាទព្រះបាទ	២២៧
	សង្គមស្រាវជ្រាវអង្គលីមាលស្យ	២៣១
	ការគ្រប់គ្រងស្រាវជ្រាវសម្រាប់អង្គលីមាលស្យ	២៣៣
	ទុក្ខសក្កស្យស្រាវជ្រាវអង្គលីមាលស្យ	២៣៥

អង្គ

សុត្តន្តបិដក យជានិកាយ សុត្តន្ត

ឧទ្ទេស្ត ប្រយោជន៍សុត្តន្ត	អក្ខត្តន្ត	៤៤១
	មន្ទិកាមន្ទន៍	៤៤៣
	កន្តរេបសន្តមន៍	៤៤៥
	ក្ខត្តប្បកថា	៤៤៧
	ចិយ្យប្បញ្ញា	៤៥១
	បរសនខិកាសល្លទាន៍	៤៥៥

អដ្ឋមិកា ពាហិតិយ សុត្តន្ត

ឧទ្ទេស្ត ពាហិតិយសុត្តន្ត	បរសនខិកាសុត្តន្ត អញ្ញាតប្បិសាមន្តន៍	៤៥៧
	កាយវិចិបរោសមាថាប្បញ្ញា	៤៥៧
	សត្វកុសលធម្មប្បហាន៍	៤៦៣
	សត្វកុសលធម្មប្បហាន៍	៤៦៥
	ពាហិតិកបដិក្ខហាន៍	៤៦៧
	អាទទ្ធតស្សនេហរោ	៤៦៧

ប្រយោជន៍សុត្តន្ត ទី ៧

លេខទំព័រ

ឧទ្ទេស្ត ប្រយោជន៍សុត្តន្ត	ក្ខត្តកុសលធម្មប្បញ្ញា	៤៤១
	ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដោយព្រះនាងមន្ទិកា	៤៤៣
	ការចូលរដ្ឋានព្រះមានព្រះភាគ	៤៤៥
	ការពាលសំគំរឿងព្រះមានមកហើយ	៤៤៧
	ប្រស្នាប្រាជ្ញាសុត្តសុត្តិកាដោយស្រឡាញ់	៤៥១
	ទានរបស់ព្រះបាទបរសនខិកាសល	៤៥៥

ពាហិតិយសុត្តន្ត ទី ៨

ឧទ្ទេស្ត ពាហិតិយសុត្តន្ត	ព្រះបាទបរសនខិកាទ្រង់មានព្រះបន្ទូល	
	នឹងបុរសខ្នាត	៤៥៧
	ប្រស្នាប្រាជ្ញាកាយវិចិ មនោសមាថា	៤៥៧
	ការលះបង់នូវកុសលធម៌ទាំងក្នុង	៤៦៣
	ប្រស្នាប្រាជ្ញាកុសលធម៌ទាំងក្នុង	៤៦៥
	ការទទួលសំគំរឿងពាហិតិកា	៤៦៧
	ការបាទយឺញព្រះកានទ្ធិ	៤៦៧

ធម្មបេតិយសូត្រ

អង្គ

រាជវង្សស្ស ធម្មបេតិយសូត្រ	រាជវង្សស្ស	៤៧១
	ភក្កវង្សស្ស	៤៧៣
	ធម្មនយកថា	៤៧៤
	ធម្មបេតិយភាសិត	៤៨៧

ធម្មបេតិយសូត្រ

រាជវង្សស្ស រាជវង្សសូត្រ	រាជវង្សស្ស	៤៨៧
	បណ្ណបណ្ណសូត្រ	៤៨៧
	ទេវប្បញ្ញា	៥០១
	បរិសេនទិកោសលប្បញ្ញា	៥០៥
	ទុក្ខនិ	៥០៧

ធម្មបេតិយសូត្រ ទី ៨

សេដ្ឋក

រាជវង្សស្ស ធម្មបេតិយសូត្រ	រាជវង្សស្ស	៤៧១
	ស្តេចចូលទៅកាន់សួនប្បារ	៤៧១
	ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះហេតុព្រះភាគ	៤៧៣
	ការពោលអំពីការយល់ធម៌	៤៧៤
	ធម្មបេតិយភាសិត	៤៨៧

កណ្ណកណ្ណសូត្រ ទី ១០

រាជវង្សស្ស កណ្ណកណ្ណសូត្រ	កណ្ណកណ្ណសូត្រ	៤៨៧
	អង្គវង្សសេចក្តីព្យាយាម ៥	៤៨៧
	ទេវប្បញ្ញា	៥០១
	បរិសេនទិកោសលប្បញ្ញា	៥០៥
	ទុក្ខនិ	៥០៧

វិទ្យាបាលី	អវិទ្យាបាលី	អង្ក	រដ្ឋលេខាយ័
កាយស ភេត	កាយស្ស ភេត	៥	១៣
ឧប ជ្ជតិ	ឧប្បជ្ជតិ	១៧	១០
បាទំ	បាទំ	១៨	៥
ភូមសិ	ភូមសិ	១៣៨	"
មានយ្យ	មានយ្យ	១៤៧	"
សន្នដតា	សន្នដតា	១៥១	១
ចក្កតោ	ចក្កតោ	១៥៧	"
អភិក្កន្ធិមាទុសរោទ	អភិក្កន្ធិមាទុសរោទ	១៨៤	៧
និដ្ឋតិ	និដ្ឋតិ	១៨៧	១៤
បិគិដ្ឋតរោ ច	បិគិដ្ឋតរោ ច	២១៨	១៨
វិទ្ធ	វិទ្ធ	២៣៧	៣
ភិក្ខុសង្ឃ	ភិក្ខុសង្ឃ	២៤៥	១០
ជាតិបាលា	ជាតិបាលា	២៦៧	១១
រដ្ឋបាលសុត្ត	រដ្ឋបាលសុត្ត	២៧៧	១
មាហា	មាហា	៣០៧	១៧
ពហ្មនំ	ពហ្មនំ	៣១២	៧
ទិស្តាន	ទិស្តាន	"	១៦

វិទ្យាបាលី	អវិទ្យាបាលី	អង្ក	រដ្ឋលេខាយ
(២៨២)	(២៨២)	៣៦៥	៥
អនាគត	អនាគត	៣៦៦	១៤
វិ	វិ	៣៧៣	១១
អលមរិយ ភាណ	អលមរិយ ភាណ	២០២	"
បក្កាមិន្ទ	បក្កាមិន្ទ	២២២	១២
(៣២៣)	(៣២៣)	៥០២	៧

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ខ្ញុំវិញ	ខ្ញុំវិញ	៤	៨
ជីវិត	ជីវិត	១២	១៥
ខ្ញុំផ្លូវ	ខ្ញុំផ្លូវ	១៦	១៨
ដូច្នេះបូកមិនគួរ	ដូច្នេះក៏មិនគួរ	១៧	៦
នូវកិរិយា	នូវកិរិយា	២០	៧
ដោយដ្ឋាន	ដោយដ្ឋាន	៧៣	១៥
មិនបានដឹង	មិនបានដឹង	៨២	១៣
ព្រះអរហន្ត	ព្រះអរហន្ត	៩១	១
រដ្ឋលេខាយ	រដ្ឋលេខាយ	១៣៤	១៥
បាលីហោង	បាលីហោង	"	"
សញ្ញាយវេលដ្ឋបត	សញ្ញាយវេលដ្ឋបត	១៣៦	៤
កំពុងច្បុក	កំពុងច្បុក	១៤៥	១៦
(១៨២)	(១៨២)	២៧៧	១១
ចូលមកនេះ	ចូលមកនេះ	២៨៦	៧
សំពត់កាសាយ	សំពត់កាសាយ	២៩៥	១៧
វេទន៍ក្តៅ	វេទន៍ក្តៅ	៣១០	៧
ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ	ប្រាំបីហ្នឹងបួនពាន់ឆ្នាំ	៣១៦	៦

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុសត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ខែបុគ្គ	ខែបុគ្គ	៣១៧	១៣
ប្រាប់បង្ខំបួនពាន់នា	ប្រាប់បង្ខំបួនពាន់នា	៣២០	៨
ឯសំឡេងសុរសាយ	ឯសំឡេងសុរសាយ	៣៣៧	៦
ជាទីភាវចិត្ត	ជាទីភាវចិត្ត	៣៣៨	១៣
ព្រះយាបល	ព្រះយាបល	៣៤១	៤
សំឡេងសុរសាយ	សំឡេងសុរសាយ	"	៨
អ្នកចូលទៅ	អ្នកចូលទៅ	៣៥៤	"
"	"	៣៥៦	១៦
អាណាតាបស	ភាវគត	៣៦៤	១៣
យើងរមថុគ្រ	យើងរមៈ	៣៦៧	៤
មិនមានល្អា	មិនមានល្អា	៤៣៥	១៥
លោះដើម	លោះដើម	៤៣៦	៧
ប្រសូត្រាត្រា	ប្រសូត្រាត្រា	៤៥១	១